[illegible] الفقير الى الله سبحانه [illegible]
[illegible] عفي عنه

لا اله الا الله محمد رسول الله
صادق الوعد الامين

٥٩٦



وقف سلطان [illegible] صاحب ممالك البحرين كافل مصالح الطرفين السلطان ابن السلطان
المروي عنه احاديث السعادة على الخلق المشهورين [illegible]
ابن السلطان السلطان الغازي محمود خان
ابن السلطان مصطفى خان اسعده الله في الدارين وجعله
عزا في الاولى والعقبى [illegible]
وهو لي مصطفى طاهر المفتش [illegible]
غفر له

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| باب ما جاء في خلق رسول الله ٨ | باب ما جاء في خاتم النبوة ١٠٣ | باب ما جاء في شعر رسول الله ١٣٨ | باب ما جاء في ترجل رسول الله ١٤٦ | باب ما جاء في شيب رسول الله ١٥٣ | باب ما جاء في خضاب رسول الله ١٦٥ | باب ما جاء في كحل رسول الله ١٧٨ |
| باب ما جاء في لباس رسول الله ١٨٣ | باب ما جاء في عيش رسول الله ٢٠٩ | باب ما جاء في خف رسول الله ٢١٤ | باب ما جاء في نعل رسول الله ٢١٧ | باب ما جاء في ذكر خاتم ٢٢٧ | باب ما جاء في تختم ٢٣٥ | باب ما جاء في صفة سيف ٢٤٥ |
| باب ما جاء في صفة درع رسول الله ٢٥٠ | باب ما جاء في صفة مغفر رسول الله ٢٥٣ | باب ما جاء في عمامة رسول الله ٢٥٨ | باب ما جاء في صفة ازار رسول الله ٢٦٢ | باب ما جاء في مشية رسول الله ٢٦٩ | باب ما جاء في تقنع رسول الله ٢٧٢ | باب ما جاء في جلسة رسول الله ٢٧٣ |
| باب ما جاء في تكأة رسول الله ٢٧٧ | باب ما جاء في اتكاء رسول الله ٢٨٦ | باب ما جاء في اكل رسول الله ٢٨٧ | باب ما جاء في صفة خبز رسول الله ٢٩١ | باب ما جاء في ادام رسول الله ٣٠٠ | باب ما جاء في صفة وضوء رسول الله ٣٤١ | باب ما جاء في صفة فاكهة رسول الله ٣٥٦ |
| باب ما جاء في صفة شراب رسول الله ٣٦٥ | باب ما جاء في صفة شرب رسول الله ٣٧٠ | باب ما جاء في تعطر رسول الله ٣٧٩ | باب ما جاء كيف كان كلام رسول الله ٣٨٧ | باب ما جاء في ضحك رسول الله ٣٩٧ | باب ما جاء في مزاح رسول الله ٤١٠ | باب ما جاء في صفة كلام النبي ٤٢٠ |
| باب ما جاء في صفة نوم رسول الله ٤٦٧ | باب ما جاء في صلاة ضحى رسول الله ٤٩٨ | باب ما جاء في صوم رسول الله ٥١٠ | باب ما جاء في قراءة رسول الله ٥٣٠ | باب ما جاء في بكاء رسول الله ٥٣٨ | باب ما جاء في فراش رسول الله ٥٥٠ | باب ما جاء في تواضع رسول الله ٥٥٤ |
| باب ما جاء في خلق رسول الله ٥٨١ | باب ما جاء في عبادة رسول الله ٤٧٤ | باب ما جاء في صلوة التطوع رسول الله ٥٠٩ | باب ما جاء في حياء رسول الله ٦٠٧ | | | باب ما جاء في حجامة رسول الله ٦٠٩ |
| باب ما جاء في اسماء رسول الله ٦١٦ | | | | | | باب ما جاء في عيش رسول الله ٦٢٢ |
| باب ما جاء في وفاة رسول الله ٦٤٣ | | | باب ما جاء في سن رسول الله ٦٤٠ | | | باب ما جاء في ميراث رسول الله ٦٧١ |
| | | | باب ما جاء في رؤية رسول الله ٦٧٧ | | | |

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

ان احسن الاحاديث بعد الحمد لمن جعل السقف الاخضر مرفوعا والفرش الاغبر
موضوعا. وسارت في متون العوالم قوافل الطافه متواترة غير مقطوعة
وصارت واردات دولة عطافه متصلة غير ممنوعة. واصح حديث
قدرته مشهورا. وخبر حكمته مستفيضا موقوفا. وظلت اقواله معرّاة
عن معرض الاعتراض وافعاله مبرّاة عن وصمة العلل والاعراض. والصلوة على
من وصله بحسن الشمائل. وشرف الخصائل الى كافة الامم من العرب
والعجم فسبحان عالما قديرا. انزل عليه الكتاب ليكون للعالمين نذيرا.
وجعل سنته احسن الطرق الى بابه. خلقه اكرم المخلوقين جنابا محمد
الذي حدّثنا تارة عن امين الوحي جبرئيل. واخبرنا تارة عن امّ الكتاب
وانبأنا اخرى مرفوعا عن ربّ الارباب. ما يهدينا به الى سبيل الصواب
وطريق الثواب. وينقذنا عن ورطات العقاب ودركات العذاب.
المخلّع بخلع التكريم. المتوّج بتاج انك لعلى خلق عظيم. المبيّن
كتابه المبين لجزيل مجده وبحره وقلّه وجلّه بقول صحيح وفعل جميل.

ما في هذا العنوان من رعاية الاستهلال غير خافية على من له ملكة في علم الحديث. منه

ثم الصلوة على من هم نجوم الهدى واعلام التقى كلّهم عدول ثقات
وحفاظ السمت والسمات معصومون عن وصمة التجريح والتضعيف.
ومأمونون عن التقوّل بالقول الضعيف فقولهم سند في مزالّ الاقدام
وكلامهم مستند في مدحض الاوهام الرواة صحابته وعشيرته واحبابه
الذين بذلوا مهجهم في محجته المستقيمة ووصلوا الى ذروة نتائج حججه
القويمة وتلقّفوا ما سمعوا منه بلا زيغ ومن لدنه وحفظوا ما شاهدوا
منه من غير سهو وخلل حتى اوصلوه الى من بعدهم. ممن لم يلحق
او القى السمع وهو شهيد وحدّثوه لمن لم يستسعد بشرف لقياه
من قريب وبعيد ثم بلّغ الذين يلونهم الى من بعدهم. وهكذا الى
ان بلغنا باسانيد راسخة كالجبال الراسيات لا يأتيها الباطل من بين يديها
ولا من خلفها ما دامت الدنيا ودارت الادوار وتعاقبت
حوادث الليل والنهار. رضوان الله عليهم اجمعين. وبعد
بو كمينه كم بضاعه وفقير قصير الباعه. احمد م آقاكر شه رحم
با دزين نام نكو. كرده اخلاق نكو شد ولد منصور
خواجه ام آقا كه از اسر كمال عمر شد نكفن. با ديبا جوى خنادم

لیک هنرمه معترف • از سخن باقی وقطیفه باف فرقه دیگر ست •
جایلرندن دارم کرچه بر سان نشینم معتکف • برکیمسنه وار زوا عمرم اصلی
طلس بهس • ساکب العبرات لهفا من دمع القلب الاسف ••
ایها الخلان قولوا کیف یصحو قلب من • صار مجنونا للهوی المرء بلیلی مختلف
خواهم ان خلاق انسجام نصد سوز کذار • باشد احمد با همه خلق محمد متصف •
خامۀ لسان ایله شو وجهله تقریر • وخامۀ لسان ایله تحریر ایدیورکه علم تفسیر
کلام قدیم ربانی وتاویل تنزیل صمدانی وفضکره علم احادیث نبویه واخبار
مصطفویه علیه افضل الصلوة واکمل التحیات • علومک اهم وافضلی ونشأه
اولی واخرده اتم واکملی اولدوغی کالشمس فی رابعة النهار ظاهر وپدیدار
بلکه دقایق قرانیه یه اطلاع • ومجملات فرقانیه یه وقوف علم حدیثه موقوف
ومربوط • ومطلقات تنزیلیه تخصیصات نبویه وتقییدات رسول الله
منوط اولدوغی بعض عارفلر دیرلرکه اهل القرآن اهل الله واهل الحدیث
اهل رسول الله • ومن کان اهل رسول الله فهو اهل الله باولی الطریق
وفخر عالم وکزیدۀ بنی ادم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک عامۀ •
اقوالی وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی • نصنجه وفضحۀ حمیده

تقییدات نبویه صح

وکافۀ

وکافۀ افعالی • انک لعلی خلق عظیم • قولی طبقنجه پسندیده اولوب
شوب شبهه دن عری • وغش ریبدن کاندن بری در • اکرچه بو بابده
قدیما وحدیثا تالیفلر اولنوب ترکیب • وبو خصوصده اولا واخرا
تصنیف واملا اولنان زیب جیب وحامان دهر املا • و
دماغ زمین وزمانیان نه مخفی سا اولمشدر لکن شمائل شریفه
وخصائل مرضیه لرین بیان ایدن ابو عیسی ترمذی عامله الله بلطفه
الخفی حضرتلرینه منسوب اولان کتاب صحت انتسابکه شمائل النبی نامیله
شهرت بولمشدر • فی الحقیقه شمائل مذکوره یی مشتمل • وخصائل
موقوفه یی کافل • ومع صغر حجمه فوائد کثیره یی حاوی • وعوائد وفیره
طاوی • بر کتاب جلیل القدر و کیمیا بدلدر • کویا آنک مطالعه سیله
مستعد اولان صاحب توفیق • اول جناب سعادت رفیق صلعم
حضرتلرینک طلعت میمون • وچهرۀ همایونلرین مطالعه ایله دلشاد
ومشاهدۀ جمال بی همالی ایله بهره دار اولور • نتکیم شیخ محمد جزری
بیورمشدر • اخلای ان شط الحبیب وربعه وعز تلاقیه • وناءت
منازله • وفاتکم ان تبصروه بعینکم • فما فاتکم بالسمع هذی شمائله

ولغيرهم . جانا لبم از ذكر تو خاموش مباد . ياد تو ز خاطرم فراموش مباد

هر جا ز شمائلت حديثى شنوم . ز ذات وجودم همه جز گوش مباد .

اگرچه علماء اعلام وفضلاء ذوى الاحترام كتاب مزبوره سلفا

وخلفا عربى وفارسى شروح ايلديلر . وچهرهٔ ميموننندن لثام خفا و

ابهامى رفع ايله عيان قلديلر كه خدمتلرى بغايت مشكوره وسعيلرى زياده

مبروره اولدى عجالة رتبه يه كلدى . لكن اكثرى اغلاقدن خالى اولميوب

رد جرح وسؤال جواب ايله ممتلى اولمغله هر يابسنا اطلاعده صعوبت

اولديغندن ناشى اصحاب همم قاصره نك فهمندن دور اولمغين .

بيغولهٔ نسيانده متروك وعوام بحورلره مسندى هذا بو فقير كم مايه وحقير

بى سر وپايه . خالصا لوجه الله وطلبا لمرضاة الاله . فائده سى

عامه وعائده سى تامه اولمق ملاحظه سيله حيا رهزده زبان تركى اوزره

لسان تركى ايله شرحنه مساعدت وترجمه سنه مبادرت ايدوب هر كون نسخه

بر توشه . وهر حرفندن بر خوشه درپوزه ايتمك خلالنده الفاظنك

مبانيسنى تصحيح بابنده سعى موفور ومعانيسنى تصريح خصوصنده

بذل مقدور . ولغاتنى بياننده اهتمام تام وحاصل معانى احاديث

لسان مذكور ايله اداء وتعبير اقدام اتدم . وشرحك سلوك اتدكلرى طرقدن

اقوم واسلم اولان طريقه كيتدم . واقوم الوسائل فى ترجمة الشمائل

ديو نام ونشان قلدم . اخوانندن نيازمندم كه واقع اولان سهو وخلله

مطلع اولدقجه اصلاحنه سعى وصلاحنه حمل بيوروب بو فقيرى

ذكر جميل ايله ياد ودعاء خير ايله دلشاد ايده لر . ان الله لا يضيع اجر

المحسنين وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين . معلوم اوله كه

مصنف رحمة الله عليه امر خطير تاليفه وشان عظيم تصنيفه حضرت مالك

قديرك نام بى احترامنى ذكر ايله استعانت ايدوب بسم الله الرحمن الرحيم

ديدى حرف با مقدر مؤخر . اصنف . يا ابتدء ايه متعلق اولمق

مقامنده اولوق وصدد ابتداء وتصنيفده اولديغى انسب واليقدر

ومتعلق مؤخر تقدير اولنمق مقام اختصاصه انسب اولديغى مسماى اسم

جلال . يعنى حضرت ذات خداوند بى مثال . كان وما يكوندن مقدم

اولديغنى اشعار ايچون متعلقى اوزرينه تقديم اولنمق اوجبدر .

ولفظة الله ذات حقك من حيث هى هى اسميدر . اكثر عارفين

اسم اعظم ولمسته مذاهب اولوب تاثيرده ونر بيرونى ماسواه تخليه اكملدر

مشروط اولدیغنی بیلدیرر الرحمن مقتضای حکمت و تحمل قوابل اوزره وجود
کمالی علی وجه البدایه فیض ایدیجی الرحیم نوع انسانه مخصوص اولان
کمالات معنویه یی بحسب النهایه فیض ایدیجی دیمکدر و رحمانیه
و رحیمیت صفتلری اوزره اقتضا اولندیغی دنیا و عقباده رحمت الهیه
عظمی اوزرینه مقدم اولدیغنی اشعار ایچون هذا رسول اکرم
یا رحمن الدنیا و رحیم الآخرة دیو بیوردیلر یعنی بو ذات
بیچون حد اینه دلالت ایدر اسم الله ایله که صفتین جامعتین مذکورتین
ایله موصوفدر تصنیف شمائله استعانت و اول اسم باهر البرکات ایله
کتاب شریف بودر اتمامنه استمداد ایدوب تصنیفنه شروع ایلدی و چون
منعم حقیقی بر حال الولاد اسم شریفی ذکر و رحمن رحیم لفظلریله دلالت
ایتدوکی نعم دنیویه و اخرویه یی اجمالا ملاحظه تذکر ایدوب شبوت کتابه
قلمه میمنت اقتداء و سنن علماء دینه اقتفاء بسمله حمد له ایله تعقیب ایلدی
الحمد لله دیدی خصوصا نسائی و ابن ماجه سننلرنده و ابو عوانه
صحیحنده و ابن حبان انواع تقسیمنامر کتابنده ابو هریره دن تخریج
ایتدیلرکه کل امر ذی بال لم یبدأ فیه بالحمد لله فهو اقطع و ابو داود



کل کلام لا یبدأ فیه بالحمد لله فهو اجذم لفظیله و نسائی کل کلام
لا یبدأ فیه بذکر الله فهو ابتر لفظیله روایت ایتدیلر و لفظ حمدی
اختیار ایتدوکی حضرت الله رسولنه قل الحمد لله و سلام علی عباده
الذین اصطفی دیو امر و تعلیم ایتدوکی ایچون شکر اوزرینه ترجیح ایتدوکی
لفظ حمد نعمت و غیر نعمته شامل اولدیغنه بناء دردر زیرا حمد خواه نعمت
خواه غیر نعمت جمیل اختیاری اوزرینه ثنادن عبارتدر و مدح اوزرینه
اختیار ایتدوکی حضرت الله مختار اولدیغنه ایماء در مطلقا جمیل
اوزرینه ثنادن عبارتدر و لفظ شکر قول و فعل و اعتقاد ایله نعمی
مقابله سنده اولمغله شکر حمد و مدح دن عامدر و حمد دیو مشهور
اولدیغی رسول اکرم ما شکر الله من لم یحمده دیو بیوردقلرینه بناء
حمد شکرک رأس و رئیسی اولور و الحمد ده الف لام استغراق
عرفی بلکه استغراق حقیقی ایچوندر یعنی هر حامددن صدور ایدن افراد
حمد حضرت الله تعالی یه مستحق و مخصوصدر اگرچه بعض افراد حمد
صورتا غیریلره ایچون اولور لکن فی الحقیقه حضرت الله راجعدر
و اسم ذاتا اولان لفظه جلاله اختیار اولندوغی حضرت الله حیثیتی

ويو لفظی صحح

ذاته صفاتنه نعوتندن قطع نظر جميع محامده مستحق اولدوغندن اشعار
ايچوندر و مبتدا و خبردن منعقده اولان جمله اكرچه لفظا خبريه در
لكن معنا حمدندن انشائيه در وسلام سلامتدن معناسنه مصدر
آفات ظاهريه دن تعريه معناسنه استعمال اولنور قال الله تعالى
مسلمة لا شية فيها وآفات باطنيه دن تبريه معناسنده دخى استعمال
اولنور قال الله تعالى الا من اتى الله بقلب سليم وبو مقامده
ثناء حسن معناسنه اولمق جائزدر سلام على الياسين كبى
وتسليم وتحيه مراد اولمق دخى محتملدر على عباده ده اولان اضافه
تشريف ايچوندر كه مراد مقام عبوديتده خلوص نيت وصدق طويت
وحضور بال وخضوع خشوع وابتهال ايله ثابت قدم اولانلردر
الذين اصطفى اصطفادن مأخوذدر افتعال بابندن ثلاثيسى
صفا يصفو صفودر وصفو شوايبدن پاك اولمقدر خلوص واصطفا
اختيار صافيدر يعنى برفاى سيده كزيده كرده لفظيله تعبير اولنور
پس مراد حضرت الهيه اختيار ايتدوكى عباددر ملائكه و رسل و
اتباع رسلكه آل واصحاب وعلماء واوليا كبى وحق سبحانه وتعالى بعض

عبادينى

عبادينى نقايصدن سالم ايجاد ايتمكله اصطفا ايدر انبيا وملائكه كبى نتكيم
الله يصطفى من الملئكة رسلا ومن الناس ديو بيورمشدر وبعض عبادينى دخى
اعمال صالحه ومتابعت انبيايه توفيق ايتمكله اصطفا ايدر صديقين وشهدا
وصلحا كبى ثم اورثنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا ديو بيورمشدر
پس رسول اكرم ونبى محترم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى عباد مذكوره ده دخول
اولى ايله داخل اولوب بعض شراحك مصنفه لايق اولان بخصوصه رسول
اكرم وآل واصحابنه صلوة وسلام ايتمك ايدى نتكيم سائر مصنفينك عادتلريدر
خصوصا كتاب شمائل رسول اكرمك صفات صوريه ومعنويه سى حقنده
وارد اولان احاديثه مشتملدر ديو ايتدكلرى اعتراض ساقط اولور وبعضيلر
اعتراض مزبوره شويله جواب ويردبلر كه مصنفك سلام على
عباده الذين اصطفى كلامندن عباده قولندن مراد دعاء
رسول اكرم وآل واصحابيدر ياخود دعاء هرچند شامل اولدقجه اجابته اقرب
اولدوغندن بناء تعميم ايتمشدر نتكيم اقرب الدعا اجابة اشملها كلامى مشهوردر
ودخى مصنفك كلامى صنعت اقتباسى متضمن اولدوغى ظاهردر قال الله
تعالى قل الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى پس عنوانده

کما بنده لفظ قرآن ایله تبرك قصد ایدوب سیکنی تغییر ایتدیلر اما مصنف
سلامی صلوتدن افراد ایتدی. مع هذا بعض علما انی مکروه عد ایتدیلر
ونده خی انبیانك غیری نبی سلام خصوصنده انبیایه تابع قلدیکه بعض فقها
انی تجویز ایتمدی دیو ایتدکلری اعتراض مندفع اولور لکن ابو داود سننده
و مصنف جامعنده روایت ایتدیکلری که رسول اکرم بیوردیلر کن کل خطبة
لیس فیها تشهد فهی کالید الجذماء. پس مصنفه لایق اولان آیه کریمه نك
عقبینده تشهد ایراد ایتمك ایدی میرك شو وجهله جواب ویردیکه مصنف
تشهدی کتابك خطبه سنده ذکر ایتمدیکی حدیث مذکور مصنف عندنده
ضعیف اولوب تمسکه صالح اولمدوغندن ناشیدر و لئن سلم جائزدر که
خطبه مذکوره دن مراد خطبه نکاح اوله کتب و رسائل خطبه سی اولمیه.
لهذا مصنف حدیث مزبوری کتاب النکاحده. باب الخطبة فی النکاح
دیدیکی محلده ذکر ایتدی مخفی اولمیه که عبارت مذکوره ده لفظ سلام
رفعله. سلام من الله. یاخود سلام منا. تقدیرنده اولمغله نکره
مخصص اولوب مبتدا اولمغه صالح اولور و محتملدر که تنوین تعظیم
تعظیم یاخود تکثیر. یاخود تنویع ایچون اولوب. سلام عظیم

یا کثیر یا نوع سلام قوه سنده اولمغله مخصص اوله. ابن الدهان
دیدیکه نکره ایله ابتدا جائز اولمدوغی مفید اولمدوغی صورتده در
و مفید اولدوغی تقدیرجه ابتدا ایچون صالح اولور و بو مقامده مفید
اولدوغی محل کلامدن کلدی. و جار مجرور مبتدانك خبریدر. و الذین
اصطفیا الذین اصطفاهم. تقدیرنده اولوب محل جرده عبادینك
صفتی اولمق ظاهردر. و بعضیلر محل رفعده مبتدای محذوفك خبری
و ما قبلنك تعلیلی حکمنده در دیدیلر لانهم الذین اصطفیناهم
تقدیرنده. میرك دیدیکه بو وجه غایت بعیددر زیرا عبادی مطلق
و تعلیل مقید اولمق مستبعددر. و اکر عباددن مصطفی مراد
اولوب مقید اولور ایسه تعلیله حاجت قلمز فاما صفت اولدوغی
صورتده مصطفی اولدقلری موجب سلام اولدوغنی افاده
ایدر والله اعلم. یعنی حق تعالی طرفندن یاخود حضرت الله
طرفندن آفات ظاهره یا آفات باطنه. یا جمیع آفاتدن سلامت حضرت
الهدن اصطفا و اجتبا ایتدیکی بنده لره اولسون دیمکدر. یاخود افندی سیه
اولسون والله اعلم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین الی یوم الدین

مبحث في معنى الشيخ لغة واصطلاحا

قال الشيخ الحافظ ابو عيسى محمد بن عيسى بن سورة الترمذي

شيخ لغتده اولكمسنه درکه اللی یاشندن کیجه تا سکسان یاشنه بالغ اولنجه. واصطلاح علماده برفنده کامل اولوب اکا اولفنده اقتدا صحیح اولان کمسنه یه اطلاق اولنور سن شباب‌ده دخی اولور ایسه بعضیلر دیدیلر که شیخ فن حدیثده شیخ لغوی سننه بالغ اولمدقجه اکا حدیث نقلی مناسب دکلدر. لکن صحیح اولان بودر که محدثین نقل حدیثه مستحق اولوب ناسک اکا محتاج اولور ایسه حدیث نقل اتمه‌سی جائزدر. زیرا اصحابهٔ کرام. وتابعین فخامدن چوق کیمسه حین شبابده حدیث روایت اتدیلر حتی اسحق بن راهویه بخاری حقنده دیدیکه. انظروا الی هذا الشاب واکتبوا عنه فانه لو کان فی زمن الحسن البصری لاحتاج الیه لمعرفته بالحدیث. وبخاری اون یاشنه بالغ اولمدقده تلمذ اتدیکی بعض مشایخ نك نقل اتدیکی سندده خطاسنی سویلدکده کتابلرینی بخارینك لفظندن اصلاح ایدرلر ایدی واون یدی یاشنده ایکن امام مالك تعلیم ایدرلر ایدی. الحافظ حافظدن بو مقامده مراد حافظ حدیثدر. وحافظ کتاب وسنة اولمقدخی

عصام الدین منه

مبحث في معنى الحافظ لغة واصطلاحا

كذا قاله الامير كبير منه

قاله علي القاري منه

محمد

محمدلر. اصطلاح محدثینده بویله جاریدر که بر کمسنه که انك علمی متنا واسنادا یوز بیك حدیثه محیط اوله اکا حافظ اطلاق ایدرلر. وطالب اکا درلر که حدیث شریفه راغب ومبتدی اوله محدث وشیخ. وامام. استادکامله دیرلر. حجت اولدر که انك علمی اوچیوز بیك حدیثه محیط اوله متنا واسنادا وراویلرینك احوالنی جرحا وتعدیلا وتاریخا واقف اوله. حاکم اولدرکه جمیع احادیث مرویه‌یی وجهابوا وزره محیط اوله. شیخ جرزدر دیدیکه راوی اولدرکه حدیث شریفی اسنادایله نقل ایلیه. محدث اولدرکه حدیثك روایتین تحمل ایلیوب وعقل ودرایتنه اعتماد اوله. حافظ اولدرکه کندویه واصل اولان حدیثی کرکی کبی حفظ ایلیوب روایت ایلیه. ابو عیسی اکر سؤال اولنور ایسه که کمسنه‌یی ابو عیسی تسمیه اتمك مکروهدر زیرا عیسی نك پدری یوغیدی ایهام ایدر. حضرت رسول اکرمدن مرویدرکه حضور شریفلرنده بر کمسنه یه ابو عیسی دیدیلر بو کلامی استماع اتدکده ان عیسی لا اب له دیو بیورمشلر. بوجمله جوابی بودر که مکروه اولان ابتدا

مبحث في كون التسمية بابي عيسى مكروها

كما قاله صاحب شرعة الاسلام منه

تسمیه‌سنده فاما اولکمسنه که اشتهاری ابو عیسی ایله اوله کا ابو
دیمک مکروه دکلدر خصوصا امام ترمذی علماء اعلام مابینده
ابو عیسی ایله مسمی اولدوغی مجمع علیه‌در محمد بن عیسی ابو
عیسی‌دن بدل یا عطف بیاندر ابن سورة عیسینک صفتیدر
سورة سین مهمله‌نک فتحی بعده واو ساکنه بعده راء مهمله
مفتوحه بعده ها ایله طلحه وزننده ابن موسی بن الضحاک السلمی
سلیم ضم سین وفتح لام ایله صیغهٔ تصغیرده سلیمه منسوبدر که
قیس بن غیلاندن بر قبیله‌در الترمذی رفع ایله ابو عیسینک
صفتیدر محیی الدین نووی دیدیکه ترمذک اوچ وجه جائزدر
تانک ومیمک کسریله بو وجه اشهردر تانک ومیمک ضمی یانک
فتحی ومیمک کسری جیحون کنارنده مدینة الرجال نامنده بر قدیم
شهرک اسمیدر ابو عیسی ترمذی والده سندن اکمه تولد ایدی
ذهبی دیدیکه ثقه وثبت ومحتج به وعدالت وضبطنده مجمع علیه
امام عصر وجلیل حفاظ دهر ایدی مشایخ کباردن صدر اوله
ملاقی اولوب علماء عظام وحفاظ مشایخ اسلامدن چوق

ترمذی ترجمة الامام

کمسنه‌دن

کمسنه‌دن اخذ اتدی قتیبه وبخاری ودارمی واسحق بن
موسی کبی • جامعی علو کعب ورفعت منزلتنه شاهددر •
حتی شیخ عبد الله انصاری دیدیکه جامع ترمذی بنم عندمده
بخاری ومسلم کتابلرندن انفعدر • سن شریفلری یتمش سنه‌یه
بالغ اولدقده ایکیوز یتمش طقوز تاریخنده وفات ایدوب
ترمذده دفن اولنمشدر • کندولرندن منقولدرکه بنم جامعم موجود
یعنی مرو شهرندن ایدی لیث بن سیار ایامنده ترمذه نقل
اتدی وبو تالیفلرینک اسمی شمائل‌در دردیای مثناة تحتیه
ایله شمالک جمعیدرکه کسر شین معجمه ایله طبیعت معناسنه •
وبو کتابه شمائل تسمیه‌سی شینک شرف تسمیه قبیلندندر زیرا بو
کتابده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک سیر شریفه‌لرندن
بحث اولندوغی کبی صورت بشریه‌لرندن دخی بحث اولنور •
وهذا دکمال اوصاف باطنیه اولدوغی متعین دروحدی معلوم
اولدیکه ظاهر اولان بودرکه بسمله وحمدله وتصلیه ترمذی
کلامندن اولوب قال الشیخ کلامی بابیه کلنجه تلامذه کلامی اولنه

خطيب ديديكى لايق بوردركه محدث اولان كمسه بسملة حمد تصليه
شيخك اسمين وكنيه سين ونسبتين يازوب بعده استماع
اتدوكى كلماتى وجه مسموع اوزره تحرير ايليه لكن بعضيلر
ديديلركه اولى بودركه وجهاز الوجوه اصولده تصرف اولنيوب
مشايخدن واقع اولدوغى اوزره حفظ اولنه واكر شيخك
تصنيفنده سهو واقع اولسه انى تغيير لايق دكلدر بلكه مناسب
بودركه واقع اولان سهوى هامش كتابده ذكر ايده لر باب
ماجاء في خلق رسول الله صلى الله عليه وسلم لفظ باب
لغتده مدخل امكنه نك اسميدر باب المدينة باب الدار كبى
علماء بلغا اصطلاحنده برشيئك اسميدركه انكله مقصوده
توسل اولنه بو مقامده مقصود بو بابده ذكر اولنان احاديث
شريفه يه علم اولمقدر محى اولميكه باب اولى واخرى مضبوط كتابدن
قسم اولوب جزو اولمينك اسمى دكلدر بلكه معانيدن بريدر
پس بو معنايه باب اطلاقى مستحسن اوليماز لهذا باب بو مقامده
وجه معناسنده اولمسين ترجيح اتديلر لكن بابك جمعى ابواب





ووجه معناسنده اولان بابك جمعى بابات كلدوكى وجه معناسنده
اولمسى موجب اولمدوغين تاييد ايدر بعضيلر ديديلركه كتاب
بيوت متعدده يى مشتمل داره ومسائلك انواعى بيوته واولكى
قابوسنه تشبيه اولنمغله بابك اطلاقى صحيح اولور والله اعلم
ما موصوفه واحاديثدن عبارتدر جاء صفتيدر
مشهور اولان لفظ بابك ما بعدينه اضافتيدر وباب
مبتداء محذوفك خبريدر تقديرى هذا باب ما جاء وباب
منون اولمقده جائزدر بو تقديرجه مبتداء محذوفك
خبرى اولوب ما جاء جمله سى مستانفه اولور وجائزدركه
ما استفهاميه اولوب اى شيء جاء تقديرنده بخارينك
باب كيف كان بدء الوحى ديديكى كبى شارح بخارى
كرمانى بابك ساكن اولمسنى تجويز اتدى بو تقديرجه اعرابدن
محلى اولميوب ما بعدى جمله مستانفه اولور وبو وجه اسلوب
تعداد ديرلر خلق خاء معجمه نك فتحى ولامك سكونى ايله
لغتده استقامت اوزره تخمين معناسنده در وماده ايله مسبوقه

اولمسين شيئی ايجاد . وبر شيئی اخردن ايجاد ايتمكه دخی دیرلر
وخلق خاء معجمه‌نك ولامك فتحيله . يالامك سكونی ايله ديو
وطبيعت معناسنه‌در . ابن اثير نهايه‌ده ديديكه انسانك
صورت باطنه‌سی كه نفس ونفسك صفاتيدر اكا خلق اطلاق
اولندیغی كبی صورت واوصاف ظاهره‌سنه خلق اطلاق
اولنور . بعضيلر ديديلر كه معجمه‌نك فتحی وضمی ايله اصلنده
بر معنايه‌در . شرب وشرب كبی لكن فتح ايله هيئت وشكل
وحواس ظاهره ايله ادراك اولنان صورته وضم ايله قوی
وحواس باطنه ايله ادراك اولنان سجيه وطبيعته تخصيص
اولندی . رسول اكرم صلی الله عليه وسلم حضرتلرينك اوصاف
ظاهره‌سنه متعلق اولان احاديثك بيانی اوزره تقديم ايتدی
خصوصا مدار كمالات اوصاف حسنه باطنه‌در ترتيب وجوده
رعايت ايچون . ياخود اول انسانده ظاهر ومحسوس اولان
اوصاف ظاهره واوصاف باطنه‌يه دليل اولدیغی ايچون .
الظاهر عنوان الباطن . وحسن الخلق يدل علی حسن الخلق .

بيانی اوصاف الحسنه‌سنه متعلق
اولان احاديثك صح

بو مقامده

بو مقامده خلقدن مراد . رسول اكرم صلی الله عليه وسلم حضرتلرينك
كمالات باطنه‌لريدر حال اولان صورت وشكللری ديو . وممكندر كه
لفظ خلق مفعولنه مضاف اوله بو تقديرجه معنی بو اولور كه بو باب
حضرت الله تعالی رسول اكرم ونبی محترم حضرتلرينك وجه
اتم واكمل اوزره صورتی خلق ايتمه‌سی بياننده وارد اولان
احاديث شريفه‌يی مشتملدر . بعض علما ديديلر كه رسول اكرم حضرتلرينك
كمال ايمان بودر كه اولذات ستوده صفاتك بدن مباركنده
مجتمع محاسن باطنيه‌يه دال اولان محاسن ظاهره اصلا بر فردك
بدننده مجتمع اولمامشدر ديو اعتقاد اولنمق كرك . وامام قرطبی
روايت ايدر كه رسول اكرم حضرتلرينك حسن جمالی تماما
ظاهر اولمامشدر . اكر جميع محاسن ظاهره‌لری ظاهر وتماما
اولسه صحابه كرام اكا نظر ايتمكه طاقت كتورمزلر ايدی .
رسول الله اكثر نسخه‌ده . رسول الله . وبعضنده . النبی .
وبعضنده . الرسول . واقع اولدی كه الف لام عهد خارجی
ايچون اوله . بو فنك عرفنده . رسول الله . خاتم النبيين

وافضل المرسلين محمد المصطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك
ذات شريفلرينه علم كبى اولمغله عهدخارجه اعتبار دينه حاجت قالدى
حضرت امام شافعى ديديكه لفظ رسول اطلاق مكروهدر •
رسول الله ديمك كركدر • رسول اكرم حضرتلرينك ابجمتندن نسب
شريفلرى بودر كه ذكر اولنور • محمد • بن عبد الله • بن عبد المطلب •
بن هاشم • بن عبد مناف • بن قصى • بن كلاب • بن مرة • بن
كعب • بن لوى • بن غالب • بن فهر • بن مالك • بن نضر •
بن كنانه • بن خزيمه • بن مدركه • بن الياس • بن مضر •
بن نزار • بن معد • بن عدنان • عدناندن حقيقة متفق عليه
واندن ضكره مختلف فيه در • مسند الفردوسده ابن عباسدن
روايت ايدركه حضرت رسول اكرم نسب شريفلرندن تعداد
اتدكلرنده معد بن عدنانى تجاوز ايتمز ايدى • كذب النسابون
كذب النسابون ديرلر ايدى لكن سهيلى ديديكه بو كلام
ابن مسعود كلاميدر حتى بعضيلر ديديلر كه ابن مسعود رضى الله
عنه حضرتلرى هر قچن • الم يأتكم نبأ الذين من قبلكم قوم نوح

وعاد

وعاد وثمود والذين من بعدهم لا يعلمهم الا الله ايت كريمه سنى
قراءة ايليه • كذب النسابون • درايدى يعنى نسابون
علم انسابه دعوى ايدنلر حضرت علام الغيوب انسابك علمنى
عبادنده نفى ايلدى • وحضرت عمر رضى الله عنهدن مرويدر كه
بز رسول اكرم حضرتلرينك نسب شريفلرندن عدنانه دك بلوردك
ما فوقنى بلمزدك ديدى • امام مالكدن مرويدركه نسب شريفلرنده
عدنانك ما فوقنه تجاوزدن احتراز اولنمق كركدر • زيرا ما فوقنده
تخليط وتغيير چوق واقع اولمشدر ديدى • بعضيلر عدنانك
ما فوقنى شو وجهيله تصحيح اتديلركه ذكر اولنور • عدنان بن اد
بن الهميسع • بن نبت • بن حمل • بن قيذار • بن اسمعيل •
بن ابرهيم • بن تارخ • بن ناخور • بن ساروغ •
بن ارعو • بن فالغ • بن عابر • بن شالخ • بن ارفخشذ •
بن سام • بن نوح • بن لامك • بن متوشلخ • بن اخنوخ
بن مهلائيل • بن قينان • بن انوش • بن شيث •
بن آدم عليه السلام • ابجمتندن نسب شريفلرى بودر كه

صح ... تاريخ الخميس

في نسبه الشريف ... محمد الامام

مبحث في وقت ولادته صلى الله عليه وسلم على القول الاصح

امينه. بنت وهب. بن عبد مناف. بن زهرة. بن كلاب
بن مرة المذكور آنفا. ووقت ولادة شريفلري سال اسكندرينك
سكز يوز سكسان ايكي سنه مرور ايدنصكره وقعة فيلدن.
اللى بش كون مقداري ماه ربيع اولك اون ايكنجى اثنين كيجه سى
ثلث ثالثنده واقع اولمشدر. والعلم عند الله سبحانه. قال المصنف

مصنف رحمه الله عليه بو مابينده حديث شريف ابراد ايدن

الحديث الاول

رحمه الله عليه اخبرنا ابو رجاء قتيبة بن سعيد عن مالك
بن انس عن ربيعة بن عبد الرحمن عن انس بن مالك
انه سمعه يقول بعض نسخده حدثنا وبعضنده انا واقع

مبحث في رموز التحديث والكتابة

اولمشدر كه اخبرنادن مخففدر. نووى ديديكه عادت شويله مستمر
جاريدر اصطلاح بو منوال اوزره مستمردر اولديكه حدثنا
واخبرنا لفظلرندن رمز ايله اكتفا ايدوب حدثنادن كاهى
ثنا كاهى نا وكاهى دثنا ايله اكتفا ايدرلر. لكن ابن صلاح
وابن عراقى قوللرندن استفاده اولنور كه حدثنادن كاهى
دثنا ايله اكتفا ايدرلر. ودخى نووى ديديكه اخبرنادن انا
ايله اكتفا ايدرلر. لكن ابن صلاح ارنا وشيخ جزرى ابنا

ورثنا

ورثنا ايله اكتفا ايدرلر ديديلر. وابن صلاح اخبرنادن
ابنا ايله اكتفا مستحسن دكلدر ديدى. شارح شمائل ميرك
شاه عدم استحسانك وجهنده ديدى كه زيرا ابنادن
اختصار اولنان ابنا لفظنه التباس لازم كلور. ودخى معلوم

مبحث في بيان اصطلاح المحدثين في التحديث وغيره من صيغ الاداء

اوله كه. تحديث واخبار وانباء. وسماع لفظلرينك
متقدمين عندنده اصلا فرقى يوقدر. زهرى ومالك و
ابن عيينه. ويحيى القطان. واكثر حجازيين وكوفيلر وامام
ابو حنيفه. وامام محمد وامام ابو يوسف كا ذاهب اولديلر
وعلماء مغربيه دخى تمام فرقا تمزلر. وبعض متأخرين تحمل.
حديث حسبيله صيغ اداده فرقا تدبلر. مثلا شيخ تلفظ
ايدوب راوى استماع اتديكى صورتده حدثنى سماع ديرلر
وتلميذ شيخدن قراءت اتديكى صورتده اخبار ديرلر.
ابن جريج. واوزاعى. وامام شافعى وجمهور اهل مشرقك
مذهبيدر. وبعضيلر دخى زياده ايدوب ديديلر كه راوى
شيخك كلامنى تنها استماع اتديكى صورتده حدثنى وسمعت

مبحث الاختلاف في السماع مع الشيخ

ديرلر وغيريلر استماع ايتديكي صورتده حدثنا وسمعنا

ديرلر وراوي شيخدن كندو قراءت ايتدوكي صورتده اخبرني

ديرلر وغيري كمسنه قراءت ايدوب بو راوي استماع ايتدوكي صورتده

اخبرنا ديرلر وشيخ مشافهة راوي يه اذن ويردوكي صورتده

انبأني ديرلر اصطلاحات مذكوره يه اكرچه رعايت واجب

دكلدر لكن احوال تحمل متميز اولسون ايچون رعايت اولنمق امر مستحسندر

ودخي معلوم اوله كه راوي شيخدن قراءت ايتمه سي وشيخك لفظندن

استماع ايتمه سي مابيننده فرق وار ميدر يوقميدر اختلاف ايتديلر

امام مالك واصحابي ومعظم اهل حجاز وكوفه وبخاري مابينلرنده

فرق يوقدر ديديلر امام ابو حنيفه شيخدن قراءت شيخك لفظندن

استماعدن اولادر ديديلر وجمهور اهل مشرق سماع قراءتدن

اوليدر ديديلر زين الدين عراقي قول اخير صحيحدر ديدي

وجه صحتنده ديديلر كه زيرا رسول اكرم صلى الله عليه وسلم

قرآن وحديثي تقرير وقراءت ايدوب صحابۀ كرام سماع طريقيله

اخذ ايتديلر كذلك صحابه تابعينه وتابعين تبع تابعينه اداء ايدوكلريدر

بيان سبب الاختلاف المذكور

والله اعلم بو اختلاف عصرلرنده ايدي زيرا متقدمينك قابليت

تامه واستعدادات كامله لري اولمغله مجرد سماع ايله اخذ ايدوب

ايدوب حفظلرينه اعتماد كلي حاصل اولور ايدي لكن متأخرين

قلت ادراك وبطؤ فطانتلري ايچون شيخدن حرفاً بحرف قراءت

ايدوب اتقان وجهي اوزره حفظ ايتدكجه تحملنه اعتماد اولنمز

ابو رجا فتح راء مهمله بعده جيم بعده الف ممدوده ايله

قتيبه نك كنيه سيدر قتيبه قاف مضموم وتاء مثناة

فوقيه مفتوحه ومثناة تحتيه ساكنه بعده موحده تحتيه

بعده ها ايله اسمي يحيى بعضيلر علي وقتيبه لقبيدر ديديلر

بخاري ومسلم مشايخندن ثقه در يوز قرق سكز سنۀ هجريه

سنه سنده تولد ايدوب ايكيوز قرق تاريخنك شعبانده وفات

ايتدي ابن سعيد فتح سين مهمله وكسر عين مهمله ايله عبد الله

ثقفينك اوغليدر ثقف بلخ قريه لرندن بر قريه نك اسميدر

مالك بن انس ائمۀ اربعه نك بريدر تبع تابعينك كبارندن

اولوب امام شافعي اندن اخذ ايتمشدر طقسان بش سنۀ هجريه سنده

تولد ایتدن حضرتی دیدیکمز والده سنك بطننده اوچ سنه
مکث ایتدیکی یوق یتمش طقوز سنه سنده مدینهٔ منوره ده وفات
ایتدی حسن سابق امام اعظم ایله جمیع اولوب احدهما اخردن اخذ
ایتمکله وزره مشهوردر ربیعه راء مهمله نك فتحی و باء موحده نك
کسری و تحتیه مثناة نك سکونی و عین مهمله نك فتحی بعده ها ایله در
جلالت مرتبه سنده ائمهٔ مبالغه ایتدیلر انس ابن مالك
انصاریدر و خزرجی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك
خدمت شریفلری ایله شرفیاب اولدی و عنده سنی اون سنه ایدی
اون سنه دولت خدمتیله مستسعد اولدی سنین عمری یوزه
بالغ اولوب جمیع صحابهٔ کرامدن صکره بصره ده طقسان بر
سنه هجریه سنده وفات ایتدی روایت اولنور که یوز عدد
اولاد دنیایه کلوب یتمش سکزی مذکر ایدی اعنی ضمیر منصوب
ربیعه راجعدر ضمیر شان اولمق دخی جائزدر سمعه یعنی سعید
انسدن استماع ایتدی و حدثنی معلوم اولدیکه عنعنه طریقیله
واقع اولان اسانیدك من حیث النحو اعرابی اشکالدن خالی و

یعنی بصره ده ساکن صحابه دن منه

مبحث فی اعراب الاسناد الواقع بطریق العنعنة

بو مقامده واقع اولان اسناد ده وجه صواب اوزره
بیان اولنمشدر تا غیر محلده واقع اولان اسانیدك اعرابلرینه
مقیس علیها اوله معلوم اولدیکه حدث و اخبر و خبر و
انبأ و نبأ فعللری اوچ مفعوله متعدی اولان اعلم
استعمالی کبی استعمال اولنور مفعول اوللری اعلمت یا بنك
مفعول اول و مفعول ثانی و ثالثلری علمت یا بنك ایکی مفعولی
منزله سنه تنزیل اولنور کاه اولور که لفظ ان ایله مصدر
جملهٔ اسمیه مفعولین مقامنه قائم اولور و کاه اولور که
مفعول اولی بینك بر بینه بنفسها و ثانی و ثالث یاخود ثالثك
فقط مضمونلری حرف جر واسطه سیله متعدی اولور حدثته
بخروج زید و حدثته بالخروج کبی و کاه اولور که
مفعولین اخیرتك مضمونی بنفسها متعدی اولور
یومئذ تحدث اخبارها کبی ای تحدث الناس اخبارها
قاعدهٔ مذکوره متقرره اولدی لیس معلوم اولدیکه بو مقامده
واقع اولان اخبر اوچ مفعوله متعدیدر مفعول اولی

متكلم مع الغير ضميريدر ومفعول ثانی و ثالثی مقامنده حدثیٰ
مذکورك مضمون شریفی قائم اولمشدر . انه سمعه دیكلدر .
اکرچه شارح حنفی بویله وهم ایتدی بلکه انه لفظی ربیعه نك
انسدن روایتنك کیفیتنی بیان ایچون مذکوردر وحاصلی معنی
اسلوب عربی اوزره . اخبرنا قتیبة قول انس كان رسول الله
صلی الله علیه وسلم . حال كونه منقولا عن مالك حال كونه .
منقولا عن ربیعه حال كونه منقولا عن انس الی ربیعة بانه سمعه
ای بطریق السماع . پس انه سمعه حرف جر تقدیری ایله مجروردر
عن مالك عن ربیعة عن انس مفعولین اخرینك مضمونندن
احوال متداخله یا احوال مترادفه در . وجائزدرکه اخبرنك
فاعلی اولان قتیبه دن حال اوله حاصلی معنا بودرکه .
اخبرنا قتیبة هذا الحدیث حال كونه ناقلا عن مالك بلا واسطة
حال كونه ناقلا عن ربیعه بواسطة حال كونه ناقلا عن انس
بواسطة انه سمعه الخ یعنی ربیعه نك انسدن روایتی بطریق
السماعدر والله اعلم . ولفظ سمع ایکی مفعوله متعدیدر .

مبحث فی استعمال سمع

مفعول

دا خبرنا لفظنك صح

مفعول اولی و مفعول ثانیسی یقول جمله سیدر . كان رسول الله
لفظی یقول لفظنك على سبيل التنازع مفعولیدر . بعض
ضمیر منصوب صح
علما دیدیکه سمع لفظی صوته داخل اولور سه بر مفعوله
متعدی اولور . سمعت قولك کبی وصوتك غیریه داخل
اولور ایسه ایکی مفعوله متعدی اولورکه مفعول ثانیسی فعل
مضارع اولمق واجبدر . ودخی معلوم اولسونکه سمع لفظی
ماضی اولمغله قال دیمك مناسب ایکن مضارع صیغه سنه
عدول اولنمق حکایة حال ماضیة ایچوندر یعنی مستمعینه شویله
حکایت ایدرکه کویا حضرت رسول اکرمك اوصافنی انس
حالا سویلیور كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ليس
بالطويل البائن ولا بالقصير ولا بالابيض الامهق ولا
بالادم ولا بالجعد القطط ولا بالسبط لفظ
رسول الله كان نك اسمی . وليس بالطويل جمله سی خبریدر
لفظ كان زمان ماضیده خبرینك اسمی ایچون ثبوتنه دلالت
ایدر . كان اولورکه جمیع ازمنه ماضیه ده استمراره مفید اولور

قال العصام رحمه الله

حتى ابن مالك لم يزل كلمه‌سنه مرادف استعمال اولنور دیدی

وکلمه لیس سیبویه وابن السراج قوللرنده زمان ماضیده

مضمون جمله‌یی نفی ایچوندر وابن حاجب عندنده زمان حالده

نفی ایچوندر بو مقامده مذهب اول اخذ اولنمق مناسبدر

ابن حاجب قولی اخذ اولندوغی تقدیرده حکایت حال ماضیه

نکته‌سی اعتبار اولنمق طویل اجوف واوی وصفه مشبهه‌در

بائن اسم فاعلدر بائن بیندن بیانا دن مأخوذ اولورسه

ظاهر معناسی باین بیوندن بونا دن مأخوذ اولورسه بعید و

مفارق معناسنه اولمق اولورده میرکشاه بیان ایدوب شیخ ابن

حجردن نقل ایدر که صورت اولیده بائن یا ایله و صورت ثانیه‌ده

بائن همزه ایله اولمق اقتضا ایدر لکن بعض شراح کلامنده

جمیع معانی مذکورده واو اولوب بائن همزه ایله اولمق اتفاقدر

اولنور وکتب اللغة متکفلة بها طویل فاحش اولان کمسنه‌یه بائن

اطلاق اولنور ناظر عندنده طول ظاهر اولدوغی ایچون یاخود ناظرک

اعضاسی بیربیرندن بعید تصور اتدوکی ایچون یاخود قامتی اعتدالدن

علي القاري منه

مباين

مباين ومفارق اولدوغی ایچون ولا بالقصیر بالطویل اوزرینه

معطوف لفظ لا نفی مذکوردر بو مقامده قصیردن متردد مراددر

متردد اولدوکه بعض اعضاسی بعض اعضاسنه متداخل اوله نتکیم

غریب حضرت علی کرم الله وجهه حدیثنده ذکر اولنور ان شاء الله

تعالی زیرا مقتضای قاعده اصول بودرکه بر روایتده واقع اولان

مقیده حمل اولنور حاصلی معنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم

حضرتلرینک قامتلری طول مفرط و قصیر متردد ما بیننده سوی ایدی

بو اسلوب اوزره اولان قامت دیمکدر اطلاق اولنور نتکیم بعض

احادیث آتیه‌ده ذکر اولنور لکن هند بن ابی هاله حدیثنده مروی عن

اطول قال بو هریره حدیثنده طوله قریب ربعه ایدی دیو واقع اولمشدر

روایات ما بیننی شو وجهله توفیق ممکندر رسول اکرم حضرتلرینک

قامت شریفلری نفس الامرده اولیدی نظر ایدن کمسنه مربوع ظن ایدوب

امعان نظر ایتدکده طوله قریب دیو حکم ایدردی انس رض حدیثنده

طولی بائن ایله صفتلیوب قصیری مطلق ذکر ایتمسنده طویل فاحش

اولمیوب طوله قریب اولدوغنه اشارت واردر زیرا بعی قیدده

قال المصنف لا بالطويل ولا بالقصير

وان مشى بين الطويل فانقض الاعضاء

اي ناعمة الاعضاء

منه

مبحث في التوفيق بين الروايات

الواقعة في قامته

عليه السلام

مبحث المعجزه وقامته عليه السلام

منصب اولمغله طوللیك باین اولمامسی منفی اولوب اصل طوللی
باقی قالور قصیرده مذکور اولمغله اصل قصر منفی اولور • بیهقی وابن
عساکر روایت اتدیلر که رسول اکرم حضرتلری هر کیمه همراه اولوب
مماشاة اتسهلر اولکمسنه‌دن طویل کورینور • واکر ایکی طویل
القامتا آدم مابیننده توسط ایلسه ایکیسندن دخی طویل کورینور
ایدی لکن تنها اولدقده ربعه یعنی اورته بویلی کورینور ایدی •
ابن سبع روایت اتدی که حضرت رسول اکرم جلوس اتدکلرنده
مبارك دوشلری جلساسندن مرتفع کورینور ایدی • بو کیفیت
رسول اکرمك معجزاتندندر • یعنی من حیث الصورة والظاهر
امتدن بر فرد کندولره موازی و همپا اولمدقلری کبی • من حیث
السیرة والمعنی دخی معادل و مساوی اولمدقلرینه اشعاردر •
فسبحانه ما احکما ولا بالابیض الامهق امهق حمرة
ونوردن خالی شدید البیاض معناسنه‌در • جص یعنی کرج
کبی امهق اولان کمسنه زیاده کریه المنظر اولوب اکا نظر ایدن
انی ابرص ظن ایلر یعنی رسول اکرم حضرتلرینك لون بدن مبارکی

بیاض

بیاض امهق دکل بلکه حمرت ایله مختلط نورانی ایدی پس نفی
قیدنه منصب اولوب اصل بیاض باقی قالور ولا بالادم
ادم احمر وزننده صفت مشبهه‌در وهمزه الفا اصلی ادم
ایدی همزه سر الفه قلب اولندی ادمه‌دن ماخوذدر زیاده اسمر
اولمغه‌در لر سمرة • بیاض خالص و سواد خالص مابیننده
بر لوندر چونکه ادم ولا ادم لفظی من حیث المعنی لیس له
ادم • سمرة شدیده تاویلنده در نفی قید شدته متوجه
اولوب اصل سمرة ثابت اولور املر ولا بالابیض الامهق
ولا بالادم الفاظنك معانیسی وجه مشروح اوزره •
متقرر در اولدیسه انس رض حدیثی ایله بعض احادیث آتیه
مابیننده نمایان اولان تناقض مندفع اولور که حدیث آتینده
رسول اکرم حضرتلری سمرة ایله وصف اولندی وبعض
احادیث آتیه صحیحه‌ده دخی بیاض ایله وصف اولندی
وابی طالب شعرنده دخی واقع اولدیکه شعر وابیض
یستسقی الغمام بوجهه • ثمال الیتامی عصمة للارامل • زیرا اثبات

نسخه سمرة منفی اولوب صح

کما صرح الشیخ ابن حجر رحمه

اولنان بیاض حمرة ایله مخلوط اولان بیاض ضدندن بیاض بحت
دکلدر جص کبی و دخی اثبات اولنان سمرة سمرة ضعیفه در سمرة
شدیده دکلدر یعنی حمرة ایله بیاضدن مرکب اولان سمرتدر
سمرة صرفه دکلدر نتکیم علی رضی حدیثنده ابیض مشرب
بحمرة واقع اولدی لکن ابو الطفیل و ابو هریره حدیثلرنده رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری شدة بیاض ایله موصوف اولدیغی
محققلر عندنده بریق و لمعان جهتندندر اصل لون جهتندن دکلدر
حتی صاحب نهایه شدید البیاض نیّر البیاض معناسنه در
دیدی وکان الشمس تجری فی وجهه حدیثی و دارمی و طبرانی
ربیع بنت معوذدن رسول اکرم حقنده تخریج اتدکلری حدیث
لو رایته لرایت الشمس طالعة وهند بن ابی هاله حدیثی •
یتلألؤ وجهه تلألؤ القمر لیلة البدر معنای مذکوری تأیید ایدر
ولا بالجعد القطط رسول اکرم حضرتلرینک موی عنبر بویلری
وصفنده تعبیر مذکور بعض احادیث آتیه ده دخی ذکر اولنور •
جعد جیمک فتحی و عین مهملهنک سکونیله سعد وزننده جعودتدن

ماخوذ

ماخوذدر • شعرده استعمال اولندقده قوروجق قیل معناسنه در
و رجل بخیل وصفنده • جعد الیدین و جعد الانامل دیرلر
شعرده استعمال اولندقده ملاحت و ذمده محمولدر • قطط قافک
و طاء مهملهنک اولانک فتحی و کسریله شدة جعودة معناسنه در
ولا بالسبط سین مهملهنک فتحی و باء موحدهء تحتیه نک
فتحی و کسری و سکونیله مبسوطه دن ماخوذ جعودتک ضدیدر
یعنی منبسط و ممتد اولوب بکره کیرا اولمین شعره اطلاق اولنور
حاصلی معنا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک •
شعر مبارکلری جعودة و سبوطة مابیننده متوسط ایدی •
بعثه الله تعالی علی رأس اربعین سنة بعث حمله سی کان لفظنک
خبر بعد خبریدر • یعنی حضرت حکیم مطلق انی خلقه نبوت و تبلیغ
احکام ایچون ارسال ایلدی روایت اولنور که رسول اکرم و نبی محترم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک ولادت شریفهلری یوم اثنینده واقع
اولدی و وحی یوم اثنینده نازل اولدی و مکه دن مدینه یه هجرت
ایچون خروجلری و مدینهء منوره یه دخوللری و دار فنادن دار بقایه

انتقال ايلدي يوم اثنينده واقع اولدي ابن اسحق قولي بودركه سن شريفلري
اللي اوچ سنه يه بالغ اولدقده غرة ربيع الاولده مكه دن چيقوب
يندي ربيع الاولينك اون ايكنجي يوم اثنينده مدينه يه داخل اولديلر
پس بو قوله گوره مكه دن خميس كوني خروج ايتمش اولورلر خصوصا
مكه دن خروجلري يوم اثنينده واقع اولدوغنه حاكم متواتردر ديمكله
وابن حجر قولين ما بين سنه وجهله توفيق ايتديكه رسول اكرم غرة ربيع
الاولده ليلة خميسده مكه دن چيقوب غار ثوره كلديلر و غارده
جمعه كيجه سي و سبت كيجه سي و احد كيجه سي مكث ايدوب اثنين كيجه سي غاردن
چيقوب سنه ربيع الاولينك اون ايكنجي كوني يوم اثنينده مدينه يه داخل
اولديلر و ابتدا تاريخ اسلام رسول اكرمك مكه دن مدينه يه هجرتلري
وقتي اعتبار اولنمغله ربيع الاولك اون ايكنجي اثنين كونينك
صحوة كبرى وقتي ابتدا تاريخ اسلام اولور والله اعلم **على رأس**
**اربعين سنة** جار مجرور بعثه لفظنك مفعولي اولان ضميرندن ياخود
حالدر بعضلر كلمه على في معناسنه و بعضلر لفظ رأس زايد
و مقحمدر ديديلر بخاري حديثنده انزل عليه • اي الوحي • وهو

ابن اربعين سنة • لفظ رأس مقحم اولمسينه تاييد ايدر مخفي اولميه كه
جمهور ارباب سير و تواريخ رسول اكرم حضرتلرينك حيات نبويلري
سنين عمرلري كاملا قرق سنه تمامندن صكره دور ديديلر امدي
صدد ذكرنده اولدوغي انس رضي حديثنده واقع اولان
اربعين سنة لفظندن اوتوز طقوز سنه منضم اولان سنه
مراد اولمق وار مثلا • الحديث الاربعون • الباب الاربعون •
دينوب قرقنجي تكميل ايدن حديث واحد و باب واحد اراده اولنور •
ياخود ابتداء ولادتلرندن كاملا قرق سنه نهايتي مراد اولمق
وار • مثلا عمر زيد اربعون سنة دينوب كاملا قرق سنه نك
اراده اولنور • و عند كلا التقديرين لفظ رأس زايددر قرقنجي سنه نك
طرف اخيري مراد اولمق لازم كلدر زيرا بر سنه نك ايكي رأسي اولور
فاضل رحمه الله ديديكه رأس بو مقامده اخر سنه دن مجازدر
رأس الآية و رأس الآية ديوب آخر آية مراد اولديغي كبي •
اخر سنه ماضيه ايله سنه آتيه ما بيننده فصل مشترك اولمغله
سنه آتيه نك مبداء و رأسي اولوب سنه ماضيه نك اخريدر

دخی واس اطلاق اولنور. زیرا تقدیر اوله نظر لازم کلور که.
رسول اکرم حضرتلرینك وحینك نزولی اوتوز طقوز سنه تمامنده
اولوب قرقنجی سنه نك اولنده نبوّة شروع ایلیه. وهو خلاف
ما اتفق علیه الجمهور. وتقدیر ثانیه نظر لازم کلور که وحینك
نزولی اول یوم ولادتلرنده اوله. وهو ظاهر البطلان. والحاصل
بای حال کان زمانشدن آخر سنه مراد اولنمق لازمدر تا مدت
عمر شریفلری قرق سنه کامله تمام اولدقده حضرت الله سبحانه
خلقه بعث ایلدی. ودخی معلوم اولسونکه قرقنجی سنه نك آخرنده
بعث اولندی دیمك مسعودی وابن عبد البر قوللرینه نظر صحیح
اولورکه رسول اکرم حضرتلری ماه ربیع الاولده تولد ایدوب.
وربیع الاولده مبعوث اولدی. جامع الاصولده دیدیکه
کان مبعثه لاستکمال الاربعین. یوم الاثنین لثمان خلتا من ربیع
الاول سنة اثنین وعشرین وتسعمائة الاسکندریة عند الجمهور.
مشهور بودرکه ماه ربیع الاولده تولد ایدوب شهر رمضانده
مبعوث اولدیلر اکرچه یوم ولادتده جمهورك اختلافی اتدیلر.

بعضلر ربیع الاولك ایکنجی کونی وبعضلر سکزنجی کونی تولد ایتدی
دیدیلر. شیخ قطب الدین قسطلانی قول اخیری مختار اکثر اهل
حدیثدر دیو ابن عباس رض وجبیر بن مطعمدن بویله نقل ایتدی.
بعضیلر اون ایکنجی کونی تولد ایتدی دیدیلر اهل مکه نك قوللری بودر
بو تقدیره اوزره مبعوث اولدقلری ولادتلرندن قرق بچق یا اوتوز
طقوز بچق سنه در وبندن صکره اولورکه کاملا قرق سنه مرورندن صکره
مبعوث اولدی دیدکلری کسر اسقاطی یا کسر تکمیله مبنیدر. شیخ شهاب
الدین حجر مسعودی وابن عبد البر قوللری صحیحدر دیدی والله اعلم
**فاقام بمكة عشر سنين** یعنی رسول اکرم بعثندن صکره مکه ده
اون سنه اقامت ایتدی جمهور اهل حدیث وسیر رسول اکرم بعد
البعثه مکه ده اون اوچ سنه مکث واقامت ایتدی دیو اتفاق ایتدکلرندن
ناشی حضرت انس بو حدیثك تاویلی وقول جمهور ایله توفیق ایدوب
دیدیلرکه انس رض اون سنه اقامت ایتدی دیدیکی رسول اکرم
فقط رسول اولدیغی حالده دیمکدر جمهورك اون اوچ سنه اقامت
ایتدی دیدکلری هم رسول هم نبی اولدوغی حالده دیمکدر یا خود

بعد البعثة اوج سنه دعوت خلق ایتدیلر خفیه . فاصدع بما تؤمر
واعرض عن المشركين . آیت كریمه‌سی نازل اولدقدنصكره آشكاره
اون سنه دعوت ایتدیلر ایسه حدیثی مدة دعوة جهریه . وقول جمهور
مدة دعوة مطلقه نظر ایله در . یا خود الس نفس عقدلر اعتبار وكسری
اسقاط ایدوب اون سنه اقامت ایتدیلر وبالمدينة عشر سنين
رسول اكرم مدینه‌ده اون سنه اقامت ایتدیكی علماء حدیث وفاقا
سیرما بیننده متفق علیه در . فتوفاه الله تعالى على رأس ستين
سنة صحیحنده وتوفاه واو ایله واقع اولدی . توفی بر شیئی تماما
اخذ ایتمك دیمكدر بو مقامده مراد قبض روح ایدن قال الله تعالى سبحانه .
الله الذي خلقكم ثم يتوفيكم . ای یقبض روحكم . یعنی
حق سبحانه وتعالى رسول اكرم حضرتلرینك روح پر فتوحلرین .
قبض ایتدی سن شریفلری كاملا التمش سنه‌یه بالغ اولدقده . مخفی اولمیه كه
رسول اكرم ولادتلرندن قرق سنه مرورندن صكره مبعوث اولوب
جمهور قولی اوزره مكه‌ده اون اوچ سنه وعلى الاتفاق مدینه‌ده
اون سنه اقامت ایتدیلر پس سن شریفلری التمش اوچ سنه‌یه بالغ اولدقده



وفات ایتمش اولورلر . ان شاء الله تعالى اخر كتابده رسول اكرم .
حضرتلرینك سن شریفلری بیان اولندقده محلنده تحقیق اولنور . و
الله المستعان وعليه التكلان . وليس في رأسه ولحيته عشرون
شعرة بيضاء . لحیه لامك كسری وفتحی ایله در خی جائزدر جمعی
لحی لامك كسری وضمی ایله . شعرة شین معجمه‌نك فتحی وعینك
سكونی ایله جمعی شعور واشعار كلور . بیضا ابیضك تأنیثی
وشعره‌نك صفتیدر لیس جمله‌سی توفاه ده اولان ضمیر رسول اللهدن
حالدر یعنی حضرت رسول خداوند بی مثال وخالق مقدر الاجال
رسول اكرم حضرتلرینك روح مقدسلرین قبض ایلدی . یاشنده
وصقاللرنده یكرمی بیاض قیل اولمدیغی حالده بلكه حین وفاتنده
راس ولحیه‌سنده شعره بیضاء یكرمیدن ناقص ایدی حضرت انسدن
اسناد صحیح ایله مرویدر كه رسول اكرمك حین وفاتنده رأس ولحیه‌سنده
اون یدی یا اون سكز شعره بیضا وار ایدی . معلوم اولدیكه رسول اكرمده
شیبه قلیله متحققه ایمش . لهذا ابن عمردن مرویدر اولان لم یشنه الله
بالشیب یعنی حضرت الله رسول اكرمی بیلك ایله معیوب ایتمدی حتی شنده

مرادی نفی شیبۀ کثیره در دیدیلر • ان الله تعالی شیب رسول الله بابنده

وجه لایق اوزره بیان اولنور **الحدیث الثانی** **حدثنا حمید**

تصغیر صیغه سیله در **بن مسعدة** میمک و عین مهمله نک فتحیله در

**البصری** بای موحده تحتیه نک فتحی و کسر ایله و ضمی ایله در حکایه

اولندی حمیده مذکور تبع تابعینک اوسطندندر • کنیه سی ابو علی در

روایة واسعه و حدیث کثیر صاحبیدر • روایت اولنور که وفاتندن

اوچ سنه مقدم احوال متغیر اولدی **قال** ضمیر فاعل حمیده راجعدر

**حدثنا** بعض نسخه ده لفظ قال یوقدر • لهذا انه قال یاخود انه لفظی

مقدردر دیدیلر • میرکشاه دیدیکه اهل صناعت حدیث حمیدلیکه ایکنجی

واو جوبجه و همزه جرام بینده واقع اولان حدثنادن مقدم لفظ

قال کتابت اولنمش ایسه فیها و الا لفظ قال خطا محذوفدر قاری اولان

کمسنه انی تلفظ ایتمک لایقدر • و ابن صلاح و اجبدر دیدی **عبد الوهاب**

**الثقفی** تاء مثلثه نک و قافک فتحی ایله ثقیف قبیله سنه منسوبدر •

**عن حمید** حدثنا ثانیه متعلقدر مرادی ابو عبیدة الخزاعی البصری در که

حمید طویل دیمکله مشهوردر و صغار تابعیندندر بعض امراء اموینک خالی



اتدکیجون نوع ما معیوبلرد **عن انس بن مالک** حمید ثابتدن حال اولدی

ناقلا عن انس تقدیرنده **قال** فاعلی انسه راجع یعنی قائلی انسدر •

عصام قائل حمیددر دیدیلر لکن وجه اولا اقربدر **کان** انه کان

تقدیرنده در • میرک دیدیکه لفظ انه بو مقوله تراکیبده حذف

اولنمش شایعدر • قاری انی تلفظ ایتمک لایقدر **رسول الله صلی**

**الله علیه وسلم ربعة** ربعه رای مهمله نک فتحی و بای موحده نک سکونی

و فتحی در جائزدر • تای تانیث نفس اعتبار ایله در رجل ربعه و

امراة ربعة دیرلر • عصم العرضی شرح شفاء قاضی عیاضده دیدیکه

ربعه لفظنده اولان تا مبالغه ایچوندر علامه و نسابه در اولدیغی کبی و لفظنده

اولدیغی کبی • و نوامذکر صریحه صفت استعمالی شایع اولمغله نفس تاویلی

ایله تای تانیثه یمک امر مستبعددر • **ولیس بالطویل** طویلدن

طویل باین مراددر • یاخود مطلق کمالنه مصروفدر **ولا بالقصیر**

قصیردن قصیر متردد مراددر تنکیمه حدیث اولده بیان اولندی • ولیس

بالطویل جمله سی ربعه لفظنک عطف تفسیریدر • شارح حنفی جمله

مذکوره ربعه اوزرینه معطوفدر دیدیکی اعرابدر محلی اولان جمله یه مفرد

[illegible]

اوزرینه عطفده باس یوقدر لیس واو عاطفه‌سز نسخه روایت
اولنمشدر بو تقدیر اوزره ماقبلنک بیانی اولور سیدا اصیل الدین
بو وجه اوزره نقل اولنمشدر بعضلر کان لفظنک خبر بعد خبریدر
دیدیلر حسن الجسم لفظ کاننک خبر بعد خبریدر رسول اکرم حضرتلرینک
جسم نظیفلرینک حسن لونی و نعومتی اعتدال جسمندندر پس تعمیم
بعد التخصیص قبیلندن اولور وکان شعره لیس بجعد جعددن
جعد قطط مراددر زیرا مطلق مقیده حمل اولنمق قاعده مطرده اولمغله
سابقا بیان اولندی ولا بسیط معنالری مرور ایتدی مخفی اولمیه که
بو حدیثده جعد و سبط نفی شعره صفت واقع اولوب حدیث سابقده
ذات رسول اکرمه صفت واقع اولدوغی نکته‌دن خالی دکلدر ابن حجر
دیدیکه اطلاقین مذکورین صحیح اولدوغی اشعار ایچوندر حدیثین
مرویده نفی ایتدی بعضیلر دیدیلرکه بو مقامده شعره نسبتی حقیقی
و سابقا صاحب شعره اسنادی مبالغه ایچوندر رجل عدل کبی •
اسمر اللون لفظا اسمر منصوبدر وکان رسول الله ده واقع اولان
کاننک خبر بعد خبریدر پس وکان شعره جمله‌سی قد تقدیریله حال اولور

وظاهر

على القاري منه

وظاهر بودرکه وکان شعره جمله‌سی کان رسول الله جمله‌سی اوزرینه
معطوفا اولوب اسمر لفظندن مقدم لفظ وکان تقدیرندن صکره
جمله‌سی جمل متقدمه اوزرینه معطوفا اولیه مقام مقام عطفا و
کان لفظی واو عاطفه ایله حذفده باس یوقدر ابن مالک کان لفظنک
اسمیله معا حذفی و خبرین ابقاسی نظما و نثرا کلام عربده واقع و شایع
دیدی و بعض نسخده اسمر فعیله تصحیح اولنمشدر بو تقدیرجه هو اسمر تقدیرنده
اولوب اسلوب تعداد اوزره مسرود کلام قبیلندن اولور معلوم اوله که
اسمر فارسیده کندم کون معناسنه اولمغله شدت معناسندن جزء
دکلدر و ادم ادمه‌دن ماخوذ اولوب معناسنده شدت سمرة معتبردر
پس رسول اکرم حضرتلرینی بو حدیثده سمرة ایله توصیفی حدیث سابقده
ادمه‌یی نفی ما بینده تدافع اولمز زیرا نفی ما بینده تدافع اولمز زیرا
نفی خاص و اثبات عام ما بینده تمانع یوقدر • عراقی دیدیکه •
اسمر اللون لفظی حمید انسدن روایتده تفرد ایتدی زیرا حمیددن
غیری بعض روات انسدن ازهر اللون لفظیله روایت ایتدیلر
ماعدا اون بش قدر صحابی رسول اکرمک لون شریفنی بیاض ایله توصیف

كذا في الميرك منه

على ما قال الحنفي منه

ایتدیلر سمرة ایله وصف ایتمدیلر و بعضیلر حدیدیلر کیما انسدن روایت
اولنان حدیث مذکور • انه علیه السلام کان ابیض کانما صیغ من فضة
یعنی رسول اکرم حضرتلرینک جسم لطیفلری بر درجه ده بیاض ایدی که
کویا فضه دن سبیکه در حدیث شریفنده و حضرت عایشه دن مروی اولان
ولونه الذی لا یشک فیه الابیض • حدیث شریفنه مناقض اولمغله بعضیلر
شو وجهله توفیق ایتدیلر کیم اسمر اولان حرارت شمسدن متغیر اولان
عضو شریفلری و ابیض اولان تحت الثیاب مستور اولان اعضاء منیفه لریدر
احمد مسندنده تخریج ایتدیکی • فنظرت الی ظهره فکانه سبیکة فضة • حدیثی
بو معنانی تأیید ایدر دیدیلر لکن وجه توفیق مذکور ان رقبته علیه السلام
کانت کالفضة البیضاء حدیثیله منتقض اولور زیرا رقبه مبارکه لری
شمسه مساس اولوب و تحت الثیاب اولان اعضا اولدیغی ذکر ایتدکی
بیاض ایله وصف اولندی خصوصا حضرت عایشه رضی الله عنها رسول
اکرم حضرتلرینک شرف تقرب و سعادت ملازمتلریله مستسعد اولمغله
اوصاف شریفه لرینی زیاده اعلم و رنکی بدن مبارکلرینه اجانبدن اقرب
اطلاع تام ایله دانا در دیو اعتراض اولندی عصام دیدیکی ابیضدن

لادر شفاء قاضی عیاض شرحنده دیدیکه
لفظ عایشه ده مقتضای قاعده عربیه
صرف یا همزه یه تبدیل اولنمق ایدی
لکن عامه اهل حدیث یا ایله
قراءتنه اتفاق ایتدیلر
منه

مراد رسول اکرمک حرارت شمسدن متغیر اولمیان و اسمر دن متغیر
اولان عضولریدر کلامی قطعه سحابه سر ابهامی بر اولرینده سایبان
اولور ایدی کلامندن مقصد • و ابن حجر عصامک بو اعتراضینی
شو وجهله دفع ایتدیکه رسول اکرم حضرتلرینک فرق فرقدان نماسلرینی
سمایه تظلیل ایتدیکه قبل النبوة ارهاص قبیلندندر بعد النبوة • تظلیل
ایتدیکی مضبوط دکلدر خصوصا روایات و لونه کحمرة الورد عده
رمی حمرة ایدر لکن حرارت آفتابی دفع ایچون راس شریفلرینه غمام ایله
تظلیل ایتدیلر • غایة ما فی الباب سمرتدن مراد بیاض امهق نفی
و حمرة قلیله یی اثبات در کما بیناه سابقا • اذا مشی یتکفأ • اذا ظرفیه در
حین معناسنه شرطیه دکلدر • یتکفأ فاء مشدده بعد همزه ایله
تفعل بابندن صورة الامدر • تکفؤ حین مشیده قدامه میل معناسنه در
تکفأت السفینة جمله سی حین جریانده قدامه میل ایدوب راست
و درست مقصود اولان سمته توجه ایتدکده • بعض نسخه ده یتوکأ
واقع اولدی توکأ در ما خوذ در اتکا معناسنه توکأت علی العصا
دیرلر عصایه اعتماد ایلدم معناسنه در • و علی النسختین حاصل معنا

بوجه‌کیم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری مشی ایتدکلرنده
خطواتی متسعه ایدرلر متضایقه شکل ایدرلر زیرا خطوات متقاربه
اصحاب تکبر وارباب تجبر وخیلا شیوه‌سیدر بو معنایه سرعت مشی
لازم کلور حضرت علی کرم الله وجهه روایت ایتدکلری کانما ینحط من صبب
یعنی رسول اکرم حین مشیلرنده قدملرینه میل ایدوب سرعت ایله
شو وجهله مشی ایدرلر ایدیکه کویا مکان اعلادن مکان اسفله نزول
ایدر ایدی حدیثی بو معنایه تایید ایدر. بعضیلر دیدیلرکه یمنة ویسرة
تمایل ایتمکدر بو تقدیرجه حاصل معنی بودرکه رسول اکرم مشی ایتدکلری
وقتده یمینا وشمالا اخرامان اولورلر ایدی زیرا نو رسیده هبوب صبا
وقتنده تمایل ایدیکی کبی. سؤال اولنور ایسه‌که بو اسلوب اوزره مشی
ایلمك عادت ارباب کبر وغرور وسیرت محتال فخوردر. وذات ستوده
صفات رسول اکرم بوکونه صفات ذمیمه‌دن تنزیه وساحه احوال سعادت
مآللری بو مقوله اخلاق غیر محموده‌دن بری لازمدر. شو وجهله جواب ویریلورکی
وجه مذکور اوزره مشی قصد تکبر وخیال خیلا وتبختر ایله اولور ایسه مذموم
فاما قصد تکبر ونیت تفاخر ایله اولمیوب اتفاقی وجبلی واقع اولور ایسه

مذموم دکلدر. رسول اکرم حضرتلرینک بو کونه مشیلری اوزره رفتار
حیوة انکیز مقتضای جبلیت ولازمه خلقت وطبیعتلریدر. قصد تکبر
ایله مصنوع ومکتسب دکلدر. عمی العرض جوابه مذکوره شو وجهله
اعتراض ایدیلکه حضرت خلاق بی مثال وحکیم بی همال تقدست اسماوه
رسول اکرم ونبی محترم حضرتلرینی بشیر مؤمنین. ومقتدای موحدین
ایلدوب حرکات وسکناتنه اقتدا وطرز طوریه اقتفا ایلدی ارباب
صدق وولا هر وجهله جایز رتبه عالیه وفنا زمنازل سامیه اولمغله جمیعی
ظاهر ومتبین ومتحقق ایکن حاشا ثم حاشا اول ذات ملکی الملکاتی
صفت غیر حسنا اصحاب تکبر وخصلت نامستحسنه ارباب تبختر اوزره
مطبوع ومجبول ایلیه. فرضا اولمایه وجه مکون ومکان باعث افتخار نشر
زمین فرمان حضرتلرینك صفت مشیه معهوده‌لرینه تقلید وشیوه
تمایل مذکور ایله تخلق اولنسه کار مستوره وفعل پسندیده اولدوغی
محل کلامدر. والله اعلم. لفظ مشی ماضی صیغه‌سیله مذکور اولوب
یتکفا مستقبل صیغه‌سیله مذکور اولدیغی تکفؤ مذکور مشیه‌دن وعدن
صکره اولدیغیچون در حتی ادخل البلد کبی یا خود حکایه حال

مذموم

ماضيله بحث اولندى يلحوداذامشى كاذبت كفا تقديرنده اولدوغى صحيحين

روايتنده تكفأ ماضى صيغه سيله واقع اولدى على رضى الله

عنه حديثى دخى ماضى صيغه سيله روايت اولنديلر رضى الله تعالى عنه

قريبا ذكر اولنور **الحديث الثالث** **حدثنا**

بعض نسخه ده ثنا واقع اولدى **محمد بن بشار** موحده تحتيه نك و

معجمه مشدده نك فتحيله ابن عثمان بن كيسان البصرى وكنيه سى ابو بكردر

و بندار ديمكله مشهوردر تبع تابعيندن اخذ ايدنلرك كبارندندر

اولوب تابعينه ملاقى اولمدى **يعنى العبدى** ميرك شاه ديدكه

اصل سماعمزده نسخه سنده غيبت صيغه سى اوزره واقع اولدى پس

يعنى لفظنك قائلى مصنف اولدوغى نقل ايدرده سكاكى مذهبى اوزره

التفات قبيلندن اولور تلامذه كلامندن اولمق دخى محتملدر بو تقديرجه

فاعل ضميرى مصنفه راجعدر عادت رواة شويله جارى اولدى كه كندى

كلاملرين شيخلرى تصانيفنه درج ايدرلر و متكلم مع الغير صيغه سيله

ايله دخى قراءة اولنمق جائزدر حدثنا سياقنده بو نقلجه مؤلف

كلامندن اولدوغى متعين دركه روايت مساعد اولور ايسه

بعض

ملا على قارى نسخه

بعض شراح ديديلركه تلامذه كلامندن اولمق ظاهردر زيرا

مصنف كلامندن اولسه محمد بن البشار العبدى ديو حكايه اولاندن

تعبير ايدر ايدى سائر اسماء منسوبه ده عادتى جاريه اولدوغى

اوزره وقد دخى لفظ يعنى ده تجريد اعتبارى اولنمق التفات اعتباريندن

اوليدر وجه مجهول صيغه سيله يعنى قرأت اولنورسه مستبعد دكلدر

حدثنا يه قطع اولنمق حيندن ملايم دكلدر زيرا تشريك تحديثده در

لفظ محمد بن بشاره عنايتده دكلدر **عبدى** قاموسده عبدن

قيسه نسبتدر ديديكه ربيعه بن قبيله در **حدثنا محمد بن**

**جعفر** البصرى كنيه سى ابو عبد الله وغندر ديمكله معروفدر

ائمه سته صحاحلرنده انك حديثى تخريج ايتمشلردر **حدثنا**

**شعبة** بن بسطام دن باء موحده نك كسرى و سين مهمله نك سكونيله

ديدكه شعبه حديثده امير المؤمنيندر امام شافعى ديديكه اگر شعبه

اولمسيدى عراقده حديث معروف اولمز ايدى تبع تابعينك كبارندندر

**عن ابى اسحق** شعبه دن حال اولديغى حالده روايت ايدر عصام حدثنايه

متعلقدر ديدى اسمى عمرو بن عبد الله السبيعى الهمدانى الكوفيدر تابعى

مرادى متكلم مع الغير صيغه سيله اولمغه تنبيهدر

منه

مشهوردر حضرت عثمان رضی الله عنه خلافتنك ایكی سنه سی مضی اولدقده تولد ایتدی

قال امن قال التقدیر بونده لادر سمعت البراء سحابه در نشنده حد قصر ایله

دخی روایت اولنمشدر كه بشیر بن عماره در و صحابیدر خندقده حاضر

اولمشدر مصعب بن زبیر ایامنده كوفه ده وفات ایتدی بن عازب

ذا معجمه ایله صحابیدر یقول جمله سی براءدن حالدر یاخود سمعت لفظنك

مفعول ثانیسیدر كان رسول الله صلی الله علیه وسلم رجلا را مهمله نك

فتحی و جیمك سكونیله جعودت و سبوطت مابیننده متوسط شعر معناسنه در

شعر رجل دیرلر تحقیق كلام جعد قطط لفظلرنده وجه جمله لاء

مذكور اولان نكته یه مراجعت اولنه بعض روایتده جیمك ضمی ایله روا

اولندی كه مراد مرء مقابلیدر بو تقدیرجه اكرچه ظاهرا كاننك خبریدر

لكن معناده خبر اولان مربوعا لفظنه توطئه در كه كان ربعة حدیثنده مذكور

اولان بو عبارتدر شیخ ابن حجر عسقلانینك صحیح بخاری شرحنده رجل

جیمك كسر و فتحی و ضمی و سكونی ایله معناء واحده اطلاق اولنور

كه شعرده تكسر یسیر اولمقدر عبارتدر دیو اشعار ایتدیكی اوزره

شعر مبارك رسول اكرم مراد اولمق ظاهردر پس توطئه خبر دیمك

زیرا حقیقتده انه علیه السلام كان مربوعا عبارتدر صح

اقتضا

اقتضا ایتمز و اظهر الشمائلدركه نوع ما ادبدن خصه مینه اولادن

كمسه رسول اكرم حضرتلرینك وصفنده شویله بر رجل ایدی دیو حسبان

ایتمز و هو كون صحابه كرامدن بو حدیثدن غیری احادیثده كان رجلا عنوانی

استماع اولنمامشدر شویله ظن اولنور كه امراء مقابلی رجل مراد اولنه

رجلا لفظی صحابیدن غیری راویلردن زیاده اولا زیرا شعر رسول الله

بابنده براء بن عازبدن كان رسول الله صلی الله علیه وسلم مربوعا

لفظیله ذكر اولنور تفصیلی دیدیلر كه لفظ رجلدن معنای متعارف

مراد اولدوغی صورتده رجلا لفظندن رجولیتده كامل معنالر اراده

قلنمق امر مستبعددر یاخود خبر حقیقی ایچون توطئه در فلان رجل كریم

كبی و قرآن عظیمده انتم قوم تجهلون انتم قوم مسرفون كبی بو تقدیرجه

لفظ مربوعا رجلا لفظنك صفتی اولور شعر رجل معنالری مراد

اولدقده كان لفظنك خبر بعد خبری اولور مربوع معتدل القامه

معناسنه در بعید ما بین المنكبین بعید نصب و اضافت لفظیله

زید حسن الوجه كبی اكثر نسخه ده تصحیح اولندوغی اوزره اعرابی مربوعا

اعرابی كبیدر بعض نسخ بخاریده اضافتسز نصب ایله بعیدا تصحیح اولندی

علی قاری منه

وبعض نسخه‌ده بعیدی رفع ایله بلا اضافه ضبط اولنمشدر بو تقدیرجه
هو بعید تقدیرنده اولور بعید قریبك ضدیدر لفظ ما موصوله
موصوفه اولمق جائزدر عسقلانی دیدیکه منکب عضد کتف
استخوانلرینك مجمعیدر • مراد رسول اکرم حضرتلرینك ظهر
مبارکلری نك عریض اولمسیدر • بعضیلر دیدیلرکه بعد منکبیندن
مراد ایکی چوغشلری نك مابیننك وسعتیدر زیرا سعت منکبین
علامت جود ونشان قدردر • وبعض نسخه‌ده بعید تصغیر صیغه‌سیله
تصحیح اولنمشدر که تصغیر ترخیم قبیلندندر غلام لفظنك تصغیری
غلیم اولدوغی کبی والا قیاس بعید وغلیم یانك تشدیدیله‌در •
وتصغیر صیغه‌سنده شو معنانی اشعار واردر که رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینك منکبین شریفی مابینلری افراط ایله بعید دکل
ایدی که حتی اعتداله منافی اوله عظیم الجمة عظیم کبیر معناسنه‌در
عظیم اتمز عظمادر لکن کبیر اولمز جمه جیمك ضمی ومیم مشدده نك فتحی
ایله‌در معلوم اوله که جمه لفظنك معناسنده کلمات اهل لغت غایة
اضطرابده واقع اولوب صوابه قریب اولان اوج قولدر

علامت نجابت ونشانه سیادتدر
وبعضیلر دیدیلرکه بعد ما بین المنکبین
سعت صدردن وانشراح سینه مبارکلرندن
کنایه‌در که علامت جوددر صح

قوله

قول اول جمه منکبین اوزرینه ساقط وواقع اولان شعردر اسددر
صاحب نهایه دیدیکه وفره شحمة الاذنه نازل اولان شعردر
لمه جمه‌دن قلیل اولاندر اوزانوب منکبینه واصل اولور ایسه جمه‌در
بو قول اشهر اقوالدر حتی شیخ جزری بو قول عامه اهل لغتك قولیدر
دیمشدر • قول ثانی جمه باش اوزرینه جمع اولنان شعردر صاحب صحاح
قولی بوجهدر دیوان الادبده جمه مطلقا شعر معناسنه‌در دیدیکی قول
ثانی قریبدر • قول ثالث زمخشری مقدمه‌ده دیدیکه جمه شحمة الاذنه
واصل اولان شعردر • شیخ ابن حجر صحیح بخاری شرحنده دیدیکه جمه
اول شعردرکه شحمة الاذنه یا منکبه یا منکبدن اشاغی ینه نازل و
واصل اوله شحمة الاذنی تجاوز ایتمین وفره‌در الی شحمة اذنیه کلامی
بو قوله منافیدر زیرا الی شحمة لفظ الجمه نك صفتیدر الواصلة الی
شحمة تقدیرنده یاخود جمه‌دن حالدر واصلة الی الشحمة تقدیرنده
معلوم اوله لکن شارح حنفی دیدیکه الجمه لفظنده اولان الف لام
کمثل الحمار یحمل اسفارا ده واقع اولان الف لام کبی عهد ذهنی اولنوب
الی الشحمة لفظی الجمه لفظنه صفت واقع اولمق جائزدر مراد بودرکه

اللمة لفظنده اولان الف لام عهد ذهنی اولوب نكره حكمنده در والجملة
واصلة الى شحمة تقديرنده صفت اولمق جائزدر میرك شاه
رحمه الله بو كلام لفظا و معنی خطادر دیدی اما محقق تفتازانی تلویحنده
عهد خارجی اعتبارنجه جائز اولان مواضعده عهد ذهنی عدل جائز کلدی
دیدی ثانیا دادر رسول اکرم حضرتلرینك جمه مبارکه لری وفاتلرندن صکره
بیاض صدده اولمغله بو مقامده ماضی تقدیر اولنمق لازمدر عهد ذهنی
ایسه البته مستقبل ایله توصیف اولنور نتکیم آیه کریمه مذکورده واقع
اولدیکه محققیندن شیخ مصطفی و غیریلری بیان ایدیلر ثالثا فخر عالم و کونینك
بنواخرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك وصفلرنده واقع اولان الجمة لفظی
الجار لفظنه قیلان اثمك دایره احدیدن خارجدر انتهی بعضیلر دیدیکه
الی شحمة عظیمة لفظنه متعلقدر و ظرف لغودر بو وجه اوزره مراد
رسول اکرم حضرتلرینك جمه شریفلرینك عظیم کتفی شحمه اذنلرینه
منتهی اولدوغنی بیاندر یعنی شحمه اذنلری جمه نك عظیم غلظتنه
نهایتدر نفس جمه نهایتده دکلدر و دخی معلوم اولکه رسول اکرم شعر
مبارکلری بیاننده روایت مختلف اولمشدر بر روایتده اذن و عاتقلری



ما بیننده واصل و بر روایتده اذنلرینك نصفلرینه واصل و بر روایتده
اذنلرینه واصل و بر روایتده منکبلرینه واصل و بر روایتده کتفلرینه
واصل دیو واقع اولمغله قاضی عیاض احادیث متخالفه بینن توفیق
ایدوب دیدیکه اختلافات مذکوره اختلاف اوقاتدن ناشیدر که
رسول اکرم شعر مبارکلرن قصر قطع اتمدیکی وقتده منکبلرینه قطع
اتدیکی وقتده کاه اذنلرینه کاه شحمه اذنلرینه کاه نصف اذنلرینه
واصل اولور ایدی شعر مبارکلرینك طول و قصری بو اعتبار ایله در
شحمه اذن محل قرط یعنی منکوش وضع اتدکلری لحمه لیندر دیمکدر اذن
همزه و ذالك ضمی و ذالك سکونیله دخی لغتدر و دخی معلوم اولکه
اذنین لفظی تثنیه صیغه سیله مذکور ایکن شحمه لفظی مفرد صیغه سیله
ذکر اولندوغی ایکی تثنیه لفظلرن جمع ایلمك نوعا مستکره اولدوغیچوندر
علیه حلة اعرابی سابقنك اعرابی کبیدر شیخ عبد القاهر تجویز
اتدیکی اوزره فقط ضمیر ایله حال اولمق دخی جائزدر مسلم روایتنده
وعلیه حلة حدیثی واو ایله اولمسی تایید ایلدی حله حاء مهمله نك
ضمی و لام مشدده نك فتحیله قاموسده بیان اتدوکی اوزره برد

یاغیری بوخصوصده واردر اجمعیدن حلة البته ایکی ثوبدر یا ایستاری
بر ثوبدر اولور نووی مسلم شرحنده دیدیکه حله البته ایکی ثوبدر واکثر
ازاروردادر اولور ابو عبیده دن نقل اولندیکه حله البته جنس واحدن
ایکی ثوبدر اولور مطرزی مغربده دیدیکه حله ازار ورداءدر اولمق
مختاردر وحله لفظی حلولدن یا حلدن ماخوذدر ما بینلرنده فرجه اولدوغی
وحمراء لفظی حلّه ده تعددی معتبر ایکن صفة واقع اولدوغی حله نک لفظی
مفرد اولدوغنه بناءدر یا خود ثوبین مذکورین ستر بدن خصوصنده
ثوب واحد حکمنده اولدوغنه بنادر یا خود جنس واحدن اولدقلری
اعتباریله در ودخی معلوم اولسونکه بو حدیث حدیث صحیح اولمغله امام
شافعی انکله استدلال ایدوب ثواب احمر کیمک جائزدر قانی یعنی بغایت
رنکی قرمزی دخی اولورسه دیدی وبزم مذهبمزده لباس احمر منهیدر.
وبو مقامده واقع اولان حلهء حمرادن مراد یالکز رنکی قرمزی دکلدر بلکه
اول حله در که انده خطوط حمر اوله یعنی قرمزی الاجه تعبیر اولنانلردر.
حتی عسقلانی دیدیکه حله دن مراد خالص قرمزی دکلدر بلکه الاجه
تعبیر اولنانلردر زیرا برد یمانیده متعارف اولان الاجه در خالص

مطلب في لبس الثوب الاحمر

قرمزی

قرمزی دکلدر دیو اهل لغت اتفاق ایتدیلر دیدی فرضا حلهء حمرادن خالص
قرمزی مراد اولسه بیان جواز ایچون حله حمرا رسول اکرم حضرتلرینک خصایصندندر
یاخود حضرت رسول اکرم حله حمرا ایله قامت نورسماتلرین تزیین بیوردقلری
بو شیئک حل سرخ منهی اولمزدن مقدمدر ان شاء الله تعالی باب لباس
رسول الله ده زیاده تحقیق اولنور ما رایت شیئا قط احسن منه
اعرابی سابقنک اعرابی کبیدر رسول اکرم حضرتلرینک اجمالا
جمالرین بیان ایچون استیناف اولمق دخی محتملدر ودخی معلوم اولسونکه
رؤیتدن رؤیت علمیه مراد اولنور ایسه شیئا مفعول اولی واحسن مفعول ثانیسی
اولور واکر رؤیت بصریه مراد اولنور ایسه احسن لفظی شیئا لفظنک صفتی
اولور حاصل معنی هرکز بر شی رسول اکرم حضرتلرندن احسن بلمدم.
یاخود رسول اکرم حضرتلرندن بر شی کورمدم ودخی معلوم اولسونکه.
عبارت مذکوره بحسب العرف رسول اکرمدن حسنده زیاده وحسنده
مساوی کمسنه کورمدم معناسن افاده ایدر یعنی رسول اکرم جمیلدر کیم
یاکوردوکم شیلرک حسنلیدر لیس فی البلد افضل من زید عبارتنک دخی بحسب
العرف معناسی زید بلده اولان کمسنه لردن افضلدر دیمکدر بو معنانک

سنن بو حدکه اکثریا ایکی کمسنه ما بیننده تفاضل بولونوب تساوی نغایت

نادردر پس احدهما افضلیتی نفی اولنمغله آخرك افضلیتی ثابت اولور

هیچ اولمیه که عبارهٔ مذکوره ده رسول اکرمك حسنیله توصیفده مبالغهٔ

عظیمه واردر ما رایت انسانا ایله تعبیر اتمیوب ما رایت شیئا ایله تعبیر

اتدی یا رسول الله شمس قمردن دخی احسن اولدوغنی افاده ایچون غصا

دیدیکه عبارهٔ مذکوره راوی یعنی براء بن عازب رسول اکرم حضرتلرینك

جمال بی کمالنی بیان اثناسنده کندونك اکا اولان کمال ایمان وتمام اعتقاد

وایقانینی دخی اشعار ایدر زیرا کلام مذکور کمال محبته وفرط عشق تبدن

نشات ایدر وقط لفظنده بو ابن عازب سن تمیز وادعا ورده جبر

ادراك وعرفانه بالغ اولدوغی ساعتدن برو هر کز دیدیم ستره ذات

فرشته سمات رسول اکرمدن غیری بر شیء حسن کورمدوکیز ایهام ایدر

لهذا ما کان شیئا احسن منه عبارتیله تعبیر ایدر انتهی لفظ شیئا منکور نك

ایراد اولنمق تعمیده مبالغه ایچوندر قط قافك فتحی وطاء مشدده نك

ضمی ایله مشهوردر وقافك مفتوحه وطاء مضمومهٔ مخففه ایله دخی

لغتدر کذلك طاء مشددهٔ ومخففه نك ضمیسه تبعا قافك

صحي

ضمی ایله وقاف مفتوحه وطاء ساکنا ایله دخی اسم فعل اولان

قط کبی استعمال اولنور پس قط ماده سنده بش لغت ثابته

اولور قَطُّ قُطُّ قَطُ قُطُ قَطْ ظروف مبنیه دندر ماضی منفی ایچوندر

ما رایت فی زمان من الازمنة الماضیة تقدیرنده در الحدیث

الرابع حدثنا بعض نسخه ده ثنا واقع اولمشدر محمود بن غیلان

غین معجمه نك فتحی وباء مثناة تحتیه نك سکونیله در وکنیه سی

ابو احمد المروزی بخاری ومسلم انك حدیثنك تخریج اتدیلر تبع تابعیندن

اخذ ایدنلرك کبارندندر تابعینه ملاقی اولمشدر حدثنا بعض نسخه

ثنا وبعض نسخه ده قال حدثنا واقع اولمشدر نسخهٔ اخیره اوزره عصام

دیدیکه محمودك بیانی اولور قرار عظیمه فوسوس الیه الشیطان قال

یا آدم کبی وکیع بن الجراح الکوفی کنیه سی ابو سفیاندر بعضیلر نیسابوری

قراسندن بر قریه دندر دیدیلر بغداد کلوب انده تحدیث ایلدی امام

اعظمدن استماع ایدوب انك قولیله افتا ایدر ایدی مکه فکرمه دن عودت

اثناسنده عاشورا کونی فید نام بر موضعده وفات ایلدی حدثنا

بعض نسخه ده ثنا واقع اولمشدر سفیان مشهور اولان سینك ضمیله

لکن ابن الملکین حرکات ثلاث ایله مرویدر دیدی مخفی اولمیه که بو مقامده
واقع اولان سفیانده شراح اختلاف ایتدیلر میرکشاه سفیان ثوریدر دیو
جزم ایتدی مصنف دخی جامعنده بو حدیثده سفیان ثوریدر دیو تصریح ایلدی
عصام سفیان بن عیینه مراد اولمق اولیدر حتی سفیان ثوریدر دیمک اوهام المغیره
حدثنا سفیان بن عیینه دیو تصریح مناسبدر دیدی صحیح اولان سفیان
ثوری اولمقدر که سفیان بن سعید بن مسروق ابو عبد الله الثوری که ثور
عبد منات بن اد بن طابخه یه منسوبدر طقسان تسعینده تولد ایتدی
حکایه اولنور که ابو جعفر الخلیفه مکه یه توجهی اثناسنده مکیه تجار لر ارسال
ایلدی که سفیان ثوری یی صلب ایچون دار حاضر ایده لر بو خبر حاضرینا مکه ده
قریبا مکه جه شیوع بولدقده ثوری باشینی فضیل بن عیاضک و ایاغنی
سفیان بن عیینه نک زانولرینه وضع ایدوب اضطجاع ایتمشدی ثوری یه بو کیجه
رفیقی شفیق دیدیلر که یا با عبد الله جعفر سکا سوء قصد ایلیوب طرفندن
محرم ایندی عزیمت اولندی درجه تواتره بالغ اولدی مناسب بلکه واجب
بو حدکه خوف خواره مرتبه مانندلی ملک الموت ساحه وجودکزه نزول ایتمدن
بلدیده بجار کبیر مختفی وجود بابیدار کوشه اختفاده متواری اولوب



معاذ الله عدو قدیر جو وجود بهبودیکزه دست جوییر دراز ایدرسه بونلی
دخی مظهر شماتت اعدا بلکه افتاده بند ذبح عنا اولمق لازم کلور دیو
لب جنبان نصیحت بیدا اولدیلر ثوری بو کلمات مشفقانه یی استماع ومکاندندن
فی الحال حرکت ایدوب درون مسجده دخول و استار کعبه یه تعلق
ایلدکده روی نیازی بارکاه قاضی الحاجاته وضع ودست دعایی اسمان
اجابت وقبوله رفع ایدوب یا رب اعنده شو وجهله نغمه ساز نیاز اولدیکه
اکر جعفر کینه ور سلامت ایله مکه یه دخول ایدرسه عمرم اولدقجه کعبه نی خاطرمدن
اخراج ایتمیم بیتر دعا معانی هدف اجابت اولوب همان اول کون جعفرک وفاتی
خبری مکه یه کلدی بعده ثوری خفیه بصره یه توجه ایدوب بر زمان بصره ده
ساکن اولوب یوز التمش سنه سنده دعوت حقه لبیک اجابت دیدی
اکثر اقوال بودر که قبری بخاراده در زیارت وتبرک اولنور رحمة الله علیه
عن ابی اسحق الهمدانی که همدان یمنده بر قبیله در کوفه ده ساکن اولور
ایدی عن البراء بن عازب ترجمه سی ذکر اولندی قال اته قال تقدیرنده
ما رایت رؤیت رؤیت بصریه اولمق متعیندر زیرا اوصاف مذکوره
مبصرات قبیلندندر من ذی لمة لفظ من نفی تاکید وجمیع افراده المستغرق

تنصیصن ایجون زیاده قلندی لمه لامنک کسریله معناسی مرور ایلدی فی حلة حمراء

ذی لمه لفظنک صفتیدر احسن من رسول الله صلی الله علیه وسلم

مجرورا ذی لمه نک صفت بعد صفتیدر منصوبا اندن حال اولمق جایزدر

بعضلر اخ مجرور او منصوبا لفظ معنایه حملا صفة اولمسی جایزدر

دیدیلر معربک تابعی فقط لفظه حملا اولنور دیدکلری قاعده یه موافق در کلام

حاصل معنا بودرکه شعر راسی شحمهٔ اذننه وصل اصل اولوب لابس

حلهٔ حمرا اولان افراد انسان مابیننده رسول اکرم حضرتلرندن معادل

وانلردن حسنده افزون بر فرد کورمدم له شعر یضرب منکبیه ذی

لمه نک بیانی و تعدید طریقی اوزره کلام مسرودن مستأنفا اولمق محتمل در

ضرب تعصولدن کنایه در جملهٔ اسمیه صورتنده ایراد اولندیغی شونکته

مبنیدرکه کویا راوی وصف رسول اکرم بیاننده غلبهٔ محبت و

وفرت شوق و ذوقندن ناشی جمال الصوره نیکوسیرلری حیالنده حاضر

و مشاهد ملاحظه ایلدی لهذا کان لیشم تعبیر بلکه ذکر اتدی بعید

ما بین المنکبین معنالری مرور اتدی بعید نصب ورفعله روایت اولندی

منصوب اولدقده مقدر کان لفظنک خبریدر مرفوع اولدقده هو



احسن

بعید تقدیرنده در بعض نسخه ده تصغیر صیغه سیله اولندی لم یکن بالقصیر

ولا بالطویل اعرابی سابقنک اعرابی کبیدر بو مقامده دخی

قیدین سابقین اعتبار اولنمق لازمدر روایات ما بیننده جمع ایچون

یعنی بالقصیر المتردد ولا بالطویل البائن الحدیث الخامس

حدثنا محمد بن اسمعیل البخاری که امام المحدثین اولان صاحب

صحیح بخاریدر کنیه سی ابو عبد الله در محمد بن اسمعیل بن مغیره بن بردزبه

جعفی البخاری جد اعلی مغیره یمان بخاری یدنده اسلامه کلوب بخارایه

نقل اتدی وجد ثانی بردزبه دین مجوس اوزره وفات اتدی محمد بخاری

یوم طقسان دورت سنهٔ هجریه شوال الینک اون اوچنجی جمعه کونی بعد

صلوة الجمعه تولد اتدی و ایکیوز اللی التی سنه سنک عید فطری

کیجه سی بعد صلوة العشا البا سمرقند دیدکلری قریه ده یوم شنبه

بر قاچ طلوع صبح حسادت نان قدس ایله اتدی و خرتنک نام

قریه ده ماننده کیجه شایدلر سه سماتلری دفین و محفوظ قلیندر شنبه

عمرلری التمش اوچ سنه ده اوزر اوچ کون ناقصدر قریه خرتنک

محمد بخارینک یوم وفاتنه کلنجه بر غیری بسمیله تسمیه اولنمش ایدی

کان

مطلب ترجمهٔ امام بخاری صاحب الصحاح

روز وفاتنده اهالی سمرقند مرحوم بودك صلوة جنازه سنده حاضر
اولمغیچون حمار کرایه طوتوب خلق غایت چوق اولمغله حمار بی وفا ایتمیوب
بر حماری ایکی کنده قیمتنجه کرایه بالغ اولدی و خرتنکدن قریهٔ مزبوره بیجر تنك
تسمیه ایتدیلر محمد بخاری دخی قریهٔ مزبوره یه که بخارادن بعیدا ایکی
فرسخ مقدار ایدی نقل ایتدیکنه سبب بو ایدیکه خلفاء ظاهریه دن
بخاراده خلیفه اولان خالد بن احمد الذهلی محمد بخاری یه هر کوز سرای خلیفه یه
کلوب اولادلرینه جامع تاریخ تعلیم ایلمك ایچون دعوت ایدوب بخاری
دخی اجابت ایلمیوب خلیفه یه بو وجهله جواب ارسال ایلدیکه علم شریف
جوهر کیمیا مقوله سندندر اولمغله انی ابواب ناسه کوتوروب خلیل و خوار
و مبتذل ایلمك اعتبار ایلمك بر وجهله معقول و ارباب عقول عندنده مقبول
دکلدر اکر اولادلرینك استکمال نفوس و استحصال کمالاته بغایه
مهمه و مطلوب و نهایه مرام و مرغوبلری ایسه تحصیل کمالاته عازم و تحصیل
علمه جویا و شتابان اولملری ایچون سایر طلبهٔ علوم و زمرهٔ فهوم ایله نطاق جد
و سعی میان همته استوار و غیر محصلین کبی ملازم عتبهٔ استاد فیض
آثار اولسونلر دیدکده خلیفهٔ مزبور مرة بعد اخری آدملر ارسال و دعوت

ایلدوب

ایلدوب بو شنا کاولری اولاد همواره دولتسرای عزتده مقیم و سایهٔ
نشین ناز و نعیم اولمغله استماع کلمات جواهر سماتلرینه غایت درجه ده
تنها راغب و مجلس معقود مخصوصه لرنده تلمذ و تعلمه طالبلردر دیو بیان
اجابت ایلمدی دعوت ایله رد دیو تشریف سماع علم شریفدن محروم
ایلمك شیوهٔ ارباب دانش و سمهٔ اصحاب بینش دکلدر دیو شکرخایی
جواب محققانه اولتوسیاقنده خلیفهٔ مزبور مغبر و متغیر و مکدر
اولوب بخارادن نفی و اجلا ایتمکله قریهٔ مرقومه یه توجه و انده اقامت
نیتی ایله جانب خرتنکه روانه اولدقده دیدهٔ نمناك و خاطر
غمناك ایله. اللهم ارهم ما قصدونی به فی انفسهم و اولادهم
و اهالیهم دیو لب کشای بد دعا اولدی روایت اولنورکه مدت
یسیره مرورنده صکره غیرت حق ظهور ایدوب باجمعهم منکوب
و مقهور اولدیلر عبد القدوس سمرقندی دیدیکه قریهٔ مزبوره ده
اقرباسی خانه سنده نزول ایلدوکنده دلنوازلق ایچون تشریف زیارتی
ایله مستعد اولمشیدم عقیب صلوة عشاده شو کلماتی کندودن
استماع ایتدم. اللهم قد ضاقت علی الارض بما رحبت فاقبضنی الیك

دیو دعا ایدر ایام قلیله مرورنده مودع کاربار سرای فنا و بکجاوه
بند دار الامان بقا اولدی نسفی روایت ایتدیکه بخاردن وفات ایتدکده
بدن نظیفلری بجیده لباس کهنه ایدیجک اعضاسندن عرق طیب الرائحه
ترشح ایدوب و حنا درجنازه سر اولنجه عنبر بویی استشمام ایتدکلری
غیری خوابکاه قبره وضع اولندقده کوه خاک مدفوننندن رائحه
دماغ آسا تنسم اولنمغله اهالی مملکت ترابدن غرادینی مانند کحل الجلا
کشیده دیده غم دیده اتمکله قبری رحمت مقرری بالکلیه مکشوف
اولمغله قریب اولمغله منازم زیوره حشت منشده ایله استحکام ایلدیلر
راوی صحیح بخاری یعنی فربری دیدیکه صحیح بخاری بی بخاریدن طقسان
قریب قراءت ایلدیکم وقتده یمش بیک مقداری کمسنه حضور شریفنده
حاضر اولورلر ایدی زهد و صلاح ایله آراسته و ورع و تقوی
ایله پیراسته ایدی و زماننده اولان محدثلرک اکثریسی ملازمت
و عراق و حجاز و شام و مصر سیاحت ایدوب و مشایخ حدیثلرندن
اخذ حدیث ایلدی و جامع صحیحی که بیدی بیکدن زیاده حدیثی متضمندر
مسجد حرامده جمع و تالیف ایتدی عیروتیثما ایله کتابت ایدرلر ایدی

و کندو حضرتی مرویدرکه هر حدیثکه صحیحمه ادخال ایتدم اولا اغتسال
و ایکی رکعت صلوة نافله ایدوب بعد الاستخاره صحتنه کمال اطلاع
صکره ثبت تحریر ایدر ایدم و کتاب مزبوری التی یوز بیک حدیثدن
انتخاب و اون التی سنه ده تاما و کاملا استکتاب ایتدم و صحاح
یوز بیک حدیث صحیح و ایکی یوز بیک حدیث مشکول محفوظمدر
بخاری نک مناقبی حددن افزون و فضائلی تحریردن بیرون اولمغله نوعما
منقبه مسطوره ایله اکتفا اولندی رحمة الله علیه حدثنا ابو نعیم
نونک ضمی و عین مهمله نک فتحی و یاء مثناة تحتیه نک سکونی بعده
اسمی فضل بن دکیندر و بخارینک کبار مشایخندندر لکن رافضی
تشیع ایله متهمدر دیدیلر دین و فقهده علم ایکن بغایت مزاح و لطیفه
کوی ایدی حفظ و اتقانده رتبه عالیه یه نائل و درجه حجته واصل
ایدی حدثنا المسعودی اسمی عبد الرحمن بن عبد الله بن عتبة بن
عبد الله المسعودی الکوفیدر عصامی صدوقدر لکن موتندن مقدم
عقلی مختلط اولمشدر دیدیلر کبار تبع تابعیندندر عن عثمان بن
مسلم بن هرمز هرمزک ها و میمک ضمی و راء مهمله نک سکونی و فتحا

معجمه نك فتحیله غیر منصرفدر. بعض نسخه ده منصرف ضبط اولنمشدر
عن نافع بن جبير تصغير صيغه سيله جد بن مطعم مسلم و ثقه در
تابعی جلیل القدردر عن علی بن ابی طالب کرم الله وجهه مخفی
اولمیه که اصطلاح محدثینده اخر اسناده لفظ علی ذکر اولنسه
علی ابن ابی طالب و لفظ عبد الله ذکر اولنسه ابن مسعود و لفظ
حسن ذکر اولنسه حسن بصری مراد اولور کذلك ابو بکر و عمر و عثمان
لفظلری ذکر اولنسه خلفاء ثلاثه رضی الله عنهم مراد اولور امیر المؤمنین
قیدینه حاجت یوقدر. پس عصام بو مقامده علی بن ابی طالب لفظی
امیر المؤمنین قیدیله مقید منطبق ایلدی تا که غیر علی ابن ابی طالبدن
ممتاز اوله زیرا رواتده بو اسمیله مسمی طقوز عدد راوی واردر دیدیکی
اصطلاح محدثیندن غفلتدن یاخود مقتضای محبتی اوزره حضرت
علی یه افراطیله عبودیت و محبتدن ناشیدر خصوصا ابن عبد البر
استیعابده صحابه ذکر اتدکده علی بن ابی طالب اسمیله مسمی
حضرت علیدن غیری کمسه ذکر اتمیوب علی اسمیله مسمی یش صحابی
ذکر اتدی ابی طالبك اسمی عبد منافٍ الهاشمی القرشیدر علی کرم الله

کذا فی شرح علی القاری

وجهه حین صباوتده مسلم اولانلرك اولی و اقدمیدر وقت اسلامنده
سننده اختلاف اولندی بعضیلر اون بش و بعضیلر اون درت
و بعضیلر اون اوچ و بعضیلر سکز یاشنده ایدی دیدیلر رسول
اکرم صلی الله علیه و سلم حضرتلریله تبوك غزاسندن جمیع غزواتده
معا حاضر اولمشدر. رسول اکرم غزوه تبوکه توجه ایتدکلرنده
حضرت علی یی مدینه ده اهللری اوزرینه ناظر ترك ایدوب یا علی
اما ترضى ان تكون منی بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبی بعدی
دیو بیوردیلر عثمان رضی الله عنه اوتوز بش سنه هجریه ذی الحجه سنك
اون سکزنجی جمعه کونی شهید اولوب همان اول کون حضرت علی
استخلاف اولندی مدت خلافتی درت سنه و التی ای مقداری
متمادی اولوب سن شریفلری التمش اوچه بالغ اولدقده قرق سنه
هجریه ده رمضان شریفك اون یدینجی جمعه کونینك صباحنده کوفه ده
عبد الرحمن بن ملجم جراحت عظیمه ایله مجروح ایدوب اوچ کون
مرورندن صکره مرغ روح پر فتوحی قفس تندن طیران و کنکره
عرش آشیان اتدی و حضرات حسن و حسین و عبد الله بن جعفر

غسل و حضرت حسین صلوة جنازه سین اداء نصکره سحر وقتی
دفن اولنمشدر رضی الله عنه قال قائلی علی در لم یکن النبی صلی الله
علیه و سلم بالطویل ولا بالقصیر یعنی اولمسرکه رسول اکرم حضرتلرنده
طول و قصر زمان فاصیده نفی ایتمك جمیع سنین عمرلرینه نظرا دکلدر
بلکه سنین اوقات نبوتلرینه نظرادر حاصل معنا رسول اکرم حضرتلری
سنین نبوتلرنده طویل باین و قصیر متردد دکل ایدی بلکه اوقاتنده کوده
همیشه معتدل القامت ایدیلر ششن الکفین والقدمین میرك
دیدیکه ششن فعیل وزنده روایت اولنمشدر که هو ششن تقدیرنده در مقدر کان
لفظنك خبری اولمق اوزره نصبی دخی جایزدر عصام فعیل مبتدا محذوفك
خبری اولمسنی ترجیح ایدوب دیدیکه جمله اسمیه ایرادنده نکته جزیله در که
کویا هیچ حیثیت محبت و غلبه شوق و ارادت بو ترتیب بالعرض اولدیکه رسول
اکرمك ذکر اوصاف جمیله سی صددنده رسول اکرمك صورة نیکو سیرتلرنده
دعوی حالنده موجود متحقق ملاحظه ایدوب شیء موجودی صفت موجوده سیله
توصیف ایلدکی لسانی اجرا ایلدی پس بو تعبیرده اکا اشعار واردرکه
رسول اکرم حضرتلرینی صفات حسنه و اخلاق مستحسنه لریله توصیف ایدن

وصافنه

وصافنه اسلوب مزبوره رعایت سیاقنده وجه مذکور اوزره تصویر و اداء
سطور ایله تعبیر بیورمشدر لفظ ششن شین معجمه نك فتحی و ثاء مثلثه نك سکونی و
فتحی و کسری بعده نون ایله مصنف رحمه الله اصمعیدن نقل ایتدیکی اوزره کفین و
قدمینك اصابعی غلیظ اولان معناسنه در شیخ ابن حجر العسقلانی غلیظ
الاصابع والراحه یعنی پرمقلری و الایاینك ایچی غلیظ اولان دیو تفسیر ایلدی
بر روایتنده ضخم الکفین والقدمین حدیثنده خطابی غلیظ و اتساع ایله
تفسیر ایلدی و بو مقامده مراد بودر دیدی میرکشاه رحمه الله دیدیکه ابن خالویه
نقل ایتدیکه اصمعی موضع آخرده ششن لفظنی غلیظ و اتساع ایله تفسیر ایلدکده
اصمعی یه دیدیلرکه رسول اکرم حضرتلرینك کف شریفلری لین و نعومت ایله
توصیف اولنمشدر اصمعی دیدیکه بعد الیوم عزیمت ایلدم که الفاظ
حدیثده تفسیر ایتمیه ابن بطال دیدیکه رسول اکرم حضرتلرینك
کف شریفلری مکافیلری بغایة اتلی ایدی و غلظ و ضخامتی ایله بیله زیاده یومشاق
ایدی حضرت انسدن مروی اولان حدیث صحیحده واقع اولدیکه رسول اکرم
حضرتلرینك کف مبارکلرندن لین و یومشاق حریر دیباج یا ایشیلم
یعنی خز و حریری دخی لین ایدی و قد دخی معلوم اولدیکه ششن لفظنك

اصمعیدن نقل اولنان معنالر ایله بعض روایات مابیننده تدافع و اولمغله
ابن بطال مابینلرنده تشویش توفیق ایتدیکه رسول اکرم حضرتلرینك کیفیت
کفّ قلوخز کفایتلری اختلاف اوقاتیله مختلف ایدی زیرا اعمال جهادیه و مهن
عیال ایله اشتغال ایامنده کفّ کریملرینه خشونت عارض اولوب .
اولوب اوقات استراحتلرنده راحت فیض مایللری خلقت اصلیه و جبلیه
فطرتلری سه اولان لین و نعومته عودت ایلمه ایدی بو احتمالات و احادیث
اختلاف مزبورده حزتشنه ایتمشدر . ابن حجر دیدیکه تحقیق بودرکه وصف
رسول اکرمده واقع اولان لفظ ششندن مراد فقط غلظدر قصر و
خشونت قیدندن قطع نظر ودخی معلوم اولکه ابو عبیدة اللغوی
ششن لفظنی غلظ الاصابع والکف ایله تفسیر ایدوب روایت
اخریده سائل الاطراف یعنی بارماقلری اوزون ایدی حدیثی و بعض روایتده
کان بسط الکفین یاخود بسط الکفین . یعنی رسول اکرمك کفّ
و اصابعنده طول غیر مفرط وار ایدی زیرا کیفیت مذکوره قبض و بسط
انسب اولمغله حالده ممدوح و نساده مذموم ایدیکی واقع اولان .
احادیثله تفسیر ابو عبیده مابینلرنده تمانع ظاهر و تدافع باهر اولمغله

صحبه

صحابه نهایه‌نك ششن الکفین تفسیرنده . ای انهما یمیلان الی الغلظ
والقصر . کلامی ایله تمانع مذکوره دفع و تدافع مزبوره منع ممکن اولدیغی
بعد التأمل الصادق ظاهردر ضخم الرأس ضاد معجمه‌نك فتحیله
ضرب وزننده شیء غلیظ معناسنه‌در . یعنی رسول اکرم حضرتلرینك
راس شریفلری بیوك ایدی زیرا عظم راس کمال قوای دماغیه‌یه
دلیلدر . صرصری نونیه‌ده دیدیکه . والرأس منه لم تعبه صلعة .
والشعر فاق منابت الریحان . صلعه صغر راسدن کنایه‌در . ضخم
الکرادیس کردوسك جمعیدر کافك فتحی و راء مهمله‌نك سکونی
و دال مهمله‌نك ضمی بعده واو ساکنه و اخرنده سین مهمله ایله‌در .
فایق کردوس راس العظم یعنی کمکلرك باشلری معناسنه‌در دیدیکی
دوش و دزانو کبی . صاحب قاموس بر مفصلده مجتمع اولان استخوانلردر
دیدی رکبتین و منکبین کبی . یعنی رسول اکرم حضرتلرینك عظامی
عظیمه ایدی و عظم عظام علامت شدت بطش قوتلردر . رجل مکردس
دیرلر . شدید الخلق معناسنه مخفی اولمیه‌که کف و اصابع مابیننده
مناسبت تامه اولمغله اضافت واحده‌ده جمع ایدوب . و راشر

وکرادیس ما بینلده چندان مناسبت واهمغله هر برنده ضجم
لفظین مضاف ایراد ایلدی طویل المسربة میمك فتحی و سینك
مهمله نك سکونی وراء مهمله نك ضمی بعده باء موحده ایله صدر
و سره ما بینلده ممتد اولان شعر دقیق معناسنه در اذا مشی
تکفأ تکفؤا تکفؤ قدامه میل معناسنه اولدوغی سابقا ذکر
اولندی تکفأ مصدر مؤکددر میرکشاه دیدیکه تکفؤ اصلنده همزه
الامدر تکاه تخفیف ایچون یایه قلب تکفیا دیلر پس اگر اصل اوزره
رعایت اولنورسه فانك ضمیله قراءت اولنمق کرك تقدم تقدما
واگر مخففا رعایت اولنورسه فانك کسریله قراءت اولنمق کرك
تسمی تسمیا کبی انتهی زیرا تفعل بابنك مصدرینك عین الفعلی
اگر کلمه ناقص یایی یا خود ناقص واوی اولوب اسم متمکنك آخری
واو وما قبلی مضموم اولدقده واوی یایه قلب واجب اولدوغنه
بناء ایکی صورتده دخی یایه مجانست ایچون مکسور اولمق واجب در
واگر مهموز اللام اولوب همزه یایه قلب ایله تخفیف اولنورسه
ناقص حکمنده اولوب عین الفعلنك کسری واجبدر اذا مشی

جمله



جمله سی استئنافیه در کانما بعض نسخه ده کانه واقع اولدی ینحط من صبب
بعض نسخه ده فی صبب واقع اولدیکه کلمه فی من معناسنه در انحطاط
نزول بسرعت معناسنه در اصلنده مکان عالیدن موضع اسفله
نزول ایدنلر انحدر الماء وانحط دیرلر بلندن پسته سرعتیله نزول
اشر صبب صاد مهمله وباء موحده نك فتحیله حدور وهبوط معناسنه در
ابن اثیر نهایه ده الصبب الموضع المنحدر دیدی حاصل معنی بودر که
رسول اکرم حضرتلری مشی ایلدکده سنوو جهله مشی ایدر ایدیکه گویا مکان
عالیدن مکان اسفله نزول ایدر و بو معنایه سرعتلا درکلور
شرح السنه ده مراد رسول اکرم حضرتلری مشی قوی ایله مشی ایدوب مبارك قدملرین
زمیندن رفع ثابت ایله رفع ایدرلر ایدی حطوت متقاربه ایله نازو نعیم
شیوه سیله مشی ایدن اصحاب کبر و خیلا کبی مشی ایتمزلر ایدی دیمکدر
دیدیکه بو معنایی تایید ایدر پس کانما ینحط جمله سی اذا مشی
جمله سنك بیانی حکمنده اولور لکن ظاهر اولان اذا مشی لفظنده
فاعلدن حال اولمقدر یعنی رسول اکرم مشی ایلدکلری وقتده قدام طرفنه
میل ایدرلر مکان عالیدن موضع اسفله نزول ایدر کبی اولدیغی

ترکیبده ایلیش وفارسیده تشبیه حرفلر منه

حالده بر روایتده کانما ینهوی من صبوب واقع اولدی صاحب نهایه

دیدیکه صبوب صادن مهمله نك فتحیله بر روایت اولنور که انصباب

اوزرینه صبب اولنان ضمیر معناسنه ظهور وغسول کبی وصادك ضمیله

دخی بر روایت اولندی بو صورتده صبب لفظنك جمعی اولور لفظ

صبب فك ادغام ایله قرائت اولندی عاشق معناسنه اولان

صبیب لفظنه ملتبس اولمسون ایچوندر لم ار قبله ولا بعده مثله

بو مقامده رؤیت رؤیت علمیه اولمق اولموق ظاهردر و اکر رؤیت بصریه

مراد اولنور ایسه رسول اکرمك وفاتندن صکره اکا مماثل کورلمدیکی

اولنور لم ار جمله سی رسول اکرمك کمال حسن وبهاء وجمال عالم آرالرینی

بیان ایچون جمله مستانفه مستانفه در مخفی اولمیه که عبارت مذکوره بحسب العرف

مطلقا شبیه و مماثل ونظیر ومعادلی نفیدن ایچون استعمال اولنور قبلیه

وبعدیه معنالرندن ملاحظه دن قطع نظر وعرفا افراد افریده نك جمله سندن

احسن اولمغی افاده ایدر زیرا رسول اکرم حضرتلرینك محاسنلری

ذکر صددنده حسنده اکا قریب اولان مثل ومعادل نفی اولنمغله

بعید اولان احسنی بالطریق الاولی نفی لازم کلور والله اعلم .

الحدیث السادس حدثنا سفیان بن وکیع بن الجراح بن ملیح کنیه سی

ابو محمد الکوفیدر اوایل حالنده صدوق ایدی لکن بلاء وراقه یعنی

صنوبجار همه مبتلا اولدی هرچند نصح وپند اتدیلر منتصح اولمغله

احادیثنی ماتندیسیمدن غلو درجه اعتباردن ساقط اولدی [illegible]

بو مقامده واقع اولان حدیثی قبل السقوط روایت ایتمش اولمه و

دخی ساقط الحدیث اولان روایتك حدیثنی ذکر اتمکده باس یوقدر

شاهد یا متابع اولمغیچون فذکور اولنور ایسه شاهد دیو اسناد وا

ایله مسند اولان ایکی حدیثك بری معناده اخره موافق اولان حدیث

ومتابع دیو لفظنده موافق واسناده مخالف اولان ایکی حدیثك

بری اخره مؤید اولان حدیثه اطلاق اولنور ومتابعده شرط بودرکه

حدیثین مذکورین مرتبه اسناده مساوی اوله لر یعنی راوینك

شیخنده موافقت ایدرلر ایسه متابعت تامه موافقت اتمزلر ایسه

متابعت ناقصه اولنور قال حدثنا ابی مراد وکیع دردر عن المسعودی

حدثنا ابی یه متعلقدر بهذا الاسناد علی طریق التنازع حدثنا

ابی و حدثنا سفیان فعللرینه متعلقدر معلوم اوله که اسناد حدیثی

قائلنه رفع وایصال ده وسند طریق متن حدیثدن اخباره اطلاق

اولنور. معنالری متقارب اولمغله حدیثین معنالری واحده استعمال

ایدرلر نحوه حدثنا ابینکه مفعول ثانیسیدر. ضمیر مجرور حدیث

خامسه راجعدر بمعناه ضمیر دخی اکا راجعدر. و بمعناه لفظ

نحوه دن حالدر و لفظ نحوه ابهامدن متوغل اولمغله اکا صفت اولمق دخی جائزدر

حاصل معنا ترمذی دیدیکه سفیان بن وکیع بزه تحدیث ایدوب دیدیکه بزه

وکیع بزه مسعودیدن اسناد مذکور ایله یعنی حدیث خامسده واقع اولان

اسناد ایله مرحیث المعنی حدیث خامسه مشابه بر حدیث خبر ویردی که مسعودی

عثماندن عثمان نافعدن نافع علیدن تحدیث ایتدی که برکشاه دیدی که.

اصحاب حدیثک عادتلری شویله جاری اولدیکه اگر حدیث واحد

اسانید متعدده ایله روایت اولنور اولاً بر سند ایله روایت ایدرلر

بعده اسناد آخر ایله روایت ایدرلر اگر مذکور اولان حدیثلر لفظاً و معنیً

متوافقلر ایسه لاجل الاختصار لفظ مثله و اگر فقط معنیً متوافقلر ایسه لفظ

نحوه ذکر ایدرلر که اسلوب مزبور اشهر اسالیبدر لکن احدهما آخرینک مقامنده

استعمال اولنور پس بو مقامده واقع اولان بمعناه لفظی مماثله حدیثین مماثلة

معنویتنا اولمغله نحو لفظی مجازاً لفظ مثله استعمال اولنمیوب مراد معنای حقیقیسی

اولدوغندن اشعار قصد ایله ذکر اولنمشدر. والله اعلم. الحدیث السابع

حدثنا احمد بن عبدة عین مهملهنک فتحی و باء موحدهنک سکونیله در الضبی

البصری صاد معجمهنک فتحی و باء موحدهنک تشدیدیله بنی ضبهیه منسوبدر

بصره سکانندندر بدر بو قبیلهدر. ضبی قدیراً ملحیدن احترازا ایچوندر و ضبی

املیدن او ثقدر. و علی بن حجر حاء مهملهنک فتحی و جیمک سکونیله در ثقه در فاضلدر

ابن ایاس بن مقاتل بن مخادش السعدی المروزیدر و ابو جعفر محمد بن

الحسین وهو حیینه راجعدر و واو حالیهدر عصام مجملهدر راجعدر.

نبو حیینه راجع اولسه و هلذا اولادن محمد بن الحسین بن ابی حلیمه دیو ایدیر دیدکه

ابن حلیمه حاء مهملهنک فتحی و لامک کسریله در. محمد مذکور حیندان مشهور اولمغله

مصنف زیاده ایضاح ایلدی و المعنی واحد واو حالیهدر یعنی رجال مذکوره

بزه حدیثلری تحدیث ایلدیلر حدیثلرینک معنالری واحد اولدیغی حالده

بعض نسخهده بلاواو واقع اولدی علی کلا النسختین فاعلدن ابن حجر فاعلدن حالدر

و مفعولدن حال اولمق جائزدر دیدی تقدیر کلامده حال کون المعنی فی احادیثهم

واحدا یا خود. الاحادیث حال کونها واحدا بحسب المعنی و دخی دیدکه

بعض نسخه‌ده واو یوق واقع اولدیغی تقدیرجه حدثنانك مفعولی محذوف
صفتیدر. تقدیر کلام حدثنا الاحادیث المعنی فیها واحد عصام و دیکر
حاصل معنا بودر که رواة مذکوره‌دن حدیثلری عبارات مختلفه ایله تحدیث
اتدیلر و حدیثلرینك معنالری واحد ایدی وجهی معلوم اولدی که بعض
شراح اسلم مباحثدن اولمق اوزره دیدیکه معنا اتحادی معنالرندر
احادیث مرویه‌دن هر بری بر معنا ایچون سوق اولنوب احدهمانك مسوق
اولدیغی معنادن خارج دخی لازم کلمه. قالوا اول کلامده واقع اولان حدثنانك
بیانی ایچون جمله مستأنفه‌در. تقدیر کلام حدثنا الطاهر و علی و محمد حال کون
معنی کلامهم واحدا حیث قال کل واحد منهم. یعنی رجال مذکوره‌دن کلا هنك
معنالری واحد اولدیغی حالده تحدیث ایدوب هر بری حدثنا عیسی بن یونس
دیدیلر. عیسی بن یونس و هامون الغائله جدا ائمه سته انك حدیثین تخریج ایتدیلر
علم و عملده و زهد و ورعده مسلم ایدی. روایت اولنور که رشید زیارت
بیت الله الحرامدن عودت و کوفه جانبنه عطف عنان عزیمت اتدکده ابو
یوسف شو وجهله فرمان واجب الاتباع اصدار و حکم جهان مطاع محصور الا
اتدیکه اول حوالیده موجود اولان محدثین اولادیله و الابصار تنبیه کیده



وامر واجب الامتثال رشید ایله اولسنکه هر بری علی نعمة الاستعجال بارکاه رشیده
دوان اولمقده مسارعت و ملاقات رشیده مبادرت ایده‌لر. چونکه حکم
منبور اشاعت و امر مسطور اذاعت اولندی شرف نفثه محدثین فوج
فوج مضمون فرمان خلیفه‌یه اطاعت و درکاه جهان پناهه لوسیه مسابقت
اتدیلر. لکن عبد الله بن ادریس و عیسی بن یونس حضرتلری خسروان
ملك قناعت و کنار کنج فراغت زهد و ورع ملازم و علم و عمله مداوم
اولمغله فرمانه اتباع ملاقات رشیددن امتناع اتدیلر. خلیفه مومی الیهمانك
زهد و ورعی عارف و جدا ابواب عوامدن اجتنابلرینه واقف اولدقده قرة
العین اولان ماموز و امینی قراءت حدیث شریف ایچون عیسی بن یونسك
مجلس فیض التیفلرینه و براه ایدوب قصدا اکرام و نیت احترام ایله اون بیك
درهم فرزندلرینه اتمکلکشه مجالس شیخ موقع ایله سرافراز فیض عالم شمول ایله
غیریلردن ممتاز اولدقده صره درهم معهود بیشکاه شیخه نیازمندانه عرض
ایلدکلرنده شیخ مضطربه درهم اولوب قبولدن اعراض ایلدی. دراهم معقوده
منبوره‌یه عدم اقبال استقلالدن نشأت اتدی ظن ایدوب مضاعف قیمتی
عرض ایلدکلرنده شیخ استغناشعار شو وجهله کوهربار اولدیکه تعلیم حدیث

مقابلەسندە امتعهٔ دنیا یردوندن بر متاع اخذینه احتمال یوککه مسجد نبیده

بالغ اولنجه دك كوهر ایله مملو اولسه لر بر قیراطینه اقبال ایتمز ایدی دیو روایت

اولنور كه بر سنه غزایه و بر سنه حجه شریف كیتمكی التزام ایتمشدی قره قوش حجده و

غزا سفرلرنده دیو نقل اولندی عن عمر بن عبد الله اكثر احادیثی مرسلدر

ابن عباس ایله لاحق اولدیلر انس و سعید بن المسیبدن حدیث استماع ایتدی مولی عفره

عینك فتحی ونك ضمی وقافك سكونی وبعده راء مهمله ایله در قال قائلی عمردر

حدثنی ابراهیم بن محمد حنفی دیدیكه قال حدثنی جملهٔ مستأنفه در كویا سائل

عیسی دن سؤال ایتدیكه عمر سكا نه كونه كلام تحدیث ایتدی عیسی جواب صددنده

قال عمر حدثنی ابراهیم دیدیكه پس حدثنا نك مفعول ثانیسی محذوفدر دیكه جاحت

قلمز ابراهیم مذكور صدوقدر ترمذی ونسائی وابن ماجه حدیثنی تخریج ایتدیلر

من ولد علی ابن ابی طالب مقام منقبتده اولان ابراهیمك وصفیدر اول مقدر

ولوا عادت محدثین راوینك بیاننه اهتمامدر عصام دیدیكه من تبعیضیه

یا بیانیه در وجمله مجمله بیانیچون سوق اولنمشدر زیرا ولددن متبادر اولان

بلا واسطه ولددر و محمددن مراد محمد الحنفیه در كه كنیه سی ابو القاسمدر وعلم

علم و عبادت و شجاعت ایله مشهوردر و حنفیه نسبت اكثر اولاد علینك

افضلی

افضلیدر حنفی دیدیكه ابراهیمك یا محمدك وصفیدر اولدیغی تقدیرده جار مجرور

متعلق معرف باللام تقدیرنده اولمق لازم كلدی حتی صفت موصوف مابیننده توافق

حاصل اوله الكائن من ولد علی میرك دیدیكه محققین عندنده موصولی

بعض صله ایله حذفی جائز دكلدر بعضیلر دیدیلر كه من ولد ابراهیمدن حالدر

لكن عاملی انكله تقییدی بو مقامده چندان ملایم اولمدیغی ظاهردر فكر

حالدن حال دائما مرادا ولوب ابراهیم بن محمد جهته تعدد و اشتراك احتمالی

اولمغله حال مذكوره ایله ایهام رفع اولنمش اوله و دخی معلوم اولكه ولد لفظی

روایتده واو ولامك فتحه لری ایله در كه مفرد و جمع استعمال اولنور كذلك

واوك ضمی ولامك سكونی ایله مفرد و جمع استعمال اولنور و كاه ثانی

اولیك جمعی مقامنده استعمال اولنور اَسَدْ و اُسْد كبی امدی لفظ ولد

مفرد اعتبار اولنورسه من بیانیه اولور هو ولد تقدیرنده یا خود تبعیضیه

اولور من افراد ولد تقدیرنده واكر جمع اعتبار اولنورسه فقط تبعیضیه اولور

و دخی معلوم اولكه ابن حجر دیدی محمد مذكورك امی حنفیه نام جاریه دركه

سبایای بنی حنیفه دن ابو بكر رض اخذ ایدوب حضرت علی یه اعطا ایتمشدی

وبعضدن اعلم سخافت عقل و قصور فهم و ادعانلرندن ناشر من نور محمد البحتی

قد بقی بینهما فی شرح میرك منه

مطلب فی الفرق بین الوالد والولد

الوهیة اعتقاد اتدیلر. خذلهم الله ودمرهم. قال قائلی ابرهیم کان علی
میراثی دیدیکی بو سندده انقطاع واردر اسناد متصل دکلدر دینوا ابرهیم
مذکور جدی علی کرم الله وجهه دن استماع ایتمدوکی متعیندر حتی مصنف
حدیث مذکوری اسنادی مزبور ایله ایراد اتدکدنصکره اسناد متصل دکلدر
دیو تصریح ایلدی یعنی ابرهیم و علی ما بیننده ساقط اسم واردر دیمکدر.
اذا وصف رسول الله صلی الله علیه وسلم بعض نسخه ده رسول الله موضعنده النبی
واقع اولمشدر. قال قائلی علی در لم یکن رسول الله صلی الله علیه وسلم
بالطویل الممغط میرکشاه ممغط لفظنی شویله تصحیح اتدیکه ممغط میم
اولینک ضمی و میم ثانیه نک فتحی و تشدیدی و عین معجمه نک کسری بعده
طاء مهمله ایله انفعال بابندن اسم فاعلدر. ثلاثیسی مغط ایکن انفعاله نقل
واسم فاعل اولدقده منمغط. اولمغله نون میم مطاوعت میمه تبدیل و اجتماع مثلین
اولمغله ادغام اولنمشدر معناسی متناهی فی الطول دیمکدر. امتغط النهار دینلور
نهار ممتد اولسه. ابن اثیر جامع الاصولده دیدیکه ممغط میمک تشدیدیله در.
بعض محدثینک تشدید غین ایله در دیدکلری مردود در. کذلک نهایه ده
میمک تشدیدیله تصحیحدن صکره ممغط عین مهمله ایله ممغط معناسنده در دیدی.

جوهری میم اولینک ضمی و میم ثانیه نک فتحی و عین معجمه مفتوحه نک تشدیدیله
تفعیل بابندن اسم مفعولدر دیدی. و شیخ جزری جوهری قولنی اختیار ایلدی
شارح مصابیح زین العرب میمک تشدیدی و عین معجمه ایله اسم مفعولدر دیدی
والله اعلم. ولا بالقصیر المتردد. متردد نهایه دن نقل اولندیغی اوزره
بغایت قصیر معناسنده در. گویا بعض اعضاسی بعض اعضاسنده داخل اولوب تداخل
اتمش. وکان ربعة من القوم لم یکن بالطویل اوزرینه معطوفدر بعض نسخه ده
کان واوسز واقع اولدی و علی کلا النسختین ما قبلنک بیانی یا توکیدی
مخفی اولمیه که اگرچه ربعه معتدل القامه دیمکدر لکن اعتدال القامه
ایچون حد معین واردر صاحب قامه اولان شخصه قیاس ایلنور صاحب قامتک
کندو شبری مقداریله دورت شبر اولان قامت معتدلدر. لهذا مجسمه دن برطاقی
ذات حضرت باری تقدست عما یقول الظالمون حقنده نور متلألئ
کالسبیکة البیضا طوله سبعة اشبار بشبر نفسه دیو معتدل القامه
اولمه سین مراد اتدیلر. لعنهم الله. و صاحب قامتک قامتی مقداردن کوچک
زیاده اولورسه طویل و ناقص اولورسه قصیر اطلاق اولنور. و رسول
اکرم حضرتلرینک قامتلری کندو شبرلریله یدی شبر مقداری اولمغله ربعه

اطلاقی صحیحدر و سائر الاطراف حدیثی مضمونی اوزره شبرلری
غیر بلورك شبرلرندن طویل اولوب قامتلری دخی غیر مربوع القامه
لرندن طویل اولور یعنی شبری قصیر اولان شخصیدن قامتی شبری حسبیله
معتدل اولسه رسول اکرم اندن طویل اولوب کان ربعة حدیثی والطویل
من المربوع حدیثی مابیننده اولان تناقض مندفع اولور خذ هذا فانه من سوانح
الوقت بعض فضلا دفع تناقض مذکورده دیدیلرکه ربعه دن مراد طوله
قریب اولان ربعه در و دخی من القوم لفظندن خاطر کلیل و ذهن علیله بر نکته جزئیه
و دقیقه جلیله سنوح ایدرکه دفع تناقض مذکورده مسطور اولان معنایی تایید
ایتمکله بو مقامده ثبت اولنهجق معلوم اولهکه اعتدال قامت اول وقت ممدوح
و مطبوع اولورکه تناسب اعضا ایله مجموع اوله زیرا نجه اشخاص وار در که منو
مشروح اوزره معتدل القامه در لکن اعضالری متناسب و اجزاسی متلاصق اولمغله
چندان طبع نیکو پسندانه موافق و مدح ثناء ستایش کداراندن لایق اولمز
رسول اکرم حضرتلرینك اندام دلارالری متناسب و اعضا اجزالری متناسق
واقع اولمغین اعتدال قامتلری نهایتده دلنشین اولدیغی بالغ درجه تیقین و المشهد
پس بو مقامده واقع اولان ربعه لفظندن مراد ربعة کامله اولمق هر وجهله الیق

ووصف شانی شتلر بیانسیدر او فقد لا مدن ربعة اشد من بوعیة
تقدیرنده اولوب کلمه من مفضل علیه اوزرینه داخل اولمش اولور حاصل
معنی اکا منجر اولورکه رسول اکرم حضرتلری کمال اعتدال قامت ایله قومندن
ممتاز ایدیلر زیرا غیر معتدل القامه دن تمیزلری ظاهر در و اعتدال قامتلری
تناسب اعضایه مقرون اولمغله سائر بیلانتناسب معتدل القامه دن متمیز اولمغین
جمیع افراد قومندن اعدل القامه اولوب کان ربعة من القوم کلامی صحیح اولور فاحفظه
ایضا لم یکن بالجعد القطط بیانی مروی اتدیر ولا بالسبط معناسنی تقیب
اتدی کان جعدا رجلا جمله سی لم یکن بالجعد جمله سنك بیانیدر شارح
کرمانی ابن سکیتدن نقل اتدیکه رجلا جیمك فتحی و کسر یله شده جعوده
و شده سبوط مابیننده اولان شعر در ابن حجر دیدیکه رجلا رانك فتحی
و جیمك کسر و ضم و فتحی و سکونی ایله اول شعر درکه انده تکسر یسیر اولوب جعوده
و سبوطه مابیننده اوله ولیس بالمطهم ولا بالمکلثم میرك دیدیکه
اسم مفعول صیغه لریدر مطهم تطهیم دن مکلثم کلثمه دن ماخوذدر
حنفی دیدیکه بعض نسخه ده متکلثم واقع اولدی تفعلل بابندن
تکلثمدن ماخوذدر مصنف رحمه غریب حدیث شرحنده بیان اتدی

نسخه اولیه بو دلالت ایدر انتهی مطهم لفظ احسنا مده استعمال اولنند قده

اولکمسه دیدکلری یوزی نغایت ایله ویغربه اولمغله یوزی قبا فیه کیره بعضیلر

جسمی لاغر و نحیف و بدنی خفیف و ضعیف اولان کمسه دن عبارتدر

و اضداددندر دیدیلر مصنف عن قریب اصمعیدن نقل ایتدیکی اوزره

واما المطهم فالبادن الکثیر اللحم دیو تفسیر ایتدیکی معنا ایله اولیه

مؤیددر والحاصل بو لفظک استعمال اولندقده سمن تجاوز ایدوب سوء منظره

بالغ اولان لوننا اطلاق اولنور و کلثم صاحب نهایه قولی اوزره

اولیوزدر که لحمی خفیف و مستدیر و قصیر الحنک و جبهه سی دانی یعنی اتی

ملدوده جیکه سی قصیر وجهی بو یوزیدر اول ابن فارس مکلثم مدور الوجه

معناسنه اولمق صحیحدر دیدی نوربشتی دن منقولدر مکلثم مدور الوجه

عبارتی اولمغله وکان فی وجهه تدویر قولیله بیان ایلدی دیدی

یعنی رسول اکرمک مبارک یوزلری نغایت مستدیر دکل ایدی بلکه وجه

فا استداره دن خالی دکل ایدی قاضی بیضاوی ولایا المکلثم ایله مدور

الوجه غایة التدویر یک کان فی وجهه شاملا دیدیکی بو معنایی تأیید ایدر و لفظ

تدویر منوناً ذکر اولندوغی دخی بو معنایی اشعار ایدر وجه رسول اکرمده

استداره معتدله اولدیغنی ایهام ایلدی بعض نسخه ده فی الوجه واقع اولدیکی

ابیض رفعیله هو ابیض تقدیرنده جمله مستقله اولوب جمله اتیدکی

تعدید طریقیله سرد اولنمشدر مشرب ابیضک صفتیدر افعال

اسم مفعولدر بعض نسخه ده تشدیدیله مشرّب واقع اولدیکه تفعیل

بابندن اسم مفعولدر تکثیر و مبالغه افاده ایدر اشراب بر لونی

لون اخره خلط اتمکدن عبارتدر که کویا بر لون اخره اسقا و سیراب ایدر

بو مقامده مشرب حمره تقدیرنده در یعنی رسول اکرم حضرتلرینک

رنکی مبارکلری حمره ایله مخلوط بیاضدر ادعج العینین صاحب نهایه

دیدیکه دعج و دعجه دیده ده و غیرده شدت سواددن عبارتدر یعنی رسول

اکرم حضرتلرینک دیده مبارکلرینک حدقه لری نغایت سیاه ایدی بعضیلر دیدیکه

دعج شدید البیاض و شدید السواد اولان دیده دن عبارتدر اهدب الاشفار

اشفار شفرک جمعیدر شفر شینک ضمی و فانک فتحیله و شینک و فانک

فتحیله دخی روایت اولنور منبت الشعر فی الجفن یعنی کوز قپاغنده قیل بتن

موضعه اطلاق اولنور و کراولقیله هدب کثرتیله تسمیه اولنور بو معنا

نظر اهدب الاشفار لفظنده تجرید اعتبارینه حاجت یوقدر و لفظ هدب

التور بشتی شارح المصابیح قال السیوطی فی لب الالباب منسوب الی التوربشت بضم المثناة من فوق ثم واو ساکنة ثم راء مکسورة ثم باء موحدة مکسورة ثم شین معجمة ساکنة ثم مثناة من فوق قریة من شیراز منه

ابن حمید منه

زیرا هدب لفظنک معناسنده اسفار جمع دکلدر منه

هانك ضمی و دال مهملك سكونی بعده باء موحده ایله در، قاموسده هدب العین
كفرح طال اهدابها ای اشفارها دیدیكی مخفی اولمیه كه اشفارده نابت
اولان شعرلرك اسمی اولدقده لفظ اشفارك ذكری اتمك لفظ اهدابه تجریدی و
شعر معناسنه اولمق اقتضا ایدر، عمر العرصی شفاء قاضی عیاض شرحنده
دیدیكه اهدب لفظندن صكره اشفار لفظی ذكر اولندیغی لفظ هدب حمل
الثوب یعنی ثوبك صاچاغی معناسنه كلور بو معنا احتمالین دفع ایچوندر
حاصل بودر كه رسول اكرم حضرتلرینك مژكانلری اوزون و كثیر مستطیلدر
جليل المشاش میمك ضمی و شینك تخفیفیله در، مشاش و مشاشه
تمر و تمره كبیدر بعضلر مشاش لفظی، مشاشه نك جمعیدر دیدیكی
صاحب نهایه مشاش رؤس العظام معناسنه در دیدی، مرفقین و ركبتین
و كتفین كبی، یعنی رسول اكرم حضرتلرینك استخوانلرینك باشلری غایت عظیمدر
جوهری مشاش عظام لینه معناسنه در دیدی كه انلردن مراد غضروف دیدكلری
بو مشاش استخوانلر در كه تی كیده كیرك تعبیر اولنور و عن قریب رؤس المناكب
معناسنه صمعیدن نقل اولنور ان شاء الله تعالی والكتد كافك فتحی و تاء مثناة
فوقیه نك كسریله و فتحیله مجمع الكتفین معناسنه در كه كاهل تركیده یغرن دیدكلری یعنی

رسول اكرمك مشاشی و كتدی عظیم ایدی كه بو شیلرك عظمی شدت قوت و فرط شجاعت
دلیلدر، اجرد هو جرد تقلیونده در صاحب نهایه دیدیكه اجرد بدننده
شعر اولمیان كمسنه در، ارض جرد درلر انده نبات اولمسه و اجرد اشعرك ضدیدر
جمیع بدننده شعر اولان كمسنه در، مخفی اولمیه كه بو مقامده اجرددن مراد جمیع
اعضاسنده شعر یوق دیمك دكلدر، بلكه جمیع اعضاسنده شعر اولمغی نفی
و بعض مواضعنده شعر اولمغی اثبات ایدر، یعنی رسول اكرم حضرتلرینك جمیع
اعضاسی مودار دكلدر بلكه بدننده مودار اولان مواضع معدوده در
مسربه و ساعدین و ساقین كبی زیرا اجرد دیمك اشعر دكل دیمكدر •
و جمیع اعضاسی مودار اولمغله بعض اعضاسی مودار اولمق اخیرده كلور پس
عن قریب حدیث آینده ده كان له شعر كلامنه مناقض اولمز، صاحب مهذب
دیدیكه اجرد خورده موی یعنی بدننك شعری صغیر اولان كمسنه لكن غصنا دیدیكی •
بو معنا ایله رسول اكرمی توصیف چندان مستحسن دكلدر زیرا ابیض اللحیه
و اهداب و حاجبینلرنده بو معنا جاری دكلدر، علی الخصوص صاحب قاموسك
كلامی انی رد ایدر زیرا دیدیكه لفظ اجرد فرس وصفنده مذكور اولسه •
صغیر الشعر مراد اولنور و رجل وصفنده مذكور اولسه شعری یوق دیمك مراد •

مراد اولور بعضیلر دیدیلر که اجر جدن مراد رسول اکرم حضرتلرینک
دل غل سینه‌ی کینه‌لری حقد وحسددن معرّا بلکه اخلاق ردیه‌دن مجرد
ومبرّا اولوب قلب شریفلرنده نور ایمان لامع وپرتو آفتاب یقین ساطع
دردیمکدر مخفی دکلدر که وصف مذکور رسول اکرم حقنده لا صادقدر لکن
صورت بشریه‌لرینه بیان صددنده معنای مزبور اراده جنلدن سیاقه ملایمدر
**ذو مسربة ششن الکفین والقدمین** معنالری بیان اولندی **اذا مشی تقلع**
جمله سی علی طریق التعداد جملهٔ مسروره دندر **کانما ینحط فی صبب** جمله سی
تقلعنک بیانیدر قلع الشجرة دیرلر که شجره‌یی اصلدن وبیخندن نزع واخراج
اتسه‌لر صاحب نهایه دیدی که رسول اکرم مشی ایلدکده مشی قوی ایله
مشی ایدرلر ایدی کویا مبارک قدملرین زمیندن قلع قوی ایله قلع ایدوب
خطوات متسعه ایله مشی ایدرلر ورفتار ارباب خیلا کبی متقارب ایدکل ایدی
پس معنای مذکور معنای تکفؤ قریبدر نتکیم تفصیلی مرور ایتدی بعض نسخه‌ده
**کانما ینحط** موضعنده **کانما یمشی** واقع اولدی مشکوة ده **عن الترمذی**
بیشر عبارتیله مذکوردر وبعض نسخه‌ده کذلک بعض روایاتده من صبب واقع
اولمغله **فی** من معناسنه‌در دیدیلر ولفظ من تقلعه متعلقدر وبعض حروف

جارّه بعضنک مقامنه قائم اولور ومن ابتدائیه وفی ظرفیه اولمغله التخاطب
من مناسبدر **اذا التفت التفت معا** اذا مشی اوزرینه معطوفدر معا جمیعا
معناسنه‌در یعنی رسول اکرم حضرتلری بر شیئه نظر ایلدکلرنده مبارک کوزلرین
یمیناً وشمالاً دوندرمزلر واصحاب طیش وخفت کبی باقمزلر ایدی بلکه اقبال
ایتدکلری شیئه اهتمام تام اظهاری ایچون جمله بدنلریله اقبال بعد الفضا …
جمیع تنلریله یاد ایدرلر ایدی فرضا امکانی ایچون بر کمسنه‌یه توجه ایتسه‌لر
مجموع وجود جلیلری توجه ایدوب مانند اصحاب تکبر فقط باشلرین چویرمزلر
نظر ایتمزلر ایدی **بین کتفیه خاتم النبوة** جمله سی ماقبلنه سابقی اولمغله عطف
اولنمدی خاتم تانک فتحیله اسم وکسریله صفتدر ایکی صورتده دخی …
ملابسه معناسنه‌در لکن صورت ثانیه‌ده التذ اسم فاعل ایله تعبیر
اولندی لفظ خاتم لفظ نبوته مضاف کرا اولندیغی رسول اکرم حضرتلرینک دنیادن
آخرته انتقال ایتدکلرندن صکره خاندان نبوته غیری کمسنه‌نک دخول ایتمسون
نبوته مهر وضع اولندیغی اشعار ایچوندر بعضیلر دیدیلر که چون برشیئی
تمام اولدقده آکا مهر وضع اولنمق عادتی معروفدر اولمغله سلسلهٔ نبوت
رسول اکرمک ذات شریفلریله منقطع وتمام بولدیغینه تنبیه ایچوندر

مترجم فقیر المحتاج الی عفو ربه القدیر وحلة نامه منظومه سنده نظم

لمؤلفه

ایتمشدر • خاتم الانبیاء بی ثانی • حاتم جود فیض جود سبحانی •

حجت حق دینلسه اکر سزا • اکر شاهد او مهر ایله امضا •

ایتدی ختم نبوتی اشعار • یعنی پایانه یتدی اولطومار •

بلکه قاطع عدل دوز جزا • ذیل منشوره نامه املا •

ایتدی تا انبیایه صورت شان • ایده مضمون شهادتین اظهار •

بو سببدن اکا کتاب مجید • کاه شاهد دیدی و کاهی شهید •

انشاء الله تعالی محلی کلدکده زیاده تفصیل اولنور **وهو خاتم النبیین**
لفظا و معنی خاتم مذکور کبیدر • و ما قبلنه معطوفدر و ما قبلنک تکمیلی ایچوندر
جمله حالیه اولمق انسبدر • خاتم النبیین خاتم النبوة النبیین تقدیرنده در
یعنی نبوت تمامنک علامتی یاخود نبوتی موثوقه و مقبوله اولدوغنک
نشانه سیدر پس خاتم لفظی کسر تا ایله قراءت اولنور ایسه رسول اکرم حضرتلری
انبیانی ختم ایدیجی که لا نبی بعدی اکر فتح تا ایله قراءت اولنور ایسه انبیاء عظام
رسول اکرم حضرتلری ایله ختام بولدی و انلرک ذات ستوده صفتلری ایله
مهر اولدی دیمک اولور **اجود الناس صدرا** هو اجود تقدیرنده در

صدرا معلوم اولکه جود انشراح صدرک فرعیدر منبع جود
و سخا و معدن کرم اعطا قلب و محل قلب صدر اولمغله قلبه صدر اطلاقی تمییزدر
وجودک صدره نسبتی تسمیة الشیء باسم حاله یا باسم مجاوره
طریقیله مجازا اولمغه مبنیدر مآل معنی اجود الناس قلبا یعنی رسول
اکرم حضرتلرینک قلب شریفلری حب زخارف دنیویه دن بری جمیع خول
و میل امتعه فانیه دن بر ذره حلول ایتمیوب معارف الهیه ایله مملو و انوار علم
قدسیه ایله طولدوغندن ناشی قطعا مستحقیندن زخارف مذکوره یی بخل
و قطع مستعدیندن معارف مزبوره یی دریغ و منع ایتمکله دلی بی غلکری
قلوب سائر ناسدن هزار مرتبه اجود و اسخی و اکرم و اعطادر •
یا خود رسول اکرمدن ظهور ایدن جود و کرم و بذل اموال و نعم همیشه مقتضای
طبیعت و سجیت و مبتغای طینت و جبلت اولوب تکلفدن بری و تصلفدن
عاری اولمغله اکثر حالده جر کاب ریا و سمعه دن و نشر منت و کلفت ایله آلوده
اولان قلوب افراد خلقدن اجود و جواد مرددر • میرک دیدیکه لفظ
اجود جوددن جیمک ضمیله سعه معناسنه ماخوذدر • او سعهم قلبا تقدیرنده
یعنی رسول اکرم حضرتلرینک قلب شریفلری نهایت فسیح و وسیع اولمغله جود

اغیار ایله ملول و متضجر و جفاء جفاة اعراب ایله متكدر اولمیوب<br>
تنك حوصله اولادن سائر افراد انساندن ممتاز و اجود سخا فراوان ایدی و<br>
ابن سعد كتاب طبقاتده اسناد مذكور ایله سعید بن منصور و حكم بن موسی<br>
عیسی بن یونسدن روایت ایتدكلری اجود الناس كفا و اوجب الناس صدرا<br>
دیو تخریج ایتدیكی حدیث معنای ثانیی مؤید در زیرا وجیب معناسنه در<br>
محتملدر كه مصنف روایتده كفا و اوجب الناس لفظلرین قطع اولنمش اوله<br>
و بعضیلر دیدیلر كه اجود جودتدن جیمك فتحیله مأخوذدر جاد الخط دیرلر<br>
جید و حسن اولسه یعنی رسول اكرم حضرتلرینك قلب معارفی بوقدر كی<br>
رذائل باطنیه دن مبرا و ادناس صفات دنیئه دن معرا اولمغله معلوق<br>
جیوش اخلاق غیر مرضیه و الوجه جركاب خصال نا مرضیه اولان قلوب<br>
سائر ناسدن احسن و جالب غش و غل اقوامدن جید و مستحسندر اصدق<br>
الناس لهجة لهجه مهذبه تصحیح اولنه و عزاوزره لامك فتحی و هانك سكونیله<br>
لسانی معناسنه در و فایقده هانك فتحیله دیدیكی لغت ضعیفه در.<br>
ابو حاتم اصمعیدن فقط هانك سكونیله نقل ایتدی بعضیلر لهجه كلام<br>
منطوقه اطلاق اولنور دیدیلر یعنی رسول اكرم حضرتلری بغایت صادق

القوللدلر بعض شراحدن منقولدر كه معنای عبارة مذكوره رسول<br>
اكرم حضرتلرینك لسان معارف عنوانلری اصدق الالسنه در معنایی<br>
مخارج حروفی اول مرتبه رعایت ایدرلر ایدی كه غیر ناسك رتبه<br>
قدرتندن خارج ایدی دیمكدر و الینهم عریكة لفظا و معنی طبیعة<br>
كبیدر و الین لین لفظندن افعل تفضیلدر یعنی رسول اكرم حضرتلری<br>
ممدوح الاخلاق و عدیم الخلاف حلمی وافر و تواضعی مشكاتی<br>
كمال مسامحه ایله موصوف و شدة انقیاد ایله معروف طبیعتلری<br>
پسندیده منقاد و سرشت مكرمت معتادلری مطواع اولوب سائر<br>
افراد قومدن لین و ارفق و مجالست و معاشرتلری طبایع ارباب قلوبه<br>
اوفق ایدی و اكرمهم عشیرة لفظا و معنی قبیله كبیدر حتی مصنف نسخه<br>
قبیله واقع اولدی بعض نسخه ده عشیرة عینك كسری و شینك سكونیله<br>
واقع اولدیكه صحبه معناسنه در عن قریب مصنفك اصمعیدن نقل ایتدیكی<br>
نسخه ثانیه انسب سیاقه اوفقدر مخفی دكلدر كه نسخه تین<br>
مذكورتینك معنالری رسول اكرم حقنده واقعدر زیرا قبیله لری اشرف<br>
قبایلدر نتكیم ان الله اختار القبائل فجعلنی فی خیرهم قبیلة حدیثنده ناطقدر

وقرار عظيمدر. لقد جاءكم رسول من انفسكم. قول شريفي فانك فتحيله
انفسكم قرائتينه نظراً رسول اكرم حضرتلري نفس قبايلدن واشرف عشايردن
مبعوث اولدقلرينه دليلدر. ومعاشرته ومخالطته اكرم مخالطه
جميع الناس حديثه فوق حسن معاشرتده وكرم مصاحبتلرينه شاهد عدلدر
من رآه بديهة رآه نك مفعول مطلقيدر رؤيت بديهة تقديرنده
بديهه وبداهة فجئة برشي ظهور ايتمكدر بده الامردن مأخوذدر
هابه هيبتدن مأخوذدر خوف معناسنه هاب الشيء مهابة برامره
شيددن خوف ايدوب اول شيئه توقير وتعظيم ايليه يعني رسول اكرم حضرتلرينه
ايداع اولنان مهابة الهيبة وكوكبه سماويتدن ناشي جمال بيكماللرينه
فجئة وبغتة نظر ايدن كمسنه يه هيبت وخوف مستولي اولور ايدي
ومن خالطه معرفة خالطه نك مفعول مطلقيدر مخالطه معرفة
تقديرنده يعني بر كمسنه رسول اكرم حضرتلري حسن خلقلرينه عارف
اولوب جميل مخالطه ومصاحبه ايله حسن معاشرتلرندن ناشي احبه
رسول اكرمه حب شديد ايله محبت ووداً كيداً ايله مودة ايدر ايدي كه
اول كمسنه يه بلدروب بيلكه كافه بشردن احب اولورلر ايدي يقول ناعته

حكايت حال ماضيه ايچون مستقبل صيغه سي اختيار اولنمشدر. نعت
برشيئك صفت حسنه موجوده وستوده سيله توصيفدن
عبارتدر. صفت قبيحه ده استعمال اولنمز ولفظ وصف حسنه وقبيحه يه
استعمال اولنور. طيبي ديديكه رسول اكرم حضرتلرينك جمال باكمال
عليه الثنالرين توصيف واخلاق حميده لري بيهمالرين تعريف وكما هو
حقه اعلام وعلى الوجه اللايق افهام مراد ايلين كمسنه عجزينه مقر وقصورينه
معترف اولمغله شويله سويلر كه هر باشي مقال اولور كه لم ار قبله ولا بعده
مثله صلى الله عليه وسلم يعني رسول اكرمدن اول وصكره اكا ذاتنده
عدلده وصفاتنده مثيل كمسنه كورمدم وبلمدم. ميرك ديديكه حاصل
معنى بودر كه رسول اكرمك نعوت عاليه وصفات كامله لرين وصف
مراد ايلين كمسنه يه لم ار قبله ولا بعده مثله يعني صورتاً وسيرتاً وخلقاً
وخلقاً انسانده انلره مماثل ومخلوقاتلرده انلره شبيه ومعادل كمسنه
كورمدم ديمك لايق وبو كلامله تكلم ايتمكه مستحقدر. قال ابو عيسى
لفظي بعض نسخه صحيحه ده واقع اولوب وبعضنده واقع اولمدي
كينه تعبير بلغ ذكر اولنه وعندنه متبادر اولان مصنف كندو نفسيني مراده

اتمکدر شیخك یعنی ابو عبد الله محمد بن اسمعیل البخارینك دخی
صحیحنده قال ابو عبد الله دیو بکندو نفسك مراد ایلمك عادتی
اولمغله شیخك مسلکنی سلوك ایلدی سید اصیل الدین دیدیکه
رواة کلامندن اولمق محتملدر سمعت ابا جعفر محمد بن الحسین
مراد ابن حلیمه‌در مصنف حدیث مذکوری روایت ایتدیکی شیوخ ثلثه‌نك
بریدر یقول حنفی دیدیکه بعض نسخه‌ده قال واقع اولدی عصام
دیدیکه لفظ یقول سمعت لفظنك مفعول ثانیسیدر چونکه سمعت
لفظنك مفعول ثانیسی فعل مضارع اولمق قاعدهٔ مقرره‌در قال نسخه‌سی
قاعدهٔ مذکوره‌یه مخالف اولور سمعت الاصمعی همزه‌نك فتحیله لغوی
مشهوردر و استعمالات لغت عربیه‌یه غایتده واقف ایدی جدی اصمعه بصری
منسوبیدر جماعت کثیره‌دن حدیث روایت و جماعت کثیره اندن حدیث روایت
ایتدی یحیی بن معین دیدیکه اصمعیدن استماع ایتدمکه مالك بن انسدن حدیث
استماع ایتدی دیدیلر و اصمعی ثقه اولدوغنه اتفاق ایتدیلر هارون الرشید
انی محل خاصنه ادخال ایلدی و ابو یوسف القاضینك اوزرینه تقدیم ایلدی
یقول قائلی اصمعیدر فی تفسیر صفة النبی صلی الله علیه وسلم یعنی

روایت اولنان حدیث مذکورده واقع لغاتك شرحنده اصمعی دخی
اولمیه که اصمعینك تفسیر ایتدوکی لغات مذکوره ترتیب الفاظ حدیث
مذکور اولمغله مصنف فی تفسیر هذا الحدیث دیو تعبیر ایتمیوب تعبیر مذکور
ایله ادا ایتدی زیرا ابو جعفر اصمعینك کلامنی حدیث مذکورك
لغاتنی تفصیلنده استماع ایتمدی بلکه تفسیر ایتدوکی لغات حدیث
مزبورده اتفاقی واقع اولدی الممغط ضبطی مرور ایتدی الذاهب
طولا یعنی ممغط اول شخصدر که اوزون که قامتنك طولی افراط
اوزره اوله حنفی دیدیکه لفظ طولا ذاهب لفظنك فاعل نسبتندن
تمیزدر یاخود مفعول لاجلدر عصام دیدیکه طول امتداددن عبارتدر
الذاهب فی طوله تقدیرنده اولوب ذاهب لفظنه مفعول فیه واقع اولمشدر
قال اصح اقوال قائلی اصمعیدر و بعضیلر قائلی ابو جعفردر و بعضیلر
مصنفدر دیدیلر وسمعت اعرابیا حنفی دیدیکه بعض نسخه‌ده
وقال سمعت واقع اولدی و بعض نسخه‌ده اصلا واو ثابت اولمامشدر
اعرابی اعرابه منسوبدر که عربدن بادیه‌نشین اولنلردر و اهل حضردن اولانلر
عرب اکثریا عجم ایله مختلط اولمغله اعرابینك لسانی عربیتده فصیح و افصحدر

وقع لما اورده نظير الشرح هنا من عدم المناسبة بين اللفظين منه

يقول قائلي اعرابيدر في كلامه يعني اعرابي اثنا كلامنده كه آتى
يعني تمغط في نشابته لفظني تكلم ايدر لكن استماع ايتدم محفي اولميه كه
حديث من كورده مذكور اولان تمغط انفعال بابندن ابرقليم عللدر . و
اصمعينك اعرابيدن نقل ايتدوكي تمغط تفعل بابندن فعل ماضيدر
لكن تمغط لفظندن مراد اولان اصل امتداد معناسيله تمغط لفظنك
معناسي مابيننده مناسبت اولمغله اصل امتداد معناسني تاييد ايچون
ذكر اولنمشدر . ابن حجر ديديكه اكرچه تمغط لفظي مبحوث عنها اولان
ماده دن ديكلدر لكن لفظا و معنى متقارب اولان ذكر اولندي محفي اولميه كه
لفظين مذكورين مابيننده ماده ده توافق و معناي اصليده تطابق اولوب
تخالف فقط بابده در تعضيل لفظين مرتبه بو عربينك نظيري والمغلد
تمغط لفظي تفسير ايتمندن خالي ديكلدر ديدي . في نشابته ده اولان
كلمه في تعديه ايچوندر نشابه نونك ضمي و شين معجمه نك تشديدي و باء
موحده نك فتحيله اسهم معناسنه در بعض نسخه ده نشاب واقع اولدي
تانك حذفيله حنفي كلامنده فهم اولنور كه نشابه و نشاب تمرة و تمر
كبي اولور و در مختصر اساس البلاغه ده رماه بنشابه و تراموا بالنشاب

والنشاشيب

والنشاشيب و معهم نابية رماه بالنشاب كلامندن استفاده
اولنور كه لفظ نشاب اسم جنسدر و لفظ نشاشيب نشابه نك جمعي اولور
نشبت اصلنده بر شيئك بر شيئه ياپشمسندن عبارتدر كه فارسيده
خليدن ايله تعبير اولنور نابت صاحب السهم معناسنه در . و نشاب فتح
نون ايله بايع السهم معناسنه نسبت ايچوندر عطار و بزاز و بقال كبي بر
سهم بو لفظ ايله تسميه اولنور سبب ظاهردر اي مدها مدا شديدا
ظاهر بودر كه اصمعي اعرابيدن تمغط في نشابته لفظين استماع ايدوب
عبارة مذكوره ده اولان تمغط لفظنك معناسني كندو تفسير ايتدي
حاصل معنى بودر كه اعرابينك تمغط في نشابته كلامنك معناسي
فلان سهمي مد شديد ايله مد ايتدي ديمكدر لكن قاموسده تمغط
في قوسه و مغط اغرق فيها كلامندن فهم اولنور كه اصل شديد
ايله مد ايلمك رمي سهم ايچوندر اولمغله مد سهمه اضافت قوسه اضافتدن
مجازدر و بعضيلر تمييز نظر ايديب تمدد اولان في الحقيقة قوس
و تريدر بس مد سهمه اضافت و تره اضافتدن مجازدر ديديلر .
اساس البلاغه ده مد الحبل و غيره فامتد ديديكي مدي و تره اضافتده

حقیقت اولمسین تصریح ایدن عصام اعرابینك كلامنی نقل ایلدك مقصود
لغتی نظیری توضیح ایلمك قبیلندندر یعنی كلمهٔ مزبوره مدا امتدا
معناسندن خروج ایتمز پس ای مدّها مدّا شدیدا قولی مدّ
وامتداد كلمهٔ مزبوره نك لازم اولدیغنی بیاندر دیدی بعض شراح
لفظ تمغط لازم ایکن انی متعدی یعنی مدّ ایله تفسیرینه تحسین دکلدر مکر
تمغط متعدی و کلمهٔ فی تقویهٔ عمل ایچون ذکر اولنمش اوله اکثریا حروف
جاره تقویهٔ عمل ایچون ذکر اولنور دیدی عصام قولی کورمش و جمله
رد ایتدیکه لفظ لازم اولدیغی غیر متعیندر و تقویت عمل ایچون حرف
لامدن غیری حرف جرّ زیاده اولندیغی عندنده ما عدا فعل منقلبی تقویه
ایچون زیاده اولنمز بلکه اسماء و فعل متأخرك تقویه‌سی ایچون زیاده قلنور
والمتردد الداخل بعضه فی بعض بعض نسخه‌ده فی بعض بلا ضمیر واقع اولمشدر
قصر قافك کسری و صادك فتحیله لفظ داخل ایچون مفعولدر لقصره
نقل بوینده یعنی بغایت قصیر اولدیغی کمسه‌یه متردد اطلاقی اولنمشدر عصام
بیوریرکه بو تقدیرده تداخل اعتبار کسر اولدیغی ایچون تعصیلو وجه تسمیه دیدکلر
زیرا اوشخصه ایدر کمسه‌یی جاهل بینده مترددده دوشر واما القطط

ضبط سابق اوزره فالشدید الجعودة بعض نسخه‌ده شدید الجعودة
واقع اولدی یعنی قطط شعرنده زیاده جعوده و موی پیچ پیچ و حم
بحم اولان کمسنه‌در زنوج و بعض هنود کبی والرجل ضبط
مذکور اوزره الذی فی شعره شینك فتحی و عینك سکونی و فتحیله‌در
مخفی اولمیه که وصف مذکور نفس شعر ایکن صاحب شعره دکلدر پس
بو مقامده وصف مزبور ایله صاحب شعری توصیف حالندن وصفنی
حالنه اثبات قبیلندندر مجازدر پس حدیث مذکورده واقع اولان
کان جعدا رجلا عبارتنده دخی مجاز اعتبار اولنور زیرا کان ضمیری
رسول اکرمه راجعدر بعضیلر دیدیلر که مراد رجل لفظنك لغتده معناسنی
بیان دکلدر بلکه حدیث مذکورده واقع اولان رجل لفظندن مراد اولان
معنانی بیاندر حجوته حاء مهمله نك ضمی بعده جیم ایله انعطاف یعنی
بو کلمه نك معناسندر ای تثن تاء مثناة فوقیه و ثاء مثلثه نك
فتحلری و نونك تشدیدیله تفعل بابندن مصدر که ماضیسی تثنّیدر
معلوم اوله که اصمعی رجل لفظنی الذی فی شعره حجوته دیو تفسیر ایله
اکتفا ایلدکده بو تقدیری استماع ایدن ابو عیسی برادری ابو جعفر حجوته

لفظنڭ معناسنده غموض وار اولمغله عند بعض مجهوله ای تتن دیو تفسیر
ایتدیلر اصمعی کلامندن اولمز اکر اصمعی کلامی هندن اولسقهم مسافه ایدن
الذی فی شعره تتن دیرایدی قلیلا تتن لفظندن حالدر زیرا تغیر
نوعی ایله متغیر اولمغله معرفه حکمنده در یعنی رجل اول کمسه دیدکلرانک
شعرنده انعطاف وجعیده لک اولمیکه اول انعطاف قلیل اولدوغی حالده
مخفی اولمیه کیم مجهوله لفظی تتنی قلیل ایله تفسیر صاحب قاموسڭ حجن لفظی
شعر متسلسل مسترسل ایله تفسیرینه مخالفدر زیرا تسلسل واسترسال
شعرڭ طول وانعطافنه کثرتی لازمدر وهذا بعض شراح دیدیکه اصمعی
رجل الفظی الذی فی شعره حجونة دیو نقل ایتدیکه صاحب قاموس نقل ایتدیکی
اوزره رسول اکرمڭ شعرنده حجونة اولمغله ابو عیسی یاخود ابو جعفر
فی شعره حجونة قولی رسول اکرم حقنده صحیح اولمدوغنه واقف اولوب
استدراک وجهی اوزره واقعده رسول اکرمڭ صفتنه مطابق ای
تتن قلیلا لفظیله تفسیر ایلدیلر یعنی لفظ ای استدراک منزله سنده در والله اعلم
واما المطهم هاء مشدده نڭ فتحیله فالبادن ضخیم معناسنه در
بدن الرجل وبدن بدنا وبدانة فهو بدین وبادن دیرلر سمین وفربه



اولمسه الکثة اللحیة الکثة لفظیله بادنڭ صفت کاشفه سیدر
واللحیة لفظنه مضافدر والمکلثم ثاء مثلثه نڭ فتحیله المدور الوجه
بیانی مرور ایتدی والمشرب رانڭ فتحیله اشراب باب افعالدن تشدید ایله
روایت اولنور ایسه تفعیل بابندن مبالغه ایچوندر الذی فی بیاضه حمرة
مخفی اولمیه کیم سابقا بیان اولندیکه اشراب بر لونی لون آخره خلط ایتمکه
دیرلر یعنی کونه لون اولور بس اولسون امدی بو مقامده بیاض وحمرتی
تخصیص مجرد تمثیل ایچوندر یاخود فی الواقع رسول اکرمڭ لون شریفلری بیاض
ایچون ذکر اولنمشدر والادعج الشدید سواد العین الشدید لفظ
سواد العین لفظنه مضافدر یعنی دیده لرینڭ حدقه لری غایتده سیاه اولان
کمسه یه ادعج اطلاق اولنور بعضیلر دیده لرینڭ سوادی بیاضی غایتده شدید
اولان کمسه یه در دیدیکی مقام مدحه بو معنا انسبدر والاهدب الطویل
الاشفار مخفی اولمیه کیم لفظ حدیث مذکور اهدب الاشفار در اشفار
شفره نڭ جمعیدر شینڭ ضمی وفتحیله طرف جفن یعنی کوز قپاغنڭ کنارده
اولان شعر یعنی مژکان نابت اولدیغی اولنور اهدب دیو جفانڭ مولری یعنی
مژکانلری کثیر اولان کمسه یه در اصمعینڭ الطویل الاشفار کلام طویل

اشفاره تقليدنده ايهام ايدنا هداب معناسنه اولور زيرا اشفار طول ايله
موصوف اولمز اما مطرزى مغربده از احدام الثقات لم يذكروا ان
الاشفار الاهداب ديدكدنصكره الطويل شعر الاشفار تقديرنده
مضاف محذوفدر يا اشفاردن مراد اهداب اولوب تسمية الحال باسم المحل
قبيلندن مجازدر ديو توجيه ايدر والكتد تانك فتحى وكسريله مجتمع الكتفين
يعنى اولانك ضمى وثانيسنك فتحيله دخى لغتدر يسمكاندر ولفظ كتفك اصولنده
كافك فتحى وتانك كسريله ضبط اولنديغى قاموسده تانك سكونى و
فتحيله دخى لغتدر ديدى وهو يعنى مجتمع الكتفين الكاهل هانك
كسريله فارسيده ميان هر دو شانه وتركيده ايكى كوزك اورتاسى ديدكلرى
موضعدر والمسربة ميمك فتحى ورانك ضمى ايله هو الشعر الدقيق الذى
كانه قضيب وصاحب نهايه وصاحب قاموس ديديلركه قضيب غصن نظيف
يعنى نهال تازه وسيف دقيق لطيف معناسنهدر وصاحب مهذب ديديكه سهم
ظريف يعنى بير ناوك معناسنهدر جمعى قضبان كلور من الصدر الى السرة
يعنى مسربه اول موى باريكدركه سينهدن مبتدئ وناف سرتهيه منتهى
اولمغله غالده والشثن ثانك سكونيله الغليظ الاصابع

مجتمع صح

والكفين

الكفين والقدمين تحقيق مرور ايتدى والتقلع ازيمشيقوة
يعنى قدميننى يرندن رفع ايلدكده رفع قوى ايله رفع ايلمك كه مشى
ارباب جيلا ودرفتار مرضى ونساكبى اختلاس والصبب صادك وبانك
اولينك فتحيله الحدور حاء مهملهنك فتحيله الحدور كه فارسيده نزول
معناسنهدر يقابل نشيب معناسنهدر وصعودك ضديدر وحانك ضميله
يلندن قستنزول معناسنهدر تقول انحدرنا نزلنا معناسنهدر في
صبوب صاد مهملهنك فتحى وضميله مكان منحدر معناسنهدر صبا دك
ضميله جمعيدر وصبيب صاد وبا اولينك فتحهلريله تقول احمد
اصيمعى يا ابو عيسى يا ابو جعفر كلامندر اولوب بنا طرهو استعمال الجود
ذكر اولنمشدر وقوله جليل المشاش ميمك ضميله مشاشه لفظنك
جمعيدر يريد يعنى جليل المشاش قولنك قائلى مشاش قوليله مراد ايدر
رؤس المناكب ورؤس مرافق وركبه دخى مشاشهلردر پس اول اولادت
عظم رؤس العظام ديمك ايدى مكرمجرد تمثيل ايچون تخصيص اولنمش اوله
والعشرة عينك مهملهنك كسريله الصحبة يعنى همنشين اولمقدر
والعشير معاشر معناسنهدر الصاحب مخفى اولميه كه حديث مذكوره

عشیره ذکر اولنمامش ایکن بو مقامده معنالری تغییر مجرد عشیره صحبتیمز مناسب
اولدوغیچون تأیید ایدر ومنها العشرة بمعنی الصحابة تقدیرنده بعضیلر
دیدیلرکه عشرة وعشیر لفظلرینك تفسیرلرندن جمع ایلمك ایکی نسخه‌نك
دخی وجودینه اشعار ایچوندر وعشیرة لفظنك تفسیرینی تقدیم اصل
واصح اولان لفظی اولدوغنه ایهام ایلر وده دخی معلوم اولدکه قبیله معناسنه
اولان عشیرة لفظی عشرتدن ملخوذ اولمق احتمال قریبدر زیرا اکثریا حاکم
قبیله‌یه بربریله صحبت ایدرلر **والبدیهة المفاجاة** یعنی معناسنده دن
بلا فکر وعیه سنوح ایدر معنا یه بدیهی دیرلر **یقال بدهته** فتح
بابندندر **با** من حرفی قاتعدیه ایچوندر **فجئته** علم بافتحه بابندن نوعی
دیدی بو مقامده بونم روایتی جیمك کسریله‌در وبعض نسخه‌ده فاجاته
واقع اولدیکه مفاجاة لفظنه انسبدر شیخ جزری دیدیکه فجئة الامر
فجاة وفجاءة دیولر ضمه و مدایله وفاجأه مفاجاة دخی دیرلر بلا تقدم
سبب حاستکلو ایسه بعضیلر فجاءة فانك فتحیله وجیمك سکونیله
بلا مد قید ایدرلر بناء مرة اولمق اوزره والله اعلم **الحدیث الرابع**
**حدثنا سفیان بن وکیع** ترجمه‌سی مرور ایتدی **حدثنا جمیع** جیمك



ضمی و میمك فتحیله بعده عین مهمله ایله‌در ابن حبان ثقه دیو ایدی وعقلای
جمیع رافضی دردیدی ضعیف شعلو اولکه مبتدعك روایتی مقبول اولدوغنده
اختلاف اولنندر صحیح اولان قول بودرکه اگر مبتدعك بدعتی کفره مؤدی
اولمیوب وبدعتنه غیرلری دعوت و ترغیب ایتمیوب ضبط وورع صاحبی
والا مقبوله ذکلدر رحمه
اولورسه روایتی مقبول‌در **ابن عمر** عینك ضمی و میمك فتحیله‌در
اکثر شمایل نسخه‌لرنده بو وجهله ضبط اولندی صاحب تذهیب ذهبی دخی
بو وجهله تصحیح ایتدیلر لکن شارح ابن حجر تقریبده جمیع بن عمیر تصغیر صیغه‌لریله تصحیح
ایتدی عصام دیدیکه اصلده کذلك شفاء قاضی عیاضده واویله عمرو واقع
اولوب بعض نسخه‌ده عمر واقع اولدی بعضلرندن فوق نظر ایدیوب دیدیکه جمیع
موی بودك پدرینك اسمی اصلنده عمر ایدی لکن مقتضای رافضیتی اوزره
لفظ عمری کاه عمرو وکاه عمیره تغییر ایدی وبعض روافض تعصبده بوندن
بالغ اولدیکه حتی لا احب العمر لشبهة الصوتی بعمو دیدیلر **العجلی** عینك
کسری وجیمك سکونیله عجلیه منسوبدرکه عربدن قبیله عظیمه‌در **املاء** جمیعدن
حالدر حدثنا جمیع حال کوینه ممیلیا وتالیا وقارئا **علینا من کتابه** تقدیرنده
یعنی سفیان دیدیکه جمیع بزه کندو کتابنده قراءت ایتدیکی حالده تحدیث ایتدی

قاله علی الهادی

حفظندن نحدیثا تمدن زیاده احتیاط ایلسون روایتا ولنا ان حدیثک
بعض الفاظنک فراموش اتدیکیجون قولفظا املاء حدثنا جمیع تحدیثا املاءً
تقدیرنده یاخود لفظنک غیر بین حدثنانک مفعول مطلقی اولمق محتملدر
ولهذا بابندن املیت لفظنک مصدریدر املیت و امللت لغت فصیحه‌لردر
املاء و املال بر معنایه‌در صاحب مغرب دیدیکه املا اصلنده املال
ایدی تخفیف ایچون لام ثانیه‌یی همزه‌یه تبدیل اتدیلر املاء امهال یعنی اهمال
یعنی مهلت ویرمک معناسنه دخی کلور قرآن عظیمده املیت للکافرین کبی
ای امهلتهم لکن بو معنایه ناقص یائیدر مضاعف دکلدر و بعض نسخه‌ده
املاه واقع اولدی پس کلمه قد تقدیریله حدثنانک فاعلندن حالدر
چونکه املا حفظ و کتابدن اولمق محتمل اولمغله من کتابه قیدیله تقیید ایلمدی
حفظ ایله اولان املادن احتراز ایچون بعض شراح دیدیلر اصطلاح
محدثینده املا حدیثاندن عبارتدرکه راوی طالبه حدیثنی شوحیله القا
ایده کر انده اولان لغات غامضه‌یی بیان و نکات خفیه‌سنی اعلام و غیری ایلیه جمیع
من بعد سفیانا املاء اندیکی کلام حدثنی لفظیدر پس قال حدثنی رجل
کلامنده واقع اولان لفظ قال حدثنا جمیع لفظنک بیانی اولور بعض

یقال امللت الکتاب و املیته اذا القیته علی الکاتب لیکتبه کذا فی النهایة منه

نسخه‌ده اخبرنی واقع اولدی من بنی تمیم رجل لفظنک صفتیدر
عقلائی دیدیکی رجل مذکور ابو عبد الله التیمی دیدکه احول الجندان ولک
معلوم دکلدر من ولد ابی هاله صفت ثانیه‌در بو مقامده ولد واو
ضمی و لامک سکونیله جمع صیغه‌سیله مرویدر من اولاد ابی هاله
یعنی من اسباط معناسنه‌در پس بالواسطه ولدمرادر زوج خدیجه
ابی هاله‌نک صفتی یا عطف بیانیدر یا اندن بدلدر خدیجه بنت خویلد که
زمان جاهلیتده نامنه طاهره دیرلر ایدی اول عتیق بن خالد المخزومینک
تحت فراشنده ایکن بر فرزندی و بر دختری وجوده کلمش در عتیق مذکور
وفات اتدکدنصکره ابی هاله‌نک تحت نکاحنه دخول ایدوب اندن ایکی
فرزندی که بری هاله و بری هند در وجوده کلدی و ابو هاله‌نک وفاتندن
صکره رسول اکرم حضرتلرینک سنین شریفه‌لری یکرمی بش و خدیجه‌نک قرق
تمام اولمش اولدیکه ما بینلرنده عقد ازدواج واقع اولدی و هند
مذکور رسول اکرمک حجر تربیتلرنده نشو و نما بولدی و رسول اکرمک
ابرهیمدن ما عدا ذکور و اناث اولادلری ایله لامر برادردر و خدیجه
رضی الله عنها رسول اکرم حضرتلرینه جمله‌دن اول ایمان کتوردیکی علماء

ما بينده متفق عليهدر ورسول اكرمك تحت فراشلرنده يكرمى بش
سنه قالوب سين عمرى التمشن بشه بالغ اولدقده مكه ده بنوتلمش و بنجى سنه ده
دار فنادن نزهتگاه بقايه ارتحال ايتدى وجبل حجونده دفن اولندى
واول وقتده صلوة جنازه مشروع اولمشايدى وخديجه نك مناقبنه
بو دفترتنك حوصله سى كنجايش ويرمز حكلدر رضى الله عنها وابو هاله نك
اسمنده اختلاف اولندى بعضيلر نباش بعضيلر مالك بعضيلر
زراره بعضيلر هند بن زراره بن نباش بعضيلر عمرو بن تيم بن الحرث
ديديلر اشراف قريشدن ايدى وزمان جاهليتده وفات ايتدى يكنى
رجل لفظنك صفة ثالثه سيدر عصما ديديكه يكنى مجهول صيغه سيله حاء
مخففا روايت اولنور ايسه ثلاثيدن افعال بابندن اولور مجهولدر مشددا
روايت اولنور ايسه تفعيل بابندندر وجمله سى بر معنايه در كاه اكى مفعوله
بنفسه متعدى اولور كه يكنى ابا عبد الله بو قبيلدندر وكاه مفعول
ثانيه حرف جر واسطه سيله متعدى اولور ديو قاموسدن نقل ايتدكدن نصكره
ميرك شاه مخففا مجهول صيغه سيله ثلاثى مجردر وابا عبد الله بر ع حال فضيلت
اوزره منصوبدر ديمكى كلام ردا يجون فلا تنكر من القاصرين

فيخرج من المتبصرين ديو تعريض ايلدى عن ابن ابى هاله ابن ابى هاله دن
مراد ابى هاله نك حفيديدر بلا واسطه ابنى ديمكلدر دولابى اسمى هند در
ديدى وشيخ ابن حجر بو قولى اختيار ايتدى ميرك ديديكه اسمى هند در كه
بو اسنادده حسن بن علينك شيخيدر پس عسكرينك ابى هاله نك
اسمى هند در ديديكى اوزره بو مقامده ابن ابى هاله دن مراد هند بن
هند بن هند در هند اول اولوب هند ثانى ربيب رسول اكرمدر هند ثالث
ابو هاله در وذهبى ميزانده اسمى عمر در ديدى بعض نسخه ده ابن ابى هاله
واقع اولدى هند بن ابى هاله غزوه بدرده حاضر ايدى وهند
بن هند بن ابى هاله بصره ده طاعونده وفات ايدوب جم غفير جنازه سنه
رغبت ايتمكله كندو جنازه لرين ترك ايتديلر ابن عبد البر حكايت
ايتديكه هند مزبورك وقت وفاتنده بر خاتون صيحه ايدوب چغيردكه
واهند بن هنداه وابن ربيبه رسول الله رحمة الله عليه عن الحسن بن
على رضى الله عنهما مراد سبط رسول اكرم وسيد شباب اهل جنتدر
هجرتك اوچنجى سنه سنك رمضان شريفى اواسطنده تولد ايتدى كنيه سى
ابو محمد ولقبى تقيدر ابا مجادن شهيد اولدوغى سلعه قيبك مقدارى

كمسنه كندودن بيعت ايتديلر و هجرتلرن قورتلمسنه مروونلدن صكره امور
خلافتی معاويه يه تسليم ايدوب رسول اكرمك كلمات جواهر سماتلرن
تحقيق ايچون كه بيورمشلر ايدی ان ابني هذا سيد ولعل الله ان يصلح به
بين فئتين عظيمتين من المسلمين و قرق بش تاريخنده وفات ايتدی
نسلی كثيردر حسن بن حسن و زيد بن حسندن باقی و منتشر اولدی
قال قائل ابن علی رضی الله عنهمادر سألت خالی كه والده سی
اولان فاطمه كبرينك لام برادری هند بن ابی هاله يعنی خالدن
مراد رسول اكرمك ربيبی اولان هند بن ابی هاله كه والده سی خديجه در
وكان وصّافا كان نك اسمی هند مذكوردر راجعدر و جمله سی قبل
تقدم بيلدی سألت لفظنك مفعولندن حالدر و وصّافا مبالغه صيغه سيدر
وصفت الشيء وصفا وصفة دن مأخوذدر صاحب قاموس وصّاف
صفتی عارف اولان كمسنه در ديديكی نسّاب نسبی عارف معناسنه اولديغی
كبی بو معنی مقامه انسبدر پس كان وصّافا معناسی بودر كه هند مذكور
عادتی شيابی وصف بليغ ايلمك كما هو حقها وصف اتمك ايدی
زيرا تعميق نظر و تحديق بصردن صكره وصف ايلر ايدی لهذا احسن

رسول

رسول اكرم صلی الله عليه وسلم حضرتلرينك اوصافنی
هنددن سؤال ايلديكه تفصيله بيان ايده كما هو حقها عنك
ايليه عن حليته رسول الله صلی الله عليه وسلم جار و مجرور
سألت لفظنه متعلقدر قاضی عياضك شفاده
سألت خالی هند بن ابی هاله عن حلية رسول الله وكان
وصّافا ديو روايت ايتديكی انی تأييد ايدر پس كان جمله سی
سألت لفظنك مفعولين ما بيننده معترضه در ابن حجر
ديديكه وصّافا مخبرا معناسنی متضمن اولمغله لفظ عن
حليته سألت و وصّافا لفظلرينك علی طريق التنازع معمولی ايدر
بعضيلر عن حليته لفظی وصّافا لفظنه متعلقدر كاشفا
معناسنی متضمن اولمغله كلمه عن ايله متعدی اولدی ديديلر
پس وكان وصّافا لفظنك معناسی بودر كه هند مذكور
رسول اكرم حضرتلرينك اوصافن وجه لايق اوزره ضبط
و هميشه شرف خدمتلری ايله مشرف اولدوغندن ناشی
شمائل كريمه لرينه واقف اولمغله حسن رضی الله عنه

انی سؤال خصوصنده غیرلردن ممتاز و رسول اکرم
حضرتلرینک اوصاف کریمه‌لرین پرسشه تخصیص ایلدی
حلیه حانک کسری و لامک سکونیله هیئت و شکل معناسنه‌در
و مقامه مناسب اولان بو معنادر و کاهی زینت کاهی تزیین
و کاهی تزیین ایده‌جک اسباب و جواهر معناسنه دخی استعمال
اولنور   و انا اشتهی ان یصف لی   جمله‌سی سألت لفظنک
فاعلندن حالدر محققین عندنده فعلک احدی فاعل و مفعولندن
هر برندن حال ایراد اولنسه مفعول متأخر ایکن حالی فاعل متقدم
حالنک اوزرینه تقدیم مستحسندر یا مفعولندن یا فاعل و مفعولک
مجموعندن حالدر معترضه اولمق دخی محتملدر و اصف ابن هاله‌در
منها ضمیری حلیه‌یه راجعدر   شیئا یصف لفظنک مفعولیدر
ابن حجر دیدیکه تنوین تعظیم و تکثیر یا تقلیل ایچوندر مقامه مناسب
معنای اخیردر   یعنی هند بن ابی هاله رسول اکرم حضرتلرینک
بعض اوصاف جمیله و نعوت جلیله‌لرین وصف ایلمسین استر ایدم
بو تعبیرده جمیع وصفلرین بیانی قدرت وصافدن خارج اولدیغنه
اشعار

اشعاردر   انعلق به   ضمیر مجروری دلالت ایتدیکی لفظ
وصفنه راجعدر و انعلق جمله‌سی سؤال مذکوره غایتدر یعنی
هند بنم رسول اکرمک حلیه‌سینی بیان ایتمسنی استر ایدم تا کم
اول وصفه تشبث ایلیوب انی خزینه‌ء حیاتمده حفظ ایلیم
یا انکله تخلق ایلیم رسول اکرم حضرتلری دنیادن آخرته انتقال
ایتدکلرنده حسن رضی الله عنه سن تمییز کامله بالغ اولمیوب
حفظ اشکال و ضبط صورته قادر اولممغله کلام مذکوری
تکلم ایتدی   فقال   قائل هند در و جمله‌ء سألت اوزرینه
معطوفدر   کان مخرجا ربط کلام ایچون ذکر اولنمشدر
رسول الله صلی الله علیه و سلم فخما   بعضیلر فانک فتحی و خاء
معجمه‌نک سکونی ایله و بعضیلر خاء معجمه‌نک کسریله ضبط
ایتدیلر میرک کتب لغتده ضبط اولنه مساعده ایدر دیدی ضیاء
الحلوم صاحبی سکون عین ایله فعل ماده‌سنده دیدیکه
رجل فخم عظیم القدردر و کلام فخم جزلدر یعنی رسول اکرم حضرتلری
حد ذاتنده عظیم القدر ایدی   مفخما   تفعیل بابندن اسم مفعولدر

وكان بنك خير بعد الخير يلدر يعني رسول اكرم صلى الله
عليه وسلم حضرتلری صدر وبنی آدمده معظم وجمال وكماله
نظر ايلين ناظرينك قلوبنده مفخم ايدي بعض شراح ديدي كه
اكرچه رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك جسم لطيفلري
في الحقيقه ضخامت وبدن لطيفلرنده نوع ما سمن وضخامت
وار ايدي وحق جل وعلا حضرتلري انلری اواخر عمرلرنده
غم جانكداز امتدن تخليص واجابت جميع مسئولده تخصيص ايتمكله
بدن نازكلرينه ضخامت طاري اولمش ايدي ومخفي دكلدر كه ان
الله لا يحب السمين يعني حضرت الله قربه وملحم اولانی
كسمنيسي محبت ايتمز ديو وارد اولان حديث شريفده واقع اولان
سمينده مراد هوا وغفلتله ونعمه حسيله حاصل اولان
سمينلكدر وحتى تابعيندن بريك جسمنده سمن اعظم
وار ايدي ما هذا السمن يعني بو سمنلك نه در ديو سؤال
ايتديلر كلما تذكرت كثرة امة محمد عليه السلام وما احسنهم
الله به اندرة سمنا يعني امت محمدك كثرتني وحضرت

الملك

الملك بو امتی سائر امتدن ممتاز ايتدوكي نعمتني فكر ايتدكجه
جسمده سمن زياده اولور ديو جواب ويردي لكن بو تمامده
واقع اولان فخامتدن مراد رسول اكرم حضرتلرينك تخفيف
مقابلی فخيم الجسم وسمين اولمسي دكلدر يتلالؤ
مستنير اولور وجهه تلالؤ القمر تلالؤ منصوبدر
كتلالؤ تقديرنده تلالؤ لمعان معناسنه در ليلة البدر
آيك اون دردنجی كيجه سنده قمر نهايت نوراني وتام
اولدقده قمره بدر اطلاق اولنور مبادره دن مأخوذدر
ياكه قبلده ديولر بر شيء بر شيئه سبقت ايلسه ليلهٔ
مذكوره ده قمرك طلوعی شمسك غروبنه سبقت
ايتدوكيچون بدر تسميه اولندی وحيثيه كمال نورانيتدر
يعني رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك وجه كريملري
بغايت نوراني ولامع اولمغله ليلهٔ بدرده قمر لمعان اشراق
ايلدكي لامع ومشرق اولور ايدي مخفي اولميه كه رسول
اكرم حضرتلري احسن مخلوقات واشرف محدثات الطف

کایناتا ولوب هرکز عالم ناسوتده اکا معادل و مملکت
شهودده اکا مماثل اصلا بر موجود یوغیکن چهرهٔ بی
نظیرلری و دیدار دلپذیرلرین شمس و قمره تشبیه عادت
شاعران سخن پرور و شیوهٔ مدّاحان مدحت کستر
اولدیغی مبنیدر خصوصا عالم کون و فساده جهت
حسنده آفتاب ماهلقا اشهر موجود اولمغله غرام
مقرردر پس بو ایکی حالده نک تشبیهلرندن مقصودی
حضرت رسالت پناهک وجه میمونلرین غایت حسن
و بهالرین عادت مذکوره اوزره مجرد حسن تعلیم و تمثیل
طریقیله اذهانه تقریب و تفهیم اولدیغی مشبه به مشهددن
وجه شبهده اتمّ و اکمل اولمق لازمدر دیدکلری قاعدهیه نقض
وارد اولمز و شمائله ثمّ حاشا کلام مذکوردن رسول اکرم
حضرتلرینک شان عالیشانلرینه نقصان کلمز اکرچه
نور قمر نور شمسه نسبت ایله محتقردر و ماه خورشیده نظرا
شیء غیر معتبردر لکن چشم ناظر شعشعهٔ شمسه طاقت کتورمیوب



بصره ایداسی متبیّن و قمره نظر بصیرت تکدیر ایتمدیکی
بیّن اولمغله ابن ابی هاله نوردوی رسول اکرمی نور
بدره تشبیه اختیار ایتدی **اطول** نصب ایله کان نک
خبر بعد خبریدر **من المربوع** دیمک کبی معتدل القامه
معناسنهدر حدیث مذکور ایله کان ربعه حدیثنک
ما بینلرینی توفیقک تحقیقی موجود ایتدی **واقصر**
نصب ایله اطولا اوزرینه معطوفدر **من المشذّب**
تفعیل بابندن اسم مفعولدر غایت طویل اولوب
لحمی ناقص و لاغر اولان کمسنهیه مشذّب اطلاق اولنور
مشذّب اصلنده شول خرما آغاجنه دیرلر که قامتی
طویل اولسون ایچون شاخلرین قطع اولنور بعض
نسخهده متشذّب واقع اولدی تفعّل بابندن اسم فاعل
متشذّبک مطاوعیدر تشذیب و تشذّب بالبنیه و تنتیه
کسیلر فیشنی دیدیکه تشذیب و تفریق معناسنهدر شدّت
طمالدیرله تفریق ایتسه کویا غایت طویل اولان کمسنه

اعصابی بربرندن تفریق اولنمشلردر پس قصیر متردد ه
مقابلی اولور عظیم الهامة عظیم منصوب وکان نك
خبر بعد خبریدر هامه میمك تخفیفیله باش معناسنهدر
دیدیکی وهامه وهام تمیمه کبیدر ابجوق قاویدر
رجل الشعر وجل راء مهمله نك فتحی وجیمك سکونی وفتحی
کسریله جعودت وسبوطت ما بیننده اولان شعردر
پس کلامده تجرید معتبردر وشعر عین مهمله نك فتحی
وسکونیلهدر انا نفرقت عقیقته فرق انفرقت
تفرقت نك یا فرق نك مطاوعیدر فرقت الشیء تفرقة فرقا
وفرقته تفریقا دیرلر برشیء ایکی بولك ایتسهلر عقیقه
اصلنده شول شعردر که ولد تولد ایتدکده انکله معا
تولد ایدر عق لفظندن ماخوذدر شق وقطع معناسنهدر
واول شعر عادتا یدنجی کوننده تراش وذبح غنم واطعام
فقرا ایدرلر تراش اولندقده نصکره مجلد ظهور ایدن
شعره حقیقة عقیقه دیمزلر لکن مجاز عقیقة حقیقتنك

موضعنده

موضعنده نائبا ومغلا اطلاق اولنور بومقامده
معنای مجازی یعنی شعر راس مراددر زیرا عادت عرب
اوزره رسول اکرم حضرتلرینك عقیقه حقیقیهسی یوم
سابعده تراش اولنمق امر مستبعددر لکن محتملدر که
یوم سابعده رسول اکرم حضرتلرینك عقیقهسی تراش
اولنان وقتده ذبح اولنان غنم لات عزی قامیله ذبح
اولنمق ظاهر اولمغله حضرت الله سبحانه وتعالی انلری
بو معنادن حفظ ایچون عادت عربیه رعایة عقیقهلری
تراش اولنمش وحالا اوزرینه قلمامشلردر حتی فقال مرودی
فتاوا اسنده دیدیکه اول کمسنه بلوغنده نا ولانك
ایچون عقیقه اولنمش اولمیه اول کمسنه ~~کندو نفسی ایچون~~
عقیقه ایتدکلری مقدما مشرکینك ایتدکلری عقیقهیه
اعتبار ایتمدکلری ایچون محتملدر زیرا عرب اولوقتده
نام اصنام اوزره ذبح ایدرلر ایدی وبو روایتده قاف
ثانینك بدلینه صاد مهمله ایله عقیصه واقع اولدیکه

نفسیچون عقیقه ایتمك مستحبدر زیرا
رسول اکرم حضرتلری کندولری ایچون
بعد النبوه عقیقه ایتدیلر بعضیلر
دیدیلر که رسول اکرم حضرتلری کندولری
ایچون عقیقه
صح

مرادی رسولاکرم حضرتلرینك مفتول واوداً لمش
شعر مبارکلری ایدی ولفظ فرق تخفیفیله ثلاثیدر فرق
شعره دیرلر که شعرك تفرقندن یعنی وسطندن ایکی یره
تقسیم ایدیجك هر قسمنی باشنك ایکی طرفندن القا
وارسال ایلیسه یعنی رسولاکرم حضرتلرینك موی
سر عنبر بارلری نفسنده ایکی بولك اولسه اول حالده اوزره
ابقا و باشلرینك ایکی جانبندن ارسال و ابقا ایدرلر
ایدی و اول متفرق اولان شعری هنوز تقییدایتمزلر
ایدی والا یعنی موی مبارکلری نفسنده متفرق و
ایکی بولك اولمسه فلا یعنی تفریق و باشلرینك ایکی جانبندن
ارسال ایله مقید اولمیوب مفتول اولدوغی حال اوزره
ترك ایدرلر ایدی حاصلی کشاده اولان شعرلرینی
ومعقوص اولان شعرلرینی فتحی ایله تقیید بیورمزلر ایدی
یجاوز جمله مستأنفه وابتداء کلامدر شعره یعنی
احیانا شعرلری تجاوز ایدرلر ایدی شحمة اذنیه



کوش مبارکلرینك یومشاقلغنه واران موضعی اذا
یجاوزینك ظرفیدر هو رسولاکرم صلی الله علیه وسلم جعلد
وفره واوك فتحی وفاء مفتوحه نك تشدیدیله ضمیمه
منصوب شعره راجعدر توفیر بر شیئی کثیر و وافر ایتمکه
دیرلر بعضیلر فتحی معناسنه در دیدیلر بعضیلر وفر
فانك تخفیفیله کثیر و تشدیدیله نما معناسنه در دیدیلر
انما شعری قطع ایلمیوب اوفاتمق معناسنه یعنی رسول
رسولاکرم شعرلرینی تکثیر ایتسلر یاخود مفتول
ایکن اچسلر و یاخود قص و قطع ایتمیوب اوزاتسلر
شحمه اذنلرینی تجاوز ایدرلر ایدی و بعض شارحلك کلامندن
استفاده اولنور که یجاوزك ظرفینك مدخولی کلمه
اذا لفظ لا یجاوزك ظرفی اوله ثم معنا بوکه کاکل
متفرق اولمیوب مجموع و مفتول اولدقده شحمه
اذنلرینی تجاوز ایتمز ایدی و وجه اوزره اذا هو
وفره کلامی و الا دن مستفاد اولان وانه متفرق

شعرلری بقیة منقضی صحح اولوب اول حال اوزره
وارسال ایدوب شحمه اذنلرینی
تجاوز ایدرلر ایدی
والا یعنی
شعرلری
صح

اولان دعوت عداوت مشحون نلرندن قطعا تاثیر ایتمدی

اکثر موردده اهل کتابه مخالفت ایتمکه عزیمت ایتدیلر

فاکثر سدل منسوخ اولدیغی صحابه کرامك سدل

ایتمزلر ایدی با خصوص بعض صحابه فرق و بعض سدل

ایتدکلری نقل صحیح ایله منقولدر پس صحیح اولان مستحبدر

واجب دکلدر امام مالك و جمهورك قولی بودر

ازهر اللون ازهر بضب ایله کان نبك خبر بعد خبریدر

شیخ ابن حجر دیدیکه مراد حمره ایله مخلوط بیاضدر

صاحب نهایه دیدیکه ازهر و ابیض مستنیر معناسنه در

زهر و زهره بیاض و براق معناسنه در احسن الوان در

صاحب قاموس زهره بیاض و حسن معناسنه در دیدیکی

بو وجه اوزره ازهر اسم تفضیل و احسن معناسنه اولوب

احسن اللون تقدیرنده اولور واسع الجبین

معلوم اولدیکه جبهه فارسیده پیشانی و ترکیده آلین

دیدکلری موضعدر جبهه نك ایکی جانبلرینه جبینان

کلا منی مبین اولور زیرا توفیر دیو شعری جمع ایتمکه

دیرلر ابن حجر وفره ای جعله وفرة ای مجموعا دیدی

و دخی معلوم اولدیکه فرق دیو شعرك اسی تفریق ایتمکه دیرلر جهتدن

اجماعی سدلدن جبهه دن اچیلوب شعری باشدن القا

القا و ارسال ایتمکه دیرلر مشرکینك عادتی سدل ایدی و

اهل کتابك عادتی فرق ایدی رسول اکرم حضرتلری

میان مشرکینده نشو و نما بولمغله اول سدل ایدرلر

ایدی و بر شیء که انك حقنده امر نهی الهی وارد اولمیه

رسول اکرم اولشیده اهل کتاب شیوه سین اختیار

ایتمك عادت کریمه لری اولمغله صکره عادت اهل کتاب

اوزره فرق ایدر اولدیلر مصحح روایتنده رسول اکرم

کندولری فرق و عدم فرق ایله امر ایتدی فرق ایتمسی حیلیه در

دیو دیدی حتی بعضیلر سدل منسوخ و منهی اولماسنه

ذاهب اولدیلر لکن قرطبی دیدیکه رسول اکرم فرق حصوصنده

اهل کتابه موافقت مذکوره مفید اولمدیغی ضمه کبی

موافقت ایتدوکی انلر ایله استیناس و الفت و انلرك قلوبن جذب ایچون ایدی حون

ولهذا

ديرلر كه جبهه نك يمين وشماللرنده صداع ايله حاجب
ما بيننده اولان ايكي موضعدر يعني رسول اكرمك
جبيني كشاده طولا وعرضا ممتد وكشيده ايدي
بعضيلر طلاقت وجهدن كنايه در ديديلر **ابلج الحواجب**
نهايۀ جزريه ده ديديكي زجج طرفده طويل اولان حاجبده
نقوس وخميده لكدر صاحب فايق ديديكي زجج حاجبلرك
دقيق اولوب كوز قويروغنه منتهي اولنجه ممتد اولماسندن
عبارتدر حواجب حاجبك جمعيدر كه فارسيده ابرو
تعبير اولنور وقاش ديرلر حجبدن مأخوذدر منع معناسنه بو
دخي چشمه غبار وقذا وقوعندن مانع اولمغله حاجب
تسميه اولندي حاجب العين ديرلر جمعي حواجبدر
حاجب الامير دخي بو بابدندر لكن جمعي حجابدر وحجبه
كلور مخفي اولميه كه هر انسانده ايكي حاجب وار ايكن
بو مقامده جمع صيغه سيله ذكر اولندي محقق رضي ديديكي
مبالغه هر قطعه سنه حاجب اطلاق اولنوب قطع

مختلفه به

مختلفه به حواجب اطلاق اولندي بعضيلر ما فوق الواحد
اطلاق اولندیغی ايچوندر ديديلر بينهما عرق كلامي بو جمله
تأييد ايدر **سوابغ** نصب ايله حواجبدن حالدر زيرا خبر
معناده فاعلدر كه دقتا الحواجب وتقوست حال كونها سوابغ
تقديرنده سوابغ سابغ لفظنك جمعيدر كامل وتام
معناسنه در ميوه ديديكي فاعل وزني اسم اولدقده جمعي
فواعل حاجب وحواجب كبي صفت اولدقده جمعي فواعل كلمز
پس سابغ صفت ايكن جمعي سوابغ كلدوكي حواجب لفظنه
مشاكله ايچوندر ابن حاجب ايضاح نده ديديكي فاعل لفظي ما لا
يعقل صفت اولدقده جمعي فواعل كلمك قياس مطرددر
**في غير قرن** قاف ودانك فتحلريله ابرولرك بري بريني متصل
اولمغه قرن اطلاق اولنور رجل اقرن ديرلر قاشلري
بري بريني مقرون وچاتق اولسه بعض روايتده من غير
قرن واقع اولدي پس في نفي معناسنه بلا قرن تقديرنده
حواجبدن حال متداخلهدر حاصل معني رسول اكرم

حضرتلرینڭ ابرولری نهایت طویل و دقیق و مقوّس و زیاده
كاملدی تا مرادیدی بربرینه ملاقی اولمغه قریب اولمش لكن
ملاقی اولمامش میان عربده بیتاتوق قاش مقلوح دکلدر
بلکه ایکی قاشڭ ما بیننی گشاده اولمقدر نهایت محبوبلدر
رسول اکرم حضرتلرینڭ ابرولری وصفنده صحیح اولان نوعا بیتدر
ام معبد حدیثنده ازجّ و اقرن واقع اولمغله حدیثین ما بیننی
شویله جمله توفیق ایتدیلرکه ظاهراً رسول اکرم حضرتلرینڭ ابرولری
مقرون و متصل کورینورایدی لکن امعان نظر اولندقده
ایکی ابرولری ما بیننده بر فرجهٔ دقیقه محسوس اولورایدی
پس بحسب الظاهر اقرن و بحسب الواقع غیر اقرن اولوب
لطافت عربیه و ظرافت عجمیه جامع اولمشلر ایدی **بینهما عرق**
تثنیه ضمیری حاجبیه راجع اولدوغی حاجبین معناسنه اولدوغی
ایچوندر و جملهٔ اسمیه اولمغله بلا واو حاجبیندن حالدر
صحیح اولان عرق عینی مهمله نڭ کسری و راء مهمله نڭ سکونیله در
عرق فارسیده رگ و ترکیده طمر معناسنه در و عصبکه بی



وسکوندر عرق فرقی بودرکه عرق بجمیعها ایله مملودر عصب
مجوفدر کلدر **یدرّه الغضب** جمله سی عرقڭ صفتیدر یدرّ
افعال بابندن مضارع و متعدی اولمقاوزره تصحیح اولندی
ادرار اصلنده تحریك معناسنه در ادرت المرأة المغزل
دیرلر چرخه‌سن زیاده یوریتدی یعنی رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینڭ ایکی ابرولری ما بیننده بر طمر وار
ایدیکه غضبا و لطمری تحریك ایدوب حین حلملرنده اول طمر
محسوس دکلدر و وقت غضبلرنده نمایان اولورایدی حتا.
نهایه ده دیدیکه کلام مذکورڭ معناسی بودرکه رسول اکرم
حضرتلرینڭ حاجبلری ما بینلرنده بو عرق وار ایدیکه
غضب وقتنده دم ایله ممتلی اولورایدی مخفی اولمیکه بو
تفسیر شیئی لازمی ایله تفسیر قبیلندندر و لفظ ادرار
متعدی اولمغله غضب و لطمری دم ایله مملو ایلدی دیو تفسیر
مناسبدر صرصری رسول اکرم حضرتلرینڭ جبینی مبارکلری
وصفنده دیدیکه رحب الجبین بحال الضوء جبینه

كالشمس بعد الصحو في بينيك زان امتداد الحاجبين
جبينه حتى كأنهما يشتويان بجبينه عرق يدره اذا سطا
غضبا على الاقران ابو مرطغان اقنى العرنين اقنى
قنادن ماخوذدركه بورنك اورته سي اوجی بلند اولوب
میاننده انجراب اولمغه دیرلر رجل اقنى الانف وامرأة
قنواء دیرلر بورنی محدب شرح اوزره اولورلر سیه عرنين
عينك مهملنك كسرى وراء مهملنك سكوني بعده
نونك كسرى بعده ياء مثناة تحتيه بعده نون ايله انف
يعني بورون معناسنه عرنين شيئك اولنه دخی دیرلر
اشراف ناسه عرانين الناس وسحابده اولنا وله اولان
مطره عرانين السحاب ديرلر وعرنين الانف ابو ارك
جمع اولدوغی موضعك تحتنده اولان موضعه ديرلر
ثانيا اقل موضع انفك اولی وثانيا سيدر سيل قتيا
العرنين كلامنده تجريد معتبر وكان نك خبر بعد الخبريدر
محقق اولمیه کیبو مقامده مذکور اولان قنی لفظی افعل صفت

مع هذا لوزوعيبدن غير يده مستعملدر معلوم اولديكه
بو وجه اوزره استعمالي جايزيميش لم يزل نيلوه ضمير
عرنينه راجعلودر رسول اكرم حضرتلرينه راجع كلدر
زيرا ما قبلنده وما بعدنده ذكر اولنان صفتلر انفك
ايكن رسول اكرم حضرتلرينك انف منيفلك صفتلريكانه
توسيط چندان طبيعه لايق دكلدر معنى بودركه رسول
اكرم حضرتلرينك انف شريفلري ما بحوزن برلوزايدي كه
انفه عالي ملشر ايدي حاصل بورنك اوزرنده بونوروار
ايديكي اما لوروسيبيله يحسبه ضمير منصوب بيتك
اكرم حضرتلرينه جمله عرنيندن حالي يا مستانفه در يحسبه
السين مهملنك كسرى وفتحي ايله ظن معناسنده در من
لم يتامله من لم يتامل في رسول الله يأخذ في انفه خود
فره جهته تقليدنده در وجمله موصول صلي يحسب نك
فاعليدر اشم همزه نك وشينك فتحلري وميمك
تشديديله شمم دن ماخوذدركه قصبه انف بلند اعلاسی

هموار روا و جعلیسبط والجعد او المقلد عبارتدر مهندیله
دیدیکیدر لا اشم بلند بینی و ترکیده اشم بورنی ازدیولر و اشم
تحسینك مفعول ثانیسیدر حاصل معنی بودرکه
رسول اکرم حضرتلرینك انف شریفلری اقنی و انفنك
اوزرنده بر نور متلالی وار ایدیکه بورنی بوی کما هو حقه
نظر و تاملدن مانع اولمغله اولدن نظر ایدن کیمسه رسول
اکرم حضرتلرینی اشم ظن ایدر ایدی امعان نظرله
تحدیق نظر دن اشم اولمدقلرینی عارف اولور ایدی **کث
اللحیة** کث کافك فتحی و ثانك تشدیدیله
صفت مشبهه در غلیظ معناسنه کثاثت دن ماخوذدر
غلیظ معناسنه جمعی کث کلور کافك ضمی ایله در و بر روایتده
کثیف اللحیة و بر روایتده عظیم اللحیة واقع اولدی پس
ابن حجرك کث اللحیة تفسیرنده غیر دقیقها ولا طویلها
دیدوکی و لا روایته مخالفدر زیرا روایتده طول لحیت
عندهم و ثابت فیها روایته مخالفدر زیرا لحیة عظیم اولوب

طول

طول اولمق عرفا مستحسن دکلدر اکرچه طول مفرط دخی
ممدوح دکلدر **سهل الخدین** سهل هموار یعنی درشت و خدّ
رخ یعنی یوز معناسنه در یعنی رسول اکرم حضرتلرینك
مبارك رخلری هموار ایدی یعنی یکاقلری مرتفع و نتوء
دکل ایدی **ضلیع الفم** ضلیع ضلاعتدن ماخوذدر
قوت معناسنه ضلیع الفم دهانی عظیم و واسع اولان کیمسنه یه
اطلاق اولنور عند العرب سعت فم ممدوح و صغر فم
مذمومدر صاحب فایق دیدیکه ضلیع صلنده ضلعلی
عظیم و وافر اولوب ایکی یانلری واسع اولان شیئه
اطلاق اولنور بعض شراح دیدیلرکه ضلیع الفم تعبیرنده
رسول اکرم حضرتلرینك قوت فصاحت و سعت بلاغتلرینه
ایما وار در **مفلج الاسنان** مفلج الاسنان جیمك ضمی
و فا و لام مشدده نك فتحلری ایله در تفعیل بابندن اسم
مفعولدر تفلیجدن ماخوذدر جوهری دیدیکه مفلج الاسنان
منفرج الاسنان یعنی دیشلری سیرك معناسنه در و اسنان

صح
اکثره مطلقا عظیم اولان شیئه اطلاق اولنور

واریا بلعت ما بینندە مشهور اولان بودر کە فلج وفاد
لامك فتحلریلە فرجە ما بین الثنایا یعنی اوك دشلری ما بینندە
فرجەدیرلر اولمق معناسنەدر ان شاء الله تعالی آخر
بابدە ذکر اولنور کە رسول اکرم حقندە ابن عباسدن
مرویدر کە کان افلج الثنیتین پس بو مقامدە واقع اولان
لفظ مفلج معناسنك جزئیدر اولان انفراج مطلقدە
استعمالدر اسناندن مطلق اسنان مراد اولنسون
بلکە ثنایا مراد اولمق لازمدر تاکە قول مزبورە مذکورە
منافی وابن ابی هالە حدیثی ابن عباس حدیثنە مناقض
اولمیە بعض فضلا تناقض موهومی بشو وجهلە دفع ایتدیلر کە
بو مقامدە واقع اولان مفلج جملە اسنانە نسبتلە اولندی یعنی
تغلیب بناء مفلج اولاندی الواقع ابن عباس دیدیکی کبی
رسول اکرم حضرتلرینك فقط ثنایاسی ایدی لکن سائر
اسنانە تغلیبا یعنی ابن ابی هالە مفلج الاسنان دیدی
یاخود فی الواقع جمیع اسنانی مفلج ایدی لکن ثنایادە

واقع

واقع اولان فرجە سائر اسنانك فرجەلرینە نسبتلە غایتدە ظاهر
وزاید اولمغلە ابن عباس ثنایادە اولان فرجەیە تخصیص
وابن ابی هالە جمیع اسنانندە اولان فرجەلری بیان ایتدی
یاخود هر راوی مطلع اولدوغی مرتبەدە روایت ایتدی ابن عباس
چندان اهتمام ایتمکلە فقط ثنایا فرجەسنی عارف اولوب
اطلاع بولمادی وابن ابی هالە رسول اکرم حضرتلرینك اوصاف
وشمائلینە تقیدی تام ایلدی جمیع اسنانك فرجەلرینە واقف اولوب
وقوفی اوزرە روایت ایلدی والعلم عند الله وجه معلوم
اولمکە لعن الله المفلجات للحسن حدیث شریفندە واقع اولان
متفلجاتدن مراد تفلج تکلفیدر تفلج جبلی دکلدر یعنی مراد کندولرین
تحسین ایچون دیشلرندە فرجەلر احداث ایلین نسایی حضرت
الله رحمتندن ابعاد ایلسون دیو ایلدی دیمکدر وجه معلوم
اولمکە بو روایتدە افلج الاسنان و بعض روایتدە اشنب المفلج
الاسنان واقع اولدی دیمکدر سین معجمەنك فتحی و نونك
سکونی بعدە بای موحدە ایلە صاحب صفا یوق بیاض ایتدوکی اوزرە

دقة الاسنان وماؤها وبريقها يعني ديشلرك انجه وابدار

وبرّاق اولمه‌سندن عبارتدر وابدار اولان آناره وماء الشنبا

دیرلر وقاضی عیاض کتاب شفاده الشنب رونق الاسنان

وماؤها دیدی وبر روایتده دخی باء موحده ایله مبلج الثنایا

وابن عساکر روایتنده برّاق الثنایا واقع اولدی صرصریّ

نونیّه‌سنده دیدیکه اقنی بلوج النور من عرنینه حلو المباسم

اشنب الاسنان یفترّ عن مثل الاقاحی ضمّها شفتان

کالیاقوت مشرقتان **دقیق المسربة** میمک فتحی وسینک

مهمله‌نک سکونی وراء مهمله‌نک ضمّی ایله بعده باء موحده

ایله یعنی لبّه‌دن سرّه‌یه یعنی بوغازک چوقوری وکوکسک مابیننده

ممتد اولان انجه قیلدر مسربه معناسنده دقیقاً اخذ اولنمغله

دقیق لفظنی ذکر ایتمک مبالغه یاخود تجریده مبنیدر مسربه

میمک فتحی وراء مهمله‌نک فتحی ایله مرعی معناسنه جمعی مسارب

کلور **کأنّ** نونک تشدیدیله‌در **عنقه** عینی مهمله‌نک ونونک ضمّه‌لری

ایله ونونک سکونیله‌ده دخی لغت فصیحه‌در فارسیده کردن کیده

بیوندیرلر تذکیر وتأنیثی جائزدر **جید دمیة** جیدک جیمک کسری

ایله عنق معناسنه‌در عنق دمیه دیمدی تکرار لفظیدن احترازاً

تفنن معنویّه رعایةً دمیه دال مهمله‌نک ضمّی ومیمک سکونی وباء

مثنّاة تحتیّه‌نک فتحیله صاحب قاموس کلامندن فهم اولندیغی

اوزره مطلقا تصویر اولنان صورتلردر بعضیلر دیدیلرکه

دمیه اصلنده سنک صورت منقوشدر کنائسده قانکبی قرمزی

لونی اولور وبعضیلر دیدیلرکه دمیه عاجدن یعنی استخواندن فیلدن

وغیریدن یاپیلان صورتلردر وجمعی دُمی کلور وبو مقامده

دمیه‌دن مراد مطلقا صورتدر معلومدر اولکه مصورلر تصویر

ایتدکلری صورتده واعضاسنده کلّی اهتمام وحسن رعایتنه صرف

قدرت ایدرلر وصاف وکامل اولورلر بر شیئی یا اعضاسندن برعضوی

حسن بلیغ ایله توصیف وجمال اتمّ ایله تعریف مراد ایتسه‌لر

اول شیئی صورت مصوّره‌یه یا اعضاسندن برعضوی صورتک

اعضاسندن برعضوه تشبیه ایدرلر جمال حسن بیانی

جمال کاملی تفهیم ایدرلر بو مقامده دخی بویله‌در کویا عنق

شريفلرينك جيد دميه‌يه تشبيهدن مقصود عنق مباركلرينك غايت

اعتدال وغايت حسن وجمال اوزره اولديغنى بيان ايتدر **في صفاء**

**الفضة** محلنك دن فعيله جيد دميه‌نك صفتى يا خود كاننك

خبر بعد خبريدر وجر ايله دميه‌نك صفتى اولمق محتملدر معلوم

اوله كه رسول اكرم حضرتلرينك عنق مباركلرى پرتو آفتابدن ملاقى

ايكن فضه كبى براق وابيض اولمغله سائر تحت الثياب اولان

مواضع خورشيددن متأثر اولمين اعضاء شريفلرى بالطريق

الاولى زياده ابيض وصاف اولديغى متعين اولور بو دقيقه‌يى

اشعار ايچون اكثر بلغاء عرب عنقى بياض وبريق ايله توصيف

ايلدلر **معتدل الخلق** نصب ايله واولكلامده واقع اولان

كاننك خبر بعد خبريدر يا خود مقدر كاننك خبريدر رفع ايله

مبتدأ محذوفك خبرى هو معتدل تقديرنده اولمق ممكندر وخلق

خاء معجمه‌نك ضميله الفلام استغراق ايچوندر يعنى رسول اكرم

حضرتلرينك جميع اعضاسى متناسب وجمله اجزاسى متناسق

ايدى حاصلى ديديكى ظاهر اولان بودركه معتدل الخلق كلامى

ما قبلنه نسبتله اجمال بعد التفصيل وما بعدينه نسبتله اجمال قبل التفصيلدر

ابن حجر كلامندن خاء معجمه‌نك ضميله الخلق فهم اولنور بو تقديرده معتدل

الخلق عبارتندن حق سبحانه وتعالى رسول اكرم حضرتلرينى جميع اوصاف

فاضله‌ده معتدل الخلق ايتدى يعنى خلقتى وشريعتى وامتى

افراط وتفريطدن عاريلرندن حفظ وحمايت ايلدى ديو بيان ايتدى

**بادن متماسك** حنفى ديديكى بو مقامده كلمتينك نصب ومرفوع ايتمز

ايله بو مقامده آخر حديثده اولان نحله فعلندن پس هو بادن متماسك

تقديرنده مبتدا محذوفك خبريدر وجمله‌سى جمله مستقله

يا خود كاننك خبر بعد خبرى اولور ميرك دخى اصول مشايخنده

نقلى بوايت جمله‌سى وجهين مذكورين اوزره اولمسى بيان

ايتدكدنصكره بعض تفصيلدن شو جمله‌يى نقل ايتدكه مقتضاى

سياق اوزره بادن متماسك نصب ايله قرائت اولنور ايدى قراءة

مذكوره بين محدثين مستعملدر اسى اولمغله متقدمين كتابلرنده

الفاظ منصوبه‌ده حركت نصب ايله الفلرى اكتفا ايتمك

رسملرى وعادتلرى اولديغى منوال اوزره متماسك لفظلرنده

دخی حرکت نصب ایله الفدن اکتفا اولندی دیدیلر وجامع
الاصولده شمائل ترمذیدن نقل ایدوب الفی اثبات ایله بادناً
متماسکاً دیدیلر کذلک فی نقله وشفاء قاضی عیاضده دخی
الف ایله واقع اولدیغی وجهله کورلدی منصوب کان نک
خبر بعد خبری اولملری تأیید ایدر ودخی معلوم اولسونکه لفظ بادن
اسم فاعل ونصر بابندن بَدَنَ یَبْدُنُ بُدانةً یاخود حسن بابندن
بَدُنَ یَبْدُنُ بَدانةً دن مأخوذدرکه بدانة ضخامت معناسنه
وبادن ضخیم معناسنه درکه فارسیده بوزک وترکیده بیوک دیرلر
ضخامت کاه اعضا بیوک اولمقدن وکاه سمن وفربه لکدن اولور
وبوکا کوره سمین وصف اولنمز نعتدن بعض شراح دیدیلرکه بادن
اعضاسی بیوک معناسنه در متماسک اولمسنه دوکن بعض اعضاسی
امساک ایدوب طوتمش کویا حد اعتدالدن اخراج ایتمیش پس بادن
لفظی متماسک لفظی ایله توصیفه بوکا کوره که اعضاسی بیوک اولوب
سمنوز وسمین اولمدقلری ایچون اولمیوب بعض اعضالری بیوک ضخامت
اعتدال اوزره مانع اولمدوغنه اشعار ایچوندر وبعضیلر دیدیلرکه بادن

وبدنانه



اراده قلنان ضخامت سمن وسمنوز لکدن ناشی اولان ضخامتدر
ومتماسک مکتنز اللحم یعنی اتی صیقی اولوب مسترخی اولمیوب کمشش در
پس بو وجه اوزره بادن لفظندن سمین وسمنوز مراد اولور قاضی عیاض
بادن لفظی کثیر اللحم تفسیریله دیدیکی بو معنایی تأیید ایدر ومتماسک
ایله توصیف عند العرب مذموم وکریه المنظر اولان مسترخی
وسولپک اولمسنی نفی ایچوندر ومقصود بوکا کوره حسن بنیانی
سمن ونحافت یعنی سمنوز واروق مابیننده اولدقلرینی بیان ایدر
ودخی معلوم اولسونکه معتدل الخلق کلامندن صکره بادن
متماسک کلامی تخصیص بعد التعمیم یاخود تذییل وتتمیم قبیلندندر
**سواء البطن والصدر** میرکی اصلنده عمزده واکثر نسخ
مصححه ده سواء رفع وتنوین ایله البطن والصدر دخی رفعله
دروالف لام مضاف الیهدن عوضدر سواء بطنه وصدره
تقدیرنده در دیدی پس بو تصحیح وضبط اوزره سواء مقدم
خبر والبطن والصدر مؤخر مبتدا اولوب هما متساویان تقدیرنده
جمله سی یاجنک صفتی اولور کما الف لام موصوفه عائدده عوض

اولور يا خود مبتداء محذوفك خبرى اولور هو سواء البطن تقديرنده
در محتملدر كه سواء منه البطن تقديرنده السمن منوان بدرهم قبيلندن
اوله عصام سواء لفظنك بلا تنوين البطن لفظنه مضاف اولمسنى
ترجيح ايتدى وقاموس نسخه‌لرى دخى بالاتنوين واقع اولدى نحو اوزره
هو سواء تقديرنده اولور لفظ سواء قاموسده سينك فتحيله وكسريله
در ديدى يعنى رسول اكرمك بطن وصدرى هموار ايدى يا احدهما
مرتفع واخر منخفض دكل ايدى صاحب نهايه ديدى كه شينك وسطنه
سواء اطلاق اولنور زيرا اوسطا اولان موضع طرفينه نسبتله
اولان مسافه‌ده متساويدر صاحب فائق سواء اصلنده استوا
معناسنه مصدر سائر مصادر ايله وصف واقع اولدى كى سواء ايله
دخى وصف واقع اولدى بو مقامده مستوى معناسنه البطن لفظنه
مضافدر وانده مبتدايه راجع ضمير واردر معناسى بودر كه
رسول اكرم حضرتلرينك بطن صدرلرندن هر برى حاضره مساوى
ايدى يعنى بطنى صدرندن اوزون وصدرى بطنى اوزرينه نابه (?)
دكلدر ديدى وبطنى منخفض اولمغله صدرينه مساوى وصدرى

عريض

عريض اولمغله بطننه مساوى ديمك اولور بو مبحث نحو اوزره
**عريض الصدر** قولى ما قبلنى مؤكد كبى اولور عريض الصدر
اولمق نجابته لازمه سندن اولدر صرصرى ديديكى ما البطن منتلم (?)
تعبيرينجه (?) هو في الجمال صدره سينك **بعيد ما بين المنكبين**
**ضخم الكراديس** معنالرى مرور ايتدى **انور المتجرد** متجرد
دانك فتحيله تفعل بابندن اسم مفعولدر بعض نسخه‌ده مجرد
تفعيل بابندن اسم مفعول اولمق اوزره واقع اولدى متجرد
ثوبى صويلان يدندن عبارتدر وتجريد ثوابدن صويلمق
معناسنده مجرد معرى معناسنه در لسان ثوبكيده صويقوز
كوردلديكى يرده عرب جنس العربية المعرى المتجرد والجرده
المجرد ديرلر يعنى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك
تحت الثياب اولان اعضاى نظيفه‌سى ثيابدن مكشوف
اولدقده غايتده مستنير وبراق ايدى بعضيلر اسم تفضيل مفرد
معرفه يه مضافا اولمق جائز اولمدى عند بناء لفظ انور
نيتر معناسنده نظر كرده [illegible] وهوا هون عليه هين عليه هو

نار منتشره نك تجليه ... ضمى وحمك تلوينه ... عظيم البطن معناسنه در

معناسنه اولدوغی کبی دیلدی و نیّر ابیض و براق و نورانی دیمکلدر
صاحب نهایه‌نك ای ما ظهر عند الثیاب من جسده و کشف دیدی
انه کان مشرق الجسد دیدوکی بو معنانی تأیید ایدر و حنفی نك انور
لفظی اسم تفضیل معناسندن اخراج اولنمیوب رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینك جمیع اعضاسی نورانی و تحت الثیاب
اولان اعضاسی سائر اعضاسنه نسبتله زیاده نورانی ایدی
دیمك اولور ایدی دیدیکی فنعم المعبّر لکن قاعده مذکوره یه مخالف
اولور و دخی حنفی دیدیکه متجرّد رانك کسریله تفعّل بابندن
اسم فاعلدر انك فتحیله اسم مکان اولمق اوزره روایت اولنمشدر
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك ثوبندن عاری اولدیغی
اعضاسی و ثوبلردن عاری اولیجق موضعی نور ایدی معنالریه متقاربدر
موصول ما بین اللبة والسرة موصول لفظنك ما بعدینه
اضافتی صفتك معمولنه اضافتی قبیلندندر و کلمهٔ ما موصول
و موصوف اولمق جائزدر لبّه لامك فتحی و باء موحده‌نك فتحی
و تشدیدیله موضع قلاده در که سینه‌نك فوقنده واقع اولان

ثغره یعنی چوقوردر جمعی لبابدر کلور بشعر موصول لفظنه
متعلقدر یعنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك لبّه
و سرّه سی ما بینی شعر ایله اولشمش ایدی یجری یعنی اول منوال
اوزره که شعر ممتد اولور کالخط دقتده و طولده خط کبی
بعض روایتده کالخیط واقع اولدی اولدیغی هر شعر و حرف
و جمله مجموع حروفدن ترکب ایدن خطه تشبیهدن لا خطه‌سی
اولمغله تأییدن ابلغ و اولدر و بو مقامده توصیف اولنان
شعر سابقا علی رضی الله عنه حدیثنده واقع اولان دقیق
المسربه کلامنك معناسیدر عاری الثديين والبطن
ثدی ثاء مثلثه‌نك فتحی و دال مهمله‌نك سکونی ایله قارنده
بوستلق تعبیر کیدر ممه دیرلر تذکیر و تأنیثی جائزدر و جلد امرأه
استعمال اولنور عمر العرضی شفاء قاضی العیاض شرحنده
عاری الشدوتین دخی روایت اولندی ثاء مثلثه‌نك ضمی ایله قراءت
اولنور ایسه ثندؤه مهموز او فتحله قراءت اولنور ایسه ثندوه
بلا همز استعمالدر مما سوى ذلك من عاری لفظنه متعلقدر

حنفی دیدیکیدر لکن خط کبی جاری اولان شعره یا خود ما بین اللبة
والسرة کم موضع مسربه در اکا اشارتدر یعنی رسول اکرم حضرتلرینک
ثدیلرینه و بطننده مسربه دن غیری شعر یوغیدی بعضیلر
دیدیلرکه عاری الثدیین دن مراد ثدیلرنده لحم یوق و سائر
بدنی ایله برابر و هموار ایدی دیمکدر میرک دیدیکی یوق عاری الثدیین
والبطن مما سوی ذلک کلامی معطل اولور لا زیر کلوب ابن سعددن
مروی اولان له شعر من لبته الی سرته یجری کالقضیب لیس فی بطنه ولا
صدره شعر غیره حدیثی معنای مقصودی کما هو حقه افاده ایلر.
أشعر الذراعین ذراع ذال معجمه نک کسری ایله در فقد ایضا
وارد بحسب قول تعبیر اولنان عضودر والمنکبین منکب میمک
فتحی و نونک سکونی و کافک کسری ایله یغرن ده و کورک کمکی کلوب
اولان موضع کتفک باشیده ترکیده اموز دیرلر واعالی
الصدر اعالی اعلانک جمعیدر فوق معناسنه در اشعر افعل
صفتدر احمر کبی افعل تفضیل دکلدر واجرد ضدیدر
اشعر شعری کثیر و طویل اولان کیمسه در دیدی یعنی رسول



آکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک ذراعلرنده و منکبلرنده
و صدرلرینک اعالیلرنده شعر کثیر ایدی طویل الزندین
زند زای معجمه نک فتحی و نونک سکونی بعده دال مهمله ایله
در زندان اول ایکی استخوانلردر که کف دستدن قولیه دکین
برنک اصلی ابهامدن برینک اصلی خنصردن اولان صقلدرکه اولکی
ثانی کوع و ایکنجیسی کرسوع دیرلر صاحب مغرب دیدیکی زندان
بلکی طولنلو ایدی رحب الراحة رحب رای مهمله نک فتحی
و حانک سکونی بعده بای موحده ایله در اسع معناسنه در راء مهمله
ضمی ایله رحب سعت معناسنه در راحت کف دست یعنی ال ایاسی
دیمکدر عند العرب وسعت کف علامات سخاوتدر او المغلقه
ممدوح و ضیق کف علامات بخلدر و المغلقه مذموم یعنی
رسول اکرم علیه السلام کف مبارکی غایتده فراخ و
واسع ایدی بعضیلر دیدیلرکه راحه دن مراد علی طریق الکنایه
عطادر فرحب الراحه کثیر العطا معناسنه در و بعضیلر
دیدیلرکه رحب الراحه واسع القوة معناسنه در ذرا بو عون

روايتنده قلدوا اموركم رحب الذراع حديثی بغايت
لطيفه حسندر لكن مقامه مناسب دكلدر زيرا مقام
رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك صفات
صوريه‌لرين بيان قصدنده‌در لكن معنای كنايی معنای
حقيقی اراده سنه مانع اولمغله بو معنالر دخی اختيار اولنمقده
بأس يوقدر **شثن الكفين والقدمين** بيانی ورود
ايتدی **سائل الاطراف** سائل سينه مهمله‌نك فتحی
بعده الف بعده همزه مكسوره ايله بعده لام ايله ممتد
وطويل معناسنه‌در سالت الغرّة فی جبهة الخيل ديرلر
اكر فرسك جبهه‌سنده اولان بياض اوزنسه واقع اولسه
اطرافدن مراد اصابعدر قاضی عياض شفاده سائل الاطراف
طويل الاصابع ايله تفسير ايتدی يعنی رسول اكرم صلى الله
عليه وسلم حضرتلرينك مبارك پارمقلری طويل ايدی
وبعضيلر على وجه الاعتدال اليلری طويل واصبعلری عن
معناسنه‌در ديديلر بعضيلر سائن الاطراف نونيله

بو معنای مائدر كه كنايه‌در سرعت واسع القوة عند الشدائد وتحمل وديكه معتنين اخيرين لمعات صح

روايت ايتديلر سائل معناسنه‌در جبريل وجبرين كبی
سيوطی مختصر نهايه‌ده سائل الاطراف في بالنون ممتد
الاصابع ديدی **او قال شائل الاطراف** كلمه‌سی اوزره ايدن
شكی افاده ايلر يعنی ابن ابی هاله ياخود حسن بو حديثی
تكلم ايتدكده سائل الاطراف می ديدی يوخسه شائل الاطراف
~~وبالنون ممتد الاصابع ديدی~~ ديكی كبی متعين اولمدی
وشين معجمه ايله شائل لفظنك معناسی ارتفاع الاصابع
وطويل اليدين معناسنه راجع اولور سالت الحمير اذنيلر
تا اذنلرنك بو كفه‌سی مرتفع اولسه وبعض روايتده شثن
الكفين والقدمين عبارتندن صكره وسائر الاطراف
لفظی واقع اولدی قاضی عياض شفاده ابن الانباری ديدی
وسائر الاطراف روايتی نقل ايلدی بو روايت رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك فخامت جوارحنه
اشارتدر ديدی وحنفی شمائل نسخه‌لرنده وسائر الاطراف
عبارتی موجود اولديغی صورتده واو عاطفه ايله قدمين

اوزرینه معطوفدر سائر سؤردن مأخوذدر باقی معناسی
حاصل معنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک کفینه
قدمینه باقی اطرافی شثن و غلیظ ایدی دیمکدر دیدکی
خمصان الاخمصین اخمصین اخمص لفظنک تثنیه سیدر
وهو من غریبه دیدیکی اخمص قدملرده بر موضعدر کیم
یصلقله اول موضع زمینه طوقنماز خمصان اول قدملرکه
انک اخمصی وصلدن زیاده مرتفع اولوب عرصنه قطعا ملاصق
اولمیه خمص و خمصه ضامر والجمع اولمق معناسنه مستلزم اولمغله
موضع مذکور دخی قدمک دخوله یدعوب ضامرلق والجمعلک
کلدیکی ایچون اخمص تسمیه اولندی رجل خمصان و امراة خمصانه
دیولر ضامر البطن یعنی قرنی مرتفع اولمیوب کوچک اولسه
قاموسده خمصان بالضم والتحریک دیوب عمر العوضی بو کلامی
یعنی خانک ضمی و میمک سکونیله خمصان و فتحلریله خمصان
دیو تفسیر ایتدی مخفی اولمیه که ابن اثیر خمصان لفظنده
مبالغه اعتبار ایتدوکی لفظ خمصان مبالغه صیغه سی

اولدوغی



اولدوغیچون در کلادر بلکه مبالغه خمصانک اخمصینه
اضافتندن استفاده اولنور یعنی رسول اکرم صلی الله
قدملری زمینه وضع ایتدکده اسفل قدملرنده اولان
موضع معهوددر زمینندن زیاده مرتفع و بعید اولوب
طوقنماز ایدی صاحب نهایه دیدیکه اخمص خصوصی
ابن اعرابیدن سؤال ایتدیلر دیدیکه اسفل قدم نهایت
هموار اولوب جمله سی ارضه ملاصق اولورسه نهایت
مذموم در واکر اسفل قدم قسمین مذکورین مابیننده متوسط
اولورسه زیاده ممدوحدر امدی رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینک قدم شریفلرینک وصفینه انسب
اولان معنی بودرکه اخمص شریفلری معتدل الخمص در
یعنی قدملرینک اسفلی نه زمینندن زیاده مرتفع و نه غایت
مستوی اولمغله زمینه ملاصق ایدی عارج دیمکدر امدی
دیدیکی معنای اخیری مؤیددر اخمص همزه نک و راء نک
فتحلریله و حاء مهمله نک تشدیدیله اسفل قدمی مستوی

علیه وسلم حضرتلرینک

اسفل قدم زمینندن زیاده مرتفع و عرصه قطعا
ملاصق اولماسه یاخود
صح

وهم اولمغله رضنه ملاصق اولان کیمسنه یه اطلاق
اولنور ودخی معلوم اولمکه قاضی عیاض شفاده ابوهریره
دن روایت ایتدوکی اذا وطئ بقدمه وطئ بکلها ولیس
له اخمص حدیثی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک
اخمص اولمسن نفی ویو مقامده واقع اولان ابن ابی هاله نک
حدیثی اخمص اولمسین اثبات ایتمکله حدیثین مذکورین ما بیننده
تعارض کلی اولدیغی ظاهردر وقاضی عیاض ابوهریره
حدیثین ترجیح سیاقنده مسیح القدمین کلامنه
ابوهریره حدیثی مناسبدر زیرا مسیح القدمین اخمص
دکلدر دیمکدر حتی عیسی بن مریمه مسیح تسمیه اولندیغی
اخمص اولمدیغیچوندر دیدیلر دیدیکی چندان مقبول ومستحسن
دکلدر زیرا مسیح القدمین کلامی رعایت ایلندا وی
خمصانه الاخمصین کلامندن نصکره ذکر ایتمشدر اکر
مسیح القدمین کلامندن مقصود عرق بینیاز اولندیغی
اونده معناسی اخردر ومخفی دکلدر کما بنا ابی هاله حدیثی

کلامنک معنی قاضی عیاض زیدکی کبی
اولسه اونک کلامنی ما بیننده
تعارض اولمز ایدی
پس معلوم اولدیکه
مسیح القدمین
مع



وابوهریره حدیثی مابیننده اولان تعارض صاحب نهایه نک
ابوالعرابدن نقل ایتدوکی معنا ایله بالکلیه مندفع اولور یعنی رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک اخمص اسفل قدملری غایت اعتدال
اوزره ایدی ابن ابی هاله نک اثبات ایتدوکی خمص خمص یسیر وابوهریره
نک نفی ایتدوکی خمص خمص کثیر اولمغله تعارض مذکور مندفع اولور بولکه
دیدیکی حدیثین مذکورین مابیننده جمع وتوفیقده غایة ما یمکن توجیه
توجیه بودر لکن ابوهریره حدیثی من حیث الاسناد ابن ابی هاله
حدیثیندن ارجح واقوی ایدی زیرا ابوهریره حدیثین یعقوب بن سفیان
وبزار ونیجه ثقات اسناد قوی ایله تخریج ایتدیلر اما ابن ابی هاله نک
حدیثین مذکورینک اسنادی ضعفدن خالی دکلدر والله اعلم
مسیح القدمین مسیح فعیل بمعنی مفعولدر ممسوح معناسنه در
اندام نباتی اولمسندن یا مسیح اولنوب سیلنمک ایله هموار اولمش یعنی
رسول اکرم حضرتلرینک مبارک قدملرینک ظاهری بغایت هموار
ایدی هر کرا وزرلرنده وسخ وانشقاق وانشقاق وانکسار دن
اثر یوغیدی ینبو عنهما الماء جمله سی ماقبلنی توکید وزیاده

زیرا جمیع بن عمیر ضعیف اولدوغی ترجمه سنده
مرور ایتدی ورسماً ونده اکثر
مجهول الحالدر کمنه
مصحح

اولدقلرینی بیان ایچون مسوقدر بونده بو بنیه ده ما خود تقدیر تیاعده اوراق
معناسنه صاحب نهایه بو دیدیکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک
قدملرینک ظاهری بغایت مستوی هموار اولمغله اوزرلرینه صو
دوکلسه بقا اقار وکچر دیمکدر ایدی وابو موسی مدینی ظهر قدملری نعمان
مستوی اولوب حشو نتوء اولمغله اوزرلرینه صو دوکلمز و هر جانبه
رعانا اولور دیمکدر دیدیکی بو معنایی تحقیق ایچوندر شیخ جزری شرح
القدمین مبارکی قدملری قلیل اللحم ایا قلرینک التی خفیف دیمکدر
دیدی برهان الحلبی مسیح القدمین کلامی ایله بیننده تنافی توهم ایتدی
حتی دیکلدر که صحیح مشروح اوزره معنالری ملاحظه اولنسه
یعنی ابتدا استغاله تعارضه مجال وتنافیه احتمال اولمز دیدیر نادنی
شرح منظومه صهره ده ممسوح الظاهر حصه البواطن دیکی
مهم مقامه کافی وافاده وافیدر **اذا زال** فاعل ضمیری رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم واجلدر قلع مؤنث سماعی اولمغله کاوعی جایز
دکلدر اذا زال قلع مقلبرا ولسه مستعمل کلدر **زال قلعا** قلع
قافک فتحی ولامک سکونیله در یعنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم

قدملرینک جرمی ویصمو اولمق معنایسنه ظن ایتمک ایله خصاه الحصص کلامی ومسیح القدمین کلامی

مکانندن فالقوبه ذاهبا ولدیغی وقتده قدملرینی مبندن
رفع قوی ایله قالدیرر ایدی خطوات ایله مشی ایدر ایدی شیوه حیالا
حیلا و عادة نسا اوزره قدملرینی زمینه سوریوب خطوات ایله
مشقا ریبعه رفتار ایتمزلر ایدی صاحب نهایه دیدیکه قلعا قافک
فتحی ولامک سکونیله کذلک قافک ضمیله دخی روایت اولندی تقدیرا
اولیده اسم فاعل معناسنه مصدر اولور زال قالعا جمله سی الا
تقلع نده روایت ثانیه اوزره مصدر یاخود اسم اولور فتح معناسنه
هوی دیدیکه ابن الانباری غریب حدیثنده کذلک ذکر ایدی
خطیله دخی قلعا قافک فتحی ولامک کسریله قراءت ایتدیلر
من حیث المعنی وصفا مشی رسول اکرمده مقطع وقلان کانما ینحط من
صبب کلامی تقریب دیدر نیوا صببدن انحدار واردر قلع
حاصلی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حین مشیده ثبت و قوت
و تمکن اوزره اولوب سنوق واحده رشک ایدار دروز طوی
اولان قدم عرصه لری رفتار ایلدکی مانند بهشت
رعنا اولوب جنبش یار غلام بیما اولنده نظر استعجال وهم

استعمال اولنوردی قوله تعالی عظیم فرقان کریمده واقع اولان واقصد
فی مشیك فرمانی واجب الاذعان دخی خیر الامور اوساطها
فحواسی وزره مشیه معهوده ایله مشی ایتمك ایچون وارد اولمش فرمان
قضا جریان ایلدی قلعا قال العا معناسنه حال اولدی ذا القلع تقدیرنده مفعول
مطلقدر حتی دیدیکه قلعا لفظنك صله سی حذف اولندی تاکه
ذهن قلعا من الارض وقلع رجله من رجل اخر معناسنه ذاهب اولسون
**یخطو** خطوه دن ماخوذدر یعنی وزننده یمشی معناسنه در **تکفیا**
فاء مشدده نك كسريله یا ایله بعض نسخه ده تكفوا فانك ضمی ايله
همزه ایله واقع اولدی تحقیق مورد ابتدائی و یخطو حلیه سی من خشیه معنی اذا
ذا لقالقلعا مضمونی موکددر یعنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری مشی ایلدکلرنده مطلوبا اولان سمته توجه ایلدوب یمینه و
شماله رغبت میل ایتمزلر ایدی **ویمشی** تفنن فی العباره قبیلندندر
**هونا** هون کسیده وقار ثبت معناسنه در یعنی دیدیکه هونا لفظی یمشی
لفظنك مفعول مطلقیدر یمشی مشی هون تقدیرنده ضربت سوطا
کبی وابن حجر هونا تقدیرنده محذوفك صفتی ماخوذ هینا معناسنه

حالدر

حالدر دیدی یعنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری تؤده و
سکون ووقار اوزره مشی ایدرلر ایدی حتی علی یعتد مشیه ضرب ابن عمر بیوق کثیفلری بدلی
متکلمانی علی فاتحه حالدر و ابو جهلك عادتی متکبرانه مشیه متبختر تبلد
حتی ابن عباس عباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا ایة کریمه سنده
واقع اولان هونا لفظنی بالطاعه والعفاف والتواضع ایله تفسیر ایتدی
**ذریع المشیه** ذریع ذال معجمه نك وراء وعین مهملتین ایله علیم
وزننده سریع المشی وواسع الخطوه معناسنه در قولیس ذریع دیرلر
ذراعلری مابیننده خطوه سی واسع اولیسه جاری وبرد دیکبیشه میدانه
کسر ایله نوع ایچوندر صاحبنك معتاد اولدوغی مشی دیمکدر یعنی رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك مشی ذریع خطواتی وسیع ایدی شوی
وجهله مشی سریع ایدی که کویا زمین زیر پاینده طی اولورلر ایدی مع هذا
رفق وتثبت اوزره ایدی عجله ایله حرکت ایدی محو اولمیه که یمشی هونا
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك کیفیت مشیلرینك بیانی
انما مندفع اولوب یخطو اوزرینه معطوفدر وذریع المشیه کان نك خبر
بعد خبر ایلدی میرك دیدیکه اذا زال قلعا کلامی رسول اکرم صلی الله

علیه السلام حضرتلرینک قدملرینی زمیندن رفع ایتملرینک کیفیتندن و مشی
هونا کلامنده قدملرینی وضع ایتملرینک کیفیتندن خبر ویروب مشی حالنده اولدقلرینه اسم
للصلوات اولدقلرینه اشارتلر وار در حالده حلیم شیمه لری و وقت حرکات
و نشاده وقت رفتارده صنوق حرکات ممدوح اولدیغندن محتاج بیان کلیه
اذا مشی کانما ینحط من صبب یعنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مشی
وقتده سریع المشی ایدیلر کویا مکان بلنددن موضع پسته نزول ایلیدلر ایدی
و تحقیقی معروف اولدیغی معلوم اولدی که اذا مشی لفظی ذریع المشی نعمتنه تعبیرینه
متعلق اولمق دخی محتملدر و علی کلا الوجهین ذریع المشی اولمالرینک بیانیدر
اذا التفت التفت جمیعا جمله سی شرطیه اولوب یعنی اذا العملی
معطوفدر جمیعا اکثر اصول مصححه ده فیعلا وزننده واقع اولدی
بعض روایاتده جمیعا ضرب وزننده واقع اولدی یعنی رسول اکرم حضرتلری
التفات ایلدکلرینده ذره دیده نظر شیوه متکبر ایله التفات ایتمیوب
جمیع بدن و جمله اندام شریفلری ایله اقبال و توجه بعده اویار ایلدلر ایدی زیرا
بو شیوه شیوه اصحاب طیش و خفتدر و لایق اصحاب جلال التعوم ده
دکلدر خافض الطرف خافض رفعله هو خافض و نصبله کان نک

خبر

خبری بعد خبر ایلدر خفض رفعک ضدیدر طرف طاء مهمله نک و راء ندع اسمها
سکونی ایله فا ایله عین معناسنه یعنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بلا حاجه
یمین و یساره التفات ایتمز اطراف و جوانبه بلا سبب با قمز ایدیلر بلکه همیشه عالم
غیب و امور آخرته مشغول ایدیلر جانب ارضه نظر الله لیس ایدیلر نظره الی الارض اطول من
نظره الی السماء جمله سی خافض الطرف جمله سنه مفسر اولور یعنی رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک سوز مبارک نظرلری جانب سمایه نظرلرندن
اکثر ایدی حاصلی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بر کمسنه یه توجه
ایتمیوب سکوت ایتدکلری وقتده ارضه نظرلری سمایه نظرلرندن چوق
ایدی جل نظره الملاحظة جل جیمک ضمی و لامک تشدیدیله معظم
معناسنه در ملاحظه و رعایت معناسنه در حاصلی رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلری مخاطبه و مکالمه وقتنده جمیعا التفات ایلدی
و سایر اوقاتده غایتده حیالو ایدی معظم نظرلری کوشه چشم ایله ایدی که
ایدی هلذا اوصافلرنده اشد حیاء من العذراء فی خدرها وارد اولدی
یسوق اصحابه سوقدن مأخوذدر یعنی رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم اصحابی ایله همراه اولدقده غایتده تواضعلرندن اصحابی

ملاحظه مفاعله بابندن لحظه دن لامک فتحی ایله مأخوذدر که لحظ نظر
و تمکیندر لحظه و لحظه الیه درلر که کوز قویرو غیله نظر ایله لحاظ لامک
فتحیله چشمک کوش شیمنه اولنه طرفنه درلر و چشمک برون سیمنه
اولنه طرفنه موق و ماق قیرلر و که کوزیکا ریبی دیدکلری موضعدر
و لحاظ لامک کسریله لاحظته لفظنک مصدریدر که صح

تأخود سوی زمینه نظرینک زمانی جانب آسمانه
نظرینک زمانندن اطول ایدی
و ممکندرکه رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرینک زمانده فقر و عیش
و حضرت ذو الجلاله کمال
حیا سنی بیانه
اکثر حماله
الحکمه
منعقده
میرد
ده
اوله
صح

پس ابو داود و طیبی ابن اسلان اکثر
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینک اکثر نظرلری
جانب آسمانه ایدی دیو تصحیح
ایتدیکی حدیث شریفه
منافض اولمز با خصوص جانب
آسمانه نظرلری انتظار وحی و وقتنده
نزول احکام شرعیه وقتنده
اولوب هرکز زینه التفات
ایتمدکلری وقتنده زمینه نظرلری
آسمانه نظرلرندن چوق ایدی صح

نقل ایدوب کندوسی جملەسنڭ اوزرینه بیوردر ایدی و ارباب جهاله
و جهلا و اصحابه تکبر ایله کبی اوزرینه کیمسه بیورمز ایدی و کندوسی
راعی و حامی اولوب صحابه‌نڭ کرامی حفظ و حمایت و ضعفاسنه رعایت
و فقراسنه اغاثت و اعانت ایچون اوزرلرینه (جملەسنڭ) قلوب بیدیر ارادی صحیحه ایله
ترجیح ایتدیکی کندوسی جملەسنه عضلکره قالوب ظهر فی الملائکه ایچون نزول
ایلدی دیو سوید ایدی صرصری نڭ و منهی الصحابه ان یقام له اول تطوع
و اول بطاع له عضیف بلتنی شرحنده بلکه نادر دیدیکی انه علیه السلام
لا یمکن احدا من البشر خلفه و کان یقول خلوا ظهری للملائکة و جایزدر که تعظیم
کریمی والملائکة بعد ذلك ظهیراً و بعض روایاتده فقیل اصحابه بعضده
نیتسه صحابه امر اولدی ملخوظدر بو نوع سبقتده ایله سبق معناسنه در
فیبدء بدء دیمه و بدء الیه دیرلر بعض بابندن سبق معناسنه در
الشئ ابدءه بدء و ابدءه دیرلر اسرعت الیه معناسنه بعض نسخه‌ده بیدع
واقع اولدی بدیع‌دن ملخوذدر ابتدا معناسنه من لقی بالسلام
جامع بیدء متعلق در لام تسلیم معناسنه در تفعیل بابنڭ مصدریدر یعنی
رسول اکرم صلی الله علیه و سلم ملاقی اولدقی کیمسنه‌یه سلام ابتدا ایله سبقت ایدر ایدی

معنی مذکوره اشارت اوله

یاخود

یاخود سلام ایله اسراع ایدر ایدی حاصلی اول ملاقاتده سلام
فیه ایدر ایدی زیرا بو شیوه عادة متواضعیندر بعضلر سلام
ایله ابتدا ایتدکلری بینك توجیهنده سلام ایله ابتدا سنت و جواب
و جواب سلام فرض اولمغله ثوابی سنتك ثوابندن اکثر اولدوغنه
بناء رسول اکرم حضرتلری اجر ثوابه نائل اولمغله ملاقی اولدوغی کیمسه
کندو نفسلرینه ترجیح ایتدکلرندندر دیدیلر بعض شراح توجیه مذکوری
شو وجهله تزییف ایتدیکه اول اعتبار ایله ایثار ممدوح دکلدر
و ثانیا کلام مزبور علمانك اعلامك ابتداء سلام اگرچه سنتدر لکن
فرضه وسیله اولمغله ثوابی فرضك ثوابندن اکثردر دیدکلری مسئله‌دن
غفلتدن ناشیدر بعضیلر دیدیلر که رسول اکرم ملاقی اولدوغی کیمسه‌یه
سلام ابتدا ایتدکلری وجهی نفس شریف عالیة المرتبه‌سین ملاقی اولدوغی
کیمسه نسبته هضم ایدوب ارشاد للامة کندو و بین احدوه اتحاد
ایتدکلرندندر زیرا سلام خصوصنده قاعدة مقرره بودرکه ایکی مؤمن
ملاقی اولدقلرنده ادنی اولان اعلا اولانه سلام ایله ابتدا ایدر
و متلاقیان متساوی اولور ایسه هر بری سلام ایله ابتدا ایتمك لازمدر

عصیانه

علی القاری

علی الصحیح شرح شفاء قاضی عیاض

ودخی معلوم اولەکە ابتدا اسلام ورد سلامك سنت وفرضیتندە
اختلاف کثیرە واردر اصح اقوال بودرکە ابتدا اسلام سنت ورد
سلام فرض کفایەدر اکرچە امام ابو یوسف دن مسلم علیە اولان جماعتك
هر بیندن رد سلام فردا فردا واجبدر دیو نقل اولندی ابو داود
ونبادعلی رضی الله عنه دن تخریج اندکلری یجزئ عن الجماعة اذا مروا ان یسلم
احدهم ویجزئ عن الجلوس ان یرد احدهم حدیثی قول اصحی مؤیددر والله اعلم

الحدیث الثامن حدثنا محمد بن المثنی تفعیل بابندن
اسم مفعولدر نسبی بصری وشهرتی زمن در ثقة اولمغلە کتب ستەدە
تخریج اولنمشدر حدثنا محمد بن جعفر کە غندر دیمکلە معروفدر ترجمەسی
سبقت اتدی حدثنا شعبة عن سماك سینك کسری ومیمك تخفیفی ایلە
تابعی مشهوردر سکسان قدر صحابی یە لاحق اولمشدر ابن حرب سماکك
صفتیدر وسماك اکولیدن احتراز ایچوندر قال قائل سماکدر •
سمعت جابر بن سمرة سین مهملەنك فتحی ومیمك ضمیلە در جابر
وسمرە صحابیلردر یقول جملەسی جابردن حالدر کان رسول الله
صلی الله علیه وسلم ضلیع الفم ضلیع واسع معناسنەدر



فم فانك فتحی ومیمك تخفیف وتشدیدیلە لغتدر یعنی رسول اکرمك مبارك
دهانی واسع ایدی وسعت دهن عند العرب ممدوحدر وکمال بلاغت
وتمام فصاحتدن کنایە اولمغلە محمدتدر اشکل العین اکثر نسخەدە
عین معجمەدە واقع اولوب خنس مراد اولمشدر وبعض نسخەدە العینین
واقع اولدی یعنی رسول اکرمك دیدەلرندە شکلە وار ایدی شکل
اولدرکە دیدەلرك بیاض ندە بر از حمرة اولەکە عند العرب بغایت ممدوحدر
وشهلە اولدرکە دیدەلرك سوادندە بر از حمرة اولە نتە صاحب قاموس دیدیکی
اشکل اولدیدەدرکە بیاضی حمرة ایلە مختلط اولا یاخود بیاضی حمرتە مائل اولا
وشهلە شینك ضمیلە حدقەدە زرقتدن اقل واحسندرکە حدقەدە
حمرة اولە لکن اول حمرة شکلە کبی خطوط اولمیە وسواد حدقە قلیل اولوب
حمرتە مائل اولە منهوس العقب جمهوردن مهملە ایلە ضبط ایدلر
صاحب مجمع البحرین وصاحب نهایە دیدیلرکە مهملە ومعجمە ایلە روایت اولندی
معنالری متقاربدر نهس لغتدە اخذ اللحم باطراف الاسنان ونهش معجمە ایلە
اخذ اللحم بالاضراس معناسنەدر وقلیل اللحم اولان عقبیە منهوس ومنهوش
اطلاق اولندی عن اصل معنا لرندە لحمی دندان ایلە اخذ وتنقیص معتبر اولدی

عقب عينك مهملەنك فتحى وقافك كسرى بعده با ايلە مؤخر القدم كە فارسيدە
پاشنه و توركيدە اوكجە دەدلر يعنى رسول اكرمك اوكجەلرينك اتى ازايدى
قال شعبة مراد سندده مذكور اولان شعبەدر قلت لسماك
شعبەنك شيخيدر ما ضليع الفم يعنى شعبە ديديكە سماكە
ضليع الفم عبارتنك معناسندن سؤال ايتدم قال سماك جواب ويروب
ديديكە عظيم الفم اغزى بيوك معناسنەدر بعضلر عظيم الاسنان
معناسنەدر ديديلر قلت شعبە ديركە سماكە سؤال ايدوب ديديمكە
ما اشكل العين بو عبارتك معناسى نەدر قال سماك جواب
ويروب ديديكە طويل شق العين ديدە سنك شقى يعنى چشم
خانەسى طويل معناسنەدر شق شين معجمەنك فتحيلەدر قاضى
عياض كتاب الشفادە ديديكە سماكك اشكل العين عبارتنك تفسيرى
وهمدر صواب اولان علما و اصحاب غريبك اتفاق ايتدكلرى معنادر •
الشكلة حمرة فى بياض العين ديو تفسير ايدلر بيهقينك على رضى الله عنهدن
تخريج ايتدوكى مشرب العين بحمرة حديثى بو معنايى مؤيددر قلت ما منهوس
العقب شعبەدركە سماكدن بو لفظك معناسندن سؤال ايتدم قال

قليل

قليل لحم العقب ويكبرسنك اتى از اولان معناسنەدر ديو جواب
ويردى والله اعلم وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم الحديث التاسع
حدثنا هناد نونك تشديديلەدر ابن السرى سين مهملەنك فتحى
و رانك كسرى و يانك تشديديلەدر هناد كوفى و تميمى ثقەدر حدثنا
عبثر عين مهملەنك فتحى و باء موحدەنك سكونى و ثاء مثلثەنك فتحى بعده
راء مهملەدر ابن القاسم الزبيدى عبثر كوفى و ثقەدر عن اشعث همزەنك فتحى
و شينك سكونى و عين مهملە و ثاء مثلثەنك فتحيلەدر يعنى مؤلف كلامى
و هناد قولى و عبثر قولى اولمق محتملدر لكن عبثر قولى اولدوغى صورتدە سكاكى
مذهبى وجهلە التفات اولور ابن سوار واوك تشديديلەدر عن اشعث بن
سوار ديديرايشيخك كلامنى زيادە و نقصان ايلە تغييردن احتراز ايچون زيرا
احاديث شريفەدە مشايخك صلاحيت صددە اماناتلريدر لفظ شيخى تغيير امانتە
خيانت كبيدر عن ابى اسحق ترجمەسى مرور ايتدى عن جابر بن سمرة بخاريدن
منقولدركە بو حديث جابر روايتيلە اسنادى صحيحدر ديدى لكن نسائى جابر
اسنادى خطادر صواب اولان برايە اسناددر ديدى بعضلر ديديلركە قول
اول صحيحدر قال قايل جابردر رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم

في ليلة تنوين ايله در اضحيان همزه نك كسيري وضادِ معجمه نك سكوني وحاءِ
مهمله نك كسيري وياءِ مثناة تحتيه نك تخفيفي بعده الف بعده نون منوّن ايله در
ميرك ديديكي روايتده. بو وجهله ثابت اولديغي كبي صاحب غاية قولي اوزره
الف ونون زائده در مع هذا منصرف در فعلانة موجود اولديغي ايچون زيرا
اضحيانة موجود در وليلة لفظنك صفتيدر. معناسي مقمرة يعني اى
شبكدر انده ماه طالع اوله. واصل كلمه ضو در ظهور ايچون در ولفظ
اضحيان البتّه مؤنّث صفتي اولور حائض وطالق كبي بعض نسخه لرده
ليلة اضحيان ايكي سكون ايچون كيجه بيان اولمق اوزره واقع اولدي صاحب قاموس ديدكي
ليلة اضحيا و اضحيان و اضحيانة ليلة مقمرة كه اولنده اخرينه قمر فوق الارض
اوله كليله بدر در اكر روايت مساعده ايدرسه بو قول غايت مناسبدر زيرا
نور قمر ليله بدره اعم در حتى تر در سول اكرمك وجه مبارككلرن انكله مقايسه
وصف حسنلرنده زياده اليقدر و دخي صاحب قاموس ديديكي كلام عربده
افعلان وزني بغايت نادر در حتى سيبويه اساده اسمحان كبي بو كوهك اسمدر
وابدان كه شوره زاده اولان ايلك اسمدر و صفاتده اضحياندن غيري بولنمدي
ديدي وعليه حلة حمراء جملهٔ مفعولدن حالدر رسول اكرم حضرتلري سرتلرنده بو

قلسى

قلسي واول قامت دلفريبلرن جامهٔ سرخ ايله داسته ايلدكلرنده جمال
بي كمال دلاريتلري متزايد وليله قمراده پوششِ حلهٔ حمر لحسن روز افزون
مؤكّد اولمغله راوي بالصّور سير حسن بيهمتا لرينه دل داده وكما هو حقه جمال
وبهالرنه بصيرت واهتمام ايله مطالعه وقمر ايله مقايسه به آماده اولدو غندن ناشي
لهو احسن من القمر ديو ويردوكي خبر واقعه مطابق ونفس الامره موافق اولدوغني
اشعار ايچون لابس حلهٔ حمرا اولدقلرن بيان ايتدي پاخود قضيه منورده متانت وحفظ
ودقت وضبطين افاده ايچون ذكر ايتدي فجعلت شروع ايتدم معناسنه ولفعال مقاربه دندر
انظر اليه يعني كاهي روي رسول اكرمه والى القمر وكاهي چهرهٔ قمره نظر ايتدم
نظر ايتمكه شروع ايتدم تا روي رسول اكرم ايله قمر مابينده حسن كامل تفتيش ايچون
مطلع اولام فلهو لام لام ابتدا ولام قسم اولمق محتملدر ضمير رسول اكرمه
راجعدر يعني اجاله اقداح نظر وادارهٔ احداق بصردن صكره رسول اكرم
روي عندي بنم عندمده كه بن حسن ولحسن تميزه قادرم ونيك بدك
تشخيصنده ماهر اولدوغمدن احسن من القمر قمردن احسندر بس
عندي قيدي تخصيص ايچون ذكر اولندي زيرا رسول اكرمك حسن عالمكيري
ديدهٔ عامهٔ مسلمين نزدنده مسلّم اولدوغي متيقن ونور ايمان وايقان ايله نظر ايدنلر

عندنده موجود اتدن احسن اولمسی متعیندر مکر حقائق صفت اعمی البصائر
اولان معاندین والوده چرکاب انکار اولان ملحدین جاهلین کمالینی کرکی کبی
کورمزلر وکمالاتی مشاهده کما هو حقه مطالعه قیلمزلر قال الله سبحانه وتریهم ینظرون
الیک وهم لایبصرون کورنبیندر وسیرلر چشم چشمه آفتاب اکرچه کنار
رسول اکرمك نور آفاق وانفسدن تابان وبو نور پیر فرخنده سی دیده اولی
الابصارده درخشان وجایز کمالات صوریه ولمعله مثیل وجامع فضایل
معنویه ولمعله نظیر وعدیل بلکه جمیع انوار افلاك نور آفاق کبریدن مقتبس
وبنیان وجود کاینات اول ذات حمیده صفاتك وجود پر جودیله اوزره
مؤسسدر نور ذاتیله مؤید وبناء رفعتله مشید ایکن بازار حسن
وبهاده قمر نور مستعار ایله ماننده سیم دغل اتکشته شکا فلوسنی بها
وعرضکاه جماله حاشا دعوی برابر ایتمکه سزا اولمز صلی الله علیه وسلم

الحدیث العاشر حدثنا سفیان بن وکیع حدثنا حمید

تصغیر صیغه سیله در بن عبد الرحمن الرؤاسی راء مهمله نك ضمی
بعده همزه وهمزه نی واوه تبدیل جایزدر ویا نسبته ایچوندر وابن جلدیده
سیوطی لب اللبابنده دیدیکه الرؤاسی بالضم والتخفیف الی رواس بطن من قیس غیلان

ومن همدان سمعانی دیدیکه بنی رؤاسه منسوبدر کنیه سی ابو عوفدر وکوفیدر
وثقه در عن زهیر تصغیر صیغه سیله در عصام دیدیکه زهیر ایکیدر
بری ابو خیثمه زهیر بن الحرب و بری زهیر بن محمد بن التمیمیدر بو مقامده
واقع اولان زهیر زهیر تمیمیدر زیرا زهیر اول ابو اسحقدن اخذ اولمشدر
عن ابی اسحق ترجمه سی موعود اولدی قال قائل ابو اسحقدر سئل
رجل عن البراء بن عازب ابو اسحق دیدیکه براءدن بر آدم سؤال ایتدی
اکان وجه رسول الله صلی الله علیه وسلم مثل السیف رسول
اکرمك یوزی حسن ولمعانده سیف کبی میدی دیو بو مثل نصبله کاننك
خبریدر بعض نسخه ده کان بلا همزة الاستفهام واقع اولدی بعضیلر دیدیکه
مقصود سیف کبی طولانی میدی دیو سؤالدر زیرا ابو هریره حدیثنده
واقع اولان اسیل الخدین تعبیری یوزلرنده وجه ما طول وار ایدی کلامندن بو
سؤال نشأت ایتدی قال قائل بر آدمه جواب بو سائلك تشبیهی نهایت
ناقص کوروب بدرجه ایچون دیدیکه لا نعم کلمه سنك نقیضیدر یعنی سیف
کبی دکل ایدی بل مثل القمر بلکه قمر کبی ایدی مثل منصوبدر ویوالا کلامنده
کلمه لادن مستفاد اولان مثل السیفا اوزرینه معطوفدر پس انك سبك

كلامي شو وجهله مقدر كه لم يكن وجه رسول الله كالسيف بل كان مثل
القمر يعني رسول اكرمك وجهي سيف كبي ذكل ايدي بلكه لمعان و استداره ده
مايل اولمقده قمر كبي ايدي پس سائلك مرادي رسول اكرمك وجهي سيفه تشبيه
مجرد لمعان و استداره بي جامع اولان قمر كبي ايدي ديديكي و اكر مرادي طولده تشبيه
ايسه توجيه جواب شو وجهله دركه براء ابن عازب طولده دكل بلكه قمر كبي
مستدير ايدي معناسي اوله زيرا عادتده تشبيهات قصور اولمق و معناي ثانيده
وجه تشبيه مشاهده بولنمقدر. كعب بن مالكدن روايت اولنان كان وجهه قطعة
قمر حديثي كذلك بعض نسخه ده لفظ مثل رفعله منضبط اولدي و هو مثل
تقديرنده و بعض نسخه ده لفظ بل اولميوب وجهه مثل القمر تقديرنده اولدوغي
معناي اولي تاييد ايدر. و بعض طرق حديثده اسمعيلي عندنده واقع
عندنده واقع اولان اكان وجه رسول الله مديدا مثل السيف قال لا بل
مثل القمر حديثي معناي اخيري تاييد ايدر. بعضلر ديديلر كه براءنك كلامي
لم يكن كالسيف بل لم يكن كالقمر تقديرنده اولور يعني رسول اكرمك وجهي
نه سيفه و نه قمره مشابه در. بلكه بو ايكسندن احسن ايدي فلهو عندي
احسن من القمر حديثي بو معنايي مؤيددر. اذا عبتها شبهتها البدر طالعا

لمعاذه ابن توجيه جوابي بودركه برابي رد ايدوب بلكه لمعانه صح

وحسبك

وحسبك من عيب لها شبهها البدر. صحيح مسلمده جابر بن سمرة دن
ان رجلا قال له اكان وجه رسول الله صلى الله عليه وسلم مثل السيف
قال لا بل كان مثل الشمس والقمر ديو واقع اولدي. سائلك سيفه تشبيهدن
مرادي طول ياخود لمعان جهتلرندن اولمق احتمالي اولمغله ردد بليغ ايلدي
ايدوب بل مثل الشمس والقمر ديدي و عادتا اشيا احسنيني شمسه تشبيه
اشراقده و قمره تشبيه ملاحتده اولمغله و كان مستديرا ديديكي رسول
اكرمك وجهي شمس و قمره تشبيهده استداره نك دخي وجه شبه
اعتبار اولندوغني اشعار ايچوندر ابو عبيده ديديكي وجهي بغايت مستدير
ديمك دكلدر. بلكه وجه مباركي مدور وار ايدي ديمكدر. علي كرم الله وجهه
حديثنده و كان في وجهه استدارة ابقو معنايه اشارتدر والله اعلم ∴

**الحديث الحادي عشر حدثنا ابو داود المصاحفي** ميمك فتحي و صاد مهمله نك
كسري ايله مصاحف نسبتدر كه مصحفك جمعيدر كه ميمنده حركات ثلثة
جايزدر كاتب مصاحف يا بايع المصاحف معناسنه **سليمان بن سلم** سين
مهمله نك فتحي و لامك سكونيله در **حدثنا النضر** ضاد معجمه نك سكونيله
معلوم اولكه محدثين معجمه ايله نضر و مهمله ايله نصر ما بينين فرق ايچون

معجمه ده الف لامك ذكرندن وهمله ده تركيبن عادت والتزام اتديلر ابن شهيد
شين معجمه نك ضمى وهيك فتحى وياء مثناة تحتيه بعده لا امرايله حد ونصر مذكور
مراد ابو الحسن المازني النحويدركه مروسا كنلرندندر وثقه وثبتدر كه
ائمه سته بر حديثن تخريج اتديلر عن صالح بن ابي الاخضر الشامي
هشام بن عبد الملك مولاسيدر ضعيفدر حديثني بعض ائمه تخريج
اتديلر عن ابن شهاب معجمه نك كسرى ايله كه ابو بكر محمد بن مسلم الزهريدركه
زهره بنو الكلابه منسوبدر تابعي صغير وفقيه وحافظدر عن ابي
سلمة بن عبد الرحمن بن عوف الزهري المدني كه ثقه ومكثردر
واسمي عبد الله يا اسماعيلدر عن ابي هريرة اسمنده قرق مقدار
اقوال واردر اصحي عبد الرحمن بن الدوسيدر جاهليتده كنيه سي ابو
الاسود ايدي رسول اكرم عبد الله يا عبد الرحمن تسميه ايتدي وغايه نظيف
وابيض اللون واكثر اوقاتده حنا استعمال ايدرلر ايدي واهل صفه دندر
ورسول اكرمك اخبارني سائر صحابه دن زياده حفظ ايدر ايدي امام
ابو بكر السمعاني ديديكه اسحق بن راهويه ديديكه رسول اكرمدن احكامه
متعلق شرطندندر روايات اعلنان اوج بيك احاديثك اثبتيدر

[illegible]



ابو هريره دايردر وابو هريره ديديكه اول ايلدا المدينه كندو اهل وعيالمه
كو سفندلري رعي ايلدم وبر كوچك بچه ايله اش اتمش ايدم كه كيجه اولدقده
اني بر شجره اوزرينه وضع ايدوب نهار اولدقده اول مو صنعدن ايلدم
انكله ملاعبه ايديكم قبيله ده شهرت بولمغله ابو هريره ديو بكا كنيه ايتديلر
وابو هريره نك اسلامي حديبيه ايله خيبر مابيننده واقع اولدي ومهاجرا
مدينه يه كلدكده رسول اكرم خيبرده بولنمغله خيبر فتحنده حاضر بولندي
واوچ سنه مقداري رسول اكرمك شرف ملازمتلري ايله مستسعد
اولدي هجرتك اللي طقوز نجي سنه سنده معاويه ايامنده مدينه ده جوار رحمته
حقه واصل اولدي شام وعراق وبحرينده حديث شريف نشر اتمشدر
رضي الله عنه قال قائل ابو هريره دركه كان رسول الله صلى الله عليه وسلم بعض نسخه ده
النبي واقع ابيض كانما صيغ من فضة صيغ عين مهمله ايله صوغدن ماخوذ
ماضي مجهولدر صوغ حلي صنع ايجاد اتمكدن عبارتدر يعني رسول اكرمك
لون واعضاسي بر درجه ده سفيد ايديكه كويا سيمدن صنوع وايجاد
اولنمشدر نور رسول اكرم نورانيت واصناعتي جامع اولمغله بيرابا صافدن
دوكلمش جسم بكزر ايدي قاموس وصحاحده ديديكه صاغ الله فلانا

دیولر وجه حواسلوب مستحسن اوزره خلق اولنشلردر تعبیر مذکوره
رسول اکرمك تناسب اعضا و تماسك اجزاء ومن القرن الى القدم نورانیة
واضاءت و لمعانیته و ابیض امهق اولمدقلرینه و ان هو اللون اولدقلرینه
اشارة وارددر صحیح اولمیکه رسول اکرمك لون خلقی ولون طبیعیلری حدیث
مذکوره و بر روایتده شدید الوضح و روایة اخریده شدید البیاض حدیثلری
ناطق اولدیغی اوزره بیاض خالص اولمقدر لکن حدیث اخرده کان
مشربا بالحمرة کلمه مراد سمرة دن احادیث مذکوره بیننده ظاهرا مناقض
اولمغله شوجهله توفیق ممکندر رسول اکرمك لون عامۀ اعضا و بنك
کافۀ اجزاسی بیاض خالص و بیاض خالص ایدی لکن بعض اجزاسی شمسك
تاثیرندن کثرة دم و کثرة دمدن حمرة حادث اولمغله اسمریة عارضة
اولدی حاصلی بیاض خالص لون ذاتی و سمرة لون عارضی اولوب بعض
رواة لون اصلیی و بعض لون عارضیی اعتبار ایدوب یاخود بعض
حرارة شمسدن متغیر اولمین اعضایه و بعض متغیر اولان اطرافه نظر ایله
هر بری عندنده ملحوظ و مضبوط اولانی وجهله بیان ایتدیلر پس معلوم اولدیکه
رسول اکرمك لونلری بیاضلق محققدر و غایة ما فی الباب بعض اجزا

خلقتی

خلقتی اوزره باقی ابیض و بعض اجزاء عارض سببیله متغیر و اسمر اولمشلر ایدی
و علماء اعلام دیدیلرکه بر کمسه رسول اکرم اسود ایدی دیسه کافر اولور
زیرا تواتر ایله ثابت اولان وصفندن غیری وصفله توصیفك معنی
حاشا رسول اکرمك نفینه و تکذیبینه منجر اولور و العیاذ بالله
و کانما جممه کانه نك خبر بعد خبر اولیك بیانی کبیدر رجل الشعر
جیمك کسر و سکونی و فتحی دخی جایزدر شعر شینك فتحی و عینك
سکونی و فتحیله دخی جایزدر یعنی رسول اکرمك موی عنبر بویلری قطط ما
متوسط ایدی و رجل نصب ایله خبر بعد خبر یا رفعله هو رجل تقدیرنده در
وصلی الله علی محمد و آله وصحبه الحدیث الثانی عشر حدثنا قتیبة
بن سعید اخبرنا اللیث بن سعد عینك سکونیله در بعض نسخه ده
قال اخبرنا و بعضنده انبأنا واقع اولمشدر لیث مذکور فقیه و محدث ایدی
امام ایدی امام شافعی دیدیکه لیث امام مالکدن افقه ایدی لکن اصحابی
انك فقهن ضایع ایتدیلر و دخی دیدیکه دروغ بر غصه جاری کیرو المشد
بندن حین موتیمده مفارقت ایتمزکه لیثك زمانندن لاحق اولمدیم لکن
جمالی بر کمالیله مشرف یاب اولمدم و کیث من نور اکثر یا مصر ده

ساکن اولدیلر بر کره بغداده رشید مجلسنه داخل اولدقده شرف قدوم میمنت
غنیمت بلوب رسوم میزبانی وقواعد اکرام مرعی طوتدقده صکره هنگام
مواد عتو وفساد فقدنده اخراجات ارضیه مصریه دن مرفه الحال
ومجتمع البال اولمغیچون ادرارات وافره وقطایع متکاثره تعیین ایتدکده
عمال مصردن صورت ظلم وحیف نمایان اولوب دست تطاولی
دراز ایتمکله آغاز ایلدنلر عزلی وتادیبی لیث بن قومك دست مشیتنه مربوط
وصلاح حال رعایا وضعفایی مزبورك آراء صائبه پیرایسته منوط قیلدی
حکایت اولنورکه رشید حلیله سی زبیده خاتون ایله که عم زاده سی ایدی
بر کون اثناء مکالمه ده لسانندن انبساط الوان لم تکن من اهل الجنة
عبارتنی صدور ایتدی اهل بهشت ودوزخ دنیاده متعین اولمیوب
بلکه روز فرداده متبین اولدوغندن طلاقک وقوعی خوف شوهرونی
عظیم حزن وغمه القا ایتمکله بو معمانک حلی علما عظامدن استفتا ایتدکلرنده
هیچ بری قضیه یه فیصل ویرمکه جرأت ومزبورلر بیننده عمده زاده ایتمکه
جسارت ایتمدی بالآخره لیث بن سعدی دعوت وبو قفلك فتحی ایتمکله



کلید همتنه مراجعت ایدوب مسئله مزبوره معضله سنی لیثك پیش دار مشکل
کشاسنه عرض ایلدکده لیث لب جنبان استنطاق اولوب مشوشیا آمده
رشیددن استفسار ایتدیکه یا امیر المؤمنین عظمت وجلال حضرت خداوندی
متعال وقت وحسابده اولنلر حرم خفاة وعراة دیوان محاسبه اعمالده حاضر اولدقلرنده
بعض مظهر لطف ونعیم وبعضی قتاده لا بجا جحیم اوله جقلرینه اعتقادك مجرم
ومعاذ الله فرقه ثانیه غیر ناجیه دن اولمق احتمالندن خوف ایلدیکی محتوم میدر
دیدکده رشید دخی میدان سخنده کمیت جوابه جولان ویروب دیدیکه یا لیث
حق بودرکه فکر احوال قیامتدن زهرم چاك ودرون بار خواسته حضور
رب العالمینده مقام خطلغیله احتمال عتاب وعقابی ملاحظه ایتدکجه فناده
جاه هلاك اولمغله قریب اولوب شدائد یوم الخیزدن خوفندن دل صد پاره مانند
برگ خزان لرزان وهمیشه مال احوال یوم السؤالده بیننه منحر اولمغله دیو هراسان
اولدوغم محل اشتباه دکلدر لیث چون بو کلام صحت انجامی استماع ایتدی دیدکه
یا امیر المؤمنین خاطر کدورت کرده کدورت کلیدر که مقتضای وعد بی خلف سبحانی
وپیغامبر مژده ای بخلاف قرآنی یعنی نص کریمه ولمن خاف مقام ربه جنتان
مضمونی اوزره ایکی جنته مستحق واهل بهشتدن اولدوغك متحققدر

دیو عقده اشکالنی کشاده و دل غمکینلری زنید المدد ازاد ایلدککده رشید
ورنبید جوابی خلع بسیار و نوازش بی شمار ایله مقابله ایدیلر یوز یتمش سنه
هجریه سنده جوار رحمت حقه واصل اولدی عن ابن الزبیر تصغیر صیغه سیله در
محمد بن اسلم المکی الاسدیدر اگرچه صدوقدر و اصحاب کتب سته حدیثین تخریج
ایدیلر لکن اکثریا تدلیس ایدر عن جابر بن عبد الله الانصاری که رسول اکرمدن
روایتی چوقدر و رسول اکرم ایله اون طقوز غزایه حاضر اولوب مصر و شامه
رحلت ایدی و مکه مکرمه ده بر از زمان مجاور و اخر عمرنده اعمی اولدی سنی
عمری طقسان درده بالغ اولدی هجرتک یتمش ایکنجی سنه سنده مدینه
منوره ده اخرته انتقال ایدی ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال عرض
مجهول صیغه سیله عرض دن ماخوذدر علی عین و لام یا مشدده نک فتحه لریله
الانبیاء رسول اکرم بیوردیلر که انبیا بنم اوزریمه عرض اولندیلر و گوستریلدیلر
چونکه رسول اکرم سپه سالار انبیادر و انبیا اکا نسبت جیش و خشم منزله سنده در
لشکر عزت حضور سلطانه عرض اولنمق معتاددر رسول اکرمک سائر
انبیا اوزرینه فضل و مزیتی معلوم اولوب حتی بعض عارفین دیدیلر که
رسول اکرم قلب العسکر و انبیا مقدمة الجیش و اولیا ساقه و دمدار و ملایکه

جناحین و شیاطین قطاع طریق منزله سنده در و بو مقامده انبیادن
مقام اعم مراد در که رسول نبی یه شاملدر و وجهی معلوم اولدکده پیشگاه رسول
اکرمه عرض اولنان انبیاء عظام ارمغان لطف و قرون خالیه ده دنیادن اخرته انتقال
ایتمشلر ایکن دنیاده موجود اولدقلری شکل و اسلوب و قیافت ایله رسول اکرمه
عرض اولنمشلردر اشکال و اعلاقدر حالی اولمغله کیفیت عرضنده کذلک مکان
عرضنده اختلاف اولندی بعضیلر دیدیلر که انبیاء عظامک روحلری حضور رسوله
متمثل مجرد اوزره عرض اولنمشلر حین مناملرده ایدی زیرا صوفیه انبیانک رسول اکرمه
لوفقلرنده عرض و مرئی اولمق مستبعد دکلدر و بعض طرفده واقع اولان قال بینا
انا نائم رایتنی اطوف بالکعبة الخ حدیثی بو معنایی مؤیددر و اگر حال یقظه ده
اولور سه جائزدر که انبیاء عظامک ارواحی دنیاده اولدقلری اسلوب و قیافته
تمثل ایدوب غیر حضور رسوله عرض اولنه لر و ابن عباس روایتنده کانی
انظر الی موسی و کانی انظر الی یونس حدیثنده تشبیه طریقیله واقع اولدوغی
بو معنایی مؤیددر و بعضیلر دیدیلر که رسول اکرمه انبیا عرض اولنمدی
دیدکلری انبیاء مذکورینک حال حیاتلرنده بولندقلری قیافت و نشأتده اولدیلر
موصوف اولدقلری حال و کیفیت و جهت طریقیله یکا اعلا اولندیلر گویا که

جناحین

ظاهر ایلیجوکی اولمق رتبه سنه بالغ اولدردکلری بقا بیان اولندی عروجده
اوزره تشبیه طریقیله وقوع بولمعنا مؤکددر و بعض محققین دیدیلرکه انبیا
شهدادن افضل اولدقلری ظاهردر شهدا احیاء عند ربهم اکرامیله مکرم
اولدقلرنده انبیانک احیا اولملری بالطریق الاولی اولیجقدر پس جائزدرکه رسول
اکرم انبیاء مذکوره احیاء عند ربهم شخص و هیئتلریله کوره لر والله اعلم
و عرض مکوره شب اسراده اولدوغی احادیث صحیحة الاسانید ایله ثابتدر لکن
مکان عرضده روایات مختلف وارد اولمغله عرض مذکورک امکنه متعدده ده
مکرر اوقوعی قولی ایله تدافع مندفع و تعارض مرتفع اولور صحیح مسلمده
مرفوعا انسدن روایت اولندی رسول اکرم بویوردیلرکه لیله اسراده کثیب
احمرده موسی یه اوغرادیم کوردمکه قبرنک اوزرنده نماز قیلادی و بیهقی
دیدیکه سعید بن المسیب ابو هریره دن نقل ایتدیکی حدیثک مقتضاسی رسول اکرم
انبیایه بیت المقدسده و ابو ذر و مالک بن صعصعه حدیثلرینک مقتضاسی
سماواتده ملاقی اولمقدر و اکثر اهل سیر قولی بودرکه رسول اکرم سماواته عروج
ایتمزدن اول انبیا عظام ایله بیت المقدسده جمع اولدیلر لکن بیهقی دیدیکه ظاهر
اولان بودرکه رسول اکرم اولا موسی قبری اوزرنده مصلیا کوردکدنصکره



موسی و سایر انبیاء مذکورین سماواته عروج ایتدیلر رسول اکرم دخی عروج
ایتدکده سماواتده ملاقی اولدیلر بعده جمله سماواتدن نزول ایدوب
بیت المقدسده جمع اولدیلرکه نماز وقتی داخل اولور رسول اکرم
امامت ایلدوب نماز جماعت ایله قیلدیلر شیخ عماد الدین ابن کثیر دخی
تفسیرنده صحیح اولان بودرکه اولا انبیا ایله سماواتده جمع اولدیلر بعده
بیت المقدسه نزول ایتدکده انبیانک ایذه حاضر بولوب انبیا یه اماما
اولدیر دیدیر مثر کشتاه دیدیرکه ظاهر اولان بوقولدر زیرا معراج حدیثنده
واقع اولان طرق صحیحه نک اکثرنده واقع اولدیکه رسول اکرم سماواتده انبیا
ملاقی اولدقده انبیاء مذکورینک اسملری و حاللرنی کاه حضرت جبریلدن
سؤال ایتدیلر کر سماواته عروجدن مقدم بیت المقدسده کورمش اولسه لر
جبرئیلدن سؤاله حاجت اولمز ایدی و دخی معلوم اولدیکه بیهقی انبیانک
قبورده احیا اولدقلری بیانده تصنیف ایتدیکی تالیفده مرفوعا انسدن
روایت ایتدیکه الانبیاء احیاء فی قبورهم یصلون و ابو داود مرفوعا
ابو هریره دن تخریج ایتدکی صلوا علی فان صلوتکم تبلغنی حیث کنتم
حدیثی حدیث مذکوره شاهددر و شیخ ابن حبان ثواب الاعمال کتابنده

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم

شو جهلہ تخریج ایتدیکنی من صلّی علیّ عند قبری سمعته ومن صلی علیّ نائیا ابلغته حدیثی طبقاتنده

ابن نوردکدن نقل ایتدیکه انه علیه السلام حیّ فی قبره رسول الله ابد الآباد علی

الحقیقة لا علی المجاز یعنی رسول اکرم قبرنده حیّ در الی انقراض الدوران

حضرت الله سبحانه طرفندن رسول اولدقری حالده بو کلامده قطعا مجاز

یوقدر بلکه حقیقتدر و امام غزالی ثم السیوطی فی انا اکرم علی ربی من

ان یترکنی فی قبری بعد ثلاث ایامدر شیخ ابن حجر دیدیکی اوزره احادیث

مذکوره انبیای عظام احیاء عند ربهم اولدقلری کالشمس فی رابعة النهار

ظاهر و پیدا اولور پس عرض مذکور رسول اکرمک حالت یقظه سنده

اولمقده بالکلیه اشکال مندفع اولور و دخی معلوم اولسونکه صدر زمانده

اولدوغی جابر حدیثندن استفاده اولنور که بو اولان بو دیدکه بعض علما و

علما و صلحانک صورت و هیئتی کورو ب شرف ملاقات دیدار ایله مشرف اولمش

اولان کمسنه لر کوروب مبشر اولمین کمسنه لره ملبوس اولان حلیه و شمائلی

تبلیغ ایده لر زیرا انلرک شکل و هیئتلری نظرده برکت اولدوغی کبی حلیه

و صورتلرینک خزانه خیالده علی ما هو الواقع حاضر و محفوظ اولمه سنده

دخی برکت کثیره مقرردر پس بو کلامده رسول اکرمک حلیه و شمائل شریفه سی

بو ذکر ایتدیکمز مدتک قطعا اصلی یوقدر دیدی ح

حفظ

حفظ و ضبط اتمکه ترغیب و تشویق کلی واردر و الله الموفق فاذا

موسی کلمه سی بحسب المعنی عاطفه و اذا مفاجاة ایچوندر عرض علیّ الانبیاء

ففوجئ موسی تقدیرنده در و اذا مفاجاة مبرد عندنده ظرف مکاندر

زجاج ایچوندر و ابن حاجب عندنده اذا عامل معنای مفاجاة در و بعضیلر

دیدیلر که کلامده ایجاز واردر که فرأیت موسی تقدیرنده در و رأیت علیهم سیماه قریبه

حذف اولندی ضرب ضادک معجمه نک فتحی و رانک مهمله نک سکونی بعده با

ایله خفیف اللحم معناسنه در قاضی عیاض کثرة و قلة لحمها بیننده متوسط معناسنه در

دیدی و ابن حجر تخفیف ایله تفسیر ایتدی و ضرب رفع ایله مبتدا انک خبریدر من

الرجال ضرب لفظنک صفتیدر ضرب کانه من بین الرجال تقدیرنده

مبرک دیدیکه اذا مفاجاده ضرب عامل اولمق ممکندر کانه ضمیری مکور راجعدر

من رجال شنوءة شین معجمه نک فتحی و نونک ضمی بعده واوک سکونی

بعده همزه مفتوحه بعده تا ایله فعوله وزننده یمن ده بر قبیله معروفه نک

اسمیدر که شنوءه یه منتسبلردر که عبد الله بن کعب بن عبد الله مالک بن نصر

بن ازدک لقبیدر قومیله کندو ما بیننده شنان و تنفر وقوعیله تباغض واقع اولمغله

شنوءه تسمیه اولندی ابن قتیبه دیدیکه عبد الله من یوردی شنوءه یعنی تقرز کندی تا کلدیکی

مطلب فی اذا التی للمفاجاة

تباعد معناسنه در واقع اولوب نهایت نظیف اولدوغیچون تسمیه اولندی نسبتی شنوءی
یاشنائی کلور قاضی بیضاوی دیدیکه نسبلری طاهر و بیتلری حسن و عملری
پسندیده و معتقدلری اندن بعید اولدقلری ایچون تسمیه اولندیلر و بعضیلر دیدیلر که بلکه
قومنك منازلندن بعید اولدوغیچوندر ابن سکیت دیدیکه شنوءة همزه
کبی استعمال اولنور و قبیلهٔ مرقومه‌نك رجالی خفت و سمن ما بیننده متوسط
ایدیلر معلوم اوله که بخارینك ابن عمردن تخریج ایتدیکی فاما موسی فآدم کانه من
من رجال الزط حدیثنده واقع اولان جسیم کثیر اللحم مراد اولنمیوب بلکه زیاده طویل
معناسنه مراد اولنملق مانحن فیه‌ده واقع اولان حدیثه معارض اولمیه کانه من رجال
الزط کلامی بو معنایی تأیید ایدر زیرا زط زاء معجمه‌نك فتحی و طاء مهمله‌نك تشدیدیله
سوداندن بر صنفدر که نحافت جسم ایله معروفلردر اکر جسیم کثیر اللحم معناسنه اولسه
تشبیه مذکور صحیح اولمزدی و بخاریده عبد الرزاق روایتنده ضرب معناسنه مضطرب
طویل شدید معناسنه واقع اولدیکه حدیث مذکوره منافی دکلدر زیرا طول و خفت
لحم ما بیننده تنافی یوقدر لکن عبد الرزاق من بو حدیثی روایت ایتمکه شروع
ایلدکده فاذا رجل حسبته قال مضطرب یعنی رسول اکرم فاذا رجل لفظنی تکلم ایتدکدن
صکره تکلم ایتدوکی لفظ کرکی کبی خاطرنده قلمدی اما ظنم بودرکه مضطرب دیدی

جعل

دیمکله قاضی عیاض مسلم شرحنده دیدیکه ضرب روایتی یدوب و نحیف ایله
تفسیر ایدنلر کمسنه‌نك روایت مضطرب روایتندن اصحدر زیرا احسبت ظنی
مفیددر و ابن اثیر جامع الاصولده دیدیکه مضطرب لفظی ضربدن ماخوذدر
افتعال بابندن اسم فاعلدر که طا افتعال تاسندن بدل اولمق محتملدر مستدق
و قلیل اللحم معناسنه بو حدیث مذکور ایله معناده متفق اولور بعضیلر
وجه دفع مدافعه روایاتده دیدیلر که جائزدر که رؤیا متعدد اولمغله روایات
مرئی اولوب تا بنده صحیح
متخالف اولنلر رؤیا ده اولان صورة مرئی اولسه صورتین متخالفه اولمق مستبعد
دکلدر بلکه صور ظاهریه دخی اوقات اختلافیله مختلفه اولور یعنی ممکندر که روایات
متعارضه اوقات متعدده صورتك مرئی اولمسی حسبیله اولدوغی معلوم اوله
کانه من رجال شنوءة جمله سی خبر بعد خبردر یعنی موسی رجال شنوءه یه تشبیه
قلة لحم جهتندن اولور سه ما قبلنك تأکیدیدر و اکر مجرد صورة یاخود شنوءة
لفظنك معنای اصلیسی قلة لحم جهتندن اولور سه تأسیس اولور و بعضیلر دیدیلر که
حدیث مذکورده حضرت موسی متعدد و غیر معینه و انبیا باقیه‌سی فرد
معینه تشبیههك نکته‌سی حضرت موسی‌نك سائر انبیا مذکورینه نسبت ایله
امتی کثیر و اتباعی وافر اولدوغنه اشارتدر و بعضیلر دیدیلر که جائزکه موسی‌نك

علی قاری

صورتی رسول اکرمک خاطر شریفنده کرکی کبی محفوظ و مشخص اولمغله غیر معینه تشبیه
ایتدی والله اعلم **ورایت عیسی بن مریم علیه السلام** بعض نسخه ده علیهما السلام
واقع اولدی **فاذا اقرب** رفعله مبتدا و **من** لفظنه مضاف در و من موصوله در موصوفه در
اولسه مبتدانک تنکیری لازم کلور و **رایت** متکلم صیغه سیله ابصرت معناسنه
رایته تقدیرنده در و لفظ **به** ما بعدنه **شبها** لفظنه متعلقدر و شبها
شینک و بانک فتحیله مشابهت معناسنه اقرب لفظندن و رایت جمله سی نسبیه
اضافیه سندن تمییز اولمق اوزره منصوبدر که قرب مذکوردن مراد بحسب الصورة
قرب اولدوغی بیان ایچون مذکوردر و به ضمیری عیسی یه راجعدر و حرف با
اکثر یا قربک صلهسی اولان کلمه در و کلمه الی غنا سنی معنی اولور قرب الناس
الیه قوته سنده در یا خود اشبه الناس به دیدکده اولور قربک صلهسی
ذکره حاجت قلمشدر و جائزدرکه کوفیین مذهبی اوزره حرف با من معناسنه
اولوب قربک صلهسی اولا فاضل طیبی دیدیکه بدعا ملنک یعنی شبها
اوزرینه فائده اختصاص ایچون تقدیمی اولنمشدر اقرب لفظنک من لفظنه
اضافتی مؤکد اولمیوب کان عروة اخص الناس به شبها تقدیرنده اولور
**عروة** رفعله مبتدانک خبری اولمق عکسندن اولی در میرک دیدیکی زیرا

که فاذا اقرب در مح

مستمع رایت عیسی لفظندن استماع اتدکده انک ما متعلقاتندن بریسنک اوزرینه شتیله
حکم اولنمغه مترقب اولورلر **بن مسعود** الثقفی که مغیرة بن شعبه نک عمیسیدر یوم حدیبیه ده
مشرکلر و رسول اکرم و اهل مکه مابینلرنده سفیر و ایلچی ایدی طائفک کبراسندندر
رسول اکرم طائفی محاصره اتدکده طائفده بولنمدی رسول اکرم طائفدن رجعت
اتدکده مدینه یه داخل اولمزدن اول عروه رسول اکرمه ایریشوب کلوب
یتشدی و هجرتک طقوزنجی سنه سنده اسلامه کلوب قومنه رجعت ایتمکیچون
بر ایکی کره استیذان اتدکده بالاخره اذن و یردیلر و قومنه
واصل اولدقده هر برین اسلامه دعوت اتدی معانده و معادات ایدوب صلوة
فجر ایچون کندی عروه سنده اذان اوقودی ایکن قومندن بر خبیث سهمک دل ایلر حکمن
دوز ایله جوار رحمته واصل اتدی و عروه نک بو خبر جانفرساسی رسول اکرمه
بالغ اولدقده بیوردیکه عروه نک مثلی صاحب یاسین مثلی در که قومنی حضرت
رسله دعوت اتدی قومی اباوا استکبار ایدوب قتل اتدیلر و دخی معلوم اولسون که رسول
اکرم حدیثده مذکورده عیسی یی عروة بن مسعوده تشبیه اتدی عروه یی کوروب
قیافتنه مطلع اولان صحابه کرام عیسی نک حلیه سی قیافتی مقایسه ایله فهم ایلدیلر
لکن عروه نک حلیه سی مضبوط اولمغله بز ایچون عیسی نک حلیه سنه اطلاع ممکن اولمدی

وقاضی عیاض شفاسنده ابو هریره دن روایت عیسی فاذا رجل ربعة کثیر خیلان
الوجه احمر کانما خرج من دیماس یعنی عیسی یی کوردم که اورته بویلو یوزنده
خاللری چوق حماملردن چیقمش کبی قیزارمش دیو نقل ایتدی و فی صحیح بخاری ده عیسی
وصفنده سالم روایتنده انه آدم سبط الشعر یعنی عیسی اسمر اللون و شعری راست
اولمش ایدی دیو واقع اولدی حدیثین مذکورین متعارض اولمغله شویله جمع و توفیق
اولندی عیسی ده حمرة قلیله و ادمة قلیله بولنمغله کاهی حمرة وکاهی ادمة ایله توصیف
اولندی یاخود اختلاف روایات تعدد رؤیایه مبنیدر یاخود اختلاف اختلاف اوقاتدن
ناشیدر یاخود سمرة لونی اصلیسی اولوب حمرة تعب و غضب کبی عارضدن نشأت
ایتمشدر و ابن عمر روایتنده ینطف من رأسه ماء یعنی باشندن ما انقاطر ایدردی دیو
واقع اولدیکه جایزدر که فی الحقیقه عرق و یا نور اوله و جایزدر که جهنده نظافت و عظمتدن
کنایه اوله بعض روایاتده واقع اولان جعد مربوع یعنی قیویرجق صاچلی اورته
بویلو حدیثی سالم حدیثنده سبط الشعر یعنی صاچی اشاغی صالنمش حدیثنه
مناقض اولمغله بخاری ده روایت موسی جعد حدیثنده نووی بیان ایتدکنه قاتلرنده
جعددن مراد جعودة شعر دکلدر بلکه جعودة جسمدر یعنی جسمی مجتمع و مکتنز
وصفی ایدی دیمکله یاخود حمره و ادمه ده مذکور اولان وجهله توفیق ایله تعارض

مرتفع و مندفع والله اعلم ورأیت ابرهیم علیه السلام فاذا اقرب
من رأیت به شبها صاحبکم بر روایتده انا اشبه ولد ابرهیم به و قطع النظر
یعنی نفسه جابر یاخود جابر دن صکره اولان راوی کلامیدر یعنی دیدی
اکرم صاحبکم قولیله کندو نفسلرین مراد ایلدی و جمله معترضه اولمغله
اعرابدن محلی یوقدر میرك صدر کلامده واقع اولان قال لفظنك فاعلندن
یاخود مفعولندن که مراد مقول قول اولان روایتدن حال اولمق قال
ذلك حال کونه یعنی بصاحبکم نفسه تقییدنده جایزدر دیدی مصنف
کلامندن اولمق بعیددر مکر التفات طریقنه سلوك اولنه
ورأیت جبرئیل علیه السلام معلوم اولسون که محققین عندنده مقرر
اولدیغی وجه اوزره شیخ محیی الدین نووی تهذیب الاسما نام کتابنده دیدی که
رسول کاهی ملك وکاهی آدم وکاهی نبی اولور اما نبی فقط آدمی اولوب بر
عرض علی الانبیاء کلامندن صکره و رأیت جبرئیل قولی توجیهه محتاج اولمغله
ابن حجر دیدی که و رأیت جملهسی عرض جملهسی اوزرینه عطف القصه علی القصه قبیلندن
معطوفدر و بعضیلر کلامنده تغلیب واردر یعنی جبرئیل حامل وحی اولوب
انبیاء عظام ایله مناسبتی کلیسی اولمغله دخی تغلیبا نبی اطلاق اولندی دیدیلر

وبعضیلر انبیادن رسل مراد اولمق جبرائیل انبیادن معدود اولمق صحیحدر دیدیلر
وبعضیلر انبیادن معنای لغوی یعنی شرفاء مرتفعون مراددر زیرا ابنوه اصلنده
شرف وارتفاع معناسنه در وجبرئیلك شرافت ورفعتی مقرر اولمغله نبی
اطلاق اولندی دیدیلر فاذا اقرب من رأیت به شبها دحیة اکثر اهل
حدیث دال مهمله نك کسری وحاء مهمله نك سکونی وبعده یاء مثناة تحتیه ایله
روایت ایتدیلر وابن ماکولا اکمال نام کتابنده دالك فتحیله در دیدی ودحیة بن
خلیفة الکلبیدر کلب عربدن بر قبیله عظیمه در صحابی جلیل القدر در غزوۀ
بدرده حاضر اولمیوب بعده واقع اولان غزوه نك جمله سنده حاضر اولدی
وتحت الشجره ده بیعت ایتدی رسول اکرم انی سفارت طریقیله هجرتك التنجی سنه سنده
قیصر رومه ارسال ایتدی بغایت حسن وجمال ایله موصوف ایدی حتی مدینه یه کلدکده
اهالی مدینه تماشاسنه چیقرلر ایدی صحیحینده واقع اولدیکه جبرئیل رسول اکرمه
کلدکده اکثریا دحیة کلبی صورتنده تمثل ایدوب کلور ایدی ودحیه رسول اکرمدن
اوچ حدیث روایت ایتدی حاصل معنای حدیث بودر که رسول اکرم دیدیکه بکا انبیا عرض اولندی
ناگاه موسی یی کوردم که رجال ما بیننده بغایت قربدر وبغایت لاغر دکل بلکه متوسط اللحم ایدی
کویا شنوءه رجالندندر وعیسی بن مریمی کوردم کوردکلرمدن صورتده جهتندن اکا ایك

مشابه

شنوءه قریه لردر بر قریه در بونده ...
ایام معاویه ده وفات ایتدی صح

100

عروة بن مسعوددر روایتی هیمی کوردم ثم کورم کلرمده
صورتده جهتندن اکا ایك مشابه اولان صح

مشابه اولان سیزك صاحبکز یعنی بن وجبرئیلی کوردم اکا ایك مشابه
اولان دحیة کلبیدر حتی دیدیکه تشبیهات مذکوره دن مراد مشبه اولان انبیاء
وجبرئیلك حالتی بیاندر زیرا موسینك صفتی وسائرلرك صورتده تشبیه اولندیلر وعیسی
موسینك تشبیهی مجرد بیاندر وباقیلرك تشبیهی بیاندر وهم مشبه اولنلرك تعظیمی
اشعار ایچوندر دیدیلر والله اعلم وصلی الله علی محمد واله وصحبه وسلم •

## الحدیث الثالث عشر حدثنا سفیان بن وکیع ومحمد بن

بشار ترجمه لری مرور ایتدی المعنی واحد جمله معترضه در بلا واو اولمغله
حال وقوعی ضعیفدر یعنی سفیان ومحمدك بزه تحدیثلری تذکرلری حدیثلرك
معنالری بر در قالا اخبرنا بعض نسخه ده حدثنا واقع اولدی یزید زیاده
دن ماخوذ فعل مضارع وزننده در بن هارون السلمی عابد ومتقن وحدیث
وفقه ایله مشهورلردندر ائمه سته حدیثن تخریج ایتدیلر یحیی بن ابی طالب دیدیکه
یزید بن هارونك بغداده مجلسنه حاضر اولدم وانده حدیث استماع ایتدم مجلسنده
یتمش بیك مقداری ادم حاضر ایدی دیو سویلرلر ایدی عن سعید الجریری
جیمك ضمی وراء مهمله نك فتحیله ایدی جریر بنی نسبتدر احمد دیدیکه سعید محدث
اهل بصره نك محدثیدر ابو حاتم دیدیکه وفاتندن اوچ سنه مقدم حفظی

متغير اولدیر حال حریثدن ائمه سته حديثي تخريج اتديلر قال قائلی سعيددر
سمعت ابا الطفیل طاء مهمله نك ضمی وفانك فتحی بعده یا بعده لام ایله
وتصغير صيغه سيله اسمی عامر بن واثله در هجرتك اوچنجی سنه سنده تولد اتدی رسول
اكرمك حیاتنده سكز سنه بالغ اولوب وفاتلرندن صكره يوز ایکی سنه دخی حیاتده
قالوب هجرتك يوز اون سنه سنده وفات اتدی [illegible] صحابیدن ارضنده
بوندن غیری کمسنه قالمشوایدی وصحابینك اخر وفات ایلدیکی ابو الطفیلدر
يقول رأيت النبي صلى الله عليه وسلم جمله سی یقولك مقولیدر
وما بقي جمله سی رأيت جمله سنه معطوفدر اکرچه حال اولمسنده تحقیق
تكلف اتدی لكن حال اولدوغی صورتده معنی فاسد اولدوغی ظاهردر.
على وجه الارض قيدی عیسی یی اخراج ایچوندر که اکرچه رسول اکرمی کوردی
لكن سماده ایدی احد دن مبتدا در اولان نشهد دربس ملك وجنی ایله
منتقض اولمز تعضيلو مراد اصحابدر دیدیلر رآه جمله سی احدك صفتیدر
غيري احد دن بدل یا مستثنی در یعنی ابو الطفیل دیدیکه بن رسول اکرمی
کوردم وانی کورمش کمسنه لردن حالا روی زمینده بندن غیری حیوتده
کمسنه قلمدی امدی بن رسول اکرمك وصفینی شنیدن کبی بیوردمان تدیدکده



کورکی کبی بیلورم وانی بندن بو سشل انثیدر معنالری کوستروكله قلت
قائلی سعيددر صفه لي يعني في الحقيقه رسول اکرمی کوردك ایسه ك بيم
ايچون وصفنی بیان ایله دیدم قال قائلی ابو الطفیلدر كان ابيض
مليحا ملح الشئ يملح فهو مليح وملاح دیدلر حسن یا بندن بر شیء
کوزل ودلنشین ومطبوع اولسه مخفی اولمیکه بر شیك لطافتی وطبايع
ارباب قلوبده وقعی وقبولی اولمسه كابی نمك وبی حلاوت دیرلر زيرا طعام
بی نمك ناپسندیده ومنفور طباع در مليح دخی با نمك وبا حلاوت در مجازا
اولمق مستعملدر كلدر حمره ایله مخلوط ازهر اللون اولدقلری بیان اولندوغی افاده در
رسول اکرمك نهایت حسن ملاحتلرینه دلیلدر بعضيلر ملاحتدن صبا مراددر دیلر
وصبتا بدنده لونك حسنی اوزره زائد بر معنی در كه اندن آن ایله تعبير اولنور
مقصدا میمك ضمی وقافك وصاد مشدده نك فتحه لری ایله قصد دن مأخوذدر
متوسط معناسنه یعنی نه طویل ونه قصیر ونه جسیم ونه خفیف ایدی بلکه کیفیتا مذکورده
مابینده متوسط ایدی صلوات الله وسلامه عليه معلوم اوله که حدیث مذکوردن
استنباط اولنور که رسول اکرمك اصحابندن آخر وفات ایدن ابو الطفیل اولمغله صاحب
مواهب لدنیه ائمه حفاظ شو جمله حفظ اتدیلر كه على الاطلاق اصحابدن آخر وفات

ایدی ابو الطفیل عامر بن واثلة اللیثیدر و مسلم صحیحنده بو معنایی جزم ایتدی

و هجرتك یوزنجی سنه‌سی وفات ایتدی قولی صحیحدر دیدی لکن ذهبی هجرتك

یوز اونبجی سنه‌سنده وفات ایتدی قولی صحیحدر دیدی و عصا رسول اکرمك وفاتندن

یوز سنه مرور ایدندن صکره وفات ایتدی دیدیکیه بو قوله موافقدر و رسول اکرم

وفاتندن بر ای مقدم لا یبقی علی رأس مائة علی وجه الارض ممن هو علیها الیوم احد

دیو بیورد قلری حدیثه مطابقدر بعضلر یوز یدنجی سنه‌سنده وفات ایتدی

دیدیلر میرکشا ابو الطفیلك ولادتی هجرتك اوچنجی سنه‌سنده در دیو تصریح

ایتدیکی اوزره یوز یدی سنه‌سنده اولسه مسلم حدیثنه موافق ایکن عجبدر که

ذهبی قولنی اخذ ایتدی مع هذا میرك دیدیکی اوزره رسول اکرم حدیث مذکوری

تکلم بیورد قلری وقتده ابو الطفیل یدی یاشنده اولور پس اکر یوز اون سنه‌سنده

وفات ایتمش اولسه رسول اکرمك وفاتندن یوز ایکی سنه صکره وفات ایدوب

حدیث مذکوره مخالف اولور کذلك علی قاری رسول اکرمك حیاتندن سکسن بر سنه

بتشوب وفاتلوندن یوز ایکی سنه صکره وفات ایتدی دیدیکی حدیث مذکوره مخالفتی

ظاهر یله مخالف اولور و بر روایتده رسول اکرم اخر حیاتلرنده صلوة عشا

ادا ایدوب سلام ویردکدن صکره قائم اولوب ارأیتکم لیلتکم هذه فان رأس مائة سنة

لا یبقی ممن هو الیوم علی ظهر الارض احد حدیثنی دخی محالفدر فلبستا مدت

حاصلی صحابهٔ کرامك جمله‌سندن صکره ابو الطفیل وفات ایدوب صحابه

ایله وفاتیله منقرض اولدی پس عکراش بن ذؤیب یوم الجملدن صکره یوز

سنه باقی قالدی دیدیکلری و معمر مغربی و بابا رتن هندی که هجرتك التیوز اوتوز

سنه‌سنده کلوب صحابیلق ادعا ایتدیکی و کریع بن محمود که تاریخ مونوه‌دن

صکره کلوب اصحاب علیدن اولدق اوزره دعوا ایدیکی جمله‌سی کاذب و ادعا

جیفه‌فاقنسانه و اضحوکه قبیلتدندر حدیثین مذکورینك منطوقلرینه مخالف

اولمغله ذهن سلیم و عقل مستقیم ارنك استعمال تصدیقندن ابا ایلدی عصا

دیدیکه حدیث مزبور و خبر ابی الطفیل حضرت خضرك وجودیله اشکالدن

خالی دکلدر زیرا رسول اکرمك زمان سعادت اقترانلرنده حضر علیه السلامك وجودنده

کلمات اهل صدق و یقین اتفاق ایلدی بعضیلر اشکال مذکوری شو وجهله

دفع ایتدیلر که حضرت حضر اکثر اوقاتده علی وجه الما اولدوغی مشهوردر اوله‌مغله

حدیث مذکورده علی وجه الارض قیدیله خارج اولور و بعضیلر دیدیلر که

حضر و عیسی معمرلر اولدقلری معروف و مشهور اولمغله حکم مزبوردن

استثنا عقلی طریقیله مستثنی اولور و بعضیلر حدیث مذکورده واقع

اولان احد لفظندن مراد رسول اکرمك اهل زمانی اولانلردر حضر الیسع متفقدر مبیندر

اولوب موسی زماننده موجود ایدی پس معناده عیسی کبی متثنا اولور والله اعلم

خضر تحضر حقنده هزار قیل وقال اولا قاویل مختلفه اولمغله کیفیت ایشن بذیر

حوصله ترجمه اولمدوغندن ما عدا ما نحن فیه ده اجنداز نفعی محسوسدر

اولمیوب تحاشیا عن الاطناب وتجافیا عن الاسهاب انلك ذکری ایله تکثیر

سواد صفحهٔ سطور قلنمدی وصلی الله علی محمد واله وسلم الحدیث الرابع عشر

حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن الطائفی الثقفی ابن یعلی کبی صدوقدر.

اخبرنا ابراهیم بن المنذر انذاردن مأخوذدر اسم فاعل صیغه سیله در.

الحزامی حاء مهمله نك کسری بعده زاء معجمه ایله اجدادینه نسبتدر

صدوقدر اصحاب سته حدیثن روایت اتدیلر اخبرنا عبد العزیز بن ثابت

ثباتدن مأخوذ اسم فاعل صیغه سیله در. میرك دیدیکی اصلها عمران نسخه سی

واکثر نسخ بن ثابت واقع اولدی لکن اسما رجال علماسنك محققی ابن

ثابت اولمق اوزره تحقیق اتدیلر اسمی عمران بن عبد العزیز در الزهری

بنی زهره یه نسبتدر زانك ضمی وهانك سکونی ایله کتابلری محترق اولوب

حفظی فاسد وغلطی شدید اولمغله متروك اولدی وحدیث مذکوری بعینه

بو سند ایله دارمی وطبرانی دخی تخریج اتدیلر حدثنی بعض نسخه لر

قال حدثنی واقع اولدی اسمعیل بن ابراهیم الاسدی کبی ثقه در.

ابن اخی موسی بن عقبة ابن اول رفع ایله اسمعیلدن بدل یا عطف بیاندر

ابراهیمك صفتی دکلدر. زیرا موسی ابراهیمك برادری ایدی. لهذا الف ایله کتابت اولندی

مهذبده اسمعیل بن ابراهیم بن عقبة ابو اسمعیل المدنی عن عمه موسی بن عقبة

دیو تصریح اتدی عن موسی بن عقبة عینه مهمله نك ضمی وقافك سکونی ایله در.

فقیه وثقه در مغازیده امامدر عن کریب تصغیر صیغه سیله ابن ابی مسلم

الهاشمیدر ثقه در. عن ابن عباس قال کان رسول الله صلی الله

علیه وسلم افلج الثنیتین یانك تشدیدیله ثنیه لفظنك

تثنیه سیدر مهذبده دیدیکه الثنایا چهار دندان پیش که دو زبر ودو زیر

الثنیتان دو الثنیة یکی الرباعیات چهار دندان کنار ثنایا بود دو بالا یکی

ترکیده ثنایا درت اوك دیشلو که ایکیسی التده وایکیسی اوستده اولور دکر

ایکیسنه ثنیتین وبرینه ثنیه دیرلر رباعیات انلرك ثنایا ما بیننده اولان

درت دیشکه ایکیسی التده وایکیسی اوستده اولور بریسنه رباعیه دیرلر طیبی دیدیکه

فلج ثنایا ورباعیات ما بیننده اولان فرجه یه وفرق ثنایا ما بیننده اولان

فرجه یرا طلاق اولنور پس بو مقامده واقع اولان فلج فرق معناسنه اخذ
اولنور ثنایا یه اضافت قرینه سیله لکن جوهرینک رجل مفلج الثنایا
ار منفرجها دیدیکی اوزره فلج معنیین مذکورین مابیننده مشترك اولمغه
فهم اولنور پس بو تقدیرجه فلج فرق معناسنه در دیمکه حاجت قلمز
میرك دیدیکه فلج لفظنك معنای ثانیده استعمالی مجاز لغوی طریقیله اولمق
محتملدر بعض نسخه ده مفلج الثنایا واقع اولدی جمع صیغه سیله علی رض
مبلج الثنایا با موحده ایله روایات اولندی ابن عساکر علی رض
براق الثنایا دیو تخریج ایتدی رسول اکرمك دندانی وصفنده
دیدیلرکه بحر من الشهد فی فیه مراشفه یاقوته صدف فیه جواهره
اذا تکلم جمله شرطیه کانك خبر بعد خبریدر رسول اکرم تکلم
ایتدیکی وقتده نور حسی و معنویلری ظاهر اولمغله شرطیه مذکور ایله
تقیید ایتدی رؤی رانك ضمی و همزه نك کسری ایله رؤیتدن مأخوذ ماضی
مجهولدر ابصر معناسنه حین تکلملرنده نور ظهوری هرکس عندنده
مرئی و نمایان اولمغله مجهول صیغه سی ذکر اولندی کالنور کاف مثل
معناسنه در رؤینك فاعل نائبیدر رؤی مثل النور تقدیرنده یخرج
من بین ثنایاه صلى الله علیه وسلم جمله سی مثلدن حال و فاعل ضمیری
اکا راجعدر رؤی مثل النور خارجا تقدیرنده و لفظ مثل اضافه سیله
تعریف کسب ایتمکله یخرج جمله سی اکا صفت اولمق دخی جایزدر بعضیلر
کاف مرفوعه زاید اولمق جائزدر عندنده کذا ادرهما کبی دیدیلر پس فاعل ضمیری
نوره راجع و جمله نوردن حال یا صفت اولور طیبی کلامندن استفاد اولنورکه
کاف مثل معناسنه اولدوغی صورتده مدار کلام تشبیه اوزره مبنی اولمق
رسول اکرم تکلم بیوردقلری وقتده حقه دهانلری باشنده اولان
الفاظ گوهربار بیان و ظهور جهتندن مانند لؤلؤ جلوه گر انجمن ظهور
اولور ایدی دیمك اولور اگر زائده اولورسه حین تکلملرنده درج دهانلرندن
تعبیه قلنان ثنایای لؤلؤ نمالری میاننده فی الحقیقه نور لامع اولور ایدی دیمك
اولورکه بو کیفیت سائر معجزات قبیلندندر معلومك اولسون بعضیلر دیدیلر
یخرج ده اولان فاعل ضمیری تکلم لفظندن استفاده اولنان کلامه راجعدر
پس ثنایاسی مابیننده کلامی مانند نور خروج ایدر ایدی دیمك اولور موهم
لدنیه ده ابی قرصافه دن روایت ایدیکه ابی قرصافه دیدیکه بن و والدم و خالتم
رسول اکرمك شرف پابوسلری ایله مستسعد اولوب بیعت ایتدکدنصکره

رجعت ايلدك اثناى طريقده والده وخالته بكا ديدلر كه ما راينا مثل
هذا الرجل احسن وجها ولا انقى ثوبا ولا الين كلاما ورأينا كان النور يخرج
من فيه وصلى الله على محمد وآله وصحبه اجمعين • باب ما جاء في خاتم
النبوة يعنى خاتم الانبيا حضرتلرينك خاتم نبوتى شرحنده واقع
اولان اخبارك بيانى بابيدر كه خاتم نبوتك لونى ومقدارى ورسول
اكرمك جسد نظيفلرنده مكانى معلوم اولور • وخاتم النبوة اهل كتاب
عندنده علامات نبى آخر الزمان اندن اولمق اوزره معروف ايدى معلوم
اولسونكه لفظ خاتمده برقاچ لغت مشهوره وارد در خاتم تانك فتحى
وكسريله وختام تانك صكره الف زياده سيله وختام خانك فتحى و
مثناة تحتيه نك سكونيله وخاتام جملهسى مهر لسانيله جلك التك اسميدر
بو مقامده مراد بو معنا دكلدر بلكه رسول اكرمك جسد مباركلرنده
موجود اولان اثر حسيدر • ولفظ خاتم نبوته مضاف اولدوغى نبوة اوزرينه
مهر اوروليوب نبوة انك وجود مكرم محمودلريله ختم وتمام اولدوغنى
اشعار ايچوندر كه اثر جسم شريفلرنده نمايان قلندى زيرا عادتا بر
شيئك اوزرينه مهر وضع اتمك اول شيئك تماميتنه دليلدر • پس راجح بعد

الانبيا صح

تكمسى مانند نوعروس دلفريب جلوه كر منصه ثبوت اولور فهو خاتم
والرسل يا خود نبوة اسراريله متضمن بر مكتوب مرغوب بديع الاسلوبه تشبيه
اولنوب مكتوب مرقومك اطلاع اغياردن حفظ ايچون مهر وضع اولنديغى كبى
نبوت حضرت رسول اكرمدن صكره اغيار بيكانه اكا دست تعرض دراز اتمكدن
منع ايچون اوزرينه مهر وضع اولدوغنى اشعاردر • يا خود رسول اكرمك
نبوتنه دليل اولدوغنى اعلامدر • زيرا سلمانك حديثى دلالت ايلدىكى اوزره
كتب متقدمهده رسول اكرم خاتم نبوة ايله توصيف اولنمشلردر كسر تا ايله خاتم
روايتى بو مقامه مناسب دكلدر بلكه خاتم النبيين تعبيرينه موافقدر مصنف بو بابده
سكز حديث ذكر اتدى الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد
بعض نسخهده حدثنا ابو رجا قتيبة بن سعيد واقع اولدى قال انا يعنى
اخبرنا حاتم تانك كسريله بن اسمعيل ثقهدر اصحاب ستّه
حديثن تخريج اتديلر عن الجعد جيمك فتحى وعينك سكونيله در • بعض
نسخهده تصغير صيغهسيله واقع اولدى حديثنى شيخين تخريج اتديلر بن
عبد الرحمن قال قائل جعددر سمعت السائب همزهنك كسريله در
بن يزيد سائب بن يزيد حديثى مرفوع روايت اتديلر ديدى بخاريده بو متفق عليه در

كنيه‌سى ابو يزيد الكندى هجرتك ايكنجى سنه‌سنده تولد ايدوب بابلسى جمع الوداع
حاضر اولدى هجرتك سكز يجى سنه‌سنده وفات ايتدى يقول قائلى شيلا بن دهبت
بها الى رسول الله صلى الله عليه وسلم بى لفظنده اولان حرف با
تعديه ايچوندر مصاحبت معناسى دخى ملحوظدر يعنى حالمى بيله كيدوب كتوردم
بيله كتوردم شمس الدين الكرمانى صحيح بخارى شرحنده ديديكه اذهبه ايله ذهب به ما بينى
فرق بودركه اذهبه برشيى كيدروب ازاله ايدوب كتوردى وقلدرمق مقامنده در ذهب به
كيدروب كتوردى بيله كتوردى كى مقامنده استعمال اولنور پس با ايله ذهبت بى
تعبيرنى اختيار ايتدى كى حالتى بيله كتوردى كن اشعار ايچوندر واهل عربيتدن
مبرد وسهيلى قوللرى دخى بودر وباء معديه مع معناسنده ديو تصريح ايتديلر
بعضيلر فرق مذكوره شو وجهله اعتراض ايتديلركه حرف بادن متفهم اولان
مصاحبت تعديه قسمندن اجتماعلرى جائز دكلدر وذهبت بى برده مصاحبت
معناسى ملحوظدر ديدكلرى نظم كريمده ذهب الله بنورهم قوليله منتقض اولور
زيرا انده مصاحبت معناسى اعتبار مقصود دكلدر انتهى خاطر فاتره شويله
ايدركه قائل مذكورك مصاحبت تعديه قسمندن ديدوكى قول مقبول دكلدر زيرا
حرف با معنيين مذكورين شامل معنا اعمدن عبارة دكلدركه حتى معنيين

ذكر هنا مبنى لك الجامعة بالاستعمال محصلات منه

مذكورين

مذكورين انك جزئياتندن اولوب برى برينه قسيمى اولهلر بلكه لفظ بانك انلره
وضعى ودلالتى اشتراك طريقيله‌در ومشترك معنالرينه بريرينه نسبت
قسيم اطلاقى اولنمز ومعلومدركه فعليه مشترك معنالرنده اطلاقى واحد ايله
جمع واراده اولنمق جائز دكدر ديديلر پس باء مذكوره‌دن تعديه ومصاحبت
معنالرى ملحوظ اولمق جائز اولور وقائل مذكور كويا ذهب الله بنورهم تفسيرنده
علما تفسيرك تحقيقاتنه مطلع اولمامش بيضاوى ديديكه عدى الفعل بالباء دون
الهمزة لما فيها من الاستصحاب والاستمساك يعنى ذهب فعلى ايله متعدى
اولديغى همزه ايله متعدى اولمدن زياده استصحاب واستمساك معناسى موجود اولديغيچون
بعضيلر ذهب السلطان بماله ايله تمثيل ايتديلر يعنى سلطان فلان كيمسنك مالنى اخذ
وامساك ايدوب كتوردى ديو مصحح بيان ايتدى ملا خسرو انوار التنزيل شرحنده بو مقامده لما فيها
من الاستصحاب قوللرنك بياننده ديديكه ان الفرق بين اذهبه وذهب به ان
معنى اذهبه ازاله وجعله ذاهبا وذهب به استصحبه ومضى به معه قديما اتبعه دن
حرف جرك اسيبا تعديه‌دن اولمغه سبب اولدقلرى ظاهردر اذهبته بدا
وفرحت عمرو كبى ماضى حرف جر سببيله متعدى اولان فعل لازم مفعول له
غير صريحه متعدى اولور ملا خسرونك مقامنده بو وجهله الهمزة اظهر

اولمه‌سى سببى طبع عليله جانچ ويرركه همزه وتضعيف
فعل لازمى مفعول صريحه متعدى

في التعدية ديديكي بو معنادن نشأت ايتمك كرك وبقي بعد فيه كلام
يفوت بذكره الغرض الاصلي والله الموفق شيخ جزري ديديكه سائب
بن يزيدك خالهسي نمر بن قاسط الكندينك همشيرهسيدر ابن حجر ديديكه
سائبك خالهسنك اسمنه واقف اولمدم ووالدهسنك اسمي علبة بنت
شريحدر فقالت يا رسول الله ان ابن اختي وجع وجع واوك فتحي وجيمك
كسريله بعده عين مهملهنك تنوينيله وجع يعني المصاب حدد ديمكدر
صحيح بخاريده اكثر روايتده وقع واوك فتحي وقافك كسري وعينك تنوينيله
ايله واقع اولدي ابن حجر شرحنده ايرادينا وجع في قدمه ديدي اهل لغت ديديكه
وقع تحريكيله قدمده حاصل وجع ديمكدر وقع الرجل ديرلر علم بابنده اياغنك
اتي خشونتدن ضرر وغلظت حجرده ماشي اولسه ابن بطال ديديكه بزم عندمزده
معروف اولان وقع دده ماضي صيغهسيله پس معنا ارض اوزره دوشدي
وعليل اولدي ياخود مرضنده دوشوب شو حالده كبيرهدي ديمكدر ولقد فمسح
رسول الله صلى الله عليه وسلم راسي يعني سائب ديديكه خالهم بني
رسول اكرمك حضورينه كوتوروب ديديكه يا رسول الله همشيرهزادهم وجعي
وياايا غنده الم وار ديدي استشفا ايتدي رسول اكرم دخي بنم باشمي

مبارك اللريله صيغادي بيهقي ديديكه سائب باشنده رسول اكرمك
اللري طوقنان موضع معلوم ايديكه باشنده غير اعضاسنك مويلري جمله
اغاردي وباشنك قبلي اغرموب سياه قالدي بعضيلر ديديلركه سائب باشنك
مسح ايتدكلري محل منفهم اولوركه مرض باشنده اوله اكر وجع اياغنده
اوليدي اياغنه مسح ايدر ايدي مخفي دكلدركه رسول اكرمك قوة قدسيه مصيده
وتاييد الهيه مظهر اولمغله باسك قدمه بعد كليسي جاري ايكن باشن مسح ايديوب
موضع مرضه مسح ايتمكله شفاخانه ايله غيبدن دارويي صحت منصب اولمق
رسول اكرمك شرفشاني وعلو كعبلرينه دليل قوي اولدوغي اظهار وحالته
مزبوره معجزات باهرهدن اولدوغي اشعار ايچوندر فرضا سائب بن يزيد
مسيحه رايتسلر بيه بواثر محقق اولور ايدي علي الخصوص قدمده اولان
امراضك منعي واكثريا منشي راسدن وحي راس اعضا سائرهنك
راسي وشريفيدر وبو حديث شريفده رسول اكرمك اصحابنه غايت تلطف وغايت
تعطفي اشعار وار دخي خصوصا حديث سني اولانلره وحالت شريفلرينك ذكري يا
وتمنع واظهار خيلاو ترفعدن تقدسيلرينه دليل ظاهر واردر ودعالي
بالبركه باودانك فتحهلريله كذا البعيرهدن ماخوذدر اشترينده

زمینه وضع ایلدوبجوکدی معناسنه و معناسنده لزوم و عدم انفکاک

معتبردر لهذا صو جمع اولان موضعه برکة تسمیه اولندیغی صلونده ثابت

اولدوغیچون بعضیلر نما و زیاده معناسنه دخی دیدیلر تبریک برکت

ایله دعا دیمکدر طعامه بریک دیولر مبارک معناسنه بارك الله لك

وفیك وعلیك وبارك دیو استعمال اولنور وحضرت الله طرفندن

رشیده اولان خیره برکة دیدلر واول شیئه مبارك اطلاق اولنور

میرک دیدیکی دعا لی بالبرکة نك معناسی قال فی شانی اللهم بارك

لنا فی عمره وصحته دیمکدر ابن سعد عطاء مولی الثائب طریقندن

تخریج اتدیکی رسول اکرم سائب حقنده بارك الله فیك دیو دعا اتدی

ودعاسی مستجاب اولدی که حدیث صحیح بخاریده حدیث مذکورك سندنده

ذکر اولنان جعد دن روایت اتدی که سائب بن یزیدی طقسان درت سنه

بالغ اولمش کوردم جلادتلو اعضالری عدال وسلامتلو ایدی

سائب دیدیکه بنم سمع وبصرمده حال شبابده اولدوغی کبی تمتع و

انتفاعم رسول اکرمك دعالری برکتیدر **ثم توضأ** رسول اکرم ابدست

الدی **فشربت من وضوئه** وضوء اولوك فتحیله صو دیدر ابدست صوینی

معناسنه

معناسنه فطوره سحوره کبی فطار اولنان وسحر وقتی اکل اولنان طعام

معناسنه صاحب نهایه دیدیکه اصل کلمه وضاءتدن ماخوذدر حسن معناسنه

ابن حجر دیدیکه وضودن مراد ابدستلیجون استعمال اولنان صودر •

مخفی اولمیه که معنا اولدن فاء تعقیبیه ابی اولدوغی عندن ماعدا رسول

اکرم ابدستلیجون احضار اولنان ابدست صوینی تکلف ایچمك خلاف اولدی

لهذا قاضی بیضاوی معنینی آخرین اوزره قصر اتدی میرك مناسب اولان

ابدستلیجون استعمال اتدکلری صودر مقدرزیرا تبرك وتیمن بو صوده

اقوی واتمدر وبعض فقها احکام میاده ماء مستعملك طهارتنه حدیث

مذکور ایله استدلال اتدکلری بو معنایی ترجیح اتدکلرندندر صریحدر

زیرا نجس ایله تبرك اولنمز دیدی مخفی اولمیه که ابدست فضله قالان صو مراد

اولدوغی شربت تعبیری قرینه در زیرا معنای اخیر مراد اولسه تبرکت دیو

تعبیر ایدرلردی وبعض اصحاب شافعیه حدیث مذکور ایله احکام میاده ماء مستعملك

طهارتنه استدلاللری موجه کلدر لا یصح الاستدلال مع وجود

الاحتمال قاعده مقرره در **وقمت خلف ظهره** ورسول اکرمك ظهری ارقه سینك

اردینه طوردم ادب رعایتیچون رسول اکرمك امرینه امتثالا **فنظرت**

احتصار اولنان صنعتی با آب بستدن / ابنه ثوب ... فضه / قالان ...

الى الخاتم مهر نبوّتك محلّى مكشوف اولمغله يا خود سيادك حدوننده اني كورمكه اشتياق كلّى اولدوغيندن رسول اكرم مكاشفه ايله فهم ايتدكلرندن خاتمى كشف اتملريله خاتمه نظر ايتدم بين كتفيه روايتده كافك فتحى وتانك كسريله جيدر وبين لفظى الكائن بين تقديرنده الخاتم لفظنك صفتى يا كائنا بين تقديرنده اندن حال اولور شمايل نسخه لرنده بعض نسخ مصححه ده الخاتم الذى بين كتفيه واقع اولدى صفت اولمسين مرجحدر وبعض روايتده ورد روايته الخاتم عند كتفيه واقع اولدى موضع خاتمده اولان اختلاف وكيفيتى وهيئتى ولون خاتم ان شاء الله تعالى اخر بابده ترجمه احاديث تمامنده بيان اولنور والله الموفق فاذا هو مثل زر الحجلة مفاجاة علمية بحويندر خاتم راجعدر مثل زر الحجلة زرده زاء معجمه نك كسرى وراء مشدده ايله فارسيده وتركيده تكمه ديدكلرى جمعى ازرار كلور وحجله حاء مهمله نك وجيمك فتحهلريله بيت العروس ديدكلرى قبه كبى خانه دركه انى ثياب وجهاز ويرده لرله تزيين ايدرلر وانك چوق دوكمه وعروسى بعود كمه واليكى اولور وجمعى حجال كلور يعنى مهر نبوّته نظر ايتدكده انك حجله دكمه سى مقدارنجه اولدوغى عنده على الفور مطلع اولدم جمهور قولى بو معنادر وبعضيلر ديديلركه حجلدن

مرادفارسيده كبك وتركيده كه كليك وعربيده قبج ويعقوب مذكرينه وقبجة ويعقوبة وحجلة مؤنثه ديرلر وبو معنايه حجله نك جمعى حجلان وحجلى كلور پس بيضه سنه كبك خزه مشابه اولمغله استعاده طريقيله كبك معناسنه حجله يه اضافت قرينه سيله زردن ذكر وبيضه اراده قلندى صحيح مسلم شرحى مفهم نام كتابده ديديكه رايت فى بعض الكتب ان زر الشئ اصله پس بو وجه اوزره بيضه دخى طيورك نسبتى اصل اولمغين حقيقة زره اطلاقى صحيح اولور وخاتم نبوتى كبكك يمورطه سى مقدارنجه كورديم ديمك اولور وحديث ثانيده مثل بيضة الحمام كلامى بو معنايى مؤيّددر خطابى ديديكه راء مهمله نى زاء معجمه اوزرينه تقديم ايله رز دخى روايت اولندى كه مراد بيضه در رزت الجرادة ديرلر حكركه قويروغنى يره ينادخال ايده وبيضه ادخال اتسه وبعض نسخ بخاريده واقع اولديكه ابو عبيده صحيح اولان زاء مهمله نى زاء معجمه اوزرينه تقديمدر ديدى پس شمس الدين توربشتينك راء مهمله نك تقديمينه روايت مساعده اتمز ديديكى كلام مرضى دكلدر وصلى الله على محمد واله وصحبه وسلم الحديث الثانى حدثنا سعيد بن يعقوب الطالقانى لامك سكونيله وكسريله وفتحيله دخى جايزدر طالقان ايكى

شهردر بين خراسانده وبين قزوين قريبدر وبو مقامده ثاني مراددر سعيد
ثقه در لكن ابن حبان كاهي خطا ايدر ديدي وحديثني ترمذي وابو داود ونسائي
تخريج اتديلر انا يعني اخبرنا ايوب بن جابر ضعيفدر حديثني ابو داود
ترمذي تخريج اتديلر عن سماك سينك كسري وميمك تخفيفيله بن حرب
تابعي جليل القدردر عن جابر بن سمرة ذكر مرور ايلدي قال قاللر جابر ديدي رايت
ابصرت معناسنه در الخاتم بين كتفي رسول الله صلى الله عليه وسلم طرفندن
معمول ايدي ودخي الخاتم الكائن بين تقديرنده صفة وكائنا بين تقديرنده حال
اولمق جايز اولدوغي حيثيتدن اولده سبق ايتدي غدة عين معجمه نك ضمي ودال
مهمله نك فتحي ايله شول اتپاره سيدركه تحت الجلد ظاهر اولوركه فارسيده
دژبيه ديدرلر مراد خاتمي غدة ايله تشبيهدر حمراء غدة نك صفتيدر مراد حمرة تمام
ديمكدر زيرا رسول اكرمك جسد لطيفنده حمرة اولوب جسد لطيفي لوننده
صحيح بملده اشكال عدل لون جسده صلى الله عليه وسلم واقع اولدي مثل
بيضة الحمامة غدة ومثل نصب ايله خاتمدن حالدر امرادر [?] الخلد
يعني خاتمي رسول اكرمك كيفيتني بيلمنده كوردم خاتم قرمزي غدة كبي وكوكرجين
يمرطه سي كبي اولدوغي حالده كبوتر بيضه سنه تشبيه مقدار وصورة وبياض

اما مي تا جده ديديكه حمام كبوتر وهر جانوركه باطوق بوديجون فاختة وقمري
وسنك خاره الوحد حمامة **الحديث الثالث حدثنا ابو مصعب**
اسم مفعول صيغه سيله در ابن معين ثقه در ديدي ابو داود وترمذي ونسائي
حديثني تخريج اتديلر بو كتابده بو حديثدن غيري حديثي يوقدر المدني
بعض نسخه ده المدني واقع اولدي كه قياسه موافقدر زيرا نسبتده قياس در
ياي حذفدر جهينه نسبتده جهني ديرلر نووي ديديكه ياي اثبات اصل نظرده
معلوم اولدي كه صاحب صحاح طيبه نسبته مدني ومدينة المنصور يعني بغداد
نسبته مديني ومداين كسرينه نسبته مدايني در ديدي ليس ابو مصعبك احمد بن ابي بكر بن
القاسم الحرث الزهري در طيبه در اولمغله مديني نسبتي صحيح ولمو بخاري ديديكه مديني ايله بلد
اولكمسنه دركه مدينه ده اقامت ايلديوب موضع اخره نقل اتميه ومدني يلاياء اولكمسنه در
مدينه ده تولد ايدوب موضع اخره نقل ايليه وسيوطي لب اللباب نام كتابنده ديديكه مديني
ميمك وياينك فتحي ايله مدينه نسبتدر كه جد در وذالك كسري وياينك سكوني ايله
مدينة مرو ومدينة نسابوره ومدينة اصبهان ومدينة قرمينيه ومدينة بخارا نسبته و
سمرقنده ومدينة نسف نسبتدر وعلى قلة مدينة الرسول دخي نسبت اولنور
لكن اكثرا اولان مدينة رسوله نسبته مدني در ميمك وذالك فتحي ايله كه قياس بودر

مبحث في النسب [?] والفرق بين المدني والمديني والمديني

امامي تا جده

انا یعنی اخبرنا یوسف بن الماجشون اصول مصححه ده یانك كسری و شینك
ضمی و نونك كسریله ضبط اولنلر سمعانی دخی بو وجهله ضبط اتدی و قاموسده
جیمك ضمیله جدر دیدی یوسف مذكور یوسف بن یعقوب بن عبد الله بن ابی سلمه
الماجشوندر سمعانی انسابده دیدیكه ماجشون تسمیه سنك وجهی یوزلری
قیرمزی اولدوغیچوندر و اهل مدینه یوزلری قیرمزی كمسنه یه ماجشون دیرلر صاحب قاموس
ماجشون لغت فارسیده ماه كوندن معربدر دیدی یعنی كون لفظندن معرب اولمق انسب
اولنور و منصرف اولدوغی معرف باللام اولدوغیچوندر عن ابیه مراد
جد اعلاسی ولان ابی سلمة الماجشوندر عن عاصم بن عمر بن قتادة عاصم
مدنی و اوسی و انصاریدر معاذن بیر وقوف تابعی وار ایدی عن جدته رمیثة رانك
ضمی و میمك فتحی و یانك سكونی بعده تاء مثلثه بعده ها ایله در صحابیه در
و ایكی حدیثی واردر بری حدیث مذكور و بری صلوة ضحی حقنده عائشه دن
روایت ایدر قالت سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم یعنی رمیثه دیدیكه
رسول اكرمك اهتز له عرش الرحمن كلامنی استماع ایتدم شو حالده كه ولو اشاء ان اقبل
الخاتم الذی بین كتفیه رسول اكرمك كتفلری ما بیننده اولان خاتمی اوپمك مراد
ایدرم من قربه خاتمه كمال غایت قریب اولدوغندن ناشی لفعلت ایشلر ایدم

یعنی

یعنی اوپر ایدم لكن مراد اتمدم و اوپمدم من قربه ده من تعلیلیه و ما بعدنده
لفعلت ایه متعلقدر كه اهتمام و اختصاص ایچون تخصیص اولندی ضمیر مجرور
خاتمه راجعدر یا رسول اكرمه راجع اولمق محتملدر لفعلت لو كلمه سنك جوابیدر
رمیثه بو كلامنده رسول اكرمك حضور فایض النورلرنده كندونك قرب تام
و انبساطی كلیسی اولدوغن اشعار و رسول اكرمك حسن معاشرت خصوصیا عجایزه
اولان ملاطفتلری اولدوغن اظهار واردر میرك دیدیكه اشا لفظندن
مضارع صیغه سنی اختیار ایتدر اكرچه كلمهٔ لو انی ماضی معناسنه تحویل ایدر صورت حال
ماضیه نك استحضاری و حالهٔ معهوده رمیثه نك خاطرنده حاضر و مشاهد اولدوغنی
اظهار ایچوندر و مشیت مفعولی اولان ان اقبل لفظنه موافق و مقصودی اولان لفظ اوله كوره
معنی مطابق اولدوغی كبی لفظا دخی مطابق اولسون ایچوندر و لو اشاء واو حالیه در
و جملهٔ شرطیه قالت بحثنده رمیثه یه راجع فاعل ضمیرندن حالدر عصام او
اعتراضیه در جملهٔ شرطیه سمعت نك مفعولی ما بیننده رمیثه رسول اكرمدن بعض
قربنی افاده و عمل ایقانی وجهیله اوردی اولوب سماعندن حالدر و ضبطنده دخی
اولمدوغنی تفهیم ایچون اعتراض واقع اولدی دیدی محشی اولمیه كه حدیث مذكوره
محل استشهاد الخاتم بین كتفیه لفظیدر یقول قائل رسول اكرمدر جملهٔ سی

مذكور ايكن يقول مضارع صيغه سيله ذكر

سمعت نك مفعولندن بدل اشتمالدر يأتي حال مبيّنة لهيئة المفعولدر عصا فوقى
اوزره سمعتنك مفعول ثانيسيدر سمعت ماضى صيغه سيله ذكر اولندوغى مشعر
حال عياندر اولان حالى معك ذهننده احضار ايچوندر لسعد بن معاذ
يعنى رسول اكرم معاذ حقنده اهتز له كلامنى سويلر ايكن اشتداد سعد بن معاذ
انصارك سيديدر و بئر العقبتين مصعب بن عمير يدنده اسلام قبول ايتمشدر.
وانك اسلامى سببيله جمله بنو عبد الاشهل اسلامه كلديلر ميانه قومنده مقدم
وامور مطاع ايدى غزوهٔ بدرده حاضر اولوب غزوهٔ احزابده رسول اكرمك خدمتنده
منفك اولميوب ثابت قدم ايدى وهجرتك بشنجى سنه سنده العكه سنده كه سعد بن معاذ
اوتوز يدى سنه يه بالغ اولمش ايدى يوم خندقده حبان بن العرقه اكحلندن اوق ايله
مجروح ايدوب و بو جهله قانى امساك ممكن اولمغله بر آيدن صكره وفات ايتدى
وبقيعده اولندى قطعهٔ ذى ديديكه اكحل همزه نك فتحى وكافك سكونى وحاى مهمله نك
فتحى بعده لام ايله وسط ذراعده واقع بر طمردر كه تركيده كوزه طمرى ديرلر اوج
طمرك قولده مجتمع اولمشدر اوزره اولان طمره حليل ديديكه اكحل عرق الحيوتدر
بعضيلر ديديلر كه اكحل بر طمردر كه جميع اعضاده اندن بر شعبه واردر يدده اولانه
اكحل ظهرده اولانه ابهر فخذده اولانه نسا ديرلر معاذ لسعد عروقنى مذكوره



بن قطع اولنسه قانى بر وجهله طورمز يوم مهات فاعل ضميرى سعده راجعدر
محو اولمه كه يوم مات لفظى اكر ميشكلامندن اولورسه يقولنك ظرفى رسول
اكرمك كلامى اولورسه ما بعدنده اهتز لفظنك ظرفى اولور اهتز اهتزاز
مأخوذدر حركت معناسنه يعنى متحرك اولدى له عرش الرحمن سعدك
موتى ايچون ضمير مجرورى سعده راجع اولوب مضاف تقديريله لاجل
موت سعد تقديرنده روايت اخريده لها واقع اولديكه روح اولجعدن
لاجل روح سعد تقديرنده زيرا لفظ روح مذكر و مؤنث استعمال اولنور
معلوم اوله كه علماء اعلام عرش رحمندن مراد سموات سبعك فوقنده اولان
عرش اولدوغنده اتفاق ايدوب اهتز له لفظنك معناسنده اختلاف ايتديلر
شيخ ابن حجر ديديكه عرش رحمنك سعد ايچون حركتى روح شريفى عرشه
صعود ايدوب عرشك روح پرفتوحنه وصلتيله مسرور اولدوغى
ايچوندر زيرا بر كمسنه بر ذات پر حبورك قدومى جالب السرور اولندن شاد
وفرحناك اولسه اهتز له ديرلر وزمين كياه تازه ايله سبزه دار اولسه
اهتزت الارض بالنبات ديديكلرى دخى بو قبيلدندر و حاكم ابن عمردن
تخريج ايديكى اهتز العرش فرحا حديثى بو معنايى مؤيددر وبعضيلر عرشدن

الرحمن دست قدرت و بازوی حکمت تحریك ایتمك ملائكه یی سعدك موتندن

اكاه ایدوب و سعدك علو شانی و سمو مكانی و درجه رفعت و رتبه منزلتنی

ملائكه یه تفهیم ایدیجیدیلر و بعضیلر مراد سعدك روحنك قدومیله اهل

عرشك حركت و فرح و استبشارلریدر دیدیلر بو توجیه اوزره و

اسئل القریة كبی حذف مضاف یاخود ذكر محل و اراده حال قبیلندن مجاز

اولور و حاكم تخریج ایتدیكی ان جبرئیل قال من هذا المیت الذی فتحت له ابواب

السماء و استبشر به اهلها حدیثی بو معنایی مؤید در و بو توجیه اوزره

جایزدر كه اهل عرشك حركتلری سعدك صلوة جنازه سنده فوج فوج بعد فوج

حاضر اولمغچون آسماندن زمینه نزول ایتدكلرندن ناشی اوله و نسائی نك ابن عمردن

روایت ایتدیكی هذا الذی تحرك له العرش و فتحت له ابواب السماء و شهده سبعون

الفا لقد ضم ضمة ثم فرج عنه حدیثی معنای مجوزینی مؤید در و دخی ترمذینك

انسدن تخریج ایتدیكی حدیث كه سعدك جنازه سی و تابوتی قالدرلدقده

منافقلر دیدیلر كه سعدك جنازه سی نه غایت خفیفدر رسول اكرم بو كلامی استماع

ایتدكده ان الملائكة تحمله دیو بیوردقلری بو معنایی مقوی در حتی دیدیلر كه كلام

مذكور سعدك شان و وفاتنه تعظیمدن كنایه در زیرا عرب بر شیئی معظمی معظم

اشیا

اشیایه نسبت ایدرلر مثلا اظلمت الارض بموت فلان و قامت القیمة له

دیرلر و دخی معلوم اوله كه مقتضای ظاهر حدیث نفس عرش الرحمنك فرحناك

یاغمناك اولدوغندن حركته كلمسیدر نووی مختار اولان بودر دیدیلر و میرك

دیدی كه حدیث مذكوری ظاهرندن اخراج ایدوب تاویلات بعیده ایله تاویل ایتدكلری

ذی روح اولمین شیدن بو مقوله خارق العاده حركت استبعاد ایتدكلرندندر اولمو كرك

حاشا ثم حاشا حضرت حكیم فعال ما یریدك حكمت باهره و قدرت قاهره سندن بعیددر كه

جسمی جانده احداث احساس لذت و ایجاد ادراك الم ایتمه سیله مسرور و مغموم ایلیه

قادر حكیم نی حقنا الذی یفعل فی ملكه ما یشاء حضرتلرینك حكمتی تامه و قدرتی عامه اولدیغنه

تسبیح حصا و حنین جذع ایكی شاهد عدلدر و جمادات حقنده دنیاده وان منها لما

یهبط من خشیة الله نص كریمی ادراك جمادیه دلیل قویدر فسبحان القادر یفعل ما یشاء

و یحكم ما یرید و ما ذلك علی قدرته و قوته ببعید و دخی معلوم اوله كه بعض طرق

حدیثده اهتز العرش لموت سعد بن معاذ واقع اولدی و براء بن عازبدن روایت اولندی

عرش مذكور سعدك جنازه سی وضع اولنان سریر یعنی جنازه تابوتیدر دیدیكی

و بخاری صحیحنده بو حدیثی جابردن روایت ایتدكدنصكره حكایت ایتدیكی بر كمسنه جابره اعتراض

طریقیله دیدیكه یا جابر براء بن عازب اهتز السریر دیو روایت ایتدی جابر جوابنده كان

بین الحیین ضغاین یعنی ایکی قبیله مابیننده معاداة قدیمه و عداوه دیرینه وار ایدی
بنم رسول اکرمدن استماع اتدیکم اهتز عرش الرحمن لموت سعد بن معاذ لفظندر دیدی
خطابی بو مجملک تفصیلی شویله بیان ایدیکه قبیله‌لیندن مراد اوس و خزرجدر
سعد بن معاذ اوسدندر و براء بن عازب خزرجدندر اولقدر خزرج اوسک فضل و رتبه‌سنه
قائل اولمدیغندن براء سعدک فضلنی ستر اهتز له السریر دیدی لکن عقلا
دیدیکه خطابی نک بو کلامی خطادر فاحشدر زیرا براء بن عازب خزرجی اوسدندر زیرا
نسلسلی بنی معاذک سلسله‌سنه ایلیجه حارثه بن الحارث‌ده مجتمع اولور حارثه‌نک
باباسی اولان خزرج اوس مقابلی اولان خزرج دکلدر خطابی اوس مقابلی خزرج
ظن ایدوب خطا ایتدی بلکه جابر کندو اوس مقابلی خزرجدن ایکن عداوت قبیله‌یه
حقی اظهاره مانع اولمیوب سعدک فضلنی اقرار ایچون بو کلامی تکلم ایتدیکه گویا
براء بن عازبدن تعجب ایدوب بن نه امر مستغرب و فعل متعجبدر که براء سعد ایله قبیله
واحده‌دن اولمغله سعدک غیرتنی چکمش اولمق مناسب ایکن بلکه انک فضلنی اظهار
واجب ایکن الحمد لله بن حق ستر و سعدک فضلنی کتم ایتمکله عدول ایتدم و بن
خزرجی سعد اوسی اولوب قبیله‌لرمز مابیننده آتش عداوت قائم و حقد قدیم دائم
القصه میانمزده ضغینه متقرر و کینه مستمر اولدوغی حقی تکلم ایتمه مانع دکل سعدک



فضلنی اظهاره مدافعت ایتمدن فی الحقیقه بن رسول اکرمدن استماع اتدیکم اهتز
له العرش الرحمن لفظندر دیدی و دخی مخفی اولمیه‌که براء بن عازبک قصدی سعد بن
معاذک فضلنی ستر دکل ایدی بلکه براء بو حدیث مذکور اهتز العرش لفظیله
بالغ اولمغله عذری مقبولدر و ابن عمر دخی براء اتدیکی تاویل ایله ذاهب اولمش ایدی
صکره رجوع ایدوب عرش الرحمن لفظنه عودت و جزم ایتدیکی روایت صحیحه ایله بالغ اولمشدر
اگرچه اهتز العرش لموت سعد حدیثی اون قدر صحابیدن روایت اولمشدر لکن حاکم نسابوری
دیدیکه اهتزاز عرش مصرح اولان احادیث جمله صحیحین‌ده تخریج اولنمشدر و مسلم قطعیا
معارض اولان احادیثدن بر بری صحیحده ذکر اولنمشدر والله اعلم و صلی الله علی محمد و آله و صحبه

الحدیث الرابع حدثنا احمد بن عبده عینک مهمله‌نک فتحی و بانک موحده‌نک
سکونی ایله الضبی ضاد معجمه‌نک فتحی و باء موحده‌نک تشدیدیله‌در و علی بن حجر
حانک ضمی بعده جیمک سکونیله‌در وغیر واحد ماقبلنه معطوفدر یعنی احمد و علی
غیری نیجه کمسنه بعض دخی بزه تحدیث ایتدیلر مخفی اولمیه‌که حدیث مذکور باب اولده بطولله
ذکر اولندقده مصنفک بو حدیثده شیخی ابو جعفر محمد بن الحسین اولوب او وزره ذکر
اولنمش ایدی لکن مصنف حدیث مذکوری جماعت کثیره‌دن اخذ ایدوب بعضنک اسمی
نقل ایلدی و بعضنک اسمی بو مقامده ذکرده تفنن ایلدی قالوا انا یعنی اخبرنا

عيسى ابن يونس عن عمر بن عبد الله مولى غفرة مولى عمر دن بدلدر و غفرة غين
معجمه نك ضمي بعده فانك سكونيله در قال قائلي عمردر حدثني ابراهيم
بن محمد من ولد علي بن ابي طالب كرم الله وجهه ولدن واوك و لامك فتحه لري
ايله مفرددر و دخي واوك ضمي و لامك سكونيله جمع اولمق اوزره ضبط اولنديغي
قال قائلي ابراهيمدر كان علي اذا وصف رسول الله صلى الله عليه وسلم
جمله سي مقول قولدر يعني ابراهيم كان علي لفظي ذكر دن صكره فذكر ذكر ايدي ابراهيم
يا علي دن الحديث يعني باب اولده مذكور اولان حديثي بطوله تمامي ذكر ايدي
وقال يعني علي يا ابراهيم حديث مذكورك محلالنده اذا التفت التفت معا
لفظندن صكره ديديكه كان بين كتفيه كافك فتحي و تانك كسري ايله مضبوطدر خاتم
النبوة تانك فتحي و كسري جائزدر وهو حال بوكه رسول اكرم خاتم النبيين
تاده فتح و كسر جائزدر معلوم اوله كه حديث مذكور باب اولده ذكر اولنمشكن باب ثانيده
بر كره دخي ذكر اولنديغي بين كتفيه خاتم النبوة لفظلري تشهدا ايچوندر زيرا لفظ مذكور
خاتمك وجودينه و رسول اكرمك جسدي لطيفلرنده محلنه دلالت ايدر والله اعلم
الحديث الخامس حدثنا بعض نسخه ده ثنا واقع اولدي محمد بن بشار
ذكر صورتلري انا يعني اخبرنا ابو عاصم ضحاك بن مخلد دكه نبيل دي ديمكله

تصغير

تصغير صيغه سيله معروفدر اكابر علمادن و حديث كتب شرحده مذكوردر انا يعني
اخبرنا عزرة عين مهمله نك فتحي و زاء معجمه نك كسري بعده راء مهمله ايله در بن ثابت
بن ابي زيد الانصاري البصري كه ثقه در حدثني علباء عين مهمله نك كسري بعده لامك
سكوني بعده باء موحده بعده مد ايله در بن احمر بصري و صدوقدر و قرادندر
قال قائلي علباءدر حدثني ابو زيد كنيه سيله مشهوردر عمرو بن اخطب حاء معجمه
ايله در الانصاري ابو زيدك صفتيدر رسول اكرمك زمان سعادتلرنده قرآن
جامع قراءدن اولان اصحابك ربعه نك بريدر قال قائلي ابو زيد در قال لي رسول الله
صلى الله عليه وسلم يا ابا زيد معلوم اوله كه حرف ندانك آخرنده اولان
الف ابا زيدك همزه سيدر و حرف ندا ايچون الف كتابت اولنمامشدر كتابت اولنان
الف حرف ندا ايله قراءت ايدوب بعده همزه قراءت اولنمق اكثر محدثينك عرفلريدر
صحاح كوامك رسم مصحف شريفده اطرادلري صورتنه موافق اولان بودر ميرك ديدكي
كاهي قراءت تدر دخي تخفيف خلاف اولنور ادن همزه نك ضمي و دال مهمله نك سكوني
بعده نونك ضميله دنودن مأخوذ امر حاضردر و جمله سي قال لي نك مقوليدر
اقترب مني يعني بكا يقين اول ويا يقين كل فامسح سينك فتحيله مسحدن مأخوذ
ظهري يعني ظهرم قاشدر ايچون رسول اكرمك ثوبندن ظهر شريفنا ذاويه ورشي

قاعده مهمه كما تحفظ

تخييل ايتدكلرنده اول مونيز اولان شئ تفحص ايدوب بو اولوب ناله اتمكيچون ابو زيده
ظهر مباركلرين مسح ايله امر ايتديلر يا خود ابو زيدك دروننده مهر نبوتك كيفيتنه
اطلاع ارزو ايتجك كبر املدن غيري رسول اكرم نور نبوة ايله كشف ايدوب ابو زيد
بو ارزوده قصدًا وطراستون ايچون لطيفه ايله وظريفانه مسح ظهرلري ايله امر ايتديلر
مخفي دكلدركه كلام مذكورده رسول اكرم حضرتلرينك ابو زيده بغايت حسن اهتمام
ونهايت لطف نوازشلري تمام اشعار واردر ومصنف جامعنده شوقجه جمله
روايت ايديكه رسول اكرم دست كرم نبوتلريني ابو زيدك چهرسنه وضع ايدوب
مسح واللهم جمله ديو دعا ايتديلر وابو زيدك دختر زاده سي عزره
بن ثابت روايت ايديكه جدم ابو زيد رسول اكرمك دعاء اجابتيه قرينلري
بركاتيله يوز يكرمي ياشنه بالغ اولوب لحيه سنده معدود بر قاچ قيلدن غيري
سپيد وار ايدي فمسح ظهره يعني رسول اكرمك امرلرينه امتثالا ايانلريني
وارحم ومبارك ظهرلرينه مسح ايتدم فوقعت اصابعي على الخاتم اتفاقا برمقلرم
مهر نبوة اوزرينه واقع اولدي قلت قائل علبا در يعني ابو زيد دركه خاتم لفظني
استماع ايتدكده كيفيتي خاتم مطلع حقيقتنه واقف اولمغيچون ابو زيدله ديديكه وما
الخاتم خاتم نه شيدر ومقداري هيئتي نيدر قال ابو زيد جوابنده ديديكه خاتم

بعينه

بعينه كوزمي باصابعي واقع اولدوغي وجه اوزره ديديكه شعرات مجتمعات
شعرات عينك فتحيله شعره نك جمعيدر مجتمعات ميمك كسريله اسم فاعل صيغه سيدر
يعني بر نسنه دركه اوزرينده مجتمع بر ازمولري واردر مخفي اولميه كه شعرات لفظني خاتم
اوزرينه حمل چندان صحيح اولميوب بارز احاديث صحيحه يه مخالف اولمغله حقوق شعرات يا
ما فيه شعرات يا عليه شعرات تاويلنده اولمق لازمدر والله اعلم الحديث
حدثنا بعض نسخه ده ثنا واقع اولدي ابو عمار عينك فتحي وميمك تشديديله در
الحسين بن الحريث حاء مهمله نك ضمي وراء مهمله نك فتحي وياء مثناة تحتيه نك
سكوني بعده ثاء مثلثه ايلهدر الخزاعي خاء معجمه نك ضمي خزاعه يه منسوبدر
ازددن بر قبيله در ثقه در انا يعني اخبرنا علي بن حسين بن واقد صدوقدر
حديثني بخاري ادب مفرده ده تخريج ايتدي حدثني ابي حسين بن واقددر
حدثني عبد الله بن بريده بن الحصيب الاسلمي المروزي ائمه ستة حديثني
تخريج ايتديلر بريده وحصيب تصغير صيغه سيلهدر قال قائل عبد الله در
سمعت ابي بريده بريده ابي دن بدل يا عطف بياندر بريده صحابيدر
مدينه ده بر اوزمان ساكن اولوب بعده بصره يه بعده مروه يه نقل ومروده
وفات ايتدي يقول قائل بريده در جاء سلمان الفارسي رانك كسريله در

کوره فارسه بندر در و آنک سکونیله لحن نا تغیرات نسبت قیلیندیلر و کوره
مزبوره فارس تسمیه سینک وجهی رجالی فارس الخیل و شجیع اولدقلری ایچوندر دیدیلر
میراث دیدیکلر شیراز و شوشتر مابیننده رام هرمز نام قصبه که اعمال فارسدندر دیدیلر سلمان
اول قصبه درزنشات ایکن فارسی اطلاق اولندی لکن مدینهٔ صفاهانه قریب جیان
نام قریه درزنشات ایلدی دیدیکلری وجه اوزره فارسی اطلاق اولندی و عرب مطلقا
عجم شهرلرینک تحت ملکنده اولان مملکته فارس اطلاق ایتدیکلرینه بناء و الا اصفهان
اعمال فارسدن دکلدر معلوم اوله که سلمان فارسینک بعض احوال حدیث
مذکوره ناطق اولوب قارباب تواریخ بیان ایتدکلری اوزره بو مقامده شرح و ترجمه
اولنمق حدیث مذکورک ترجمه سی معین اولمق ملاحظه سیله کمیت بدیع خرام قلم
ادخا عنان اولنوب میدان سفید کاغذده شو وجهله خطوه ریز و صحرای بنیان
معنا ده شوره سمند کرد انکیز اولور که مورخان صحیح الاخبار و قصه کذاران صحف
الاثار سلمان فارسینک احوالین حکایت و مآل مقالین روایت صددنده بیلمه
کندو لساننده استماع اولنان سرکذشتن و آغاز انجام باز کذشتن شوق جهله
بیان و شو منوال اوزره عیان ایتدیلر که بنم کوهم و زاد بوم و منشا و مبدا دم
مدینهٔ صفاهانه قریب جیان نام قریه ده ایدی و لدوغرشلغم [illegible] عابد

دبعضلر دیدیلر که فارس بن کیومرث
منسوب اولدیغی ایچوندر دیدیلر صحیح

مطلب در بیان سبب اسلام سلمان
فارسی و سرکذشتن

و بلده قریه مزبوره نک دهقانی یعنی اهالی قریه مطیع فرمانی ایدی کثرت
مجوسیتده دائم و عبادت ناره مداوم و بر آتش پرست ایدی و اولاددن ولوب منهمک
اعیار بنی هواکیر قصه حسنا اشراق تغییر ایتمسین ایچون قرة العین کبی محافظه
و همیشه احتیاط تام ایله محارست ایدوب و قدوم خانه ده بنا ایتدوکی
آتشکده ده بنواشعال نار ایله اشتغال و خدمت آتش ایله بیجاه و بالی محال
ایتمشدی و بیوم قریه ده بر ضیعه شیعة الاطراف و بوستان فسیح الاکناف
وار ایدیکه ایام بهارده نزهتکاهم و هنکام تفرجده بناهم ایدی کاه حیانا
ضیعه جانبنه روان اولدقجه پدرم مانع اولیا یا ایتمدی ایرلرینه ولادر بتی
لمعنی بالاخص کبی بیر نندن منفک اولمز ایدی چونکه زعم تیقور کلدی بو نابدی
ترتیب و تیمار ایدرز و اصلاح جلد [illegible] ایدی مهم اولدی بابام ایله جانب
ضیعه به روان و مرغ قفس شکسته کبی خرم و شادمان اولدم قضا بابر مصلحت
مهمه ظهور ایتدی بنی تنها خانه جانبنه اول مهمک اتمامی ایچون فرستاده و کندی
بوستانده شغل اخر ایچون توقف ایتمک اقتضا ایتدی بن دخی ماند بادوزا
سوی خانه به روان اولدم ناکاه اثناء طریقده بر دیره کذر قیلدم که
درونندن آوازه لر استماع اولنوب و لوله لری هوبرطاس مقربسته بر مقتضای

ایاز شتاب. بو قصەنك غورینه اطلاع ایچون ذدوزدیره شتاب ایدرم و
کوردم که جمع غفیر و جمیع کثیر که کیمی سوزکداز و تضرع نیاز و کیمی سینه چاك
و دیده نمناك ایله عبادت حق ذو الجلاله مداومت و اشتغال ایدرلر و میانلرنده
بر پوسیده پوش هزار ادابله نشسته و پیشکاهنده بر کتاب کشاده جماعت
بی شماره انی نقطه پرکار کبی دایره آسا دار احاطه ایتمشلر که انلره بعضینی نابینده
کلمات تعلیم و مدت عمرینی کوشش ذهم اولمین معانی تفهیم ایدر بلدم که پیر مذبور
و رئیس قوم مذکور او اسقف دیر مسفوردر مجلسنه داخل و حضورینه واصل
اولدقده بنم اوضاع و اطواره و جنبش ناهموارمده زغریب و جلد و عما استدلر
واضطراب و طبطابمه انتقال ایدوب عبندن سؤال اتدیکه ای جوان نوهوس
مشکلك وار ایسه عرض ایله و بر کنیسه کلمکدن مقصودك نه ایسه سویله بندنك
دروننده جلجال و بو وضع نادیدهنك اخبارندن و بو قوم مذبورك طرز و طور کرمسی
سببنك استفساریندن اغاز ایدوب دیدم که ای پیر کشاده ضمیر بو عملکه اکامداوم
و بو شغلکه اکاملازمسز نه کونه شغل و عمل و نه وضع بی محل در بو کتابك
نامی نه کتابدر تفهیم و منشا سببینی تعلیم ایدوب بو کمینه بی دلشاد و حقیقت
حالنه مطلع قلمغه مراد نبوده سن بو قوم دخی بو کوردکك عمل عیسی دینی در و مسیح اینی

اوزره عبادتدن و بو کتاب کلام ربانی و وحی آسمانی در که انکلیون اسمیله
نامزد عیسی نك کتابیدر جمله همتمز انك قوللرینه انقیاد و اطاعتدر دیو الحولیلر
مقابله ایلدکدن خاطره شویله خطور اتدیکه بو شیوه بزم شیوه مزدن
اولی و بو قومك عبادتی بزم عبادتمزدن اصوب و اعلادر بو کروهك
طاعتی سلامته انسب و بزم عبادتمز هلکه یاقریلر پرستش.
بی حاصل بلکه اکا تقرب جیزمکانده دکل زیرا بز معبود اتخاذ اتدکیمز
نار بنده ده دیر سنین یاقار و عابد هزار ساله سینی هیومه حسنك ایله برابر
طوتار پیر مذبوره شو و جمله توجیه خطاب اتدمکه بو آیینك سرحسیمی و منشا
منبعی نه جانبده در پیر دخی حالا دیار شامده بر کنیسه ی مانند واندە
ساکن بر اسقف دلپسند واردر که بو دینك حقایقین و آیینك دقایقین
قوم نصارا اندن اخذ و تلقی ایدرلر دیو جواب شافی و کلام وافی ایله
مقابله ایلدی بن بو کفتی کوده و معنای حیرت آلوده هنکام شب کلمش
و ضیعه نك مهم معهودی بالکلیه ضایع و مهمل قلمش ایدی بعده دخی بو ستانده
هزار ترقب و انتظار و توقف و اصطبار دن صکره صد پیچ و تاب
و قلق و اضطراب ایله بنی تفحص و تفقد ایچون جانبمه شتاب ایتمش.

بنده عقلمی جمع وسوز خانه سرود اولنش ایدیکم اثناء طریقده پدرم ایله
ملاقات ایتدك ومعاً بر ایکی خطوه کیتدکده بکا اولان غضب وحدتین
وخشم وشدتین مشاهده ایتدم حیرتده الوده سرکذشتمی سویلدم و باعث
مکث بنده اولدوغنی سرایا بیان ایلدم بنم دین نصارادن بدعتم وایمن مسیحدن عدول
وهمتم کوروب کونا کون توبیخ وتهدید وتعنیف وتشدید ایدوب
درون خانه ده بنی بسته اهنین حالحال وبیرون خانه یه خروجی محال ایتدی
بنده نا چار دل بر غم ودیده پر نم ایله اسیر فتاده بند زنجیر اولدم
اخر الامر روز بروز دین نصارادن متزاید وقصور دین عیسیدن متاکد اولمغله
خفیه جانب دیره بر مسیس ارسال ایدوب بطریق معهود زنشو جهله بیان
ورجا وهزار تضرع ایله استدعا ایتدمکه جانب شامدن قافله تجار بو حوالی
کذار ایتدکده بنی خبردار ایده لر بر ایکی کون مرورندن صکره اهالی دیر طرف شامدن
تجار ونصارا طایفه سندن سوداکار وتکلو عن قریب شهر شامه رجعت ایده جکلر
بکا اشعار ایتمشلر بنده بو خبر دن خرم دلشاد وبا بر حال کاز قید غمدن
ازاد اولدم یعنی پایمده اولان قید حدیدی هزار علاج ایله شکسته واخراج
ایدوب کاز خانه حابکاه فراغتم اولدقده مرغ شکسته قفس کبی پرواز

وقافله

وقافلەمز بو دیره لاحق اولنجه جوز اولدم وطائفه تجار ایله حوالی شامه
واصل قدیم جد جست وجو وبی نهایت تکاپو ایله ماخذ دین مسیحی اولان
اسقفك دیرینه داخل اولوب جارناشیله کنیسه موقوفه دن قصد وقصد نیت
وخلوص عقیدت ایله مثال بنده اسقف مزبوره ملازم وروز وشب ماننده عبد
زرخریده خدمتنده مداوم اولدم بر از مدتدن صکره چراغ حیوة اسقف
صرصر وفات ایله مرده اولمغله موضعنه اسقف اخر لحد احر ایتدیلر زمان
مدیده ومدت بعیده انك خدمتنده دخی صرف مقدور وسعی موفور ایتدم
زمان وفاتی قریب اولدقده بکا شویله جمله وصیت وشویکه نصیحت
ایتدیکه با سلمان زنبیم مورو جمد بوده چنکال شاهین اجل اولدقده شهر
موصلده بو بیر حیره ده دیر مسیحك حقایقنه واقف بر اسقف کامل وار در
بر از توقف ایتمیوب محلسنه وار وخدمتنه شتاب ایت زیرا اولمش بنا علی هذا
خطه شامدن جانب موصله محمل بند عزیمت اولدم وتجسس وتفحص ایله درك
دیرینه نشین اولان اسقفه بولدم زمان وافیه وار نسکا تر خدمتنده
سرفراز وازمانده صدا اقتله چوق خدمتدن ممتاز اولدم انك دخی
شیشه حیوتی سنك خورده دست وفات اولمغه قریب اولدقده شویله جمله

لب خندان وصیت اولدیکه یا سلمان بنم حیوتم غبار مماتیله مکدر و آینه وجودم
کرد وفات ایله متغیر اولدقده شهر نصیبینده بر اسقف دیندار واردر
این مسیحک دقایقنه بغایت واقفدر علی فرض الاستعجال انک خدمتنه
کشاده بال اوله‌سن هذا اینده جی سوی نصیبینه صرف تمام همت عطف
لجام عزیمت ایدوب دیندار اولان اسقف مرقومک خدمتنه واردم
و باری وجیکان قدمنه یوز سوردم مدت مدیده وازمنه بعیده حضرتنده
مقیم وملازمتنده مستدیما اولدم انک دخی نخل حیوتی بر بدهٔ یبست
مماته اولمغه قریب اولدقده سوز سمه لب کشای وصیت اولدیکه یا سلمان
بنم جام سرشار حیوتم ریخته حال وفات اولدقده شهر عموریه‌ده
حالا السنه ناسده بروسه نامیله شهیر ووطن اقامت مترجم فقیردر
بر بطریق صاحب طریق واردر که حالا حلال مشکلات دین عیسی وکشای معضلات
این مسیحی اندن غیری کمسنه بلمیز واندن اعلم اقف نصارا دیده کمسنه فهم ایلمیم
انک صحیفه مجلسنه قلم وار مشیا علی الراس مسارعت و باری حالاکاک
خدمتنه مبادرت ایلیه‌سن بناء علیه بنده جی جانب نصیبیندن نطاق عزیمتی
کمر بند ایدوب بروسه‌یه وصول بولدم و بهر طریق بطریق مزبورک

دولت مواصلتی ایله مغتنم وشرف خدمتیله متنعم اولدم مدت بسیار
وهنکام بیشمار مدینه بروسه‌ده ساکن وحضورنده دوران ایلدن متمکن
اولمق حلالنده کاهی خدمت بطریق ایله مشتغل وکاهی کسب مال ومعاشده متقلد
اولمغله طریق اکتساب مواشیده سالک وبر از بقر وغنم مالکی اولدم
اول دخی تلخکام زهراب اجل اولمغه قریب اولدقده شو جمله کوهربار
وصیت اولدیکه یا سلمان بوقدر مدتدر ماننده بنده صداقتله خدمتکله
بنی ممنون ایتدک وخلوص استقامتله داستان مسلکنه کتدک یا سلمان آکاه
اول که بعد الیوم دین عیسی نک طراوتی زائل وآیین مسیحانک نضارتی
مضمحل اولسه کرک زیرا بن کتب قدیمه‌ده شویله قرائت ایتدمکه عن قریب دیار
عربده دین ابراهیم اوزره مکه‌ده نبی آخر الزمان مبعوث اولوب براز
مدتدنصکره بر موضعه هجرت ایدر که اول موضعک طاشلری سیاه و
شاسنده اشجار خرما قد بالا چکمشدر واول نبی مذکور دین حق اوزره
مبعوث اولوب کتب متقدمه‌ده مسطور اولدوغی اوزره نبی موعود اولدیغنه
اوچ علامتی واردر اولا صدقه قبول ایتمز وثانیا هدیه‌یی قبول ایدر
وثالثا صاغ دوشنده خاتم نبوت واردر دیدی یا سلمان بنم سرمایه حیوتم

نقاد ومتاع عمرینی کساد کلوب لباس مستعاریدنی تمارك وشاه راه فنایه
سالك اولدوغندنصکره کرکدرکه بر از بو حوالیده توقف ایتمیوب کندوکه
اندن شرف خدمتنه ایصال وانك اصحابی زمرهسنه ادخال ایدهسن وانك
حق پیغمبر اولدوغنه تصدیق ایدوب سعادت سرمدیه نائل وسیادت دارینه
واصل اولهسن دیوب بطریق مزبور جانب حبره نسخه تسلیم ایتدکدنصکره انك
وصیتنی وبکا اولان نصیحتی ایله عامل اولوب مدینه برو سمتندن دیار عربه
کتمکه عازم وقبلهٔ آمال وامانی سمتنه احرام بند عزیمت اولمغه جازم
وباد ورود کاب تهیه ایکن ناکاه بنی الکلب قبیلهسندن بر جماعت بنو بیه
موعدده عربستان طرفنه عبور ایتدیلر انلردن نیاز والتماس ایتدم که بنی همراه
ایدوب دیار عربه ایصاله تعهد ایدهلر وبو خدمتلری مقابلهسنده سلك
ملکمده منسلك اولان کاو وکوسفند کندولرك ملکی اوله انلر دخی بو قول
اوزره قرار ایدوب بنی همراه ایتمکه راضی اولدیلر وآغاز اکرام ایله رفاقت
ایدوب تا وادی القری نام موضعهدك معا کتدیلر وموضع مزبوره واصل
اولدقده بیوفا سیز منعم حیوب یهودیه بیع ایتدیلر ناچار زنار زنبیا یهودینك
خدمتنده پایدار واول حوالیده شجرهٔ نخل کوروب بروسرده بطریقك

توصیف

توصیف ایتدیکی موضع دردیو شاد اولدم بر ایکی کوندنصکره سیدم
اولادن یهودیدن بنی قریظهدن عمزاده کلوب سیدمدن بنی اشترا ومدینه
جانبنه یپیما ایلدکدن اول حوالیده سنك سیاه بسیار کوردکده یقیناً
بیلدمکه بطریك معهودك موضع هجره دیو توصیف ایتدیکی موضع بودر
بو معنا بکا مایه سرور اولوب نبی آخر الزمانك وقت ظهورینه انتظار ایلر
سیدمك خدمتنه مشغول اولدم مکر رسول اکرم مکهده مبعوث اولوب
کوس نبوة طرقوب مشربن سیدم خدمتنه مکب ومشتغل اولمغله هرکز
صداسی کوشمه بالغ اولمش بر کون سیدمله نخلستانه بعض مهم ایچون
روان اولدق بر اقتطاف خرما ایچون بالای نخله عروج ایدوب سیدم
پای نخلده بستر راحت کسترده قیلمشدی عمزاده سو هراد طیطاب
واضطراب ایله مدینهدن سیدم حضورینه کلوب دیدیکه قاتل الله بنی
القیله تکرم ادن انصاردن بر آدم عجیب وبشیر عربیده جا اولدوم
مکه جانبندن بر کمسنه نبوة ادعاسیله ظهور ایدوب مبعوث من عند الله
ونبی آخر الزمانم دیو دعوا ایدر حالا قبایه کلوب کروه انبوه جمع
ایدوب انك ایچون قباده بر مسجد بناسنه شروع ایتدیلر بو کلماتی بالای

نخلدن استماع اتدکده اندامم لرزه و موی بموی اعضادن عشه طاری اولوب
کندومدن بالکلیه کیتدم حتی سیدمه اوزرینه القا اتمکه قریب اولدم خوه ناخواه
اعضامده تشتت ایله تثبت اتدم صبره طاقتم و شکیبه استطاعتم قلمیوب
ناچار بالادن نخلدن زمینه نزول ایدوب عمزاده‌م سیدمه مذاکره سنی سبقت
ایدن کلمات تعجب کونه کلمه تدیکی مقالات ندر دیو استفسار ایلدکمده
سیدم لطمه عنیفه ایله لطم و ضرب شدیده ایله ضرب و شتم ایدوب ای غلام
دیو سنک فضول سنک بو مقوله اقوال ایله مناسبتک ندر که عود ینه و صوب
ایچون سؤال صدد نده اولورسن فهمنده فادر اولمدغن معنانی نه بلورسن کار
کندو کاریکه اشتغال لازمدر و حذف سیدمه دیو جر و توبیخ ایلدی بن دخی
ناچار ینه بالادن نخله صعود و ظاهرا اقطاف خرمایه شروع ایدوب باطنده نبی
مبعوثک حکایاتنی و جمله و مقال اولینی دیو عز تو تجربه فکرت اولمشدم وقت
شام قریب اولوب سیدم ایله معاینه‌ده بیده عودت ایلدم و اقتطاف ایتدکیم
خرمادن بر قدح حصه‌ما سیدم نفقه‌م شام ایچون بکا و بر مشدی تناول ایتیوب
رسول اکرم حضورینه جالب الستوه و لرسنا هدا ایچون ادخار ایلدم معلوم اوله که
سلمان فارسینک بعض احوالی کندو لسانندن اولمق اوزره بو مقامه کلنجه بیان
اولندار رضی الله تعالی بعض احوال سائره سی دخی بیورده حلیه شریفه ترجمه سی
خلالنده بیان اولنمق مناسبتله اولنداری و دخی معلوم اوله که سلمان فارسینک
رسول اکرم حضورینه کلدوکی هجرتک سنه اولی سنده ایدی که بر بیده
حین قدم المدینه کلامیله اشارت اولندی یعنی سلمان رسول اکرم حضرتلرینک
مدینه منوره به قدوم وقتنده حضور فیض تجلی الستوه و لرینه شرفیاب اولدی
بمائدة لفظنده اولان حرف با جار لفظنک تعدیه‌سی ایچون اولوب سابقا
بیان اولندوغی اوزره مصاحبه معناسنه مفید اولمسی ظاهردر یعنی سلمان
رسول اکرم حضورینه مائده ایله کلدی فاحتملها علی عاتقی روایتی بو معنانی
تأیید ایدر و ارباب لغت مابیننده مشهور اولان بودر که مائده شول خوانه دیرلر که
یعنی سفره دیرلر که اوزرنده طعام اوله و الا اکا خوان دیرلر مائده دیمزلر ایمدی
اکر رطب طعامدن معدود اولورسه علیها رطب قولی مائده اوزرنده اولان
طعامی بیان ایلدوکی تعیین ایچون اولور و اکر فاکهه اولوب طعامدن معدود اولمز ایسه
مائده لفظی ظرف ایچون استعاره یا تجرید طریقیله خوان معناسنه اولور و صحاح
الطعام ما یؤکل قولی معنای اوزره مؤیددر و صحاح صیفا المحلوم دیدیکی الطعام
الزاد المأکول و صحاح مهذب دیدیکی المائدة خوان آراسته و الموائد جمع الرطب

خرمایه تمر الواحد رطبة شیخ ابن حجر دیدیکه مایده مطلقا اوزرینه طعام
وضع اولنان شیئه استعمال اولنور زیرا میددن مأخوذدر تحرک معناسنه
مائده حین وضع و بسط و رفعده تحرک ایدیکندن حالی اولمدوغی ایچون مائده
تسمیه اولندی و کاه مائده اطلاق و طعام اراده قلنور و صاحب محکم دیدیکه
مائده نفس خوانه دخی اطلاق اولنور پس بو وجه اوزره تکلف و تأویله حاجت قلمز
و دخی معلوم اوله که ابن العراقی تقریب الاسانید شرحنده دیدیکه حدیث
مذکورک ظاهری دلالت ایدر که سلمان رسول اکرم حضورلرینه فقط رطب
اهدا ایتمش اوله لکن احمد و طبرانی سند جیده ایله سلمانک کندو حدیثندن
تخریج ایتدیکه سلمان دیدیکه بر ازهیزم جمع و بازارده فروخت و قیمتیله طعام
اشترا و ترتیب و رسول اکرم حضورلرینه کتوردم و طبرانی دخی تخریج
ایتدیکه سلمان دیدیکه هیزمک قیمتیله لحم جزور اشترا و طبخ و بر کاسه یه
ثرید ایدوب رسول اکرم حضورلرینه کتوردم پس ذکر اولنان حدیثلر اقتضا
ایدر که مائده ده طعام و رطب مجتمعا موجود اوله میرک دیدیکه ابن العراقی
قولی اوزره مائده نک مفهومندن طعام مأخوذدر دیدیکلری قول مشهوره
علیها رطب قولی بغایت مناسب اولور معنی اکا منحصر اولور که خوان اوزرنده

طعام مکر مائده نک معناسندن دخی جزء در و رطب دخی فوقده دیمک اولور
و بو کلام رطبک طعام اولدوغینه دلالدر زیرا طعام اولسه تصریحه حاجت
اولمز ایدی فوضعها بین یدی رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی سلمان
مائده معهوده یی رسول اکرمک پیشکاهنه وضع ایلدی فقال قائل
رسول اکرم در یا سلمان رسول اکرم سلمانک اسمنی بو اسمله اولدوغی نور نبوت
ایله کشف ایتدکلری ایچون سلمان دیو نداء ایتدیلر یاخود کندودن سئوال ایتدیلر
یاخود جبرئیل تعلیم ایلدی یا حضار مجلس اسمنی اخبار ایتدیلر و جایزدر که
مقدما ملاقی و اسمنه ملاقی اولهلر ماهذا یعنی بو کتوردوک پیشکاهمه وضع
ایتدوکک ندر مائده یه اشارت اولسه هذه کرک ایدی فقال قائل سلمان ندر
صدقة علیك و علی اصحابك وضع ایتدیکم شی سکا و اصحابکه صدقه در
ارباب تواریخ شویله بیان ایتدیلر که ادخار ایتدیکی خرمایی اخذ ایدوب
قباده رسول اکرم مجلسنه دخول و خرمایی پیشکاهنه وضع ایدوب رسول
اکرم دخی یا سلمان بو ندر دیو سئوال ایتدکده دیدیکه سنک رجل صالح
و عابد و عفیف و زاهد اولوب و حلالی حرامدن تمیز ایتمکله شهرتک و هر خصوصده
احتیاط و پرهیز قدرتک و خدمتکره صلحادن واجب الاکرام و غربادن

لازمدر الاحترام کمسنا و اولدوغندن دخی استماع ایتدم مدة مدیده دورکه
شو خرمایی مستحقلرینه تصدق ایتمك ایچون ذخیره ادخار ایتمشدم الحالة هذه سندر
احق و عندکده اولان غربادن الیق کمسه یی بولمدوغمدن حضور شریفکزه کتوردم
دیدی فقال قائل رسول اکرمدر ارفعها یعنی رسول اکرم دیدی یا سلمان
بو مایده یی یاخود بو صدقه یی بنم بیشکاهمدن قالدر احمد و طبرانی روایت
ایتدیلر که رسول اکرم مائده دن الینی چکوب اصحابنه اکل ایدك دیدی و کندو
اکل ایتمدی فانا و نحن امرا علیتدر یعنی زیرا بز که معاشر انبیایز یاخود
بز و بنو هاشم و بنی عبد المطلبدن اقاربم لا ناکل الصدقة صدقه یی
اکل ایتمزز و جایزدر که متکلم مع الغیر ضمیری عظمت معناسنی افاده ایچون
مذکور اوله قاکو رسول اکرم و اصحابندن کنایه اولسه اصحابه دخی حرام
اولمق لازم کلور و انی هیچ بر فرد قائل اولمدی مکر رسول اکرمك حضورنده
صحابه کرام مابیننده عشیرت اقربندن کمسه موجود و حاضر اوله بو صورتده
اکل ایلدامواتدکلری عشیرتدن غیری صحابه یه خاص اولور رسول اکرم
و عشیرتنه صدقه نك حرمتنه متعلق اختلاف اقوال کتب فروعده متکفل
اولمغله بو مقامده انك بیاننده تصدی اولنمدی قال قائل بریده بن

الحصیبلر

الحصیبدر فرفعها یعنی بریده دیدیکه امره امتثالا سلمان مایده یی رفع
ایتدی رسول اکرمك بیشکاهندن یاخود صحابه کرام اکلدن فارغ اولدقدنصکره
رفع ایلدی قال الهیثم کلوا و امسك یده روایتی بو معنایی مؤیددر اصحاب
تواریخ دیدیلر که سلمان رسول اکرمك صدقه یی قبول ایتمدکلرین مشاهده
ایتدکده دیدیکه عموریه ده بطریق معهوده بیان ایتدیکی علامات ثلثه نك
بری ظهور ایتدی فجاء فاعل ضمیری سلمانه راجعدر الغد نصبی فی الغد تقدیرنده
غددن مراد یا حقیقة غددر یا حکما غددر که مراد بر غیری کونده دیمك اولور
بمثله بالتعدید و مصاحبت ایچوندر یعنی سلمان اولا کتوردیکی مائده و رطب کبی
فرداده دخی رسول اکرمك حضورینه کتوردی میرك دیدیکه مثله ضمیرینك
مائده یه رجوعی مذکور اعتباریله در ابن حجر رطبه راجعدر دیدی عصام
اخوان اعتباریله مایده یه راجعدر دیدی فوضعه سلمان صکره کتوردیکی
مایده یی دخی وضع ایلدی بین یدی رسول الله صلی الله علیه و سلم
رسول اکرمك بیشکاهنه فقال رسول اکرم دیدیکه ما هذا یا سلمان
بو کتوردیکك وضع ایتدیکك ندر فقال سلمان جوابنده دیدیکه هدیة لك
سنك ایچون هدیه در بعض شراح دیدیلر که صدقه بر احساندر که

مصدّقا فی ثواب اثمیدی ایلیه مستحقنه اعطا ایدر و صدقه اعلادر اذ دنا آ
اولمغله خطر قندن ذلّلی و مصدّق طرفندن مرحمتی مشعردر پس صدقه علیك
لفظنده اولان علی استعلا معناسنی مفید اولمغله بو معنایه ایما در و هدیّه
بو عطیه در که انکله مهدی الیه اخذه اولان محبّتی اظهار و اکا تقرب قصد ایدر پس
هدیه ده الدعدیو رسول اکرمه تخصیص ایدیکی هدیّه ایله مقصود بالذات فقط
رسول اکرمه متقرب اولمقدر غیر اظهار ایچوندر و دخی معلوم اولسه که حرف علی
و حرف لام منفعت ایچوندر دیو مشهور اولان معنی اطلاقی اوزره دکلدر
بلکه فعل وحدتلی علی الیه استعمال اولندقده مضرة معناسنی و لام ایله استعمال
اولندقده منفعت معناسنی افاده ایدر شهد علیه و شهد له حکم علیه و حکم
کبی و الا علی و لام هر موقع استعماللرنده ضر و نفع معنالرینی مفید اولمزلر پس
عصاملك صدق علیك و هدیّة لك ده اولان علی و لام ضر و نفع معنالرینی افاده
ایلمز دیدیکی کلام مقبول دکلدر مسلمانز رسول اکرم هدیه قبول ایدیکی
مشاهده ایتدکده عمومیده ده بطریق معهود طعام بیان ایتدیکی علامتی تلشندکی بو
دخی طهور ایتدی دیدی فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم لاصحابه
ابسطوا اکثر نسخه ده همزه نك ضمی و بانك سکونی و سینك ضمی ایله ضبط اولنمیدی

بسطدن ماخوذ نصر بابندن ایصال معناسنه یعنی الکوکیرمایدیدی ایصال و ایند
اکل ایلیك زیرا بسط یدی ایصال الندن کنایه در قال الله تعالی لئن بسطت
الیّ یدك پس فی قرینه سیله ایدیکم لفظی محذوف و مقدّردر یا خود نشر
معناسنه طعامی مجلسده نشر ایلیك که حضّار الکورلری اکا واصل اوله سون
یا خود هدیّه نی تقسیم ایلیك یا خود بسلمان ایله انبساط و قدوم میله استبشار
ایلیك تا که قلبی مطیب اوله بعضی نسخه ده انشطوا نون و شین معجمه ایله
واقع اولدی نشاطدن ماخوذدر یعنی بنمله معا اکل ایتمکله سرور و شاد
اولوك و بعضیلر همزه نك و شین معجمه نك کسریله ضبط ایتدیلر ضرب
بابندن یعنی مائده نك عقده سنی حل ایلیك کو یا سلمانك مائده سی معقوده
و سربسته ایدیکه رسول اکرم حلّی ایله امر ایلدی مخفی اولمیه که معنای اخیر
اکثر اصحاب لغاتك قوللرینه مخالفدر که ثلاثیدن اولان نسط عقد معناسنه
واقعدر اولان انشاط حل عقد معناسنه که همزه ازاله ایچوندر
حتی صاحب نهایه دیدیکه یقال نشطت العقدة اذا عقدتها و انشطتها
اذا حللتها لکن صاحب تاج انشوطه کره و اکشادن و هو من الاضداد
دیدیکی معنا ایله مندفع اولور و بعضیلرك همزه نك فتحی و شینك

کسر ایله ضبط اتدکلری اوزره انشاطدن مأخوذ اولوب حل معناسنه
اهل لغت قوللری ایله موافق اولور. و دخی معلوم اولکه سلمان رسول اکرم
حضورینه کتوردوکی خرما سیدنک کندویه نفقه ایچون ویردوکی خرما اولوب
صورتده کلام یوقدر و جایزدرکه سیدنک اذنی منضم اولمش اوله و حدیث
مذکور هدیه‌نک مهدینک کندو ملکی اولدوغی و اولمدوغی تفحص اتمیدن ظاهر
حال اعتمادا قبولنک جوازنی اشعار ایدر. و دخی مهدی الیه اولان کمسنه
هدیه‌یی قبول ایتدکدنصکره جلساسی حصه‌مند اتمک مستحب اولدوغنه دلیلدر و من
اهدی له هدیة فجلساؤه شرکاؤه فیها حدیثی اکرچه ضعیفدر لکن معناسی مؤیددر
ترمذی اصولنده دیدیکه حدیث ضعیف مزبورده واقع اولان جلساءدن مراد
مهدی الیه اولان کمسنه‌نک مجلسنه مداومت و ساکن بیتی و معتکف بابی اولانلر
قبول هدیه وقتنده موجود اولان جلسادر کلدی. الهدایا مشترکة کلامی اکرچه
من حیث المعنی حدیث ضعیف مزبوره موافقدر لکن لفظنک اصلی یوقدر
حکایت اولنور که مشایخ عظامدن بر مرد کامله دراهم و دنانیر و امتعه‌دن
قسمندن هدیهٔ عظیمه کلدی و بر مرد مسافر مجلس هدیه‌ده بولنوب الهدایا مشترک
دیدکده شیخ مزبور لیک و تنها خوشترک دیدی مسافر بو ظن اتدیکه شیخک

تنها کندو ایچون اولوب مسافره هدیه‌دن حصه اولمیه دیو سویلدیکی کلامه
نادم و بغایت متألم اولوب چونکه شیخ تغیر حسن تدبیر لیک و تنها هر تو
خوشترک دیدی و هدیهٔ مزبوره‌یی تمامها او بر مرده هدیه‌نک کثرتندن
مسافر معهود مال بولمش مغربی کبی شاد اولوب تحملنه قادر اولمغله خدام
معاونت اتدیلر و منزلنه کتوروب کتدیلر و دخی روایت اولنور که امام
ابو یوسفه وافر نقود هدیه کلدی حضاردن بری الهدایا مشترکة دیدکده
ابو یوسف دیدیکه ای فلان الهدایاده اولان الف لام عهد خارجی ایچوندر
یعنی خرما و زبیب مقوله‌سندن اولان هدیه‌یه شاملدر نقودده صادق دکلدر
و شتان ما بین علماء الباطن و الظاهر و حدیث مذکورده کافر هدیه‌سنی
قبول جایز اولدوغنه دلیل واردر زیرا سلمان حین اهداده مسلم دکل
ایدی و حدیث مذکور ایله هدیه‌ده ایجاب و قبول شرط اولمدوغنه استدلال
اولنور و دخی معلوم اولکه سلمان فارسی نبی آخر الزمانک علامات ثلاثه‌سندن
ایکی علامت مشاهده‌سندن اوزره منده ایکن اصحاب کرامدن بر کمسنه وفات ایدوب
رسول اکرم جنازه‌سین تشییع ایچون بقیع جانبنه دوار اولمشلر ایدی و دفن
اتدکدنصکره صحابه میانده جلوس اتدیلر سلمان دخی حضرت نبوتی مشاهده ایدوب

اول حوالی یه واروب رسول اکرمك ظهر سمتنده استداره اتدکده رسول
اکرم نور نبوة ایله کشف اتدیکه سلمانك استدبار و استداره دن مرادی
کندویه وصف اولنمش بر شیئك اطلاعیدی میان ظهرلرندن ردا
القا اتدیلر سلمان مهر نبوتی مشاهده اتدکده بی اختیار اوزرینه دوشوب
تقبیل اتدکده رسول اکرم بویوردیلرکه یا سلمان تحول تحول یعنی کیرو کیت
کیرو کیت سلمان دخی سرکذشتن بیان ایلدی ثم نظر الی الخاتم علی ظهر
رسول الله صلی الله علیه وسلم قولی بو معنایه اشارتدر لفظ ثم
سلمان علامتین مذکورتینی مشاهده اتدیکی وقتدن صکره وافر زمان
مرور ایدوب متراخیا نظر اتدکنی اشعار ایچوندر فامسن بحرف فا
تعقیب ایچوندر یعنی سلمان علامت ثلثه ی مشاهده نك تمامنده متعاقبا
رسول اکرمی تصدیق و اسلامی قبول اتدی حضرت مولانا جامی شواهد النبوه
نام تألیفنده دیدیکه سلمان رسول اکرمك مجلس شریفلرینه مستسعد اولدقده
لسان عربی عالم اولمغله رسول اکرم ترجمان طلب اتدکده تاجر بر یهودی احضار
اتدیلرکه عربی و فارسی لسانلرینه واقف ایدی رسول اکرم و سلمان مابیننده ترجمانلق
صددنده سلمان رسول اکرمی فارسی لسانی ایله مدح ایلدکده یهودی ترجمه

تحریف ایدوب یا محمد سلمان سکا شتم ایلدی دیدی رسول اکرم نیز سمع تحیر
فخر اسلری اوزرنده بو فارسی مجردینه ایذا ایچون کلمش دیدی فی الحال جبرئیل نازل
اولوب سلمانك کلماتنی صحیح ترجمه و رسول اکرمی مدح اتدکنی بیان ایلدکده
رسول اکرم ترجمان معهوده یا یهودی سلمانك کلماتنك معناسنی ترجمه
اتدکك کبی دکل بلکه بنی مدح ایلدی دیدکده یهودی دیدیکه یا محمد چونکه لسان
فارسیده عالم سین نیچون بنا ترجمان اولمغه دعوت اتدك رسول اکرم
لسان فارسی شو وقته دك بلمز ایدم لکن حالا جبرئیل بکا تعلیم ایلدی یهودی
دیدیکه شو وقته دك یا محمد سنك نبوتکده شکم وار ایدی فیمابعد کاذبدر
دیو تهمت ایلدیکم حالا عندمده متحقق اولدی حق پیغمبرسین اشهد ان
لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله دیوب شرف اسلام ایله مشرف
اولدی بعده رسول اکرم جبرئیله دیدیکه یا جبرئیل سلمانه لسان عربی تعلیم
ایله جبرئیل دخی سلمانه اغزیکی اچ و کوزلریکی یوم دیدی سلمان دخی امرینی
امتثال اتدکده جبرئیل سلمانك دهاننه بزاقین القا و سلمانی فی الحال
لسان عربی فصاحتیله تکلمه اغاز اتدی و دخی معلوم اوله که سلمان اسلامی
قبول اتدکدن صکره بشر نه مقدار بر یهودینك رقبه سی رقتنده قالدی

فكان لليهود لفظى بو معنايه اشارتدر يهودك مفردى يهودى در و
واو حاليه در جمله امن تحتنده فاعل ضميرندن حالدر يعنى سلمان شرف اسلام
ايله مشرف اولدى رقيق ايكن يهوديدن ديعنى رقيقيتله يهوده اولدى وقتده
فتحى اولمليدر كه لفظ يهود و يغرس هم ضميرى جميع صورتنده مذكور اولدى
اشعار ايدر كه سلمان بر قاچ يهودينك بينلرنده مشترك اولدى و ابن سعد
ابن عباسدن تخريج ايتديكى اوزره كه سلمانى بنى الكلب عمرو بن خنرى كتوروب
وادى القرى ده بر يهودى يه بيع و بر روايتده دخى بر امرأه يه بيع ايتدكلر جايزدر كه
يهودى و امرأه على طريق الاشتراك اشترا ايتمش اوله و جايزدر كه فقط
بر شخص اشترا ايدوب مشترينك كندو يه عيال و توابعنه خدمت ايتديكى
ايچون تغليبا جمع صيغه سيله ذكر اولنمش اوله بو توجيه نسيدن بعضيلر مضاف
ولبعض اليهود تقدير نده ديديلر سلماندن مرويدر كه اذا اولنجه اوزرنده
قلدى سيده نقل ايتدم ديدى فاشتراه رسول الله صلى الله عليه وسلم
بكذا وكذا درهما يعنى رسول اكرم سلمانى شوقدر درهمه اشترا ايتدى
على ان يغرس يانك فتحى و رانك كسريله در في الحقيقه رسول اكرم
اشترا ايتديكى غارس دخى انلر اولمق ظاهردر لهم سلمانك مالكى

اولان يهوديلر ايچون نخلا نخيل يعنى درخت خرما معناسنه مفردى نخله در
وكلمه على مع معناسنه اولدوغينه رعايتا ظرفيه و على ان يغرس فاقع اولدى
موثلهدن معلوم اولدى كثرا باب سير تواريخ بيان ايتدكلرى اوزره سلمان
كندو لساننده روايت اولنان بودر كه شرف اسلام ايله مشرف اولدى عهد نبيده
رسول اكرم بكا بيورديلر كه يا سلمان سيدك ايله كندوكى كتابت وجهى اوزره
اشترا ايليه سن يعنى قرق وقيه خالص كه اول وقتده قرق درهم بر وقيه در التى
واچيوز عدد نخل فدانى غرس و ميوه دار اولنجه بعده ادا اولمق اوزره
عقد كتابت ايتدم رسول اكرم و صحابه كرام غرس نخلده بكا معاونت ايدوب
اوچيوز عدد مقدارى فدان جمع ايتدكلرى يعنى سيدمك اراضيسندن
بر زمينى اصلاح و تسويه ايتدم رسول اكرم كندى يد كريملريله ايكيوز طقسان
طقوز عدد فدانى زمين مزبوره غرس بيورديلر فقط بر فدانكه انى عمر
غرس ايلدى رسول اكرمك بيوردقلرى فدانلر همان اول سنه ده جمله ميوه ويردى
حضرت عمر غرس ايتديكى بر فدان ميوه ويرمديكين رسول اكرم مشاهده
ايتدكده تعجب كوستروب سببندن سؤال بيورديلر حضرت عمر ديديكه يا رسول الله
اول ميوه دار اولميان فدانى بن غرس ايتمشدم پس رسول اكرم اول فدانى

قلع

اخراج ویکنده دستکورمز بیوردقلری مجلدده عزیسا اقدیلر اولکه حتی هم زاولر
سنده میوه ویردی و هجرتک بشنجی سنه سنده بعض غزوات ایتدی رسول اکرم
بیصته ما کیان مقداری شیمامه ذو کلمشی خاطر عاطرلرینه بنم احوالم حطور .
اتدکده دومنلفار سینک احوالی نجیا اولدی دیو بو کمسه لری تفقد بیوردیلر
خاکپایلرینه یوز سوردکده شیماسه نوبی بکا ویروب شو شیمامه بقیه
بدل کتابتک انجوری سیدینه ویروب بالکلیه قیدکی فک ایلدی دیو بیوردیلر
شما صیحا للله وتحمیر ایتدکده بکرم وصیا انجق کلوب یا رسول الله بو شیمامه
بنم دیمز اولان فرق وقیه مقدار بحرحکل بلکه نصفنه انجق وفا ایدر دیدم .
شما هی فی المیزان الذیلو ولسان مبارککری شماعیه طوقوندی دیلر بنه بنم
الیمه ویردیلر اوزون عیاد ایتدیلر دخی اولان فرق وقیه التونی سیده اداء
اتدیکده فرق وقیه قدر التون دخی بکا فضله قلدی رسول اکرمک مبارک
لسانلرمس ایتدکی برکتیله . القصه تاریخ مزبوره بالکلیه قیدمدن فک
وسائر احرار مسلمین کبی آزاد اولدم دیدی واحمد مسندنده سلمانک
تخریج ایتدیکی حدیث قصه مزبوره یی مؤیدیدر . وحدیث بابک ظاهر
منفعه اولان رسول اکرمک کندولر اشترا ایلمکلری خصوصا بعض

رسول اکرم یا خود سلماندن راجع اولدوغی صورتلره بایع منفعت مبیعی
مدة مجهول ایله استثنا ویکندو نفعیچون ابقا ایدوب عرس وخدمت نخلی
داخل ثمن یا شرط عقد بیع اتمک لازم کلور بو ایسه منهی عنهدر لهذا شیخ
ابن العراقی دیدیکه حدیث بابده واقع اولان اشترادن مراد رسول اکرمک
سلمانک بدل کتابتی ویروب کندو کیرادا اتمکله اشتراء تسمیه اولنمیدر مجاوزدر
مذکور منافع وارد اولان تواریخ کلاملرینا اولان تناقض مندفع اولور .
فلیعمل سلمان یعمل نصبیله بعضیلر اوزرینه معطوفدر بو ترکیب افاده
ایدرکه سلمانک نخل مغروسه ده عملی بدل کتابته داخل اولدی فیه بعض نسخه ده
فیعمل فیها سلمان واقع اولدی مفرداتک ضمیری تذکیر نخیل وتانیثی نخلا اعتباریله
دیدیکنی نظم کریمده واقع اولان نخل منقعر ونخل خاویه لفظ نخلک مذکر
ومؤنث استعمالدن اشعار ایلدی علامه زمخشری کانهم اعجاز نخل منقعر
تفسیرنده دیدیکه ذکر صفة نخل علی اللفظ ولو حملها علی المعنی لانث کما قال
اعجاز نخل خاویة بو مقامده دخی ضمیرک تذکیر وتانیثی لفظ ومعناسنه
نظرا اولمق محتملدر حتی تطعم تانک ضمی وعینک کسریله افعال بابندن
مضارع معروفدر حتی تثمر معناسنه اطعمت النخلة دیرلر نخله میوه ویردی کده

رسول

حتى تطعم معروف ومجهول ايله مذكر ومؤنث روايت اولنمشدر ديديكي ميرك بو
كلامن تزييف ايچون نه تغير روايتمزده ومشايخمز اصولنده مجهول صيغه سي
نقلدر ديديكي محقق اولمسه كه حديث بابنده واقع اولان تطعم نك فاعل
ضميري نخله راجعدر پس معروف صيغه سنك غيري اولمق جائز دكلدر
وحيثاً نهايه نك وفي الحديث نهى عن بيع التمر حتى تطعم يقال اطعمت
الشجرة اذا اثمرت واطعمت الثمرة اذا ادركت اي صارت تطعم يؤكل منها
وروي حتى تطعم اي تؤكل لانها لا تؤكل الا اذا ادركت قولنه تشبث
وحديث بابنده تطعم مجهول صيغه سيله روايت اولنديغنه استدلال
بچندان معقول دكلدر زيرا صاحب نهايه كلامندن منفهم اولان بودركه
تطعم ماده سنده ماكول اولان ثمره اسناد اولنديغنده معروف ومجهول اولمق
صحيحدر ولكن حديث بابنده واقع اولان تطعم كه غير ماكوله اسناد اولنمشدر
ماكوله اسناد اولنان تطعم لفظنه قياس اولنمق مستبعددر وحديث بابنده
واقع اولان تطعم نك فاعل ضميري نخله راجعدر پس معروف صيغه سندن
غيري اولمق جائز دكلدر وحيثاً نهايه نك وفي الحديث نهى عن بيع التمر حتى
تطعم يقال اطعمت الشجرة اذا اثمرت واطعمت الثمرة اذا ادركت اي صارت



ذا طعم يؤكل منها وروي حتى تطعم اي تؤكل لانها لا تؤكل الا اذا ادركت
قولنه تشبث وحديث بابنده تطعم مجهول صيغه سيله روايت اولنديغنه
استدلال بچندان معقول دكلدر زيرا صاحب نهايه كلامندن منفهم اولان
بودركه تطعم ماده سنده ماكول اولان ثمره اسناد اولنديغنده معروف
ومجهول اولمق صحيحدر ولكن حديث بابنده واقع اولان تطعم كه غير ماكوله اسناد
اولنمشدر ماكوله اسناد اولنان تطعم لفظنه قياس اولنمق مستبعددر
وحديث بابنده مجهول اولسه تؤكل النخلة ديمك اولور وحتى كلامنى
تصحيح ايكي كره مجاز اعتبارينه محتاجدر بر كره اسناد ادراكدر اكل وبر كره دخي
نخله دن ثمره مراد اولنمغله بو تكلف ارتكاب اولنمقدن معروف صيغه سي
اوزره اقتصار اولنمق صوابدر والله اعلم فغرس رسول الله صلى الله
عليه وسلم النخل يعني رسول اكرم كنديلر ايله ايجون عدد نخل
فدانندن غرس ايتديلر الا نخلة الا ايچون فدانلري بر فداني غرس ايتمديلر
واحدة لفظي نخله دن مستفاد اولان وحدة معناسيني مؤكد اولور كويا
سائل سؤال ايتديكه اول بر فداني كيم غرس ايتدي غرسها عمر رضي الله
عنه جمله مستأنفه سيله جواب ويردي يعني انى حضرت عمر غرس ايتدي

وجمله نخلة لفظنه صفت اولمق اوزره حمل جائزدر فحملت النخل من عامها
كلمه‌سی في معناسنه اولدوغندن روايت اخريده في عامها واقع اولدوغی مؤيددر
وضمير مجرور نخلة يه راجعدر وعام سنه معناسنه‌در ضميره قيل نخل اول سنده
مغروس اولمغله ادنی ملابسه‌يله يعنی جميع نخل فدانلری غرس اولندوغی
سنده ميوه ويرديلر ولم تحمل نخلة لكن بر فدان مابينلرنده شاذ اولوب
ميوه ويرمدی اصول صحيحه‌ده تحمل نا مثناة ايله فتحمل ضبط اولنمشدر فقال
رسول الله صلى الله عليه وسلم ما شأن هذه اشارة نخلة غير مثمره
در يعنی رسول اكرم اول بر نخله‌يه سائر نخله‌لر كبی ميوه دار اولمغله سببی ندر
ديدی فقال عمر رضی الله عنه يا رسول الله انا غرستها عمر جوابنده
يا رسول الله اول ميوه ويرمين فدانی بن غرس ايلدم وسزك يد كريمه كوزه كا
واصل اولمدی فنزعها رسول الله صلى الله عليه وسلم فغرسها
فحملت من عامه رسول اكرم اول فدانی نزع واخراج ايدوب كندو مبارك
اللريله مجددا غرس ايتديلر همان اول سنده ميوه ويردی مخفی اولميه كه عامه
اولان ضمير مجرور غرسها دن مستفاد اولان غرسه راجعدر وحتی معلوم
معلم كنده رسول اكرم حين غرس نخله‌ده ايكيوز طقسان طقوز فدانی كندو يد كريمه

ايلك

ايلك غرس ايدوب همان اول سنه ميوه ويرديكی اظهار معجزه اولدوغندن حضرت
عمرك غرس ايتديكی فدان اول سنده ميوه ويرمديكی تاييد ايلدی زيرا نخل
فدانی غرس اولندوغی سنده ميوه ويرمك خارق عادتلردر وحضرت
عمرك غرس ايتديكی فدانی اخراج وغرس بعد حملی سنه‌ده ميوه ويرديكی
معجزهٔ اخريدر صلى الله عليه وسلم. سلمان فارسی هجرتك بشنجی سنه‌سنده
ازاد وعبوديت الهيه‌يه خاص اولمغله لشايوم خندقده حاضر اولدقده
رسول اكرم حقنده سلمان منا اهل البيت ديو بيوردیلر. امام شعرانی
طبقاتنده ديديكه سلمان اهل بيتدن اولمغله صدقه قبول ايتمز ايدی
بعده جميع غزواتده حاضر اولمشدر. روايت اولنديكی سلمان معمرلردن
ايدی حتی عيسى بن مريمك وصيسنه لاحق اولوب توريت وانجيل اندن تعلم
ايتدی بعضيلر ايكيوز اللی وبعضيلر ايكيوز اللی سنه‌يه بالغ اولدی ديديلر
واسمنده اختلاف اولندی بعضيلر ماهويه بعضيلر مابه بعضيلر
بهبود بن بدخشان كه منوچهر ملك نسلندندر ديديلر حضرت عثمانك
ايام خلافتنده مداينده وفات ايتدی بعضيلر اسلام هجرتك اوتوزنجی سنه‌سنه
جمادی الاولی سنه‌سنده ايدی ديديلر ورسول اكرمه بيع ايدن يهودينك اسمی

عثمان بن ابي سهل اليهودي القرظيدر . وبعضيلر حضرت عثمانك زمان خلافتنده
يمن صنفها انكتدى ديديلر والله اعلم بحقيقة الحال الحديث السابع
حدثنا محمد بن بشار اخبرنا بشر باء موحده نك كسري و سينك سكوني
بعدنده را ايله در بن الوضاح ضاد معجمه نك تشديديله در كه ابو الهيثم البصري
وصدوقدر اخبرنا ابو عقيل عين مهمله نك فتحي وقافك كسري ايله اسمي
بشير بن عقبه در الدورقي دالك و رانك فتحلري و مابينلرنده اولان واو
ايله در دورق نسبتدر سيوطي خوزستانده بر شهر در ديديلر عن ابي نضرة
نونك فتحي و ضاد معجمه نك سكوني بعدنده را و تا ايله اسمي منذر بن مالك بن
قطعه در قال قائل ابو نضره در سألت ابا سعيد بن مالك بن
سنان الانصاري الخدري خاء معجمه نك ضمي و دال مهمله نك فتحي له بني خدره
نسبتدر كه انصاردن بر قبيله در عن خاتم رسول الله صلى الله
عليه وسلم يعني لفظنك قائلي ابو عقيلدر وفاعل ضميري ابو نضره يه راجعدر
خاتم النبوة حاصلي ابو عقيل ابو نضره دن شو وجهله روايت ايتدي
ابو نضره ابو سعيددن خاتمي سؤال ايتدم ديدكده رسول اكرمك يد كريمه لرنده
اولان خاتم مراد اولمق غيري افاده ايچون ابو عقيل ابو نضره نك مرادينى تفسير ايلدي

فقال

فقال قايل ابو سعيد در كان ضمير خاتمه راجعدر في ظهره
ضمير مجروري رسول اكرمه عائددر بضعة ناشزة بضعة باء موحده نك
فتحي بعدنده ضاد معجمه نك سكوني بعدنده عين مهمله ايله تاء بارده سي ايله در
حتى نهايه و قد يكسر الباء قطعة من اللحم ديدي و نصبله كاننك خبريدر
ناشزه زاء معجمه ايله نشزدن مأخوذدر ارتفاع معناسنه و نصبله بضعه نك
صفتيدر . يعني خاتم نبوت رسول اكرمك ظهر مباركلرنده قطعه لحم مرتفعه
ايدي و بعض روايتده بضعة ناشزة كلمه لري رفع ايله واقع اولديكده كان
تامه اولدوغنه بناء در و جايزدر كه كان ناقصه اولوب بضعه رفعله اسمي
في ظهره مقدم خبري اوله و دخي تحتنده اسمي خاتمه راجع وفي ظهره خبر
و بضعه نصب ايله خبر بعد خبر اولمق محتملدر . شرح السنة ده صاحب مشكوة
ابي رمثه دن نقل ايتديكي اوزره شو وجهله واقع اولديكه ابو رمثه ديديكه
بكا عرض ايله رسول اكرمك حضور عاليلرينه واردق بلديرديكه يا رسول الله
بن طبيب حاذقم لطف ايدوب رضا شريفكز اولسون ظهر مباركلرده
اولان شيئه علاج ايده يم رسول اكرم ديديكه انت رفيق والله الطبيب
طبيبي ديديكه رسول اكرمك ظهرنده اولان مهر نبوت في فضله بدندن متولد

بجبانه ظن ایدوب علاج ایله برء دیلکده رسول اکرم بیوردیلرکه بیمز ظهور مله
اولادن شئ علاجه محتاج امراض قبیلندن دکلدر بلکه سن کندوکه
طبیب اطلاق ایلدك سنك کلامك اصلاح وعلاجه محتاجدر •
زیرا فی الحقیقه داء ودوانك حقیقتنه عالم وبقایه قادر طبیب مداوی
شافی حقیقی فقط حضرت حکیم لم یزلدر سن موضعنه علاج ایله دفع
ایلدیسین وبو شیئه قادر دکلسین وصلی الله علی محمد وصحبه وسلم •
الحدیث الثامن حدثنا احمد بن المقدام میمك کسریله در ابو
الاشعث ثاء مثلثه ایله در العجلی عین مهمله نك کسری وجیمك
سکونیله عجله نسبتدر البصری صدوقدر اخبرنا حماد میمك
تشدیدیله بن زید حماد بن سلمة البصریدن احتراز ایچون ابن زید دیدیکه
حماددن احفظ کمسه کوریلمدی عن عاصم الاحول بن سلیمان ابو
عبد الرحمن البصری ثقه در لکن امور ولایته داخل اولوب حکومته اصل
اولمغله ابن قطان مطعون ایلدی دیدی عن عبد الله بن سرجس
سین مهمله نك فتحی وراء مهمله سکونی وجیمك کسریله بعده سین مهمله
ایله در حسن وفنتاده دیدکه عمر منصرف اولمق اوزره ضبط اولنمشدر

عبدالله

عبدالله من بوده صحابیدر وبصره ده ساکن ایدی ائمهٔ ستّه حدیثین
تخریج اتدیلر وقال قائلی عبد الله در • اتیت رسول الله صلی الله
علیه وسلم وهو فی ناس یعنی رسول اکرمك حضورلرینه کلدم
حال بوکه رسول اکرم صحابه دن بر جماعت ایچنده جلوس ایتمشلر ایدی
فی بعض نسخه وفی اناس واقع اولدی فدرت دوردم ماخوذ فعل ماضی
متکلم وحده در هکذا کیفیت دورانه اشارتدر من خلفه ضمیر مجرور
رسول اکرمه راجعدر یعنی رسول اکرمك حضورلرینه واردقده طوردیغم
مکاندن کتدیم وبو رسول اکرمك ظهر طرفندن طوردم یا لفظ هکذا الخ
مکاندن کیتدیکی رسول اکرمك ظهر طرفنه نه کیفیتله واردیغنه اشارت
اولنمق مراد دیدیکه جایزدر دیدکه عبد الله حدیثی مسجد نبویده رسول
اکرمك صحابه ایله جلوس اتدوکی موضعده تحدیث ایدوب هکذا لفظیله
مکاندن کتدیم شو مکانده طوردم دیو اشارت اتمش اوله فعرف الذی
ارید یعنی رسول اکرم نور نبوت ایله یاخود بنم خلف ظهرلرینه دوردیغم
فهم ایله مرادم اتدیکم شئ بیلدیکم رؤیت خاتم نبوتدر فالقی الرداء عن
ظهره بنم مرادم حاصل اولسون ایچون ردای ظهر طاهرلرندن براقدیلر

**فرأيت موضع الخاتم** اولوقتده خاتم نبوتك موضعين كوردم طبراني
روايتنده فرأيت الخاتم واقع اولمشدر حديث بابده لفظ موضع منجمز اولمق
ملاحظه اولنور زيرا عبد الملكك مرادي خاتمي كوردم كه موضعني كوردم ديمكدر
مكر محلك رؤيتي خاتمك رؤيتني لازم كلور ديو بن بر روايتده محل ايله تعبير
مبالغه ايچوندر اولور يعني خاتمي بر روايتده متعالي مشاهده ايتديكم محلي
دخي مستور قلمدي **على كتفيه** اكثر نسخه‌ده تثنيه و بعضده افراد صيغه‌سيله
واقع اولمشدر وعلى كلا النسختين رأيت لفظنه متعلقدر ميركك موضع
الخاتم دن حال اولمسي نحوي ايتدن خاطره فائته قطعا ايدوب كه على كتفيه
مقدر رأيت لفظنه متعلقدر جمله جمله مستأنفه اولور كويا عاصم الاحول
عبد الله‌دن رأيت موضع الخاتم لفظني استماع ايتدكده كركي كبي مقصودي
افاده ايتمكله سؤال ايتديكي موضع خاتمي رسول اكرمك جسد مباركلرينك
نه طرفنده كوردك جوابنده وردكي رأيته على كتفيه و على اي حال كان على كتفيه
تاويله محتاجدر زيرا خاتم نبوت رسول اكرمك كتف ايسرينه قريب اولمغله اصح
روايات ايتدن ان شاء الله تعالى اخر بابده بيان اولنور والله الموفق **مثل الجمع**
نصبله خاتمدن حالدر جمع جيمك ضمي وميمك سكونيله مشهوردر كسائي جيمك

كسر ينه نحوي نقل ايلدي و مراد جمع كفدر كه اصابعك جمعي و ضم اولنمسندن عبارتدر
فادر سبيله و ترك ايده يوم قبضه درلر بس فعل بمعنى مفعول وكف مجموع معناسنه اولور
مجعي اولمديكه خاتم نبوتي جمع كفه تشبيه مجرد هيئه مجموعيتنده ايدر مقدار حجمنده
دكلدر زيرا احاديث اخرده بيضه كبي كه تشبيه اولنمشدر و سبقت ايتدي بل خود
خاتم نبوتده خطوط اولمدوغني افاده ايچون كف مجموعده بين الاصابع خطوط
اولمغله كف مجموعه تشبيه اولنمشدر طبراني روايتنده كانه جمع كف و بر
روايتده كانه جمع وابن سعد روايتنده مثل الجمع واقع اولمشدر كه مراد جمع
كفدر **حولها** ضميري مجرورده خاتمه راجعدر قطعه لحم تاويلى ايله واكثر شراح
تانيث ضمير مجروردده تكلفات بعيده ارتكاب ايتديلر ميركك جمعدن منفهم
اولان بضعه يا خود جمعده ملحوظ اولان اجزا اعتبار ايله ديديكي حنفي
مثل الجمع لفظنه شعرات يا اجزاء جمع اعتبار ايله راجعدر ديديكي عصام خاتمه
راجعدر علامه نبوت اعتباريله ديديكي و حولها ظرف منصوب و مبتداسي
اولان **خيلان** اوزرينه تقديم اولنوب جمله خاتمدن حال يا صفت بعد
صفتيدر خيلان خاء معجمه نك كسري و يانك سكونيله خالك جمعيدر كه
تركيده بك ديرلر **كانها** ضميري خيلانه راجعدر **ثاليل** ثاء مثلثه

وهمزهٔ ممدوده ایله قتادیلر وزننده ثؤلولك جمعیدر که فارسیده

زخ وترکیده سکل دیدلر یعنی مشت کبیر کوردم که اوزرنده حاللر وار

وهر حالکویاکه شکللر وبعضی خاتم نبوتی کوروب نابل مرام اولدم فرجعت

رسول اکرمك ظهر طرفلرندن رجوع اتدم حتی استقبلته تا بیشکاه

طوردم یا اوتوردم وبعضی بیلر مراد اولمراجون دخی اول قالیدوب بعض

ممنون نسنه دیلر فقلت رسولکی دیدم که غفر الله لك یا رسول الله

جایزدر که عبد الله بن سرجسك مرادی حق سبحانه وتعالی رسول اکرمه

لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تاخر مضمونی اوزره مغفور اتدکندن اخبار

اوله وجایزدر که مغفرت ایله دعا اوله بعضیلر دیدیلر که آیه مذکوره نك

مضمونی اوزره رسول اکرمك مغفور اولدوغی متحقق اولمغین مغفرت

ایله دعا استحصال حاصل قبیلندن اولور وبعضیلر دخی شویله

جواب ویردیلر که جائزدر که بو وقعه آیه مزبورهنك نزولندن یلیوب عبد الله

آیتك مضمونینه اطلاعندن مقدم اوله میرك دیدیکه محتملدر که عبد الله

ك قصدی رسول اکرمك استغفاره احتیاج وعدم احتیاجندن قطعا

نظر مجرد دعا اتمکله کندونك ممنون اولدوغنی اظهار اوله ومحتملدر که

عبد الملك مرادی رسول اکرمه دعا بها سیله انك دعاسنه مظهر ودر تحیت

ایله توجه شرفیله استجلاب ایله غیرلردن ممتاز اولمق اوله بعض شراح عبد الملك

مرادی طلب اندی یا دمغفرت یا مغفرت اوزرینه ثبات یا امتی ایجون طلب

مغفرت اوله فقال قال رسول اکرم دخی ولك یعنی غفر الله لك معنی

اولمیکه رسول اکرمك بو کلامی احسانی احسان ایله مقابله قبیلندندر

قال الله تعالی واذا حییتم بتحیة فحیوا باحسن منها او ردوها اکرچه

قسم ثانیدن اولمسی ظاهردر لکن فی الحقیقه رسول اکرم امتی ایجون اولدی

دعاسی امتك بو بیر بوبینا اولان دعاسندن افضل اولمغله قسم اولدن معدود

اولور فقال القوم لفظنك قائلی عاصم الاحولدر وقومدن مراد عبد الله

بن سرجس بحدیث اتدکلرن حاضر المجلس اولانلر قومدر یعنی عاصم دیدیکه

عبد الله یعنی عاصم دیدیکه عبد الله حدیث مذکوری تحدیث اتدکده حضار

مجلس اکا دیدیلر که یا عبد الله رسول اکرم سنك ایجون استغفار اتدیمی

ومحتملدر که فقال القوم لفظنك تاویلی عبد الله مذکور وقومدن مراد صحابه

کرام اوله یعنی عبد الله دیدیکه صحابه کرام بکا دیدیلر که رسول اکرم سنك

ایجون استغفار اتدی یا حود اتدیمی پس استغفر لك رسول الله صلی الله

ومروی

علیه وسلم جمله سی خبریه در یا همزه استفهام تقدیریله استفهامیه
اولمق متعین اولور فقال نعم ولکم یعنی عاصم دیدیکه بو سؤالك جوابنده
عبد الله بن سرجس رسول اکرم بنم ایچون و سنك ایچون استغفار اتدی دیدی
ابن حجر دیدیکه استغفر جمله سی استفهامیه اولمق متعیندر زیرا خبریه اولسه نعم
لفظی فائده دن خالی اولور پس قال تحتنده فاعل ضمیری عبد الله بن سرجسه راجعدر
حتی رسول اکرمه راجعدر دیدیکی کلام مقبول دکلدر • میرك دیدیکه فقال
القوم کلامنك قائلی عاصم الاحولدر • وطبرانی عندنده قالوا قد استغفر لك
رسول الله صلی الله علیه وسلم وروایة اخریده فقال رجل من القوم هل استغفر لك
رسول الله صلی الله علیه وسلم واقع اولدی و مسلم اوچ طریقله عاصم الاحولدن
تخریج اتدیکی فقلت استغفر لك رسول الله صلی الله علیه وسلم روایتنده
قائل علی التعیین عاصم اولدیغی ظاهردر پس روایت بابنده قول من نوری
قومه اسناد مجاز اولور قتل بنو فلان قبیلندن قومدن مراد مجلس تحدیثده
حاضر اولان قومدر و محتملدرکه عاصم سؤال اتدیکی کبی سائر حضار مجلس
دخی سؤال اتمش اوله لهذا بعض روایاتده سؤال عاصمه و بعض روایاتده
قومه اسناد واقع اولدی بعضیلر دیدیلرکه جائزدرکه عاصم کندوکی مبهم

ولفظ استغفر همزه نك
فتحیله روایت اولندیغی
انکاره استفهامیه
صح



اتمش اوله که اکثر رواتلرك عادتی بودر یعنی عاصم کندو سؤالی تمکین
بن سؤال اتدم دیمیوب قوم سؤال اتدی دیدی زیرا کندو حضار مجلسدن
بعضیدر و دخی معلوم اوله که ثالثا بو سؤالدن مقصود عبد الله بن سرجس
رسول اکرمك صحبتنده بولندوغی علم و حبل الایقان عالم اولمق ایچوندر
طبرانی عبد الله بن سرجسدن بو جمله روایت اتدیکه قال قائل عبد الله در
اترون هذا الشیخ که عبد الله کندو یعنی مراد ایلدی کلمت رسول الله و اکلت
معه رسول اکرمه سویلدم و انکله معا طعام اکل اتدم و روایت اخریده
واقع اولدوغی اوزره طعامدن مراد خبز و لحم یا ثریددر عاصم الاحول
عبد الله بن سرجسدن بو کلامی استماع ایدوب رسول اکرمك استغفار
سؤال اتمشکن متعجبدرکه ابن عبد البر استیعابده عاصم الاحولدن روایت
اتدیکه عاصم دیدی عبد الله بن سرجس رسول اکرمك دیدارینی اتا ولدن
مشاهده اتدی لکن صحبتی بعضلر بیلمز فقولنا ولهذا دیدیلر ملوك دیدیکه جائز
عاصم عبد الله بن سرجسدن بو وقعه یی استماع اتمزدن اول رسول اکرم ایله صحبتینی
انکار ایدنلردن اولمغله بو وقعه یی عبد الله دن استماع اتدکده تعجب کوستروب سؤال
ایدوب بعده انکارندن رجوع اتمش اوله و صحبتی مقر اولدیغی یعنی بو حدیثی اند

اندن روایت ایلیه ثم تلا هذه الآیة کلامنك قائلی عاصم تلاوه ایلدی
عبد الله بن سرجس دن یعنی عاصم دیدیکه عبد الله بن سرجس مسئوله جواب صددنده
نعم استغفر لکم ایضا دیدیکده صکره رسول اکرمك سائلر ایچون دخی
استغفار اتدکلرینك وجهی بیان ایچوندر واستغفر لذنبك وللمؤمنین
والمؤمنات قول شریفنی تلاوت اتدی یعنی بنم ایچون خاصة استغفار اتدیلر
و بو آیة کریمه یه امتثالا سزك ایچون دخی استغفار اتدکلری محل شبهه دکلدر
مخفی اولمیه کیم آیة مذکوره یه متعلق اولان قال و قیل کتب تفاسیرده کثیر اولمغله
بو مقامده تطویل اولمیوب باب ثانیده خاتم نبوة متعلق بعض فوائد ایله اکتفا اولندی
اولمیوب مناسب ملاحظه اولندی والله الموفق معلوم اوله که خاتم نبوتك مقدار
و هیئت و شکلده روایات مختلفه و احادیث متخالفه وارد اولمشدر بعض
روایاتده مثل زر الحجلة یعنی بکیت العروس تو کمه سی یا بیضه سی کبی مقداری
ایدی و بعضیلر بیضه کبوتر مقدارنده غده حمرا ایدی و بعضیلر مجتمع مویلی
ایدی و بعضیلر قطعه لحم ایدی و بعضنده مشت مقداری ایدی و بعضنده
لحمدن بندقه ایدی مصنف جامعنده تفاحه مقداری ایدی دیدی بیهقی
روایتنده کعکه ترکیدی او و دملر ایدی طبرانی عندنده رکبه عنز یعنی



کجی دن مقداری ایدی و بعض روایاتده بیضة صغیره یعنی کوچك
انجیر مقداری ایدی و بعضنده نور متلالئ ایدی روض الانفده لحم
اوزرینه وضع اولنان محجمه نك اثری مقداری ایدی تاریخ ابن ابی حثیمه ده
بکشل خال ایدی دیدی و بعض روایاتده صادر و دیمامل شیا ایدی که
اطرافنده عرف الفرس یعنی آت یالی کبی مویلر وار ایدی و حکیم ترمذی
خاتم نبوتك باطننده الله وحده لا شریك له و ظاهرنده توجه حیث
شئت فانك منصور لفظلری مکتوب ایدی دیدی تاریخ نیسابورده
محمد رسول الله مکتوب ایدی دیدی قرطبی دیدیکه احادیث ثابته نك مقتضاسی
بودر که خاتم نبوة رسول اکرمك جسد نظیفلرنده بیضه حمامه مقداری
قرمزی برشی اولدیسه زر الحجلة و بیضة الحجلة و بندقه صغیره مقداری
اولدوغنه ناطق اولان احادیث مخالف اولمز لکن تفاحه و مشت مقداری
اولمق اوزره اولان روایاته مناقض اولور و ابن العراقی قرطبیدن نقل
اتدیکه بعض رواة خاتم نبوتك کوچك اولدوغی تصویر ایدوب بیضه حمامه
و بعض رواة بیوکلکن تصویر ایدوب تفاحه و مشته تشبیه اتدیلر بعض نقادیندن
مشهور جمله روایت اولندیکه روایات متعدده دن استنباط اولنور که خاتم نبوة

رسول اکرمك جسد لطیفلرینده غدهٔ ماتیه یعنی ظاهر بر قاووزنده سحاللو
یکی شکللو و مجتمع قیللو اولوب ایدی نور متلألئ ظاهر اوله وهو مشاهد ایدی
کندو ادراکی مرتبه سی بر شیشه تشبیه ایلدی و شیخ ابن حجر دکیه عنق و اثر
مجمع و شامهٔ سودا و خضرا اوزرنده بعض خطوط مکتوب دیو واقع اولان
روایات هر کز ثابت اولمدی و صحیح مسلمده جابر بن سمره حدیث شریف جمله
روایت اتدیکه خاتم نبوت رسول اکرمك جسد لطیفلرینك لوننده ایدی
کذلك ابن سعد دخی بو جمله روایت ایلدی و مخفی دکلدر که بابا اولده ذکر
اولندی که رسول اکرمك جسد لطیفلری ابیض ایدی که کویا فضه دن مصنوع
اولمش و بنجا جابر بن سمره دن روایت اولندیکه خاتمك لونی قرمز ایدی پس
جابرك قوللری مابیننده تناقض ظاهر اولمغله بعض افاضل دفع تناقض
مذکور ایچون دیدیکه جابر رسول اکرمك جسد شریفلری ابیض و فضه دن مصنوع اولمشدی
دیو اتدوکی تشبیه حضرت دهمة و سواددن نفی ایچوندر حمرتی نفی ایچون دکلدر
امدی جابر کیجه جسد شریفلری حمرته مائل اولمغله جابر حدیثنك آخرنده خاتمك لونی
مائل ایدی دیمك اوله فالله اعلم. و دخی معلوم اوله که خاتم نبوت رسول اکرمك
جسد شریفلرینك نه طرفنده اولدوغنده دخی روایات متخالفه واقع اولدی

اکثر روایاتده بین کتفینده واقع اولدی مسلم عبد الله بن سرجس شریف جمله
تخریج اتدیکه خاتم نبوت کتف یسرینك ناغضنده یعنی اعلاسنده ایدی
و بعض روایتده کتف ایسرینك عضروفنده یعنی صول شانه سنك لیّن اولان طرفنده ایدی
ایدی طبرانی عندنده طرف ایسرلرنده ایدی و ابو نعیم عایشه دن تخریج اتدیکی حدیث شریفده
کتفنده فقار یعنی بیکمو کیسه قریب ایدی دیو واقع اولدی و اکثر محدثین بین
الکتفین اولدوغنی اصح و ارجح اولمغله انی اختیار و یمین و یسار حدیثلرین منع و رض
اولمغله انلردن اعراض اتدیلر حاکم مستدرکنده وهب بن منبه دن تخریج اتدیکه
حق سبحانه و تعالی هر کز بر پیغمبر بعث اتمدی الا انك ید یمینده شامهٔ نبوت وار ایدی
الا بزم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم که انك شامهٔ نبوتی کتفلری مابیننده ایدی
شیخ ابن حجر دیدیکه خاتم نبوت رسول اکرمك کتف ایسر طرفنده وضع اولندوغنك
حکمتی قلب جانب ایسرده اولدوغیچوندر ابن عبد البر سند قوی ایله میمون بن مهران عمر بن
عبد العزیزدن روایت اتدیکه حضر مقطوعدن شریف جمله تخریج اتدیکه بر کمسنه حضرت
اللهدن نیاز دیدیکه شیطانك موضعنی کوستر دیو دعا اتدی خیر قولنده واقع اولمغله
واقعه سنده بلوری کبی بر شیء کوردیکه بیرونندن درونی کوریندی شیطانی ضفدع
صورتنده اولجسدك کتف ایسرنده قلبك برابرنده طورمش بعوض یعنی نشه کبی

حرطوموق قلبنه ادخال ایدوب وسوسه ایدر بندهٔ خدا اللهی ذکر اتدکده خرطومنی
اخراج ایدوب وسوسه‌دن فارغ اولور سعد بن منصور عروة بن رویم طرقندن
شویله تخریج اتدیکه عیسی بن مریم حضرتلری الله‌دن نیاز اتدیکه یارب بکا
بنی آدمدن شیطانک موضعنی کوستر دیو دعاسی اجابته قرین اولوب کوردیکه
باشی یلان باشی کبی ثمرهٔ قلب اوزرینه وضع اتمش بنده خدا الله تعالی‌یی ذکر اتدکده
باشنی چکوب کیدر غافل اولدقده یشکلوب باشنی وضع ووسوسه‌یه شروع
ایدر سهیلی دیدیکه خاتم نبوتی علی وجه الاعتنا وضع ایلمکده حکمت بودرکه
رسول اکرمک قلب شریفلری علم حکمت ایله مملو اتدکدن صکره لالی وجواهر
وضع واملا اولنان اشیایه مهر وضع اولندیغی کبی خاتم نبوت ایله مهر
وضع اولندی وکتف ایسرلرینه تخصیص اولندیغی عنک وجهی شیطانک دست
وسوسه‌سی دراز ایدن جکی موضع جانب ایسر اولدیغیچوندر ودخی معلوم
اولهکه قاضی عیاض خاتم نبوتک وصفنده وهو اثر شق الملکین بین کتفیه
دیدی شیخ محیی الدین نووی قاضینک بو کلامی باطلدر زیرا ملکلر شق رسول
اکرمک صدرنده اولوب اثری صدرلرنده خط کبی ظاهر و باقی ایدی هرکز
ثابت اولمدیکه اثر شق ظهر سعادتلرینه نفوذ ایدوب ظهرلرنده اثر ظهور ایده

فرضا ظهرلرینه نفوذ ایدوب ختم نبوت اندن اثر اولسه صدرلرنده
واقع اولان شقک مقابلنده ظهرلرنده دخی مستطیل خط اولمق
اقتضا ایدردی نهایت امام مذکورک بو قولی غفلتدن ناشی اولدیغی
شیخ ابن حجر دیدیکه بن قاضی عیاضک سندینه واقف اولمدم احمد
وطبرانی ابو عتبه‌دن تخریج اتدیلرکه بو کوزم رسول اکرمدن سؤال اتدیکه
یا رسول الله سزک اوایل حالکز نه کیفیت ایله اولدی رسول اکرم دخی
جوابنده قبیلهٔ بنی سعدده مواقع اولان وقایعی حکایت بیوردقلرنده
بیوردیلرکه ایکی ملک کلوب صدرمی شق ایلدکلرنده ملک بری اخره
دیدیکه شقی خیاطت ایله یعنی دیک اولدخی خیاطت ایلدی وخاتم نبوت ایله اوزرینه
مهر وضع ایلدی مدرج چنکه خاتم نبوت رسول اکرمک ظهرلرنده کتفلری
مابیننده وضع اولندیغی اخبار صحیحه ایله ثابت اولدی قاضی شویله
ملاحظه اتدیکه رسول اکرم صدرلرنده واقع اولان شق خیاطت اولنوب
وکالا اولملیتم اولوب ختم کتفلری مابیننده واقع اولمغله خاتم نبوت
شقک اثریدر دیو قاضینک بین کتفیه قولی اثر لفظنه متعلقدر زعم
ظن اتدیکه شق لفظنه متعلق اولا ابو یعلی و ابو نعیم شداد بن

اوسدن ملك رسول اكرمك قلب شريفلرن اخراج و غسل و يرينه وضع و
ايدوب اولان نوردن خاتم ايله ختم ايلديكدر قلب شريفلرى نور نبوة و حكمت الله
ممتلى اولمشدر ديو تخريج اتدكلرى حديثك معناسى مشروحى مؤيددر و نيز اول محمدلركه
نور مذكور ظهر مباركلرينك ايسرنده ظهور ايتمش اوله قلب جانب ايسرده اولدقلرى
متعيندر و ابو داود طيالسى و حارث بن ابى اسامه و ابو نعيم حضرت عائشه دن
رسول اكرم بيوردى ديلوكه وقت بعثتده جبرائيل و ميكائيل نازل اولدقلرنده
جبرائيل بنى يوردى و قادى القا و قلبمى شق و اخراج و ماء زمزم ايله طشتده
ايچنده غسل بعده ظهرمى ختم ايلدى حتى خاتمك مسن اثلينكى قلبمده حس ايلدم
ديو تخريج اتدكلرى حديث مؤيددر لكن قاضى عياضك مستند ابن يحيى و
اولمديغى احاديث مذكوره اقتضا ايدركه خاتم نبوة رسول اكرمك حين ولادتلرنده
موجود اولميه و بيهقى دلائلده واقدى طريقيله تخريج اتديكى چونكه ناس
رسول اكرمك وفاتنده شك ايدوب بعضيلرى وفات اتدى و بعضيلرى
اتمدى ديو اختلاف اتديلر اسما بنت عميس الندن رسول اكرمك ظهرنه الين
اتدى و ديدى كه رسول اكرمك وفات اتدكنده شبهه يوقدر زيرا خاتم نبوة
رفع اولنمشدر و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب و صلى الله



على سيدنا محمد و صحبه الى يوم الحساب

## باب ما جاء في شعر رسول الله

صلى الله عليه و سلم يعنى بو بابده رسول اكرمك ذى نور اندام
سرو خرامانلرى اولان موى عنبر بويلرى حقنده وارد اولان احاديث
شريفه بياننده شعر عينك فتحيله و سكونيله دخى لغتدر و شعر عينك
سكونيله جمعى فقط و شعر اسم جنسدر شعر و شعره تمر و تمره كبيدر جمعى
شعور و شعراتدر كلمور مصنف بو بابده دخى سكز حديث ذكر اتدى
الحديث الاول حدثنا على بن حجر حاء مهمله نك ضمى و جيمك سكونيله در
اخبرنا اسمعيل بن ابراهيم عن حميد تصغير صيغه سيله حميد الطويلدر
عن انس بن مالك قال كان شعر رسول الله صلى الله عليه و سلم الى نصف
اذنيه اذن همزه و ذالك ضميله و ذالك سكونيله دخى لغتدر و نصف
اذنيه لفظ نصف كل واحد من اذنيه تقديرنده رسول اكرمك شعر
اذنلرينك نصفلرينه منتهى اولمش ايدى معناسى مفيد اولمغله مفرد كتورلمش
اضافتنده باب لا التباس اولمدين ميرك ديديكه مفردك تثنيه يه اضافتى ايكى
تثنيه لفظلرينك اجتماعنده كراهت اولدوغيچوندر و انصاف اذنيها
جمعك تثنيه يه اضافتيله صغت قلوبكما كبى عن قريب ذكر اولنور ان شاء الله

وبعض نسخه‌ده نصف اذنه مفرد صیغه‌سیله واقع اولمشدر وشعر مذکوردر
موی عقص وجمع اولنان شعردر ورسول اکرمک شعرلری حقنده وارد
اولان احادیث متخالفه‌نک توفیق وتحقیقی ان شاء الله تعالی اخرده
بیان اولنور والله الموفق الحدیث الثانی حدثنا هناد نونک
تشدیدیله‌در بن السری سینک مهمله‌نک فتحی وراء مهمله‌نک کسری
وبانک تشدیدیله‌در حدثنا عبد الرحمن بن ابی الزناد زاء معجمه‌نک
کسرندن صکره نون ایله‌در که اسمی عبد الله بن ذکوان المدنیدر عبد الرحمن
مذکور اکرچه صدوقدر لکن بغداده کلدکده حفظنه خلل طاری اولدی
عن هشام فقهاء سبعه‌نک بری وثقاتدن متفق علیه‌در لکن احیانا تدلیس
ایدر عن عروة بن زبیر بن العوام که فقهاء تابعیندن وحضرت عایشه‌نک
همشیره‌سی اسما بنت ابی بکرک اوغلیدر حکایت اولنورکه شامده ولیدده
عروه‌نک ایاغنده اکله مرضی حادث اولمغله اطبا قطعندن غیری چاره یوقدر
دیو داوودی ... بعده قطع مراد اتدکلرنده عروه دیدیکه بن نفسیمی
بو وقتده کلیجه مقدوریشیدن منع اتمدم همان تسبیح وتهلیله شروع اتدیکم
بو حال اوزره ایکن ایاغنی قطع اتدیلر واول کون شدتی وجع دویمادی

نمازنی ترک اتمدی هجرتک طقسان اوچنجی سنه‌سنده مدینه‌ده قریب
کندده ضیعه‌سنده وفات ایتدی ابن شهاب دیدیکه عایشه حدیثنی عروه
بنهایت اعلمدر عن ابیه که زبیر بن العوام بن خویلددر که حضرت خدیجه‌نک
برادرزاده‌سیدر اولا ارض حبشه بعده رسول اکرم ایله مدینه‌یه هجرت
اتدی هجرتک اوتوزنجی سنه‌سنده یوم الجملده مقتول اولدی عن عایشة
رضی الله عنها قالت کنت اغتسل انا اغتسل مضارع صیغه‌سیله
مذکور اولدی حکایت حال ماضیه ورسول اکرم ایله معا اغتسالی
مکرر واقع اولدیغنی افاده ایچوندر ورسول الله صلی الله علیه وسلم
رفعله اغتسل تحتنده فاعل ضمیری اوزرینه معطوفدر لهذا انا الفصیله
توکید اولندی مخفی اولمیه که عطف مرفوع متکلمی غایب اوزرینه تغلیبه مبنیدر
اسکن انت وزوجک الجنة قولنده مخاطب غایب اوزرینه تغلیب
اولندیغی کبی والا عطف مرفوعک ظاهری اقتضا ایدرکه واغتسل رسول الله
تقدیم اولنه وجهی معلومدر ولکه محلنده متقرر اولدیکه مقتضای ظاهردن
تغلیبه عدول نکته خفیه رعایتی متضمن اولملق لازمدر لهذا ارباب
دیدیلرکه ایت مذکورده تغلیبه عدول حضرت ادمک سکونی جنته اصل

کان عروة بحرا لا یکدر صح
وابن عیینة دیرکه

عادتی

اولدوغنی اشعار ایچوندر وبو مقامده تغلیبك نكتهسی نسانك محل
شهوت اولوب سبب اغتسال اولدقلرینه اشعاردر پس بو اعتبار ایله نسا
اصل اولمش اولور میرك دیدیكه وفعله ویغتسل رسول الله تقدیرنده
عطف الجمله علی الجمله اولمق دخی محتملدر ونصبله دخی مفعول معه اولمق
اوزره روایت اولندی من اناء واحد اغتساله متعلقدر معلوم
اولهكه حاكم حماد بن سلمه طریقندن من تور من شبه لفظیله تخریج اتدیكه
تور بر كونه قصعهدر وشبه لسان تركیده پرنج دیدكلری شیدر مصنوعدر
نحاس ایله توتیادن حاصل اولور ومعدنیسی دخی اولور كه نحاس اصفردر
ونجاری روایتنده فرق اتدیكه اهل مدینه مابیننده مستعمل بر چناقدركه
اون التی رطل قدری شیء ظرف اولنور وعلی ای حال كان بو مقوله انادن
ایكی كمسنه معا اغتسال اتمك متعسردر پس رسول اكرم وعایشه انا موجوددن
متعاقبا اغتسال اتدكلری صورتده رسول اكرم عایشهدن مقدم اغتسال
ایدوب حكم مقتضای عقل صریحدر فرضا معا اغتسال اتدكلری صورتده
مقتضای آداب نبویه بودركه تستر ایدهلر وتستر اتمدكلری تقدیرجه طرفیندن
مقتضای حجاب بودركه احدهما آخرك عورتنه نظر اتمیهلر وحضرت عایشه

مارایت

مارایت فرج رسول الله روایتی وبر روایتده مارایت منه ومارای منی
یعنی رسول اكرم بنم وبن رسول اكرمك فرجنی كورمدك حدیثی بو معنا مویددر
امدی مكر كشا هكه بعض فضلادن زوج زوجهنك وزوجه زوجنك فرجنه نظری
جایز اولدوغنه حدیث مذكور باب ایله استدلال اتدیلر دیدیكی چندان
ظاهر دكلدر وكان له جملهسی حالیه وضمیر مجرور رسول اكرمه راجعدر
وحذف مضاف ایله یعنی لراسه تقدیرنده اولمق معنا جهتندن اظهردر شعر
یعنی رسول اكرم ایله معا اغتسال ایدر ایدك رسول اكرمك راس شریفلرینك
موی غالیهبویلری اولدوغی حالده فوق الجمة جمه ضمی ومیمك تشدیدیله
منكب اوزرینه نازل اولان شعردن عبارتدر ودون الوفرة واوك
فتحی وفانك سكونی بعده راء مهمله ایله شحمة الاذنه واصل اولان شعردن
عبارتدر یعنی رسول اكرمك شعرلری جمه ووفره مابیننده متوسط كه شحمة
الاذنلری تجاوز ایدوب منكبلرینه واصل اولمش ایدی وحدیث مزبور جامع
الاصول ونهایده دخی لفظ مذكور ایله واقع اولدی لكن ابوداود وابن
ماجه تخریجلری اوزره عكسیدر یعنی فوق الوفرة ودون الجمة واقع اولدی وبعضیلر
صواب بودر دیدیلر وشیخ ابن حجر شیخ ابن عراقینك جامع ترمذی شرحنده

روایتین مذکورین ما بیننی جمع و توفیق اتدیکی شو وجهله نقل اتدیکه فوق
ودون لفظلرندن مراد کا هو محله نسبت و کا هی مقداره لنسبت ایله دردن
امله فوق الجمه دن مراد محل جهتندن جمه دن یوقاری و دون الجمه دن مراد مقدار
جهتندن جمه دن اشاغی یعنی قلیل دیمکدر پس رسول اکرمک شعر شریفلری منکبلرندن
یوقاری و جمه دن اشاغیدر دیمک اولور فوق الوفره دخی اکا قیاس اولنه ابن حجر
بخاری شرحنده دیدیکه ابن العراقینک اتدیکی جمع بغایة جید ایدی اگر مخرج
حدیث مختلف اولمیه ایدی حنفی دیدیکه مخرج حدیثک اتحادنده باس یوقدر
زیرا جمع مذکور اوزره روایتینک مآلی معنا واحد اولور فقط تفاوت عبارتده
اولور غایة ما فی الباب علیه بالحنوه اندن اشاغی اولان راوی معنای واحدی
ایکی عبارت ایله تعبیر اتمش اوله والله اعلم **الحدیث الثالث حدثنا**
**احمد بن منیع** میمک فتحی و نونک کسریله در احمد مذکور ابن جعفر الاصم در کذ ثقة
و حافظدر **اخبرنا ابو قطن** قافک و طانک فتحیله در اسمی عمرو بن
الهیثم بن قطن البصریدر ثقة و صدوقدر **حدثنا شعبة عن ابی اسحق عن البراء بن**
**عازب قال** قائل بودر **کان رسول الله صلی الله علیه وسلم مربوعا**
**بعید ما بین المنکبین** باب اولنده معنالری مرور اتدی و بو بابده مقصود

اولان **و کانت جمته تضرب شحمة اذنیه** لفظیله بو مقابله جمه دن
معظم شعر مراددر یعنی رسول اکرمک شعر سعادتلرینک معظمی و مجتمع اولانی
شحمه اذنلرینه واصل اولور ایدی و جائزدر که جمه مذکور وفره معناسنه
اوله زیرا زمخشری مقدمه ده جمه و وفره مرادفلردر و جمه اذندن بالغ اولان
شعردر دیدی و دیوان الادبده جمه مطلقا شعر معناسنه در دیدی
والله اعلم **الحدیث الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا وهب بن**
**جریر** جیمک فتحیله در **بن حازم** حاء مهمله ایله زاء معجمه نک کسریله در
مراد وهب بن الازدی البصریدر حدیثنی ائمه ستة تخریج اتدیلر **حدثنی**
**ابی** مراد جریر بن حازمدر **عن قتادة** بن دعامة البصری که تابعی جلیل القدردر
و حسن بصری اصحابنک احفظی اولمغه اوزرنده اتفاق اولنمشدر و اکمه تولد
اتدی و بدر کوننده بر ختم شرعی التزام اتمشدی و رمضان شریفده اوچ کونده
بر ختم ایدوب عشر اخیرده کوننده بر ختم ایدر ایدی هجرتک التمشنجی سنه سنده
تولد ایدوب یوز اون التی سنه سنده واسطه ده وفات اتدی ابن مهدی
دیدیکه قتاده نک قپوسنده بر سائل اعرابی کلوب حدیث روایة اتدی و کندی
قاول وقت حافظه دن بر قدح ضایع اولدیکه تحسینا انی سائلدن اخذ

وسر قدا تمشر اولمیوب وقعه جمزاوزرسنده دنضکره قتاده حج شریفه توجه
ایتدی و اعرابی من یوره کلوب مکه مکرمه ده بیتنه کالاول قتاده نك قپوسنده دره دوزوره
ایتدکده قتاده من یوره نك صداسنی استماع ایدوب قدحی اخذ ایدن اعرابیدر دیدی
اعرابیدن سئوال ایتدیلر که بصره ده قتاده نك خانه سندن بر قدح اخذ
ایتدیکمی اعرابی اخذ ایتدیکنه مقر اولدی قال قائل قتاده در قلت لانس
بن مالك کیف کان شعر رسول الله صلی الله علیه وسلم قال
قائل انسدر لم یکن بالجعد ولا بالسبط لفظا و معنی ترجمه سی
مروردر کان یبلغ شعره شعردن مراد شعر مجموعدر شحمة اذنیه
یعنی رسول اکرمك شعرلری مجعد و مرسل دکل ایدی و مجتمع اولان شعرلری
قولاقلرینك یومشاغنه بالغ اولور ایدی پس براء بن عازب حدیثنه موافق
اولور الحدیث الخامس حدثنا محمد بن یحیی بن ابی عمر بعضیلر
ابو عمر یحیی نك کنیه سیدر دیدیلر المکی مخفی اولمسون که شمائلده ابن ابی عمر
ذکر اولنمقده ایدی مراد محمد بن یحیی المکیدر دیمکه غفلت اولنمیه اخبرنا سفیان
بن عیینة عن ابن ابی نجیح نونك مفتوحه و جیم مکسوره بعده یاء مثناة
تحتیه بعده حاء مهمله ایله جدی اسمی عبدالله و ترجمه سی کیمسه دن استماع اولنمدی عن

مجاهد بن جبر کبر جیمك فتحی و باء موحده نك سکونیله المخزومی علم و فقهده امام
و تفقهده دن کسی اولوب ثقه در اوچ یاشنده بالغ اولدقده هجرتك یوز اوچنجی سنه سنده مکه ده
وفات ایتدی عن ام هانی نونك کسری و اخرنده همزه ایله در اسمی فاخته یا عاتکه
یا هند در بنت ابی طالب و همشیره علی کرم الله وجهه در یوم فتح مکه ده
اسلام قبول ایتدی و رسول اکرمدن نقل ایتدیکی حدیث قرق التی حدیثدر
مصنف جامعنده دیدیکه بخاری دیدیکه بن مجاهدك ام هانیدن حدیث استماع
ایتدیکنی بلمزین لکن ابن حجر شرح صحیح بخاریده حدیث مذکورك رجالی ثقات و ابو داود
دخی تخریج ایتدی دیدی قالت قائله ام هانیدر قدم علم یا بنده رحا معناسنه در
رسول الله صلی الله علیه وسلم مکة قدم نك ظرفیدر وروایتده
اخرنده قدم علینا بمکة لفظی ایله تاییدا ایدر قدمة قافك فتحی و دالك سکونی
ایله قدومدن بناء مره در بعض روایاتده دلالت ایدرکه قدوم مذکور یوم فتح
مکه ده اوله وله اربع غدایر غینك معجمه نك فتحیله غدیره نك جمعیدر که
ذوایبه معناسنه در و ضفیره و غدیره مترادفلردر و جمله حالیه در یعنی رسول
اکرم بر کره مکه یه کلدی ایکی بو دورت زلف اولدوغی حالده الحدیث
السادس حدثنا سوید سینك مهمله نك ضمی و واوك فتحی و تصغیر

صيغه‌سيله حمد بن نصر نونك فتحى وصاد مهمله‌نك سكونيله حد ابن حجر مقدمه
حديثنى ترمذى ونسائى تخريج ايتديلر ديدى حدثنا بعض نسخه‌ده انا الموقع اولدى
عبد الله بن المبارك المروزى فضائل علوم ومناقبى جامع ومحدث ايدى
اكثر اوقاتى غزوانده بولونوب تقسيم غنايم وقتنده غنا وقتالده مثبات
اولمغله قتله يى حاضر اولور ايدى روايت اولنور كه بر كمسنه عبد الله بن مباركدن
سؤال ايتديكه يا عبد الله سن قتالده حاضر وغنيمت وقتنده غايب اولورسن سبب ندر
يعرفنى من اقاتل له ديوب جواب ويردى يحيى بن ادم ديديكه دقايق مسائلده ابن
ابن مبارك كتابلرنده مطلع اولمه‌يم اول مسئله‌دن مايوس اولور ايدم ويحيى بن معين
ديديكه عبد الله بن مبارك بغايت كيّس وثبت وثقه وحديث صحيحى زياده عالم
ايدى امام ابو حنيفه رح ديديكه ابن مباركدن حديثى چوق كمسنه‌يه ملاقى اولمدم
سلمة بن سليمان ديديكه عبد الله مكى ذكر اولنسه مراد ابن الزبير وعبد الله مدنى
ذكر اولنسه مراد ابن عمر وعبد الله كوفى ذكر اولنسه مراد ابن مسعود وعبد الله بصرى
ذكر اولنسه ابن عباس وعبد الله مصرى ذكر اولنسه ابن عمرو بن العاص عبد الله
خراسانى ذكر اولنسه عبد الله بن المبارك مراد اولنور وابن مبارك هجرتك
سكسان بر نجى سنه‌سنده جزيره‌ده هيت نام موضعده وفات ايتدى رحمه الله

اصطلاح محدثين في العبادلة
منه

مزارى ايله تبرك اولنور بعضيلر ديديلركه بيدى همدانده بر كمسنه‌نك مملوكى
ايدى عن معمر ميمك فتحى وعين مهمله‌نك سكونى ايله ابن راشد البصرى
يمنده ساكن اولور ايدى حديثنى ائمه تخريج ايتديلر عن ثابت بن اسلم
البنانى بصريدر انسدن استماع ايتدى وعبد الله بن عمردن كوردى وانس
ثابت مفاتيح خيردندر ديدى عماره بن زادان ديديكه ثابت هر شبده
ركعت نماز قيلور ايدى وصائم الدهر ايدى وقبرنى كتدكده حفر ايدوب
انده نماز اداو تلاوت قرآن ايلر ايدى عن انس ان شعر رسول الله
صلى الله عليه وسلم كان الى انصاف اذنيه اذنيه تثنيه صيغه‌سيله
مذكور اولمغله انصاف كه نصفك جمعيدر ما فوق الواحد مراد اولنور يا خود
انصاف بعض معناسنه اولان نصفك جمعيدر تعلموا الفرائض فانه نصف العلم
كلامنده واقع اولان نصف لفظى كبيدر ومعلومدركه هر اذنك ابعاضى
متعدددر لاسيما اوجه دوبى حاصل معنى بو ديمككه رسول اكرمك شعر شريفى
اذنلرينك ابعاضنه واصل اولور ايدى كيكاهى محمد اذنه وكاهى فوقنه وكاهى اذنلرك فوقنه
ونصف نيم معناسنه اولدوغى صورتده لفظ كان عموم اوقاتى مقتضى ايكن اوقاتك
بعض احيانده اختصاص اولمق منافيدر محمول اوليه‌كه حديث مذكور ابن حميده رعاية

نقل اولنمشدر لكن بو مقامده ثابت روایتندن نقل اولندیغی حدیث اعلی تقوید
و متعدد اسناد ایله روایت اولندیغی و حمید الطویل مدلس اولمغله متهم اولدیغندن ازاله
ایچوندر والله اعلم الحدیث السابع حدثنا سوید بن نصر اخبرنا بعض نسخه ده
ثنا واقع اولدی عبد الله بن المبارك عن یونس بن یزید الایلی که حدثنی ائمه
سته تخریج اتدیلر عن الزهری ابن شهاب که ترجمه سی سبقت اتدی اخبرنا
عبید الله تصغیر ایله ابن عبد الله تکبیر ایله ابن عتبة عینك مهمله نك ضمی
و تاء مثناة فوقیه نك سکونی و باء موحده ایله در فقیه ثبتدر یدی عبادله دن
علماء اسیخندندر تابعین جلیل القدردر و جدی عتبه عبد الله بن مسعودك
برادریدر عن عبد الله بن عباس بن عبد المطلب عبد الله بن عباسك علمی
کثیر و فضلی وفیر اولمغله حبر الامة و بحر الامة و فقیه الامة تسمیه اولندی و رسول اکرم
حقنده اللهم علمه الحکمة و تاویل الکتاب دیو دعا اتدیلر و رسول اکرم جبرئیل ایله
بنجوی و مسارة الرؤیا استماع اتدی و جبرئیلی متعددا کوردی روایت اولندی که عباس
او علی عبد الله ایله رسول اکرمك حضورلرینه واردیلر عبد الله بیلدی
عباس دیدیکه حالا بن رسول اکرم عندنده بر رجل مشاهده ایلدم عباس دیدیکه
یا رسول الله ابن عمم شویله دیر ایدیکه حالا عندکزده بر رجل وار ایدی

اکور دیدیکه بلی انك کوردوکی جبرئیلدر و هر کیمکه جبرئیلی مشاهده ایلدی
البته اعمی اولور حضرت الهدن رجا ایدرمکه عبد اللهك عمری آخر عمرنده اوله
فی الحقیقه عبد الله بن عباس آخر عمرنده اعمی اولدی و هجرتدن اوچ سنه مقدم
تولد اتدی سعید بن جبیر عبد الله بن عباسدن روایت اتدیکه رسول اکرم دار فنادن
عالم بقایه رحلت ایلدکده بن اون باشنده ایدم دیدی هجرتك التمش
سکزنجی سنه سنده طایفده وداع دار البلاء فنا اتدی و محمد بن الحنفیه
صلوة جنازه سین ادا اتدی یامین بن سعد دیدیکه عبد الله بن عباسك
تکفینی اولندقده بر مرغ سفید کلوب کفننه میاننه دخول اتدی و حضار جنازه
بو حالتی کوردیلر اول مرغ سفید عبد الملك علمی ایدیکه انکله معا دفن
اولندی دیدیلر و قبرینه وضع اولندقده یا ایتها النفس المطمئنة الایه
نداسنی جمله حاضرون هاتفدن استماع اتدیلر رضی الله عنه ان رسول الله
صلی الله علیه و سلم کان یسدل شعره یسدل یضرب یلخود یقصر باننده
مضارع معلومدر یعنی رسول اکرم ناصیه سنده اولان شعر جبینی
اوزرینه ارسال ایلر ایدی نووی دیدیکه علما دیدیلرکه مراد جبین اوزرینه ارسالدر
ایلدوکی قصه تاکید قصه قافك ضمی و صاد مهمله نك فتحیله موی پیشانیکه بو کیده

الین صاجی دیدکلری مویلرندن بعضیلر دیدیلر که سدل شعرلری ارسال ایدوب
اطرافه جمع ایتمکدن عبارتدر و بعضیلر دیدیلر که سدل شعرلری دیندن ارسال
ایدوب ایکی بولک ایتمکدن عبارتدر وفرق ارسال ایدوب ایکی بولک ایتمکدر
دیدیلر که هر فرقه سنده دوابه دیرلر وقول الخیر وکان المشرکون یفرقون
رؤسهم کلامیله مقابله ایتهندن زیرا انلر یفرقون نصر یاخود ضرب
بابندن مضارع ثلاثیدر تفعیل بابندن اولمق اوزره دخی روایت
اولندی رؤسدن مراد شعورلریدر ذکر محل واراده حال یاخود حذف
مضاف طریقیله یعنی مشرکین باشلرینک شعرلرینی بعضی بعضندن فرق
ایدوب پیشانلرندن ایچو برازینی یمینا و برازینی یسارا ارسال ایدرلر
ایدی ابن حجر عسقلانی فرق شعری تقسیم ایتمکدر دیدی و مفرق میمک فتحی
یاخود کسریله جبیندن وسط راسه وارنجه شعر تقسیم اولنان مکانک
اسمیدر وکان اهل الکتاب یسدلون رؤسهم یعنی اهل کتاب باشلرینک
شعرلرینی پیشانیلری اوزره ارسال ایدرلر ایدی وکان ضمیر رسول
اکرمه راجعدر یحب موافقة اهل الکتاب فیما لم یؤمر فیه بشیء
یعنی رسول اکرم اهل کتابک شیوه لرینه موافقت ایتمکی سورلر ایدی اول شیوه که انک

حقنده

حقنده امر ونهی ایله وحی نازل یاخود کندو شریعتنه مخالف اولمیه
اهل کتاب موحد وانبیادن برینی مصدق واکثر قواعد حقیقیه ده مراعی
اولملریله بو نوع ما مناسبت و وجه ما مجانست اولمغله عبدۀ اوثاندن دخی اهل
کتاب ایمانه اقرب اولملریله الفت اوله و مخالطتلری اخیرا انلرک بو وجهله کندییه
جذب وبو مناسبتله ایلافه الیق واحق اولدوغی ایچون میرک دیدیکه اهل
کتاب شرایع رسل متقدمیندن بعضنه تمسک ایتمهلریله عبدۀ اصنامک
احوالنا پسندیده لرینه موافقت منفور طبع سنیه پسندلری اولمغله عادۀ اهل
کتابه موافقته رغبت ایدرلر ایدی شیخ محیی الدین نووی دیدیکه رسول اکرمک
بعض امورده اهل کتابه موافقت بیورمقلرینک تاویلنده اختلاف ایتدیلر
بعضیلر دیدیلر که موافقت مذکوره اوایل اسلامده اهل کتابک کندویه مألوف
وما نوس ایلمک ایچون واهل کتاب عبدۀ اصنامه مخالفت ایتمکی التزام ایتمهلریله
مخالفت مزبوره ده انلره موافقت ایچوندر چونکه دین اسلام غالب وسایر
ادیان اوزرینه غالب اولدی رسول اکرم مقدما موافقت ایتدکلری اشیانک
بعضنده مخالفت ایتمکه شروع ایتدیلر وبعضیلر دیدیلر که محملدر که رسول
اکرمه امر ونهی وارد اولمیه تبدیل وتغییر ایتمدکلری متعین اولان امورده

اهل کتابه متابعت ایله مامور اولمش اوله ثم فرق فانك فتحی و رانك تخفیفی یا خود
تشدیدیله رسول الله صلی الله علیه و سلم رأسه یعنی بعده زمان رسول
اکرم مبارك باشلرینك شعرلرن ایکی جانبلرینه ارسال ایدوب جبهه لری اوزرندن
اصلا شعر ابقا اتمدیلر و اکثر علما فرق سنتدر دیدیلر و نزد رسول اکرمك اخر الامر
فرقه عودت و اول عادت شریفه دیدیکه اول حدیثده انه کان یحب موافقة
اهل الکتاب فیما لم یؤمر فیه بشیء کلامی دلالت ایلدیکی رسول اکرم فرقه
رجوع وحی ایله اوله قاضی عیاض دیدیکه رسول اکرمك فرق اختیاری اکدی
اهل کتابه مخالفة ایچون اجتهادا ایدی وحی ایله دکل ایدی پس فرق مستحب اولوب
واجب اولمز کذلك قرطبی وحی رسول اکرم مقدما اهل کتابه سدل خصوصنده
موافقت ایلدیکی انلرك قلوبنی جلب قصد ایچوندر لکن موافقة مذکوره نك
قطعا اثر ظهور اتمدکده مخالفتلرینه رغبت ایتدیلر پس مستحب اولوب واجب اولمز
دیدیلر و کانت لرسول صلی الله علیه وسلم لمة فان فرقت فرقها والا ترکها
حدیثی و صحابه کرامك کاهی فرق و کاهی سدل ایدوب بعضی بعضی خصوصنده
تعییب اتمدکلری فرق واجب اولمدیغنی تأیید ایلر و امام مالکك جمهور قولی
دخی بودر و شیخ محیی الدین نووی صحیح اولان سدل و فرقك جمیعا جوازیدر دیدی

ولسة

والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا محمد بن بشار اخبرنا عبد الرحمن
بن مهدی میمك فتحی و یانك تشدیدیله هدایه دن مأخوذ اسم مفعولدر سید
عبد الرحمن مذکور ثقه و ثبت و عدل و حافظدر عن ابراهیم بن نافع
المکی المخزومی ثقه در عن ابن ابی نجیح عن ام هانی ترجمه و ضبطلری
مرور ایتدی قالت قائل ام هانیدر رأیت رسول الله صلی الله
علیه و سلم ذا ضفائر اربع ضفایر ضفیره نك جمعیدر که عقیصه
معناسنه غدیره ایله مترادفدر ضفر شعرین نسج و فتل اتمکدر دیرلر یعنی
رسول اکرمی درت ضفیره صاحبی کوردم معلوم اوله که رسول اکرمك شعر
ناقه شعارلرینك وصفنده وارد اولان اخبارك ملخصی التی عدد روایت
اولا اذنلرینك نصفنه واصل ثانیا شحمه اذنلرینه واصل ثالثا اذنلر ایله عاتق
ما بیننه واصل رابعا منکبلرینه ضرب ایلیدی خامسا اذنلرینی تجاوز ایدوب
و لکن منکبلرینه واصل اولمش سادسا درت غدیره لری وار ایدی قاضی
عیاض روایت مذکوره متخالفه ما بینلرینی شو وجهله جمع و توفیق ایلدیکه
رسول اکرم مقدما ارسلوندن اولان شعرلری اذنلرینك نصفنه و ماند
اولان شعرلری شحمه اذنلرینه کا قریب اولان شعرلری اذنلریله عاتقلرینه

مابینلرینده واصل وخلف واسلرنده اولان شعرلری منکبلرینه ضرب ایلدی یا
منکبلرینه ضرب اتمکه قریب ایلدی مبارك دیدیکه توفیق مذکور بعد حالی
دکلدر زیرا رسول اکرمک شعرلرینی وصف ایدن وصفلر یا مجموع شعرلرینه یا
یا معظملرینه وصف اتمشلردر یوخسه هر قطعه سن وصف اتمشلر دکلدر وشیخ
محیی الدین نووی ابن بطاله اتباعا شوجمله توفیق ایدیکه اختلاف روایات اختلاف
اوقاته مبنیدر یعنی رسول اکرم احیانا مشطا ایدوب شعرلرینی تقصیر ایتموب
قیرقمزلر منکبلرینه بالغ اولور ایدی واحیانا تقصیر ایسه لر اذنلرینك نصفنه
واصل اولور ایدی لیس اولور ایدی یس تقصیر اتدکلرندن صکره اهستهسته
اوزانوب داوبلر اتفاقی بعض ازماننده مشاهده اتدکلری مقداردر دیدوب
هر بر کوردوکی وجه اوزره وصف ایلدی مبارك دیدیکه بو توفیق دخی محل
تاملدر زیرا صحیحینده واقع اولدوغی اوزره رسول اکرم شعرلرنی فقط بوکره
تقصیر بیوردقلری ثابت اولمشدر اما جمع توفیقده وجه وجیه بودرکه
رسول اکرم بو عمره ویه حجه مبارکه باشلرین تراش اتدکلری ثابت اولدی
یس بینه تراش وقتی قریب اولدقده اذنلرینك نصفنه بالغ اولوب بعده اهسته
اهسته اوزانوب کاهی شحمه اذنلرینه وکاهی اذنلریله عاتقلری مابیننه وا صل

اولوب اکر تراش اولدقدن صکره وافر زمان مشطا بیورمه لر شعرلرینك
غایت طول وقتنده منکبلرینه ضرب ایدرلر ایدی لیس داوبلر ازمنهٔ
مذکوره ده هر بری بوزمانده مشاهده اتدکلری وجه اوزره شعر
شریفلرین وصف ایدیلر وبعض شروح مصابیحده اختلافا مذکوره
نقلدن صکره اختلاف مذکور اختلاف زماندر جبیله حدیثنی زیرا رسول
اکرم هجرتدن صکره بوکره حلیبیه سنه سندن صکره عمرة القضا
مبارك باشلرین تراش اتدیلر طول قصر شعرلری ازمنه مذکوره نك طول
وقصری حسبیله اولوب ازمنهٔ مذکوره نك غایت قصری حجة الوداع
تراش اتدکلرندن صکره واقع اولان زماندر زیرا رسول اکرم حجه ودادن
باشلرین تراش اتدکلرندن صکره اوج آی مقداری معمر اولدیلر دیدوب
اولاندوغی وجه توفیق مذکوری تایید ایلدی والله اعلم وصلی الله علی
سیدنا محمد واله وصحبه وسلم

باب ماجاء فی ترجل رسول الله صلی الله علیه وسلم

ترجل وترجیل شعری طاراق وپاك اتمك
وکوزل اتمکدن عبارتدر فقار سیده شانه وترکیبده طاراق وغیری
مشط دیدکلری الته مرجل ومسرح دخی دیرلر مشارقده دیدیکه ترجل شعره

درلر شعرنی آب یا روغن ایله طلا ایدوب پریشان اولمغی جمع و منقبض
اولانی مد و بسط ایچون طارامسیدر ابن حجر ابن بطالدن روایت
اتدیکه ترجل مو سر و لحیه‌یی تسریح و تزیین اتمکدر و یا قلمغه دیدلر که
بو عمل نظافتدندر و لغلیله شرع آکا ترغیب ایدوب رسول اکرم النظافة
من الدین دیو بیوردیلر و نظم کریمده . خذوا زینتکم عند کل مسجد .
دیوا امر عالی واقع اولدی ابو داود سند صحیح ایله ابو هریره دن تخریج
اتدیکه رسول اکرم من کان له شعر فلیکرمه یعنی شعری اولان کمسنه شعرینه
اکرام اتسون دیو بیوردیلر موطاده زید بن اسلمدن روایت اولنور که
رسول اکرم بر کمسنه‌یی کوردیکه موی سر و لحیه‌سی ثوریده و پریشان
اولمش مویلرینی اکا اصلاح ایله دیو اشارت بیوردیلر و بو حدیث اکرچه
مرسلدر لکن سندی صحیحدر و ابو داود و نسائی سند حسن ایله جابردن
تخریج اتدکلری حدیث زید بن اسلم حدیثینه شاهددر والله اعلم مصنف
بو بابده بش حدیث ذکر اتدی الحدیث الاول حدثنا اسحق
بن موسی الانصاری ثقه‌در و اتقان صاحبیدر حدثنا معن بن عیسی
معن میمک فتحی و عین مهمله‌نک سکونی بعده نون ایله‌در حدثنا مالک



بن انس عن هشام بن عروة عن ابیه عن عایشة قالت کنت ارجل همزه‌نک
ضمی و جیمک تشدیدیله تفعیل بابندن متکلم وحده صیغه‌سیدر راس رسول
الله صلی الله علیه وسلم یعنی رسول اکرمک مبارک باشلرینک
مویلرین طارار ایدم وانا حائض جمله حالیه‌در که حائض اولدیغی حالده
جائز اولدیغنی افاده ایدر میرک دیدیکه مالکدن روایت ایدنلر
اکثر لفظ مذکور ایله روایت اتدیلر لکن ابو حنیفه مالکدن شو جمله
روایت و دارقطنی روایت تخریج اتدیکه انها کانت تغسل راس رسول الله
صلی الله علیه وسلم و هو مجاور فی المسجد و هی حایض تخرج له رأسها یعنی
عایشه رسول اکرمک مبارک باشلرین غسل ایلدیلر رسول اکرم مسجدده
مجاور و عایشه حائض اولدیغی حالده که رسول اکرم باشلرن عایشه غسل ایتسون
ایچون مسجددن طشره اخراج ایدرلر ایدی و بو حدیثده حائضنک بدنی
و عرقی پاک اولدیغنه و معتکفه ممنوع اولدیغی مباشرت جماع و مقدمات
جماع اولدیغنه و حایض مسجدده داخل اولموق جائز اولمدیغنه دلیل
واردر والله اعلم الحدیث الثانی یوسف بن عیسی ابن ماجه‌دن
غیری ائمه حدیثن تخریج اتدیلر اخبرنا وکیع بدیع وزننده‌در

اخبرنا الربیع رانك فتحی وباء موحده نك کسریله سعد بن البصریدن
ثقه وضعیف اولمده عندی واقع اولان اقوال عن قریب ذکر اولنور
بن صبیح وکیع وزننده در عن یزید زیاده دن ماخوذدر مضارع
معلوم صیغه سیدر ابن حجر یزید ضعیفدر بو حدیث معلولدر دیدکی
بعضیلر دیدیلر یزیدك ضعیف اولمه سندن حدیثك معلول اولمه سی لازم
کلمز جائزدر که بعضیلر عندنده ضعیف و بعضیلر عندنده ضعیف
اولمیه حتی یزیدك حدیثن بخاری ادب مفردده تخریج اتدیکی بن ابان همزه نك
فتحی وباء موحده نك تخفیفی ایله در بیل فعال وزننده اولور ایسه منصرف
وافعل وزننده اولور ایسه غیر منصرف اولور نووی ومغنی اللبیب صاحبی صرفی
اظهردر دیدیلر عصام دیدیکه ابان افعل وزننده اولمق جائز دکلدر
زیرا اجوف اولان اعلال اولنمز پس منصرف اولدیغی متعین اولور هو
الرقاشی راء مهمله نك فتحی وقافك تخفیفی وشین معجمه ایله رقاش بنت
ضبیعه یه نسبتدر سیوطی رقاش بنت قیس بن ثعلبه یه نسبتدر دیدیکی
صحاح قاموس رقاش قطام کبی اعلام نسادندر دیدیکی عن انس بن مالك
قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یکثر اکثاردن ماخوذ

مضاع

مضارع معلومدر دهن راسه دهن دالك فتحی وهانك سکونیله استعمال
دهن معناسنه در یعنی رسول اکرم اکثریا مبارك باشلرین یاغلرلرایدی
وتسریح لحیته تسریح نصب ایله دهن اوزرینه معطوفدر یعنی مبارك
لحیه لرین اکثریا طاراییوب صاچلرن ارسال وحل ایدرلرایدی ابن جوزینك
کتاب وفاده انسدن روایت اتدیکی رسول اکرم کیجه وقتنده حوایجکاهلرندن
راحت اولدقلرنده مسواکنی وابدست صوینی وصقال طراغنی یاتقلرینه
وضع ایدوب حوایجندن بیدار اولدقلرنده مسواکی استعمال ایدوب
بعده وضو بعده طاراغی استعمال ایدرلرایدی وخطیب بغدادی کفایه ده عائشه دن
تخریج اتدیکی رسول اکرم بش شیئی حضر وسفرده ترك اتمزلرایدی آیینه
سرمه دان شانه مدرا مسواك مدری میمك کسری ودال مهمله نك سکونی ایله
عود یاحدیددن مصنوع خلال کبی بر شیدر که نسوان صاچلرین بوینه قارشیدیرلر
ایچون یاشلرینه صوقارلر وابن جوزینك خطیبك روایت اتدیکی حدیثلرندی ابراهیم الترجمانی
طریقندن عائشه دن شوجمله تخریج اتدیکی رسول اکرم بدینی حضر وسفرده
ترك اتمزلرایدی قارورة شانه سرمه دان مسواك مقص مدرا
مقص میمك کسریله مقراص دیمکدر وطبرانی اوسطده عائشه دن شوجمله

تخریج ایتدیکی رسول اکرم مسؤل و شاننده ترک ایتمزلر فی لحیته بین ظاهر دقدم
آیینه نظر ایدرلر ایدی ابن الجوزی کتاب صفاده هاشم طریقندن اندن
تخریج ایتدیکی رسول اکرم مباركلری یوزلرین آیینه ده کوردکده الحمد لله الذی
سوّی خلقی فعدله وکرّم صورة وجهی وحسّنها وجعلنی من المسلمین درلر
ایدی وصفوان طریقندن ابن عباسدن روایت اولندیکی رسول اکرم آیینه یه
نظر ایتدکده الحمد لله الذی حسّن خلقی وزان منی ما شان فی غیری دیرلر ایدی
وابو هلال طریقندن عایشه دن روایت اولندیکی رسول اکرم آیینه یه نظر ایتدکده
اللهم کما حسّنت خلقی فحسّن خلقی ویکثر القناع قافک کسری ونونک
تخفیفی ایله باشه اورتدکلری بز پاره سیدرکه بو مقامده رسول اکرم باشلری
یاغلادقدنصکره عمامه لرین اوروب غندن وسخادن حفظ ایچون عمامه لرین
التنه وضع ایتدکلری بز پاره سندن عبارتدر یعنی رسول اکرم قناعی چوق
استعمال ایدرلر ایدی حتی کان نونک تشدیدیله در ثوب کان رسول
اکرمک بدنندن اوزرنده اولان ثوبلری اکثریا دهنی استعمال و قناعی چوق
وضع ایتدکلرندن ناشی ثوب زیات زیت استخراج ایدن یاغجو زیت
بیع ایدن کمسنه نک ثوبی کبی ایدی زیاتده زانک فتحی و یاء مثناة تحتیه نک

تشدیدیله عطار و بزاز کبی نسبت صیغه سیدر و ثوبدن مراد قناع مذکوردر
دیو ابن حجر جزم ایدوب حنفی دخی اول اولان بودر دیو رسول اکرم بغایت نظیف
اولدقلری متعین اولمغله بدن مباركلرنده اولان ثوابی زیات ثوابنه
تشبیه مقتضای ادبه کلدیدیلر لکن عصام دیدیکه اکرم اراد قناع مذکور
اولسه ایدی کانه ثوب زیات دیو تعبیر ایدر ایدی شرح جزریده تصحیح مصابیحده
دیدیکه ربیع بن صبیح صالح و عابد ایدی لکن علم حدیثده ضعیفدر و ابن
حبان دیدیکه عابد اولدوغندن شهیر بو قدر لکن علم حدیثده انتسابی اولمغله
روایت ایتدیکی حدیثلر منکر حدیث چوق واقع اولمشدر و شیخ حجر ده مذکور
دیدیکه منکر اولان حدیثلردن بودخی کان ثوبه ثوب زیات حدیثیدر
زیرا رسول اکرم نظافت بدن جهتندن خلقک انظفی و لطافت ثوب خصوصنده
ناسک الطفی وضع و اسلوبی مطبوع و پسندیده و لباس و ثیابی بغایت
پاک و پاکیزه اولدوغی جای تردد دکلدر حتی مرویدرکه بر کره ثیاب الهیئه
بر کمسنه یی کوردیلر اوزرنده اولان اثوابی چرکین آلوده و ناشسته بولدقلرنده
شوادم اثوابنی غسل ایده جک شیء بولمدیمی اوله و دخی اصلحوا اثوابکم
حتی تکونوا کالشامة بین الناس یعنی اثوابکزی بین الناس صلاح و پاک ایدك

تا کنار مسانندن بلک عکسی اولسن دیو بویوردیلر شیخ جلال الدین محدث دیدیکی
بو مقامده واضح اولان ثوبدن مراد دهان یعنی باشلرن یاغلادوقدن صکره باشلری
اوزرینه وضع اتدکلری بر پاره سیلدر قمیص ورداء وعمامه دکلدر ذهبی میزان
دیناده ابو سعید التیمی ترجمه سنده ایراد اتدیکه بعض طرق حدیثده حتی
کان ملحفته ملحفة زیات دیو واقع اولدیکه پس بو حدیث ربیع بن صبیح
حدیثنن فی الجمله تایید ایلدی وبعضیلر ربیع من بو بر ثقه در دیدیلر وابو زرعه
صدوق ثقه در دیدیلر قال ابو منذر صدوق قال در دیدیکی ابن عدی ربیعک حدیثلری
صالح مستقیمدر بن هر کیز انک منکر حدیثن کورمدم امیددر بو ده کیم.
انک حدیثنی نقل اتمکده بأس اولمیه دیدکی میرک دیدیکه ابن سعد عمر بن حفص
العبدی طریقیله انسدن تخریج اتدیکی کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
یکثر القناع کان ثوبه ثوب زیات اوده هان حدیثی ربیع بن صبیح حدیثی
ملکورده متفرد اولمدوغنه دلیلدر قاکث ثوبدن مراد دهاندن صکره
عمامه وسائر اثوابی دهندن محافظه ایچون تحت العمامه وضع اتدکلری ملحفه
اولور ایدی رداء وقمیص وسائر اثوابلرینک نظافتنه مانع اولمز ایکن نظافت
ثوبلرینه غایتده اهتمام بیوردقلرینه دلیل اولور بعض شراح دیدیکه بو معنا

متعیّن اولدوغنه دلیل قویدر بو حدیث که یکثر القناع لفظندن ذکر اتدکدن صکره حتی
کان ثوبه ثوب زیات لفظنی ذکر ووارد ایتمکله غایت ایدیلر کرم ادمعنای مذکوره
کان یکثر دهن رأسه حتی کان ثوبه ثوب زیات در ایدیلر والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا هنّاد هانک فتحی ونونک تشدیدیله در بن السری سینک ضمی
وراءنک تشدیدیله در قریه لرندن سری نام قریه یه منسوبدر اخبرنا ابو الاحوص
کنا اسمی سلام بن سلیم در ثقه ومتقندر بعض نسخه ده حدثنا واقع اولدی
عن اشعث بن ابی الشعثا شین معجمه وعین مهمله وثاء مثلثه ایله در لر
عن ابیه مراد ابی الشعثادر مذکور در کنیه سی سلیم بن عامردر عن مسروق
بن الاجدع بن مالک الهمدانی الکوفیدر عبد الله بن مسعود اصحابندندر.
حال صغرنده سرقه اولنمغله مسروق تسمیه اولنمشدر معدی کرب کی همشیره زاده سیدر
وحضرت عایشه انی اوغل اتخاذ اتمش ایدی ومسروقک بو دختری تولد ایدوب
عایشه تسمیه ایدی لهذا کنیه سی ابو عایشه در تاریخ وفاتی کوفه ده التمش اوچ
یاشنده بالغ اولدقده التمش اوچ سنه هجریه سنده واقع اولمغله هجرتک اوکی
سنه سنده تولد اتمش مخضرم اتدیلر ابو بکر وعمر وعثمان وعلی واصحابدن
جماعت کثیره یه الحق اولدی عن عایشة قالت کان رسول الله صلی الله

علیه السلام اکثر شراح دیدیلر که ان مثقله دن مخففه در که لیحب لفظنده واقع
اولان لام فارقه در که مخففه ونافیه مابیننی فرق اولدوغی معنی قریندر پس ضمیر شان محذوف
اولوب انك تقدیرنده اولور عصا ان مخففه نك الغاسی کثیر اولدوغی سببندن بو مقامده
واقع اولان ان فعلیه داخل اولمغله اسمه محتاج دکلدر پس انك تقدیرینه حاجت یوقدر
دیدیکی لیحب التیمن حضرت نهایتده دیدیکه تیمن هر شیده صاغ جانبیله ابتدا ایتمکدر
یعنی صاغ الیله صالح ایاغیله وسایر صاغ طرفیله اهل جنت اصحاب یمین یعنی
روز جزاده دفتر اعماللری صاغ جانبلرندن ویریلکله دنیاده تیمن فال حسن
اولدوغی ایچون رسول اکرم تیمنی سورلر ایدی واکثریا صاغ طرفی قوی اولوب صول
جانبه وقدرینه فضل ومزیتی اولمغله انجی استعمال عدالتدن ذوی الآداب استعد
هر وجهله غیرلردن ممتاز اولمق امر مستحسندر وصول جانبی چوق استعمال ایتمك
تربیه ونا مستعدینه ترجیح قیلمقدر اولدوغندن ماعدا ضعفا اتعابلکه
تعبیر کرده چندان ممدوح اولمدوغی ظاهردر بخاری روایتنده لیحب
التیمن ما استطاع واقع اولدی تعیین صاغ جانبنی ممکن اولدوغی مرتبه استعمال
ایتمکی سورلر ایدی مکر بر مانع منع ایلیه فی طهوره میرك دیدیکه طاء
مهمله نك فتحیله وضمیله روایت اولندیکی بو معنادر وطهوره فاعلم

مضافاً ومشهور اولان بودر که ضم ایله مصدر وفتحیله پاك اولنه جق شیئك
اسمیدر پس بو وجهله اوزره بو مقامده طانك فتحیله مثلا اسب اولمغله مضاف
تقدیرینه محتاجدر یعنی فی استعمال طهوره صحیح اولان بودر که ازهری وغیری
اهل لغت بیان ایتدکلری اوزره طهور طانك فتحی ایله دخی مصدر استعمال اولنور
اذا تطهر یعنی طهارته مشغول اولدقلری وقتده وطهارة وضوء وغسل
وتیممه شامللدر لکن بو ماده دن نجاسته حقیقة ازاله خصوص مستثنادر وترجله
جیم مشدده ایله دنك ضمیله صچ سرو لحیه طارامقدر اذا ترجل یعنی شعرلرینی
طارامغه شروع ایتدکلری وقتده صاغ طرفندن ابتدا ایتمکی سورلر ایدی وبو ماده
شعرلری باغلمق خصوصنی داخلدر وفی تنعله انتعال پاپوش کیمکدر یعنی اذا انتعل
یعنی لبسه مراد ایتدکلری وقتده دخی لبس نعلده صاغ ایاقدن ابتدا ایتمکی سورلر ایدی
وابو داود روایتنده کان یحب التیمن فی شغله وترجله وسواکه دیو واقع اولدی
اکر پاپوش چقارمق وقتنده صول جانبدن ابتدا ایتمك مستحبدر حاصلی اکرامی
متضمن اولان اشیاده تیمن مستحبدر لبس ثوب وخف واخذ واعطا ودخول مسجد
وداروتراش وقص شارب وقطرنات وکسیملك وقولتوق التی یولمق وسرمه چکمك
وپاپوش واکل وشرب ومسواك استعمال ایتمك کبی واکرام متضمن اولمیان اشیا

تیمن مستحب دکلدر مسجدن خروج وخلایه دخولکبی محیی الدین نووی دیدیکه
قاعدۀ مستمرۀ شرع بودر شوچیلرکه تکریم وتزیین قبیلندن اولدر اشیاده
یمین ایله ابتدا وتکریم وتزیین قبیلندن اولمیان اشیاده یسار ایله ابتدا مستحبدر
وابوداود عائشه دن کانت ید رسول الله الیمنی لطهوره وطعامه وکانت یده
الیسری لخلائه دیو تخریج اتدی نووی صحیح مسلم شرحنده دیدیکه وضوده جانب
یمینی جانب یساردن تقدیم اتمک سنتدر ولدوغنده علما اتفاق اتدیلر
وبو سنتی ترك ایدن کمسنه اکرچه وضوءی صحیحدر لکن تیمن فضیلتندن محروم اولور
عقدنی دیدیکه علماء مذکوردن مراد علماء اهل سنتدر زیرا شیعۀ امامیه
مذهبنده تیمن وضوده واجبدر ودخی معلوم اولسونکه ابتداء وضوده ایکی ال
معا غسل اولنمغله اندن تیمن معتبر دکلدر کذلك غسل وجهده ومسح اذنده
دخی معتبر دکلدر شیخ جزری تصحیح مصابیحده دیدیکه وضوده جانب یمینی جانب یسار
اوزرینه تقدیم ماده سنده قول صحیح اوزره مسح اذنین مستثنادر ماوردی
اعضاء طهارتدن جمیعا تیمن مستحبدر لکن اذنینك معا مسحی اسهل اولمغله
اندن تیمن مستحب دکلدر دیدی مکر اقطع یعنی الی کسلمش اولان کمسنه اذنلرینی معا مسحه
قادر اولمزسه کامسح اذنیده تیمن مستحبدر دیو یافعی دخی نقل اولندیکه مسح اذنیده

دخی تیمن مستحبدر دیدی بعض شراح قولین مذکورین ما بیننی شو وجهله توفیق ایدیکه
مسح اذنینده تیمن مستحب اولدوغی اذنینی منفردا مسح اتدیکی صورتده مستحب اولمدیغی
مجتمعا مسح اتدیکی صورتده در صحیح بخاریده شعبه طریقندن کان النبی صلی الله
علیه وسلم یعجبه التیمن فی تنعله وترجله وطهوره وفی شانه کله دیو تخریج
اولندی وبعض روایتده وفی شانه کله واو عاطفه ایله واقع اولدی میرك
دیدیکه فی شانه کله لفظیله مسجده دخولده وتیمنده وخلادن خروجده
یمین ایله ابتدا مستحب اولدوغنه استدلال اتدیلر کذلك تراش وقص شاربده
دخی تیمن مستحبدر اکرچه تراش وقص شارب ظاهرا ازاله قبیلندن اولور جانب
یسار ایله ابتدا اولنمق مناسب ایدی لکن عبادت وتزیین قبیلندن اولمغله اکثرده دخی تیمن
مستحب اولدی وطرناق کسمك ونتف الابط واکتحال ومسواك واشتغالنده دخی تیمن
دخی تیمن مستحبدر وبعض فقها دخی استدلال اتدیلرکه امام مسجدك صاغ
طرفنده نماز قیلمق مستحب اولدی کذلك اکل وشربده دخی تیمن مستحبدر ومذکورلرك
ضدنده یعنی خلاده بلا یسار ایله ابتدا مستحبدر خلع نعل وخف وسراویل وکم ودخی
واستنجا ایچون تناول احجار وامتخاط یعنی سومکلك کبی والله اعلم وصلی الله
علی سیدنا محمد وعلی آله وصحبه وسلم **الحدیث الرابع** حدثنا محمد بن بشار

اخبرنا يحيى بن سعيد بن فروخ حدثنی ائمه ستته تخریج اتدیلر عن هشام
بن حسان حسنده ملحوظ مبنا لعنا الحی فعال وزننده اولورسه منصرف و اکر
حسنده ملحوظ فعلان وزننده اولورسه غیر منصرف اولور بعض علمای ذی شئوال
اتدیلر عفان لفظی منصرف میدر غیر منصرف میدر جوابده دیدیکه هجو اولنسه منصرف
مدح اولنسه غیر منصرفدر یعنی هجو مراد ایسه عفونتدن مدح مراد ایسه عفتدن
ماخوذ اولور قیاس نظرا منصرف وثانیه نظرا غیر منصرف اولور و هشام مذکور ادده
وثقه در عن الحسن البصری کبار تبع تابعیندن انصار بکه صحابه کرامدن بوزاوتوز
کمسنه یه لاحق اولدی تابعین جلیل القدردر و کثیر رحمه الله دن مستغنیدر عن عبدالله
بن مغفل عین معجمه ایله و فاء مشدد ه فتحه حدر عبدالله مذکور صحابی شجره در
رضوانندندر مدینه ده ملت مدیده کثیر اولوب بعده بصره یه نقل اتدکده نصکره
التمش تاریخنده بصره ده وفات ایلدی ابوهریره صلوة جنازه سنه امام اولدی
بن مغفل دیدیکه رسول اکرم ایله قرا تماع اوزره تحت شجره ده بیعت اتدیکمزده
شجره مزبوره نك بر غصنی المده طوتوب رسول اکرم انکله تظلیل ایدر ایدی
رضی الله عنه قال نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم عن الترجل الا غبا
عین معجمه نك کسری و باء موحده نك تشدیدیله اصلنده دعیکون اشرصو مکن

دورلر ایدی صکره هر فعلی بر کون اشلیوب بر کون یا زیاده ترك ایدوب
بعده ینه اشلمکه نقل اولندی زین العرب دیدیکه غب بر شیئی بر کون اشرب
ایشلمکدر و بعضیلر دیدیلرکه بو مقامده حینا بعد حین معناسنه در
پس حاصل معنی بودرکه رسول اکرم هر وقتده صقال طاراممقدن و هر یا
یاغلمقدن منع و نهی ایدر ایدی بعض محققین دیدیکه او بنك حدیث مذکورده
مرادی رسول اکرم ترجلی هر کون ملاومتدن نهی ایدوب و علی سبیل الاستحباب
بر کون ترجل ایدوب بر قاچ کون ترك اتمکله امر اتدکلری بیاندر تنزیها هر کون
ترجلده تنعم و تکلف و تزیین جسم و هوای نفسه متابعت متحققدر عسقلانی
دیدیکه رسول اکرمك ترجلدن الا غبا نهی اتدکلری بنك معناسی ترفه مبالغه
ترك دیمکدر و قاضی دیدیکه مراد هر یا ترجلدن و هر وقتده ترجلد اهتمامدن
نهیدر و زیرا ترقیده تهالك و تزین ده مبالغه مما مدوح کلدر والله اعلم
الحدیث الخامس حدثنا حسن بن عرفه عین مهمله و راء مهمله
بعده فانك فتحلریله صدوقدر حدثنا عبدالسلام بن حرب
حاء مهمله نك فتحی و راء مهمله نك سکونیله در عن یزید بن ابی خالد شمائل
بر لفظله واقع اولدی لکن صواب اولان لفظ ابن سقاط اولمقدر زیرا ابی خالد

يزيدك كيتنه سيدر يلدن دكلدر ثقه و عابددر عن ابي العلا اسمي داود بن عبد الله در
الاودي همزه نك فتحي و واوك سكوني و دال مهمله ايله اود بن مصعب بن سعد العشيره
نسبتدر عن حميد تصغير صيغه سيله در بن عبد الرحمن حميري مرور ايتدي
عن رجل من اصحاب النبي صلى الله عليه وسلم معلوم اولسون كه صحابينك اسمي مذكور اولموق
حديثي ايله احتجاجه مانع دكلدر زيرا اصحابك جمله سي عدالت ايله معتمد عليه در بعض
محدثين ديديلر كه رجل مذكوردن مراد حكم بن عمرودر و بعضيلر عبد الله بن
سرجس و بعضيلر عبد الله بن مغفلدر ديديلر مرادك ديديلر كه قول اخير حديثه ابعد
قريب اولمغله اقرب احوالدر ان النبي صلى الله عليه وسلم نهى عن الترجل الا غبا
يعني رسول اكرم موي عنبر بويلرين حينا بعد حين يعني كاه كاه طارايوب
و يا غليوب هر كون مداومت ايتمزلر ايدي نسائي حميد بن عبد الرحمن دن روايت
ايتديكه رسول اكرم ايله مدة مديده صحبت ايتمش بر كمسنه به راست كلدم ديديكه رسول
اكرم بزي هر كون صقال طارامقدن نهي ايتدي ديدي وصلى الله على محمد واله وصحبه وسلم

باب ما جاء في شيب رسول الله صلى الله عليه وسلم شيب و شيبة شاب
يشيب دن مصدرلردر معنالري شعرك بياض و ابيض اولمسيدر يعني بو باب رسول
اكرمك شعرلرينك بياض اولمسي حقنده وارد اولان احاديث بياننده در مصنف رحمه

بو بابده سكز حديث ذكر ايتدي الحديث الاول حدثنا محمد بن بشار
اخبرنا ابو داود مراد ابو داود طيالسيدر مصنف خفاف دكلدر زيرا اكا همامدن استماع ايتدي
طيالسيدر اسمي سليمان بن داوددر ثقه و حافظدر اخبرنا بعض نسخه ده
حدثنا واقع اولدي همام ميمك تشديديله مراد همام بن يحيى در همام بن
منبه دكلدر ثقه در حديثي ائمه سته تخريج ايتديلر عن قتادة تابعي مشهوردر
قال قائل قتاده در قلت لانس بن مالك هل خضب ضاد معجمه نك فتحيله در
رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني قتاده ديديكه انسدن سؤال
ايتدمكه رسول اكرم مبارك شعرلرين بويادي مي قال قائل انسدر لم يبلغ
ذلك لم يبلغ تحتنده ضمير مستكن رسول اكرمه راجعدر و ذلك خضب
لفظندن مستفاد اولان خضابه اشارتدر يعني انس جوابنده ديديكه رسول
اكرم شعرلريني بويامق مرتبه سنه بالغ اولمدي و مسلم محمد بن سيريندن
سألت انس بن مالك هل كان رسول الله صلى الله عليه وسلم خضب فقال لم
يبلغ الخضاب ديو تخريج ايتدكي حديث بو معنايي مؤيددر و بعضيلر ضمير مستكن
شعره راجع و ذلك خضابه اشارتدر يعني رسول اكرمك شعري خضابه محل
بالغ اولمدي ديديلر و بعضيلر ضمير مستكن خضبه فيه سيله حكما مذكور اولان

بو بابده

شیبه راجع و ذلك خضابه اشارتدر یعنی رسول اكرمك شیبی خضاب
اولنه‌جق مرتبه‌یه بالغ اولمدی دیدیلر و بو معنایی انما كان شیئا لفظی تأیید
شیئا لفظنده اولان تنوین تقلیل ایچوندر یعنی رسول اكرمك شو شئ
قلیل یعنی شعرلرینك بیاضی از ایدی بعض نسخه‌ده شیبا واقع اولدی یعنی
شعرلرینك بیاضی یسیر ایدی فی صدغیه صاد مهمله‌نك ضمی و دال
مهمله‌نك سكونیله تثنیه‌در شیئا یا شیبا دن حالدر یعنی رسول اكرمك
شیبی شئ قلیل یا شیب یسیر ایدی صدغلرنده اولدوغی حالده صدغ كوز ایله
قولاق ایله ما بیننده اولان موضعه و كاهی مساده اولان شعره اطلاق اولنور
مراد بو مقامده معنای اخیردر یا خود شعر مذكوره اطلاقی حالیت و محلیت علاقه
سیله مجازدر صدغ صاد ایله سدغ سین ایله مرادفلردر بخاری روایتنده
انما كان شئ رفعله واقع اولدی معلوم اوله كه لفظ انما بعضیلر عندنده
حصر و بعضیلر عندنده تأكید افاده ایدر پس حدیث مذكور قریب رسول اكرم
راس و لحیه‌لرنده اون درت بیاض شعردن غیری بیاض شعر تعداد اولنمدی دیو وارد
اولان حدیثه منافی اولور بعضیلر شو وجهله توفیق اتدیلر كه بو مقامده واقع
حصر فقط رسول اكرمك لحیه‌لرینه نسبت ایله‌در جمیع شعرلرینه نسبت ایله دكلدر

فحوی اولیسه كه بو توجیه عنده قتاده‌نك هل خضب رسول الله لحیته تقدیرنده
اولمق اقتضا ایدر كذلك حدیث مذكور صحیح بخاریده ابی جحیفه‌دن تخریج
اتدیكی ان الشعر الابیض كان عنفقته حدیثنه‌ده منافی اولور عنفقه شفه
سفلی ایله ذقن ما بیننه یا ما بینلرنده اولان شعره دیرلر و حدیث مذكوره ما بیننه
شو وجهله توفیق ممكندر كه بو مقامده انسدن روایت اولنان حدیث بسندن
مرویدر حدیث طویلدر مقتطعدر زیرا مسلم انسدن تخریج اتدیكه قال
یعنی انس لم یخضب رسول الله صلی الله علیه وسلم وانما كان البیاض فی عنفقته
وفی الصدغین وفی الراس نبذ نونك ضمی و با موحده‌نك فتحی یا خود نونك فتحی
و موحده‌نك سكونیله متفرق معناسنه‌در یعنی انس دیدیكه رسول اكرم شعرلرینی
بویامادیلر بو لفظ بیاض عنفقه‌لرنده ایدی و صدغلرنده و باشلرنده دخی
بر قاچ متفرق بیاض شعرلر وار ایدی غایة ما فی الباب رسول اكرمك اوچ عضولرینك
شعرلرنده بیاض وار ایدی حدیث بابده صدغلرینك بیاضی صحیح بخاری حدیثنده عنفقه‌لرینك
بیاضنك بیاننه تعرض اولنمدی سؤال اولنورسه كه صحیحینده ابن عمردن تخریج
اولندیكه ابن عمر كوردم كه رسول اكرم صفرت ایله صبغ اتدی دیدیلر شو وجهله
جواب ویریلور كه محمولدر كه رسول اكرم لحیه‌لرنده بر وقتده بیاض اولان بر قاچ

دخی لغتده دیدیکی میراث دیدیکه مسلم عندنده عاصم الاحول طریقندن
ابن سیرین روایتنده شو وجهله تخریج اولندیکه قلت لنا کان ابو بکر
یخضب فقال نعم بالحنا والکتم واحمد هشام بن حسان طریقندن محمد بن سیرین دن
تخریج اتدیکه ولکن ابا بکر وعمر خضبا بالحناء والکتم حدیثنده عمری
دخی تشریک ایتدی وملاحظه اولنورکه لفظ عمری ذکر اتمکده حمید ذیل مسلم
حماد بن سلمه طریقندن انسدن تخریج ایتدیکه وقد اختضب ابو بکر بالحنا
والکتم واختضب عمر بالحنا بحتا یعنی ابو بکر حنا وکتم ایله وعمر خالص حنا ایله
خضاب ایدرلر ایدی ودخی معلوم اولسونکه کتم لفظنک معناسنده اختلاف
اولندی بعض کتب لغتده مرسین ورقنه مشابه بر ورقدرکه انکله خضاب
اولنور مهذبده وسمه یعنی راستق حنده دیدی صحاحده بر اوتدرکه
وسمه ایله خلط ایدوب صباغ بویارلر دیدی ابن اثیر نهایه ده دیدیکه حلد شاید
معناسنده غالب احتمال بودرکه ابو بکر حنا وکتمی قارشدروب قرمزیه
قریب خضاب ایدرلر ایدی زیرا قارشدرسه‌لر شعری سیاه وثابت اولدیکه
رسول اکرم هذا سیاهدن نهی ایتدیلر کرچه حدیث مذکور روایات مختلفه اوزره
بالحنا والکتم دیو واو واصله ایله واقع اولدی لکن ظن اولنورکه اصل

شعرلرین صباغ ایدوب اکثر اوقاتده صباغ ترک اتدکلرینی راویلر اوقات مختلفه ده
مشاهده ایتدیکی وجهله اوزره روایت ایتدیلر یاخود صباغ تغییر ایلدیلر راوی دوام
صباغ واثبات ایدر راوی قلت صباغ مراد ایتدی تیسر منافات مرتفع اولور
ان شاء الله تعالی باب خضابده وجهله بیوردیغی اوزره بیان اولنور وکتم
ابو بکر رضی الله عنه خضب بالحناء والکتم ابو بکر صدیقک جاهلیتده
اسمی عبد الکعبه ایدی رسول اکرم علیه السلام عبد الله تسمیه ایتدی اوصافی جمله‌سی کالشمس فی رابعة النهار
ظاهر اولمغله بیانه محتاج دکلدر واقدی دیدیکه ابو بکر صدیق یوم باردده
غسل ایتمکله حمایه مبتلا اولوب اون بش کون صاحب فراش اولدقدنصکره
التمش اوچ یاشنه بالغ اولدقده هجرتک اون اوچنجی سنه‌سنده جمادی الاخره‌سنک
یکرمی التنجی ثلثا کونی وفات ایدوب زوجه‌سی اسما بنت عمیس غسل ایدوب حضرت
عمر صلوة جنازه‌سنه امام اولوب کیجه وقتنده عایشه‌نک خانه‌سنده رسول
اکرمک حجره‌سنده دفن اولندی معلوم اولدیکه ابو بکر صدیق سن جهتندن رسول
اکرمه قریب ایمش لهذا استدراک ایدوب دیدیکه لکن ابو بکر صدیق رسول
اکرمدن سن جهتندن قریب ایکن شعرینی حنا وکتم ایله خضاب ایدردی کتم کاف وتا
مصحفنک فتحه‌لر ایله اکثر نسخ مصححه‌ده تصحیح اولندی ابو عبیده‌نک سند ایله

حديث بالحناء والكتم ايدی وفاصلة ايله بعض شراح دیدیکه محتملدرکه
واو واصله او فاصله معناسنه اولور میرك دیدیکه عمر خالص حنا ايله حضاب
ایدرلر ایدی دیعوذ کر اولنان حدیث ابوبکر حنا وکتمی خلط اتدکنه قرینه‌در
زیرا خالص مخلوط مقابلیدر تیسیر صاحبی نهایه نك كلامی کلام معقولدر محتمل
اولمیسکه محتملدرکه حدیث مذکوره معناسی عمر دائما منفردا فقط حنا ایله
ایدوب هم کتم استعمال اتمز ایدی وابوبکر علی سبیل البنا وتبکا هی فقط حنا
وکاهی فقط کتم ایله حضاب ایدرلر ایدی دیمك اولور تیسیر صاحبی نهایه نك كلامی
اولور و شیخ جزری صاحب نهایه نك كلامی تجربه علی عدمه اتمز دیدی زیرا تجربه
اولندیکه حنا وکتم خلط اولنوب حضاب اولنسه سیاه رنك حاصل اولمیوب
بلکه حناده اولان حمرة وصفرتی حضرتبدیل ایدرکه سیاه مو تبیین بالغ ا
شیخ ابن حجر کتم یمنده اولور بر نبات تك اسمیدرکه حمرتبه مائل سیاه رنك
احداث ایدر و حنانك رنکی قرمز اولمغله حنا وکتم جمع اولندقده سیاه
وقرمزی ما بینده بر رنك حاصل اولور دیدی والله اعلم الحدیث الثانی
حدثنا اسحق بن منصور السکونی کرصدوقلدر و یحیی بن موسی البلخی
قالا حدثنا عبد الرزاق بن همام بن نافع الحمیری حافظ کبیر و مصنف

شهیر



شهیردرکه اخر عمرنده اعمی اولوب متغیر اولدی و اسحق مزبور عبد الرزاق
مصفور تشیع ایله متهم ایدیلر والله اعلم عن معمر ذکوری سبقت ایدی
عن ثابت عن قال قائل انسدر ما عددت فی رأس رسول الله صلی الله
علیه وسلم ولحیته الا اربع عشرة شعرة بیضاء لفظ اربع و لفظ
عشره فتحله و شینك سکونیله‌در بنو تمیم شینی مکسور ایدرلر یعنی انس
دیدیکه رسول اکرمك مبارك باشلرنده و لحیه‌لرنده تعداد اتمدم الا
اون درت بیاض شعر تعداد اتدم معلوم اولهکه رسول اکرمك رأس و لحیه‌لرنده
اولان بیاض شعرلرك عددنده انسدن روایت متخالفه واقع اولدی روایت
بابده اون درده حصر اتدی و بابا ولده ربیعه بن ابی عبد الرحمن انسدن
روایتنده رسول اکرمك رأس ولحیه‌لرنده یکرمی بیاض شعر یوق ایدی وابن سعد
انسدن اسناد صحیح ایله تخریج اتدیکی رسول اکرمك رأس و لحیه‌لرنده بیاض شعر یوق ایدی
الا اون یدی یا خود اون سکز بیاض شعر وار ایدی و بینا ابن سعد اسناد صحیح
حمد طویل اثناسنده انسدن تخریج اتدیکه رسول اکرمك لحیه‌لرنده اولان بیاض شعر
یکرمییه بالغ اولمدی واون یدی بیاض شعر عنفقه‌لرنده اولمدی عنفقه اشعار لحیه‌در
کندی عنفقه‌سنه اشاره اتدی ابن ابی حیثمه حمید الطویلدن انسدن تخریج اتدیکه

رسول اکرمك علیه السلام بیکرمی بیاض شعری یوق ایدی وحمید دیدیکه مسندنده
حماد طریقندن انسدن تخریج اتدیکه رسول اکرمك راس ولحیه لرنده اون
شعر بیاض ایدی وبو حدیث باب بهوفقدر ابن ماجه طریق اخردن
انسدن تخریج اتدیکه اون یدی یاخود یکرمی بیاض شعر وار ایدی وحاکم مستدرکده
عبدالله بن محمد بن عقیل طریقندن انسدن تخریج اتدیکه رسول اکرمك راس
ولحیه لرنده اولان بیاض شعری تعداد ایلسم اون یدیدن زیاده تعداد اتمز
ایدم معلوم اولسونکه فی الحقیقه اختلاف عددا اون درت واون یدی واون بو
ما بینده حائز دکلدر زیرا رسول اکرمك راس ولحیه لرنده یکرمی بیاض شعر اولمدوغی
ناطق اولان حدیث ابن سعد عندنده یکرمیه بالغ اولمدیغنه بالغ اولان
حدیث کذلك ابن ابی الجثیمه عندنده مذکور اولان حدیث ایله اعداد ثلثه
مذکوره ما بینده منافات یوقدر زیرا یکرمی عددی نفیدن یکرمیدن اقل
اقل اولان عددلرک نفیی لازم کلمز وده اون یدی واون سکز ویکرمیده
واقع اولان شکه اعتبار یوقدر زیرا اون یدی البته محقق اولوب شك
اون سکزده ویکرمیده اولوب تبرئه اولندوغیدن اخلاف
اون درت واون یدی واون بو ما بینده دائر اولدوغی متعین اولدیغی

واوزن بو روایتنده عبدالله بن محمد بن عقیل تفرد ایتمکله شاذ بلکه منکر
قبیلندن اولوب بس اختلاف اون یدی ایله اون درت ما بینده دائر اولور
ومخفی دکلدرکه اون یدی روایتی طریق متعدده دن واقع اولدیغندن
غیری ثقه نك زیاده سی مقبول اولمغله اون یدی متعین اولور وده معلوم اولدیکه
اون یدی روایتی ده ابن عمردن نحو من عشرین شعرة روایتنه منافی
دکلدر زیرا اون یدی یکرمیه قریب اولمغله کویا ابن عمر رسول اکرمك بیاض
اولان شعری یکرمیه بالغ اولمیوب یکرمیه قریب ایدی دیو انسدن دخی بو
بو محلی اون یدی ایله تقدیر اتدی وده اختلاف مذکوره محتمل ذکرده
مبنی اولمیه مثالی موجود اتدی والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا ابو موسی محمد بن المثنی اخبرنا بعض نسخه ده انبانا واقع اولدی
ابو داود الطیالسی اخبرنا بعض نسخه ده حدثنا واقع اولدی شعبة
عن سماك بن حرب قال قائلی سماکدر سمعت جابر بن سمرة یسئل
عن شیب رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال اصول
معتمده ده فائله بعض نسخه ده قال واقع اولدی نسخه اخیره وده قال
جمله بیان یاخود سمعت لفظنك مفعول ثانیسی اولوب یسئل جمله سی

اختلافات صح

واوزنو

قد تقدیر بلد حال قمعترضه اولور یعنی سماع دیدیکی بن جابر ک
کان اذا دهن رأسه قولنی استماع ایتدم رسول اکرمک شیبدن
سؤال اولندی عن حال الشیب نسخه اولورده سئل فقال مجموعی مع
بیان اولور انی سمعت کلام سائله فجوابه تقدیرنده دهن
هانک فحیله کذلک لم یدهن اکثر نسخه ده ثلاثیدر اذا دهن کلنک
لم یدهن افتعال بابندن اولمق اوزره واقع اولدی مراک دیدیکی علی
کلتا النسختین رأسه لفظی نصب ایله مفعول اولور لکن مطرز دیدکی
دهن رأسه روشنا ویله اکورلر وشا دیر روغن ایله طلا اتشه ادهن
دولرا افتعال بابندن اکر کندو کندوکی یا غلسه پس مفعول ذکر اولنمز
وادهن شاربه دیمک خطادر دیدی صحاح دیدیکه ادهان
خویشتن را بروغن چرب کردن خنفی ادهن دالک تشدید یله
دخی روایت اولندی دهن وادهن مراد قد استعمال دهن معناسنه
دیدی محشی اولمیه ادهن افتعال بابندن لازم ودهن ثلاثیدر متعدیدر
قاموسده رأسه واذهن به دیو تصریح ایتدی خاطر فاتره شو وجهله
خطور ایدرکه ثلاثیدر دهن روایتنده لفظ رأسه مذکور اولوب

واقعا الذی ادهن روایتنده مذکور اولدی رأسه لفظی اخذ وروایت
ایدوب ما بینلرنده اولان فرقی ملاحظه ایتمدی والله اعلم لم یر منه
ضمیری مجرور رأسه راجعدر مضاف تقدیریله یعنی شعر رأسه شیبه
یعنی رسول اکرم مبارک باشلری یاغلاد وقده بیاض شعر کورنمزدی
ایدی واذا لم یدهن اکثر نسخه ده هانک ضمیله مضبوطدر
حنفی وعصام کاف ثلاثی ایله جایزدر دیدیلر رؤی ضمیر مستکن شیبه
عایددر منه مجرور رأسه راجعدر یعنی اکر شعرلرینی یاغلمسه لر شعرلرینک
بیاضی کورنور ایدی مسلم ونسائی جابردن شو لفظله روایت ایتدیلر
کان رسول الله صلی الله علیه وسلم قد شمط مقدم رأسه ولحیته
وکان اذا دهن لم یتبین واذا شعث رأسه تبین یعنی رسول اکرم
مبارک باشلرینک مقدمنی ولحیه لرینی طاغیدرلر ایدی وقتا یاغ ایله
طلا ایتدکلری وقتده شعرلرینک بیاضی ظاهر اولمزدی وشعرلرینی تفریق ایتدکلری
وقتده ظاهر اولور ایدی زیرا بیاض اولان شعرلری غایت قلیل اولمغله
یاغلدقلری وقتده شعرلری مجتمع وبری برینه منضم اولوب ظاهر
اولمز ایدی پریشان ایتدکلری وقتده ظاهر اولور ایدی کسر حدیث

وافقنا الذی

وکلمه لکن اذا دهن لفظلری روایت ایدر
دهن رأسه روایتنده صح

بابده واقع اولان اذا المديه هى لفظنك معنالرى دهن استعمال ايتمو
شعرلرن تفريق وپوشيده ايتسلر ديمكدر بعضيلر ديديلركه تغلدوقده
ظاهر اولمدوغى دهن سبيله شعرلرنك حاصل اولاندن بريق ولمعاندن
ناشى سلاح [illegible] هيا مشتبه وملتبس اولوب بكوديمز ايدى والله اعلم

## الحديث الرابع حدثنا محمد بن عمر بن الوليد الكندي

كافك كسريله كنديه نسبتدركه قبائل عربدن بر قبيله در وكوفه ده بر محله نك
اسميدر الكوفي صدوق قدر اخبرنا يحيى بن ادم حديثن ائمه
سته تخريج ايتديلر عن شريك شينك فتحى ورانك كسريله تصحيح اولنديغى
نخعى وكوفيدر عمر بن عبد العزيزه لاحق اولدى يوز طقسان ايكى سنه سنده
بخاراده تولد ايدوب كوفه ده نقل ايتدى حكايت اولنديكه منصور امام ابو حنيفه
وسفيان ثورى ومسعر بن كدام وشريكى دعوت ايدوب بونلره تقليد قضا ايتمك
ايستدكده ثورى يولده فرار ايدى مسعر دخى تجنن وخلط كلام ايدوب مجنونلق
دعوى ترك ايتديلر ابو حنيفه ديديكه بن قضايه صالح دكلم منصور ديديكه
كذب ايتدك ابو حنيفه ديديكه يا منصور اكر سن بو كلامكده صادق ايسك
بنم كاذب اولدوغم متحقق اولور وكاذب قضايه صالح اولمدوغى ظاهر اولور

واكر كاذب ايسم بنم قضايه صالح اولمدوغم صحيح اولور ديدى ابو حنيفه
ديديكه بكا بغايت نسيان غالبدر منصور ديديكه سكا لبان ويورن
نسيانك مندفع اولور زيرا مضغ لبان نسيانى دافعدر وينه ابو حنيفه
ديديكه بنم خفتم واردر منصور ديديكه سكا هر كون بادم ايله تدبير
اولنمش سكو پالوده ويرين خفتك مندفع اولور ليكن بلجاره قاج كون
قضايى قبول ايتدى حمدان بن على الاصفهانى ديديكه بر كون شريكك عندنده
ايدم ناكاه مهدينك بعض اولادى كلوب ديواره مستند اولدقلرى
حالده شريكدن بر حديث سؤال ايتديلر اصلا شريك التفات ايتمدى سؤالات
ايتديلر ينه التفات ايتمدى مز بونلر ديديكه اولاد خلفايى تحقير بو جهله ايدر
دكلدر شريك ديديكه حاشا من ذلك لكن علم شريف اهلى عندنده
عزيز ومحترمدر صورة استخفاف قدر تعلم علم ايتمز ديدى جاه جلب
ديدكده هر ارادب ايله جلوس وحديث سؤال ايتديلر شريك ديديكه بارك
الله فيكم هكذا يطلب العلم ديدى وشريك ايكيوز سكسان ايكى سنه سنده
وفات ايتدى وحديثن ائمه سته تخريج ايتديلر عن عبيد الله بن عمر بن
حفص بن عاصم عمر بن الخطاب العمرى مدنى ثقه ثبتدر عن نافع كه

عمرک مولاسیدر ثقه و ثبتدر مشهوردر عن ابن عمر ابی عبد الرحمن

عبد الله که حضرت عمرک اکبر اولادیدر مبعثدن بر ایکی کون مقدم تولد ایدی

و بدرینه ایله معا هجرت اتدیلر اهل صفه دندر طویل القامه در منکلرینه وارنجه

شعرک ارسال ایدوب شاربلرین تراش مرتبه سنه قص ایدر ایدی و همیشه نصف ساقینه

وارنجه تشمیر ازار ایدر ایدی و لحیه سن صفره ایله خضاب معتاد ایدی وفاتی

وقتنه کلنجه بیک مقداری غلام ازاد ایلدی ابو نعیم دیدیکه ابن عمر یتمش

اوچ سنه سنده مکه ده وفات اتدی رسول اکرم ایله طقوز بعده دورت

غزاده حاضر اولدی و رسول اکرمدن بیک التیوز اوتوز حدیث روایت ایتدی

قال قائل عمردر انما کان شیب رسول الله صلی الله علیه

وسلم نحوا قریبا معناسنه در من عشرین شعرة بیضاء یعنی

رسول اکرمک بیاض اولان شعری یکرمی دکل ایدی یکرمی بیاض شعره قریب ایدی

بو حدیثک تحقیقی حدیث ثالثک ترجمه سی خلالنده ذکر اولندی الحدیث

الخامس حدثنا ابو کریب تصغیر صیغه سیله در محمد بن علادر حدیثنی

ائمه تخریج اتدیلر اخبرنا معاویة بن هشام اکرچه صدوقدر لکن

اوهامدن خالی دکلدر حدیثنی بخاری دن غیری مفرده تخریج اتدی عن شیبان

اکرچه صدوقدر لکن قلیل سهو و خطادن خالی دکلدر حدیثنی مسلم و ترمذی و نسائی

تخریج اتدیلر عن ابی اسحق السبیعی عن عکرمه عینی مهمله نک کسری

و کافک سکونی و راء مهمله نک فتحی ایله ابن عباسک مولاسیدر و کبار

تابعیندندر حبیب بن ثابت الاصفهانی دیدیکه بر وقتده عندمده عطا

طاوس و مجاهد و سعید بن جبیر و عکرمه جمع اولدیلر مجاهد و سعید

قرآن عظیمدن هر ایتک تفسیرینی عکرمه دن سؤال ایدرلر ایدی بلا تلعثم

تفسیر وافی و تقریر کافی ایله جواب ویرر ایدی عکرمه بر کون مسجده دیدیکه

بن بو مسجده ایکی یوز صحابه یه ادراک ایلدم عکرمه و کثیر عزه بر یومده وفات

ایدوب ناس جنازه لرینی اخراج اتدکده دیدیلر که مات الیوم افقه الناس و اشعر الناس

عن ابن عباس قال قائل عبادر قال ابو بکر یا رسول الله قد شبت

شینک کسریله بعث مثلثه کبیر ماضی مفرد معلوم مخاطبدر یعنی ابو بکر دیدیکه

یا رسول الله سنده ضعف اماراتی ظاهر و شیب علاماتی نمایان اولدی

مخفی اولمیه که حدیث مذکور انس دن روایت اولنان رسول اکرمک شیبی موی یکرمیه

بالغ اولمدی حدیثنه مخالف دکلدر زیرا انس حدیثنده مراد رسول اکرمک خضابه

محتاج اولاجق مرتبه بالغ اولمدی دیمکدر و روایات صحیحه ایله ثابت اولدیکه

رسول اکرمک عوارض و لحیه‌لری شیب ایله حکم اولنجق مرتبه‌یه بالغ اولمدی
پس قال صلى الله عليه وسلم شيبتني کلامندن مراد رسول اکرم
دیدیکه بو ضعیف و ناتوان استخوان و اندامی سست ایلدیلر دیمکدر هود
بعض نسخه‌ده ضم واحد و بعضنده ضمتین ایله غیر منصرف و منصرف
اولمق اوزره تصحیح اولندی شیخ رضی کافیه شرحنده قرائت هود اقولنده
هود در مضاف تقدیریله سوره هود مراد اولورسه هود منصرف
واکر سوره‌نك اسمی مراد اولورسه غیر منصرف اولور ماه و جور که کبی دیدی
والواقعة والمرسلات و عم يتساءلون و اذا الشمس كورت یعنی سوره‌ء
مذکوره‌ده اولان احوال روز جزا و احوال شدائد یوم قیامتده بنی آدمك
خلایقك اوضاع مختلفه‌سی و امم لعینه‌نك اولان نواز و بلیاتی
ملاحظه ایدوب ضعفاء امتمك دوز بازه خواست و انجام نه منجر اولور
دیو تفکر بنی مشیب وقتندن مقدم شیبه مبتلا ایلدی شرح حالتنده بعض
صلحادن شویله روایت اولندیکه رسول اکرمی واقعه‌ده سندن کوروب
دیدم که یا رسول الله جناب شفاعت نصابکزدن شیبتني هود دیو سوزیکزدن
روایت اولنور رسول اکرم نعم قول مذکوری بن تکلم ایلدم دیو بیوردیلر

ینه بن دیدیم که سوره هودك آیاتنده فقی آیه قول مذکوری تکلمه
باعث اولدی رسول اکرم بیوردیلرکه فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ قول شریفی
باعث اولدی و ظاهردرکه موقف استقامتده ثبات اعلای
مراتب و اقصای مطالب و اصعب مآرب در حتی دیدیلرکه الاستقامة
خیر من الف کرامة و مخفی دکلدرکه سائر سور مذکوره دخی باعث
تشییب اولدیغی سبب اخرویه نشاءة ایله باخصوص جمله‌نك
مرجعی شیء واحده تنبیه کیم مرور ایتدی والله اعلم **الحديث السادس**
**حدثنا سفيان بن وكيع اخبرنا محمد بن بشر** یاء موحده‌نك
کسریله در حدیثن سته تخریج ایتدیلر **عن علي بن صالح** حدیثین مسلم و ابو داود
اخراج ایتدیلر **عن ابي جحيفة** جیمك ضمی و حاء مهمله‌نك فتحی و
یاء مثناة تحتیه‌نك سکونی بعده قائله در صحابیء مشهوردر
اسمی وهب بن عبد الله السوائی در علی کرم الله وجهه انی کوفه‌ده
بیت المالنه امین نصب ایتمش ایدی و رسول اکرم وفات ایتدکده بلوغ
مرتبه‌سنه بالغ اولمش ایدی **قال** قائل ابو جحیفه‌در **قالوا** ضمیر جمع
صحابیه راجع در اکرچه قول مذکور بورده قائلی شخص واحددر

مراد سور مذکوره‌ده اولان
احوال روز جزا
قیلندقده

عن ابي اسحق صح

لكن معنا سنده متفق اولدقلری ایچون جملیه نسبت اولندی یاخود
حدیث خامس قرینه سیله ابو بکره راجع در ذیرا مطلق مقیده حمل
اولنمق قاعدۂ مقرره در پس جمع صیغه سی تعظیم ایچون اولور
یا رسول الله تراك رؤیت دن رؤیت علمیه مراد اولور ایسه قد شبت
جمله سی محل نصب ده مفعول ثانی ورؤیت بصریه مراد اولور ایسه
تراك لفظنك مفعولندن حال اولور یعنی دیدیلر که یا رسول الله
بیز سنی شیب مرتبه سنه بالغ اولدی فهم ایلدز یاخود سنی شیب
مرتبه سنه بالغ اولدیغك حالده کوردز قال قائل رسول اکرم که
شیبتنی هود واخواتها یعنی بنی ضعیف وناتوان ایتدی سورۂ هود و
امثالی متضمن اولدیغی امور هائله وذکر احوال قیمة وعذاب امم
سالفه مخفی اولمیه که اخوات دن مراد سور قرآنیه دن هر سوره که
انده امور مرقومه مذکور اوله حدیث خامس ده ابن عباس دن
روایت اولنان سوره لره مخصوص دکلدر ابن سعد ابی صخر
طریقندن انس دن تخریج ایتدی که بیر وقتده ابو بکر وعمر منبر
قربنده جلوس ایتمشلر ایدی ناکاه رسول اکرم بعض نسالری

خانه سندن ظاهر اولدیلر لحیه لرده صیغابوب والتوی ایله لحیه
لرن قالدیروب نظر ایتدکلری حالده ابو بکر بغایة صاحب
رفق ولین کمسنه اولمغله بأبی وأمی لقد أسرع فیك الشیب
دیدکده رسول اکرم لحیه لرندن التوییه الوب نظر ایتدیلر وبو کیفیت
دن ابو بکرك دیده لری اشك بار اولدی رسول الله أجل شیبتنی
هود وأخواتها دیدیلر ابو بکر دیدی که اخواتی دیو بیوردغکز نه در
رسول اکرم دیدی که واقعه وقارعه وعم یتساءلون واذا الشمس کورت
در وبعض روایتده شیبتنی هود واخواتها وما فعل بالامم قبلی
واقع اولدی والله اعلم الحدیث السابع حدثنا علی بن حجر حاء مهمله
نك ضمی وجیمك سکونیله در اخبرنا شعیب بن صفوان صادك فتحیله در
حدیثی بخاری تخریج ایتدی عن عبد الملك بن عمیر تصغیر صیغه سیله در
حدیثی سته تخریج ایتدیلر عن إیاد همزه نك کسری ایله ومثناة
تحتیه نك تخفیفی ایله ودال مهمله ایله در ابن لقیط العجلی لامك فتحی
وقافك کسری ایله در ثقه در عن ابی رمثة راء مهمله نك
کسری ومیمك سکونی وثاء مثلثه ایله صحابی در اسمنده خلاف

لعجلی

اولندی ابن عبد البر استیعابنده حبیب بن حیّان وبعضیلر حیّان
بن وهب دردیدیلر دیدیکی ومصنف رفاعه دردیدیکی **التیمی**
تانك فتحی ویانك سکونی ایله تیم قبیله سنه نسبتدر **تیم الرباب**
جوهری رانك کسری ویانك تخفیفی ایله تصحیح ویرك دخی
اصل سماعی بو وجهله روایت وابن حجر صحیح بخاری شرحنده
کتاب الهبه ده رانك فتحیله تصحیح اتدی رباب بش قبیله دن
عبارتدر که بیری بیریله اتحاد ایچون تحالف اتدیلر که ضبّه
ثور عکل تیم عدی در وتیم الربابدن مراد قبائل مذکوره دن
بعض اولان تیمدر تیم قریشدن احترازاً یاء نسبتدن قطع
نظر التیمی لفظی بیانی ایچون ذکر اولنمشدر پس اکثر نسخه ده
تصحیح اولندیغی وزره تیم جر ایله اولمق ظاهردر عصام
نصبیله اعنی تیم الرباب تقدیرنده دردیدیکی **قال** قائل ابو رمثه
در **اتیت النبی صلی الله علیه وسلم ومعی ابن لی** واو حالیه وجمله سی
اتیت لفظنك فاعلندن حالدر یعنی رسول اکرمك حضور عالیلرینه
مشرّف اولدوم اوغلوم بکا مقارن اولدیغی حالده مراد دیدیکی که

ابن مذکورك اسمی معلوم المدی ابو داود ونسائی روایتنده
حدیث مذکور ابن مزبور لسانندن اتیت النبی علیه السلام
مع ابنی لفظیله واقع اولدی **قال** قائل ابن مذکوردر **فاُریته**
اراءه بصریه دن مأخوذ ماضی متکلم مجهولدر که تاء مفعول
اول وقائم مقام فاعلدر وضمیر منصوب مفعول ثانی در
یعنی پدرم یاخود بیر غیری کمسنه رسول اکرمی بکا کوستردی
ودیدی که رسول اکرم بودر **نقلت لما رأیته** یعنی بن کوردوکوم کبی
بلا تأمل ولا توقف دیدم که **هذا نبی الله** بو الهك نبیسیدر وحق
پیغمبردر زیرا جمال پر کمالی ومهابت وشهامتی بیر مرتبه یه بالغ
اولمش که حق پیغمبر اولدیغنه معجزه اظهارینه ودلیل وبرهانه
محتاج دکل حتی دیدیکی که استفهامیه در یعنی نبی الله دیدکلری
بو میدر دیدم ودخی اَریته لفظی معلوم صیغه سیله اولمق محتملدر که
قالده ضمیر مستکن ابو رمثه یه راجع ومفعول ثانی محذوف
وضمیر منصوب ابن لفظنه راجع اولور فاریت ابنی (اباه) تقدیرنده
یعنی ابو رمثه رسول اکرمی کوردکده آثار ظاهره لرندن نبی

اولد قلرینه مطلع اولدقدن صکره فرزندینه دخی دیدی که
یا بُنَیَّ هذا نبی الله واحمد عبد الملك بن عمیر طریقندن ابی
رمثه دن رسول اکرمه کلدیم واوغلوم کوستروب دیدیم که
رسول الله بودر اوغلوم رسول اکرمی کوردکده مهابتندن
وجودینه لرزه وانذا منه رِعدة دوشدی دیو تخریج ایتدیکی حدیث
کذلك احمد ثابت بن مُنقِذ طریقندن ابن ابی رمثه دن بن پدرم
ایله رسول اکرمه کلدیم مدینه طریقلرندن بیر طریقده رسول اکرمه
ملاقی اولدوق پدرم بکا دیدی که یا بُنَیَّ هذا رسول الله و بن
اول وقته کلینجه ظن ایدردم که رسول اکرم سائر ناسه مشابه اولمیه
دیو تخریج ایتدیکی حدیث معلوم صیغه سیله اولمه سین تأیید ایدر
وَعَلَیهِ ثَوبانِ اَخضَرانِ جمله سی اُرِیتُه لفظنك مفعولندن حالدر حنفی
اُرِیتُه نك فاعلندن یا قلت نك فاعلندن وعصا نبی الله
دن حالدر دیدی ثوب اخضردن متبادر اولان تمامه خُضرة
ایله صباغت اولنان ثوبدر یعنی رسول اکرمی کوردوم اوزرنده
ایکی یشل لباس اولدیغی حالده وبعض اخبارده وارد اولدیغی

که اهل جنتك لباسی یشلدر وبعض روایاتده وَعَلَیهِ بُردانِ
اَخضَرانِ لفظیله واقع اولدی وعادتا بُرد دیدکلری جامه
مخطوط یعنی آلاجه اولمغله حدیث مذکورده دخی ثوب اخضر
دن مراد ثوب اخضر مخطوط در دیدیلر وَلَهُ شَعرٌ تنوین تقلیل ایچوندر
قَد عَلاهُ الشَّیبُ یعنی رسول اکرمك بیرقاچ معدود شعرلری
وارکه شیب اکا غالب وشامل اولمش وَشَیبُهُ اَحمَرُ حمرة شیب
اندن عبارتدر که شعرلرك اطرافنده حمرة ظهور ایدوب شعرلر حمرة
ایله مخلوط اوله زیرا عادتا شیب شعرلرك اُصوللرندن ابتدا
ایدوب شعرلر اوّل قرمزی صکره اهسته اهسته بیاض اولورلر
حاصل معنی بودر که رسول اکرمك بیرقاچ شعری واردی که اکا
شیب مستولی اولمش شعر مذکورك شیبی حمرة ایله مخلوط یعنی اصول
اَشعاره قیزارمغه شروع ایتدیکی حالده بعضیلر دیدیلر که شیبدن
مراد بیاضدر یعنی رسول اکرمك بیرقاچ شَعری اغاروب حمرة
ایله خِضاب اولنمش ایدی وحاکم ابو رمثه دن اِنَّ شَیبَهُ اَحمَرُ
مَصبُوغٌ بِالحِنّاءِ دیو تخریج ایتدیکی حدیث بومعنایی تأیید ایلر

ایدر والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا احمد بن منیع ذکری مرور ایتدی

اخبرنا سریج جیم ایله سرجل تصغیریدر بن النعمان البغدادی الجوهری

که اصلی صفاهانیدر اخبرنا حماد میمك تشدیدیله در بن سلمة عن

سماك بن حرب ترجمه‌سی مرور ایتدی قال قائل سماك در قیل لجابر بن سمرة

یعنی جابر بن سمره‌دن سؤال اتدیلرکه أکان فی رأس رسول الله صلی

الله علیه وسلم شیب رسول اکرمك باشنده موی سفید وار می ایدی دیو بعض

نسخه‌ده هل کان واقع اولدی قال جابر جوابنده دیدی که لم یکن فی رأس

رسول الله صلی الله علیه وسلم شیب الا شعرات فی مفرق رأسه شعرات‌ده اولان تنوین تقلیل

ایچوندر مفرق میمك فتحی وفانك سکونی ورانك کسری ایله باشده

شعر متفرق اولاجق موضعك اسمیدر یعنی باشنده بیاض یوق ایدی

الا باشنك وسطنده بیرقاچ معدود بیاض شعر وار ایدی که

اذا ادهن دالك تشدیدی ایله افتعال بابندن فعل ماضیدر

واراهن مواراتدن مأخوذدر ستر واخفا معناسنه الدهن

یعنی رسول اکرم دهن استعمال ایدوب مبارك باشلرن یاغلادقلری

وقتده دهن اول بیاض شعرلری ستر واخفا ایدردی مقصود بیاض اولان



شعرك قلتن بیان ایدرپس لفظ دهن دالك ضمی وهانك

سکونیله فارسیده روغن وترکیده یاغ معناسنه اولمق ظاهر

دردخی وابن حجر دالك فتحیله دخی جائزدر دیدکلری اوزره

دهن روغن ایله طلا اتمك معناسنه اولور میرك دالك ضمیله

اولدیغی صورتده اسناد قبیلندن اولور اگر دالك فتحنده روایت

مساعده اتسه معنی جهتندن اقوی اولور که دهنك ببیتی قوی

وظاهردر دیدی زیرا دالك فتحیله اولدقده ساتر اولان روغن

ایله طلا اتمك ضمیله اولدقده نفس روغن اولور والله اعلم وصلی

علی محمد واله وصحبه وسلم باب ما جاء فی خضاب رسول الله صلی

الله علیه وسلم خضاب ما یختضب یعنی خضاب اتدکلری شی

معناسنه در حنا کبی وخضب وخضاب ضرب بابندن بویامق معناسنده

دخی استعمال اولنور بو مقامه مناسب اولان بودر صاحب تهذیب

دیدی که خاضب الرجل دیرلر اگر حنا ایله خضاب اتسه‌لر واگر حناده

غیری شی ایله خضاب اتسه صبغ دیرلر مصنف بو بابده دورت

حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا احمد بن

مَتِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ هانك ضمی وشینك فتحیله در حدیثین سته
تخریج ایتدیلر أخبرنا عَبْدُ الْمَلِكِ بن عُمَيْرٍ تصغیر صیغه‌سیله در عن إياد بن
لقيط قال قائل ایاد در أخبرني أبو رمثة قال اخبرنینك علی طریق
الاستیناف بیانیدر أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ ابْنٍ لِي
اتیتك ظرفیدر بعض نسخه‌ده معی یانك سكونیله یا فتحیله
إبْنُ لِي دفع ایله واقع اولدی فقال قائل رسول اكرمدر إبْنُكَ
مبتدا هذا خبریدر أابنك هذا تقدیرنده در همزهٔ استفهام
ایله نیته كیم بعض روایته‌ده واقع اولدی واكر همزه‌نك فتحیله
اولسه همزهٔ استفهام غناسی مغنی اولور استكبرت ام كنت من
العالین قول شریفی كبی لكن روایت مساعد ایتدیكی معلوم دكلدر
وروایت درایتدن مقدم اولدیغی متعیندر یعنی ابو رمثه
دیدی كه رسول اكرمك حضورلرینه كلدم اوغلوم ایله معاً رسول
اكرم بیوردیلر كه یا ابا رمثه اوغلوك بو میدر كه یا رسول اكرم
ابو رمثه‌نك اوغلی وار دیدیكین بیلوب تعیینی معلوملری دكل
ایدی بعضیلر دیدیلر كه سیاق قرینه‌سیله هذا مؤخر مبتدادر یعنی

بو شخص اوغلوك میدر بوسؤاله بیوردیلر فقلت نعم یعنی بن
جوابنده اوغلوم بودر یا بو اوغلوم دردیدیم أَشْهَدُ بِهِ همزه‌نك
كسریله إعْلَمْ وزننده امر حاضر اولمق اوزره روایت اولندی
یعنی یا رسول اللّٰه سن دخی بو بنم صلبی اوغلوم اولدیغنه اقرار
ایتدیكمه شاهد اول بعض نسخه‌ده متكلم وحده اولمق اوزره ضبط
اولندی یعنی بن بو شخصك اوغلوم اولدیغنه اقرار واعتراف
ایدرم پس أَشْهَدُ بِهِ جمله‌سی نعم لفظنك معناسنی مقرر اولور
معلوم اوله كه زمان جاهلیتده پسر وپدر ما بیننده ضمان
جنایات عادت ایدی كه پدرك جنایتیله پسر وپسرك جنایتیله
پدر اخذ اولنور ایدی پس ابو رمثه اشهد به لفظنی ایراددن
مرادی كندی واوغلی میاننده ضمان مذكور متحقق اولدیغنی
اشعار ایدی لكن شرع مطهر بو قاعدهٔ ذمیمه‌یی ابطال ایتدی
قال اللّٰه سبحانه ولا تزر وازرة وزر اخری لهذا قال رسول اكرم
دیدی كه لَا يَجْنِي عَلَيْكَ وَلَا تَجْنِي عَلَيْهِ یعنی اوغلوك سنك جنایتیكله ماخوذ

اولنمش دخی وغلوكك خبابتيله ماخوذ اولمشسين زيرا عادت معهوده
اهل جاهليت نسخ اولنمشدر وحديث آخرده بو لفظله واقع اولديكه
الا لا يجني جانٍ على ولده ولا مولودٌ على والده واحمد ثابت بن
منقذ طريقندن ابن ابي رمثه دن تخريج ايتديكه پدرم ايله رسول اكرم
حضورلرينه واردق رسول اكرم پدرمه ابنك هذا ديو سؤال
بيوردیلر پدرم دخی ای ورب الكعبة يعني نعم رب كعبه حقيچون
اوغلومدر ديديكی رسول اكرم حقا ديو بيوردیلر پدرم ديديكه
اشهد به ابن ابي رمثه ديديكه رسول اكرم بنم پدرمه غايت مشابهتی
و پدرم يمين ايتديكی كوروب تبسم ايتديلر واقال انه لا يجني
عليك ولا تجني عليه ديوب ولا تزر وازرة وزر اخرى ديو بيور
ديلر قال قائل ابو رمثه در وذا الشيب احمر يعني رسول اكرمك شعر
احمر كوردوم اغا رمعه قريب ولد وغير ايچون ياخود حنا ايله خضاب
ايتدكلری ايچون مقام مناسب معنای ثانيدر حاكم وشيبه احمر
مخضوب بالحناء ديو تخريج ايتديكی وابو داود كان قد لطخ لحيته
بالحناء ديو تخريج ايتديكی معنای ثانی يی مؤيددر وابن جوزی كتاب

الوفاده غيلان بن جامع طريقندن ابي رمثه دن كان رسول
الله صلى الله عليه وسلم يخضب بالحنا والكتم ديو تخريج ايتديكی
رسول اكرم خضاب ايتدكلرنده صريحدر ان شاء الله تعالى آخر بابده
خضابه متعلق اولان اختلافات تفصيل اولنور قال ابو عيسى
نسخ مصححه ده بو لفظله واقع اولدی ميرك ديديكه مصنفك
كنيه سی اسمی اوزرينه غالب اولمغله كنديسی وكلامندن اولمق ظاهردر
والا هيچ كمسنه كندو كنيه سی ايله تعبير ايتمك متعارف دكلدر عصام
ديديكه قلت لفظيله تعبير ايتمدی اثناء حديث مذكورده واقع اولان
قلت لفظيله اشتباه اولنمسون ايچون وقال لفظيله تعبير ايتمدی مرجع
ضمير سبقت ايتمديكی ايچون هذا حديث مذكوره اشارتدر
احسن شيء روي في هذا الباب لفظ شی روايتدن عبارت
در و بابدن مراد رسول اكرمك خضاب ايتدكلرينه دال اولان بابدر
يعنی ترمذی ديديكه ابو رمثه دن روايت اولنان حديث مذكور
رسول اكرمك خضابی حقنده روايت اولنان احاديثك اصحی
وافسره دخی بيان جهتندن اوضحی ودلالت خصوصنده

اظهری در فسردن ماخوذدر فانك فتحی وسینك سكونیله كشف
وبیان معناسنه مصباح منیر صاحبی دیدیكه فسرت الشیء فسرا من باب
ضرب بینته واوضحته والتفعیل للمبالغة لان الروایات
الصحیحة ان النبی صلی الله علیه وسلم لم یبلغ الشیب وجه
احسنیتی بیاندر یعنی زیرا روایات رسول اكرمك شیب مرتبه سنه بالغ
اولمیوب شعرلرنده خضابه محتاج اوله جق مرتبه بیاض ظاهر
اولمدیغنه دلالت ایدر امدی ابورمثه بیان اتدیكی اوزره رسول اكرمك
شیبی حمرة ایله تفسیر اولنمق لایقدر صحیح اولمیكه مصنفك
بو كلامندن ظاهر اولان بودركه ابورمثه نك رأیت الشیب احمر
قولنده حمرتدن مراد مقدمه شیب اولان حمرت اولوب خضابدن
حاصل اولان حمرة اولمیه كویا رسول اكرمك مقدمه شیب مرتبه سنه
بالغ اولوب عین شیب مرتبه سنه بالغ اولمدیكه حتی خضابه محتاج
اوله وبو كلام دلالت ایدركه مصنف خضابه قائل اولمیوب وطرق
متعدده دن ابورمثه دن رسول اكرمك خضاب اتدكلرینی مصرح
اولان روایات مصنف عندنده ثابت اولمیه یاخود مؤول اوله

مع دیت آیه نك سوقندن منفهم اولان بودركه مصنفك
خضابه قائل اوله وخاطر فاتره خطور ایدركه مصنفك في هذا
الباب قولنده باب دن مرادی شیب وخضاب خصوصیدر زیرا
شیب وخضاب بیربرینه متقاربدر ودر روایاتدن مراد مفصل
علیه اولان روایاتدر وحاصل معنی بودركه ابورمثه حدیثی شیب
وخضاب خصوصنده وارد اولان سائر روایاتدن ارجح واظهردر
زیرا رسول اكرمك شیب مرتبه سنه بالغ اولمدقلرینه دلالت ایدن روایات
رسول اكرم خضاب اتمدكلرینه ضمنا دلالت ایدر فاما ابورمثه نك
رأیت الشیب احمر قولنده صراحة خضاب اتدكلری وخضاب اتدكلرینی
ابورمثه بعین الراس مشاهده اتدكی منفهم اولور امدی ابورمثه
حدیثی بركره باب شیبده ذكر وبر كره باب خضابده ذكر اتدكنه باعث
حدیث مذكورك شیبی اثبات جهتندن باب شیبه وخضابی اثبات
جهتندن باب خضابه مناسبتی اولدیغیدر ودر روایات صحیحه ایله
رسول اكرم شیب مرتبه سنه بالغ اولمدقلرینك معناسی شیبلری چوق
دكل ایدی وباب شیبده ذكر اولنان ابن ابی رمثه نك وشیبه احمر

دیدیکنك معناسی وأشتعل قد علاه الشیب قرینه سیله شیبی قبول ایدی

و باب خضابده ابو رمثه نك رایت الشیب احمر دیدیکنك معناسی

بن رسول اکرمك شیبنی خضاب اتدکلری ایچون احمر کوردم یعنی

او غلومك شیبك حمرتین مقدمی شیب و شیب قلیل اولمق اوزره

مشاهده اتمش و بعد خضاب اولنمق اوزره مشاهده ایدردیمك

اولور و دخی اصحابك جداسی ذو فیضا بنه پوشیده دکلدرکه مصنفك

عنوانی باب خضاب باب ما جاء فی خضاب رسول الله دیو سرآغاز ایدوب

و ابو رمثه حدیثنی عدم خضابه حمل اتمك بغایة مستبعددر

اکر عدم خضابه قائل اولسه باب ما جاء فی خضاب رسول الله و عدمه

دیمك مناسب ایدی هذا ما سنح بالطبع العلیل والذهن الکلیل

والله یقول الحق وهو یهدی السبیل وابو رمثه اسمه رفاعة و انلرك

کسر ایله درن یثربی یثربه نسبتدرکه زمان جاهلیتده

مدینة الرسولك اسمی یثرب ایدی التیمی بیانی باب شیبده مرور ایدی

خاطر فاتره خطور ایدرکه مصنف ابو رمثه نك اسمنی بیان اتدیکی

ابو رمثه البلوی یه اشتباهی واقع ایچوندر زیرا بلوی دخی صحابه دندر

در و ابن عبد البر استیعابده ابو رمثه التیمی ترجمه سنده دیدیکه

قدم علی النبی صلی الله علیه وسلم مع ابنه فقال له علیه السلام ما هذا

منك قال ابنی الحدیث الثانی حدثنا سفیان بن وکیع اخبرنا

ابی که مراد وکیع در عن شریك عن عثمان بن موهب هانك

فتحیله در عثمانك پدری عبد الله در و موهب جدی در تیمی

و مدنی و اعرج ایله مشهور ثقه در قال قائل عثمان در سئل

عن ابی هریرة هل خضب رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی ابو هریره

دن سؤال اولندیکه رسول اکرم شعرلرن خضاب ایدرلرمی

ایدی دیو قال قائل ابو هریره جوابنده دیدیکه نعم خضاب ایدرلر

ایدی دیو قال ابو عیسی الترمذی که مراد مصنفدر وروی

ابو عوانة عین مهمله نك فتحیله الوضاح الواسطی البزاردر

حدیثین سند تخریج اتدیلر هذا الحدیث ابو هریره دن روایت

اولنان حدیث مذکوره اشارتدر عن عثمان بن عبد الله بن موهب

سند سابقده ذکر اولنان عثمانه در که جدنه نسبت اولنمشدی

بو مقامده پدرینه نسبت اولنمشدی فقال قائل عثماندر عن ام سلمة

بنت ابی امیة ابن المغیرة که رسول اکرمك ازواج مطهره‌لرندندر
یعنی ابو عوانه حدیث مذکوری عثماندن روایت ایتدکه ابو هریره
موضعنده ام سلمه ذکر ایتدیر مخفی اولمیه که مصنف ابو عوانه سندینی
ذکر ایتمکدن مراد محتملدرکه ابو هریره حدیثین تقویه اوله عثمان
حدیث مذکوری ابو هریره‌دن نقل ایتدیکی کبی ام سلمه‌دن دخی نقل ایتدیکی
ایچون و محتملدرکه حدیث مذکور فقط ام سلمه‌دن روایه اولنمشدر
شریك ابو هریره‌یه نسبت ایتدیکی وهم ددیمك اوله زیرا شریك‌ده
و حفظنده قیل و قال بلکه بحد منکر حدیثی بخاری و احمد
و ابن ماجه و احمد طریقنده ابن الجوزی کتاب الوفاده و ابن سعد
و اسمعیلی طرق متعدده ایله عثمان بن عبد الله بن موهبدن بخارینك
ام سلمه حضورینه واردیم رسول اکرمك شعرلرندن بیر شعر
مخضوب چیقاردی بکا کوستردی دیو تخریج ایتدیکی ابن ماجه
نك و احمدك حنا و کتم ایله مخضوب شعر کوستردی دیو زیاده
و تخریج ایتدکلری و ابن سعدك ام سلمه عثمان بن موهبه رسول
اکرمك احمر شعرنی کوستردی دیو روایت ایتدیکی و اسمعیلینك

عثمان بن موهبدن ام سلمه عندنده رسول اکرمك لحیه مبارکه‌لرندن
بیر شعر وار ایدی که انده حنا و کتم اثری وار ایدی دیو تخریج ایتدیکی
جمله احتمال اخیری تأیید ایدر زیرا جائزدرکه ام سلمه عثمانه شعر
مخضوبی کوستردکده عثمان سؤال ایلیه که رسول اکرم شعرلرنی
خضاب ایدرلرمی ایدی دیو ام سلمه دخی نعم خضاب ایدرلر ایدی
دیو جواب ویره پس مصنف ابو عوانه طریقنی ایراددن مرادی
شریك روایتنك شاذ بلکه منکر اولدیغنی اشعار اولمق ظاهردر
والله اعلم **الحدیث الثالث حدثنا ابرهیم بن هرون** البلخی
**اخبرنا النضر بن زرارة** زاء معجمه‌نك ضمی و ایکی راء مهمله ایله‌در
**عن ابی جناب** جیمك فتحی و نونك تخفیفیله ضبط اولنمق صوابدر
بعض نسخه‌ده جُناب جُباب حَبّاب ضبط ایتدکلری خطادر محدثین [کذا قاله میرك رحمه الله]
مشهوردر صدوقدر لکن تدلیسی چوقدر **عن ایاد بن لقیط**
**عن الجهذمة** جیمك فتحی و هانك سکونی و ذال معجمه‌نك فتحی
بعده میم ایله‌در استبعاد دیدی که بنی شیبانه دندر رسول اکرمدن
ایکی یا اوچ حدیث نقل و روایت ایتدی دیدی **امرأة بشیر** یاء موحده

موحدة نك فتحی ایله یدیع وزننده در بشر غلط در. بن الخصاصیة
خاء معجمه نك فتحی وایکی صاد مهمله ویاء مثناة تحتیه نك
تخفیفی ایله در کراهیة وعلانیة وزننده مجد الدین فیروز
ابادی دن نقل اولندی که تشدیدی لحن در زیرا لسان عربده تشدید
ایله فعالیة یوقدر عطا دیدی که لفظ خصاصیة مصدر استعمال
اولندی غیر استماع اولنمدی پس جائزدر که یا نسبت ایچون اولوب
مشدد اوله وابن حجر دیدی که خصاصیه علم اولمغله اوزانه
معروفه یه موافقتی لازم دکلدر پس تشدید ایله اولمق
خطا دکلدر وخصاصیهٔ مذکوره بشیرك والده سیدر
وپدرنك اسمی معبد در رسول اکرم خصاصیه نك
اسمنی تغییر ایدوب لیلی تسمیه ایتدیلر قالت قائله جهدمه در
انا رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم یخرج من بیته
جمله سی مفعولدن حال در ینفض رأسه جمله سی حال در
نفض بر شیئی تحریك دن عبارتدر لکن بو مقامده
مسح معناسنه در قد اغتسل جمله سی مستأنفه در یعنی

جهدمه

جهدمه دیدی که فقط بن رسول اکرمی کوردم باشلرنك شعری
صوینه طاملر سو ایچون مسح ایدر اولدقلری حالده سعادت
خانه لرندن طاشره چقدیلر زیرا غسل ایتمشلر ایدی وبرأسه
واو حالیه در ردغ راء مهمله نك فتحی ودال مهمله نك سکونی
وغین معجمه ایله صاحب قاموس دیدی که ردغه نك دالك تحریکی
یا تسکینی ایله جمعیدر وحل شدید یعنی چوق چامور معناسنه در
یعنی رسول اکرمك باشلرنده حنا وزعفران مثللو شیلردن چوق
وغلیظ شیء اولدوغی حالده او قال ردع عین مهمله ایله زعفران
وطیب دن اثر معناسنه مهمله ایله صبغ معجمه ایله طیب کثیر معناسنه
دخی استعمال اولنور مرخیاء مدایله در شك فی هذا الشیخ
مصنفك کلامندندر یعنی ردغ وردع ماده سنده مصنفك
شیخی که اول سندده واقع اولان ابرهیم بن هرون در شك
ایتدی بعض نسخه ده الشك لابرهیم بن هرون واقع اولدی که
مآل بیردر پس قال لفظنده ضمیر مستکن شیخ ابرهیم
مذکوره راجع در خاطر فاتره شویله خطور ایدر که اگرچه

بعض نسخه‌ده شك شیخ ابراهیمك اولدیغی مصرحدر لكن اكثر
نسخه‌لرده واقع اولان اوقال ودغ تعبیرینك سبكی اقتضا
ایدر که قول مذکور مصنف کلامندن اولمیوب تلامذه کلامندن
اوله یعنی تلامذه دیدیلر که شیخ یعنی ابو عیسی ترمذی ودغ و
ردع ماده‌سنده شك ایتدی زیرا اگر شك شیخ ابراهیمك اولسه
قال او ودغ دیو تعبیر مناسب اولدیغی اهل انشا اوزره مخفی دگلدر والله اعلم

**الحدیث الرابع حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن**
که فضل بن بهرام السمرقندی ابو محمد الدارمیدر که مسند
صاحبیدر **اخبرنا عمرو** وایله‌در **بن عاصم** بن عبد الله
الکلابی القیسی اگرچه صدوقدر لکن حفظی سیئدر خواه
حدیثین سته تخریج ایدیلر **اخبرنا حماد بن سلمة اخبرنا حمید**
الطویل **عن انس** بن مالك **قال** قائل انسدر **رأیت شعر**
**رسول الله صلی الله علیه وسلم مخضوبا** یعنی انس دیدی که
بن رسول اکرمك شعرلری خضاب اولنمش گوردم محقق اولسه
رسول اکرمك خضابی خصوصنده انسدن روایت اولنان

سائر احادیث صحیحه کثیره رسول اکرم خضاب ایتمیوب وشیبلری
خضابه مرتبه بالغ اولمدقلرنده صریحدر لکن بو حدیثك ظاهرندن
رسول اکرم خضاب ایتدکلری منفهم اولوب سائر احادیث ایله مخالف
اولمغله مابینلرنده توفیقده تکلفات بارده ارتکاب بلکه
اطناب ایتدیلر بعضیلر دیدیلر که انس رسول اکرمك
خضابینی نفی ایتدیکی اکثر اوقاته واثبات ایتدیکی اقل اوقاته نظر
ایله‌در یاخود رسول اکرم دفع صداع ایچون باشلرینه حنا
یا زعفران استعمال ایتمکله شعرلرنده باقی قلان اثر حمرته نظر ایله
مخضوب اطلاق ایدی یاخود مقدمه شیبه عادتا شعر قیرمزی
اولمغله اکا مخضوب اطلاق ایلدی وبعضیلر دیدی انسك
بو مقامده واقع اولان حدیثی شاذدر زیرا سندنده مذکور
اولان حمید اگرچه ثقه‌در لکن اکثریا صحابه‌دن استماع ایتمکله
مدلس‌در حتی حماد بن سلمه دیدی که حمید طویل انسدن
روایت ایتدیکی حدیثلری ثابتدن استماع واخذ ایدوب
تدلیس ایدر وشیبه حمید طویل انسدن یکرمی دورت

حدیثدن زیاده حدیث اخذ اتمدی ویکرمی دورت حدیثدن غیری
انسدن روایت اتدیکی حدیثلری ثابت دن استماع ایدوب
تدلیس ایدی دیدی ومع هذا حمید بو حدیثده کنذ ودن اوثق
اولان محمد بن سیرین وثابت وقتاده نك انسدن روایات
صحیحه ایله رسول اکرمك شعرلری مخضوب دکل ایدی دیو روایت
اتدکلری احادیثه مخالفت اتدی حاصلی انسك بو حدیثی درجهٔ
اعتباردن ساقطدر دیدیلر خاطر فاتر مترجم قاصره خطور ایدنکه
دارقطنی رجال مالکنده کذلك غرایب مالکنده روایهٔ صحیحه ایله
ابو هریره دن روایت اتدی که رسول اکرم وفات اتدکده صحابهٔ
کرامدن هر کسنه نك عندنده که شعر میارکلری بولونور ایدی
انی مدّة مدیده فانی ولمسون ایچون خضاب ایدوب حفظ ایدرلر
ایدی بناءً علی هذا جائزدرکه انسك والده سنك شوهری
اولان ابو طلحه عندنده یاخود والده سی اولان ام سلیم عندنده
موجود اولان شعرلرن دخی خضاب ایدوب حفظ اتمشلر ایدی
انس دخی ابو طلحه یا ام سلیم عندنده شعر نبوی مخضوب کوروب

رأیت شعر رسول الله صلی الله وسلم مخضوبا دیو خبر
ویرمش اوله انسك بو کلامندن مرادی رسول اکرمك حال
حیوتلرنده شعرلرنی مخضوب کوردوم دیمك کلدرکه حتی
احادیث سائره سنه مخالف اوله الکو مرادی رسول اکرم خضاب
ایدرلر ایدی دیمك اولسه کان رسول الله صلی الله علیه
وسلم یختضب دیو تعبیر ایدر ایدی لهذا مصنف حدیث مذکور
دن انسك مرادی تحریر اولنان معنا اولدیغینی اشعار وکندو
مشربی عدم خضابه مائل اولمغله اهتماماً خضاب حقنده
انسدن روایت اولنان احادیث نسق واحداً وزره رسول
اکرم خضاب اتمزلر ایدی دیو واردا ولدیغنه تنبیه ایچون سند
حدیث مذکورده ذکر اولنان حماددن روایت ایدوب دیدی
که قَالَ حَمَّادُ المذکورُ وَأَخْبَرَنَا واو عاطفه ایله در عَبْدُ اللّٰهِ
بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِیلٍ ابن ابی طالب الهاشمی عبد الله مذکورك
والده سی زینب بنت علی بن ابی طالب رضی الله عنهم وصدوقدر
قَالَ قائل عبد الله در رَأَیْتُ شَعْرَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ

وسلم عند انس بن مالك مخضوبا يعنى حماد ديدى كه حميد
انسدن بيزه رسول اكرمك شعر مباركلرين مخضوبا كوردوكنى
بيزه خبر ويردى امدى جائزدركه عبد الملك انس عندنده
كوردوكى شعر مخضوب انسك ابو طلحه يا ام سليم عندنده كوردوكى
شعر اوله كه وفاتلرندن صكره انسه نقل اتمش اوله و عبد الملك
بو كلامنده رسول اكرم حال حياتلرنده خضاب اتدكلرينه دلالت
اولمديغى كبى حميدك انسدن روايت اتديكى حديثه دخى دلالت
يوقدر پس انسدن خضاب خصوصنده روايت اولنان احاديث
مابيننده تدافع اولمز فمتى تجلت لك حقيقة الحال فلا تصغ
الى ما قيل ويقال والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب معلوم
اوله كه رسول اكرم موى عنبر بويلرينى خضاب اتدكلرى وخضاب
اتمدكلرى خصوصنده احاديث متناقضه روايت اولنديغى
محيى الدين نووى ديدى كه رسول اكرم احيانا خضاب واحيانا ترك
اتمكله هر كس خضابى وعدم خضابى كوردوكى وجه اوزره روايت
ايلدى ودخى معلوم اوله كه سلفا وخلفا علما اختلاف اتديلركه

حالا شعرى خضاب اتمك مى معقول ومناسبدر يا تركى مى
مناسبدر بعض علما خضاب اتمك معقولدر ديديلر زيرا بخارى
ومسلم ونسائى ابو هريره دن تخريج اتديلركه رسول اكرم
بيوردىلركه يهود ونصارى شعرلرن خضاب اتمزلر سز انلره بو خصوصده
مخالفت ايدوب صباغت ايلك كذلك احمد سند حسن ايله
ابو امامه دن تخريج اتدى كه رسول اكرم انصاردن بيرقاچ
آق صقاللى پيرلر كوروب يا معشر الانصار صقاللريكزى
قيرمزى يا صارو ايله بويايوب اهل كتابه مخالفت ايلك طبرانى
كبيرده عتبه بن عبددن تخريج اتدى كه رسول اكرم اعاجمه
مخالفت ايچون شعرى تغيير ايله امر ايدرلر ايدى لهذا حسن و
حسين وكبار صحابه دن جم غفير رضى الله عنهم صقاللرن
بويارلر ايدى واكثر علما ترك خضاب اولدر ديديلر زيرا
طبرى عمرو بن شعيبدن مرفوعا روايت اتدى كه رسول اكرم
بيوردىلركه من شاب شيبة فهى له نور الا ان ينتفها او
يخضبها يعنى بر كمسنه صقالنى آغارتسه انك آق صقالى

اکا نورا اولور مکرکه بیاض صاره قوپاره یا بویایه زیرا قوپاروب
یاخود بویارسه نور اولماز وترمذی وابن ماجه کعب بن مره دن
تخریج ایتدیلرکه رسول اکرم بیوردیلرکه مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الْإِسْلَامِ
كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ یعنی بر کمسنه اسلامده صقالی
اغارتسه اناق صقالی اکا قیامت کوننده نور اولور وطبرانی ابن
مسعود حدیثنده تخریج ایتدیکه رسول اکرم اق صقالی تغییر ایتمکی
سومزلر ایدی لهذا علی وسلمة بن الاکوع واُبی بن کعب وکبار صحابه
دن جم غفیر رضی الله عنهم صقاللرینی بویامادیلر طبرانی خضاب
وعدم خضابه دال اولان حدیثلر ما بیننی شو وجهله توفیق ایتدیکه
رسول اکرمک خضاب ایله امر ایتدکلری اول کمسنه یه نظرادرکه
انک صقالنک اغی بشیع وشنیع اولوب مطبوع اولمیه پس بو کمسنه یه
خضاب مستحبدر وخضابدن منع ایتدکلری بوجه اوزره اولمیان
کمسنه یه نظرادر پس بو کمسنه حقنده خضاب مستحب دکلدر لکن
مطلقا خضاب ایتمک اَولی در رسول اکرمک اهل کتابه مخالفت
ایتمکله امرلرینه امتثال ایچون ودخی شعری خضاب ایتمکله عبارتدر

وکذا

وکذلک در شعر محفوظ اولور لکن صقالی بویامق عرف بلده دکل ایسه
خضاب ایله تفرد ایتمک باعث شهرت اولمغله خضابی ترک ایلمک
اولیدر ودخی معلوم اوله که صقالی بویامق مستحب اولدیغنه
قائل اولان علما دخی اختلاف ایتدیلرکه صقالی سیاه ایله
بویامق جائزمیدر صاری وقرمزی ایله بویامق می افضلدر
دیو اکثر علما سیاه ایله بویامق مکروهدر دیدیلر شیخ محیی الدین
نووی کراهتِ تحریم اولمسنه میل ایلدی وبعض علما دیدیلرکه غزاده
سیاه ایله بویامغه رخصت واردر سائر اوقاتده رخصت
یوقدر وفقیر قرمزی وصاری ایله بویامق مستحب وافضلدر دیدیلر
زیرا احمد انس حدیثنده تخریج ایتدیکه ابو بکر رض پدری
ابو قحافه یی یوم فتح مکه ده صِغَرِ سِنِّنده یوکلنوب رسول اکرمک
حضور عالیلرینه کتوردی وپیشکاهلرینه وضع ایدوب
ابو قحافه شرف اسلام ایله مشرف اولدقده باشی وصقالی
ثُغامَه دیدکلری اوت کبی اغارمش ایدی رسول اکرم غَيِّرُوا
هٰذَا وَاجْتَنِبُوا السَّوَادَ یعنی ابو قحافه نک صاچنی وصقالین

خضا ایله تغییر ایلک لکن سیاه ایله خضادن اجتناب ایلک
دیو بیوردیلر کذلك مسلم جابردن حدیث مذکوره قریب
تخریج اتدی طبری وابن عاصم جابردن تخریج وزیاده اتدیلرکه
ابو قحافه یی کوتوروب صاچی وصقالین قیرمزیله بویادیلر
وائمه اربعه واحمد وابن حبّان ابوذردن تخریج اتدیلر و
ترمذی تصحیح اتدی که رسول اکرم بیوردیلرکه اِنَّ اَحْسَنَ مَا
غَيَّرْتُمْ بِهِ الشَّيْبَ الْحِنَّاءُ وَالْكَتَمُ یعنی بیاض شعری تغییر ایده
جك اشیانك زیاده کوزلی حنّا وکتم در وسابقا بیان اولندیکی
حنّا وکتم ایله معاً صباغت اولنسه قیرمزی وسیاه مابیننده بیر رنك
حاصل اولور وابوداود وابن ماجه ابن عباسدن تخریج اتدیلرکه
رسول اکرم حضورلرینه بیر کمسنه اوغرادی که صقالین حنّا ایله
بویامش رسول اکرم بیوردیلرکه مَا اَحْسَنَ هٰذَا یعنی شونك
عجب کوزل رنك در وبیر کمسنه دخی اوغرادی که حنّا وکتم ایله بویامش
رسول اکرم بیوردیلرکه هٰذَا اَحْسَنُ مِنْ هٰذَا یعنی شونك اوّل
کینك رنکندن زیاده کوزل وبیر کمسنه دخی اوغرادی که صاروایله



بویامش رسول اکرم هٰذَا اَحْسَنُ مِنْ هٰذَا كُلِّهِ یعنی شونك
اوّلکی رنکلرك جمله سندن زیاده کوزل دیو بیوردیلر وابوداود
ونسائی ابن عباسدن تخریج اتدیلرکه رسول اکرم بیوردیلر
يَكُونُ قَوْمٌ فِي آخِرِ الزَّمَانِ يَخْضِبُونَ بِهٰذَا السَّوَادِ كَحَوَاصِلِ الْحَمَامِ
لَا يَجِدُونَ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ یعنی آخر زمانده بیر قوم اولورکه شویله سیاه
ایله کوکرجین قورساغی کبی بویارلر وقوم مذکور جنّت رایحه
سین بولمزلر یعنی جنّته کیرمزلر وطبرانی وابن ابی عاصم ابوالدرداء
حدیثندن تخریج اتدیلرکه رسول اکرم مَنْ خَضَبَ بِالسَّوَادِ
سَوَّدَ اللّٰهُ وَجْهَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ یعنی بیر کمسنه سیاه ایله خضاب
ایلسه حضرت الله تعالی قیامت کوننده انك یوزنی سیاه ایلسون
یاخود سیاه ایلدی وبعضیلر سیاه ایله خضا نسایه جائزدر جاله
جائز دکلدر دیدیلر والدّری وایاقلری خضا نسایه مستحب
ورجاله حرامدر مکر علاج ایچون اوله ودخی معلوم اوله که
ابن کلبی دیدی که بنی آدمدن اوّل سیاه ایله خضا ایدن فرعوندر
ودر و بعده عبد المطّلبدر ابن عبد البرّ استیعابنده دیدی که

بويلي

واسلامده اولا حرمة ايله خصا ايدي ابو حنيفه دن ودخي معلوم
اولدكه اكثر علما عندنده اغاردن قيللري يولماق مكروه در
ائمه اربعه عمرو بن شعيبدن مرفوعًا تخريج وتحسين ايتديلركه
رسول اكرم بيوردديلركه لا تنتفوا الشيب فانه نور المؤمن يعني
اغارن قيللري يولمايك زيرا اق قل مسلم اولان كمسنه نك
نوري در مسلم قتاده طريقندن انس دن تخريج ايتدي كه كان
يكره نتف الرجل الشعرة البيضاء من رأسه ولحيته يعني رسول
اكرم هر كمسنه نك باشندن وصقالندن اغارمش قيللي قوپار
مغي ويولمغي سوزر ايدي بعض علما ديديلركه اغارن قيلي
قوپارمق مكروه ديكلدر مگر تزين قصديله اوله ابن العربي
ديديكه رسول اكرم نتف شعردن نهي ايدوب خصادن نهي
ايتمديكلرينك حكمتي بودركه نتف شعرده نظر ايله شخص خلقتي
تغير اولوب خصاده تغير خلقة اصليه يوقدر ودخي معلوم اوله
كه ترمذي عمرو بن شعيبدن روايت ايتديكه رسول اكرم حضرتلري
مبارك لحيه لرينك طول وعرضندن قطع ايدرلر ايدي وترمذي

ابن عباس دن تخريج وتحسين ايتديكه رسول اكرم مبارك
شاربلرين قص ايدرلر ايدي شارب تركيده بيق وفارسيده
بروت ديرلر قص قيرقمق ديمكدر وترمذي زيد بن ارقم
دن تخريج ايتديكه قال عليه السلام من لم يأخذ شاربه فليس
منا يعني رسول اكرم بيورديلركه بيغني المين كمسنه بزم كروهمزدن
معدود دكلدر صحيحين ده واقع اولديكه خالفوا المشركين
وفروا اللحا واحفوا الشوارب يعني رسول اكرم بيورديلركه مشركينه
مخالفت ايدوب صقاللري چوغالديك وبيقلري زياده
قص ايلك ودخي معلوم اولسكه بيغي قيرقمامي افضل در تراش
ايتمكمي ديو علما اختلاف ايتديلر موطاده ديديكه بيغني شويله
قيرقمق كركدركه طوطاغنك طرفي كورينه ابن عبد الحكم
مالك دن روايت ايتديكه ويحفى الشارب ويعفى اللحا يعني شاربي
احفا ولحيه يي حوق ايلمك كرك ديديكدن صكره شاربي احفا
تراش ايتمك ديمك دكلدر بلكه بيغني تراش ايدن كمسنه بنم
عندمده تأديب اولنمق كركدر ديديكي اشهب دن نقل اولندي

كه بيغى تراش اتمك بدعتدر تراش اتديكى ايچون ضرب شديد
ايله ضرب اولنمق كرك نووى ديديكه قص شاربده مختار اولان
بودر كه طوطاغك طرفى ظاهر اوله جق قدر قص اولنوب اصلندن
احفا اولنميه طحاوى سنا نعيدن بو خصوصده متعلق نص كورلمدى ديدى
وامام ابو حنيفه وامامين عندنده شعر رأس وشاربده احفا
تقصيردن افضلدر ودخى بيغى قرقمغك كيفيتنده علما اختلاف
اتديلر امام غزالى احياء العلومده ديدى كه سباللرى ترك
اتمكده بأس يوقدر وحضرت عمر رض بو منوال اوزره ايدى
ايدى وسبال التى بيغك ايكى طرفنده عبارتدر وبعضيلر سباله
لرى قرقمق مكروهدر ديديلر اعاجم ومجوس واهل كتابه تشبه اولنديغى
ايچون قسطلانى صوابدر ديدى زيرا ابن حبان صحيحنده ابن عمر
حديثنده روايت اتدى كه رسول اكرم حضورلرنده مجوس حالى
ذكر اولندى رسول اكرم بيوردیلر كه انهم يوفرون سبالهم
ويحلقون لحاهم فخالفوهم واحمد مسندنده ابى امامه دن روايت
اتدى كه رسول اكرم بيوردیلر كه قصوا سبالكم ووفروا عثانينكم

وخالفوا اهل الكتاب شرح تقريب الاسانيدده ديدى كه
عثانين عثنونك جمعيدر لحيه معناسنه والله اعلم وصلى الله
على محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء فى كحل رسول الله صلى الله
عليه وسلم كحل كافك فتحيله كوزه سرمه چكمك
معناسنه وضميله سرمه معناسنه در بو مقامده من حيث الرواية
كافك ضميله استماع اولنمشدر ومن حيث المعنى فتح كاف ايله اولسه
مناسبدر زيرا احاديث بابك اكثرى فتح كاف ايله كحل لفظنه
مناسبدر يعنى بو باب رسول اكرمك كحلى حقنده وارد اولان
احاديث شريفه بياننده در مصنف بو بابده باعتبار
الطريق التى حديث ذكر اتدى لكن فى الحقيقه دورت حديث
در الحديث الاول حدثنا محمد بن حميد تصغير صيغه
سيله در ابو عبد الله الرازى كه ابن معين حسن الرازى
در ديدى اخبرنا ابو داود الطيالسى طيالسه نسبتدر كه طيلسا
نك جمعيدر عن عباد عين مهمله نك فتحى وباء موحده نك
تشديديله در ابو سلمة البصرى القاضى صدوقدر لكن قدر

ایله مُنْهُمْ دردر و آخر عمرنده متغیر اولدی بن منصور اسم مفعول
صیغه‌سیله‌در عن عکرمة عن ابن عباس ان النبی صلی الله علیه
وسلم قال اکتحلوا بالاثمد یعنی رسول اکرم اثمد ایله اکتحال ایله
مداومت ایله امر ایلدی اِثْمِد همزه‌نك کسری وثاء مثلثه‌نك
سکونی ومیمك کسری بعده دال مهمله ایله قرمزی‌یه مائل بر
سیاه طاشدر که حجازده چوق بولونور واَیوسی اصفهانده اولور
حتی بعضیلر اثمده سرمه اصفهانی دیرلر وحجر مذکوردن یاپیلان
سرمه‌یه دخی اثمد اطلاق اولنور جوهری کلامندن استنباط
اولنور تاج الاسامیده اثمد توتیادر دیدی دائما کوزده یاش
آقماغی وکوزده اولان یاره‌لری دفع ایدر وکوزده اولان
عصبلره استحکام ویرور وکوزك صحتن حفظ ایدر بیره
لره وصبیلره بغایت نافع دردر ابوداود سعید بن هوذه‌دن شو لفظ
ایله تخریج ایتدی که انه علیه السلام امر بالاثمد المروّح عند النوم
یعنی رسول اکرم وقت خوابده مسك خالص اضافه اولنمش
اثمد استعمالیله امر ایلدی صاحب نهایه مُرَوَّح تسمیه اولنمغك

وجهنی دیدیکه کویا اثمدك کندو رایحه‌سی یوق ایکن مسك
اضافه اولنمغله رایحه ویرلدی فانه ضمیر اثمد لفظنه یاخود اثمد
ایله اکتحال ایتمکه راجعدر یجلو البصر جلادن مأخوذدر یعنی
زیرا اثمد یا اثمد ایله اکتحال کوزه جلا ویرور و یاشدن نازل
اولان مواد ردیئه‌یی ازاله ایتدیکی ایچون کوزی کوزل ایدر
وینبت الشعر انباتدن مأخوذدر بتورمك معناسنه‌در میرك
دیدیکه شعر عینك فتحیله روایت اولنمشدر وشعر مذکوردن
مراد مژکانلردر یعنی دخی کوزك کیرپکلرن بتورور ابن
عاصم وطبرانی علی کرم الله وجهه‌دن شو لفظ ایله تخریج ایتدیلر
که علیکم بالاثمد فانه منبتة مذهبة للقذی مصفاة
للبصر یعنی اثمده ملازمت ایدك زیرا اثمد قیلی بتوریجیدر
وکوزده دوشن چوپی کیدریجیدر وکوزی صاف ایدیجیدر وزعم
معلوم اوله که ابن ماجه روایتنده فهم اولنور واحادیث
آتیه‌دن استنباط اولنور یعنی وزعم ضمیر مستکنی ابن عباسه
راجع اولور زعمده مراد قول محقق دیمکدر یعنی ابن عباس

على التحقيق ديدي كه زيرا زعم لفظي قول محقق ده دخي استعمال
اولنور اكرچه استعمالاتي قول مشكوك ده در بعضيلر محمد بن حميده
راجع در ديديلر پس زعم معناى متبادرينه محمولدر ومحمد بن حميد
رسول اكرم ايله كندو ما بينده واقع اولان وسايطي اسقاط ايلوب
رسول اكرمك مكحله سي وار ايدي ديو كندو خبر ويرديكي ايچون حديثك
ضعفنه اشعار ايچون زعم عنوانيله ذكر اولنمشدر ان النبي صلى الله
عليه وسلم ان همزه نك فتحيله در لفظ زعم اكثريا ظن معناسنه ديكي
ايچون كانت له مكحلة ميمك ضمي وكافك سكوني وحاء مهملنك
ضمي ولامك فتحيله على خلاف القياس آلت كحل معناسنه كه وار درسرمه دان
يكتحل منها كل ليلة ثلاثة في هذه وثلاثة في هذه
يعني رسول اكرمك بر سرمه داني وار ايدي كه هر كيجه شكوخوابه
وارمزدن مقدم اوچ كره صاغ كوزينه واوچ كره صول كوزينه
مزبور سرمه داندن سرمه چكر ايدي راوي ثلاثة ديدكده
تمثيل وتفهيم ايچون في هذه ديوب صاغ كوزينه كذلك وثلاثة
في هذه ديوب صول كوزينه اشارة ايلدي ابو داود ابو هريره دن
تخريج ايتدي كه رسول اكرم بيوردي كه من اكتحل فليوتر يعني
كوزلرينه سورمه چكن كمسنه تك ايليسون وشيخ مجد الدين
فيروزابادي صراط مستقيم نام فارسي تأليفنده ديدي كه
رسول اكرمك كندولره مخصوص بر سرمه دانلري وار ايدي
مبارك كوزلرينه سرمه چكمك كلدكده اوچ كره صاغ وايكي كره
صول كوزلرينه چكرلر ايدي وصاغ كوز ايله ابتدا ايدوب ينه
صاغ كوز ايله ختم ايدرلر ايدي كه ابتدا ايكي ميل صاغ كوزه
بعده ايكي ميل دخي صول كوزه بعده بر ميل ينه صاغ كوزه
چكوب من اكتحل فليوتر ديو بيوررلر ايدي وايكي كوزه سرمه سي
تك چكملرده ايكي قول واردر قول اول بودر كه هر بر كوزه
اوچر كره ميل چكوب كه هر بر كوزه نظر ايله تك اولور قول اخير
بودر كه صاغ كوزه اوچ ميل وصول كوزه ايكي چكوب كوزلره نظر
ايله تك اولور وابن حجر احتمال اخر دخي ذكر ايتدي كه هر كوزه ايكي
ميل وبر ميل دخي ايكي كوزه چكلمك در والله اعلم الحديث
الخ حدثنا عبد الله بن الصباح صبحدن مأخوذ نسبة

صيغه‌سيله‌ در عطا دكي الهاشمي البصري حديثني ابن ماجه‌ دن غيري ائمه‌
تخريج اتديلر اخبرنا عبيد الله بن موسى العبسي حديثين سته‌ تخريج اتديلر
اخبرنا اسرائيل بن يونس بن ابي اسحق السبيعي عن عباد بن منصور ح
اكثر نسخ مصححه‌ ده‌ لفظ منصوردن صكره‌ حرف حاء مهمله‌ كتابت
اولنمشدر فخي اولميه‌ كه‌ متقدمينك عادتلري شو وجها وزره‌
جاري اولمش ايدي كه‌ بر حديثك ايكي يا زياده‌ سندي اولوب
محدث سندك بريندن سند اخره‌ نقل مراد اتسه‌ ايكي سندك مابينينه‌
حرف حا كتابت ايدرلر ايدي متاخرين بو فرقك بياننده‌ اختلاف
اتديلر جزري ديدي كه‌ تحويله‌ اشارتدر و محدثينه‌ لايق اولان
بودر كه‌ حرف حايه‌ واصل اولدقده‌ مد ايله‌ حا في قراءت ايدوب
ومابعدني قراءت ايده‌ توقف اتميه‌ بعضيلر حاء مزبوره‌ سندين مابينه‌
حائل اولديغي ايچون حيلولته‌ اشارتدر ديديلر وحديث دخي اولمغله‌
لايق بودركه‌ اني تلفظ اتميه‌لر و بعضيلر دخي ديديلركه‌ الحديث لفظنه‌
اشارتدر نصب ايله‌ اقرأوا الحديث الى اخره‌ تقديرنده‌ و بعضيلر
لفظ صح علامتيدر ديديلر اسناد اول تمام اولوب منتهاسنه‌ وصل

اولديغين اشعار ايچون ياخود حديث اول سندك سقط توهم
اولنمسون ياخود سندلر مختلط اولوب سند واحد ظن اولنمسون
ايچون بعض متقدمينك حرف حا موضعنده‌ لفظ صح كتابت
اتدكلرندن فهم اولنور كه‌ حرف حا صح لفظنك رمزي اوله‌ و بعضيلر
حرف خاء معجمه‌ كتابت ايدرلر اسناد اخره‌ رمز ايچون ميرك ديدي كه‌
اسناد حديث اولده‌ مصنف ايله‌ عباد بن منصور مابيننده‌ ايكي
كمسنه‌ و اسناد ثانيده‌ اوچ كمسنه‌ اولمغله‌ من حيث الظاهر سند ثاني
سند اولدن نازل ودوندر و نفس الامرده‌ سند اولده‌ مصنفك
شيخي محمد بن حميد و سند ثانيده‌ عبد الله بن الصباح
در كه‌ اتقان جهتندن محمد بن حميددن اعلي در پس سند ثاني سند
اولدن اعلي اولور لكن مصنف من حيث الظاهر سند اولدن نزولني
ملاحظه‌ ايدوب ابن الصباح سندندن علي بن حجر سندينه‌ تحول
ايدوب وقال حدثنا علي بن حجر ديدي بعض نسخه‌ ده‌ وحدثنا
و بعضنده‌ قال و حدثنا واقع اولدي كه‌ بو ظاهردر و لفظ قال
تلامذه‌ كلامندندر كه‌ ضميري مستكن مصنفه‌ راجعدر حدثنا

يزيد بن هرون اخبرنا بعض نسخه‌ده قال اخبرنا واقع اولدى
عباد بن منصور عن عكرمة عن ابن عباس قال قائل ابن عباس
در كان النبي صلى الله عليه وسلم يكتحل قبل ان ينام بالاثمد
ثلاثا في كل عين يعنى رسول اكرم نوم وقتى اولدقده اولا هر كوزلرينه
اوچر كره اثمد ايله اكتحال ايدرلر ايدى قال يزيد بن هرون
في حديثه يعنى يزيد بن هرون ابن عباسدن روايتنده ديدى كه
ان همزه‌نك كسريله مقول قول اولمق اولى در النبي صلى
الله عليه وسلم كانت له مكحلة يكتحل منها عند النوم ثلاثا في كل عين
مخفى اولميه كه بو كلامى ايراددن مراد سند سابقده اسرائيلك
عباددن روايتى وبو سندده يزيدك عباددن روايتى مخالف
دركه اسرائيل لفظ متقدم ايله ويزيد بو لفظ ايله روايت ايلدى
ديمكدر واستادلرك سبكنك تصويرى شو وجهله دركه نا عبد الله
نا عبد الله نا اسرائيل عن عباد عن عكرمة عن ابن عباس قال كان
النبي صلعم الحديث نا على نا يزيد نا عباد عن عكرمة عن ابن عباس
ان النبي صلعم كانت له الحديث الحديث الثاني حدثنا احمد

بن منيع اخبرنا محمد بن يزيد الكلاعي الشامي ثقه‌در
عن محمد بن اسحق بن يسار كه اصحاب مغازينك امامى‌در
ثقه‌در عن محمد بن المنكدر تابعى جليل القدردر عن جابر
بعض نسخه‌ده جابر بن عبد الله واقع اولدى قال قائل جابردر
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم عليكم بالاثمد عليكم
خذوا معناسنه اسم فعلدر يعنى اثمده ملازمت وانكله اكتحاله دوام
ايلك ابن حجر اقرنديبجوره راجحا عاديدى فانه يجلو البصر
وينبت الشعر اثمد ايله اكتحالك فائده‌سنى بيان ايچون ذكر
اولندى يعنى زيرا اثمد ايله اكتحال كوزه جلا ويرور وكرپكلرنى بتورور
مخفى اولميه كه عبادات بدنيه سلامت اسبابى ايله كامله وجناب
بارى جل شانه جانبنه توجه فراغ بال ايله وجود پذير اولور.
نفسك مطيتك فارفق بها قول شريفى بو معنايه شاهددر امدى
اكرچه اثمد ايله اكتحال منافع بدنيه‌يه مؤدى‌در لكن في الحقيقه
منافع اخرويه‌يه مفضى اولمغله رسول اكرم اثمد ايله اكتحال ايله
امر اتديلر ادمى چشمت ويافى استخوانه مفهومى وزره بعض

علما بصری سمع اوزرینه تفصیل ایتدیلر هل یستوی الاعمی والبصیر
مادام که دیده ده جلا اولمیه چندان اشفاعه صالح اولمز ومرکالر
دخی کرکی صف زده اولمیه دیده غبا وقذا منالو عوارضدن
سالم اولمز والله اعلم **الحدیث الثالث حدثنا قتیبة**
بن سعید **اخبرنا بشر بن المفضل** ثقه در **عن عبد الله بن عثمن**
**بن خثیم** خاء معجمه نک ضمی وثاء مثلثه نک فتحی ویاء مثناة
تحتیه نک سکونیله در حدیثنی بخاری تعلیقنده وخمسه صحاحلرنده
تخریج ایتدیلر **عن سعید بن جبیر** الاسدی الکوفی ثقه وثبت
وفقیه وافضل تابعیندر **عن ابن عباس قال قال رسول الله صلی الله**
**علیه وسلم ان خیر اکحالکم الاثمد** یعنی سزک تحقیق سرمه لرکزک خیرلوسی
واوسی اثمددر صحت عین محافظه سنه معین اولدیغی ظاهردر
لکن مرض دیده دفعنه چندان مساعد دکلدر زیرا کوز اغریسنه
سرمه چکمک مناسب دکلدر **یجلو البصر وینبت الشعر** جمله سی
استینافیه طریقیله جملهٔ متقدمه نک علتی در کویا سائل خیریت
اثمدی سئوال ایدوب لانه یجلو تقدیرنده جواب ویرلدی والله اعلم

**الحدیث الرابع حدثنا ابرهیم بن المستمر** البصری
استمراردن مأخوذ اسم فاعل صیغه سیله صدوقدر **حدثنا**
**ابو عاصم** ضحاک بن مخلددر **عن عثمن بن عبد الملک** المکی که مستقیم
دیمکله مشهوردر **عن سالم** بن عبد الله بن عمر که تابعی جلیل القدر
ومدینه ده فقهاء سبعه نک بریدر **عن ابن عمر** که عبد الله مذکوردر
**قال** قائل عبد الله بن عمردر **قال رسول الله صلی الله علیه وسلم**
**علیکم بالاثمد فانه یجلو البصر وینبت الشعر** معلوم اوله
که بو حدیثی اسانید مختلفه ایله مکررًا ایراددن مراد اصل خبری
تقویه ومضمونی تأکیددر زیرا عباد بن منصور ضعیف ومدلس
اولدیغندن ماعدا قدریه دن اولمغله متهم در ذهبی میزاننده ابن
حباندن نقل ایتدی که هر حدیث که عباد بن منصور عکرمه دن
روایت ایلدی ابرهیم بن ابی یحیی دن استماع اتمشدر مقدسی
دیدی که ابرهیم مذکور دخی چندان معتدبه دکلدر لهذا مصنف
عباد بن منصورک روایتی طرق مزبوره ایله خصوصا سعید
بن جبیر حدیثی ایله تقویت ویردی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

## باب ما جاء في لباس رسول الله صلى الله عليه وسلم

يعني بو باب رسول اكرمك لباسلرينك شرح وبياننده وارد اولان احاديث
شريفه بياننده در مخفي اولميه كه رسول اكرمدن صدور ايدن افعال
يا عادة قبيلندندر يا عبادة قبيلندندر وبعض عادات كاه اولور كه
عبادتك صحتنه شرط اولور ستر عورت ايدجك مقداري لباس كبي
لهذا رسول اكرمك لباس خصوصنده اولان عادة ميمونه لرني بيان
مهمات مقولهسندن اولديغي مصنف بو بابده اون درت حديث ذكر
ايلدي لكن سندا اعتبار ايليا اون يدي حديث در الحديث الاول اخبرنا
بعض نسخهده حدثنا واقع اولدي محمد بن حميد الرازي اخبرنا
الفضل بن موسى ابو عبد الله المروزي ثقهدر وابو تميلة تاء مثناة
فوقيه نك ضميله تصغير صيغهسيله در كه يحيى بن واضح المروزي الانصاري
در ثقهدر وزيد بن حباب حاء مهمله نك ضمي وبا موحده نك تخفيفي
ايله در ثقهدر عن عبد المؤمن بن خالد المروزي ثقهدر عن عبد الله بن
بريدة ترجمهسي مرور ايتدي عن ام سلمة كه ام المؤمنين در قالت
كان احب الثياب الى رسول الله صلى الله عليه وسلم القميص روايه

مشهوره احب رفعيله كان نك اسمي والقميص نصب ايله خبري
اولمق اوزره واقع اولدي يعني رسول اكرمه ثيابك زياده محبوبي
قميص ايدي كندولر وغيريلر كيمك ايچون ميرك احب نك خبر و
القميصك اسم اولمهسي دخي جائزدر ديديكي وبعض شراح اهر ايكيسنده
رفع ونصب ايله روايت اولندي ديديلر مخفي اولميه كه افعال ناقصهنك
معمولرنده تعييني مقصود اولان رفعيله اسم والمعين نصب ايله
خبر اولور ايدي بومقامده اكر مقصود رسول اكرمك ثياب بيننده
زياده سوكولو اولان شيئي تعيين اولورسه احب اسم اولور واكر
رسول اكرم عندنده قميصك احوالني بيان اولورسه القميص اسم اولور
لكن احب وصف وقميص ذات اولمغله احب محكوم به والقميص محكوم
عليه اولمق اولي ملاحظه اولنور ثياب ثوبك جمعي در كه شخص كندوني
آنكله ستر ايتديكي شيدن عبارتدر ديكلمش اولسون اولمهسون
مطرزي ثوب ناسك كتان وپنبه وصوف وابريشم وكوردكدن
كيديكي شيئه اطلاق اولنور ويرده يه ثوب اطلاق اولنماز ديدي
جزري ديدي كه قميص بر ثوب در كه ديكلمش اولوب ايكي يكي اولمهلكن

قفتان گبی اوکی شق اولمیه که اثواب البسه کبرلر مظهر شرح مصابیحده
قمیص فارسیده پیراهن دیرلر دیدیکی و صاحب قاموس قمیص پنبه‌دن اولور
الصوف‌دن که ترکیده یوك و فارسیده پشم دیرلر اولمز دیدیکی و حدیث مذکور
ده قمیص‌دن مراد پنبه‌دن اولمق متبادردر شیخ مجد الدین فیروز
آبادی عایشه‌دن روایت ایتدی که رسول اکرم صوف‌دن بر قمیص
پیدا ایدوب لباس ایتدی اندام سعادت انجاملری عرق ریز اولدقده
صوف خبوردن رایحه کریهه استشمام ایتمکله‌ینه اخراج ایتدیلر قمیصک
جمعی قمصان و قمص گلور قافك ضمیله و رسول اکرمك قمیصه زیاده رغبتلری
قمیص بدنی ردادن و ازاردن زیاده ستر ایتدیکی ایچوندر و بدنه
ثقلتی یوقدر و خفیف المؤنه‌در و لبسی تواضعه مناسبدر الحدیث
الثانی که حدیث اولك عینی لکن اسنادی مخالف‌در مقصود متن
حدیثی تاییددر حدثنا علی بن حجر حانك ضمی و جیمك سکونیله
در حدثنا الفضل بن موسی عن عبد المؤمن بن خالد عن عبد الله بن
بریدة عن ام سلمة قالت کان احب الثیاب الی رسول الله صلعم القمیص
بیانی مرور ایتدی الحدیث الثالث حدثنا زیاد زاء معجمه‌نك کسری و یاء



مثناه تحتیه‌نك تخفیفی ایله‌در بن ایوب البغدادی ابو هاشم که
اصلی طوس‌دندر ثقه‌در حدثنا ابو تمیلة عن عبد المؤمن بن خالد
عن عبد الله بن بریدة عن امه اسمی معلوم اولمدی عن ام سلمة قال
کان احب الثیاب الی رسول الله صلی الله علیه وسلم القمیص معلوم
اوله مصنف حدیث مذکوری اوچ اسناد ایله ذکر ایتدی روایة
ثالثه‌ده جمیع نسخه‌ده عن امه لفظی مذکور اولوب بعض رجالی مغایر اولدیغی
جهتدن اسنادین سابقینه مغایرتی ظاهردر و بعض نسخه‌ده بو روایتده
یلبسه القمیص لفظی ایله واقع اولدی که یلبسه جمله‌سی احب الثیاب‌دن
حال‌در و ضمیر منصوبك ثیابه رجوعی ثوب اعتباریله‌در پس
اسنادین سابقینه اوچ وجهله مغایر اولور قال تلامذه کلامندندر
ضمیر مستکنه ابو عیسی‌یه راجعدر که مصنف کتاب شمائل‌در بعض نسخه‌ده قال
ابو عیسی واقع اولدی یعنی بو معنایه قرینه‌در هکذا عن امه لفظی زیاده‌یه
اشارتدر قال زیاد بن ایوب البغدادی فی حدیثه قال بیه متعلقدر
عن عبد الله بن بریدة عن امه عن ام سلمة محتملدر که عن عبد الله مقوله
قول اوله یعنی زیاد حدیثنده بو لفظی سویلدی که اثنای سنده عن امه لفظی

موجود در ومحتملدر که حدیثه متعلق اولوب غرابته لفظی مقول قول اوله یعنی
زیاد عبد الله دن روایتنده غرابته غرابتی سلمه دیمک حاصلی مصنف دیرکه
بنم شیخم اولان زیاد بکا بو حدیثی تحدیث ایتدکده غرابته لفظی ذکر ایتدی
بو خصوص حدیث مذکورده غرابته لفظیله زیاده ایتدم **وهكذا روى**
**غير واحد** کلامندن مقصود زیاد بن ایوبک روایتی تقویه در یعنی
غرابته لفظی زیاد بن ایوبه مخصوص دکلدر بلکه ضبط واتقان صاحبی بعض
مشایخ دخی بو لفظ ایله روایت ایتدیلر **وابو تميلة** که زیاد بن ایوبک شیخی
در **يزيد في هذا الحديث غرابته وهو اصح** مصنفک بو کلامندن
مرادی محتملدر که ابو تمیله بعض اوقاتده تحدیث ایتدکده اسناده
غرابته لفظی زیاده ایدر ایدی مثلا زیاد بن ایوبه تحدیث ایتدیکی کبی
وبعض اوقاتده زیاده اتمز ایدی مثلا محمد بن حمید الرازی یه تحدیث
ایتدیکی کبی لکن زیاده ایتدیکی اصح در دیمک اوله ومحتملدر که
ابو تمیله دائما حدیث مذکورک اسنادنده غرابته لفظی زیاده ایدر
ایدی واسناد اولده محمد بن حمید الرازی غرابته لفظی اسقاط ایتدیکی
تخلیطندن ناشیدر زیرا محمد ضعیفدر ابو تمیله روایتی زید بن الحباب

وفضل

وفضل بن موسی روایتلری ایله معا ذکر ایتدی مع هذا محمد بن حمید الرازی
اکثر عندنده ثقه دکلدر پس احتمالین مذکورین دن هو اصح قولی مصنف
کلامندن اولور واحتمال راجح بودر که وهو اصح قولی ابو تمیله کلامی
اولوب یزیدنک مفعولی اوله وغرابته لفظی ذکر ایتدیکی محل زیاده
نی بیان ایچون اوله یعنی ابو تمیله حدیث مزبوری روایت ایدوب
غرابته لفظی ذکر ایتدکدن صکره وهو اصح دیر ایدی امدی اسناد
اولده محمد بن حمیدک فضل بن موسی وابو تمیله وزید بن حباب عبد المؤمن
بن خالددن روایت ایتدیلر دیوب غرابته لفظی اسقاط ایتدیکی واقعه
مطابق دکلدر زیرا ابو تمیله غرابته لفظنی زیاده ایدوب اصح بودر
دیدی وزیاد بن ایوبک ابو تمیله دن روایتی واقعه مطابقدر وبو خصوصده
بعض مشایخ ابو تمیله دن روایتده غرابته لفظنی زیاده ده زیاد
بن ایوبه موافقت ایتدیلر مع هذا ابو تمیله ثقه وثبتدر وفضل
بن موسی نک بعض منکر حدیثی وار در وزید بن حباب اگرچه صدوقدر
لکن خطاسی چوقدر دیو علی بن المدینی تصریح ایتدی والله اعلم

**الحديث الرابع حدثنا عبد الله بن محمد بن الحجاج** حاء مهمله نک

فتحی وجیم اولرینك تشدیدیله در صدوقدر حدثنا معاذ بن هشام
عن بدیل باء موحدهنك ضمی ودال مهملهنك فتحی وياء مثناة تحتیهنك
سكونی ایله در یعنی ابن صلیب صاد مهملهنك ضمی ولامك فتحی
ویاء مثناة تحتیهنك سكونی ایله وباء موحده ایله در میرك اكثر نسخهده
بو لفظ ایله وبعض نسخهده عن بدیل بن میسرة واقع اولدی كه صواب
اولان بودر دیدی العقیلی نصب ایله ابن لفظنك صفتیدر
عن شهر شین معجمهنك فتحی وهانك سكونیله در بن حوشب
حاء مهملهنك فتحی وواوك سكونی وشین معجمهنك فتحی ایله بعده
باء موحده ایله در صدوقدر ومرسل حدیثی چوقدر مسلم متروكدر
دیدی نووی اكثر سلف تعدیل ایلدیلر ایدی واحمد بن حنبل ما احسن
حدیثه دیدی عن اسماء بنت یزید الانصاریة معاذ بن جبلك
عمه سی قزیدر صاحبهٔ عقل ودین وحیا ایدی دیدیلر روایتدر اولدی
كه بر كون سؤال ایتمك خاكپایلرینه روی مال اولوب دیدی كه یا رسول الله
جماعت نساء مسلمین بو جاریهیی سفیره ایدوب خاكپای اكسیر
نمایكزه شویله جهره سا اولوب عرض عبودیته وانهاء مقال ایلدكده



حضرت خداوند ذو الجلال جلت ذاته عن الندّ والمثال جنابنك حكمت
نصابیكزی رجال ونسایه بعث وارسال ایتدیكی كالشمس فی رابعة النهار
ظاهر وپیدادر فآمنا بك واتبعناك بز كه معشر نسا وشرذمهٔ بیچاره
كان وكوشه دار مندانز مقصورات ومخدرات وقواعد بیوت وموقع شهوات
وحاملات اولاد اولدیغمزدن ناشی خیل رجال حضور جماعات وجنایز وشهود
جهادده تنبه لرینی احراز ایدوب بزم اوزریمزه مفضل بلكه هر خصوصده
نیل ثواب یابندهٔ بزدن مكمل درلر لكن ازواجمز جهاد دكادیده بكار كرسید
عزیمت اولدقلرنده هر بیرمز بزك قدرت وصرف مكنت ایدوب انلرك
اموال وارزاقنی محافظهده احتیاط تام وتربیت اولادلرنده سعی
واهتمام ایتمكله رجالمزك نائل اولدقلری اجر ومثوبتده بیزلر دخی مشارك
ومستحق اولدقلری مكافاتده رجالمزه مساهم اولورمی یوز دیو هر بیری عذار
شرم وحیا ایله جناب نبوت انتسابكوزدن استفسار وبو خصوصده
جواب برصوابكزه بیك دل وجان ایله استظهار ایدرلر دیركن رسول
اكرم صحابهٔ كرام جانبنه توجیه خطاب ایدوب دیدی كه هل سمعتم مقالة
امرأة احسن سؤالا دینها من هذه صحابه دخی بلی والله یا رسول الله

دیدیلر رسول اکرم دیدی که یا اسما نساء مسلمینه سویله و شونجه تعلیم
ایله که هر بیری صدق درون ایله زوجنک خدمتنده قائمه و شونک
رضاسی و وفق حرکتده دائمه و تطییب خاطرینه ساعیه و حقوق زوجیته
راعیه اوله بو قدر که رجالک نائل اولدیغی مثوباته نائل و ذوی الحاجات
احرازه اندیکی مرتبه به واصل اوله **قَالَتْ كَانَ كُمُّ قَمِيصِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ**
**عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الرُّسْغِ** کُم کافک ضمی و میمک تشدیدیله فارسیده آستین
و ترکیده یک دیرلر رُسْغ راء مهمله نک ضمی و سین مهمله نک سکونی
بعده غین معجمه ایله ترکیده بیلک دیرلر که قول ایله اَل جمع اولدیغی
موضع در و سین موضعنده صاد مهمله ایله رُصْغ دخی لغتدر کوع دخی
دیرلر یعنی اسما دیدی که رسول اکرمک قمیصنک آستینی بیلکلرینه بالغ
اولوب تجاوز اتمزایدی شیخ جزری دیدی که بو حدیث قمیصک کمی رسغی
تجاوز اتمامک سنت اولدیغنه دلیلدر اما قمیصک غیری ثوبده سنت
اولان بارمقلرک باشین تجاوز اتمامکدر و ابن الجوزی کتاب الوفاده
ابن حباندن مسلم بن یسار طریقیله مجاهددن ابن عباسدن ذکر
اتدی که کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یلبس قمیصا فوق الکعبین مستوی

الکمین باطراف الاصابع یعنی رسول اکرمک کیدیکی قمیص
طوبوقلرنک قوقنه بالغ اولوب یکلری بارمقلرینک باشنه
برابر ایدی و بو حدیث ایله حدیث باب ما بیننی شو وجهله جمع و توفیق
اتدیلر که رسول اکرمک قمیصی متعدد ایدی که بعض قمیصلرینک
کمی رسغلرینه و بعضنک کمی بارمقلرینک باشنه بالغ اولور ایدی
یاخود حدیث باطن تخمینه مبنیدر و بعضلر دیلر دیدیلر که رسول
اکرمک قمیصی غسل اولنمزدن مقدم اجزاء کمده بعض چین و بوکوده
سببی ایله قصیر اولوب رسغلرینه واصل و غسل اولندقدن صکره
چینلر اچیلوب منبسط اولمغله اوزانوب بارمقلرینک باشنه
واصل اولور ایدی میرک دیدی که ابن سعد ابن عباسک حدیثنی
ابن حبانک تخریج اندیکی طریقیله شو لفظ ایله تخریج اتدی که
کان رسول الله صلی الله یلبس قمیصا قصیر الیدین والطول و ابن
ماجه دخی بو لفظ ایله تخریج اتدی یعنی رسول اکرم یکلری و بوی
قصیر قمیص کیرلر ایدی کذلک ابن سعد و ابن حبان انس حدیثندن
تخریج اتدیلر که کان لرسول الله صلی الله علیه وسلم قمیص قطنی قصیر الطول

قصير الكمين وابن حبانك روايتنده وهم اولمق ظن ايدرم ديدى
والله اعلم **الحديث الخامس حدثنا ابو عمار** عينك مهمله نك فتحى وميمك
تشديدى ايله در **الحسين بن حريث** تصغير صيغه سيله در **اخبرنا ابو نعيم**
تصغير سيله در ذكرلرى مرور ايتدى **اخبرنا زهير** زبير وزننده در
**عن عروة بن عبد الله بن قشير** قافك ضمى وشين معجمه نك فتحى بعده ياء
ساكنه ايله در **عن معاوية بن قرة** قافك ضمى وراء مهمله نك تشديديله در
**عن ابيه** كه قره در **قال اتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم فى رهط** فى ظرفيه
ايچوندر ويا مع معناسنه اولمق محتملدر ادخلوا فى امم قول كريمنده اولديغى
كبى رهط رانك فتحى وهانك سكونيله عشره دن اشاغى يه دك اولنور
بعضيلر عشره دن اربعينه وارنجه كه ايچلرنده امرأة اولميه ديديلر
وكندو لفظندن مفردى يوقدر وقوم وقبيله گبى رهط ديرلر وكاهى
ارهط وارهاط اوزره جمعلنور جمعنك جمعى اراهط گلور
**من مزينة** ميمك ضمى وزاء معجمه نك فتحى وياء مثناة تحتيه نك سكونى
ايله مضردن بر قبيله در وجار ومجرور رهط لفظنك صفتيدر
**لنبايعه** اتيت لفظنه متعلقدر يعنى قره ديدى كه مزينه قبيله سندن

بير

بير جماعت ايله رسول اكرمك حضورلرينه گلدم انلرده بيعت ايتمك
ايچون **ان قميصه لمطلق** جمله سى اتيت نك مفعولندن حالدر يعنى رسول
اكرمك قميصى توكمه ايله باغلو اولمديغى حالده ميرك لفظ تفسيرنده
غير مشدود الازرار ديديلر عسقلانى غير مزرور ديدى صاحب تاج ديدى
كه اطلاقى تركيبى تخليه وارساله دلالت ايدر **او قال زره** رفعله مبتدا
ولفظ **قميص** يه مضافدر **مطلق** خبردر نصبله وان زره
قميصه تقديرنده اولمق دخى محتملدر ولفظ اوقال راوينك شكى بياننه
ايچوندر شك مصنفك شيخنده واقع اولمشدر يعنى ابو عمار ابو نعيم
دن مصنفه تحديثده تذكره ابو نعيمك بكا تحديث ايتديكى ذكر اولنان
ايكى لفظك بيرى ايدى زيرا ابن سعد اسناد مزبور ايله ابو نعيم دن
ان قميصه لمطلق لفظيله تخريج ايدوب اصلا شك ايتمدى كذلك
ابن ماجه ابى بكر بن ابى شيبه طريقندن ابو نعيم دن لفظ مذكور ايله
تخريج ايدوب شك ايتمدى وابن الجوزى كتاب الوفاده ابن عمردن
تخريج ايتدى كه ما اتخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم قميصا له زر
**قال** قائل قره در بعض نسخه ده قال لفظى ذكر اولنمدى **فادخلت يدى**

دالك كسریله مفرددر فی جیب قمیصه جیب جیمك فتحی و یاء
تحتیهٔ مثناه نك سكونی بعده باء موحده ایله ثوبدن باش یا ال
چیقارمق ایچون شق اتدكلری موضعدر وجیب اصلنده بر شیئی
قطع وخرق اتمكه دیرلر ابو عبیده جیب ثوبك صدرنده بعض
اشیا قومق ایچون تیكدكلری موضعه دیرلر دیدی وبو مقامده جیبدن
مراد فارسیده كریبان وتركیده یاقه دیدكلریدر اسمعیلی دیدی كه جیب
الثوب دیرلر ثوبده باش چیقارمق ایچون ثقبه یعنی دلوك وضع
اولنسه فنسیت لغة فصیحه سینك اولینك كسریدر ابو عبیده فتحله
دخی روایت ایتدی للخاتم تانك كسری یا فتحیله مراد مهر نبوتدر یعنی قره
دیدی كه رسول اكرمك پیراهنلری ایلكلی وجیوب آچوق اولمغله پیراهنلرینك
كریباننه الیمی صوقدوم ومهر نبوتیه مس ایتدم والله اعلم الحدیث
السادس حدثنا عبد بن حمید تصغیر صیغه سیله در حدثنا
محمد بن الفضل السدوسی كه عارم ایله ملقبدر ثقه وثبتدر
لكن آخر عمرنده متغیر اولدی اخبرنا حماد بن سلمة ذكر عمرو ایتدی
عن حبیب حاء مهمله نك فتحی وباء موحده نك كسریله در بعض نسخه ده



خاء معجمه نك ضمی وباء موحده نك فتحیله ضبط اولندی بن الشهید عن
الحسن البصری عن انس بن مالك ان النبی صلی الله علیه وسلم
خرج وهو متكئ علی اسامة بن زید متكی اتكادن ماخوذدر
استناد وطایانمق معناسنه بعض نسخه ده متوكئ واقع اولدی كه
توكادن ماخوذدر اتكا معناسنه اسامة بن زید صحابی مشهوردر
زید بن حارثه بن شراحیل الكلبینك والده سی سعدی بنت ثعلبه
ایله طفولیتی یامنده زمان جاهلیتده بنی القین دن بر جماعت
غارت واسیر ایدوب زیدی سوق عكاظده بیع عرض ایتدیلر
حكیم بن حزام بن خویلد عمه سی خدیجه بنت خویلد ایچون درت
یوز درهمه اشترا ایدی رسول اكرم خدیجه یی تزوج ایتدكده زیدی
رسول اكرمه هبه ایلدی بنی كلبدن بر جماعت مكه یه حج ایچون كلمشلر ایدی
زیدی رسول اكرمك خدمتنده كوروب بیلدیلر وزید دخی انلری
بیلدی جماعت مرقومه قبیله بنی الكلبه واروب حارثه یه زیدك
احوالینی اعلام ایتدیلر حارثه وبرادری كعب زیده فدا ایدوب
رسول اكرمدن الموق ملاحظه سیله مكه یه كلوب رسول اكرمی مسجدده

بولوب حضورینه واردیلر ودیلرکه یا ابن عبد المطلب یا ابن هاشم
سیز لوکرم احسان ایله شهیر ومروت ومرحمت ده بی نظیرسز لطف
عمیمکزدن نیاز مندزکه بیزی حقنزده ممنون ایده سز دیو مسئول ایله محروم
ایتمیوب فدامزی قبول وزیدی بیزه رد بیورمغله بو کمینه لریکزی منت
دار ایده سز رسول اکرم بیوردیلر که نعم المسئول زیدی دعوت ایتسونلر
اکر سیزی طیب خاطر ایله اختیار ایدرایسه کوتوروب کیدرسز زیدی
دعوت ایدوب رسول اکرم دیدی که یا زید بو کمسنه لری بیلورمیسین
زید دیدی که نعم بیلورم بیری پدرم وبیری عمم در بیوردیلر که بو کمسنه
لر سنی ارزو ایدوب جکرکوشه لری اولدیغکدن فدا ویروب المغه نیاز
ایدرلر اکر پدر وعمیکی اختیار ایدرسک انلره همراه اولوب روان
اولورسین والا بندن بیلورسین زید جوابنده دیدی بن جناب رحمت
نصابکزدن غیری بر فردی اختیار اتمم سز بو کمینه نکز هم پدر هم عمی
منزله سنده سز پدر وعمی دیدیلر که ویحک یا زید أتختار العبودية على
الحرية على ابيك وعلى عمك واهل بيتك زید دیدی که نعم اختار عبودیته
هذا الرجل على الدنيا وعلى من فيها رسول اکرم زیددن بو کلامی استماع

ایتدکده حجره چیقوب دیدی که یا معشر حاضرا اشهدوا ان زیدا ابنی
یرثنی وارثه چون زیدک پدر وعمی بو کیفیتی کوردیلر مطیب اولوب
مکانلرینه عودت ایتدیلر واسامة بن زید حب دیرلر ایدی والده
سی رسول اکرمک جاریه لری برکة نام که کنیه سی ام ایمن در رسول
اکرم وفات ایتدکی وقتده یکرمی یاشنده ایدی معاویه خلافتنده اللی
طقوز تاریخنده وفات ایتدی رضی الله عنه وهو متکئ جمله سی واو وضمیر
ایله خرج نک فاعلندن حال در یعنی انس دیدی که رسول اکرم سعادت
خانه لرندن طاشره چیقدیلر اسامة بن زیده طیانمقلری
حالده رسول اکرمک اتکاسی بابنده حماد بن سلمه طریقندن انس دن
شو لفظ ایله روایت اولنور ان النبی صلی الله علیه وسلم شاکیا فخرج یتوکأ
علی اسامة بن زید الخ یعنی رسول اکرم مریض اولمغله ضعفلرندن ناشی خانه
لرندن اسامه یه طیانوب طاشره چیقدیلر محتمل در که اتکاء مذکور
مرض موتلرنده اوله یا وقت آخرده اوله لکن احتمال اول ظاهردر
دارقطنی روایتنده واقع اولدی که انه خرج بین اسامة بن زید
والفضل بن عباس الى الصلوة في مرضه الذي مات فيه فصلى باصحابه

وبخاری عندنه ابن عباسدن ثابت اولدیکه خرج رسول الله صلی الله
علیه وسلّم فی مرضه الذی مات فیه وعلیه ملحفة متغطیاً بها ابن حجر متوشّحاً بها
دیو تفسیر ایدی ومصنفك شو قولی دخی تأیید ایدر که علیه ضمیر مجرور
رسول اکرمه راجع در ثوب تنوین ایله در قطریّ قافك کسری وطاء
مهمله نك سکونیله بردرلو بیرو توعدر که انده حمرة وتمغاسی واردر وبر نوع
خشونتی واردر بعضیلر بحرین جانبنده کلور ایو ولطیف حلّه لردر
دیدیلر ازهری دیدی که قطر قافك ضمّیله بحرین سمتنده بیر قریه در
ظنّم بودر که ثیاب قطریه اول قریه یه منسوبدر فافك کسری
تغییرات نسبیه دندر سیوطی لب اللباب ده قافك فتحیله بصره وواسط
ما بیننده بر موضعدر دیدی پس جایزدر که بو وجه اوزره دخی قافك
کسری تغییرات نسبیه اوله فتحی اولمیه که علیه ثوب جمله سی حالدر لکن
ضمیر ایله اکتفا اولندی کلمه فوه الی فی کبی کویا بعض نحاة ضعیفدر
دیدیکی حدیث مذکوره عدم اطلاع علرندن ناشیدر قد تحقیق
ایچوندر توشّح بها ضمیر مستکن رسول اکرمه وضمیر مجرور ثوبه راجعدر
وجمله سی ثوب لفظنك صفة بعد صفتیدر توشّح اصلنده لبس وشاح یا خود



اخذ وشاح معناسنه در وشاح جواهر ایله مرصّع حلی نوعندن بیوسنی
در که نسوان کوزنلرینه قلاده وکاهی حمایلی یا غلاو نورلو میرك نیکی
که مراد بو مقامده رسول اکرم مُحرِم احرام با غلاو دیعی کبی ثوب مذکوری
صاغ قولتوغنك آلتندن ادخال ایدوب صول دوشنك اوزرینه
القا اتدی دیمکدر بعضیلر ثوب مذکوری بوینندی دیمکدر دیدیلر
بخارینك ابن عباسدن وعلیه ملحفة متغطیاً بها دیو تخریج وابن
حجرك ای متوشّحاً مرتدیاً بها دیو تفسیر ایتدیکی بو معنا تأیید ایدر فصل
۴۰ یعنی رسول اکرم اسلوب مشروح اوزره قوم ایله نماز قیلدیلر
ابن سعد ابی ضمرة اللیثی طریقنده حمیددن انسدن شو لفظ
ایله تخریج ایتدی که آخر صلوة صلاها رسول الله صلّعم مع القوم فی
مرضه الذی قبض فیه ثوب واحد متوشحاً به قاعداً قال عبد بن حمید
که مصنفك شیخیدر قال محمد بن الفضل که عبدك شیخیدر سألنی یحیی بن المعین
که جلالت وتوثیق وحفظی متفق علیهدر عصام دیدی که یحیی وفات
ایتدکده رسول اکرمك بدن مبارکی غسل اولنان سریر اوزرنده غسل
اولنوب ورسول اکرمك جسد لطیفی وضع اولنان جنازه ایله قبری

جانبنه كونوردیلر عن هذا الحدیث كه انلردن روایت ولنان حدیث
مشروح دراول ما جلس الی اول نزع خافضیتا وزره منصوب
در یعنی عبد دیدیكه محمد دیدیكه یحیی حدیثی زبوری بنم ایله اول ماده قاتی
وبنم عندمده جلوسی وقتنده بندن سؤال ایتدی فقلت حدثنا حماد
بن سلمة یعنی بن دخی جوابنده بولفظی سویلدم مخفی اولمیه كه عبد بن حمید
مصنفه تحدیث ایتدكه محمد بن الفضلك حماد بن سلمه دن اخذنی
اخبرنا لفظیله ومحمد بن الفضل یحیی بن المعینه جوابنده حدثنا تعبیر
دن فهم اولنوركه بعض محدثین ذاهب اولدقلری اوزره مابینلرنده
فرق اولمیه قال قائل یحیی در لو كان من كتابك كانك اسمی تحدیثه
راجع در وكلمه لو شرط ایچون اولور سه جوابی محذوفا ولو رای لكان
خیرا یعنی یا محمد سنك بكا ایتدكك تحدیث كندو كتابك دن اولسه
معقول اولوردی واكر تمنی ایچون اولورا یسه جوابه محتاج اولمز یعنی
سنك بكا تحدیثنك كاشكی كتابكدن اولیدی زیرا روایت كتابدن
استماع ایله اتقانه ووثوقه اوفق در فقمت بن بو كلامی یحیی دن استماع
ایتدكیم كبی قالقدیم واخرج كتابی ودابنم كتابمی خانه مدن چقاروب یحیی

قد

قرائت ایتمكه ایچون فقبض علی ثوبی یحیی ثوبمدن یا پشوب بنم خانه یه
اخراجمی ایچون كیتمه مانع اولدی تحصیل علمه زیاده حرصندن وفرصت بعض
موانع ظهوریله فوت اولمق خوفندن ثم قال قائل یحیی در املہ همزه نك
فتحی ومیمك كسری ولام مشدده نك فتحیله املال دن مأخوذ امردر
بعض نسخه ده املہ لام مخففه نك سكونیله واقع اولدی املاء دن
مأخوذ در املال واملاء كتابت معناسنه در یعنی یحیی دیدیكه یا محمد
حدیث مزبوری بنم ایچون كتابت ایله فانی اخاف ان لا القاك زیرا بن
خوف ایلدم كه بیر كره دخی سكا ملاقی اولمیم كه جیش موانع كمین
هجومده آماده ووقت سیف قاطع وكواكب عوایق افق مشیتده
لامع در شمشیر اجل قاطع رشته امال وشاهین مرك هواده تیز
چنكالدر قال قائل محمد در فاملیته علیه امليت املاء دن مأخوذ
در یحیی املال ماده سیله محمد املاء ماده سیله تعبیر مجرد تفنن در
یعنی بن دخی حدیث مزبوری یحیی ایچون كتابت ایتدم ثم اخرجت كتابی
فقرأت علیه یعنی صكره كتابمی خانه دن چیقاردم ویحیی یه حدیث مزبوری
قرائت ایتدم حاصلی اول حفظمدن كتابت ایتدم صكره اصلمدن قرائت

اندم فحصی اولمیکه یحیی بن معین بغایت ثقه وجلالت قدری هرکس
عندنده مسلّمدر محمد بن فضلدن بو رتبه اهتمام ایله حدیث مزبوری
اخذ ایلدکی معلوم اولدیکه محمد بن فضلک دخی جلالت منزلتی
واردر پس سند مذکورک متانتی وحدیث مرقومک صحتی درجهٔ
کماله بالغ اولمش اولور والله اعلم الحدیث السابع حدثنا سُوَیْد بن
نصر اخبرنا عبد الله بن المبارک ذکرلری مرور ایتدی عن سعید بن ایاس
همزه‌نک کسری و یاء مثنّاة تحتیه‌نک تخفیفی ایله‌در الجُرَیْری تصغیر صیغه‌سیله
جیمک ضمّی و ایکی راء مهمله ایله جُرَیْرَه نسبتدر که اجدادندن بیریدر
اکرچه وفاتندن اوچ سنه مقدّم مختلط اولدی لکن اختلاطی
فاحش دکل ایدی ابن معین ثقه‌در دیدی عن ابی نَضْرَة باب خاتمده
ذکری مرور ایتدی عن ابی سعید الخُدْری اسمی سعد بن مالک بن سناندر خُدْرَه‌یه
نسبتدر که انصاردن بر قبیله‌در قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
اذا استجدّ ثوباً یعنی رسول اکرم ثوب جدید کیسه‌لر هر نه وقت اولسه ابن حبّان
انسدن شو لفظ ایله تخریج ایتدی که کان رسول الله صلعم اذا استجدّ
ثوباً لبسه یوم الجمعة سمّاه باسمه یعنی ثوب جدیدی وضع اولنان

اسم

اسم ایله تسمیه ایدوب اول نامنی سویلر ایدی مثلا ثوب جدید
عمامه ایسه رزقنی الله هذه العمامة یاخود کسانی الله هذه العمامة
دیرلر ایدی فیروزابادی اللهم انت کسوتنی هذا القمیص او الرداء او
العمامة دیرلر ایدی دیدی عمامةً مهمله‌نک کسریله‌در او قمیصاً او رداءً
یعنی ثوب جدید ثیاب مذکوره‌نک هر قنغی اولورسه مراد تمثیل وتعمیم‌در
ازار ورداء وخفّ دخی بویله‌در ثم یقول رسول اکرم لبس وتسمیه‌دن
صکره دیر ایدی که اللهم لک الحمد کما کسوتنیه ضمیر منصوب تسمیه ایتدکلری
لباس جدیده راجع‌در میرک دیدی که محتملدر که رسول اکرم تسمیه‌سی
دعا اثناسنده ایده یعنی کسوتنیه‌ده اولان ضمیر منصوبی ذکر ایتمیوب
ضمیرک مرجعین ذکر ایده‌لر مثلا دیه‌لر که اللهم لک الحمد کما کسوتنی هذه
العمامة وما تقدّما فیروزابادیدن نقل اولنان دعانک سیاقی بو احتماله
مؤیّددر لکن ثمّ لفظیله عطف معنای سابقی ترجیح ایدر ودخی معلوم
اولدی که کما کسوتنیه جمله‌سی مبتدا اولمق وزنده محلّی مرفوع عدد وخبری
اسألک خیره جمله‌سیدر وتشبیه‌در ووجه شبه بلا قدرةٍ ولا قوّةٍ
ایصالدر یعنی یارب حمد سکا مخصوصدر بنم قدرتم وقوتمک

مرادخلاسی بوقدر ایکی مثلا عمامه‌نی بکا اکسا والباس ایتدک کبی وجه مذکور اوزره عمامه‌نك خیرنی بکا ایصالکدن رجا ایدرم **وخیر**
**ما صنع له** بو لفظك معناسی اکرچه بعض شراح کما هو حقه بیان ایتدیلر لکن
خاطر فاتره خطور ایدن بودرکه ما عضوده عبارتدر صنع ترکیده
یاپماق و ایشلمك ایله تعبیر اولنور و ضمیر مستکن ثوب جدید مسمی‌یه
راجعدر مثلا عمامه‌نی باش ایچون وقمیصی اکثر اعضا ایچون یاپادلر
حاصل معنا بودرکه مثلا عمامه‌نك خیرینی رجا ایتدیکم کبی باشمك دخی
خیرینی رجا ایدرم پس اسألك خیر العمامة وخیر رأسی تقدیرنده اولور
رأسك خیری ما خلق له سنه صرف اولنمه سیدرکه باش عضونك
شکری صرفدن مذکوردر والله اعلم ومحتملدرکه ما شکوره عبارت اولوب
صنع خلق معناسنه اوله حاصل معنا بودرکه دخی مثلا عمامه‌نی ایچون خلق
اولندی ایسه انك خیرنی رجا ایدرم لباس ایله دفع حر و برد و بدن
مستریح اولمق مقابله‌سنده جوارح وقلب ایله خالق لباسه شکر ایچوندر
پس مقصود اکمل حمد وابلغ شکری سؤال اولور **واعوذ بك**
اسئلك اوزرینه معطوفدر یعنی دخی یا رب سکا استعاذه ایدرم

وصنعو

وصنعو نرم **من شره وشر ما صنع له** مقابلنك معناسی قیاس ایله
معناسی اولور ومحتملدرکه کما کسوتنیده ما مصدریه اولوب کاف
یا تشبیه ایچون اوله حمدا مثل کسوتك ایای الثوب تقدیرنده یعنی انعام
کسوة طبقنجه وانك ازاسنده حمد سنك ایچوندر یاخود علی معناسنه اوله
علی قدر انعامك الکسوة الی وبازائها تقدیرنده یاخود صاحب مغنی
تجویز ایتدیکی اوزره تعلیل ایچون اوله لاجل کسوتك ایاه لی تقدیرنده
یاخود مبادرت ایچون اوله اثنیه کما سقط کبی الحمد فی الحال اذ کسوتنیه
تقدیرنده یاخود غزالیدن نقل اولندیغی اوزره کما اذ معناسنه
اوله لك الحمد اذ کسوتنیه تقدیرنده میرك دیدیکه ثوبك خیری کیج
اسکیوب و بالی اولوب ضرورة وحاجت مقداری اولدقده صکره
تکبر وخیلا ایچون اولمقدر خیر ما صنع له اول ضرورتدر که لباس
انك ایچون ایشلنور دفع حر و برد وستر عورت کبی پس مراد اولور
مذکوره خیری رجادر وثوبنی احسان ایلین حضرت الهك عبادة
وطاعتنه وسیله اولمه‌سنی سؤالدر دیرا خلق ثوبده حکمت بودر
وشر ثوب تغیر کهنه اولوب وحرام ونا پاك اولمه‌سیدر وشر ما صنع له معاصی

ويله اولمسيدر وبعض معلوم اولسون كه لبس جديد وقتنده اولان

دعالر حقنده بنجه حديثلر وارد اولمشدر ابن ماجه وحاكم وترمذي

جامعنده عمر حديثنده مرفوعًا تخريج اتديلر كه بر كمسنه يكي ثوب

كيديكي وقتده الحمد لله الذي كساني ما اواري به عورتي واتجمل به في

حياتي ديوب اسكي ثوبني تصدق ايلسه حيًّا وميتًا حضرت الهك حفظ

وحمايه سنده اولور وبعض احمد وترمذي جامعنده وابو داود وحاكم

معاذ بن انس حديثنده مرفوعًا تخريج اتديلر كه بر كمسنه ثوب جديد

كيدكده الحمد لله الذي كساني هذا ورزقنيه من غير حول مني ولا قوة

ديسه حضرت الله انك كچمش كناهلرن ابو داود كلجك كناهلرن

دخي مغفرت ايدر ديو زياده اتدي وبعض حاكم مستدرك ده عايشه

حديثنده تخريج اتدي كه بر بنده خدا بر دينار ه ياخود نصف

ديناره بر ثوب اشترا ايدوب اول ثوب مقابله سنده حضرت الله تعالى

حمد ايلسه اول ثوبني كيوب دخي دزلرينه بالغ اولمسدن حضرت الله

اول بنده يي مغفرت ايدر والله اعلم الحديث الثامن حدثنا هشام

بن يونس الكوفي اخبرنا القاسم بن مالك المزني ميمك ضمي وزاء معجمه





نك فتحيله مزنيه قبيله سنه نسبتدر عن الجريري عن ابي نضرة عن ابي سعيد

الخدري عن النبي صلى الله عليه وسلم نحوه يعني معنى جهتندن حديث

سابع كبي ابو سعيد دن دخي روايت ايدر اكر لفظ جهتندن اولسه مثله

لفظيله تعبير اولنور والله اعلم الحديث التاسع حدثنا محمد بن بشار اخبرنا

معاذ بن هشام حدثني ابي كه هشام در عن قتادة عن انس بن مالك رضي الله عنه قال كان احب

رفعيله يا نصبيله در الثياب الى رسول الله صلى الله عليه وسلم ليلبسه بعض نسخه ده

يلبسها واقع اولمشدر پس ضمير منصوبي تذكير احب لفظنه يا ثياب لفظنه

مضاف اعتباريله وتانيث ثياب لفظنه راجع وعمله يا احب يا ثيابك

صفتي در الحبرة حاء مهمله نك كسري وباء موحده نك فتحيله عنبه وزننده

رفع ايله ونصب ايله اولمق محتملدر نتكيم ام سلمه حديثنده سابقا بيان اولندي

حبره برود يماني انواعندن بر نوع در كه دنكزيل والمغل لباس اهل

الجنة الحضر فحواسي ورنه رسول اكرم زياده سودلر ايدي بعضيلر قرمزي

ايله مخلوط يعني آلا جه دردلر ديديلر وبعضيلر برد مزبورك زياده

زينتي اولميوب وكيم وسخ بذيرا ولديغي ايچون زياده سودلر ايدي

ديدي ليث دن نقل اولندي كه برد حبرة وصفله وبرد حبرة اضافة ايله

استعمال اولنور لکن ثانی اکثردر وبرود یمن دن بیر نوعدر قرطبی دیدی که
حبره تسمیه اولندیغی زینتی اولدیغی ایچوندر زیرا تحبیر تزیین معناسنه
در جزری که بو حدیثده حبره والاحادیثک مستحب اولدیغنه دلیل وار
در میرک دیدی که حدیث مذکورده احب ثیاب حبره واول بابده وارد
احب ثیاب قمیص ایدی حدیثنک مابینلرنده شو وجهله جمع ممکندر که
قمیص حدیثنده واقع اولان ثیابدن ثیاب عادت وحبره حدیثنده
واقع اولان ثیابدن ثیاب زینت مراددر یاخود اولدن بیتکلمش
وثانیده بیتکلمش مراددر یاخود قمیص وحبره احب اولا دینلمشدر
زیرا جائزدر که ایکی شی سائر اشیایه نسبت احب اوله ممکندر که
قمیص تحت الثیاب ملبوس اولمغله اولاً احبیت قمیص ایچون ثابت
وقمیص اوزرینه ملبوس اولان ثیابه نسبت ثانیاً حبره ایچون احبیت
ثابت اوله یاخود قمیصک احبیتی ذات قمیص وحبره نک احبیتی لونی
جهتیله اعتبار ایدله والله اعلم الحدیث العاشر حدثنا محمد بن غیلان
اخبرنا عبد الرزاق اخبرنا سفیان الثوری عن عون بن ابی
جحیفة عن ابیه که ابو جحیفه در قال قائل ابو جحیفه در رأیت النبی

صلی الله علیه وسلم وعلیه حلة حمراء مراد قیرمزی ویشیلدن طوقونمش بردیمانی
در که صرف قیرمزی دکل ایدی زیرا خالص قیرمزی منهی عنه ومکروه در ابوداود
عبدالله بن عمرودن تخریج ایتدی که رسول اکرم حضورلرینه بیر کمسنه اوغرادی
که اوزرنده ایکی حلهٔ حمرا وار ایدی رسول اکرمه سلام ویردی رسول اکرم
سلامنی رد ایتمدی لکن بیهقی قوقایدوب دیدی که اکر طوقوندقدن صکره
قیرمزی یه صبغا اولنمش ایسه مکروه در اکر طوقونمزدن مقدم ایپلکی
صبغا اولنمش ایسه مکروه دکلدر دیدی لکن ظاهر بودر که اصلا
فرقی یوقدر زیرا قیرمزی ثوب شیطان زینتیدر مطلقا وموجب
کبر وخیلادر زیرا حسن روایت ایتدی که رسول اکرم الحمرة من زینة الشیطان
دیو بیوردیلر میرک دیدی که بخاری تصریح ایتدیکی اوزره ابو جحیفه نک
رسول اکرمی اوزرلرنده حلهٔ حمرا اولدیغی حالده کوردوکی حجة الوداع
ده بطحا دیدکلری موضعده ایدی که مکه دن طشره بر موضعدر که
ابطح دخی دیرلر وصحیح بخاری روایتنده وخرج فی حلة حمراء مشمرا
لفظیله واقع اولدی وکانی انظر الی بریق ساقیه لفظ انظر مستقبل لفظیله
ذکر اولندیغی استحضار صورت ماضیه ایچون در بریق لمعان معناسنه در

برق الشيء برقا وبريقا ديرلر لمعان انسه يعني كويا ساقلرينك بريق
ولمعاننه آلان نظر ايدردم بخاري روايتي اوزره ابو جحيفه نك ساقلرينه
نظري رسول اكرمك تشميري وقتنده اولوب تشمير ساق على الخصوص
سفرده مستحب اولدوغنه ومحل فتنه اولميه جق يرده رجلك ساقنه
نظرك جوازنه بو حديث ايله استدلال اولنور بعضيلر كلامندن فهم
اولنور كه رسول اكرمك ساقلري نمايان اولديغي ثوبلرينك قصير اولدوغندن
اولمغله ثوبي قصير ايتمك مستحب اولدوغنه بو حديث ايله استدلال اولنور
ديديلر قال سفيان الثوري ذيل لفظ سفيان مطلق ذكر اولنورسه سفيان
ثوري مراددر لفظ حسن مطلق ذكر اولنسه حسن بصري مراد اولديغي كبي
أُراها مضارع مجهول متكلم وحده صيغه سيدر حبرة يعني سفيان
ديدي كه ابو جحيفه نك حله حمرا ديديكي بيكا حبره اولمق اوزره كورينور
يعني بن اني حبره ظن ايدردم بعض نسخه ده نراه واقع اولوب مفعولي
ضميرينك حله يه رجوعي ثوب اعتباريله در الحديث الحادي عشر حدثنا علي
بن خشرم خاء معجمه نك فتحي وشين معجمه نك سكوني بعده راء
مهمله ايله قاموسده جعفر كبي منصرف در ديديكي بعض نسخه ده ميمك

فتحيله غير منصرف اولمق اوزره ضبط اولنديكي لفظ اعجمي اولمق
احتماله بناءً اخبرنا عيسى بن يونس عن اسرائيل عن ابي اسحق عن البراء
بن عازب قال قائل براء در ما رأيت احدا من الناس بيانيه در احسن
في حلة حمراء من رسول الله صلى الله عليه وسلم باب اولك حديث ثالثنده
بو حديثه متعلق اولان تحقيقات بيان اولندي يعني براء ديدي كه
نوع بشردن قيرمزي حله ده رسول اكرمدن كوزل بر فرد كورمديم
حله قيرمزي اولمق متعارف اولمغله حمراء لفظي واقعي بيان ايچون مذكور
در قيد احترازي دكلدر ان كانت ان مخففه وضمير شان مقدر
در لتضرب ده اولان لام لام فارقه در جمّته جيمك ضمي وميمك
تشديديله شعر راس ديمكدر لتضرب قريبا من منكبيه ضرب
اوروق لكن بو مقامده وصولدن كنايه در يعني تحقيق شان رسول
اكرمك شعر اسلري ايكي طرفندن اوموزلرينه قريب موضعلره
واصل اولور ايدي ابو داود هلال بن عامردن بيلدن تخريج
ايتدي كه رسول اكرمي منىده برد احمر ايله بغلر اوزرنده خطبه
اوقودلر ايكن كوردم كذلك طبراني اسناد حسن ايله طارق

محازنی دن حدیث هلال مثللو تخریج ایتدی لکن سوق ذی المجاز ده
کوردوم دیدیکی میرك دیدیکی که احادیث مذکوره ده مطلقا قیرمزی
ثوب کیمک جائز اولدیغنه دلیل واردر علماء بو خصوصده اقوال مختلفه
ایله اختلاف ایتدیلر قول اول مطلقا قیرمزی کیمک جائزدر احادیث
مذکوره ایچون ثانی مطلقا عدم جوازدر مسلم عبدالله بن عمرو حدیثنده
تخریج ایتدی که رسول اکرم بنم اوزرمده عصفر ایله صباغت اولنمش ایکی
ثوب کوروب بیوردیلر که یا عبدالله سن بو ثوبلری کیمه زیرا بو ثوبلر
کافرلر جکیدر عبدالله دیدی که بن دیدیم که یا رسول الله واروب
غسل ایده یم رسول اکرم یوق یوق وار بونلری تسدیاق دیو بیوردیلر
ودخی ابن ماجه وبیهقی ابن عمردن تخریج ایتدیلر که مُفَدَّمدن نهی
ایتدیلر مُفَدَّم میمك ضمی وفانك فتحی ودالك تشدیدی ایله صباغت
اولنمش قیرمزی ثوب دیمکدر ودخی بیهقی شُعَبده ابی بکر هُذَلی
طریقندن حسن بصریدن رافع بن یزید الثقفیدن تخریج ایتدی که
رسول اکرم بیوردیلر که شیطان قیرمزی شیئی سور قیرمزیدن وباعث
شهرة اولان ثوبدن احتراز ایلك ودخی ابوداود وترمذی



جامعنده وبزار عبدالله بن عمرودن تخریج ایتدیلر که رسول اکرمك
حضور عالیلرینه ایکی قیرمزی ثوب کیمش بر کمسنه اوغرایوب سلام
ویردی رسول اکرم سلامنی رد ایتمدی ودخی ابوداود بنی اسددن
بر خاتوندن تخریج ایتدی که ام المؤمنین زینبك خانه سنده زینبك
بر ثوبنی مَغَره ایله صباغت ایدر ایدیك ناکاه رسول اکرم اوزرمزه
کلوب مَغَره یی کوردیلر وکیرو دوندیلر زینب بو حالی کوروب علی العجله
ثوبی بر بوری غسل ایدوب قیرمزی یی متعلق هر نه وار ایسه صاقلادیلر
بعده رسول اکرم ایچرو کیردیلر ثالث بغایة قیرمزی ثوبی کیمك مکروهدر
قیرمزی خفیف اولور ایسه مکروه دکلدر وبو قولك حجتی سابقا ذکر
اولنان ابن عمر حدیثیدر رابع مطلقا قیرمزی کیمك مکروهدر
زینة وشهرت قصدیله اولور ایسه خانه ده وخدمت وقتنده کیمك
مکروه دکلدر خامس ایلکی قیرمزی یه صباغت اولنوب بعده طوقونمش
ایسه کیمك جائزدر طوقندقدن صکره قیرمزی یه صباغت اولنمش ایسه
جائز دکلدر خطابی بو قوله میل ایدوب دیدیکی که رسول اکرمك حله حمرا
کیدکلری خصوصنده احادیث وارد ده واقع اولان حله حمره وبرده

یمن ده ایلیکنی صباغت ایدوب صکره طوقودلر سادس عصفر ایله
اولنان قیرمزی کیمک مکروه در زیرا احادیث سابقه معصفرده
نهی ایچون وارد اولشدر غیری شی ایله قیرمزی یه صبغت اولنان مکروه
دکلدر لکن بو قول مغیره خصوصی مناقضدر **سابع** بونده قیرمزی
اولان ثوبی کیمک منهی در فاما بیاض یا قاره لی قیرمزی الاحمر
اولسه منهی دکلدر **حله حمرا** حقنده وارد اولان احادیث بو معنایه
حمل اولنور زیرا حله یمانیه اکثریا الاحمر قیرمزی اولوردی ابن القیم
دیدی که بعض علما سنته اولمق ملاحظه سیله خالص قیرمزی کیرلر ایدی
لکن بو ملاحظه خطادر زیرا حله حمرا برد یمانی نوعندندر برد یمانی
بونده قیرمزی اولمز **طبری** اقوال مذکوره نک اکثرینی ذکر ایتدکدن صکره
دیدی که بنم رأیم هر رنک ایله صباغت اولنان ثیابی کیمه نک جوازیدر
لکن خالص قیرمزی بلکه مطلقا قیرمزی ثوبی ثیاب اوزرینه کیمه کی شوم
بوم زمانمزده اهل مروت لباسی دکلدر زیرا اهل زمانک زیی رعایت
اولنمق مروتدندر مکرکه اثم اوله و زی اهل زمانه مخالفت شهرتدن
خالی دکلدر مخفی اولمیه که زی اهل زمانه مخالفت سنته موافق اولورسه

اوزرینه مبنی اولان مرتبه اعتبار یوقدر و طبری کلامنده قول
ثامنی استخراج ایتمک ممکندر عسقلانی کلامنده قول رابعی ترجیح
فهم اولنور والله اعلم **الحدیث الثانی عشر حدثنا محمد بن بشار انبأنا**
**عبد الرحمن بن مهدی** میمک فتحی وهانک سکونیله در **اخبرنا عبید الله بن ایاد**
همزه نک کسره سی بعده یاء مثناة تحتیه ایله در بعض نسخه ده زیاده
واقع اولدی **وهو ابن لقیط** لامک فتحی و قافک کسری ایله در **عن ابیه**
که ایاد در **عن ابی رمثه** رانک کسری و میمک سکونی بعده ثاء مثلثه
ایله در **قال** قائل ابو رمثه در **رأیت النبی صلی الله علیه وسلم بردان**
**اخضران** برد نهایه ده بیان اولندیغی اوزره ثیابدن بر نوع معروف
درکه الاجه اولور پس اخضر ایله توصیف اولندیغی یشل الاجه
اولدیغین بیان ایچوندر یعنی ابو رمثه دیدی که بن رسول اکرمی
اوزرنده ایکی یشل الاجه برد یمانی اولدیغی حالده کوردم
واکر بردهٔ الاجه لرده معتبر اولمز ایسه بونده یشل اولدیغی حالده
دیمک اولور و ابن حجر کلامندن دخی بو معنی منفهم اولور زیرا الاجه یی
تخصیص دلیله محتاجدر دیدی ابن بطال یشل لباس اهل جنت لباسی

دردیکی مشکوٰة ده یعلی بن امیه دن روایت اولندیکه رسول
اکرم بیت مکرمی برد اخضری قولتوق قلوبنه الوب طواف ایلدیلر قدر مکه
دابوداود وابن ماجه ودارمی بو لفظله روایت ایتدیلر والله اعلم

**الحدیث الثانی عشر حدثنا عبد بن حمید** تصغیر صیغه سیله در **قال**
**اخبرنا عفان بن مسلم اخبرنا عبد الله بن حسان** سینک تشدیدی ایله
منصرف وغیر منصرف اولمق اوزره ضبط اولندی **العنبری عن جدتیه دحیبة**
دال مهمله نک ضمی وحاء مهمله نک فتحیله کذلک **وعلیبة** عین مهمله نک ضمی
ولامک فتحی وایکیسنده دخی باء موحده ایله تصغیر صیغه سیله در **عن**
**قیلة** قافک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک سکونی ایله در **بنت مخرمة**
میمک فتحی وخاء معجمه نک سکونی ورا ومیمک فتحیله در میرک
دیدیکه شمائل نسخه لرنده بو لفظ ایله واقع اولمشدر لکن خطادر صوابی
اولاکه مؤلف جامعنده ذکر ایتدیکیدرکه عن جدتیه دحیبة وصفیة
در صفیة صاد مهمله نک فتحی وفانک کسریله درکه علیبة حرملة بن
عبد الله بن ایاسک اوغلیدر وعلیبة دحیبة وصفیة نک پدرلری
اولمق اوزره ابن عبد الله وابن منده وابن سعد تصریح ایتدیلر ودحیبة



وصفیة عبد الله بن حسانک جدتلریدر بیری بیری ایدیکی طرفندن
وبیری والده سی طرفندن ایی خاله وبنت خاله یعنی بیر نکره نک
اوغلی وبیر تکه نک قیزی مابیننده ازدواج واقع اولدیغی ایچون
ودحیبة وصفیة پدرلرینک جده سی اولان قیلة بنت مخرمه دن
روایت ایدرلر مصنف جامعنده قیلة دحیبة وصفیة نک بابالری نک
جده سیدرکه تربیه لری تمشدر وصحابیه در دیدی
**قالت** قائله قیله در **رأیت النبی صلی الله علیه وسلم وعلیه اسمال ملیتین**
اسمال سین مهمله ایله سمل لفظنک سین ومیمک فتحلریله جمعیدرکه
کهنه ثوب دیمکدر ملیتین ملیة نک که یانک تشدیدیله ملاءة
نک که میمک ضمی ومد ایله همزه نی حذفندن صکره تصغیریدر تثنیه
سیدر ملاءه نهایه ده ازار در دیدی صحاحده ریطه یعنی ملحفه که
ترکیده چار دیدکلری ثوب در قاموسده اجزاسی بیری بیرینه کلمیوب
یکپاره طوقونش ثوبه دیرلر دیدی اسمالک اضافتی بیانیه در جرد قطیفه
کبی وجمعدن مافوق الواحد اراده ملیتین لفظنه مناسب اولسون ایچون
پس ملیتین سمالتین تقدیرنده اولور یعنی قیله دیدیکه رسول اکرمی

کوردوم اوزرنده ایکی کهنه جدا اوله یعنی حالده كانتا بزعفران

یعنی اول ایکی کهنه جدا ازالر زعفران ایله صبغلنمش اولمشلر ایدی

وقد نفضتا میرك دیدیکی که بزم اصل سماعمزده فعل ماضی معلوم صیغه سیله

در که مصنف دخی جامعنده بو لفظ ایله روایت اتدی که ضمیر مستکن

ملیتین لفظنه راجع در و مفعول ضمیری محذوف در اهذا الذی

بعث الله رسولا قول شریفنده بعثه تقدیرنده اولدیغی کبی یعنی اول ایکی

کهنه جدا ازالر زعفران رنکنی سیلکوب و توکوب لون زعفراندن

اثر قالمدیغی حالده اکثر شمائل نسخه لرنده مفرد ضمیری ایله وقد

نفضته واقع اولدی که اسمال یاخود ملیتین دن هر بیرینه راجعدر

و بعض نسخه ده مجهول و تثنیه صیغه سیله نفضتا واقع اولدی که ضمیر

مستکن ملیتین راجعدر دخی اولمیه که نفض اصلنده تحریك دیمکدر

پس نفضی ملیتینه اسناد مجازا اولور و دخی میرك دیدیکی که جائز در که

نفض الثوب نفوضا فهو نافض قوللرندن مأخوذ اوله صاحب صحاح

دیدیکی اوزره نفض الثوب دیرلر اکر ثوبك بعض لونی کتسه پس

بو وجه اوزره مفعول تقدیری تکلفنه حاجت قالمز صاحب نهایه نك



وقد نفضتا تفسیرنده ای فضل لون صبغهما و لم یبق منه الا الاثر دیدیکی

و مزی نك تهذیب الکمال ده انما جمعت الاسمال و ثنیت الملیتین

لانها ارادت انهما کانتا قد انقطعتا حتی صارتا قطعا و نفضتا

ای ذهب لونه منهما الا الیسیر بطول لبسهما و استعمالهما دیدیکی

وجه ثانیی مؤید در لکن بعض نسخه ده نفضته واقع اولدیغی وجه

اولی و مفعول تقدیرینی مرجح در و فی الحدیث قصة طویلة یعنی قیله حدیثنده

بیر طویل حکایه وارد در ابن حجر دیدیکی که اول قصه نك ما نحن فیهه

چندان مناسبتی اولمغله مصنف ذکرندن اعراض ایلدی ابن عبد البر

استیعاب ده قیله ترجمه سنده دیدیکی که قیله نك بیر حدیث طویل فصیحی وار در

که اصحاب علوم نحو شروح ایله شرح اتدیلر بو فقیر کم بضاعه حدیث

مذکورك وروردینه کلنجه قصه طویله بیر حصه بیان ایلدم زیرا

بتمامها قصه ذکر اولنمق اطنابه مؤدی و اسهابه مفضی اولور باخصوص

شروح شمایلده قصه معهوده شفاء صدور و یرجك مرتبه ذکر

اولنمدی الامیرکشاه شکر الله سعیه بتمامها قصه نی تحریر بعده

شرح وافی ایله بیان اتدی افاده سی عامه و فائده سی تامه اولسون

ایچون تعبیرات سهله ایله بیان اولنور ومنه الاستعانة والتوفیق الی سواء
الطریق بو قصه‌یی طبرانی معجم کبیرنده حفص بن عمر طریقنده تخریج ایدب
قیل حکایت ایلدی که بن زمان سابقده حبیب بن ازهرك تحت نکاحنده
ایدیم که بیرنجی قیزلرم دنیایه کلمش ایدی حبیب وفات ایدی وحبیبك
قرنداشی که قیزلرك عمیسی در اثوب بن ازهر قیزلریمی بنم الیمدن چکدی
آلدی ابتداء اسلامده رسول اکرمه اوصاکه بمنزا استماع ایتدکده
ناشی شرف صحبتلریله مستسعد وسائر جاریه لری عدادنده معدود
اولوب ملاحظه سیله تدارکم کوروب ناقه می تجهیز اثناسنده مزبوره
قیزلرك کوچکی بندن مفارقته تحمل ایده میوب زیاده آغلادی وبنیاد
ایلدی زیرا سائر قیزلره نسبة بغایة دردمند وکوچکلکی ایامده صبرتنده
بر مرض حلنش اولوب کوزی اولمش ایدی با قدیم که اوزرنده بر سیاه
چل که اکا بورونش بن دخی ناچار مرحمت ایدوب قیزی آلدم
واثوبدن خفیةً قیلیدن طاشره رسول اکرم جانبنه روان
اولدم وناقه می زیاده سوروب کیدر ایکن ناه یولده اوکوزه بر
طوشان چیقدی عادة عرب اوزره قیزم بکا دیدیکه القصیده

یعنی یا والده اوغور دد شدایدن تفضی ایتدك ومشقتلردن خلاص
اولدوق بر ازدخی کیدیك بر تیلکلی چیقدی قیزم ینه اولکی کلامی
سویلدی بر آزدخی کیدك ناقه مزسرعت سیره تحمل ایده میوب ناچار
زمینه چوکدی ووجودینه لرزه دوشوب بر وجهله مکانندن حرکت ایتمدی
بو اثناده مکر اثوب بنم اردیمه دوشمش وسل سیف ایدوب کلود ایمش
قیزم اثوبك بو کیفیتنی کورمش بکا چاغروب دیدیکه واالله اثوب قریب
اولدی بن دیدم وَیْحَكِ یا حدیا نجه ایده یم ناقه مکانندن حرکت
اتمزکه فرار ایده لیم قیزی دیدیکه یا آماه صبرتکدن جمیع اتوابکی
چیقار ووکنی اردینه وآدردینی اوکینه کتور وهر اوزرنده بر آز
یوروالاه وناقه نك حالاستی دخی تبدیل ایله بن دخی قیزم دیدیکی کبی
اتدم قیز دخی صیرتنده معهود جلی چیقاروب اوکونی اردینه کتوردی
واوزی کبر اوکینه بر کوز بیدا اتدی بر اوزرنده بر آز یورولاندی
کوردم که ناقه حرکت ایدوب قالقدی اینه روانه اولدوق اثوب بزه
بالغ اولمجق وقت بر حماعتك ایچنده دوشدك وناقه می بر خانه
نك صفه سنه چکدك اثوب بو حاله اوزره ایکن یتشوب بنم اوزرمه

سیفنی حواله وانی الی ابنة اخی یا دفار دیو فریاد ایتدی بالضروره
قیزی اوزرینه آتدم آلدی واوموزینه یوکلنوب کلدیکی یوله کیتدی
بنی شیبانده بیر کمسه نك تحت نکاحنده بیر همشیرم وار ایدی
انك خانه سی جانبنه رواه اولوب همشیرهمه رسول اکرمك
شرف صحبتی آرزو سیله قبیله دن چیقدیغمی نقل ایتدم و بیر ایکی کیجه
انده قالدم بیر کیجه همشیرهمك زوجی یاران صحبتنده خانه یه
کلدی و بن جامه خوابده یاتوب کوزلرمی یومش ایدم بنی اویور
ظن ایدوب همشیرهمه دیدی که یا حلیلة قیلة ایچون رسول اکرمك
حضورینه کیتمکه بیر مناسب رفیق شفیق بولدوم علی الصباح حریث
بن حسان الشیبانی بنی بکر بن وائل طرفندن رسول اکرم حضور
لرینه ایلچیلك طریقیله کیده جك همشیرم دیدی که آهسته سویله که
بو کلامی ایشیتمه سین انك قوم و قبیله سندن قطعا یاننده کیمسه یوق
ایکی اجنبی کیمسنه ایله همراه اولق بنجه مقصوددر بن بو سوزلری
استماع ایتدم و علی السحر مهماتمی ناقه یه تحمیل ایدوب حریث جانبنه
واردم و اکا رفاقت ایدوب رسول اکرم طرفلرینه واصل اولدق



که فجر آچلمش و طلوع فجره شروع اولنمش لکن ظلمة فجردن رجال و نسا
چندان متمیز دکل ایدی صفوف رجالده بیر صفده طوروب
نمازه اقتدا ایتدم یانمده طوران رجل بکا دیدی که سن رجل میسین
امرأه میسین بن دیدیم که امرأه یم رجل مزبور دیدی که آردکده اولان
نسا صفنده طور رجال ما بیننده طورمه باقدم که حجره لر طرفنده
نسا صف اولمشلر یانلرینه واردم و طلوع شمس وقتندک انلر
ایله اوتوردم کون طوغدیغی وقتده رسول اکرمك خاکپاینه
یوز سورمك ایچون توجه ایتدم و بنیدن اول بیر کیمسنه کلدی السلام
علیك یا رسول الله دیدی رسول اکرم دخی علیك السلام و رحمة الله
دیدیلر که اول وقت رسول اکرمی بیلدیم کوردم که اوزرلرنده ایکی
کهنه جامه لر که زعفران ایله صباغت اولنمش ایمش زعفرانك رنکی
توکولمش و اللرنده قابوغی صویولمش بیر خرما شاخی وار جمال
بی کماللرین کوردوکوم کبی وجودمه لرزه و اندامه رعشه دوشدی
رسول اکرمك یاننده طوران کمسه لردن بیری بنم بو حالمی کوروب
دیدی که یا رسول الله ارعدت المسکینة بن رسول اکرمك آردلرنده

طوطمش ايدم يوزينه نظر ايتمز ايدم يا مسكينة عليك السكينة
ديو بيوردي ويلوها دن دخي ونهدن اولان رعب كتدي واندن مستولي اولان
رعشه زائل اولدي والله اعلم الحديث الرابع عشر حدثنا قتيبة بن
سعد اخبرنا بشر بن المفضل صاد معجمه مفتوحه نك تشديديله
در عن عبد الله بن عثمان بن خثيم خاء معجمه نك ضمي وثاء مثلثه نك فتحي
وياء مثناه تحتيه نك سكونيله در عن سعيد بن جبير تصغير صيغه سيله
در عن ابن عباس قال قائل ابن عباس در قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم عليكم حدوا معناسنه اسم فعلدر بالبياض من الثياب
مخفي اولمسين كه بياض جسم ابيض ايله قائم صفتدر ولهذا بذي البياض
تقديرنده مضاف محذوفدر ياخود بياضدن ابيض مراددر مبالغه
طريقيله رجل عدل كبي كه مقصود بياضلقده كامل ثوب ابيض معناسنه
يعني يا معشر الامة سز ثوبلرك ابيضنه ملازمت ايلك ليلبسها
لام امر مكسوره وياء مفتوحه ايله در احياؤكم حيوتده اولانلريكز
بياض اثوابني كيسون وكفنوا فيها موتيكم ووفات ايدنلريكزي انده تكفين
ايدك فانها من خيار ثيابكم زيرا بياض اولان اثواب سزك ثوبلريكزك

ايولرندندر مخفي اولمسين كه خيريت ثوب ابيضه مخصوص دكلدر
زيرا ايشل اولان ثوبده دخي لباس اهل جنت اولمغله خيريت
متحققدر ولهذا من تبعيضيه ايله ذكر ايدوب فانها خيار ديمديلر
ودخي معلوم اولسونكه ليلبسها لفظي عليكم لفظندن فصل اتدكلري
عليكم لفظي بياني واقع اولوب بينلرنده كمال اتصال اولديغي
ايچوندر والله سبحانه اعلم الحديث الخامس عشر حدثنا محمد بن
بشار اخبرنا عبد الرحمن بن مهدي اخبرنا سفيان عن حبيب
بن ابي ثابت عن ميمون بن ابي شبيب مهملات ايله حبيب وزننده
در عن سمرة بن جندب جيمك ودالك ضميله ياخود دالك
فتحيله در محمد بن سيرين ديدي كه سمره صدوقدر ورسول اكرمدن
چوق حديث حفظ ايتمشدر الليسكوز تاريخنده بصره ده كزاز شديده
مبتلا اولمغله علاج ايچون ماء حار ايله بعض اغنايه قاينادوب
اوزرينه جلوس اتدكده ظرفك ايچينه واقع اولوب وفات اتدي
قال قائل سمره در قال رسول الله صلى الله عليه وسلم البسوا البياض
فانها اطهر واطيب يعني سمره ديدي كه رسول اكرم بيوردي كه بياض

ثوبلریکزك یا معشر المسلمین زیرا ثیاب بیض زیاده پاك در و بغایت
کوزلدر معلوم اولسکه ثوب ابیض زیاده پاك اولدیغنك وجهی بودرکه ابیض
اولان ثوبده بویا طوقونیوب ناپاك اولمشدر زیرا ممکندر که بویا بعض ناپاك
اجزا ایله مختلط اولوب ثوبی دخی ناپاك ایلیه و دخی جائزدرکه بویا ذاتی
بویانك ظرفنده القا اولندقده ایچلرنده ناپاك ثوب اولوب نجاسته
بویایه وسائر ثوابه سرایت ایلیه و دخی بویالی ثوبه نجس اصابت ایلیبسه بیاض
ثوبده نمایان اولدیغی کبی نمایان اولماز و دخی بیاض ثوبده نجاستك
اثری زیاده ظاهر اولمغله زیاده غسل اولنوب زیاده پاك اولور
اطیب طیبدن مأخوذدر و طیبدن مأخوذ اولمق دخی محتملدر و دخی
معلوم اولسکه ثوب ابیض زیاده طیب اولدیغنك وجهی بودرکه ابیض اولان
ثوب غالبا علامت تواضع در و کبردن عاریدر فاما رنكلی اولان ثیاب
اسباب تکبر و علامات تجبر و نشانه تبختر و فخرونه تفاخردر و زیاده
حسن اولدیغنك وجهی بودرکه بیاض اولان ثوبك لونی خلقتی اوزره
قالوب تغییر و تبدیل اولنمشدر و حضرت الله خلق ایدیکی شیئی تغییر
مستحسن دکلدر مکر تغییری مستحب اولدیغنه ناطق نص وارد اولمش اوله

اللرینی حنا ایله تغییر اتمك کبی بعضیلر دیدیلرکه اطهر اولدیغی غسل اولندیغنده
رنکی زائل اولمق احتمالی اولدیغیچوندر و اطیب اولدیغی مؤمنلرك لکن
ثوبك پاك کلکه اولدیغیچوندر وکفنوا فیها موتاکم و میتلریکزی
بیاض اولان ثیاب ایله تکفین ایلك بعض اصحاب قلوب دیدیلرکه رسول اکرم
حال حیاتده و وقت مماتده لبس ثوب ابیض ایله امر بیوردقلرینك حکمتی
بودرکه حین مماتده میت جمعیتکاه ملائکه یه توجه صددنده
اولوب محافل عظیمه یه حاضر اولان کسنه یه لبس بیاض افضل اولدیغی
کبی میته دخی بیاض کفن الباس اولنمق افضلدر و حال حیاتده لبس
بیاض مذکر موت در و موتی تذکر ایدن کمسنه یه تکلفات عادیه
یه دن علی الخصوص ثوب بابنده تکلفدن احتراز لازمدر دخی
اولمیه کی حدیثین مذکورینده اکرچه رسول اکرم بیاض کیدیکلرینه
تصریح یوقدر لکن لبس بیاض ایله امر و ترغیبلرندن منفهم
اولورکه کندولر دخی ندایم سرو خراملرن جامه سفید ایله تزیین
ایدرلر ایمش صحیحینده ابوذردن تخریج اولندیکه بن رسول
اکرمك حضور عالیلرینه کلدیم اوزرلرنده ثوب ابیض واردی حالا که

والله اعلم الحديث السادس عشر حدثنا احمد بن منيع اخبرنا يحيى بن زكريا

مدّ ايله وقصر ايله جائزدر بن ابي زائدة كه اسمى خالددر بعضيلر هبيره

دردديلر اخبرنا ابي كه ابوزائده در عن مصعب بن ابي شيبة عن صفية

بنت شيبة عن عائشة قالت خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات غداة

لفظ ذات مقحم ومجاز احتمالين دفع ايچوندر بعضيلر شيئك

ذاتى كندو وحقيقتى ديمكدر مراد مضاف اليه دردديلر زيرا

عرب ذات يوم ذات ليلة ديرو مضاف اليهك نفسى مراد ايدرلر و

لفظ ذو وذات بعض ظروفه مضاف اولور وسماعيدر وكاه ذو

وكاه ذات ذكر اندكلرى دخى سماعيدر وعليه مرط ميمك كسرى

وراء مهملهنك سكونى بعده طاء مهمله بر نوع ثوب طويل

وواسعدركه ابريشيمدن ياصوفدن ياشعردن ياكتاندن طوقنور

لر واكثريا ازار كبى بورونورلر ابن الاعرابى مرط ازاردر ديدى

پس من شعر لفظى مرط مزبورك نوعنى بيان ايچون مذكوردر

بعض نسخه ده فتحه مرط شعر واقع اولدى اسود بعض نسخه ده فتحه صورتنده

جر ايله قيد اولندى شعرك صفتى اولور اوزره شعر ابيضدن احتراز

ايچون وبعض نسخه ده رفع ايله ضبط اولندى مرط لفظنك صفتى اولق

اوزره شيخ جزرى مرط البتّه بيشل اولوردى ونقل اتديكى ثابت اولورسه

بيشلدن احتراز اولور وعليه مرط جمله سى متعلقاتى ايله خرجك

فاعلندن حالدر يعنى عائشه ديدى كه رسول اكرم بر صباح وقتى

سعادتخانه لرندن طاشره چيقديلر اوزرلرنده نقشلو قيلدن

طوقنمش ازار اولديغى حالده بخارى ومسلم روايت اتديلر كه رسول

اكرمك كيجه دن بر كساسى واردى كه اهى كيوب بن دخى بر عبد

عاجزم عبدلر كيدكى كبى كيرم ديو بيوردرلرايدى والله اعلم الحديث

السابع عشر حدثنا يوسف بن عيسى اخبرنا وكيع اخبرنا يونس بن

ابي اسحق كه اسمى

عمرو بن عبدالله در عن ابيه كه مراد ابو اسحق در عن الشعبي شينك

فتحى ومهملهنك سكونيله اسمى عامر بن شراحيلدر عن عروة بن المغيرة

بن شعبة عن ابيه كه مراد مغيره در ان النبي صلى الله عليه وسلم

لبس جبة جيمك ضمى وباء موحده نك تشديدى ايله ايكى قات ثوب

دركه مابينينه پنبه وضع اولنمش اوله لكن صوفدن اولدقده بر قات

اولوب بنیه لو اولماز رومیّة میرك دیدیکی ترمذی روایتنده لفظ
مذکور ایله واقع اولدی ابوداود روایتنده جبّة من صوف من جباب
الروم واقع اولدی صحیحین وغیریلر روایتنده جبّة شامیّة واقع
اولدیغی معلوم اولدیکه رومیّه وشامیّه ما بینینده منافات یوقدر
زیرا رسول اکرمك زمان سعادت اقترانلرنده شام دخی روم
ملکی قیصرك تحت حکومتنده اولمغله ملك اعتباریله رومیّه معدود
اولور ومحتملدرکه جبّهٔ معهوده نك هیئت معهوده سی رومیّه وخیا
طتنك اسلوب وصورتی شامیّه اولدی پس بو ایکی اعتبار ایله رومیّه
وشامیّه اطلاقی صحیح اولور ضَیِّقَةَ الکُمَّیْنِ یعنی مغیره دیدیکه رسول
اکرم یکلری طار جبّهٔ رومیّه کیدیلر معلوم اولدیکه رسول
اکرمك جبّهٔ مزبوره یی کیدکلری بخارینك زکریّا بن ابی زائده
طریقندن مغیره دن تخریج اتدیکی اوزره سفرده ایدی مغیره دیدی
که رسول اکرم ایله سفرده ایدم بکا دیدیلرکه یا مغیره صویك ٭
وارمی بن دخی نعم یا رسول رسول الله دیدم راحله دن نزول
ایدوب ظلمت لیل ایچنده مستور اولنجه صکره کلدیلر المده اولان

مطهر

مطهره دن بن صو توکدم انلر یوزلرین والرین غسل اتدیلرکه
اوزلرنده صوفدن بر جبّهٔ شامیّه وار ایدی قوللرینی جبّه دن
چیقارمق مراد اتدیلر ممکن اولمدی حتی جبّه نك اشاغیسندن
چیقاردیلر یعنی بخاری طریق اخردن تخریج اتدیکه اللرینی جبّه
نك یکلرندن چیقارمق مراد اتدیلر یکلری زیاده طار اولمغله
جبّه نك اسفلندن چیقاردیلر مسلم زیاده ایدوب دیدیکه جبّه
یی میکلری اوزرینه بیراقوب اللرین وقوللرین غسل وباشلرینی
وخفلرینی مسح اتدیلر مالك واحمد وابوداود روایتلرنده
بو خصوص تبوك غزاسنده ایدی موطّاده وابوداود مسندنده
بو حالت صباح نمازی ایچون واقع اولدیغی دیدیلر مسلم عباد
بن زیاده طریقندن مغیره دن تخریج اتدیکه رسول اکرم ایله
توجه اتدك حتی کوردوك که ناس عبد الرحمن بن عوفی امام
اتمشلر رسول اکرم دخی رکعت اخیره ده ادراك اتدی عبد الرحمن
سلام ویردکدن رسول اکرم نمازنی اتمام ایچون قالقدیلر ناسه
نوع قالاقلش دهشت کلدی بر روایتده دخی واقع اولدیکه مغیره

دیدی كه رسول الله اكرم وارد قده عبد الرحمنی اما متدن
چیمكك استدم رسول اكرم ترك ایلدی واینجمه ودیلر میرك
دیدی كه بو حدیثك فوائدندن بیری بودر كه كفارك ثیابی ایله
انتفاع جائزدر نجاستی متحقق اولمدقجه زیرا رسول اكرم جبه‌یی
روم‌یی كیدكده طهارة ونجاستنی استقصا اتمدی قرطبی بو حدیث
ایله میته‌نك صوفی نجس اولمدیغنه استدلال اتدی زیرا جبه‌ء
معهوده صوفدن وشامیه ایدی واول وقتده شام دار كفر وكفره
نك مأكولاتی میته ایدی وفوائدندن بیری دخی بودر كه صوف كیمك
جائزدر مالك دیدی كه صوفدن غیری ثوبی اولان كمسنه یه صوف
كیمك مكروهدر زیرا زهد ایله شهرتی متضمندر واخفاء عمل اولی
در بعضیلر بو حدیثده سفرده یكی طار ثوب كیمك مندوب اولدیغنه
دلیل واردر دیدیلر لكن حضرده مندوبه كلدر زیرا اصحاب كرامك
ثوبلرنك یكی واسع ایدی ابن حجر دیدی كه بو كلام اول وقت تمام اولور
كه رسول اكرم جبه‌ء معهوده‌یی فقط سفر ایچون اتدیكلری ثابت اوله
والا محتملدر كه صوودن محافظه ایچون یاخود غیری مصلحت ایچون



كیمش اولدلر وصحابه كرامك یكلری واسع ایدی دیدكلری اكمام الصحابة
كانت واسعة لفظنده واقع اولان لفظ اكمام كم لفظنك جمعی اولق
اوزره توهم اتدكلرندن ناشیدر بلكه لفظ مذكور كمة نك جمعیدر كه كمه
دیوباشه كیدكلری نسنه‌یه دیرلر قلنسوه كبی كویا بو معنایه ذاهب اولان
ائمه‌نك من البدع المذمومة اتساع الكمين دیدكلرن استماع
اتمدیلر لكن ممكندر كه مذموم اولان افراط اوزره واسع اولا
بك اولد وصحابه‌نك یكلری افراط اوزره واسع اولمدیغی ظاهردر
حتی صاحب نتف دیدی كه یستحب اتساع الكم قدر شبر والله اعلم
وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم **باب ما جاء في عيش رسول الله صلى الله عليه وسلم**
یعنی بو باب رسول اكرمك حال حیاتلرنده معیشتلرنك كیفیتنده وارد اولان
احادیث بیاننده در صاحب صحاح عیش حیوة دیمكدر دیدی تاج الاسامی
صاحبی دیدی كه عیش حیوة وسبب حیوة اولان شیدر معیشت كبی عیش مرة
وعيش مرة رفاهیت وشدت ده ضرب اولنور مثلدر ويوم علينا
ويوم لنا ويوم نساء ويوم نسر بست خنده صبح بجوناب شفق
پیوست است • هیچ كس شانكرد دیدكه غمناك نشده مضمونی اوزره معلوم

اولدکه جمال الدین المحدث الحسینیدن نقل اولندیکه اصل سماعمزده بو باب
صغیر رسول اکرمك عیشی حقنده واقع اولدی واواخر کتابده رسول
اکرمك اسامی شریفه لری بابنده صکره رسول اکرمك عیشی حقنده بیر
باب واسع ذکر اولنورکه احادیث کثیره یی مشتملدر بعض نسخه ده باب واسع
زبور بو مقامده واقع اولدی مشایخمز اصولنده یوقدر وعلی التقدیرین
عیش بابنی باب اللباس وباب الخف ما بیننده ایراد ایتمك چندان ملایم
دکلدر ظاهر بودرکه کتابك صفتی اولدر والله اعلم مصنف بو بابده ایکی
حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا حماد بن
زید عن ایوب السختیانی عن محمد بن سیرین سینك کسری ویانك سکونی
ونونك فتحیله ضبط اولندی وبعض نسخه ده منصرف ولوح اوزره ضبط
اولندی پس اکر سیرین والده سنك اسمی اولدیغی متعین ایسه تانیث
وعلمیت ایچون غیر منصرف اولور تابعی جلیل القدردر حضرت انسك
غلامی ایدی یکرمی بیك درهم کتابت کسوب ادا ایتدکده صکره
آزاد اولدی حدیثنی ائمه سته تخریج ایتدیلر لطیف کوی وخوش لقا
وشعر وقصص کتابنه مائل ایدی وتعبیر رؤیاده عدیم النظیر ایدی

حکایت

اولنورکه بیر خاتون صاحبة الجمال ابن سیرینی کندویه دعوت
ایتدی ابن سیرین امتناع ایدوب واقعه سنده کوردیکه بیر صبیح
الوجه کسنه کلوب اغزینه بزاقنی القا ایلدکده دیدیکه بن یوسف
بن یعقوبم یا محمد سن بکا عفتده شریك اولدوك بعد الیوم
تعبیر واقعه ده دخی بنم ایله مشارکت ایله دیو ابن سیرین خوابدن
بیدار اولدی تعبیر واقعه ده سرافراز اولدی تعبیراتی بغایت مشهور
وکتبده مسطوردر یوز اونده تاریخنده وفات قال قائل محمد بن
سیرین در کنا عند ابی هریرة وعلیه ثوبان ممشقان شینی محمدنك
فتح وتشدیدیله تفصیل بابندن اسم مفعولدر مشقدن که میمك
کسری وشینك سکونیله طین احمرکه فارسیده کل سرخ وترکیده
آشی بویا در کناندن تاء مثناة فوقیه نك تشدیدیله در ثوبانی
بیان ایچوندر یعنی محمد بن سیرین دیدیکه ابو هریره نك عندنده
ایدك اوزرنده کتاندن بزنده اشو ایله صبغ اولنمش ایکی ثوب
اولدیغی حالده مخفی اولمیه که اشو بویه ایله حاصل اولان قیرمزی
چندان خالص ومقبول دکلدر رسول اکرمك نهی ایتدیکی بو مقوله

قیرمزی دکلدر بلکه احمر خالصدر که اکا قانی دیرلر منهی اللهدن بوددر زیرا
آستونك قیرمزیسی زینت شیطاندن اولدیغی رتبه ده دکلدر **فتمخط**
تمخّطَ ترکیده سومکوردمك وبورنی پاك ایتمك دیمکدر وسوموکه
مُخاط دیرلر **فی احدهما** ضمیر ثوبانه راجعدر **فقال** قائل ابو هریره در
**بَخٍ بَخٍ** بانوحده نك فتحی وخاء معجمه نك سکونیله در بعض نسخه ده
خانك کسری وتنوینیله وبعضنده تشدیدی وتنوینیله ضبط اولنمشدر
صاحب نهایه دیدیکه بخ بیر کلمه درکه فرح وبیر شیده رضا وقتنده
تکلم اولنور ومبالغه ایچون تکرار تکلم اولنور سکون اوزره مبنیدر
وصل اولندقده جر وتنوین ایله وکاهی تشدید ایله تکلم اولنور قاضی
عیاض دیدیکه رفع ایله روایت اولندی مکرر ذکر اولنور ایسه مختار
اولدر اولیك تحریکی وثانینك تسکینی در ابن درید دیدیکه معناسی
بیر امری تفخیم وتعظیم در حروف ساکنه در هل وبل ده اولدیغی لام کبی
وکسر وتنوین ایله تکلم ایدن اصواته تشبیه ایتدیکی ایچون در صیغه
مکبر ابن السکیت دیدیکه بخ بخ وبه به بیر معنایه در داودی
دیدیکه بیر کلمه درکه بیر شیئ مدح وثنا وقتنده تکلم ایدرلر بعضیلر



تعجب وقتنده تکلم اولنور دیدی شیخ محیی الدین نووی دیدیکه
اهل لغت دیدیکه بخ دینلور خانك سکونیله وخانك کسر وتنوینی
ایله قاضی تنوینسز کسر ایله حکایت ایلدی احمر تشدید ایله حکایت
ایلدی شیخ ابن حجر بخاری شرحنده دیدیکه بیر شیده رضا وقتنده
بعضیلر تعظیم وقتنده بخ بخ دیرلر دیدیلر وانده لغات وارددر خانك
اسکانی تنوین ایله وتنوینسز کسری وخانك ضمی تنوین ایله وتشدیدیله
ضم ایله وتشدید ایله خطابی مکررا ولدقده اولیك تنوینی و
ثانینك تسکینی اختیار ایتدی والله اعلم وبو مقامده ظاهر اولان
تعجب واستغراب ایچون اولمق در **یتمخط ابو هریرة فی الکتان** یعنی ابو هریره
ثوبین مذکورینك بیرینه سومکوردی ودیدیکه امر عجیب وشیئ
غریب درکه ابو هریره حالا کتاندن ثوبه سومکورور **لقد** والله
لقد تقدیرنده در **رأیتنی** اکرچه رؤیتدن مراد رؤیت بصریه در لکن
رؤیت علمیه یه حملا فاعل ومفعول ضمیرلرینه متعدی اولدی علمتنی کبی
رأیتنی ده غیبتدن تکلمه التفات وارددر **وانی لاخر** ضرب بابندن
متکلم وحده در خروردن مشتق در زمین اوزره دوشمك معناسنه

سجده ایلین کمسنه نك هیئتی کبی وجمله اسمیه رایت نك مفعولنده حال
دن فیما بین منبر رسول الله صلی الله علیه وسلم وحجرة عایشة رضی الله عنها
مغشیا علی غشی عقلك مغلوب اولمسنده عبارتدر که بو مقامده زیاده
جوعك غلبه سندن نی خوذ اولمقدر ودر وجمله اخرینك فاعلندن حالدر فیجیء
الجائی مراد کلیجی جنسندن فرد غیر معین در فیضع واضع جائی دن قدمه
علی عنقی که ترکیده بویون وبوغاز دیرلر یری مضارع مجهول صیغه سیدر
یظن الجائی معناسنه وجمله مستانفه یا حالیه در ان بی جنونا بو مقامده
مراد صرع در ومابی جنون جمله سی حالیه در وما نافیه در وماهو ماهو بی
الا الجوع تقدیرنده در ما نافیه در جائی ابو هریره ده بر شی وار
دیو جزم وار واشی جنون در دیو ظن اتمکله ابو هریره کویا جائی نی بر
شی وار دیو اعتقادنده تصدیق وجنون دیو تعیینده تکذیب ایدوب
دیدی که ای جائی وار در دیو اعتقاد ایتدیکك دکل ایدی الا الجوع ایدی
جنون دکل ایدی پس هو شی ضمیری مقدر مزبوره راجع اولور ومخفی
اولمیه که زمان ماضیده واقع اولان شیلری مستقبل صیغه سیله تعبیر
استحضار صورت حالیه ماضیه ایچوندر حاصل معنی ابو هریره بو بابده



مزبورینك بیرینه سومکوردکدن صکره تعجب واستغراب ایدرك دیدی
که نه عجیب دیدی که حالا ابو هریره کتان بزینه سومکوردو والله بر وقت
وار ایدی که بن کندومی رسول اکرمك منبری ایله عایشه نك حجره
سی مابیننده بیخود دوشمش کوردم ایدم که اوزرمه بر کمسنه اوغرار
اضطرابم ساکن اولور ملاحظه سیله آیاغنی بوغازمه باصار ایدی که
بنی صرع مرضنه مبتلا اولمش ظن ایتدیکندن ناشی حال بو که اصلا بنده
صرعدن اثر یوق ایدی بلکه بنم حالت مزبوره یه مبتلا اولدیغم زیاده
جوعك غلبه سندن ایدی معلوم اوله که حدیث مذکوری رسول اکرمك
عیشنی بیانی حقنده اولان بابده ذکر ایتمه نك وجهی بودر که رسول اکرمك
ایام عسرتلرنده اولان فقرلرینك رتبه سنی بیان ایچوندر زیرا
ابو هریره اصحاب صفه دن اولوب واصحاب صفه رسول اکرمك
اضیافی وآنلرك هر خصوصده اصحاب صفه وسائر محتاجینه
اهتمام کلیلری اولدیغی ظاهر ایکن ابو هریره نك بو مرتبه جوعك
استیلاسندن کیفیت معهوده یه مبتلا اولدیغی رسول اکرمك
زیاده عسرتلرندن وبغایت فقرلرندن ناشی اولدیغی متعین در

ابن حبّان ابو هریره دن تخریج اتدیکه اوج کون مقداری اصلا
طعامه مفق اولدم جوعك غلبه سندن افتان وخیزان صفّه جانبنه
روان اولدوم زیاده بی تابلقدن اثناء طریقده نی خود دوشدوم
صبیان ابو هریره مصروع اولمش دیو سویلرلر ایدی بای حال کان
صفیّه یه بالغ اولدوم اتفاقا رسول اکرم اصحاب صفه ایچون بر کاسه
ثرید قویوب کتوردیلر واصحاب صفه نی دعوت ایدوب اکل ایتمکه شروع
اتدیلر بن دخی بنی دعوت ایده لر دیو کندیمی کوستردم فالقدیلر
کاسه ده بر شی قالمش الا کنارنده بغایت قلیل ثریدده اثر قالمش
رسول اکرم جمع ایدوب بر لقمه مقداری طعام پیدا اولدی مبارك
پارماقلرینه وضع ایدوب کل باسم الله دیو امر ایتدیلر اول الله حقی
ایچون که بنم نفسم انك یدِ قدرتنده در اول لقمه یی اکل ایتدم وارد
اورزه طویدوم والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا قتیبة حدثنا
جعفر بن سلیمان الضبعی صاد معجمه نك ضمی وباء موحده نك فتحی وعین
مهمله ایله بنی ضبیعه یه نسبتدر جهینه نك نسبتنده جهنی دیدکلری
کبی جعفر بن بو صدوق وزاهد در لکن تشیّع ایله متهم در عن مالك

بن دینار صغار تابعین دندر بو حدیث مذکور مرسل اولور میرك
معضل اولور دیدیکی زیرا ابو موسی مدنی واصحاب غرایب بو حدیثی مالك
بن دینار حسن بصریدن روایت اتدی دیو تخریج اتدیلر مالك وحسن
تابعیلردر لهذا معضل قبیلندن اولور رسول اکرمك عیشی حقنده
عقد اولنان بابده طویله ان شاء الله انس حدیثنده حدیث مذکوره
شاهد ذکر اولنور قال قائل مالك در ما شبع رسول الله صلی الله
علیه وسلم من خبز تنوین تنکیر ایچوندر پس خبز حنطه وخبز شعیره
شامل اولور قط اشهر لغاتی قافك فتحی وطاء مهمله نك تشدیدیله در
دهر معناسنه ابدا مقامنده استعمال اولنور ولحم خبز اوزرینه معطوف
من لحم تقدیرنده تنوین تعمیم ایچون بعض نسخه ده ولا لحم وقوعی واردر
مع معناسنه اولمه سین تأیید ایدر الا علی ضفف ضاد معجمه نك وفاء
اولرنك فتحیله لردر بعضیلر استثنای متصل وبعضیلر منقطع
در دیدیلر میرك لفظ قط دلالت اتدیکی دهرده استثنا در
بو فی الحقیقه ایکی نفی وایکی استثنایه منجر اولور یعنی رسول اکرم
هرکز مطلقا خبزدن طویمدیلر الا ضفف اوزره کذلك مطلقا

لحم دن طويمه ديلر الاضفف اوزره ديديكه قال مالك بن دينار
سألت رجلًا من اهل البادية يعني مالك ديدي كه اهل باديه لغات
عربيه يه زياده مطلع اولدقلرندن ناشي اهل باديه دن بر كمسنه يه
سؤال ايدوب ديديم كه ما الضفف ضففك معناسي نه در
فقال رجل بو رجل بنده ديدي كه ان يتناول مجهول صيغه سيله
ضبط اولنمشدر مع الناس ظرف قائم مقام فاعلدر يعني ضفف
ديو ناس ايله معا تناول اولنمغه ديرلر حاصل معناء حديث مذكور
بو تفسيره نظرًا بودر كه رسول اكرم مطلقا خبزدن ومطلقا لحمدن تنها
تناول ايتدكلري وقتده طويمه ديلر ممكن بو ايكسندن طويديلر ناس ايله
اكل ايتدكلري وقتده محمي اولمسيكه بو مقامده شبع دن مراد ثلث بطني
طولدرمقدر زيرا رسول اكرم بوتون بطنلري طولديجق مقداريجه
طعام تناول ايتمدكلري متعين بلكه متواتردر ابن السكيت ديدي كه
ضفف كثرت عيالدن عبارتدر ابو زيد ديدي كه ضفف ضيق وشدة
ديمكدر وناسك ازدحام وكثرتندن عبارتدر ثعلب ديدي كه ضفف
اولدر كه اكل ايدن كمسنه لر مقدار طعامندن چوق اوله لر خفف طعام

مقدا

مقداريجه اوله لر ابو زيد قولي اوزره معناء حديث بودر كه رسول اكرم
احوالدن بر حال اوزره طويمديلر الا ضيق وشدة حالي اوزره طويديلر
حاصلي خبز ولحم دن تنعم ورفاهيت وسعت اوزره طويمديلر ديمك اولور
والله اعلم باب ما جاء في خف رسول الله صلى الله عليه وسلم بو باب يعني رسول
اكرم خفلري حقنده وارد اولان حديثلر بياننده در مصنف بو بابده
دخي ايكي حديث ذكر ايتدي الحديث الاول حدثنا هناد بن السري
حدثنا وكيع عن دلهم دال مهمله نك فتحي ولامك سكوني وهانك فتحي ايله
جعفر وزننده در بن صالح العبدي الكوفي حدثني ابو داود وابن ماجه
وبخاري قراءة جزؤنده تخريج ايتديلر عن حجير جيمك ضمي وحاء مهمله نك
فتحي وياءنك سكوني بعده راء مهمله ايله در حديثني بعض ائمه تخريج ايتديلر
بن عبد الله عن ابي بريدة تصغير صيغه سيله در ميرك ديدي كه بعض نسخ
شمائلده بو لفظده واقع اولدي كه غلط فاحشدر كه قلم نساخدن
صادر اولمشدر صواب اولان بعض نسخده واقع اولديغي اوزره عن ابن
بريدة در كه اسمي عبد الله در وبريده پدرنك اسمي در صاحب استيعاب
ديدي كه بريدة بن الحصيب الاسلمي رسول اكرم مكه دن مدينه يه هجرة

اتدکده غمیم نام موضعه کلدکده بریده کلوب سکسان قدر کسنه ایله شرف
اسلام ایله مشرف اولدیلر وصلوة عشاده رسول اکرمک خلفنده ادا ایدن
قومی جانبنه دوشوب اولدیلر احددن صکره مدینه یه کلوب بیر قاچ غزاده
حاضر اولدی ومدینه ده بیر ارمدة ساکن اولوب بصره یه وبصره دن
خراسانه کتدی یزید بن معاویه آقادتی ایامنده مروده وفات
ایدی بخاری محمد بن مقاتلدن معاذ بن خالددن روایت ایتدی که
عبد الله بن بریده دیدی که پدرم مروده وفات ایتدی وقبری حصین ده
ده وپدرم اهل مشرقک قائدی ونوری ذیرا رسول اکرم بیورد یلرکه ایما
رجل من اصحابی ببلدة فهو قائدهم ونورهم یوم القیمة غرائب کمیریده
دران النجاشی صاحب نهایه ذکر ایتدیکی اوزره نونک فتحی وجیمک تخفیفی
وشین معجمه نک کسری وآخرنده یانک تشدیدیله در
بعضیلر صواب اولان یانک تخفیفی در دیدی شیخ ابن حجر ابن التین دن
نقل ایتدی که نجاسی یانک سکونی ایله در یعنی یاء اصلیه در یاء نسبة
دکلدر ونونک کسری ایله حکایت ولکن نجاشی حبشه ملوکنک لقبیدر
تبع یمن ملوکنک کسری فرس ملوکنک قیصر روم وشام معا ملوکنک

هرقل فقط شام ملوکنک فرعون مصر ملوکنک زمان جاهلیتده القانی
اولدیغی کبی لکن حالا حبشه ملوکنک لقبی حطی در حاء مهملنک فتحی وطاء
مهملنک ویانک تخفیفیله در رسول اکرم خف اهدا ایدن نجاشینک
اسمی اصحمه ایدی همزه نک فتحی وصاد مهملنک سکونی وحا مهملنک
فتحی بعده میمک فتحیله وپدرینک اسمی ابجر ایدی رسول اکرم بیر مکتوب
تحریر واسلامه دعوت وعمرو بن امیه ایله ارسال ایلدی هجرتک التنجی
سنه سنده جعفر بن ابی طالب یدنده اسلامی قبول ایتدی ابن حبان
هیثم بن عدی طریقندن ذکر ایتدی ... اسناد مذکور ایله تخریج ایتدی که
نجاشی رسول اکرمه شو وجهله عبودیت نامه تحریر ایلدی که انی زوجتک
امرأة من قومک وهی علی دینک ام حبیبة بنت ابی سفیان واهدیتک
هدیة جامعة قمیص وسراویل وعطاف وخفین ساذجین فتوضأ النبی
صلعم ومسح علیهما هیثم دن عطاف نه در دیو سؤال ایتدیلر طیلسان
در دیو جواب ویردی نجاشی هجرتک طقوزنجی سنه سنده وفات ایتدی
صحیح بخاری ده جابردن روایت اولندی که نجاشی وفات ایتدیکی
کون رسول اکرم مدینه ده صحابه کرامه دیدیلر که بوکون حبشده

بیر رجل صالح وفات ایتدی کلیك صلوة جنازه سنی ادا ایدلث
جابر دیدی که صفوف اولدق رسول اکرم صلوة جنازه سنده امام
اولدی وبن صف ثانیده ایدم اهدی للنبی صلی الله علیه وسلم
اکثر نسخده للنبی وبعض نسخده الی النبی واقع اولدی میرك
دیدی که اهدینك لام والی ایله استعمالی کلام عربده شایعدر خفین
اسودین ساذجین ساذج ساده نك معربیدر یعنی بریده دیدی که
نجاشی رسول اکرمه هدیه طریقیله ایکی سیاه خف ارسال ایتدی که خیاطته
یا غیری شیئ ایله منقش دکل ایدی بعضیلر شعردن مجرد ایدی دیدیلر
ابن سعد دیدی که ساذج ذال معجمه نك فتح وکسریله اولور واحد وزنده
اولان شیئه دیرلر فلبسهما یعنی رسول اکرم طهارت کامله ایله خفینی
منبودنی کیدیلر ثم توضأ صکره رسول اکرم حدث وقوعندن صکره آبدست
الدیلر ومسح علیهما وخفین معهودین اوزرینه مسح ایتدیلر الحدیث
الثانی حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا یحیی بن زکریا بن ابی زائدة عن الحسن بن عیاش
عین مهمله نك فتحی و یاء مثناة تحتیه نك تشدیدی بعده الف وشین
معجمه ایلهدر عن ابی اسحق عن الشعبی شینك فتحی وعینك سکونیلهدر قال

قائل

قائل شعبیدر قال المغیرة بن شعبة اهدی دحیة ابن خلیفة بن فروة
الکلبی جمهور عندنده دالك کسریلهدر جامع الاصولده دیدی
که ابن ماکولا فتحیلهدر دیدی صحابی جلیل القدردر احددن صکره
اولان غزواتده حاضر اولدی هجرتك التنجی سنه سیر رسول اکرم
آنی قیصره کوندردی قیصر ایمانه کلدی ایکی بطریقلر راضی اولمدیغی
قصه سیر مشهوردر وبغایة جمال صورت صاحبی ایدی حتی جبرائیل
عم انك صورتنده اکثریا تمثل ایدوب رسول اکرمك حضورینه
انك صورتنده کلور ایدی للنبی بعض نسخده الی النبی واقع اولدی
صلی الله علیه وسلم خفین یعنی مصنفك شیخی اولان قتیبه رجال
مذکورین واسطیله مغیرهدن مصنفه تحدیث ایتدی که دحیه
رسول اکرم حضورلرینه فقط ایکی خف اهدی ایتدی وقال
اسرائیل میرك دیدی محتملدر که بو لفظ یحیی بن زکریا یه مذکور کلامندن
اولمیه من حیث المعنی عن الحسن اوزرینه معطوف اولوب حاصل معنی
بودر که قتیبه دیدی که یحیی فقط خفین اهداسنی حسندن ابی اسحق
دن شعبیدن مغیرهدن روایت ایتدی وخفین وجبه

اهدا سنی اسرائیل دن جابردن روایت ایتدی ننته کیم مصنف
دیدی کہ عن جابر الجعفی عن عامر کہ سندنده بوده مذکور اولان
شعبی در وجبة و محتملدر کہ قال اسرائیل لفظی مصنف کلامی اولوب
ترمذینک تعلیق اتمک ظاهر اولمحظه اولنور پس محتملدر کہ مغیرة مذکور
اولمغله عن عامر یعنی بسابقہ تقدیرنده اولہ یاخود عن عامر عن مغیرة تقدیرنده
اولہ و وجبة لفظی خفین اوزرینه معطوفا ولدیغی احتمال اخیری
تأیید ایدر یعنی وحید رسول اکرمه ایکی خف و بر جبه اهدا ایتدی
فلبسهما حتی تخرقا تثنیه ضمیرلری خفین وجبه یه راجع در زیرا
خفین فی الحقیقه ملبوس واحد در یعنی رسول اکرم خفین وجبه
یی هتنه اولوب چاك اولنجه کیدیلر ویقط خفینه راجع اولمق دخی محتملدر
روایة اولورده اولدیغی وذره و بو معنا قول آتی تأیید ایدر لا یدری
اذکیهما ام لا فاعل ضمیری رسول اکرمه راجع در اذکی ذکوة دن ماخوذ
افعل تفضیل در وهما خفین مذکورینه راجع در یعنی رسول اکرم خفین
معهودینی کیدکده بلمزلر ایدی کہ شرعا پاك و مذبوح اولان یاخود دباغت
اولنمش میته جلدندن می اتخاذ اولندی یوخسه کل محایدی ولفظ هما اذکی



نك ساد الحیز فا علی در ابی الشیخ بن حیان الاصفهانینک هیثم
بن جمیل طریقندن عاردن دحیه دن تخریج اندیکی اننا هدی
الی رسول الله صلعم جبة من الشام وخفین فلبسهما حتی تخرقا
فلم یتبین او لم یعلم اذکیان هما ام میتة روایت ایدن صحابی
رسول اکرمک بلمزایدی دیدیکی رسول اکرم بن بلم دیو صراحة سویلمش
اولہ لر یاخود سؤالیه واستقصا ایدوب مدققلری قرینه سیله ایلدا ولہ و
حدیث مذکورده اشیاء مجهوله ده طهارة اصل اولدیغنه دلیل وار
در قال ابو عیسی کہ مصنف کتاب در وابو اسحق هذا هو ابو اسحق الشیبانی
یعنی سند مزبورده مذکور اولان ابو اسحقدن مراد ابو اسحق الشیبانیدر ابو اسحق
السبیعی دکلدر اگرچه اسرائیل مزبور سبیعی اولادندن اولدیغی ابو اسحق
سبیعی اولمسین ایهام ایدر واسمه ابو اسحق شیبانینک نامی سلیمن بن
ابی سلیمن در کہ اسمی فیروز یاخاقان در میرک دیدی کہ حدیثین مذکورده
ده رسول اکرم خف کیوب اوزرینه مسح اتدکلرینه دلیل وار در وسفر
و حضرده خفین اوزرینه مسح اتدکلری اهل سنت عندنده تواتر ایله
ثابت اولمشدر طبرانی وسطده بیهقی دعوات کبیرده ابن عباس دن

اسناد صحيح ايله تخريج ايتديلر كه رسول اكرم قضاء حاجت مراد ايتدكلرنده
خلقدن بغايت بعيد كيدرلر ايدي بر كره ينه كيدوب بر اغاجك
آلتنده اوتوردیلر وخفلرن چيقاردیلر وارض اوزرينه وضع ايتديلر
صكره خفك برينى كيديلر وبرينى دخى كيدجك وقتده بر قوش
هوادن نزول ايدوب ول خفى قاپوب ينه هوايه پرواز ايتدى چو سماده
طيران ايدوب خفى باش اشاغى طوتدى ايچندن بر سيا ييلان
زمينه دوشدى رسول اكرم بو حالى كوروب هذه كرامة اكرمني الله بها
ديو بيورديلر صكره اللهم انى اعوذ بك من شر من يمشى على بطنه ومن
شر من يمشى على رجلين ومن شر من يمشى على اربع ديو بيورديلر وصلى
الله على محمد وآله وصحبه اجمعين **باب ما جاء فى نعل رسول الله صلى الله عليه وسلم**
نعل مصدر واسم استعمال اولنور يعنى بو باب رسول اكرمك نعللرنك
صفتى ونه طرز اوزره كيدكلرينى بيانده ايدر نعل اسم اولدقده
مشى وقتنده كيدكلرى نسنه در ابن حجر نعل مؤنث در وكاهى مطلقا
اياغى حفظ ايدن نسنه يه اطلاق اولنور ديدى ابن اثير ديديكه نعل
حالا تاسومه ديدكلريدر جمعى نعال كلور ابن العربى ديديكه نعل



ابنيا لباسيدر غيريلر نعل اتخاذ ايتدكلرى مسكنلرى اولان ارضى
چامور اولديغى ايچوندر وبزم پيغمبرمز شريعتنده نعل كيمك مستحب در
مسلم جابردن مرفوعا تخريج ايتدى كه استكثروا من النعال فان الرجل
لا يزال راكبا ما انتعل يعنى پاپوشلرى چوق ايلك زيرا پاپوش كين كمسنه
خفت مشى وقلت تعب وسلامت قدم جهتندن راكب كبيدر مصنف
بو بابده بر حديث ذكر ايلدى **الحديث الاول حدثنا محمد بن بشار**
**اخبرنا ابو داود اخبرنا همام** خانك فتحى وميمك تشديديله در
**عن قتادة قال** قائل قتاده در **قلت لانس بن مالك كيف كان نعل رسول الله صلى الله عليه وسلم**
يعنى اوليدكه لفظ نعل اگرچه مؤنث سماعى در لكن تأنيثى حقيقى اولميوب
وعاملندن صكره مذكور اولمغله كانت ديمدى يعنى قتاده ديديكه انسدن
سؤال ايتدم كه رسول اكرمك نعللرينك كيفيتى نيجه ايدى قباللرى
وارمى ايدى يوقمى ايدى ديو **قال** قائل انس در **كان لهما قبالان** محتمل در كه
تثنيه نى تثنيه يه مقابله طريقيله هر بر نعل ايچون بر قبال وار ايدى
ديمك اوله ومحتمل در كه هر بر نعل ايچون ايكى قبال وار ايدى ديمك
اوله اخر بابده ابو هريره دن رسول اكرمك نعلنك ايكى قبالى

وارد ایدی دیو ذکر اولنه جق حدیث احتمال اخیری مؤید در قبال
قافک کسری وباء موحده نک تخفیفیله نعلک زمامی که سیر نعل دیرلر
دوال معناسنه یعنی اول قایشکه ایاغک اورته پارمغی ویاننده اولان پارمق
ایله ایاغک اوسته کلوب تصمیم بیننده اولور جزری دیدی که رسول اکرمک
نعلنک ایکی سیری وار ایدی که بیرنی باش پارمغی ایله یاننده اولان
پارمغک میاننه وبیرنی دخی اورته پارمغی ویاننده اولان پارمغک
میاننه وضع ایدرلر ایدی که بو ایکی سیر قدمنک اوزرنده اولان
سیرده جمع اولورلر ایدی که اکا شراک دیرلر الحدیث الثانی
حدثنا ابو کریب تصغیر صیغه سیله در محمد بن العلاء اخبرنا وکیع عن سفیان
الثوری عن خالد الحذاء حاء مهمله نک فتحی وذال معجمه نک تشدیدیله
ایله نعل تقدیر وقطع ایلدیکی ایچون دیمکلر در خالد مزبوره حذاء تسمیه
اولندیغی علی بن کوری اتدیکی ایچون در بعضیلر حذائین چارسوسنده
جلوس ایدیکی ایچون در دیلر حدیثنی اگرچه ائمه سته تخریج اتدیلر
لکن عمل سلطانه داخل اولدیغی ایچون معیوب در عن عبد الله بن الحارث
بن نوفل الهاشمی تابعی جلیل القدر در اب وجدنک صحبتی وکندینک



روایتی وار در ثقه اولدیغی مجمع علیه در عن ابن عباس قال قائل ابن
عباس در کان لنعل رسول الله صلی الله علیه وسلم قبالان مثنی
میمک ضمی وثاء مثلثه نک فتحی ونونک تشدیدیله تثنیه دن ماخوذ
اسم مفعول در بعض نسخه ده میمک فتحی وثانک سکونی ونونک کسری
ویانک تشدیدیله ثنی دن ماخوذ اسم مفعول اولمق اوزره ضبط
اولنمشدر مال وماحصل‌لری بیردر که ترکیده ایکی قات فارسیده دوتو
دیمکدر قبالانک صفتیدر بعضیلر شو وجهله فرق اتدیلر تثنیه
ماده سنده اولان ایکی شیء بیر جنسده ورثنی ماده سنده ایکی
جنسده اولمق ملحوظ در شراکهما رفع ایله مثنی نک قائم مقام
فاعلیدر شراک شینک کسریله نعلک یوزنده اولان تاسمه در
یعنی ابن عباس دیدی که رسول اکرمک نعلنک ایکی قبالی وار
ایدی که شراکلری ایکی قات الحدیث الثالث حدثنا احمد بن منیع
اخبرنا ابو احمد الزبیری تصغیر صیغه سیله جده نسبتدر حدیثنی سته تخریج
اتدیلر اخبرنا عیسی بن طهمان طاء مهمله نک فتحی وهانک سکونیله در قال
قائل عیسی در اخرج الینا انس بن مالک نعلین جرداوین جرداء

أَجْوَدك مؤنثى دركه شعرى اولمين نسنه معناسنه أَرْضٌ جَرْدَاءُ
ديرلر اوتى اولمين زمين معناسنه خطابى وحافظ ابو موسى اسكى وكهنه
معناسنه ديديلر لَهُمَا قِبَالَانِ يعنى عيسى ديديكه انس بزم ايچون
ايكى شعرسز ياخود ايكى كهنه نعل چيقاردى كه قباللرى وار قال
قائل عيسى بن طهماندر فَحَدَّثَنِي ثَابِتٌ البنانى عَنْ أَنَسٍ بَعْدُ مضاف
اليهدن مقطوع ضم اوزره مبنى بعد هذا المجلس تقديرنده أَنَّهُمَا
انسك اخراج اتديكى نعلين مزبورينه راجعدر كَانَتَا نَعْلَى
رسول الله صلى الله عليه وسلم حاصل معنى انس نعلين مذكورينى
عيسى بن طهمانه كوستردىكى وقتده نعلين كيمك اولديغين سويلـ
مدى عيسى ديديكه انس نعلينى كوستردىكى مجلسدن صكره ثابت
بكا بحديث اتدى كه انسك چيقاروب كوستردىكى نعلين رسول
اكرمك نعلينى ايدى والله اعلم الحديث الرابع حدثنا اسحق بن موسى
الانصارى قال اخبرنا معن قال اخبرنا مالك اخبرنا سعيد بن ابى سعيد
كه اسمى كيساندر بن ابى سعيد المقبرى ميمك فتحى وقافك سكونى وباء
موحدەنك ضمى يا فتحيله كوفەدە بير قبرستانه نسبتدر كه اندە نزول



اتمذى بعضيلر اكثريا قبورى زيارة اتديكى ايچوندر وبعضيلر
ابن دينارك قبور نك حافظى اولديغى ايچوندر ديديلر تابعيدر
زيرا ابو هريرەدن روايتى واردر ستّه آندن روايت ايتديلر عن عُبَيْدِ
بن جريج جيمك ضمى و مهملەنك فتحى و يانك سكونى بعده جيم ايله
تصغير صيغەسيدر مدنى و تابعيدر پس اسناد مذكورده تابعينك
تابعيدن روايتى واردر أَنَّهُ عبيده راجعدر قَالَ لِابْنِ عُمَرَ
رَأَيْتُكَ روايتِ بصريهدن مأخوذدر تَلْبَسُ النِّعَالَ جملەسى رأيتُ
نك مفعولندن حالدر السِّبْتِيَّةَ سين مهملەنك كسرى و باء موحدە
نك سكونى بعده تاء مثناة فوقيه ايله سِبْتَة نسبتدر كه سبت ورق
السَّلَم ايله كه اكا قَرَظ ديرلر دباغت اولنمش جلد بقره ديرلركه اندن
نعل اتخاذ ايدرلر بعضيلر سينك ضميله سُبْتَة نسبتدر ديديلر سُبْت
بر اوتدر كه انكله دباغت اولنور ابن قرقول سوق السّبتة نسبتدر
ديدى بعضيلر قطع معناسنه اولان سبتدن مأخوذ اولمق ملاحظه سيله
شعرى زائل اولنمش جلددر ديديلر پس حلق لفظيله مرادف اولور ابن عمرك
جوابى بو معنانى تأييد ايدر اصمعى وخليل وابو عبيده وجمهور اهل اللغة

سبتيه مدبوغ معنا اولمق اوزره اتفاق ايتديلر و سبتيه جلد مدبوغه
اطلاقی اولندغنك وجهی جلد مدبوغ يكن ويومشاق اولديغی ايچون در
ديديلر ابو عبيده ديديكه زمان جاهليتده نعال سبتيه يی اصحاب
تنعم و ارباب ترفه كيرلر ايدی امدی ابن جريج ابن عمردن بن سنی
نعال سبتيه كير اولدغك حالده كوردم ديو كلامی اعتراض طريقيله
اولمش اولور لكن ظاهر اولان بودر كه ابن عمرك نعل مزبوره يه
مداومتنك حكمتن بيلمك ايچون در زيرا ابن جريج صحابه كرامك
ملبوساتنده نوع معينه ايله عدم تقيدلرينه واقف در كويا سؤال
ايتدی كه لبس نعل حقنده سائر صحابه يه مخالفتك حكمتی نه در قال
ابن عمر جوابنده ديديكه بنم نعل سبتيه يه اعتيادم زمانك حكمتی بودر كه
اني رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يلبس النعال التي ليس فيها شعر ويتوضأ فيها
بن رسول اكرمی شعری اولمين نعللر كيوب و مزبور نعللر ايا قلرنده ايكن
ابدست الدقلريني كوردم بو كلام نعال مزبوره نك طهارتنه دلالت
ايدر رسول اكرم ايا قلری ياش اولديغی وقتده نعلين مزبورتين دن
اجتناب ايتمدكلری يا اصل طاهر اولدقلرينه يا دباغت ايله طاهر اولدقلرينه



اعتمادی بو ودقلرندن ناشيدر فانا احب ان البسها يعنی بن دخی رسول
اكرمه موافقت ايچون نعال مزبوره يی كيمه كی سورم حديث مذكور ايله
هر وقتده و هر حالده نعال سبتيه كيمك جائز اولدغنه استدلال
ايتديلر احمد مقابرده كيمك مكروهدر ديدی احمد و ابو داود و حاكم
بشير بن الخصاصيه دن تخريج ايتديلركه بيركون مزارستانده
نعل سبتيه ايله كزر ايدم ناكاه اردمدن بر كمسنه ندا ايدوب
ديديكه يا صاحب السبتيتين اذا كنت في هذا الموضع فاخلع
نعليك طهاوی اعتراض ايتدی كه جائز در كه سبتيتينی خلع ايله امر
موتای مسلمينه نعلين مزبورتين دن اذيت حاصل اولدغنه بناءً
اوله زيرا حديث شريفده ثابت اولديكه ميتی دفن ايدوب هر كس
منزلنه توجه و عودت ايتدكلرنده ميت انلرك نعللرينك صداسنی
استماع ايدر و ديديكه انس حديثنده ثابت اولديكه رسول اكرم
نعللری ايا قلرنده ايكن نماز قيلديلر و ديديكه مسجده نعل ايله كيرمك
جائز اولدقده مزارستانه كيرمك بالطريق الاولی جائز اولور
شيخ ابن حجر ديديكه امر كوز مينه اكرام ايچون اولمق محتملدر قبر

اوزرینه جلوسدن نهی اولدیغی کبی سبتیتینی ذکر تخصیص ایچوندر
دکلدر بلکه اتفاقی سبتیتین ایله بولوندیغی ایچوندر پس مراد مطلقا
نعال ایله مقابره کزمکدن نهیدر والله اعلم **الحدیث الخامس**
**حدثنا اسحق بن منصور اخبرنا عبد الرزاق عن معمر عن ابن ابی ذئب**
که محمد بن عبد الرحمن بن المغیرة در مبرک کبیر الشاندر دیدیلر
**عن صالح مولی التوأمة** ثا مثناة فوقیه نک فتحی و واوک سکونی و همزه
نک فتحی ایله در حرجه وزننده در که صحابیه بر خاتونک اسمیدر بطن
واحده بر همشیره ایله جمع اولدیغی ایچون تسمیه اولندی ربیعه بن
امیة بن خلف الجمحی نک همشیره سیدر **عن ابی هریرة قال** قائل ابو هریرة
**کان لنعل رسول الله صلی الله علیه وسلم قبالان** قبالك معناسی
مروددر والله اعلم **الحدیث السادس حدثنا احمد بن منیع قال حدثنا**
**ابو احمد قال اخبرنا سفیان** الثوری **عن السدی** سین مهمله نک ضمی و دال مهمله
نک تشدیدی ایله سدی یه نسبتدر صاحب صحاح سده باب الداردر دیدیکی
مبرک دیدیکی که کوفه ده جامع قپوسنده واقع صفه یه نسبتدر زیرا سده
صفه در که انده ساکن اولور ایدی اسمی اسمعیل بن عبد الرحمن در صاحب

تقریب

تقریب صدوقدر لکن تشیع ایله متهمدر دیدی معلوم اوله که بو مقامده
مذکور اولان سدیدن مراد تفسیر صاحبی مشهور سدی کبیردر که وثاقة
وضعفنده اختلاف اتدیلر سدی صغیر مراد دکلدر که سدی کبیرک
حفیدی و اسمی محمد بن مروان در که آنک ضعفی اتفاقیدر بعضیلر کذب
ایله بعضیلر رفض ایله متهمدر دیدیلر **قال** قال سدی در **حدثنی**
**من سمع عمرو بن حریث** تصغیر صیغه سیله در عمرو بن حریث صحابی صغیردر
واقدی دیدی که رسول اکرم وفات اتدکده اون ایکی یاشنده ایدی
مخفی اولمیه که عمرو بن حریثدن استماع ایدن کمسنه نک اسمنی تصریح
اتمدی بعض ثقات عمرودن حدیث روایت ایدن کمسنه لرک اسامی
سین تعداد اتدکدن صکره دیدی که ظنم بودر که بو حدیثی استماع ایدن
عطاء بن السایبدر سدی عطانک اختلاطندن صکره حدیث اخذ
اتمکله متفطن اولمسونلر دیو مبهم ذکر اتدی نقاد علماء اسماء رجال
دیدیلر که عطاء بن السایبدن قبل الاختلاط استماع ایدن معتمددر
بعد الاختلاط استماع ایدن معتمد و معتد به دکلدر لکن ابن حبان
شعبة بن حمید طریقنده ابی هددن قال رأیت رسول الله صلعم

یصلی فی نعلین مخصوفتین من جلود البقر دیو تخریج ایتدکلری حدیث بابه
شاهددر یقول قائل عمرو بن حریث دیر رأیت رسول الله صلی الله علیه
وسلم یصلی فی نعلین مخصوفتین خصف بیر شیئی بیر شیئه
اوزرینه وضع ایتمکدر صاحب تاج دیدیکه الخصف برهم نهادن
نعلین ودخی حنفی دیدیکه رسول اکرمک نعللری ایکی قات
ایدی دیو دیکلمش ایدی وصلوة مذکوره جنازه نمازی وغیری نماز
اولمق محتملدر حاصل معنی شودر دیدیکه عمرو بن حریث دن استماع
ایدن بیر کمسنه بکا خبر ویردی که عمرو بن حریث دیر ایدی که بن رسول
اکرمی ایکی قات تکلمش ایکی نعل ایاقلرنده ایکن نماز قیلر ایکن
کوردم ودخی معلوم اولدیکه رسول اکرم نعلنی کندو تیکر ایدی
زیرا ابن حبان وحاکم عایشه حدیثندن تخریج ایتدیلرکه رسول
ثوبلرینی کندو خیاطت ونعللرینی کندو خصف ودلولرینی کندو
رقاعت ایدرلر ایدی والله اعلم الحدیث السابع حدثنا اسحق بن موسی
الانصاری اخبرنا معن اخبرنا مالک عن ابی الزناد عن الاعرج
که اسمی عبد الرحمن در کیسان ابو داود المزنی دن حدیثی سته تخریج

اندیلر

ایتدیلر عن ابی هریرة ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال لا یمشین
احدکم فی نعل واحد لا یمشین نون مشدده ایله نهی غایب در
وبعض نسخه ده واقع اولان لا یمشی نفی صورتنده نهی در که نهی
ایله تصریحدن ابلغ اولدیغی کتب معانیده بیان اولنمشدر وبعض نسخه ده
ودروایتده واحدة تأنیث ایله واقع اولدیغی نعل مؤنث اولدیغنه
بناءً در خطابی دیدیکه بیر نعلده مشیدن نهی اولندیغنک حکمتی
بودر که بیر نعل ایله یورومک بغایة مشکل اولدیغندن غیری کا
نظر ایدن سخافت رأی وضعف عقل حمل ایدوب زیاده کرید وغایة
بد شکل کورینور بعضیلر جوارح ما بیننده تعدیل اولمدیغی ایچون
در دیدی ابن العربی بیر نعل ایله یورومک شیطان یورویشی در دیدی
بیهقی عادة خلقه مخالف اولمغله باعث شهرت اولدیغی ایچون
در ولباسده شهرتدن نهی اولندی پس هر نسنه که شهرته سبب
اوله اندن اجتناب اولنمق لایقدر دیدی شیخ ابن حجر ابن ماجه لا یمشین
احدکم فی نعل واحد ولا فی خف واحد دیو تخریج ایتدی دیدی لینعلهما
شیخ محیی الدین نووی یانک ضمیری انعالدن یعنی نعال ایله بندن

ام غایب اولمق اوزره ضبط اتدی شیخ ابن العراقی جامع ترمذی شرحنده
دیدی که اهل لغت نعل عیننک فتحی وکسری ایله وانعل دیرلر نعلی کیدیبسه
معناسی پس ثلاثیده یانک فتحی وعیننک فتحی وکسری ایله اولور وشیخ
ابن حجر اهل لغتدن أنْعَلَ رَجُلَهُ قولنی نقل اتدی یاغنه نعل کیدردی
معناسنه ودخی دیدی که اگر هما ضمیری قدمینه راجع اولورسه ضم وفتح
یا جائزدر نعلینه راجع اولورسه فتحی متعین اولور مخفی اولمیه که ضمیر مذکور
قدمینه راجع اولدیغی صورتده ضم وفتحک جوازی صاحب قاموسک کلامنده
متحقق اولور نَعِلَ کفرح وتنعّل وانتعل لبسها ونعلهم کمنع وهب لهم النعال
والدابة ألبسها النعل کانعلها ونعّلها واولینعلهما ده اولان هما
ضمیری قدمینه راجع اولمق متعین ونووی ضبطنه معین در وبعض
نسخه ده مسلم وموطأ روایتلرینه موافق اولینعلهما واقع اولدیغی
فتحی یانی تأیید ایلر زیرا هما ضمیری نعلینه راجع اولمق متعین در
واکثر نسخه ده واقع اولان لیحفهما بخاری روایتنه موافقدر که یانک
ضمی وحاء مهمله نک سکونی وفانک کسری ایله احفادن مأخوذ امر غایب
در نعلی یا خفی چیقارمق معناسنه وکلمهٔ او تخییر ایچوندر ابن عبد البر

دیدی که

دیدی که لینعلهما ده اولان هما ضمیری قدمینه راجعدر اگرچه ذکری سبقت
اتمدی مرجع ضمیر ذکر اولنمش ایکن ضمیری ارجاع لغت عربده شایع در
وقرآن عظیمده دخی واقعدر سیاق دلالت اتدیکی ایچون قال الله تعالی
حتی توارت بالحجاب ای توارت الشمس وقال ما ترك علی ظهرها من دابة
ای علی الارض جمیعا موضعینده واقع اولان تثنیه ضمیرلرینی
مؤکد در معا معناسنه حاصل معنی ابو هریره دیدی که رسول اکرم دیدی که
البته سیزدن بیریکوزک نعلده یوروسین مخیّر اسه ترسه ایکی
نعلی معا کیسون استرسه ایکی نعلی معا چیقاروب یا برهنه اولسون
مخفی اولمیه که بو حدیثی باب نعل رسول الله ده ادخال شو معنایه اشارت ایچون
در که رسول اکرم بیر نعل ایله مشی وبو هیئتدن منهی اوزره اقدام سور
خرامنی خطوه دیر اتمدی خطابی دیدی که هرجهت اولان لباس
خف وجرموق وجوارب کبی کذلك بیر بیکنی کیوب بیر بیکی کیمک
ور دایی بیر دوشنه وضع اتمک ومثلا بیر ایاغنه خف وبیر
ایاغنه یا پوش کیمک بو بابده داخل ومکروهدر دیدیلر والله اعلم
حدثنا قتیبة عن مالك عن ابی الزناد نحوه نصب ایله حدثنك

مفعول ثانیسی در یعنی بیزه اسحق سند مذکور ایله حدیث ویردی
تحدیث ایدیجی کبر قتیبه دخی مالکدن ابی الزناددن اعرجدن
ابو هریره دن من حیث المعنی حدیث مذکور مثللو تحدیث ایلدی پس
قتیبه حدیثی منقطع اولمز اعرج مذکور اولدیغی ایچون ومرسل دخی اولمز
ابو هریره که صحابیدر مذکور اولدیغی ایچون والله اعلم الحدیث الثامن
حدثنا اسحق بن موسی الخبرنا معن اخبرنا مالک عن ابی الزبیر عن
جابر ان النبی صلی الله علیه وسلم نهی ان یأکل یأکل لفظنده
ضمیر مستکنک مرجعی مذکور ومعلوم اولممغله جابر یعنی الرجل دیدی یعنی
رسول اکرم یأکل ضمیری ایله رجل مراد ایلدی جابر مرجع ضمیری بیان ایتمسه
لفظ جابر مقدما وقریبا مذکور اولمغله اکا راجع ظن اولنوردی لفظ
بشماله دخی جار یأکل لفظنه متعلقدر او یمشی نصب ایله یأکل اوزرینه
معطوفدر فی نعل واحدة مؤنث صیغه سیله روایت اولندی یعنی
جابر دیدی که رسول اکرم رجلک صول الیله یمه سنی ودخی بر نعلده
یوروسنی نهی ایلدی مخفی اولمیه که رجل اصل ومتبوع ونساء فرع وتابعه
اولمغله امور شرعیه اولا رجاله بالاصالة وثانیا نسایه بالتبع توجه



ایدر پس بو مقامده دخی نهی مذکور اصالة وتبعیت وجهی اوزره
رجال ونسایه شاملدر بعضیلر بو مقامده رجلدن عموم مجاز طریقیله
شخص مراددر رجل ومراءه یه تعمیم محتملدر دیدیلر ودخی معلوم اوله که صول
ال ایله یمک منهی اولدیغی نک علتی مسلم ابن عمردن تخریج ایتدیکی
حدیثده معلوم اولور که لا یأکلن احدکم بشماله ولا یشربن بها فان
الشیطان یأکل بشماله ویشرب بشماله فینبغی لکل مسلم ان یحترز عن شائبة
الشیطان لئلا یأثم به یعنی رسول اکرم بیوردی که سزدن بری صول
الیله البته یمه سون وصول الیله البته ایچمه سون زیرا شیطان صول
الیله یر وصول الیله ایچر پس هر مسلمه لایق اولان شیطانه بکزه مکدن
ممکن مرتبه بو فعل ایلکاکا دار اولمیه ودخی معلوم اوله که نهی مذکور صبیانه
دخی شاملدر صحیحینده عمر بن ابی سلمه دن روایت اولندی که بن
رسول اکرمک قوجاغنده ایدم بکا صاغ الیکله اکل ایله حتی صاغ
ایله یمک معتاد اولسون دیو بیوردیلر ان شاء الله تعالی اطعمه
بابنده بو خصوصه متعلق اولان کلمات بیان اولنور الحدیث التاسع
حدثنا قتیبة عن مالک وحرف ح تحریر اولنمغک حکمتی سابقا

مفصلاً بیانی اولنمشدر واخبرنا اسحق بن موسی اخبرنا معن اخبرنا مالك عن
ابی الزناد عن الاعرج عن ابی هریرة ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال اذا انتعل
احدکم فلیبدأ بالیمین انتعال نعل کیمك یمین دن صاغ جانبندن در واذا انتعل
اذا اراد الانتعال تقدیرنده در کذلك واذا نزع اذا اراد نزعهما
تقدیرنده در نزع نعلی چیقارمقدر فلیبدأ بالشمال یعنی ابو هریره دیدی
که رسول اکرم بیوردیلر که سیزه بیریکز پابوش کیمك مراد ایلدکده صاغ
جانبی ایله ابتدا ایلسون صاغ ایاغنه کیسون وپابوش چیقارمق
مراد ایلدکده صول جانبی ایله ابتدا ایلسون صول ایاغنك پابوشنی
چیقارسون خطابی دیدی که پابوش کیمکده مراد ایاغه اکرام وپابوشی
محافظه در صاغ جانب صول جانبدن افضل ولعلا پابوش اوله
صاغ ایاغنه کیوب وصاغنده پابوشی صکره چیقاردقده پابوش
صاغ ایاقده طورمسنك زمانی چوق وصاغ ایاغنه اکرام زیاده
اولور شیخ ابن حجر دیدی که قاضی عیاض وغیری امر مذکورك استحبابی ایچون
اولمسنده اجماع واردر دیو نقل اتدیلر فلتکن الیمنی بعض نسخه ده
فلیکن الیمین واقع اولدی اولهما ده اولاهما رجلینه راجع در





وظاهر اولان اولیهما ایدی زیرا کان نك خبری در واسمی که یمنی
در مؤنث در رجل یمنی تقدیرنده اگرچه رجلك تذکیر وتأنیثنده
اختلاف واقع اولمشدر لکن صحیح اولان تأنیثی در پس مذکر صیغه سیله
ذکر اولنمسی عضو تأویلی ایله در ولفظ اولهما و تنعل نك اعرابنده
قیل وقال واقع اولمشدر لکن اظهر اولان اولهما کان نك خبری وتنعل
اسمندن حال اولمقدر یعنی صاغ ایاق ایاقلرك اولکی اولسون صاغ
ایاغه پابوش کیدرلدیکی حالده واخرهما تنزع اکا مقایسه اولنه
یعنی صاغ ایاق ایاقلرك آخری اولسون صاغ ایاغك پابوشی
چیقارلدیغی حالده وبعض نسخه ده ینزع مذکر صیغه سیله واقع اولمشدر
که یمنی یه ضمیرك رجوعی عضو اعتباریله در نته کیم سابقا اشاره
اولنمشدی معلوم اولسون که انتعال وانتزاع عدم تیامن ایله امر دن صکره
جمله ثانیه ایله تفریعك فائده سی بودر که خصلت معهوده ملکه
راسخه اولسون واعتیادا تمکن سعی ایلدوب بو خصوصده امر سهل ظن
ایتمسونلر وتقدیم وتأخیر خصوصنده بغایت اهتمام ایلسونلر وهمیشه
صاغ جانبك اکرامنده تقصیر اولنمسون میرك دیدی که ابن التین

ابن وضاحدن روایت اتدی که حدیث مرفوع مذکور لفظ الشمال ده تمام
اولوب بعده مذکور اولان الفاظ حدیث مرفوعی شرح وتأکید ایچوندر
بعض رواتک کلامندندر ودخی معلوم اوله که فلتکن الیمنی لفظنده رجل
یمنی یه امر صاحب دجله فعل معهود ایله امری متضمندر فلیکتب القلم
دیرلر فلیکتب بالقلم معناسنه والله اعلم الحدیث العاشر حدثنا ابو موسی
محمد بن المثنی اخبرنا محمد بن جعفر قال اخبرنا شعبه قال اخبرنا اشعث
شعبه اشعثی بیان اتمکله مصنف وهو ابن ابی الشعثاء جمله سیله بیان اتدی
شعثاء شینک فتحی و مهمله نک سکونیله در عن ابیه که مراد ابو الشعثادر
عن مسروق عن عایشه قالت کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یحب التیمن
یعنی عایشه دیدی که رسول اکرم امور شریفه ده صاغ جانبنی استعمالی سور
لر ایدی ما استطاع مادامکه ایچوندر یعنی قادر اولدقجه تیمنی
اختیارینی تأکید ایچوندر الضرورات تبیح المحظورات مفهومی وزره
بحسب الاقتضاء صول جانبنی استعمال اتدکلرینه اشارتدر فی ترجله
یحب یه متعلقدر شعری طارامق وتزیین اتمک معناسنه در تنعله
نعل لبس معناسنه وطهوره طانک ضمی وفتحی ایله معناسی مصدرده لغتدر

ما یتطهر به معناسنه که مراد استعمال طهوردر حاصلی یعنی رسول اکرم قادر
اولدقجه شعرلرین طارامقده ونعللرین کیمکده وآلت طهار استعمالنده
صاغ نبلرین استعمال اتمکی سورلر ایدی مخفی اولمیه اشیاء ثلاثه مذکوره
یی ذکر حصر ایچون دکلدر بلکه رسول اکرم من الفرق الی القدم تیامن اتدکلرینه
تمثیلدر الحدیث الحادی عشر حدثنا محمد بن مرزوق ابو عبد الله حدثنا عبد
الرحمن بن قیس ابو معاویه الضبی الزعفرانی حدیثنی ستة تخریج اتدیلر حدثنا
هشام عن محمد بن سیرین عن ابی هریرة قال کان لنعل رسول الله صلی الله علیه وسلم قبالان
کاننک اسمیدر وابی بکر وعمر رسول اللهه اوزرینه معطوفدر
ومعطوف علیه ما بیننده اجنبی اولان قبالان لفظی توسط اتدیکی قبالک
شاننه اهتمام وخبرندن مقصود قبالک اولدیغین اشعار واعلام ایچوندر
قبال لفظنک معناسی بو بابده بیان اولنمشدر یعنی ابو هریره دیدی که رسول
اکرمک هر بر نعلی ایچون وکذلک ابو بکر وعمرک هر بر نعللری ایچون ایکی
قبال یعنی ذوال وار ایدی واول من عقد عقدا عثمان رضی الله عنه
یعنی اول بیر دوکوم دوکوب بیر قبال اتخاذ ایدن عثماندر بو کلامده
بیر دوال اتخاذی جائز اولدیغنه ورسول اکرمک ایکی دوال اتخاذ

جائز اولدیغندن ورسول اکرمك ایکی دوال اتخاذ اتدکلری عادت طریقیله
اولوب عبادت طریقیله اولدیغنه اشارت واردر والله اعلم بالصواب

## باب ما جاء فی ذکر خاتم رسول الله صلی الله علیه وسلم

مخفی اولمیه که مصنفك سائر ابوابك عنواننده عادتنه موافق اولان
باب ما جاء فی خاتم دیمك ایدی لکن کتاب شمائلده مقدما مهر نبوت معناسنه
اولان خاتم ایچون مخصوص باب عقد اتمکله بو مقامده باب خاتم مکررا
ذکر اولندی دیو توهم اولنمسون ایچون لفظ ذکری ذکر ایله تعبیره اسلوب
قدیم ایلدی ولفظ خاتمده سکز لغت واردر که بو بیت انلری
جامع در سو خاتام، خاتَم، خَتْم، خاتِم، وخِتام، خاتیام،
وخَیْتُوم، وختیام، لکن ختم وختام مهر وضع ایدیجك آلته،
مخصوص والده تزیین ده التی باقی مستعملدر یعنی بو باب رسول
اکرمك خاتمنی ذکر حقنده وارد اولان اخبار بیاننده در مصنف
بو بابده سکز حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید وغیر واحد
یعنی مصنفك مشایخندن جم غفیر عن عبد الله بن وهب عن یونس
الایلی ابن شهاب الزهری که تابعی جلیلدر عن انس بن مالك قال كان



خاتم رسول الله صلی الله علیه وسلم من ورق واوك فتحی وراانك کسریله
فضه یعنی کموش معناسنهدر وکان فصه فانك تثلیثی ایله وصادك
تشدیدیله ترکیده یوزوك قاشی دیدکلری یدر جوهری فانك فتحیله در
وعامه کسریله تلفظ ایدرلر وبعضیلر دخی ضمی زیاده اتدیلر دیدی
وابن مالك دخی مثلثده بو منوال اوزره جریان اتدی صاحب
قاموس فص مثلثة الفادر وکسر لحن دکلدر وجوهری وهم اتدی
دیدی حبشیا حبشه نسبتدر یعنی انس دیدی که رسول اکرمك
خاتمی کموشدن وفصی حبشی طاش ایدی وحبشیا لفظنك معناسنده
اختلاف اتدیلر بعضیلر بلاد حبشه منسوب طاش دیمکدر که
معدنی بلاد حبشدر وبعضیلر اهل حبش رنکنده دیمکدر دیدیلر
یاخود حبشی اطلاقی نقش خاتمی حبش اهالیسنك رسمی اوزره
اولدیغی ایچوندر یاخود جزع ویاخود عقیق ایدی دیمکدر زیرا جزع
وعقیق اکثریا حبش ویمن دیارندن کلور ویمن حبشه کوره
سنددر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا
ابو عوانه که وضاح دیمکله مشهوردر عن ابی بشر عن نافع عن ابن عمر

أن النبي صلعم اتخذ خاتما من فضة اتخاذ خاتم رسول اكرم كندولرينه
قوبولمجی ایمه امر ایدوب یاپدرمغله وحاضر یاپلمش بولوب الموب ایله دخی اولور
وكان يختم ضرب بابنده در به خاتمه راجع در ولا يلبسه علم بابنده
در حاصل معنی ابن عمر دیدیکه رسول اکرم کوموشدن خاتم اتخاذ ایدوب
اول خاتم ایله ملوکه ارسال اتدیکی مکتوبلری مهرلرلر ایدی واول خاتمی
طاقنمزلر ایدی میرك دیدیکه حدیث مذکور ایله رسول اکرمك خاتم طاقندقلرینه
ناطق اولان روایتلر ما بینینی شو وجهله جمع ممکن در که حدیث مذکورده واقع
اولان ولا يلبسه جمله سی يختم نك فاعلندن حال در وحاصل معنی بودر که
خاتم مزبور ایله مهر وضع ایدرلر ایدی خاتم بارماقلرنده اولدیغی حالده
پس بو کلامدن مطلقا طاقنموق لازم کلمز زیرا جائزدر که مهر وضع
اتدکلری وقتده بارمقلرندن چیقاروب ومکتوبی مهرلیوب ینه
بارمقلرینه طاقدلر وبو وضعك سری بودر که خاتم بارمقده ایکن
مهرلمك کبر وخیلادن خالی دکلدر پس مراد شریفلری اظهار تواضع و
ارشاد امت در ودخی محتملدر که ولا يلبسه لفظی يختم اوزرینه معطوف
اولوب مقصود علی سبیل الاستمرار طاقنموب بلکه بعض روایاتده

تصریح اولندیغی اوزره مهر وضع ایلمك اقتضا اتدکده طاقنورلر
ایدی دیمکدر ودخی خطابی اشارت اتدیکی اوزره محتملدر که راوینك
عبارت مذکوره دن مرادی رسول اکرمك خاتم اتخاذندن مرادلری
مجردا اقتضا اتدکده مهر وضع اتمك اولوب طاقنوب تزین قصدیله
اولمدیغین بیان اوله زیرا خاتم طاقنمق عادت عرب دکلدر لبس
خاتم خصوصنده متعلق اختلافات کتب فقهیه ده تفصیل اولنمغله بو مقامده
انك بیاننه تعرض اولنمدی قال ابو عيسى که مراد مصنفدر ابو بشر
که سندده مذکور در اسمه جعفر بن ابي وحشية واوك فتحی وحاء
مهمله نك سکونی ویانك تشدیدیله در بعض نسخه ده وحشية واقع
اولدیکه غیر منصرف در واختلف فيه یعنی ابو بشرده اختلاف اولندیکه
بعضیلر ثقه وبعضیلر ضعیف در دیدیلر والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه
الحديث الثالث حدثنا محمود بن غيلان اخبرنا حفص بن عمر بن عبيد
تصغیر صیغه سیله در هو الطنافسي طاء مهمله نك فتحی وفانك کسریله در
طنافسه نسبت در که طنفسه نك جمعی در طانك ضمی وکسری ایله وفانك
کسری وفتحی دخی جائزدر بساط معناسنه در که اکثری عرضی بر ذراع مقداری

خرما یاپراغندن طوقونمش حصیره وصپقلو قالیچه یه اطلاق اولنور حفص زبوره طنافسی اطلاق اولندیغی طنفسه عمل ایدروب یاخود بیع اتدکری ایچون در نقد دز اخبرنا زهیر تصغیر صیغه سیله ابو خیثمه حاء مهمله نك فتحی ویاء مثناة تحتیه نك سکونیله وثاء مثلثه نك فتحیله بعده میم ایله در زهیر ابو المنذردن احترازدر زیرا بو ثقه دکلدر عن حمید الطویل عن انس رضی الله عنه قال کان خاتم رسول الله عم من فضة فصه منه ظاهر اولان منها ایدی زیرا فضه یه راجع درمکی فضه یه رجوعی ورق اعتباریله در یاخود من تبعیض ایچون وضمیر خاتمه راجع در فصه بعض من الخاتم تقدیرنده خاتم فضه دن اولمغله فص خاتمدن بعض اولورقده فصك دخی فضه دن اولمه سی لازم کلور فص حجردن اولسه خاتمدن منفصل اولمغله خاتمدن بعض دیمك اولمزا بو داود عندنده زهیر طریقنده اسناد مذکور ایله شو وجهله واقع اولدیکه من فضة کله حاصلی انس دیدیکه رسول اکرمك کوموشدن بیر خاتمی وار ایدیکه فصی کوموش ایدی یعنی خاتم بوتون کوموش ایدی میرك دیدیکه بو حدیث بوندن اقدم انسدن روایت اولنان کان فصه حبشیا حدیثنه

معارض

معارض دکلدر زیرا حبشیا دن مراد خاتمی یاپان قویومجی یا خاتمك نقشنی ایدن کمسنه حبشه منسوب ایدی دیمك در یاخود رسول اکرمك متعدد خاتمی اولمق اوزره محمول در والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا اسحق بن منصور اخبرنا معاذ بن هشام قال حدثنی ابی که مراد هشام در عن قتاده عن انس بن مالك قال لما اراد نبی الله صلی الله علیه وسلم بو قضیه رسول اکرمك حدیبیه دن رجوع اتدکری وقتده واقع اولدی ان یکتب الی العجم مراد ملوك عجم در که اسامیسی عن قریب انس حدیثنده تصریح اولنور بخاری روایتنده منفهم اولورکه عجم دن مراد روم اوله قیل له قائل بینه عجمدن بیر کمسنه ایدی ابن سعد طاوس مرسلنده روایت اتدیکی اوزره قائل قریشدن ایدی ان العجم لا یقبلون قبولدن مأخوذ در اعتماد معناسنه الا کتابا علیه خاتم جار ومجرور مقدر وضع لفظنه متعلق در بعضیلر مضاف محذوف در علیه نقش خاتم تقدیرنده دیدیلر یعنی انس دیدیکه رسول اکرم دیدیکه عجمك عادتی بودرکه هر کز بیر مکتوبه اعتماد اتمزلر الا اوزرینه مهر وضع اولنمش مکتوبه اعتماد ایدرلر علاوه سنه کومانی دخی دیدیکه مهر اولان مکتوبی قبول اتدکری

اسرار منكشف اولمق خوفندن احترازاً وكندولره عرض اولنان احوالده
اغيار مطلع اولمق لايق اولمدغنی اشعار ايچون دخی اولمیه كه
بو كلام اقتضا ايدركه مهرده مراد مكتوب تحرير وطی اولندقده
صكره اوزرينه اولنان مهر اولد اجلدن سون ايچون ظاهر بودركه
مهرده مراد مكتوب تحرير اولندقده صكره ذيلنه وضع اولنان مهردركه
وضع اولنمسه مكتوب كيمك طرفندن وارد اولديغی متعين اولميوب
ديوندنه مسطور اولان الفاظك معانيسنه اعتماد كلمز **فاصطنع خاتماً**
صنعدن مأخوذ افتعال بابندن اصلنده اصتنع ايدی يعنی رسول
اكرم قائل مذكورك كلامی بين استماع اتدكدن كندو ايچون بير خاتم
يا بيلمغه امر ايلدی صاحب فائق ديديكه اكتتب ديرلر بير كسنه كندو
ايچون كتابت اولنمغه امر ايلسه اضطرب لفظيله دخی روايت اولنمشدر ضربدن
مأخوذ افتعال بابندن اصلنده اضترب ايدی يعنی كندی ايچون بير
خاتم ضرب اولنمغه امر ايلدی **كانی** بعض نسخه‌ده فكانی واقع اولمشدر **انظر**
**الى بياضه** ضمير خاتمه راجع دردر **فى كفه** بياضدن ياضمير مجرورده
حالدر يعنی انس ديديكه خاتم مزبور فضه‌دن اولمغله كويا خاتمك



بياضنی كوروروم خاتم رسول اكرمك كفنده اولديغی حالده ياخود
بو خصوصده اول مرتبه جزم وتيقنم واردركه كويا خاتم مزبورك بياضی
حالا كوزوم اوكنده‌در مخفی اولميه كه بو كلامك ظاهری خاتم
بارمغك باطننده اولمسين اشعار ايدرميرك ديديكه كفده
مراد ذكر كل واراده جزو طريقيله اصبعدر وكلامده قلب واقع اولمشدر يعنی
اصحاب بصاير وقلوبه پوشيده دكلدر ودخی معلوم اوله كه انسدن
رسول اكرم خاتمك فصنی كفی جانبنه وضع ايدر ايدی ديو روايت اولنان
حديث باب مذكوره شاهددر لهذا بعض علماء كتابلرنده شويله
تحرير ايدرلر كه رجال فضه‌دن خاتم اتخاذ اتسه‌لر لايق اولان بودركه
فصنی باطن كف جانبنه وضع ايده‌لر تزيين قصد ايلماملق وهمنی
دفع ايچون ابن بطال خاتمك فصی ظاهر كفده وباطن كفده وضع
اولنمق حقنده امر ونهی وارد اولمدی ديديكه مروی امر ونهيده حديث
قولی وارد اولمدی ديمكدر امام مالكه ديديلركه سن خاتمك فصنی
باطن كفه وضع ايدرمی سن جوابنده لا ديدی والله اعلم بالصواب

**الحديث الخامس حدثنا محمد بن يحيى اخبرنا محمد بن عبد الله الانصاری**

المثنی بن عبد الله بن انس بن مالك الانصاری حدیثنی سته تخریج
اتدیلر معلوم اوله که اسم مذکور ایله مسمی اوچ عدد کسنه در که بیری
بنك جدی ذکر اولندی و بیری بنك جدی حفص و بیری بنك جدی زیاد در
قال حدثنی ابی که عبد الله بن المثنی در صدوقدر لکن غلطی چوقدر عن
ثمامة ثاء مثلثه نك ضمی ایله ابن عبد الله بن انس بن مالك الانصاری
در حدیثنی سته تخریج ایدیلر عن انس بن مالك قال کان نقش خاتم النبی صلعم
بخاری روایتنده کان نقش الخاتم ثلاثة اسطر واقع اولدیغی قرینه
سیله بو مقامده دخی کان نك خبری محذوفا ولمق ظاهر اولنور پس
محمد سطر جمله سی مبتدا و خبر و استینافا طریقیله مقدر اولا ثلاثة اسطر
الفظی مبین اولور و رسول رفعیله تنوین سز حکی اولمق اوزره
ظاهر در و لفظ سطر خبری اولدیغنه نظرا مرفوع و منون اولمق دخی
جائز در کذلك والله رفع وجر ایله جائزدر سطر پس مجموع نقش
خاتم محمد رسول الله لفظی اولور لکن ابو الشیخ اخلاق النبی ده عرعره
البرندر وایتنده انس دن تخریج اتدی که کان فص خاتم رسول
الله صلعم حبشیا مکتوبا علیه لا اله الا الله محمد رسول الله تعالی



ابن سعد ابن سیرین رسلنده نقش خاتم بسم الله محمد رسول الله ایدی
دیو روایت ایلدی لکن ابن سعد طاوس و حسن بصری و ابراهیم نخعی
و سالم بن جعدده حدیث باب لفظیله ایراد ایلدی امدی اکر تعدد خواتیم
اولنورسه تعارض روایات مرتفع اولور میرك دیدی خاتم نقشنده
حروف منقوشه مقلوب رسم اولنمغه مهر در ستبه چیقماز و حدیث
مذکورك ظاهرندن منفهم اولان ایسه ترتیب معهود اوزره
اولمقدر والله اعلم الحدیث السادس حدثنا نصر بن علی الجهضمی
جیمك فتحی و ها نك سکونی و ضاد معجمه نك فتحیله جهاضمه یه نسبتدر
که بصره ده محله نك اسمیدر ابو عمرو کنیه سیدر حدیثنی سته تخریج
اتدیلر قال اخبرنا نوح بن قیس الحرانی بصری و صدوقدر لکن
تشیع ایله متهم در حدیثنی اکثر ائمه تخریج اتدیلر عن خالد بن قیس
بن رباح البصری عن قتادة عن انس ان النبی صلی الله علیه وسلم کتب
ارادان یکتب معناسنه در الی کسری کافك کسری و فتحیله دخی
ملوك فرسك لقبیدر مطرزی معربده فتح افصح در دیدی صاحب قاموس
خسروك معربیدر واسع الملك معناسنه دیدی وقیصر ملك روم

لقبی در حکایت اولنورکه رسول اکرمک مکتوب بلاغت مصحوب فصاحت
اسلوبلری کسری یه واصل اولدقده محض عنادندن تمزیق وشق
ایلدیکی خبری رسول اکرمه بالغ اولدقده اللهم مزق ملکه دیو
دعاء اجابت یقینلری سبیله ملک کسری مدت قلیله ده تار ومار اولدی
وروم ملکی هرقله ارسال اتدکلری مکتوبی حرز جانکبر محفوظ اتمکله
مدت مدیده ملکت روم آسیب زوالدن مصون اولدی والنجاشی
ملوک حبشه نک لقبی در فقیل له ملوک مذکوره یه مکتوب تحریر
اولنمغه امر ایلدکده بیلورکسنه رسول اکرمه دیدیکه انهم تحقیق
ملوک مسفورة لایقبلون کتابا الا بخاتم هرکز بر مکتوبی قبول
اتمزلر مکر اوزرنده مهر وضع اولنمش اوله فصاغ رسول الله
صلى الله عليه وسلم خاتما قائل مزبورک قولنده رسول اکرم استماع اتدکده
بر خاتم یا بمغه امر اتدیلر یس بو کلام بنی الامیر المدینة قبیلندن
مجاز اولور زیرا فی الحقیقه خاتمی یاپان یعلی ابن امیه ایدی صاحب
نهایه دیدیکه صواغ حلی صوغ ایدن کمسنه در صاغ یصوغ فهو صایغ
وصواغ دیرلر حدیث شریفده اکذب الناس الصواغون واقع اولدی



حلقة لامک فتحی وسکونی ایله در محیی الدین نووی صحیح مسلمده
حلقة فضة واقع اولمغله شرحنده حلقة نصب وفضة یه اضافة
ایله خاتما لفظندن بدل در دیو تصحیح اتدکدن صکره مطلقة لامک
سکونیله مشهور وفتحیله شاذ در دیدی فضة حلقة نک خبری وجمله
مستأنفه در یعنی خاتم مزبورک حلقه سی کومشدن ایدی اوکمغی اشغال
ایدر ونقش فیه اصول متعدده ونسخ مصححه ده مجهول صیغه
سیله اولمق اوزره ضبط اولندی وضمیر مجرور خاتمه راجع در فص
الخاتم تقدیرنده وصحیح بخاریده ضمیر مستکن رسول اکرمه راجع
واسناده مجازی اولمق اوزره معلوم صیغه سیله ضبط اولندی وعلی کلا
التصحیحین محمد رسول الله رفع ایله در مجهولیه نظرا قائم مقام
فاعل ومعلومه نظرا حکایه طریقیله محلا منصوب مفعول اولور یعنی
خاتم مزبورک فصنک نقشی محمد رسول الله ایدی والله اعلم الحدیث السابع
حدثنا اسحق بن منصور اخبرنا سعید بن عامر الضبعی ابو محمد البصری
حدیثی سنده تخریج اتدیلر والحجاج بن منهال میمک کسری ونونک
سکونیله ابو محمد السلمی البصری در حدیثنا ائمه تخریج اتدیلر عن همام

هانك فتحى وميم اولى نك تشديديله در عن ابن جريج جيمك ضمى و
رانك فتحى بعده يا بعده جيم ايله تصغير صيغه سيله در ذكو لرى روايت
اتدى عن الزهرى تابعى جليل القدر در عن انس بن مالك ان النبى
صلى الله عليه وسلم كان اذا دخل الخلاء خاء معجمه نك فتحى ومد ايله اصلنده
مكان نجادر معتاد در انسان قضاء حاجت وقتنده مكان خالى ده جلوس
ايتمكله مجازا مكان مزبور ده استعمال اولنمشدر اذا اراد ان يدخل
الخلاء تقديرنده در نزع خاتمه يعنى انس مزبور ده ديديكه رسول
اكرم قضاء حاجت ايچون خلايه كيرمك مراد ايتدكلرى وقتده مبارك پارمقلرندن
خاتمى اخراج ايدرلر ايدى خاتم مزبور لفظة اللهى مشتمل اولديغى ايچون
زيرا خاتم لفظة جلالى مشتمل اولمغله خلاده چقارمق مكروه در
بعضيلر خاتم مزبورك نقشى آيات قرآنيه دن بر آيه اولديغى ايچوندر
ديديلر يعنى محمد رسول الله لفظى سورهٔ فتح ده واقع آيه دن جزو
اولديغى ايچون علما بو حديث ايله استدلال اتديلر كه خلايه كيرن كمسنه
نك اوزرنده اسماء الله دن بر اسم بولونسه اسم الهى يه تعظيم ايچون
انى چيقارمق كرك واسماء رسل دخى بو قبيلدندر وبو خصوصده صحيح



اولان عمران وصحرانك فرقى اولنمقدر ولايق اولان قضاء حاجت ايچون
جلوسدن مقدم چيقارمقدر اخراج ايتميوب خلاده خاطرينه كلسه
آوچى ايچنده آلمق وبعضيلر عمامه سنه وبعضيلر اغزينه وضع ايلمك
كرك ديديلر والله اعلم الحديث الثامن حدثنا اسحق بن منصور اخبرنا
عبد الله بن نمير نونك ضمى وميمك فتحيله تصغير صيغه سيله در حكايت
سنده تخريج اتديلر اخبرنا عبيد الله بن عمر عن نافع عن ابن عمر قال اتخذ رسول
الله صلى الله عليه وسلم خاتما من ورق فكان في يده يعنى ابن عمر ديديكه
رسول اكرم كوموشدن بر خاتم اتخاذ اتديلر كه حياتده اولدقجه
مبارك اللرنده ياخود تحت تصرفلرنده ايدى ثم كان درسول اكرمك
وفاتندن صكره خاتم مذكور اولدى في يد ابي بكر ابو بكرك الندة
و ابو بكردن صكره عمر عمرك النده ثم كان ابو بكر وعمردن
صكره خاتم مزبور اولدى في يد عثمان عثمانك النده بخارى روايتى
اوزره خلفاء مذكوردن خاتم مزبورى پارمقلرينه طاقارلر ايدى
پس يد دن مراد ذكر كل واراده جزو طريقيله اصبع اولور ياخود خاتم
مزبور تحت حكومت وزير تصرفلرنده ايدى كه كاهى تبرك قصديله

بارمقلرینه طاقوب واقتضا اتدکجه ملوك اطرفنه نامه‌لر تحریر
اتدکده انکله مهرلرلر ایدی بس اکثر روایاتده خصوصا ابوداود
ونسائی روایتلرنده رسول اکرمك خاتمی حدیددن واوزرینه
فضه صارلمش ایدی وهمیشه خاتم مزبور سعید بن ابی العاصك
غلامی معیقیبك تحت ضبطنده ایدی بو واقع اوله حدیثه مناقض
اولمز حتی وقع من ید عثمان فی بئر اریس همزه‌نك فتحی ورانك کسریله
مدینه‌ده مسجد قبایه قریب بر موضعك اسمیدر ابن حجر بر بستان
معروفدر صرف وعدم صرفی جائزدر دیمش مخفی اولمیه‌که عن قریب
ایوب بن موسی طریقنده ابن عمردن روایت اولنورکه خاتم مزبور بئر اریسه
معیقیب معهود یدندن دوشدی دیو وبخاری انسدن تخریج اتدیکه
خاتم مزبور عثمانك النده ایکن بئر اریسك کنارنده اوتوروب خاتمی
بارمغنده اوینادراق چیقاردی النده خاتمی اوینادر ایکن مزبور
قویویه دوشدی اوچ کون مقداری قویونك صوین چیقاروب
خاتمی تجسس اتدك بولمدیلر کذلك ابن سعد انسدن تخریج اتدیکه
عثمان ایله بئر اریسده ایدیك عثمانك عادتی بو ایدی که خاتمی



بارمغنه ادخال واخراج ایدر ایدی معهود قویونك کنارنده اوتوروب
النده خاتمی اوینادر ایکن خاتم قویویه دوشدکده وافر اهتمام ایله آرادیلر
بولمدیلر شیخ ابن حجر دیدیکه خاتمك سقوطی کاهی عثمان یدندن
وکاهی معیقیب یدندن دیدکلری سببه اسناد فعلندن مجازدرکه
عثماندن معیقیب دخی خاتمی بر شی مهرلمك ایچون الوب ومهرلیوب
وبر شی فکرنده اولمغله خاتمی فکره مشغول ایکن النده اوینادر ایدی که
خاتم الندن قویویه دوشدی یاخود مهرلیوب خاتمی معیقیبك الینه
ویروب معیقیبك الندن قویویه دوشدکی میرك دیدیکه محتملدرکه
عثمان خاتمی معیقیبك الندن الموق یا معیقیبك الینه ویرمك
صددنده ایکن ایکسنك مابیننده قویویه دوشمش اوله زیرا عادتا
بر کمسنه بر کمسنه‌یه بر شیء ویرر ایکن یا آلور ایکن ویرن
الانی الدی والان دخی ویره‌نی ویردی بلکه النده در دیو ظن اتمه‌لریله شیء
معهود ایکیسنك میاننده دوشوب ضایع اولور پس راوی کیمك الندن
دوشدیکنی تعیین ایده مدیکندن کاهی عثمان الندن وکاهی معیقیب الندن
دوشدی دیو روایت اتدیلر ودخی عثمان خاتمی النده اوینادر ایکن قویویه

دوشوردیر کلامنده عثماندن اویناموق عیبنی نسبت محذوری نشأت ایده بیلور اولنان
نکته ایله مندفع اولورکه عثماندن الندن خاتمی اویناردیغی عثمانك فکره توغلی
وقلبنه تحیرندن اولوب قصدی مقارنده دکل ایدی ابن بطال دیدیکه بو حدیثده
دلیل واردرکه بعض صلحا خاتمنی یاخود بیو غیری شیئی الده اویناتموق عیب دکلدر
شیخ ابن حجر دیدیکه عیب اولدیغی عثماندن کبر کسنه لردن بو مقوله شی صادر اولدیغی
بعض امور خیریه فکریله مشغول اولدیغیچوندر کرمانی دیدیکه عثماندن خاتمی
الندن اوینادر ایدی دیمك خاتمی پارماغنده تحریك ایدر یاخود خاتمی اخراج
وادخال ایدر ایدیکه اویناموق صورتنده دیمکدر والا فی الحقیقه عثماندن الده
خاتم ایله اوینار ایدی دیمك دکلدر زیرا عثمانك بو وضعی بعض خیر مصلحتلر
تفکر ایدن کسنه لر وضعیدر شیخ محیی الدین نووی دیدیکه حدیث مذکورده
صالحینك آثاری ایله تبرك ولباسلرنی کیمك ایله تیمن اولندیغنه دلیل وخاتم
طاقموق جائز اولدیغنی اشعار واردر ابن بطال دیدیکه شیئ قلیل دخی ضایع
اولدقده انی اهتمام ایله آرایوب وتفتیشنده تقید لازم اولدیغنه ودخی
اوچ کون قدر آرایوب تقیددن صکره بولنمز ایسه فراغت اولنمه سنه ومطلوبك
تعذرنده اوچ کون قدر تفحص وطلب کافی اولدیغنه دلیل واردر نقشه

یعنی

یعنی خاتم زیورك فصنك نقشی محمد رسول الله کلمه سی ایدیکی معلوم اولدیکه
خاتم زیور رسول اکرمك عقبنده ابو بکره کذلك عمره کذلك عثمانه انتقال ایتدیکی
متعین در پس فاء تعقیبیه موقعنده تراخی ایچون وضع اولنان ثم لفظی
ایراد اولندیغی فعل اولیك اخرندن فعل ثانینك اخری متراخی اولدیغنه
نظر ایله در واکر فعل اولیك اخری وفعل ثانینك اولی اعتبار اولنور ایسه
فاء تعقیبیه ذکر اولنور بعضیلر فراء مذهبنده ثم لفظنده تراخی معتبر
اولمدیغنه مبنی در دیدیلر بعض علما دیدیلرکه بئر اریسه ساقط اولان
خاتم رسول اکرمده حضرت سلیمانك خاتمنده اولدیغی کبی بعض اسرار وار ایدی
وسلیمانك خاتمی غایب اولدقده ملکی الندن کتدیکی کبی عثمانك الندن
رسول اکرمك خاتمی ضایع اولدقده عثمانك دخی احوالی پریشان اولوب
خارجیلر خروج ایدوب آخر الامر قتلنه مؤدی وبو فتنه آخر زمانه دك
متمادی اولدی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

## باب ما جاء في تختم رسول الله صلى الله عليه وسلم

یعنی بو باب رسول اکرم خاتمنه نه کیفیت اوزره طاقندقلرنده وارد اولان
احادیث بیاننده در بعض نسخ شمایلده باب في ان النبي صلعم كان يتختم في يمينه

واقع اولدی پس ظاهر اولان بودر که مصنف عندنده رسول اکرم خاتمی
صاغ الینده طاقدقلرینه دلالت ایدن روایات صول الینده طاقدقلرینه
دلالت ایدن روایاتدن راجح اولدی لهذا بو بابده صول الینده طاقدیغنه
دال حدیث ایراد اتمدی بلکه جامعنده دیدیکه بعض اصحاب قتاده‌دن قتاده
انسدن رسول اکرم خاتمی صول الینده طاقدی دیو روایت اتدی
و بو روایت صحیح دکلدر دیدی واکثر علما رسول اکرم خاتمی صاغ الینده
طاقدیغنه دلالت ایدن احادیث موجبی اوزره صاغ الده طاقمغی
ترجیح اتدیلر وبیهقی خصوص لبس خاتمده واقع اولان احادیث متعارضه
مابیننی شو وجهله توفیق اتدی که رسول اکرمک صاغ الینده طاقدیغی
خاتم ذهب وصول الینده طاقدیغی خاتم فضه ایدی واخر بابده موسی
بن عقبه طریقندن ابن عمردن روایت اولنان حدیث صول الینده طاقدیغی
خاتم فضه اولدیغنه دلالت ایدر دیدی لکن مسلم انسدن النبی صلعم
لبس خاتما من فضة فی یمینه فصه حبشی دیو تخریج اتدیکی حدیث
ایله بیهقی کلامی مشکل اولور وبعضیلر شو وجهله جمع اتدیلر که رسول
اکرم اول حالده صاغ الینده طاقر ایدی لکن صول الینده تحویل

اتدی

اتدی زیرا ابو الشیخ وابن عدی عبد الله بن عطادن
نافعدن ابن عمردن رسول اکرم خاتمی صاغ الینده طاقر ایدی
صکره صول الینه تحویل اتدی دیو تخریج اتدیلر وابن سعد جعفر
بن محمد طریقندن رسول اکرم خاتم ذهبی طرح ایدوب خاتم فضه
اتخاذ اتدکده صول الینده طاقدی دیو تخریج ایدی مخفی اولیه که ذکر
اولنان ابن عمر حدیثینک سندی ضعیف وحدیث اخیر مرسل بلکه
معضلدر لکن بعض علما دیدیلر که مرسل جمهور عندنده حجت
ومعضل سندی ضعیف اولان حدیثی مقوی اولور وبغوی دخی
بو وجهله توفیق ایدوب دیدی که رسول اکرم اولا صاغ الینده
طاقوب صکره صول الینه تحویل اتدیلر وبو منوال اوزره مستمر اولدی
ابن ابی حاتم ابو زرعه‌دن بو بابده واقع اولان احادیث مختلفه
دن سؤال اتدم دیدیکه جوابده دیدیکه لا یثبت هذا ولا هذا ولکن
فی یمینه اکثر شیخ محیی الدین نووی دیدیکه خاتمی صاغ الده وصول
الده طاقمق جائز اولدیغنه اتفاق ایدوب هر بیرینده طاقمق مکروه
دکلدر دیدی لکن صکره افضل اولاننده اختلاف اتدیلر سلفدن

چوق كمسنه لر صاغنه وچوق كمسنه لر صولنه تختم اتديلر وامام مالك صاغنه
طاقمق مكروه بلكه مستحب اولان صولنه طاقمقدر ديدى ودخى معلوم
اولدكه رجاله مستحب اولان خاتمى خنصره يعنى كوچك بارمغه طاقمقدر
بخارى انسدن فانى لارى بريقه فى خنصره ديو تخريج اتدى سبابه
ووسطى يه طاقمقدن نهى ولنديغى على كرم الله وجهه دن ابى
بريده طريقندن مسلم وابوداود ومصنف جامعنده نهانى رسول
الله ان البس خاتمى فى هذه وهذه كه مرادى سبابه ووسطى دردديو تخريج
اتدكلرى حديث ايله ثابتدر وابهام وبنصره طاقمق حصوصنده رسول
اكرم وصحابه وتابعيندن هيچ روايت وارد اولمدى ونسا جميع بارمقلرينه
طاقمق جائزدر والله اعلم مصنف بو بابده طقوز حديث ايراد ايلدى
الحديث الاول حدثنا محمد بن سهل بن عسكر البغدادى حديثنى مسلم
وترمذى ونسائى تخريج اتديلر وعبد الله بن عبد الرحمن قالا قال محمد
وعبد الله در اخبرنا يحيى بن حسان فعال وفعالان وزنى اوزره اولمق محتمل
اولمغله صرف وعدم صرف محتملدر حديثنى ابن ماجه دن غيرى ائمه
تخريج اتديلر اخبرنا سليمن بن بلال حديثنى سته تخريج اتديلر عن شريك



بن عبد الله بن ابى نمر نونك فتحى وميمك كسرى بعده راء مهمله ايله حديث شريك
بن عبد الله القاضى دن احترازدر عن ابرهيم بن عبد الله بن حنين
حاء مهمله نك ضمى بعده نونك فتحى بعده ياء مثناه تحتيه نك سكونى بعده
نون ايله در عن ابيه كه عبد الله بن حنيندر حديثلرينى سته تخريج
اتديلر عن على بن ابى طالب رضى الله عنه ان النبى صلعم كان يلبس
بانك فتحيله علم بابنده لامك ضمى ايله لبسدن مأخوذدر خاتمه
فى يمينه يعنى على ديدى كه رسول اكرم خاتمنى صاغ الينه طاقار ايدى
ابن حجر فى اكثر الاحوال قيدى ايله تقييد اتدى زيرا تختم نوع ما تزيينى
متضمن در وصاغ ال تزيينه مناسبدر مخفى اولميه كه مصنف حديث
مذكورى ايكى وجهدن ايراد ايدوب وجه ثانيسى حدثنا محمد بن يحيى
اخبرنا احمد بن صالح اخبرنا عبد الله بن وهب عن سليمان بن بلال عن شريك بن عبد الله
بن نمر نحوه ديدى وابن حبان تصحيح وابوداود ونسائى تخريج
اتديلر پس جائزدر كه رسول اكرم خاتمى كاهى صول الينه طاقديغى مجرد
صول الده طاقمق جائز اولديغين اشعار ايچون اوله لكن جمهور
خاتمى صول الده طاقمق سنت اولديغنه مسلم انسدن كان صلعم يتختم

فريسارده ديو روايت اتديكي حديثايله وبعض حفاظ صولالنطاقق
صحابه وتابعين دن مروى دردديكلرى كلام ايلە استدلال اتديلر
ومصنف عن فوبيجابردن روايت اتديكي حديث ضعيف دررسول
اكرم خاتم الند ايكن وفات اتدي ديو وارد اولان حديث متروك
دركذلك بزاركايم بتختم في يمينه وقبض والخاتم في يمينه ديو
ايراد اتديكي حديثك سندنده كذّاب واردر ودخي حافظ ابن رجب
رسول اكرم خاتمي صول الندطاقديغي رسول اكرمك اخرامري ددديو
حديث وارد اولدي ديمه سيله ووكيعك التختم باليمين ليس بسنة
قوليله استدلال اتديلر وشارح شرعة الاسلام ديديكه وقوله عليه
السلام اجعلها في يمينك كان ذلك في بدء الاسلام ثم
صار ذلك من علامات اهل البغي ودخي انس ديديكي خاتم النبي صلعم
في هذه وصول النك خنصرني كوستردي وصول النى خاتم
ايچون اختيار اتدكلرنك وجهنده ديديلركه صول ال صاغ
اله نسبت ضعيف وناقص وافعال محموده دن محروم ولغليسه
اولدكه كالملدانى محتاج زيور قلمغي مضمونى وزره جبر نقصاني

وحركات ظاهره سي قليل اولمغله كبر خيلادن بعيد اولديغى ايچوندر كذلك
خنصرى اختيار دخي بو معنى وخنصر جمله اصابعدن كوچك اولمغله يوزوك
خاتمه محتاج اولديغى ايچوندر ودخي معلوم اولسونكه بير حديث ضعيفده
وارد اولديكه رسول بير مهم حاجتك نسياننده خوف ايلسه خاتمنه
متذكر اولسون ايچون بير رشته باغلار ايدي ابو يعلى دن دخي بو مثللو
روايت اولنديكه لكن ابن حجر موضوع دردديكي والله اعلم الحديث الثاني
حدثنا احمد بن منيع اخبرنا يزيد بن هارون عن حماد بن سلمة قال قائل حماددر
رايت ابن ابي رافع اسمي عبدالله وحماد بن سلمه نك شيخي دركه اكثر ائمه
حديثني تخريج اتديلر يتختم في يمينه جملهسى رأيت نك مفعولندن حالدر
فسالته ضمير منصوب ابن ابي رافعه راجع در عن ذلك تختم في اليمينه
اشارة وعن سبب ذلك تقديرنده در فقال قائل ابن ابي رافع در
رايت عبدالله بن جعفر الطيار ابن ابي طالب ارض حبشه ده تولد اتدي
وارض حبشه ده اسلامده اول تولد ايدن بودر رسول اكرمدن بيعة
اتدكده يدي ياشنده ايدي اون ياشنه بالغ اولدقده رسول اكرم وفات
اتدي سكسان ياشنه بالغ اولوب هجرتدن سكسان سنه مرورنده مدينه ده

عبد الملك خلافتنده وفات ایدوب عبد الملك صلوة جنازه سینی
قیلدی عمی علی کرم الله وجهه زینب بنت فاطمه یی اکا تزویج اتمش
ایدی جواد وعفیف وظریف وحلیم ایدی که قطب السخا وبحر الجود تسمیه
ایدرلر ایدی کاشانی دیدیکه اسلامده عبد الله بن جعفردن اسخی
کمسنه کلدی ومدحنده نصیب الشاعر دیدیکه لو قلت نعم حتی کانك لم
تكن عرفت من الاشیاء شیئا سوی نعم وعادیت لا حتی کانك لم تكن سمعت
بلا فی سالف الدهر والام حدیثنی سته تخریج اندیلر **یتختم فی یمینه وقال**
**عبد الله بن جعفر کان النبی صلعم یتختم فی یمینه** یعنی حماد بن سلمه دیدیکه
ابن ابی رافعی کوردم خاتمنی صاغ الینه طاقاردی اولدیغی حالده واندن
بو کیفیتك سببندن سؤال ایتدم جوابنده دیدیکه عبد الله بن جعفری
کوردم خاتمی صاغ الینه طقار اولدیغی حالده وعبد الله بن مذکور
دیدیکه رسول اکرم خاتمی صاغ الینه طاقار ایدی مخفی اولمیه که مصنف
حدیث مذکوری ایکی وجهدن ایراد ایلدی وجه ثانی بودر که **حدثنا**
**یحیی بن موسی اخبرنا عبد الله بن نمیر** نونك ضمیله وتصغیر صیغه سیله در
**اخبرنا ابرهیم بن الفضل عن عبد الله بن محمد بن عقیل** محمد نك فتحی وقافك

کسریله در **عن عبد الله بن جعفر ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یتختم فی یمینه**
یعنی عبد الله بن محمد عبد الله بن جعفردن روایت ایتدی که رسول اکرم
خاتمی صاغ الینه طاقار ایدی مصنف جامعنده بخاریدن نقل ایتدی
که خاتمی صاغ الده طاقمق خصوصنده وارد اولان احادیثك بغایة
اصحی عبد الله بن جعفرك بو حدیثیدر **الحدیث الثالث حدثنا**
**ابو الخطاب** خاء معجمه نك فتحی وطاء مهمله نك تشدیدیله کنیه سیدر
**زیاد** زاء معجمه نك کسری ویاء مثناة تحتیه نك تخفیفی ایله
اسمیدر حدیثنی سته تخریج ایتدیلر **بن یحیی اخبرنا عبد الله بن میمون**
**عن جعفر بن محمد** الصادق ایله ملقبدر ابن علی بن الحسین بن علی
بن ابی طالبدر والده سی فروه بنت القاسم بن محمد بن ابی بکردر
رضی الله عنهم مناقب دینیه سی تحریردن افزون وحیطه تقریردن
بیروندر جمیع طوائف عندنده حمیده وهر فرقه میاننده ستوده در
حتی اهل خواص وتکسیر بلکه ارباب کیمیا واکسیر دخی اکا دعاء
انتساب واهل کلام وتصوف انك آثار پسندیده سندن فضایل
اقتباس ومعارفنی کتاب ایدرلر فوائد شریفه لرندن بیری بودرکه

کسر

بير كمسنه يي مرض هائل تعجيز ايلسه اوزرينه يوزكره اية الكرسي قراءت اتسه
الله حق سبحانه وتعالى اول كمسنه يه شفا احسان ايلديكي حكايت اولنور كه
دوانقي جعفر صادق حضرتلرن احضار وقتلنه فرمان اصدار اتدي ناكاه بير
اژدرهاندان خارق ظهور ودوانقي اوزرينه هجوم ايلدكده دوانقينك
غلبه رعبدن اندامنه لرزه واعضاسنه رعشه دوشوب جعفرك
حضورنده هزار شرم وندم ايله جلوس ايدوب ديديكه يا جعفر بن
ده هرنه كه خاطر قلرزم ما تركيه حصولا ايليه بلا توقف رجا ايله كه
اسعافنه مبادرت وقبولنه مسارعت اولنور جعفر ديديكه سندن
رجا ايله ديورجا ايتمه ودخي حكايت اولنور كه جعفردن سؤال اتديلر كه
سنك صانعك وار اولديغنه دليلك نه در جواب ويردي كه اعظم
ادله بنم كندو نفسمدر موجوددر زيرا بنم نفسم ايكي احتمالدن خالي
دكلدر كه يا بن وار اولوب كنديمي ايجاد اتدم يا خود يوق اولوب
كنديمي ايجاد اتدم اول ايجاد موجودي مستلزم وثاني معدومك ايجادني
مقتضيدر پس طرفينك فسادني كوروب يقينا بيلديم كه نفسمك
بير غيري صانع موجود دوقاديكي واردر كه اني ايجاد ايلدي عن ابيه



كه محمد بن علي بن الحسين بن علي بن ابي طالب در لقبي باقردر علمي يقر يعني
شق ايدوب اصل وفرعنه وجلي وخفيسنه عالم اولديغي ايچون بابعي جليل
القدردر جابر وانسدن استماع اتدي كلمات معجز سماتلرندن بيري
سلاح اللئام قبح الكلام عن جابر ان النبي صلى الله عليه وسلم
كان يتختم في يمينه معناسي روداتدي معلوم اوله كه شيخ ابن حجر
عسقلاني بو حديثك سندنده ضعف واردر ديدي ميرك ديديكه
عبد الله بن ميمون جهتندن اولموطن اولنور زيرا بخاري انك
حقنده ذاهب الحديث ديدي وابو زرعه واهي الحديث مصنف
منكر الحديث ابو حاتم متروك الحديث ابن حبان انك تفرد اتديكي
حديث ايله احتجاج جائز دكلدر ديدي ودخي حديث مذكورك
شواهدي اولمغله روايتي متقوي حدنكارتدن چيقدي ديدي
والله اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن حميد تصغير صيغه سيله
در الرازي اخبرنا جرير جيمك فتحي بعده راء مهملنك كسري بعده
ياء مثناة تحتيه بعده راء مهمله ايله در عن محمد بن اسحق
عن الصلب مهملنك فتحي ولامك سكونيله در عن عبد الله بن نوفل

بن حارث بن عبد المطلب قال قائل صلت در كه ابن عباس
يتختم في يمينه ولا اخاله همزه نك كسرى ايله لا اظنه معناسنه در
صاحب صحاح خلت الشئ خيلا وخيلة ومخيلة وخيلولة ديو كوستردي
ظن ايلديسه مستقبلنده اخال ديرلر همزه نك كسرى ايله كه افصحدر وحد
بنو اسد قياسى اوزره اخال ديرلر همزه نك فتحيله وضمير منصوب ابن
عباسه راجعدر الا قال قائل ابن عباسدر كه رسول الله صلى
الله عليه وسلم يتختم في يمينه يعني صلت ديدي كه ابن عباس خاتمي صاغ
طاقار ايدي وبن ابن عباسي ظن ايتمم الا رسول اكرم خاتمي صاغ اللنه
طاقار ايدي ديو سويلدي ظن ايدرم ابو داود بو وجهده محمد بن اسحقدن
روايت ايتدي كه صلت بن عبد اللهي صاغ اللنك كوچك پارماغنده
خاتم طاقمش كوردوم وسببنده سؤال ايتدم جوابنده ديدي كه ابن عباسي
كوردوم كه خاتمي شويله طاقوب ديوب فصنى صاغ اللنك ظهرينه
كتوردي وديدي كه ابن عباسي ظن ايتمم الا بو كيفيتي رسول اكرمدن
كوروب خاطرنده قالمشدر والله اعلم الحديث الخامس حدثنا
ابن ابي عمر كه اسمي محمد بن يحيى بن عمردر كه جدينه نسبت ايله مشهور



در اخبرنا سفيان بن عيينة عن ايوب بن موسى حديثني سته تخريج ايتديلر
عن نافع عن ابن عمر ان رسول الله صلى الله عليه وسلم اتخذ خاتما من فضة
وجعل فصه مما يلي كفه مسلم روايتنده مما يلي باطن كفه واقع اولدي
يعني ابن عمر ديدي كه رسول اكرم كموشدن بر خاتم اتخاذ ايدوب
خاتمك فصنى كفنك ايچى ولر ايدي جانبنه ايلدي حاصلي فصنى اوچنك
ايچنه الدي علما ديديلر كه رسول اكرم خاتمك فصنى باطن كفه وظاهر
كفه وضع ايلمك خصوصنده بر شئ ايله امر ايلمدي پس ايكي جانبنه
وضع ايلمك جائزدر وسلف ايكي وجه ايله دخي عمل ايتديلر وابن عباس
ظاهر كفه وضع ايلدي ايدي شيخ محيي الدين نووي صحيح مسلم شرحنده
ديدي كه باطن كفه وضع ايلمك اولادر ديدي لكن زيرا رسول اكرمه اقتدا
وعجب وكبردن بعيد اولدغندن ماعدا فصك محفوظ اولمسنه
مناسبدر ونقش مجهول صيغه سيله در فيه ضميري خاتمه يا خود فصه
راجعدر محمد رسول الله يعني خاتم يا فصده بو لفظ نقش اولنمش
ايدي پس جمله اسميه تأويل مفردده مرفوع المحل قائم مقام فاعل
اولور واكر نقش معلوم صيغه سيله اولورسه ضمير مستكن رسول اكرمه

راجع اولوب جملهٔ اسمیه منصوب المحل مفعولی واقعدر نقشنه فیه لفظ
محمد رسول الله قوّسنده اولور ونهی ضمیر مستتری رسول اکرمه راجعدر
ان ینقش قافك ضمی ایلهدر احد علیه یعنی رسول اکرم نهی ایلدی
بلکه غیری کمسنه خاتمنه محمد رسول الله لفظنی حك ایلمکدن یاخود رسول
اکرمك خاتمی منوالی اوزره نقش ایلمکدن پس ان ینقش احد خاتمه
علی هذا النقش با علی نقش خاتمه علیه السلام تقدیرنده اولور شیخ ابن
حجر دیدیکه نهی مزبورك سببی بودرکه رسول اکرم خاتم اتخاذ واسم وصفتنی
انده نقش ایتمکدن مرادلری رساله ایتدکلری نامه لری مهرلمك ایچوندر
پس کندولره مخصوص علامت اولمق لازمدر واکر غیرلر دخی
نقش معهودی نقش ایتسه لر اعتماد قالمیوب بلکه نیجه مفسده یه
مؤدی اولور وهو الذی سقط من معیقیب میمك ضمی وعین مهملهنك
فتحی ومثناة تحتیه نك سکونی وقاف مکسوره ومثناة تحتیه نك سکونی
بعده موحده ایلهدر ابن ابی فاطمه الدوسیدرکه حلیف بنی عبد شمسدر و
صاحب الهجرتیندر عمر رضی امین بیت المال ایتمش ایدی جذام مرضنه
مبتلا اولوب عمر بن الخطاب رض امریله حنظل ایله علاج ایتدیلر حبشیه

محمد

هجرت ایدوب بعده زمان مدینهٔ منوره ده رسول اکرمك شرف خدمتیله
مشرف اولدقده رسول اکرمك خاتمنی محافظه خدمتیله شرفیاب اولمشیدی
فی بئر اریس یعنی معیقیبك الندن بئر اریسه ساقط اولان خاتم
ذکری مرور ایدن خاتم ایدی وسقوط خاتمك کیفیتی سابقا بیانده اولنمشیدی
دمیری شرح منهاج نوویده شویله روایت ایلدیکه معاذ رض بر خاتم
اتخاذ ایدوب انده محمد رسول الله لفظنی نقش ایتمش ایدی رسول اکرم
بو کیفیته واقف اولدقده امن کل شیء من معاذ حتی خاتمه دیو بیورد
دیلر ومعاذده خاتم مزبوری الوب پارمقلرینده طاقدیلر محتملدرکه
معاذك بو فعلی نهیدن اول واقع اوله یاخود نهیی اسماع ایتمزدن
اول اتخاذ ایتمش اوله یاخود معاذ نهی مزبوری تنزیهی ظن ایتمش اولوب
اتخاذ ایلیه ابن حجر معاذه مخصوص اولمق محتملدر دیدی لکن رسول
اکرم خاتمی معاذدن اخذ ایتدی دیو واقع اولان روایت جنداده بو احتماله
مساعد دکلدر الحدیث السادس حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا حاتم
حاء مهمله وتاء مثناة فوقیه نك کسریلهدر بن اسمعیل عن جعفر
الصادق بن محمد الباقر عن ابیه که محمد باقردر قال قائل محمد باقردر

كان الحسن والحسين رضي الله عنهما يتختمان في يسارهما يعني محمد باقر ديديكه
حسن وحسين خاتملرينى صول اللرينده طاقنورلر ايدى رسول اكرم اكثر اوقاتده صول
اللرينده طاقمغله اكا متابعت ايچون حسن وحسين رسول اكرمى بو كيفيتده كورمشلر
ايدى انلر دخى بو سؤال اورنه اتمزلر ايدى امدى بو تقريره اوزره بو حديثك عنوانه
باب ايله مناسبتى ظاهر اولور مخفى اوليه كه بو حديث حضرت حسنه نسبت ايله مرسل
در زيرا باقر حسنى اصلا كورمدى وحسينى بو كيفيتده كورمسى محتمل در
ياخود باقر بو كيفيتى بلكه زين العابدين دن استماع اتمش اوله پس
حسينه نظرا دخى مرسل اولور مصنف حديث مذكورى حسنين اوزرينه
موقوفا ذكر ايلدى لكن بيهقى اديبده ابى جعفر باقر طريقنده شو لفظ ايله
تخريج اتدى كه كان النبي صلعم وابو بكر وعمر وعلي والحسين يتختمون في
اليسار وابو الشيخ ابن حيان كتاب اخلاق نبيده سليمان بن بلال طريقنده
محمد باقر دن تخريج اتديكى حديثده لفظ عثمانى دخى زياده وذكر ايلدى والله
اعلم الحديث السابع حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن اخبرنا محمد بن
عيسى وهو ابن الطباع بانك تشديديله حكاك ديمكدر كه فارسيده مهر
كن ديرلر حدثنا عباد بانك موحدهنك تشديديله در بن العوام



داودك تشديله در حديثنى سته تخريج اتديلر عن سعيد بن ابي عروبة
عين مهمله نك فتحى وراء مهمله نك ضمى بعده واو كذا بعده باء موحده
ايله در حديثنى سته تخريج اتديلر عن قتادة عن انس بن مالك ان النبي
صلى الله عليه وسلم تختم في يمينه بعض اصحاب قتاده دن انس دن
ان النبي صلعم تختم في يساره لفظيله تخريج ايلدى مصنف جامعنده حديث
بابه مذكوره حديث غريب واصحاب قتاده روايت ايلديكى حديث مذكوره
غير صحيح در زيرا طرق اخرى دن رسول اكرمك يمينى ويسارينه
تختم اتدكلرى ثابت در ديديكى ميرك ديدى كه مسلم حماد بن سلمه طريقنده
انس دن كان خاتم النبي صلعم في هذه واشار الى الخنصر اليسرى
كذلك ابو الشيخ وبيهقى قتاده طريقنده انس دن بو لفظ ايله تخريج اتديلر
ودخى ابو داود ابن عمر دن كان رسول الله صلعم يتختم في يساره
ديو تخريج اتدى نووى ديدى كه ايكى روايت دخى صحيحدر والله اعلم
الحديث الثامن حدثنا محمد بن عبيد تصغير صيغه سيله در المحاربي ميمك
ضمى وحاء مهمله وراء مهمله نك كسرى بعده ياء موحده ايله سيوطى
ديدى كه محارب نسبتدر كه قريش دن بر بطن در وعبد القيس دن

بطن در وجد در بعض نسخه ده الکوفی لفظی زیاده اولنمشدر حدثنا
عبد العزیز بن ابی حازم حاء مهمله وزاء معجمه نك کسریله در عن موسی
بن عقبة عن نافع عن ابن عمر قال اتخذ رسول الله صلی الله علیه وسلم
خاتما من ذهب یعنی ابن عمر دیدیکه رسول اکرم آلتوندن بر خاتم اتخاذ
ایلدی ظاهر بودر که رجاله آلتوندن خاتم طاقمق حرام اولمزدن اول
ایدی فکان یلبسه فی یمینه واول آلتون خاتمی صاغ الینه طاقار
ایدی فاتخذ الناس خواتیم من ذهب پس ناس رسول اکرمك آلتون خاتم اتخاذ
اتدیکنی کوروب اکا متابعت ایچون آلتوندن خاتملر یاپدردیلر فطرحه
رسول الله صلی الله علیه وسلم پس رجاله آلتوندن خاتم حرام اولدقده
وحی نازل اولدیغی کبی رسول اکرم خاتم مزبوری پارمغندن
چیقاروب آتدی وقال دخی دیدی که لا البسه ابدا بن بونی
ابدا طاقمم ظاهر بودر که مکروه اولان طاقمقدر یاپدرمق
دریاپدرمق مکروه دکلدر فطرح الناس خواتیمهم ناس رسول
اکرمك طرح اتدیکنی کوردکلری کبی پارمقلرندن آلتون خاتملرن
طرح اتدیلر شیخ دیدی که ناسدن مراد رجالدر زیرا آلتوننك

حرمتی ذکورك صغار وکبارینه نظر ایله در ونسایه حلالدر
یاخود اول وقت ذکور وانا ثه حرام اولوب بعده منسوخ و
رجاله نسبت حرمة ابقا وانا ثه نسبت حلال قیلندی وبو وجه
اوزره لفظ ناس ذکور وانا ثه شامل اولور معلوم اوله که
ابن شهاب طریقیدن انسدن ثابت اولدی که رسول اکرم بر کون
پارمغنه کوموشدن خاتم طاقمش ایدی ناس دخی متابعت ایچون کوموشدن
خاتملر یاپدروب طاقدیلر رسول اکرم خاتم مزبوری طرح ایدوب
ناس دخی طرح اتدیلر مجمع البحارده دیدی که کوموشدن خاتم طاقمق
جائز ایکن رسول اکرم ناس دخی طرح اتسونلر دیو طرح اتدکنك
سببی ناسه لبس خاتم فضه ایله کبر وخیلا طاری اولمق خوفندن
ایدی وبعضیلر خاتم ایله بر شی مهرلمکه محتاج اولمیان کمسنه
خاتم طاقمسون دیو اشعار ایچون ایدی دیدیلر معلوم اولسون که
خلفا وسلفا جمهور علما آلتوندن خاتم طاقمق رجال ایچون حرام
اولمسنده اتفاق اتدیلر ونسا ایچون حرام دکلدر دیدیلر امام ابو حنیفه
عندنده اعتبار حلقه یه در وخاتم اوزرینه آلتوندن مسمار

واوزرینه نقش ایتمك جائزدر وبعض علما التوندن خاتم طاقنمق
کراهة تنزیهیه ایله مکروهدر دیدیلر وقاضی عیاض حرمتی عند
الناس مجمع علیه دردیکی کلام ظاهر بعض علما قولنه مخالف ولعل
قاضینك کلامنی شو وجهله تأویل اندیلرکه کراهة تنزیهیه یه
ذاهب اولان قرن منقرض اولوب حالا تحریمنه اجماع منعقد اولدی
دیمکدر دیدیلر وابن ... کما بنده روایت ایتدیکی اوزره سعد بن
وقاص طلحه بن عبد الله وصهیب وجابر بن سمره وعبد الله بن یزید
الخطمی وحذیفه وابی اُسَید التوندن خاتم طاقندقلری تأویل مذکوری
تأیید ایدر ودخی معلوم اولسونکه التوندن خاتمک نهیی ولکن بعضی
احادیث صحیحه ایله ثابتدر یونس زهریدن بر رجل صحابیدن
روایت ایتدیکه رسول اکرمك شرف صحبتلریله مستسعد اولدوم
وبارمغمده التوندن خاتم وار ایدی رسول اکرم خاتمی کوردیلر النده
اولان قضیب ایله قرع ایلدیلر یعنی دوردیلر والقِ هذا دیو بیوردیلر
ومطلقا ذهب وحریر حقنده هذان حرامان علی رجال امتی حل
لِنسائها دیو بیوردقلری سند صحیح ایله ثابتدر وعبد الله بن عمرو رضی



روایت ایلدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه من مات من امتی وهو یلبس
الذهب حرّم الله علیه ذهب الجنّة احمد وطبرانی بو لفظ ایله
تخریج اتدیلر ودخی معلوم اولسونکه التوندن خاتمدن نهی جمیع
احواله شاملدر یعنی حربده مباشرت ایدن کمسنه یه لبس حریره
رخصت واردر ولبس خاتم ذهبیه رخصت واردر ولبس
خاتم ذهبه رخصت یوقدر زیرا خاتم ذهبك جنکه تعلقی یوقدر
فاما حین محاربه ده لبس حریر والتونلی شمشیر وکمر وقوشاق
جنك وقتنده مرخصدر وجنکدن فارغ اولدقده اشیاء
مذکوره یی دخی چیقارمق لازمدر ودخی رجاله التوندن استعمالی
حرام اولمق خصوصندن مستثنیدرکه بر کمسنه نك بورنی دوشسه
التوندن بورون اتخاذ ایتمك کذلك دنداندن وبارمقلرك اوجی
دوشسه التوندن اتخاذ ایتمك جائزدر فضه دن اتخاذ ایتمك
بالطریق الاولیدر لکن تماما بارمغی یا خود الی دوشسه التوندن وکموشدن
اتخاذ ایلمك جائز دکلدر ومصحف شریفی التون ایله تحلیه ایتمك
خصوصنده دورت وجه واردر اصح وجوه اکثر علما عندنده

اکر مصحف امرأه نك ایسه جایزدر رجلك ایسه جائزدکلدر وجه
ثانی مطلقا حرام اولمقدر وجه ثالث مطلقا حلال اولمقدر وجه
رابع نفس مصحفی تحلیه حلال و غلاف منفصلی تحلیه حرام اولمقدر
اضعف وجوه بو وجهدر و سائر کتبی تحلیه مطلقا حرامدر بالاتفاق
کعبه و مساجدی التون و کموش ایله تزیین اتمك و التوندن و کموشدن
قندیللر اصماقده ایکی وجه واردر اصحی تحریمدر وجه ثانی جوازدر
و کعبه مکرمه نی حریر ایله سترك جوازی بو وجهدندر انتهی

**باب ما جاء فی صفة سیف رسول الله صلی الله علیه و سلم**

صفة و وصف کشف و بیان معناسنه در یعنی بو باب رسول اکرمك سیفنك وصفی
حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در مخفی اولمیه که باب
خاتمك عقبنده باب سیف ذکر اولنمغنك وجهی بودرکه رسول
اکرم خاتم اتخاذ اتدکلری ملوك اطرافه تحریر بیوردقلری نامه لری
مهرلمك ایچون اولدیغی متعین در پس رسول اکرم ملوکك مالك
اولدقلری سیف و مغفر و درع مثللو متاعه مالك اولدقلرینی
دال اولان احادیثی احادیث خاتمه تعقیب مناسب اولدی و سیف آلات
حرب بیاننده زیاده مستعمل و انفع و ایسه اولغله اکا متعلق اولان
احادیثی تقدیم ایلدی و تعقیبنده بو وجهله بر لطیفه معقوله یه تلمیح
واردرکه سرکشان حسروان دین مبینه دعوت و کلمهٔ توحیده
دعوته اجابتلرینه ناطق مکاتیب تحریر و ممهور ارسال اولندقده
خلاف لرنده هر بری فرمانه واجب الاذعان نبوی یه امتثال ایتدکلری
فبها و نعم و الا شمشیر عدوکش بسته میانه انتقام اولدیغی امر محقق
در زیرا سیف صارم کبی حجت قاطعه و تیغ دشمن فکن مانندی قضایای
خصومتی فاصل برهان قاطع و کوره هیجاده برق شمشیر کبی دلیل ساطع
بوقدر مصنف بو بابده درت حدیث ذکر ایلدی **الحدیث الاول**
**حدثنا محمد بن بشار اخبرنا وهب بن جریر اخبرنا ابی** بعض نسخه ده حدثنی ابی
واقع اولمشدر مرادی بودر **عن قتادة عن انس قال کانت قبیعة سیف رسول**
**الله صلی الله علیه و سلم فضة** قبیعه قافك فتحی و بانك کسری
ایله ترکیده بالچاق تعبیر اولنور که فضه دن و حدیددن یاپارلر بعض
شراح مصابیح کلامنده فهم اولنان بودرکه قبیعة السیف شعیرة
السکین منزله سنده در شعیرة السکین ترکیده برنقی دینلکلو بیدر

بس قبیعه السیف قلجك بالحاغی اولورکه بچاغك پرزوانه سی حکمنده در
حدیث مذکورده سیف وسائر آلات حربی فضهٔ قلیل ایله تحلیه وتزیین ایتمك
جائز اولدیغنه دلیل اولور ومذهب ایله تحلیه مباح دکلدر حنفی دیدیکه قوشانق
دخی بو قبیلدندر ولجام وصوجلی سنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر سیفه قیاس
ایله مباح وبعضیلر زینة دابة در دیو حرامدر دیدیلر خنجر وقلمدانی
فضه ایله تحلیه ده دخی اختلاف ایتدیلر دیدیکی ودخی میرك دیدیکه حدیث
مذکور رسول اکرمك سیفنك فقط بالحاغی کوموش اولدیغنه دلالت ایدر
لکن ابن سعد اسرائیل طریقندن جابرده عامردن تخریج ایتدیکه علی
بن الحسین رسول اکرمك سیفینی بیزه کوستردی که قبیعه سی وحمایل
طاقدقلری خلقه لری فضه ایدی وبن غلافندن بچاقاردم که اینجه
بیر قلیج واصلنده منبه بن حجاج سهمینك ایمش رسول اکرم آکا یوم بدرده
مالك اولمشلر وسلیمان بن بلال طریقندن دخی جعفر بن محمدده تخریج
ایتدیکه رسول اکرمك سیفنك نعلی وقباعی وحلقه لری کوموشدن
ایدی نعل سیف ترکیده دیبلك دیدکلریدر والله اعلم بالصواب
الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار اخبرنا معاذ بن هشام حدثنی ابی



کہ هشام دن عن قتادة عن سعید بن ابی الحسن که حسن بصرینك برادریدر
وحدیثنی سته تخریج ایتدیلر نجی اولمیه که سعید مذکور تابعینك
اوساطندن اولمغله حدیث مذکور اکرچه مرسلدر لکن حدیث اولی آکا
شاهددر قال قائل سعیددر کانت بعض نسخه ده کان واقع
اولدی قبیعة سیف رسول الله صلی الله علیه وسلم من فضة بیانی مرور ایلدی
الحدیث الثالث حدثنا ابو جعفر محمد بن صدران صاد مهمله نك ضمی ودال مهمله
نك سکونی ایله در البصری موحده نك فتح وکسری جائزدر اخبرنا
طالب بن حجیر حاء مهمله نك ضمی وجیمك فتحی ویاء مثناة تحتیه
نك سکونی بعده راء مهمله ایله در عن هود تنوین ایله در وهو
عبد الله بن سعید اکثر نسخ مصححه شمایلده سعید یا ایله واقع
اولدی لکن علماء اسماء رجال تحقیق ایتدیلر وزنده سعد یا سز
صوابدر عن جده ضمیر عبد الله راجعدر مراد والده سی طرفندن
جدیدر اسمنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر مزیدة بن جابر وبعضیلر
مزیدة بن مالك دیدیلر قول ثانی اصحدر العصری مهملتینك فتحله
العبدی بن عبد القیس صحابیدر ابن منده دیدیکه رسول اکرم مکه

ایلچیلر دینلدی زیدک تصحیحنده واصح اولان جوزی تصحیح المصابیح
ده بیان ایلدیکی اوزره میمک فتحی ومعجمه نک سکونی ویاء مثناة تحتیه
نک فتحیله در قال قائل زیددر دخل رسول الله صلی الله علیه وسلم مکة
یوم الفتح وعلی سیفه ذهب وفضة یعنی زید دیدیکه رسول اکرم مکه نک
فتحی کونی مکه یه داخل اولدی سیفنک اوزرنده التون وکموش واریکن
حالده صحیح اولمیه که استعمال ذهب رجاله حرام اولدیغی احادیث صحیحه
ایله ثابت در خصوصا بو ده فتح مکه دن مقدم صدور ایتدیکی روایات
معتمده ایله متبین اولمشدر که زیدک حدیثی انلره معارض اولمق
احتمالی یوقدر خصوصا مؤلف جامع عنده زیدک حدیثی حقنده حسن وغریب
در دیو وابن قطان عندنده ضعیف در حسن دکلدر دیدی وابو حاتم
رازی منکر در دیدی ذهبی میزاننده ابن قطانک کلامی حق در دیدی وشیخ
نور بشتی بو حدیث احتجاجه صالح دکلدر دیدی ابن عبد البر استیعابده
بو حدیثک سندی قوی دکلدر دیدی وصحتی ثابت اولدیغی تقدیرده رسول
اکرمک سیفنک ذهب قبضه سی وار ایدی دیدیکی فضه اوزرینه
التون یالدوز اولنمش ایدی دیمکدر که فضه اصل وذهب عارض وفرع

اولدیغنه

اولدغنه طالبک فضه تی سؤالده تخصیص بالذکر ایتدیکی دلالت
ایدر که قال طالب فسألته عن الفضة طالب دیدی که شیخ هوددن اوزرنده
التون یالدوز اولان فضه دن سؤال ایتدم که رسول اکرمک سیفنک
طرفنده ایدی دیو فقال هود جوابنده دیدی که کانت قبیعة السیف فضة
سیف معهودک بالچاغی کموش ایدی معلوم اوله که بخاری صحیحنده
اوزاعی طریقندن سلیمان بن حبیبدن روایت ایتدی که ابو امامه دن
استماع ایلدیک که بر قوم نیجه قیاس فتحلر ایتدیلر هیچ برینک
سیفنک حلیه سی ذهب وفضه دکل ایدی بلکه حلیه سی علابی وآنک
وحدید ایدی دیدی شیخ ابن حجر صحیح بخاری شرحنده دیدی که ابو
امامه حدیثی دلالت ایدر که سیف وسایر آلات حربی ذهب وفضه
دن غیری شی ایله تحلیه ایتمک اولیدر لکن ذهب وفضه ایله تحلیه
ایتمک مباح در دیو جواب ویردیلر که ذهب وفضه ایله تحلیه ایتمک
قلوب اعدایه رعب القاسی ایچون مشروع اولدی وصحابه کرامک
نفسلرنده شدت وایمانلرنده قوت متحققه اولمغله انلر بو مقوله اسباب
رعبه تصدیده مستغنی ایدیلر پس انلرک حال وشانلری زمانه

خلقنك حال وشاننه قياس اولنمز خريفانده ها خورد ندرد وقتند تهى
خمخانها كردند ودفتند علاني عين مهمله ولامك فتحلري وباء
موحده نك كسريله علباءنك لامك سكونيله جمعيدر ابو نعيم مستخرجنده
اوزاعيدن روايت اتديكي اوزره دباغت اولنمش خام جلددر و
غيريلر ديديلر كه علاني شول عصبدركه ياش ايكن قيلجك قبضنه
صاراديلر وقوريدقده بغايت مستحكم اولور حتى شيشه چانالدوقده
بو منوال اوزره صارارلر خطابي ديديكه اوغلاق عصبندن ايدرلر
زيرا انك عصبي سائر عصبلردن متيندر انك مدّ ونونك ضمّي بعده
كاف ايله رصاص دركه توركيده قلاي وفارسيده ارزيز ديرلر مفرددركه
جمعي يوقدر بعضيلر رصّا خالص دير ديلر ابن الجوزي ديديكه انك رصاص
قلعيدر قلعي لامك فتحيله قلعه يه نسبتدركه باديه ده بر موضعك اسمي
در وبعض نسخه ده دخي كا نسبت ايدوب سيف قلعي ديرلر ميراث ديديكه ظن
اولنوركه اول معدندن رصاص وحديد استخراج اولنه والله اعلم الحديث
الرابع حدثنا محمد بن شجاع ثينك ضميله در بعضيلر حركات ثلاثه
ايله درديديلر البغدادي حديثني ترمذي ونسائي تخريج اتديلر اخبرنا ابو عبيدة الحداد

اخ

اخرج حديثني بخاري وابوداود وترمذي تخريج اتديلر عن عثمان بن سعد ضعيف
در حديثني ابوداود وترمذي تخريج اتديلر عن ابن سيرين سائر اجدادلري
ما بيننده محمد بن سيرينك لقبيدر قال قال ابن سيرين در صنعت صُنع
دن مأخوذ امرت ان يصنع تقديرنده در سيفي على سيف سمرة بن جندب
يعني ابن سيرين ديديكه بن سيفمي سمره نك سيفي تمثالنده اولمق اوزره سيّافه
امر ايلديم كه شكل ووضع وطرز واسلوبده انك سيفي كبي اوله بونجي
اختيار اتديكمه سبب بو ايديكه زعم سمرة سمره ديديكه يا خود ظن ايلديكه
انّه سمرة صنع يا بعضه امر ايلدي سيفه كندو سيفني على سيف رسول الله
صلى الله عليه وسلم رسول الله كرمك سيفي تمثالي اوزره امدي زعم يا قول
يا ظن معناسنده در ايكي مقامده لفظ على سيف على تمثال سيف تقديرنده در
وصنع معلوم صيغه سيله سيف مفعوليدر بعض نسخه ده صيغ وصنع مجهول
صيغه لري ايله ضبط اولنديكه سيفه دفعله قائم مقام فاعل اولور
وكان جمله سي محتملدركه سمره نك زعمي تحتنده داخل اوله ومحتملدركه واقعي
بيان ايچون جمله مستقله اولوب ابن سيرين كلامندن اوله ضمير مستكن
سيف رسول الله راجعدر حنفيا بني حنيفه يه نسبتدركه يمامه

ده بیر قبیله که مسیلمه نك قبیله سیدر یعنی رسول اکرمك سیفی قبیلهٔ
مزبوره ده یاپلمش یاخود قبیلهٔ مزبوره ده یاپیلمش سیفا سلوبنده ایدی
اگرچه صانعی قبیلهٔ معهوده دن دکل ایدی و قبیلهٔ معهوده ده یاپیلان سیوف بغایه
مستحسن ایدی بعضیلر دیدیلر که رسول اکرمه سیف مزبور قبیلهٔ بنی حنیفه
دن کلمش ایدی اگرچه صانعی معلوم دکل ایدی مصنف جامعنده دیدی که
بو حدیث غریبدر و ابن قطان عثمان بن سعد سیٔ الحفظ در دیدی و مصنف
حدیث مذکوری سند آخر ایله نقل ایدوب دیدی که حدثنا عقبة عین مهمله
نك ضمی و قافك سکونیله در بن مکرم کاف مدن مأخوذ اسم مفعول در البصری
قال حدثنا محمد بن بکر حدیثنی سته تخریج ایتدیلر عن عثمان بن سعد بهذا
الاسناد که مراد بوندن مقدم مذکور اولان اسناددر نحوه که عثمان ابن
سیلو بن دن حدیث مذکوری حیث المعنی اخبار ایلدی احمد بن الخطیب
القسطلانی مواهب لدنیه ده دیدی که رسول اکرم حضرتلرینك طقوز
عدد سیفلری وار ایدی مأثور که رسول اکرمك اول مالك اولدقلری
سیف بودر که حین هجرتده مدینه یه معاً کتوردیلر عضب رسول اکرم
بدره توجه ایتدکده سعد عباده نك کوندردیکی سیفدر هدیةً ذو الفقار

وجه تسمیه فقرات ظهر کبی میاننده فقره لر اولدیغیدر فانك فتح و کسری
جائزدر که رسول اکرم بدرده مالك اولدیغی سیفدر هیچ بیر حربده
یانلرندن ایریلمزلر ایدی قلعی قافك ضمی و لامك فتحیله در که بادیه ده
قلع دیدکلری موضعده مالك اولدقلری سیفدر حتف موت معناسنه
در مخذم قاطع معناسنه در رسوب رسب یرسب دن صفت
مشبهة کیدیجی معناسنه زیرا رسوب چوککه دیرلر قضیب قاطع دیمکدر
بتار دخی قاطع دیمکدر والله اعلم بعضیلر قضیب یدی عبد الله دن
میراث طریقیله مالك اولدی دیدیلر بعض فضلا سیوف تسعه
مرقومه یی ایکی بیتده جمع ایتدیلر • سیوف نبینا العالی المنار •
هو المأثور عضب ذو الفقار • مع القلعی حتف والرسوب •
بتار مخذم ثم القضیب • وصلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین

## باب ما جاء فی صفة درع رسول الله صلی الله علیه و سلم

درع دال مهمله نك کسری و راء مهمله نك سکونی بعده عین مهمله ایله
جوشن و زره دیرلر مؤنث در جمع قلتی ادرع و ادراع و جمع کثرتی
دروع در تصغیری دریع در علی غیر القیاس زیرا قیاس تا ایله دریعة در

لكن ابو عبيده تذكير و تأنيثنى روايت ايلدى ودرع المرأة كه قميص معناسنه
مذكردر جمعى ادراع كلور يعنى بو بابده رسول اكرمك درعلرينه كيفيتده كيدكلرى
حقنده وارد اولان حديثلر بياننده در قسطلانى ديديكه رسول اكرمك
يدى درعى وار ايدى ذات الفضول صاد معجمه ايله طويله اولمغله بو اسم ايله
تسميه اولنمشدر حديددن ايدى رسول اكرم بدره توجه ايتدكده سعد بن
عباده هديه طريقيله ارسال ايتمش ايدى ابو الشحم اليهوديدن ثلثين
صاع مقدارى شعير اخذ ايتدكده رهن وضع ايتدكلرى بو درع ايدى كه
وعده سى بير سنه ايدى ذات الوشاح ذات الحواشى السعدية
عين مهمله ايله اصلنده عكبر القينقاعى نك ايدى بعضيلر داود عليه السلام
جالوت ايله جنك و قتل ايتدكده كيديكى درع در ديديلر فضه نامنده
اولان درعلر ايله سعديه نام درعه بنى قينقاع غنيمتندن مالك اولديلر
بتراء قصير اولمغله بو اسم ايله تسميه اولنمشدر خرنق خاء معجمه نك
كسريله اصلنده ولد الارنب يعنى طوشان ياوروسنك اسميدر رسول
اكرم يوم احدده فضه و ذات الفضولى معا كيمشلر ايدى و يوم خيبرده
ذات الفضول و سعديه يى معا كيمشلر ايدى مصنف بو بابده ايكى حديث

ذكر

ذكر ايلدى الحديث الاول حدثنا ابو سعيد عبد الله بن سعيد الاشج
جيمك تشديديله در حديثنى سته تخريج ايتديلر انبأنا يونس بن بكير موحده
نك ضمى و كافك فتحى و يانك سكونيله در حديثنى نسائيدن غيرى ائمه تخريج
ايتديلر عن محمد بن اسحق عن يحيى بن عباد بانك تشديديله در بن عبد الله
بن الزبير عن ابيه عباد در عن جده عبد الله بن الزبير كه عبادلهء اربعه نك
بيريدر والده سى اسما بنت ابى بكر خاله سى عايشه جدى ابو بكر الصديق
در عمته سى خديجه و جده سى صفيه كه رسول اكرمك عمه سيدر مهاجريندن
مدينه ده قباده اول تولد ايدن بودر يهود بيز محمديلره سحر ايتدك بعد اليوم
ولدلرى اولمز ديمه لر ايله اسما عبد اللهى وضع ايتديكى استماع اولندقده
مسلمين باجمعهم تكبير و حمد ايتديلر و اسما اول غلامى رسول اكرمك
حضورينه كتوروب رسول اكرم بر خرما مباركك اغزلرينه الوب اول
خرما ايله عبد الملك اغزينى اچدى يدى ياشنه بالغ اولدقده رسول اكرمه
بيعت ايلدى و رسول اكرم وفات ايتدكده اون ياشنده ايدى عالم و زاهد
و عابد ايدى مدينه ده صومه ابتدا ايدوب مكه ده افطار ايدر ايدى التمش
مدت تاريخنده خلافه ايچون بيعت اولنوب ممالك اسلام تابع اولدى

الا اهل شام بتمش بر سنه سنه دک مستمر اولدی بغایة شجیع ایدی
وهمیشه بو کلام ایله ترنم ایدر ایدی که کتب القتل والقتال علینا
وعلى المحصنات جر الذیول یتمش اوچ یاشنه بالغ اولمشیدی یتمش
اوچ سنه سنده حجاج صلب اتدیکی مشهود وکتبده مفصلا مسطوردر
عن الزبیر بن العوام بن خویلد که عشرهٔ مبشره دندر ارض حبشه یه هجرت
اتدیلر سبیل الله ده اول سل سیف ایدن بودر یوم فتحده صاحب رایت ایدی
سکز یاشنده اسلامی قبول ایلدی التمش درت یاشنده بالغ اولمشیدی
اوتوز التی تاریخنده یوم جمل ده ابن جرموز یدنده مقتول اولدی بعض
نسخه ده زبیر بن العوام لفظی ذکر اولنمدی که خطاء محضدر ذکر اولنمدیغی
صورتده حدیث مرسل اولور صواب اولان ذکر اولنمقدر که حدیث
متصل اولور خصوصا عبد الله بن الزبیر وقعهٔ احدده حاضر دکل
ایدی زیرا عبد الله هجرتک سنهٔ اولیسنده تولد اتدی ووقعهٔ احد
هجرتک اوچنجی سنه سنده ایدی پس عبد الله وقعهٔ احدده واقع اولان
احوالی کندو نقل اتمک صحیح اولمز مکر عبد الله پدرندن استماع
ایدوب لکن سندده پدری ذکر اولنمیوب حدیث مراسیل صحابه قبیلندن اوله

فلهذا

یوم احدده

قال قائل زبیر بن العوامدر کان على رسول الله صلى الله علیه وسلم
یعنی زبیر دیدی که یوم احدده رسول اکرمک اوزرنده ایکی درع
وار ایدی که ذات الفضول وفضه دیدر فنهض منع بابندن قائم
اولدی وحرکت اتدی معناسنه الى الصخرة که صخرهٔ عظیم ایمکدر یعنی رسول
اکرم مکانندن حرکت وبر بیوک طاش اوزرینه چیقمغه
توجه اتدی که موضع عالیه صعود اتمکله ناس کندوینی کوروب
حیاتنه مطلع اولملری یاننده جمع اوله لر فلم یستطع رسول اکرم
صخره اوزرینه چیقماغه قادر اولمدی اوزرلرنده اولان ایکی درعک
اغرلغندن ناشی یاخود یوم معهودده اصابت ایدن جراحتدن اقان
دم کثیرک ضعفندن ناشی فاقعد طلحه رسول اکرم پس طلحه یی اوتوردی
تحته کندو التینه فصعد عینک کسریله در النبی صلى الله
علیه وسلم پس رسول اکرم طلحه نک صیرتنه باصوب انک امدادی
ایله چیقدی حتى استوى على الصخرة تا معهود طاشک اوزرینه
واصل اولوب متمکن اولدی قال قائل زبیر بن العوامدر فسمعت
النبی صلى الله علیه وسلم اصول مصححه ونسخ معتمده ده فا ایله واقع اولدی

يقولا وجب طلحه مطرزی دیدی که اوجب الرجل الجنّة والنّار دیرلر بر کمسنه جنّة یا ناری ایجاب ایلیین عمل اشلسه یعنی نه بیورديکی که کیفیت معهوده اثناسنده رسول اکرم طلحه کندو نفسنی ایچون جنتی یا شفاعتی یا ثواب عظیمی واجب قیلدی دیو سویلدکلرن اشتدم طلحه بویله تنك محلده رسول اکرمك خدمتنده بولوندیغی ایچون یاخود نفسنی یوم معهودده رسول اکرما وعودینه فدا اتدیکی ایچون زیرا اول کونده بیر الی چولاق اولوب سکساندن زیاده جراحت اصابت ایلدی والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا ابن ابی عمر اسمی محمد بن یحیی بن عمردر حدثنا سفیان بن عیینة عن یزید بن خصیفه خاء معجمه نك ضمی وصاد مهمله نك فتحیله عیینه وزننده در حدیثنی سته تخریج اتدیلر عن السایب بن یزید که هجرتك ایکنجی سنه سنده تولد اتدی وهجرتك طقوزنجی سنه سنده پدری ایله حجة وداعده رسول اکرم ایله ویدری ایله معا بولوندی پس میرك دیدیکی وزره بو حدیث مراسیل صحابه قبیلندن اولور که وقعهٔ احد هجرتك اوچنجی سنه سنده وسائب اول وقتده بیر یاشنده ایدی واحوال احده مطلع اولمه جق



مرتبه ده دکل ایدی ابوداود مسددك طریقندن سفیاندن روایت اتدی که یزید بن خصیفه دن سایب بن یزیددن بیر رجلدن که سایب انك اسمنی ذکر اتمدی ایشتدم ظن ایدرم که رسول اکرم یوم احدده ایکی درع کیمشلر ایدی دیو محتملدر که اسمی مبهم اولان رجل زبیر بن العوام اوله زیرا حدیثا ولیرز حیث المعنی بو حدیث کبی روایت ایلدی ومحتملدر که طلحه اوله بخاری سایب بن یزیددن روایت اتدی که سایب دیدی که ابن عوف وطلحه بن عبیدالله ومقداد وسعد ایله کوروشدم هیچ بیری رسول اکرمه متعلق کلام سویلمدی الا طلحه که یوم احده متعلق بعض کلمات سویلدی پس بو روایت طلحه اولمه سینی تایید ایدر علی الخصوص عسقلانی دیدی که سایب بن یزید یوم احده متعلق طلحه دن دیدیکین بیان اتمدی وابویعلی یزید بن خصیفه طریقندن سایب بن یزیددن یا طلحه دن سایبه تحدیث ایدن کمسنه دن انه صلعم ظاهر بین درعین یوم احد دیو تخریج ایلدی ومحتملدر که محمد بن سلمة الانصاری اوله زیرا بعض اهل السنه اندن روایت ایدیلر که رایت علی رسول الله صلعم یوم احد درعین درعه ذات الفضول

ودرعه فضة ويوم حنين درعين ذات الفضول والسعديه والله اعلم

ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان عليه يوم احد درعان قد ظاهر بينهما

يعنى سائب ديديكه رسول اكرمك يوم احدده اوزرنده ايكى درع
وار ايديكه ما بينلرينى مظاهره ايلدوب بريني ظهارة وبريني بطانه
اتمش ايدى حاصلى بريني استار كبى التنه وبريني يوز كبى اوستنه
كير ايدى ميرك ديديكه محتملدركه ايكى درعك ما بيننده ظهاره
ايقاع ايلدى ديمك اوله زيرا متعارف بودركه ايكى زرخ
بيرى بيرى اوزرينه كيدكلرنده زرخك بيرينى اوكيوب و
اوزرينه بردن بيركلك كيدكدن صكره اوزرينه زرخك
بيريني دخى كيرلر و مابينلرنده حائل اولمدقجه كوكى كير زرخلر بيرى بيرينى
قوجاز والله اعلم وصلى الله على سيدنا محمد واله وصحبه وسلم

باب ما جاء فى صفة مغفر رسول الله صلى الله عليه وسلم

مغفر ميمك كسرى وغين معجمه نك سكونى وفانك فتحى بعده راء مهمله
ايله بيضه نك التنه كيدكلرى ننديه وبعضيه يه دخى اطلاق
اولنور واصلنده غفردن ماخوذدر ستر معناسنه صاحب صحاح اصمعىدن



روايت اتدى كه باش مقدارنجه نسج اولنوب قلنسوه التنه كيدكلرى زرخ
در صاحب محكم بيضه التنه كيدكلرى تقيه دردى بعضيلر بيضه
ومغفر ما بيننى شويله فرق اتديلركه مغفر قلنسوه يه مشابه در
وكاهى بوردن اوزرينه نازل بير حديد دخى ايدرلر اما بيضه طويل
اولوب تپه سنده بير قبه لى يمورطه قدر بير شيئى واردر ونيجه حلقه
لرى واردركه كردن ورد وشنه يه نازل اولوب انلرى ستر ايدر بعض
اهل سير رسول اكرمك ايكى مغفرى وار ايدى ديديلركه بيرينه موشح
وبيرينه ذو السبوغ ديرلر ايدى وبعضيلر ديديلركه بير بيضه سى
وار ايدى كه يوم احدده باشلرنده ايدى مصنف بو بابده زرخيت
الفنا دايكى وزجهة المعنى بير حديث ايراد ايلدى الحديث الاول حدثنا
قتيبة بن سعيد حدثنا الامام مالك بن انس عن ابن شهاب الزهرى
عن انس بن مالك ان رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل مكة وعليه مغفر يعنى
انس ديديكه رسول اكرم مكه يه داخل اولدى اوزرنده مغفر اولديغى
حالده ظاهر اولان حديث ثانى قرينه سيله داخل اولدقلرى فتح مكه سنه سنده
اوله دار قطنى غرائبده وحاكم اكليلده زيد بن الحبابدن مالكدن مغفر

مز حديدلفظيله تخريج اتديلر معلوم اوله كه حاكم اكليل ده زعم اتدي كه
انسك بو حديثي ايله باب عماده مذكور و صحيح مسلم ده تخريج اولنان
انه كان على رأسه عمامة سوداء حديثي ما بيننده تعارض واله لكن
حديثين ما بيننى شو وجهله جمع اتديلر كه رسول اكرم مكه يه اول
دخولنده باشنده مغفر وار ايدي هم اول ساعت اخراج ايدوب عمامه كيدي
هر راوي كوردیكي حالي اوزره روايت ايلدي مسلم تخريج اتديكي
خطب الناس وعليه عمامة سوداء حديثي بو معنا تأييد ايدر زيرا
رسول اكرمك خطبه قراءت اتديكي فتح تمام اولدقده صكره كعبه نك
قاپوسنده ايدي نحي اولميه كه حالك زماني عاملنك زمانيله متحد
اولمولا زملدر ديدكلري قاعده اقتضا ايدركه رسول اكرمك مكه يه
دخوللر زمانيله باشنده عمامه سوداءنك كذلك مغفرك وجودي
زماني متحد اوله پس ترجيه معهود چنداه مستقيم اولمز مكر زمان
دخول زمان متسع اولوب اول جزؤنده لبس مغفر و جزء ثانيده لبس
عمامه سودايه كنجايش پذير اوله واقرب توجيهات بودر كه رسول اكرم
حديدن مغفر مبارك باشلرينه الم ويرمسون ايچون آلتنه

بر پاره سی كيوب بزك اوزرينه مغفري كيمشلر ايدي حرارت آفتاب سبيله
عرق و حديدك دخي ذنكي وغبار طريق كرباس معهودي توسيخ ايدوب
اني كورن سواد ايله صباغت اولنمش بر ظن ايدر ايدي پس رسول اكرم
اول وقت دخولده مغفري باشلرندن اخراج اتدكده آلتنده وضع اتدكلري
كرباس چرك آلود نمايان اولمغله راوي اني سواد ايله مصبوغ عمامه ظن ايلدي
دخل مكة وعليه عصابة دسماء يعني مكه يه داخل اولدي اوزرينه
چرك آلود كرباس پاره سی اولديغي حالده ديو وارد اولان روايت
بو توجيهي تأييد ايدر معلوم اوله كه انسك دخل مكة وعليه مغفر
ديو روايت اتديكي حديث مسلمك جابردن سمعت رسول الله صلعم
لاحدكم ان يحمل
يقول لا يحل بمكة السلاح ديو روايت اتديكي حديثه معارض
در و بعضيلر ما بينلرن شو وجهله توفيق اتديلر كه طحاوينك
انها لم تحل لي الا ساعة من نهار ديو روايت اتديكي حديث
فحواسي اوزره رسول اكرمك مغفر كيدكلري حالا اولان ساعتده
واقع اولمش ايدي كه ساعت مزبوره مرورندن صكره اصلا و قطعا
بر فرده حمل سلاح حلال اولمدي و بعضيلر ديديلر كه حمل سلاح مذكور اولان

حرمتی حمل سلاح ضروری اولمین اوقاته مخصوصدر واوقات ضروده
بو حکمدن مستثنادر لهذا رسول اکرم عمرة القضاده سنده مکه یه
دخول ایتدکده کندولری وسائر مسلمینک یانلرنده سلاحلری وار ایدی
وتحملدر که حرمت مذکوره رسول اکرمک مغفر ایله مکه یه دخولندن
صکره صدور ایتمش اوله والله اعلم فقیل له یعنی رسول اکرم مغفری
چیقاردقده صکره اکا بر کمسنه دیدی که هذا ابن خطل شو ابن
خطلدر متعلق باستار الکعبة کعبه نک پرده لرینه یاپشمشدر
خطل خاء معجمه نک وطاء مهمله نک فتحه لریله در متعلق هذا
نک خبریدر ابن خطل اسمنده اختلاف ایتدیلر ابن اسحق عبدالله در
دیدی وابن بکار هلال بن عبدالله دیدی مشهور اولان بودر که
جاهلیتده اسمی عبدالعزی ایدی اسلامی قبول ایتدکده رسول اکرم
عبدالله تسمیه ایلدی وبر از زمان کاتب وحی ایتمش ایدی
یانینه انصاردن بر کمسنه همراه ایدوب زکوة جمعی ایچون کوندر
دی که انصارینک خدمتنده بر مسلم غلامی وار ایدی ابن
خطل انصاری یه دیدی بن خوابدن بیدار اولنجه بر تکه ذبح

وطعام احضار ایلک ایچون الله انصاری یه دخی نوم غالب اولغله
طعام احضاری ممکن اولمدی ابن خطل بیدار اولوب طعامی حاضر
بولمدیغندن غضبه کلوب انصاریی قتل ایدوب والعیاذ بالله مرتد
وارتدادنده مصر اولدی یوماً فیوماً رسول اکرمه وسائر مسلمینه عداوتی
متزاید اولوب ایکی مغنیه جاریه سی وار ایدی که همیشه رسول اکرم
ومسلمینک هجوی ایله ترانه ایدرلر ایدی فتح مکه میسر اولدقده
قتل اولنمق خوفندن استار کعبه یه تعلق ایتمش ایدی زیرا عادة جاهلیه
بو ایدی که کعبه نک پرده سنه تعلق ایدن کمسنه نک جرمی عظیم دخی
اولورسه اکا تعرض ایتمیوب بلکه تعظیم ایدرلر ایدی بو ملاحظه ایله
ابن خطل دخی تعلق ایدوب بو حال اوزره بر کمسنه کوروب رسول اکرمه
سویلدیکی کبی فقال اقتلوه رسول اکرم ابن خطلی قتل ایله فرمان
ایلدی واول ساعت مقام وزمزم مابیننده قتل ایتدیلر وصحابه دن
بر کمسنه قتل ایتمکله صحابه یه توجیه ایلین فرصتکایه عهده سنده
چیقدیلر قاتلنده اختلاف ایتدیلر حاکم سعید بن زید بوار سعد
ابی وقاص دارقطنی وبیهقی زبیر بن العوام ابن منده وابن ابی شیبه

سعيد بن حريث ابو سعد النيسابوري ابو برزة الاسلمى ايدى ديدى صاحب
مواهب ديديكه ابن خطلك قاتلى ابو برزة الاسلمى اولديغى اصح روايات
دراهل سيردن جم غفير ابو برزه اولدغنه جزم اتديلر و روايت
اولنان كمسنه لر ابو برزه ايله معا قتلنه مباشرت ايدوب جمله دن اول
ابو برزه قتلنه مباشرت اتدى ديمكله نوعا روايات ما بيننده توفيق
بولنور سيرة ابن هشامده سعيد بن حريث وابو برزه اشتراكا قتل
اتدكلرينه جزم اتدى واقدى ابو برزه اولديغين ترجيح ايلدى
بلاذرى ديديكه اثبت اقوال ابن خطلك قتلنه مباشرت ايدن
ابو برزة الاسلميدر كه ركن ومقام ما بيننده قتل ايلدى ابن المبارك
بر وصلده ابو برزه نك كندو حديثنى روايت اتديكه قال يعنى ابو برزه
قتلت ابن خطل وهو متعلق باستار الكعبه والله اعلم
الحديث الثانى حدثنا عيسى بن احمد ثقه در حدثنا عبد الله بن وهب قال
حدثنى الامام مالك بن انس عن ابن شهاب عن انس بن مالك ان رسول الله
صلى الله عليه وسلم دخل مكة عام الفتح ومكه نك فتحى هجرتك سكزنجى
سنه سنده وعلى رأسه المغفر قال قائل انس در ابن شهاب قال لفظى ذكر اتديكى



طول كلامدن ناشى حديثك قائلنى تذكر ايچون ياخود انسك بو كلامنى
مجلس اخرده استماع اتديكى ايچون فلما نزعه ضمير مستكن رسول اكرمه
وضمير منصوب مغفره راجع در جاءه رجل كلن كمسنه ابو برزة الاسلميدر
ديديلر فقال قائل رجل مذكور ابن خطل متعلق باستار الكعبة مبتدا
وخبر جمله سى مقول قولدر فقال قائل رسول اكرمدر اقتلوه يعنى انس
ديديكه رسول اكرم مكه نك فتحى سنه سنده مكه يه داخل اولديكى اوزرنده مغفر
اولديغى حالده انس ديديكه رسول اكرم باشندن مغفر مذكورى چيقاردقدن
وقتده بر كمسنه رسول اكرم حضورينه كلوب ديديكه ابن خطل كعبه نك
پرده لرينه ياپشمش طورور رسول اكرم بو كلامى استماع اتديكى كبى
حاضر اولان جماعته خطاب ايدوب انى قتل ايدك ديو امر ايلدى
حاكم ودار قطنى روايت اتديلر كه رسول اكرم بيورديلر كه دورت كمسنه يه
بن حل وحرمده امان ويرمم حويرث بن نقيد هلال بن خطل مقيس
بن صبابه عبد الله بن ابى سرح پس بو دورت كمسنه نك قتللرى
من دخل المسجد فهو آمن ومن دخل دار ابى سفيان فهو آمن ومن اغلق عليه
بابه فهو آمن حديثنده اولان حكمدن مستثنى اولوب بنا فامرتفع

اولور و بزار و حاکم و بیهقی سعد بن وقاص حدیثنده اقتلوهم وان

وجدتموهم متعلقین باستار الکعبة دیو روایت ایتدکلری بو معنایی

تأیید ایدر قال ابن شهاب الزهری میرک دیدی که بو کلام ماقبلنده

ذکر اولنان اسناده موصولدر معلق قیلنده دکلدر زیرا موطاده

قال مالک قال ابن شهاب ولم یکن رسول الله صلعم یومئذ محرما •

لفظیله واقع اولدی وبلغنی ان رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن

یومئذ محرما یعنی ابن شهاب دیدی که بکا بالغ اولدی و بر صحابیدن

شو وجهله استماع ایتدم که رسول اکرم یوم فتحده مکه یه داخل

اولدیغی کونده محرم دکل و محرم لباسی کیمش ایدی بلکه حلال لباسی

کیمش ایدی علما اختلاف ایتدیلر که حج و عمره قصدی اولمیان کمسنه

مکه یه داخل اولدقده احرام کیمک لازم میدر دکل میدر دیو شافعیده

مشهور اولان بودر که خواه مکرر جاحی ایچون داخل اولسون و طوبجی

و اوتجی و آوجی کبی خواه مکرر حاجت ایچون داخل اولمسون تجارت و زیارت

کبی مطلقا واجب اولمقدر و انده قول ضعیف ده مطلقا واجب اولمقدر

ائمه ثلاثه عندینده واجبدر و هر بریندن عدم وجوب دخی روایت

آنکه

اولنمشدر حنابله ارباب حاجات مکررهیی استثنا ایتدیلر و حنفیه داخل میقاتده

اولانی ایتدیلر ابن عبد البر اکثر صحابه و تابعین وجوبه قائللردر دیدی و عدم

وجوبنه حدیث باب دلالت ایدر تحقیق کلام کتب فقهیه متکفلدر اولمغله

بو مقدار اوزره اکتفا اولندی والله اعلم باب ما جاء فی عمامة رسول الله صلی

الله علیه وسلم بعض نسخه ده فی صفة عمامة واقع اولدی عمامه

عینک کسریله معروفدرکه ترکیده صاروق و فارسیده دستار دیرلر

بیضه و مغفره عمامه اطلاق اولندیغی قاموسده استنباط اولنور میرک

دیدی که ترجمه بابده عمامه دن مراد مطلقا باشه باغلانان شیدر

مغفر اولسون و الننه و قلنسوه اوزرینه باغلادقلری و حین مرضده

باشه باغلادقلری کبی احادیث بابده معلوم اولور مصنف بو بابده بش

ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی

عن حماد بن سلمة ح تحویل اسناده اشارة اولدیغی سابقا بیان اولندی •

حدثنا محمود بن غیلان حدثنا وکیع عن حماد بن سلمة ابی عن الزبیر عن جابر

بن عبد الله الانصاری قال دخل رسول الله صلی الله علیه وسلم مکة یوم الفتح و علیه عمامة سوداء

یعنی جابر دیدی که رسول اکرم مکه یه فتح کونی داخل اولدی اوزرنده

نسخه ... فلیکن ... ملا علی ... ابن حجر ... ایکی ... (کذا)

سیاه ثوب کیمك سنت اولدیغنه استدلال اتدیلر اگرچه خیر ثیابکم البیض
حدیث صحیحی من جهة بیاض ثوب کیمك افضلدر رسول اکرم عمامهٔ سودا
کیدکلری لبس اسود جائز اولدیغین اشعار ایچوندر دیدیلر نووی صحیح
مسلم شرحنده خطب الناس وعلیه عمامة سوداء حدیثینك شرحنده
دیدی که بو حدیثده حین خطبهده لبس اسود جائز اولدیغنه اشعار
واردر اگرچه لبس بیاض افضلدر شیخ جزری دیدی که رسول اکرم
یوم فتحده عمامهٔ سودا کیدکلرینك سری بودر که یودین مبین واضح
مستبین وجهاً من الوجوه متغیر اولمز ونوب سیاه عوارض سببیله متبدل
اولدیغی کبی جرکاب طعن اغیار ایله متکدر اولمدیغنه اشارهدر سائر
الوان ادنی عارض سببی ایله متغیر اولور والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا
ابن ابی عمر حدثنا سفیان بن عیینه عن مساور میمك ضمی وسین مهمله
و واوك کسری وراء مهمله ایله در الوراق رانك تشدیدیله بایع
ورق یا صانع ورق معناسنه عن جعفر بن عمرو بن حریث حاء
مهملهنك ضمی وراء مهملهنك فتحی و یانك سکونی بعده ثاء مثلثه ایله
حرثك تصغیریدر حدیثنی اکثر ائمه تخریج اتدیلر عن ابیه که عمرو در



قال رأیت علی النبی صلی الله علیه وسلم عمامة سوداء یعنی عمرو دیدی که رسول
اکرمك اوزرنده سیاه عمامه کوردم معنی اولمیه که عمروك بو حدیثنده
رسول اکرم عمامه سودایی نه وقت کیدکلرینه اشارت یوقدر لکن عمروك
حدیثی سند اخر ایله ذکر اولنده معلوم اولور که رسول اکرمك سیاه
کیدکلری حین خطبهده ایمش مصنف عمروك حدیثنی طریق
اخر ایله بیان ایلدی که ذکر اولنور الحدیث الثالث حدثنا محمود بن غیلان
ویوسف بن عیسی قالا حدثنا وکیع عن مساور الوراق عن جعفر بن عمرو
بن حریث عن ابیه ح ح ح ح که عمرو در ان النبی صلی الله
علیه وسلم خطب الناس وعلیه عمامة سوداء یعنی عمرو دیدی که رسول اکرم ناسه خطبه
قراءت ایلدی اوزرنده عمامهٔ سودا اولدیغی حالده معلوم اوله که
حدیث مذکورده رسول اکرمك عمامه سودا ایله ناسه خطبه
اتدیکی نه مقامده اولدیغنه اشارت یوقدر وابن حجر کلامندن منفهم
اولور که بو خطبه کعبه قاپوسنده اوله لکن مسلم ابی اسامه طریقندن عمرو
بن حریثدن کأنی انظر الی رسول الله صلعم علی المنبر وعلیه عمامة سوداء
قد ارخی طرفیها بین کتفیه دیو تخریج اتدیکی حدیث ابن حجر کلامنه

حدیثه ویرودزیرا یوم فتحده کعبه قاپوسنده منبر اولدیغی هیچ
بر احددن منقول دکلدر بلکه منقول اولان بودرکه رسول اکرم
یوم فتحده کعبه یه دخولی بعدنده خروج ایدوب وقاپونک عضاده
لرینه یا پیشوب ناسه خطبه اتدیلر لهذا صاحب مصابیح بو حدیثی باب
خطبة الجمعه ده ذکر ایلدی والله اعلم بعض نسخ شمایلده عصابة سوّد
واقع اولدی معرب وقاموسده عصابه عمامه معناسنه دیو ذکر اولندی وبو نسخه
عمامه نک مغفر التینه وضع اتدکلرینی تأیید ایلر اکر خطبه یوم فتحده اولور
الحدیث الرابع حدثنا هرون بن اسحق الهمدانی میمک سکونیله یمنده همدان قبیله
سنه نسبتدر یحیی بن محمد المدنی مدینة السلامه نسبتدر
بعض نسخه ده المدنی واقع اولدی عن عبد العزیز بن محمد حدیثی ستة
تخریج اتدیلر عن عبید الله بن عمر جدینه نسبتدر زیرا عبید الله
بن عبد الله بن عمردر عن نافع عن ابن عمر قال قائل ابن عمردر
كان النبی صلى الله علیه وسلم اذا اعتم اعتمامدن مأخوذ فعل ماضیدر که باشنه صارق
صاریق معناسنه سدل عمامته صاحب معرب دیدی که سدل الثوب سدلا
دیرلر طلب بابندن ثوبک جانبلرینی ضم ایتمیوب ارسال ایلسه و سدل



عمامه اندن عبارتدر که عمامه یی باشه صاردقده منکبلری اوزرینه
ارخا ایدهلر اسدل خطادر بین کتفیه یعنی ابن عمر دیدی که رسول
اکرم مبارک باشلرینه عمامه صاردقلری وقتده عمامه لرینی
ایکی کتفلرینک میاننه ارخا ایدرلر و بر روایتده ارسلها بین
یدیه ومن خلفه دیو وارد اولدی لکن افضل اولان کتفلری ما بیننه
ارسال اتمکدر ابن الجوزی وفاده ابی معشر طریقندن خالد الحذاء
دن تخریج اتدی که ابو عبد السلام بکا شویله خبر اتدی که ابن عمر
دن سؤال اتدم که رسول اکرم عمامه یی نه کیفیتده استعمال ایدرلر
ایدی دیو جواب ویردی که کوردم عمامه یی باشلرینه طولاشدروب
واوجینی ظهرلری جانبنه غرس یعنی صوقاررلر ایدی وکاهی کتفلری
میاننه زوایه ارسال ایدرلر ایدی وکتب سیرده روایات صحیحه
ایله ثابت اولدی که رسول اکرم کاهی کتفلری میاننه علاقه ارسال
ایدوب وکاهی عمامه لرینی علاقه سیز کیرلر ایدی قال نافع جمله سی
عبید الله کلامندندر وكان ابن عمر یفعل ذلك یعنی عبید الله بن
عمر نافعدن روایت اتدی که ابن عمر دخی اعتمام اتدکده عمامه سنی کتفلری

میاننه ارخا اتدر ایدی قال عبید الله جمله سی عبد العزیز کلامندندر
وقال نافع اوزرینه معطوف دکل ورأیت القاسم بن محمد وسالما یفعلان ذلك
یعنی عبید الله دیدیکه قاسم بن محمد وسالمی کوردوم فعل مذکوری ایشلرلرکن
حاللرده حاصلی عبید الله نافع ابن عمری وکندونك قاسم وسالمی
کیفیت معهوده اوزره کوردوکنی روایت ایلدیکی عبد العزیز تحدیث
ایلدی معلوم اوله که علاقه نی کتفین مابیننه ومنکبلر اوزرینه
وخلف وقدامه ارسال ایلمك مسنوندر ابوداود ومصنفی جامعنده
اسنادلریله اهل مدینه دن بر شیخدن شو وجهله روایت اتدیلر که
عبد الرحمن بن عوف دیدیکه رسول اکرم بنم باشمه عمامه صاروب خلف
وقدامه سدل ایلدی ابن ابی شیبه علی کرم الله وجهه دن روایت
ایدر که رسول اکرم علی یه عمامه کیدروب طرفلرینی منکبلری اوزرینه
ارسال ایلدی شرح السنه ده دیدی که محمد بن قیس دیدیکه ابن عمری
کوردوم باشنه عمامه کیوب خلف وقدامینه ارسال ایلمش ودخی ابن
عباس دن روایت اولندیکه رسول اکرم کاه قلنسوه اوزرینه عمامه
وکاه قلنسوه سز عمامه صارورلر ایدی وشیخ جزری دیدیکه بعض علما

دیدی

دیدیلرکه سنة اولان قلنسوه وعمامه کیمكدر وفقط قلنسوه کیمك
مشرکین زیی دز زیرا ابوداود وترمذی رکانه دن تخریج اتدیلرکه
رسول اکرمی استماع اتدیم بیوردیلرکه بیزم ایله مشرکین میاننده فارق
اوزرینه عمایم فرق ایدر دیو ودخی جزری دیدیکه قلنسوه سز عمامه
باشه طوتمق خصوصا ابدست وقتنده وقلنسوه عمامه تحتینده محکم طوتار
ودخی شیخ جزری تصحیح مصابیح ده دیدیکه کتبی تتبع وسیر وتواریخی
تفحص که رسول اکرمك عمامه سنك طولی نه مقدار اولدیغنه مطلع
اولمق ایچون لکن بر وجهله اطلاع ممکن اولمامش ایدی تا که اعتماد
اتدیکم کمسنه لردن بر کمسنه بکا خبر ویردی که شیخ محیی الدین
نووی کلامندن بر شیئه مطلع اولدم مآلی بوکه رسول اکرمك
بر قصیر وبر طویل عمامه سی وار ایدی که قصیر اولان عمامه نك
طولی یدی ذراع طویلك طولی اون ایکی ذراع ایدی والله اعلم
الحدیث الخامس حدثنا یوسف بن عیسی حدثنا وکیع حدثنا
ابو سلیمن ابن سلیما بن عبد الله بن حنظله حدثنی اکثر ائمه تخریج
اتدیلر وهو ابو سلیما راجع در عبد الرحمن بن الغسیل فعل المعنی

اتدم

مفعول در مغسول معناسنه حنظله انصارینك لقبی در میراك دیدیكی عبد الرحمن
ابن سلیمان بن عبد الله بن حنظله بن ابی عامر المدنیدر المعروف بابن الغسیل
پس غسیل بمعنی غسیل ایدر نك جدی در یوم احدده نفیر استماع ایدوب
جنابتدن غسل میسر اولمغله جنباً شهید اولدقده رسول اکرم کوردی که
انی ملائکه غسل جنابت ایله غسل ایدرلر لهذا غسیل دیو لقب اتدیلر
عن عکرمة که ابن عباسك غلامی ایدی عن ابن عباس ان النبی صلی الله علیه وسلم
خطب الناس وعلیه عصابة دسماء عصابه عینك کسریله اکثریا مریض
باشنه باغلادیغی کرباس دره استعمال اولنور وعمامه معناسنه دخی کلور حتی
بعض نسخه ده عصابه موضعنده عمامه ذکر اولنمشدر دسما دال مهمله نك
فتحی وسین مهمله نك سکونیله سیاه دیمکدر بعض نسخه ده سوداء
واقع اولدی یعنی ابن عباس دیدی که رسول اکرم ناسه خطبه قراءه ایلدی
باشنده بیوشیا عمامه اولدیغی حالده یاخود کرباس پارهسی اولدیغی
حالده مراد دیدی که صحیح بخاریده تخریج اولندیغی وزره بو خطبه رسول
اکرمك مرض وفاتلرنده ایدی وانسدن دخی تخریج اتدی که رسول
اکرم بو خطبه ده صکره بیر دخی منبره چیقوب خطبه اوقوهدی

میسر اولمدی پس عصابه دن مراد مریضلر باشلرینه باغلادقلری
بیوزیادهسی اولمق احتمال راجحدر ودخی دسما عرق وغباردن چرك
اولوده معناسنه اولمق محتملدر زیرا دسماء نظیف مقابلی استعمال
اولنور یاخود رسول اکرم اکثریا مبارك لحیه لرینی دهن ایله طلا
اتدکلرندن ناشی عصابه مزبوره چرك آلودا اولمش اوله که آنی
بولون عارضی اولمزبلکه اصلی اولور بخارینك انسدن عصابه
بوردکناری ایدی دیو تخریج اتدیکی بو احتمالی مؤیددر زیرا کناری
دنکی اصلك دنکنه مغایر اولور والله اعلم باب ما جاء فی صفة ازار
رسول الله صلی الله علیه وسلم ازار همزهنك کسریله ملحفه درکه فارسیده
چارشب دیرلر بو مقامده مراد اسفل بدنی ستر ایده جك نسنه دردر اعلای
بدنی ستر ایده جك نسنه ردادر ابن الجوزی وقاده عروة بن الزبیردن اسنادی
ایله روایت اتدی که رسول اکرمك ردالرینك طولی درت ذراع
وعرضی ایکی بچوق ذراع ایدی ابن القیم واقدیدن روایت اتدی که
رسول اکرمك رداسی برد وطولی التی ذراع وعرضی اوچ ذراع وبر قارش
وازاری عماندن طوقونمش طولی درت ذراع وبر قارش وعرضی

ایکی ذراع ایدی والله اعلم یعنی بو باب سول کرمك ازارلرینك وصفی
حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در مصنف بو بابده ایکی حدیث
ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا احمد بن منیع حدثنا اسمعیل بن ابرهیم
حدثنا ایوب السختیانی عن حمید بن هلال حدثنی سته تخریج ایدیلر
عن ابی بردة اسمی عامردر وکوفی در وامام ابو الحسن الاشعرینك
جدی در تابعی جلیل القدردر قاضی شریحدن صکره کوفه ده قاضی اولمش
ایدی حجاج معزول ایتدی قال قائل ابو بردة در اخرجت الینا عائشة
کساء کافك کسری ایله معروف ثوب در بو مقامده مراد داردر ملبدا
باء موحده نك فتح وتشدیدیله تفعیل بابندن اسم مفعول در مرقع معناکه
ترکیده یاماولو دیرلر لبد اصلنده کیچه و فارسیده نمد دیدکلری نسنه در
چونکه یاماولو اولان نسنه کیچه کبی قات قات اولمغله یاماولو اولان ثوبه ملبد
اطلاق اولندی نووی صحیح مسلم شرحنده ملبد مرقع در بعضیلر دیدیلرکه
اول ثوب درکه اورتاسی غلیظ اولوب کیچه کبی اوله دیدی وازارا غلیظا
یعنی ابو بردة دیدی که عائشه بیزه بر مرقع ردا و غلیظ ایلکدن منسوج
بر ازار چیقاردی وکساء زبور وازار معهود سول کرمك اولمش

حالی

حالیر و ایام عشرتنده اولان لباسی اولوق وهم اولوغوندن دیو فقالت عائشة
کسا وازاری کوستردکدن دیدیکه قبض مجهول صیغه سیله در اخذ معناسنه
روح رسول الله صلی الله علیه وسلم رسول اکرمك روح پر فتوحی بو کسا
وازارده قبض اولندی اکرچه رسول اکرم پایان امر واخر عمرنده ترقی و
غنایه نائل اولمش ایدی لکن البسۀ خشنه عبودیتیه انسب وتواضعه
اقرب اولمغله فقر وفنا اختیار ایدوب جمهور انبیا یه اقتدا وخلاصۀ
اولیا واصفیا یه اقتفا ایدرلر ایدی شیخ محیی الدین نووی دیدیکه
بو حدیث وامثالی رسول اکرمك لذائذ دنیای دوندن وشهوات وعرضنده
زهادة واعراض ایدوب قدر کفایه ایله اکتفا اتمك عادة کریمه
لری اولدیغین بیان ایدر پس بیر و اخلاق محمدی اولان عاقله
لایق اولان بودرکه پیشوای انبیا حضرتلرینك مسلکنه
سلوك ایدوب انك اخلاق حمیده سیله تخلق ایلیه وخصوص لباسده
وقایۀ حر وبرد اوله جق مرتبه دن تجاوز ایلیه بو خسه دنیا
لباسیدر فنی چاك اولور دامن وکریبانی هرنه دکلو اولورسه ده
زیبا چاك ایدر اخرنده دست قضا الحدیث الثانی حدثنا محمود بن غیلان

حدثنا ابو داود عن شعبة عن الاشعث بن سليم تصغير صيغه‌سيله‌در قال

قائلی اشعث در سمعت عمتی اسمی رهم در رهمك ضمی وهانك سكونيله كه

بنت الاسود بن خالد در تحدث عن عمها كه اسمی عبيد بن خالد المحاربی

در كوفه ده ساكن اولور ايدی يعنی اشعث ديدی كه عمه مدن ايشتدم كه

عمی سندن تحديث وحكايت ايلدی ميرك تهذيب الكمالدن عن عم ابيه لفظيله

روايت ايتدی كه ضمير مجرور اشعثه راجع در مآل واحد در زيرا بيوكمزنك

عمه سنك عمی كندو بابا نك عمی اولور بينما اصلی بين در وسط معناسنه

كامی نونك فتحی اشباع اولنوب بينا اولوب نته كيم بعض نسخ شمايلده واقع

اولدی وكامی ميم دخی زياده قلنوب بينما اولور نته كيم اكثر نسخه ده واقع

اولدی ما بعدنه مضاف اولور بعضيلر الف وما حذف اولنان مضاف اليه

دن عوض در ديديلر صاحب نهايه ديدی كه ظرف زماندر مفاجاه معناسنه

فعل وفاعلدن يا خود مبتدا وخبردن مركب جمله يه مضاف اولور ومعناسی

تمام اولمق ايچون جوابه محتاج در وجوابنده افصح اولان لفظ اذ ولفظ

اذا ذكر اولنمقدر انا امشی بالمدينة مشی بر مكاندن بر مكانه كتمك

اراده سيله نقل ايتمكدر وحرف با فی معناسنه در فی المدينة تقديرنده نته كيم

بعض

بعض نسخه ده واقع اولدی امشی مضارع صيغه سيله ذكر اولنديغی استحضار

صورة ماضيه ايچون در اذا مفاجاه ايچوندر انسانٌ خلفی يقول جمله سی

مبتدا اولان انسان لفظنك خبريدر وضمير مستكن انسانه راجع در

ولفظ انسان نكره موصوفه اولمغله مبتدا اولمغه صالح در ومقول قول

ارفع ازارك جمله سيدر تقدير كلام ان فی اثناء اوقات مشيی

فی المدينة فاجا وقت وجود انسان حاصل خلفی وهو يقول الخ پس بينما

لفظی فاجات فعلنك ظرفی واذا وقت معناسنه مفعولی در يعنی

مدينه ده يوردوكوم اثناسنده ازاريمی زمينه سوروييه رك يورير

ايدم ناگاه ازاريكی زميندن يوقارو قالدر ديو سويلر بر كمسنه

ارديمده ظهور ايتدی كه فانه زيرا ازاری يوقارو رفع ايلمك اتقی

تقوی يه زياده قريب وتقوی يه بغايه دليلدر زيرا صاحبنك كبر

وخيلادن بری اولديغنه دلالت ايدر اتقی وقايه دن مأخوذ افعل

تفضيلدر اصلنده اوقی ايدی ثانی واوه بدلا يعب بير مرتبه استعمالی

شايع اولدی كه تا نفس كلمه دن ظن اولنور وتقی يرمی كبی تقی يتقی

ديديلر بعض نسخه ده انقی واقع اولدی نوندن ايله نقاوه دن مأخوذدر

نظافت وپاكلك معناسنه يعنى ازارى زميندن رفع ايلمك زياده

ازارك نظافتنه سببدر **ابقى** ودخى زياده ازارك بقاسنه سببدر

زيرا ازار زمينه سورونكله نجس ايله آلوده اولور وتيز كهنه اولمه

سنه باعث در اما رفع اولنديقده هم پاك اولور وهم كيج كهنه اولور

رسول اكرم رفع ازارده ايكى منفعت ذكر ايتدى بيرى منفعت دينيه وبيرى

منفعت دنياويه ومنفعت دينيه مقصود بالذات واهم اولديغندن ومعلم

انى تقديم ايلدى پس بو كلامده منافع اخرويه ودنيويه دن حالى

اولديغنه ايما واردر **فالتفت** التفاتدن مأخوذ ماضى متكلم وحده در

**فاذا هو** انسانه راجع مبتدادر **رسول الله صلى الله عليه وسلم** يعنى

دونوب اردمه باقدم كه ازارى رفع ايله ديو تكلم ايدن رسول

اكرم ايمش پس ازاريمى زمينه سورودكمدن اعتذار ملاحظه سيله

**نقلت** رسول اكرمه ديديم كه **يا رسول الله هى** ازار معهود **بردة ملحاء**

برده اعراب استعمال ايلدكلرى كسادر پس ازاره راجع اولان ضميرك

تأنيثى خبرى اولان برده اعتبار يله در **وملحاء** ميمك فتحى ولامك

سكونى وحاء مهمله ومد ايله سواد وبياض ايله اولان آلاجه در بعضيلر

بيا



بياضى غالب اولان در ديديلر يعنى يا رسول الله بنم زمينه سورودكم

ازار اعراب استعمال ايتديكى اقلى قادالى آلاجه در كه چندان قيمتى

يوقدر وزمينه سورومك اثبات كبر وخيلادن اولمغه تحملى يوقدر

وتيز كهنه اولمسى ديو رفع ايلمكه اهتمام اولنمغه ديكمز ديديم

**قال** قائل رسول اكرم در **اما لك** استفهام انكارى وما نافيه ولام مفتوحه

جاره وكاف خطاب ايچوندر **فىّ** يانك تشديديله وفتحيله در **اسوة**

همزه نك كسرى وضمى وسين مهمله نك سكونى وواوك فتحيله بير كمسنه

غيرى كمسنه يه اتباع ايلدكده حاصل اولان حالتدن عبارتدر بعضيلر

اقتدا ومتابعتدر ديديلر يعنى رسول اكرم ديدى كه سنك ايچون بنم

فعلمده اقتدا يوقميدر كه ازار كيمك خصوصنده بنم فعلمه متابعت

ايتمزميسين بلكه متابعت ايدرسين زيرا معقول اقتدا ايتمكدر **فنظرت**

**فاذا ازاره الى نصف ساقيه** رسول اكرمك ازارنه نظر ايتدم ناكاه كوردم

كه ازارى ساقلرينك نصفنه بالغ اولمش رسول اكرم صحابينه بوده

لسانا رفع ازار ايله ومتابعت فعلى ايله امر ايلدى پس عاقل كامله لايق

اولان بودركه هر خصوصده رسول اكرمك قولنه اطاعت وفعلنه

متابعت ايليه والله الموفق الحديث الثالث حدثنا سُوَيْدٌ تصغير صيغه
سيله در بن نصر صاد مهمله نك سكونيله در حدثنا عبد الله بن المبارك
عن موسى بن عُبَيْدَة تصغير صيغه سيله در عن اياس همزه نك كسريله در
بن سلمة بن الاكوع حديثنی سته تخريج اتديلر غرابيه كه سلمة بن الاكوع
در جدينه نسبت در زيرا سلمه نك پدرنك اسمی عمرو در واكوعك اسمی
سنان بن عبد الله در وكنيه سی ابو اياس در وسلمه مزبور تحت الشجرة
بيعت ايدنلردندر وذئبك تكلم اتديكی حكايت مشهوره سلمة بن
الاكوع ايچوندر يزيد بن ابی عبيده ديديكه سلمه دن اشتدم ديديكه
سلمه دن اشتدم ديدی كه رسول اكرم ايله يدی كره واو ارسال اتدكلری
سر عسكرلر ايله يدی كره غزايه كتدم سكسان ياشنده بالغ اولدقدن
هجرتك يتمش درد دنجی سنه سنده مدينه ده وفات ايلدی قال
قائل سلمه در كان عثمان ابن عفان انصراف وعدم انصراف فی خاطر
در يأتزر همزه نك سكونيله والفه قلبی دخی جائزدر ايتزار
دن مأخوذ در لبس ازار معناسنه الی منصف جمعدن ما فوق الواحد
مراد در ساقيه قرينه سيله يعنی سلمه ديديكه عثمان رض ازاری

كير

كيرو ساقلرينك نصفلرينه دك ارخا ايدر ايدی وقال قائل
عثمان در هكذا كندونك ازاركيه سنك طرزنه اشارة در
كانت ازرة صاحبي ازره همزه نك كسری وزانك سكونی وراينك
فتحيله نوع صيغه سيدر كه هيئة معناسی افاده ايدر يعنی
عثمان ديدی كه بنم ازاركيه منك صورة هيئتی كبی ايدی صاحبمك
ازاركيه سنك صورتی وهيئتی حاصلی صاحبم دخی ازاری بنم كيديكم
كبی كيير ايدی عثمان صاحبم ديديكندن مرادی كيم اولديغی معلوم
اولمغله سلمه مرادينی تفسير ايدوب ديديكه يعنی ضمير متكلم عثمانه
راجع در النبی صلی الله عليه وسلم يعنی عثمان صاحبی لفظيله رسول
اكرمی مراد ايدر مخفی اولميه كه يأتزر قولنه مناسب اولان يقول هكذا
ديمك ايدی تاكه يأتزر لفظی كبی استمراری مفيد اوله لكن عثمانك
ازاركيه سی مستمر وقول مذكوری تكلمی غير مستمر اولمغله يأتزر
لفظندن مضارع وقال لفظندن ماضی اختيار ايلدی ودخی سلمه
صحابه كرامدن اولوب رسول اكرمك كيفيت ايتزارينی كندو كورمش
ايكن عثمانك كيفيت ايتزاردن حكايت اتديكی هيئة معهوده

اوزره لبس ازار سنت مودوثه وقاعده محفوظه اولوب حتى
رسول اكرمك خليفه سى حجى بو شيوعه مرضيه دعا ايتدكين افاده
ايتمك ايچوندر والله اعلم الحديث الرابع حدثنا قتيبة بن سعيد
اخبرنا بعض نسخه ده حدثنا وبعضنده انبأنا واقع اولمشدر ابو الاحوص
عن ابى اسحق السبيعى عن مسلم بن نذير اصح نسخ نذيرك نونك ضمى
وذال معجمه نك فتحى ويانك سكونى بعده راء مهمله وتصغير صيغه
سيله در عن حذيفة بن اليمان يمانك اسمى حسيل بن جابر ويمان
لقبى در حذيفه كبار صحابه دن ورسول اكرمك صاحب سرى ايدى
رسول اكرم يوم الخندقده انى مشركينك احوالنه اطلاع ايچون
جاسوس كوندرمش ايدى وبر كمسنه صحابه دن وفات ايتسه حضرت
عمر نظر ايدر ايدى كه جنازه سنه حذيفه حاضر اولور سه عمر دخى حاضر
اولور اولمز ايسه اولمز ايدى حذيفه ويدرى يمان وبرادرى صفوان يوم
احدده حاضرلر ايدى لكن بعض مسلمين خطاء مشركيندن ظن ايدوب
يمانى قتل ايتدى وحذيفه ديتنى هبه ايلدى وهمدان ورى ودينور
حذيفه يدنده فتح اولدى واوتوز التى تاريخنده حضرت علينك

ابتداء

ابتداء خلافتنده وفات ايلدى قال قائل حذيفه در اخذ رسول الله
صلى الله عليه وسلم بعضلة ساقى عضله عين مهمله وضاد معجمه ولامك
فتحه لريله تركيده سكر لوات تعبير اولنور اكر ايدر او ساقى لفظنده او
كلمه راويدن شك ايچوندر كه حذيفه دن بو حديثى روايت ايدن
مسلم بن نذير حذيفه ساقى مى ديدى ساقه ديدى ديو تردد ايتدكنى
افاده ايدر وضمير مجرور رسول اكرمه راجع در ميرك ديدى كه بعض
طرقده اخذ النبى صلعم اسفل من عضلة ساقى لفظيله بلا شك وارد
اولدى يعنى حذيفه ديدى كه رسول اكرم بنم ساقمك ياخود كندو
ساقنك عضله سنه ياپشدى فقال پس رسول اكرم ديدى كه هذا
موضع الازار شو يعنى عضله ازارك موضعيدر كه لايق اولان عضله
ساقدن اشاغه چكمكدر ولفظ هذانك تذكيرى خبرى اعتباريله
در فان ابيت واكر سن فضل ايله عمل ده قاچوب ازارى عضله دن
اشاغى چكمك مراد ايدر ايسك فاسفل ازارك موضعى عضله
دن اشاغيده كعبينك يوقاروسيدر فان ابيت اكر بو موضعه وضع
ايتمكدن قاچوب دخى اشاغى چكمك مراد ايدر ايسك معقول ومناسب

دخی بیلنمش اولدی که **فلا حق للازار فی الکعبین** ازارک طوپوقلره
حقی وطوپوقلره واصل اولمغه لیاقت وتحملی یوقدر محو اولمیه
حدیث مذکورک ظاهری دلالت ایدرکه ازاری کعبینه دک
اوزاتمق ممنوع اوله لکن بخارینک ابو هریره دن النبی صلعم قال
ما اسفل من الکعبین من الازار فی النار یعنی ازاردن طوپوقلردن
اشاغی اولان جهنمده در دیو تخریج ایتدیکی حدیثک ظاهری
دلالت ایدرکه ازاری کعبینه دک اوزاتمق جائز اوله لهذا نووی
دیدی که ازارده قدر مستحب نصف ساقه دک اوزاتمقدر
وبلا کراهة جائز اولان ساقدن اشاغی کعبلره وارنجه اوزاتمقدر
وکعبیندن اشاغی اوزاتمق کبر وخیلا ایچون اولورسه منع تحریم
ایله ممنوع ولا منع تنزیه ایله ممنوعدر پس حنیفه نک بو حدیثی
کعبینه دک اوزاتمقدن نهی اولنمقده مبالغه یه محمول در تا که
کعبیندن اشاغی اوزاتمغه منجر اولمیه وبطریق الاولی بوندن
منفهم اولور که کعبیندن اشاغی کچورمک زیاده مکروه اوله ودخی
معلوم اوله که عربک اکثر ملبوسلری ردا وازار اولمغله حدیث مذکورده

ازار

ازاری طوپوقلردن اشاغی کچورمک ممنوع اولدیغی حال
ضرورتده عذری اولان احواله مخصوصدر پس بر کمسنه نک
طوپوغنده اشاغی جراحتی اولوب ذبابک اذاسندن خوف
ایلسه وجراحتک ورزینه باغلایوب ستر ایده جک نسنه
بولمسه اول کمسنه یه ازارینی یاغیری ثوبنی طوپوغندن اشاغی
کچورمک جائز اولدیغنی شیخ ابن العراقی تصریح ودرسول اکرم
عبد الرحمن بن عوف وزبیر بن العوام حکه یه مبتلا اولدقلرنده
حریردن قمیص کیمکه اذن ویردکلری ایله بو معنایه استدلال ایلدی
نته کیم بخاری روایت ایلدی وبعض روایاتده قملدن که ترکیده کهله
دیرلر رسول اکرمه شکایت ایتدکلری ایچون اذن ویردیلر دیو واقع
اولمغله روایتین ما بینی شویله توفیق ایتدیلرکه جائزدرکه هم
حکه یه هم کهله یه معا مبتلا اولمش اولهلر یا خود حکه نک مبدئی
کهله نک کثرتی اولوب کاهی سببنه کاهی مسببنه تعرض اولنمش اوله
وشرعا منهی اولان شیئی اقتضاء ضرورت حسبیله ارتکاب ایدن با اولدیغی
متحقق در تداوی ایچون کشف عورت جائز اولدیغی کبی ودخی معلوم

اولدی که ازار خصوصنده مذکور اولان احکام رجاله مخصوص اولوب
نساده اولمدیغنه قاضی عیاض اجماع واردر دیو نقل ایلدی زیرا
نسائی سننده وترمذی جامعنده روایت ایتدیلر که ام المؤمنین ام
سلمه رسول اکرمدن ازاری کعبیندن اشاغی ارسال ایتمک
حقنده اولان وعیدی استماع ایتدکده دیدی که یا رسول الله
نسالر ذیللرینه نه صنعت ایتسونلر ونه ایشلسونلر رسول اکرم
دیدی که بر شبر مقداری ارخا ایتسونلر ام سلمه دیدی که بو تقدیرجه
ایاقلری آچیق قالور پس رسول اکرم دیدی که بر ذراع مقداری
ارخا ایدوب بوندن زیاده ایتمسونلر امدی معلوم اولدی که حکم
ازاردن بر عامدر که تخصیص اولنمشدر حاصلی لبس ازار خصوصنده
وازاره مشابه اثواب حقنده رجال ایچون ایکی حال واردر بری
حال استحبابدر که نصف ساقه وارنجه اقتصاردر وبری
حال جوازدر که نصف ساقدن اشاغی کعبه وارنجه ارسالدر که
کعبه مسامت اولمیه کذلک نسا ایچون دخی ایکی حال واردر
بری حال استحبابدر که رجال ایچون جائز اولان مقداردن بر شبر

مقداری

مقداری زیاده اولمقدر وبری دخی حال جوازدر که قدر اولی اوزرینه
بر ذراع مقداری زیاده اولمقدر پس بونلرک اولیجه مقداردن زیاده
اولور ایسه رجال ونسایه مکروه واسراف ممنوعدر ودخی جر ازار
دن نهی اولندیغی کبی خیلایی متضمن اولدیغی ایچوندر وبو حکمده
پیراهنک وسائر ملبوساتک استینلرینی تطویل وتوسیع ایتمک
داخلدر قاضی عیاض معتاددن زیاده اولان مکروهدر دیو نقل
ایلدی وطبری دخی بو قوله ذاهب اولدی ابن العربی دیدی که اهل
زمانه ما بیننده بر اصطلاح ظاهر اولدی وخلایقدن هر صنف
ایچون بر علامت پیدا ایتدیلر تا که هر فرقه کندویه مخصوص اولان
شعار ایله غیریلردن ممتاز اوله امدی اکر خیلا طریقیله اولور ایسه
تحریمنده شک یوقدر وعادت طریقیله اولور ایسه اسراف مذموم مرتبه سنه
بالغ اولمز ایسه انده نهی جاری دکلدر دیدی ودخی معلوم اوله که
رسول اکرمک بدن نظیفنده طیبدن غیری شی ظاهر اولمغله
اصلا ثوبلری متفسخ وچرکلو اولمزلر ایدی وخواصندن بری
بو ایدی که ثوبلرینه قمل حادث اولمز ایدی امام رازی ثوبلرینک

وذرينه ذباب واقع اولز ايدى ديديك وبعوض دنلربنى مقص

اتمز ايدى والله اعلم وصلى الله على محمد واله وصحبه وسلم **باب ما جاء**

**في مشية رسول الله صلى الله عليه وسلم** مشية ميمك كسريله

بر شخصك كندويه مخصوص معتاد اولديغى رفتارى ديمكدر يعنى

بو باب رسول اكرمك معتاد اولديغى يوروييش حقنده وارد اولان

احاديث بياننده در مصنف بو بابده اوج حديث ذكر ايلديـ

**الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد اخبرنا ابن لهيعة**

لامك فتحى وهانك كسريله ميرك صدوق در ديديك تقريب ده

كتابلرى محترق اولدقده صكره خلط ايلدى ديديك نووى تهذيب ده

ضعفنه جزم ايلدى **عن ابي يونس عن ابي هريرة قال ما رأيت**

رؤيتدن بصريه اولور **شيئا** مفعولدر **احسن** شيئانك صفتى اولور

واكر رؤيت علميه اولورسه مفعول اول ومفعول ثانى اولورلر **من رسول**

**الله صلى الله عليه وسلم** يعنى ابو هريره ديديكه رسول اكرمدن

كوزل هركز بر شى كورمدم ياخود بيلمدم عرفا بو كلامدن فهم اولنان

بودركه رسول اكرمدن كوزل بر شى يوقدر **كان الشمس تجري**

**في وجهه** جمله استينافيه بيانيه ياخود ما قبلك تعليلى در شمسك

فلكنده جريانى حسن ونورك رسول اكرمك چهره سنده جريانننه

تشبيه ايلدى تشبيه معكوس طريقيله مبالغه قصديله يعنى

كويا شمس فلكنده حسن وبهاء رسول اكرمك يوزنده جارى اولديغى

كبى جارى اولور ايدى تناهى تشبيه قبيلندن اولمق دخى محتمل در يعنى

كويا شمس رسول اكرمك يوزنده متمكن ايدى طبرانى ودارمى ربيع

بنت معوذدن لو رأيته لرأيت الشمس طالعة ديو تخريج اتدكلرى

حديث وابن الجوزى وقتاده عمرو بن عمر طريقيله محمد بن السايب

دن ابى صالحدن ابن عباسدن لم يكن لرسول الله صلعم ظل و

لم يقم مع الشمس قط الا غلب ضوؤه ضوء الشمس ولم يقم مع سراج

قط الا غلب ضوؤه ضوء السراج ديو تخريج اتدكى حديث معناى اخيرى

مؤيدلردر دخى اولميه كه سائر اعضانك حسنى وجهك حسنيه غالبا

تابع وهركسك حسنى چهره سنده نمايان اولمغله وجهى تخصيص

بالذكر ايلدى **وما رأيت احدا اسرع في مشيته** ميمك كسريله

كيفيت مشى معناسنه بعض نسخه ده مشيه واقع اولديكه معنالرى متقاربدر

مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دخی یورویشنده رسول اکرمدن
زیاده سریع کمسنه کورمدم کأنما الارض تطوى له کویا زمین
رسول اکرم ایچون قدملرینک تحتنده طی وجمع اولنور ایدی إنّا
همزه نک کسریله استینافی بیانیدر بعض نسخه ده وانّا واقع اولدی
لَنُجْهِدُ أَنْفُسَنَا نجهد نونک ضمی وجیمک سکونیله وهانک کسریله
اجهاددن مأخوذ متکلم مع الغیر صیغه سیدر ونونک وهانک فتحیله
جهددن مأخوذ اولمق دخی جائزدر دیو شیخ جزری تصحیح ایلدی
أَجْهَدَ دابّته وجهدها دیرلر اکر دابه یی طاقتندن زیاده سوروب
دابه مشقته دوشسه یعنی رسول اکرم مشی ایدیکی وقتده بیز آندن
یتشمک ایچون کندومزه عظیم زحمت ویرور ایدک وَإِنَّهُ لَغَيْرُ
مُكْتَرِثٍ جمله سی نجهدنک فاعلندن یا مفعولندن حالدر اکتراث
بر شیئه مبالات ایتمک یا مهم ایتمه مکدن عبارتدر اکترث به
دیرلر ما ابالی به معناسنه صاحب نهایه دیدیکه دائما نفیده
استعمال اولنور واثباتده استعمالی شاذدر یعنی بیزم نفسمزه
مشقت ویره جکی قایرمدیغی حالده مقصود رسول اکرمک

مشی

مشی بغایه هوندر وثانی وزنده اولوب سرعت فاحشه ایله دکل
ایدی که وقارینه منافی اوله بلکه مشیده سرعت ایتدیکی کمال
قوتندن ایدی کندویه تعب ویروب عجله ایتدکندن دکل ایدی
بعضیلر دیدیلر که غیر مکترث غیر مکثر فی الاسراع دیمکدر یعنی
کندویه مشقت ویره جک مرتبه سرعت ایتمز ایدی تورپشتی دیدی
که کرث لفظی ظن اولنور که کثر لفظنک مقلوبی اوله جبذ
وجذب کبی برکت دیدیکه معنای حدیث بودر که رسول اکرم عادتی
اوزره مشی ایلیسه کندومزه هر چند زحمت ویر ایدک آندن
یتشمک ایچون یتشمکه قادر اولمزدک والله اعلم الحدیث الثانی
حدثنا علي بن حجر حاء مهمله نک ضمی وجیمک سکونیله در وغیر واحد
یعنی مشایخمزدن علیدن غیری کمسنه لر دخی تحدیث ایتدیلر
قالوا حدثنا عيسى بن يونس عن عمر بن عبد الله مولى غفرة
غین معجمه نک فتحی وفانک سکونیله در قال حدثني إبراهيم
بن محمد من ولد واو ولامک فتحه لریله مفرد واسم جنس وواوک
ضمی ولامک سکونیله جمع اولمق دخی محتملدر اولاد معناسنه علي بن أبي طالب

كرّم الله وجهه قال قائل ابرهيم در كان علي اذا وصف
رسول الله صلى الله عليه وسلم قال قائل علي در كانده ضمير مستكن
رسول اكرمه راجع در اذا مشى تقلع تقلّع اياغني زميندن
قوت ايله رفع ايدوب اصحاب كبر وخيلا كبي خطوات متقاربه ايله
مشى ايتمكدر يعني ابرهيم ديدي كه حضرت علي رسول اكرمي وصف
ايلدكده دير ايدي كه مشى ايتدكده تقلعا مشى ايدوب اياغني ارضدن
قوت ايله رفع ايدوب ارباب خيلا ونسا كبي تقارب خطوات ايله مشى
اتمزلر ايدي كأنما ينحط طانك تشديديله انحطاطدن مأخوذ
در نزول معناسنه في صبب صاد مهمله وموحده نك فتحه لريله فارسيده
شيب وتركيده اينش ديرلر يعني كويا مكان عاليدن مكان سافله نزول
ايدر ايدي الحديث الثالث حدثنا سفيان بن وكيع انبأنا ابي
كه وكيع در عن المسعودي عن عثمان بن مسلم بن هرمز ها
وميمك ضمه لريله غير منصرف در عن نافع بن جبير تصغير صيغه سيله در
بن مطعم تخفيف واسم فاعل صيغه سيله در عن علي رضي الله عنه
قال كان النبي صلى الله عليه وسلم اذا مشى تكفأ فانك

تشديدكي

تشديديكي بعده همزه ايله ماضي صيغه سيله در تكفؤاً تفعّل بابندن
مصدردر يعني نافع ديدي كه علي ديدي كه رسول اكرم مشى ايلدكي
وقتده اياقلرن زميندن دفعه واحده ده رفع ايتمك ايچون
قداملرينه ميل ايتمكلك ايله ايدرلر ايدي نه خسته لر كبي حركت ونه
متكبرلر كبي جنبش ايدرلر ايدي مخفي اولميه كه بو بابده واقع اولان احاديث
ثاني وثالث باب اولده مذكور اولوب ترجمه سي اول محلده ذكر اولندي
لهذا بو مقامده بو مقداره اقتصار اولندي والله
كأنما ينحط من صبب معناسي تحقيق ايلدي وصلى الله على محمد واله
وصحبه اجمعين باب ما جاء في تقنع رسول الله صلى الله عليه وسلم
تقنع قاف ونونك مشدده ايله باشي بوروكمكدن عبارتدر خواه
فوق العمامه خواه تحت العمامه وبو مقامده مراد استعمال قناع
در وقناع بر ثوب در كه دهن استعمال اولندقدن صكره قلنسوه وعمامه
وبعض اجزاء ثوبي محافظه ايچون باشه بورورلر اكن بخاري
صحيحنده هجرة حكايه سنده عايشه دن قالت قائل لابي بكر هذا
رسول الله مقبلا متقنعا ديو تخريج ايتديكي حديثدن منفهم

اولودكه رسول اكرم دهن استعمال اتمش ایکی دخی قناع استعمال

ایده لر زیرا بو وقتده تقنع اندکلری کبی ولری اصلا کمسنه بیلمسن

حصوصا مدینه هجرة صددنده اولمغله اهل مکه دن اخفا ایچون

ایدی فحینئذ اولیه که مصنفك بو بابده بیر حدیث ایراد ایلدیکه

بعینه باب ترجلده ایراد اتمش ایدی وشبهه یوقدرکه حدیث واحدده

احکام متعدده استنباط اولونسه اول حدیثی ابواب متفرقه

ده مرة بعد اخری ذکر ایلمکده باس یوقدرنته کیم صحیح بخارینك

بعض ابوابنده واقع اولمشدر لکن باب تقنعی باب مشیه وباب

جلسة مابیننه توسیطك وجهی ظاهر دکلدر دیو عصام تصریح

ایلدی خاطر فاتره خطور ایدرکه باب مشینك متضمن اولدیغی

احادیث ثلاثه ده ایکی حدیث باب اولده ذکر اولنمش

ایکی مکررا باب مشیتده ذکر اولندیغی کبی باب تقنع ده مذکور

اولان حدیث واحد باب ترجلده ذکری سبقت اتمشدی پس

حدیثلرینك تکرر ذکری واسطه سیله بابین معهودین

مابینتده مناسبة ما حاصل اولدیغی باعث توسیط اولدی والله اعلم

حدثنا

حدثنا یوسف بن عیسی اخبرنا وکیع اخبرنا الربیع بن صبیح

واولك وداننك وصادك فتحه لریله تکبیر صیغه لریله در عن یزید

بن ابان همزه نك فتحی وباء موحده ایله منصرف وغیر منصرف اولمق جائز

در عن انس بن مالك قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یکثر القناع

یعنی انس دیدیکه رسول اکرم قناعی چوق استعمال ایدرلر ایدی کان

نونك تشدیدیله در قوبه ثوب زیات نسبه صیغه سیله بایع الزیت

یاخود صانع الزیت معناسنه یعنی کویا رسول اکرمك ثوبینك یوقاروسی

یاخود قناعی زیت فروش یاخود زیت اخراج ایدن کمسنه نك ثوبی در

تفصیل حدیث باب ترجلده مرور ایلدی وصلی الله علیه واله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی جلسة رسول الله صلی الله علیه وسلم

بعض نسخه ده جلسة رسول الله واقع اولدی جلسه جیمك کسری

ولامك سکونی ایله جلوسك هیئتی وکیفیتی دیمکدر وظاهر اولان

بودرکه بو مقامده نوعه مقابلی اولدیغی استلقا حدیثنه مناسب

اولسون ایچون مصنف بو بابده اوچ حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول

حدثنا عبد بن حمید انبانا عفان بن مسلم حدثنا عبد الله بن حسان

سین مهملەنك تشدیدیلە منصرف وغیر منصرف استعمال اولنور
عرفطة بنته بعض نسخەدە افراد صیغەسیلە واقع اولدی عزقیلة بنت
مخزمة العنویة ابن عبد البر استیعابدە دیدیکە صفیة ودحیبة
کە عبد الله بن حسانك جدّەلریدر قیلەدن حدیث روایت ایدیلر
انها رأت رسول الله صلی الله وسلم فی المسجد وهو قاعد
جملەسی رأت لفظنك مفعولندن حالدر القرفصاء قافك ضمی ورا
مهملەنك سکونی وصاد مهملە ومدیلەدر فراء دیدیکە قاف وفانی مضموم
ایدرایسك ممدود ومکسور ایدرایسك مقصور ایدرسین
جوهری کلامندن ضم ایلە ممدود ومقصور اولمق جائز دیو مفهوم اولور
قعوددن بر نوع بیش قعد فلان القرفصاء دیمك قعد قعوداً مخصوصاً
دیمکدر بخاری قرفصا یدایلە احتبا دیمکدر دیدیکی تصویری بوددکە
بعضیدر ویشلو کمرە یکوردکلری هیئتندە الترنی کمر موضعندە استعمالت
ایدوب ترکیدە سکوردە دیدکلری موضعلری زمینە وضع ایدوب و
اویلوقلرە قارنینە قویوب الترینی ساقلرینك اوزرینە یا غلادرلر
کە اکثریا اعراب بو اسلوب اوزرە جلوس ایدرلر یعنی قیلە دیدیکە

بن

بن رسول اکرمی مسجدە کوردوم قرفصا قعود ایتدیکی حالدە قالت
قائل قیلەدر فلما رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم قاضی
بیضاوی اختیار ایتدیکی وزرە رؤیت دن مراد رؤیت بصریەدر
پس المتخشع نصب ایلە رسول لفظنك صفتی اولور متخشع تخشع
دن مأخوذدر ظهور خشوع معناسنە کە متخشع مظهر خشوع وتواضع
دیمکدر میرك دیدیکی کە رؤیت رؤیة علمیە معناسنە اولوب مفعول ثانی
اولمق محتملدر زیرا خشوع امر باطنی اولمغلە بصر ایلە ادراك اولنماز
فحوا اولمیە کە بو مقامدە مدرك خشوع دکلدر بلکە خشوع اظهار
ایدن شخصدر یعنی صفت خشوع اظهار صفتی ایلە موصوف اولان رسول
اکرمك ذاتیدر کە بصر ایلە ادراك اولنور ودخی المتخشع
ارسلها العراك قبیلندن رأیت نك مفعولندن حال اولمق محتملدر
رأیت رسول الله حال کونە متخشعاً تقدیرندە فی الجلسة یعنی
کیفیت قعودندە متواضع اولان رسول اکرمی کوردکوم وقتدە یاخود
رسول اکرم کیفیت قعودندە متواضع بیلدیم ایسیە یاخود رسول اکرم
کیفیت قعودندە تواضع اظهار ایتدیکی حالدە کوردوم ایسە ارعدت

مجهول صیغه‌سیدر زُالعَرَق فا و دا، مهمله‌نك فتحه‌لری ایله خوف معناسنه
در یعنی اندامده رعشه القا اولندی خوفدن ناشی طیبی دیمکدر
المتخشع لفظی صفت اولدیغی صورتده کلامده تجرید وار در کویا قیله
رسول اکرمك ذات ذکیه‌سندن بر شخص متخشع اخراج ایلدی که
مقصودی رسول اکرمك کمال خشوعنی اظهاردر کذا وزرینه بو کیفیته
مشاهده‌سی ناشی مستولی اولان مهابتی افاده در وهذا لما نك جوابنده
ماضی مجهول صیغه‌سیله اُرعِدَت دیدی صاحب کشاف تجریدی بو بیت ایله
تمثیل ایدی که فَلَئِن بَقِیتُ لَاَرحَلَنَّ بِغَزوَةٍ تَحوِی الغَنائِمَ اَو یَموتَ کَرِیمُ
که کریمدن مرادی کندو نفسیدر بیضاوی دیدی که یعنی رسول اکرم
اکرچه تواضع ایله شهرهٔ آفاق در مع هذا بو کیفیت ایله کوردکلرینه
بکمال مهابتی مستولی اولوب اندامه لرزه و سراپا اعضامه رعشه دوشدیکی
پس رسول اکرمده اولان مهابت درجهٔ کمال بالغ اولوب رسائی اکتساب
وکسب وتصنیع ایله اولدیغنه اشارهٔ اولور امدی بو مقامده تفعّل
صیغه‌سی تکلف ایچون دکلدر بلکه معنی زیادلك ومبالغه ایچوندر
نته کیم اسم الهی ده لفظ متکبّر بو قبیلدندر پس معلوم اولدی که رسول اکرمك

خشوع

خُشوع کاملی وار ایکن مهابة کامله‌سی دخی وار ایمش باب لباس رسول الله
ده واقع اولان ایکنجی حدیثده بیان اتدکمز اوزره قیله‌نك بو تحفه رسول
اکرم ایله اول ملاقاتنده اولدیغی تفصیل اولنمش ایدی حضرت علیدن
روایت اولنان مَن رَآهُ بَدِیهَةً هابَهُ حدیثی قیله‌نك رعدهٔ معهوده‌سیله
منکشف اولور رسول اکرم قیله‌دن بو حالتی ازاله ایچون یا مِسکینة
عَلَیكِ السَّکِینَة دیو بیوردقده قیله‌دن رعده زائل اولوب استیناس
حاصل اولمغله حضرت علیدن روایت اولنان وَمَن خالَطَهُ مَعرِفَةً اَحَبَّه
حدیثی متحقق اولور والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا سعید بن
عبد الرحمن المخزومی ثقه در وغیر واحدٍ من المشایخ قالوا انبأنا سفیان
عن الزهری عن عبّاد بن تمیم الانصاری المزنی ثقه در بعضیلر
رؤیتی وار در دیدیلر عن عمّه که عبد الله بن زید بن عاصم در که تمیم
مذکورك لِاُمٍّ برادری در صحابی مشهور در و مسیلمة الکذابی قتل ایلدی
اَنَّه ضمیر عمّه راجع در رَأی النبی صلی الله علیه وسلم مُستَلقِیاً
اِستِلقادن مأخوذ در ترکیده ارقاسی اوزرینه یاتمق دیمکدر فی
المسجد واضِعاً مُستَلقِیاً کبی رأی نك مفعولندن حال اولور احوال

مترادفه قيلنده واكر واضعاً مستلقيا ده اولان ضميرمسكنده
حال ولوسه احوال متداخله قيلنده اولورلر احدكم رجليه على الاخرى
يعنى عبد الله رسول اكرمى مسجدده ارقاسى اوزرينه ياتوب بيرآياغنى
بيرآياغنك اوزرينه قودوغى حالده كوردى محتملدركه اياغنك بيرينى
ديكوب ديكرينى انك اوزرينه وضع ايليه ومحتملدركه اياغنك بيرينى
اوزادوب ديكرينى انك اوزرينه وضع ايليه فحنى اولديكه حديث مذكور صحيحينده
مسطوردر لكن ظاهرى مسلمك جابردن ان النبى صلعم قال لا يستلقين
احدكم ثم يضع احدى رجليه على الاخرى يعنى رسول اكرم ديديكه سزده
بيريكز البته يوزى يوقارى ياتوب اياقلرينك بيرينى اول بير
اياغنك اوزرينه وضع اتمسون ديو تخريج اتديكى حديثه معارضدر
ميرك ديديكه مابينلرده شو وجهله جمع ممكندر كه بير اياغى بير
اياغك اوزرينه وضع اتمك ايكى وجه اوزره اولور وجه اول بودركه
اياغنك بيرينى اوزادوب ديكر اياغنى آنك اوزرينه وضع ايليه
بو وجهده باس يوقدر زيرا بو هيئتده كشف عورت بولنماز
وجه ثانى بودركه ديزينك بيرينى نصب ايدوب ديكر اياغنى انك

اوزرينه وضع ايليه بو وجهده اكر اياغنده شلوار ولوب ياخود
ازارى ياخود سنك دامنى اوزون اولمغله انكشاف عورتدن امين
اولورسه بونده باس يوقدر امدى حديث باب وجه اول صورتنه محمول
در وحديث جابر وجه ثانى صورتنده كشف عورتدن امين اولمدقلرينه
متوجهدر خطابى حديث نهى منسوخ اولمق محتملدر ديديكى شيخ ابن
حجر نسخ ادعاسنده تأويل اولنور دير زيرا مجرد احتمال ايله نسخه رجعت
اولنماز وجائزاولديغى خصايص نبى عم دندر ديديكلرى بعيددر
زيرا بودخى احتمال ايله ثابت اولماز خصوصا رسول اكرمك
وفاتندن صكره بعض صحابه مسجدده فعل مذكورى ايدرلرايدى
وهركز برفرد مسلميندن اوزرلرينه بو فعلى انكار اتمزايدى وتأويل
مذكوره بيهقى وبغوى جزم اتديلر كذلك اكثر محققين دخى جزم
اتديلر وابن بطال واتباعى نسخه جزم اتديلر ظاهر اولان بودركه
رسول اكرمك بو فعلى مجرد جوازنى بيان ايچوندر والله اعلم
الحديث الثالث حدثنا سلمة بن شبيب شين معجمه ايله فتحى وبا موحده نك
كسريله اكثر ائمه محدثين تخريج اتديلر حدثنا عبد الله بن ابرهيم المدنى

اوزرينه

متروك الحديث ابن حبان وضعه نسبت ايلدى لكن حديثني ابو داود ومكي
تخريج ايتديلر انبانا اسحق بن محمد الانصاري مجهول الاحوالدر
عن ربيح رانك ضمي وبانك فتحيله مصغردر بن عبد الرحمن بن ابي
سعيد مقبول الحديث در عن ابيه كه عبد الرحمن در عن جده ابي سعيد
الخدري قال قائل ابو سعيد در كان رسول الله صلى الله عليه وسلم
اذا جلس في المسجد بعض نسخه ده في المجلس واقع اولدى احتبى بيديه
بزار ونصب ركبتيه لفظي زياده ايتدي وبزار ابو هريره دن جلس
عند الكعبة فضم رجليه واقامهما واحتبى بيديه لفظيله تخريج ايلدى
بعض نسخه ده صلوات الله عليه وبعضنده صلوات الله وسلامه عليه
واقع اولدى احتبا اولدر كه بر كمسنه ظهر وساقلريني ازار ايله
يا ايب ايله يا قايش ايله جمع ايليه وبو عملي بر شيئه طايانمق دن
بدل ايدرلر آندن اسم حبوه كلور حانك ضمي وكسري ايله جمعي حبى كلور
حانك كسري ايله وبدايله احتبا يوردكه الكريني ازار وساترندن بدل
ايدوب هيئة مزبوره اوزره جلوس ايليه يعني ابو سعيد الخدري ديديكي
كه رسول اكرم مسجدده جلوس ايتدكلري وقتده ايكي اللري ايله احتبا

ايدر ايدي شيخ ابن حجر ديديكي كه احتبا اعراب جلسه سيدر لهذا
الاحتباء حيطان العرب ديرلر زيرا باديه ده ديوار ويا محل استناد
ايده جك نسنه بولنميوب احتبا ايدرلر واحتبا ايتدكلري كمر دوشمه
لرينه مانع اولوب انلره نسبت ديوار اولور ورسول اكرم يوم جمعه
خطيب خطبه ده ايكن مسجدده احتبادن نهي ايتدي زيرا بو هيئة
اكثريا نوم ايراث ايتمكله استماع خطبه فوت اولور بلكه نقض وضويه
مفضي اولمغله صلوة جمعه فوت اولور وبخي معلوم اوله كه ابو داود
اسانيد صحيحه ايله جابر بن سمره دن ان النبي صلعم كان اذا صلى الفجر
تربع في مجلسه حتى تطلع الشمس حسناء يعني رسول اكرم صباح نمازيني
قيلديغي موضعده تربع ايدر ايديكي تا افتاب صاف وپاك وبيضا طلوع
ايدنجه ديو تخريج ايتديكي حديث ابو سعيد حديثنه مناقض دكلدر زيرا
حديث جابر مخصوص در ياخود اختلاف احواله محمولدر كه رسول اكرم كامي
تربع وكامي استلقا ايدر ايدي امته جوازني بيان وتوسيع ايچون والله
اعلم وصلى الله عليه وآله وصحبه وسلم باب ما جاء في تكأة رسول الله صلى الله عليه وسلم
صاحب نهايه ديديكي كه تكأة همزه وزننده طايانه جق شيئك اسمي در

ايلد

وساده وغیری کبی کثیر الاتکاء معناسنه دخی کلور اصلنده وکأة ایدی
واوده تایی ابدال ایتدیلر تراث وتجاه کبی بو مقامده مراد اتکا ایچون اعداد
اولنان نسنه در وبیر کمسنه انسانه اتکا اتسه اول انسانه تکأه
دیرلر لهذا مصنف تکأه ایچون بیر باب واتکا ایچون بیر باب عقد ایلدی
لکن احادیث بابده منفهم اولور که تکاه لفظنک ایکی معناسنی دخی
اتمش اوله وبو بابده اوچ حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا
عباس بن محمد بن حاتم بن واقد الدوری دال مهملهنک ضمیله بغدادده
بیر محلّه یه یا بغداده قریب بیر قریه یه نسبتدر البغدادی ثقه
وحافظدر اخبرنا اسحق بن منصور عن اسرائیل عن سماك سینک کسریله
در بن حرب عن جابر بن سمرة قال رأیت ابصرت معناسنه در رسول الله
صلی الله علیه وسلم متکئا رسول ده حالدر علی وسادة متکئا نه
متعلقدر وساده واوک کسریله تا یستق وساد دخی دیرلر همزه ایله واوده
همزه یی بدل ایدوب اساد دیرلر علی یساره وساده نک صفتیدر
موضوعة علی یساره تقدیرنده یعنی جابر دیدی که بن رسول اکرمی
کوردم صول جانبنه وضع اولنمش بیر یاصدیغه طایانمش حالده

مقصود واقع بیاندر تقییده دکلدر پس یمین ویساره اتکا جائز
در والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا حمید بن مسعدة اخبرنا
بشر بن المفضل انبانا الجریری جیمک ضمی ورانک فتحیله که سعید بن ایاسدر عن
عبد الرحمن البصری التابعی که بصره ده اسلامده اول تولد ایدن
بودر حدیثنی ائمه تخریج ایتدیلر بن ابی بکرة صحابی مشهوردر یوم
طائفده بیر قاچ غلاملر ایله قلعه دن نزول ایدوب اسلامی قبول
ایتدیلر ورسول اکرم وقت سحرده ازاد ایتمکله ابوبکره تسمیه اولندی
عن ابیه که ابوبکره در قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الا همزه استفهامیه ولا نافیه در
احدثکم بعض روایات صحیحهده الا اخبرکم وبعض طرقده الا انبئکم واقع
اولدی جمله نک معناسی بیردر وبعض طرق صحیحهده الا انبئکم باکبر الکبائر
الکبائرده صکره لفظ ثلاثا زیاده قلندی که رسول اکرم بو لفظی اوچ
کره تکرار ایتدکلری خبر ویره جکلری شیئک شاننه اهتمام ومستمع استماع
ایچون کرکی کبی متیقظ اولوب ضبط وحفظنه سعی ایتمکی اشعار ایچون
در دخی اولمیه که باکبر الکبائر احدثکم لفظنه متعلقدر واکبرک کبائره
اضافتی ظاهرا اقتضا ایدر که جمیع کبیره ده زیاده کبیره ده

خبر ویره لو شبهه یوقدر که جمیع کبیره یه نسبت زیاده کبیره شیء
واحدا ولور تعدد قبول اتمز ایرمال معنا بکبیرة اکبر من جمیع ما عداها
من الکبایر دیمکدر لهذا عصام دیدی که اکبریة ایله موصوف اولان شی
متعددا ولور قد معنا بمتعدد من الکبایر کل منه اکبر من جمیع ما عدا ذلك
المتعدد دیمك ولور پس اکبریة متعدد اولان اکبرلرده ما عدایه
نسبت ایله اولور واکر لفظ اکبرده جنس مراد اولنوب بجنس معصیة
هی اکبر المعاصی الکبایر تقدیرنده اولنسه اشکال مندفع اولور فلیتامل
کبایر کبیره نك جمعی در کبیره اول کناه در که شارع آنك حقنده
بخصوصه دنیاده حد یاخود آخرتده عقوبت ایله توعید اتمش اوله
یعنی جابر دیدی که رسول اکرم دیدی که سزه کناه کبایردن زیاده
کبیره اولانی خبر ویرمیه یم می قالوا صحابه دیدیلر که بلی خبر ویر
یا رسول الله بو تعبیرده رسول اکرمك شان شریفنه تعظیم و استماع
کلماتنه هر بارلرینه هر بار رغبت و اقبال ایله تکریم اولندیغی ظاهر در
قال رسول اکرم اکبر کبایری تعداده شروع ایدوب الاشراك
بالله وعقوق الوالدین دیدی حنفی دیدی که بو مقامده اشراکده

مراد حضرت الله ده غیری اله اتخاذ اتمکدر ابن حجر مراد مطلقا کفردر دیدی
میرك دیدی که محتملدر که مراد مطلقا کفر اوله و شرکی تخصیص بالذکر اندن کثرتی
شرکك وجودی علی الخصوص بلاد عربده غالب و شایع اولدیغی ایچون
در پس شرکی ذکر سائر کفره تنبیه در واکر مراد فقط اشراك اولور سه
اشراکده اقبح اولان بعض کفر ایله سؤال وارد اولور مثلا تعطیل که نفی
مطلقدر و معلومدر که اشراك اثبات مقیددر امدی مطلق کفر
مراد اولنق اولیدر عقوق عینك ضمیله حقینه رعایت واجب
اولان کمسنه یه مخالفتده عبارتدر عقوقده ماخوذدر قطع
معناسنه بیر مقامده مراد ولد والدك یا والده نك متأذی اوله جغی
شینی ایشلمکدر خواه قولا خواه فعلا شرك و معصیتده مخالفت
بو حکمدن مستثنی در قال الله تعالی ولا تقل لهما اف ولا تنهرهما وقال وان
جاهداك علی ان تشرك بی ما لیس لك به علم فلا تطعهما وصاحبهما
فی الدنیا معروفا بو آیت کریمه دلالت ایدر که عقوق والدین حرام اوله
کافر دخی اولورلر ایسه وقال علیه السلام لا طاعة لمخلوق فی معصیة
الخالق یعنی خالق موجوداته عاصی اولمق خصوصنده هر کز بر مخلوقه

اطاعت ایتمك اولماز ابن عطیة والدینه اطاعت مباحاتده واجبدر
خواه فعلا خواه ترکا مندوباتده و فروض کفایه ده مستحبدر دیدی ابن حجر دیدی
که ائمه مز عندنده عقوقك ضابطه سی بودر که والدینه بیر وجهله اذی
ایلیه که عادتا اندیکی ادیت سهل اولمیه حاصلی عقوق ولدك والدینك
غضبلرینه مؤدی اولاجق فعل ایشلریه کبیره اوله بودر و بوندن دون
اوله صغیره در مخفی اولمیه کبیره اوله والدعوالده ده هر بیرینه عقوق
در پس عقوق الوالدین عقوق کل من الوالدین تقدیرنده در بعضیلرك
احدهما یه عقوقا خرك دخی عقوقنه منجر اولدیغی ایچون والدعوالکده تثنیه
جمع ایلدی دیدی کی امر کلی و مطرد دکلدر قال فما زال ابو بکرة در مجلس
رسول الله صلی الله علیه وسلم وکان متکئا جمله سی جلس نك فاعلندن حالدر
یعنی ابو بکرة دیدی که رسول اکرم جلوس ایتدی حال بو که اولدن اوله کلماتی
تکلم ایتدیکی وقتده بیر شیئه طایانمش ایدی مستمع ابو بکرة نك بو کلامنی
استماع ایتدکده کویا سؤال ایتدی که رسول اکرم بو کیفیتی اختیار ایتدکده
نه سویلدی ابو بکرة استیناف طریقیله جواب ویریب قال الا وشهادة الزور دیدی
یعنی رسول اکرم جلوس ایتدکدن صکره اکبر کبائرك بیری دخی یالان شاهدلغی

در

در دیدی پس شهادة الزور من حیث المعنی الاشراك بالله
اوزرینه معطوف در صاحب نهایه دیدی که زورك
ضمیمه کذب و باطل و تهمه معناسنه در طبرانی دیدی که زورك اصلنده
بیر شیئی واقع ده اولان صفتنك خلافیله وصف ایدوب
تحسین و تزیین ایتمکدر که تا مستمع او شیئی وصف اولندیغی
وجه اوزره تخیل ایتسون ایچون و کذبه زور اطلاق ایتدکلرینك وجهی
جهتندن مائل و اصلندن منحرف اولدیغی ایچوندر اول قول الزور
لفظنده اولان او کلمه سی خنفی دیدیکی وزره راویدن شك
اولدیغین افاده ایچوندر لکن بخاری خالد طریقنده الا وقول
الزور وشهادة الزور لفظیله بلا شك تخریج ایلدی کذلك عمده
ده واو ایله روایت اولندی و ابن دقیق العید دیدی که شهادة زور
واو ایله قول زور اوزرینه عطف عطف الخاص علی العام قبیلندن
اولمق محتمل در لکن لایق اولان عطف تفسیری طریقیله توکیدا اولمق
در زیرا قول الزور ده واقع اولان لفظ قول اطلاقی اوزره ابقا
اولنسه مطلقا کذبه واحده کبیره اولمق لازم کلور بو ایسه خلاف

واقع ددر وشبهه یوقدر که کذبک عظمی کذلک عظمنک مراتبی کذلک مراتبی

حسبیله متفاوت ددر قال عز قائل وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ

بَرِيًّا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا بعضیلر دیدیلر که عطف الخاص

علی العام اولمق جائزدر ومحتملدر که قول الزورده مقصود نوع خاص

اوله مخفی اولمیه که نوع خاص مراد اولدقده وشهادة الزور نوع مخصوص تعیینی

ایچون عطف تفسیر اولور والله اعلم ودخی معلوم اوله که رسول اکرم کیفیت

اتکایی ترک ایدوب جلوس اتدکده صکره وشهادة الزور وقول الزور

لفظی تکلم اتدکلری اشعار ایدر که فعلین مذکورینک حرمتی مؤکد وقبحی

عظیم اوله ورسول اکرمک بو مرتبه ده اهتمام اتدکلرینک سببی بودر که شهادة

زور وقول زور خلق ما بیننده چوق واقع اولور وانلرنده امر سهل

کورینور فاما اشراک بر شیدر که مسلمک قلبی انده اباء تام ایله ابا

ایدر وعقوق بر نسنه در که طبع سلیم وذهن مستقیم انده اعراض و

استکراه ایدر اما زورک اسبابی وافر وحوامل متکاثره در مثلا عداوت

وحسد واخذ اجرت کبی امدی انی خلقک نظرنده امر عظیم قلمق ایچون

زیاده اهتمامه محتاج اولدی واهتمامده غرض اشراکه نسبتیله تعظیم

دکلدر

دکلدر بلکه زورک مفسده سی شاهده وغیریلره تجاوز اتدیکی ایچوندر

دراما اشراکک مضرتی صاحبنی تجاوز اتمز قرطبی دیدی که شهادة زور باطله

توصل ایچوندر کذب ایله شهادتدر تلف نفس واخذ مال وتحریم حلال

وتحلیل حرام کبی پس شرکدن صکره بوندن ضرری عظیم وفسادی کثیر

شی یوقدر ودخی معلوم اوله که ترتیب اکبر کبائرده مناسب اولان

اشراک باللهدن صکره قول الزور ذکر اولنمق ایدی زیرا کلمه کفر قول زور

افرادندندر لکن عقوق والدین معاذ الله کاهی کفره مؤدی اولمغله

اشراک عقبنده ذکر مناسب اولدی زیرا دارقطنی وبیهقی شعب الایمانده

کذلک دلائل النبوةده عبد الله بن ابی اوفیدن تخریج اتدیلر که بر کون

رسول اکرم حضورلرینه بر کمسنه سرعت ایله کلوب دیدی که یا رسول الله

بو مقامه قریب موضعده بر غلام بنجه اجل کریبانی حیاتین طوتمش وجان سرنی

خلقومنه کلوب مختضر اولمش هر چند کلمه توحید تلقین ایلدیلر اول کلامی

تکلمه قادر اولمز معاذ الله سوء خاتمه سندن خوف اولنور رسول اکرم بیوردیلر

دیلر که غلام بر نمازی قلور میدی مقدم کلمه شهادتی لسانندن اجرا ایدوب

شرف اسلام ایله شرفیاب اولمش میدر ایدی جواب ویردیلر که نعم رسول اکرم

تعجب کونه مزبورك عقد لساننه سبب وکلمهٔ شهادتی تکلمه مانع نه
اولمق کرك دیو بو مقاملرنده حرکت ایتدیلر وغلام معهودك یاننه
کلدیلر راوی دیدیکه صحابه کرامدن جم غفیر رسول اکرمه همراه
اولدوق وغلامی دیدکلری وجه اوزره محتضر بولدوق رسول اکرم
بیوردیلرکه یا غلام قل لا اله الا الله غلام دیدیکه کلمهٔ مزبوره‌یی
تکلمه قطعا قدرتم یوقدر رسول اکرم دیدیلرکه نه ایچون قادر دکل
سین خصوصا ایام صحت واوقات سلامتکده بو کلمهٔ شریفه سنك
زیور حالك وزیب مقالك اولمش ایدی غلام دیدیکه یا رسول الله
بنم بر پیر سال خورده مادرم وار ایدیکه همیشه بن انی ایذا ایله دلشکسته
قیلمش وهمواره انك رضاسنه مخالف حرکت ایله بلای عقوقه مبتلا
اولمش ایدم ظنم بودرکه کلمهٔ شهادتدن عقد لسانمه وبو کلامی
تکلمدن عقد زبانمه باعث مادرمك انکساری وحقوقنه رعایت
ایتمیوب عقوق ایله معامله ایتدیکیمدر رسول اکرم سؤال ایتدیلرکه حالا
اول عجوزه نك لباس حیاتی بدنده برجا میدر جواب ویردیکه نعم دست زور کیر
مرك جامهٔ حیاتنی چاك ایتمدی وبنم نفس اخیرده بو کشاکشه مبتلا اولدیغم

کورمه

کورمه‌دن صحرای عدمه کیتمدی دیدکده عجوزهٔ معهوده‌یی رسول اکرمك
حضورلرینه دعوت ایدوب رسول اکرم اکا توجیه خطاب ایلیوب بیوردیلرکه
ای فرتوت کهن سال بونه بو عجب حالدرکه حالا سنك فرزندك زیر پنجهٔ
شیر مرککه زبوندر ورایت حیاتی حملهٔ پهلوان ممات ایله نکوندر هرچند
شهد کلمهٔ شهادة ایله سیراب ایلمك استر زهانه آلمازو سببی سکا
ایتدیکی عقوقدن غیری نسنه بلمز فی الواقع بو غلام سنك حقوقکی عقوقه
مبدل وسنك رضاکی اذایه بدل ایتمش میدی وشاه راه صوابدن
جنکلستان خطایه کیتمش میدی عجوزه دیدیکه نعم یا رسول الله
بو غلام رضامه مخالف حرکتی ایله بنی دلخراش واذیت وآزار ایله درون افکار
باعث تلاش اولمشدر رسول اکرم بیوردیلرکه ای بانوی خاطر شکسته
فرضا بر آتش شراره فشان ایقاد وفرزندیکی اول آتشه القا ایتمك
صددنده سندن التماس ایتسه‌لرکه اکر شفاعتك یاور ودستکیر اولورسه
آتش معهوده‌یه القا ایلمکدن فارغ اولورز والا مانند کباب بو آتش ایله
سوخته ایدرز بو وقتده نه رای ایدرسین شفاعتك ایله آتشدن تخلیص
ایدرمیسین یاخود اغماض ایلیوب آتشه القا ایتدکلرینه رضا ویرورمیسین

ماددى ديديكه بويله محلده شفاعت طريقنى اختيار دن غيرى
چاره يوقدر رسول اكرم بيوردىلركه حضرت الهى بيرلرى لري
اوغلوكك صدوردن ايدن گستاخلقنى عفو ايلديكه اشهاد ايلهتاكه
آتش دوزخدن شفاعتك انضمامى ايله آزاد اوله خاتون عفوى مني
محو ايتدم ديدكده رسول اكرم غلامه توجه خطاب ايدوب يا غلام قل
لا اله الا الله ديو بيوردىلر غلام دخى كلمهٔ لا اله الا الله ايله كشاده
زبان ودم آخرده شربت خوشگوار توحيد ايله سيراب ودنيادن اولدى
رسول اكرم الحمد لله الذى انقذه بى من النار كلاميله صحن گوش حضاره
گوهربار اولديلر ودخى معلوم اوله كه قتل نفس وزنا عقوق والدين دن
اكبر كبيره در حتى بعضيلر ديديلركه كفردن صكره اكبر ذنوب تعبير
حق بير مسلمى قتلدر رسول اكرم تعداد اكبر كبائر صددنده انلرى
ذكر ايتمدكلرى احاديث اخرىده مذكور اولدقلرينه اعتمادا در ياخود
رسول الله اكرمك عادت حسنه وشيوهٔ مستحسنه لرى هميشه مقتضاى
حال رعايت ايدى پس جائزدر كه حديث بابده مذكور اولان اكبر كبائرى
تخصيص بالذكر ايتدكلرى مقتضاى وقته بناء اوله ميرك ديديكه

شرك

شرك اكبر كبائردن اولديغى محل شبهه دكلدر ووالدين سبب وجود ظاهرى
اولمغله ولده انلرك حقوقنده رعايت مقامنده عقوق ايلمك شركه قريبدر
وشهادة زور حتى مستحقدن غيرى يه اثباته مفضى اولمغله شرك كبى
كبيره اولمغه مناسبدر لهذا نظم قديم وفرقان كريمده شركدن نهى
ووالدينه احسان ايله امرى سلك واحدده جمع ايلدى قال الله تعالى وقضى
ربك الا تعبدوا الا الله وبالوالدين احسانا كذلك شركدن وقول
زوردن نهى وتيرهٔ واحدده ذكر ايلدى قال عز قائل فاجتنبوا الرجس
من الاوثان واجتنبوا قول الزور والله اعلم قال قائل ابو بكره در فما زال
رسول الله صلى الله عليه وسلم يقولها مفعول ضميرى كلمهٔ وشهادة وقول
الزوره راجعدر يعنى ابو بكره ديديكه رسول اكرم كلمتين مزبورتينى
سويلمده مستمر اولديلركه كثرت تكراردن دلتنگ اولوب وانلرك
بو خصوصده چكدكلرى زحمتى گوردكده شفقت ايدوب حتى قلنا
ليته سكت سكوت ايتمه لرينى تمنى صددنده كاشكى بو كلمه لرى تكرار
دن فراغت ايدهلر ونفس نفيسلرينه زحمت ويرميه لر ايدى ديدك
بعضيلر سبب تمنى غلبهٔ غضبدن لسانلرينه نزول عذاب ايجاب

ایده‌جك شی جویانده خوف ایدی دیدیلر والله اعلم الحديث الثالث
که مصنف ایکی اسناد ایله روایت ایلدی الاول حدثنا قتيبة بن سعيد
حدثنا شريك عن علي بن الاقمر عن ابي جحيفة جیمك ضمی و حاء مهمله‌نك
فتحیله اسمی وهب بن عبد الله در رسول اکرم وفاتنده که ابو جحیفه بلوغ
رتبه‌سنه بالغ اولمشدی لکن رسول اکرمدن استماع ایدوب حدیث روایت
ایلدی قال قائل ابو جحیفه در قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اما میمك
فتحی و میمك تشدیدیله بو مقامده مجرد توکید ایچوندر انا فلا آكل
همزه‌نك مدی ایله متکلم وحده صیغه‌سیدر متكئاً یعنی ابو جحیفه
دیدی که رسول اکرم دیدی که هله بن بر شیئه یاصداندیغم حالده طعام
یمم معنی اولیه که بو کلام اهل جاهلیة و اعاجمه تعریض ددنته کیم شرب خمر
ایدن کمسنه‌نك یاننده لست بشارب الخمر دیرلر زیرا انلر اظهار
عظمت و کبریا و ابراز افتخار و خیلا ایچون متكئاً اکل ایدرلر ایدی یعنی
انلر بو هیئت اوزره اکل ایدرلر اما بن و بکا تابع اولانلر بو هیئت اوزره
اکل ایتمزلر دیدی که علماء محققین اتكاء درت نوع اوزره دردیلر
اول ایکی یانك بیری اوزرینه طایانمق ثانی دیزینه وضع ایدوب انك

اوزرینه

اوزرینه طایانمق ثالث دوشك اوزرینه مربع اوتورماق و یا غداش
قوروب یرلشمك رابع ظهرینی یاصدیغه یا دیواره طایانمق انواع اربعه‌
نك نك جمله‌سی اکل حالنده مذموم و منهی عنه‌در زیرا هر بیری تکبر نشانه‌سیدر
اکل وقتنده سنت اولان طعامه مائل قعود ایلمکدر پس معلوم اولدی که حدیث
مذکورده نفی اولنان اتكادن مراد جمله انواع اربعه‌نك نفیی اوله یعنی بن
انواع اربعه اوزره اتكا ایدوب اکل ایلمم لکن خطابی دیدی که بو مقامده
اتكادن مراد دوشك اوزره اوتوروب یرلشمکدر صاحب نهایه دیدی که عربیت
ده متكئ اول کمسنه‌در که دوشکه اوزرینه یرلشوب قعود ایلیه عامه
متكئ اول کمسنه‌یه دیرلر که قعودنده میل ایدوب ایکی یانك بیری اوزرینه
طایانه اتكاده اولان تا واودن بدلدر اصلنده وکاء در که ماخوذدر که
وکاء کیسه یا غیری نسنه باغلادقلری شیئك اسمی در کویا متكا اولان کمسنه
مقعدی آلتنده اولان دوشکه اوزرینه قعود ایله باغلادی پس معنای
حدیث بودر که بن طعام اکل ایتدکم وقتده یرلشوب اوتورمم زیرا بو هیئت
اکول کمسنه‌لر فعلیدر بن قدر کفایه اکل ایدوب همان ماتفق صددنده‌یم
و اتكادن مراد بر یانك اوزرینه میل اولورسه اتكادن نهی قاعده طبیه

مخالف اولدیغی ایچون اولور زیرا بو هیئتده طعام سهولتله
ایله مجاری یه منحدر وصو دخی کرکی کبی خوش
کوار اولمز بلکه کاهی زحمتی چکیلور والله اعلم
و دخی معلوم اوله که حدیث مذکورک سبب ورودی بودر که ابن ماجه
وطبرانی اسناد حسن ایله عبد الله بن بسردن تخریج اتدیلر که رسول اکرمک
حضور عالیلرینه بیر شاة اهدا ایلدم ایکی دیزلری اوزرینه جلوس
ایدوب اکل اتمکه شروع اتدیلر ناکاه بیر اعرابی کلوب ما هذه الجلسة
یعنی بو اوتوروش نه اوتوروشدر دیدکده رسول اکرم بیوردیلر که
إن الله جعلني عبدا كريما ولم يجعلني جبارا عنيدا
یعنی تحقیق حضرت رسول اکرم بو فعلی حضرت الله تواضع ایچون اتدی و بغوی
طریقیله زهریدن روایت اتدی که رسول اکرمک حضورلرینه
بیر ملک کلدی که اول وقتده اول هر کز کلدیکی یوق ایدی و دیدیکه
یا محمد ربک سنی عبد نبی وملک نبی اولمق ما بیننده مخیر ایلدی هر
قنقیسنی مراد ایدر ایسک انی اختیار ایله رسول اکرم مشاوره ایدر
کبی جبرائیلک یوزینه باقدی جبرائیل دخی تواضع ایلمک اوزره اشارت

ایلد

ایلدکه رسول اکرم عبد نبی اولمغی اختیار ایلدم دیدی راوی دیدیکه
بو قصه دن صکره رسول اکرم هر کز متکئا اکل اتمدیلر و دخی
سلف متکئا طعام اکل اتمه نک حکمنده اختلاف اتدیلر بعضیلر
دیدیلر که کراهیتی رسول اکرمک خصائصندندر وامته مکروه دکلدر
بیهقی دیدی که اتکا هیئت متعظمین اولمغله امته نسبةً دخی مکروهدر
زیرا اصلنده ملوک عجمدن اخذ اولنمشدر مکر مانع اولوب اتکادن
غیری هیئت ایله جلوس واکله قادر اولمز ایسه کراهت مرتفع اولور
ابن ابی شیبه جم غفیردن مطلقا جوازنی تخریج ایلدی امدی اتکا
مکروه یاخود خلاف اولی اولدقده اکل طعام ایچون جلوسده مستحب
اولان دیزلری اوزرینه و ایاقلرینک ظهرلرینه یاخود صاغ
دیزینی تیکوب صول دیزینک اوزرینه اوتورمقدر لکن غزالی یانی
اوزرینه یاتدیغی یرده نقل ایلمک مکروه دکلدر دیدی و دخی متکئا
اکل طعام مکروه اولدیغنک علتنده اختلاف اولندی بو بابده
اقوی و معتمد علیه ابن ابی شیبه نک ابراهیم نخعی طریقندن تخریج اتدیکیدر که
متکئا طعام اکل اتمدکلری قارینلری بیوک اولمق خوفندن ناشی ایدی

بعض احادیث ده دخی نوع ما بو معنایه اشارت واردر وصاحب نهایه دخی
زجهة الطلب مناسب دکلدر دیو اشارت ایلدی نته کیم مرور ایلدی والله اعلم
الثانی حدثنا محمد بن بشار انبانا عبد الرحمن بن مهدی میمک
فتحی وهانک سکونی و دالک کسری و یانک تشدیدیله در انبانا
سفیان الثوری عن علی الاقمر قال سمعت ابا جحیفة یقول قال رسول الله صلعم
لا آکل متکئا معناسی مرور ایتدی سید اصیل الدین دیدی که حدیثین بیننده
فرق بعض رجال سندده اختلافی و تغییر یسیر ایله فحوا اولمیه اول حدیث
بابک سندنده و متننده نوع ما اشکال وزیاده اولمغله مصنف اول
حدیثی جابردن روایت ایدوب دیدی که حدثنا یوسف بن عیسی حدثنا
وکیع حدثنا اسرائیل عن سماک سینک کسریله در بن حرب عن جابر بن سمرة قال
قائل جابردر رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم متکئا حالده علی وسادة
معناسی مرور ایتدی قال ابو عیسی مراد مصنفدر لم یذکر ضمیر مجرور
حدیث مذکوره راجعدر وکیع رفعله لم یذکرک فاعلیدر علی یساره
لفظی مراد مفعولیدر یعنی ابو عیسی ترمذی دیدی که مذکوری روایت ایدنلر اکثر
علی یساره قیدنی ذکر ایتمیوب فقط رسول اکرمک وساده یه اتکاسنک

وقوعن

وقوعن ذکر ایلدیلر لکن نه جانبلرینه اتکا ایتدکلرینک کیفیتنی ذکر
ایتمدی وهکذا طریق مذکور ایله علی یساره قیدی ذکر اولنمدیغنه
اشارتدر روی غیر واحد عن اسرائیل نحو روایة وکیع یعنی حدیث
مذکورده علی یساره قیدی ذکر اولنمق اوزره مشایخدن چوق کسنه
اسرائیلدن روایت ایلدی وکیعک روایت ایتدیکی کبی ولا نعلم احدا
روی فیه علی یساره الا ما روی اسحق بن منصور عن اسرائیل و حدیث
مزبورده علی یساره لفظی روایت ایتمش کسنه بلمزز الا اسحق بن منصور
که اسرائیلدن روایت ایلدی پس اسحق زیادهٔ مذکورده تفرد ایتمکله
اصطلاح اهل حدیثده مذکوری اسحقک روایتی غریبدن اولور
فحوی دکلدر که عبارتده مستثنا واردر الا اسحق بن منصور دیمک
مناسب ایدی دخی مناسب اولان بو طریق اسحق بن منصور طریقینک
عقبنده ذکر ایتمک ایدی بلکه آخر بابده ایرادنک وجهی یوقدر والله
اعلم وصلی الله علیه وآله وصحبه وسلم باب ما جاء فی اتکاء رسول الله صلی الله علیه وسلم
فحوی اولمیه که بو بابده مقصود رسول اکرمک صحابه کرامدن بیرینه بحسب
الاقتضا اتکا ایتدکلرینی بیاندر لهذا بو باب ایله ما قبلنده واقع اولان

بابی باب واحد قیلمدی مصنف بو بابده ایکی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول
حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبأنا عمرو بن عاصم انبأنا حماد بن سلمة
عن حمید تصغیر صیغه‌سیله عن انس میرک دیدی که بو حدیث باب لباسده غیری
لفظ ایله مرور ایلدی لکن معناسی بیردر ان رسول الله صلی الله
علیه وسلم کان شاکیا مریض معناسنه‌در شکویدن فاعلدر شکایه
مرض دیمکدر میرک مریضا ذا شکایة من المرض الذی عرض له دیو
تفسیر ایلدی فخرج یتوکأ جمله‌سی فخرج‌ده رسول اکرمه راجع ضمیر
فاعلدن حالدر علی اسامة بن زید که رسول اکرمک مولاسی ایدی
وعلیه ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر ثوب قطری قافک کسری و یانک
تشدیدیله برد در بر نوعدر که غلیظدر قد توشح به توشح دیو
ثوبی صاغ الینک آلتندن ادخال ایدوب صول منکبینک اوزرینه القا
ایتمکه دیرلر محرم اولان کمسنه ایتدیکی کبی فصلی بهم ضمیر مجرور صحابه‌یه
راجعدر یعنی انس دیدی که رسول اکرمه بر مرض اصابت ایتمش ایدی
که حجرهٔ شریفه‌لرندن طشره چیقدیلر اسامه‌یه طایانمشلردی
حالده حال بو که اوزرلرنده ثوب قطری وار ایدی که اکا صارنمشلر



ایدی پس صحابه کرامه امام اولوب نماز قیلدیلر الحدیث الثانی حدثنا عبد الله
بن عبد الرحمن انبأنا محمد بن المبارک حدثنا عطاء بن مسلم الخفاف
نسبت صیغه‌سیله صانع الخف یا بایع الخف معناسنه الحلبی انبأنا جعفر بن برقان
با موحده‌نک ضمی و راء مهمله‌نک سکونی بعده قاف ایله‌در عن عطاء بن
ابی رباح رانک فتحیله عن الفضل بن عباس عم رسول الله قال قال فضل دخلت
علی رسول الله صلی الله علیه وسلم فی مرضه الذی توفی فیه معروف و مجهول صیغه‌سیله
اولمق محتملدر مات معناسنه وعلی رأسه عصابة عینک کسریله حسته اولان کمسنه
باشنه یا غلادیغی بر پاره‌سیدر عمامه‌یه دخی اطلاق اولنور عصب یا غلامغه
دیرلر صفراء یعنی فضل دیدی که رسول اکرم زیارته وعیادتلرینه واردیم
اول مرضلرنده که اول مرضده وفات ایتدیلر و مبارک باشلرینه بر صارو
بز پاره‌سی یا غلامشلر ایدی محتمل که عصابه‌دن مراد بز پاره‌سی اولوب ایسه
اشکال یوقدر اگر عمامه اولور ایسه ظاهر بودر که رسول اکرمک مرضلرنده
عرق وغیریدن صارو اولمشدر عصابة دسماء حدیثی بو معنایی تأیید ایدر فسلمت
دخول ایتدیکمک عقبنده سلام ویردم ورسول اکرم رد سلام ایلدی
فقال لی رسول اکرم بکا ندا ایدوب یا فضل دیدی قلت بن دخی لبیک

یا رسول الله دیدم قال رسول اکرم دیدی که اشدد بهذه العصابة ذا
شو عصابه ایله بنم باشمی محکم باغله قال فضل دیدی که فعقدت بن دخی امر لرینه
امتثال ایلدم باغلادم و رسول اکرم بو وقتده یاتلوی اوزرینه یاتمشلر
ایدی ثم قعد صکره اوتوردی مراد ایلدلر و زیاده ضعفلرندن ناشی
فوضع کفه علی منکبی پس الکی بنم منکبمه وضع ایلدی اوتوردیلر
یاخود اوتوردقده صکره یاخود قیام مراد ایتدکلرنده وضع ایتدیلر و معنا
اخیر ظاهردر میرک وضع معهوددن مراد انکادر دیدی ثم قام صکره
ایاق اوزرینه قالقدیلر ودخل فی المسجد مسجده کیردیلر ابن حجر دخل
نفسنه متعدی اولدی کلمه فی اکثر یا حذف اولنور دیدی لهذا بعض نسخه ده
دخل المسجد واقع اولدی وفی الحدیث قصة طویلة یعنی حدیث معهودک
آخرنده اوزون حکایه وار در ان شاء الله تعالی باب وفاتده ذکر اولنور

باب ما جاء فی صفة اکل رسول الله صلی الله علیه وسلم اکل یاتغ اقلمین
نسنه آغزده احخال وشرب یاتغ اولان نسنه یی ادخال دیرلر مصنف
بو بابده بش حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمد بن بشار حدثنا
عبد الرحمن بن مهدی عن سفیان عن سعد بن ابرهیم عن ابن لکعب

بن مالک میرکدن نقل اولندی که اسمی عبد الله بن کعب در عن ابیه
که کعب بن مالک بن ابی کعب در صحابی مشهوردر رسول اکرمک شعرا
سندن ایدی تبوک غزاسنده تخلف ایدن اوچ کمسنه نک بیریدر
ابن سیرین دیدی که شعراء اسلام اوچ کمسنه ایدی حسان بن ثابت عبد الله
بن رواحه کعب بن مالک و شعراء مشرکین دخی اوچ ایدی عمرو بن العاص عبد الله
بن الزبعری ابو سفیان بن الحرث ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یلعق
فتحیله لعقدن مأخوذدر ترکیده یالامق معناسنه اصابعه ثلثا لفظ ثلاثا
اصابعک قیدیدر اصابعه الثلث تقدیرنده نته کیم طرق کثیره ده
بو لفظ ایله روایت اولندی پس لایق اولان بو مقامده واقع اولان مجملی
سائر طرقده واقع اولان مفصله حمل ایلمکدر علی الخصوص بنه کعبدن
یأکل باصابعه الثلاث ویلعقهن لفظیله روایت اولندیغی عن قریب ذکر
اولنور یعنی کعب دیدی که رسول اکرم طعامدن فارغ اولدقدن صکره
اوچ پارمغنی یالارایدی واکر یلعق قیدی اولسه هر بار مغنی اوچر کره
یالارایدی دیمک اولور بو معنا هر کز بر روایتده واقع اولمدی
قال ابو عیسی مراد مصنفدر وروی غیر محمد بن بشار هذا الحدیث

یعنی مصنف دیدی که محمد بن بشارك غیری کمسنه بو حدیثی روایت
ایلدی قال ولکسنه دیدی که **کان یلعق اصابعه الثلث** رسول اکرم اوج
بارمغینی یالاردی که مراد ابهام و مسبحه و وسطی در شیخ ابن حجر دیدی که
طبرانی اوسطده کعب بن عجره حدیثنی روایت ایتدی که رسول اکرمی
کوردم اوج بارماغی ایله اکل ایدر ابهام مسبحه و وسطی صکره کوردم
بو اوج بارماغنی یالادی بیرشیئه سیلمزدن اول وسطایی صکره مسبحه یی
صکره ابهامی یالادی کانّه سری بودر که وسطی جمله دن اوزون اولمغله
طعامه جمله دن اول واقع اولوب زیاده ملوث اولور ودخی بارمقلری
یالایین کمسنه الینك ایچی یوزی جانبنه طوتوب یالادیس وسطادن
ابتدا ایدوب ترتیب ایله صاغ جانبنه نقل ایدوب تا ابهام ایله اتمام
ایلدی ابن دقیق عید دیدی که یارماقلری یالامه نك علتی بعض روایت صحیحه
ده شو وجهله واقع اولدی که زیرا برکه نتی طعامنده اولدیغی معلوم دکلدر
ودخی بو وجهله تعلیل اولنمق ممکندر که یالازدن اول الینی بیشیکره
سیلو ایسه بیشیکره زیاده ملوث اولور واغزك لعابی ایله تطهیر اولنمدن
بیشیکره سیلمکه حاجت قالمز بعض شراح دیدی که تعلیلین مابیننده



منافات یوقدر زیرا ایکی نقلی و بیری عقلی در و مسلم جابردن حدیثنده ایتدی که
**اذا سقطت لقمة احدکم فلیمط ما اصابها من اذی ولیأکلها ولا یمسح یده**
**حتی یلعقها او یلعقها فانه لا یدری فی ای طعامه البرکة** یعنی رسول اکرم
دیدی شرك بیریکوزك لقمه سی دوشسه اول لقمه یه اصابت اذا یی کیدره روب
اول لقمه یی اکل ایله سین و الینی سیلمه سون یالیوب یا اخره یالاتمدقجه زیرا
بیلمز که برکت طعامنك قنقیسنده در نشاید **ولا یرفع الصحفة حتی**
**یلعقها او یلعقها** لفظنی زیاده ایلدی قاضی یالامق ایله امرك علتنده
دیدی که تا طعامك قلیلنی تحقیر ایتمیه لر نووی **لا یدری فی ای طعامه البرکة**
لفظنك معناسنی شو وجهله بیان ایلدی که اول طعام که انسان انی اکل ایچون
احضار ایلیه انده برکت محققدر لکن معلوم دکلدر که اول برکت اکل اولنان
طعامده میدر یا اصابعده قالان طعامده میدر یا قصعه نك اسفلنده
قالان طعامده میدر یا ساقط اولان لقمه ده میدر پس لایق اولان بودر که
برکت تحصیلی ایچون هر بوینه رعایت اولنه میرك دیدی که حدیثك اولنده
جابردن ابو سفیان روایتنی مسلم شو وجهله تخریج ایتدی که **ان الشیطان یحضر**
**احدکم عند کل شیء من شأنه حتی یحضره عند طعامه فاذا سقطت من احدکم اللقمة**

فليمط ما كان بها من اذى ثم ليأكلها ولا يدعها للشيطان يعني شيطانه سزاكه هر

ايشده بولنور كه اول ايشه شيطان دخي ايشلمك ممكندر اوله حاضر اولور وقاديسور

حتى طعام يمكن ياننده دخي حاضر اولور پس اكر سزدن بيريكزدن بر لقمه دوشسه

انده اولان اذايي دفع ايدوب اول لقمه يي اكل ايلسون وشيطانه بيراقمسون

وانسدن امرنا ان نسلت القصعة ديو مسلم روايت ايلدي حطابي ديدي كه سلت

اولدر كه قصعه ده باقي قالان طعامي تتبع ايده لر نووي ديدي كه بركتدن

مراد انكله تغذيه حاصل اولوب صكره اتلاء مثللو حتى چكلميه وطاعته قوت ويره

وبو حديثده بارمقلري يالامغي استكراه ايدن كمسنه يي رد وار در نعم

طعامي اكل اثناسنده يالارايسه استكراه حاصل اولور زيرا اغزينك

رطوبتي بارماقلرينك اوزرنده ايكن ينه طعامه ادخال ايلمكدن طبيعت

تنفر ايلر حطابي ديدي كه ترفهدن عقللرينه نقصان طاري اولان كمسنه

لر بارماقلريني يالايان كمسنه لري تعييب ايدرلر كويا بو معنايي فهم ايتمزلر كه

وكاسه يه شان طعام اكل ايتديكي طعامدر جزؤدر اكل ايتديكي طعام

پاك اولديغي كبي انلرده اولان طعام دخي پاكدر واكر بارماقلريني اغزينه

ادخال ايدوب طوطاقلريله مص ايتديكي ايچون تعييب ايدرلر ايسه انده

حاصل

يأس

يأس اولمديغنده عاقل اولان كمسنه بارمقلرن

اغزينه ادخال ايدوب طوطاقلري وديشلري قادشدرميج بر كمسنه تعييب

ايدوب بو عملي نا پاكلكدن ديو منع ايلمز ابن حجر ديدي كه كلاوم بو عملدن خبث

هو استكراه ايدن كمسنه ده حاشا رسول اكرمه نسبت ايله استكراه ايدن

انك كفرندن خوف اولنور زيرا رسول اكرمك احوالندن بر شيئي نكره سبتي

اولديغني بيلور ايكن استقذار ايلمك كفردر ودخي قصعه دخي ياله مق

سنتدر احمد ومصنف وابن ماجه وابن شاهين ودارمي وغيريلر روايت

ايلديلر كه من اكل في قصعة ثم لحسها استغفرت له القصعة وابو الشيخ روايت

ايلدي كه من اكل ما يسقط من الخوان والقصعة امن من الفقر والبرص والجذام

وصرف عن ولده الحمق ديلمي روايت ايلدي كه من اكل ما يسقط من المائدة خرج

ولده صباح الوجوه ونفي عنه الفقر احيادده شو لفظ ايله روايت ايلدي كه عاش

في سعة وعوفي في ولده والله اعلم الحديث الثاني حدثنا الحسن بن علي الخلال

خاء معجمه نك فتحي ولامك تشديديله يا خود خلالدن مأخوذ نسبت

صيغه سيدر حدثنا عفان اكر عفه دن مأخوذ فعلان اولورسه غير منصرف

عفودن مأخوذ فعال اولورسه منصرف اولور حدثنا حماد بن سلمة عن ثابت

عن انس قال كان النبى صلى الله عليه وسلم اذا اكل طعاما لعق عينك كسرى
ايله لحس معناسنه در كه لحس تركيده يالامق وفارسيده ليسيدن ديرلر
اصابعه الثلث يعنى انس ديديكه رسول اكرم طعام اكل ايدوب وكل دن
فارغ اولديغى وقتده اوج بارمغنى يالار ايدى روايت اولنديكه رسول
اكرم ايكى بارماغى ايله اكل اتميوب شيطان ايكى بارمغيله اكل ايدر ديدى
لهذا اوج بارمغيله اكل ايلمك سنة در ديرلر مكر ضرورت اقتضا ايليه
والله اعلم الحديث الثالث حدثنا الحسين بن على بن يزيد الصدائى
صادمهملك ضميله صداء نسبت در كه قبيله در البغدادى حدثنا
يعقوب بن اسحق الحضرمى يعنى الحضرمى اخبرنا شعبة عن سفيان الثورى
عن على بن الاقمر عن ابى جحيفة قال قال النبى صلى الله عليه وسلم اما
انا فلا اكل متكئا يعنى ابو جحيفه ديدى كه رسول اكرم بيوردديلركه هله
بن متكا اولديغم حالده طعام اكل ايلمم بو حديث باب اتكاده بيان اولندى
فيرجع اليه والله الموفق حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدى
اخبرنا سفيان عن على بن الاقمر نحوه نصب ايله حدثنانك مفعوليدر
يعنى محمد سند مذكور ايله من حيث المعنى لا من حيث اللفظ حديثى بو

كبى

كبى بر حديثى بيزه تحديث ايلدى الحديث الرابع حدثنا هرون بن
اسحق الهمدانى ميمك سكونى ايله در حدثنا عبدة باء موحدهنك سكونيله در
بن سليمن عن هشام بن عروة عن ابن لكعب بن مالك تنوين ايله در
عن ابيه كعب در قال اى قال كعب در كان رسول الله صلى الله عليه وسلم
ياكل باصابعه الثلاث ويلعقهن يعنى كعب ديديكه رسول اكرم اوج
بارمغيله اكل ايدوب واوج بارمقلرن يالارلر ايدى معلوم اوله كه اوج
بارمغيله اكل ايلمك مستحب در دوردنجى وبشنجى بارمغنى ضم ايليه مكر
ضرورة اقتضا ايده وسعيد بن منصورك ابن شهاب مرسلندن ان النبى
صلعم كان اذا اكل اكل بخمس دينو تخريج ايدديكى حديث قليل ونادر محمولدر
جوازينى امته تفهيم ايچون ودخى رسول اكرم اوج بارمغيله اكل ايدكلرينك
وجهنده ديديلركه متكبر بر بارمغيله شيطان ملعون ايكى بارمغيله حريص
بش بارمغيله واوجى ايله اكل ايدر ودردت بارمغيله اكل ده اوله
وترجيحا لوتر مضمونينه رعاية فوت اولور خير الامور اوسطها والله اعلم
الحديث الخامس حدثنا احمد بن منيع ميمك فتحى ونونك كسريله در
حدثنا الفضل بن دكين دالك ضمى وكافك فتحيله تصغير صيغه سيلهدر

حدثنا مصعب بن سليم قال قائل مصنفدر سمعت انس بن مالك
يقول أُتِيَ رسول الله صلى الله عليه وسلم مجهول صيغه‌سيله جيء معناسنه‌در
بتمرٍ فرأيته ضمير منصوب رسول اكرمه راجعدر يأكل ضمير منه بوردن
حالدر وهو مقعٍ من الجوع جمله‌سی يأكل‌ده اولان ضمير مستكندن حالدر
مقع اقعاءدن مأخوذ اسم فاعلدر لحتبيا معناسنه كه ابنيانك
اوتوروشيدر وكلمهٔ من لام تعليله معناسنه‌در يعنى مصنف ديديكه
انسدن استماع ايتدم كه ديدی رسول اكرم حضورلرينه بر از
خرما كتورديلر رسول اكرمی جلقلرندن ناشی اقعا ايديجی اولدقلری
حالده اكل ايديجی اولدقلری حالده كوردم وجوعدن ناشی
اقعادن مراد جوعدن ناشی ضعف سبيله وراءلرينه اولان نسبه
استناددر يمكدن اسديكی متكا اكل ايتدكلری ضعف وضرورته اقتضاسيله
اولمغله اما انا فلا آكل متكا حديثنه مخالف اولمز والله اعلم

## باب ما جاء في صفة خبز رسول الله صلى الله عليه وسلم

بو باب رسول اكرمك نه كونك صفتی حقنده وارد اولان احاديث
شريفه بياننده درمجی اولديكه كلام مذكور رسول اكرمك كندولك

تناول

تناول ايتدكلرينه وعيالنك اكل ايتدكلرينه شاملدر زيرا عيالك
ايتدكلری خبز دخی رسول اكرمك اولديغی محل شبهه دكلدر بس احاديث
باب عنوانه بابه مناسب اولوب مصنف بو بابده سكز حديث ذكر ايلدی
الحديث الاول حدثنا محمد بن المثنى ومحمد بن بشار قالا حدثنا محمد بن جعفر
حدثنا شعبة عن ابي اسحق قال سمعت عبد الرحمن بن يزيد بن قيس
النخعی ابو بكر الكوفی ثقه‌در يحدث عن الاسود كه عبد الرحمن
برادری‌در بن يزيد بن قيس عن عائشة رضي الله عنها انها قالت
ما شبع آل محمد صلى الله عليه وسلم آل محمددن مراد اهل بيت رسول
اكرمدر تحت مؤنتنده اولانلردر صدقه قبول ايتمك حرام اولان جماعتی
دكلدر ميرك صاحب نهايه‌دن نقل ايتدی كه آل نبی‌ده اختلاف ايتديلر اكثر
اهل بيت‌در ديديلر شافعی لا يحل الصدقة لمحمد ولآل محمد
حديثی موجبی اوزره صدقه حرام اولان جماعتدر ديديكه خمس
عوض اولنق اوزره انلر تعيين اولنمشدر ودخی ديديكه لفظ آل
مقحم اولوب ما شبع رسول الله تقديرنده اولمق محتملدر وحزنابه‌ده
شعبه طريقندن اسنادی ايله بو حديثی ما شبع رسول الله لفظيله تخريج

اتدیکی بو معنایی تأیید ایدر مخفی اولمیه که بو توجیه اوزره حدیث مزبور عنوان
بابه مناسب اولور من خبز الشعیر یومین بخاری عایشه‌دن تخریج اتدیکی
حدیثده ثلاث لیال قیدی ایله واقع اولدی لکن من خبز بر لفظیله والمراد
اوزره و روایتین ما بیننده منافات یوقدر ویومدن مراد یوم مع
لیلة ولیلدن لیل مع یومه اولمق ظاهردر متتابعین یعنی عایشه دیدی
که آل محمد متوالیة ایکی کون اربه اتمکندن طویمه دیلر من حیث المفهوم
اقتضا ایدر که ایکی کون طویمش اوله لر لکن متعاقبا دکل مثلا یکشنبه کون
طویوب وچهارشنبه کون طویمیه لر وپنجشنبه کون ینه طویه لر و بو کیفیت
مستمرة اولدی حتی قبض صلی الله علیه وسلم تا رسول اکرم دنیادن آخرته
انتقال اتدی و بو کلامده رسول اکرم مدینه‌ده اون سنه مقداری
اقامتی ایامنده که حج وعمره وغزواته سفرلری ایامی ایله بو حالک
استمرارینه اشارة واردر زیرا حضرت عایشه رسول اکرمک شرف
خدمتلریله مدینه‌یه هجرتلرندن صکره مستسعد اولدی وبخارینک
عایشه‌دن ما شبع آل محمد صلعم منذ قدم المدینة من طعام بر ثلاث
لیال تباعا حتی قبض لفظیله تخریج اتدیکی حدیثده بو معنا تصریح واقع‌در

شیخ

شیخ ابن حجر دیدی که منذ قدم المدینة قولی قبل الهجرة اولاندن احترازدر
اخراج ایچوندر عن طعام بر قولی سایر مأکولاتدن احترازدر تباعا
قولی متفرقا اولاندن شبعلرندن احترازدر ودخی بخاری ما اکل آل محمد
اکلتین فی یوم الا واحدیهما تمر لفظیله تخریج ایلدی یعنی آل محمد بر
کونده ایکی کره طعام اکل اتمدیلر الا اول ایکی طعامک بری خرما ایدی
شیخ دیدی که بو کلامده خرمایی تحصیل ایلمک انلر عندنده غیری
طعامک تحصیلندن اسان اولدیغنه وآل محمد بر کونده کامی بر کره
طعام پیدا اتمکه انجق قادر اولدقلرینه ودخی ایکی طعام پیدا اتمکه قادر
اولدقلری صورتده اول طعاملرک بری خرما اولدیغنه اشارة واردر
مسلم وکیع طریقندن مسعوددن ما شبع آل محمد یومین من خبز البر الا
واحدهما تمر لفظیله تخریج ایلدی ابن سعد عمران بن زید طریقندن پدری
زیددن تخریج اتدی که حضرت عایشه‌نک حضورینه واردق بیزه دیدی
که رسول اکرم دنیادن آخرته انتقال اتدی مبارک قارنلری بر کونده
ایکی طعامدن طویمیه‌دی خرمادن طویدقده اربه اتمکندن طویمیه‌دی
اربه اتمکندن طویدقده خرمادن طویمیه‌دی والله اعلم الحدیث الثانی

حدثنا عباس بن محمد الدوري دالك ضميله در حدثنا يحيى بن ابي بكير
يا موحده نك ضمى و كافك فتحيله در بعض نسخه ده ابي بكير واقع اولدي
حدثنا حريز حاء مهمله نك فتحى و راء مهمله نك كسريله و ياء مثناة تحتية
نك سكوني بعده زاء معجمه ايله در بن عثمان عن سليم تصغير صيغه سيله در
بن عامر قال سمعت ابا امامة الباهلي يقول ما كان يفضل ضاد معجمه نك
ضميله در عن اهل بيت رسول الله صلى الله عليه وسلم خبز الشعير يعنى
سليم ديديكه ابو امامه دن سويلر ايكن اشتدم كه رسول اكرمك اهل بيتنده
اديه اتمه كر آرتوب قالمدى بو كلام عدم شبعلرندن كنايه در يعني
خبز شعيردن طويمه ديلر ميدى ديديكه يعني سفره لرندن تا كولرندن فضل
بير زيرة نان قالمزايدى و ابن سعد وجه آخر ايله عائشه دن قالت ما رفع
عن مائدته كسرة خبز فضلا حتى قبض لفظيله تخريج ايلدى و حنفي ديديكه بو حديث
خبزدن طويمديقلرينه دلالت اتمز وحديث اولى دلالت ايدر والله اعلم
الحديث الثالث حدثنا عبد الله بن معاوية الجمحي جيمك ضميله و ميمك فتحيله در
حدثنا ثابت بن يزيد عن هلال بن خباب خاء معجمه نك فتحى و باء اولينك
تشديديله در عن عكرمة عن ابن عباس قال كان رسول الله صلى الله عليه

الجمحي بالضم والفتح ومهملة الى بني جمح بطن من قريش كذا في اللب

وسلم يبيت الليالي المتتابعة طاويا ميرك ديديكه الطوى الجوع طوى
بالكسر يطوى طوى اذا جاع فهو طاو وطيا اى جائع وطوى بالفتح يطوى طيا
اذا جوع نفسه قصدا پس طاويا بو مقامده مكسور العين اولورسه جائع
مفتوح العين اولورسه عن قصد نفسنه جبر ايدب جائع اولان معناسنه اولور
لكن سياق حديثه معناى اول مناسبدر يعني ابن عباس ديديكه رسول
اكرم متواليه بيرقاچ كيجه آچ ياتورلر ايدى هو واهله مبتدا
لا يجدون جمله سى خبر اولمق ظاهردر و محتملدر هو واهله كان نك
اسمندن بدل و لا يجدون جمله سى استيناف بيانى اوله صاحب مغرب
ديديكه رجلك اهلى زوجه سيدر و ولدى وتحت نفقه سنده
اولانلردر كذلك اخ واخت وعم وابن عم واولا اجنبى صبى كه خانه ده
خدمت ايليه ولفظ اهل ايله زوجه دن كنايه اولنور قال الله تعالى
وسار باهله تاهل تزوج ديمكدر اهل بيت خانه ده ساكن اولا
نلردر ضمير جمع رسول واهلنه راجع در عشاء عينك فتحيله غينك كسريله
اولان عشا وقتنده اكل اولنان طعامه ديرلر اكثريا آخر نهارده اكل
اولنان طعامده استعمال اولنور يعنى رسول اكرمك كندو اهلى اخشام

وقتی تناول ایدەجك طعام بولمزلر ایدی وكان اكثر خبزهم خبز الشعیر
وانلرك اكثر اوقاتده یدیكلری اتمك اربه اتمكی ایدی والله اعلم الحدیث الرابع
حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا عبید الله تصغیر صیغه سیلەدر
ابن عبد المجید الحنفی حدثنا عبد الرحمن وهو ابن عبد الله بن دینار
حدثنا ابو حازم عن سهل بن سعد انه سأل قیل له ضمیر مجرور سهله
راجعدر اكل میدە حرف استفهام حذف اولنوب ءاكل تقدیرندەدر دیدیكی
نسەكیم بعض نسخەدە واقع اولدی رسول الله اكرم صلی الله علیه وسلم النقی نونك
فتحی وقافك كسری ویانك تشدیدیله نقاوەدن مأخوذدر یاكلك
معناسنە صفت مشبهەدر بو مقامدە مراد ندر دیكه فارسیده میده دیرلر
كه پیكلەدن صاف وپاك اولنمش اوندن یاپلمش اتمك دیمكدر یعنی
ابو حازم دیدیكه سهلدن سؤال ایتدیلر رسول اكرم نقی اكل ایتدی می
دیو لكن نقینك معناسی معلوم اولمغله راوی نقینك تفسیرینی درج
ایلەب دیدیكه یعنی سهلدن سؤال ایدن كمسنە نقی لفظیله مراد ایلدی
الحواری حواری دیدیكلری اتمه كی تحویردن مأخوذدر بو شیئی اغارتمق
معناسنە صاحب نهایه دیدیكه حواری حانك ضمی وواوك مفتوحەسنك تشدیدیله

وداه



دال مهملەنك فتحی ایله اشول اتمكدر كه اونی بیك قاج كرە الەنوب پاك وبیاض
اوله فقال سهل سهل دخی جوابنده دیدیكه ما رأی رسول الله صلی
الله علیه وسلم النقی رسول اكرم نقی دیدیكلری اتمه كی كورمدی حتی لقی الله
عز وجل حتی غالب وعظیم اولان حضرت الله ملاقی اولدی حاصلی رسول اكرم
حیاتنده اوندن قیجه خاص اتمك دیدیكلری اتمه كی كورمدی قدم قالدی اكل
ایلمك بو كلامده مبالغه عظیمه واردر ملاقاتدن مراد موتدر زیرا
رسول اكرمك روح پرفتوحی اشیانه بدنلرندن سوی كنكره عرشه
طیران ایتدكده حضرت خداوندی كم وكیف حضرتلرینك شرف رؤیتیه
ذات كریمه لرینه نائل ودولت لقاء جالب البقالرینه مستهل اولدیغی
متعین ومتبیندر فقیل له ضمیر مجرور سهله راجعدر هل كانت تامەدر لكم
مناخل میمك فتحیله منخل لفظنك كه میمك ضمی ونونك سكونی وخانك
ضمیله جمعیدر علی غیر القیاس آلە نخل معناسنەكه تركیدە الك وفارسیده
پرویزنه وماشو دیرلر علی عهد فی زمان معناسنەدر رسول الله صلی
الله علیه وسلم نخی ولدیكه لكمدە اولان كم علی طریق التغلیب صحابە كرامه
خطاب ایچوندر كه مهاجرین وانصاردن رسول اكرمك زمان سعادة

اقرانلرنده مدینهٔ منوره ده ساکن اولانلردر یعنی بنه سهلدن سؤال اتدیلرکه
یا سهل رسول اکرم زماننده سزك اوده الهٔ جلك اکلر بکوز وادیر ایدیکیز
قال سهل جوابنده دیدیکه ماکانت لنا مناخل بلرم هیچ بیو برك
رسول اکرم زماننده الکر یوق ایدی پس جمیع جمله مقابل اولمغله افراد صحابه دن
منخلی نفی لازم کلور وجوابده فی عهده عم ملحوظ اولمغله سؤاله مطابق اولور
وواقعه دخی مطابق اولور زیرا رسول اکرم زماننده هر کز بیر کمسنه ده الك
یوق ایدی بعده بعض ارباب ترفه الك پیدا ایدیلر حتی المنخل اول بدعة
قالاسلام کلامی مشهوردر فقیل سهل رسول اکرم زماننده الك
یوق ایدی دیو جواب ویردکده بنه سهله سؤال اتدیلرکه کیف کنتم
تصنعون بالشعیر اربه اوننده اتمك یوغورمق مراد ایلدکلرکده نه ایشلر
ایدیکیز زیرا انك کبکر سائرا ونلره نسبت ایله زیاده چوقدر قال سهل
جوابنده دیدیکه کنا ننفخه الیمز ایله یاخود غیری بیر شی ایله اربه اونونی
اوجورردق وصاورردق ایدك فیطیر منه ماطار ده اولاوه دن صما وکیلد
کبر حنیفا ولوب اوچه جق شینی اوچوب تغیل ودحکم اولان قالدقده ثم نعجنه
صکره خمیر ایدر ایدك بو کلامدن معلوم اولدیکه رسول اکرم ماکولات خصوصنده

قطعا

قطعا اهتمام اتمزلر ایمش میرك دیدیکه بعض طرقده سهلدن روایت اولندیکه
مارای رسول الله صعلم منخلا من حین بعثه الله الی حین قبضه شیخ ابن حجر دیدیکه
ظن بودرکه سهل بو قیدایله قبل البعث اولان احوالدن احتراز ایلدی زیرا رسول
اکرم ایام فترتده ایکرکره شام جانبنه توجه اتدی بصری یه واصل وبحیرا
راهبك ضیافتنه داخل اولدی وشام اول وقتده روم ایله وتحت حکومت
قیصرده ایدی وانلرك عندنده خبز نقی یعنی خاص اتمك چوق ایدی وظاهر
بودرکه رسول اکرم معهود خاص اتمه کر انلرك عندنده کورمش اوله کذلك
الك وسائر اسباب ترفهی دخی انلرك یاننده کورمش اوله ومعیدن
صکره رسول اکرم مکه وطایف ومدینه ده ساکن اولوب رسول اکرم
واصحاب کرامه امکنهٔ مذکوره ده طرق معاش بغایه تنك اولدیغی خواه
اختیارا وخواه اضطرارا مشهوردر فخی اولیه که اکرچه رسول اکرم
هجرتك طوقوزنجی سنه سی اعمال شامدن اولان تبوك غزاسنه توجه ایلدی
لکن اول طرفی تماما فتح میسرا ولیوب ولحوالرده مده مدینه مکث
بیوردقلرندن غیری رسول اکرم اول جوانبده ایکن شام سمتندن
قافله کلدیکی استماع اولنمشدر پس جائزدرکه اول طائفده دخی الك

کورمیوب بهلان خبری نفس الامره قیاس ایله صحیح آوله بعضیلر دیدیلرکه سهلک

خبری کندی ملحقی اولدیغی رتبه ده اولوب واقعه قیاس ایله اولمسی محتمل در

پس جائز در که رسول اکرم حاضر اتمه کرد الکی بعد البعثه کورمسون وسهل

مطلقا کورمسون والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا محمد بن بشار اخبرنا

معاذ بن هشام حدثنی ابی که هشام در نسبتی دستوائی در عن یونس بن ابی

الفرات عبید البصری که اسکاف دیمکله مشهور در عن قتادة مخفی اولمیه که معاذ

وپدری هشام طبقه واحده ده اولوب معاذک هشام دن روایتی

روایت اقران قبیلندن اولور وهشام قتاده دن چوق حدیث روایت

اتمشدر لکن بو حدیثی قتاده دن بالذات استماع اتمیوب یونس قتاده دن

وهشام یونس دن روایت ایلدی عن انس بن مالک قال ما اکل نبی الله صلی

الله علیه وسلم علی خوان خاء معجمه نک کسریله وضمی دخی جائز در اول

مائده در که اوزرنده طعام اولمدقده خوان دیرلر جمعی اخاوین واخونه

وخون کلور عصرلرنده پیش خوان دیرلر ایاقلی زمین دن مرتفع

بدر سنه در که ارباب ترفه باشلرن آشاغی ایکمک زحمتندن خلاص ایچون

طعامی آنک اوزرنده اکل ایدرلر انک اوزرنده طعام اکل ایلمک

بدعت در لکن جائز در یعنی انس دیدی که رسول اکرم خوان اوزرنده طعام

اکل اتمدی ولا فی سکرجة دخی سکرجه ده اکل اتمدی سکرجه سین وکاف وراء

مشدده نک ضمیله خرده چانق در که ناخورش وطعام قلیل واکثریا هضمه معاون

اولان بعض جوارش وترشی قورلر که حالا بزم لسانمزده طبق ویلک مرده ی

کاسه حیواری دیرک دیدی که سکرجه ده اولان دامضمومه در ابن مکی دیدی که

صواب ولان دانک فتحی در عرب کا جوارش وبعضی ترکه بونسنه قویوب

سفره نک کنارینه اشتها کتورمک وطعام هضم اولمق ایچون وضع ایدرلر

بو شیوه ارباب ترفه واصحاب حرص شیوه سی اولمغله رسول اکرم سکرجه

ده اکل اتمدیلر ولا خبز فعل ماضی مجهول صیغه سیدر له ضمیر مجرور رسول

اکرمه راجع در مرقق رفع ایله خبزک قائم مقام فاعلی در میمک ضمی

ورانک وقاف مشدده نک فتحه لریله ترقیق دن ماخوذ در اول خبز در که

حواری کبی تطهیر وتنظیف اولنه بعضیلر دیدیلر که خبز مرقق بویوک وایجه

رغیف در که ترکیده یوفقه دیرلر یعنی ودخی رسول اکرم ایچون مرقق دیدکلری

خبزی کسنه یاپمادی شیخ ابن حجر دیدی که ترقیق خبز ارباب تکلف عملی در

ورسول اکرمک اصحابی تنعم وارباب تکلف دن اولمدیغی متقرر در

وحديث مذكورك ظاهري دلالت ايدر كه رسول اكرم خبز مرققي قبل البعثة
وبعد البعثة اكل اتمامش اوله وخبز مرققي غيري كمسنه ايچون يا پلسه اكل ايدرلر ايدي
واخر بابده ذكر اولنان حديث مطلقا اكل اتمدكلرينه دلالت ايدر بخارينك
انس دن ما اعلم ان النبي صلعم راى رغيفا مرققا حتى لحق بالله ولا راى شاة
سميطا بعينه قط لحق بالله سميط اولدركه قوزي يا اوغلاغي اسي صويه ماشلويه
يوب قيللرين ازاله اتدكدن صكره جلدي ايله برنان ايدرلر قال قائل يونسدر
فقلت لقتادة على ما كانوا يأكلون شمائل نسخه لرنده كذلك بعض رواة بخاري
عندنده لفظ ما يمك فتحي اشباع والفا ايله واقع اولدي واكثر رواة عندنده
على م فقط ميم ايله واقع اولدي معلوم اوله كه حرف جر ماي استفهاميه داخل
اولدقده استعمال كثير اولعله الف حذف اولنور وعلى وجه القلة الف اثبات اولنور
وبعضي اخرنده يا اولان جرجره الفي حذف اولنان ماي استفهاميه متصل اولمسي
هر برينك الف ايله كتابت اولنور ختام الام وعلام كبي ضمير جمع رسول اكرمه راجع
در تعظيم ايچون جمع صيغه سيله ذكر اولنمشدر يا خود رسول اكرم واهل بيت جمله سنه
راجع در يعني يونس ديديكه قتاده دن سؤال اتدم كه خوان اوزرنده اكل
اتميجه پس نه نك اوزرنده اكل ايدرلر ايدي ديو قال قتاده جوابنده ديديكه



على سفر هذه السفر سفره لر اوزرنده اكل ايدرلر ايدي ديو اكثريا
مسافرلرده اولان جلد مستديره اشارة ايلدي سُفَر سينك ضمي
وفتحيله سُفْرَه نك جمعي در صاحب نهايه ديديكه سفره اصلنده
مسافر اولان كمسنه نك ادخار اتديكي طعامه ديرلر ايدي كه اول
طعام اكثريا مدوّر جلد ايچنده وضع ايدرلر بعده جلد مذكوره اطلاق
اولندي صكره اوزرينه طعام وضع اتدكلري نسنه ده اطلاقي شايع اولدي
مائده دن ماعدا زيرا مائده غالبا متكبرلر شعاري در قال محمد
بن بشار يونس هذا الذي روى عن قتادة هو يونس الاسكاف
همزه نك كسري وسينك سكونيله صانع القفش كه تركيده پابوجچي ديرلر
يعني محمد بن بشار ديديكه قتاده دن بو حديثي روايت ايدن يونس اسكاف
ايله مشهور اولان يونس در والله اعلم الحديث السادس حدثنا احمد بن
منيع حدثنا عباد بن عباد المهلبي لام مشدده نك فتحيله در عن مجالد
لامك كسريله در عن الشعبي شينك فتحي وعينك سكونيله تابعي
جليل القدر واسمي عامر بن شرحبيل الكوفي در ديديكه بو وقته كلنجه
بر شيئي يازمادم وبر شيئي بر كمسنه دن استماع اتدم الا اني حفظ ايلدم

وصحابه دن بشیوز قدر کمسنه کوردم دیدی علی وبعض صحابه دن حدیث استماع
ایلدی سکسان ایکی یاشنده بالغ اولدقده یوز دورت سنه سنده وفات ایتدی عن
مسروق رسول اکرمك وفاتندن مقدم اسلامی قبول ایتدی حال صغرنده
سرقه اولنمش ایدی ابو بکر وعمر وعثمان وعلی وابن مسعود وعایشه یه
لاحق اولدی خوارج جنکنده بولندی ویوز ایکی سنه سنده کوفه ده وفات
ایتدی قال دخلت علی عایشة رضی الله عنها فدعت لی بطعام دعت
دعوتدن ماخوذ ماضی معلوم مؤنث صیغه سیدر یعنی مسروق دیدی که عایشه
نك یاننه واردم حضرتکاردینی بنم ایچون طعام احضار ایلمك ایچون
چاغردی یعنی عایشه بکا ضیافت ایلدی معناسنه در دیدی وقالت ما اشبع
من طعام ما نافیه وتنوین تنکیر ایچوندر فاشاء ان ابکی فا سببیه در یعنی
تعلیلیه در ما اشبع من طعام الا بکیت لانی اشاء ان ابکی تقدیرنده
اولوب جمله شاننه اهتمام ایچون معلولك اجزاسی ما بیننده توسط ایلدی دیدیکی
بعضیلر تعقیب ایچوندر دیدیلر الا بکیت یعنی ودخی عایشه دیدی که عندمده
بولونان طعامدن طوق اولمم وعقبنده بکا ایتمك مراد ایدرم الا بکا ایدرم
حاصلی هر قچن که طعامدن سیر اولسم رسول اکرمك چکدیکی شدائد



خاطرمه کلوب البته بکا ایدرم قال مسروق دیدی که قلت عایشه یه
دیدم لم نه ایچون هر طعامدن طویدقجه اغلار سین قالت عایشه
جوابنده دیدی که بکا اغلامیدیم زیرا اذکر الحال التی فارق علیها رسول الله
صلی الله علیه وسلم الدنیا بعض نسخه ده علینا واقع اولدی یرك دیدی که علیها
ضمیری حال مذکوره یه راجع در فارق علی تلك الحال من الدنیا تقدیرنده یعنی
تذکر ایدرم اول حالی که رسول اکرم اول حال اوزرینه دنیادن مفارقت
ودار بقایه رحلت ایلدی پس عایشه حال مذکوره یی بیان ایدوب دیدی که والله
ما شبع رسول الله صلعم من خبز ولا لحم تنوینلر عموم قصدیله تنکیر ایچون در
ولا نفی تأکید ایچوندر مرتین فی یوم واحد یعنی والله رسول اکرم ایام عمر
لرنده بر کوننده میانه طعامده کثیر الوجود اولان خبز ولحمدن ایکی کره طویمدی یعنی بر کون
اولدی که خبز ولحم مجموعندن وفقط خبز وفقط لحم دن ایکی کره طویمش اوله لرحتی
دیدیکه کلمه لا انی افاده ایدر که رسول اکرم یوم واحده ایکی کره خبز دن طویمش
اوله پس مقصود هر برندن یوم واحده ایکی کره شبعلرندن نفی در مجموعندن
یوم واحده ایکی کره شبعلرندن نفی کلدر والله اعلم الحدیث السابع حدثنا محمود بن
غیلان حدثنا ابو داود حدثنا شعبة عن ابی اسحق قال سمعت عبد الرحمن بن یزید

یحدث عن الاسود بن یزید بن قیس النخعی مسلما رسول اکرمك وقت حیاتلرینه
لاحق اولدی لکن کورمدی ابن مسعود ایله صحبتی واردر کبار تابعین کوفیین دن
معدوددر فاضل وعابد وکوفه ده ساکن ایدی عن عائشة قالت ما شبع رسول الله
صلی الله علیه وسلم من خبز شعیر یومین متتابعین حتی قبض یعنی ابو اسحق دیدیکه
عبد الرحمن اسوددن تحدیث ایدر ایکن اشتدم که اسود عائشه دن شو
وجهله روایت اتدی که رسول اکرم اربه اتمه کندی متوالیا ایکی کون طویمدی
بعد ای اتمکی قدر قالدی حتی روح پرفتوحلری قبض اولندی که رسول
اکرمه دنیا وغنا عرض ولندی فقر وغنایی دنیا ومافیها اوزرینه ترجیح
ایدوب ارید ان اجوع یوما فاصبر واشبع یوما فاشکر دیو بیوردیلر والله اعلم
الحدیث الثامن حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا عبد الله
عمرو ابو معمر عمر ولفظی عینك فتحیله روایله در وابو معمر لقبی عبد الله
بن عمروك کنیه سی وعطف بیانی در دیو اصحاب اسماء رجال بیان اتدیلر
قال قال عبد الله در حدثنا عبد الوارث عن سعید بن ابی عروبة عن
قتادة عن انس قال قائل انس در ما اکل رسول الله صلی الله علیه وسلم
خوانه ورققك معنالری سابقا بیان اولندی یعنی انس دیدیکه رسول

اکرم

اکرم خوانه اوزرینه طعام وخبز مرقق اکل اتمدی حتی دنیادن آخرته
انتقال اتدی خفی دکلدرکه بو حدیث ده رسول اکرمك اصلا خبز مرقق اکل
اتمدکلرینه تصریح واردر وانس دن روایت اولنان حدیث ماسبقده
بو تصریح یوقدر میرك دیدیکه موضعنده بیان اولندی که بیر حدیثی مکررا
ذکر ایلمك سندنك رجالنك جمله سنده یاخود بعضنده اختلاف ایله
وبعض الفاظنده اقتصار وتطویل اتمکله تفاوت ایله احادیث اخرایی
تقویه ایچوندر وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم

## باب ما جاء فی صفة ادام رسول الله صلی الله علیه وسلم

ادام همزه نك کسریله ابن الانباری دیدیکی وزنده ما یطیب الخبز
ویصلحه ویلتذ به الآکل کذلك ادم همزه نك ضمیله بو معنایه در که ترکیده
اتمك قاتوغی وفارسیده نان خورش دیرلر جمعی آدام کلور حلم
واحلام کبی وترکیبك مداری موافقه وملایمه اوزرینه در ادم
الله بینهم دیرلر اصلح والف معناسنه صاحب نهایه دیدیکه الادام بالکسر
والادام بالضم ما یؤکل مع الخبز ای شیء کان یعنی مایع وغیر مایعه
اطلاق اولنور میرك دیدیکه الادام بکسر الهمزة کالادم بضم الهمزة وسکونه

الدال المهملة ويقال بضمها ايضا ما يؤتدم به ويؤكل مع الخبز وجمعها
أُدُمٌ بضم الهمزة والدال ككتاب وكتب ويقال ادم الخبز باللحم من حدّ
ضرب اذا اكلهما معًا شيخ ابن حجر مقدمهٔ شرح بخاريده ادم همزه نك
ضمی ودالك سكونيله ادامك جمعی اولمسين اختيار ايتدی يعنی بو باب
رسول اكرمك اتمكله قاتوق ايتدكلری شيئك وصفنده وارد اولان
احاديث شريفه بياننده در بعض نسخه ده وما اكل من الالوان لفظی واقع
اولدی يعنی حضرت رسول اكرمك انواع اطعمه واصنافندن اكل ايتدكلری
شيئك بياننده در معلوم اوله كه رسول اكرم غدالريني بر شيئه حصر
اتمزلر ايدی هر نه قدر نفيس دخی اولورسه زيرا غداء واحده مداومت
اتمك بدنه مضردر كاهی بر ايكی نوع طعامی جمع وكاهی بر وقتده بر
نوع طعام ووقت آخرده نوع آخر اكل ايدرلر ايدی والله اعلم مصنف
بو بابده اون حديث ذكر ايلدی الحديث الاول حدثنا محمد بن سهل
بن عسكر وعبد الله بن عبد الرحمن قالا اخبرنا يحيى بن حسان حدثنا
سليمان بن بلال عن هشام عن عروة عن ابيه كه عروه در عن عائشة رض
ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال نعم الادام الخل يعنی عائشه

ديديكه

ديدی كه رسول اكرم سركه كوزل اتمك قاتوغی در ديو بيورديلر قال عبد الله
بن عبد الرحمن في حديثه نعم الادم همزه نك ضمی ودالك سكونيله او الادام
همزه نك كسريله ايكيسی معنا بر يه در لفظا ورواتيده شك ايچون در الخل
مصنفك بو حديثده ايكی شيخی اولوب بری محمد وبری عبد الله ولكن
ابتداء سندده معلوم اولمش ايدی بو كلامدن مرادی بودر كه بو حديثی
بكا محمد بن سهل تحديث ايتدكده بلا شك الادام لفظی ايله تحديث ايلدی
لكن عبد الله تحديث ايتدكده ادام وأُدُم لفظلری ما بيننده شك
ايله تحديث ايلدی ديمكدر نووی وقاضی عياض ديديلر كه حديث مذكوردن
مقصود نان كوكاتده شیء يسير ايله اكتفا ونفسی لذائذ اطعمه دن منع
ايلمك امر ممدوح اولديغين افاده در تقدير كلام ائتدموا بالخل
وما في معناه مما يخف مؤنته ولا يعز وجوده ديمكدر ديو خطابيدن
نقل ايتديلر والله اعلم الحديث الثانی حدثنا قتيبة بعض نسخه ده زياده
بن سعيد واقع اولدی حدثنا ابو الاحوص اسمی سلام بن سليم در
ثقه در عن سماك بن حرب قال سمعت النعمان بن بشير يقول الستم
خطابتا بعينه يا رسول اكرمك وفاتندن صكره حياتده اولان صحابه ده در

فی طعام و شراب ما شئتم فی اکل طعام و شرب شراب بمقدار ما شئتم تقدیرنده
استفهام انکاریدر یعنی ای مخاطبین سز استدیککز قدر ییمکده و
ایچمکده دکلمی سز بلکه بو فعله مبتلا سز لکن ماکولات و مشروباتده
بو مرتبه افراط مقتدا کوز اولان پیغمبریکز آیینینه مخالف و آنک عادت
کریمه سنه مغایردر زیرا والله لقد رأیت نبیکم صلی الله علیه وسلم
بن سزیک پیشواکز اولان پیغمبریکزی کوردم وما یجد من الدقل
ما یملأ بطنه اشکی قوری خرمادن قارنین طویوره جق قدر بولمدیغی
حالده بلفظ نبی نک ضمیر مخاطبینه اضافتی زیاده توبیخ و الزام ایچوندر
ما نافیه و جمله رأیت نک مفعولندن حالدر زیرا ظاهر اولان نعمان صحابه
کرامک اشبهی اولغله رؤیته رؤیت بصریه اولمقدر دقل دال مهمله و
قافک فتحیله اسکی قوری خرما دیمکدر و بو مقوله خرما بغایت ردی اولغله
هرکز آکا کمسنه رغبت و جمع ایتمیوب اغاج دیبنده چورور و لهذا
صاحب نهایه آنک ایچون اسم مخصوص یوقدر دیدی ما یملأ ده ما
موصول یا موصوفدر زیا نیه در که تقدیم اولندی و جمله یجد نک مفعولی
در والله اعلم معلوم اولدکه مالک بن نویره خالد حضورینه کلوب اثناء

کلام

کلامده کان صاحبکم یقول کذا دیدکده خالد کان صاحبنا و لیس بصاحبک
دیودی و مالکی قتل ایتدیکی مالکک مرتد اولدیغی استماعی ایدیسه
بو معنا عندنده متوکد اولدیغی ایچون ایدی حاشا نعماننک نبیکم قولی
مالکک صاحبکم قولنه قیاس اولنمز والله سبحانه اعلم حدثنا عبدة بن عبد الله
الخزاعی خاء معجمه نک ضمیله خزاعه قبیله سنه نسبتدر حدثنا معاویة بن هشام
عن سفیان الثوری عن محارب اسم فاعل صیغه سیله در بن دثار دالک کسریله و ثلثه نک
تخفیفی آخرنده راء مهمله ایله در عن جابر بن عبد الله قال قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم نعم الادام الخل یعنی جابر دیدی که رسول اکرم سرکه کوزل ایتمک
قاتقدر دیو بیوردیلر صحیح مسلمده جابر بن عبد الله حکایتی شو وجهله روایت
اولندی که رسول اکرم اهلندن ادام استدی اهلی عندمزده سرکه
دن غیری شیء یوقدر دیدیلر رسول اکرم کتوروک دیو بیوردی احضار
ایتدیلر نعم الادام الخل دیه رک اکله شروع ایتدیلر ابن ماجه امام سعددن تخریج
ایتدی که رسول اکرم نعم الادام الخل اللهم بارک فی الخل دیو بیوردیلر و بیر
روایتده فانه کان ادام الانبیاء قبلی واقع اولدی و دیکر حدیثده
لا یفقر بیت فیه خل یعنی آنده سرکه بولنان خانه محتاج اولمز دیو واقع اولدی

مخفی اولمیه که رسول اکرم اهلندن ادام طلب اتدکلرنده خبزی ادام ایله اکل
ایلمک اثنا حفظ صحت بدنه اولدیغنه اشارت واردر والله اعلم الحدیث
الثالث حدثنا هناد نونک تشدیدیله در حدثنا وکیع عن سفیان عن
ایوب عن ابی قلابه قافک کسریله اسمی عبدالله بن زیددر عن زهدم زانک
فتحی وهانک سکونی ودالک فتحیله در الجرمی جیمک فتحی ورانک سکونیله در
صاحب تقریب ابو مسلم البصری در وطبقهٔ ثالثه دن ثقه در دیدی قال
کنا عند ابی موسی فاتی ماضی مجهولدر بلحم دجاج جار مجرور اتینک نایب
فاعلیدر یاخود اتیده ضمیر مستکن ابو موسی یه راجع در وجار ومجرور اتی
نک مفعول به غیر صریحیدر میرک شیخندن نقل اتدی که دجاج اسم جنس در
ومنذری وابن ماید ذکر اتدکلری وزن دالک حرکات ثلاثه جائزدر
مفردی دجاجه در دالک حرکاتیله بعضیلر ضم دال ضعیف در دیدیلر
وبعضیلر دجاج دالک کسریله مذکرک اسمیدر که مفردی دیک در
ودالک فتحیله مؤنثک اسمیدر که مفردی دالک فتحیله دجاجه در دیدیلر
دج یدج دن ماخوذدر نصر بابندن اسرع یسرع معناسنه دجاج دخی
حرکتنده سریع اولمغله بو اسم ایله تسمیه اولندی ترکیده تاوق وفارسیده ماکیان

دیولر

دیولر فتحی تنحی دن مشتق وتنحودن ماخوذدر جماعتدن آیریلوب
بر طرفه چکلمک معناسنه رجل من القوم یعنی زهدم دیدی که ابو موسی نک
مجلسنده ایدیک طعام احضار اولندقده سفره یه تاوق کتوردیلر
قومدن بر کمسنه سفره یانندن قالقوب کیرو چکلدی فقال ابو موسی اول کمسنه
دیدی که ما لک سنک ایچون نه عذر ونه مانع واردر که اکل دجاج
دن امتناع ایلدیک قال ول کمسنه جوابنده دیدی که انی رأیتها تحقیق
بن دجاجه یی کوردم تأکل شیئا فقذرت دن بر شی اکل ایدر ولدیغی
حالده وطبیعتم تاوقدن استکراه ایلدی لهذا فحلفت یمین اتدم کیم
ان لا آکلها تاوقی اتمیه یه دیو بعض نسخه ده شیئا موضعنه نتنا
وبعضنده شیئا نتنا واقع اولدی نتن نونک فتحی وتانک کسریله ومنن
وزننده صفت مشبهه در بدبو یعنی قوقمش لوشی معناسنه شیئادن بدل در صفت
اولسه شیئا ذا نتن ایله تأویله محتاج در قال قائل ابو موسی در ادن دنو دن
ماخوذ امر حاضر در یعنی ابو موسی اول کمسنه یه دیدی که یقین کل وسفره یه
قریب اول ومقتضای طبیعتکدن اعراض ایدوب سائر جماعت کبی دجاجه دن
اکل ایتمکله رسول اکرمک فعلنه متابعت ایله زیرا فانی رأیت رسول الله

صلى الله عليه وسلم يأكل الحم دجاج تحقيق بن رسول اكرمی كوردم
تا وقاتنی اكل ايدا ولديغی حالده بن سزكا دخی مناسب بلكه واجب بودركه
لا يؤمن احدكم حتى يكون هواه تبعاً لما جئت به حديث شريف موجبنجه رسول اكرمك
فعلنه متابعت واذا حلفت على يمين فرأيت غيرها خيراً منها فأت الذی
هو خير وكفر عن يمينك خبر صحيحی فحواسی اوزره يمينكه كفارت ايدرسز
والله اعلم الحديث الرابع حدثنا الفضل بن سهل الاعرج البغدادی حدثنا
ابراهيم بن عبد الرحمن بن مهدی ميمك فتحيله در ميرك ديك تهذيب
الكمالده ترمذی وابو داود ابراهيم بن مهديدن بر حديث روايت ايتديلر
ديكی بخاری بو حديثك اسنادی مجهول در ديك عقيلی بو طريقده
غيری طريقله معروف دكلدر ديدی عن ابراهيم بن عمر بن سفينة عن ابيه
که عمر در عن جده که سفينه در واسمی مهران در رسول اكرمك مولى سيدر
قال قائل سفينه در اكلت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم لحم حبارى
حاء مهمله نك ضمی وباء نك تخفيفی وراء نك فتحيله در وآخرنده الف تانيث
ايچوندر معرفه ونكره ده غير منصرف در كه آخرينه تنوين كلمز مذكر ومؤنثه
اطلاق اولنور مفرد در جمعی حباريات در تركيده طوغدق قوشی ديرلر بغايت شديد الطيران

الطيران در وزياده اوزاق اوچر بصره ده شكار اولنور وقوصاغنده
جنة الخضرا ديدكلری ميوه بولنور كه شجر بطملك ميوه سيدر وشجره بطم
شام حواليسنده اولور خيری مواضعده بتمز حتى بری كسنه مطلوبنی تحصيله
زياده متحرك اولسه اطلب من الحبارى ديو ضرب مثل ايدرلر واوقات ازاتنده
خفيف وتاوقاتنده ثقيل در وهميشه كندوبی شكار ايدرلر وكندو
بر شيئی شكار ايده قادر دكلدر وحبارى نك ياورو سنه نهار وكروان
ياورو سنه ليل اطلاق ايدرلر حتى بو بيت ملغزاتندن معدود در بيت ونهاراً
رأيت نصف الليل وليلاً رأيت منتصف النهار وزياده احمق لقدن
حبارى ايله ضرب مثل ايدوب كل شئ يحب ولده حتى الحبارى ديرلر حبارى يی
تخصيصك وجهی بودركه بغايه احمق ايكن ولدنی سورو ولدنه اوچمق تعليم ايدر
وحجر الحبارى ديرلر قارننده بر طاش وار در اول طاشی بری كسنده زنك
كوردوسه مادام كه طاش اوزرنده اوله احتلام اولمز واسهالی اولان كمسنه
كوتورسه اسهالی منقطع اولور صاحب نهايه ديديكی كه انس حديثنده واقع اولدی كه
ان الحبارى ليموت بذنب بنی آدم يعنی حضرت الله جل شانه بنی آدمك
كناهلری شامتنده ناشی مطری حبس ايدر ودوغی يمين ده اوت بتمز

اولور حتی حبادی باش اوت طلبنده جست وجالاك وحوی كیاه ده بی مالك
ایكن طعمه ایدن جلكیاه بولمیوب یاده بوجوغنده هلاك اولور والله اعلم
یعنی سفینه دیدیكه بن رسول اكرم ایله معاً حباری اتی اكل ایدیم الحدیث
الخامس حدثنا علی بن حجر حاء مهملهنك ضمی وجیمك سكونیله در حدثنا اسمعیل
بن ابرهیم عن ایوب عن القاسم بن عاصم التمیمی عن زهدم الجرمی قال كنا عند ابی موسی
قال فقدم تقدم دن مأخوذ فعل ماضی مجهولدر بعض نسخه ده تقدیم دن
مأخوذ قدم ماضی مجهول صیغه‌سیله واقع اولدی طعامه یعنی زهدم دیدیكه
ابو موسینك عندنده حاضر ایدك سفره سنه اطعمهٔ متعدده كتوریلدی
وقدم فی طعامه لحم دجاج سائر طعامدن اول طاوق اتی تقدیم اولنوب
جملهدن مقدم سفره یه وضع اولندی وفی القوم رجل من بنی تیم الله
تیم الله عبد الله معناسنه در تیمه الحب دیرلر بر كمسنه یی محبت قول وذلیل
ایلسه یعنی بكدن بر قبیله در كه انلره لهازم دیرلر احمر وفعلی دجالك
صفتی در یعنی حاضر اولان قومك میاننده قبیلهٔ مذكوره دن بر قرمزی
چهره لی رجل وار ایدی كه كانه مولی كویا چهره سندن استدلال اولنوركه قبیلهٔ
معهوده نك مولی سیدر قال قائل زهدم در یعنی زهدم دیدیكه فلم یدن

رجل



رجل معهود قریب اولمدی یعنی طاوق اتنی اكل ایتمكه اقبال ایتمیوب سفره
یاشنه كلمدی دنودن مأخوذدر قریب معناسنه فقال له ابو موسی ادن ابو موسی
رجل مزبوره دیدیكه قریب اول وبر و كل سائر حضار مجلس كبی سن دخی
طاوق اتندن تناول ایله زیرا فانی رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم
اكل منه تحقیق بن رسول اكرمی لحم دجاج اكل ایتدیكی حالده كوردم طاوق
اتنی یمكدن احتراز قانون نبوی یه مخالفدر قال رجل معهود دیدیكه انی
رأیته یأكل شیئاً تحقیق بن طاوغی مردار نسنه اكل ایدر ایكن كوردم
لهذا فقذرته انی استقذار ودرجاده عدا ایلدیم وطبعم اندن اسكره
ایتدكندن ناشی فحلفت ان لا اطعمه ابداً یمین ایتدم كه حیوتده اولدقجه
طاوق اتنی یمیه یم مخفی اولمیه كه بو قصه ده دجاج اعتباریله ضمیرلر مذكر
وقصهٔ سابقه ده دجاجه اعتباریله مؤنث ذكر اولنمشدر ودخی قصتین
مذكورتینك سیاقندن فهم اولنور كه ابو موسی عندنده قصهٔ دجاج مكرر
واقع اولمش اولمیه اگرچه بعض شراح ارتكاب تكلفات ایله قصهٔ واحده یه
ارجاع ایتدیلر والله اعلم ابن الجوزی تلبیس ابلیس نام كتابنده دیدیكه جملهٔ
صوفیه دن بعض نادان تقلیل طعام ویا غلو نفیس اطعمه دن پرهیز ایدوب

بدبنی قوریبورد وصوف وپلاس کیوب وصوق صودن پرهیز ایتمکلکده

نفسنه عذاب ویرور بو عمل بغایت حماقتدر وزیاده بلاهتدن نشئ ایدر

زیرا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وصحابهٔ کرام علیهم التحیة والرضوان

حضرتلرینک طریقنه مخالف وانلرک عادت کریمه‌لرینه مغایردر اکرچه

انلر کاهی آج اولورلر ایدی لکن اکل ایده جک نسنه بولدقلری وقتده

ایدی فاما اکل ایده جک طعام بولدقلری وقتده ردا ونه تناول ایدرلر

ایدی رسول اکرم اتی سورلر واکل ایدرلر ایدی ودجاج اکل ایدرلر ایدی و

حلوایی زیاده سوربصوق صویی استرلر ایدی زیرا ماء بارد حرارتی

کیدرر ومعده‌یه زحمت ویرور وحسن بصری حضرتلرینک مجلسنه بر کمسنه

بن خانه کیرصادر حلوا اکل اتمم زیرا شکرینک عهده‌سندن کلمم دیدی

حسن بصری دیدیکه شو آدم غایت احمقدر بکز صوق صویی ایچرو انک

شکرینک عهده‌سندن نجه کلور سفیان ثوری سفره کتدکده بو توره بر

توزی برابا اتدروب وشکری حلوا ابتدا ایدوب کوتورورلر ایدی قال الله تعالی

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللّٰهِ الَّتِي اَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ

وَقَالَ يَا اَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا

صالحا

---

صَالِحًا وقال صلعم اللّٰهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ اَحَبَّ اِلَيَّ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ والله اعلم

الحديث السادس حدثنا محمود بن غيلان اخبرنا ابو احمد محمد بن عبد الله

بن الزبير بن عمر بن درهم الزبيري زانک ضمی وبانک فتحیله در ابو نعیم تصغیر

صیغه‌سیله‌در قال حدثنا سفيان عن عبد الله بن عيسى عن رجل من اهل

الشام يقال له عطاء صاحب تقریب شامی انصاری وطبقه رابعه‌دن مفعول در دیدی

شیخ ابن حجر تقریبده دارقطنیدن نقل ایتدی که ابو اسید بن ثابت المدنی

الانصاری که اسمی عبد الله‌در صحیح اولان همزه‌نک فتحیله‌در قال قال رسول

الله صلى الله عليه وسلم كلوا الزيت وادهنوا به افتعال بابندن ادهان دهندن ماخوذ امر حاضردر

اصلنده اتدهنوا ایدی یا غالاو نمق معناسنه یعنی ابو اسید دیدی که رسول اکرم

بیوردیلر که زیتوندن یاغی اتمک قاتوغی ایدوب اکل وانکله یاغلیدیکوزی

یا غلایک فانه من شجرة مباركة زيتونة لا شرقية ولا غربية يكاد زيتها يضيء

ولو لم تمسسه نار زیرا زیت کثیر البرکه بر شجره‌دن حاصل اولور و شجره‌

نک برکتی ثمره‌سنه وثمره‌سندن استخراج اولنان زیتنه سرایت ایدر

طبرانی وابو نعیم عقبة بن عامردن روایت اتدیلر که رسول اکرم بیوردیلر که

عليكم بهذه الشجرة المباركة زيت الزيتون فتداووا به فانه مصحة من الباسور

نم التداوی

عن ابيه اسيد

زیت بایع او المغلة ناکول ... تعبیلنه ... وبل اولنیه

وابو نعيم طبده ابو هريره دن روايت ايتدی كه كلوا الزيت وادهنوا به فان
فيه شفاء من سبعين داء منها الجذام وبو حديث مذكورده وارد اولان امر
استعمال زيته قادر اولانلر كسنه يه نسبته استحباب ايچوندر ومخاطبينه استعمال
زيت ايله امر ايتدكلرندن مستفاد اولوركه رسول اكرم دخی زيتی استعمال ايدرلر
وزيت مايعاتدن اولمغله عادتا مشروباتدن معدود ايكن اكل ايله امر بيورد
قلرندن منفهم اولوركه مقصودلری اطعامدر فانوغيرا يلكله امر ايدركويا
ايتدموا بالزيت قولی حكمنده در پس حديث مذكور عنوان بابه مناسب اولور
والله اعلم حديث مذكور بعينه عمر بن الخطابدن دخی روايت اولندی كه حدثنا
يحيى بن موسى حدثنا عبد الرزاق حدثنا معمر ميم اولينك فتحی وعين
مهمله نك سكونی وميم ثانيه نك فتحی بعده راء مهمله ايله در عن زيد بن
اسلم عن ابيه كه اسلم در عن عمر بن الخطاب رضی الله عنه قال قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم كلوا الزيت وادهنوا به فانه من شجرة
مباركة معناسی مرور ايتدی جامع الصغيرده حديث مذكوری ترمذی
عمردن واحمد ترمذی وحاكم ابو اسيددن وابن ماجه وحاكم ابو هريره
دن كلوا الزيت وادهنوا به فانه طيب مبارك لفظيله روايت ايتدیلر ديكی

ابو نعيم

ابو نعيم طبده فانه فيه شفاء من سبعين داء منها الجذام لفظيله
روايت ايتدی قال ابو عيسى كه مراد مصنف در وعبد الرزاق كان
يضطرب في هذا الحديث يعنی مصنف ديدی كه حديث مذكورك
اويلرنده بعض اولان عبد الرزاق حديث مذكورده مضطرب اولوب
سندنی نسق واحد اوزره ذكر ايتمز ايدی زيرا فربما اسنده كامی
صحابيی ذكر ايدوب رسول اكرمه ايصال ايدر ايدی وربما ارسله
كامی ارسال ايدوب صحابيی ذكر ايتمز ايدی نته كيم سند سابقده
عمر بن الخطابی ذكر ايلدی وذكر اولنجق سندده صحابيی ترك ايدوب مرسل
ايتدی ومرسل ايتديكی صورتی بيان ايدوب مصنف ديدی كه حدثنا السنجي
سين مهمله نك كسری ونونك سكونی بعده جيم ايله سنجه نسبتدر كه
سنج مرو قريه لرندن بر قريه در وهو ابو داود سليمان بن معبد
ميمك فتحی وعين مهمله نك سكونيله وباء موحده نك فتحيله در المروزی
مروه على غير القياس نسبتدر السنجي لفظنی مكررا ذكر ايتديكی ارباب حديث
آنی كامی سنجيله وكامی اسم ونسبتيله ذكر ايتدكلرينه اشارت ايچوندر
حدثنا عبد الرزاق عن معمر عن زيد بن اسلم عن ابيه كه اسلم در عن النبی

صلى الله عليه وسلم نحوه لفظاً ومعنى ولم يذكر عبد الرزاق ذكر ايتمدی
فيه سندده مذکور اولان عن عمر لفظنی پس حدیث بو طریق اعتباریله مرسل
اولور زیرا صحابی ترك اولندی حاصلی مصنفك حدیث مذکورده ایکی شیخی
واردر بیری یحیی بن موسی که شیخی عبد الرزاقدر و بیری سنجی که انك شیخی
دخی عبد الرزاقدر پس عبد الرزاق حدیث مذکوری یحیی یه روایت ایتدکده
سندنده عمری ذکر ایدوب حدیث مسند قیلندی و سنجی یه روایت ایتدکده
ترك ایدوب حدیث مرسل قیلندی اولدی لهذا عبد الرزاقه مضطرب
اطلاق ایلدی جواهر الاصولده دیدیکه مضطرب اول حدیثدر که روات
آنده اختلاف ایدرلر یعنی بعضی بر وجه اوزره و بعضی اکا مخالف
وجه اوزره روایت ایدرلر و اضطراب کاهی فقط اسنادده و کاهی فقط
متنده و کاهی هم اسنادده هم متنده واقع اولور خواه راوی بر
اولسون خواه زیاده اولسون اندن اکر روایتیندن اولا راویلره
نظر اولنوب بر نك راویلرینك حفظ و اتقانلری یا خود مروی عنه
اولانه صحبتی چوق اولمغله اول روایت روایت اخری اوزرینه
ترجیح اولنور و اضطراب اولمز و الا مضطرب اولوب ضعیف اولور والله اعلم

الحديث السابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن جعفر وعبد الرحمن
بن مهدی قالا حدثنا شعبة عن قتادة عن انس بن مالك قال كان النبي صلى
الله عليه وسلم يعجبه اعجابدن مأخوذ مضارع معلوم والدباء فاعلیدر که
دال ضمی و بانك تشدیدی و مدایله و قصری دخی جائزدر یقطین و قرع
دیرلر فارسیده کدو و ترکیده قباق دیدکلری نه نوعیدر مد ایله مشهوددر و قاضی
قصر ایله دخی حکایت ایلدی مفردی دباءة و دباة در دیدی یعنی انس دیدی که
رسول اکرم قباق اکل ایلمکه راضی ایدر ایدی حاصلی قباغی استحسان و اکلنی
سور ایدی فاتی ماضی مجهول و اتیاندن مأخوذدر کلمک معناسنه پس بطعام
ده اولان با تعدیه ایچوندر ادعی دعوتدن مأخوذ ماضی مجهولدر ضمیر
مستتر رسول اکرمه راجعدر له ضمیری طعامه عائددر لفظ او
انسدن یا خود راویدن بر نك شکنی افاده ایدر یعنی دعا ایله
طبخ اولنمش بر طعام رسول اکرمك حضورینه کتوردیلر یا خود طعام
معهود ایچون رسول اکرمی دعوت ایتدیلر فجعلت شرعت معناسنه در ابتغیه
تتبع دن مأخوذ مضارع متکلمدر طلب ایتمك و اراشدرمق معناسنه
یعنی انس دیدیکه طعام معهود ایچنده قباغی آرا شدرمغه باشلدم

فَأَضَعُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فصعدن قباغي يولدقجه رسول اكرمك اوكلرينه وضع

ايدر ايدم بو حديثده دليل واردر كه بيركاسه‌ده مختلف طعام اولسه

صاحبي راضي اولديغي صورتده اول كاسه‌دن اكل ايدنده كمسنه غيري

كمسنه‌نك اوكنده اولان جانبندن النوب ادنمق جائز اوله وسافرلرك

بعضي بعضنك اوكنده لقمه قومق ضيافت صاحبنك رضاسي بناء جائز اوله

لما اعلم ما مصدريه اولمق ظاهردر أَنَّهُ ضميري رسول اكرمه راجع در

يُحِبّه ضمير مستكني رسول اكرمه وضمير منصوب دبابه راجع در يعني بو الدوغم

قباغي اوكلرينه وضع اتديكم رسول اكرم قباغي سودكلريني بيلديكيم ايچون

ايدي رسول اكرم قباغه محبت اتدكلرينك سرنده ديديلر كه قباق عقلي زياده

ورطوبت معتدله ايراث ايلر وقبا قده حضرت اللهك ابداع اتديكي قباق

سرلاحظه سندر ناشي ايدي كه حضرت يوسفك وزرنده بيعقوب النبي

حزنبوردن محافظه وسائرسنه ام مستفقه كبي اني تربيا تمكل اتدي

بيرخاصه زائده اولديغي معروفدر والله اعلم الحديث الثامن حدثنا قتيبة

بن سعيد حدثنا حفص بن غياث عن اسمعيل بن ابي خالد عن حكيم بن جابر

بن طارق بن نافع الاحمسي كه ثقه در عن ابيه كه جابردر صحابي قليل

الحديث

الحديث در قال دخلت على النبي صلى الله عليه وسلم فرأيت عنده

دُبّاءٍ يقطّع تقطيعدن ماخوذدر تفعيل بابندن كه تكثير ايچون

در بعض نسخه‌ده مجهول واكثرنده معلوم صيغه‌سيله مضبوطدر مجهول

صيغه‌سي ظاهر ملاحظه اولنور يعني جابر ديدي كه رسول اكرمك حضورلرينه

عاليلرينه واردم كوردوم كه يانلرنده پاره پاره اولمش قباق وار

معلوم صيغه‌سيله اولسه رسول اكرم نفسه قباغي پاره پاره ايدر

كوردوم ديمك اولور فَقُلْتُ قباغي چوق پاره اتدكلرنده كوردكده

ديديم كه يا رسول الله مَا هَذَا بونه در يعني قباغي بو مرتبه پاره

پاره اتمنك فائده‌سي نه در قال جوابنده بيورديلر كه نُكَثِّرُ بِهِ

طَعَامَنَا بيز قباغي چوق پاره اتمكله طعاممزي چوق ايدرز اكثر نسخه‌ده

نكثر تفعيلدن اولمق اوزره مضبوطدر وبعضنده افعالدن اولمق اوزره

ضبط اولنديكي معنالري بيردر وبعضنده نَكْثُرُ يانك فتحي وثانك ضميله

حَسُنَ بابندن اولمق اوزره واقع اولدي عزيزدن اولديغي صورتلرده

طعامنا نصب ايله مفعول ثالاثي دن اولديغي صورتده رفع ايله فاعل

اولور يعني تقطيع سببي ايله طعاممز چوقلنور قال ابو عيسى يعني مصنف

دیدیکه وجابر هذا شو جابر که حدیث مذکورك سندنده ذکر اولندی
هو جابر بن طارق طارق اوغلی جابردر صحابه‌دندر غیری جابرلر کلدی
جابر بن عبد الله وجابر بن سمره وجابر بن سفیان کبی ویقال ابن
ابی طارق کاهی بوکیفیت ایله ذکر اولنور وهو جابر بو زبوده رجل
من اصحاب النبی صلی الله علیه وسلم رسول اکرمك اصحابندن بیر کمسنه‌در
که ولا نعرف له الا هذا الحدیث الواحد وبیز جابر معهودك شو ذکر
اولنان بیر حدیثندن غیری حدیثنی بلمز بعض نسخه‌ده لا یعرف مضارع
غائب مجهول صیغه‌سیله ضبط اولنمشدر که هذا الحدیث رفعیله قائم مقام
فاعلی اولور معنی اولیدکه بشا مذکور اولان اسیدك دخی جابر کبی بیر
حدیث روایت ایتمشدر فقط لکن اسیدك کیفیتی مشهوردر اولمغله مصنف
انك حالنی بیانه تعرض ایتمدی یاخود اسیدك حالی کرکی کبی مضبوطی اولمغله
ذکر ایتمدی الحدیث التاسع حدثنا قتیبة بن سعید عن مالك
بن انس عن اسحق بن عبد الله مالك بن انسك اخ اخیافیسیدر بن
ابی طلحة کدا سمر زید بن سهل‌در انه اسحق بن عبد الله سمع انس بن
مالك یقول ان خیاطا دعا رسول الله صلی الله علیه وسلم لطعام

صنعه

صنعه جملسی طعامك صفتیدر یعنی اسحق انسی سویلر اولدیغی
حالده ایشتدی که بیر درزی رسول اکرمی بیدا ایتدیکی طعامه
دعوت ایدی شیخ ابن حجر دیدی که خیاط مزبورك اسمنه واقف
اولنمدم لکن ابو تمامه نك انسدن روایت ایتدیکی اوزره
ان مولی لی خیاطا دعاه لفظیله واقع اولدی لهذا بعضیلر دیدیلر
که خیاط مزبور رسول اکرمك غلامی ایدی قال اسحق دیدی
که فقال انس فذهبت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم الی ذلك الطعام
انس دیدی که رسول اکرمك خادمی اولمق تقریبیله طعام مزبوره
بن بیله کتدم یاخود بنی دخی مخصوصا دعوت ایتدیکی ایچون رسول اکرمه
همراه اولدم فقرب رای مشدده نك فتحیله قدم معناسنه‌در وضمیر مستکن
خیاطه راجعدر الی رسول الله صلی الله علیه وسلم خبزا من شعیر ومرقا
میم ورانك فتحه‌لریله شوربادر دیمکدر فیه دباء جمله‌سی مرقانك صفتی
در وقدید دباء اوزرینه معطوفدر که افتابده قورودلمش طوزلو
ات دیمکدر که ترکیده یاصدرمه دیرلر فعیل بمعنی مفعولدر مقدد
معناسنه قد شق کبی بیر شیئی طولا قطع ایتمکه دیرلر یعنی خیاطك منزلنه

واردقده خيا رسول اكرمك حضورلرينه اريه اوننده اتخاذ ولمس
اتمك ويبوشورباكتوردیکه اول شوربانك ايچنده قبق واصلند
قال انس فرأيت النبي صلى الله عليه وسلم يتتبع تتبع ده ماخوذ مضارع
معلوم در تفحص و آرامقدر معناسنه الدبّاء حوالي القصعة جنوی دیکه
كه حوالي حاء مهملة نك فتحيله ومفتوحه نك تخفيفيله بعده الف ولامك
فتحيله، مثناة تحتيه نك سكونيله لفظا مفرد ومعنا جمع در جوانب معناسنه
رأيت النا حوله وحواليه ديرلر لامك فتحيله وكسری جائز دكلدر ديدی
قصعه تانك فتحيله تهذيب الاسماءده ديديكي اوزره اول خياني دركه
اون عدد كسنه انده ثنا وليا يدوب هر بيری طويه لر بعض نسخه ده
حوالي الصحفة واقع اولدی صحفه اول چنا قدركه اندن بش عدد
كسنه طويه لر يعنی انس ديديكه رسول اكرمی قصعه نك اطرافنده
قبق آرامقده ايكن كوردم مخفی اوليه كه اكر رسول اكرم قصعه
نك كندويه قريب اولان جانبدن تتبع اتمشلر ايسه اشكال يوقدر
اكر سائر كسنه لره قريب اولان جانبدن تتبع اتمشلر ايسه رسول اكرم
انده نهی تذكرينك وجهی تلويث وايذا سببا اولديغيدر رسول

اكرمده

اكرمده بو مقوله شیئ كسنه استكراه اتمز بلكه آنلرده هرنه كه صدور
ايدن انكله تبرك ايدرلر ايدی حتی بصاق ومخاطلرده تبركا اخذ ايدوب يوزلرينه
ركوزلرينه سورلر ايدی وبعضيلر دملرنی وبوللرينی ايچديلر انس دن بر
روايت ده فلما رأيت ذلك جعلت اتتبعه اليه ولا اطعمه لفظيله واقع اولدی
يعنی رسول اكرمك جوانب قصعه ده قبق تتبع اتديكلرين كوردم بن طعام
يمكدن فراغت ايدوب رسول اكرم ايچون قبق تتبع اتمكه باشلدم فلم
ازل احب الدبّاء من يومئذ اكثر نسخه ده ميمك كسريله ضبط اولنمشدر ايله
مجرور ومعرب اولق اوزره وبعض نسخه ده ميمك فتحيله قيد اولنمشدر مضاف
اليه ده بنا كسب ايدوب مبنی اولق اوزره يعنی رسول اكرمی بو حال
اوزره كوردكوم كوندن بر و قباغه محبت شرعيه ايله محبت اتمكم
ثابت ودائم اولدوم حديث مذكورده شريف اولان كسنه كندوده
ادنی كسنه نك دعوتنه اجابت وانك طعامنی اكل وحده متجاوزا ايله
معا طعام يمك جائز اولدیغنه دليل وارددر ورسول اكرمك خفض تلونلرنك
تواضع ايدوب اصحابنه اولان لطف ودلنوازلقلرنه ونبذه خانه
فقرای بوتوتشريفلريله منوز بيوردقلرينه اشارت واردر

نووی دیدیکه قباعد محبتسنندن اولدی یعنی رسول اکرم محبت اتدکلرینه
بناءً دركذلك هرنسنه كه رسول اکرم اكا محبت ایدرلر بو منوال
اوزره در و دخی خیاطت صنعت خسیسه اولمدیغنه دلیلدر والله اعلم
الحدیث العاشر حدثنا احمد بن ابراهیم الدورقی وسلمة بن شبیب حبیب
وزننده در ومحمود بن غیلان قالوا اخبرنا ابو اسامة کم اسمی حماد بن
اسامه در عن هشام بن عروة عن ابیه که عروه در عن عائشة رضی الله عنها
قالت كان النبی صلی الله علیه وسلم یحب الحلواء صاحب مغرب دیدیکه
که مد و قصر ایله جایزدر و جمعی حلاوی کلور دیدیکه بعضیلر هر حلاوت
اولان لذتلی شیئه حلوا اطلاق اولنور خواه مصنوع و خواه غیر مصنوع
دیدیلر پس والعسل قولی تخصیص بعد التعمیم در و بعضیلر حلوادن مراد
مجیع در دیدیلر که خرمایی لبن ایله قارشدررلر و فتنا مجیع دیرلر
و بعضیلر مطلقا طاتلو ایله قارشدردقلری طعامه حلوا دیرلر دیدیکه
حلوا اصمعی دیدیکه مقصور در و یا ایله کتابت اولنور و فرّا ممدود در
الف ایله کتابت اولنور دیدی یعنی عایشه دیدیکه رسول اکرم حلوا
و عسلی سودرلر ایدی خطابی دیدیکه رسول اکرم حلوا و عسل سودر ایدی

دیمه

دیمه نك معناسی زیاده اشتها و نفسك بغایت طلب ایدوب حرص سنده
ناشی سودر ایدی دیمك دکلدر بلکه عسل و حلوا احضار اولندقده
نوع تامیل و رغبت بیوردقلری حیثسیله انلری سودکلرینه استدلال
اولنور ایدی حتی که روایت اولندی که بیر قافله کلدی که ایچلرنده
رسول اکرمك بیر دوه سی وار ایدی که اول دوه یه خاص اولان بال
و یاغ یوکلنمش ایدی رسول اکرمه کتوردیلر برکت ایله دعا ایدوب
بیر طنجره استه دی طنجره یی آتش اوزرینه قویوب ایچنه بال و یاغ
واروب وضع اتدی تا که کیر پخته اولنجه قارشدردی و آتشدن
قالدروب ارض اوزرینه وضع ایدوب کلوا هذا شیء یسمیه فارس
الخبیص دیو بیوردیلر والله الحدیث الحادی عشر حدثنا الحسن بن محمد الزعفرانی
زعفرانیه نام بیر قریه یه نسبتدر اخبرنا حجاج بن محمد قال قال ابن جریج
جیم اولینك ضمی بعده راء مهملهنك سکونیله بعده جیم و تصغیر
صیغه سیله عبد الملك بن عبد العزیز بن جریج در اخبرنی محمد بن یوسف
عطاء بن یسار اخبره ان ام سلمة که اسمی هند بنت ابی امیه در اخبرته
یعنی ابن جریج دیدی که بکا محمد خبر ویردی که اکا دخی عطاء شو وجهله

خبر ویردی کم اکا دخی ام سلمه خبر ویردی کم انّها ضمیر مؤنث ام سلمه یه راجع در

قربت تقریب دن ماخوذ ماضی معلوم مؤنث صیغه سیدر قدّمت معناسنه الی رسول الله

صلی الله علیه وسلم جنبًا جیمک فتحی ونونک سکونیله ترکیده یان قابورغه

دیدکلری مشوّیا اشواء دن ماخوذ اسم مفعولدر یعنی ام سلمه رسول اکرمک

پیشکاهلرینه بریان اولنمش یان اتی کتوردی فاکل منه پس رسول اکرم

اول اتدن اکل ایلدی ثمّ قام الی الصّلوة وما توضّأ صکره نماز قلمغه ایجون

قالقدی تجدید وضوء ایتمدیکی حالده مصنف دیدیکه بو حدیث صحیحدر وضاً

واممّا مسّته النّار حدیثی ناسخدر که اول رسول اکرم آتش طوقنمش

شیئی اکل ناقض وضودر وناره مس ایدن شیئی اکل ایدنلرکز وضو ایدک

الیک دیو بیورمشلر ایدی ام سلمه حدیثنده مذکور اولان فعلاریله

بو قوللری منسوخ اولدی کم کان آخر الامرین من فعل رسول الله صلعم ترک

الوضوء ممّا غیّرته النّار معلوم اوله که حلوا وعسل ولحم وتیره وجبن

ده ذکر ایلدکلری اشیاء ثلاثه مذکوره غذالرک افضلی وبدنه واعضا

وکبده انفع اولدیغنی اشعار واردر دیدیلر وهرکز بیر فرد انلرک

اکلندن تنفر ایتمز مکر بیر علتی وبیر آفت ومرضی اوله ابن ماجه وغیری

روایت

روایت ایتدیلرکه اللّحم سیّد الطّعام لاهل الدّنیا والاخرة اکرچه بو حدیثک

سندی ضعیفدر لکن ابو نعیم علی رض دن مرفوعا سیّد طعام اهل الدّنیا

اللحم ثمّ الارز دیو روایت ایتدیکی حدیث معهوده شاهددر وکذلک

ابو الشیخ ابو سعید دن روایت ایتدیکه علمازدن استماع ایتدم که رسول اکرمه

اطعمه نک زیاده مرغوبی لحم ایدی ولحم قوّه سامعه یه زیاده ایدر ودنیا وآخرتده

طعاملرک سیّدی در دیدیلر امام شافعی لحم اکل ایلمک عقلی زیاده ایدر دیدی

ذهنی زیاده قوت ویرور دیدی علی رض دن روایت اولندیکه اکل لحم بدنک

رنکنی صاف وانسانک خلقنی کوزل ایدر وبیر کمسنه قرق کون مقداری

ات یمسه خویی بد اولور دیدی ودخی بو حدیثده آتش طوقنان شیئی

اکل جائز اولدیغنه دلیل واردر والله اعلم الحدیث الثّانی عشر حدّثنا

قتیبة حدّثنا ابن لهیعة لامک فتحی وهانک کسریله در عن سلیمن

بن زیاد عن عبد الله بن الحارث قال اکلنا مع رسول الله صلی الله صلّی

علیه وسلّم شواءً شینک کسریله مشوی معناسنه کم بریان وکباب ایلنمش

لحمده استعمالی شایعدر پس لحما مشویا بالنّار تقدیرنده اولور فی المسجد

اکلنانک ظرفیدر یعنی عبد الله دیدیکه رسول اکرم ایله مسجد ایچنده بریان

اكل ايلدوك فخي اولميه كه اكر اكل بر نوع زمان اعتكافده واقع اولمش
ايسه مسجدده اكل طعام ترك اولنيور ديو اشكال وارد اولمز اكر زمان
اعتكافدن غيري وقتده واقع اولمش ايسه مسجدي تلويث وتقذيردن لازم
كلمديكي صورتده اكلك جوازينه بناء اولور والا مكروه بلكه حرام در
ابن ماجه ثم قام فصلى وصلينا معه ولم نزد على ان مسحنا ايدينا
بالحصباء لفظي زياده ايلدي يعني بز يا اكلدن صكره رسول اكرم نماز
قالقدي وقفاري [?] احا اتدي وبيز نمازي رسول اكرم ايله بيله قيلدق
اللريمزي اوفاق طاش سيلمه دن غيري ايش اتمدك پس اكل شوده [?]
صكره ابدست المديقلرين افاده ايلدي والله اعلم الحديث الثالث حدثنا
محمود بن غيلان انبأنا وكيع حدثنا مسعر ميمك كسري وسينك
سكونيله در عن ابي صخرة كه اسمي جامع بن شداددر عن المغيرة
بن عبد الله عن المغيرة بن شعبة قال ضفت صيغه سى ماخوذ ضربت
وزننده ماضي معلوم متكلمدر مع رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات ليلة
صاحب نهايه بيوريركه ضفت الرجل ديرلر رجلك ضيافتنه نزول اتسه
واضفته ديرلر رجل ضيافت وضيافتنه انزال اتسه صاحب قاموس

ضفته

ضفته اضيفه ضيفا نزلت عليه ضيفا كتضيفته صاحب صحاح ضفت
الرجل ضيافة اذا نزلت عليه ضيفا صاحب مغرب ضاف القوم وتضيفهم نزل
عليهم ضيفا واضافوه وضيفوه انزلوه ديديلر پس معناي حديث بر كيجه رسول
اكرم ايله بيله بركمسنه يه ضيف اولدم ديمكدر وزين العرب رسول اكرمه
بر كيجه مسافر اولدم ديمكدر ديديكي اكر اوزبا [?] لغتك بنالرينه اكرچه
مخالف دكلدر لكن مع لفظي بو معناده اباء كلي ايله ابا ايدر لكن ابو داود
وكيع طريقندن بو سند ايله ضفت النبي صلى الله عليه وسلم لفظيله تخريج
اتديكي حديثه مناسب ديو جائزدركه مغيره نك بو وقعه سي متعدد
واقع اولمش اوله ومحتملدركه مصنف روايتنده واقع اولان مع
لفظي مقحم اوله وابو داودك تخريج اتديكي حديث بو معنايه مؤيددر پس
زين العرب كلامي استقامت ايله مستقيم اولور خصوصا سياق حديثه بغايت
مناسب اولديغي تامل صادق ايله متبين اولور وصاحب مغني نك لفظ
عند معناسنده استعمال اولنور ديديكي اوزره مع لفظ مقحم اولميوب
زين العرب ديديكي معنا صحيح اولور والله اعلم قاضي اسمعيل فيك كه ضيافته
معهوده رسول اكرمك عم زاده سي ضباعة بنت الزبير بن عبد المطلب

خاننده اولق محتملدر دیدی والعلم عند الله **فأتي بجنب مشوي** اتی مجهول صیغه‌سیله اولق ظاهردر میرك روایة اخرى‌ده فامر بجنب مشوي فأتي واقع اولدی دیدی کرچه بو وجهی مؤیددر یعنی بریان اولمش بیلو کتوردیلر یعنی صاحب ضیافت کتوردی **ثم اخذ** ضمیر مستکن رسول اکرمه راجعدر **الشفرة** شین معجمه‌نك فتحی وفانك سکونی ورای مهمله‌نك فتحی بعده تای مثناة فوقیه ایله بویوك بچاق دیمکدر **فجعل** حای مهمله‌نك فتحی وزانك تشدیدیله قطع معناسنه‌در حزه ضمیلات بارکسند دیولوله **لي** لاجلی تقدیرنده حزیه متعلقدر اکثر نسخه‌ده فجعل یحزني واقع اولدی **بها** باء استعانه ایچوندر ضمیر مجرور شفره‌یه راجع وجار مجرور حزیه متعلقدر **منه** دخی اکا متعلق وضمیر مجرور جنب مشوی‌یه راجعدر یعنی جنب مشوی کتوردلدکدن صکره رسول اکرم بویوك بچاغی الدی وجنب مشوی‌دن بچاغیله بنم ایچون کسدی معلوم اوله که فانه من صنیع الاعاجم والحسوه فانها هنا وامرأ یعنی رسول اکرم دیدی که اتی بچاق ایله قطع اتمك زیرا بو عمل اعاجم عادتیدر واوك دیشلر یکوزایله قوپاریك زیرا بو وجه وزره اکل بغایه لذیذ وزیاده بدنه نافع اولور تعلق ایدرز بو حدیث ظاهر حدیث

ابوداود وبیهقی عایشه‌دن روایت اتدیلرکه قال رسول الله صلعم لا تقطعوا اللحم بالسکین ۲



بایه مخالفدر لکن ابو داود وبیهقی بو حدیث ضعیفدر دیدیلر ومحتملدر که رسول اکرمك مغیره ایچون شفره ایله اتی قطع بیوردقلری مقدما قطعدن نهی بیوردقلرندن ناسخ اوله ومحتملدر که بو عمل قطع نزدیك جوازینی بیان ونهی مذکور تنزیهی ایچون اولوب تحریم ایچون اولمدیغینی اشعار اوله ودخی علامه زمخشری لبس ما کانوا یصنعون قول کریمنك تفسیری اثناسنده دیدی که هر فاعل صانع اطلاق اولنماز تا اول فعلده تدرب واول عملی عادت اتمیه پس بناءً علیه جائزدر که فانه من صنیع الاعاجم قولنك معناسی اعاجمك ذاب وعادتلرندندر وسز اتی بچاق ایله قطع اتمکی انلر کبی ذاب وعادت ایدوب هر حالده بچاق ایله قطع ایلمك بلکه ات کرکی کبی بشمش اولورسه دیشلریکوز ایله قطع واکر بشمه‌مش ایسه بچاق ایله قطع ایلك دیمك اولور وبیهقینك النهی عن قطع اللحم بالسکین فی لحم قد تکامل نضجه دیدیکی بو معنایی تأیید ایدر غایة ما فی الباب دیش ایله قوپارمق بچاق ایله کسمکدن اولیدر ودخی رسول اکرم مغیره ایچون قطع لحم اتدکلری تواضع واظهار محبت ایچوندر تا مغیره‌نك اسلامی قریب العهد اولمغله

بوكونه دلنوازلق ايله الفت وغيرلرك دخي اسلامه رغبتلرينه منجر اوله
خصوصا تواضع زكردن فرازان نكوست كدا اكر تواضع كند خوي اوست
مضموني اوزره اول ذات بلند مقام ورفقتنه احترام صحابه كرامه بو مقوله
وضع دلربا ايله تواضع بيورسه‌لر عجب دكلدر **قال** قائل مغيره در
**فجاء بلال** كنيسي ابو عبد الرحمن در ابو بكر رضا اشترا واعتاق ايلدي
مواليدن اول اسلامي قبول ايدن بلال در التمش ايكي ياشنه بالغ
اولمشكن هجرتك اون سكزنجي سنه سنده شامده وفات ايتدي **يؤذنه**
همزه‌نك سكوني ايله ايذاندن ماخوذدر مطلقا اعلام معناسنه وكاهي
همزه‌دن واوي ابدال ايدرلر بعض نسخه‌ده همزه‌نك فتحي وذالك مكسوره
نك تشديدي ايله تأذيندن ماخوذ اولمق اوزره ضبط اولندي بو صورتده
**بالصلوة** قولي يؤذنه‌ده تجريد اعتباريني اقتضا ايدر زيرا صاحب نهايه
تأذيني تفعيل بابندن وقت صلوتي اعلامده استعمال مخصوص در ديدي
**فالقى** القادن ماخوذدر اتمق وبيراقمق معناسنه ضمير مستكن رسول اكرمه
راجع **تربت يداه** يعني مغيره ديدي كه بو اثناده بلال كلدي ورسول اكرمه
وقت صلوتك دخولني اعلام ايلدي پس رسول اكرم الندن اولان بچاغي

الشفرة م

غضب

غضب آلوده بيراقدي **فقال** ديدي كه **ماله** بلاله نه اولدي ونه‌دن
اقتضا ايتدي كه بيز طعامه مشغول ايكن بيزه تعلق ايدر على الخصوص
وقت واسع وغير مزين رسول اكرم قيدنده يوقدر **تربت يداه** بلاله دعاء عليه در
رانك كسري ايله ترابدن ماخوذدر زياده فقر واحتياجدن اللري ترابه
يا پيشين ديمكدر مسكين اولان كسنه‌يه ذا متربه ديدكلري دخي
بو قبيلدندر وعرب بو لفظي لوم ايچون سويلرلر مرادلري في الحقيقه بو معنا
نك وقوعي دكلدر پس جائزدر كه رسول اكرمك مرادي بلالي بي وقت
ايذاندن منع اوله بعضيلر ديديلر كه رسول اكرم شفره‌يي القادن
مرادلري صلوته مبادرت ايچون اولوب تربت يداه كلامي بلالك
ايذانني تحسين ايچوندر يعني لله دره ما احلاه الله تعالى بلاله خير كثير
ويرسون وقتي ايو بيلور وكوزل ايذان ايلر **قال** قائل مغيره‌يه راجع در
**وفى** طال معناسنه در **فقال** قائل رسول اكرم در **له** ضميري مجرور مغيره‌يه
**اقصه** قصدن ماخوذ مضارع متكلم در قرقمق معناسنه **لك** ده لام اجليه
يا نفعيه در **على سواك** يعني مغيره ديدي كه بنم بيغم اوزاتمش ايدي رسول
اكرم بكا ديدي كه سنك نفعك يا خود سنك بكا زياده تقربك

وكان شاربه ضمير مجرور مغيره‌يه

سبب اولسون ایچون یعنی مسواك اوذرینه وضع ایدوب مسواكده

فضل سینی قطع ایده یم **اوقصته** قافك ضمیله قصودن ماخوذ امر حاضردر

**علی سواك** کلمه‌سی او مغیره‌دن یاخود مغیره‌دن اشاغی داویدن شك

ایچوندر یعنی سن یعنی مسواکی اوذرینه قرق دخی اولمیه که تقریر

مذکور اوزره وکان شاربی فقال الرجل تعبیر ایتدیکی یا تجرید یا التفاته

بناءً در واکر قال ضمیری بلاله وشاربه وله ضمیرلری مغیره‌یه یاخود

قال ضمیری مغیره‌یه وشاربه وله ضمیرلری بلاله راجع اولسه تجرید والتفاته

مراجعت اقتضا اتمز وضمایر مذکوره بلاله راجع اولودلرایسه مغیره

یه راجع اولدقلری صورتده اولدیغی کبی تجرید والتفات دیمکده

اقتضا ایدر خفی دیکه محتملدر که شاربه ضمیری رسول اکرمه راجع

اوله پس معناسی **اقصه لك** ای لاجلك تبرکا به دیمك اولور وشو

اکرم بیور کسندن کوردی که بیقلری اوذاتمش سواك و بچاق کتوردی

سوالکی بیغنك التنه قویوب فضله سنی قطع اتدی دیو واقع اولان

روایت معنای اولی تأیید ایدر وعبارت ابو داود روایتنده **وکان**

**شاربه وفی فقصه لی علی سواك** واقع اولدی دیکیر اوزره

قال

قال ضمیری مغیره‌یه راجع اولدیغی متعین اولور و دخی محتملدر که قال ضمیری

مغیره بن عبدالله راجع اولوب مغیرة بن شعبه نك کلامنك معناسنی روایت

اتمش اوله پس بو وجه اوزره التفات وتجرید حاجت قالمز ودخی بونی

دیدیکی اوزره بو حدیث بیق قیر قمقده سنت اولان دوغاغك قیرزیسی

ظاهر اولسه جوقده قیرقمق اولدیغنه دلیلدر بعض نسخه‌ده اوقصه قافك

فتحیله ضبط اولندی که ظاهر اولان فقال اوذرینه معطوف اولوب

قال فقال اقصه اوقال اقصه علی سواك تقدیرنده والله اعلم **الحدیث**

**الرابع عشر حدثنا واصل بن عبد الاعلی حدثنا محمد بن فضیل عن ابی**

**حیان** حاء مهمله‌نك فتحی ویاء مثناة تحتیه‌نك تشدیدیله که اسمی

یحیی بن سعید بن حیان الکوفی در ثقه‌در **التیمی** بعض نسخه‌ده تیمی

واقع اولدی **عن ابی زرعة** زاء معجمه‌نك ضمی وراء مهمله‌نك سکونی

بعده عین مهمله ایله ابن عمرو بن جریر بن عبد الله البجلی در **عن ابی هریرة**

**قال اتی** مجهول صیغه‌سیله جیئ معناسندر **النبی صلی الله علیه وسلم بلحم**

یعنی رسول اکرمك حضورلرینه بر آز ات کتوردیلر **فرفع الیه**

**الذراع** پس اول اتده قول دیدکلری موضعی افراز ایدوب رسول

اکرمك پیشکاهلرینه قونیلور دفع صیغه‌سیله اولور ایسه ذراعی کندو
افراز ایدوب قالدردی دیمك اولور وعلی الاحتمالین وکانت تعجبه
جمله‌سی تعلیل ایچوندر یعنی زیرا ذراع رسول اکرمی اعجاب ایدر ایدی
حاصلی ذراع رسول اکرمه بغایة مرغوب ایدی زیرا قولاقی سائر
اتلره نسبتله زیاده پکین اولور و بو مشاقدر و موضع نجاستدن
بعیددر و باعث ازدیاد قوتدر فنهس منها پس رسول اکرم
ذراعدن اوك دیشلریله قوپاروب تناول بیوردیلر معلوم اوله که
ذراع صاحب مغربك دیدیکی اوزره دیرسکدن پارمقلرك اوجینه
وارنجه اولان عضوه دیرلر جوهری وفیروزابادی مذکر ومؤنث
اولور دیدیلر لکن صاحب نهایه ومطرزی مؤنث اولدیغنه جزم
ایتدیلر نهس اکثر نسخه‌ده سین مهمله ایله وبعضنده شین معجمه
ایله واقع اولدی نهایه‌ده دیدیکه مهمله ایله اتی دیشلرك اوجیله
معجمه ایله جمله دیشلری ایله طوتمقدر وبعضیلر ما بینلرنده فرق
یوقدر دیدیلر و اتی بو منوال اوزره اکل مستحبدر و بچاق ایله قطع ایلمك
دخی جائز اولدیغی بو حدیثدن مقدم مرور ایدن حدیثك ترجمه‌سنده

بیان

بیان اولنمشدر دیدیکه رسول اکرم لحمی نهس طریقیله اکل بیوردقلری
لذید اولوب معده‌یه ثقلت ویرمدیکی و ترك کبر و تکلفی مشعر اولدیغیچون
تشبهی ترکی مبنی اولدیغی ایچوندر والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا
محمد بن بشار حدثنا ابو داود عن زهیر تصغیر صیغه‌سیله یعنی ابن محمد
یعنی ابو داوددن زهیردن زهیر بن محمدی مراد ایلدی عن ابی اسحق عن
سعید بن عیاض عین مهمله‌نك کسریله‌در عن ابن مسعود قال
کان النبی صلی الله علیه وسلم تعجبه الذراع یعنی ابن مسعود دیدیکه
که رسول اکرم قول اتین زیاده سور ایدی قال قائل ابن مسعوددر
وسم فی الذراع سُمَّ مُدَّ وزننده ماضی مجهولدر و مصدری سم لفظی
کاه بو کسنه‌یه زهر ویرمك معناسنده وکاه طعامه زهر قاتمق
استعمال اولنور پس بو مقامده معنای اول مراد اولور ایسه سُمَّ لفظنك
قائم مقام فاعلی رسول اکرمه راجع ضمیر مستکن اولور یعنی رسول اکرمه
زهر ویرلدی ذراع ایچنده واکر معنای ثانی مراد اولور ایسه قائم مقام
فاعلی فی الذراع لفظی اولور مُرَّ بِزَیدٍ کبی یعنی رسول اکرم قتل ایچون ذراعه
سم وضع اولندی سم لفظنك سیننده حرکات ثلاثه جائز وضم اشهردر

نووی کسر افصح در دیدیکی مصباح منیرده دیدی که فتح اکثر و جمعی سُموم
کلور فلس و فلوس کبی و سمام دخی کلور سُهُم و سهام کبی ضمّ اهل عالیه و کسر بنی
تمیم لغتی در دیدیکی وکان ضمیر مستتری ابن مسعوده راجع در سُمَّ مجهول
صیغه‌سیله ظنّ معناسنه در معلوم صیغه‌سیله ان الیهود سمّوه مفعولی ضمیری
سمّ ده بنیا اولنا ایکی استعمال اولنور یا رسول اکرمه یا خود ذراعه
راجع اولور زیرا لفظ ذراع مذکر و مؤنث استعمال اولنور یعنی ابن مسعود
شویله ظن ایلر ایدی که رسول اکرمی یا خود ذراعی یهود تسمیم اتدیلر ظنّی
اولمیه که ذراع مذکوری بر امرأهٔ یهودیه که زینب بنت الحارث در وجه
سلام بن مشکم دیرلر ایدی تسمیم اتمش ایکن عامّهٔ یهوده نسبت
اولندیغی سائر یهودک مشاوره و رضالریله اولدیغی ایچوندر قتل
بنوب اولدن کبی زیرا دمیاطی روایت ایدی که امرأهٔ معهوده سؤال و تفتیش
اتدی که رسول اکرم قیونک اعضالرندن قنغی عضوینی اکلنی سور دیو
خبر ویردیلر که ذراعی زیاده سور پس بر قیون ذبح و بریان ایدوب
سائر یهود ایله مشاوره دن صکره ساعتنده قتل ایدیجی بر زهر بولوب
امرأهٔ معهوده‌یه ویردیلر اول دخی بریان اتدیکی قیونک اجزاسینه

وضع

وضع و کتف و ذراعنه زیاده ادخال ایدوب رسول اکرمک حضورینه
هدیه طریقیله کتوروب وضع ایلدی رسول اکرم حاضر صحابه‌سی ایله
تناوله همت شروع اتدیلر بشر بن البراء دخی اول طعامده حاضر
ایدی رسول اکرم ذراعدن و بشر دخی بر عضودن بر لقمه‌لر
یوتدیلر رسول اکرم دیدی یا قوم اللّٰهی کوزی یوقوندن چکک
زیرا شو ذراع بو قیونک مسموم اولدیغی بکا خبر ویردی پس اللّٰه
چکوب اکلدن فراغت اتدیلر یهودیهٔ معهوده‌یی چاغروب رسول
اکرم سؤال اتدی که یا ملعونه سن زهر القا اتمشسین یهودیه
دیدی که سکا کیم خبر ویردی رسول اکرم دیدی کرشو ذراع خبر ویردی
دیدکده یهودیه دخی زهر القا اتدکنی اقرار اتدکده رسول اکرم
دیدی که بو معموله خاطره یه نیچون جرأت و بو قدر تعمّق سک
قتلنه نیچه مبادرت اتدیک یهودیه دیدی که یا محمد حالا سن دعوی
نبوت ایدرسین اگر فی الحقیقه بو دعواده صادق ایسک سکا
زهردن ضرر کلمز اگر کاذب ایسک خلقی سنک ضررکدن تخلیص ملاحظه
سیله اتدم پس رسول اکرم بو وقتده عفو و تخلیه سبیل اتمش ایدی

لکن بیر قاج کوندن صکره بشر بن البراء زهرك شامتندن وفات
اتمکله یهودیهٔ معهوده یی بشرك وارثلرینه دفع وتسلیم ایدوب انلر
دخی قصاصا قتل ایتدیلر امدی اهل حدیث واصحاب سیر وتواریخ مابیننده
رسول اکرم یهودیهٔ معهوده یی قتل ایتدی وقتل ایتمیوب عفو وتخلیهٔ
سبیل ایدی دیو واقع اولان اختلافات مندفع وتعارض اقوال واحادیث
بالکلیه بیان اولنان وجه وجیه ایله مرتفع اولور والله الموفق شیخ ابن
حجر دیدیکه ذراع مزبوردن رسول اکرم تناول ایتدی اکرچه اول وقت
سم ضرر ایتمدی لکن هر سنه سمك اثری رسول اکرمك بدن مبارکلرینده
بیو کره نمایان اولور ایدی حتی زهرك اثری غالب اولنجه سعادت
شهادتی احراز ایتسون ایچون سبب وفاتلری اولدیغی جهتدن نبوته بالغ
اولمشدر شیخ عمر الفرقی شفاء قاضی عیاض شرحنده قاضینك رسول
اکرم ناسدن معصوم اولدیغنه والله یعصمك من الناس قول کریمیله
استدلال ایتدیکی محلده دیدیکه رسول اکرم مسموم اولوب بعض
وفاتلرنده فما زالت اکلة خیبر تعاودنی فهذا اوان قطعت
ابهری دیو بیورملری ثابت اولمش ایکن رسول اکرم ناسدن معصوم ایدی

ابهر بر طمردر که منقطع اولسه صاحبی هلاك اولور منه

دیمك

دیمك نجه صحیح اولور زیرا عصمت مذکوره دن مراد عصمة من القتل اولدیغی
علامه زمخشری وقعت احد ایله وارد اولان سؤالك جوابی صددنده
بیان ایلدی پس زهر مزبور سبب وفاتلری اولدقده ناسك قتلندن
معصوم اولمش اولورلر دیو سؤال اولنورسه جوابی بودرکه حق سبحانه وتعالی
رسول اکرمی زهر مزبوری اکل ایتدکلری وقتده ضررندن عصمت ایدوب
زهر تاثیر ایتمدیکی محل شبهه دکلدر لکن اجل شریفلری قریب اولدقده
حکمت الهیه اقتضا ایدی که رسول اکرم فضیلت نبوت وسعادت شهادتی
جامع اوله لهذا قدرت جلیله ایله بقیهٔ زهری تسلیط ونفی سبب ایله
شهادته ایتدی بو خصوصده وجهان الوجه ناسك علاوه وبعد خلیری قدر
والله اعلم الحدیث السادس عشر حدثنا محمد بن بشار حدثنا مسلم بن
ابرهیم حدثنا ابان همزه نك فتحی وموحده نك تخفیفیله در
بن یزید عن قتادة عن شهر بن حوشب عن ابی عبید بالاتاء تصغیر
صیغه سیله درکه رسول اکرمك مولاسی وکینه سی اسمیدر قال طبخت
للنبی صلی الله علیه وسلم قدرا قافك کسری وذالك سکونیله بر کیله
چوملك وفا رسیده دیمك دیولر فکر محل وارده قاطر تفیله مراد

يالحم ياشاة در يا خود لحمانی قدر تقدیرنده در یعنی ابو عبید دیدی که
رسول اکرم ایچون بر بیرچوملك ایچنده ان طبخ ایلدم وكان يعجبه الذراع
رسول اکرم قول اتنی زیاده سورلر ایدی بن دخی ذراع سودکلرینی
بیلدیکمدن ناشی طلب ایتمشلر ایکن فناولته الذراع رسول اکرمه
ذراعك بیرینی عطا ایتدم ومبارك اللرینه ویردم ثم قال ویردیکیم
ذراعی اکل ایتدکدن صکره بیوردیلر که ناولني الذراع یا ابا عبید بکا
ذراع ویر فناولته بن دخی اول بیر ذراعی ویردم مخفی اولمیه که ناولته
عطیه معناسنه ایکی مفعوله متعدیدر پس ناولني الذراع قرینه سیله فناولته
نك مفعولی محذوفدر فناولته الذراع تقدیرنده در ثم قال صکره بنه دیدیکیم
ذراع دخی اکل ایتدکده صکره بیوردیلر که ناولني الذراع یا ابا عبید بکا
ذراع ویر چونکه ایکی ذراعی ویردم ذراع قالمدی فقلت بن رسول
اکرمك بو طلبندن تعجب ایدوب استفهام طریقیله دیدم که یا رسول الله
وکم للشاة بر قیونك قاچ ذراعی اولور یعنی ایکی ذراعی واردر که	من ذراع ه
ویردم غیری ذراع یوقدر که انی دخی ویرم وکم لفظنده اولان واو
مجرد کلامی ما قبلنه ربط ایچوندر ومحتملدر که مقدر اوزرینه عطف



ایچون اوله تا ولتنك ما وجدت الذراع وکم للشاة تقدیرنده فقال
والذي نفسي بيده واو قسمیه وید قدرت ایله مؤولدر یعنی اول حضرت
قادر بی زوال حقیچون که بنم نفسم انك قبضه قدرتنده در که کیف
ما یشاء اکا تصرف ایدر لو سكت اگر سکوت ایدوب وامرمه امتثال
ایدر ایدیك واستبعادا بو کلامی سویلمیه ایدیك لناولتني الذراع
ما دعوت بن هر استدکجه بکا فردا بعد فرد ذراع ویرمکده
قادر اولور ایدیك زیرا حضرت الله قادردر که معجزه رسول اکرمه
اکرام ایچون هر طلب ایتدکجه بیر ذراع خلق ایلیه پس ما دعوت ده اولان ما
مادامیه ایچوندر معلوم اوله که حدیث مذکور دلالت ایدر که ذراعك
انقطاعنه سبب ابو عبیدك کلام زائدی تکلمی اوله فی الحقیقه بو معنا
استبعادا اولمازدی زیرا محلنده متقرردر که خوارق عادة خواه معجزه
وخواه کرامت اکثریا انبیا واولیا ما سوی اللهدن مبرا و مرتبه فنایه
بالغ اولوب استغراق کلی رتبه سنی احراز ایتدکلری اوقاتده ظهور ایدر
لی مع الله وقت لا یسعني فيه ملك مقرب ولا نبي مرسل حدیث شریفی بو مقامه
اشارتدر ابو عبید وکم للشاة من ذراع کلامنی تکلم ایتمکله رسول اکرمك

عالم قدسه توجهه بو کلامی استماع و بو سؤاله جواب ویرمك

قیدنده اولمدیلر مانع اولوب ذراعك فردًا بعد فردٍ طهرسنده ذه ذق

اولدی فیجا قدیرًا یفعل ما یشاء و یخلق ما یرید الحدیث الثانی عشر حدثنا

الحسن بن محمد الزعفرانی حدثنا یحیی بن عباد عن فلیح زبیر وزننده در بن سلیمان

قال حدثنی رجل من بنی عباد مهمله نك فتحی و موحده نك تشدیدیله در یقال

له عبد الوهاب بن یحیی بن عباد عن عبد الله بن الزبیر عن عائشة رضی الله عنها قالت

ما نافیه در کانت الذراع احب اللحم الی رسول الله صلعم یعنی عائشه دیدیکی

لحم افرادی ما بیننده ذراع رسول اکرمه نسبته زیاده مرغوب دکل

ایدی ولکنه لکن رسول اکرم لا یجد اللحم ات بولمزلر ایدی الا غبًّا

الا کاهی کاهی بولورلر ایدی غبّ اصلنده ترکیده بیر کون آشری معناسنه

در یومًا بعد یوم کبی لکن بو مقامده وقتًا بعد وقت معناسنه مطلقا کاه

کاه دیمك مناسب در و صحیحینده عایشه دن کان یاتی علینا

الشهر ما نوقد فیه نارًا انما هو التمر والماء الا ان یؤتی باللحم

دیو روایت وار انشا حدیث بو معنایی تأیید ایدر وکان یعجل علیك فیجعل

علم بابنده مضارع در الیها ضمیر ذراعه راجع در یعنی رسول

اکرم

رسول اکرم ذراعه عجله ایدر ایدی لانها زیرا ذراع اعجلها اتلرك زیاده

سریع در و تیز پیشر نضجًا بشمك جهتنده نضج نونك ضمیله طبخ معناسنه

در اعجلها ضمیری لا یجد اللحم ده اللحم لفظنده الف لام مفرده داخل اولغله

عموم و جمع معناسنی مفید اولدیغی ایچون لحمه راجع در حاصل معنی بودر که

رسول اکرم ذراعه میل اتدکلری آنی زیاده سودکلری ایچون دکل

ایدی بلکه اتی کیج کیج بولدقلرنده ذراعه عجله ایدرلر ایدی زیرا

ذراع ساز اتلره نسبته تیز پیشر و اوشر یغلری ذراعی تیز پیشدیکی

ایچون اکل خصوصنده تیز فارغ اولوب امور آخرته شروع ایدر و ذراع

اتی پیشه جك مدت آز و سائر اتلر پیشه جك مدت چوق اولغله ذراع

اتی خصوصنده اضاعت وقت از اولور یاخود ذراعی تیز پیشمکله آنی

آز مدتده اکل ممکن در و سائر اتلری کیج پیشمکله اکثریا ناپخته اولور

آز مدتده اکل ممکن اولمیوب وقت چوق ضایع اولور نوونیك رسول

اکرم ذراعی سودکلری ذراع زیاده پیشکین اولوب و بدنه تقلیلی اولمیوب

و لذیذ اولدوغی و مواضع نجاستدن بعید اولدیغی ایچون در دیدیکی

معنای اخیری تأیید ایدر والله اعلم مخفی اولمیه که عایشه نك بو کلامنده

مقصودی رسول اکرمك مشتهیات نفسانیه یه حب وشهوتدن اولان
شیلك میل وحرصدن تنزیه در والا رسول اکرم بالطبع لحمه محبت
اتدکلری احادیث صحیحه ایله ثابت اولمشدر ودخی معلوم اولسنكه
رسول اکرم بویوندن اتی دخی بغایه سورلر ایدی که ضباعه بنت
الزبیردن روایت اولندی که بیلر قویون ذبح اتمش ایدم رسول
اکرم قویوندن اتدن بیلره دخی حصه ویرسون دیو بر کمسنه کوندرد
مشلر بن دیدیم که قویونك اتندن بیر شی قالمدی الا بویوندن اتی
قالدی که بن انی رسول اکرم حضورلرینه کوندرمکه حیا ایدرم بیوردیلر
کوندرسین زیرا بویوندن قویونك رهنماسی وقویونك خیره قریب ونجاستدن
بعید موضعیدر والله اعلم الحدیث الثامن عشر حدثنا محمود بن غیلان حدثنا
ابو احمد حدثنا مسعر میمك کسری وسینك سکونیله در قال سمعت شیخا
من فهم فانك فتحی وهانك سکونیله بر قبیله نك اسمیدر شیخ مزبورك
اسمی محمد بن عبد الله بن ابی رافع الفهمی در صاحب تقریب طبقه رابعه دن
مقبولدر دیدی میرك اکثر غیر شیخ من فهم دیو واقع اولمشدر اسناد ده
اسیر تقیید دیدی یقول بعض نسخه ده قال واقع اولدی ضمیر مستتر شیخه

راجعدر

راجعدر سمعت عبد الله بن جعفر یقول سمعت رسول الله صلی الله
علیه وسلم یقول ان اطیب طیبدن ماخوذدر طیب کاهی حلال وکاهی پاك
وکاهی لطیف معناسنه استعمال اولنور معنیین اخیرین بو مقامه مناسبدر
اللحم لحم الظهر یعنی مسعر دیدی که فهم قبیله سندن بیر پیری اشتدم دیدی
که عبد الله بن جعفری اشتدم دیدی که عبد الله بن جعفری اشتدم
دیدی که رسول اکرمی اشتدم بیوردیلر که لحم اراده نیك بغایه لطیف ولذیذی یا خود زیاده
پاکیزه سی ارقه اتیدر فخی اولمیه که رسول اکرمك لحم ظهری تعریف ولطافت
ایله توصیفلرندن متبادر اولان کندولری دخی لحم ظهری اکل ایتمه لریدر
پس متبادره بناء بو حدیث ترجمه بابه مناسب اولور والله اعلم
الحدیث التاسع عشر حدثنا سفیان بن وکیع حدثنا زید بن
حباب حاء مهمله نك فتحی وباء موحده نك تخفیفیله در عن عبد الله بن المؤمل
میم ثانیه نك فتح وتشدیدیله تفعیل بابندن اسم مفعول بعضیلر کسریله
اسم فاعل صیغه سیله در دیدیلر عن ابن ابی ملیکه میمك ضمی ولامك فتحیله تصغیر
سیله در که عبد الله بن عبید الله ابی ملیکه در که جدینه منسوب
در عن عائشة رضی الله عنها ان النبی صلی الله علیه وسلم قال

نعم الادام الخل بوندن اقدم معناسی بیان اولندی الحدیث العشرون

حدثنا ابو کریب تصغیر صیغه سیله در که محمد بن العلاء اسمیدر حدثنا

ابو بکر بن عیاش عینک فتحی ومثناة تحتیه نک تشدیدی واخرنده

شین معجمه ایله در ابو بکرک اشتهاری کنیه سیله در واسمی شعبه در

عاصم القارینک صاحبی ومقریدر عن ثابت ابی حمزة بعض نسخه ده

ابن ابی حمزة واقع اولدی الثمالی ثاء مثلثه نک ضمی ومیمک تخفیفی

ایله ثماله یه نسبتدر که ابی حمزه نک اجدادندن عوف بن اسلمک

لقبیدر عن الشعبی شینک فتحی وعینک سکونیله در عن ام هانی

اخرنده همزه ایله بنت ابی طالب واسمی فاخته در بعضیلر هند در دیدیلر

هبیرة بن ابی وهبک زوجه سیدر فتح مکه سنه سنده اسلامی قبول ایتدی وهبیره

نجرانه فرار ایتدکده اعتذار ایچون بو ابیاتی مکه یه کوندردی لعمرک ما ولیت

ظهری محمدا واصحابه جبنا ولا خیفة القتل ولکنه قلبت امری فلم اجد

لسیفی غناء ان ضربت ولا نبل وقفت فلما خفت صیغه موقفی رجعت

لعود کالهزبر ابی الشبل قالت دخل علی النبی صلی الله علیه وسلم یعنی

ام هانی دیدی که مکه فتح اولندیغی کونده رسول اکرم بنم خانه مه داخل اولدی

فقال

فقال دیدی که یا ام هانی اعندک شیء مأکولا یعنی عندکزده بیرنسته

واری در فقلت بن دیدیم که لا الا کسر یابس بیرنسنه یوقدر الا خبز یابس

وخل الا قوری اتمک ایله سرکه واردر پس لا شیء الا خبز تقدیرنده اولوب

ابن مالک تجویز ایتدیکی اوزره مستثنی منه محذوف ده مستثنی بدل

قلنمشدر که الانک ما بعدی محذوف دن بدل قلنمق جائز اولدیغنه دلیل

دخی دیدی که ام هانی رسول اکرمک شان شریفلرینه بغایت تعظیم ایتدکده

ناشی شویله اعتقاد ایتدی که نان خشک وسرکه بویله بیر ذات باهر

الشرفه لایق اولمیه لهذا بلی عندک خبز دیمیدی پس رسول اکرم امهانینک

خاطرینی تطییب ایچون فقال بیوردیلرکه یا ام هانی هاتی عندکزده

بولونان شیئی احضار ایله وکتور زیرا ما اقفر بیت من ادم فیه خل

اول خانه که انده سرکه اوله قاتق دن خالی اولمدی حاصلی سرکه بولنان

اوقاتق سز اولمز پس ما نافیه در واقفر همزه نک فتحی وقافک سکونی ود

فانک فتحی بعده راء مهمله ایله قفر دن مأخوذ افعال بابندن فعل ماضیدر

تفر وقفار ارض خالیه معناسنه در صاحب نهایه دیدی که ای ما خلا من الادام ولا عدم

اهله الادم والقفار الطعام بلا ادام ودخی اقفر الرجل دیرلر اکر

قانقسز اتمك ديسه بعض نسخه ده افقرا فك اوزرينه تعديمله واقع
اولمشدر يعنى اول خانه صاحبلرى فقير ومحتاج اولمشلردر ادام اولديغى ايچون
شويله خانه كه آنده خل بولونه زادم همز ودالك فتحله ياخود دالك
سكونيله اقربيه متعلقدر فيه خل حل سر بيت لفظنك صفتيدر اكرچه
صفت وموصوف مابيننده اجنبى ايله فصل واقع اولدى وبو فصل جائز اولمغله
بعضيلر فيه خل حالدر وذو الحال نكره موصوفه بيت من البيوت تقديرنده
در ديديلر شيخ ابن حجر زادم اجنبى صرف دكلدر زيرا افقر بيت من ادم
وفيه خل مجموعى عندنده عاملدر لهذا فيه خل بيت لفظنه صفة اولمقده جيدر
باس يوقدر ديدى حديث مذكورده خبز ابس وخل عينى حقارت ايله نظر
اتمكه ترغيب واردر وتكلف سز اولان احبا صدق محبتدن ناشى بربرينه
بيوردقلرى طعام ايسته مكدر با اولمدقلرينه اشعار واردر والله اعلم الحديث الحادى
والعشرون حدثنا محمد بن المثنى قال حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن عمرو بن مرة
ميمك ضمى وميمك سكونيله قبيله يه نسبتدر عن ابى موسى الاشعرى
عن النبى صلى الله عليه وسلم قال فضل عائشة على النساء كفضل الثريد
على سائر الطعام نساده مطلقا طائفه زنان ياخود عائشه زماننده



بولنان رسول اكرمك نساسى مراددر ثريد فعيل بمعنى مفعولدر ثردت
الخبز ثردا ديرلر كسرته معناسنه فهو ثريد ومثرود لهذا ثريد شوربا
ياخود ياغ ياخود سود ايله قريشمش اتمكدر ديديلر خوات ايله الميسوره
لكن ات ايله اولان ثريد لذيذ اولور سائر باقى معناسنه سوردن ماخوذدر
يعنى ابو موسى ديدى كه رسول اكرم بيوردىلر كه عائشه نك سائر نسا
اوزرينه فضلى وارجهالر ثريدك سائر اطعمه اوزرينه اولان فضلى
وارجانى كبيردر صاحب نهايه ديدى كه بو مقامده مراد نفس ثريد دكلدر
بلكه لحمدن اتخاذ اولنان طعام وثريد غالبا لحمدن اولور خصوصا
عند العرب وابو داود حديثنده واقع اولدى كه رسول اكرم خبزدن ثريده
وحيسدن ثريده زياده سورلر ايدى وطبرانى سلماندن حديث نحوها
روايت ايتدى كه بركت اوج نسنه ده در جماعت وثريد وسحور بعض اطبا
ديديلر كه هر طعامك ثريدى شوروا سندن افضلدر لحمك ثريدى
شوروا سندن كذلك الحمى ولمغين طعام شوروا سندن افضلدر مخفى
اولميه كه ثريدك فضلندن مراد بدنه نفعى زياده واندن شبع وغايه
خوشكوار وانكله زياده التذاذ وقليل المؤنة اولديغى در بو حيثيتله

ایله سوده واسائر طعاملردن افضللکده صاحب نهایه دیمشدر که لحم شوربه
ده کوکی کبی بیشدیکی وقتده اولان لذت وقوت نفس لحمده اولان لذت و
قوتدن اکثردر واطبا دیمشلردر که هو بعید الشبع الرضاء طیبی دیمشدر که
تشبیه مذکورك سری بودر که لحم ایله اولان ثرید قوت ولذتی مابیننده
جامع وسهل التناول واز مضغ ایله بوطعام اساندر اولدیغی ایچون
ثرید ایله ضرب مثل اولندیغی معلوم اولدی که عایشه یه حسن خلق وحلاوت
منطق وفصاحت لهجه وجودت قریحه ورزانت رأی ورصانت عقل
وزوجنه خلوص ومحبت عطا اولنمشدر پس عایشه حسن معاشرت وتحدث
وانکله استیناس وانك کلامنی اصغایه هر وجهله صالحه تامه ایدی
وارددر فی الحقیقه حضرت عایشه نك رسول اکرمدن فهم واخذ ایتدیکی
حقایق وحکمی سائر نسا فهم واخذ ایتمدیلر بلکه عایشه نك رسول اکرمدن
روایت ایتدیکی اخبار کبی رجال روایت ایتمدیلر ودخی معلوم اولدی که حدیث
مذکورده واقع اولان لفظ نسانك معناسنده علماء حدیث اختلاف
ایتدیلر بعضیلر مطلقا نسا مراددر دیدیلر پس ظاهر حدیث اقتضا ایدر که
عایشه عامه نسادن افضل اوله ابن ابی شیبه فاطمه سیده نساء



اهل الجنة الا مریم بنت عمران وآسیة امرأة فرعون وخدیجه بنت
خویلد دیو روایت ایتدیکی حدیث دلالت ایدر که نساء ثلاثه مذکوره
فاطمه دن افضل اوله بعایشه دن بطریق الاولی افضل اوله لهذا عموم
نسادن نساء مذکوره یی استثنا ایتدیلر وبعضیلر نسایی رسول اکرمك
نساسی ایله تأویل ایتدیلر تا مریم وام موسی وحوا وآسیه یه شامل اولمیه
ایچون مریم وآسیه غیریلرده تأویل مذکورده دلیل یوقدر لکن خدیجه
عایشه دن افضلدر ولهذا انی دخی استثنا لازمدر زیرا ثابت اولدی که
رسول اکرم عایشه قد رزقك الله خیرا منها ای من خدیجه دیدکده عایشه یه
دیدی که لا والله ما رزقنی الله خیرا منها امنت بی حین کذبنی الناس و
اعطتنی مالها حین حرمنی الناس کذلك فاطمه دخی عایشه دن افضلدر
زیرا رسول اکرمك اولادینه بر فرد معادل اولمز حتی سبکی بعض ائمه
عصرندن حسن وحسینك خلفاء اربعه دن افضل اولمه سنی روایت
ایلدی ابن داوددن روایت اولندیکی که رسول اکرم عایشه یه خبر ایلدی
سلام تبلیغ ایتدی جبرائیل حضرت الله طرفندن خدیجه یه سلام
تبلیغ ایتدی پس خدیجه رسول اکرمك سائر نساسندن افضلدر دیدی

بعده سؤال اندیلورکه فاطمه می افضل در یا والده سی می افضلدر دیو
دیدیکه فاطمة بضعة رسول الله صلعم فلا تعدل بها احدا سبکی دیدی
که بزم مختارمز بودرکه فاطمه بنت محمد صلعم افضلدر بعده خدیجه
بعده عایشه ابن العماد دیدیکه خدیجه فاطمه اوزره تفضیل اولنسه
امومة جهتنده تفضیل اولنور ولا سیادة جهتنده فاطمه تفضیل
اولنور غایة ما فی الباب روایات مختلفه واحادیث متعارضه وسنلر
ظنیه در اولیا اولده توقف واسلم عدم قطع در خصوصا حیثیة اعتبار
اولنسه هر بیرنده بر کونه افضلیت متحقق اولور لهذا عایشه فاطمه
ده افضلدر دیدیلر زیرا هر بیری کندو زوجیله بوستان بهشتده
جلوه کر اولورلر عایشه نک زوجنک منزلی وفاطمه نک زوجنک
منزلی متساوی اولمدیغی ظاهردر وبعض علما دیدیلرکه حدیث مذکورده
عایشه زوجه افضل انبیا ورسول اکرم ملک اکا زیاده رغبتی وسائر
ازواجک اعلی وانبهی واحسنی اولمغله انده مجتمع اولان فضائل
سائر نساده اولمدغنه اشارة واردر اکرچه خدیجه وفاطمه ده
دخی نیجه فضائل علیه وشمائل بهیه وخصائل حمیده واردر لکن

عایشه

عایشه ده ثریدک فضلنه تشبیه اولنان افضل اعتبار دیله مجتمع اولان
خصائص سائر نساده یوقدر لهذا دیدیلرکه حدیث مذکوره عایشه
نک سائر نسا اوزرینه جمیع الوجوه افضل اولدیغنه تصریح یوقدر
وبو معنا یه عایشه نک فضلنی ثریدک فضلنه تشبیه دلیل قویدر
زیرا ثریدک سائر اطعمه اوزرینه فضلی جمیع جهاتده دکلدر بلکه
مخصوص ومعدود جهتده در والله اعلم مصنفه حدیث مذکوری
اسنادی آخر ایله روایت ایدوب دیدیکه حدثنا علی بن حجر حدثنا اسمعیل
بن جعفر حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن بن معمر الانصاری ابو طوالة
طاء مهمله نک ضمیله عمر بن عبد العزیز زمانند مدینه ده قاضی اولشدی
انه سمع انس بن مالک یقول قال رسول الله صلعم فضل عایشه علی النساء
کفضل الثرید علی سائر الطعام حدیثک معناسی بوندن اقدم بیان اولندی
الحدیث الثانی والعشرون حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا عبد العزیز بن
محمد عن سهیل بن ابی صالح که اسمی ذکوان در غایبه که ابو صالح در
عن ابی هریرة انه رای رسول الله صلعم روئیتدن بصریه مراد
اولمغله توضا جمله سی قد تقدیریله رای نک مفعولندن حال اولور

من ثور اقط لفظ من جلیه در اقط همزه نک فتحی و قافک
کسریله قوریلمش سودی تورودوب ترکیده کامی کشک وکابی قورود
دیرلر وثور ضم ایله اقطدن بویوك پاره معناسنه در پس ثورك
اقطه اضافتی تجریده محتاج در یعنی ابو هریره رسول اکرمی کوردم
بیر بویوك قطعه اکل ایتدکلری ایچون آبدست آلور اولدیغی حالده
کوردی میرك دیدی که بعض اهل لغت دیدیلر که ثور اقطدن قطعه در
پس اضافت تجرید یاخود بیانیه اولمق اوزره مبنی در وبعضیلر دیدیلر که
ثور مطلقا قطعه وثور اقط اقطدن قطعه دیمك اولور که اقط
اول سوددر که طبخ اولنمغله طوکوب تجر ایتمش اوله وتوضأوا مما مسته
النار ولو من ثور اقط حدیثی بو قبیلدندر که مراد الی و آغزی غسل ایتمکدر
وبعضیلر ظاهرینه حمل ایدوب تجدید وضوء صلوة ثور اقط اکل ایتدکدن
صکره واجبدر دیدیلر صحیح مسلمده واقع اولدی که ابو هریره مسجدده
آبدست الور ایدی که انما اتوضأ من اثوار اقط اکلتها ثم رواه صکره
ابو هریره رسول اکرمی کوردی که اکل من کتف شاة بیر قیونك
کتفندن اکل ایتدیکی حالده ثم صلی اکل ایتدکدن صکره

نماز

نماز قیلدی ولم یتوضأ کتف اکل ایتدیکی ایچون تجدید وضو ایتمدیکی حالده
معلوم اولدیکه وضوء لغتده حسن وبهجت ونظافت معناسنه وشرعده
اذا قمتم الی الصلوة فاغسلوا آیه کریمه سندن مستفاد اولان فعل مخصوص
دن عبارتدر پس حدیث مذکورده مقام اثبات ونفی وضوءده معنیین
مذکورین اعتباریله درت احتمال واردر لغویین شرعیین لغوی وشرعی
ولغوی لکن ظاهر اولان احتمال ثانیدر که ابو هریرهنك بو کلامندن مرادی
آتش مس ایلدیکی شیئی اکل ایتدکلری ایچون آبدست آلیك دیو وارد اولان
حدیث شریف وفقنجه رسول اکرم کندولری ثور اقط اکل ایتدکدن صکره
توضؤ بیورمشلر ایکن کتف شاة اکلندن صکره توضأ بیورمدقلری حکم
اول فعل ثانی ایله منسوخ اولدیغین بیاندر هذا محیی السنة دیدی که توضؤا
مما مسته النار حدیثی ابن عباسك ان رسول الله صلعم اکل کتف شاة
ثم صلی ولم یتوضأ دیدیکی حدیثیله منسوخدر بعضیلر تدافعی دفع ایچون
احتمال ثالث مراددر دیدیلر یعنی اکل ثور اقط ایتدکلری ایچون دست ودهانلرین
تنظیف وغسل ایدوب واکل کتف شاة ایتدکلری ایچون آبدست آلمدیلرسه
مس نار ایچون توضؤ حکمی باقی اولور خفی دیدی که مراد احتمال ثانی وتدافع

بو قدر یعنی رسول اکرم مستنار ایلن شیئی ایچون اولا توضؤ ایدوب ثانیاً
توضؤ ایتمدکلری آبدست المق والمتو ما بیننده مخیر اولدقلرینه اشارتدر
جابر بن سمره نک رسول اکرمدن بیر کمسنه سؤال ایتدی که یا رسول الله
بیز بر قویون اتی اکل ایتدکز ایچون آبدست الالم می رسول اکرم بیوردیلرکه
ان شئت فتوضأ وان شئت فلا تتوضأ دیو روایت ایتدیکی
حدیث بو معنایه مؤیّددر دخی معلوم اوله که اتش مس ایتدیکی شیئی
اکلی ایچون توضؤ خصوصنده علما اختلاف ایتدیلر خلفاً وسلفاً مستنار
ایلن شیئی اکل ناقض وضوء اولمدیغنه جمهور ذاهب اولدیلر خلفاء
اربعه وعبد الله بن مسعود وابن عمر وابن عباس وابو الدرداء وانس
وجابر وزید بن ثابت وابو موسی وابو هریره وابی بن کعب وعایشه
وغیرلری کبی ومستنار ایلن شیئی اکل ایلن کمسنه یه توضؤ لازم اولدیغنه
دلالت ایدر احادیث ایله استدلال ایدوب توضؤ لازم اولدیغنه
دلالت ایلن حدیثه ایکی وجه ایله جواب ویردیلر اولا حدیث بود
ابو داود ونسائی وسائر اصحاب سنن اسانید صحیحه ایله روایت
ایتدکلری جابرک کان آخر الامرین من رسول الله صلعم ترک الوضوء مما مسته



النار حدیث صحیحی ایله منسوخ در دیدیلر وثانیاً حدیث بوده
واقع اولان وضوءدن وضوء لغوی مراددر یعنی دست ودهانی غسل
وتنظیف دیو دیدیلر وصدر اولده واقع اولان بعض علماء ناقض وضوء
اولدیغنه اگرچه ذاهب اولمشلر ایدی لکن صکره عامۂ علما مستنار ایلن
شیئی اکل ایلمک ناقض وضوء اولمدیغنه اجماع ایتدیلر والله اعلم الحدیث
الثالث والعشرون حدثنا ابن ابی عمر اسمی محمد بن یحیی بن ابی عمردر که جدینه
نسبتدر حدثنا سفیان بن عیینة عن وائل بن داود عن ابنه بکر بن وائل
بعض نسخه ده عن ابیه وهو بکر واقع اولدی عن الزهری عن
انس بن مالک قال اولم رسول الله صلی الله علیه وسلم علی صفیة بتمر وسویق
اولم صنع الولیمة معناسنه در مشهور ولیمه دیو عروس ایچون
اولنان طعامه دیرلر فقط ولم دن ماخوذدر جمع معناسنه در وجینک اجتماعی
وقتنده طبخ اولندیغی ایچون طعام مزبوره ولیمه دیدیلر زمخشریدن
سرور خاص ایچون دعوت وقتنده طبخ اولنان طعامه ولیمه اطلاق
اولنور دیو نقل اولندی صفیه دن مراد حیی بن الاخطب الیهودی
نک قیزی اولان صفیه در که حضرت موسی نک برادری هرون

نسلندن ایدی بغایة جمال صاحبه سی وکنانه بن ابی الحقیقك
زوجه سی ایدی کنانه مزبور هجرتك یدنجی سنه سنك محرمنده یوم خیبرده
قتل اولنوب صفیه اسیر آ سبی اولندی بعضیلر دیدیلر که دحیة کلبینك
اسیر اتمش ایدی رسول اکرم بیك اسیر ویروب صفیه یی آلدی
ایدوب شرف اسلام ایله مشرف اولدقدن صکره اعتاق وکندویه نکاح
اتدی سویق ترکیده قاووت دیدکلری شیدر که اونی صو ایله
قارشدروب حلوا کبی طبخ ایدرلر یعنی انس دیدی که رسول اکرم
صفیه یی تزوج اتدکده تمر وسویقی درکون طعامی ایچون احضار
اتدیلر شیخ ابن حجر دیدی که ولیمه اول طعامدر که عقد نکاح وقتنده
احضار ایدرلر یا خود نکاحدن صکره ایدرلر ولیمه سنت مؤکده در
افضل اولا بعد الدخول ایلمکدر رسول اکرمه اقتداء والله اعلم
الحدیث الرابع والعشرون حدثنا الحسین بن محمد بعض نسخه ده سفیان
بن محمد واقع اولدیغی غلطدر روایت مابیننده سفیان بن محمد یوقدر
البصری حدثنا الفضیل تصغیر صیغه سیله در بعض نسخه ده فضل واقع
اولدیغی سید اصل الدین غلطدر دیدی بن سلیمان حدثنا فائد ایلدر

مولی عبید الله بن علی بن ابی رافع مولی رسول الله صلی الله علیه وسلم
ابن عبد البر استیعابده دیدی ابو رافع حقنده اختلاف کثیر
واردر صحیح اولان بودر که اسمی اسلم در اول عباسك غلامی
ایدی رسول اکرمه هبه اتدی عباس شرف اسلام ایله مشرف اولدقده
اسلامنی ابو رافع رسول اکرمه مژده اتدی رسول اکرم زیاده سرورندن
ابو رافعی آزاد ایلدی اصلی قبطیدر رسول اکرم ابراهیمك قابله سی اولان
سلمی نام جاریه سینی اکا تزویج ایلدی واقدی دیدی که ابو رافع
عثمانك قتلندن مقدم مدینه ده وفات اتدی قال قائل فائددر
حدثنی عبید الله بن علی بن ابی رافع عن جدته سلمی که ابی رافعك زوجه سیدر
در ان الحسن بن علی بعض نسخه ده حسن موضعنده حسین واقع اولدی
وابن عباس وعبد الله ابو جعفر ابن ابی طالب اتوها یعنی مذکور اولان اوچ
مخدوم واجب الاکرام ولازم الاحترام زیاده طریقیله سلمی یه کلدیلر فقالوا
لها پس سلمی یه دیدیلر که اصنعی لنا طعاما مما کان یعجب رسول الله علیه وسلم
ونحن اکله یا سلمی بزم ایچون بر طعام پیدا ایله شول طعام نوعندن
که رسول اکرمه زیاده مرغوب وآنی اقبال کلی ایله سوه سوه اکل ایدر ایدی

فتحی اولمیتی یعجب مادّه سی افعال بابندن اعجابدن ماخوذ اولور ایسه ضمیر مستکن
موصوله راجع ودر رسول نصب ایله مفعولی اولور واگر علم بابندن عینك کسریله
فتحیله عجبدن ماخوذ اولور ایسه رسول رفعیله فاعلی وموصوله عائد ضمیر محذوفدر
یعجبه رسول الله تقدیرنده اولور ضیاء الحلوم صاحبی افعال مادّه
سنده اعجبه الشیء واعجب به دیدیکی کلامدن اعجاب لفظی لازم ومتعدی
استعمال اولنمق فهم اولنور پس یعجب اعجابدن ماخوذ اولدیغی صورتده رسول
رفعیله فاعلی اولور ویعجب رسول الله منه تقدیرنده اولمق محتملدر **یحسن**
افعال بابندن احساندن ماخوذدر کوزل ایلمك معناسنه بعض نسخه ده
تفعیلدن تشدید ایله واقع اولدی که افعال معناسنه در اَکلَهُ همزه
نك فتحی وکافك سکونی ولامك نصبی ایله مفعولیدر **فقالت یا بُنَیّ**
بانك ضمی ونونك فتحی ویاء مفتوحه نك تشدیدیله شفقت ایچون
تصغیر صیغه سیله ندا ایتدی کلدیکه مذکور اولان اوچ کسنه نك بیری
باقیلرك رضالریله طعامی طلب ایلمك متبادردر ولهذا سلمی طالبه
خطاب وندا ایدوب مفرد صیغه سی ذکر ایتدی یاخود طلب طعامده متفرد
اولنلر اوچنی بر شخص منزله سنه تنزیل ایتدی بعض نسخه ده بَنیّ بانك

فتحی

فتحی ونونك کسری ویاء مفتوحه نك تشدیدیله مکبّر وجمع صیغه سیله
واقع اولدی که ما بعدینه مناسب دکلدر و مصغّر اولدیغی صورتده خطاب
عام طریقیله اولمق مناسبدر لاخطا اولنور هربیری فرداً فرداً طعام
طلب ایتدکلرینه بناءً **لا تشهیه الیوم** مفعولی ضمیری مما یعجب قیدیله
مقید اولان طعامه راجعدر یعنی سلمی دیدیکه ای رسول الله کورمك
رغبت ایتدیکی طعام کبی طعام طلب ایدن او اوغلجغم سن بوکونده
اول مثللو طعامه مشتها ایتمزسین وانی سوه سوه یه مزسین **قال**
مخاطب مخصوص یاخود هربیری که **بلی** طعام مزبوره اشتها وتبرّکاً اکل
ایدرم چونکه طعام مزبوری طلب ایدنلرك ایام تَرَفُّهده اکلِ نفیسه
معتاد اولدقلرندن سلمی بیلور عرف وقته بناءً طبیعتکز اقبال ایتمز
دیوب الیوم ایله تقیید ایتدی انلر دخی حسب التبرك انك نفی ایتدیکی
اشتهایی اثبات ایچون بلی دیدیلر وطعام مزبوری بیلدیله ابرام ایدوب
**اِصنَعیهِ لَنا** همان سن اول طعامی بزم ایچون بیل ایله دیدیلر
**قال** قائلی سلمیدن روایت ایدن یا مخاطب معهوددر **فقامت فاخذت**
**شیئاً** تنوین تقلیل ایچوندر **من الشعیر** بعض روایاتده شعیر واقع

اولدی فطحنته ثم جعلته جعلت دقیقه تقدیرنده در فی قدر قافنك
کسریله چوملك دیمکدر وصبت علیه ضمیر مجرور مقدر دقیقه راجع
شیئاً من زیت و وقت دق دن ماخوذ در دقکوب خرده خرده اتمك
معناسنه در فادسیده کوفتن دیرلر الفلفل فانك ضمی و لام اولینك سکونیله ترکیده
بوبر دیرلرکه بیاض وسیاه اولور وسیاه معتبر در مفردی فلفلة در والتوابل
تاء مثناة فوقیه نك فتحی و باء موحده نك کسریله تابل لفظنك جمعیدر
بانك کسر و فتحی جائزدر بعض ادویه حاره درکه هندده طعام کلورنده
اصلاحی ایچون استعمال اولنور دارچین و زنجبیل وقاقله کبی بعضیلر
کوبر و زنجبیل وزا زیانه دن مرکب در دیدیلر یعنی داوی دیدیکه
سلمی قالقدی بیر آز آرپه آلوب دکرمنده چکوب اون ایلدی و اول
اونی بیر چوملك ایچنه قویوب و زرینه بیر آز زیتون یاغی توکدی
و بعض ادویه حاره دخی ایلدوب متعارف اولان وجه
اوزره انلری دخی استعمال ایلدی حاصلی سلمی محرره اوزره طعام
طبخ اتدی فقربته الیه پس طبخ اتدیکی طعامی بیر قاب ایچنه قویوب
انلرك یاننه قریب موضعه وضع یعنی اوکلرینه قویدی فقالت هذا مما کان

یعجب

یعجب النبی صلی الله علیه وسلم ویحسن اکله دیدیکه بو طعام رسول اکرمك
زیاده رغبت ایلدوب اقبال تام ایله سوه سوه اکل اتدیکی طعام نوعندن
در یعجب و یحسن لفظلرنده سابقا مرور ایدن ضبطلر و وجهلر جاریدر
والله اعلم الحدیث الخامس والعشرون حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو احمد حدثنا سفیان
عن الاسود بن قیس عن نبیح نونك ضمی و باء موحده نك فتحی و یاء
مثناة تحتیه نك سکونیله بعده حاء مهمله ایله در العنزی عین مهمله
و نونك فتحلری و زاء معجمه ایله عنزه یه منسوبدر که ربیعه دن بیر
قبیله در عن جابر بن عبد الله قال اتانا النبی صلی الله علیه وسلم فی منزلنا
فذبحنا له شاة شاة بیر جنس در که قیون و کچینك مذکر و مؤنثنه
اطلاق اولنور اصلنده شاهة ایدی زیرا تصغیرنده شویهة دیرلر
ها حذف اولندی و عین الفعلی واودر لکن جمعنده شیاه دیوب واوی
یایه قلب اتدکلری ماقبلی مکسور اولدیغی ایچوندر فقال قائل رسول
اکرمدر کانهم ضمیر جابر و اهل بیتنه راجعدر علموا انا نحب اللحم
یعنی جابر دیدیکه رسول اکرم بزم منزلمزی شرفقدوملریله مشرف
اتدیلر بز دخی انلر ایچون بالذات و صحابه ایچون بالتبع بیر شاة

بوغازلدق رسول اکرم بزم بو فعلمزی کوردکده بیوردیلرکه کویا بونلرده
اولان جماعت بزم مطلقا انی سودایدکمز بیلدیلرکه بیر طلب ایتمه
دن مرغوبمز اولان ات ایله ضیافت مراد ایدوب غیری طعام قیدنده
اولمه دیلر بو حدیثده میزبانه لایق اولان مهمانک محبت ایتدیکی شیئی
بیلدیکی تقدیرجه آنی تدارک ومهمانه لایق اولان میزبانه زحمت
اولمیه جغین بیلدیکی صورتده سودیکی طعامی طلب ولدغنه
ارشاد وارددر وفی الحدیث قصة یعنی حدیث مذکورده بیر حکایه وارددر
ابن حجر قصه یی جابر لسانندن شویله بیان ایتدی که غزوة الخندق
ده خاتونم عندنه واروب دیدم که یا حلیله رسول اکرمی بغایة بویوک
جوعندن ناشی ضعیف کوردم عندکم اکله صالح بیر شیئ واری
خاتون بیر طاغارجق چیقاردی که ایچنده بیر صاع مقداری
آرپه وار دی بیر فربه قوزیمز وار ایدی بن اول قوزیی بوغازلدم
وخاتون ارپه یی دکرمنده چکوب اون ایتدی وانی چوملکه قویوب
اتشی اوزرینه وضع ایتدکده صکره رسول اکرمک خاکپالرینه یوز
سوروب سرا دیدم که یا رسول الله ایکی اوچ احمد وفا ایدهجک

مقداری طعام احضار ایتدم جناب حکومت مآبکز بیر ایکی نفر بنده لر
بکز ایله قدم رنجه بیوروب بنده خانه یی تشریف ایتسکز بو دهلنجیکوی
خاکدن رفع ایدرسز دیو دعوت ایتدم پس رسول اکرم آواز بلند ایله
دیدیکه یا اهل خندق جابر بیر سور یعنی طعام احضار ایدوب جمله
کوزی دعوت ایدر با جمعکم کلکدرکه دعوتنه اجابت وطعامنه
مبادرت ایدهسز بن خانده اولان طعامک قلتی واهل خندقک
کثرتنی فکر ایدوب عظیم تلاش ومشوشدم رسول اکرم دیدیکه یا جابر
سن مسارعت ایله واهل بیتکه سویله که بن وارمینجه چوملکه کیرسه
پایه اوزرندن ایندیرمه سونلر وخمیری ایتمک ایتمه سونلر چون
رسول اکرم سعادت ایله تشریف بیوردیلر خمیره مبارک اغزلرندن
بیراز لعاب وچوملکه دخی بیراز لعاب القا وهر بیرینه برکت ایله
دعا ایتدیلر وبیوردیلرکه خمیری ایتمک ایتمکه شروع وچوملکی پایه دن
ایندیرمه دن کفکیر ایله ایچندن اتنی قویارسونلر جابر دیدیکه اهل
خندق بیک عدد مقداری وار ایدی جمله کوکی کبی طویوب کیتدیلر
وچوملک کالاول پایه اوزرنده قاینار وخمیر دخی اولکی قدر ایدی

مقداری

اللّهمّ صلّ على سيّدنا محمّدٍ وآله وصحبه اجمعين

مخفی اولمیه که قصهٔ مذکوره طرق متعدده ایله کتب معتبره ده روایت اولنمشدر
لکن مصنفك روایت اتدیکی حدیثه مناسبتی چندان یوقدر
والله اعلم بحقیقة الحال الحديث السادس والعشرون حدثنا ابن ابی عمر
اسمی محمد بن یحیی در حدثنا سفيان حدثنا عبد الله بن محمد بن عقيل
بن ابی طالب علی رضی الله عنه حضرتلرینك برادریدر سمع
جابرا ضمیر مستکن عبد الله راجع در ومصنف اسنادی تحویل ایدوب
دیدی که قال سفيان وحدثنا حدثنا عبد الله اوزرینه معطوف
در بعض نسخه ده ح حدثنا محمد بن المنكدر واقع اولدی که بکوراد
دن اسناد آخره تحویله اشارتدر عن جابر قال خرج رسول الله صلى
الله عليه وسلم وانا معه جمله سی خرج نك فاعلندن حالدر یعنی
جابر دیدی که رسول اکرم مسجددن یا سعادتخانه لرندن چقدیلر بن انلره
مقارن اولدیغم حالده فدخل على امرأة من الانصار پس جماعت انصاردن
بر خاتونك خانه سنه نزول ایتدیلر فذبحت له شاة خاتون معهوده رسول
اکرم واتباعنه ضیافت ایچون بر شاة بوغازلادی وطبخ وحضورعالیلرینه

احصاد

احصاد ایلدی پس رسول اکرم شاة مزبوره دن اصالة وصحابه تبعا اکل
ایلدیلر واتته بقناع قانك کسری ایله خرما ورقندن بر سلّه در که اوزرینه
میوه اکل ایدرلر وبا تعدیه ایچوندر من رطب من تبعيضيه در یعنی خاتون
انصاریه رسول اکرم حضورلرینه بعض رطبدن وضع اولنمش سله کتوردی
فاكل منه پس رسول اکرم اول رطبدن تناول بیوردیلر ثم توضأ للظهر فصلى
صکره رسول اکرم صلوة ظهر ایچون ابدست الوب خاتونك منزلنده یاخود
مسجدده ظهری ادا اتدیلر ثم انصرف صکره رسول اکرم نماز قیلدیغی
مکاندن منحرف اولدی وردوندی فاتته بعلالة من علالة الشاة علالة عینك
ضمیله صاحب قاموس دیدیکی اوزره بقیه معناسنه در وکلمهٔ من بیانیه اولمق
مناسبدر وبا تعدیه ایچوندر والشاة ده الف لام عهد خارجی ایچوندر
یعنی رسول اکرم نمازدن فارغ اولدقده خاتون انصاریه بقیهٔ شاتی
حضور عالیلرینه کتوردی فاكل ثم صلى العصر ولم يتوضأ بقیهٔ مزبوره دن
اکل اتدکدن صکره صلوة عصری ادا اتدیلر تجدید وضو اتمدکلری
حالده مخفی اولمیه که حدیث مذکور سابقا عایشه دن رسول اکرم بر کونده
ایکی کره طعام یمدی دیدیکی حدیثه معارض کلدی زیرا عایشه نك کلامی

غالبا مبنی در خصوصا یوم مزبورده رسول اکرمک هر نوبتده شبع
مرتبه سی اکل اتدیکنه دلیل یوقدر و دخی حدیث مذکورده ظهر ایچون
آبدست آلدقلری مسّ نار ایدن نسنه اکل اتدکلری ایچون اولدیغنه
دلیل واردر زیرا اکر بو معنا ایچون اولسه عصر ایچون دخی آبدست آلورلر
ایدی والله اعلم الحدیث السابع والعشرون حدثنا العباس بن محمد
الدوری دال مهمله نک ضمیله در حدثنا یونس بن محمد حدثنا فلیح
فانک ضمیله ولامک فتحیله تصغیر صیغه سیله در بن سلیمان عن عثمان بن
عبد الرحمن عن یعقوب بن ابی یعقوب عن ام المنذر که اسمی سلمی
بنت قیس بن عمرو الانصاریه در و نسبی نجاریه در و رسول
اکرمک خاله لرندن بیریدر قالت دخل علی رسول الله صلى الله
علیه وسلم ومعه علی رضه ولنا دوال دال مهمله نک فتحی و آخرنده
لام مکسوره نک تنوینی ایله در صاحب نهایه دیدی که دوالیه
جمعی در و دالیه اول خرما صالقیمی در که خرما بسر ایکن قطع
ایدوب بیر عالی موضعه صارلور رطب اولنجه طورور صکره اکل ایدر
لر و الّتی واو دن منقلبه در معلقه تفعیله دن دال لفظی معلوح

معناسندن

معناسندن تجریده بناء صفتی اولور یا خود دوالک معنای
تضمنی سنی توکید ایچون ذکر اولنمشدر یعنی ابو یعقوب ام منذردن
روایت ایتدی که رسول اکرم بنم خانه می تشریف ایتدی علی بیله و اولدیغی
حالده و بیوم دخی اصلی بیر قاج خرما صالقیمی وار ایدی فقالت
فجعل فشرع معناسنده در رسول الله صلى الله علیه وسلم یأکل یعنی ام المنذر
دیدی که رسول اکرم اول معلق دوالیدن آیاق اوزرینه قالقوب
اکله شروع بیوردیلر وعلی معه یأکل علی دخی رسول اکرم ایله بیله اکله
شروع ایلدی قائم اولدیغی حالده فقال رسول الله صلى الله علیه وسلم
مه یا علی مه میمک فتحی و هانک سکونیله اکفف و اسکت معناسنه
اسم فعل در صاحب نهایه دیدی که لفظ مه حدیثده مکرر ذکر اولندی
یعنی رسول اکرم علیه خطاب ایدوب دیدی که یا علی سن خرما یمکدن
فراغت ایله زیرا فانک ناقه سن خسته لکدن دخی یقین ده
قورتیلوب ولکن صحتک مرتبه سنه بالغ اولمدیک سکا مضردر
ناقه نونک ایله و قافک کسریله اسم فاعل صیغه سیله در نقه المریض
ینقه نقهة دیرلر اکر بیر کسنه خسته لکدن خلاص اولوب کمال صحته

بالغ اولمه سه وصحته وعرض مابینده اولان حالتده اولسه قالت

ام المنذر دیدیکه رسول اکرمك توك ایله امرلرینه امتثال ایدوب

فجلس علی علی خرمایی اکلدن فارغ اولوب یرندن اوزرینه جلوس

ایتدی والنبی صلی الله علیه وسلم یأکل حال بوکه رسول اکرم تنها

یاخود سائر رفقا ایله خرمایی اکل ایدر ایدی فقالت فجعلت لهم

سِلقًا وشعیرًا جمع ضمیری کلامندن استفاده اولنان اضیافه راجع

درکه مراد علی حد بالاصالة وسائر رفقالریدر بالتبع طبیعی کلامندن

فهم اولنورکه ام المنذرك اهل بیتنه واضیافه مجموعنه راجع اوله

یعنی دیدیکه اضیافم یاخود اهل بیت واضیافم ایچون سلق وشعیر

طبخ ایلدم پس فانك تفریع ایچون اوله سی مناسبدر بعض مصابیح نسخه

لرنده لهذا واقع اولمغله بعض شراح مفرد ضمیرنی خاصة علی یه رجاع وقانی

فصیحه عبارات ایتدی یعنی چونکه علی اکل خرمادن فراغت ایلدی خاصة

انك ایچون سلق وشعیر طبخ ایتدم سِلق سینك کسریله چوغندر کوکی

ترکیده یازوبکلری اوت در شعیرده یا کندی یاخود اونی مرادر

حاصلی سِلق وشعیری طبخ واحضار ایتدیکی رسول اکرم کوردکده

فقال

فقال النبی صلی الله علیه وسلم یا علی من هذا فاصب بیورد دیلوکه

چونکه بو طعام حاضر اولدی یا علی فقط بو طعامدن اصابت ایله

اَصِب همزه نك فتحیله اصابتدن افعال بابندن امر اولمق اوزره

شراح اتفاق ایدوب بو تعبیرده طعام مزبوردن اکل ایلمك صوب

اولدیغی اشعار واردر دیدیلر نته کیم ظرفی تقدیم بو معنایه مناسبدر

یعنی یا علی اصابته بونی تخصیص ایدوب خرمایه تجاوز ایلمه زیرا

فانّ هذا اوفق لك تحقیق بو طعام سکا زیاده مناسب وسنك

مزاجکه بغایته موافقدر شیخ ابن حجر دیدیکه رسول اکرم علی یی خرما

دن منع ایتدکلری فاکهه نوعی مطلقا خسته لکدن یکی قالقمش کمسنه یه

مضر اولدیغی ایچوندر زیرا فاکهه سریع الاستحاله وطبیعت ضعیف اولمغله

مضرتنی دفعه قادر اولمز پس اوفق لفظی موافق معناسنه اولور زیرا خرماده

اصلا موافقت اولمغله مفضل علیه ولمعه صالح اولماز وحقیقتی اوزره

اولمق دخی ممکندر یعنی خرمانك بر جهتدن نفعی وار ایسه جهت

اخریدن مضرتی محققدر فاما طعام مزبور جمیع جهاتدن نافع

اولمغله خرمایه نسبت نفعی وطبیعت موافقتی زیاده اولور ویا به

صوینده تغذیه وتنظیف وتلیین اولمغله نافع اولان کسنه‌یه غایت
نافع در وحدیث شریفده مریض وناقهه حمیه لایق در دیو وارد اولدی
بلکه بعض اطبا دیدیلر که فی الحقیقه حمیه ناقهه زیاده مناسبدر زیرا
خسته لکدن قالقان کسنه طعامی تخلیط ایتمکله انتکاسه یعنی ترکیده
یکیدن اوزولمکه مؤدی اولور وانتکاس ابتداء مرضدن دخی مشکلدر وصحیح اولان کسنه حمیه ایلمک
مریض وناقهه اولان کسنه‌لر تخلیط طعام ایتمه‌لری کبی مضردر وگاهی
طبیعت مضر اولان شیئه اشتهاء اکلی ایله میل ایدر اذن قدر یسیر تناول
ایتمکله هضم ایدر ضرر ایتمز بلکه مریضک اقبال ایتدوکی تناول ایتدیکی
شیده انفع اولور لهذا ابن ماجه روایت ایتدی که صهیب دیدی که
گوزومک بیری آغریر ایدی که رسول اکرمک حضورلرینه واردم
اوکلرنده اتمک وخرما وار ایدی بیور دیلر که یا صهیب سن ده اکل
ایله خرماده الدیم یدیکه باشلادم بیوردیلر که گوزک آغریر ایکن
نیچون خرما ییرسین بن دیدیم که یا رسول الله بن خرمایی آغریمین
گوزم طرفیله چکنه‌رم رسول اکرم تبسم ایدوب منع ایتمدیلر ودخی

رأس الداء الامتلاء
ورأس الدواء الاحتماء
منه



حدیث نبایده تداوی لایق اولدیغی اشعار وارد در وحدیث صحیح ده
وارد اولدی که حضرت حکیم فیاض مطلق هیچ بیر درد انزال ایتمدی
الا انک ایچون بیر درمان انزال ایلدی ودخی ثابت اولدی که یا عباد
الله تداوی ایلک زیرا حضرت الله بیر درد وضع ایتمدی الا انک
مقابلنده بیر درمان شفا وضع ایلدی الا بیر درد که انک ایچون شفا
وضع ایتمدی که اول درد پیرلکدر بیر روایتده موت درکه سبب ممات
اولان مرضک شفاسی یوقدر اما مریض اولان کسنه اسبابا تداوی ایله
توسل ایتمک توکله مانع دکلدر حتی محاسبی دیدی که متوکل اولان کسنه‌یه
لایق اولان تداوی ایتمکدر سید المتوکلین رسول رب العالمین مقتدای
اهل اسمان وزمین صلعم حضرتلرینه اقتدا ایچون والله اعلم الحدیث الثانی
والعشرون حدثنا محمد بن غیلان حدثنا بشر بن السری عن سفیان الثوری
عن طلحة بن یحیی عن عائشة بنت طلحة ام المؤمنین قالت کان النبی صلی الله
علیه وسلم یاتینی فیقول اعندک غداء عینک فتحی ودالک فتح ومدیله
اول نهارده اکل اولنان طعامک اسمیدر فاقول لا قالت فیقول انی صائم
بعض روایتده انی اذن واقع اولدی یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم

كامى على الصباح بنم ساكن اولديغم خانه يى تشريف ايلديب يا عايشه عندكزده
اكل صالح بر نسنه وارمى ديديو بيوردلر ايدى بن دخى احيانا يا رسول الله
يوق دريو جواب ويرور ايدم رسول اكرم ديرلر ايدى كه تحقيق بن صومه
نيت ايتدم واول كونده صائم اولورلر ايدى مخفى اولميه كه انى صائم كلامى ظاهرا
خبر ومعنى انشا اولمق مناسبدر زيرا سياق حديث دلالت ايدر كه اگر
عايشه عندنده طعام اولسه اكل بيوررلر ايدى وصومه نيت همان
اول وقت اولمشدر واگر اخبار مراد اولور ايسه يا عايشه عندكزده طعام
اولمديغى باعث كدر دكلدر زيرا بن صومه نيت
ايتمش ايدم ديمك اولور قالت فاتانا بعض نسخه ده فاتانى واقع اولمشدر
يوما فقلت يا رسول الله انه ضمير شاندر اهديت مجهول صيغه سيله
ارسلت معناسنه در لنا هدية قال وما هى قلت حيس حاء مهمله نك
فتحى ويا مثناة تحتيه نك سكونيله بعده سين مهمله ايله اول طعامدر كه
خرما وياغ وكشك مجموعندن قارشدرلمقده حاصل اولور وكامى كشك موضعنه
اون وضع ايدرلر يعنى خرما يتمك قيرندى قاتوب ياغ ايله اووب قارشدرلور
وحيس اصل لغتده خلط معناسنه در قال اما تخفيف ايله تنبيه ايچوندر



انّى اصبحت صائما يعنى عايشه ديدى كه رسول اكرم عادت معهوده
لرى وزره بيزى بر كونده تشريف بيوردلر بن ديدم كه يا رسول الله
بيزه بو كونده بر هديه اهدا اولندى رسول اكرم ديدلر كه اول هديه
نه در بن ديدم كه حيس در رسول اكرم بيوردلر كه يا عايشه اگاه
اول كه بن بو كونده صائم ولكن مراد ايتمش ايدم اگرچه صبحدن نيت جازمه ايله
نيت ايتمش ايدم قالت ثم اكل عايشه ديدى كه بو كلمات وكوندن صكره رسول
اكرم حيسدن اكل ايتديلر ياخود معناسى بودر كه يا عايشه اگاه اول كه بن بو كونده
صومه نيت ايتمش ايدم پس صكره اكل ايتدكلرى اقتضاء ضرورتدن ناشى
اولور زيرا صوم وصلوة وساير عبادات نافله شروع ايله لازم واتمامى واجب
وقطع ايتدكده قضاسى لازمدر حنفى ديدى بو حديث ده نافله يه شروع ايتدكده
خروجه مانع اولمديغنه دليل وار حتى صحيح مسلم ده الصائم المتطوع
امير نفسه ان شاء صام وان شاء افطر ديو واقع اولدى وعايشه صوم نفلى
قطع ايتدكده رسول اكرم قضا ايله امر ايتدكلرينه دال اولان حديث
مرسلدر ومرسل صحيحه مقاوم اولمز خصوصا جائزدر كه قضا ايله
امر استحبابى اوله ديدكى نفى اولميه كه حديث مرسل جمهور عندنده حجتدر

وشافعینك استحبابه حملی خلاف ظاهردر بلکه متبادر اولان وجوب
ایچون اولمسیدر خصوصا حدیث بابده مقصوده نص وتصریح یوقدر
وصائم متطوع نفسنك امیری دیمك قبل الشروع امیری دیمکدر الحدیث
التاسع والعشرون حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا عمر بن حفص
بن غیاث حدثنا ابی که حفص در عن محمد بن ابی یحیی الاسلمی عن یزید بن
ابی امیة الاعور عن یوسف بن عبد الله بن سلام بعض نسخه ده عن عبد الله
بن سلام زیاده اولنمش یوسف وعبد الله اصحابیلودر بعضیلر دیدی
بلکه یوسف رسول اکرمدن فقط اوچ حدیث روایت اتدی صاحب
مشکوة دیدی که یوسف بن عبد الله یوسف بن یعقوب علیهما السلام
نسلندندر ایدی رسول اکرمك حال حیاتلرنده تولد اتدی که رسول اکرمك
حجرلرینه کتوردیلر ورسول اکرم انی قوجاغنه الدی ویوسف تسمیه
ایلدی وعبد الله بن سلام لامك تخفیفی ایله احباردن ایدی مبشر بالجنة
اولانلردندر بیوك در قرق اوچ سنه سنده مدینه ده وفات ایتدی قال
نسخه لرنده اولان ... قال یوسف یاعبد الله دن رأیت النبی
صلی الله علیه وسلم اخذ کسرة کافك کسری وسینك سکونیله قطعه معناسنه

من خبز

من خبز الشعیر بعض نسخه ده شعیر واقع اولدی فوضع علیها تمرة ثم قال هذه
تمره یه اشارتدر ادام هذه کسره یه اشارتدر فاکل بعض نسخه ده وکل
واقع اولدی یعنی یوسف یاعبد الله دیدی که رسول اکرم اربه اتمکندن بیر
پارچه الدیغی حالده کوردم که اول قطعه نك اوزرینه بیر خرما وضع
ایلدی صکره دیدی که شو خرما شو پارچه نك قاتوغیدر بعده اکل ایلدی
بو حدیث ده غذای بیر وجهله اصلاح لایق اولدیغی اشعار واردر زیرا
شعیر بارد ویابس وخرما حار ورطب در وبیر واخلاق محمدیه اولانلری
طریق قناعته ارشاد واردر والله اعلم الحدیث الثلاثون حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن
الدارمی حدثنا سعید بن سلیمن عن عباد ... یاء موحده نك تشدیدیله در
بن العوام واوك تشدیدیله در عن حمید تصغیر صیغه سیله در عن انس ان رسول الله
صلی الله علیه وسلم کان یعجبه الثفل ثاء مثلثه نك ضمی وکسری وفانك سکونیله
هر شیئك درسو بایده یاخود صیققدر بیرونده قالان نسنه یه دیرلر
ایدی که ترکیده چوکك وفارسیده درد دیرلر وکامی چاناغك دیبنده
قالان شیئه دخی اطلاق اولنور یعنی انس دیدی که رسول اکرم ثفل زیاده رغبت
ایدرلر ایدی مخفی اولمیه بو مقامده لفظ ثفلك معناسی تعیین اولنمغله

تفسیره محتاج اولدیغی ایچون قال عبد الله یعنی مصنفک شیخی اولان عبد الله
تفسیر ایدوب دیدیکه یعنی انس نقل لفظیله مراد ایلدیکی ما بقی من الطعام طعامدن
باقی قالان شیئ یعنی طبخنک دیبنده قالان طعامی مراد ایلدی زیرا
بقیهٔ مزبوره طعامک سائر اجزاسندن زیاده پخته اولمغله سریع الهضم
وخوشگوار اولور وبغایة لذیذدر وحدیث مذکورده رسول اکرمک
تواضع وصبر وقناعتلرینه اشارت وترمذینک روایت ایتدیکی ساقی القوم آخرهم
شربا حدیث شریفنه تلمیح واردر زیرا رسول اکرمک جناب شریفلری اهل
وعیال واضیاف ومحتاجینی کندی اوزرلرینه تقدیم ایدرلر ایدی پس
طبخنک اعلاسنده اولانی مزبورلره صرف ایدوب کندولری ثفل قالانی ایدیکی
یاخود چاناغک دیبنده قالان طعامی مراد ایلدی احمد وترمذی وابن
ماجه عائشه‌دن روایت ایتدکلری من اکل فی قصعة فلحسها استغفرت له القصعة
حدیثی کذلک من اکل فی قصعة ثم لحسها تقول له القصعة اعتقك
الله من النار کما اعتقتنی من الشیطان حدیثی بو معنایی مؤیددر دیمک اولور که مقصود
احادیث بابی نقل حدیثی ایله اتمام لطیفه‌ده حالی حکلدر قاموسده دیدیکه
الثفل ما استقر تحت الشیئ وصلی الله علی سیدنا وسندنا محمد وآله وصحبه اجمعین

باب

## باب ما جاء فی صفة وضوء رسول الله صلی الله علیه وسلم عند الطعام

سابقا بیان اولندیکه وضوء لفظنک معنای لغویسی غسل یدین
ومعنای شرعیسی ابدست آلمقدر بو مقامده لغوی مراددر یعنی بو باب
رسول اکرم طعامدن اول وطعامدن صکره مبارک اللرینی غسل
ایتمه‌لرینک صفتی بیاننده‌در خفی دکلدرکه وضوء شرعی مراد اولنق
ممکندر یعنی عند الطعام آبدست الوب ایکی ابدست المادقلرینک
بیاننده‌در مخفی اولمیه‌که مصنفک بو باده ذکر ایتدیکی احادیث ثلاثه
دن حدیثین اولیین عند الطعام وضوء شرعی مستحب اولمدیغنه دلالت
ایدر وسید اصیل الدین دیدیکه ظاهر بودرکه حدیثین اولینک
وضوء شرعیی صلوته تخصیص ایتدکی حدیث ثالثده واقع اولان لفظ
وضوءده مراد غسل یدین اولدیغنی تأیید ایدر پس احادیث مابینده
تناقض ولمسوء ایچون عنوان بابده واحادیث ثلاثه‌ده واقع
اولان لفظ وضوءده غسل الیدین مراد اولنق اولیدر وائمه حنفیه
وشافعیه‌نک مختاری بودر طعام اکل اولنان شیئک اسمیدر شراب شرب
اولنان شیئک اسمی اولدیغی کبی ولفظ طعام کاهی بره تخصیص اولنور

ابی سعید حدیثنده کنا نخرج علی عهد رسول الله صلعم صاعا من طعام
وصاعا من شعیر واقع اولدی الحدیث الثانی حدثنا احمد بن منیع حدثنا
اسمعیل بن ابرهیم عن ایوب السختیانی عن ابن ابی ملیکه تصغیر صیغه سیله در
عن ابن عباس ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خرج من الخلاء خای معجمه نک
فتحی و لامک تخفیفی و مد ایله ارض خالیه دن عبارتدر که انده بر شیء
اولمیه بو مقامده قضاء حاجت مکانی مراددر و خلاء خانک کسریله
ایله مباعدت و مجانبت معناسنه در فقرب قافک ضمی و رانک کسری و تشدیدیله
ایله تفعیل بابنده ماضی مجهول در الیه ضمیر مجرور رسول اکرمه راجع در
الطعام منکرا دخی روایت اولنمشدر فقالوا قائل بعض صحابه در الا نأتیک
همزه استفهامیه در اکرچه بعض نسخه ده همزه حذف اولنمشدر لکن من حیث
المعنی ملحوظ در بوضوء واوک فتحیله ابدست صویی دیمکدر سحور
وفطور سحر وقتنده وافطار وقتنده اکل اولنه جق طعامه اطلاق
اولندیغی کبی والا لفظی عرض معناسنی افاده ایدر الا تنزل تصب خیرا کبی
حاصل معنی الا نتوضأ دیمکدر منجر اولور قال قال رسول اکرم در انما
امرت بالوضوء واوک ضمیله ابدست معناسنده در محتملدر که وضوء توضؤ معناسنه

یا خود بفعل الوضوء تقدیرنده اوله پس اذا قمت جمله سنک لفظ وضوءیه
تعلقی ظاهر اولور الی الصلوة یعنی ابن ابی ملیکه ابن عباسدن روایت
ایتدی که رسول اکرم قضاء حاجت مکانندن چیقدیلر و حضورلرینه
طعام کتوردیلر بعض صحابه دیدیلر که یا رسول الله ابدست صویی
کتورمیه لیم می یعنی ابدست المزمیسز رسول اکرم بیوردیلر که بن
امر وجوبی ایله امر اولنمدم الا نمازه قیام مراد ایتدکیم وقتده ابدست
المق ایله امر اولندم یعنی اولمیه که رسول اکرمک کلام مذکور
ایله مرادلری اذا قمتم الی الصلوة فاغسلوا وجوهکم آیه کریمه سنه
تلمیح در وجوب وضوءده صلوة قیام وقتنه تخصیص دکلدر والا سجده
تلاوة ومس مصحف وطواف کعبه وقتلرنده دخی وضوء ایله مأمور اولوردر
حنفی دیدی که کویا رسول اکرم سائلک طعامدن اول وضوء شرعینی
واجب اولور اوزره اعتقاد ایتدیکی بیلدیلر لهذا طریق ابلغ ایله نفی
و اداة حصر ایله جواب ویردیلر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا سعید
بن عبد الرحمن المخزومی حدثنا سفیان بن عیینة عن عمرو بن دینار عن سعید بن الحویرث
حارثک تصغیریدر عن ابن عباس رض قال خرج رسول الله صلی الله علیه وسلم

الغائط خفی دیدی که غوط زمینده بغایة عمیق اولان موضعنه اطلاق
اولنور وزمینده آلچق اولان موضعه غائط دیرلر ایدی صکره عادتا
قضاء حاجت زمینک آلچق موضعنده اولمغله اول مکانه اطلاقی ایتدیلر بعده
اتساع ایدوب نفس نجوه دخی غائط دیدیلر بعض علما دیدیلر که صحیح
اولان بودر که غائط اصلنده خانه‌لرده کنیف اتخاذ اولنمزدن اول
قضاء حاجت ایتدکلری چقور موضعک اسمی ایدی صکره مجاورت علاقه
سیله نفس حدثده کنایه ایتدیلر زیرا عادة عرب بودر که لسانلری
ذکری مستهجن اولان اشیانک ذکرندن محافظه ایدوب کلاملرنده کنایه
یی چوق استعمال ایدرلر لکن بو مقامده مراد معنای اصلیسی اولان
مقام مخصوصدر که حدیث سابقده خرج من الخلاء قولی بو معنایی
تأیید ایدر فاتی مجهول صیغه‌سیله جیئ معناسنه‌در بطعام ده با تعدیه
ایچوندر فقیل عم الا تتوضأ تفعل بابندن مضارع مخاطبدر که
اصلنده تتوضأ ایدی تانک بیری حذف اولندی تنزل الملائکة کبی
فقال عم أصلی بعض نسخه‌ده اگرچه همزهٔ استفهامیه حذف اولنمش
لکن من حیث المعنی ملحوظدر مراد اکل ایچون آبدست آلمه‌نک وجوبنی

انکار

انکاردر فاتوضأ نفیدن صکره واقع اولوب سببیه ملاحظه‌سنه
بناء نصب ایله‌در حنفی دیدی که صلوتک وضوءه سببیتی ملاحظه
سنه بناء نصب ایله‌در روایت دکبیتندن قطع نظر مجرد استلزامیه
بناء رفع ایله روایت اولندی یعنی ابن عباس دیدی که رسول اکرم
خلادن چیقدیلر وحضورلرینه طعام احضار اولنوب بعض
صحابه دیدیلر که یا رسول الله آبدست المزمیسز رسول اکرم بیوردیلر نماز
می قیلسام گرک تا که آبدست آلام چونکه بو وقتده طعام اکل ایده‌جگم
نماز قیلاجق دگلم آبدست المغی مقتضی یوقدر والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا یحیی بن موسی حدثنا عبد الله بن نمیر تصغیر صیغه‌سیله‌در
حدثنا قیس بن الربیع ح تحویل اسناده اشارتدر لهذا واو
عاطفه ذکر ایدوب دیدی وحدثنا قتیبة قال حدثنا عبد الکریم
الجرجانی عن قیس بن الربیع المذکور عن ابی هاشم عن زاذان زا معجمه
بعده الف بعده ذال معجمه بعده الف وآخرنده نون ایله عن سلمان
الفارسی رض قال قرأت فی التوریة ان برکة الطعام ان اسم وخبری
ایله قرأتک مفعولی اولوق ملاحظه‌سیله فتح همزه ایله وکلام محکی اولوب

ابتدا کلامده واقع اولمق ملاحظه سیله کسر همزه ایله الوضوء بعده
ضمیر مجرور طعامه راجعدر بعد اکل الطعام تقدیرنده ووضوءنی برکته
ایچون اثبات وضوءنك برکته سببیتنده مبالغه ایچوندر فذکرت ذلك
انّ بو که جمله سینه اشارتدر للنبی صلی الله علیه وسلم واخبرته بما قرأت
في التوراة اخبرت جمله سی ذکرت جمله سنك اوزرینه عطف تفسیری طریقیله
معطوف اولمق متبادردر لکن اخبرت جمله سی معنای مستقل اعتباریله
تأسیس اولمق انسب ملاحظه اولنور یعنی سلمان دیدیکه اسلامدن
مقدم توریةده طعامدن صکره اللری غسل ایلمك طعامك
برکته سببدر دیو قرائت ایتمش ایدم رسول اکرمه بو معنای ذکر ایدوب
غسل یدین طعامدن صکره باعث برکه ایمش دیدیم وتوریه
حکمنی تصدیق وکندو شریعتنده توریه حکمی اوزرینه زیاده
اولدیغنی افاده ایدوب فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم پس رسول
اکرم بیوردیلرکه برکة الطعام الوضوء قبله والوضوء بعده یعنی اکل طعامدن اول
واکل طعامدن صکره اللری غسل ایلمك طعامك برکتنه سببدر
رسول اکرم توریه کلامنی تقریر وتسلیم وکندو شریعتلرنده قبل



الطعام دخی غسل یدین زیاده سی اولدیغنی بیان بیوردیلر زیرا قبل
الطعام اللری غسل نعمتی طهارت ایله استقبال وبخشش خداوند
رزاق اولان طعامه تعظیم واکرامی مشعردر میرك دیدیکه وضوء
اولدن مراد غسل یدیندر ذکر کل واراده جزء قبیلندن وحکمتی
بودرکه حضرت اللهك نعمتنی تعظیمی متضمن ومستوجب برکه‌در وقبل
الطعام اللری غسل ایلمك طعامك خوشگوار اولوب بدنه تعلقی
اولمغه سببدر خصوصا الله تعالی علمده ناشی ملوّث والمغدر خالی
اولمغله انی غسل ایلمك نظافت وتنزهه اقربدر واکل طعامدن
مقصود اصلی عبادته استعانت اولمغله لایق اولان بودرکه طعامدن
اول غسل ید ایتمکله طهارت نمازدن مقدم طهارت مجراسنه اجرا
اولنه پس غسل یدین ایله ابتدا اولنمق مناسبدر ووضوء ثانیدن مراد
دست ودهانی غسل ایلمکدر زیرا اکل طعام وقتنده حاصل اولان ملوثی
لکی ازاله وتنظیف ایتمك منفور طباعدر ترمذی جامعنده وابن
ماجه سننده وابوداود مسند صحیح ایله مسلم شرطی اوزره روایت
ایتدیلرکه قال النبی صلعم من بات وفی یده غمر ولم یغسل فاصابه شیء

فلا يلومن الا نفسه يعني رسول اكرم بيوردیلر كه بر كمسنه نك
النده چرك اولوب اول چركي غسل اتمديكي حالده كيجه له سه اول
كمسنه يه بر مكروه اصابت ايدكده كندو نفسندن غيري بر نسنه يي
لوم اتمسون زيرا قباحت كندونكدر حنفي ديدي كه طعامدن اول وضو
سببي ايله طعامك بركتنك معناسي نفس طعامده نما و زياده لكدر بعده
بركتنك معناسي طعامك فوائد و آثارنده زياده لكدر شول نفسك
سكون و قرارنده و عبادات و طاعاته قوتده و اخلاق مرضيه و افعال
سنيه يه طعامك سببيت ايلمه سي كبي صاحب نهايه ديدي كه لفظ بركه
برك البعيردن مأخوذدر كه شتر بر موضعده چوكوب غيري موضعه
حركت اتمسه برك البعير ديرلر و كاهي زياده معناسنه اطلاق اولنور و صلى
الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم باب ما جاء في قول رسول الله صلى
الله عليه و سلم قبل الطعام بعض نسخه ده عند الطعام واقع اولمشدر
و بعد ما يفرغ منه يعني بو باب رسول اكرم طعامدن اول
سويلديكي كلام بسم الله كبي و طعامدن صكره فارغ اولدقده
سويلديكي كلام الحمد لله كبي حقنده وارد اولان احاديث بياننده



در مصنف بو بابده يدي حديث ذكر ايتدي الحديث الاول حدثنا قتيبة
التي كان بن سعيد حدثنا ابن لهيعة لامك فتحي و هانك كسريله
دركه اسمي عبد الله در عن يزيد بن ابي حبيب اسمي سويددر تصغير
ايله عن راشد بن جندل اليافعي بر موضعدر يا بر قبيله يه نسبتدر
عن حبيب بن اوس عن ابي ايوب الانصاري الخزرجي كه اسمي خالد بن زيددر
اللي بر سنه هجريه سنده قسطنطنيه ده مرابط اولديغي حالده وفات ايتدي
حالا مزاري ايله تبرك اولنور قسطنطنيه يي كلوب يزيد بن معاويه ايله
وانده وفات ايتديكي مشهور و سائر وقايعي كتابلرده مسطوردر و لمغلد
بو محلده تفصيل اولنمدي قال كنا عند النبي صلى الله عليه و سلم يوما فقرب
اليه طعام فلم ار طعاما كان اعظم اول ظرفيت اوزره منصوب و ما مصدريه
در في اول وقت اكلنا تقديرنده لا اقل بركة منه في آخره في آخر وقت اكلنا
اياه تقديرنده در يعني ابو ايوب الانصاري ديدي كه بز بر كون رسول اكرمك
حضورنده ايدك رسول اكرم ايچون بالاصالة و بزم ايچون بالتبع طعام
كتوردیلر كه آني اكله شروع ايلدك بن مدة العمر وقت اكلمزك آخرنده
اول طعامدن بركتي از طعام كورمدم حاصلي اولنده بركتي چوق و آخرنده

برکة منه اول الطعام

برکتی ازایدی قلنا یا رسول الله کیف هذا دیدیلر که یا رسول الله بونه
کیفیتدر و بو حالتك حکمتی نه ایسه بیورك بیان ایله قال رسول اکرم
دیدی که انا ذکرنا اسم الله تعالی حین اکلنا ثم تعذر اکل ولم یسم الله
تعالی فاکل معه الشیطان تحقیق بیز اکله شروع اتدیکمز وقتده الله ك
اسم شریفنی ذکر اتدك یعنی بسم الله دیوب اکله شروع اتدك صکره اکل
ایدوب بسم الله دیمه ین کمسنه طعامه اوتوردی پس شیطان انکله بیله
اکل ایدوب علی العود بو کیمسه منقطع اولدی حقیقة اکل شیطان ممکن اولمغله
جمهور اکا ذاهب اولدیلر شافعیدن روایت اولندی که جماعتدن بیری
بسم الله دیمك سائرلرینه دخی کفایت ایدر و بو کلام حدیث شریفه کوره
ظاهرنده مخالف اولمغله شافعی کلامنی نیجه توجیه ایله توفیق اتدیلر وبو
توجیهاتی بیان اتدیکی اوزره بودرکه کلام شافعی اول وقته
مخصوصدرکه بر جماعت معا اکله مشغول اولسه لر و ایچلرندن
بیری بسم الله دیسه سائر حاضر اولان جماعته کفایت ایدر ولا تسمیه
وقتنده حاضر اولمیوب صکره کلن کمسنه یه کفایت اتمز زیرا بسم الله دیمکدن
مقصود حاضر اولان کمسنه لرك شیطانی انلر ایله اکله قادر اولمسون

ایچوندر

ایچوندر پس وقت تسمیه ده حاضر اولمیوب صکره کلن کمسنه نك شیطاننه
تأثیر اتمیوب اول کمسنه ایله بیله اکل اتمکه مانع اولمز نیجه اولمیه که ابوداود
امیه بن مخشیدن روایت اتدی که بر کمسنه وار ایدی که اکل اتدکده
بسم الله دیمز ایدی حتی اول مرتبه ده اکل اتدی که فقط بر لقمه قالدی
انی اکل ایچون اغزینه وضع ایلمك صددنده بسم الله اوله واخره دیدی
رسول اکرم تبسم ایدوب بیوردیلر که شیطان بو کمسنه ایله بیله اکل
ایدر ایدی بو لفظی سویلدیکی کبی بطننده اولان طعامی قوصدی
ظاهر اولان بودرکه اول کمسنه رسول اکرم ایله بیله اکل ایدر ایدی
پس بو حدیث شافعینك قولنی رد ایدر مکر اول کمسنه نك
تنها اکل اتدیکی یاخود صکره کلدیکی ثابت اوله بو ایسه غایت مستبعددر
والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا یحیی بن موسی حدثنا ابو داود حدثنا
هشام الدستوائی دستوائیه دیدکلری بزی بیع اتدیکی ایچون اکا نسبت
اولندی عن بدیل باء موحده نك ضمی ودال مهمله نك فتحیله در العقیلی
تصغیر صیغه سیله در عن عبد الله بن عبید بن عمیر ~~عن ام کلثوم~~ تصغیر صیغه سیله در عن
ام کلثوم بنت عقبة بن ابی معیط ابن عبد البر استیعابده دیدی که

كه ام كلثوم بن عقبه مكه ده اسلامى قبول ايدوب مدينه يه اول نساده
هجرت ايدوب بيعت ايدن بودر كه هجرتك يدنجى سنه سنده رسول اكرم
وقريش ما بينده شو وجهله صلح منعقد اولمش ايدى كه بير مؤمن هجرت
اتدكده نيه انلره رد اولنه ديو چون ام كلثوم هجرت اتدى برادرلرى
وليد وعماره صلح مزبوره بناءً رسول اكرم حضورنيه كلوب همشيره
لرن استه ديلر رسول اكرم ابى الله ذلك ديوب ويرمكدى حتى
بعضيلر اذا جاءكم المؤمنات مهاجرات ايت كريمه سى انك حقنده
نازل اولدى ديديلر عن عائشة قالت عايشه رض قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
اذا اكل احدكم فنسي نونك فتحى وسينك كسريله وتخفيفيله علم يانبدن
فعل ماضيدر وبو تعبيرده لت ايدر كه بير كمسنه بن فراموش اتدم ديمه
سون بلكه فراموش اتدرلديم زيرا فراموش اتدرمك اللهك فعليدر
ديو ثابت اولان حديث ده وارد اولان نهى مذكوره نفى نهى اولمجه ادب
لفظيه رعايت ايچون ان يذكر اسم الله تعالى على طعامه فليقل بسم الله با استعانه
يا مصاحبت ايچون در اوله واخره ظرفيت اوزره منصوبلردر وفى اوله واخره
تقديرنده يعنى عايشه ديديكه رسول اكرم بيوردیلركه سزدن بير

بير كوز اكل طعامه شروع ايدوب بسم الله لفظنى سويلمكى فراموش
ايلسه واثناء طعامده بسم الله لفظنى اول طعامده ترك اتديكى
تذكر ايلسه بسم الله اوله واخره ديسون كه مراد طعامك جميع اجزاسنده
اللهك اسمندن عون طلب ايلدم ديمكدر ولهم رزقهم فيها
بكرة وعشيا قولى شريفى كبى اكلها دائم قول كريمى ايله بيله ميراث
ديديكه اول واخر لفظلرى فعل محذوفك مفعوللرى اولمق محتملدر
اكلت اوله واكل اخره مستعينا بالله تقديرنده فمخفى اولميه اكرچه
شخص مزبور اول طعامى اكل اتدكده بالفعل اسم الله ايله مستعين
دكلدر زيرا اول وقتده استعانه دال اولان لفظى فراموش اتمش
ايدى لكن وقت مزبورده حكما مستعين در زيرا مؤمنك حال
وشانى جميع احوال وافعالنده حضرت اللهك اسم شريفيله استعانتدر
در فرضا فراموش اتمكله لسانه اجرا اتمديسه دخى ذاكر حكمنده در
ذكر تسميه واجب اولان وقتده حين ذبح كبى فراموش اولنسه ذاكر
حكمنده اولوب معفو اولور وقتده مستحب اولان وقتده حين اكل كبى
فراموش اولنسه ذاكر حكمنده اولوب معفو اولمغى اولى بالطريق در

ابن همام دیدیکه بیو کسنده ابتداء وضوده تسمیه‌یی فراموش و اثناء
وضوده تذکر ایدوب تسمیه ایتسه سنتی اجرا اتمش اولمز لکن اکل بونك خلافنجه
در زیرا وضو عمل واحددر و اکل عمل واحد اولمغله اثناء اکلده تسمیه ایتسه
طعامك بقیه‌سنده سنتی اجرا اتمش اولور اکرچه تدارك مافات ایتمز
بو کلامدن استفاده اولنان بودر که اکلدن فارغ اولدقدن صکره
تسمیه ایتسه سنتی اجرا اتمش اولمز لکن فائده‌دن خالی دکلدر نته کیم ابو داودك
سابقا بیان اولندیغی اوزره امیه‌دن روایت ایتدیکی حدیث بو معنایه
دلالت ایدر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا عبد الله بن الصباح
باء موحده‌نك تشدیدیله‌در الهاشمی البصری حدثنا عبد الاعلی عن معمر عن
هشام بن عروة عن ابیه عروه‌دن عن عمر بن ابی سلمة که اسمی عبد الله بن عبد
الاسددر و عمر بودر رسول اکرمك ربیبیدر که والده‌سی ام المؤمنین
ام سلمه‌در و کنیه‌سی ابو حفصدر هجرتك ایکنجی سنه‌سنده ارض حبشه‌ده
تولد ایدوب رسول اکرم وفات ایتدکده طقوز یاشنه بالغ اولمش ایدی
سکسان اوچ سنه‌سنده عبد الملك بن مروان خلافتنده مدینه‌ده
وفات ایتدی انه ضمیر عمره راجعدر دخل علی رسول الله صلی الله علیه وسلم



وعنده طعام جمله‌سی حالیه و ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر فقال ع م
ادن دنودن ماخوذ امر حاضردر اقرب معناسنه یا بنی تصغیر صیغه‌سیله آخرنده
حرف یاده فتح و کسر جائزدر فسم الله تعالی تسمیه‌دن ماخوذ امر ندبدر وکل
بیمینك اکلدن ماخوذ امردر یعنی عمر حکایت ایلدی که رسول اکرمك حضورنده
عالرینه داخل اولدی رسول اکرمك عندنده طعام واردی یعنی حالده پس
رسول اکرم عمره شفقة و رحمة دیدیکه ای بنم اوغلجغم بکا یاخود طعامه
قریب اول و بسم الله لفظنی سویله و صاغ الیکله اکل ایله مخفی اولمیه که شافعیه
عندنده حین اکلده بسمله سنة کفایه‌در و المغنی ابن حجر کندو مذهبنه بناء دیدیکی
که بسمله‌یی جهر ایله سویلمك سنتدر والا سنة اولمدیغی دلیل صریحه محتاجدر
شیطانی طعامدن ردر دفعی اولمدیغی صورتده تذکر ایچون جهر ایله بسمله
دیمك مستحب اولمق بعید دکلدر خفی دکل که بو حدیثده هر اکل ایدن کمسنه
لره بسم الله دیمك لازم اولمدیغنه اشارت واردر اکر شافعی دیدیکی کبی سنة
کفایه اولسه رسول اکرم عمره بسم الله لفظنی سویله دیمکه حاجت قالمیوب رسول
اکرمك بسمله‌سی کفایت ایدر ایدی مخفی اولمیه که بو کلام محل تأملدر زیرا رسول
اکرمك مرادی عمره تعلیم آداب اکلدر تا حال صباوتنده مأمورات شرعیه

اعتبار کسب ایلیه و حال کبرنده حین اکلده اجو ایله استعداد تام بوله

میرک دیدیکه جمهور علما اول امرلرنی مذکوره ندبه حمل ایدوب ذهب اولمشلردر

اولمشلر لکن بعض علما صاغ الیله اکل ایله امر وجوب ایچوندر دیدیلر صحیح

مسلمده سلمة بن الاکوعدن رسول اکرم بر شخصی صول الیله اکل ایدرکن

کوروب صاغ الیکله اکل ایله دیو امر ایلدی شخص نیجه صاغ الیمله اکله

قادر دکلم دیدی و رسول اکرم قادر اولمیه سن دیو بد دعا ایلدی هرکز

النی آغزینه قالدرمغه قادر اولمدی دیو روایت ایتدیکی حدیث

معنای مذکوری مؤیددر وطبرانی تخریج ایتدیکه رسول اکرم سبیعة

الاسلمیه صول الیله اکل ایدرکن کوردی و بد دعا ایتدی اجابة

قیلنوب اول بیماری طاعوندن وفات ایلدی و جمهور بو خصوصده زجر و تنبیه

حمل ایتدیلر و ابن ماجه جابردن لا تاكلوا بالشمال فان الشيطان

يأكل بالشمال یعنی رسول اکرم بیوردیلر که صول ال ایله اکل ایلیه‌مک

زیرا شیطان صول الیله اکل ایدر حسن بن سفیان مسندنده ابو هریره

دن روایت ایتدیکه رسول اکرم بیوردیلر که سیزک هر بریکز صاغ

الیله اکل ایلسون و صاغ الیله شرب ایلسون و صاغ الیله السون و صاغ

ایله

الیله ویرسون زیرا شیطان صول الیله ییر و ایچر و الور و ویرور دید

ظاهر اولان بودرکه مراد شیطانه تشبهدن نهی و لعل استحبابی

افاده ایلر **وکل مما يليك** دخی چاناغک سنک طرفکده اولان جانبندن

اکل ایله و غیریلرک اوکندن لقمه آلمه اصح اولان امر مذکورک ندب

ایچون اولمه سیدر بعضیلر غیره ضرر و زیاده عرص و شره الحاق ایتمکله وجوب

ایچوندر دیدیلر والله اعلم **الحديث الرابع حدثنا محمود بن غيلان**

**حدثنا ابو احمد** اسمی محمد بن عبد الله در **الزبيري** تصغیر صیغه سیله‌در

**حدثنا سفيان الثوري عن ابي هاشم عن اسمعيل بن رباح** مهمله‌نک

کسری و موحده ایله‌در **عن رباح بن عبيدة** عینک فتحی و بانک کسریله‌در

**عن ابي سعيد الخدري قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا**

**فرغ من طعامه قال الحمد لله الذي اطعمنا وسقانا وجعلنا**

**من المسلمين** یعنی ابو سعید الخدری دیدیکه رسول اکرم طعامنی اکلدن

فارغ اولدقده لفظ مذکوری سویلر ایدی یعنی حمد اولسون الله تعالی یه که بیزه

طعام ایله اطعام و شراب ایله سیراب ایلدی و بیزی موحد و اموردینیه‌ده منقاد

ایلدی شکر نعمت نعمتی افزون کند کفر نعمت از کفت بیرون کند معنی منجه

نعمت طعامدن صكره حمد ایلمك منعمك شكرنی ادا ونعمتك زیادة اولمسنی
طلب در وانسان امید وار اولدیغی شیئه نائل وخوف ایتدیکی ضرردن
سالم اولدقده حمد وشكر ایله مقابله ایلمك مستحبدر حنفی دیدیکه
بو مقامده حمده باعث اولان طعام وشراب اولمق غالبا انك
تمامندن اولمغله طعامك شاننه اهتماما تقدیم ایلدی وتعداد
نعم صددنده اولمغله اشرف نعم باطنه اولان اسلامه تخصیص وعنایت
خواتیمده اولمغله نعمة جلیله زیوریله كلامی ختم ایلدی فحنفی اولمیه كه
متكلم مع الغیر صیغه‌لری رسول اكرم صلعم خانه‌لرنده اهل
بیت ایله یاخود اضیاف ایله اكل ایتدكلری صورتنده ظاهردر
والا ضعفاء امتی كبی وملائكه سماویه تشریك بیوردقلرینه
بناء اولمق ملاحظه اولنور والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا
محمد بن بشار حدثنا یحیی بن سعید حدثنا ثور بن یزید حدثنا
خالد بن معدان ابو عبد الله الشامی الكلاعی كه اهل حمصدن ایدی
صحابه كرامدن یتمش مقداری كسنه‌یه لاحق اولدی شامیلرك ثقاتندن
در یوز درت سنه‌سنده طرسوسده وفات ایلدی عن ابی امامة قال كان



رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا رفعت مجهول صیغه‌سیله در المائدة
من بین یدیه صاحب مهذب مائده خوان آراسته ایله تفسیر ایتدی لكن
عربی اولان خوان خانك كسریله سابقا انسدن روایتا اولندیغی
اوزره رسول اكرم انك اوزرنده طعام اكل ایتمدی بو هذا حنفی دیدیكی
كه انسدن لم یاكل صلعم علی خوان دیو روایت اولنان حدیثیه
حدیث باب مناقض اولمغله احد حدیثین تاویله محتاجدر ومخفی
اولمیه كه حنفی صاحب مهذبك خوان لفظنی عربی فتح خا ایله فهم ایلدی
لكن خاطر فاتره خطور ایدر كه خانك فتحیه در ودر سیملی بله لفظ
فارسیدر ولكن مطلقا ما یوكل علیه الطعام معناسنه اولدیغی بو لغت فارسیه‌ده
خوان سفره معناسنه در خوان آراسته اوزرنده طعام اولان سفره
دیمك اولور پس حدیثین ما بیننده تدافع اولمز وبعض شراحك
المائدة تطلق علی كل ما یوضع علیه الطعام لانها مشتقة من ماد یمید
اذا تحرك ولا تختص بصنعة مخصوصة دیدیكی بو معنای مؤیددر
والله الموفق یقول الحمد لله حمدا بالذات لفظ حمدك یاخود متضمن
اولدیغی معنای فعلك یاخود فعل مقدرك مفعول مطلقیدر كثیرا

نعم الهیّة بی نهایه اولمغله مقابلیسنده اولان حمدك كثرتی عدم
نهایته حمدده كنایه اولور طیبًا ریادن و سمعه دن پاك مراد در
مُبارَكاً فیهِ بورادن فی ذلك الحمد قوتنده سنده جار و مجرور مباركا
لفظی نك قائم مقام فاعلیدر و حمدك مباركلكی بیره واصل
اولان نعم منقطع اولمدیغی كبی دائم و غیر منقطع اولمه سیدر
صاحب تاج مبارك لفظی فی و علی و لام ایله و بنفسه متعدی اولور
دیدكی فجی اولمیه كه كثیرا طیبا مباركا فیه لفظلری حمداً لفظنك
صفتلریدر غیر مُوَدَّعٍ لفظ غیر اصول معتمده ده لفظة الله دن یاخود
لفظ حمددن یاخود طعامدن حال اولمق اوزره نصب ایله ضبط
اولنمشدر لكن حمددن حال اولمق انسب و اقربدر و بعض نسخه ده
هو غیر تقدیرنده مبتدأ محذوفك خبری اولمق اوزره رفع ایله قید
اولنمشدر مودّع ذالك فتحیله تودیعدن مأخوذ اسم مفعولدر
ترك معناسنه كذلك و لا مستغنی عنه مقتضای رسم خط اوزره
اسم مفعول و ضبطی مذكوردر بونده دخی جاری در مخفی
اولمیه كه اوصاف مذكوره یه مناسب و ظاهر بودر كه هر برنده

ولان ضمیر حمده راجع و حمددن حال اولمنه كیم اشارة ما سبقت ایدی
حاصل معنا بودر كه ابو امامه دیدیكی كه رسول اكرمك اوكلرندن سفره
قالدردیلغی وقتده لفظ مزبوری سویلر ایدی یعنی بز حضرت الله تعالی
یه حمد ایدرم اول حمد ایله كه نعمتی كبی غیر متناهی و ریادن و سمعه دن پاك
و دائم و غیر منقطع اوله و حمد مذكور متروك اولمیوب دخی آندن
اعراض اولنمدیغی حالده كه مرد بارگاه حضرت حق اولمغه قبولده
واقع اولوب و عبده دخی اوله حمده استجابه زیرا بجون محتاج
اولمه سیلدن بیادر و استیفاده احتمالا میر كیشاده كالا منده مستفاد
اولدیغی اوزره بو وجهله در كه عینی ترجمه اولنور معلوم اوله كه
مُوَدَّع لفظنده اولان ضمیر لفظة الله یاخود حمده یاخود طعامه
راجع در كه سیاقدن مستفاد در پس اوله نظرا ایله غیر لفظی اعنی
تقدیریله یاخود الحمد لله ده اولان لفظة جلاله دن مفعولیته
یا فاعلیته معناسی ملاحظه سیله حال اولمق اوزره نصب ایله قرائه
اولنمق جائز در یعنی حضرت الله دن طلب ترك اولنمیوب عندنده
اولان شیئه رغبت اولدیغی حالده و حضرت الله دن مستغنی اولنمدیغی

حالده زیرا حضرت الله جمیع امورده مرجع ومستغاث در وقضا

حوایجده ملجادر ودفعل قراءة اولنمق دخی جائزدر هو غیر مودع

تقدیرنده وثانی بو نظر ایله معنا بودر که تحقیق حمد متروك دکلدر بلکه

حمد ایله اشتغال دائم وغیر منقطع در حضرت اللهك نعمتلری طرفة

العین بیوردن منقطع اولمدیغی کبی ودخی مستغنی عنه دکلدر زیرا

همیشه حمد ایلمك ضروریدر بو صورتده ینه غیر لفظنده نصب ورفع

احتمالی باقی در وثالثه نظر ایله معنا بودر که تحقیق طعام متروك

دکلدر زیرا اکا احتیاج دائم در وآندن بلیه وجهله استغنا

متصور دکلدر بس ولا مستغنی عنه جمله سی جمله سابقه یی تأکید

اولور بو صورتده دخی غیر لفظنده نصب ورفع احتمالی باقی در

والله اعلم شیخ ابن حجر مودع دالك کسری ایله اسم فاعل اولمق

قائلدر حال اولمق اوزره محتملدر دیدی لکن ما بعدینه عدم

مناسبتی ظاهردر ربّنا ونصب وجر ایله روایت اولندی رفعله

اولدقده هو ربّنا یاخود انت ربّنا اسمع حمدنا ودعاءنا

تقدیرنده یاخود مبتداء وخبر مقدم غیر لفظی اولمق اوزره در

نصب

نصب ایله منادی اولمق اوزره در که حرف ندا حذف اولندی جر ایله

لفظه الله دن بدل اولمق اوزره در بعضیلر مدح اوزره یا اختصاص

اوزره یا اعنی تقدیر ایله نصبی تجویز ایتدیلر والله اعلم شیخ ابن حجر

دیدی که طعامدن صکره رسول اکرم اللّهمّ اَطْعَمْتَ وَسَقَیْتَ وَ

اَقْنَیْتَ وَهَدَیْتَ وَاَحْیَیْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ عَلٰی مَا اَعْطَیْتَ دیدکلری صحیح

اولدی مسلم روایت ایتدی که رسول اکرم بر قومك عندنده طعام

اکل ایتسه لر اول قومه دعا ایتمه دن کتمزلر ایدی عبد الله بن

بُسْرك منزلنده بیوردیلر که اللّهمّ بارك لهم فیما رزقتهم واغفر لهم

وارحمهم وابو داود روایت ایتدی که سعدك منزلنده بیوردیلر که

اَفْطَرَ عِنْدَکُمُ الصَّائِمُونَ وَاَکَلَ طَعَامَکُمُ الْاَبْرَارُ وَصَلَّتْ عَلَیْکُمُ

الْمَلَائِکَةُ ابن السنّی روایت ایتدی که رسول اکرمه بر کمسنه

سود ویردی ایچدکدن صکره بیوردیلر که اللّهمّ اَمْتِعْهُ بِشَبَابِهِ

شخص مربور سکسان یاشنه بالغ اولدی اصلا بر قیلی آغار

مدی فیروزابادی سفر السعادة نام فارسی تألیفنده دیدی

که رسول اکرم طعامدن فارغ اولدقده کاهی چنین لر ایدی که

واغنیت ۵

الحمد لله حمداً كثيراً طيّباً مباركاً فيه غير مكفيّ ولا مودّع ولا مستغنىً
عنه ربّنا بخاریده دخی بو لفظه واقع اولدی غیر مکفیّ هرگز بیر
فرده محتاج دکلدر زیرا طعام ییدرر اطعام اولنمز کفایت ایدر
کفایت اولنمز دیمکدر دیدیلر وبعضیلر انعامی کفنه ورزه ردّ اولنماز
معناسنه‌در دیدیلر وبعضیلر کفایه‌دن مأخوذدر یعنی
حضرت الله تعالی عبادنک رزقنه آخری کفایه ایتدرمز بلکه
کندو کفایه ایدر دیمکدر دیدیلر والله اعلم وکاهی دیرلر ایدی که
الحمد لله الذی اطعم من الطعام وسقی من الشراب وکسا من
العری وهدی من الضلالة وبصّر من العمی وفضّل علی کثیرٍ ممّن خلق
تفضیلاً الحمد لله رب العالمین وکاهی دیرلر ایدی که الحمد لله
الذی اطعم وسقی وسوّغه والله اعلم بیهقی عندنده خبر مرسلده
واقع اولدی که سفره وضع وبسط اولندقده قوم جملةً فارغ
اولمدقجه بیر فرد سفره باشندن طورمز دخی ولورسه
قالقمه‌سون زیرا اوتورن کمسنه‌لری تخجیل ایدر جائز
که غیریلرک دخی اشتهاسی اوله والله الموفق الهدی

الحدیث السادس حدثنا ابو بکر محمد بن ابان بن وزیر صرف
عدم صرفی جائزدر حدثنا وکیع عن هشام الدستوائی دالک
فتحی وسینک سکونیله وتانک فتحیله ومدّ ایله واخرنده یا نسبت
ایچوندر عن بدیل تصغیر صیغه‌سیله‌در بن میسرة العقیلی تصغیر ایله‌در
عن عبد الله بن عُبید بن عُمیر ایکیسی دخی تصغیر ایله‌در عن امّ
کلثوم عن عائشة قالت کان النبی صلی الله علیه وسلم یأکل الطعام
الف لام عهد ذهنی ایچوندر مقصود طعاملردن بیر طعام دیمکدر
فی ستّةٍ ظرف مستقر وکائناً فی ستّة تقدیرنده یأکلک فاعلندن
حالدر ومع معناسنه اولمق دخی محتملدر من اصحابه ستّه‌نک نوعنی بیان
در یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم صحابه کرامدن آلتی کمسنه زمره
سنه داخل اولدیغی حالده طعام اکل ایدر ایدی که طعام فربوریدی
کمسندیه وفا ایده‌جک قدردر ایدی فجاء اعرابیٌّ پس بیر اعرابی
کلدی بسم الله دیمه‌یوب اکله شروع ایلدی فأکله بلقمتین واول
طعامی ایکی لقمه ایله ییوب توکتدی حاصلی اعرابی ایکی لقمه آنجق طعام
توکتدی فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم پس رسول اکرم بویوردیلر که

لو سمّى اكو اعرابى بسم الله ديمش اولسيدى لكفاكم طعام مزبور تسميه
بركتى ايله سزه وفا ايدر ايدى خطاب مذكور اعرابى يه دخى شامل در مبارك
ديديكه محتملدركه واقعهء مزبوره اول بابده ابو ايوب الانصارى دن
روايت اولنان واقعه ايله متحد اوله ومحتملدركه متعدد اوله ودخى
محتملدركه عايشه بو مجلسى حجاب آيتى نازل اولمزدن مقدم يا نازل اولدقدن
صكره پرده اردنده كندى كوزيله كورمش اوله ومحتملدركه مرسل
صحابيه قبيلندن اوله كه بو واقعه نك شرحنى رسول اكرمدن يا خود اول
مجلسده حاضر اولان صحابيدن اشتمش اوله ولكن كوزيله كورمميه
والله اعلم الحديث السابع حدثنا هناد ومحمود بن غيلان
قالا حدثنا ابو اسامة عن زكريا ترجمه لرى مقدما بيان اولنمشدر
بن ابى زائدة عن سعيد بن ابى بردة عن انس بن مالك قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم ان الله ليرضى عن العبد الف لام استغراق يا جنس
ايچوندر ان ياكل ضمير مستكن عبده راجع وبان ياكل يا خود وقت ان
ياكل تقديرنده يا خود يرضى نك مفعول به اولور يحمد ان ياكل نوه
سنده در الاكلة همزه نك فتحيله اكلدن بناء مره در واكر همزه نك

ضمّى

ضمّى ايله اولورسه لقمه معناسنه اولور او يشرب الشربة شينك فتحيله در واكلة
وشربه فعلرينك مفعول مطلقيدر فيحمده رفع ايله فهو يحمد الله
تقديرنده در عليها ضميرى اكله وشربه دن هر برينه راجعدر بعض
نسخه ده الاكل دن صكره دخى بو جمله واقع اولدى يعنى انس ديديكه
رسول اكرم بيوردىلركه حضرت الله تعالى اول عبدندن راضى اولوركه
بر كره اكل ايتمكله اكل ايدر وحضرت الله اول يمك مقابله سنده حمد ايدر
وبر كره ايچمكلك ايله ايچر واول ايچمكلك مقابله سنده دخى
حضرت الله حمد ايدر حاصلى بو وجه اوزره يسوب وايچه سى سببيله
راضى اولور يا خود عبدك شو وجهله اكل وشرب ايتمه سين سور

باب ما جاء فى قدح رسول الله صلى الله عليه وسلم

صاحب مغرب ديديكه قدح انكله ايچيلن كلرى ظرفدر يعنى بو باب
رسول اكرمك صو وغيرى شى ايچه جك ظرفى حقنده وارد اولان
حديثلر بياننده در مصنف بو بابده ايكى حديث ذكر ايتدى الحديث
الاول حدثنا الحسين بن الاسود البغدادى حدثنا عمرو بن محمد
حدثنا عيسى بن طهمان عن ثابت قال اخرج الينا انس بن مالك

قدح خشب اضافت بیانیه در قدحاً من خشب غلیظاً مضبباً
بحدید قوله سندنده اولمغله غلیظا قدح لفظنه صفت واقع اولمق صحیح
اولور نته کیم شمائل نسخه لرنده اصول مصححه ده نصب ایله واقع
اولدی وبعض نسخه ده غلیظ مضبب واقع اولدی که رفعیله مبتدا
محذوفك خبریدر ذلك القدح غلیظ مضبب تقدیرنده بعض
شراح جر ایله خشبك صفتیدر دیدیکی وهم محض در زیرا مقصود
قدح مذکورك توصیف در خصوصا قدحك مضبب خشبدن
مصنوع اولمسی ذهن مستقیمده هر مرحله بعید در مضبب
تضبیبدن مأخوذ اسم مفعولدر که ثالاثیسی ضبّاً در وآنده
اسم ضبّه در وضبّه قاپولره یاپشدردقلری بیوك یصّی
دمور در وباشی بیوك اکسری به دخی ضبّه دیرلر مصباح منیرده
دیدیکه الضبّة من حدید او صفر ونحوه یشعّب بها الاناء و
جمعها ضبات کجنة وجنات یعنی ثابت دیدیکه انس بنوه
بر آغاجدن یاپلمش قالین وکنارلری دموردن پروازلو ایچ
چیقاردی فقال انس یا ثابت هذا قدح رسول الله صلی الله

عليه سلم

عليه سلم بنی انس دیدیکه یا ثابت اشته بو کوردکك قدح رسول
اکرمك قدحیدر اول ذات باهر الآیات حضرتلرینك تواضعی وقته
مرتبه طرح تکلف ایتدیکی بوندن قیاس ایله مراد دیدیکه صحیحده
ثابت اولدیکه انسك عندنده اولان رسول اکرمك قدحی بغایت کوزل
ایدیکه خالص عوددن مصنوع وعرضی طولندن چوق ایدی بعضلر
سیو بنج دیدکلری آغاجدن مصنوع وبعضیلر اثل دیده که ترکیده
ییلغین آغاجی دیرلر مصنوع وصاروبه مائل ایدی دیدیلر
وینه صحیحده واقع اولدیکه قدح مذکور شکسته اولوب کوموش ایله
مرمت اولنمشدی وکیم مرمت ایتدکنده اختلاف اولنمشدی قسطلانی کلامنده
رسول اکرم مرمت بیوردقلری فهم اولنور وصحیحده ان قدح النبی صلعم
قد انصدع فاتخذ معلوم صیغه‌سیله مکان الشعب سلسلة من ذهب دیو
بیوردیلر دیو روایت اولنان حدیث بو معنایی مؤیددر ومحتملدر که انس
مرمت ایتمش اوله وبیهقینك انس دن فجعلت مکان الشعب سلسلة
دیو ایتدیکی روایت بو معنایی تأیید ایدر روایتین ما بینینی شویله
توفیق ایتدیلر که صحیح روایتنده اولان اتخذ لفظی امر بالاتخاذ معناسنده

مجادوبهیقی روایتنده انس كاودمی اولان فجعلت حقیقه معناسی اولوب
حاصل معنی بودر كه رسول اكرمك قدحی شكسته اولدقده شكست واقع
اولان موضعنه كومشدن زنجیر اتخاذ ایلدیلر رسول اكرمك نسنه امر
ایلدی و انس دیدیكه امر رسالتپناهی امتثال ایدوب اتخاذ ایتدم روایت صحیحه
ایله وارد اولدیكه انس بن مالك مراد ایتدیكه رسول اكرمك قدحنك
حلقه سنی آلتوندن یاكوموشدن تبدیل ایلیه ابو طلحه كه ام سلیم زوجی و انسك
اوكی باباسیدر رضی الله عنهما رسول اكرمك یاپدوغی شیئی تبدیل
مناسب دكلدر دیدی ابن حجر دیدیكه قدح مزبور نضر بن انسك
مخلفاتندن سكز یوز بیك درهمه فروخت اولندی بخاری
علیه رحمة الباری دیدیكه قدح مزبوری بصره ده كوردم وتبركا
ایچنده صو ایچدم والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم
الحدیث الثانی حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا عمرو بن عاصم
حدثنا حماد بن سلمة انبانا حمید وثابت عن انس قال لقد سقیت
رسول الله صلی الله علیه وسلم سقی واسقی اكرچه بر معنایه در
لكن اسقی ده الف زیاده سی مبالغه افاده ایلدی و ابن حجرك سقینك

خبرده واسقینك ضدنده استعمالی شایع اولدی سقاهم ربهم شرابا
طهورا واسقیناهم ماء غدقا كبی دیدیكی وسقوا ماء حمیما واه لو
استقاموا علی الطریقة لاسقیناهم ماء غدقا قول كریمی ایله منتقض
اولور فیومی مصباح منیرنده سقیته لزرع واسقیته بالالف لغة
دیدكدنصكره بعضیلردن شو وجهله روایت ایتدیكه اكر كندو الی
ایله اولور ایسه سقیته و ایچیجك نسنه پیدا ایدرسه اسقیته دیرلر جعلت له
سقیا معناسنه امكانی جائزكه انس سقیت لفظنی اختیار ایتمدیكی بو معناده
احترازا اوله یاخصوص مقام مقام مبالغه اولمیادر بهذا القدح اشاره
حدیث اولده توصیف اولنان قدحه در زیرا انس عندنده رسول
اكرمك اقداحندن قدح مزبوردن غیری قدح اولدیغی ثابت
اولمدی خصوصا بو ایكی حدیثك راویسی ثابت در و مصنف حمید
وثابت حدیثنی ثابت حدیثنده تاخیر ایتمدیكی مشار الیه اولان
قدح متعین واوصافیله مشخص اولمق ایچون ملاحظه اولنور مسلم
روایتنده بقدحی هذا واقع اولدیغی قدح مزبور حین اشارتده
انسك تحت ملكنده اولدیغنه بناء اولمق كرك الشراب مرادی جنسی یعنی

مایعاتدن مشروب اولان نسنەدن کل بصیل شرابك توکیدی در
الماء والنبیذ والعسل واللبن جملەسی بدل بعض در الکلدن ولهذا اوزره
منصوبلردر صاحب نهایه دیدیکه نبیذ اولدر که صونك ایچنه خرما
یا قورو اوزوم یا بال یا بغدای یا آرپه یا سائر حلویاتدن وضع
ایدرلر ورسول اکرم ایچون اخشامدن نبیذ اتخاذ ایدرلر ایدی
ورسول اکرم آنی اول کیجەنك صباحی وکلجك کیجه وایرتەسی کون
وقت عصره دك تناول بیورورلر ایدی ومسلم روایت اتدیکی اوزره
نبیذدن بر مقدار بقیه قالورسه آنی خدمتکاره ویرورلر
یاخود توکمك ایله امر ایدرلر ایدی وبو معقوله اولان نبیذ بغایة
بدنه قوة ویرور واوچ کوندن صکره اسکار خوفندن ناشی تناول
بیورمزلر ایدی عسلدن ماء العسل مراددر زیرا نفس عسل ملحوس
یعنی یالانوب قبیلندندر مشروب قبیلندن دکلدر یعنی انس دیدیکه
والله تحقیق بن شو آغاجدن قدح ایله رسول اکرمە جمیع اشربەیی
یعنی صو ونبیذ وبال شربتی وسودی ایچوردم حنفی دیدیکه
انواع اشربەدن بونلرده تخصیص بالذکر حصر ایچون دکلدر بلکه

سائر

سائر انواعدن نسبت ایله مشهور یاخود ما بینلرنده متعارف اولان
بونلر اولدرغندندر وصلی الله تعالی علی محمد واله وصحبه اجمعین

## باب ما جاء فی صفة فاكهة رسول الله صلی الله علیه وسلم

راغب دیدیکه جمیع میوەیه فاکهه اطلاق اولنور فیهما فاكهة ونخل
ورمان قول کریمنده خرما وناری فاکهه اوزرینه عطف وعطف
معطوف ومعطوف علیها بینندە مغایره اقتضا اتدکندن نظرا بوب
خرما وناری فاکهەدن استثنا اتدیلر خصوصا مطرزی دیدیکه
فاکهه اولدرکه انکله تنعم وتلذذ اولنه وطعام کبی تغذی اولنمیه وبعضیلر
تغذی وتداوی اولنمیه دیدیلر پس خرما غدا وانار دوا اولمغله
فاکهەدن معدودا ولهذا امام ابو حنیفه قولی دخی بودر والله اعلم مصنف
بو بابده پش حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا اسمعیل بن
موسی الفزاری فانك وزانك فتحەلری ایله قبیلهء بنی فزاره منسوبدر
حدثنا ابراهیم بن سعید عن ابیه که سعددر عن عبد الله بن جعفر
الطیار قال كان رسول الله صلی الله علیه وسلم یأكل القثاء قافك
کسریله یا ضمی وثانك تشدیدی ومدی ایله که ترکیده خیار دیرلرکه

برنجی نوع ددر ما بالرطب اول خرمادر که کوکی کبی یتشمش و نضج مرتبه‌سنه بالغ اولمش لکن تمام اولمق مرتبه‌سنه وارمامش اوله زیرا اهل لغت اجماع اتدیلر که رطب اول قدر صکوما غاجنك اوزرنده قورودقده یاخود قورومغه قریب اولدقده قطع ایدوب شمسده قورودقده تمر اطلاق اولنور معزدیر رُطَبَةٌ در یعنی عید اسدیکی که خیار ایله رطب اکل ایلمك رسول اکرمك عادتی ایدی صحیحده انه کان یأکل الرطب بالقثاء دیو روایت اولنان حدیثدن دخی منفهم اولور که رسول اکرم کاهی رطبی اصل و خیاری فرع و کاهی خیاری اصل و رطبی فرع اتخاذ ایدوب احیانا رطبه و احیانا قثایه زیاده جداهتمام ایدرلدی ایمشنی زیرا اکولاتده مقدم اولان اصل و متأخر اولان فرع اولمق قاعدهٔ مقرره در نووی دیدیکی بو حدیثده طعامین مابیننی جمع اطعمه‌ده توسّع جائز اولدیغنه اشعار وارددر بو خصوصده علما مابیننده خلاف یوقدر و بعض سلفدن نقل اولنان عدم جواز بو مقوله ترفّه و توسّعا عتیاد و بلا موجب هر وقتده ایشلمك مکروه اولدیغنه محمول دد قرطبی دیدیکی که بو حدیثدن اخذ



اولنور که طبایع اطعمه‌یه رعایت و قاعدهٔ طب اوزره اطعمه‌یی وجه لایقی اوزره استعمال جائز اوله زیرا رطبده حرارة و قثاده برودة متحقق اولمغله ایکیسی معا اکل اولندقده معتدله اولور لر و ذوی الادویه مرکبه‌ده علی وجه الاعتدال اولمق لازم اولدیغی بیانه محتاج دکلدر و رطب و قثادن مرکبا اولان طعام بغایة معتدله اولمغله مزاجی تعدیل ایدر و بدنی دخی سموز ایدر ابن ماجه عایشه حدیثندن تخریج اتدیکه والده‌م بنی رسول اکرمه ویرمك مراد ایلدکده بنی سموز سین دیو چوق علاج ایتدی بر وجهله سموز مدم آخر الامر رطب و قثا اکل ایدوب کرکی کبی سموزدم والله اعلم الحدیث الثانی

عُبَيدَةُ بن عَبدِ الله الخُزاعِيّ البَصرِيّ حَدَّثَنا مُعاوِيَةُ بن هِشامٍ عَن سُفيانَ عَن هِشامِ بن عُروَةَ عَن اَبِيهِ کبیر عروه‌دن عن عائِشَةَ اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ كانَ يَأكُلُ البِطِّيخَ بِالرُّطَبِ یعنی عایشه‌دیدی که رسول اکرم بطیخ و رطبی معا اکل ایدرلر ایدی بطیخ بانك کسریله قاوون و قارپوزه شامل دد لکن قاوون اوزره استعمالی شایع اولمغله قارپوز مراد اولندقده اکثریا بطیخ اخضر دیرلر و بو مقامده

بطيخ دن مراد بعضيلر قاوون وبعضيلر قارپوز در ديديلر لكن
قارپوز اولمق مناسبدر زيرا قارپوز بارد ورطبا والمغلب رطب ده
اولان حراني كسر ايدر شيخ شمس الدين الدمشقي ديديكه ابوداود
وترمذي روايت ايتديلركه انه صلعم كان يأكل البطيخ بالرطب ويقول
يدفع حر هذا برد هذا وبرد هذا حر هذا يعني رسول اكرم
بطيخي رطب ايله اكل ايدر ايدي وبيورر لر ايدي كه رطبك حراتي
بطيخك برودتني وبطيخك برودتي رطبك حرارتني دفع ايدر وبو حديث
بطيخ دن قارپوز مراد اولمغه مؤيد در ودخي جائزدر كه رسول
اكرم احيانا رطبي قارپوز ايله واحيانا قاوون ايله اكل بيوردمش اولهلر
پس حديث ثاني وحديث آتي ما بينده تخالف اولمز ودخي شيخ مذكور
ديديكه بطيخ حقنده بعض احاديث روايت اولنور وبو حديثده
ماعداسي صحيح دكلدر وقارپوز بارد ورطب در وآنده جلا وار
در وقثا وخيار دن تيز معده دن منحدر اولور والله اعلم مخفي
اولميه كه مصنف ايكي سند ايله دخي بطيخ ورطب حديثني بيان ايلدي
اولا حديثي ادني تغيير ايله روايت تتمه شروع ايتدي حدثنا ابراهيم



بن يعقوب حدثنا وهب بن جرير حدثنا ابي كه جرير در قال جرير
سمعت حميدا يقول او قال حدثني حميد كلمه او درواتيده اولان
شكي بيان ومقصود لفظ روايتده احتياطدر يعني جرير سمعت حميدا
يقول قال وهب ياخود قال جرير حدثني حميد قال وهب لفظلري
ما بينده راوي تردد ايلدي پس روايتا ولحاوزده قال وهب لفظي
يقول نك وروايت ثانيده وزده حدثني نك مفعولي اولور وكان
ضمير مستكن يا وهبه يا حميده صديقا له ضمير مجرور يا حميده يا وهبه
راجع وجمله قال وهب لفظنده اولان قال نك فاعلي ايله صلهسي ما بينده
معترضه حال در صديق حبيب وزننده دوستلغنده صادق
معناسنه در غران بن مالك جار ومجرور قال يه متعلق در روى
معناسني متضمن اولمق ملاحظه سيله قال وهب لي يا غران تقديرنده
قال انس رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يجمع بين الخربز و
الرطب صاحب نهايه ديديكه خربز خاء معجمه نك كسريله وراء مهملهنك
سكوني وباء موحدهنك كسري وآخرنده زاء معجمه ايله فارسيده بطيخ
ديرلر ديديكه لكن ظاهر بودركه خربزه دن معرب در كه فارسيده قاوون

دیمکدر وکمالی ایله نضج اولمش قاوونك حرارتی رطبك حرارتی ایله
قلیل اولمغله رطب ایله جمع اولدقده نوع ما اعتداله قریب اولور بعضیلر
دیدیلرکه بو مقامده حرپزدن مراد کمالی ایله نضج اولمین نوعیدر
زیرا خام اولان قاوونك برودتی غالب اولمغله رطبك حرارتنی
دفع ایلر پس بعضیلر دیدیکی کبی حربزدن بطیخ اخضر یعنی قاپوز
مراددر تا قاپوزك برودتی ورطبك حرارتنی بری برینی مدافع اولوب
اعتدال حاصل اولمه دیمکه حاجت قالمز والله اعلم وثانیا بطیخ ورطب
خصوصنده عایشه‌دن روایت اولنان حدیثی بر غیری طریق ودخی
تعبیر غیری طریق واردخی تعبیر ایله ذکر ایلیوب دیدیکه حدثنا محمد بن
یحیی حدثنا محمد بن عبد العزیز الرملی رمله‌یه نسبتله حدثنا عبد الله
بن یزید بن الصلت عن محمد بن اسحق عن یزید بن رومان راء مهمله
نك ضمیله در عن عروة عن عایشة ان النبی صلی الله علیه وسلم
اکل البطیخ بالرطب یعنی عایشه دیدیکه رسول اکرم بطیخی اکل ایلدکده
رطبه مقارن اولدیغی حالده حاکم انسدن روایت ایتدیکه کان
ع م یاکل الرطب ویلقی النوی علی الطبق یعنی انس دیدیکه رسول اکرم



خرمایی اکل وچکردکنی طبق اوزرینه القا ایلردی یعنی آنی ولیده که
طبق ننکو دنور مراد خرمایی اوزرینه وضع ایتدکلری طبقدر دکلدر زیرا
شیرازی علیدن روایت ایتدیکه رسول اکرم رطب وتمری اکل
ایلیوب چکردکنی رطب وتمر وضع اولنان طبق اوزرینه بیراقمقدن
نهی ایلدیلر مکر رسول اکرم جوازی بیان ایچون خرمانك چکردکین
طبقی اوزرینه اکلدن صکره القا ایتمش اوله خصوصا نهی تنزیه
استقذار اولنمق احتمالندن ناشیدر ورسول اکرمدن بو فعلی
کمسنه‌لر استقذار ایلمك احتمالی یوقدر سخاوی دیدیکه اعاجم
ما بیننده مشهور اولان کلوا العنب دودو والتمر یك یك
یعنی اوزومی ایکیشر ایکیشر وخرمایی برر برر اکل ایلك حدیثی
قطعا اصلی یوقدر خصوصا طبرانی ابن عباسدن روایت وسیوطی
جامع الصغیرنده ذکر ایتدیکه النبی صلعم کان یاکل العنب خرطا
یعنی رسول اکرم اوزومی اکل ایتدکده اکل خرط ایله یا خود خارط
اولدیغی حالده اکل ایدرلردی صاحب نهایه دیدیکه خرط اوزوم
صلقمنی اغزینه وضع ودانه‌لرن اغزنده قوپاروب صاپنی دانه‌دن

خالی ولدیغی حالده آغزنده طاشره چیقارمقدر وترکیده بوعمله
صیرمه دیرلر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن سعید
عن مالك بن انس ح تحویل سنده اشارة در وحدثنا اسحق
بن موسى حدثنا معن میمك فتحی وعینك سكوننیله در حدثنا مالك
عن سهیل ابن ابی صالح عن ابیه ابو صالح در عن ابی هریرة قال كان
الناس صحابه وغیر صحابه یه شاملدر اذا رأوا اول الثمر كه مراد بكوره
در كه تركیده طرفنده دیرلر جاءوا به باء تعدیه ایچوندر وضمیر مجرور
اول الثمره راجع در الی رسول الله صلى الله علیه وسلم فاذا اخذه
رسول الله صلى الله علیه وسلم قال اللهم بارك لنا فی ثمارنا
ثماری تقدیم مقتضای وقته بناءً در وبارك لنا فی مدینتنا
جمیع مداین اسلامیه یه وثمارده وسكانه وسائر منافعنه دخی
شاملدر وبارك لنا فی صاعنا وفی مدنا مراد صاع ومد ایله اولان مكیلات
طعامدر پس همیشه زاد وذخیره لرینك بركتی ایچوندعادر
زیرا امور معاشده ركن اعظم ومعاونت امور معادده بغایت
اهم اولان بودر صاع بر ظرفدر كه اكا دورت مد مقداری



شی صیغار بالاتفاق لكن مدك مقدارنده اختلاف ایتدیلر شافعی
وفقهاء حجاز بر رطل وبر رطل ثلث رطل عراقیدر دیدیلر وامام
ابو حنیفه وفقهاء عراق ایكی رطل عراقیدر دیدیلر پس قول اوله اوزره
بر صاع بش رطل وثلث رطلدر وقول ثانی اوزره سكز رطل اولور
ورطل بغدادی اون ایكی اوقیه در واوقیه بر استار وبر استارك
ایكی ثلثی وبر استار دورت مثقال ونصف مثقال وبر مثقال
بر درهم وبر درهمك یدی بخشنده اوچ بخشی وبر درهم التی
دانق وبر دانق سكز حبه وبر حبه نك بش بخشنده ایكی بخشی
در پس بر رطل طقسان مثقال اولور كه درهم حسابیله یوز یكرمی
سكز درهم وبر درهمك یدی بخشنده دورت بخشی مقداری
اولور یعنی ابو هریره دیدی كه ناسك عادتلری بوایدی كه هر میوه
نك طورفنده سنی كوردكلرنده رسول اكرمك جناب عالیلرینه تبركاً
واول ذات فرشته سماتك بركتنه بو حضرت اللهدن احسان ایتدیكی
نعمت جدیده یه زیاده لك طلبی ایچون حضرت رسول اكرم وكزیده
بنی آدم كندو نفسلرینه ترجیح ایدوب حضور مستوجب السرورلرینه

اول ثمرۀ باکورۀ کتوردکلرنده رسول اکرم دخی اول میوۀ نورسیده‌یی
دست کرم بیوستلریله اخذ اتدکده نعمت مجدده‌یی تضرع و ابتهال
و دعاء اجابت مآل ایله استقبال ایدوب کلمات جواهر سمات مذکوره
ایله کوهر پاش پیشکاه قبول حضرت معطی المسئول و منجح المأمول
اولورلر ایدی یعنی یا رب بیزم میوه‌لرمزده برکت و شهرلرمزده
برکت و صاعلرمزده و مدلرمزده برکت احسان ایله و هر فرده
لایق اولان بودر که هر طرفنده میوه‌یی الینه آلدقده دعاء
مذکوری بو مقامده کلنجه قرائت ایلمکدر والله الموفق اللّهمّ انّ ابراهيم
عبدك وخليلك ونبيّك وانّي عبدك ونبيّك وانّه دعاك
لمكّة وانّي ادعوك للمدينة بمثل ما دعاك به لمكّة ومثله معه ایکی
ضمیر مجرور مثل ما دعاك به راجع در رسول اکرم دعاء مذکوری بو دعا
ایله تذییل ایدرلر ایدی یعنی یا رب تحقیق ابراهیم سنك قولك و دوستك
و پیغمبرك در و تحقیق بن دخی سنك قولك و پیغمبركم و ابراهیم
سکا مکه ایچون دعا اتدی و بن سکا مدینه ایچون دعا ایدرم سکا
ابراهیمك مکه ایچون اتدیکی دعا مثللو و اول دعا اتدیکی شللونك مثللو ایله

بیلدکی ابراهیم مکه ایچون فاجعل افئدة من الناس تهوي اليهم وارزقهم
من الثمرات لعلهم يشكرون دیو اتدیکی دعا کبی و بو دعا مثللو بخشیلو دخی
اول دعایه مقارن دعا ایدرم رسول اکرمك دعاسی قرین اجابت اولوب
ابراهیم علیه السلامك مسئولی و دخی زیاده کندوزمان سعادتده
عنوانلرنده و خلفاء راشدین رضوان الله علیهم اجمعین ایامنده مشارق
و مغاربده مدینه‌یه جلب اولنان ذخایر و اموال کسری و قیصر و خاقانك
کنوزی ما سنه‌ی هر دهر خزاین حد و حصردن خارج در معلوم اولسن که
لفظ خلیل خلتدن مأخوذ فانك ضمیله فعیل بمعنی فاعل در محب معناسنه
محبت ربانیه و صداقت صمدانیه خلال قلب ابراهیمه تخلل اتدیکی ایچون
خلیل تسمیه اولندی یاخود خلتدن مأخوذ در خانك فتحیله حاجت معناسنه
حضرت ابراهیم عم حاجتنی اظهارده حضرت قاضی الحاجاتك سده علیه‌سنه
التجا و فقط و فور رحمت حضرت ذی الجلاله اتکا اتدیکی ایچون بو اسم
ایله تسمیه اولندی بو فقیر بی تقصیر و حیدنا مرنام منظومه‌مزه قصه
منجنیقده بو معنا شو وجهله نظم اتمش ایدم که اتدیلر منجنیقه چون
تعجیل دوینی آشنا طوندی خلیل

حضرت حقه ایلیوب زاری ، کوبینه ایتدی چشم خون باری ، دیدی ای چاره

ساز دل ریشان ، دلنواز غریب وبی خویشان ، کام بخشنده کریم ودیم

بو بنی یا بلوتوتولوکده ابراهیم ، دار لطفکی طوتور دستی ، غیری یوقدر هیچ بشیه پناهیم

سنده استر رضا ورحمت وداد ، سنده ایلر رجا واستمداد ،

رحمت کانی ذات اکرم سین ، شانکه لایق سن اعلم سین ، وجبرائیل م

امداد ایچون کلدوکده بیتا محلنده شو وجهله واقع اولدیکه ، بو هوا کلدی

دیدی جبرائیل ، بیزه حضرت نه ایسه سویله خلیل ، اتدی ویرجواب اوده شوندن

حاجتم وار و لیک غیره دکل ، بنده سین بنده ایلین القا ، کندی علمده

ایلر ایسه رها ، نحو اولمیه که رسول اکرم قد اتخذ الله صاحبکم خلیلا حدیث

صحیحی ناطق اولدیغی وزره خلیل بکده درجه خلتده اقدم واعلی اوله

مقام محبوبیته نائل اولدیغی محل معلوم دکل ایکن کندولرینی عبودیته وتنوق

ایله توصیف ایدوب خلت ایله توصیف ایتمکلری مقام دعا مقام عجز وافتقار

ومحل تواضع وانکسار اولوب عرض حاجت وخود فروشلق متمانع وتضرع

وخودنمالق متدافع اولدیغندن ماعدا اولا ثمره نخل بوستان اصطفا

شجره روضه عز واجتبا اولان جد امجدلرینی صفت خلت ایله توصیف ایلدکده

کندی

کندولرینه دخی ذیور خلت ایله متحلی قیلمق وضع کستاخانه نادب ابرو شیوه

بی ادبانه ملامت آثار اولمقدن خالی اولمدیغی ایچون در لهذا کندولرینک

عارج معارج خلت ودارج مدارج قرب ومحبت اولدیغین اداء

ادیبانه وتعبیر نازکانه ایله افاده بیورمشلر ومثل معد کالا مثیل جوهر

پاش طبقچه بلاغت اولدیلر قال ابو هریرة ثم یدعو اصغر ولید

واو فتحیله در بعض نسخه ده ضمیله ضبط اولنمشدر تصغیر صیغه سی اولور

یراه جمله سی اصغرک یا ولیدک صفتی در فیعطیه ذلک الثمر مرادی اسک

کتوردیکی طوفنده میوه در یعنی ابو هریره دیدی که رسول اکرم دعادن

فارغ اولدقدن صکره اول حوالیده بولنوب رسول اکرمک کوردیکی

چوجقلرک اک کوچکنی چاغروب اول طرفنده میوه نی اکا ویروردیکی

کیف ما اتفق اول چوجق اهل بیت رسولدن یا سایرلردن اولسون

ومسلم فیعطیه اصغر من یحضر من الولدان لفظیله ایکی روایت روایت

بابی نعیم مزبوردر مؤیددر لکن مسلم روایت اخرنده یدعو اصغر

ولید له فیعطیه لفظیله تخریج اتمکله روایتین مذکورتین مخالف واهل

بیته تخصیص ولمسوندر ایچون له ضمیری رسول اکرمه ارجاع اتمیوب

أي المؤمنين ديو تفسير ايتديلر خاطر فاتره خطور ايدركه جار مجرور

يدعو به متعلق وضمير مجرور ثمره ارجاع اولنه رسول اكرم صغر وكبيري

سوه ويومك ايچون جائزدر ديرو ايدي معنا يا خود اول حديثده

واقع اولان ناسك لفظي اعتباريله ضمير ارجاع اولنوب جار ومجرور

كالاول وليدك صفتي اوله روايات متوافقه وليد واليد اهل بيت

وغيره عام اولور يعني اول وقتده هر قنغي وليد رسول اكرمه كوردينه

آني چاغروب سيوم بي عطا ايدر ايدي اتفاقي اهل بيت دن بولونور

ايسه آنلره وغيرلردن بولنور ايسه بونلره دخي اهل بيت وغيريده

معا بولونورلر ايسه مقتضاء طبع كرم پرور وحسن اداب مكارم تونلري

غيرك وليد في اهل بيتك وليدي اوزرينه ايثار وترجيح ده محتمل اوله كي

باكوره مذكوره يي كندولري تناول بيورمدقلري عرق حرص وشرهي

قطع ونفسي نيل مشتهياتدن منع ايچون اولمغله عند عزي اصحاب

نفوس زكيه نعمة مجدده نك وجودي شايع وهر كس تحصيل واكلنه قادر

اولدجق مرتبه وافر اولمدقجه اكا تنزل وغيرلر محروم ايكن كندو آني تناول

ايلمك دائره مروتدن بيرون اولمغين اشعار ايچوندر واصغر وليده

تحصيص

تخصيص بيوردقلري حداثت وتورسيده لك جهتندن مناسبت

ظاهر يه لري اولوب وصغير وكبير ايله اولان حسن معاشره

وآيين ملاطفتلرين اشعار ايچوندر خصوصا لقمة صغيره وليد

صغيره نسبت تواله متعدّبها وصغيرك اكا رغبت واقبالي غيرلردن

زياده در بلكه بو فعل ستوده وعمل پسنديده نيجه مزاياي وجدانيه يي

متضمن در والله اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن حميد الرازي

حدثنا ابرهيم بن المختار عن محمد بن اسحق عن ابي عبيدة بن محمد بن

عمار بن ياسر عن الربيع راءنك ضمي وباء موحده نك فتحي وياء مثناة

تحتيه نك كسري وتشديدي ايله تصغير صيغه سيله در ابن عبد البر بيعة

شجره مبايعاتندر ديو نقل ايتدي بنت معوذ دال مشدده نك فتحيله مشهور

در لكن مبرك عسقلاني دن كسر ايله اولمسين نقل ايتدي بن عفراء معوذن

والده سي در وپدري حارث بن حرث در قالت ربيع تعني معاذ

بن عفرا كه معوذك برادري در معوذ ومعاذ بيري بيرينه معاونت

ايدوب ابو جهل سفياني يوم بدرده ضرب شديد ايله ضرب ايدوب حين

غرغره ده ايكن ابن مسعود سرنا مباركين تن ناپاكندن جدا ايتدي ومعوذ

یوم مزبورده مقاتله ایدوب آخرنده مسافع یدنده شهید اولدی
بقناع قافک کسریله طبق معناسنه در و با تعدیه ایچوندر من رطب
من تبعیضیه در بقناع فیه بعض رطب تقدیرنده وعلیه ضمیر مجرور قناع
و یا رطبه راجعدر اجر همزه نک فتحی و جیمک سکونی و راء منونه
ایله جرولک جمعیدر جیمک کسری و راءنک سکونی و آخرنده واو ایله که
هر شیئک کوچکنه دیرلر لهذا تعیین ایچون زبانیه ایله بیان ایدوب
دیدیکه من قثاء زغب زانک ضمی و غین معجمه نک سکونی ایله ازغب
لفظنک جمعیدرکه زغب دن ماخوذدر زانک فتحیله که قوش یاورسی
توکلمنکه باشلادقده اول ظهور ایدن اوفاق توکلره دیمکدر اکثریا
اوفاق خیارلک اوزرنده مزبور توکلر کبی شیلر اولمغله قثاء یه صفت
واقع اولور و زغب رفع ایله روایت اولندی اجرک صفتی اولمق اوزره
و جر ایله روایت اولندی قثانک صفتی اولمق اوزره لکن روایت
اولی زغب معنا مناسب در بعض نسخه ده اجر موضعنه آخر واقع اولدی
وعلیه قناع آخر من قثاء زغب تقدیرنده لکن آخر لفظی تصحیف
ملاحظه اولنور زیرا قاضی عیاض شفاسنده بو حدیثی روایت ایتدکده اجر

لفظیله

لفظیله روایت ایدوب عندنده اولان شروح معتمده ده اصلا آخر
لفظنه متعلق کلام کورولمدی والله اعلم یعنی بن تبع دیدیکه عمّم معاذ
اوزرنده بعض رطب وضع اولنمش طبق ایله اوزرنده بیر قاج اوفاق
توکلو صغیر اوفاق خیار وضع اولندیغی حالده بنی حضرت رسول اکرمه
کوندردی و عمّم رطب و قثاءیی اهدا ایله تخصیص و ایکیسنی جمع ایتدکلک
وجهی بو ایدیکه وکان رسول الله صلى الله عليه وسلم یحب القثاء
و رسول اکرم قثاءیی فقط یا خود قثا و رطب مجموعنک تناولنی سودیکی
فاتیت به بن دخی قناعی زبوری رسول اکرمک حضور مکارم
موفورلرینه کتوردم پس با تعدیه ایچون اولور و ملابسه یا خود
مصاحبت ایچون اولوب جار و مجرور حال اولمق دخی محتملدر یعنی
حضور عالیلرینه قناعه ملابس یا مصاحب اولدیغم حالده کلدیم بعض
نسخه ده بها واقع اولدیکه مؤنث ضمیری اشیاء مذکوره یه راجعدر
وعنده حلیة واو حالیه و حلیه حانک ضمی و لامک کسری و یانک
تشدیدیله حلی نک جمعیدر حانک ضمی یا خود کسریله بعض نسخه ده حلیة
الجنة وزننده اولمق اوزره ضبط اولندی مطرزی دیدیکه حلی فعول

ودخی وزده حِلّی نك جمعیدر تُدِیٌّ وثُدِیٌّ كبی كه ما تونلولك كومش

والتوندن زیورا ایتدكلری نسنه در بعضیلر جواهردن دخی دیدیلر

وحلیه ذهب وفضه دن اولان زینه در خفی دیدیكه بو كلامدن

حُلِیٌّ وحِلْیَةٌ وحَلْیٌ لفظلرینك وجه لری مستفاد اولور لكن تومید

روایتلرنده حُلِیَّةً لفظنك وجهی مستفاد اولمز مكر جمعه تا تأنیث

الحاقنی تجویز ایده لر دیلكه قَدْ تخصیص ایچوندر قَدِمَ دالك كسریله

قدومدن ماخوذدر وجمله حلیه دن حال واننك صفتی اولمق جائزدر

وقدوم سفردن عودت ایلمك معنا سننا ولمغله حلیه یه اسنادنده

مجاز اعتبار اولنمق لازمدر عَلَیْهِمْ مِنَ الْبَحْرَیْنِ بیر مشهور بلده نك

اسمیدر فَمَلَأَ یَدَهُ مِنْهَا ضمیر حلیه یه راجعدر فَاَعْطَانِیهِ ضمیر منصوب

مَلَأَ یَدَهُ دن مستفاد اولان مصدره یعنی مِلْأَ یَدَهُ یه راجعدر یعنی

قناع رطب یه رسول اكرمك حضورلرینه كتوردم یه حلی وزایدی

كه تحقیق اول حلیلر رسول اكرمه بحرین دیدكلری شهردن كلمش

ایدی رسول اكرم مبارك الینی اول حلیه طولدروب بكا ویردی

وبو حدیثده رسول اكرمك جود وكرم وحسن معاشرتنه وهر كسه





وجه مناسب ایله معامله ایتدكلرینه اشارت واردر والله اعلم الحدیث

الخامس حَدَّثَنَا عَلِیُّ بْنُ حُجْرٍ حانك ضمی وجیمك سكونیله اَنْبَأَنَا

شَرِیكٌ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِیلٍ عینك فتحی وقافك كسریله

عَنِ الرُّبَیِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ قَالَتْ اَتَیْتُ النَّبِیَّ صَلَّى اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

بِقِنَاعٍ مِنْ رُطَبٍ وَاَجْرٍ زُغْبٍ فَاَعْطَانِی مِلْءَ كَفِّهِ حُلِیًّا حانك

ضمی ولامك كسری ویانك تشدیدیله در اَوْ قَالَتْ ذَهَبًا راویدن

شك ایچوندر یعنی ربیع دیدیكه رسول اكرمك حضور عالیلرینه

بیر طبق رطب وبیر قاچ اوفاق خیار كتوردم بكا اوچ طولوسی

حلی یاخود التوندن اعطا بیوردیلر وصلی علی سیدنا محمد واله وصحبه اجمعین

بَابُ مَا جَاءَ فِی صِفَةِ شَرَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

یعنی بو باب رسول اكرمك ایچدیكلری شیئك وصفی حقنده وارد

اولان حدیثلر بیاننده در مصنف بو بابده ایكی حدیث ذكر ایلدی

الحدیث الاول حَدَّثَنَا ابْنُ اَبِی عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْیَانُ بْنُ عُیَیْنَةَ

عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِیِّ عَنْ عُرْوَةَ بن الزبیر عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ اَحَبُّ

رفع ایله كاننك اسمی الشَّرَابِ اِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

جار ومجرور احب لفظنه متعلقدر الحلو البارد نصب ایله کاننک
خبریدر وعکسی دخی روایت اولنمشدر حلو باردده داتلو صووق
صو مرادر یعنی عائشه دیدی که رسول اکرمه مشروبات مابیننده زیاده
مرغوب ومحبوب اولان صووق داتلو صو ایدی قسطلانی مواهب لدنیه ده
دیدی که ابوداود عائشه دن روایت ایتدی که کان صلعم یستعذب له الماء
من بیوت السقیا سینک ضمی وقافک سکونیله مدینه ده ایکی قوناق
بعید بر صو باشیدر یعنی رسول اکرم ایچون بیوت سقیادن ماء
حلو طلب اولنور ایدی ابن بطال دیدی که داتلو صو ایستمک زهده
مانع ودخی قدحده داخل دکلدر لکن صویه مسک قاتمق اسرافدن
خالی اولمغله امام مالک مکروه دیدی وداتلو صو طلب ایلمک واچمک
مباحدر که صلحا دخی اشتغال ایدرلردی رسول اکرم صووق صو ایله بال
شربتی ایچرلر ایدی ابن القیم دیدی که بال اکل ایلمک وعلی الریق ایچمک
حفظ صحته بی نظیردر بلغمی ازاله ایدر ومعده ده اولان زائد
شیلری کیدرر وباهه قوت ویرر ومعده یی اعتدال اوزره قلبر
جیورر وسده لری تفتیح ایدر وصووق صو رطب اولمغله حرارتی قطع

ایلیه

ایلیه بکی حفظ ایدر وعایشه نک الحلو البارد قولندن مراد عسل
ایله ممزوج یاخود خرما واوزوم قوروسی وضع اولنمش صودر دیدی
والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا احمد بن منیع اخبرنا اسمعیل
بن ابرهیم انبانا علی بن زید بن جدعان عن عمر هو یعنی عمر ده
مراد ابن ابی حرملة در عن ابن عباس قال دخلت مع رسول الله
صلی الله علیه وسلم ودخلتده اولان ضمیر متصلی انا لفظیله توکید وخالد
بن ولیده اولان عطفی تصحیح ایچوندر علی ام المؤمنین میمونة بنت
الحرث الهلالیة فجاءتنا باناء من لبن فشرب رسول الله صلی الله علیه وسلم
الکوبتین فبیلنده لفظ منه محذوفدر شرب عم بعض ما فی
الاناء تقدیرنده وانا علی یمینه وخالد عن شماله جمله لری شرب
نک فاعلندن حالدر یعنی ابن عباس دیدی که بن وخالد رسول اکرم
ایله بیله میمونه نک خانه سنه واردیق میمونه بعضلین وضع اولنمش
بر جناغی بزه کتوردی رسول اکرم اول سودک بر آزنی ایچدی
بن رسول اکرمک صاغ جانبنده وخالد صول جانبنده اولدیغمز
حالده مخفی اولمیه که صاغ جانبنده اولان شخص متقدم وصول جانبنده

اولان شخص متأخر صورتنده اولمغله ابن عباس كندونك مقامنى
بياننده عمرو خالدك مقامنى بيانده غير لفظنى اختيار ايتدى وتحملدكبر
مقصود عبارتده تفنن اولوب ايكيسى بر معنايه اوله ابن حجر على
لفظنده كندونك رسول اكرمه قربنه وغير لفظنده خالدك بعيد
تجاوزنه اشارت وار ديديكى **فقال لي الشربة لك** رسول اكرم
بكا ديدى كه بقيه شربه سنك ايچمه دن صاغ طرفده اولمغله
سنك استحقاقك خالددن زياده در مالك واحمد واصحاب سننه
انسدن روايت ايتديلركه الايمن فالايمن پس صاغ جانبنه رعايت
مندوب اولور لهذا ابن عباس خالددن سنا كوچك ايكن رسول
اكرمى تقديم ايدوب شربت منكر دو **فان شئت آثرت بها خالدا**
اكر حسن رضا ايله مراد ايدرسك بو شربته خالدى اختيار ايدن
سن ديو بيورديلر يعنى كوكلك اولورسه شربتى سن ايچميوب
خالده ويررسن **فقلت ما كنت لأوثر على سؤرك احدا**
بن ديدم كه بكا لايق دكلدر كه سنك سؤرك اوزرينه غيرى كمسنه يى
اختيار وجناب شريفلرنك تناول بيوردقلرى سؤرك بقيه سنى ايچمكه

غيرى

غيرى بر فردى بن كندم اوزريمه ترجيح ايليهيم پس مانافيه
ولام مكسوره نفى تأكيد و اوثر ان تقديريله منصوب وماصح لى
ان اوثر تقديرنده اولور صاحب نهايه فضل ابن عباس دن لا اوثر بسؤرك
احدا لفظيله روايت ايتدى بو مقامده واقع اولان ابن عباسدن مراد
عبدالله بن عباس اولمغله بو واقعه متعدده اولمق ملاحظه اولنور زيرا
سابقا بيان اولندى كه محدثين قاعده سى اوزره ابن عباس اطلاق
اولنانلرده مراد عبدالله بن عباس در بعض شراح ديديلركه على سؤرك
احدا على سؤرك سؤر واحد تقديرنده دركه مضاف حذف ومضاف
اليه مضاف مقامنه اقامت اولنوب مضافك اعرابنى اكتساب ايتدى
يعنى بن سنك سؤرك اوزرينه غيرك سؤرنى ترجيح ايتمم زيرا
ابن عباس بقيه لبنى خالده ويروب خالد ايچدكدن صكره ايچسه
خالدك سؤرنى ايچمش اولور ورسول اكرمك سؤرندن محروم
اولور والله اعلم مطرزى ديديكه سؤر سين مهمله نك ضمى وهمزه
نك سكونى بعده را ايله بر شخص صويى ايچدكدن صكره اناده
ياحوضده باقى قالان صويه اطلاق اولنور ايرى صكره طعامدن

وغیریله بقیه‌سی ایچون استعاره اولنمشدر ثم قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم من اطعمه الله طعاما فلیقل اللهم بارک
لنا فیه واطعمنا خیرا منه یعنی بو کفت وکوده صکره رسول اکرم
دیدیکه حضرت الله تعالی بر کمسنه‌یه بر طعامی واکل ایلمک میسر
ایلسه اول طعامک شکرانه‌سی ایچون اکلدن فارغ اولدقده بو دعایی
اوقوسون یعنی یا ربی سن بو طعامده بیزوم ایچون برکت احسان ایله
وبو اکل اتدیکیمز طعامدن خیرلو طعام احسان ایلدوب هر خصوصده بوندن
ایو طعامدن اطعام ایله ومن سقاه الله لبنا فلیقل اللهم بارک
لنا فیه وزدنا منه وحضرت الله تعالی بر کمسنه‌یه سود ایچمک میسر ایلیسه
بو دعایی اوقوسون یعنی یا ربی سن بو سودده بیزوم ایچون برکت
احسان ایله وبزه بو ایچدیکیمز سودنوک عندن زیاده ایله بخش اولنه که
طعام خصوصنده حاضر طعامدن خیر اولانی وسود خصوصنده
حاضر اولاندن سودنوک عندن زیاده لکی طلب ایلدوب سوددن خیرلوسنه
طلب بیورمدقلری مشرو بانا بیننده سوددن خیرلو نسنه اولمدیغی
ایچوندر وهذا مصنفک بو مدته دعانک دلیلنه اشارت قصد

ایلدیب

ایلدوب دیدیکی که قال ابن عباس قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
لیس شیء تنوین تنکیر وتعمیم ایچوندر یجزئ یانک ضمی وخزنده
همزه ایله اجزاء دن ماخوذدر کفایت معناسنه صاحب مغرب دیدیکی که
اجزأنی الشیء دیرلر کفانی معناسنه مکان الطعام والشراب غیر
اللبن غیر لفظی استثنا اولمقله وزده منصوب دره لا یکون شیء مکانهما
ولا یقوم شیء مقامهما الا اللبن تقدیرنده یاخود شیء لفظندن بدل
اولمقله وزده مرفوع دره لا یجزی غیر اللبن مکانهما معناسی حاصلی سائر
طعام وشرابک مقامنه سوددن غیری بر شیء قائم اولمز وتلرک
یرینی سوددن غیری شی طوتمز معلوم اولدیکه سوددن خیرلو
بر شی یوق ایمش که حتی طلب ولونمغه لایق اوله قسطلانی مواهبده
دیدیکه رسول اکرم سودی کاه خالص وکاه صووق صو ایله قارشدروب
ایچرلر ایدی زیرا سود تازه صاغلدقده حار اولور وبلاد عربیده
نک غالبا حواتی زیاده اولمغله سودک حرارتین صووق صو ایله
کسر ایدرلر ایدی جابر دیدیکه رسول اکرم انصاردن بر کمسنه‌نک
خانه‌سنه واردی که حولیسنده صو آقار ایدی سلام ویردی سلامدن

صكره دیدی که اکر قریه ده کیجه مش صویک واراسیه کیتوب ایچه لیم یوق
ایسه شوآقار صودن ایچه دورز جل ز یوب دیدی کیجه لمش صویوم وار
دیرسی چاردطاقنه کتدی و بیر کاسیه صوقویوب خانه سنده اولان
شاه دن نبوده صویه بیراز سود حضا غیب رسول اکرم ایچدی و ترمذی
ابن عمردن مرفوعا روایت ایتدی که اوچ نسنه ردقا ولنماز سود وت
وتصدق بعضیلر انشاد ایتدیلر که قدکان من سیره خیر الوری
صلی علیه الله طول الزمن ان لا یرد الطیب والمتکا واللحم ایضا یا اخی واللبن
مصنف ابن عباسدن روایت ایتدیکی ایکی حدیثه متعلق بعض کلام
ایراد ایدوب اولا حدیث اوله نظر ایله دیدی که قال ابو عیسی هکذا اسناد
سابقده اولان نظام اشارة در روی سفیان بن عیینة که مصنفک شیخنک
شیخی در هذا الحدیث و روی عن معمر عن الزهری عن عروة عن عائشة
یعنی سفیان حدیثی ذکر اولنان نظام ایله روایت ایتدی پس عائشه
ذکر اولنمغله حدیثک متصل اولور و مصنف سندی آخر بیان ایدوب
دیدی که ورواه عبد الله بن المبارک و عبد الرزاق وغیر واحد کتبه دن
کتابده عن معمر عن الزهری عن النبی صلی الله علیه وسلم یعنی روات مزبوره

صحابة

صحابة یعنی عائشه یی حذف ایتدکلری ایچون حدیثی مرسل ایتدیلر
و نتیجه مرسل اولدیکه ولم یذکروا مزبوره ذکر ایتمدیلر فیه حدیثک
اسنادنده عن عروة عن عائشة لفظنی وهکذا مزبوردن مرسلا
روایت ایتدکلری کبی روی یونس وغیر واحد عن الزهری عن النبی
صلی الله علیه وسلم مرسلا بو روات دخی مرسلا روایت ایتدیلر پس
معلوم اولدی که سفیان بن عیینة موصلا حدیثی ولیر روایتده
تفرد ایلدی وانما اسنده سفیان بن عیینة من بین الناس
یعنی عیینه ناس میاننده بو حدیثی متصلا روایتده تفرد ایتدی زیرا
سائر روات مرسلا روایت ایتدیلر پس ابن عیینه نک حدیثی اسناد
جهتندن غریب اولور لکن غریب اولمق صحیح و حسن اولمغه منافی
دکلدر حاصلی بودر که اتصال سندک ارسال سندندن اصح در و مقصود
حامعنده والصحیح ما روی عن الزهری عن النبی صلعم مرسلا دیدیکی
کلام جمهور مذهبنده مرسل حجة در اکر متصل ایله منفوی اولورسه
دیدکلرینه بناء در و ارسالندن اتی جوقا ولسه دخی حکم اتصالک
اولدیغی خود مشهور در امدی مصنف بو حدیثی مرسلا و مسندا یعنی

زیرا مسند حجه علم
زیاده در
منه

متصلاً روایت اولندیغین بیان ایدوب حکمنی بیان ایتمدیکی شهرتینه بناءً در ودخی مصنف حدیث ثانیه نظر ایدیکه وميمونة بنت الحارث رفعله مبتدأ زوج النبي صلى الله عليه وسلم عطف بیانیدر خالة خالد بن الوليد وخالة عبد الله بن عباس وخالة يزيد بن الاصم جمله‌سی مبتدانک خبریدر یعنی رسول اکرمک زوجه‌سی اولان میمونه رجال مذکورونک تیزه‌لریدر بس ابن عباس وابن الولید رسول اکرمه مقارن اولدقلری حالده میمونه‌نک خانه‌سنه داخل اولدقلری مابینلرنده محرمیت اولدیغی ایچوندر ویزید بن الاصم ذکری استطراداً واقع اولمشدر میمونه‌نک اسمی برّه ایدی رسول اکرم میمونه تسمیه ایلدی جاهلیتده مسعود بن عمرو الثقفی‌نک تحتنده ایکن مابینلرنده مفارقت واقع اولمغله ابورهم تزوج ایتدکده صکره ابورهم وفات ایدوب رسول اکرم هجرتک یدنجی سنه‌سی عمرة القضاده سرف نام موضعده تزوج بیوردیلر والتمش بر سنه‌سنده بعینه موضع معهودده وفات وصلوة جنازه‌سنی ابن عباس ادا ایدوب اول موضعده دفن واوزرینه مسجد بنا اولنوب حالا زیارت وتبرک

اولنور

اولنور ومیمونه رسول اکرمک آخر ازواجیدر واختلف الناس في رواية هذا الحديث لثاني عن علي بن زيد بن جدعان جیمک ضمی ودال مهمله‌نک سکونیله‌در یعنی محدثین حدیث ثانینک علي بن زیددن روایتلرنده اختلاف ایتدیلر فروى بعضهم بس بعض محدثین عن علي بن زيد عن عمرو بن ابي حرملة شویله روایت ایتدیلر که اسناده سبقت ایتدی وروى شعبة ومحدثینده شعبه عن علي بن زيد علیدن روایت ایلدیکه فقال عن علي بن زيد لفظنده صکره دیدیکه عن عمر بن حرملة یعنی عمر موضعنده عمرو وابن ابي حرمله موضعنده ابن حرمله ذکر ایتدی والصحيح عمر صحیح اولان وعمر بن ابي حرملة وابن ابي حرمله مابینده لفظ ابی ذکر اولنمقدر

وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين

## باب ما جاء في صفة شرب رسول الله صلى الله عليه وسلم

شرب شینک فتحیله دیدیکه شینک حرکاتیله تشربه فارسیده آشامیدن وترکیده ایچمک معناسنه‌در وبو مقامده مراد بو معنادر ابو علي دیدیکه شرب فتحله شاربک جمعیدر صاحب وصحب کبی وکسریله

مشروب معناسنه در طحن ومطحون کبی وفتح ایله مصدر در بعضیلر کسر ایله

نصیب معناسنه استعمال شایع در دیدیلر قال الله تعالی لها شرب ولکم شرب

یوم معلوم یعنی بو باب رسول اکرمک مشروباتی شرب بیوردقلرینک وصف

وکیفیتی بیاننده در مصنف بو بابده اون حدیث کتوردی الحدیث

الاول حدثنا احمد بن منیع حدثنا هُشَیْم هانک ضمی وشینک فتحیله

هشامدن تصغیردر انباءنا عاصم الاحول ومغیرة میمک ضمی وغینک

کسریله ابن مُقسِم بفتحه عن الشعبی شینک فتحیله وعینک سکونیله

مشهور تابعیدر عن ابن عباس ان النبی صلی الله علیه وسلم شرب من

زمزم صاحب نهایه دیدیکه مکه ده معروف بر قیودر صوینک چوق اولمغله

بو اسم ایله تسمیه اولندی ماء زمزم وزمزام دیرلر صو چوق اولسه وهو قائم

جمله سی شربک فاعلندن حالدر یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم

ماء زمزمدن آیاق اوزره طوردقلری حالده ایچدیلر شیخین روایتنده

شو جمله واقع اولدی که ابن عباس دیدیکه ماء زمزمدن بر قوغه صو

کتوردم قائم اولدقلری حالده ایچدیلر بخاری عندنده علی حدیثنده وارد

اولدیکه علی رضی الله عنه قائم اولدی یعنی حالده صو ایچدی ودیدیکه چوق کمسنه آیاق

اوزرنده ایکن صو ایچمه کی مکروه عد ایدرلر مع هذا رسول اکرم بنم

کبی ایچدیلر مسلم روایت ایتدی که رسول اکرم صو ایچنی ویوردیکه ایچمک

عادتلری ده یوق ینه روایت ایتدی که رسول اکرم آیاق اوزرنده ایچمکدن

نهی ایتدیلر دیو ینه ابو هریره دن روایت ایتدی که بر کمسنه ناسیاً

آیاق اوزرنده صو ایچسه اول صوینی قوصسون دیو قسطلانی دیدی

احادیث مذکوره نک جمله سی صحیح در اصلا ما بینلرنده تعارض

اشکال یوقدر و بو خصوصده نسخ واردر دیو ظن ایدن کمسنه غلط

ایتدی واحادیث ما بیننی جمع ممکن اولان موضعده نسخه رجعت

نه صحیح اولور صواب اولان بودر که رسول اکرمک آیاق اوزرنده

ایکن صو ایچمه کی نهی بیوردقلری کراهة تنزیهیه محمول در وکندولری قائم

ایکن ایچدکلری جوازی بیان ایچوندر وناسیاً ایچرسه قوصسون دیدکلری

استحباب وندبه محمول در نووی دیدی که بر کمسنه قائم ایکن صو ایچسه

خواه عمداً وخواه نسیاناً حدیث صحیح مذکوره امتثالاً اول صوینی

قوصمق مستحب در مالکیه قائماً شرب ایلمکه لا بأس در دیو جبیر

بن مُطعِم حدیثیله استدلال ایتدیلر که ابو بکر صدیق قائماً صو ایچر ایکن

کوردوم و مالك دخی دیرایدی که عمر بن الخطاب و عثمان و علی رضی الله عنهم
ایاق اوزرینه ایکن صو ایچدکلری خبری بکا بالغ اولدی و ابو هریره
نك لا یشربن احدکم قائما فمن نسی فلیستقی حدیثنده شو وجهله
جواب ویردیلر که عبد الحق دیدی که حدیث مذکورك اسنادنده عمر بن
حمزة العمری واردر که ضعیفدر بعض شیوخ دیدیلر که اظهر اولان
بودر که رسول اکرمك قائما شرب ایتدکلرینه دلالت ایدن احادیث
جوازینی بیانه و نهیه دلالت ایدن احادیث استحبابه و اولی و اکمل
اولانه تعلیم و ترغیبه محمولدر زیرا ایاق اوزره طوروب ایچمك
ضرردن خالی دکلدر دکدکلری اول ضرردن امین اولدقلری
ایچون قائما ایچدیلر و غیریلر ضرر ترتب ایتمك خوفندن ایچمکدن
نهی ایتدیلر نخعی نك انما نهی عن ذلك لداء البطن دیدیکی بو معنایی
مؤیددر ابن القیم دیدی که قائما صو ایچمه نك نیجه آفاتی واردر
ایاق اوزرینه ایچمکله کرکی کبی قانماق اولماز و معده ده آشاغی
سرعتا نازل اولوب جکر اول صویی اعضایه وجه لایق اوزره توزیع
و تقسیم ایده مز پس معده یی تبرید ایتمکدن خوف اولنور و اسافل

بدنه

بدنه تدریج ایله نزول ایتمز و تعداد اولنان ضررلر قائما ایچمکه
معتاد اولان کمسنه یه مترتبدر لکن احیانا ایچن کمسنه یه مترتب
اولمز والله اعلم بعضیلر دیدیلر که ممکندر که قائما شرب ماء زمزم
و فضل ماء وضوءه مخصوص اوله و ماء زمزمه تخصیصك نکته سی ماء
زمزمدن تضلع مستحب اولدیغنه اشارة و فضل وضوءیه تخصیصك نکته
سی ماء وضونك برکتی جمیع اعضایه واصل اولدیغنه اشارة اولدیغیدر
بعضیلر دیدیلر که ماء زمزمی قائما ایچمك سنة در تا که رسول اکرمه
متابعه فضیلتی احراز ایده لر نته کیم بخاری عندنده علی رضی الله عنهدن روایت
اولنان حدیثده علی رض فضیلت متابعتی احراز ایچون قائما شرب ایتدی
و قائما شربه نهیك عمومنه نظر ایتمدی والله اعلم الحدیث الثانی
حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا محمد بن جعفر عن حسین المعلم
میمك ضمی و عینك فتحی و لام مکسوره نك تشدیدیله در عن عمرو
بن شعیب بن محمد بن عبد الله بن عمرو بن العاص عن ابیه ضمیر مجرور
عمروه عن جده ضمیر مجرور اب لفظنه راجعدر یعنی عمرونك پدرندن که
شعیبدر و شعیبك جدندن که عبد الله بن عمرو بن العاصدر که صحابی

مشهوردر روایت ایتدی واکر جدّه ضمیری ابیه ضمیری کبی عمرویه ارجاع

اولنسه عمر وشعیبدر وشعیب محمّددن روایت ایدرمیدیمک اولور حال

بوکه محمّد صحابی دکلدر حدیث مرسل اولمق لازم کلور مع هذا بو حدیث

متّصل اولدیغی عند النقّاد اتّفاقیدر وسنن ابی داود ونسائیده

عن عمرو بن شعیب عن جدّه عبد الله لفظیله واقع اولدیغی معنای اوّلی

مؤیّددر قال قائل عبد الله بن عمرو بعدر رأیت رسول الله صلی الله

علیه وسلم یشرب قائما وقاعدا حال مترادفه قبیلندندر یعنی عبد الله

دیدی که بن رسول اکرمی اباقده ایکن اولدیغی حالده ده واوتوردقلری

حالده ایچرکن کوردم مخفی اولمیه که حدیث وکدره بیانی اولدرکه

رسول اکرم قائما شرب بیوردقلری جوازی بیان وقائما شربدن نهی

بیوردقلری کراهة تنزیهیه محمول اولدیغی ایچوندر پس بنا علی هذا

بو حدیثک حاصلی بودرکه رسول اکرم جوازی بیان ایچون نادرا قائما

شرب واکل وافضلی بیان ایچون کثیرا قاعدا شرب ایدرلر ایدی قسطلانی

مواهبده دیدی که اکر سؤال اولنورسه که قائما شرب مکروه ولسه رسول

اکرم قائما شرب ایتزلر ایدی شو جهتله جواب ویریلور که قائما شرب ایتدکلری

جوازی بیان اولمغله رسول اکرم آنی ایشلمک واجب اولور بیجه مکروه

اولور بلکه کرامک کراهة تنزیهیه ایله مکروه اولدیغی سائرلره نظر

ایلهدر والله اعلم الحدیث الثالث حدّثنا علی بن حجر حدّثنا ابن

المبارک عن عاصم الاحول عن الشعبی عن ابن عباس قال سقیت النبی

صلی الله علیه وسلم من زمزم فشرب وهو قائم یعنی ابن عباس دیدی رسول اکرمه

زمزمدن صو ویردم قائم اولدقلری حالده ایچدیلر مخفی اولمیه که ابن

عباسک سابقا ذکر اولنان حدیثی مطلق وبو حدیثی مقیددر جائز

درکه مطلق مقیده حمل اولنوب واقعه بر اوله ومحتملدرکه متعدد

اوله نته کیم سیاق حدیث منفهم اولور والله اعلم الحدیث الرابع حدّثنا

ابو کریب تصغیر صیغه سیله در محمّد بن العلاء عینک فتحیله در ومحمّد بن

طریف شریف وزننده در طاء مهمله ایله الکوفی قالا قائللری محمّدلر

در انبأنا ابن الفضیل تصغیر صیغه سیله در عن الاعمش عن عبد الملک بن

میسرة میمک فتحیله ویانک سکونی وسینک فتحه لریله در عن النزّال

نونک فتحی وزانک تشدیدیله در بن سبرة سین مهمله نک فتحی وبای

موحّده نک سکونیله بعده رای مهمله بعده تای تأنیث ایلهدر قال نزّال

اوتی جیش معناسنه در علی بکرة باتعدیه ایچوندر عن النزال
زمانه وهو علی فم الرحبة راء مهملهنك فتحی یا سکونی ایله مکان متسع
وصحرای فراخ معناسنه در ومسجدك میدانینه رحبة المسجد دیرلر حنفی
دیدی که کاهی قری ورساتیقده مسجد قاپوسنده نماز قیلمق ایچون
یاپدقلری حظیره ودکانه رحبه اطلاق ایدرلر وبو مقامده رحبه دن
مراد کوفه مسجدینك وسطنده بنا اولنان دکاندر که علی رضی الله عنه
اوتوروب ناسه وعظ ایدر ایدی صاحب مغرب دخی مراد بودر دیدی
فاخذ علی منه ضمیر مایه یا کوزه راجع در کفا فغسل یدیه ومضمض حنفی
دیدی که اخذ اوزرینه معطوف در کذلك واستنشق اخذ اوزرینه
معطوف در عصام دیدی که غسل اوزرینه معطوف اولسه بیر آووج
صو ایله اعضاء مذکوره یی غسل لازم کلور که شرعا وعقلا مستبعد در
ومسح وجهه وذراعیه ورأسه یعنی نزال دیدی که علی رض کوفه مسجدنك
رحبه سنده ایکی حضورلرینه بیر بارداق صو کتوردیلر اول
صودن بیر آووج آلوب بعده اللرینه دك اللرین غسل ایتدی ودخی
مضمضه واستنشاق ویوزینه وقوللرینه وباشنه مسح ایلدی کلا

یاخود

یاخود بعضا مخفی اولمیه که وجه وذراع آبدست خصوصنده ممسوحاتدن
اولمیوب مغسولاتدندر اولمغله مسح مذکوری غسل خفیف ایله تفسیر
ایدوب وضوء مذکوردن وضوء شرعی مراددر دیدیلر وبعض روایات
صحیحه ده واقع اولان انه غسلهما بو وجهی تأیید ایدر وبعضیلر مسح
وجه وذراعدن مراد باشی الی وجه وذراع اوزرینه امراردر
دیوب وضوء مذکوردن معنای لغوی مراددر دیدیلر که تنظیفدر
واصلده رجلینك مذکور اولمدیغی بو معنایی تأیید ایدر واختلاف
روایتین اختلاف واقعه یه وتعدد قصه رحبه یه مبنیدر وبعض
روایاتده رأسه لفظندن صکره ورجلیه لفظی دخی مذکور اولدی
ومسح رجلیه تقدیرنده دیلیر روایتنده وغسل رجلیه واقع اولدیکه
اختلاف تعدد واقعه یه مبنی اولمق کرك والله اعلم ثم شرب منه
مراد ماء مذکور یا فضل وضودر وهو قائم جمله سی شربده مستکن
علی یه راجع ضمیردن حالدر ثم قال هذا شربدن غیری ذکر
اولنان فعله اشارتدر وضوء من لم یحدث یعنی علی رض اعمال
مذکوره یی اتمامدن صکره ماء مزبوردن ایچدی ایاق اوزرینه

اولدیغی حالده صکره دیدی که بنم غسل و مسحده اتدیکم عمل تجدید وضوء
یاخود مجرد تنظیف مراد ایدن کسنه نك وضوءنك صورتیدر حدثدن
طهارة مراد ایدن کسنه نك دکلدر زیرا محدثك وضوءنك بعض
شرطلری دخی واردر **هكذا رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم**
**فعل** یعنی کوردم که بنم غسل و مسح و شربده اتدیکم عمل کبی
رسول اکرم دخی ایشلدی و حدیث مذکوری بو بابده ذکر
رسول اکرم قائما شرب اتدکلرینی متضمن اولدیغیچوندر والله اعلم
**الحديث الخامس حدثنا قتيبة بن سعيد ويوسف بن حماد**
**قالا حدثنا عبد الوارث بن سعيد عن ابي عصام** عینك
کسریله بصریدر اسمی ثمامه یا خالددر بعض نسخه ده واقع اولان
ابی عاصم وهمدر **عن انس بن مالك ان النبي صلى الله عليه وسلم كان**
**يتنفس في الاناء ثلاثا اذا شرب** یعنی انس دیدیکه رسول شرب
اتدکلری وقتده انایه اوچ کره تنفس ایدرلر ایدی **ويقول**
**هو أمرأ وأروى** دخی بیورورلر ایدی که انایه اوچ کره تنفس
ایدرك ایچمك زیاده خوشکوار و هضمه معین و صوسزلغی

زیاده قطع ایدر و معده و اعضایی تبریدده آز تأثیر ایدر مسلم
روایتنده أمرأ وأروى وأبرأ لفظی واقع اولدی صحیحینده قتاده
دن روایت اولندیکه رسول اکرم انایه تنفسدن نهی اتدی عملی
حدیث بابك معناسی بودرکه رسول اکرم انانی لبینه کوب ایچدکده بیر ایکی
جرعه ایچوب انانی اغزلرندن ایرروب تنفس اتدکدنصکره انانی ینه
اغزلرینه الوب کذلك بیر ایکی جرعه ایچوب ینه اغزلرندن ایرروب تنفس
اتدرلر ایدی یعنی اوچ کره بو وجه اوزره ایدرلر ایدی دیمکدر قتاده
حدیثنك معناسی بودرکه رسول اکرم شرب ایدن کسنه انانی اغزندن
آیرمه دن انایه تنفس اتمکدن نهی بیوردیلر و انایه تنفسدن
نهیك حکمتی بودرکه جائزدرکه بیر شیء اکل اتمکله یاخود زمان مدید
مسواکی و مضمضه یی ترك اتمکله یاخود تنفس اتدکده نفس ایله معده
دن بخار صعود اتمکله صوینك تغیرینه باعث اوله بو صو طبیعتنده
چها ستقذار ویره که طبرانی اوسطده سند صحیح ایله ابو هریره دن
تخریج اتدی که رسول اکرم اوچ نفسده شرب ایدرلر ایدی و انانی
اغزلرینه قریب اتدکده بسم الله و اغزلرندن ایردکده الحمد لله دیوب

زیاده

بو علتی اوج کره ایدر لر ایدی و بو وجه اوزره شربده نیچه حکمت جمه
و فوائد مهمه واردر که رسول اکرم انلر انّه اروی و ابرأ و امرأ بیورمشلر
یعنی ایلدی اروی دیرده ماخوذدر رانک کسری ایله یعنی قانمق
جهتندن ابلغ و انفع در ابرأ برءدن ماخوذدر همزه ایله
شفا معناسنه یعنی شدت عطشی مرضندن شفا ویریجیدر و زیاده
حرارتی اولان معده یه صو دفعات ایله واردقده اول دفعه واردقده
مندفع اولمیان حرارتی دفعه ثانیه ده و دفعه ثانیه ده مندفع اولمیان
حرارتی دفعه ثالثه ده قطع ایدر و دخی معده یه تأنی ایله واصل اولور
ماء بارد دل عاقبتندن خوف اولنماز اما دفعه واحده ده ایصال
اولندقده حرارت غریزیه یی اطفا یا تضعیف ایلمکدن خوف اولنور
بلکه معده و جگرک فسادنه مؤدی اولوب نیجه امراض ردیه یه باعث
اولور خصوصا بلاد حاره و ازمنه حارده محقق حدوث امراء و امرأ همزه
ایله مری الطعام و الشرب دن ماخوذدر اکل طعام و شرابینه
سهولت ایله داخل و لذت و نفع ایله واصل اولوب بدنه زیاده سهولت
و لذت نفع ایله واصل اولور و دخی ابو نعیم و ابن سنی و بیهقی مرسلا

روایت ایتدیلر که رسول اکرم بیوردی که اذا شرب احدکم فلیمص
مصا و لا یعب عبا یعنی سزک بریکز شرب ایتدیکی وقتده آهسته آهسته
ایچسون بر بیرده کوکرجین ایچدیکی ایچمه سون فان الکباد من العب
دیو اکبادکه جگر معناسنه بو اسلوب اوزره ایچمکدن حاصل اولور
و مسند فردوسده علیدن رض مرفوعا معناسی مذکور روایت و لهذا
که فان العب یورث الکباد لعظیله واقع اولدی و دخی دفعة ایچمکده
مجاری نفس منسد اولوب صو بوغازه طورموق خوفی واردر اما آهسته آهسته
ایچلدکده بو خوفدن امین اولور و دخی صوتی دفعة ایچمکده عجله مذموم
واردر بیهقی انسدن مرفوعا روایت ایتدی که التأنی من الله و العجلة
من الشیطان ابوداود و بیهقی سعددن مرفوعا روایت ایتدیلر که التؤدة
فی کل شیء خیر الا فی عمل الآخرة یعنی هر شیده تأنی و سکون خیر
در الا امور آخرتده که آنده عجله خیردر والله اعلم الحدیث
السادس حدثنا علی بن خشرم خاء معجمه نک فتحی و شین معجمه
نک سکونیله صرف و عدم صرفی جائزدر جعفر کبی انبأنا عیسی
بن یونس غیر منصرف تقریبده دیدی که رانک کسری و شین

معجمه نك سكونيله ودالك كسري وياءنك سكوني بعده نون ايله در ديدي
ضعيف در ديديلر ابن كريب تصغير صيغه سيله در عن ابيه كه كريب در ديديلر
ثقه در ديديلر عن ابن عباس ان النبي صلى الله عليه وسلم كان
اذا شرب تنفس مرتين يعني ابن عباس ديدي كه رسول اكرم شرب
ايتدكلري وقتده اثناء شربده ايكي كره تنفس ايدرلر ايدي وشربدن
فارغ اولدقده بالضروره واقع اولان تنفسك انضماميله
تنفس اوچ اولور بانور روايته مخالف اولمز ياخود احيانا
ايكي كره تنفس ايدرلر ايدي يعني ازدياد حرارت عطش وقتنده
شربدن اوچ اولمغله وقلت حرارت عطش وقتنده شرب آز اولمغله
ايكي كره تنفس ايدرلر ايدي ميرك ديدي كه بخاري روايتنده مرتين
او ثلاثا واقع اولدي كه لفظ او تنويع ايچوندر زيرا اكر رسول
اكرم ايكي تنفس ايله سيراب اولورلر ايسه انكله اكتفا ايدرلر
واكر ايكي تنفس ايله سيراب اولمزلر ايسه اوچ كره تنفس ايدنجك
قدر شرب ايدوب اوچ كره تنفس ايله سيراب اولورلر ايدي
وبو حديث ايكي كره تنفس اوزرينه اقتصارده نص دكلدر

اثناده

بلكه محتملدر كه مرادي تنفس اوله وتنفس اخيري ذكر ايتمديكي شربك
تمامنده تنفس ضروري اولدقده اولديغي ايچوندر والله اعلم الحديث
السابع حدثنا ابن ابي عمر حدثنا سفيان عن يزيد بن يزيد
يزيد وسبز اسمكوي بيوردر محمد بن محمد بن محمد الغزالي كبي بن جابر عن
عبد الرحمن بن ابي عمرة اسمي اسيد يا اسامه در عن جدته كبشة
كافك فتحي وباء موحده نك سكوني وشين معجمه ايله در بنت ثابت
بن المنذر الانصاريه كه حسانك همشيره سيدر وتصغير ايله كبيشه دخي
ديرلر بو صاد بمكه مشهوددر قالت دخل علي رسول الله صلى الله عليه وسلم
فشرب من في قربة معلقة قائما يعني كبشه ديدي كه رسول اكرم بنم
خانمي تشريف ايدوب اصلي قربه نك اغزندن ايچديلر قائم اولدقلري
حالده شربدن بونك عادتا ايچمك ممكن اولديغي ياخود نبيانا ايچون
در معلوم اوله كه بخاري وابو داود وترمذي وابن ماجه انسدن رسول
اكرم قربه نك اغزندن ايچمكدن نهي ايتدي ديو كذلك بخاري ومسلم
وابو داود وترمذي وابن ماجه ابي سعيد الخدريدن رسول اكرم قربه لرك
باشني چويروب ايچمكدن نهي ايتدي ديو ايتدكلري روايتي فضل كلمه بيان

ایچوب نهی ایلدیکی به مجهول در و رسول اکرمك شرب ایتدکلری جاری بنیا ویاخود ضرورة اولدیغی ایچون در فقمت الی فیها فقطعته یعنی قربه نك اغزینی قصد ایتدکیم حالده قالعدیم و تیلیون ایچون یاخود رسول اکرمك مبارك اغزلری مماس اولان موضعه هر کس اغزینی وضع ایدوب مبتذل و ملسوه دیو قربه نك اغزینی کسدم نته کیم نووی مسلم شرحنده بو حدیثك شرحنده ترمذی ده بو وجه له ایله روایت ایلدی والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی عزرة و زننده در حدثنا عزرة عین مهمله نك فتحی و زاء معجمه نك سکونی بعده راء مهمله و تا ایله در بن ثابت الانصاری عن ثمامة ثاء مثلثه نك ضمیله در بن عبد الله قال کان انس بن مالك یتنفس فی الاناء ثلاثا فزعم انس ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یتنفس فی الاناء ثلاثا لفظ زعم بو مقامده اکرچه قال معناسنده در لکن لفظنه بناء ان همزه نك فتحیله روایت اولندی یعنی ثمامه دیدیکه انس اناده اوچ کره نفس ایدوب دیرایدیکه رسول اکرم شرب ایتدکده اناده اوچ کره تنفس ایدرلر ایدی فحوی اولمیه

تنفس

تنفس ایدر دره مرده سایقابیان اولندیغی اوزره دفعات ایله شرب دیمکدر منهی اولان تنفس دکلدر و اوجه تخصیص اکثر اوقاتلرینه یا ایکی کره تنفسلری اثناء شربده اولدیغنه مبنی در نته کیم سابقا تفصیل اولندی والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبأنا ابو عاصم عن ابن جریج جیمك ضمی و رانك فتحی و یانك سکونی بعده جیم ایله تصغیر صیغه سیله در عن عبد الکریم بن مالك عن البراء بن زید تنوین ایله در و ابن الف ایله رسم اولنوب جر ایله ابن زیدده بدل در و ما بعدنه مضاف در ابنة انس بن مالك عن انس بن مالك ان النبی صلی الله علیه وسلم دخل بعض بعض نسخه ده دخل علی ام سلیم واقع اولدی و قربة معلقة جمله سی دخل ده مستکن ضمیردن حالدر فشرب من فم القربة وهو قائم جمله سی شربده مستکن ضمیردن حالدر یعنی اسنك قیوی و علی اولان براء جدی انسدن روایت ایتدیکه انس دیدیکه رسول اکرم بنم خانه یی تشریف ایتدیکه خانه ده بیر آصیلی قربه واردیغی حالده پس رسول اکرم معهود قربه نك اغزندن ایچدی قائم اولدیغی حالده

فقامت ام سليم والده‌م ام سليم اياقه وزرينه قالقدی يعنی
ايده‌رك كتدی الى رأس القربة تا قربه‌نك يانينه منتهی اولدی
فقطعتها پس قربه‌نك اغزينی كسدی ياخود رأس قربه‌يه دك وارو
رأس قربه‌يی كسدی وضميرك تأنيثی مضاف اليه‌ده اولان تأنيثه
نظر ايله‌در بعض نسخه‌ده واقع اولان فقطعته قياسه موافقدر والله اعلم

الحديث العاشر حدثنا احمد بن نصر النيسابوری نونك فتحی وبانك
سكونی وسين مهمله ايله‌در انبأنا اسحق بن محمد بن اسمعيل بن عبد الله
ابی فروة الفروی فانك فتحی ورانك سكونيله ابی فروه نسبتدر كه جدی
در حدثتنا تأنيث صيغه‌سيله‌در عبيدة تصغير ايله‌در بنت نائل همزه
ايله‌در عن عائشة بنت سعد بن ابی وقاص عن ابيها كه سعددر ان
النبی صلی الله عليه وسلم كان يشرب قائماً يعنی سعد بن ابی وقاص
ديدی كه رسول اكرم قائم اولدیغی حالده شرب ايدر ايدی كه مراد
احيانا ياخود فضل وضوئی ياخود ماء زمزمی شرب ايدرلر ايدی
ديمكدر قال ابو عيسى كه مراد مصنفدر وقال بعضهم يعنی محدثين
ياخود اصحاب اسماء رجاله راجعدر عبيدة بنت نابل يعنی بعضيلر



همزه ايله نائل موضعنده باء موحده ايله نابل ذكر ايتديلر ميرك
ديدی كه عبيده تصغير صيغه‌سيله‌در نابل نونك فتحی والفدن صكره
باء موحده ايله‌در واميرابونصر بن ماكولا دخی بو جمله‌يی تصحيح ايلدی
وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعين

## باب ما جاء فی تعطر رسول الله صلی الله عليه وسلم

عطر طيب وتعطر استعمال طيب كه تركيبده كوزل قوقولی
نسنه‌سودر وغالب بيمكدر يعنی بو بابده رسول اكرمك عطر
استعمال ايتدكلری حقنده وارد اولان احاديث بيانندهدر
شيخ احمد بن الخطيب القسطلانی مواهب لدنيه‌ده ديدی
كه رائحه طيبه رسول اكرمك صفتی ايدی طيبه مس ايتمسه
دخی امام احمد انسدن روايت ايتدی كه بن هر كز ريح مسك
وعنبر شم ايتدم رسول اكرمك قوقوسندن كوزل ترمذی روايتنده
بن هر كز مسك وعطر قوقلادم رسول اكرمك عرقندن كوزل ديدی
طبرانی معجم اوسطنده روايت ايتدی كه عتبة بن فرقد السلمينك
زوجه‌سی ام عاصم ديدی كه بز عتبه‌نك تحتنده اولان درت خاتون

ایدك كه هر بیرمز جهد ایدر ایدك كه طیب استعمالی ایله اول بیرمزدن
اطیب اوله یوخسه عتبه اصلا طیب استعمال اتمز ایكن قوقوسی بزم هر بیرمزدن
قوقوسنده كوزل ایدی وخلق ما بیننه چیقدقده هر كس عتبه نك قوقوسی
كبی كوزل قوقو كورمدك دیرلر ایدی بیر كون عتبه دن سؤال ایتدم كه
بونك سری نه در كه بیزلر طیب استعمالنده صرف مقدور ایدرز سنك
قوقوك بیزم قوقولرمزدن كوزل در عتبه جوابنده دیدیكه رسول
اكرم زمان سعادت اقترانلرنده بیر مرضه مبتلا اولمش ایدم
رسول اكرمك حضور عالیلرینه كلوب حضور نبویده شكوی
ایتدم بكا صویون دیو امر ایتدیلر دخی صویوندم واثوابمی
فرجم اوزرینه وضع ایلدم قارشولرینه اوتوردم مبارك
اللرینه توكوروب بنم صیرتیمی وقارنیمی صیغه دیلر اول وقتدن
برو بنده بو رایحه ظهور ایتدی ابو یعلی وطبرانی روایت
ایتدیلر كه بیر كمسنه رسول اكرم حضورلرینه كلوب دیدی
كه یا رسول الله قیزمی تجهیز ایتسم كرك سزدن دخی
معاونت طلب ایلدم رسول اكرم صلی الله علیه وسلم عندنده حاضر

حاضرنسنه بولونمغله بیر كوچك شیشه استدی كتوردیلر مبارك
عرقلرندن ایچنه بیر ایكی قطره عرق وضع ایدوب بیوردی كه وار
قیزیكه سویله شیشه نك ایچنده اولان نسنه ایله تعطر ایلسون
هر وقتده كه قیز اول عرقدن استعمال ایلیه اهل مدینه رایحه سین
شم ایدرلر ایدی حتی خانه سنه بیت المطیبین تسمیه ایدیلر
دارمی وبیهقی وابو نعیم جابر بن عبد الله دن روایت ایتدیلر كه رسول
اكرم بیر طریقدن كتسه لر هر كیم آندن صكره اول طریقدن كتسه
رسول اكرمك ریح طیبین استشمام ایدوب اول یولدن رسول
اكرم روان اولدیغنه استدلال ایدر ایدی ولله در القائل فلو ان
ركبا یموت لقادهم ● نسیمك حتی یستدل به الركب مسلم انسدن
روایت ایتدی كه انس دیدیكه رسول اكرم خانه مزی تشریف ایدوب
آنده خواب راحته وارمشلر ایدی كه اندام شریفلری عرق ایدوب
اولدی والده م ام سلیم بیر شیشه كتوروب عرقلرین كودركه وضع
ایدر ایكن رسول اكرم بیدار اولوب یا ام سلیم نه ایشلرسین دیدیكه
والده م دیدیكه یا رسول الله سنك عرقكدر كه بیز آنی طیبمزه ادخال

ایدی رزکه آنده اعلی طیب اولمز والله اعلم مصنف بو بابده التی حدیث
ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمد بن رافع القشیری النیسابوری
که اعلام محدثیندن چوق کسنه لر اندن حدیث اخذ ایتدی ثقه
در وغیر واحد محمددن غیری قالوا ضمیر جمع محمد وغیریلره راجع در
انبانا ابو احمد الزبیری زانك ضمیله زبیره نسبتیله در حدثنا
شیبان عن عبد الله بن المختار عن موسی بن انس بن مالك عن ابیه که
انس در قال کان لرسول الله صلی الله علیه وسلم سکة تعبیر نسخه ده
کانت واقع اولدی سکه سینك ضمیله وکافك تشدیدیله طیب
انواعندن بر نوع مخصوص در که مسك ورامك دیدکلری شیدن
یاپارلر یتطیب منها جمله سی حالیا استینافیه در یعنی انس دیدی
که رسول اکرمك سکه سی وار ایدی که آندن تطیب ایدرلر ایدی
معلوم اولدی که بو مقامده واقع اولان سکه دن مراد سکه وضع ایتدکلری
ظرف اولوب ذکر حال اراده محل قبیلندن اولدیغنه منها لفظی قرینه
در اکر مراد نفس سکه اولسه بها دیر ایدی جزری تصحیح مصابیح
ده نفس سکه وعاء سکه اولمق محتملدر دیدیکی میرك دیدیکی کبیدر

نفس طیب اولور ایسه کلمه من تبعیضیه اولمق ظاهردر تاکه رسول
اکرم اول طیبی دفعات ایله استعمال بیوردقلرینی اشعار ایده بها
لفظی اولسه دفعه واحده ده استعمال بیوردقلرینی ایهام ایدر واکر
مراد سکه نك ظرفی اولور ایسه من ابتدائیه اولور نسائی وبخاری
تاریخنده محمد بن علیدن روایت ایتدیلر که عایشه رضدن رسول
اکرم طیب استعمال ایدرلر می ایدی دیو سؤال ایتدم دیدیکه نعم
بذکارة الطیب صاحب نهایه دیدیکه ذکارة الطیب وذکورته
اول طیبه اطلاق اولنور که رجال استعمالنه صالح اوله ولونی اولمیه
مسك وعنبر وعود کبی ومسلم ابن عمردن روایت ایتدی که انه صلعم
کان یستجمر بالوة غیر مطراة وبکافور یطرحه مع الالوة یعنی
رسول اکرم کاهی عودی انواع طیب ایله وکاهی عودی کافور ایله قارشدروب
مجمره یه وضع وتبخیر ایدرلر ایدی الوة همزه نك ضمی وفتحی وواوك تشدیدی
ایله مطلقا عوده یاخود عودك خالصنه دیرلر الوة مطراة انواع
طیب ایله مخلوط عود در والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا
محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا عزرة عن

نفس طیب

مهملەنك فتحی وذاء معجمەنك سكونی ودال مهملەنك فتحیلەدر بن ثابت
عن ثمامة بن عبد الله قال كان انس بن مالك لا يرد الطيب قال
انس ان النبی صلی الله عليه وسلم كان لا يرد الطيب يعنی ثمامه
دیدی كه انس طیبی رد اتمزیدی قلیل وكثیر قبول ایدر ایدی
وديدی كه طيبی رد اتمك رسول اكرمك عادتی ایدی ابو داود
ونسائی وابو عوانه ابی هریرەدن تخریج اتدیلر كه من عرض عليه
طيب فلا يرده فانه خفيف المحمل طیب لوایحه محمل ميم اولنك
فتحی وحانك سكونی وميم ثانيەنك كسری ايله حمل يعنی كوتورمك
معناسنەدر يعنی رسول اكرم بيوردیلر كه بر كمسنەيه طيب عرض اولنسه
آنی رد اتمسون بلكه قبول ايلسون زيرا طيب آغر يوك دكلدر
ورايحەسی كوزلدر وبر هديەدر كه آز اولە ومنفعتدن خالی اولمیه
هديه ايدن كمسنه محزون اولمسون ايچون اول هديەيی رد ايلمك
لايق دكلدر مكر هديه ايدن كمسنه ويرديكی هديه ضمننده كلی طمعی اوله
مسلم من عرض عليه ريحان لفظيلە روايت ايلدی والله اعلم الحديث
الثالث حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا ابن ابی فديك تصغيرله

سيلەدر كه اسمی محمد بن اسمعيل بن مسلم بن ابی فديكدر عن عبد الله
بن مسلم بن جندب جيم ودالك ضمەلريلەدر عن ابيه كه مسلم در
عن ابن عمر قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلم ثلاث مبتدا
اولدی يعنی صورتده تنوين تعظيم وتشريف ايچون وقلت مؤنت وخفت
حمل ايله مقيددر ديمكه محتاج دركه نكره مخصصه اوله لا ترد
جملەسی خبری اوله واكر ثلاث مبتدا ولا يرد صفه اولورسه
الوسائد وسائرلری خبر اولور وسائد وسادەنك جمعيدر
كه تركيده ياصدق وفارسيده بالين ديرلر وعربيده مخده
ديرلر تحت الخد وضع اولندیغی ايچون والدهن بعض نسخەده دهن
موضعنده الطيب واقع اولمشدر جائزدر كه دهندن مراد طيبی
اولان دهن اوله لكن كامی الدهن لفظيله روايتا ولنه واللبن اصول
معتمده ونسخ مصححەده بو لفظ ايله واقع اولمشدر يعنی ابن عمر ديدی
كه رسول اكرم بيوردیلر كه اوچ نسنەلر هديه واردر كه رد اولنماز
وشيء خسيس ولطف اولوب ردی لايق دكلدر ياصدق وياغ كه
ايچنده طيب اوله وسود ابن حجر ديدی كه بو حديثده احد الحنفی

قاله الحنفی منه

که وساده دن مراد اولان وساده در که خفیف المؤنة وقلیل التكلف
اوله یعنی قیمتی اولمیه پس بو اوج شیئه ملحقدر هر نسنه که عرفا قبولنده
باس اولمیه ونحو لا یرد ذلك رفعیله تصحیح اولنمشدر اوزره نهی
معناسنه خبردر وبعضیلر ذلك نصبیله در نهی صریح اولمق اوزره
دیدیلر والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو
داود که اسمی عمرو بن سعددر الحفری حاء مهمله نك فتحی بعده فا ایله
حفره نسبتدر که کوفه ده بر محله نك اسمیدر عن سفیان عن الجریری
جیمك ضمیله تصغیر صیغه سیله در اسمی سعید بن ایاس در عن ابی نضرة
نونك فتحی وسکون ضاد معجمه ایله منذر بن مالکدر کنیه سیدر
عن رجل بعض نسخه ده عن الطفاوی واقع اولدی که طاء مهمله نك
ضمی وفا ایله ابن حجر طفاوه یه نسبتدر که قیس غیلاندن بر قبیله
در دیدی وعلی کلتا النسختین حدیثك سندنده مجهول وار
در میرك دیدی که مؤلف جامعنده بو حدیث حسندر دیدی اگرچه
آنده مجهول واردر زیرا اول رجل مجهول تابعیدر وآندن روایت
ایدن ثقه در دیمش بو جهتدن جهالتی ضرر ویرمز عن ابی هریرة قال

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم طیب الرجال میرك وحنفی دیدیلر که
لفظ طیب مصدر واسم استعمال اولنور وبو مقامده اسم مراد
در ما یتطیب به معناسنه ما ظهر ریحه وخفی لونه یعنی ابو هریره
دیدی که رسول اکرم بیوردیلر که رجالك تطیب ایده جکی طیب اول
طیبدر که رایحه سی ظاهر اوله ورنگی ظاهر اولمیه گلاب ومسك
وعنبر وعود وکافور وطیب النساء ما ظهر لونه وخفی ریحه
ونسانك تطیب ایده جکی طیب اول طیبدر که رنگی ظاهر اوله
ورایحه سی ظاهر اولمیه زعفران وحنا گبی عیسی بن ابو عروبه دیدی
که نساده طیب بو وجهله اولدیغی خانه لرندن طاشره چیقدقلری
وقتده اولمق اوزره محمولدر والا شوهرلری یاننده ایکن هر نه
گونه طیب ایله تطیب ایتسه لر جائزدر زیرا طیبك رایحه سی ظاهر
اولدیغی حالده نسانك رجاله اوزرینه وغیره لری منهیدر احمد
ومسلم وابو داود ونسائی ابو هریره دن ایما امرأة اصابت
بخورا فلا تشهد معنا العشاء الآخرة یعنی هر خاتون که کندویی
بخورلیه بخور ایله یا تسوتما زینه حاضر اولمسون دیو روایت ایتدکلری

حدیث بو معنایی مؤید در احمد و ترمذی ابو موسی اشعریدن کل عین
زانیة والمرأة اذا استعطرت ومرّت بالمجلس فهی کذا وکذا
یعنی زانیة دیو روایت اتدکلری حدیث دخی مؤید در معلوم اوله که
تطییب رجال یوم جمعه وعید وحین احرام وحضور مجالس وقرآءة
قرآن ووقت علم وذکرده ونسا ایچون دخی حین مباشرهده متأکد
اولور والله اعلم حدثنا علی بن حجر حاء مهمله نك ضمی وجیمك سکونیله
در انبأنا اسمعیل بن ابرهیم عن الجریری جیمك ضمی وتصغیر صیغه سیله
در عن ابی نضرة عن الطفاوی اسمی معلوم اولمیوب رجل مجهول
اولدیغندن احکامی حدیث سابقده بیان اولندی عن ابی هریرة عن النبی
صلی الله علیه وسلم مثله نصب یله حدثنانك مفعول ثانیسی وضمیر مجرور
متقدمه راجع در بمعناه توکید در یعنی ابو هریرهدن سند مذکور
ایله دخی رسول اکرمدن حدیث سابق کبی لفظا ومعنی حدیثی تحدیث
اتدیلر والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا محمد بن خلیفة وعمرو بن
علی قالا حدثنا یزید بن زریع زانك ضمی وتصغیر صیغه سیله در حدثنا
حجاج بن ابی عثمان الصواف واوك تشدیدیله در عن حنان حاء مهمله

لفظ زانیة کذا وکذا لفظلرینك معناسنی بیان ایدر منه

نك

نك فتحی ونونك اولینك تخفیفیله در عن قریب مصنف کلامنده ترجمه سی
ذکر اولنور عن ابی عثمان النهدی نونك فتحی وهانك سکونیله بنی نهده
نسبتدر که یمنده بر قبیله در اسمی عبد الرحمن بن مل در میمك حرکات
ثلاثه سی ولامك تشدیدیله کنیه سیله مشهور در ثقه وثبت وعابد در
یوز اوتوز یاشنه بالغ اولدقده طقسان اوچ سنه هجریه سنده وفات
ایتدی صاحب مشکوة اسامی رجالنده دیدیکه زمان جاهلیته لاحق
اولوب رسول اکرمك زمان حیاتنده اسلامی قبول اتدی لکن ملاقات
میسر اولمدی سیوطی جامع صغیرده تصریح اتدیکی وزره حدیث
مذکور مرسل اولور قال ابو عثمان قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
اذا اعطی مجهول صیغه سیله در احدکم رفعیله قائم مقام فاعلیدر که
اصلنده مفعول اول ایدی الریحان نصبیله مفعول ثانیسیدر
ریحان رایحه سی کوزل اولان هر اوته اطلاق اولنور مرک اهل مغرب
آس که ترکیده مرسین وفارسیده مورد دیدکلرینه تخصیص ایدرلر
دیدی وبو معنی مثل المنافق الذی یقرأ القرآن کمثل الریحانة ریحها
طیب وطعمها مر یعنی قرآن اوقوین منافق ریحانه کبیدر که قوقوسی

كوزل ودادن آجي ديو روايتي ولنان حديث صحيحه مناسبدر واهل
عراق وشام حبق ديديكلري اوته تخصيص ايتديلركه تركيده يار يوزي ديرلر
وبعضيلر مرزنجوش دخي ديرلر لكن اكا اطلاق ايتديكن حبق الماء ديرلر
وبعضيلر تركيده پيسلكن وفارسيده سپرغم ديديكلري اوتدر
ديديلر لكن بو مقامده مناسب اولان مطلقا طيب مراد اولنمقدر
تاكه ابوداود ومسلم ابو هريره دن من عرض عليه ريحان فلا يرده ديو
روايت وابوداود من عرض عليه طيب ديو روايت وبخاري كان صلعم
لا يرد الطيب ديو روايت وحديث باب متوافق اوله لر فلا يرده نسخ
مصححه ده دالك فتحيله ضبط اولنديكي نهي صريح اولمق اوزره ونووي
صحيح مسلم شرحنده قاضي عياضدن فتح داله محدثينك اتفاقي منقول
كلام نقل ايتدي دالك ضميله اولديغي صورتده نهي صريح ونهي معناسني
اولمق احتمالدن محتمل اولميه مضاعفك امر ونهينك آخرينه ضمير
مذكر الحاق اولنسه آخري مضموم ايلمك واجبدر كذلك ضمير مؤنث
الحاق اولنسه آخري مفتوح ايلمك واجبدر رده وردها كبي وابن
حاجب شافيه ده على الافصح ديديكندن استفاده اولنور كه مذكر ضميري

قاعده مهمه سهله

الحاق اولنه قلده آخرني مفتوح ايلمك فصيح اوله پس محدثينك
حديث مذكورده فتح اوزرينه اتفاقلري بو غايه مبني اولور اگرچه
قاضي عياضدن فتح اوزرينه روايتلرينه روايتي تخطئه ايتدي محدثينك
فتح روايتنده اتفاقلري فتحك فصيح اولديغنه دليل قويدر والله اعلم
فانه خرج من الجنة زيرا ريحان جنتدن چيقدي يعني اصل طيب
جنتده در دنياده اولان طيب جنتده اولان طيبك نمونه سيدر كه
حضرت الله آني دنياده عبادينه اولان نمونج خلق ايلدي تا دنياده
بو طيبك رايحه سني استشمام ايدوب جنتده اولان طيبي تذكر و اعمال
صالحه به اشتغال ايله جنت وجنتده اولان طيبه نائل اولمغه سعي ايدر
لر ديو محتملدر كه طيبدن كورد تحمي جنتدن چيقدي ديمك اوله قال
ابو عيسى مراد مصنفدر ولا نعرف مضارع غائب مجهولدر بعض نسخه
ده لا نعرف متكلم مع الغير صيغه سيله واقع اولمشدر لحنان غير هذا الحديث
غير واقع دفعيله لا يعرف فعلنك قائم مقام فاعلي يا نصب ايله لا نعرف فعلنك
مفعوليدر يعني شو ديمكدر كه سند نبيده مذكور اولان حنان نام
راوينك بو حديثدن غيري حديثي معروف دكلدر وقال لا يعرف فريبه

معطوف وقال ابو عيسى نك مقولنده داخلدر عبد الرحمن بن ابي حاتم
تانك كسريله در في كتاب الجرح والتعديل جناده الاسدي همزه وسينك
فتحلري يا سينك سكونيله در من بني اسد بن شريك شين معجمه نك
ضمي ورانك فتحيله در وهو صاحب الرقيق رانك فتحي وقافك اولكي
كسريله در عم والد مسدد ميمك ضمي سين مهمله نك فتحي ودال مفتوحه
نك تشديديله در روى جناده عن ابي عثمان النهدي وروى عنه
ضميرجناده راجع در الحجاج بن ابي عثمان الصواف بومقامده عبد
الرحمن جنانك ترجمه سين تمام ايدوب ديدي كه سمعت ابي بو حاتم
يقول ذلك جنانك بو وجه اوزره ترجمه سين بيلدن استماع ايتدم
ميرك ديدي كه اسد بن شريك ازد دن بر قبيله در نسبتنده سينك
سكونيله اسدي وسينك زايه تبديل ايدوب ازدي دخي ديرلر زيرا
بني اسد شريك ازدين يغوث ولادندندر واسده ازد دخي ديرلر
صاحب الانساب ديدي كه ازدن بر بطن در كه انلره بنو اسد بن
شريك ديرلر شين معجمه نك ضميله ابن مالك بن عمرو بن مالك بن فهم
در بصره ده بر مكانلري واردر كه اكا خطة بني اسد ديرلر وبصره

محدثني

محدثني مسدد بن مسرهد الاسدي انلر دخي جنادة ابن حجر جناده
الاسدي مسددك پدرينك عمي در وكوفي ومقبول در ديكي وغيريلر
اهل بصره دن عد ايتديلر اكرچه اصلنده كوفي ايدي بو حديثدن ماعداه
غيري حديثي يوقدر زيرا ابو عثمان تابعي كبير مخضرمدر وكندويله
رسول اكرم ما بيننده واسطه ذكر اتمدي والله اعلم وصلى الله على سيدنا
محمد وآله وصحبه اجمعين والحمد لله رب العالمين الحديث السادس حدثنا
عمر بن اسمعيل بن مجالد ميمك ضمي بعده جيم بعده الف بعده لام مفتوحه
بعده دال ايله در بن سعيد الهمداني ميمك سكونيله در حدثنا
ابي كه اسمعيل در عن بيان باء موحده نك فتحي بعده ياء مثناة تحتيه
ايله در عن قيس بن ابي حازم عن جرير بن عبد الله بن جابر ابو عمرو ديديكي
كه جرير ديدي كه بن رسول اكرمك وفاتندن قرق كون مقدم
شرف اسلام ايله مشرف اولدم واسلام ممدن صكره رسول اكرم جانبنه
بني كوردكجه تبسم ايدرلر ايدي ويالجلان طريقي ايله رسول اكرم جانبنه
توجه اتدكده رسول اكرم صحابه يه ديدي كه يطلع عليكم خير ذي
يمن على وجهه مسحة ملك بو اثناده جرير مجلس عاليلرينه واصل

وحضورده مسجده داخل اولدی جریر کوفه یه نزول ایدوب صکره
قرقیسیا نام موضعه نقل ایدوب اللی بوسنهٔ هجریه سنده انده وفات ایتدی
روایت اولنورکه رسول اکرم حضورینه کلوب آت اوزرینده اوتوره مم
دیو شکایت ایلدی رسول اکرم مبارک الیله جریرک سینه سینه اوروب
اللهم ثبته واجعله هادیا مهدیا دیو دعا ایتدی رسول اکرمک
دعاسی برکاتیله شجعاء عربک فارسلرندن اولدی قال جریر عرضت
مجهول صیغه سیله جمیع الاصولده ضبط اولنشدر بین یدی عمر بن
الخطاب اکثریا عرض لشکره دیرلرکه سپهسالار عسکرینک
شجیع وغیر شجیع وصاحب جلادت اولاننی واولمیه نی بیلمک ایچون
فردا بعد فرد بینسکا هنده کچیروب پسند ایتدیکنی قبول وپسند
ایتمدیکنی رد ایلیه کویا جریر دیدیکه حضرت عمر بنم آت اوزرنده
اولان فروسیت وجلادتم بیلوردی لکن ماشیا وپیاده اولدیغوم
وقتده اولان شجاعت وجلادتمه مطلع اولمغله پیاده لکم وقتنده
اولان جلادتمه مطلع وجستجو ایلمک اولدیغمه واقف اولمغیچون بنی
بینسکا هنده عرض ایتدیلر فالقی جریر رداءه جریر دخی عمره جلادتنی

کوستر

کوسترمک ایچون رداسنی اوزرنده بیراقدی ومشی فی ازار عمرک
حضورنده سبکبار ازارده اولدیغی حالده یوریدی وقرارنه
ودلیرانه جنبش ایلدی مخفی اولمیه که شیت والقیت مقامنده التفات
طریقیله القی ومشی دیدیکی جریر اظهار ایتدیکی جلادته اعتناسنی
وبومعنایه نی بابک وبی پروا جرأت ومبادرتنی اشعار ایچون
حرف فاء تعقیبیه دخی بودقیقه یی مؤیده وعارض اولان کسنه یی بیانه
تعرض واهتمام ایتمیوب مجهول صیغه سیله عرضت قولی بونکته یی مؤکددر
خذ هذا فقال عمر جریرک دلاورانه حرکتنی کوروب احوالنه مطلع
له جریره دیدیکه یا جریر خذ رداءک رداکی ال ومشیده فراغت ایله
زیرا کیفیتک ظاهر وجلادتک باهر اولدی لیت مقامنده له دیدیکی
دخی ظاهرا التفات قبیلندندر لکن فعلین مذکورینده غیبت
صیغه لری اختیار اولنمغله مقتضای ظاهره لفظیدر لیس لفظی دکلدر
پس التفاتدن معدود اولمق مناسب ملاحظه اولنور فقال عمر للقوم
پس عمر رض حاضر بالمجلس اولان قومه توجیه خطاب ایدوب دیدیکه
ما رأیت رجلا احسن من صورة جریر جریرک صورتندن احسن

بلیور رجلك صورتنه عالم اولملم بعض نسخه‌ده احسن صورة من جبریل واقع
اولدیغی مخفی اولمیه که رسول اکرمك صورتی استثناء عقلی طریقیله مستثنی در
الا انا بلغنا من صورة یوسف علیه السلام الا بیوزه سماع طریقیله بالغ
اولان که یوسفك صورتیدر که انك صورتی جبریلك صورتندن کوزل
اولدیغنه عالم اولدوم پس مفضل علیه‌ده منکر اولان لفظ صورة قرینه‌سیله
مفضل اولان رجلا صورة رجل تقدیرنده یاخود تمییز طریقیله رجلا
صورةً تقدیرنده وَرُؤیَتْ رؤیت علمیه اولوب مستثنی متصل وماموله
وغیر بیانیه اولمق اوفق ملاحظه اولنور مخفی اولمیه که بو حدیثك عنوان بابه
مناسبتی ظاهر دکلدر میرك دیدیکی کبی ظن اولنور که بعض نساخك
سهواً ملحقاتندن اوله والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین

## بابٌ كيف كان كلام رسول الله صلى الله عليه وسلم

لفظ باب بو مقامده منوناً وغیر منون ضبط اولندی منون اولدیغی
صورتده مبتدا محذوفك خبریدر اولور هذا باب تقدیرنده وکان
تامه وکیف حالیه اولور یعنی منصوب یاخود ناقصه وخبریه اولور یعنی منصوب
اولور بو بابده مقصود بیان ایچون جمله جمله مستأنفه اولور وغیر منون

اولدیغی صورتده کذلك مبتداء محذوفك خبریدر وما بعدنه مضاف
اولور هذا بیان کیف کان تقدیرنده زیرا لفظ باب جمله‌یه مضاف
اولماز ولفظ باب تعداد طریقیله تسکین اولنمق دخی محتملدر حاصل
بو باب رسول اکرمك کلام جواهر انتظاملرینك کیفیتنی بیان
حقنده وارد اولان احادیثی متضمندر معلوم اوله که رسول اکرم
وکزیده بنی آدم حضرتلرینك فصاحت لسان وبلاغت زبانلرینك چاشنی
بدیر حوصلهٔ تحریر وتقریر دکلدر • ینظم دُرّ الثغر نثر مقوله •
فیا حسنه فی نثره ونظامه • بناجی فیجنی من بناجی من الجوی • فکل
کلیم برؤه فی کلامه • حاکم روایت وتصحیح ایتدی که رسول اکرم بیوردیلر
ایدی که انا افصح العرب وان اهل الجنة یتکلمون بلغة محمد طبرانی
وحاکم وبیهقی ابن عباسدن روایت ایتدیلر که رسول اکرم دیدی که سز
عربه محبت ایلك اوچ شیء ایچون زیرا بن عربی‌یم وقرآن عربیدر
واهل جنتك کلامی عربیدر عسکری امثاله‌ده علی رضی الله عنه‌دن
سند ضعیف ایله روایت ایتدی که بنو نهد رسول اکرمك حضورلرینه جالب
السه لرینه کلدکلری وقتده رسول اکرمك کلماتی جواهر سماتی خطاب

عالی دیلو بنی استماع ایدوب تعجب کونه دیدیلر که یا رسول الله
بز جمله مز بر بابانک اولادلریوز وجمله مز بر بلده ده نشو ونما بولدق
جناب بلاغت انتسابکز بعض عربه بعض لغت تکلم ایدرسز که بزلر آنی
فهم ایده مزز بو معنانک حکمتی نه در جواب ویردیلر که حضرت
الله سبحانه بنی غایة کوزل ادب ایله تأدیب ایلدی و بن بنی سعد بن
بکرده نشو ونما بولدم شرقسطلانی ده سند ضعیف ایله روایت
اولندی که بر کمسنه رسول اکرم حضورلرینه کلوب دیدی که ایدالک
الرجل امرأته رسول اکرم بیوردیلر که نعم اذا کان ملفجا ابو بکر
رض حاضر ایدی دیدی که یا رسول الله بن عربلرک خیلیسنی و فصحاسنی کوردم
هرکز جناب مکارم مآبکز کبی افصح کمسنه استماع اتمدم رسول اکرم
دیدی که ادبنی ربی ونشأت فی بنی سعد و فیما ناسده مشهوردر که
انا افصح من نطق بالضاد کلامی ابن کثیر اصلی یوقدر من حیث اللفظ
دیدی والله اعلم مصنف بو بابده اوچ حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول
حدثنا حمید بن مسعدة البصری حدثنا حمید بن الاسود عن اسامة
بن زید اللیثی عن الزهری عن عروة بن الزبیر عن عائشة رض قالت

ملاوحه که ملاعبه ومعناه فالمتضحك فیجلد
علیه فیما لقیاسی اسم فاعل در معنی
العقیم العاجز یعنی جماعدن اول
ملاعبه اتسون جماعدن عاجز
ایسه بوا قبل الجماع ملاعبه
مورث شهوت در منهج



ما کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یسرد وانک ضمیله سرددن
مأخوذدر سرخت الحدیث سرداً دیرلر قتل بابندن سوکی بیری بیرینه
اولاشدرسه سردکم نزع خافضیتاً وزره منصوب در کسردکم
تقدیرنده ننه کیم بعض نسخه ده واقع اولدی هذا مخاطبنک
عادتلری اولان سرد کلامه اشارتدر لکنه کان یتکلم بکلام بین
یانک تشدیدیله قیم وزننده ظاهر معناده فصل جوابکلامک
صفتی بعد صفتیدر یحفظه من جلس متوجها الیه یعنی عائشه دیدی
که رسول اکرم کلامی سزلک شو سویلیشکوز کبی سویلمز ایدی
که حتی هر حرفی عجله ایله بیری بیری آردنجه متتابعاً ادا ایدوب استماع
ایدن کمسنه کوکی کبی فهم ایده میه بلکه هر ایکی کلامنک ما بینی فصل
ایدوب کلام واضح ایله تکلم ایدر ایدی غایة وضوح ایله بر مرتبه ده که
رسول اکرم جانبنه اقبال وتوجه ایدن هر کس اول کلام جوهر نظامی
غایة ظهور و وضوحندن ناشی حفظ واذبر ایدر ایدی بعض نسخه ده
بکلام بینه وبعضنده بکلام بینه فصل وبعضنده یبینه وبعضنده
بین فصل واقع اولدی صحیحینده عائشه رضدن روایت اتدیکه

ماضی صیغه سیله منه
ظرف اولمق اوزره منه
مضارع صیغه سیله منه
اضافت ایله منه

كان يحدث حديثا لو عده العاد لاحصاه يعنى رسول اكرم كلامى
شويله جمله سويلرايدى كه بر كمسنه حرف حرف صايمق مراد ايتسه صايمغه قادر
اولور ايدى الحديث الثانى حدثنا محمد بن يحيى حدثنا ابو قتيبة
كه تصغير ايله كنيه سى سلم سينك فتحى و لامك سكونيله اسمى حدثنا قتيبة
عن عبد الله بن المثنى نونك مفتوحه نك تشديديله در عن ثمامة عن انس
بن مالك قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يعيد الكلمة
مراد اول كلمه در كه لفظا معنا مبين اولميوب تكراره محتاج اوله ثلاثا
مقدر تكلم نك مفعولى و جمله سى استيناف طريقيله اعادة كلمه دن مراد
اولدغنى بياندر يعنى انس ديدى كه رسول اكرم اعاده يه محتاج اولان
كلمه نى اعادة ايدر ايدى يعنى كلمۀ مزبوره يى اوج كره سويلر ايدى
يعيد الكلمة ثلاث مرات تقديرنده اولسه بر كره ابتداء تكلم بعده
اوج كره اعادة ايدوب بر كلمه يى درت كره تكلم اتمك لازم كلور
بو ايسه خلاف ظاهردر لتعقل الكلمة عنه تا كلمۀ مزبوره رسول اكرم
دن اخذ وجه لايق اوزره تعقل اولنه و رسول اكرمك بو فعلى
كريم اخلاق و خلقه اولان مرحمت و اشفاقلرندن ناشيدر و وجه

تخصیص

تخصيص مرتبۀ فهم اوچ اولدغنه اشارة در و اوچ كره تكرار
دن صكره فهمه قادر اولمين ميانۀ عقلادن مردود بلكه بهايم
عدادندن معدود اولدغنى اشعار در والله اعلم بالصواب
الحديث الثالث حدثنا سفيان بن وكيع حدثنا جميع تصغير
صيغه سيله در بن عمر بعض نسخه ده عمرو و بعضنده عمير واقع
اولدى بن عبد الرحمن العجلى عينك كسرى و جيمك سكونيله در
قال حدثنى رجل من بنى تميم من ولد ابى هالة زوج جر ايله
ابى هاله دن بدل در خديجة رضه يكنى ضمير مستكن رجل مذكوره
راجع در ابا عبد الله عن ابن جار و مجروره حدثنى يه متعلق در لابى
هالة عن الحسن بن على بن ابى طالب رضه قال الحسن سألت
خالى كه والده سى فاطمه نك لام برادرى در هند بن ابى هالة
خالك عطف بياندر وكان هند وصافا جمله سى معترضه در قلت
سألت نك بيانى او لمغله عاطفه ترك اولندى صف لى منطق رسول
الله صلى الله عليه وسلم يعنى حسن رضه ديدى كه خالم هند بن ابى هاله دن
سؤال ايتدم زيرا رسول اكرمى بغايه وصفده ماهر ايدى ديدم كه يا خال

رسول اکرمك نطق بيوردقلرى نه كيفيتده وسكوت بيوردقلرى نه هيئتده

سكوت بيوردقلرى ايدى بكا وصف ايله بن دخى اوله شيوۀ حسنه يه

اقتدا وسنت مستحسنه يه اقتفا ايدم مخفى اولميه كه هر نطق البته سكوت

وعدم نطق ايله مسبوق وسكوت لاحقى مستتبع اولوب نطق فاصل سكوتين

مابيننده متوسط اولمغله ابن ابى هاله رسول اكرمك كيفيت سكوتنى

بيانيله آغاز ايدوب قال ديدى كه كان رسول الله صلى الله عليه وسلم

متواصل الاحزان دائم الفكر رسول اكرم هميشه متفكر وحديقۀ

شهود جلال وجبروتده مستغرق اولمغله احزانى متواصل وغمومى

متتابع اولوب غالب احوالده صامت واكثر اوقاتده ساكت اولوردى

ايدى لهذا ليست له راحة انلوا بچون راحت وغلبۀ غموم وهجوم هموم

سببيله آسايش واستراحتلرى يوقدى وبو معنا لوازم تواصل

احزانندن اولمغله ما قبلندن فصل اولندى يا خود دائما تحصيل خيرايله

اشتغال باعث تشتت بال اولمغله قطعا آسوده دكل ايدى طبرانى

وحاكم ابو الدردادن روايت ايديلركه ان الله يحب كل قلب حزين

وبعض اخبارده تفكر ساعة خير من عبادة سنة وبر روايتده من



عبادة سبعين سنة وارد اولدى طويل السكت سكوتى زمانى

نطقى زمانندن طويل ايدى سكت سينك فتحى وكافك سكونى ايله

سكوت معناسنه در وبو كلام تصريح بما علم ضمنا وكان تك خبر بعد

خبريدر احمد ترمذى ابن عمرودن تخريج ايتديلركه من صمت نجا احمد

وشيخين وترمذى وابن ماجه ابى شريحدن روايت ايتديلركه من كان

يؤمن بالله واليوم الآخر فليقل خيرا او ليسكت وابوبكر صديق رضى

ديدى كه ليتنى كنت اخرس الا عن ذكر الله لا يتكلم فى غير حاجة دنيوى يا

اخروى مقتضى اولمدقجه تكلم اتمزلر ايدى يعنى ظاهرى ويا باطنى فائده يى

متضمن اولميان كلام مالايعنى يى لسانه كتورمزلر ايدى محدثيندن جم

غفير روايت ايتديلركه ان من حسن اسلام المرء تركه مالايعنيه يعنى

كشينك اسلامنك متانت وكوزللكندندر مالايعنى يى ترك ايله

ديمكدر پس بر كمسنه مالايعنى كلامى ترك ايتمديكى اسلامى قوى اولمدغندن

ناشيدر يفتتح افتتاحدن مأخوذدر ابتدا معناسنه الكلام ويختمه

تانك كسريله ختمدن مأخوذدر اتمام معناسنه بعض نسخه ده يختتمه

اختتامدن مأخوذ ختم معناسنه باسم الله جار ومجرور على سبيل التنازع

فعلیی مذکورینه متعلق دردخی اولمیه‌لکن بو کلامک ظاهری دلالت
ایدرکه رسول اکرم ابتداء کلامی وختم کلامی بسم الله لفظی ذکر ایدر
لو مع هذا رسول اکرم کلامین بسمله ایله ختم ایتدکلری معروف دکلدر
لهذا ابن حجر دیدیکه ابتداء کلامدن بسمله‌دن مراد لفظ بسم الله تکلم
وختم کلامدن الحمد لله یا استغفار وتحمید مثللو الفاظی تکلم دردلکن
مناسب اولان بودرکه کلامک طرفیننی ذکر مجرد استیعاب
اوقات معناسنی افاده ایچون اوله نته‌کیم نظم کریمده وسبح بحمد
ربک بالعشی والابکار سبح علی الاستمرار معناسنه‌در ولدینی کبی حاصل
معنا بودرکه رسول اکرم کلامی تکلم وقتنده مقدم اولان عامه
اوقات ومؤخر اولان کافه ساعاتنده حضرت الله‌ک اسم شریفنی
ذکره مشغول ایدی بعض ارباب حدیث لیس یتحسر اهل الجنة الا علی
ساعة مرت بهم ولم یذکروا الله فیها حدیث شریفنده واقع اولان
ذکردن مراد فقط تسبیح وتهلیل مثللو اذکار دکلدر بلکه فعلاً وقولاً
حضرت الله تعالی‌یه مطیع اولان کمسنه همیشه حضرت الهی‌یی ذاکردر دیدیلر
بعض نسخه‌ده باسم الله موضعنده باشداقه واقع اولدیکه شدقک



جمعیدر وشدق آغزک جانبیدر یکدر وجمعدن ما فوق الواحد مراددر
یاخود آغزک ایکی جانبنک اجزاسی اعتبار ایله‌در یعنی رسول اکرم تکلم
ایتدکده حدتینی بیلمیین فضول متصلف کبی بوتون آغزنی اچمازدی ارباب
رعونت واصحاب کبر کبی شفه‌لرینی تحریک ایله اکتفا ایتمزایدی بلکه ثانیه
مقصوده کفایت ایده‌جک مقداری آغزینی فتح ایلر وسبق خصوصده
دخی سمت عدالته سالک اولورلر ایدی ویتکلم بجوامع الکلم جوامع
جامعه‌نک جمعی وکلم کافک فتحی ولامک کسریله بعضیلر اسم جنس وبعضیلر
کلمه‌نک جمعیدر دیدیلر واضافه صفتک موصوفه اضافتی قبیلندندر
دعوة قطیفه کبی کلم جوامع تقدیرنده یعنی رسول اکرم معانی
کثیره‌یی متضمن الفاظ قلیله‌یی تکلم ایدر ایدی لمسترجمه بیت
تنبح لعلنی اتسه‌کهربار تنبح ایدر هر سخنده بیک اسرار
اکثر شراح جوامع کلمدن اوتیت بجوامع الکلم حدیثنه قیاساً قرآن مراددر
دیدیلر لکن مقام مدحه مناسب اولان تعمیمدر وقرآنه تخصیص
چندان مستحسن دکلدر بلکه شان شریفلرینه [illegible]یف صدورندن
مطلقا کلمات جامعه‌یی تکلم ایدر ایدی خواه قرآن وخواه غیر قرآن دیمک

اوفق والیق ملاحظه اولنورسه کوعایشه رضی الله عنها کان خلقه القرآن
دیو روایت اولنان حدیث وفقیجه قرآنی تکمیله مراد هر کیفیت کوینده
وامر ونهیینده وهر حال وشاننده قرآن عظیمك مضمون شریفیله
عامل اولور ایدی دیمك اوله کلامه فصل رجل عدل قبیلندن
اولورسه رسول اکرمك کلامی حق وباطل ما بیننی مبالغه ایله
فاصل اولمغله کویا نفس فصل اولدی دیمك اولور مصدر اسم فاعل
معناسنه اولورسه مبالغه دن قطع نظر فصل بیلیجی وخود فصل تقدیرنده
اولور فصل صاحبی دیمك اولور واسم مفعول معناسنه اولدقده
باطلدن ایرلمش دیمك اولور که اصلا کلام فرخنده پیاملرنده
حق وصوابدن غیری شی یوق ایدی یاخود کلامی حرف حرف بیری
بیرندن مفکوك ولفظ لفظ بیری بیرندن بیر درجه ده مفصول
وممتاز ایدی که مستمع فهم معناده بیر وجهله عسرت چکمز ایدی
یاخود کلام فصلندن مراد ایجاز مخل واطناب مملدن خالی اولوب افراط
وتفریط ما بیننده متوسط دیمکدر پس بو وجه اوزره لا فضول
ولا تقصیر قولری ما قبلنی تفسیردر یعنی رسول اکرمك کلامنده

اداء مرامده زیاده ونقصان یوق ایدی بعض نسخه ده اسمین مذکورین فتح
ایله ضبط اولندی که حرف لا نفی جنس ایچون اولمق اوزره پس خبری
محذوف ولا فضول فی کلامه ولا تقصیر فیه تقدیرنده اولور وبعضنده
رفع ایله ضبط اولندی که لا عاطفه اولمق اوزره پس لا ثانیه تأکید
ایچون وکلامه فصل لیس بفضول وتقصیر تقدیرنده اولور مخفی اولمیه که
بو مقامه کلنجه رسول اکرمك کیفیت کفتار وجواهر نثار اداء شیوه
وتعبیرو بهترین ایله جیب وداماه کوش مستمعینی مالا مال
اتمکله سائر اوصاف حمیده وشیم ستوده لرینی دخی استماع اتمکه
شوق تام واقبال مالا کلام حاصل اولوب استطرادا بقیه حدیث
هند بن ابی هاله یی ذکر مناسب اولدی لهذا دیدی که لیس بالجافی
ضمیر مستکن رسول اکرمه راجعدر وجفا جفودن ناخوذ اسم فاعلدر
غلظت طبع معناسنه وحدیث نبویده واقع اولان من بدا جفا لفظنك
تفسیرنده صاحب نهایه دیدیکه بیر کمسنه بادیه نشین اولسه خلق ایله مخالطه
اتمکله طبعی غلیظ وبدخوی اولور یعنی رسول اکرم بغایت خوش خوی
ونیك خصلت اولمغله صحابه کرامه غلظت ودرشتلك اتمیوب

هر کسه لایق و مناسبی اوزره ملاطفت و ملنوازلق ایدرلر ایدی
قال عز وجل فبما رحمة من الله لنت لهم ولو كنت فظا غليظ القلب
لانفضوا من حولك وصاحب نهایتده بعد و ترك صله و احسان معناسنه
دخی استعمال اولنور دیمکدر یعنی اوزره رسول اکرم قلوبلری مقبولینده
بعید اولمیوب هر فردك درونده وقع تام و محل ایدی و فقرا
ضعفا و مستحقین و ارباب حاجاته بر و احسانی دریغ ایتمزلر ایدی دیمکدر
اولمدی بالمهین نهایتده دیمکدر که میمك فتحیله و ضمیله روایت اولنمشدر
که ضم ایله اهانه دن مأخوذ اسم فاعل اولور که میم زائده در یعنی
رسول اکرم هرکز بر فردی تحقیر و چشم حقارت ایله نظر ایتمز ایدی
و فتح ایله مهانتدن مأخوذ صفت مشبهه اولور که میم اصلیه در یعنی رسول
اکرم حقیر و ذمیم دکل بلکه کبیر و عظیم ایدی که مهابت و صلابتی احبا
و اعدانك نظرلرنده ظاهر خصوصا اکاسره و قیاصره بیشکاهلرنده
باهر ایدی اکرچه تواضع علامتی کوستریرلر ایدی لکن تواضعلری
تذلل و عجزلرندن دکل ایدی تواضع زکردن فرازان نکوست کدا اکر تواضع
کند خوی اوست بلکه تواضعلری موضعنده و تکبرلری موقعنده ایدی

کد

که نظم کریم اذلة على المؤمنين اعزة على الكافرين کلامی بو معنایی
افصاح و فرقان قدیم اشداء على الكفار رحماء بينهم قول جلیلی بو سری
ایضاح ایلدی یعظم ظانك تشدیدیله تعظیمدن مأخوذدر النعمة
الف لام جنس ایچوندر قلیل و کثیر و جلیل و حقیره شامل در سبب وان دقت
لفظی عمومه اشارت ایچوندر دقت دقتدن مأخوذ فعل ماضیدر که توکیده
اینجه و نازك و رسیده یا ریك دیرلر که قلت و حقارتدن کنایه در یعنی
رسول اکرم مطلقا نعمت تعظیم ایدرلر نه قدر آز حقیر دخی اولورسه
قولا حمد و فعلا شکرینه قیام و مرضات الهیه یه صرف ایدرلر ایدی
خواه نعمت ظاهریه خواه باطنیه و خواه دنیویه و خواه اخرویه
و خواه جلیل و خواه قلیل زیرا من لم یشکر القلیل لم یشکر الکثیر و نعمت
تعظیم ایتدکلرینك بعض آثارینی بیانا ایدوب استینافا طریقیله دیمکدر که
لا یذم منها شیئا یعنی جمیع افراد نعمت تعظیم ایتدکلری ایچون
اصلا بر نعمتی مذمت ایتمزلر ایدی بلکه هر نعمت حمد و مدح و شکر ایله
مقابله ایدرلر ایدی لفظ من شیئانك بیانی در که مبینی اوزرینه
اهتماما تقدیم اولندی نخبی اولمیه که رسول اکرم نعمت تعظیم بیورمه‌لرندن

لسانا انك مدحنده اطرا ومبالغه بيورمزلرى لا ذم كلمزلر بلكه
مأكولات ومشروباتده غيرى اولان نعمتى كاهى قلبا تعظيم وكاهى لسانا
مدح وتكريم ايدرلر ايدى لكن مأكولات ومشروباتده اولان نعمتى قلبا
تعظيم ايدوب لسانا مدح اتمزلر ايدى زيرا مذوقاتى مدح اكثريا حرص
وشره وميل نفس واشتهاء دروندن والتهاب معدهدن ناشى اولور
ومذمت بيورمدقلرى مذوقات وغير مذوقاته شامل اولديغى سابقا
معلوم اولمش ايكن غير انه لم يكن يذم ذواقا ديو صراحة ذكر اولنديغى
ولا يمدحه لفظندن فهم اولنان نفى مدح اثبات ذمى مستلزم اولمق وهمنى
وهلهٔ اولرده دفع ايچوندر ميرك ديديكى كه ذواق ما يذاق نك
اسميدر يعنى رسول اكرم طعام وشرابى طيبى ايچون مدح وبشاعتى
ايچون ذم اتمزلر ايدى زيرا نعمت هر نه قدر حقير ومذوق هر نه دكلو شنيع
وبى مزه اولور ايسه منعمنه تعظيم ايچون آكا تعظيم واجب وتحقير نعمة نمونهٔ
كفران ونشانهٔ تكبردر لمترجمه عفى شكر ايله اولهميشه شكر خدا
بيوروب بين شكر ايدردانا ولا تغضبه تانك ضميرى اغضابدن مأخوذ
در الدنيا يعنى رسول اكرم دنيانك جاه ومالى غضبه كتورمزلر ايدى كه

دنياى



دنياى دنيهٔ خسيسه حال ومالى حقير اولمغله سائرلرنك حوصلهٔ كوكر
فواتندن مكدر وضياعندن متغير وعدم حصولندن دلباى طبيع
باكلوب متغير اولمزلر ايدى ولا ما كان لها دخى دنيايه متعلق اولان
امورده رسول اكرم اغضاب اتمزلر ايدى زيرا دنيا سريع الفنا وكثير
العنا اولوب مانند لاشهٔ مردار غوغاى مردمان سنك طبيعت
وحرص طينت وكثير هكش اصحاب رعونت وارباب نخوت
انك ايچون اولديغى معلومدر پس صاحب همت واستغنا ومالك
طبع باغنا انك اقبالندن ممنون واعراضندن محزون اولمز
فاذا تعدى الحق تانك ضميرى تعدىدن مأخوذ ماضى مجهولدر
يعنى حقده تجاوز اولنسه وبر كمسنه حقده عدول وباطلى
اجرا ايتسه بيوردقلرينه غضبناك اولورلر ايدى كه لم يقم لغضبه شيء
اصلا وبر شى غضبلرينه مقاومت وعادتا باعث سكون غضب اولان
نسنه خشملرينه ممانعت ايدمزلر ايدى حتى ينتصر له تجاوز اولنان
حق ايچون انتقام آلمدقجه لا يغضب لنفسه واكر رسول اكرمك
كندو نفس شريفه لرى خصوصنده بر كمسنه حقى تجاوز ايدوب قولا وفعلا

اوله کلبوك توردن نازك طبع لطيفلردن ازده وتكدير ايلسه غضب
ايتمزدی ولا ينتصر له انك ايچون انتقام قصد ايتمزدی اولمزدی بلكه حلم
وكرم ايله وبعرض سيئه ده حسنه ايله مجامله ايدرلر ايدی بيعدا ايدی
سهل باشد جزاء اكرم حيث احسن الى من اساء اذا اشار رسول
اكرم بر شيئه اشارت مراد ايتدكلری وقتده اشار بكفه كلها بتون
اليله اشارت ايدرلر ايدی زيرا بعض يد ايله ويا برماق ايله اشارت
متكبرلر عادتی وخودبين وخودنمالر شيوه سيدر واذا تعجب واكر
بر شيدن تعجب ايتسهلر قلبها الخ بولوندقلری وضعدن چويروب ديكر
مثلا تعجب وقتنده كف دستی آسمان سمتنه كشاده بولونسه جانب زمينه
تقليب ايدرلر ايدی كه اوله تعجب اولنان نسنه نك حالت موجوده دن
حالت اخرويه متحول واول كيفيت تبدلات روزكار ايله متبدل
اولديغنه اشارت ايچون ياخود فعل زبوری تعجب ايتدكلرينه علامت
وذهنلرنده حاصل اولان معنای تعجبه دلالت ايچون عادت ايتمشلر
ايدی لكن خاطر فاتره خطور ايدر كه تعجب ادراك امر غريبدن
نشأت ايدر اكرچه تعجبدن حاصل اولان انفعال نفسانی

اختيار

اختيار ضحكه موديدر اولمغله رسول اكرم فعل زبوری اشتغال ايله
ذهنی ادراك مذكورك مقتضاسی اولان تعجبدن وتعجبك مقتضاسی
اولان ضحكدن نفسنی ردع وبی محل خنده دن منع ايچون عادت
اتمشلر ايدی والله اعلم واذا تحدث تكلم ايتدكلری وقتده
اتصل بها سويلدكلری كلامه كفلرينی متصل قيلورلر ايدی يعنی تكلمدن
بدلرينی تحريككه مقارن ايدی وكيفيت مقارنه تكلم وكف معلوم اولمغله
استينافی طريقيله بيان ايدوب ديدكه فضرب براحته اليمنى بطن ابهامه
اليسرى يعنی حين تكلمده صاغ اليله صول الينك باش بارمغنك
باطننی ضرب ايلمك عادتلری ايدی وبعضيلر بها ده اولان با تعديه
ايچون اولوب واتصلده اولان ضمير مستكن رسول اكرمه راجع اولوب
اتصل وضرب بطن لفظلرنده تنازع ايتمكله ثانی اعمال واوله ايچون مفعول
تقدير ايدوب وصل كفه اليه بطن ابهامه اليسرى واذا غضب صادك
كسريله در بعض نسخه ده افعال بابندن ماضی مجهول اولمق اوزره
اغضب واقع اولدی اعرض وبر كمسنه يه غضب وخشم ايتدكلری وقتده
مقتضای غضب اولان آزار وانتقامدن اعراض وحلم وكرم ايله مقابله

لهانح

بلکه وانشاح اعراضده کلی مبالغه ایدرلر ایدی یا خود واعف عنهم واصفح
مضمونی اوزره مبارك یوزلرین چویررلر ایدی وبعض نسخه ده اشاح لفظی
زیاده قیلندی که وإذا فرح غض طرفه غضّ غینك وضادك معجمتین ایله
کوزی نظردن منع وطرف طاء مهملهنك فتحی ورانك سکونی ایله
بو مقامده کوز معناسنه یعنی رسول اکرم فرح شدید ایله شاد اولسه لر
مبارك دیده لرین یومارلر ایدی تواضع ایدوب واظهار مرح وبشاشت
اتمامك ایچون ابو الشیخ اخلاق نبویه ده ذهری طریقندن ابن عمردن
تخریج اتدی که رسول اکرمك رضا وغضبلری مبارك چهره لرندن
محسوس ایدی راضی اولدقلری وقتده خانه نك دیوارلری آینه ده
منعکس اولدیغی کبی چهره لرنك میمونلرنده نمایان اولور ایدی
وغضبناك اولدقلری وقتده رنك رویلری متغیر اولور ایدی جل
ضحکه التبسم جل جیمك ضمی ایله بیوك وجوق معناسنه وجیمك
کسری ایله کبیر معناسنه عادة واقع اولدیکه اللهم اغفرلی ذنبی کله دقه وجله
ای صغیره وکبیره یعنی رسول اکرمك معظم خنده لری تبسم ایدی یفتر
فانك سکونیله وفانك فتحی وراءنك تشدیدیله افتراردن مأخوذدر

فترت

فترت الدابة افترها فرا دیرلر دابه نك طوطا قلرینی دیشنی کوروب
یاشنی کورمك بیلمك ایچون اچسه لر وانکشاف دندان تبسمه لازم
اولمغله بو مقامده تبسم مراددر عن مثل حب الغمام غمام سحاب وحب الغمام
بردکه ترکیده طولو وفارسیده تکرك دیدکلریدر یعنی رسول
اکرم صفا وبیاضده طولو کبی اولان دندانلرندن تبسم ایدرلر ایدی
وحین تبسمده بو صفت ایله موصوف اولان اسنانی اظهار ایدرلر ایدی
بعضیلر حب الغمامدن لؤلؤ مراددر دیدیلر زیرا لؤلؤ ابر نیساندن
تقاطر ایدن قطرات دردن صدفده واقع اولوب تکون ایدر مخفی
دکلدر که بو معنا مقام مدحه اوفقدر رسول اکرمك تبسملرینی توصیف
ده الیقدر زیرا دها جواهر باشلرین درجه وردندان کوهر
انتظاملرین لؤلؤیه تشبیهی متضمندر والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین

باب ما جاء فی ضحك رسول الله صلی الله علیه وسلم بعض نسخه ده
باب ضحك وبعضنده باب فی ضحك واقع اولدی ضحك اصول
معتمده ده ضادك کسری وحانك سکونیله ضبط اولنمشدر لکن صاحب
قاموس ضحك ضحکا بالفتح وبالکسر وبکسرتین وککتف دیدی

مصنف بو بابده طقوز حديث ذكر ايلدى الحديث الاول حدثنا
احمد بن منيع حدثنا عباد بن العوام بانك ميم و واوك تشديديله
در اخبرنا الحجاج حانك فتحى و جيمك تشديديله در وهو ابن
ارطاة غير منصرف در تانيث و علميت جمعى اولديغى ايچون صاحب قاموس
ديمشدر كه ارطى بر اغاجدر كه سوكود چيچكى كبى چيچكى و عناب ميوهسى
كبى ميوهسى اولور لكن آجى در جوهرى بر مفرديدر ارطاة كلور والفى الحاق
ايچوندر نكره اولديغى حالده منون و معرفه اولديغى حالده غير منون
در الفى اصليه اولور ايسه دائما منوندر وعند البعض افعل وزننده در وانكله تسميه
وتكنيه اولنور عن سماك سينك كسريله در عن جابر بن سمرة
قال كان في ساقى مفرد صيغهسيله و معناده عموم معتبر اولديغى اضافتندن
ناشى در يعنى رسول اكرمك ساقى متعدد در و بعض نسخهده تثنيه
صيغهسيله ساقى واقع اولديغى دخى اكا شاهد در رسول الله
صلى الله عليه وسلم حموشة حاء مهمله و ميمك ضمهلريله دقت ساق
نعانه حمله در بعض شراح خاء معجمهنك ضميله در ديديلر لكن تصحيح
اصوله معتمده يه مخالفدر و عنده ماعدا من حيث اللغه مقام مدح

مناسب دكلدر مصباح منيرده ديمشدر كه خمشت المرأة وجهها
بظفرها خمشا جرحت ظاهر البشرة ثم اطلق على الاثر وتنكير
تقليل ايچوندر يعنى جابر ديمشدر كه رسول اكرمك ساقلرنده
نوع ما اينجهلك وار ايدى وكان لا يضحك الا تبسما يعنى اوله
ضحككى عموم مجاز طريقيله ضحك و تبسم و قهقهه يه تعميم ايلديكى تبسمى
آندن اخراج ايتديكى ديرلر استثناده اصل اتصالدر يعنى رسول
اكرم انواع ضحكدن بر نوع ايله كولمز ايدى الا تبسم نوعيله كولر ايدى و حصر
مذكور غالب احوالنه نظرايلهدر زيرا معظم ضحكلرى تبسم اولديغى
و نواجذى كورنه جك قدر ضحك ايتدكلرى نادر در و لهذا بعض علما
ديديلر كه ضحكلرى امور آخرت ايچون مخصوص اولوب امور دنيا ايچون
تبسمدن زياده ايتمزلر ايدى فكنت افعال ناقصه دن متكلم صيغهسيله
ضبط اولندى و محتملدر كه خطاب عام طريقيله مخاطب صيغهسى اوله لو
مشكوة ده ترجيح ده وكنت لفظيله واقع اولمشدر اذا نظرت اليه
قلت هو اكحل العينين وليس باكحل مطرزى ديمشدر كه رجل
اكحل و عين كحلاء سوداء خلقة كانها كحلت كه لسان تركيده

منا

اکا قدر تدن سرمه لودیمو لو صاحب نهایه دیدیکه الکحل بفتحتین
سواد فی اجفان العین خلقة والرجل اکحل وکحیل صاحب قاموس
دیدیکه الکحل محرکة ان یعلو منابت الاشفار سواد خلقة او
ان تسود مواضع الکحل کحل کوزنی فهو کحیل وبو مقامده صاحب
قاموس قولی احیاء اولنمق اولرمله خطا اولنور یعنی جابر دیدیکه رسول
اکرمک چهرهٔ فرخنده فالکرینه نظر ایدنجه وهلهٔ اولیده مبارک
کوزلرینه سرمه چکلمش دیر ایدم حالبوکه مبارک دیده لری قدرتدن
سرمه لو اولوب کوزلرینک سیاهلغی سرمه دن دکل ایدی ولفظ لیس
مطلق نفی ایچون اولمق انسب در واکر نفی حال ایچون اولور ایسه حکایهٔ حال
ماضیه قبیلندن اولور والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا قتیبة
بن سعید حدثنا ابن لهیعة لامک فتحی وهانک کسریله در عن عبید الله
ابن المغیرة میمک ضمی وغینک کسریله در عن عبد الله بن الحارث
بن جزء جیمک فتحی وزانک سکونی بعده همزه ایله در قال ما رأیت
احدا اکثر تبسما من رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی عبد الله
بن الحارث دیدیکه رسول اکرمدن تبسمی چوق بر کمسنه کورمدیم

زیرا تبسملری ضحکلرینه قیاس ایله چوق ایدی اما سائر ناسک ضحکلری
تبسملرینه قیاس ایله چوق در بس رسول اکرمک متواصل الاحزان ولدائم الفکرة قولرینه
منافی اولمز وبعضیلر وجه توفیقده دیدیلرکه رسول اکرم باطنا همیشه
متواصل الاحزان وظاهرا ناس ایله الفت ایچون تبسملری چوق ایدی
وتواصل احزان کیفیات نفسانیه دن اولمغله کثرة تبسملرینه منافی
دکلدر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا احمد بن خالد الخلال لامک تشدیدیله
بیع خل یا صنعة خله نسبت در حدثنا یحیی بن اسحق السیلحانی
سینک فتحی ویانک سکونی ولامک فتحیله وحاء مهمله ایله در بر قریه یه
نسبت درکه سیلحون دیرلر بس نسبتی علی غیر القیاس اولور بعض نسخه ده مسیلحانی
وبعضنده سیلحینی واقع اولدی حدثنا لیث بن سعد عن یزید بن ابی حبیب
عن عبد الله بن الحارث بن جزء قال ما کان ضحک رسول الله صلی الله علیه وسلم الا تبسما
یعنی عبد الله بن الحارث دیدیکه رسول اکرمک غالب اوقاتنده ضحکی
دکل ایدی الا تبسم ایدی قال ابو عیسی کهادمصنف در هذا حدیث غریب
من حدیث لیث بن سعد یعنی مصنف دیدیکه حدیث مذکور غریبدر که
غرابتی لیث بن سعدک تفرد ایتدکندن ناشیدر بس بو غرابت سندده

غرابت اولوب صحتنه مانع اولمز والله اعلم الحديث الرابع حدثنا ابو عمار
عينك فتحى وميمك تشديديله حدثنا الحسين بن حريث تصغير صيغه سيله
حدثنا وكيع حدثنا الاعمش عن المعرور ميمك فتحى وعينك سكونيله مقبول
وزننده حدثنا بن سويد تصغير صيغه سيله عن ابى ذر قال قال رسول الله صلى
الله عليه وسلم انى لاعلم اول رجل يدخل الجنة بعض نسخهٔ مصححه ده
آخر رجل واقع اولدى وآخر رجل يخرج من النار يعنى بو دردى يك كه
رسول اكرم بيوردیلر كه بن تحقيق وحى ويا الهام يا طريق اخرايله
تفاصيل اهل موقفه واقف ومطلع حتى جنته اول داخل وجهنمدن
اك صكره خارج اولەجق كمسنه لريك دخى حاللرينه عالم اولدم يؤتى
بالرجل يوم القيمة الرجلده الفلام عهد ذهنى ايچوندر ورجلا من رجال
تقديرنده در وجمله استينافى طريقيله رجل ثالثك احوالنى
بيان ايچون مذكور اولمشدر فيقال اعرضوا همزه وصل
وراننك كسريله عرضدن ماخوذ امردر عليه ضميرى مجرور رجله راجع
صغار صادك كسريله صغيرك جمعيدر ذنوبه وتخبأ مجهول صيغه
سيله خبادن ماخوذدر اخفا معناسنه عنه كبارها تخبانك قائم



مقام فاعلى وجمله يؤتى نك قائم مقام فاعلندن جمله حاليه اولمق
ظاهر ديديقال اوزرينه عطف اولنمق دخى محتملدر يعنى مطلع
اولدغوم حاللردن بيرى دخى بودر كه قيامت كوننده بير كمسنه
دخى موقف حسابه كتوريلور وملائكه يه شو كمسنه نك صغيره اولان
كناهلرين كندويه بير بير عرض ايديك ديو امر اولنور كبيره اولان
كناهلرى اول كمسنه دن اخفا اولنور يعنى حالده نيجه اولديكه العلم
عند الله رسول اكرمك بو كلامندن مراد شريفلرى احوال قيامته سرايت
كندولرك اطلاع تامى واهل جنت واهل نار واهل حسابك احوا
للرينه وقوفى اولديغين اشعاردر وحضرت اكرم الاكرمين تقدست
اسمائه نك كنه كار بندهلرينه اولان لطف واحسانى فهما من جمله دن
اول كندولرى جنته داخل اولەجقلرى اخبار صحيحه ايله ثابت درو
جهنمدن جمله دن صكره خارج اولەجق كمسنه نك كيفيت خروج
ومآل دشانى عن قريب ابن مسعود حديثنده متبين اولور پس زمان
اول دخول وزمان آخر خروج مابيننده واقع اولان رجل ثالثك
احواللرى دخى بيانا اولنمغله رسول اكرم اوقاتدن جزءده جارى اولان

احوالنه اطلاعلری معلوم اولور فیقال له عملت یوم کذا کذا وکذا وهو
یقر ولا ینکر وهو مشفق اشفاق دن ماخوذدر خوف معناسنه وجل
رجل دن حالدر من کبارها یعنی رجل مزبوره کناه صغیرلرینی عرض صددنده
ملائکه دیرلرکه یا رجل سن فلان سنه نك فلان آیینك فلان هفته سنك
فلان کونینك فلان ساعتنده شویله بر کناه وشویله بر کناه ایشلدك
رجل مزبور دخی خاطرینه کلوب تصدیق ایدر انکار اتمز حال بوکه کبیره اولان
کناهلرندن خوف ایدر صغیره دن سؤال اولندقده کبیره دن سؤال
اولنمق بالطریق الاولی دیو فیقال اعطوه افعال بابندن امردر مکان کل
سیئة عملها میمك کسریله فعل ماضی وجمله سیئه نك صفتیدر حسنة نصب
ایله اعطوانك مفعول ثانیسیدر یعنی رجل مزبورك صغیره لری
تعداد اولنوب کبیره لرینه شروع اولنمق صددنده هر برینك جزاسی
ترتیب اولنمق خوفنده ایکن اول حضرت غفار الذنوب خداوند کشاف
الکروب نسیم عاطفتلرین موج خیز دریای رحمت ورشحه انکیز قلزم
مکرمت وملائکه یه توجیه خطاب ایدوب بیورورکه شو مذنبك هر
ایشلدیکی سیئه مقابله سنده حسنه ویروك دیو رجل مزبورك تأملنك



خلافی ظهور ایدوب غریقه بحر کرم الهی اولمغله زیاده طمعه دوشوب
فیقول دیرکه ان لی ذنوبا ما اراها ههنا تحقیق بنم دخی کناهلرم
واردرکه بن انلری موضع عرضده یا دفتر اعمالده کوردم کاشکی انلری
دخی میدانه چیقروب مقابله سنده بر آز حسنه دخی احراز ایدم
ایدم دیو یاخود صغیره لری عرض اولنمقده کبیره لری اخفا
اولنمغله کبیره لریمه نوبت کلدکده احوالیم نیجه اولور دیو خوف
ایدر ایکن لطف الهی یی مشاهده ایدوب کبیره لرینك دخی عرض
اولنمه سنی آرزو ایدر تا انلرك مقابله سنده دخی نائل حسنات
اوله یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید قضیه سنه نبأ ظهور ایدن
احسان الهی یه علت وسببی صددنده اولمق مناسب دکلدر قال ابو
ذر ابو ذر دیرکه رجل مزبورك حسنه طمعی ایله سویلدیکی کلامی
رسول اکرم نقل اتنا سنده فلقد رأیت رسول الله صلی الله علیه
وسلم ضحك رسول اکرمی کوردم کولدی بر مرتبه ده که حتی بدت
نواجذه حتی نواجذ دیدیکلری دیشلری ظاهر اولدی صاحب نهایه
نواجذ ضواحك در دیدیکی یعنی عادتا ضحك وقتنده ظاهر اولان

دیشلولکی مصباح منیوده دیدیکه ناجذ آزودیش ایله ناب مابیننده
اولان دیشدر ثعلب ناب جد دیشی و بعضیلر آزو دیشلرک غایتنده
اولان دیشدر که اکا ضرس الحلم دیرلر زیرا بلوغ ده وکمال عقلنده
صکره ظاهر اولور دیدیلر و بارع ده دیدی که نواجذ ناقه طیم صاحبی اولان
حیواندن انسانکی و انیاب ذوات الخف ده اشترکبی استعمال اولنور
و بو مقامده ضواحک مراد اولنمق مناسبدر زیرا رسول اکرمك ضحکی
تبسم اولدیغی ثابت اولمش ایکن آزو دیشلری کوروننجه مرتبه ضحك
ایدیلر دیمك بغایه مستبعدر مکر مقصود ضحکده مبالغه اوله ان شاء
الله عن قریب ابن مسعود حدیثی ترجمه سنده تحقیق اولنور والله اعلم
الحدیث الخامس حدثنا احمد بن منیع حدثنا معاویة بن عمرو حدثنا
زائدة عن بیان عن قیس بن ابی حازم عن جریر بن عبد الله البجلی
قال ما حجبنی رسول الله صلی الله علیه وسلم منذ اسلمت منع معناسنه در یعنی
جریر دیدی که رسول اکرم بنی مجلس خاصنده منع ایتمدی اسلامی قبول
ایتدکیم کوندن برو یا خود بی تکلف حضور عالیلرینه دخولدن منع
ایتمدی که کاه و بیگاه استیذانه محتاج اولمه دیم یا خود هر ایتدکیم

دیکیم

وجایسنا علیه ایدی ایدی مسلم اولدیغوم وقتدن برو ولا رآنی
الا ضحك و رسول اکرم مسلم اولدیغوم وقتدن برو بنی کوردیکنده
ایدی الا کولر ایدی یعنی اول وقتدن برو بنی کوردکجه تبسم
ایدر ایدی و بعض نسخه ده الا تبسم واقع اولدی که حدیث سادس
موافقدر جریرك بعض احوالی باب طیب ده واقع حدیث سادس ترجمه
سنده بیان اولندی اوله مقامه مراجعت اولنه والله الموفق الحدیث السادس
حدثنا احمد بن منیع حدثنا معاویة بن عمرو حدثنا زائدة عن اسمعیل
بن ابی خالد عن قیس بن ابی حازم عن جریر بن عبد الله قال ما حجبنی رسول
الله صلی الله علیه وسلم ولا رآنی منذ اسلمت حجبنی ولا رآنی یه متعلقدر
علی التنازع الا تبسم لا رآنی یه مرتبطدر یعنی جریر دیدی که
رسول اکرم بنی مسلم اولدیغوم وقتدن برو منع ایتمدی و اول
کوندن برو هر کوردکجه تبسم بیورورلر ایدی سابقا جریر بغایه
کوزل اولدیغی و آت ده اوتوره مزایکن رسول اکرمك خیر دعاسیله
فارس الخیل اولدیغی بیان اولنمش ایدی جائزکه رسول اکرم جریره
زیاده دلنوازلق ایدوب هر کوردکجه تبسم ایدرلر و جریر بغایه مضمون

شناس و لطیفه کوری ایدی روایت اولندی که عمر بن الخطاب رضی الله عنه
مجلسنده جماعه کثیره اوتوروب و جریر دخی انلر ایله بیله ایدی حضرت
عمر مجلسنده بری بدرایحه حس ایدوب دیدی که شو رایحه نک صاحبی
قالقوب آبدست السون جریر دیدی که یا امیر المؤمنین صوچک
صاحبی اولمازمی اول که جملهمز آبدست الهلیم حضرت عمر بو سوزدن
عظیم محظوظ اولوب یا جریر ما زلت سیّداً فی الجاهلیة و الاسلام دیدی
والله اعلم الحدیث السابع حدثنا هناد بن السری حدثنا ابو معاویة
عن الاعمش عن ابرهیم عن عَبِیدَةَ عینک فتحی و بانک کسری ایله ابن
عمرو السلمانی سینک فتحی و لامک سکونی ایله قبیلهٔ بنی سلمانه نسبت
در عن عبد الله بن مسعود قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم
انی لاعرف اخر اهل النار خروجا تمییزیه اوزره منصوب
در بعض نسخهده خروجاً من النار واقع اولدی یعنی ابن مسعود
دیدی که رسول اکرم بیوردیلر که تحقیق بن عصاة مؤمنیندن
جهنمده جملهدن صکره چیقان کسنهیی بیلورم و اول کسنه نک
اسمنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر جهینه و بعضیلر هناد الجهنی

دردیکی

دردیکی والعلم عند الله رجل یخرج منها زحفا هو رجل تقدیرنده
که ضمیر مرفوع آخره راجع در زحفا زاحفا معناسنه حال یا خود خروجا زحفا
تقدیرنده یخرج نک مفعول مطلقیدر زحف ترکیده اوتوراغی اوزرنه
سورونمک دیرلر یعنی جهنمده جملهدن صکره چیقان کسنه بر رجل
در که جهنمده مقعدی اوزرینه سورونهرک چیقار بعض
روایاتده زحفا موضعنده حبواً واقع اولدی که ترکیده ایمکلمک
معناسنه در جائزدر که گاه مقعدی اوزره سورونهرک و گاه
ایمکلهیهرک خروج ایلیه فیقال له رجل معهوده دیرلر که انطلق
گیت و متوجه اول فادخل الجنة و جنته گیر قال رسول اکرم دیدی که بو کلامی
رجل معهود ملائکهدن استماع ایتدکدن صکره فیذهب جنت جانبنه
متوجه اولور لیدخل تا که جنته داخل اوله پس جنت قپوسندن گیروب
اهل جنته نظر ایدر فیجد الناس اهل جنتی شویله بولور و شویله
فهم ایدر قد اخذوا المنازل هر بیری جنتک منزللرینی بولوب
هر کس یرلو یرنده مقیم اولمغله کندویه
اوتوره جق منزل قالمامش فیرجع ایلدو ودامیوب جنت

قابوسنده یوق یره نه سمته کیده یم بکا طوره جق یر قالمش دیه رک
رجوع ایدر وکندوده کسنه نیچون رجوع ایدرسین دیه مش ایکن
فیقول دیر یا رب قد اخذ الناس المنازل یا رب بکا جنته دخوله اذن
ویردیلر بن دخی کیرمک نیتی ایله قابوده باقدیم هرکس منازل جنتی
المش وبکا منزل قالمامش فیقال له اتذکر الزمان الذی کنت فیه
پس رجل معهوده دیرلرکه دنیاده ایکن بولندوغک زمانی خاطره کتورر
کلدی یعنی بو زمانی دنیا زمانینه می قیاس ایدرسین که دنیاده هرکس
منزلنده اوتوروب غیری یه طوره جق منزل قالمدیغی وقتده اوله
کیفیت کبی می ظن ایدرسین فیقول نعم رجل معهود جوابنده نعم
دنیا زمانی خاطره خطور ایدوب بکا منزل قالمدی دیو رجوع ایتدم دیه
فیقال له تمن پس رجل معهوده دیرلرکه دنیاده اولان احواله قیاس
ایتمیوب هر نیجه واسع منزل و باغ و بستان و انهار و اشجار و جنتده
درونکه خطور ایدر انی ایسته که دریغ اولنماز قال رسول اکرم دیدیکه
فیتمنی رجل معهود حصولنه قریب اولوب اولمیه جغنده قطع نظر
خاطرینه اشیاء مذکوره دن خطور ایدنی استر فیقال پس اکا

دیر

دیرلرکه فان لک الذی تمنیت وعشرة اضعاف الدنیا
تحقیق سنک ایچون دردر آرزو ایتدیکک مقداری ودخی طولا
وعرضا دنیانک اون مثلی قال رسول اکرم دیدیکه رجل معهود
کندو حقنده ظهور ایدن کرم الهی واحسان نامتناهی مشاهده
ایدوب بغایه سرورندن لسان جسارتی کشاده و وضع
کستاخانه یی اجرایه جرأت ایدوب فیقول دیرکه اتسخر بی وانت
الملک یا رب کلام مذکور ایله سن بنی استهزا می ایدرسین حال بوکه سن
بر پادشاه عظیم الشان وحاکم باهر البرهان ومالک ملک جهان وخالق
کون ومکان سین وبن بر عبد حقیر وضعیف پر تقصیرم که سنک سده
کرمکدن غیری مستندم وعتبه مرحمتکدن ماعدا مستندم یوقدر
لایق میدر که بنی استهزا ومسخره ایده رسوا ایدرسین فضحی اولمیه
یا رب قد اخذ الناس قولی کذلک وانت الملک کلامی قرینه سیله خطاب جناب
حضرت ذی الجلاله اوله لکن بو کلام کستاخانه رجل معهوددن صدور
ایتدیکی مدت بسیار وزمان بی شمار سوخته لهیب نار اولوب جمله دن صکره
دریای آتشی دورده ساحل نجاته چیقمش ایکن نامول وغیر مأمول مشمول

وغير مستولي نعم فرواه واحسنا بى يا يا نائل اولعله هجوم حيثيت دهشت
وغلبه عساكر حيرت فر بودى بيهوش ونغايه مدهوش اتدكى
ايچون در واكر خطا مخاطب ملكدر ولود ايسه تنبيه كيم يقال آنى
تأييد ايدر چنداه كستاخ لغه محمل ولور والله اعلم معلوم وله كه
السخر فى لفظى اصول معتمده و نسخ مصححه ده با موحده ايله وبعض
نسخه ده نون ايله واقع اولدى كه ايكيسى دخى روايت در صاحب
قاموس سخر منه وبه كفرح ديديكى نون ايله روايتده اسخر منى تقديرنده
نوع ها فضيت اوزره منصوب اولور قال ابن مسعود ديديكى كه رجل
معهود بك كلمات غريبه والفاظ عجيبه سين بيان ايدر وقده فلقد
رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم ضحك حتى بدت نواجذه
رسول اكرمي تحقيق كوردم كه خنده ايتديلر بر رتبه ده كه حتى نواجذى
ظاهر اولدى نواجذنا جذك جمعيدر كه مشهورده آزو ديشلره
اطلاق اولنور كه جمله ديشلرك نهايتيدر بعضيلر مطلقا آزو ديشى
وبعضيلر انيابه قريب اولان ديشلردر ديديلر ومعناى مشهور
مراد اولندقده جل ضحكه التبسم حديثنه منافى اولمسون ايچون

مقصود

مقصود ضحكده مبالغه اولور ومعناى حقيقى مراد اولنمق بغايه تاويل
لطيف ووجه وجيهدر والله اعلم الحديث الثامن حدثنا قتيبة بن
سعيد حدثنا ابو الاحوص عن ابى اسحق عن على بن ربيعة قال شهدت عليا رض
اتى بدابة با تعديه ايچون وجمله فاعل يا مفعولدن حالدر ليركبها
يعنى على بن ربيعه ديدى كه حضرت علينك حضورلرنده بولوندم بينمك
اكا بر دابه كتورلديكى حالده فلما وضع رجله فى الركاب قال بسم الله
چونكه على رض دابه مزبوره يه ركوب صددنده اياغنى اوزنكى يه وضع
مراد ايلدى بسم الله ديدى مخفى اولميه كه على بو عملى رسول اكرمه اقتدا
وبا اثردر كه رسول اكرم دخى بو عملى نوح عليه السلامدن سفينه يه
ركوب اتديكى وقتده اتديكى عملدن اخذ ايدوب نوحه اقتدا ايچون
اغتنم اوله كه نوح قومنه اركبوا فيها بسم الله ديو امر ايلدى نوح مركب
بحريه يه ركوب وقتنده اتديكى عملى رسول اكرم مركب بريه يه
ركوب وقتنده اجرا ايلدى قال الله تعالى فبهداهم اقتده فلما
استوى على ظهرها قال الحمد لله چونكه على رض دابه
مزبوره نك صيرتى اوزرنده قرار داده اولدى الحمد لله ديكى

بو عملی دخی دسلی اکرمك عملنه اتباعا ودسلی اکرم وجعل لکم
من الفلك والانعام ما ترکبون لتستووا علی ظهوره ثم تذکروا
نعمة ربکم اذا استویتم علیه نظم کریمنك موجبیله عملا دیر ثم قال
علی رض دابه اوزرینه مستوی اولدقده صکره دابه قویه نك
انسان ضعیفه انقیاد وتذللندن تعجب ایدوب دیدی که سبحان
الذی سخر لنا هذا وما کنا له مقرنین وانا الی ربنا لمنقلبون
یعنی بن اول ذات واجب الوجودی نقایصدن تنزیه ایدرم که بونی
بزه مسخر ایتدی یعنی ذابه نوعینی تسخیر وتذلیل ومنقاد ایلدی
اکر لطفا وکرما تسخیر ایتمش اولمیه ایدی بیزلرك تسخیرینه قادر اوله
مزایدك وتحقیق بیزی کثم عدمدن صحرای وجوده کتوروب وجه لایق
اوزره مرتبه مز اولان حضرت اللهك حکم وامرینه وقضا وقدرینه
رجوع ایدیجیلریز ثم قال بو تسبیحی سویلدکدن صکره تسخیر نعمتنه
شکر ایچون الحمد لله دیدی ثلاثا اوچ کره ودخی الله اکبر دیدی ثلاثا
اوچ کره حمد اول نعمت حاصله نك حصولی وحمد ثانی نعمت اخرینك وصولنه
تفاؤل وحمد ثالث نعمتك حصولی سببیله محنتك زوالی ایچوندر

وتکبیر

وتکبیر اوّلی حضرت ذی الجلالك کبریا وعظمتنه وتکبیر ثانی
اول ذات کریمه نك تکریمه وتکبیر ثالث حضرت حکم وکیف استوی
مکانیدن منزه اولدیغنه اشارتدر سبحانك یا رب بن سنی
تنزیه کلی ایله تنزیه ایدرم ونقایصدن که سنك ذات وصفاتك
شینی ایراث ایدر انی ظلمت نفسی تحقیق بن نفسمه ظلم ایتدم سنك
احسان ایتدیکك نعم متواترهنك شکرینی کرکی کبی ادا ایتمدیکمدن
ناشی فاغفر لی سن بنك صدور ایدن خطایامی دامن لطف و
کرمك ایله ستر ایله و بویابده سنك آستانه مرحمتکدن
غیری ملجأ و پناهم و سنك عتبه مغفرتکدن ماعدا امیدگاهم
یوقدر فانه لا یغفر الذنوب الا انت زیرا انسانك ذنوبنی کمسنه
مغفرت ایتمز الا سن ایدرسین ثم ضحك کلمات مزبوره ایله بو سؤالك
قبول حضرت واهب المسؤلدن نیاز ایتدکدن صکره علی رض کولدی ابن
ربیعه دیدی که فقلت له علینك کولدیکنی کوردیکمده دیدم که
من ای شیء ضحکت قنقی شیدن کولدك وکولمکه سبب نه در
یا امیر المؤمنین بو کلام دلالت ایدر که بو واقعه علینك ایام

انام خالد فتنده اوله بعض نسخه‌ده فقال له واقع اولدی که تکلمدن غیبته
انتقال ایله التفات قبیلندندر لکن ظاهر اولان بودر که راوی
معنا روایت ایتدیکی ایچون نقلنی قصدی ایله قال دیدی وبعض نسخه‌ده
من ای شیء تضحك واقع اولدی قال علی رض جوابنده دیدی که
رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم صنع کما صنعت ثم ضحك
یعنی رسول اکرمی بعینه قولا وفعلا بنم ایتدیکیم کبی ایدر کوردم
وصکره کولدی انی دخی کوردم بو وقتده کولدکلرینک سرینه
مطلع اولمق ایچون فقلت من ای شیء ضحکت قنغی شیدن ضحك
ایتدیکز وکولدیککزه سبب ندر یا رسول الله دیدم قال
رسول اکرم جوابنده دیدی که ان ربك لیعجب من عبده تحقیق سنك
ربك بنده سندن عجب ایدر یعنی راضی اولور وحظ ایدر اذا قال
رب اغفرلی ذنوبی اول وقتده که بنده‌سی ذنب یا رب بنم
کناهلرمی مغفرت ایله دیو تضرع ونیاز ایدر یعلم انه
لا یغفر الذنوب احد غیری اول حالده نیاز ایدر که بیلور که
نشانی بنده غیری بر کمسنه کناه مغفرت ایتمز حاصلی بنده کنهکار

هر از

هر از عجز وافتقار ایله بنده مغفرت رجا ایدر بندن غیری
بر فرد کناه مغفرت ایتمه جکین بیلدیکی حالده عبدك بو وجه
ایله نیاز واعتقادنده حضرت الله خوشنود اولور وحدیث قدسیده
وارد اولدی که یا ملائکتی قد استحیی من عبدی هذا ولیس رب غیری
فقد عفوت عنه وغفرت له معلوم اوله یعلم جمله‌سی قال لك فاعلنده
حالدر اذا قال العبد حال کونه عالما یا خود غیر غافل انه تقدیرنده
بعض نسخه‌ده غیری موضعنده غیرك واقع اولدی حسنی ظاهر اولان
بودر زیرا بو کلام رسول اکرم کلامیدر حضرت الله کلامی دکلدر
دیدی پس بو وجه اوزره یعلم یعجبده بدل یا خود یعجبده ربه
راجع ضمیر مستکندن حالا زمنه ندر ودخی معلوم اوله که تعجب انفعال
نفسانی قبیلندندر ولغه حقیقه آنی حق جل وعلا یه اسناد جائز
دکلدر لهذا بعضیلر بو مقامده تعجبدن مراد استعظام مراددر
زیرا بر کمسنه ضحك ایتسه تعجب ایلدیکی شیئی استعظام ایتدیکی
ایچون ضحك ایدر دیدی وبعضیلر دیدیلر که عبدك علم مذکوری
چندان استعظامه لایق دکلدر پس اولی اولان تعجبدن مراد غایتی حد که

رضادر ورضانك عموسى بنده مدينه حزيل ثواب احسان ايتمكدر
حتى رسول اكرم ضحك ايتديكى بو معنادن فرح ناك اولديغى ايچوندر
وعلى الدوام ضحك ايتديكى رسول اكرمك بو كيفيتى تذكر ايدوب زياده
مسرور اولديغى ايچوندر مجرد رسول اكرمه تقليد ايچون كلدر ديو
ضحك اختيارى اولمز لكن منجى دكلدر كه سابقا ذكر اولنان حديث قدسى
مقتضاسى اوزره عبدك علم زبورى عند الله مستعظم اولديغى محل تعجب
دكلدر خصوصا عبدك فاعل حقيقى منفرد بتحقيق حضرت الله در اعتقاده لوه
دستكير كنهكارلره ملجا و مصير فقط اول ذات خجسته صفاتدر ديو
اعتقاد ايتديكى جرمنه اعتراف ايدوب وفور كرمندن استمداد وهر دلدر
وانكسار و نياز وافتقار ايله روى تضرع وابتهالى سوده خدكاه وهب
الامال ايتديكى هر وجهله استعظامه لايق وهر خصوصله خداى كريمك
رحمت الهيه يه انسب واوفق در مع هذا رسول اكرم سبب ضحكى
بيان صددنده معناى استعظامدن لفظ تعجب ايله تعبير بيورديقلرى
دقيقه اينقدن حالى دكلدر ملاحظه اولنه والله اعلم الحديث التاسع
حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن عبد الله الانصارى حدثنا ابن عون

عن محمد

عن محمد بن محمد بن الاسود عن عامر بن سعد بن ابى وقاص الزهرى
القرشى قال عامر قال سعد ترجمه سى عن قريب ذكر اولنور لقد
رايت النبى صلى الله عليه وسلم ضحك يوم الخندق حتى بدت
نواجذه يعنى سعد ديدى كه تحقيق بن رسول اكرمى كوردم كه
يوم خندقده خنده ايتدى بر مرتبه ده كه نواجذى ظاهر اولدى
قال عامر ديديكه سعددن بو كلامى استماع ايتدكده بو مرتبه ده
رسول اكرمك ضحككك كيفيتنه وسببنه مطلع اولمق ايچون قلت
سعده ديدم كه كيف رسول اكرمك يوم خندقده خنده سى نه
كيفيتده ونه سببدن اولمش ايدى قال سعد جوابنده ديديكه
كان رجل معه ترس بر رجل وار ايدى كه يانند قالقانى وار
وكان سعد راميا سعد بن ابى وقاص دخى بغايت ير انداز وآتيجى يعنى
اوق اوزخطا ايدر ايدى وكان يقول كذا وكذا بالترس و
رجل معهود شويله وبويله ايدر ايدى قالقانى ايله يعنى قالقانى
كامى صاغنه وكامى صولنه چويرور ايدى كه يغطى جبهته جبهه سنى
اورتديكى حالده يعنى قالقانى چويرمكدن مقصدى جبهه سنه

كيفكان نخ

بردة ایدوب اوق طوتوغنه سوزه دیوایدی فحی اولمیه بو مقامده واقع
اولان یقول یفعل معناسنه در صاحب نهایه دیدیکه عرب قولی لفظیله جمیع
افعالدن تعبیر ایدرلر کلام ولساندن غیریه اطلاق ایدرلر قال بیده
وقال برجله دیرلر مشی وقال بثوبه دیرلر رفعه وقال بالترس دیرلر
اشار وقلب معناسنه یعنی قلبه اوزره بالترس لفظی یقول به متعلق
اولوب کذا وکذا نونسنی جمع دیدیکی کیفیتنی بیان اولور ضمنی دیدیکی که
بالترس یعطی به متعلق ویقول یتکلم معناسنه وکذا وکذا رجل معهودک
رسول اکرمه واصحابنه دشنام ایدوب ناسزا کلام ایتدیکی کنایه اولور
یعنی رجل مزبور رسول اکرم واصحابنه کرامه ناسزا سویلر ایدی قالقانی ایله
جبهه سنی ستر ایتدیکی حالده اوق اصابت ایتمسون دیو ودخی معلوم وله
که قال قلت کیف کلامنده اولان قال ده ضمیر متکلمک مرجعنده
اختلاف ایتدیلر بعضیلر عامره راجع دردیدیلر پس بو وجه اوزره قال
کانده اولان قاده ضمیر متکلم سعده راجع اولوب تکلمده غیبة
التفات یاخود نقل بالمعنی قبیلندن اولور وبعضیلر ضمیر اول محمد بن
الاسوده وضمیر ثانی عامره راجعدر دیدیکی اوزره اشکال یوقدر

فنزع

فنزع له سعد بسهم پس رجل مزبوره رمی وضرب ایچون سعد
تیرکشندن بر اوق چیقاردی وفرصتنی کوزتدی فلما رفع
رأسه چونکه رجل معهود باشنی قالقاننک آلتندن قالدردی
جبهه سی کورندی رماه سعد اوقی مزبوره آتدی فلم تخطئ
هذه مزبورک جبهه سی خطا ایتمدی منه سهم مزبور مذکورده
بلکه اوق جبهه سنه اصابت ایتدی وعامر سعد کلامنده واقع اولان هذه
لفظنک مشار الیهنی بیان ایدوب دیدیکه یعنی سعد هذه قولیله
مراد ایتدی جبهته رجل معهودک جبهه سنی وتخطئ تانک ضمی وخانک
سکونی وطانک کسری وآخرنده همزه ساکنه ایله در وبعض نسخه ده
تانک فتحی وطانک ضمی ایله بلا همز واقع اولدی مخفی اولمیه که کلام
مذکورده قلب وار در عرضت الناقة علی الحوض کبی زیرا اوق جبهه
سنده خطا ایتمدی موضعنده جبهه سی اوقده خطا ایتمدی دیو تعبیر
اولندی وانقلب رجل معهود اردی سمتیه دوشدی وشال
برجله واضطرب ایندن آیاغنی قالدردی شالت الناقة بذنبها
واشالته دیرلر دفعه معناسنه وبا تقویة عمل ایچون مزیددر وبعض نسخه ده

اشالت واقع اولدیکه باتوکید تعدیه ایچون مزید در **فضحك النبی صلی الله علیه وسلم حتی بدت نواجذه** پس رسول اکرم سعدك رجل معهودی قتلنده وحشمته سهمك کیفیت غریبه اوزره اصابتنده واضطرابندن ناشی یاغنی قالدردیغنده تعجب ایدوب ضحك اتدی بیوردیلر که نواجذی ظاهر اولدی عامر سعددن رسول اکرمك سبب ضحکنی استماع اتدکده خاطرینه خطور اتدی که رجل مزبور یاغنی قالدردقده کشف عورت بولونمغله رسول اکرمك ضحکنده انك دخی مدخلی وارمی اوله دیو پس بو خاطره یی دفع ایچون سعددن سؤال آخر اتدیکنی وانك دخی جوابنی بیان ایدوب دیدی **قلت** سعده دیدیم که **من ای شیئ ضحك** رسول اکرم اول وقتده نه شیدن کولدی وسبب اولدی **قال** سعد جوابنده دیدی که **من فعله بالرجل** سعدك رجل معهوده اتدیکی ایشدن کولدی حاشا مزبورك انکشاف عورتندن کولمدی بلکه عدو اللهك مقتول اولدیغنده شاد وخرم خصوصا کیفیت غریبه وحالت عجیبه وطنطا واضطرابیله جانی چیقمسی حاصل

قعو جحیم

تعو جحیم اولدیغنه متعجبا اولدیغی ایچون کولدی والا انکشاف عورت ایچون ضحك مکارم اخلاق قدرندن بعید اولدیغندن ماعدا حربی نك قصدی عورتنه نظر حرام ایدی والله اعلم وصلی علی محمد وآله

## **باب ما جاء فی صفة مزاح رسول الله صلی الله علیه وسلم**

مزاح صاحب نهایه دیدیکی کی دعابه یعنی لاغ ولطیفه معناسنه در مزاح ضم ایله اسم وکسر ایله مازحه نك مصدریدر وصاحب قاموس مزح کمنع مزحا بالضم دیدی ومعناسی غیر ایله انبساطدر که اذیته موجب اولمیه متضمن اولمق شرطیله مشروطدر ولهذا هزؤ وسخریه دن ممتاز اولدی وبو مقامده ضم ایله اولان مزاح مراددر کسر ایله اولان دکلدر زیرا کسر ایله مزاح مفاعله بابندن مصدردر ومفاعل صیغه سی مغالبه یاخود مبالغه ایچون اولمغله رسول اکرم حقنده اطلاقی صحیح دکلدر معلوم اوله که مصنف جامعنده ابن عباسدن تخریج اتدی که رسول اکرم بیوردیلر که لا تمار اخاك ولا تمازحه یعنی دینا قرنداشکه معارضه وانکله مجادله ولاغ ولطیفه ایلمه نووی دیدی که منهی اولان مزاح افراط وهمیشه دوام ایله اولان مزاحدر زیرا بو مزاح ضحك وقسوت قلب ایراث وذکر الله ومهمات دینیه تفکرده

اشتغال ایدر واکثریا ایذا وجوده مؤدی وحقد وحسده مفضی اولوب
مهابت ووقاری اسقاط ایدر فاما امور مذکوره دن سالم اولان مزاح
مباح در که رسول اکرمک احیانا مخاطبی تطییب وآنکله انسیت تحصیلی
ایچون ایتدیکی بو نوعدندر پس بو وجه اوزره اولان مزاح سنت حسنه
در وشیوهٔ مستحبه در والله اعلم یعنی بو بابده رسول اکرمک مزاح ولطیفه
لرینک کیفیتی حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در مصنف
بو بابده آلتی حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا محمود بن غیلان
حدثنا ابو اسامة عن شریك عن عاصم الاحول عن انس بن مالك قال
ان النبی صلی الله علیه وسلم قال له یا ذا الاذنین یعنی انس دیدی که
رسول اکرم بکا یا ایکی قولاقلی دیو سویلدی صاحب نهایه بو کلامدن مقصد
مناقب اولان کمسنه یه سویلنیلن کلامی کوکلی کبی استماع ایتمکه ترغیب وتنبیه در
زیرا سمع خاصه سی اوندر ایله اولور حق سبحانه وتعالی بو کمسنه یه ایکی قولاق احسان
ایلدیکنده او کمسنه القا اولنان کلامدن غافل اولوب حسن اصغا ایله اهتمام
ایتمه یه عند الله معذور اولمز وبعضیلر کلام مذکور رسول اکرمك لطایفندن
در دیدیلر دیدیکی معنی دکلدر که وجه اخیر مصنفک سوقنه مناسب در هذا

شیخده

شیخده روایت ایتدی دیدیکه قال محمود بن غیلان قال ابو اسامة یعنی بنم
شیخم اولان محمود شیخی اولان ابو اسامه دن رسول اکرمك یا ذا الاذنین
قولنده مرادلرینی تفسیرده حتی شویله روایت ایتدی که یعنی رسول
اکرم قول مذکور ایله مراد ایدر یمازحه انس بن مالکه لطیفه لیدیر دیدکه
انس اون یاشنده ایکن رسول اکرمك خدمت شریفه لریله سرفراز
اولوب صغیر اولدیغی ایچون اکا بو کلام ایله لطیفه قصد ایتمش اولدیلر
واسمی ایله ندا ایتمیوب بو لفظ ایله ندا ایتدکلری شویله معنایی ایهام ایدرکه
انك حواسی مابیننده ایکی قولاقدن غیری حسی یوقدر ومحتملدرکه
انسك قولاقلری غیری کمسنه لرك قولاقلری کبی اولمغله لطیفه یی
اذنلرینه متعلق کلامه تخصیص ایتمش اوله لر والله اعلم بعض نسخه ده
محمود موضعنده ابو عیسی واقع اولدی که مراد مصنف در یمازحه
اکرچه فعل مضارع در لکن بو مقامده مصدری اولان مزاح مراددر
تسمع بالمعیدی ده ذکر اولنه جزء طریقیله سماع مراد اولدیغی
کبی خاطر فاتره خطور ایدرکه یعنی ده ضمیر مستتر انسه راجع
اولوب یمازحه قولی قال له یا ذا الاذنین جمله سی تفسیری اوله یعنی

انسك رسول اكرم بكا يا ذا الاذنين ديوبنده امتدی دیمکده
مرادی رسول اكرم بكا لطيفه ايدردی بو كلام ايله دیمکدر ومضاعف
لفظيله تفسير اولنديغی استمرار معناسنی افاده ايچوندر یعنی بكا
همیشه بو لفظ ايله لطيفه ايدردی واذنبا اذهما مستقيمه عندنده
ظاهردر كه قولاغی بوری بیوکره تکلم ایله مراد لطیفه اولدیغی متعین
اولمز والله الموفق وكلام مذكور تجريددن خالی دكلدر ديو لمقتضای
ظاهر قالی ديمك ايدی ياخود نقل بالمعنی قبيلندندر والله اعلم
الحديث الثانی حدثنا هناد بن السری سينك فتحی ورانك
كسری ويانك تشديديله در حدثنا وكيع عن شعبة عن ابی التياح
يانك تشديديله اسمی يزيد بن حميد در عن انس بن مالك قال ان مثقله
دن مخففه در انه كان النبی صلی الله عليه وسلم تقديرنده و ليخا
لطنا ده اولان لام لام فارقه در وبعض نسخه ده ليخالطنا واقع اولمش
یعنی انس ديدی كه تحقيق شاد رسول اكرم بزم ايله خلطه ومطايبه
ايدر ايدی بر مرتبه ده كه بنم ابو عمير كنيه سيله مشهور برلام برادرم
وار ايدی كه نغير ديدكلری بر قوش ايله صغر سن حسبيله علاقه

سی اولوب اول قوش ايله اوينار ايدی ناگاه مزبور نغير طعمه
شاهين اجل اولمغله برادرم منكدر اولمش ايدی حتی يقول للاخ
الصغير حتی بنم مزبور كوچك برادرمی تطييب ايچون لطيفه طريقيله
دير ايدی كه يا ابا عمير ما فعل النغير يا ابا عمير نغيرك نه ايشلدی
عمير تصغير صيغه سيله در كه كنيته بن طلحة بن زيد بن سهل الانصاری
در فعل معلوم ومجهول صيغه سی اولمق محتملدر نغير نونك ضمی
وغين معجمه نك فتحيله نغر لفظنك تصغيريدر كه مفردی نغرة در
همزة وزننده كه سرچه كبی بر قوش در قيرمزی بورونلو بعضيلر
سرچه در وبعضيلر بورنی كوچك وباشی قيرمزی بر قوش در
ديديلر وبعضيلر ديديلر كه اهل مدينه نك بلبل ديدكلری قوش در
نووی ديدی كه كلمه حتی يخالطنا قولنك نهايتی در ومتكلم مع الغير ضميری
انس واهل بيتندن كنايه در انتهی يخالطنا ای باهلنا كلهم حتی
الصبی وحتی المداعبة معه وحتی السؤال عن فعل نغير تقديرنده
ورسول اكرمك بو كلامنده ثانی اولان شيئه تعلق ايتمك لايق
اولمديغنه ايما وار در ودفعه كيم حكايت اولنور كه بر شخصك مانند

يوسف بيو معشوق دل داده سی وار ايلدی ناكاه انی كوك
شيركير اجل ديوه دنداه وفات ايتمكله هميشه بلبلين خوش حكو خوو دن ايكلر
باد حسرت مصدش خار بريشانه دله كرد نغمه سين هم آهنك
كوبه سوز وكداز ايدر ايدی بيو عارف اول عاشق دلفكارك
شب ورو ذكر بيه خونين ايله آه وانيين كورب ديكی كلم الحمد
الحی الذی لا يموت ولطفه لا يفوت وعب ديكی كه فعل موثر
حقيقتدن حاصل اولان تأثيردر مطلقا وعمل اول فعلدر كه
حيوانده قصد واختيار ايله صدور ايتمش اوله وعمل فعلدن
خاص دردير افعل اول حيوانه دخی نسبت اولنور كه آنده فعل
بلا قصد صدور ايتمش اوله وكامی جماداته دخی نسبت اولنور
ديكی امدی ما فعل معلوم صيغه سيله اولورايسه تغيره فعلی
لازم كلمسون ديو ما حال النغير وشانه تأويلنده اولمق لازمدر
ومجهول صيغه سيله اولورب فاعل حضرت الله اولمغله فعل حقيقی
اوزره جاری قال ابو عيسى وفقه هذا الحديث ان النبی صلی الله
عليه وسلم كان يمازح يعنی مصنف ديكی كه مذكوره استنباط



اولنان مسائل فقهيه بودركه رسول اكرم احيانا مزاح ولطيفه ايدر ايدی
پس بقا بنيانه اولمندی بغی وحباوزده مزاح ولاع ولطيفه مستحب
اولور وفيه انه كنى نونك تشديديله تفعيل بابندن در يس
مفعول ثانيسی محذوف اولوب حرف با ايله وبلا باء تقديراولنمق
جائزدر وبعض نسخه ده نونك تخفيفيله ثلاثی دن اولمق اوزره
واقع اولدی كه حرف با ايله تقدير اولنمق لازمدر پس غلاما
صغيرا بقوله يا ابا عمير فقال يا ابا عمير تقديرنده اولور يعنی
وحضی حديث مذكورده وارددركه رسول اكرم غلام صغيری كنيه
سيله ندا ايدوب يا ابا عمير ديكی معلوم اوله كه محتملدر كه صغير
ايكن بوده ابو عمير ايله تكنيه همان اول وقت رسول اكرمك لسانندن
صدور ايتمش اوله يا خود اول وقتدن مقدم بو كنيه ايله تكنيه
اولنمش ايدی كه رسول اكرم شبيه اسمندن ابو عمير كنيه سنه
عدول بيوردقلری سجعه رعايت ايچون اوله ومنهی اولان سجع
تكلف طبع ايله اولان سجعه محمولدر حتی بعضی ديكی كه بو حديثده
كلام عرده سجعك جوازنه دليل واردر ورسول اكرمدن صدور

ایله کلمات منسجمهٔ جواهر نظام محاط دائرهٔ تعداد اولدی دیمکدر اللهم

انی اعوذ بك من علم لا ینفع وقلب لا یخشع ونفس لا تشبع ومن دعوة

لا تسمع ومن هؤلاء الاربع خلاصه کلام بودرکه بو مقوله تکنیه

کذب عد اولنمیوب معدود دکلدر زیرا تکنیه ده مقصود مجرد توقیر

وتفأل در ولفظ کنیه ده استفاده اولنان اب وابن وام دکلدر

ودخی معلوم اوله ابن حجر عسقلانی دیدی که لفظ عمیر عمرك تصغیری

اولمغله رسول اکرمك صغیر بوده ابو عمیر اطلاق اتدکلری انك

قصر مدت حیاتنه ایما در که نفس الامرده صغیر بوده رسول اکرم بویه

دقلری اوزره حال صغرنده وفات اتدی لکن مخفی دکلدرکه بو مقوله

کلام ایله تشأم رسول اکرمك اخلاق حمیده واقوال پسندیده لرندن

بغایت مستبعد اولدیغندن غیری قول مذکور اقتضا ایدرکه صغیر بوده

کنیه معهوده ایله تکنیه اولنان ارده رسول اکرم لسانلرندن صدور

اتمش اوله واول وقتده اول صغیر بوده بو کنیه یی هیچ فرد

اطلاق اتمیه مع هذا بخاری ومسلم انسدن شویله تخریج اتدیلرکه

قال کان رسول الله صلعم احسن الناس خلقا وکان لی اخ یقال له ابو عمیر وکان

له نغیر

له نغیر یلعب به فمات فدخل النبی صلعم فرآه حزینا فقال ما شأنه قالوا

مات نغیره فقال یا ابا عمیر ما فعل النغیر ودخی لفظ عمیر عمرك مصغری

ولفظ مذکور عا اوله ارده رسول اکرم تکلم بیوردقلری تسلیم اولندیغی

صورتده نغیرك قصر عمرینه ایما اولمق بغایت انسب ومقام تعزیه یه اوفقدر

کویا رسول اکرم صغیر بوده دیدی که یا صاحب نغیره سن صاغ اول

زیرا نغیره نك عمری قصیر اولمغله یتیم سرینی اجل رشته سی پای حیاتنی

بریده ایدوب صحرای عدمه پرواز اتدی وتنکنای فناده فسحت

سرای بقایه کتدی کل من علیها فان موجبنجه انك وفاتندن محزون و

غوابنده مغبون اولمق لایق دکلدر والله اعلم وفیه انه لا بأس ان یعطی

الصغیر بعض نسخه ده ان یعطی الصبی واقع اولدی الطیر بعض نسخه ده

الطایر واقع اولدی لیلعب به یعنی ودخی حدیث مذکورده صبی

صغیره اوینامق ایچون قوش ویرلمکه باس اولمدیغنه اشارة واردر

لکن صغیر بوده قوشه جور اتمدیکی معلوم اولدیغی صورتده ودخی

حدیث مذکورده صغیره استمالت وخاطرینی تطییب وقلبنه القاء سرور

جوازینه اشارة واردر وصغیر ایله تقییدده استفاده اولنورکه صبی

كبيو قوشی ايله اوينا مقدن منع اولنه وانما قال له النبي صلى الله عليه وسلم
رسول اكرم صغيره زبوده يا ابا عمير ما فعل النغير لفظی بو سببدن سؤال ايلدی
كه لانه كان له نغير فيلعب به فمات فحزن الغلام عليه فمازحه النبي
صلى الله عليه وسلم زيرا شان غلامه زبورك بير نغيری وار ايدی كه انكله
اوينار ايدی ناكاه نغير وفات ايتمكله غلام محزون اولدی پس رسول اكرم
غلامی تطييب ايچون لطيفه ايلدی فقال رسول اكرم غلام زبوره يا ابا عمير
ما فعل النغير ديديكی مخفی اولميه كه بنا شيخين انس دن روايت ايتدكلری
حيث دن معلوم اولدی كه رسول اكرم غلامك حزننی كوردكی سببدن سؤال
ايتدكده نغيرك موتندن خبر ويرمشلر ايدی پس نغيرك موتی معلوم شريفلری ايدی
ايكن نيه ما فعل النغير ديو سؤال بيوردیلر كه هذا علما ديديلر كه انسان
بيلديكی شيدن سؤال ايتمكه با بوقدر ميرك ديديكی كه حديث مذكورده امرأة
اجنبية بولونن خانه يه داخل اولمق نفسنده اما بی اولاده كسنه يه جائز اولدیغنه
دليل واردر بعض شراح ميركك بو قولنه اعتراض ايلدی وهذا استدلال غريب
واستنباط عجيب اذ ليس في الحديث ذكر المرأة مطلقا ديديكی خاطر فاتره خطور
ايلدكه ميرك بو استدلالی اول حديثده كه رسول الله صلعم ليخالطنا





لطفنده اخذ ايتدی خصوصا معترض غريب نووی ده وضمير الجمع لانس
واهل بيته ای انتهى مخالطة باهلنا كلهم ديو نقل ايتمش ايكن فاضل
مقومه بو مرتبه تشنيع دائره انصافدن خارج ملكه مدارج غفلته
دارج ومعارج تعصبه عارج دردر والله الموفق الى طريق السداد الحديث
الثالث حدثنا عباس بن محمد الدوری ذالك ضميله ابانا علی
بن الحسن بن الشقيق بعض نسخه ده الحسين واقع اولدی كه ميرك غلط
دردیكی ابانا عبد الله بن المبارك عن اسامة بن زيد عن سعيد
المقبری ميمك فتحی وقافك سكونيله وباء موحده نك ضمی وفتحيله در
عن ابی هريرة قال قالوا يا رسول الله انك تداعبنا تائك
ضمی ودال مهمله وعينك كسری وباء موحده نك ضميله مداعبه دن
نا خود ذهتما زحنا معنا يعنی ابو هريره ديدی كه رسول اكرمه ديديلر كه
يا رسول الله سن بزی مزاحدن منع ايدرسين وسنك هر وجهله
امر ونهيك مطاع وقول وفعليك واجب الاتباع در مع هذا
سن بزكله كوزه بزم ايله مزاح ايدرسن بونك حكمتی نه در قال رسول
اكرم جوابنده ديديكه بنم سزی منع ايتمش ايكن مزاح ايتديكمك سری

انی لا اقول الا حقا بن تحقیق حقده غیری تکلم ایتمم حتی مزاحمده
دخی حق تکلم ایدرم امدی سیز دخی مزاح وقتنده باطل سویلیوب
انده کذب وفسوقه قلبه مؤدی اولهجق مرتبه ضحکه سبب اولوب
استهزا وسخریه یه مفضی اولمیه جغندن امین اولورسه کز سزه دخی
مزاح مباح اولور وبعض نسخه ده تداعبنا یعنی تمازحنا واقع اولدیکه
تفسیری مذکور مصنف یاخود بعض مشایخ کلامندن اولور وبعض نسخه ده
تداعبنا موضعنده تلاعبنا واقع اولدی والله اعلم الحدیث الرابع
حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا خالد بن عبد الله عن حمید بصیغه مصغر
عن انس بن مالک ان رجلا استحمل رسول الله صلی الله علیه وسلم
یعنی انس دیدیکه بر آدم کمسنه رسول اکرم حضورلرینه کلوب بینه
جك بر دابه استدی دیدیکه بکا بر حموله ویرکه اکا رکوب ایده
یم فقال رسول اکرم رجل معهودك اوغوزلوغنی کوروب لطیفه
ایله دیدیکه انی حاملک علی ولد ناقة یا فلان بن سنی تحقیق ناقه ولدینه
یعنی دیشی دوه دن طوغمش دابه یه بیندیررم دیدیکده پس رجل
معهود رسول اکرمك ولد ناقه قولندن متبادر اولان یعنی اوزره اشتر بچه

یعنی

یعنی دوه یاورسی معناسنه انتقال ایدوب کوچك دیمك اولمق
اوزره فهم ایتمکله فقال دیدیکه یا رسول الله بن جنابکزم نسنا کون
ده بنی کوتوره جك صالح دابه نیاز ایتدم ما اصنع بولد الناقة
بن دوه یاورسی ایله نه ایشلیه یم واشتر بچه بنی نجه کوتوره
فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم رسول اکرم رجل معهوده حقیقت
حالی تفهیم ایچون دیدیکه یا رجل وهل تلد الابل الا النوق
مطلقا اشتری وحوه نك صغیر وکبیری ناقه دن یعنی دیشی دوه
دن غیری حیوان طوغورمی امدی بنم ولد ناقه دن مرادم ذکوری صالح
دوه دن طوغمش بویوك دوه در زیرا اول دخی ناقه ولدیدر پس
رسول اکرمك بو کلامی کوهر انتظاملرندن رجل معهودی خاصة وسائر
لری عامة شو معنایه ارشاد واردرکه بر شخص بر کلامی استماع ایتدکده
مادام که اول کلامك غورینه واصل ومعنای مقصودنه وجه لایق
اوزره نائل اولمیه آنی رد ایتمکه مبادرت وانی تزییفه مسارعت ایتمیه
والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا اسحق بن منصور حدثنا عبد الرزاق
حدثنا معمر عن ثابت عن انس بن مالک ان رجلا من اهل البادیة کان

اسمه زاهراً که ابن حرام الاشجعی‌در که بادیه نشین اولوب بادیه‌دن
کاهی رسول اکرمك زیارتنه کلدکجه بادیه‌ده حاصل اولان بعضی
هدیه اوت و میوه و چچك کتوررایدی و رسول اکرمك حقنده
لکل حاضر بادیة و بادیة آل محمد زاهر بن حرام یعنی هر شهرلونك
بر بادیه نشین دوستی اولور و آل محمدك بادیه نشین دوستی
زاهر بن حرامدر دیو بیوررلرایدی وکان یُهدی یانك ضمیری
اهدادن ماخوذ فعل مضارع در و ضمیر مستتر زاهره راجع در
الی النبی صلی الله علیه وسلم هدیة من البادیة یعنی زاهر بو
رسول اکرمك زیارتنه کلدکجه چولده حاصل اولان شیلردن هدیه
کتوررایدی فیجهزه تجهیزدن ماخوذدر که لوازم سفریه‌یی
حاضرلمغه دیرلر بعض نسخه‌ده هانك تخفیفیله تصحیح اولندی
رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا اراد ان یخرج یعنی زاهر چولدن
کلوب بنه چوله کتمك مراد ایتدیکی وقتده رسول اکرم شهر متاعندن
چولده لازم اولان بر از شی اکا ویررایدی چولدن کتوردیکی
هدیه‌یه مقابله سنده فقال النبی صلی الله علیه وسلم ان زاهراً بادیتنا

پس رسول

پس رسول اکرم زاهره بو اکرامی ایتدکده بیوردیلرکه زاهر بزم
بادیه‌مزدر یعنی بادیه مز کبیدر که غیریلرك چولدن استفاده ایتدکلری
بیز زاهردن استفاده ایدرز زیرا زاهر کلدکجه بیزه چول متاعی
کتورور پس بو وجه اوزره تشبیه بلیغ قبیلندن اولور بعضیلر
ذکر محل و ارادهٔ حال یا خود حذف مضاف قبیلندندر و سئل القریه‌ده
اعتبار اولندیغی کبی ان زاهراً ساکن بادیتنا تقدیرنده دیدیلر
و بعضیلر تا مبالغه ایچوندر دیدیلر و بعض نسخه‌ده واقع اولان
بادینا لفظی بو وجهی مؤیددر بادی بادیه نشین اولان کمسنه‌یه اطلاق
اولنور قال الله تعالی سورة الکهف والباد ونحن حاضروه و بیورکه
اهل خانه‌دان نبوتز زاهر ایچون مدینه نشینز زاهر بیزه بادیه
متاعنی کتورور و بیز شهرده بولونوب بادیه‌ده لازم اولان متاعی
اکا ویررز وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم یحبه رسول اکرم زاهری بو
نهایه سورایدی وکان رجلاً دمیماً جمله‌سی قد تقدیریله یحبك
مفعولندن حالدر یعنی رسول اکرم زاهری سورایدی حال بوکه زاهر بر شب
روی و کریه المنظر کمسنه ایدی لکن اعتبار حسن سیرتده‌در حسن صورتده

دكلدر فرضا خضره الدمن كبي دا آبشن ظاهره عاقل دل داده اولمز
وهار منقش خبث باطن ايله موصوف ولمغله هيچ خردمندا كاميل اولمز
وصيت شريفده واردا ولدي كه ان الله لا ينظر الى صوركم و
اموالكم ولكن ينظر الى قلوبكم واعمالكم دميم دال الهمله ايله قبيح الصورة
معناسنه در فاتاه النبي صلى الله عليه وسلم يوما وهو زاهر يبيع متاعه
جمله سى اتانك فاعلندن يا مفعولندن حالدر يعني زاهر كونلردن
بر كون باديه دن كلوب چارسوده متاعني فروخت ايتمك ايچون اوتورمشيدي
رسول اكرم آردندن آهسته آهسته كلدى حال بوكه زاهر متاعني بيعه مشغول
اولمغله رسول اكرمك آردندن كلدوكندن خبردار دكل ايدى واحتضنه
من خلفه وزاهري آردندن قوجاقلادي ولا يبصره زاهر رسول اكرمي كورمز
اولديغي حالده احتضان بر شيئى حضنه المقدر كه حضن قولتق
التندن بوكوكه ديدكلري موضعدر قابورغه لرندن كوكلرينه وارنجه وار
موضعه ديرلر وظاهر اولان بودر كه لا يبصره جمله سى احتضن ده
رسول اكرمه راجع ضميردن حال اوله حاصل معنى بودر كه رسول اكرم زاهري
آردندن قوجاقلادي زاهري كورمز اولديغي حالده يعني مبارك

اللذي ايله زاهرك كوزلرين قاپادي غير حالده فقال من هذا ارسلني
ديدي كه كيمدر بني آردمدن قوجاقلايان ارسلني بني صالى ويير بعض نسخه ده
ارسلني من هذا يعني بني قوجاقلايان هر كيم ايسه ك قويويير و مشكوة ده
دخى بو لفظ ايله واقع اولدي فالتفت پس كوزن قويوب فيله زاهر ادونيه باقدي
فعرف النبي صلى الله عليه وسلم و رسول اكرمي بيلدي وكندوني قوجاقلايان
اول ذات مرضية الاخلاق اولديغني فهم ايلدكده بويله فرصت هر زمان
دوشمز و بو دولت هر وقتده الديكمز ديو فجعل لا يألو ما الصق ظهره
بصدر النبي صلى الله عليه وسلم زاهر صرتني رسول اكرمك كوكسينه
صقمقده و ياپشدرمقده تقصير ايتمكه شروع ايتدي پس جعل شرع معناسنه
يألو يانك فتحى و همزه نك ساكنه ايله و كاميى الفه دخى قلب اولنور و لامك
ضميله الودن ماخوذدر تقصير معناسنه ما مصدرية در حاصلي تبركا و
تلذذا رسول اكرمك قوجاغنده ايكن كندو ظهريني رسول اكرمك
سينه كينه سنيه ياپشدرمقده صرف مقدور ايلدى و سوكلادوكندن
منفهم اولور كه كيفيت احتضان وقتنده ايدى حين عرفه قولر دخى بو معنايي
تأييد ايدر يعني الصاق مذكور زاهر رسول اكرمي بيلديكي وقتده ايدى

فجعل النبي صلى الله عليه وسلم يقول من يشتري العبد یعني رسول
اکرم مزاح ولطیفه قصدیله دیدیکه کیم بو عبدی اشترا ایدر مخفی اولمیه که
لفظ مذکور انشا اولدیغنده ماعدا مزاح وقتنده واقع والمعامله
حقیقةً عقد بیع مراد دکلدر وبعض نسخهده هذا العبد واقع
اولدی فقال زاهر دیدیکه یا رسول الله اذاً والله تجدني
كاسدًا یا رسول الله بنی بیعه عرض ایتدیککه تقدیرجه والله بنی کاسد
وغیر مرغوب بولورسین که بنم کبی غلامه کمسنه لر اقچه صایمزلر بعض نسخهده
اذاً تجدني والله کاسدًا وبعضنده جمع صیغه سیله تجدوني واقع
اولدی که ضمیر جمع رسول اکرمه تعظیم ایچوندر یا خود بایع اوله جق رسول
اکرم ومشتری اوله جق اهل سوق اعتباریله در وکلمهٔ اذا جواب وجزا
ایچوندر وشرط محذوفدر اذا عرضتني على البيع تقدیرنده تجدني
نصبده در فعل اولمغه محتملدر فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم یعني رسول
اکرم زاهرک بو کلامین استماع ایتدکده دیدیکه یا زاهر اکرچه سن
ظاهرده ولا اهل سوق عندنده کاسد ایسن لكن عند الله لست
بكاسد لكن الله تعالى عندنده کاسد دکل سین بلکه رایج ومرغوب سین

اورادی

اورادی عدم شکی بیان ایچوندر قال ام انت عند الله غالٍ
یا خود رسول اکرم دیدیکه یا زاهر سن عند الله قیمتلو وغالی بهالی
سین مخفی دکلدر که بو روایت روایه اولوردن ابلغ در معلوم اوله که
بعض اصحابک رضی رسول اکرمه مزاح ایتدکلری ثابت اولدی ابو یعلی
روایت ایتدی که صحابه دن بیر کمسنه یاغ ایله یا بال ایله طولو
عکه یی هدیه نامیله رسول اکرمک حضور عالیلرینه کتوروب
ایدی وعکه صاحبی عکه نک قیمتین رجل مزبوردن طلب ایتدکده
عکه صاحبن یاننه الوب رسول اکرم حضورینه کتوروب ویردی ایدی
که یا رسول الله عکه صاحبی اقچه سنی استر قیمتنی ویریک رسول
اکرم تبسم ایدوب عکه صاحبنه قیمتنی ادا ایدر ایدی وبر روایتده بیر
شخص وار ایدی که مدینه یه هر نه کونه طرفنده میوه کلور ایسه انی
اشترا ایدوب رسول اکرمک حضورینه کتوروب ویرر ایدی که
بو میوه جناب شریفکزه بو بنده کزک هدیه سیدر میوه صاحبی اقچه
سین استه دکده یاننه دوشوب رسول اکرمه کتوروب ویرر ایدی که
اکل ایتدکلکز میوه نک اقچه سین صاحبنه ویریک رسول اکرم دیدی که

طولوم مسم

يا فلان سن اول میوه‌یی بزه هدیه دیو کتوردمه دکمز شخص مزبور دیدی
ایدی که نعم هدیه دیو کتوردم ایدی لکن صاحبی جیقدی واقچه سین
استدی بنم ویره جک اقچه‌م یوقدر رسول اکرم تبسم ایدوب اقچه‌یی میوه
صاحبنه ویرمه‌دی ایدی والله اعلم الحدیث السادس حدثنا عبد
حُمَید تصغیر صیغه‌سیله‌در حدثنا مُصْعَب اِصْعاددن ماخوذ اسم
مفعول صیغه‌سیله بعض نسخه‌ده مُصْعَب موضعنده مفضو واقع اولدی
میدن خطادر دیدیکی بن المقدام میم اولرنك کسریله‌در حدثنا المبارك
بن فضالة فانك ضمیله‌در عن الحسن البصری بو حدیث مذکور مرسل
اولور زیرا حسن بصری صحابی دکلدر قال الحسن اتت عجوز النبی صلی
الله علیه وسلم عجوز امرأه مسنه یعنی یاشلو خاتون جمعی عُجُز واعجاز کلور
عجوزة تا ایله لغه ردیه‌در یعنی حسن بصری دیدیکی که رسول اکرمك
حضورلرینه بیر عجوز کلدی که مراد صفیه بنت عبد المطلب بن هاشم
رسول اکرمك عمته‌سی و حمزه‌نك همشیره‌سی و زبیر بن العوامك
والده‌سی‌در اسلامی قبول و مدینه‌یه هجرت و عمر بن الخطاب دورنده
وفات ایتدی فقالت یا رسول الله ادع الله ان یدخلنی الجنة و دیدیکه

كه يا

كه یا رسول الله حضرت الله بنم ایچون دعا ایله که بنی جنته ادخال ایلیه
فقال رسول اکرم دیدیکه یا ام فلان اِنّ الجنّة لا تدخلها
عجوز تحقیق جنته عجوز کیرمزلر سنك ایچون بنده دعا ایده‌میم که حضرت
اللهك عادت کریمه‌سی عجوزی جنته ادخال ایتمك اوزره جاری اولمدی
فحوا اولمیه که کویا راوی رسول اکرمك لسانه جاری اولان کنیه‌یی
فراموش ایدوب لفظ اُمك مضاف الیهنك مقامنه لفظ فلانی
اقامه ایتدی محتملدر که رسول اکرم یا اُمّ الزبیر دیمش اوله قال
الحسن فَوَلّت لام تشدیدیله تولیت‌دن ماخوذدر ادبار دیو کیدی
کیرو یه چکلمك معناسنه تبکی ولتك فاعلندن حالدر اُدْبَرَتْ باکیة تقدیرنده
یعنی حسن غیری کسنه‌دن نقل طریقی ایله دیدی که عجوز مزبوره رسول
اکرمك بو کلامی ایله جنته کیرمکدن مایوس و محزون اولوب کیرو کتدی
اغلار دیغی حالده پس رسول اکرم مزبوره‌نك حزن و بکاسنه مطلع
اولوب فقال حضار مجلسه دیدی که اَخبِرُوها مزبوره‌یه اخبار و اعلام ایلیك
که بنم بو کلامدن مرادم اصلا نوع عجوز جنته کیرمزلر دیمك دکلدر بلکه
انها نوع عجوز لا تدخلها جنته کیرمزلر و هی عجوز عجوزلق صفتی ایله موصوف

اولدقلری حالده دیمکدر زیرا عجوز ایکن وفات ایدوب جنته داخل
اولمغه مستحق اولان خاتونلردن عجوزلق صفتی سلب اولنوب اوتوز اوچ
یاشی صورتنده اولدقدن صکره داخل اولورلر نته کیم ان الله تعالی
تحقیق حق سبحانه وتعالی نظم کریم وفرقان قدیمنده بو معناده خبر ویروب
یقول بیوردیکه انا انشأناهن تحقیق بز عظمت وقدرتمز ایله نساء
جنتی انشا واعاده ایتدک انشاء انشاء خاص ایله دنیاده اولان
خلقتلرینه مغایر خلقت ایله اعاده ایتدک شویله که فجعلناهن بز
اول نسایی قیلدق ابکارا باکره لر که ازواجی هر وقتده که انلره
تقرب ایدر انلری باکره اولدقلری حالده بولور عربا زوجلرینه دروندن
دلدن محبلر وشوهرلرینه هر ادصداقت ایله عاشقلر اترابا سنده وسال
ده برابر که اوتوز اوچ یاشنده اولمقده زوجلریله متساویه وبعضیلر
جمع مؤنث ضمیرلرین سیاقدن فهم اولندیغی وزره حور عینه ارجاع
ایتدیلر وبو وجه اوزره آیتک حدیثه مناسبتی ظاهر کلدیکی امدی اولی
اولان بیتا ترجمه اولندیغی وزره نساء جنته اولمقدر ابن الجوزی
کتاب الوفاده انسدن تخریج ایتدی که بر عجوز رسول اکرمدن بر شیء

سؤالا

سؤالا اتمک ایچون حضورلرینه واردیلر رسول اکرم لطیفه قصدیله اکا
دیدیلر که لا تدخل الجنة عجوز بعده نمازه جیقدیلر منبوره بو کلامدن حزین
شدید ایله بر مرتبه ده اغلادی که حتی رسول اکرم کیرو دوندیلر عایشه رضی
دیدی یا رسول الله بو عجوز سزیک سویلدککز کلامدن ناشی بکا ایدر
رسول اکرم کولدی ودیدی که اجل لا تدخل الجنة عجوز ولکن قال الله تعالی
انا انشأناهن انشاء فجعلناهن ابکارا عربا اترابا وهن العجایز
الرمص پس بو حدیث وجه مختاری تایید ایدر رمص رمصانک جمعیدر که
ترکیده کوزی چاپاقلی خاتون دیمکدر رمص کوز چاپاغنه دیرلر مخجی اوکیمه
نساء جنتک عجوزلرینک حال وشانی بو اولوبجه رجال جنتک پیرلرینک
حال وشانی اکا قیاس ایله بالطریق الاولی معلوم اولور مصنف جامعنده
معاذ بن جبلدن تخریج ایتدی که رسول اکرم بیوردیلر که یدخل اهل
الجنة الجنة جردا مردا مکحلین ابناء ثلاثین او ثلاث وثلاثین یعنی
اهل جنت رجالا ونساء جنته داخل اولورلر اندامlarنده موی ولحیه
وصقال اولمیوب کوزلری سرمه لو اولدقلری حالده اوتوز یا اوتوز اوچ
یاشنده لکن بو مقامده عجائز احوالنی بیانه اقتصار اولندیغی اقتضاء

مقامه بقاءً یاخود مقایسه‌یه حواله‌در والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

## باب ما جاء فی صفة کلام رسول الله صلی الله علیه وسلم فی الشعر

تاج بیهقی‌ده شعر وشعوری دانستن از طریق حسن دیو تفسیر ایتدی وسیبویه شعر اصلنده شعرت ایدی فطنت ودریت کبی لکن اخوندن ها حذف اولندی دیدی شعرت بکذا دیرلر علمت علما دقیقا معناسنه وشاعره شاعر دیلکلری فطانت ودقت معرفتیچون اولدیغی ایچون درحاصلی شعر اصلنده علم دقیقک اسمیدر واصطلاحده کلام موزون ومقفی‌یه شعر دینور صنعته قادر اولان کمسنه‌یه شاعر دیرلر تهذیب الاسماده ابن القطاع‌دن نقل ایتدی که شاعره شاعر تسمیه اولندیغی بیلیق وجهدن درکه قولر ادراک وتکلم قصدا ایدوب قانون عرب اوزره کلام موزون ومقفی سویلمک دیمکدر ایچون درپس بر کمسنه مذکور اولان اوصافه رعایت ایتمکسزین شاعر وکلامنه شعر دینمز لهذا کلامی مقفی وشعر اولمق قصدیله سویلسه لکن موزون اولمسه شاعر وشعر اطلاق اولنماز کذلک موزون ومقفی سویلسه لکن موزون شعر قصد ایتمسه شاعر وشعر اطلاقی صحیح اولماز حاصلی موزون ومقفی اولوب شعر قصدینه مقارن اولمدقجه شاعر وشعر تسمیه



اولمماز ورسول اکرمدن صدور ایدن بعض موزون ومقفی کلماته شعر اطلاق اولنمدیغی شعر قصدیله اولمدیغی ایچوندر دعب معرفتنده دیدیکه بعض کفار رسول اکرم حقنده شاعردر دیدیلر بعضیلری اتفاقی قرآن عظیمده موزون ومقفی کلمات واقع اولدیغی ایچون شاعردیدیلر ثم اقررتم وانتم تشهدون لن تنالوا البر حتی تنفقوا نصر من الله وفتح قریب کبی وبعضیلری شاعرک اکثر قوللری کذب اولوب اعذب الشعر اکذبه قضیه‌سنه بناءً شاعر اطلاق ایتدیلر کاذب معناسنه ایدی اکثر محققین تعریف ایتدیلر اوزره شعر البته قصد مقارن اولمق لازم درپس اتفاقی موزون ومقفی اولان کلامه شعر تسمیه اولنماز محلی اولمیه که قید مذکور ایله رسول اکرمدن صدور ایدن موزون ومقفی کلمات شعر تعریفندن خارج اولور زیرا قصده مقارن دکلدر لکن نظم کریمده واقع اولان موزون ومقفی کلمات خارج اولمز زیرا عالم کونده موجود اولان اشیا بلغة الحکمة‌یه مقرون اولدیغی محل ریب دکلدر غایة ما فی الباب مقصود بالتبع اوله نته‌کیم اهل تفسیر بیدک الخیر قوله شریفنده بیان ایتدیلر والله اعلم یعنی بو بابده رسول اکرمک شعر صورتنده واقع اولان کلاملرینک وصفی حقنده وارد اولان احادیث

بیاننده در مصنّف بو بابده طقوز حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول
حدثنا علی بن حجر حدثنا شریك عن المقدام بن شریح عن ابیه که
شریح بن هانی بن یزید الحارثی در وهانی مذکور جاهلیتده حاکم اولغله
ابو الحکم دیرلر ایدی ایلچیلك طریقیله رسول اکرمه کلدکده رسول اکرم
اکا ابو شریح دیو کنیه ایتدی وشریح نیز بو رسول اکرم زماننه لاحق
اولوب اسلام قبول ایتدکدن صکره عیالنی کتورمك ایچون یمنه توجه
ایتدی که عودت ایتدکده رسول اکرم وفات ایتمش بولدی بغایة علم
قیافه ده ماهر وکوسج شاعر ایدی شعبی دیدیکه ورع وفقه وعقلده
شریح کبی کمسنه کورمدیم قرق یاشنه بالغ اولدقده عمر رض انی کوفه قاضی
نصب ایلدی وعلی رض اصحابندن معدود در یتمش ایکی سنه هجریه سنده
یوز یکرمی یاشنه بالغ اولدقده وفات ایتدی عن عائشة قالت قائل
شریح در بعض نسخه ده قالت واقع اولدی قیل لها هل کان النبی
صلی الله علیه وسلم یتمثل تمثلدن مأخوذدر انشاد واستشهاد معناسنه
قاموسده تمثل انشد بیتاً وتمثل بشیء ضربه مثلا دیدی بشیء من الشعر
یعنی شریح دیدیکه عائشه دن سؤال اولندی که رسول اکرم شعردن بر نسنه ایله

استشهاد

استشهاد ایدرلر می ایدی قالت عائشه جوابنده دیدی کان یتمثل بشعر
عبد الله بن رواحة احیانا ابن رواحه نك شعری استشهاد وکاهی انك شعرنی
انشاد ایدرلر ایدی عبد الله بن رواحه بن ثعلبة بن امرئ القیس الانصاری
الخزرجی احد النقباء فتح وبعدندن صکره اولان مشاهدك غیرنده بدر واحد
وخندق وحدیبیه وعمرة القضا مثللو مشاهدده حاضر ایدی هجرتك سکز
سنه سنك جمادی الاولی سنده ارض شامده واقع موته غزوه سنده شهیدا
فوت اولمش ایدی وشعراء محسنیندن ایدی که اداء مشرکینی تیغ هجو
شکاف زبانه ایله رسول اکرمدن دفع ایدر ایدی حتی ابن رواحه وحسان وکعب
حقنده الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات وذکروا الله کثیرا
الایة آیه کریمه سی نازل اولدی لطیفه ابن رواحه بر کیجه خاتوننده
مستور اولمیوب ورده کیدوب جاریه سنك فراشنه کیروب خاتونی بونی کیفیتدن
اکاه اولوب جاریه نك فراشنده اخذ ایدوب لم ترحمه بولیه دینا قدیر زنك
خاطر کوزلرنده خیال اما خانه ده کتشکش اولوب اکثر هر طرفدن شتم ایکوشو هر
مفهوم منجه توبیخ وتشنیع ولوم ایتدکده ابن رواحه انکار ایتدی قضایا بو
کیفیته خاتوندن طرفندن بر قاچ کمسنه لر دخی واقف اولمشلر ایدی

خاتونه لوم ایتدکجه ابن رواحه انکار ایتدکده زیاده ایلدی ایلدی آخر الامر
خاتونه دیدیکه بو خصوصك اصلی ولمدیغنه اول زمان تصدیق ایدوب
مطمئن اولورکه قرآن عظیمده بو ایکی آیه قراءت ایدرسین دیو جنب
اولان مسلم تلاوت قرآنه جواز قائلمز ابن رواحه دیدیکه اولسوره
قراءه ایدهیم پس بو ابیاتی اوقودی * شهدت بان وعد الله حق * وان
النار مثوی الکافرینا * وان العرش فوق الماء طاف * وفوق العرش رب
العالمینا * خاتون زعمنجه قرآن اوقودیغنه ایلدی ابیات مذکوره یی
قرآن اولمق اوزره اعتقاد ایدوب ابن رواحه‌یه اعتذار ایتدی
وتصدیق ایتدم وبنم حسیم غلط ایتمش دیدی **ویتمثل** ودخی رسول اکرم
غیری کیمسنه‌نك شعریله استشهاد ایدوب **ویقول** دیو ایدیکه **ویاتیك**
**بالاخبار من لم تزود** تانك ضمی وواوك کسری وتشدیدی وذلك کسر
واشباعیله درکه تزوید‌دن مأخوذدرکه آزوق ویرمك معناسنه وحرف باء
تعدیه ایچون‌دردر وصدری ستبدی لك الایام ما کنت جاهلا * ایدی
مأخوذ مدار ظاهرا ومعناشیخ ابو اللیث السمرقندی بستاننده عائشه‌دن
روایت ایتدیکه عائشه‌دن سؤال اولندیکه رسول اکرم شعر ایله تمثل

ایدرلرمی ایدی دیو عائشه جوابنده دیدیکه اگرچه شعر رسول اکرمه نسبة
ابغض الحدیث ایدی لکن بیر کره آخی قیس طرفه‌نك بیتیله تمثل
ایدوب اجزاء کلامی تقدیم وتأخیر ایتمکله ابو بکر رضی دیدیکه یا رسول
الله بیتك سبکی بویله دکلدر سن تقدیم وتأخیر ایدیکوز ویاتیك
من لم تزود بالاخبار دیو بیوردیلر رسول اکرم دیدیکه ما انا بشاعر
یعنی بن حقیقتده شاعر دکلم ووزننی قصد ایتمدم بلکه بنم مرادم اندن
مستفاد اولان معنادر قالب ووزنده اولدیغی بنم مهمم دکلدر فی الحقیقه
وزندن قطع نظر حقیقی لفظ رسول اکرمك تکلم بیوردقلری ترتیب اوزره
در زیرا عمده فضلا اوزرینه مقدم درمخفی اولمیه که مصنفك روایتی
سمرقندیك روایتینه مخالفدر زیرا مصنف مصراعك سبکی طرفه‌دن صدور
ایتدیکی وجه اوزره روایت ایدوب رسول اکرم‌دن صدور ایتدیکی
وجه اوزره روایت ایتمدیکی مقصود اصول حروف وجواهر کلمات
ایله تمثل بیوردقلرینی اوله ترتیب‌دن قطع نظر یاخود وقعه‌نك
تعددینه حمل اولنه ودخی بعض نسخه‌ده ویتمثل بقوله واقع اولوب
ظاهر عبارت اقتضا ایدر که ضمیر مجرور ابن رواحه‌یه راجع اولمغله

بیت مذکوراز روضه‌نك اوله مع هذا بیت مذکور طرفه‌نك قصیدهٔ
معلقه سنده اولدیغی غایت مشهوردر لکن خاطر فاتره خطور ایدرکه
لفظ یتمثل یکوردر ذکر اولنمق قرینه‌سیله ضمیر مجرور طرفه‌یه راجع اوله لکن اکرچه
ذکری سبقت ایتمدی اما مابینلرنده طرفه مشهور و بیت مذکورانك
کلامی اولدیغی معروف اولمغله مذکور حکمنده اولور جملهٔ ثانیه جملهٔ اولی
دن منقطعه جملهٔ مستقله اولور ودخی مصنف روایتندن مستفاد اولدیکه
رسول اکرم فقط مصراع اخیری تکلم بیوردیلر اولور دیو مصرع اخیر
مااسألکم علیه من اجر ان اجری الا علی الله کلام شریفنه تلمیح ورسول اکرمك
ملزم تزود کلام منده اولان کلمه من زرده مراد کندو نفس نفیسی اولمق
ظاهردر زیرا محصول بیت بودرکه عن قریب زمانه سکا سنك بیلمه
دیکك شیئی اظهار ایدر و سکا خبرلر کتوررده اوله کمسنه که سن اکا زاد
ویرمیوب وسنك تحت تربیتکده اولمیوب سنده اجوانیته میه والله اعلم
خفی دکلدرکه احادیث صحیحه ایله ثابت اولدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه
لان یمتلئ جوف احدکم قیحا خیر له من ان یمتلئ شعرا یعنی سزده بریکزك

کندوزی



دروغی آبو بر ایله طولمق خیردر شعر ایله طولمقدن واسناد حسن ایله
عایشه‌دن روایت اولندیکه رسول اکرمدن شعردن سؤال ایتدیلر جوابنده
دیدیکه هو کلام حسنه حسن وقبیحه قبیح یعنی شعر بر کلامدرکه نفس الامرده
کوزل اولانی مقبول وقبیح اولانی قبیح مردوددر علما شو وجهله تحقیق ایتدیلرکه
شعر نثر کبیدر لکن جمیع امورین و عامهٔ اوقاتین اکا صرف ایدن سائر
معارفدن محروم اولمق مذموم‌در مجمع اولمیه‌که شعرلك مدح و ذمنده
کلمات و اقوال ایله صحایف زوزکاره الامال اولمغله بو مقداره بو مقدار
ایله اکتفا اولندی ملاحظه اولنه والله الموفق الحدیث الثانی حدثنا
محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی سفیان الثوری عن عبد
الملك بن عمیر حدثنا ابو سلمة عن ابی هریرة قال قال رسول الله صلی
الله علیه وسلم ان اصدق کلمة مراد کلمهٔ نحویه دکلدر بلکه کلام مفیددر قطعه
دیمکدر قالها الشاعر جمله‌سی کلمه‌نك صفتیدر کلمة لبید بن ربیعة
العامری که کنیه‌سی ابو عقیل‌در کندو قومی اولان بنو جعفر طرفندن ایلچیلك
طریقیله رسول اکرمك حضور عالیلرینه کلدکده اسلامی قبول ایتدی اکثر
علماء اخبار دیدیلرکه شرف اسلام ایله مشرف اولدقدن صکره قطعا شعر سویلمدی

مولانا جامی قدس سره السامی سلسلة الذهب نام کتابنده بیوردیلرکه
شعر لهوست بکل ازوی خو · لیت شعری الی متی تلهو · شعر با دیستکی کنذ زبیغ ·
از مفاعیل و فاعلات دراغ · میکنی زابلهی و خودرایی · صبح تا شام بادیه پیمایی · کاملا چون درسخن معتقدند ·
اعذب الشعر اکذبه کفتند · انچه باشد کمال شاعر دروغ · بیش اهل بصیر نتشنجه فروغ · لفظ شاعر اگرچه مختصرست ·
جامع صدهزار شین وشینست · نیست یک خلق وبیرت مذموم · که نکردد ازین لقب مفهوم · منه

بعضیلر دیدیلر که اسلامدن صکره فقط بر بیت سویلدی که اول بیت واحد بالا
اختلاف اولندی بعضیلر الحمد لله اذ لم یأتنی اجلی حتی اکتسبت من الاسلام سربالا
وبعضیلر ما عاتب المرء الکریم کنفسه والمرء یصلحه القرین الصالح دیدیلر
والله اعلم متره حکایت اتدی که لبید جاهلیتده و اسلامده شریف ایدی
وندر اتمش ایدی که هر صبا هبوب اتدکجه نیچه قربان و خلقی اطعام
ایلیه چونکه لبید کوفه یه نزول اتدی بغایت فقیر ایدی و ولید بن عقبه
عثمان رض طرفندن کوفه ده امیر اولوب لبیدک نذرنی و حالا
اولان فقر و فاقه سنی سماع اتمش ایدی بر کون ناسه خطبه سی اثناسنده
دیدی که ایها الناس سیز ابو عقیلک نذرنی بیلورسیز دین قرندشکزه
معاونت ایدک دیو منبردن نزول اتدی ولیمه ده یوز ناقه کوندردی
هر کس دخی معاونت ایدیلر وصدده بیوده راحله جمع اولوب
کالاول نذرینه وفا اتدی دولتیا ولندی که عمر بن الخطاب بر کون لبیده
خطاب ایدوب دیدی که یا امیر المؤمنین حضرت الله بکا سوره بقره و سوره
آل عمرانی تعلیم ایلدن برو اصلا شعر سویلمدم پس حضرت عمر عطیه سنی اولان
ایکی بیک درهمدن وزرینه زیاده ایدوب علوفه سنی ایکی بیک بشیوز

درهم اتدی چون معاویه زمانی کلدی که قدیم اولان علوفه سنه
سوزوم یوق لکن بو علاوه اولان بشیوزه بورج نه در لبید دیدی که بن
اولورسم جمله سی سکا قالور معاویه مرحمت ایدوب قطع اتمدی و عطایی
حالی اوزره ابقا اتدی و بر وقعه ده آز مدت مرور اتدی که وفات
اتدی هجرتک قرق برنجی سنه سنده که معاویه کوفه یه نازل اولدقده
سنی یوز قرق یا یوز اللی یدی یه بالغ اولمش ایدی والله اعلم یعنی
ابو هریره دیدی رسول اکرم بیوردیلر که شعرا تکلم اتدیکی کلمه نک
زیاده صادقی لبیدک کلمه سیدر و اوله الا کل شیء ما خلا الله باطل
وکل نعیم لا محالة زائل الا حرف تنبیه و ما خلا جمله سی حالدر حالکونه
خالیا عن الله تقدیرنده وظرفیتا اوزره منصوب اولمق دخی جائزدر
وقت خلوه عن الله تقدیرنده باطل فانی و مضمحل معناسنه و نعیمدن نعیم
دنیا مراددر که بعده نعیمک فی الدنیا غرور و حسرة دیو واقع
اولان مصرعی افصاح ایلر حاصل معنا آکاه اول که حضرت
قدیم لا یزال و جناب خدای متعالدن غیری هر موجود فانی در و کل شیء
هالک الا وجهه مضمونی اوزره مضمحلدر و هر نعیم لا یکدره الدهر

فحوا سنجه دنیاده اولان نعیم زائلدر وبعض روایتده ان اصدق
بیت قاله الشاعر وبعضنده ان اصدق بیت قالته الشعراء واقع اولمشدر
پس جائزدر که رسول اکرمک لساننده بتمامه بیت صدور ایده
ابو هریره مصراع ثانینک استشهادینه بناءً بتمامه روایت ایتمیه کیم حدیث
اولده دخی بووجه ایله روایت ولمذا ابن عبد البر استیعابده دیدی که
لبید شعر مذکوری حال اسلامده نظم ایتدیکنه وکل امرء یوما سیعلم سعیه
اذا کشفت عند الاله المحاصل قولی دلالت ایدر ودخی رسول اکرم
بیوردیلر که کاد امیة بن ابی الصلت ان یسلم امیة بن ابی الصلت
اسلامی قبول ایتمکه قریب ولدی ابی الصلت صادک فتحی ولامک سکونی ایله
ابن ربیعه الثقفی در که اسمی عبد الله در وامیه جاهلیتده متعبد وبعثه
ایمانه کتوردش ایدی تهذیب الاسما صاحبی دیدی که امیه بعثی اثبات
حقنده نیجه شعر ملیح سویلوب ایدی اسلامه یتیشدی لکن شرف اسلام ایله
مستسعد ولمدی صحیح مسلمده شرید سویددن روایت ایدر که بر کون
رسول اکرم بنی آردینه بیندوردی بو مسئله متوجه اولدق رسول اکرم
بکا دیدی که امیة بن ابی الصلتک اشعارندن خاطرکده وارمیدر بن



دیلم نعم وار دیدم بیوردیلر که قراءت ایله بن دخی بر بیت قراءت ایتدم
بیوردیلر که دخی قراءت ایله بن دخی قراءت ایتدم حاصلی یوز بیت مقداری
قراءت ایتدم بیوردیلر که ان کاد لیسلم وبر روایتده فلقد کاد لیسلم فی
شعره بیوردیلر الحدیث الثالث حدثنا محمد بن المثنی حدثنا محمد بن
جعفر حدثنا شعبة عن الاسود بن قیس عن جندب جیمک ضمی ونونک
سکونیله ودالک فتحیله ابن عبد الله بن سفیان البجلی تعدیل وتجریح صاحبی
دیدی که ابن سفیان العلقی البجلی که علق بجیله دن بر قبیله در کوفه ده
ساکن اولوب بعده بصره یه نزول ایتدی قال اصاب بحجر اصبع رسول الله
صلی الله علیه وسلم اصبع همزه نک کسری وصادک سکونی وبانک فتحیله
مشهوردر لکن قاموسده همزه وبانک تثلیثی ایله جائزدر دیدی
صغانی اصبع لفظنک تذکیر وتأنیثی جائز لکن تأنیثی غالبدر دیدی
ندمیت دالک فتحی ومیمک کسریله علم بابندن دمیدن مأخوذدر قانه
ایله آلوده اولمق معناسنه مطرزی دیدی که دامیه اول عضودر که قانی
ظهور ایده لکن آقه جق رتبه اولمیه یعنی جندب دیدی که رسول اکرمک
پارمغنه طاش طوقنوب قانه دی مبارک دیدی که بخاری بو عونه

طريقنده اسوددن تخريج ايتدي ان رسول الله صلى الله عليه وسلم

كان في بعض المشاهد فدميت اصبعه كوما في احد غزوه‌سنده ايدي

ديدیلر دیکی وصحيح مسلمده كان صلعم في غار فدميت اصبعه واقع

اولدی قاضی عیاض ابو الوليد باجیدن نقل ایتدی که غار لفظی غازیا لفظندن

مصحف ظن اولنور زیرا بعض روایتده في بعض المشاهد و بعضنده

بينما النبي صلعم يمشي اذ اصابه حجر فدميت اصبعه واقع اولدی وقاضی

عیاض مسلم حدیثی بخاری حدیثنه مخالف اولمسون دیو دیدیکه غاردن

مراد کهف و مغاره دیدیکلری دکلدر بلکه عسکر و جمع معناسنه در وملحص

غاردن عسکر مراد ایدوب دیدیکه ما ظننت يا مرئ جمع بين هذين

الغارين اي العسكرين ابن حجر طيالسی تخريج ایتدیکی اوزره شعبه‌نك

اسوددن روایتنده خرج الى الصلوة لفظیله واقع اولدی دیدیکی مخفی اولمیه که

رسول اکرم جبل احدده اعدادن تحفظ ایچون کیردیکی مغاره‌دن چیقوب

صلوة ایچون مشی ایدر ایکن پارمغنه طاش طوقوندی دیمکله روایات

ما بیننده اولان تدافع مندفع اولور یاخود واقعه‌نك تعددینه محمول

در واکثر نسخ بخاریده اذا اصابه حجر فعثر فدميت اصبعه واقع اولوب

رسول اکرمك پارمغی قانه دیمی عثور یعنی ایاق سورجمکدن اولمق اقتضا

ایدر امدی بخارینك بو حدیثی پارمغی قانه‌مق واقعه‌سی مکررا واقع

اولدیغنی ایهام ایدر والله اعلم فقال عم هل انت الا اصبع دميت وفي

سبيل الله ما لقيت هل استفهامیه نفی معناسنی متضمن‌در ما انت

تقدیرنده الا استثنائیه و مستثنی منه عام احوالدر ما انت يا اصبع

اصبعا موصوفة بصفة من الصفات الا اصبع موصوفة بانها دامية

تقدیرنده و دميت دالك فتحی و میمك کسری و تانك کسره اشباعی ایله ماضی

مخاطب مؤنث فعلی اصبعك صفتی‌در کذلك لقيت مخاطب مؤنث صیغه‌سیله

اولمق اوزره روایه مشهوره‌در و ما موصوله و مبتدا و جار و مجرور مقدم

خبر و جمله جمله حالیه الذي لقيته حاصل في سبيل الله تقدیرنده در و عطف

عاطفه اولمق محتملدر محصول بودرکه مبارك پارمقلرینه حجر اصابت ایتدکده

ناشی وجع حاصل اولمغله استعاره و تشبیه طریقیله الم زده اولان

پارمغه تسلیت ایچون توجیه خطاب ایدوب دیدیلرکه ای اصبع نه الم چکرسین

سکا الم حکه جك نه عارض اولدی فقط بر آز قان ایله آلوده اولدك

الحمد لله دوشمه‌دك و مجروح و معیوب اولمه‌دك خصوصا سنك بو کیفیتك

عيب دكلدر زيرا سنك ملاقى و مبتلا اولدوغك حالت سبيل الله ده
اولديغى حالده در پس كا بو خصوصده ممنوع اولويب مترتب اجر و مكافات
انسب واليق در امدى بو وجهله وزنده بيت اولديغى متعين اولور و بعضيلر
دميت ولقيت مؤنث غايبه در ديديلر اكرى وزنده اصلا شعر قيلنده
اولمز ورسول اكرم شعر تكلم ايتدى ديو اشكال كلمز خطابى ديدى كه رسول
اكرمك بعض اسفار و قائده لسانلرينه جارى اولان كلام مذكور
مثللو رجزلرده وحق سبحانه و تعالى رسول اكرمه شعر تعليم اولنمدى ديو
شهادت ايتمش ايكن بو معنانك تأويلنده ناس اختلاف ايتديلر بعضيلر
رجز شعر دكلدر ديديلر و بعضيلر بو مثللو كلام اكرچه وزن شعر اوزره
جارى اولسه ده لكن موزون اولديغى قصد ايله مقرون اولمغله شعر
عدادنده معدود اولمز بلكه بو مقوله كلام موزون امور اتفاقيه
قبيلندندر ديديلر و بعضيلر وما علمناه الشعر وما ينبغى له قول
شريفنك معناى منيفى مشركينك بل افتراه بل هو شاعر قولنه ردّ در
رسول اكرمك لسانندن فرضا قصد مقارن بر بيت موزون صادر
اولمغله اكا شاعر و بيته شعر اطلاق اولنمق لازم كلمز كه حتى آيه كريمه نك

معناسنه

معناسنه مخالف اوله زيرا شاعر اولدر كه قصد وزن و قرض شعر
و تشبيب و وصف و مدح ايله متصرفاته مداوم اوله پس رسول اكرم كلام
موزونده قدر يسيرى لسانندن اجرا ايتمكله باس يوقدر ديديلر
والله اعلم حدثنا ابن ابى عمر حدثنا سفيان بن عيينة عن الاسود
بن قيس عن جندب بن عبد الله سفياندن البجلى نحوه يعنى جندبدن
من حيث المعنى حديث سابقه بكزر بر حديث ايلدى اكرچه من حيث اللفظ مغايردر
والله اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا يحيى بن سعيد حدثنا
سفيان الثورى حدثنا ابو اسحق عن البراء بن عازب قال قال له رجل
كه قيسدن بر كمسنه در لكن اسمى معلوم اولمدى أفررتم عن رسول الله
صلى الله عليه وسلم يا ابا عمارة عينك ضميله براءك كنيه سيدر
و استفهام انكارى ياخود استعلام ايچوندر يعنى براء بن عازبدن
بر كمسنه سؤال ايتدى كه يا ابا عمارة يوم حنينده رسول اكرمى
ترك وانده اعراض و كناردن فرار ايتديكزمى فقال براء جوابنده
ديدى كه لا جميعا قاچمادق والله ما ولى رسول الله صلى الله عليه وسلم
ولكن ولى سرعان الناس ولى الشىء و تولى ديرلر قاچمق ارادينه

دونسه تولر عنه دیبولو اغرض ایلیسه سرعان سینک ورانک فتحیله ورانک
سکوننی دخی جائزدر اوائل معناسنه که ترکیده چرخه جی دیرلر صاحب نهایه
دیدیکه سرعان سینک ورانک فتحی یاخود سکونیله اولی اوائل ناسدر که بکیرتیه
سکردرلر کومانی سرعانه سینک فتح وکسریله سریعک جمعی وسینک ورانک
فتحیله اوائل ناس معتاددر دیدیکی یعنی والله رسول اکرم ثابت قدم اولدیلر
لکن ناسک اوائلی تولی واعراض ویردیلر شاملق صورتین کوستردیلر وسبب
ادبارلری غیر قریب ذکر اولنور دخی ولمیه که بوانک جوابی سائلک سؤالنه
مطابق دکلدر زیرا مصنفک روایتی اوزره سائل سز رسول اکرمدن
قاچدیکوز میدیو سؤال مقابلسنده رسول اکرم فرار ایتمدی لکن اوائل
ناس فرار ایتدیلر دیو جواب ویردیلر دیدیکه بوانک جوابی سؤاله
اقرب ترمذی الکار تقدیرنه وافرده کلکم یوم حنین روایتنه نظر ایله
مستقیم اولور اما مصنفک افررتم عن رسول الله صلعم روایتنه نظر ایله
تکلفدن خالی دکلدر وتوجیه ممکندر که براء بو کلام ایله اکا اشارت ایتدی
که رسول اکرم فرار ایتمیوب اظهار شجاعت ایتدیلر خصوصا حضرت الله انلر
حقنده والله یعصمک من الناس بیوردیلر پس صحابه کرام بو معنایه وقف

ورسول

ورسول اکرمه شدتده موافقتلری ولمعله رسول اکرمی ترک وفرار ایتمه‌لری متصور دکلدر
فرضا صحابه فرار ایتسه‌لر رسول اکرم فرار وتولی ایتدیکی صورتده فرار ایدرلر ورسول
اکرمک فراری محالدر پس صحابه‌نک دخی فرارلری محال اولور دیدیکی خفی دیدیکه
بوانک لا قولی سائلک توهم ایتدیکی انهزام کلینک دفعی ایچوندر وما ولی رسول الله صلعم
قولی دفع مذکورک تعلیلیدر خواه قسم نفیی وخواه دفع مذکوری تأکیده رسول
یعنی چونکه رسول اکرم فرار ایتمدی جمیع اصحابی نیجه فرار ایدرلر نعم سرعان ناس ایچون شویله
شویله کیفیت واقع اولدیکه شیخ ابن حجر دخی بو توجیهه اعتماد وزیاده توضیح ایدوب
دیدیکه براٴنک لا قولی مرادی جمله‌سی فرار ایتمدیلر بلکه بعضی فرار ایتدی وبعضی
ثابت قدم اولدیلر دیمکدر وبعضیمز بولیر ثابت قدم اولدقلرینی ما ولی رسول الله صلعم
قولیله تعلیل ایتدی زیرا رسول اکرمک ثابت قدم اولدقلری نه بیوآزکمسنه‌لرک
دخی ثابت قدم اولمه‌لری لازم کلور زیرا صحابه کرام کندو نفسلرینی رسول اکرمک
نفس شریفنه ایچون فدا ایتمک اوزره مجبول اولدیلر وبو معنا براٴنک بغایه ادب
وغایت عنایتندن ناشیدر زیرا استفهامده رسول اکرمک صحابه ایله معا فرار
ایتمه‌لری توهم اولنور اکرچه سائل بو توهمی عن رسول الله قولیله دفع ایتدی وبرا
ادبده زیاده ایلدی سائل فراردن سؤال ایتمش ایکن تولی‌لرنک نفیی ایله

معا صح

جواب ویرمیز رسول اکرمک حرم رفعتی ومقام وهمنزلتی لفظ فراردستعمالندن

تنزیه ایچوندر اگرچه مقام مقام نفی دردلکن رسول اکرمک ذکری واقع اولان

مقامده لفظ فراری نفیا واثباتا التشا اجادائره ادبدن خارج دردزیرا فرار

تولیدن اشنع دروتولی کامی تحیزا وکاهی کرو تحرف ایچون اولوردا ما فرار اکثریا

خوف وجبنندن نشأت ایلر وصحابه نک فراری مجرد خوف وجبنلرندن

دکل ایدی لهذا طرانی دیدی که انهزم منهی علیهم عودتیله اولان فراردر

اما کرو حمله یه استعداد ایچون اولان فرار تحیزا الی فئة قبیلندندر معلوم

اوله که مسلمین اجماع ایتدیلر که رسول اکرم حقنده انهزام جائز دکلدر وحاشا

بر کمسنه رسول اکرم فلان حربده منهزم اولدی دیسه اکا تأدیب عظیم اولنمق

لازمدر واکر معاذالله تحقیر وتنقیص جهتندن سویلرایسه قتل اولنور زیرا کافر

اولور مادام که تائب اولمیه بنم عندمزده صحیح اولان بودر وامام مالکک بوده

بعض جماعت مطلقا قتل اولنور دیدیلر وبعضیلر مبالغة ایدوب قتل اولنمق

بابنده اجماع واردر دیدیلر ودخی جواب مذکورک سؤاله مزبوره وجه تطبیقنده

دیدیلر که سؤال مزبورده فررتم کلکم عن رسول الله صلعم تقدیرنده اولمغله

براء جوابنده جمله مزبوره نفی ایچون لادیدی ورسول اکرمک تولیسی علی سبیل

استدراک بو معنایی تأیید ایدر

نجیدن مراد تحیزا الی فئة در

کرو تیکیه قایدوب کوسترمیه حمله ایتمکدر

الاستطراد عسکرک فرارندن سر عسکرک فراری متعارف اولمغله حاصل

اولان وهمی دفع ایچون نفی ایلدی وبعضیلر دخی تطبیق نیوردیه دیدیلر که

تقدیر کلام بودر که لا والله رسول اکرم تولی ایتمدی کذلک رسول اکرمک

ورسنده واردینه اولان جماعه دخی فرار ایتمدی بلکه عسکرک مقدم

واوکنده اولانی فرار ایتدیلر والله اعلم خاطر فاتره خطور ایدر که جواب مذکور

اسلوب حکیم قبیلندن اوله یعنی ای سائل سکا لایق اولان بو کونه ادباردن

ایله فراردن سؤال ایتمیوب بلکه یوم حنینده واقع اولان کیفیتدر بودر که

رسول اکرم جبل راسخ کبی لطف الهی یه اعتماد ایدوب ثابت قدم اولدیلر واوله

رودده بیوآذ کمسنه لر تولی ایتدیلر وانلرک تولی ایتدکلری دخی نفی وجه دکل ایدی

بلکه تولی ایتمه لرینک سببی بو ایدی که دیو سبب بیانینه شروع ایدوب دیدی که

تلقتهم تفعل بابندن تلقی دن ماخوذدر تا رشیله مو معناهوازن هانک

فتحی وزانک کسریله تیرانداز لق ایله معروف بر مشهور قبیله در بالنبل اسم جنس

در که مراد سهام عربیه در وکندو لفظندن مفردی یوقدر بلکه مفردی سهم در

بعضیلر نبله نک جمعی دیدیلر ورسول الله صلی الله علیه وسلم علی بغلته

اضافه عهد خارجی ایچوندر که مراد بغله بیضا در که دلدل دیمکله معروف

روزنه کیم بخاری لفظ البیضاء زیاده ایتدی ومسلم عندنده رسول اکرمك
یوم حنینده بیندیکی بغله فروه نك اهدا ایتدیکی بغله ایدی ودلدل دیدکلری معروف
اولان بغله یی مقوقس اهدا ایتمشیدی وجمله حالیه در وابو سفیان بن الحارث بن عبد المطلب
آخذ بلجامها دن وابو سفیان بن الحارث رسول اکرمك عم زاده سی
وحلیمه سعدیه جهتندن رسول اکرمك رضاعا برادری ایدی عام فتحده اوغلی
جعفر ایله رسول اکرم مکه یه داخل اولمزدن مقدم ابوا نام موضعنده ملاقی
اولوب اسلامی قبول ایتدیلر رسول اکرم ابو سفیانی بغایه سور ایدی حتی عروه
دن روایت اولندیکه رسول اکرم انك حقنده ابو سفیان بن الحارث
من شبان اهل الجنة دیو بیورر دیلر وهجرتك یکرمنجی سنه سنده حج شریفه
توجه ایتمشیدی احرامدن چیقدقده باشنی تراش ایتدردکده بر بر بستره
ایله باشنده اولان سکلی خطاء قطع ایدوب اخر الامر سبب موتی
اولدی بالاخره وفات ایتدی و عمر رض صلوة جنازه سنی ادا و عقیل
بن الحارثك خانه سنده دفن اولندی رضی الله عنه یعنی اول ناسك تولرایدکلرینك
سببی هوازنه آتلری وقلرایله قاشولیوب آتلرك یوزلرینی دوندردیلر
اوحالده که رسول اکرم قطور بینك اوزرینه بنمش وابو سفیان دخی قطورك



لجامنی طوتوب یانلرنده بیر دقیقه منفك اولمامش ایدی که رسول اکرمك
بوحال اوزره اولدیغی کمال شجاعت وعدم تولی سنیه دلیلدر علما دیدیلرکه
رسول اکرمك متعدد آتلری وار ایکن محل حربده قطور بیندکلری
بغایه شجاعت واعدایی عدم مبالاتلرندن اولدیغندن ما عدا مسلمینك
قلبی مطمئن ووقت حاجتده یاننه جمع اولسونلر ایچون کندولرین بغله یه
رکوب ایله غیرلردن ممتاز ومتعین قیلمشلر ایدی معلوم اوله که روایت
صحیحه ایله ثابت اولدیکه مسلمین وکفار ملاقی اولدقلری وقتده مسلمین فرار
بوز طوتدیلر حضرت عباس بیر بلند آوازلو کمسنه ایدی یا اصحاب الشجرة دیو نعره
لر اورور ایدی وحضرت عباس دیدی که بو اثناده رسول اکرم کفار جانبنه بغله
سنی زیاده سورر ایدی که بن ایلرو کفاره ایچه کیره سون دیو لجامنی وابو سفیان
رکابنی طوتمش ایدیلر مصنف روایتیله بو روایت بیننی بو وجهله توفیق ممکندر که
عباس وابو سفیانده لجام ورکابی مقتضای وقت اوزره علی طریق المناوبه اخذ
ایتمش اوله لر ودخی عباس وابو سفیان یوم حنینده رسول اکرمك خدمتنده
قطعا منفك اولمدیلر دیو وارد اولان خبر صحیح قرینه سیله رسول اکرم
کفار ما بیننده منفرد قالدی دیو وارد اولان روایت رسول اکرمك یانلرنده

اولان كمسنه لر نجابتا آزاد اولمقده كنايه اولور تدافع منع اولور
زيرا نووى مسلم شرحنده اولان ايكى كمسنه قالمشلر ايدى حضرت عباس
بن عبد المطلب شعرنده ثابت قدم اولان اون اولمقدر ولنوذ نصرنا رسول
الله فى الحرب تسعة فقد فرّ من قد فر عنه فاقشعوا وعاشرنا لاقى الحمام بنفسه
لما مسّه فى الله لا يتوجع . ورسول الله صلى الله عليه وسلم يقول انا
النبىُّ لا كذبْ انا ابنُ عبدِ المطّلبْ روايت صحيحه ايكى مصراعده واقع
اولان باءلر ساكن اولمق اوزره در قاضى عياض ديمشكه بعض ناس غفلت
ايدوب كذبك بلسنى فتح ايله ومطّلبك باسنى كسر ايله قرائت ايتديلر
يعنى بو اثناده رسول اكرم حسب ونسبنه عيد ادگ وحضرت الله ناسدن
حفظ ايلدم ديديكى وعد كريمه اعتماد اكفاره حمل ومشركينه صولت
ايلدى ديرايدى كه بن اول نبى يم كه آنده كذب يوقدر بلكه حق وصدقدر
بن سزه قراتمم وطوررم مقامده كيتمم زيرا صفت نبوت ايله كذب جمع
اولمز ونبى اولانلردن يالان كلمز وحضرت الله بكا نصرت ايله وعد ايتدى
خود اعدانك منهزم اولمسى محققدر وبن عبد المطلبك اوغلويم
وبو كلامده رسول اكرمك شجاعت وصلابتنه دليل ظاهر واردر زيرا يوم



معهودده اصحابى ياننده پريشان اولوب اعدا ماييننده بر ايكى كمسنه ايله قالمش
ايكن جهرى آواز ايله بو كلام جواهر انتظام ايله اسماع اعدايى ملا مال ايلدى
معلوم اوله كه رسول اكرم جدى عبد المطلبه نسبت ادعا ايدوب پدرى
عبد الله ايشتمه ايتمه ديديكى وزن وقافيه يه رعايتدر ياخود پدرلرى عبد المطلب
حياتنده شبابا وفات ايتمكله عرب عندنده عبد المطلبك اشتهارى كبرا مشهود
دكل ايدى وعبد المطلب قريشك سيدى واهل مكه نك رئيسى ايدى وخلق
رسول اكرمه ابن عبد المطلب ديرلر ايدى ونيجه حضرت رسول اكرم حقنده
عن قريب محل ظهور ايدوب انك ايچون شان عظيم ودبدبه كليه
اوله جغنى سيف بن ذى يزن عبد المطلبه خبر ويرمكله عبد المطلبك
بو معنانى ناسه تبشير ايتديكى عرب ماييننده مشهور اولمغله گويا رسول
اكرم كلام مذكور ايله بو معنانى خلقه تذكير ايدرى كه فرار ايدنلرك نفسى قوى
وكفارك دروننه رعب القا ايليه بو خصوصه مجرد تفاخر وايين جاهليه
اوزره بتختر قصديله دكلدر معلوم اوله كه حنين لفظى تصغير ايله ذى المجاز
نام موضعه قريب بر واديك اسميدر وغزوه حنين غزوه هوازن
ديمكله معروف ومشهوردر اجمالا بيان اولنمق بو مقامه مناسب ملاحظه اولنمغله

کتب معتبره ده بیان اولندیغی اوزره بو محله ثبت اولندی بیانی بودرکه رسول اکرم
مکه نك فتحندن فارغ اولوب عامه اهالی اسلامی قبول ایتدکدن صکره اشراف هوازن
وثقیف رسول اکرم ومسلمینه حسدلرندن ناشی تجمع ایدوب محاربه مسلمینه عزم
ایتدیلر ورئیسلری مالك بن عوف ایدی پس رسول اکرم هجرتك سکزنجی
سنه سی شوالنك التنجی سبت کونی اون ایکی بیك مسلمین ایله که اون بیکی
اهل مدینه وایکی بیکی مکه فتح اولندقده اسلامی قبول ایدن کمسنه لردن
که انلره طلقا دیرلر مکه دن چیقوب عزیمت بولوك سمتنه متوجه اولدی ومکه یه
عتاب بن اسیدی عامل نصب ایلدی ورسول اکرم ایله معا مشرکیندن سکسان عدد
کمسنه چیقدیلر که صفوان بن امیه ایچلرنده ایدی ورسول اکرم انلردن مهمات
ولوازم ایله یوز عدد درع استعاره ایتدی پس شوالك او نونجی شنبه کیجه سی
حنینه واصل اولدیلر رئیسلری اولان مالك بن عوف اوردوی همایونه ایکی کمسنه یی
جاسوسلق ایچون کوندرمش ایدی عسکر اسلامك کثرت وجمعیتی وتهیالرن کوروب
عسکر کفاره خبر ویرمه لریله دوشمنلرینه رعب کلی طاری اولدی رسول اکرم
دخی عبد الله بن حدرد الاسلمیی جاسوسلق ایچون کفار اوردوسنه کوندروب
اول دخی اوردولرنده کورنوب هوازنك مال ومنال ونسوانینی رسول اکرمه خبر

ویردکده

ویردکده رسول اکرم تبسم ایدوب تلك غنیمة للمسلمین غدا ان شاء الله تعالی
دیو بیوردیلر پس رسول اکرم بغله بیضایه بینوب ایکی درع ومغفر وبیضه
سین کیدی کفار جانبینه توجه ایتدکده هوازندن جم غفیر وسواد کثیر
صباحك ظلمتی وقتنده عسکر اسلامه قاشو طوردیلر ووادیدن
لشکر ظهور ایتدکده بنی سلیم تولیت وادبار ایدوب واهل مکه دخی انلره
تابع اولدیلر وسائر ناس دخی پریشان اولمغله رسول اکرمك یاننده آز
کمسنه قالدی عباس دیدی که رسول اکرم بغله سنی کفار طرفنه سورر
ایدی اعدا ایچنه کیرمیه دیو بن بغله نك لجامندن ابو سفیان رکابندن
اخذ ایتمش ایدوك عباس بغایة جهری آوازلو کمسنه اولمغله رسول اکرم
دیدی که یا عباس انصاره چاغر دیو بیوردیلر عباس دخی کاه یا اصحاب السمرة وکاه
یا اصحاب سورة البقرة دیو ندا ایدر ایدی چونکه مسلمین عباسك صداسینی
اشتدیلر لبیك لبیك دیه رك رسول اکرم جانبینه مسارعت وخاکپایلرینه
مراجعه مبادرت ایتدیلر بر مرتبه ده که دابه سنی دوندرمکه قادر
اولمین کمسنه لر دابه لرندن نزول ایدلك یوریوب اوزرینه رسول اکرم حضورلرینه
کلدیلر چونکه جمله سی رسول اکرم عندنده جمع اولدیلر رسول اکرم امر ایتدی که صدق

دروند وکوکل بیرلکی ایله کفار خاکساره حمله صحیحه ایله حمله ایلدیلر بس هر بیری
شیر نره کبی اعدا دینه هجوم ومقاتله یه شروع اتدیلر ورسول اکرم مبارک
لرک دشمنانک بدلرینه ضرب شمشیر اتدکلرین مشاهده اتدیلر الآن حمی الوطیس
دیو بیوردیلر ورسول اکرم زمیندن بیر آووج تراب اخذ اتدی وشاهت الوجوه
دیوب مشرکینک یوزلرینه سپدی اصلا مشرکیندن بیر کمسنه قالمدی که انلرک
کوزلرین واغزین تراب ایله طولمیه بس رسول اکرم امر اتدی که هر کس قادر اولدیغی
قتل ایلیه مهاجرین وانصار قتله بیر مرتبه ده اغاز اتدیلرکه اطفال ونسالک
قتلنه مباشرت اتدکلرنده رسول اکرم منع ایلدی که من قتل قتیلا له علیه بینة
فله سلبه واول کونده ابو طلحه کندو باشنه یکرمی قدر سلبه مستحق اولدی
اجمال غزوهٔ حنین بو قدر که ذکر اولندی والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا
اسحق بن منصور حدثنا عبد الرزاق انبانا جعفر بن سلیمان حدثنا
ثابت عن انس ان النبی صلی الله علیه وسلم دخل مکة فی عمرة القضاء
معلوم اوله که رسول اکرم عمره نیتی ایله هجرتک التنجی سنه سنک ذی القعده سی
غره سنده بیک درت یوز مقداری کمسنه لر ایله مدینه دن چیقوب مکه دن
طقوز میل مقداری بعید اولان حدیبیه نام قریه یه کلدکده مشرکین انلرک مکه یه

داخل

داخل اولمه لرینی ادایه مانع اولدقلرندن ناشی حاکم اکلیل ده بیان
اتدیکی اوزره رسول اکرم هجرتک یدنجی سنه سنک ذی القعده سی غره سنده
مشرکینک حدیبیه ده مانع اولدقلری عمره نک قضاسی ایچون صحابهٔ کرامه
امر اتدی که حدیبیه ده هر کیم حاضر ایدی صلحه انده بولنمش ایسه بو سنه
بیله مکه ده عمره یه نیت ایلیه دیو بیوردی واول حینده حاضر اولان ایکی بیک
مقداری صحابی رسول اکرم ایله معا چیقوب رسول اکرم ابو رهم غفاری
یی مدینه ده استخلاف ایدوب مکه جانبنه متوجه اولدیلر ورسول اکرم
التمش عدد بدنه قربان ایچون سوق ایدوب بیوراز سلاح ودرع ومغفر
وبیضه ونیزه ویوز عدد فرس کوتوردی وذو الحلیفه یه واردقده اتلری
قدامنده تقدیم ایدوب محمد بن مسلمه یی اوزرلرینه ناظر نصب ایلدی سایر
سلاحی دخی تقدیم ایدوب اوزرینه بشیر بن سعدی تعیین ایلیوب کندولر
احرامه کیروب تلبیه یه شروع ومسلمین دخی تلبیه یه آغاز اتدیلر محمد بن مسلمه
اتلر ایله ایلرو کیدوب مر الظهران نام موضعه واصل اولدقده قریشدن
بیر جماعته مصادف اولدی جماعت مزبوره انلره سؤال ایدیلرکه بو آتلر نه
ویکمدر محمد بن مسلمه جواب ویردی که رسول اکرمکدر کندولری دخی یارین

علی السیر ان شاء الله بو منزله نزول ایدرلر جماعتدر بو خبری قریش ایشیدیجک
اندیکه ما بینلرنده عظیم دغدغه و اضطراب دوشدی پس رسول اکرم
سعادتله ایلمم الظهران نزول ایدوب سلاح مذکوری بطن یاجج دیدکلری
موضعه اوس بن خولینک یاننه ایکی یوز نفر آدم قوشوب بیله کوندردی
و قریش مکه دن چیقوب طاغلر باشینه صعود ایتدیلر و رسول اکرم
دخی هدیلرینی قدامنده تقدیم ایدوب ذی طوی یه کوندردی و رسول
اکرم راحله سنه سوار اولوب مسلمین قلچلرین قوشاندیلر رسول اکرمی مردم
دیده کبی محافظه ایدرک مکه یه داخل اولدیلر و ابن رواحه کندی دلی
اکرمك شعرینی انشاد ایدرك یمشی بین یدیه رسول اکرمك اوکنجه یورورد
اولدیغی حالده وهو ابن رواحه یقول بو شعری سویلر اولدیغی حالده که
خَلُّوا بَنِي الكُفَّارِ عَنْ سَبِيلِهِ اليَوْمَ نَضْرِبْكُمْ عَلَى تَنْزِيلِهِ ضَرْباً يُزِيلُ الهَامَ
عَنْ مَقِيلِهِ وَيُذْهِلُ الخَلِيلَ عَنْ خَلِيلِهِ خلوا تخلیه دن مأخوذ امر حاضر جمع در که تخلیه دست
باز داشتن یعنی یول ویرمك واوکینده صاوشمق معناسنه کلور بنی الکفار ده
حرف ندا محذوفدر تنزیل مفعولنه مضافدر وفاعلی محذوفدر ولو تنزیل
الله علیه تقدیرنده ظاهردر و علی مقدره متعلق بنا علی تقدیرنده در

نضربکم

یعنی آل ماکله موضعی معناسنه استعمال
اولنمشدر عن ایله متعدی اولدوغی
کامیده واداده معناسنه
صح

نضربکم مجزومدر شعر ایچون بانك سکونیله قرائت اولنور و ایکی مصرع اولدقده
ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر ضرباً نضربك مفعول مطلقیدر هام هامه نك
میمك تخفیفی ایله جمعیدر لکن بو مقامده جنس مرددر مبالغه ایچون که راس
یاخود وسط راس معناسنه مقیل قیلوله دن مأخوذ اسم مکاندر قیلوله موضع استراحت
معناسنه لکن بو مقامده تجرید طریقیله مکاندر یاخود باشی بدنه اتصالی حالنده
بیرو مستریح کمسنه یه تشبیه اراده قیلندی یذهل اذهالدن مأخوذدر
اشتغال و اغفال معناسنه یزیل ویذهل جمله لری ضرباً نك صفتیدر حاصل معنی
ای اولاد کفار رسول اکرمك حرم محترمه دخولی خصوصنده یولندن صاوشلوك
بوکون غلبه و نصرت بزم طرفمزده در نقض عهد ایلدیکز اکر قصدیکزه و لوم
سکوز سزی ضرب ایدرز روز حضرت الله طرفندن رسول اکرم حقنده تبلیغ اولندی عنه
دخی نزول ایتدیکینه بناء یاخود حق سبحانه حل تعبیه ده رسول اکرمك
حرمه داخل اولدیغنه عهد ایدوب حرمه تنزیل ایتدکلرینه بناء بر کونه
ضرب ایله ضرب ایدرز که اول ضرب باشلری تنلرندن کیدرر و دوستی
دوستندن اشتغال ایدوب ایلرو دور و محتبی محبته اونودور مخی وامنیسه کر
رسول اکرم مکه یه داخل اولدیغی کونده اهل مکه مکه دن چیقوب طاغلره

کمتشلو ایکن ابن رواحه نک تخلیه ایله امری جداً ملایم اولمغله بعض شراح خلوا
لفظنی دعوا علی التخلیه ایله تفسیر اتدیلر فقال له عمر یا ابن رواحة بین یدی
رسول الله صلی الله علیه وسلم استفهام تقدیریله در وفی حرم الله تقول شعراً
اتقول تقدیرنده یا خود ابین یدی تقدیرنده یعنی عمر رض ابن رواحه نک
شعر قرائت اتدکنی استماع اتدکده دیدی که یا ابن رواحه سن شعرک مذموم اولدیغنی
بیلور ایکن رسول اکرمک وکعبه نک حرم واجب الاحترامده شعرمی سویلرسین
پس رسول اکرم عمرک ابن رواحه یی شعردن منع وتوبیخ اتدکنی استماع اتدکده
فقال النبی صلی الله علیه وسلم رسول اکرم دیدی که خل عنه ابن رواحه یی کندو
حالنه ترک ایله وشعردن منع اتمه یا عمر زیرا شعرک مذموم اولدیغی اطلاقی
اوزره دکلدر وشعر سائر کلام کبی حسنی مستحسن وقبیحی مستقبح در وشعر فصیحانه
وکلام بلیغانه ده باشقه حالت واردر فلهی فا تعلیلیه ولام ابتدائیه توکید
ایچون مزیدر وضمیر تانیث ابن رواحه دن صادر اولان کلمات یا قصیده اعتباریله
شعره راجعدر اسرع فیهم ضمیر مجرور کفاره راجعدر من نضح النبل نضح اصلنده
صونک صیزمه سی وقوب جمه سی معناسنه در لکن بو مقامده رمی معناسنه استعمال
قیلندی والنبل سهام عربیه معناسنه در یعنی تحقیق ابن رواحه نک انشاد اتدیکی

اشعار

اشعار کفارها کساره آتیلن اوقلک تاثیرندن زیاده سرعت ایله تاثیر
زیاده سرعت ایله تاثیر ایدر واندن یوزلرینه قارشو هجویم ختم دروه علاوه
مشرکلرینه تیر جگردوزک تاثیرندن زیاده اثر وتیغ زبان شمشیر وسناندن
ارتوق مجروح ایدر والله اعلم الحدیث السادس حدثنا علی بن حجر حدثنا
شریک عن سماک سینک کسری ومیمک تخفیفیله در بن حرب عن جابر بن سمرة
سینک فتحی ومیمک ضمیله در قال جابر جالست النبی صلی الله علیه وسلم اکثر
من مائة مرة یعنی جابر دیدی که بن رسول اکرمک شرف صحبتلریله یوز کره
دن زیاده شرفیاب اولدم وکان اصحابه یتناشدون الشعر حال بوکه رسول
اکرمک اصحابی اکثریا مجالسده وقتنده شعر اوقورلر ایدی یعنی بعض اصحابدن بعض اصحاب
ممدوح شعر قرائتنی طلب ایدرلر ایدی وانشاد اصلنده غیرک شعرینی قرائته
دیرلر پس کلامده تجرید واردر ویتذاکرون اشیاء من امر الجاهلیة
وجاهلیت زمانندهکی شیلردن بعض شیلر سویلرلر ایدی بعض نسخه ده
یتناشدون وبعضنده امور وبعضنده جاهلیتهم واقع اولمشدر وهو ساکت
حال بوکه رسول اکرم سکوت ایدوب بعضیلری تناشد وتذاکردن منع اتمز
ایدی وربما یتبسم معهم واحیانا رسول اکرم صحابه ایله انلرک اتدیکی حکایه

لوده محفوظ اولوب تبسم ایدرلر ایمش جمله اصحابده بیلورلردی که بنم صنمه
اندیکم انتفاع کبی کمسنه لر انتفاع اتمدی زیرا بن صنمی حلوادن یاپوب ایام
قحطده بکا واهل بیتمه ذخیره اولدی و بیوی دخی دیدیکه بن صنمی بلورضعه
قوشش ایدیم بیوینلکو کلوب اوزرینه تبول ایتدیکنی کوردوم وحالیم که باشنه
تیلکو تبول ایله معبود بنجه معبود اولمغه صالح اولمدی پس آیتن جاهلیتی ترک
اتدم والحمد لله شرف اسلام ایله مستعد اولدوم رسول اکرم تبسم ایلدی والله اعلم

الحدیث السابع حدثنا علی بن حجر اخبرنا شریك عن عبد الله بن عمیر تصغیر صیغه
سیله در عن ابی سلمة عن ابی هریرة عن النبی صلی الله علیه وسلم قال اشعر کلمة
تکلمت بها العرب اشعر شعرلو معناده افضل واحسن معناسنه در کلمه دن کلام موزون
یا قصیده مراد در تکلمت جمله سی کلمه نك صفتی در یعنی عرب تکلم اتدیکی کلام موزون
ما بیننده بغایه افضل اولان کلام موزون کلمة لبید لبیدك تکلم اتدیکی کلام
موزون در که الا کل شیء ما خلا الله باطل کلامیدر ترجمه سی نتیجه باب واقع
حدیث ثانی شرحنده بیان اولندی اوله مقامه مراجعت اولنه والله اعلم الحدیث الثامن
حدثنا احمد بن منیع حدثنا مروان بن معاویة عن عبد الله بن عبد الرحمن
الطائفی عن عمرو بن شرید عن ابیه که شرید حدشینك فتحی وراننك کسریله بن عمرو

بن سوید

سوید الثقفی در قال شرید کنت ردف رانك کسری وحالك سکونیله ردیف
معناسنه که ترکیده دابه نك اردینه بینن کمسنه یه دیرلر رسول الله صلی الله علیه وسلم
یعنی شرید دیدیکه کونلرده بر کونده رسول اکرم نبی اردینه الوب بیرو سمته
کیدر ایدیك فانشدته مائة قافیة من قول امیة بن ابی الصلت بن
رسول اکرمه قراءت اتدم امیة بن ابی الصلتك شعرلرندن یوز بیت قافیه دن
مراد ذکر حرف ورادده کل طریقیله بیتا ولمغنه صحیح مسلمده حتی انشدته
مائة بیت لفظی دلالت ایدر کذلك شریك یوز بیت قراءت اتدیکی رسول
اکرمك طلبندن صکره اولدیغی مسلم حدیثنده اخذ اولنور ننه کیم بو بابده
واقع حدیث ثانی ترجمه سنده بیان اولنمش ایدی مدرك دیدیکه امیة بن ابی الصلت
شعراء جاهلیتك سرآمدلرندن غواص بحار معانی ایدی اوائل اسلامده تیشتو
رسول اکرمك مبعثی خبرین استماع اتمش ایدی لکن شرف اسلام ایله مشرف
اولمغه موفق اولمدی رسول اکرم انك حقنده آمن لسانه وکفر قلبه دیو بیورد
دیلو کلما انشدته انشدتکه تقدیرنده حذف ایصال قبیلندندر فرود
ابادی دیدیکه انشد الشعر قرأه بیتا قال النبی صلی الله علیه وسلم
هیه هاء اولی وثانیه نك کسره لری وما بینلرنده یاء مثناة تحتیه نك

سكونیله هاء اولور همزه دن مبدلدر اصلنده اِیهِ ایدی كلامك بقیه سنی سویله
دیه جك مقامنده استعمال اولنور میرك دیدیكی كه كلمهٔ اِیهِ اسم فعلدر دیرام
معناسنه بیور كمسنه دن بیر سوزك یا خود بیر ایشك زیاده لكنی مراد اتدكده
تنوینسز اِیهِ دیرلر واكر ما بعدنه ایصال اتسه لر تنوین ایله اِیهٍ حدثنا
دیرلر بعضیلر دیدیلر كه اِیه یا رجل دیر ایسه مقصود ما بینلرنده معهود اولان
سوزدن زیاده طلب ایدوب بو سوزدن دخی سویله دیمكدر هات الحدیث
قوم سنده واكر تنوین ایله اِیهٍ دیسه مقصود مطلقا سوزدن زیاده طلب ایدوب
سوز سویله دیمكدر ما بینلرنده معهود كلام اولسون اولمسون هات حدیثًا اما
قوم سنده والله اعلم یعنی رسول اكرم اُمَیّه نك شعرندن انشاد اتدكجه شعرندن بو
بكا دخی سویله دیو بیوررلر ایدی حتی انشدتهٗ مائةَ یعنی بیتًا نصب ایله
یعنی نك مفعولیدر بعض نسخه ده جر ایله مائه نك تمییزی و حكایه اولمق اوزره
واقع اولدی یا خود یعنی مائة بیت ایكن لفظ مائه حذف اولنور مضاف الیه حالی اوزره
ابقا اولندی بعض نسخه ده انشدته مائة بیت واقع اولدی و بعضی نسخه لرنده
راوی یا مصنف كلامندن یعنی رسول اكرم زیاده طلب بیوردقلرندن ناشی امیه
شعرندن یوز عدد بیت انشاد ایلدم دیدی فقال النبی صلی الله علیه وسلم



اِنْ كادَ لَیُسْلِمُ اِنْ مثقله دن مخففه ولام فارقه وكاد قرب معناسنه در یعنی رسول
اكرم اُمیّه نك ابیاتنی استماع بیوردقده دیدیلر كه امیة بن ابی الصلت
مسلم اولمغه قریب اولدی والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا اسمعیل بن
موسى الفزاری فانك وزانك فتحیله در وعلی بن حُجْرٍ والمعنی واحد یعنی ایكیسنك روایت
اتدكلری لفظلرك معناسی واحد بیورد قالا اسمعیل وعلی دیدیلر كه حدثنا عبد
الرحمن بن ابی الزِّناد زانك كسریله در كه اسمی عبد الله بن ذكوان دن عن هشام
بن عروة عن ابیه كه عروه در عن عائشة رضی الله عنها قالت كان رسول الله صلی
الله علیه وسلم یضع لحسّان بن ثابتٍ لفظ حسان منصرف وغیر منصرف ضبط اولنمشدر كندی
فعّال وفعلان وزننده اولمق ملاحظه سیله حسان بن ثابت بن منذر ابن عمرو بن
حرام الانصاری یوز یكرمی یاشنه كیروب التمش درت سنهٔ هجریه سنده وفات ایتدی
كنیه سی ابو الولید الانصاری الخزرجی در ابو عبیده دیدی كه عرب اتفاق ایتدیلر كه
اهل مدره حسان دن افصح شاعر یوقدر منبرًا نبودن مأخوذ اسم آله در كه
نبو رفع معناسنه در فی المسجد مراد مدینه ده اولان مسجددر یقوم علیه قائمًا قیامًا
معناسنه مفعول مطلق در میرك نقل ایتدیكی كامی مصدر اسم فاعل وزننده كلور
بعض نسخه ده یقول علیه قائمًا وبعضنده یقف علیه قائمًا واقع اولدی ینافح عن

فزارة قبیله
من قیس غیلان
كذا فی اللب

**رسول الله صلى الله عليه وسلم اَوْ** راوینك شكی ایچوندر **قال عروة ینافح**
**عن رسول الله صلى الله عليه وسلم** بعض نسخه‌ده اوقالت واقع اولمشدر که ضمیر
عائشه‌یه راجع در ینافح مفاخره‌دن مأخوذدر وفخر ادعاء شرف وعظمتدن
عبارتدر وعن رسول الله عن جهة رسول الله تقدیرنده در یاخود عن لام
اجلیه معناسنه در ینافح حا مهمله ایله منافحه‌دن مأخوذدر مدافعه ومضاربه
ومجادله معناسنه یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم مدینه مسجدنده حسان بن ثابت
ایچون بیر یوکسک منبر وضع ایدردی که حسان انلر اوزرنده قائم اولوب
شول جهتله که رسول اکرم ایچون وانلرك جهتنده تفاخر وشرفلرینی اعلام
ایله رطب اللسان اولوردی یاخود عروه یا عائشه دیدی که شول جهتله قائم اولورکه
مشرکینك مسلمینی هجولرندن تیغ زبان ایله دفع ایلیه **ویقول رسول الله**
**صلى الله عليه وسلم ان الله یؤید حسان** بعض نسخه‌ده حسانا واقع اولمشدر **بروح**
**القدس** دالك ضمی یا سکونیله در مراد جبرئیل علیه السلام در وقدس طهارت
معناسنه در روحك قدسه اضافتی جبرئیل طهارتدن مخلوق اولدیغی ایچوندر
وروح تسمیه اولندیغی انبیاء عظامه حیوة ابدیه ومعرفت سرمدیه کتور
دیکی ایچوندر **ما** مدت ایچوندر **ینافح اَوْ** راوینك شكی یاخود تنویع

ایچوندر

ایچوندر **یفاخر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم** بعض روایتده ما نافح واقع اولمشدر
یعنی رسول اکرم همیشه دیرلر ایدی که تحقیق حضرت الله حسانی تأیید ایلسون حضرت
جبرئیل ایله مادام که رسول اکرم جهتندن مفاخره یا رسول اکرمدن اذاء مشرکینی
دفع ایلدکجه وان الله جمله‌سی ظاهرا خبریه در لکن انشا معناسنه اولمق مناسبدر زیرا اکر
خبریتی اوزره اولور حاصل معنی بو ایدی که مشرکینك معاذ الله حضرت الله ورسولی
حقنده تکلم ایتدکلری کلمات فاسده واشعار کاسده‌نك دفعی ایچون حسانك
نظم ایتدیکی جوهر کران بهاء مدایح سائر شعرانك نظم ایتدکلری خزف پاره‌لری
اعتبار قیلنده دکلدر زیرا انلرك تفوه ایتدکلری وساوس شیطانیه‌دن
مأخوذ وحسانك تکلم ایتدیکی الهامات ملکیه‌دن مستنبط وانشائیه دعائیه
اولدیغی صورتنده حسان مشرکینك ذوات وانسابنی هجو ودم صددنده نظمنه
فحش کلام اولمق احتمالندن ناشی رسول اکرم حسانی فحش مذکوردن تنزیه ایچون
جبرئیل ایله مؤید اولمه‌سینی استدعا ایتدی روایت اولندی که رسول اکرم حسانه
دعا ایتدکده جبرئیل حسانه یتمش قدر بیت ایله امداد ایلدی ودخی روایت
اولندی که بنو تمیم وشاعرلری اولان اقرع بن الحابس رسول اکرمه کلوب
دیدیلر که یا محمد چیق بزم ایله مفاخره ومشاعره ایله زیرا بزم مدحمز زین وذممز

شنین در رسول اکرم بیوردیلر که الله اذا مدح زان واذا ذم شان انی
لم ابعث بالشعر ولا بالفخر لکن کلوب بتاعکوی عرض ایلك پس خطیبلری بیورد
تفاخر ایدوب شعر سویلدی رسول اکرم ثابت بن قیسه امر ایتدی که انلرك
خطیبلرینه جواب ویره ثابت دخی کوکجی جواب ویروب انلره غلبه ایلدی
پس قرع بن الحابس ایاغ اوزرینه قالقوب دیدی که اتیناك کیما یعرف الناس فضلنا
اذا خالفونا عند ذکر المکارم وانا رؤس الناس من کل معشر وان لیس فی ارض
الحجاز کدارم پس رسول احسنا امر ایتدی که اقرعه جواب ویره حسان دخی ایاغ
اوزرینه قالقوب دیدی که بنی دارم لا تفخروا ان فخرکم یعود وبالا عند ذکر
المکارم هبلتم علینا تفخرون وانتم لنا خول بین قین وخادم والله اعلم
حدثنا اسمعیل بن موسی الفزاری وعلی بن حجر قالا حدثنا ابن ابی الزناد که
اسم عبد الرحمن در بعض نسخه‌ده عبد الرحمن بن ابی الزناد واقع اولدی عن ابیه که
ابی الزناد در عن عروة عن عائشة عن النبی صلی الله علیه وسلم مثله یعنی عائشه رسول
اکرمدن لفظا ومعنا حدیث سابق کبی روایت ایتدی کوچه اسنادلری مغایر دردر
زیرا بو حدیثده عبد الرحمن پدرندن روایت ایتدی وحدیث سابقده هشام
روایت ایلدی وصلی الله علی سیدنا وسندنا وشفیعنا وآله وصحبه اجمعین الی یوم الدین

باب

## باب ما جاء فی کلام رسول الله صلی الله علیه وسلم فی السمر

سمر سین مهمله ومیمك فتحه‌لویله مسامره‌ده اخذ اولنمشدر که کیجه وقتی
سوز سویلشمك دیمکدر صاحب نهایه دیدیکه روایت میمك فتحیله‌در
وبعضیلر میمك سکونیله در دیدیلر وسمر اصلنده ای ایدینلغی معناسنه ایدی
لکن ای ایدینلغنده سویلشدکلری افسانه‌یه نقل اولندی یعنی بو باب
رسول اکرمك افسانه صورتنده واقع اولان کلامی حقنده وارد اولان
حدیثلر بیاننده‌در مصنف بو بابده ایکی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول
الحسن بن صباح باء موحده‌نك تشدیدیله‌در البزار زانك تشدیدیله
نسبت صیغه‌سیدر حدثنا ابو النضر ضاد معجمه‌نك سکونیله‌در حدثنا
ابو عقیل عینك فتحی وقافك کسریله‌در الثقفی ثاء مثلثه وقافك فتحه
لویله ثقیف قبیله‌سنه نسبتدر عن عبد الله بن عقیل عن مجالد عن الشعبی
شینك فتحی وعینك سکونیله‌در عن مسروق عن عائشة رضی الله عنها
قالت حدث رسول الله صلی الله علیه وسلم ذات لیلة لفظ ذات مجرد
توکید ایچوندر مقحم‌در بعضیلر موصوف محذوفك صفتیدر ساعة ذات لیلة
تقدیرنده‌در دیدیلر نساءه مرادکلری ازواج یا بعض ازواجدر محتملدر که

نساده رسول اكرمه انتساب و اختصاصى اولان نسا اوله يا بنات و اقاربه
دخى شامل اولور حدّثينا شونى تعظيم ايچوندر يعنى عائشه ديديكه رسول اكرم بر كيجه
ازواج مطهره يه بر حديث غريب و افسانهٔ عجيب سويلدى ورسول اكرمك عادة
كريمه سى اكثريا شو وجهله جارى اولمش ايدى كه ازواج طاهره نك قلوبنى تفريح
وانلر ايله حسن معاشرة ايچون بعض لطيفه آميز حكايات عجيبه سويلر ايدى بخارى
روايت ايتديكه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم خيركم خيركم لاهله وانا خيركم لاهلى
يعنى سزك خيرلوكز اهلنه خيرلو اولاندر و بن سزك اهليمه خيرلوكزم ودخى
بيوردىلركه اِنَّ مِنْ اَكْمَلِ المؤمنين ايمانًا اَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَاَلْطَفُهُمْ بِاَهْلِهِ
يعنى مؤمنينك ايمانجهتنده زياده كاملى خويى زياده كوزل اولوب دخى
اهلنه زياده لطف ايله معامله ايدندر چونكه رسول اكرمدن صدور ايدن
حكايهٔ غريبه يى نساء مزبوره استماع ايتديلر فَقَالَتْ اِمْرَاَةٌ مِنْهُنَّ ايچلرندن
بر خاتون ديدى كه كَاَنَّ الحَدِيثَ حَدِيثُ خُرَافَةَ ظن اولنوركه
رسول اكرمك نقل بيوردقلرى حكايه حديث خرافه يعنى افسانهٔ عجيبه
وحكايهٔ مليحه اوله لفظ كَاَنَّ همزه نك ونون مشدده نك فتحه لريله تشبيه
اداتيدر خُرافه خاء معجمه نك ضميله غايه ظرافت ونهايه لطافتده اولان كلام
مليح

مليح دلنشيندن عبارتدر مطرزى ديديكه خرافات احاديث مليحه معناسنه
در وزمان جاهليتده بر كمسنه بنى عذره عمى اوزره جن قاپوب كوتورمش
ايدى مدت كثيره دن صكره انسانلر ما بينه رجوع ايدوب جنلر ميانده
كورديكى شيلرى ناسه خبر ويردكده اول كمسنه يى تكذيب ايدوب خرافه اسميله
تسميه ايتديلر فيروزآبادى ديديكه خرافه ثمامه كبى بر رجلدركه انى جن قاپوب
كوتورمش ايدى انسانلر ميانه كلدكده كورديكى شيلرى حكايت ايتدكده
انى تكذيب ايتديلر وحديث خرافه ديديلر حديث مستملح كذب معناسنه
وبو كلامدن فهم اولنوركه لفظ خرافه معناى ملاحت وكذبى متضمن اوله
لهذا ابن حجر ديديكه امرأهٔ مزبوره رسول اكرمك حديثنى خرافه حديثنه تشبيه
ايتديكى فقط ملاحت جهتندندر زيرا حديث خرافه وصف ملاحت ووصف
كذبى مشتمل اولمغله فقط بر وصف اعتباريله تشبيه صحيح اولور ورسول
اكرم حديثنى ملاحت وكذب اعتباريله حديث خرافه يه تشبيه صحيح و[illegible]
ظاهردر لكن بو مقامده صاحب نهايه قولى احق واليق واوفق وتكلف
مذكور اعتبارندن ابعددركه حديث خرافه كاهى تكذيب ولنسا حديثه
وكاهى استملاح وتعجب ولنسا حديثه اطلاق اولنور ديديكى سوز امرأهٔ مزبوره

نك رسول اكرم حديثنی حديث خرافه يه تشبيه ايتديکی اطلاق ثانی اعتبار يله اولور
و ابن حجر ديديکی کبی تجربه يه محتاج اولمز و بعضيلر تشبيه مذکورده مبالغه
واردر ديديلر يعنی رسول اکرمك حديثيدر کلام مليح صادقدر که کذب بيکوند
لکن کذب دکل نته کيم غزالينك الموت يقين يشبه الظن عند عموم الخلق
قولنده واقع اولديغی وجهله رسول اکرم مرأة مزبوره دن خرافه لفظنی استماع
ايدوب بو لفظك معنانی نساء حاضراته تفهيم قصديله سؤال ايدوب فقال
رسول اکرم ديديکه اتدرون ما خرافة سيز خرافه نه ايديکين و ماهيتن
بيلورميسز خطاب مؤنث ده مذکر صيغه سيله تعبير اولنديغی ازواج مطهره
نك کمال عقل و اذعان و متانة رأی و ايقانده رجاله تشبيه ايله تعظيم ايچوندر
نته کيم و کانت من القانتين قولنده واقع اولدی و بعض نسخه ده خطاب
مؤنث صيغه سيله اتدرين واقع اولمشدر رسول اکرم خاصة نسايه خطاب
ايتدکلرينه شاهددر بعضيلر ديديلر که محتملدر که مابينلرنده رجال محارم
ياخود وراء حجابده ياخود قبل نزول الحجاب اجانب بولنمغله تغليبا مذکر
صيغه سيله تعبير اولنمش اوله و رسول اکرم نساء مزبوره نك حقيقة خرافه
نی عالم اولدقلرينه مطلع اولمغله سز خرافه نی بيلورميسز ديو سؤال ايلدی

صكره

صكره جوابلرينه منتظر اولميوب لطفا وکرما خرافه نك شرح و بياننه شروع
ايتدی و ديديکه ان خرافة کان رجلا من عذرة عينك مهمله نك ضمی و ذال
معجمه نك سکونی ايله يمن دن بير مشهور قبيله نك اسميدر اسرته الجن في
الجاهلية في ايام الجاهلية تقديرنده در که رسول اکرمك بعثتلرندن
اول اولان زمانده عبارتدر عايشه رضدن روايت اولنديکه رسول اکرم
بيورديلرکه رحم الله خرافة انه کان رجلا صالحا فمکث کافك ضمی ياخود
فتحيله مکث دن ماخوذدر که فارسيده درنکيده و ترکيده اکلنمك معناسنه فيهم
دهرا مدة مديده در ثم ردوه الى الانس و کان يحدث الناس بما رأى
فيهم من الاعاجيب يعنی تحقيق خرافه عذره قبيله سندن بير رجل ايدی که جن
انی زمان جاهليتده اسير ايدوب چوق زمان جنيلر مابيننده طوردقدن
صکره ينه انسان مابيننه کتوردیلر پس رجل مزبور اجنه ميانده کورديکی عجائب
و غرائبی ناسه خبر ويرور ايدی فقال الناس حديث خرافة پس ناس ديديلرکه
خرافه حديثيدر يعنی خرافه نك خبر ويرديکی بغايه اخبار عجيبه اولمغله صکره
هر قنغی ناس بير عجيب حديث و افسانه غريب استماع ايدرلر تشبيه بليغ طريقيله هذا حديث خرافه
ديديلر و بو مثل زمان جاهليت امثالندندر که مورد خرافه نك خبر ويرديکی

احادیث عجیبه در والله اعلم الحدیث الثانی حدیث ام زرع زا معجمه نك فتحی ورا
مهمله نك سكونی بعده عین مهمله ایله در وام زرع ذكر اولنه جق اون بر عدد
خاتونك اسمی در وبو حدیث حدیث ام زرع دیمكله مشهوردر اولمغله عنوان ده
انك اسمی تصریح اولندی كه معظم كلام وغایه مرام انك تعریفات دلآویز وتعبیرات
وصل انگیزنده مندرج در حدثنا علی بن حجر اخبرنا عیسی بن یونس عن هشام
بن عروة عن اخیه عبد الله بن عروة عن عروة عن عائشة رض قالت جلست
احدی عشرة امرأة بعض نسخه ده جلس واقع اولدی قال فلانه قبیلنده
نته كیم سیبویه بعض عربده روایت ایلدی كه تأنیثی ظاهر اولمغله علامت تأنیثی
ذكر اتمزلر وجلست نسخه سی ظاهردر زیرا فعل مؤنث حقیقی یه اسناد اولندی
خصوصا كه مابینلرنده فاصل یوقدر اما فاصل اولسه تذكیر وتأنیث جائز
اولدیغی محلنده بیان اولنمشدر یعنی عائشه رض دیدی كه اون بر عدد خاتونلر مكه
قوملرندن بر قریه ده یاخود عربده بر یره جمع اولدیلر وتوردیلر
ونساء مزبوره اسملری چندان درجه ثبوته بالغ اولمدی ولهذا انك
ذكرینه مشغول اولمدیلر لكن ابن درید دیدی كه ام زرعك اسمی عاتكه ایدی والله اعلم
فتعاهدن جلست اوزرینه معطوفدر تعاهده دخی روایت اولندی

بعضیلر اسمی جمیله
بنت ساعده

عاطف

عاطفسز كه تعداد طوتیقی اوزره یاخود قد تقدیریله حال یاخود استئناف
بیانی اولمق اوزره كه بر یره جمع اولوب وتوردقلرنده مرادلرینی بیان ایچون
تذكیر اولنه وتعاقدن خفی دیدیلر كه تعاهد وتعاقد من حیث اللغة متحدلردر لكن
تأسیس تأكیددن اولی اولمغله مناسب اولان اولدر نفسلرینه عهد والتزام
وتأبید ایدرلر وتلرینی طوغری سویلیه عقد وجزم ایدیلر والمقدر ان لا یكتمن
علی ان لا یكتمن تقدیرنده علی طریق التنازع فعلین مذكورینه متعلقدر
من اخبار ولا یكتمن یه متعلقدر ازواجهن شیئا یعنی نساء مزبوره بریری
بریله عهد وعقد ایتدیلر كه شوهرلرینك خبرلرندن بر شیئی مدحا وذما
كتم ایتمیوب واقع حالی بیر بیر سویلیهلر فقالت الاولی بعض نسخه ده
قالت واقع اولدی استئنافی طریقیله زوجی لحم جمل غث عین معجمه نك
فتحی وثاء مثلثه نك تشدیدیله فارسیده لاغر تركیده اروق دیرلر جر ایله جملك
ورفع ایله لحمك صفتی اولمق محتملدر وبعضیلر خبر بعد خبر یاخود مبتداء
محذوفك خبریدر هو غث تقدیرنده دیدیلر كه ضمیر مرفوع زوج ولحم وجمله
راجع اولمق محتملدر لكن روایت مشهوره جر ایله در علی رأس جبل
لحمك یا جملك صفتیدر وعر واوك فتحی وعین مهمله نك سكونی بعده راء

فارسیده سان و ترکیده قولاکی دیمکدر

مهمله ایله فارسیده سخت ودشوار ترکیده قتی وچیقوب ویردینه وتوریق
کوج دیو تعبیر اولنور لا سهل ترکیب اوج وجه جائزدر دیکی که لا نفی جنس
ایچون اولورسه لا ملك فتحیله اسم اولور وجرایله جرلك صفتی اولور غیر سهل
تقدیرنده ولا لیس معناسنه اولورسه علی ضعیف رفع ایله اسم اولور لیس سهل تقدیرنده
خبری دخی جر ایله دردیبی فینتقی طبرانی روایتنده فیرتقی الیه واقع اولدی که
مجهول صیغه‌سیدر ولا سمین لا سهل ده اولان حرکات ثلاثه ایله در فینتقل مجهول
صیغه‌سیدر بعض نسخه‌ده فینتقی واقع اولدی ارتقا یوکسك یره چیقمق وانتقال
بیرشیی کوتورمك وانتقا بیرنسنه‌نی اختیار ایتمك دیمکدر یعنی ولکن خاتونه
دیدیکه بنم شوهرم دوه اتی کبیدر که حیوانی اولمیه خصوصا که آروق در بیو وجهله
انتفاعه صالح دکلدر خصوصا بیر حیله ایله چیقمق ممکن دکل طاغ باشنده در
حاصلی بنم شوهرمك خیری یوقدر زیرا کنز خیرده بعید اولدیغندن ماعدا
قله جبلده اولان نسنه کبی دست دس محالدر آسان دکلدر که حتی صعود اولنه فرضا
صعود ممکن اولسه سمیز دکلدر که بیراز خیرندن اخذ اولنه یاخود اشتولامر
مانندی انتفاعه صالح اولمدیغندن غیری بغایة سیئ الخلق اولمغله یانینه تقرب
حیز امکانده دکل بادی دولت ورفاهیتی اولمدیغی دولترده یوق که اکا



دلبسته اولنه والله اعلم قالت الثانیة زوجی لا ابث خبره ابث یا موحده نك ضمی
وثا مثلثه نك تشدیدیله بث دن ماخوذدر که سری اشکاره ایتمك دیو لغت
وشرحده استعمال اولنور قاضی عیاض بابی موحده موضعنده نون ایله لا انث
دیو روایت ایتدیکه نثك اکثر استعمالی شرده در طبرانی روایتنده لا انم واقع
اولدیکه نمیمه‌دن ماخوذدر انی اخاف ان لا اذره وذردن ماخوذدر ترك
معناسنه وماضی سنك استعمالی مهجوردر ضمیر منصوب زوجه یاخود ابث دن
مستفاد اولان مصدره راجعدر یعنی خاتون ثانی دیدیکه بن تحقیق
شوهرمك سرینی غیره شرا اظهار ایتمم زیرا بن انك خبرینی افشا ایتسم
بلکه استماع ایدوب بکا اوزره دل اولمغله میانمزده افتراق دوشوب بن
انك فراقنه قادر اولمیم دیو قورقرم که انمدن بیر ایکی صاحبی یتیمه مثل اولادم
واردر معیشتم اکا مربوطدر یاخود بن شوهرمك وصفنی وخبرنی ترك
ایتمکدن وغایة خبری طویل اولدیغندن ناشی قطع ایتمکدن خوف ایدرم زیرا
انك خبری حددن بیرون وتعبیر مرتبه‌لرندن افزوندر اکر تعداد اتینه
شروع ایدرسم متسلسل اولوب منقطع کلام بولنمق ایله فراغت ایتمکه مجالم
اولمز وطنا نصدیعه موءدی اولور دیو قورقرم بلکه ان اذکره شوهرمك

خبرنی ذکره شروع ایده جك اولورسم **اَذْكُرْ عُجَرَهُ وَبُجَرَهُ** کندی امساکه
قادر اولمیوب ظاهر وخفی هر نه سی وار ایسه ذکر ایدرم که جمیع احوالنی خصوصا
قبایحنی سویلمك لازم کلور عُجَر عین مهمله نك ضمی وجیمك فتحیله بُجَر باء
موحده نك ضمی وجیمك فتحیله عُجَر بُجَر عائله احوالنده کنایه معناسنده استعمال
اولنور کوکده عجر ظاهر وبجر مخفی اولان احوالدن عبارتدر وبعضیلر عجر بجر
غموم وهموم دن عبارتدر دیدیلر یعنی شوهرم یاخود خبرنی ذکر ایده جك
اولورسم اندن چکدیکیم جور واذیتی واندن کوردیکم سوء معاشرتی ذکر
ایدرم حضرت علی کرم الله وجهه دیدی که اشکو عُجَرِی وبُجَرِی الی ربی یعنی
بن غموم واحزانمی ربمه شکوا ایدرم وغیری کیمسنه یه کشف ایتزم وبعضیلر
دخی دیدیلر که عجره نك جمعیدر که بوغاز طمرلرنده ظاهر اولور بیر شیشدر
وخارج بدنده نمایان اولور وبجر بجره نك جمعیدر که کوبك یوزنده طاشره
چقمغه دیرلر صکره عیوب ظاهره وباطنه ده استعمالی شایع اولدی
خنوی دیدی که لا اذره ده اولان کلمه لا زائده در ما منعك ان لا تسجد
قولی کبی منده واقع اولان کلمه لا کبی وضمیر منصوب زوجه راجعدر یعنی بن
زوجیمی ترکدن تمکن خوف ایدرم بلکه بنی یطلیق ایده والله اعلم **قالت الثالثة**

**زَوْجِي العَشَنَّقُ** عین مهمله وشین معجمه نك فتحه لری ونونك مفتوحه نك تشدیدی
بعده قاف ایله فایقده دیدی که عَشَنَّقْ وعَشَنَّطْ طویل معناسنه در وبعضیلر
بدخوی معناسنه دیدیلر پس اکر دُسیی الخلق اولورسه ما بعدی بدخوی ولدیغنك
ثمره سنی بیان اولور واکر طویل اولور ایسه ما بعدی سفاهتنی بیان اولور زیرا طول
مفرط ایله طویل اولان کمسنه اکثریا سفیه اولور وخبرك تعریفی حصری افاده ایچوندر
یعنی زوجم خاتونك دیدی که بنم شوهرم اوزونلقده یا بدخولقده غدی
هذیو قدر که اِنْ اَنْطِقْ اُطَلَّقْ اکر عیوبنی بو مجلسده یاخود اکا تملق وعیوبدن
جهتنده یا اندن بعض کلماتی سویلر ایسم بن بوشانمش اولورم یعنی بنی تطلیق
ایدر **وَاِنْ اَسْكُتْ اُعَلَّقْ** واکر سکوت ایدرسم مُعَلَّق قالورم ایم وذات
بعل یا بیننده نه زوجی ونه خاتونلو کبی اولورم زیرا سائر ازواج کبی بنم ایله
مخالطت وحسن معاشرت اتمز ونه زوجی یوق خاتونلو کبی اولورم زیرا
زوجی اولمین خاتونلر زوج آخره تزوج ایدوب شوهرنك تحت حمایه سنده
خوشحال یاخود بالکلیه شوهرندن منقطعه اولوب کندی قیدین کوره مکلا مرقه
البال اولور پس بنم نه نطقمده سرور ونه سکوتمده حضورم واردر یعقوب
بن السکیت وهو علی حد السنان المذلق لفظنی زیاده ایتدی که مذلق

میمك ضمی وذاء معجمه نك ولام مشدده نك فتحه لریله محلّددر و تیز و کسکین معناسنه‌در
یعنی بنم زوجم کسکین نیزه کبیدر که بن اندن همیشه حذر اوزره‌یم و بو حال
ایله امینیم یوقدر اُطلّق و اُعلّق تفعیلدن بنیه‌ده مضارع نفس المتکلم مجهول
صیغه‌لریدر والله اعلم قالت الرابعة زوجي كليل تهامة تاء مثناة فوقیه‌نك
کسری وهانك تخفیفی بعده الف بعده میم مخفف وبعده ها ایله مکه و اطرافنه دیرلر
بعضیلر دیدیلر که نجدده اشاغی بلاد حجازك اسمیدر و مدینهٔ منوره نجددر
تهامه‌دن معدود اولمز زیرا غوردن یوقاروده نجدده اشاغی واقع اولمشدر بلاد
حجازه تهامه تسمیه اولندی یعنی هواسی متغیر اولدیغی ایچون دهن الدهن دیرلر یاغك
رایحه‌سی متغیر اولسه و تهامه‌نك کیجه‌سنك هواسی معتدل اولمغله زوجنی کا تشبیه
ایدوب وجه شبهی لا حر ولا قر لفظیله بیان ایلدی حر و قرنك فتحیله بوده معناسنه‌در
و بعضیلر روایت قافك ضمیله‌در دیدی خفیدر که حر و لا عطف ایچون
یا لیس یا غیر معناسنه‌در و علی جمیع التقادیر ما بعدی مرفوع و منون اولور
و نفی جنس ایچون اولوب ما بعدی مفتوح و خبری محذوف اولمق دخی جائز
در لا حر فیه تقدیرنده و اصول معتمده و نسخ مصححه به مناسب اولان وجه
اضعف بعضیلر لا ذو حر و لا ذو قر ایکی تخفیف ایچون مضافی حذف اولندی

دیدیلر و بو مقامده حر و قرانك کثیر و قلیلنده کنایه‌در زیرا حرك تأثیری
بردك تأثیرندن اکثر و عرزیاده مضیف حدلهذا حری تقدیم ایتدی خصوصا
مکه‌ده حرارت برودتدن زیاده‌در و سول اکوم بیو دیلو که من ضبع مایر حرمکه
ساعة تباعد عن نار جهنم سبعین سنة یعنی دوردنجی خاتون شوهرینك
حسن خلق و کمال اعتدالنی بیان ایدوب دیدی که بنم شوهرم حجاز کیجه‌سی کبی
معتدلدر که آنده نه حرونه برد واردر بلکه حالی بو ایکی کیفیت مابینده
در حاصلی حر مفرط کبی بنی متأذی و سرمای سخت کبی متألم ایتمز ولا مخافة ولا
سآمة شوهرمك عندنده خوف و ملالت یوقدر و هر جهتدن امین و رضامندم
و اوده مصاحبت و مکالمه‌سی بر مرتبه دلفریبدر که استماعندن طبیعته کلال
و ذهنه ملال طاری اولمز قالت الخامسة زوجي ان دخل فهد هانك کسری ایله
فهد الوحل دیرلر بر کسنه چوق اویقویه مبتلا اولسه زیرا فهدك یارس دیدیکه
مشهود حیوانك اسمیدر بغایه کثرة نوم ایله معروفدر لهذا چوق اویوین کسنه
حقنده انوم من الفهد دیو ضرب مثل ایدرلر و بو مقامده معنای مذکور مراد
اولمق محتملدر یعنی بشنجی خاتون دیدی که بنم شوهرم کوندوزلرده کثرة تکاپو
و مبارزه و کار زار و سائر اعمال شاقه‌یه اشتغالی سببی ایله وجودنه تعب

واندامنه نصب طاری اولدغندن اخشام اولوب خانه یه داخل اولدقده

غایت بیتاب اولدغندن فهد کبی چوق خواب ایدر و محتملدرکه خانه مونی

علم تفحص وخانه ده نه اولدی ونه اولمدی دیو تفتیش ایتمکدن کنایه اوله زیرا

اکثرا و قاتده خواب الود اولان شخص هر شیده اغماض عین ایدر مقصودی زوجنی

حسن معاشرت ایله توصیف در زیرا وقایع خانه ده خرده خرده تفتیش

صاحبة الداری تضییق واضراره موّدی اولور وخاتون مزبوره کندوینی کمال

استقامة وعفت وهمیشه رضاء زوجده اولمغله تعریف ایدر زیرا شوهر زوجه

سنده هر وجهله امین وهر خصوصده مطمئن اولدقده امور بیتده سئوال

محل قالمز بلکه خواب ایتدکده غیری مصلحت بولمز وان خرج اسد سینک کسریله

اسد الرجل دیرلر بر کمسنه اسد کبی شجاعت اظهار ایلسه یعنی اکر شوهرم خانه

ده طاشره چیقوب امر قتاله قائم اولسه ماننده شیر اظهار شجاعت واعلاء

جلادت ایدر پس اخشام اولوب خانه یه داخل اولدقده طاشره ده اتدیکی

جراءتدن حاصل اولان تعبی دفع ایچون چوق خواب ستبعد دکلدر بو صورتده

اوزره جملهٔ ثانیه جملهٔ اولینک تعلیلی حکمنده اولور و محتملدرکه جملهٔ اولی

نک ظاهرندن مستفاد اولان کسل وجوم جراءت وهمتی دفع ایچون اوله

ولا یسئال

ولا یسئال عما عهد تاج بیهقیده عهد کورمک معناسنه دخی کلور دیدیکی

اوزره بنم زوجم سابقده کوردیکی شیئی سئوال ایتمز دیمک اولور یعنی زمانده

ماضیده واقع اولان اموری فراموش ایدوب یا بینمزده فرضا مشاجره وقوع بولمش

اولمش اولسه انی بیو دخی لسانه کتورمز بعضیلر دیدیلرکه عهده سنده اولان

شیده سئوال ایتمز یعنی سخاوتده و کرمده بیو رتبه یه بالغ اولمشدرکه اموال وارزاق

وذخایرینی تعقد ایدوب فلان شی نیجه اولدی دیمکه تنزل ایتمز مخفی اولمیه که فقرات

ثلاثه ذمّ ایچون اولمق دخی محتملدر یعنی بنم زوجم خانه یه کلدکده غیری ازواج کبی

مباسطت ومصاحبت ایتمیوب اهل بیتی ایله حسن معاشرة ایتمز بلکه بیو بوجاقده

میت کبی صباحه دک یاتور و بیو صباح اولدقده بنت شفه تکلم ایتمیوب طاشره یه

چیقار وخارج دارده اولان کندوکبراوغوده سوزلو ایله کولر واوینار حاصلی

عهده سنه لازم اولان مصالح اهل وعیالندن سئوال ایتمز بیو بی حمیت وغیرتسیدر

حریف دن مکو از بی حمیت راکه هرکز • نخواهد دید روی نیک بختی •

رود از خانه چون بیکانه بیرون • زن و فرزند بکذارد بسختی والله اعلم قالت

السادسة زوجی ان اکل لف لف ضم وجمع معناسنه درکه ترکیده درمک

فارسیده نوردیدن دیرلر وان شرب اشتف شین معجمه ایله شفافه دن ماخوذ

دیدکه صاحب نهایه دیمشدرکه اوزره کاسه‌نک دیبنده باقی قالان بر ایکی قطره‌یه
شفا دیرلر اشتف الرجل دیرلر بقیهٔ مذکوره‌یی ایچوب کاسه‌ده بر قطره
ابقا اتمسه بعضدر یا بدره سین مهمله ایله واقع اولدی ابو زید دیمشدرکه
سففت الماء دیرلر صوبی چوق ایچوب بنه سیراب اولمسه مقصود زوجنی
کثرت اکل وشرب ایله مذمتدر یعنی اللتیجی خاتون دیدیکه بنم شوهرم نهایه
اکل وشربه حریصدر هما کندو قارننک طویوغنی بیلور اکل طعامه
شروع اتدکده بر قاچ لقمه‌یی بر لقمه ایدوب کاسه‌یی دفعهٔ واحده‌ده سیلر
سوپورور وشرب اتدکده چناقده بر قطره قالمینجه‌یه دک ایچوب صاتورلردن
حجاب اتمدکده ماعدا عیال واطفاله دخی قالسون دیمز اکل وشربی بو منواله
اوزره اولان حریفک اهل بیتنه مرحمتی ودوزهیجاده جرأت وشجاعتی
وبوعوصا اوزره عبد البطن اولانی حمیتک نه خیری اولور ونه نفعی کورلور
وان اضطجع التف اضطجاع یانی اوزره یاتمق والتفاف بورنسینه صارنمق
وبورونمک معناسنه‌در یعنی صغیرلرکبی اکل وشرب اتدکده صکره اویقوسی
کلوب ویوتوردی اتدکده خانه‌نک بر بوجاغنده کندو باشنه آرته قاله
جق کبه‌سنه صارنوب صباحه دک اوتهیا طورطوب اولور وطوعوزلرکبی



خودلو یاتور ولا یولج الکف لیعلم البث ولوج دخول ایلاج ادخال
وبث غم وحزن معناسنه‌در علما بو فقره‌ده مراد ذم ومدح اولدیغنده اختلاف
اتدیلر فقرات سابقه سیاقنده ذم مراد اولور حاصل معنی بودرکه بنم شوهرم
اوقیه‌یه جق الینی بنم یورغانم ایچنه صوقوب بدنمه طوقونمزکه
بدنمده اولان حرارت یا برودت سببی ایله بنم حزنمه واقف اوله یاخود
بن شوهریمه بیلورجهل حزنمی سویلیکه مجال یوق زیرا زوج وزوجه
مابینده نوع ما ملاطفه وانبساط اولمدقجه زوجه شوهرینه دردنی
درونینی سویلیه‌مز بنم شوهرم اولاجق وغودوز کندو باشنه قیودیلور
یاتور بنم یورغانمه کیروب بادی انده کجیرم قوروب ایجا الینی یورغانمه صوقسه
شوهرد ایله بن دخی منبسط اولوب درونمده اولان حزنی سویلیوب یاخود
بنم وجودیمه طاری اولان جنبیا یا غیری علتی شوهریمک کورکی کبر حذر ممتنع
قانم اولمغه مانع اولمغله یورغان ونوبتنک بسط اتمکه قادر اولدیغمده
ناشی بکا قهرلنوب بکوسه وخانه‌نک بر کوشه‌سنده وجه مشروح اوزره یاتور
والینی یورغانمه ادخال اتمزکه بنم خدمتده تقصیریمک عذرینه مطلع اوله
واکر مدح مراد اولور ایسه ابو عبیده دیدیکی اوزره خاتون مزبوره‌نک

بونده بر علت وار ایدیکه اول مقوله عیبی خواتین شوهرلرنده صاقلا یوب
و شوهرلری مطلع اولمسنده عظیم مکدر اولورلر پس حاصل معنی بودرکه بنم
شوهرم بنم خاطرمه رعایت ایدر و حضورم مکدر اولمجق ایشی ایشلمز و بنم
عیب معهوده مبتلا ایدیکمی بیلور و بیلدیگمه ووقوف حتی بنم ایله بیلیور ده
یا تمزوالبنی بنم بدنمه طوقنمزکه الرایله بنم عیبمه وقف اوله زیرا بیلورکه
بن انک عیبمه اطلاعنده مکدر اولوردم و بنیکه شغل ایدر دیو خوفه دوشوم
مجدکوم و دعوتنده تنها یا تماغی ارتکاب ایدوب بنی تکدر اولمسنه ملاحظه
سیله الجکوده بنم قوینومه صوقمز لکن ابن قتیبه بو فقره نک ما قبلی ذم
ایچون مسوق اولوب شوهرنک مثالب و معایبنی تعداد صدد نده
بو فقره ده مدح مراد اولمسین چندان استحسان اتمدی ابن الانباری
شو جمله جواب ویروی که چونکه خواتین مزبوره شوهرلرنک ویدی
احوالنی کتم اتمکه تعهد و معاهده اتدیلر بعضی مدح صرف و بعضی ذم
محض و بعضی ذم و مدحی مشعر کلمات ایله هر بیری شوهرنک واقع حالنه
اعلانده و کیفیة نفس الامریه سنی اعلام اتدیلر پس جائزدرکه التنجی
خاتونک زوجی صفت حمیده و ذمیمه بی جامع اولمش اوله و ابن الاعرابی

وخطابی

وخطابی و قاضی عیاض جمیع فقرات ذم ایچون مسوق اوله سین اختیار اتدیلر
و خاطره فاتره جمله فقرات مدح ایچون اولمق احتمالی خطور ایدر ابو عبیده دیدیکه
کیجی خاتونده مزبوره عیب شدیده ده نفرت طبیعی مقتضی بر عیب ایله
معیوبه اولدیغی صورتده امرأه سادسه دیدیکه بن مستمعیق ده
ایراق اولمسونده شویله منفر الطباع بر دردده مبتلا اولمش ایکن بنم زوجم
بنی ترک اتمدی و بی وفالو طو تیقنه کیمدی بنی تطلیق ایله مابینمزه معادت
و بر غیری خاتونی تزوج ایله میانمزه منافرت واقع اولمدی لکن معاذ
الله بنم مبتلا اولدیغم مرض امراض ساریه عادیه قبیلندن اولمغله بنم
ایله همکاسه اولمقدن احتراز اوزره اولمغین بن دخی طعام و شرابنی
کندو طعام و شرابمدن تمییز ایدوب اکا وفا ایده جک مقداری تنسیکا هن
احصا ایدردم اول دخی کندو به مخصوص اولان طعامی مرتبه ییوب شرابنی
دخی دلیوانه دلیوانه ایچوب کسل آمیز کسته لوکیبی یایب یاپینار اولور اتمز طعام
و شراب فقط کندو به وفا ایده جک مقداری اولمغله اکا ده بقیه لره بیر
بقیه قالسون دیمز زیرا سائر اهل بیتک دخی طعاملری مستوفی تدارک ایدری
مهیا اولدیغنی بیلور و دخی سرتب ده خوفا و بنم مکدر اولدیغمی استه

مادکمنده بنم ایله هیچ بر اولمز اولجیکوزه بر غه طوتونندز مندر والله اعلم بالصواب

قالت السابعة زوجی عیایاء عین مهمله نك فتحی و ایكی یاء مثناة
تحتیه و مد ایله فعالا وزننده عیّدن مأخوذدر که ترکیده یورغونلق
و فارسیده ماندهکی دیرلر جمل عیایاء دیرلر اول اركك دوه یه کندیسی دوه یه
جماعه قادر اولمیه و قادر اولدیغی تقدیرده دیشی دوه انده حامل اولمیه رجل
عیایاء دیرلر بر کمسنه بیوره یاخود سویلمکه قادر اولمیه بعضیلر عیایاء
عنّین معناسنده دیدیلر او غیایاء غین معجمه ایله عیایا وزننده در بعضیلر
اکثر روایات عین معجمه ایله در دیدیلر لکن ابو عبیده و غیریلر صواب اولان
مهمله ایله اولمقدر دیدیلر حتی خفی ما ادری ما الغیایاء بالمعجمة دیدی
و قاضی عیاض معجمه اولمسنی استصواب ایتدی و کلمه او بعضیلر روایتنده شك
و بعضیلر تنویع یا تخییر ایچوندر و بعضیلر بل معناسنده دیدیلر غیایاء غین
معجمه ایله غیدن مأخوذدر ضلالت یا خیبت معناسنه اصلنده غوایا ایدی واو
یایه قلب شذوذا یا مشاکله در یاخود غیایه دن مأخوذدر که ظلمت معناسنه
و هر نسنه که انسانك اوستنه کلوب حائل اوله ظل متکاثف یا ظلمة شدیده
کبی که غیایه دیرلر طباقاء طاء مهمله نك فتحی و باء موحده و مد ایله اولان



کمسنه درکه بغایه حمقندن ایشلری بیری برینه منطبق اولمیوب هر بری
پیچاپیچ اولمش و فیصل ویرمکه قادر دکل بعضیلر جماعده عاجز معناسنه دیدیلر بلکه
حین جماعده کندو سینه سینی زوجه نك سینه سنه منطبق ایلیوب یا پیشده مغلوب
اسفلی یوقاروده قالقوب کوکی کبی ایلاج بولمیه و جماعه قادر اولمین دوه یه
جمل طباق دیرلر و بعضیلر تکلم وقتنده طوطاقلری بیری برینه یاپیشوب
سویلمکه قادر اولمین کمسنه در دیدیلر یعنی دیدیکی مأثوره دیدیکه بنم زوجم
هر نسنه ده کسل اوزره در یاخود عنّین در یاخود بنم زوجم ضلالته یا خیبته
مبتلادر یاخود ظلمته دوشمش کمسنه کبی حیران و سرکرداندر کوز و مقصودی
جانبنه هدایت بولمز بر شاشقین حریفدر یاخود انسانی استیعاب
ایدن سحاب متکاثف کبی جملهده ثقیل و ظلّی مستثقل بر نابکاردر و دخی باده
حماقتنده امور بیتنه فیصل ویرمه نك طریقنی بیلمدیکندن ایشلری تمیبوب
هر بیری مهمل و هر مصلحتی معطّل قالمشدر یاخود صحبتده ثقیل و ملعله
صنداه حظّ اولمیه حتی قدر جماعه قادر دکلدر یاخود اصلا تکلمنده بر
معنا فهم اولنمز بر یاوه کادر در کلّ داءٍ له داء داء مد ایله مرض معناسنه جمعی
ادواء کلور لفظ کل مبتدا و له داء جمله سی خبر اولورسه معنا بو درکه هر نه کونه

مرضکه نیا خلقده معروفدر یعنی زوجم ایچون اولی داء وادر دینم زوجم
اولی مرض ایله موصوفدر و اکر لفظ داء نک صفتی اولورسه فقط لفظ داء
ضیا اولورسه معنا بودر که بنم زوجم ایچون اولان هر مرض مرض کاملدر که داء
دیمکه مناسبدر زیرا سائر ناسده اولان امراض متنوعه علاج پذیر
و ممکن الازاله در بنم زوجمده اولان امراض متفرقه بر وجهله قابل معالجه
و ممکن الازاله دکلدر پس اکا نسبتله سائرلرک مرضی مرض صایلمز بنم زوجمک
مرضنه داء دویٌّ درلر ده غیری شی تعبیر اولنمز و بو توجیه و زنده تقریر
مذکور هذا الفرس فرس قبیلندندر اولور شَجَّكِ جیمک تشدیدیله شجّ
دن ماخوذ فعل ماضی و کاف مکسوره مجلس معقوده معهوده حاضره
اولان سائر خواتینه خطاب عام طریقیله خطابدر شجّ باش یارمق معناسنه
در اَوْ فَلَّكِ لامک تشدیدیله فلّ دن ماخوذدر که ترکیده کرمک و فارسیده
رخنه دار کوره معناسنده در و بو مقامده اعضادن بر عضوی قیرمق معناسنده
و خنفی فا تودن فل طودو ابعاد معناسنه کلور دیو نقل اتدی اَوْ جَمَعَ كُلاًّ لَكِ و بنم
زوجم اول مرتبه سیئ الخلق و بدخو و بد اوضاعدر که قادینه و یا سک
یا باشیکی یارر یا اعضاکدن بر عضوکی و یا ایکی قیرر و یا خود اونده



قوقد یا هم باشیکی یارر و هم بر یریکی قیرر یعنی شجّ و فلّی سنک
ایچون جمع ایدر بر مرحمتسز دلودر دلو بر بدخوی فانی آلتنه آقه
اقدجق حریفدر والله اعلم قَالَتِ الثَّامِنَةُ زَوْجِي الْمَسُّ الف
لام مضاف الیه دن عوض مسّه تعبیر بوندده در مَسُّ اَرْنَبٍ ترکیده
طوشان و فارسیده خرکوش دیرلر زوج مبتدا اوّل المسّ مبتدا ثانی
مسّ خبری و مبتدا ثانی و خبری جمله سی مبتدا اولک خبریدر که رابطه
خصوصنده الف لام ایله اکتفا اولنمشدر و کلام مذکور تشبیه بلیغ قبیلندن
در زینا اصلی کبی یعنی سکزنجی خاتون دیدی که بنم شوهرمک مسّی ارنبک
مسّی کبیدر که ایله بکا یاپشدقده لین و یومشاقلق ایله یاپیشور و شدّة
و بطش و خشونت ایله یاپشمز حسن خلق و لین جانب صاحبی بر جوان
محترمدر وَالرِّيحُ رِيحُ زَرْنَبٍ تصحیح و اعرابی جهتندن سابقی کبیدر
زرنب زای معجمه نک فتحی و راء مهمله نک سکونی ایله نباتاتدن نوعدر خوش بوی
بر اوتدر که ترنج رایحه سی کبی رایحه سی و یلغون ورقلی کیر و قیوی واردر
بعضیلر زعفران و بعضیلر انواع طیبدن بر نوعدر دیدیلر صاحب
قاموس دیدی که زرنب و ذرنب زا و ذال ایله بر معنایه در یعنی بنم زوجمک

بدننك يا عرقنك يا تونك رايحه سى زرنب معروف كبى خوش در ياخود
ثنای ناسده مشهور دریح زرنب ناس مابینده منتشر اولدیغی کبی خلق
دیدی کلام مذکورك ظاهری مدح در لکن محتملدر که ذم ایچون مسوق
اولمش اوله وجهی تأمله حواله ایتدی وخاطر فاتره خطور ایدر که
خاتون مزبوره المس والریح لفظلرنده مضاف الیه دن بدل الف لام ذکر
ایتدی که مضاف الیه ضمیر غائب تقدیر اولندقده مدح ایچون اولور نته کیم بیان
اولندی فاما اولده ضمیر غائب وثانیده یاء متکلم تقدیر اولنوب مس مس
ارنب وریح ریح زرنب قوه سنده اولور بو صورتده حمل ممکندر یعنی بنم
زوجم بکا مس ایتدکده ارنب کبی یا پاپ ویلاو نه یا پیشور کبی مس ایدر
خرد شوق ومحبت وحرص وولع ایله یاپشمق کورك ایدی حال بوکه بنم ریحم
زرنب ریحی کبیدر وهمیشه زوجم بکا میل کلی ایله میل ایلسون دیو زرنب ایله
تطیب ایدرم مع هذا بکا مس ایتدکده شوملق ایله مشهور اولان ارنب کبی
مس ایدر رغبت کامله وضوهشی [?] ایله مس ایلمز والله اعلم قالت
التاسعة زوجی رفیع العماد عینك کسیله اوله اغاج در که بیت انك اوزرنده
طورور ترکیده دیرك وفارسیده ستون دیرلر مراد عماد بیت شرف در

قیل اسمها کبشة بنت سموءة
منه

وعرب

وعرب حسب ونسب جهتندن اولان شرف موضعنده بیت استعمال ایدرلر
یعنی طعنه ونحیی [?] خاتون دیدی که بنم شوهرمك نسبی رفیع وحسبی منیع
رتبه سی بلند ومنزله سی ارجمنددر ومعنای اصلی یه دخی حمل اولنمق
ممکندر زیرا ساداتك بیوتی رفیعه وخانه لرنك رفعتنه عمادلرینك
طوللی ورفعتی لازم کلور یا خود عماددن بیوت مراددر نه کو خوف [?]
کل طرتقیله [?] وارتفاع بیوت دخی ایکی وجه اوزره متصوردر بیوت کندی
مرتفعه یا بنا اولدیغی اماکن مرتفعه اولمغله تا که ارباب حاجات واضیاف خصوصا
ابناء سبیل اول بیوتك اشخاصی [?] مرجعیتده دلیله محتاج اولمیه لر یا خود بیوت
مزبوره میان ناسده مشهور اولوب مرجع خاص وعام اولمغله خواه نفس بیوت
مرتفعه یا غیر مرتفعه خواه اماکنی عالیه یا غیر عالیه اولسون عظیم الرماد کثیر الرماد
معناسنه در رماد راء مهمله نك فتحی ومیمك تخفیفی ایله ترکیده کول وفارسیده
خاکستر دیرلر وکثرة رماد زیاده کرم وسخا وکثرة ضیافتدن کنایه در
زیرا زیاده جود صاحبی چوق ضیافت ایدر وچوق ضیافت کثرة طبخی وکثرة طبخ
کثرة رمادی مستلزم در حاصل معنا بنم زوجم زیاده کرم وسخا صاحبیدر
دیمك اولور وکلام مذکورده معنای حقیقی مراد اولنمق دخی محتملدر زیرا

كوامك عادتلرى كيجه وقتنده طاغلر باشنه بيوك اتشلر ياقارلر ايدى وورده
ظلمت ليلده اول اتشك سمتنه توجه ايدوب كرام ذوى الاحترامك ضيافتخانه
سنه نزول ايدهلر ديو وقلت نار خست وبخلدن كنايه اولديغنه بو بيت مشهور
ناطقدر قوم اذا استنبح الاضياف كلبهم يقولون لامهم بولي على النار
طويل النجاد بونك كسريله حمائل السيفه كه توكيده قيلج باغى معناسنهدر وقليجنك باغى
اوزون اولمق كمسنه نك قامتى اوزون اولمقدن لازمدر ولهذا طويل النجاد لفظيله
طويل القامه دن كنايه ايدرلر حتى بر كمسنه نك قليجنك باغى طويل اولمسه دخى
اكا طويل النجاد اطلاق ايدوب طول قامتنى مراد ايدرلر حاصل معنا بنم زوجم
سرو خرامان كبى بلندقامتدر ديمكدر ومحتملدركه توابع وخدامنه حكمى جارى
ديمكدن كنايه اوله سيف السلطان طويل ديرلر حكمى اقصاى ملكنه واصلدر معناسنه قريب
البيت من النادى اصلنده نادى ايدى تخفيفا ولنون آخرى حذف واوزرينه
وقف اولندى سجعه رعايةً ونادى ناسك جمعيتگاهنه واهل مجلسه دخى
اطلاق اولنور يعنى بنم زوجمك خانه سى محله نك وسطنده دركه جوانبدن
خلق اكا فوج فوج مراجعت ايدرلر واهل سخا وكرمك عادتلرى اوبنده ارباب
مجلس اكا تردده زحمت چكميه لر ديو منزلى منازلك ميانه واقع اولمسيدر

اربا

ارباب خساست ودنائت كبى خانه سنى تنهاده دكلدر والله اعلم قالت العاشرة زوجى
مالك اونجى خاتون ديدى كه بنم شوهرمك اسمى مالكدر يعنى ميان خلقده
مالك نامى ايله معروف اولان وجود محترم بنم زوجمدر لكن خلق مالكك نامنى
ايشيدرلر وانك كنه ذات وحقيقت صفاتنى بيلمزلر وما مالك اما مالك كيم
در وانك ماهيتى نه در كما هو حقه انك كنهنه اطلاع وحال وشاننه وقوف
مشكلدر پس استفهام تعظيم وتعجب وتفخيم ايچوندر مخفى اولميه كه ايكى موضعده
سجعه رعايت ايچون لفظ مالكك كافى اوزرينه وقف مناسبدر مسلم
روايتنده فما مالك واقع اولدى مالك خير من ذلك ما استفهام انكارى
ياخود ليس معناسنه نفى ايچوندر وكاف خطاب كسريله مجلس معقودده معهودده
حاضره اولوب عائشه دن مقدم زوجنى مدح وتعريف وجود وسخا ايله
توصيف ايدن خاتونه مخصوص خطابدر ياخود خواتين سابقه تسعه يه ياخود بتون
حاضراتك جمله سنه خطاب عام طريقيله خطابدر ولفظ ذلك زوج مذكوره
اشارتدر بعيده اشارت ايچون وضع اولنان اسم اشارتى اختيار
تعظيمى اشعاردن خالى دكلدر بعضيلر ذلك ما بعدنده ذكر اولنه جق وصفه
اشارت اولمق ممكندر ديديلر لكن توجيه اول اظهردركه مالك زوجى خير

فرزوجی قوتسنده در یعنی سنك ایچون بنم زوجم نه خیر زوج یوقدر حاصلی بنم
زوجم سنك جمله کوك زوجلرندن خیردر وزوجنك خیرا ولدیغنك وجهنی استیناف
طریقیله بیان ایدوب دیدی که لَهُ اِبِلٌ کَثِیرَاتُ المَبَارِكِ قَلِیلَاتُ المَسَارِحِ مبارك
میمك فتحی ورانك کسریله مبرك لفظنك جمعیدر که بروك دن مأخوذ اسم مکان
یا اسم زمان یا مصدر میمیدر وبروك دوه چوکمکدن عبارتدر کذلك مسارح
مَسرَح لفظنك جمعیدر که سرح دن مأخوذ اسم مکان یا اسم زمان یا مصدر میمیدر
وسرح رعی یعنی کوتمك معناسنه‌در سرحت الماشیة دیرلر رعیتها معناسنه یعنی
بنم زوجم سنك ارواجکوزدن نیجه خیرلو اولسون زیرا انك دوه‌لری چوق اندکلرنده
چوق واوتلاغه کیتدکلرنده از اولورلر شو سببدن که اخشام اولوب خانه‌نك
اطرافنده یاخود صو یردکلری قیونك حوالیسنده چوکوب واوتورورلر
ایکی خانه‌یه نزول ایدن اضیاف ایچون مهیا دوه‌لر اولوب چوق دوه ذبح ونحر
مکان معهوددن اوتلاغه توجه اتدکلرنده ازالورلر بعضیلر دیدیلر که قلیلات
المسارح کلام ماقبلنی مؤکددر یعنی زوجمك دوه‌لری عددده بیوك
وتعدادده افزوندر ایکی اوتلاغه کیدوب قبیله‌دن اوزاقلشمزلر همان بیته
قبیله‌یه تقریب موضع قلیلده اوتلادرلر که خانه‌یه اضیاف نزول اتدکده حاضر بولنه

لر



لر دیو خانه اطرافنده چوق چوکوب واوتورورلر کثیرات وقلیلات لفظلرینك
اضافتلری صفتك فاعلنه اضافتی قبیلندندر یاخود فی معناسنه‌در اِذَا سَمِعْنَ
ضمیر مستکن ابل با وکاه راجعدر صَوْتَ المِزْهَرِ میمك کسریله عوددین کلری
سازك اسمیدر اَیْقَنَّ ایقاندن مأخوذ ماضی جمع مؤنثدر که بر شیئی یقینا
وکمالیله بلمك معناسنه اَنَّهُنَّ هَوَالِكُ هالکه لفظنك جمع مکسریدر متحودات
معناسنه یعنی بنم شوهرمك عادتی بودر که اضیافنك خانه‌سنه نزول اتدکده
شراب وکباب وچنك وعود ونای ایله مجلسی آراسته واسباب سرور وآلات عشرت
ایله پیراسته ایدوب اول دوه‌لر که حوالی خانه‌ده چوك اتمشلر ایدی ورددن
خانه‌ده ضرب ونواخت اولنان عودك صداسنی استماع اتدکلری ساعتده
یقینا بیلورلر که خانه‌یه مسافرلر نزول اتمشدر وبزم بیرمز قاچمز اول مسافر
لره ضیافت ایچون بوغازلنه جقدر دیرلر ودخی معلوم اوله که صاحب فایق
دیدی که مِزْهَر مسافرلر ایچون اتش یاقان کمسنه‌یه دخی اطلاق اولنور زَهَرَ
النار وازهرها دیرلر اوقدها معناسنه پس بو وجه اوزره حاصل معنی بودر که
فناء دارده بروك ایدن ابل کثیرات کیجه وقتی نزول ایدن اضیاف ظلمت شبده
زحمت چکمیه‌لر دیو اتش یاقوب واتش ایله مسافرلری استقبال ایدن کمسنه

نك صداسنى استماع اتدكده علم اليقين بيلورلركه ينه خانه يه مسافرلر

كلدى بيزيم چوقيمز بوكيجه اول مسافرلره اكرام ايجون ذبح اولنه جقدر ديرلر مخفى دكلدركه

خواتين معهوده اهل باديه ده اولوب عوذ ديدكلرى ساز اهل باديه مابيننده

معروف دكلدر ملاحظه سيله ابو سعيد بيسابورى لفظ مُزهرى ميمك ضميله

تصحيح ايدوب موقدلنان معناسنى اختيار اتدى لكن قاضى عياض تخطئه ايدوب

ضم ميم ايله روايت اولنمديغنده ماعدا كسر ميم ايله مِزهر عود معناسنده اشعار عرب

ده مشهوردر مع هذا خواتين معهوده نك اهل باديه دن اولدقلرى مسلم

دكلدر زيرا يمن قريه لرندن بر قريه دن اولدقلرى روايت اولنديغى ديكر

پوشيده اولمديغه فايق وقاموسده مزهر ميمك كسريله نواختن اتدكلرى عوده

وايقادنارايده كسنه يه اطلاق اولنور ديو واقع اولدى و اهل باديه دن

اولدقلرى مسلم اولدنيغى صورتده اهل باديه ميانىنده عود معروف اولمديغى

مسلم دكلدر زيرا انيس الملام فى شرح الانعام كتابنده بو فقير مطالعه ايتمش ايديم كه

عود ديدكلرى ساز سائر سازلردن قديمدر ديو تحقيق اتمشدر مع هذا

لفظ مزهر مطلقا سازه اطلاق اولنور اكرچه سابقا خاصة عودده استعمالى

شايع ايدى والله اعلم قالت الحادية عشرة نسخ مصححه و اصول معتمده ده

بوجهله

بوجهله وزنده واقع اولدى كه قاعده عربيه موافقدر كه مذكرده الحادى عشر و مؤنثده

الحادية عشرة ديرلر حاصل مركبك ايكى جزوى تأنيث اولنور مؤنثده و تذكير اولنور

مذكرده و عشرة شينك سكونى و تانك فتحيله در و بنو تميم شينى كسر ايدرلر

زوجى ابو زرع زرع ياخود اولاد حوفى اولمغله بو لفظ ايله ملقب قيلندى طرانى

صاحب زرع ديمك اوله ايدى لفظك ظاهرى وجه اولمغه مؤيددر وما

ابو زرع كلمه ما تعظيم و تعجب ايچوندر يعنى اول بر نيجه خاتون ديديكه بنم شوهرم

ابو زرعدر و ابو زرع نه در و انك حقيقتنى فهم ايلمك مشكل اناس نوسدن

مأخوذ افعال بابندن فعل ماضيدر كه نوس بر شيئك اشاغى صاركوب متحرك اولمغه

ديمكدر اناسه حركه غيره معناسنده در و بو مقامده انتقال اتديكه فارسيده كران

كوشلقيله تعبير اولنور من حلى حانك ضميله يا خود فتحيله و يانك تشديديله

حليك جمعيدر حانك فتحى و لامك سكونى و يانك تخفيفيله كه زيب و زيور معناسنه

اذنى همزه نك ضمى و ذالك ضم و سكونى جائزدر روايت تثنيه صيغه سيله در

وملاء يمك و لامك و همزه نك فتحه لريله ملاء دن ميمك فتحى و لامك سكونيله

مأخوذدر طولدردى معناسنه من شحم شين معجمه نك فتحيله تركيده ياغ و فارسيده

پيه ديرلر عضدى باذو معناسنده در و تثنيه صيغه سيله روايت اولندى يعنى ابو زرع

معناسنده در صح

بنم قولاقلريمي دُرّ وجوهر ودرّ ويودن اغر ايلدي وبازولريمي ياغدن
طوليرودي كه سمورمكدن كنايه در زيرا بازولر سمز اولمغله سائر
اعضانك دخي سمز اولمسي لازم كلور وبازولري تخصيص بالذكر قولاقلره
قريب اولديغي ايچوندر خصوصا بازولر اكثريا منكشف اولمغله انك سمور
لكي سائر اجزايه نسبتله ظاهردر حاصلي ابو زرع بكا همیشه لطف ايله معامله
وهر خصوصده حسن معاشرت ومجامله ايدوب بني زر وزيوره مستغرق
ايتدكندن ماعدا ماكولات ومشروباتك كثرتي وحضور قلب ايله بني غم والمدن
كاني سببي ايله وجودم سرايا فربه اولدي ومحتملدركه حسن حال وطيب
معاشرتندن كنايه اوله وبجّحني با، موحده نك فتحي وجيم مفتوحه نك تشديدي
وحاء مهمله نك فتحي ايله بجح دن ماخوذ تفعيل بابندن فعل ماضيدر بجّح تفريح
معناسنه در فبجحت با، موحده نك فتحي وجيم مفتوحه نك يا مكسوره نك
تخفيفي وحاء مهمله نك فتحي وآخرنده تاء تانيثك سكونيله بجح دن ماخوذ ثلاثي
ماضي مؤنث غائبه در خفي جيمك كسري افصحدر ديمش جوهري فتح لغت ضعيفه
در ديمش الي نفسي بجحت لفظنك فاعليدر يعني ابو زرع بني شاد وفرحناك
ايلدي وبو سببدن نفسم بكا شادلك وخرملك اظهار ايلدي حاصلي بني

مسرور

مسرور ايتدي وبنم دخي نفسم مسرور اولدي وبعضيلر ابو زرع بكا تعظيم
ايتمكله بنم نفسم دخي عندمده عظيم ومفتخر اولدي معناسنه در ديديلر وجدني
في اهل غُنَيمة تصغير صيغه سيله در مقصود غنمك قلتني بياندر بشق شينك
فتح وكسريله دو روايت اولنمشدر واهل لغت مابيننده فتح وارباب حديث ميانده كسر ايله
معروفدر فتح ايله اولديغي صورتده بعضيلر بر موضعك اسميدر ديديلر وصاحب
مجمل طاغك بر طرفي معناسنه كه مغاره ويرده كبي بر محلدر ديمش يعني بني ابو زرع
تزوج ايتمدن اول بن فقير الحال بر قاچ قيونلو بر جماعت ايچنده بر مغاره ده
ياخود طاغده بر دره ده بولنوردي كه جماعتمز بوده نك كندولري وقيونلري
بغايت قليل اولمغله مغاره ده ياخود دره ده ساكن اولوب كاه صيغينشوردلر
ايدي وكسر ايله اولديغي صورتده شق مشقت معناسنه در يعني بني فقير الحال بر
جماعت ميانده زحمت ومشقته ملابس اولديغم حالده ياخود بني فقير الحال
وهميشه محنت ومشقته مبتلا بر جماعت ميانده بولدي خفي ديريكه صواب
اولان فتحله اولمقدر وبعضيلر فتح وكسر ايله اسم موضع اولمقده لغتدر
ديديلر لكن صحيح اولدر كه بو مقامده شق مشقت وضيق معيشت وفقر معناسنه
اولمقدر كه مقصود ابو زرع خاتون معهوده يي تزوج ايتمزدن مقدم كندونك

فقیر الحال ومشوش البال وابو ذرعك علو همت ومال منال صاحبی اولدیغی
بیانده فجعلنی فی اهل صهیل واطیط ودائیس ومنق صهیل اصلنده آت
واطیط دوه صوتنه دیرلر لکن بومقامده اسب واشترك کندولری مراددر
دائیس دوسدن مأخوذ اسم فاعلدر که دوس سنبله‌ده اغاج یا ایاق ایله
دانه‌یی چیقارمغه دیرلر واکثریا دانه‌یی سنبله‌ده صیغیر وسائر حیوانات
ایله چیقارمق معتاد اولمغله بومقامده دائیسدن بقر وحمار وفرس وبغل
مراد اولنمق مناسبدر ومحتملدر که بوعمله مباشر اولان خدام مراد اوله
بالفعل اغاج ایله سنبله‌یی دوکوب دانه‌سنی اخراج ایدنلر یاخود دانه‌یی
اخراج ایتمك ایچون حیوانات مزبوره‌یی سنبله اوزرنده سوق ایدنلر
ایچون منق لفظنه مناسب اولان بووجهدر زیرا منق میمك ضمی ونونك
فتحی وقاف مکسوره‌نك تشدیدیله تنقیه‌دن مأخوذ تفعیل بابنده
اسم فاعلدر که دانه سنبله‌دن چیقوب صامان ایله مخلوط ایکن دانه‌یی
غربال ایله یا روزکارده صاوورمق ایله صاماندن تمیز ایدوب پاك
ایدن خدام مراددر حاصل معنا ابو زرع بنی بر قاچ قویونلو فقیر الحال
ویرنیشان اصولی جماعت ایچنده بولوب ازباب دولت واصحاب ثروة

مبانده

مبانده کتوردی که آتلری ودوه‌لری واردر وقدر بیمی چاغنم کبی مواشیسی
بیو ایکی قویونه منحصر دکل وعرب بادیه‌سنده اصحاب خیل وابل شان وشوکتی
اصحاب اغنامك علی الخصوص ازباب غنیمه‌نك شان وشهرتندن زیاده‌در ودولی
اصحاب ثروتك زراعتلری وانواع حبوباتدن خرمنلری اولمغله سنبله‌لردن
دانه‌لر اخراجی ایچون انواع حیوانات وبو عمله مباشر وخراج ولنسا صامانندن
تمیز وتنقیه مرتبه مشغول ایچه خدامی واردر وصاحب ضرع بسیار
وزرع بیشمار اولدقلرندن ماعدا امور حیوانات اصلاحی ایچون خرمن دوکوجی
خدمتکارلر باشقه وصاوورمق ومالمك ایچون نوکرلر باشقه بعضیلر
دیدیکه منق میمك ضمی ونونك کسری وقافك تشدیدیله انقاقدن مأخوذ
اسم فاعلدر نقیق دیوتا وق وتقوقدن صوتنه دیرلر وجه وزده دخی کثرة
زرع ونعمتدن کنایه اولور زیرا منق بوصددده مصوت یعنی صوت ایدیجی
دیمك اولور وباغ وبوستان وزرع طیوردن محافظه ایچون نصب اولنان بکجی وقوقوجی
اشیاء مزبوره‌یه کلن طیوری سنك وکلوخ وفلاخن ودود اندازوسائر
آلات ایله قوووب طرد ایلدکده البته طیور مطرود چاغرشورلر وتصویت
ایدرلر پس اوله کشنیه منق ومصوت اطلاقی فی الجمله صحیحدر ولور دخی اولمیه که اصحاب

مخصوص فارسیده بلکیده اسکیك دیرلر
فلاخن بلکیده صاپان دیرلر
بلکیده توفنك دیرلر

نوعِ مذكوره صاحب زرعه اولدقلری حابس لفظندن مستفاد اولوب وجه مذكوره او زرعه

منق بو معنا متمكن اولور و تأسيسى تأكيدن اولى اولدیغندن ناشی منقِ ذابح الطيور

يعنى طاووق و قاز و اوردك بوغازلیجی معناسی اولمق انسب ملاحظه اولنور كه مقصود

ابوزرعك مصيبا اولوب اقتضا ايچون سائر حيواناتدن ذبح اتمكله ملاعبت اتمز

وخانه‌سنده كى طيوردن دخى ذبح ايدر و طيور مزبوره‌يى ذبح ايچون مخصوص بر كمسنه

تعيين ايتمشدر ديمكله ذبح اولنان طيورك كثرتنه دخى اشارت اولور و منق

لفظندن ذابح الطيور مراد اولديغنك وجهى بودركه طيور

مزبوره حين ذبحده البته چاغیروب تصوّت ايدرلر پس ذابح

مذكور منق و مصوّت اولور والله اعلم **فعندنا** صيغه مجهولدر ابوزرعه

راجعدر **اقول فلا اقبح** همزه‌نك ضمى و قافك و بای موحده‌نك فتح و تشديدى

ايله تقبيحدن مأخوذ مضارع متكلم مجهولدركه تقبيح بر شيئى قبيح عد ايتمكه

ديرلر يعنى ابوزرع بنى اصحابِ نوءِ مذكوره ميانه كوردكدن صكره هر نه

سوزكه ابوزرع عندنده سويليم اصلا اول سوز قبيح عد اولنوب ابوزرعه

رد اولنماز حبك الشيء يعمى و يصم فحواسى اوزره هر نه كلام كه بنك ديلمك

عندنده لسانمه جارى اوله البته اول كلامده تقبيح اولنوب بنم كلاممك قبحيله

ديمز

ديمز بلكه هر كلامم يانند مقبول و رايج در بعضيلر ابوزرعك بكا قبحك

الله ديمز معناسنه در ديديلر قبحت فلانا ديرلر بر كمسنه‌يه بانك

تخفيفى ايله قبحك الله ديسه كه قبح دن مأخوذدر خيردن ابعاد ودق

ايتمك معناسنه يعنى هر نه سويلر ايسم ابوزرع بكا بو كلامى سويليه‌مز **وارقد**

**فاتصبح** ارقد قودندن مأخوذ مضارع متكلمدر اويقو معناسنه تصبّح

تصبّحدن مأخوذدر جوهرى ديديكه فلان ينام الصُبحة والصِبحة

اى ينام وقت الصبح تقول منه تصبّح الرجل يعنى بنم ابوزرع عندنده

اول مرتبه‌ده حسن قبولم وار دركه احتشامدن اويوردم و صبحه دك كلور

اويقولى دخى و يوردم دولتى كالده اولمغله اكا خدمت ايدر جوارينك

كثرتندن بنم خدمته محتاج دكلدر و بكا فرطِ محبتندن بنى خواب

راحتندن بيدار اتمزلر هذا بنى على التسحر خوابكاهمدن بيدار اولوب

خدمته شتاب اتمم بلكه صباح اويقوسين دخى و يوروب صكره بيدار

اولوردم و بكا اولان محبتِ مفرطه سنه ربط قلب و سكوندن دروننم

اولمغله خدمتنده اولان جواريله مخالطه و معامله ايدر ديو خاطره

ده اولم هر وجهله اندن امنيتم و محبتنك بكا منحصر اولديغنه طمأنينتم

درجه‌ده کماله بالغ اولدیغندن ناشی سایهٔ دولتنده شب و روز خواب
و راحتده خوشحال و همیشه تحت حمایتنده مترفة البال و بالغدو و
الآصال حضورده دوره ایله کندو آسوده لیکمه اشتغال ایدردم
**واشرب فأتقنح** تقنح‌دن مأخوذدر تقنح البعیر و تقنح دیرلر دوه صویی
ایچوب سیراب اولدقدن صکره باشنی یوقارو قالدرسه یعنی بن ابو
زرعك خواب و شراب خصوصلرنده امنیتم واردر که خواب حالی معلوم ولکن
شرب خصوصی بو وجهله‌درکه آب ما بینلرنده ماننده آب حیات کمیاب
ایکن کثرت اکل نفایس طعمه‌دن حاصل اولان حرارتی دفع ایچون صویی
دلخواهم اوزره ایچوب مرحم اوزره سیراب اولدقدم و ترك ایدوب باشمی
صودن قالدردم هر کیمسه‌نك ابوزرع دولتنده زبان تعرضی دخی
اذا ایتمکه زهره‌سی و هیچ بر فردك آب با بنده بکا طعن ایتمکه چاره‌سی
یوقدر بعض روایتده میم موضعنده نون وضع اولنوب اتقنح
لفظیله وارد اولدی صاحب نهایه دیدی که تقنح صویی کسه مهلت
ایله ایچمکه و سیراب اولدقدن صکره دخی ایچمکه دیرلر لکن خطابی
نون ایله روایتی انکار ایتدیکی معلوم ولکن خاتون معهوده بو مقام

کلیجه

زوجی ابوزرعی تعریف و اوصاف حمیده ایله توصیف ایدوب ابوزرعك
مادرینك دخی احوال پسندیده‌سی بیان ایتمکه شروع ایلدی ابوزرعك خانه
داننده اولان دنکوزوناندن خوشنود و راضی اولدیغنی و کندونك
اتصافنی و هر کس ایله حسن زندگانی ایتدیکینی اشعار ایچون و بو معانینی
زیاده توکید ایچون ام ابی زرعك احوالنی سائرلرك احوالنه اوزرینه تقدیم
ایلدی خصوصا عادتا نسوان ام زوجی سومزلر لهذا دیدی که **ام ابی زرع**
مبتدادر که خبری جملهٔ آتیه‌در **فما ام ابی زرع** کلامی مجرد تعظیم و تعجب
ایچون معترضه‌در بو مقامده و ما بعدنده روایت فا ایله و ما قبلنده فاسز
واقع اولدیغی ام ابی زرع ایچون اولان تعجب و غلو ابی زرع ایچون اولان
تعجبدن نشأت ایدوب کا متفرع اولدیغی اشعار ایچوندر **عکومها**
**رداح** عکوم عینك ضمی یا خود فتحیله عکمك جمعیدر عینك کسریله عکم
معناکه ایچنده متاع اولر و ترکیده یوك دنکی دیرلر رداح راء مهمله‌نك
فتحیله و کسریله دخی روایت اولندی و دال مهمله و آخرنده حاء مهمله ایله عظیم
و ثقیل معناسنه عکومك خبریدر و خبر مبتدایه حمل اولنمغله حیث المعنی عکومك
صفتیدر کل عکم منها رداح تقدیرنده یا خود جماعة لا یعقل مؤنث حکمنده

اولوب ولفظ دوحك مؤنثنه صفة وقوعى جائز اولمغله صفة وقوعى صحيح
اولور لقد ذى غرايات دبه الكبير قول شريفنده واقع اولديغى كبى خفى ديكه
اكوعكوم عينك فتحيله روايت اولونسه تاويله حاجت قالمز زيرا بويوك چناق
معناسنه در كه اغز ولمغله مكاننده قالدرمق ممكن اولميه يعنى ام ابى زرع زياده
سخاوتندن ناشى طعامنك ظرفى بويوك وسفره سى واسع در وبيتها
فساح فانك فتحيله در ضمّيله دخى روايت اولندى واسع معناسنه بيت فسيح وفساح
ديرلر طويل وطوال كبى محيى الدين نووى ديديكه فساح فانك فتحى وسين
مهملهنك تخفيفيله واسع معناسنه در فسيح كبى وبيتها فتاح تاء مثناة فوقيه
ايله دخى روايت اولندى كه صاحب فايق واسع معناسنه دردديكى يعنى ام ابى
زرعك خانه سنك ميدانى واسع در زياده ثروتى ونعمتنك بغايه
كثرتى وتوابع وخدامك وفرتى اولدغندن ناشى ومحتملدر كه خانه سنده
خير بسيار ومال بيشمار وكشاده دست وجود وسخاوتندن كنايه اوله
خاتون معهوده ابى زرعك اوغلنك وصفنه عدول ايدوب ديديكه
ابن ابى زرع فما ابن ابى زرع مضجعه كمسل شطبة مضجع ميمك
فتحى وصادك سكونى وجيمك فتحى بعده عين مهمله ايله محل ضجوع كه

تركيده

تركيده ياتاجق يير وفارسيده خوابگاه درلر كه ضجع يانى زمينه اوزرينه
وضعدن عبارتدر ضجع الرجل يضجع ضجعا وضجوعا ديرلر يانينى زمينه
اوزرينه وضع ايدوب ياتسه مسل ميمك وسينك فتحهلرى ولامك تشديديله
مصدر ميميدر اسم مفعول يعنى مسلوله معناسنه بعضيلر سلولدن ماخوذ
اسم مكاندر ديديلر شطبة شين معجمهنك فتحى وطاء مهملهنك سكونى
بعده باء موحده بعده تا ايله سعفة خضرا معناسنه كه تركيده يشل خرما
داليرو فارسيده نهال سبز خرما ايله تعبير اولنور بعضيلر سيف معناسنه
درديديلر مقصود خوابگاهنك لطافت ونظافتنى بياندر يعنى ابن
ابى زرع ونه ابن ابى زرع كه انك ياتاجغى موضع قابوغى صويلمش نهال
خرما ياخود غلافندن اخراج اولنمش شمشير مصيقل كبى نظيف وپاك
ولطيف در بس كلام مذكور مضجعه كشطبة مسلولة تقديرنده جود قطيفه
قبيلندن اولور مخفى اولميه كه اگرچه خوابگاهنك نظافتندن ابن مربود
ظرافتى منفهم اولور لكن لفظا ومعنا تاويل وتكلفدن خالى دكلدر
اولريكه صوابا ولاه بودر كه لفظ مسل اسم مكان اولوب مقصود
مكان اضطجاعى مكان شطبه يه تشبيه اولمغله ابن مربودى نظافتدن

ونحافت بدنی ایله توصیف اولنه که بو وجه اوزره مسل قشر یا غلاف در حاصل
معنا بودر که ابن ابی زرعک خوابگاهی نهال نورسیده نک قشری
یاخود شمشیر براقک غلافی کبیدر نهال قشرنده وسیف غلافنده
عریان اولدقده نه کیفیتده ایسه ابن مزبور دخی خوابگاهندن چیقدقده
اول کیفیتده اولور ومادام که مضجعنده قرار داده اوله قشرنده چقمش
نهال وغلافنده اولان شمشیر کبی اولور محصل مضجعک ابن مزبوره
اشتمالی قشرک نهاله وغلافک شمشیره اشتمالی کبیدر **وتشبعه ذراع**
**الجفرة** تشبع اشباعدن ماخوذ مضارع مؤنث غایب معلومدر که
ترکیده طویورمق وفارسیده سیر کردن دیمکله تعبیر اولنور جفره
جیمک فتحی وفانک سکونی ایله دیشی اوغلاق که فارسیده بزغاله ماده
دیرلر وبعضیلر دیدیلر که دورت آیلق قوزیدر که ممه دن کسلمش اوله
مذکوری جفردر مقصود ابن مزبورک قلت اکل وکثرت حمیه ایله توصیفی
یاخود لحمی قلیل ونحیف باریک اولمغله تعریفدر یعنی ابن ابی زرع بو مرتبه
ده ابی زرع بو مرتبه ده کم خوار وشرعا وعرفا ممدوح اولدی یعنی اوزره
قلیل الاکل ایدی که آنی بر اوغلاغک یا دورت آیلق قوزینک ذراعی

اشباع

اشباع ایدر وبلکه طویورر یا بعضیلر یاتدر وترویه فیقة البقرة
لفظی زیاده قیلندی ترویه اروادن ماخوذ افعال بابندن مضارع مؤنث
معلومدر که ترکیده قاندرمق وفارسیده سیراب کردن دیرلر فیقه
فانک کسری ویاء مثناة تحتیه نک سکونی بعده قاف ایله ایکی صاغم
مابیننده اولان مدتده مجتمع اولان سوددر اصلی فوقه ایدی واوک
ما قبلی مکسور اولمغله یایه قلب اولندی جمعی فیق صکره افواق کلور صکره
ینه جمعلنوب افاویق کلور افاقت الناقة تفیق افاقه دیرلر اکر ممه سنده
فیقه مجتمع اولسه یعنی ابن مزبور بر مرتبه ده قلیل الشرب درکه بر
صغیرک ایکی صاغمی مابیننده مجتمع اولان سودی آنی سیراب ایدر که میعزک
ممه سنی صیقوب سودینی چیقاردقده صکره بر دخی صیقوب
چیقارنجه مابیننده اولان مدتده حاصل اولان سودانک عطشنی
ازاله ایدر دیمکدر خاتون معهوده ابی زرعک دخترینک وصفنه
شروع ایدوب دیدیکه **بنت ابی زرع فما بنت ابی زرع طوع ابیها**
**وطوع امها** طوع اطاعت معناسنه در رجل عدل قبیلندن مبالغه
ایچون مذکوردر یعنی ابی زرعک قیزی ونه قیزی که پدر ومادرینه

بغایتده مطیعه در وهرکز انلرك رضاسنه مخالف حرکت ایتمز ولفظ طوع مکرر
ذکر اولنمشدر یعنی والدینه هر برینك امر ونهیلرینه مطیع وکمال مرتبه ده
منقاددر ولد یعنین اشعار ایچوندر **وملء کسائها** ملء طولو که فارسیده
پر دیرلر لکن بو مقامده مملی یعنی طولدیجی معناسنه مبالغه دن خالی دکلدر
کسا ثوب معناسنه در مقصود بنت مزبوره نك فربهلك ونسادن ممدوح اولدیغی
وجه اوزره ضخامت جسم وکثرت لحم وشحم ایله توصیفدر یعنی بنت ابی زرع
بغایت سمین اولمغله ثوبنی مالامال طولدرمشدر وثوبینده لحم وشحمدن
خالی موضع یوقدر بعضیلر خانه سنده کی حملك اثوابك کثرتندن کنایه در
دیدیلر یعنی خانه سی ثوبلر ایله طولودر وثوبندن غیری نسنه صیغماز مخفی اولمیه که
ملء کسائها اضافت ایله اولمق ما قبلنه وما بعدینه مناسبدر لکن محتملدر که
ملء کساؤها تنوین ایله مملوة کساؤها قوتنده اوله یعنی جسمی ایله
ثوبی طولمشدر وبو وجهی بعض روایتده زیاده اولنان وصفر ردائها
لفظی تأیید ایدر که صفر صادك کسریله وفانك سکونیله خالی معناسنه در هرکی
دیدی که یعنی ضامرة البطن در قارنی بیوك دکلدر معناسنه در زیرا ردا
بطنه واربجه اوزونده اولور قارنی کوچك اولدقده رداسی بوش اولور

وغیر

وغیرلر دیدیلر که بدننك یوقاروسی اینجه وخفیف معناسنه در زیرا محل
ردا اعلای بدندر واسفل بدن محل کسادر اولمغله اسفلی ممتلی وملحم
دیمك اولور وبو معنا ملاءة ازارها روایتنی تأیید ایدر زیرا ازارك
محلی اسفل بدندر قاضی دیدی که اولیٰ اولان بودر که مراد منکبلری
ممتلی وملحم وممه لری مرتفع اولمغله ردانی اعلای بدندن مالدیروب
جسمنك یوقاروسنه طوقندرمز وردا خالی اولور لکن اسفل بدن
بو منوال اوزره اولمز واکر صفر ردائها اضافت ایله روایت اولنمدی
ایسه تنوینله لکن لفظ صفر متعدی معناسنه تأویل اولنوب رداسنی
خالی ایدیجی دیمك اقتضا ایدر والله اعلم **وغیظ جارتها** غیظ غضب
وخشم معناسنه در جاره ضره دیمکدر که بر کمسنه نك ایکی منکوحه سی
اولسه مثلا اول خاتونلره بیری بیرینه نسبت ضره دیرلر دیدی که
قومشی وهمسایه معناسنه اولان جار لفظنك مؤنثی دکلدر زیرا اسم
جامد اولمغله مؤنث قیلمه نك وجهی یوقدر مقصود بنت مزبوره
نك رشك زنان ومحسودۀ همشهوران اولدیغنی بیاندر یعنی بنت
ابی زرع جمال صورت وکمال سیرت صاحبه سی اولوب زوجی آکا میل ورغبت

وتعلق ومحبتنى ضره سى مشاهده ايتمكله همیشه افتاده آتش حسد
اولور بعض روايتده عقر جارتها واقع اولمشدر كه عقر عينك فتحى و
قافك سكونيله هلاك معناسنه در يعنى ضره سنى غيظ وحسده القا
ايتمكله هلاك ايدر ديمكدر وبعض روايتده عبر جارتها واقع اولمشدر كه عبر
عين مهمله نك ضمى وباء موحده نك سكونيله كسر ايله عبرتدن ماخوذ
در يعنى ضره سى آنك حسن وعفت وعقلنى كوروب اندن عبرت
الور ياخود فتح ايله عبره دن ماخوذ در كوز ياشى معناسنه يعنى ضره سى
آنك جمال زايد وكمال مفرطين وزوجى عندنده حسن قبولين
اولديغين كوروب غايت رشك وحسدندن آغلر حتى ديده
لرندن ديوان ايدر خاتون معهوده ابى زرعك مملوكه سنك
وصفنه شروع ايدوب ديدى كه جَارِيَةُ اَبِى زَرْعٍ فَمَا جَارِيَةُ اَبِى زَرْعٍ
لَا تَبُثُّ حَدِيثَنَا تَبْثِيثًا لا تبث تانك فتحى وباء موحده نك
ضمى وثاء مثلثه نك ضم وتشديديله بث دن ماخوذ در اظهار
معناسنه حديث كلام وخبر معناسنه تبثيثا تبث لفظنك مفعول
مطلقى در غير بابه وتبتل اليه تبتيلا قوله شريفنده واقع اولديغى

كبى يعنى ابو زرعك جاريه سى نه عجب جاريه بزوم ما بينمزده
وخانه مزده واقع اولان نسنه لرى يعنى كلماتنى كتم ايدوب اغياره فاش
ايتمز بعض روايتده لا تنث واقع اولمشدر باء موحده موضعنده نون
ايله كه ايكيسى بر معنايه در وبعض روايتده ولا تغث طعامنا تغثيثا
دخى زياده قيلنمشدر تغثيث غين معجمه وثاء مثلثه ايله افساد معناسنه
در غث فلان فى كلامه واغث ديرلر فاسد كلام سويلسه يعنى جاريه
معهوده بزوم طعاممزى افساد ايتمز ولا تَنْقُثُ قافك ضميله تطلب
وزننده نقث دن ماخوذ در نونك فتحى وقافك سكونى وثاء مثلثه
ايله نقل واخراج وتفريق وپريشان ايتمك معناسنه در فايقده ولا تنقل
دخى روايت اولنمشدر ديدى ولا تنقث قافك كسرى وثانك تشديديله
تفعل بابندن اولمق اوزره دخى روايت اولنمشدر مِيرَتَنَا ميمك كسرى
وياء مثناة تحتيه نك سكونى بعده راء مهمله نك فتحى بعده ها
ايله ذخيره خانه وطعام معناسنه تَنْقِيثًا تنقث لفظنك من غير بابه
مفعول مطلقيدر مخفى اولميه كه فعل تحتنده اولان اجناسه ابهام
اوزره متناول اولمغله تكثير وتكثيره دلالت ايدن تفعيل صيغه سنى

بكى

فعلننكوده مفعول مطلق اتمك صحيح اولور مقصود جاريهٔ معهوده
يى امانت وديانت وصيانته زخايربيت ايله توصيف دريعنى جاريه
زبوره خانه ده اولان زخاير مزى محافظه ايدوب پريشان
اتمز **ولا تملأ بيتنا تغشيشا** عين معجمه ايله غشن دن مأخوذدر
خالص مقابلى لكن لا تملأ لفظى لا تغشش معناسنى متضمن اولمق اوزره
ملاحظه اولنور يعنى جاريهٔ معهوده بيزم خانه مزى طولدروب
خيانت ونميمه ايله ملوث اتمديكى حالده ياخود فوجينى محافظه اتمكله
خانه مزى تحشش ايله تلويث اتمز وبعض نسخه ده تعشيشا عين مهمله
ايله واقع اولدى كه عش دن مأخوذدر آشيان مرغ معناسنه يعنى جاريهٔ
معهوده خانه مزى خس وخاشاك وكناسه ايله طولدروب مزبله
سوپورور قوش يواسى كبى ايدر بعض نسخه ده بيتنا موقعنده بيننا
واقع اولدى تا موضعنده نون ايله خاتون معهوده كندو سركذشتنى
بيانه شروع ايدوب **قالت** ديدى كه **خرج ابو زرع والاوطاب**
وطب لفظنك جمعيدر واوك فتحى وطاء مهمله نك سكونيله سقاية
اللبن معناسنه كه ياغ چيقارمق ايچون سود وضع اتدكلرى طلوملرك سميكـ

---

470

كما كاتركيده يايوق وفارسيده نهره ديرلر ابن السكيت ديدى كه وطب
جذع يعنى طوقوز ايلق توزيب ايدرلر ياخود ايكى ياشنده قوزى درسيك ديو
يابدقلرى سود قابى در ديدى ووطبك جمعى اوطاكلك بغاية قليلدر بلكه
اوطب ووطوب كلور وابو عبيده وَطْبَة نك جمعيدر ديدى بعض روايات
ده وطاب واوك كسريله رجال وزننده واقع اولدى **تمخض** مخض دن مأخوذ
مضارع مؤنث مجهول دركه مخض ميمك فتحى وخاء معجمه نك سكونى بعده ضاد
معجمه ايله قايمغنى المق ايچون سودى ظرف معروفده چالقايوب تحريك
اتمكه ديرلر ومبتدا وخبردن منعقد اولان جمله خرج نك فاعلندن
حالدر يعنى ام زرع ديدى كه ابو زرع كونلرده بر كون خانه دن طاشره
چيقدى سود قابلرى قايمغنى المق ايچون چالقانور اولديغى حالده كه
مقصود ايام بهاردكلوب اوقات حصب ورخا اولديغنى اشعار در زيرا
عرب بويله وقتلرده تجارت قصديله خانه دن چيقوب بلادده تردد
ايدرلر **فلقى** ابو زرع **امرأة معها ولدان لها** يمشى ولدان
مقرونان بها قوه سنده امرأة نك صفتيدر لفظ لها ايله تقييد ولدلر
زبوره نك كندو ولديدر اولوب غيرى كسنه نك اولمديغين اشعار

ايچون در كالمهدي ولدان لفظنه صفتدر مشبه‌دن بالمهدي تقديرنده
وظاهر اولنان مابعدنده يلعبان لفظنه متعلق اولمقدر ويلعبان
جمله‌سی دخی ولدان لفظنك صفتيدر فهد پارس ديديكلری جانوردر
كه جُست وچابك اولمغله انكله ضرب مثل اولنور واكرام ايكی كمسنه‌يه تأنيس
اولنور وبو بوكبر كوچكنه نسبت زياده تعليمه قابلدر من تحت خصرها
خاء معجمه‌نك فتحيله انسانك بلی واورته‌سی معناسنده‌در رمانه‌نك تثنيه‌سيدر كه
انار ديديكلری ميوه‌در يعنی بو نوع خانه‌ده طاشره چيقدقده بو
خاتونه ملاقی اولديكه اول خاتونك يانچه يوردر ايكی كنز وچوجقلری
وذكره ايكی پارس كبی اوينا شورلو خاتونك بلی التنده ايكی انار ايله كه مراد
خاتونك ايكی ممه‌لريدر حاصلی ولدلر كوچك اولمغله والده‌لرينك بلی آلتنده
كيروب والده‌لرينك ممه‌لريله ملاعبه ايدرلر من تحت صدرها ومن تحت
ذراعيها دو روايتلری بو معناسنه تأييد ايدر وخاتوندن بو كلام ايله ابو زرعك
امرأه مذكوره‌يه ميل ورغبت ايتديكنك سببنه اشارت ايدر كه امرأه مذكوره
اكرچه ثيبه وايكی ولد صاحبه‌سيدر لكن ولدلر صغير اولوب امرأه‌نك
ممه‌لری انار كبی ولديغندن سُنينه ولديغنه استدلال اولنور ابو عبيده

ديری

ديری كه خاتونك صاغريسی بيوك اولمغله يوزی يوقاری ياتدقده الیتنده
بلی زمينه طوقونميوب انار دو اوروب كه‌جك قدر فرجه حاصل اولوركه
چوجقلر اول فرجه‌ده اللرنده اولان انارلری اتوب كچيروب وبو وجهله
اويناديلر قاضی عياض مسلم شرحنده بو معناسنی تزييف ايدوب ديديكه
صبيان والده‌لرينك التنده انار اتوب كچورمك متعارف اولمديغندن
ماعدا انسولان وجه مذكور اوزره ياتوب رجال آنی بو اسلوب اوزره
كوردكده بنی تطليق ايدوب فطلقنی امرأه مذكوره‌يی نكاح ايدوب
الدی وبنی ترك ايلدی فنكحت بعده رجلا سريا سين مهمله ايله شريف
وبعضيلر سخی معناسنه‌در ديديلر ركب شريا شين معجمه وراء مهمله
وياء مشدده ايله سريع الجری فرسه‌در عبارتدر كه اكا فتور وانكسار
طاری اولميه واخذ خطيا خاء معجمه‌نك فتحيله ياخود كسريله
لكن فتحله اشهردر كه خط عمانده بحرين جانبنده لب درياده
واقع بر قريه‌نك اسميدر وساحله خط ديرلر ماء وتراب بيننی
فاصل اولديغی ايچون قريه مذكوره‌ده ياپيلدقلری نيزه‌يه رمح خطی
ديرلر قاضی عياض ديديكه خط خشب نيزه‌در ديديكلری قوللری مردوددر

ونكحها

وراح راء مهمله ایله اراحه دن مأخوذ افعال بابندن فعل ماضی در که
اخشام وقتنده ماشیه یی مراحدن مراحنه کتوردی که دیرلر که مراح
میمك ضمیله یاته جق یلر معناسنه در النعما نونك وعین مهملهنك
فتحه لریله ابل وبقر وغنم مجموعی یاخود بعضی که ابل دیمکدر قاضی دیدیکی
که اکثر اهل لغت لفظ نعم فقط ابله اطلاق ایدرلر ثریا که ثروه دن مأخوذ
صفت مشبهه در که اصلنده ثریو ایدی کثیر معناسنه نعم لفظنه صفت واقع
اولدیغی لفظنه حملا یاخود لفظ نعم کامی مذکرا استعمال اولندیغنه بناء
در واعطانی من کل ذابحة رایحه رواح یعنی اخشام وقتی یاتاغنه کلن
ابل وبقر وغنم وعبید معناسنه اسم فاعلدر که اصلنده رواحه ایدی زوجا
جفت جفت یاخود صنف صنف معناسنه بعض روایتده من کل ذابحه واقع
اولدی ذال معجمه ویاء موحده مکسوره ایله فاعل بمعنی مفعولدر من کل
شیء یجوز ذبحه معناسنه وظن اولنمزکه دایحه لفظندن مغیّرا اوله وقال
قائل زوج ثانی در کلی کافك ضمی ولامك کسری ایله اکلدن مأخوذ امر
حاضر مؤنث در یا ام زرع حرف ندا محذوفدر ومیری میره دن
مأخوذدر میمك کسریله که کلاوله امر حاضر مؤنث در وغیره اوله طعام مدرکه



انساه آنی اهلی ایچون دیار آخردن جلب ایلیه وبو مقامده اعط اهلك
معناسنه در حاصل معنا بودر که ابو زرع بنی تطلیق اتدکدن صکره بن دخی رجولیتده
کامل بر شریف کسنه یه نکاح ایله واردیم که بر صحرا بدوی دیارنده فرسه بینیدی
ورمح خطی یی الینه الدی وبنم ایچون شتر وکاو وکوسفنددن چوق حیوانی
عالرندن یاتاقلرینه کتوردی وبکا حیوانات مذکوره دن جفت جفت اعطا
ایدوب دیدی که یا ام زرع دلخواهك وزره اکل ایله وخصم وقومکده
دخی دریغ اتمیوب آنلره دخی ویردك قدر اعطا واحسان ایله بعده ام زرع
ما الحبیب الا الحبیب الاول ابو زرعك وسعت دولت ووفرة فاهیتنی
زوج ثانینك دولت ورفاهیتنه ترجیح ایدوب دیدی که فلو جمعت کل
شیء اعطانیه ضمیر متکلم زوج ثانی یه راجع در ما بلغ اصغر آنیة
ابی زرع یعنی اکر زوج ثانینك بکا اعطا واحسان اتدیکی هر شیئی بر
یره جمع اتسم ابو زرعك زیاده کوچك چناغنك قیمتنه یاخود بغایه
کوچك چناغنك طولوسنه بالغ اولمز بعض کتبده واقع اولدی که
عروه دیدی که قالت عائشة رضی الله عنها عائشه دیدی که مذبوره خاتونلرك
کلماتنی بن سویلیوب تمام اتدکده فقال النبی صلی الله علیه وسلم

رسول اکرم بکا دیدی که یا عائشه کنت لك کابی زرع لام زرع
بن سکا ام زرعه نسبتا ابی زرع کبی اولدوم الفت و وفاده سنی بکو
ایکن تزوج و سکا اشیاء کثیره اعطا ایلمك جهتنده طلاق و فراق
جهتنده دکل زیرا تشبیه جمیع وجوهده اولمق لازم دکلدر دخی
دیدی که کنت لك و لام زرع قولنده بر معنای لطیفه اشارت واردر که
لام منفعت ایله ذکر اولندی و مضرت معناسنی مفید اولان علی
لفظیله ذکر اولندی طلاق وارد اخری یه تزوج احتمالنی دفع ایچون
و دخی لفظ کان دوام ایچوندر یا خود انالك قوت سنده زائددر
مخفی اولمیه که لفظ کان زائد اولدقده عامل اولمز و بو مقامده تاء متکلم
متصل و آنده عامل اولمشدر و دوام اعتبارنده دخی حاجت یوقدر
زیرا رسول اکرم وقت تکلم کلمه واقع اولان کیفیتده اخبار ایدیور
مستقبلی علم الهیه حواله و دخی خنفی دیدی که ام زرع حدیثنده فوائد
کثیره واردر مثلا اهلی ایله حسن معاشرت و عائشه نك فضلی و سمرلری
جوازی کذلك امم سالفه نك خبرلرین سویلمك جائز اولدیغی و بر
شیئی بر شیئه تشبیه اولندقده مشبه مشبه به ایله جمیع وجوهده متحد

اولمق

اولمق لازم اولمدیغی کبی و دخی کنایات طلاق ایله نیته مقارن
اولمدقجه طلاق اولمدن واقع اولمدیغی زیرا رسول اکرم عائشه یه
کنت لك کابی زرع دیدی و ابو زرعك افعالندن بری ام زرعی
تطلیقدر و رسول اکرم کلام مذکور ایله طلاقه نیت اتمکله مجرد
تشبیه ایله طلاق واقع اولمدی والله سبحانه اعلم و صلی الله علی سیدنا
و سندنا و شفیعنا محمد و آله و اصحابه اجمعین الی یوم الدین

## باب ما جاء فی صفة نوم رسول الله صلی الله علیه و سلم

یعنی بو باب رسول اکرمك اویقولرینك وصفی حقنده وارد اولان
احادیث شریفه بیانندهدر مصنف بو بابده التی حدیث ذکر ایلدی
الحدیث الاول حدثنا محمد بن المثنی حدثنا عبد الرحمن بن
مهدی حدثنا اسرائیل عن ابی اسحق عن عبد الله بن یزید عن
البراء بن عازب ان رسول الله صلی الله علیه و سلم کان اذا اخذ
مضجعه میمك فتحی و ضاد معجمه نك سکونی و جیمك فتحی یا خود کسریله محل
ضجع که یاته جق یردر و اخذ مضجعدن مراد خوابگاهده اویومقدر
پس اذا اراد النوم فی مضجعه تقدیرنده اولور وضع کفه الیمنی تحت

حدّه الايمن بعض روايتده رأسه ومسلم روايتنده يضطجع على شقه الايمن
لفظيله واقع اولدی یعنی برآء بن عازب حدیثنده که رسول اکرم خوابگاهلرنده
خواب اراده ایتدکلرنده صاغ الینك ایله سنی صاغ یوزینك آلتینه وضع
ایدرایدی صاغ ال قوی وقیامن اولی اولدیغی ایچون وامته کیفیة
نوم واضطجاعی تعلیم ایچون قسطلانی مواهب لدنیه ده دیدی که صاغ جانبك
اوزرینه یاتوب اویومقده بر سرّ عظیم واردر که قلب صول جانبده
معلّق اولمغله صول جانبك اوزرینه یاتوب اویویان کمسنه نك اویقوسی
اغیر اولوب گیج اویانور وصاغ جانبنه یاتدیغی وقتده قلب مضطرب اولوب
راحت ایله اویویه مزوتیز اویانور وصول جانبی اوزرینه اویومق اگرچه
راحتلودر لکن قلبه مضردر زیرا اعضا قلب جانبنه میل ایتمکله قلبه مواد
منصب اولور ویوزی یوقارو یاتمق استراحت ایچون ضرر ایتمز لکن اویومق
ایچون مضردر ویوزی اشاغی یاتمق جماده بیدر سنن ابی ماجه ده واقع اولدی که
رسول اکرم بر شخصی مسجده یوزی اشاغی یاتور کوروب یا غیله ویوردی
ودیدی که قم او اقعد فانها نومة جهنمية یعنی قالق یا اوطور زیرا بو اویقو
جهنمه منسوب اویقودر ورسول اکرم کیفیة مشروحه اوزره اویودقلری

مجرد

مجرد امتثال موجب فی ارشاد وهر خصوصده تیامنه معتاد اولدقلری
ایچوندر والا رسول اکرم صاغ وصول جانبنه یاتدقلری مساویدر
زیرا تنام عينه ولا ينام قلبه نحواسی اوزره انك قلبی اویویماز وبیرقیده
غافل اولمز وقلبك هرنه قدر که حیوتی قوی اوله بدنده اویودقده قلب
اویویماز چونکه بو حالت رسول اکرم ایچون حاصل در بدنده نظیفلری
خواب الوده اولدقجه آیینه قلب گیتی نمالری کرد غفلت ایله مکدر
اولماز قال رب قنی وفی یتوده امر حاضردر احفظنی معناسنه عذابك
يوم تبعث عبادك دخی رسول اکرم اول وقتده بو دعایی اوقور ایدی
یعنی یا رب سن بنی عذابکدن حفظ ایله قیامة کوننده که سن قولکری بعث
واحیا ایدرسین وبو کلامده النوم اخ الموت مضمونینه وخوابدن بیدار
اولمق بعث منزله سنه اولدیغینه اشارة واردر هذا حوابدن بیدار اولدقده
الحمد لله الذی احیانا بعد ما اماتنا واليه النشور دعاسینی اوقورلر ایدی معنی المکی
رسول اکرم کمال عصمت وعلو منزلتلریله بو دعایی تواضعا لله وتعلیما للامة
ذکر ایتدیلر پس بو دعا رسول اکرمه اقتداء حال اصطجاعده ذکر ایلمك
مندوبدر وبو دعایی حال نومه تخصیص اوله وقت آخر اوقات عمر اولمق

احتمالی بحوده دربلکه عامل عاقبت بین همیشه شاهباز موتی متوصیل
شکار مرغ حیات بیلوب وقتا بعد وقت سکرات مماتی تذکر وانجام حیاة
بنج روزه زلت اولدیغین تفکر ایلمك خالندی یوم موعود ایچون متهیی
اولمودرك اللهم یسرلنا حسن الخاتمة وسهل لنا العبور من قنطرة الفناء
الی منازل البقاء بحرمة خاتم النبیین حدثنا محمد بن المثنی حدثنا
عبد الرحمن بن مهدی حدثنا اسرائیل عن ابی اسحق عن ابی عبیدة که
اسمی عامر بن عبد الله بن مسعوددر عن عبد الله بن مسعود مثله
یعنی ابن مسعود حدیث سابقی روایت اتدی وقال یوم تجمع عبادك
لکن یوم تبعث عبادك موضعنده یوم تجمع عبادك لفظنی ذکر ایلدی که
مآلی بیردر وبعث وجمع یوم قیامتده محققدر ولعل ایکی حدیثك
بعونده بیرینی وبعونده بیرینی ذکر بیوردیلر زیرا اولا بعث وثانیا
جمع وثالثا نشر واقع اولور نتکیم والیه البعث والنشور قولنده واقع
اولدی والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمود بن غیلان حدثنا
عبد الرزاق اخبرنا سفیان عن عبد الملك بن عمیر تصغیر صیغه سیله در
عن ربعی بن حراش ربعی راء مهملەنك كسری وبانك سكونیله تابعی



دد حراش حاء مهملەنك كسریله در عن حذیفة قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
اذا اوی صاحب نهایه دیدی که اوی واوی قصر ومد ایله بیو معنایه دروارد
دخول ومیل ددر الی فراشه فانك كسریله هو نبسط اولنان شیئك اسمیدر
وجمعی فرش کلور بو مقامده مراد مضجع دەر قال اللهم باسمك اموت واحیی
یعنی حذیفه دیدی که رسول اکرم نوم ایچون خوابگاهنه میل ودخول اتدکده
بو دعایی اوقور ایدی یعنی یا رب بن سنك اسم شریفك ایله خواب ایدوب
وخوابدن بیدار اولورم یا خود یا رب بن سنك اسم پاکك ایله زنده
اولورم مدت حیوتم اولدقچه وسنك نام شریفكی ذکرا وزرینه
وفات ایدرم وفات اتدیکیم وقتده حاصلی بنم حیات ومماتم سنك اسمكی
ذکرده منفك اولمزلر ومحتملدر که لفظ اسم زائد اوله الرحمن اسم السلام
علیکما قولنده واقع اولدیغی کبی بك اموت واحیی قوەسنده یعنی بن سنك
ارادە علیەڭ سببی ایله میت وحی اولورم ارادتك مماتمه ونعمه متعلق
اولدقده میت ونائم وحیوة وبیدارلغمه تعلق اتدکده حی وقائم اولورم
وبو مقامده مناسب اولان یا رب بن خواب وبیدارلغم حالنده وممات وحیوتم
وقتنده سنك نام نامی واسم گرامیكی لسانمه اجرا ایله متلذذ اولورم ووله

اسم ايله مسمايه توسل واول نام ايله سنك ذات شريفڭه توسل اميدنده يم
حالتين مزبورتين ده سنك اسمكله تبرك وقتين مرقومتين ده تيمن ايدرم
ديمكدر واذا استيقظ ورسول اكرم خوابدن بيدار اولدقده قال
الحمد لله الذي احيانا بعد ما اماتنا واليه النشور بو كلامى سويلر ايدى احياده
مراد اويقودن اويانمقدر واماته ده اويومقدر ونشوردن نشر معناسنه
امور معاش ايچون متفرق اولوب هر كس بر طريق ايله اسبابه تشبث
ايتمكدر يعنى حمد بى حد وثناى بى عدد اول قادر لايزال جل ذاته حضرتلرينه
مخصوصدر كه بزى اويقودن صكره اوياتدردى وامور معاش
تحصيلى ايچون وقت نهارده متفرق اولمق فقط انك فضليدر واصلا غيرك
انده مدخلى يوقدر ومحتملدر كه نشوردن مراد موت حقيقيدن صكره اولان
حيات اوله معلوم اولكه نومه موت اطلاقى اولنديغى تشبيه وتمثيل طريقيله
دركه وجه شبه حس وحركتك زواليدر بتفصيله ديرلركه كلام عربده
موت سكون معناسنده استعمال اولنور مات الريح ديرلر سكنت معناسنه
پس نائم اولان كمسنه يه ميت اطلاقى اولنديغى حركتك سكونى اعتباريله
اولور وكاه موتدن احوال شاقه مراد ايدرلر فقر وذل سؤال وپيرلك

وحشتدن

وحشتدن كبر وحياتده اشياء مذكوره نك نقيضلرى مراد اولور طيبى
ديديكه انسانك حياتندن انتفاعى حضرت اللهك رضاى شريفنه
موافق عمل وغضبه مظهر اوله جق فعلدن اجتناب ايتمكله در نائم اولان كمسنه
انتفاع مذكوردن محروم ولعله حياتندن حصه مند اولميوب ميت
حكمنده اولور خوابدن بيدار اولدقده فوت ايتديكى نعمته نائل وفترة
مذكوره زائل اولوب انك مقابله سنده حضرت الله تعالى يه حمد وشكر واجب
اولور پس واليه النشور لفظنك معناسى بو اولور كه مرجع حضرت الله ده دنياده
كوندره كسب ايتدكلرى عملك ثوابنه نائل اولمق خصوصنده بلكه جميع خلقك
مرجعى بعد البعث حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك آستانه كرم وعتبه
نعميدر پس واول حالده يقظه ثانيا كيفيت خواب بعده يقظه حيا
ومماة وبعثك نمونه سيدر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا قتيبة بن
سعيد حدثنا المفضل ميمك ضمى وفانك فتحى وضاد معجمه نك فتحى وتشديديله
ابو معاويه المصريدر بن فضالة فانك فتحيله ابن عبيد بن تمامة المصريدر
عن عقيل تصغير صيغه سيله در اراه همزه نك ضميله اظن معناسنه در عن الزهرى
يعنى ظنم بودركه عقيل زهريدن روايت ايتدى عن عروة عن عائشة قالت كان

رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا اوى الى فراشه كل ليلة جمع كفيه
فنفث فيهما نفثدن مراد اوفورمقدر شلنه ايله نفخ اتمك واوفورمك معناسنه
بعضيلر نفث نفخ كبيدر تفلدن آزدر زيرا تفلده آغز صويندن بر آز بولنور
يعني توكورك ايله نفخدن عبارتدر ديديلر وبعضيلر نفث اغزدن توكورك
ايله ريح چيقارمقدر ديديلر نووي اذكارده ديديكه نفث اهل لغه
عندنده توكوركسز اهسته جه اوفورمكدر وقرأ فيهما قل هو الله احد وقل
اعوذ برب الفلق وقل اعوذ برب الناس يعني عايشه رض ديديكه رسول
اكرم خوابگاهنه ميل ودخول اتدكده هر كيجه ايكي اللرينك آيه لريني بربرينه
جمع ايدوب بو اوچ سوره يي اوقويوب واوقودقجه ايكي آيه لرينه اوفوردقدن
صكره ثم مسح بهما ما استطاع من جسده ايكي آيه لري ايله اعضاء شريفه
سندن قادر اولديغي عضوه مسح ايدوب صيغار ايدي وكيفيت مسح شو
وجهله ايديكه يبدأ بهما راسه ووجهه وما اقبل من جسده اولا ايكي آيه
سيله باشني صيغار ايدي صكره يوزيني صكره اعضاسندن اوك طرفنده
اولان عضولريني صيغار وارد طرفنده اولان عضولرينه مسح ايتمكه
قدرتي اولمدقده اندن ارديني صيغار ايدي يصنع ذلك ثلاث مرات



وعمل مذكوري اوچ كره ايدر ايدي يعني اوچ دفعه جمع ونفث وقراءة ومسح
ايدر ايدي ميرك ديديكه حديث مذكورك اكثر طرقنده جمع كفيه ثم نفث
فقرأ لفظيله واقع اولديكه ظاهري دلالت ايدركه نفث قراءتدن اول
اوله وبعض علما استبعاد ايدوب قراءتدن اول نفثك فائده سي
يوقدر ديو بو لفظي رد ايتديلر وهمنه حمل اتديلر وبعضيلر جواب ويرديلركه
بو ترتيبك حكمتي سحره وبطلانه مخالفتدر وبعضيلر ديديلركه ثم اراد النفث فقرأ
ونفث يعني ايكي كفني جمع ايدوب آنلره نفث مراد اتدي وقراءة ايدوب نفث
ايدر ايدي معناسيدر وبعضيلر كلامده تقديم وتأخير واردر ديديلركه اصلنده
جمع كفيه فقرأ فيهما ثم نفث ايدي وبعضيلر نفث قراءتدن اول وقراءتدن صكره
دخي واقع اولدي ديديلر لكن بو كتابك واو ايله روايتي اوزره اشكال خفيفدر
زيرا كلمۀ واو جمع افاده ايدر وترتيب اقتضا اتمز بنفث قراءتدن صكره واقع اولدي
معناسنه حمل اولنسه باس يوقدر بو شبهه اولمديكه بعض علما فقرأ لفظي فا ايله كتابت
ده ياراويده سهودر ديديلر لكن فا حرف فا ترتيب افاده اتمز ديوب اهل كلام
فجاءهم بأسنا بياتا قوله شريفيله احتجاج اتديكي اوزره اشكال خفيفا واردر
خصوصا فيه بو ابادي حرف فا حرف واو معناسنه كلور ديديلر لهذا ابن حجر مشكوة ده

فنفث فقراء فيهما للتطيل واقع اولان دوايتده فاء ثانيه واو معنا اولمغله ترتيب

افاده ايتز ديديلر واللّه اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا

عبد الرحمن بن مهدي حدثنا سفيان عن سلمة بن كهيل تصغير صيغه

سيلهدر عن كريب مصغردر عن ابن عباس ان رسول اللّه صلى اللّه عليه وسلم

نام حتى نفخ نفخ اصلنده تركيده اوفورمك وفارسيده دميدن ديمكدر

لكن بو مقامده خورلمق مراددر كه فارسيده بخنست ديو تعبير اولنور

وكان نعم اذا نام نفخ فاتاه بلال فاذنه مدايله ايذاندن ماخوذدر

اعلام معناسنه بالصلوة مراد صلوة صبح يا صلوة ظهردر ديديلر فقام

وصلى ولم يتوضأ يعنى ابن عباس ديديكه رسول اكرم وقتلو ده بيدو قلق

اويودي حتى خورلدي وعادة كريمه لري بو ايديكه خوابه كتدكده

خورلرلر ايدي بو اثناده بلال كلوب رسول اكرمه وقت نماز دخول ايلديكني

اعلام ايتدي پس رسول اكرم خوابدن قالقوب نمازني ادا ايلدي وآبدست

الميه ديلر وبو خصوص رسول اكرمك خصايصندندر زيرا انلرك قلب

شريفلري همیشه بيدار اولمغله نائم اولسه لر دخي حدث وقوعندن مانع در

وفي الحديث قصة وبو حديث شريفده بر حكايه واردر ان شاء اللّه تعالى باب



عبادة رسول اكرمده واردا اولان احاديثده ذكر اولنور

ومشكوة المصابيح ده صلوة ليل بحثنده مفصلاً ذكر اولنمشدر اول مقامه

مراجعت اولنه واللّه اعلم الحديث الخامس حدثنا اسحق بن منصور حدثنا عفان

بن مسلم بن عبد اللّه الباهلي صرف وعدم صرفي جايزدر حدثنا حماد بن سلمة

عن ثابت عن انس بن مالك ان النبي صلى اللّه عليه وسلم كان اذا اوى الى فراشه

قال الحمد للّه الذي اطعمنا وسقانا اطعام طعام اكل ايتدرمك وطويورمق

وسقى تركيده صيولرمق وفارسيده سيراب كردن ايله تعبير اولنور

تكفينه دن ماخوذدر كه هر مهمي حصوله كتورمك وفارسيده حاجت روا كردن

ديمكدر مد وقصر ايله جايزدر لكن بو مقامده ولا مؤوي قرينه سيله

ممدوددر او لمق مناسبدر كه افعال بابندن ايواءدن ماخوذدر مسكن وماوي

ويرمك معناسنه بعضيلر ديديلركه بو مقوله الفاظده ضابطه بودركه لازم

اولورسه افصح اولان قصردر متعدي اولورسه مد ايله اولمقدر اكرچه

اولنده مد وثانيده قصر دخي جايزدر يعني انس ديديكه رسول اكرمك

عادتي فراشنه ميل ودخول ايتديكي وقتده بو كلماتي لسانه اجرا ايلمك

ايدي يعني حمد بي شمار وثناي بي نهايه اول حضرت پروردكاره مخصوص

دركه بیزه مطعوماتی اطعام ومشروباتی اشراب ایلدی وبیزم مهماتمزی
كوروب بیزه كدر ویرن عوارضی دفع واخشام اولدقده بیزی مسكنلریمزه
رد ایدوب سایر حیوانات كبی صحرالرده منتشر ایتمیوب اكنده ایتدی مخفی اولمیه كه
قوام بدن وراحت تن اكل وشرب ونوم ایله حاصل اولور واكثریا نوم اكل
وشرب ایله وجود بولور كه مادام اكل وشرب خصوصنده فارغ البال بولنمیه
اعضا وجوارح نوم سبیله مستریح اولمز لهذا رسول اكرم اكل وشرب نعمتلری
مقابله سنده اولا حمد وشكری هنگام خوابده تقدیم ایدوب بعده
تعمیم بعد التخصیص طریقیله جمیع حاجات وجمله مهماتی روا ایلمك نعمتی
مقابله سنده حمدی ذكر بعده بهایم كبی صحرالرده مهمل ترك ایتمیوب
خواب وقتنده فراش معروف ومسكن مألوفه رد ایلمك نعمتی مقابله
سنده شكر ایلدی بعده هر حاجتی روا ومسكن وخوابگاه هیا ایلمك
نعمت عظیمه ومنحه فخیمه اولوب موجب حمد ومستوجب شكر اولدیغین امت
مرحومه یه اعلام ایچون بیوردی كه فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤْوِيَ نعم نیجه كوردك
یه حمد نیجه مهم ومقابله لرنده اداء شكرنه وجهله لازم اولمز كه
مخلوقاتدن نیجه نیجه مخلوق واردر كه حضرت الله انك حاجتن روا

وشر

وشر اعدایی اندن دفع واخشام اولدقده انك ایچون یاته جق وطوره
جق مكان وبیت باشین صوقوب راحت اوله جق منزل احسان ایتمشدر
هزار هزار حمد وسپاس اول خالق جن وناسه كه بیزی انلر كبی بی مهمات
وخانه پریشان ایلدی مظهرده دیدیكم كافی ومؤوی حضرت الله تعالی دركه بعض
خلقك شرنی بعضندن منع وانلر ایچون مسكن ومأوی تهیئه ایدر پس حمد
اول الله دركه بیزی بو زمره دن قلدی ونیجه مخلوق واردر كه حضرت الله
اشرارك شرنی انلردن دفع ایتمیوب انلری شرلریله ترك ایتمكله دشمنلری
انلره غالب اولدی ونیجه مخلوق دخی واردر كه حضرت الله انلر ایچون مأوی
ومسكن خلق ایتمیوب حالت معهوده لری اوزره ترك ایتمكله صحرالرك
صووق وغمی ایله متأذی اولدیلر پوشیده اولمیه كه حضرت خلاق بی
فتور ورزاق مار ومور عامه حیوانات وكافه دوابك رزقنه متكفل
اولدیغی وما من دابة في الارض الا على الله رزقها فحوای شریفی اوزره متفرد
ومتحقق اولوب مرزوق اولمق خصوصنده هیچ بر فرد بر فرددن
فرقی اولمغله بعض افرادی بعض افراد اوزرینه تفضیل وكافی ومؤوی
خصوصلرنده اندكی تفضیل كبیر تفصیل ایتمیوب عموما اوزره ابقا ایلدی

فا ما كفايه‌دن زياده‌دن وجه مشروح اوزره بعض افرادي بعض افراد اوزرينه
ترجيح ايدوب بو ايكي نعمت مستوجب شكر اولديغي تعليل طريقيله بيان
ايلدي عز كلمه‌سي كم اقتضا ايتديكي اوزره مقتضي اللوازم والمعايش ومأوى
ومسكن بولمه‌ين افراد كم در وصاحب مأوى اولان افرادن چوقدر اولديغي
محل شبهه دكلدر ومقتضي الحاجات والمعايش نائل مرام اولاندن چوق اولديغي
محتاج بيان دكلدر زيرا هر خصوصده مقتضي الآمال اولمق خارج مدارج
محال اولوب اكثرها مولنه نائل اولان افراد اقل من القليل در ومعدودات قليله‌يه
نائل اولمق خصوصنده افراد مخلوقات متساوية الاقدام در ديمك معلوم اولديغي
كه بو مقامده مقصود معدودات كثيره‌يه نائل اولديغي ايچون حمد ايدوب
ونيجه كمسنه‌لر اكثرها اشنا نائل اولمشدر ديمكدر ومسكن ومأوى‌يه
دخي اولمق خصوصنده دخي افراد حيواناتك تفصيلي بو وجهله در كه حيوانات
عجمك بعض افرادي كندي ايچون مأوى اتخاذ ايتديكي موضعه اخشام اولدقده
كلوب وبعض افرادي جبال وصحاريده بولنديغي موضعده قالوب
ذي‌روح مخصوص مأوى اتخاذ ايتمشدر وانسانك دخي بعض افرادي
مأوى ومنزل اتخاذ ايتمكه قادر اولمديغندن ياخود بعض عوارض سبيله قادر اولميوب

خانه

خانه بردوش اخشام نرده‌ده اولورسه آنده ياتور وبعض افرادي
ممكن مرتبه منزل پيدا ايدوب لكن منزل مزبور بغايت تنگ ومختل
كندويه وفا ايتمز وبعض افرادي اگرچه منازل وسيعه وبيوت فسيحه
پيدا ايتمشدر لكن منزل معهوده اخشام وقتي كلدكده بر خوف
ذن يا غيري عارضه سبيله خواب راحته وارمغه چوق مرتبه مستريح
اولمز وبعض افرادي مأوى‌سنده هر وجهله خوشحال وهر خصوصده
مترفه البال اولوب حضور دل ايله نائم اولور كه على وجه
الكمال مستوجب حمد اولان بو قسم دربس مقصود نيجه كمسنه
لر واردر كه بو وجه اوزره مأوى‌سنه ردا ولنمزلر ديمكدر
واقسام باقيه قسم مزبوره نسبت ايله چوق اولديغي متبين در
حاصلي كثرة معناسني مفيد اولان كلمه‌سي كم كفايه‌دن زياده‌دن هر برينه نسبت
موقعنده واقع وطيبي‌نك كم يقتضي الكثرة ولا نرى فيما له هذا
الا قليلا نادرا على انه افتتح بقوله اطعمنا وسقانا ديو ايتديكي
استشكال مندفع اولور وبرحي كلمه‌سي مزده فقط ذوي العقول
مراد اولمق بو مقامه مناسب ووفوق ملاحظه اولنور والله الموفق

الحدیث السادس حدثنا الحسین بن محمد الجریری اصولده
معتمد اولان حاء مهمله نك فتحی و راء مهمله نك كسریله واقع و بعض نسخه ده
جیمك ضمی و تصغیر صیغه سیله ضبط اولنمشدر حدثنا سلیمان بن حرب
حدثنا حماد بن سلمة عن حمید عن بكر بن عبد الله المزنی تصغیر ایله
مزینه قبیله سنه نسبتدر عن عبد الله بن رباح رانك فتحیله در
عن ابی قتادة ان النبی صلی الله علیه وسلم كان اذا عرس عینك مهمله
نك فتحی و راء مهمله نك تشدیدی بعده سین مهمله ایله تعریسدن مأخوذ
دركه مسافر كیجه آخرلرنده بیرآز دیو یوب مستریح اولمق ایچون نزول
ایتمكه دیرلر كه مدت یسیره توقف ایدوب بعده روانه اوله بلیل تعریسین
لفظندن مأخوذ اولان لیل معناسنی تأكید یا تصریح بما علم ضمنا قبیلندن
در یا تجرید مبنیدر یا لیلدن ذكر محل اراده حال طریقیله نوم مراددر
اضطجع اضطجاعدن مأخوذدر كه بو مقامده یا مجرد یاتمق معناسنه
علی شقه شینك و قاف مشدده نك كسره لریله طوف و تركیده یانه
معتادر الایمن یعنی ابو قتاده دیدی كه رسول اكرم سفرلرده
یول اوزرنده بر آز راحت اولوب دیو یومق ایچون كیجه آخرلرنده نزول

اتدكده

اتدكده صاغ جانبنك اوزرینه یاتور ایدی و بعض روایتده مبارك
باشنك آلتنه كوزیج قور ایدی دیو واقع اولمشدر بعضیلر دیدیلر كه
بو موضع بعض عمران قرایه قریب موضع در اولمغله زیرا بوادی و صحاریده
كوزیج بولنمز واذا عرس قبیل قبل لفظنك تصغیریدر الصبح نصب ایله ذراعه
وضع رأسه علی كفه و رسول اكرم صباحدن اولجه نزول
ایتسه قولنی دیكوب مبارك باشنی الینك ایاسی اوزرینه وضع ایدر ایدی
یاتور ایدی مراد شریفی امته تعلیمدر كه بیدار اولمغه مناسب حاله اوله
وقتده خوابه مستغرق اولوب صلوة صبحی فوت ایتمیه لر دیو والله اعلم
و صلی الله علی محمد و آله و صحبه و سلم باب ما جاء فی عبادة رسول
الله صلی الله علیه وسلم یعنی بو باب رسول اكرمك عبادة و طاعتی
حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در مصنف بو بابده
یكرمی اوچ حدیث ذكر ایلدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید
و بشر بن معاذ قالا حدثنا بعض نسخه ده اخبرنا واقع اولمشدر ابو
عوانة عن زیاد بن علاقة عینك كسریله در عن المغیرة بن شعبة
قال صلی الله علیه وسلم حتی انتفخت انتفاخدن مأخوذدر كه تأكیده

شیشمك وفادسیله اماس كوردن دیرلو **وَرِمَ** یعنی مغیره دیدیكه
رسول اكرم نماز قیلمقده بیر مرتبه جهد وسعی اتدیكه حتی ایكی
مبارك ایاقلری شیشندی **فَقِيلَ لَهُ اَتَتَكَلَّفُ هَذَا** صاحب نهایه دیدیكه
تكلفت الشیء دیرلر اكر بیر شیئی مشقت ایله وعادتنك خلافنه اوزره
كسب ایلسه **وَقَدْ غَفَرَ الله** جمله سی تتكلف نك فاعلندن حالدر وبعض
نسخه ده وقد غفر لك مجهول صیغه سیله واقع اولدی **لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ**
**وَمَا تَأَخَّرَ** پس رسول اكرمه دیدیلر كه سیز نفسكزه طاقتكز یتدیكی
شیئی زحمت ایله التزام وبار آسمانی بیماكوزه بو مشقتی واكوردیكز
سیز حال بوكه سزك ساحهٔ عملكز كردمؤاخذه دن بری ومیدان
حالیكز غبار مضایقه دن عریدر زیرا حق جل وعلا سزك
اول وآخر جریمه كزی عفو وجریدهٔ اعمالكزدن نقوش سیئاتی
اب مغفرة ایله محو ایتمشدر **قَالَ عم اَفَلَا اَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا** همزه
استفهام وفا مقدره عطف ایچوندر ءاترك الصلوة اعتمادا علی
الغفران فلا اكون تقدیرنده یعنی بنم ذنوبم مغفور اولدیغنه
اعتمادا نمازی ترك ایدوب عبد شكور اولمیه یم بعضیلر فا مزیدده



مقدرده سببیه معناسی مفیددر ءاترك صلوتی بما غفر لی فلا اكون
تقدیرنده یعنی حضرت الله سبحانه بنم ذنوبمی مغفرت اتمه سی بنم نماز قیلمغه
اول نعمته شكر اتممه سبب دكلدر پس اول مغفرة نعمتنك شكری بنم وزریمه
واجب ایكن اكا شكر ایچون قیلدیغم نمازی نیجه ترك ایدهیم حاصلی بن
حضرت الله نیجه شكر اتمیه یم حال بوكه بنی مستغرق دریای نعم ایدوب دینوی
واخروی خیراته بنی موفق ایلدی مخفی اولمیه كه بو مقامده نعمتك كثرت وعظمتی
شكور صیغه سندن مستفاددر زیرا لفظ شكور صیغ مبالغه دن
اولمغله نعمتك كثرت وعظمتنی اقتضا ایدر وعبد لفظنی ذكر اتمك غایة
خشوع ونهایة تذللنی وكندونك مقیم مقام قرب اولدیغنی اشعار ایچوندر
پس مآل معنا بودركه بنم بو مرتبه ده عبادته مداومتم وبو جد وجهده
وظایف عبودیته ملازمتم عبد شكور اولمق ایچوندر كویا سائل
ظن اتدیكه مشقت عبادته تحملنك سببی ذنب وجرم مقابله سنده
مؤاخذه دن خوف یا رجا مغفرت ذنب اوله پس رسول اكرم جواب
ویردیكه بنم ارتكاب مشاق عبادات اتدیكمه سزك ملاحظه كوردیكز
مغایر سبب اخر واردر كه سائر اسبابدن اتم واكمل در او سبب عبد شكور

اولمغه تحصيل استعداد اولمقليل اولان عباد شكور عدادينه معدود
اولمغه استحقاقا عد ادحسب بيع الابواردة على كرم الله وجهه دن روايت
اولنديكه بر قوم حضرت الهدن خوفا تديكي ايچون عبادة ايدر
بو مقوله عبادة عبيدلر فعليدر وبر قوم دخى حضرت الله يه ميل ورغبت
اتديكي ايچون عبادة ايدر بو مقوله عبادة تجار فعليدر وبر قوم دخى
حضرت الهك ويرديكي نعمت مقابله سنده شكر ايچون عبادة ايدر
بو منوالى اوزره عبادة احرار فعليدر والله اعلم الحديث الثانى حدثنا ابو عمار
الحسين بن حريث حاء مهمله نك ضمى وتصغير صيغه سيله حدثنا الفضل بن
موسى عن محمد بن عمرو عن ابى سلمة عن ابى هريرة قال كان رسول الله
صلى الله عليه وسلم يصلى حتى ترم قدماه ترم تاء مثناة فوقيه نك فتحى
وراء مهمله نك كسرى وميمك تخفيفى ايله ورم دن ماخوذ مضارع مؤنث
دركه حتى دن صكره ان تقديريله منصوبدر وبعض نسخ مصححه ده تورم
واقع اولدى تورمدن ماخوذ ماضى ياخود تاءنك بريسى حذف اولنه رق اصلنده تتورم
اولمق اوزره مضارع صيغه سيله لكن ماضى اولدقده صورتده مؤنث غير
حقيقى اولان قدم لفظنه اسناد ظاهرى ايله مسند اولمغله مذكر صيغه سيله

منكر

منكر اولمقده باس يوقدر قال فاتى ابو هريرة دير فقيل له عم نفعل هذا
بعض نسخه ده اتفعل هذا واقع اولمغله لفظ كتابده دخى حرف استفهام
تعجبى معنده اولمق مناسب لاحظه اولنور وقد جاءك جمله سى تفعل ده اولان
ضمير مستكنه دن حالدر والحال انه جاءك من عند الله فى كتابه قوله سنده
ان الله تعالى قد غفر لك ما تقدم من ذنبك وما تأخر قال عم افلا اكون
عبدا شكورا يعنى ابو هريرة ديدى كه رسول اكرم نماز خصوصنده
بو مرتبه مجاهده ايدرلر ايديكه حتى مبارك قدملرى شيشر ايدى
ابو هريرة ديديكه رسول اكرمه ديديلر كه نه عجبكه سز بو مرتبه ده نماز
خصوصنده مجاهده ايدرسز وكندو كندوكزه بو قدر زحمتى روا كوريرسز
حال بوكه حضرت الله طرفندن سزه كلدى وجبرائيل واسطه سيله بالغ اولديكه
حق سبحانه وتعالى سزك ذنب متقدم وذنب متأخريكزى مغفرة ايتدى رسول
اكرم جوابنده ديديكه بنم ذنوبم مغفور اولمغله اعتماد نمازى ترك ايدوب
عبد شكور اولميه يم مى وظاهر اولان بودركه ذنب متقدمدن مراد بعا
نوع ما تقصيردن خالى اولمين عمل ذنب متأخردن سهوا يا نسيانا
وقتندن تاخير اولنان عملدر والله اعلم حدثنا عيسى بن عثمان بن عيسى

عبد الرحمن الرملی مصر و شام میاننده رمله نام محلده مشهور بلده یه نسبت

در حدثنا عمی یحیی بن عیسی الرملی عن ابی صالح عن ابی هریرة قال كان

رسول الله صلی الله علیه وسلم یقوم یصلی حتی تنتفخ قدماه انتفاخده

تاخود شیشمك معناسنه تنتفخ یا ایله مذكور صیغه سیله دخی روایت

اولنمشدر كه وجهی حدیث سابقده ذكر اولنمشدر فیقال له یا رسول الله

تفعل هذا وقد غفر الله لك ما تقدم من ذنبك وما تأخر قال افلا

اكون عبدا شكورا یعنی ابو هریره دیمشدر كه رسول اكرم كیجه وقتی

قالقوب نماز قیلمغه شروع ایدروب نمازده بو مرتبه ده مجاهده

ایدر ایدی كه حتی طول قیامدن مبارك ایاقلری شیشر ایدی و كا دیرلر

ایدی كه یا رسول الله سز نماز خصوصنده بو مرتبه نیچون مجاهده ایدرسز

حال بو كه حضرت الله سزك متقدم و متأخر اولان ذنبكوزی مغفرت ایلدی

رسول اكرم جوابنده بیوردی كه ذنوبم مغفور اولمشدر دیو نمازی ترك

ایدوب عبد شكور اولمیه یم و بو جهله مظهر اولدیغم نعمت غفرانه مقابله

سنده وجه مشروع اوزره اولان صلوة ایله شكر ادیمه واجب ایكن

نیچون ترك ایلیه یم دیرم و ترك ایتمك مناسب میدر حدیث مذكوری اسانید

مختلفه

مختلفه ایله روایت تقویة و تأكید ایچوندر والله اعلم الحدیث الثالث

حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابی اسحق عن الاسود بن یزید قال

سألت عائشة رضی الله عنها عن صلوة رسول الله صلی الله علیه وسلم

باللیل یعنی اسود بن یزید دیدی كه عائشه دن رسول اكرمك كیجه

وقتی قیلدیغی وتر و تهجد نمازلرینك كیفیتندن سؤال ایتدم فقالت

كان ینام اول اللیل جوابنده دیدی كه رسول اكرمك اكثریا عادت كریمه

لری بو ایدی كه صلوة عشایی كیجه نك نصفی اولمدن ادا ایدوب

صكره اویوریدی ثم یقوم صكره سدس رابع و سدس خامسده اویقودن

قالقار لر ایدی فاذا كان من السحر سحر وقتنده یعنی سدس اخیرده

خوف اولد اولدقده اوتر صلوة وتری ادا ایدرلر ایدی ابن عباسدن

روایت اولنمشدر كه رسول اكرم صلوة وتری اوچ ركعت قیلار ایدی

ركعت اولیده سبح اسم ربك و ركعت ثانیه ده قل یا ایها الكافرون

و ركعت ثالثه ده قل هو الله احد سوره لرین قراءة ایدرلر ایدی خفی بیورلمیه

كه ظن اولنور كه بو حدیثده اختصار اولنمشدر زیرا وترده اول قیلدیغی نماز

ذكر اولنمدی و بعید دكلدر كه ثم یقوم قولی كا اشارة اوله

ومسلم عندنده عایشه دن ثابت اولدی که رسول اکرم کیجه وقتی
اون اوچ رکعت نماز قیلار ایدی که وتر و فجرک ایکی رکعتی انلردن
بعضیدر و بخاری عندنده مسروقدن ثابت اولدی که عایشه دن
رسول اکرمک کیجه وقتی قیلدیغی نمازدن سؤال ایتدم دیدیکه یدی
و طقوز و اون بیر رکعت ایدی فجرک ایکی رکعتندن ماعدا ثم اتی
فراشه صکره نوم و استراحت ایچون خوابگاهنه کلوب داخل اولور ایدی
و لهذا وصلوة صبحه تقویت و بی خوابلقدن حاصل اولان ضعف
و کسللی دفع ایچون سدس اخیرده بیراز اویومق سنتدر دینلدی فاذا بعض نسخه ده
ثانی کان بعض نسخه ده کانت واقع اولدی له حاجة الم همزه و لام و میم مشدده
نک فتحیله لری ایله المامدن ماخوذ فعل ماضیدر تقریب معناسنه که کنایات
جماعدندر باهله یعنی اگر مجامعت و مباشرته احتیاجی واقع اولور
ایسه اهلنه تقرب و مباشرت ایلر ایدی میرک دیدی که اکثر روایات
ده ثم ان کان له حاجة فاموضعنده ثم ایله واقع اولدی بعض شراح حدیث
دیدیلر که کلمه ثم بیر فائده عظیمه یی مشعردر که تراخی خارجی ایچون
اولمغله رسول اکرم نسائنده قضاء وطری احیاء لیل و تهجددن صکره

الله کلرینی

الله کلرینی افاده ایدر زیرا رسول اکرمک شانی بی شیلوسنی
لایق اولان قضاء شهوتدن مقدم اداء عبادت ایتمکدر طیبی
دیدی که ممکندر که کلمه ثم اخبارده تراخی ایچون اوله یعنی
عایشه اولا خبر ویردی که رسول اکرمک عادت کریمه سی کیجه
نک اولنده نائم و اخرنده قائم اولمق اوزره مستمر اولمش
ایدی دیو اگر احیانا نسائندن قضاء حاجت اقتضا ایتسه اولا
قضاء حاجت ایدروب ایکی حالده دخی صکره نائم اولور ایدی
فاذا سمع الاذان وثب وثوبدن ماخوذ فعل ماضیدر که سکیرده
یعنی صچرایوب قالقمق و فارسیده زود برخاستن از جای دیرلر
و حمیر لغتنده قعود و توثب معناسنه در یعنی اذانی ایشتدکی
وقتده خوابدن بیدار اولوب سرعت ایله یرندن قالقار ایدی
فان کان جنبا افاض علیه الماء و خوابگاهندن قالقدقده
اگر جنابت واقع اولمش ایسه اوزرینه بول صو توکوب غسل
ایدر ایدی والا توضأ و اگر غسل اقتضا ایتمش ایسه حدث
وقوعی یا خود تجدید وضو ایچون آبدست الوب سنت فجری سعا

خانه ده ادا ایدوب وخرج الى الصلوة وفرض فجری ادا ایچون
مسجده چیقار ایدی مخفی اولمیه که عایشه رضی الله عنها اتدیکی وجه
اوزره رسول اکرمك بو فعلی اکثرا اوقاته نظرا ایله در والا روایات
صحیحه ایله ثابت اولدی که رسول اکرم کاهی اول لیلده وکاهی آخر
لیلده غسل ایدر ایدی کذلك کاهی وتری اول لیلده ادا ایدوب
کاهی جهر ایله وکاهی اخفا ایله قراءت ایدر ایدی بو حدیثی ترمذی ونسائی
ام سلمه دن روایت ایتدیلر که رسول اکرم بوزم ایله نماز قیلوب نماز
قیلدیغی مدتجه قدر اویور بعده اویودیغی مدتجه قدر نماز قیلار بعده
نماز قیلدیغی مدتجه قدر اویور تا صباح اولنجه بو وجهله ایدر ایدی
دیدی والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا قتیبة بن سعید عن مالك
بن انس ح تحویل سنده اشارتدر وحدثنا اسحق بن موسى الانصاری
حدثنا معن عن مالك عن مخرمة بن سليمان عن كريب عن ابن عباس
انه ضمیر منصوب ابن عباسه و اخبره ده اولان ضمیر منصوب کریبه راجع
در انه ده اولان ضمیر ابن عباسه عایددر بات بیتوتهدن
مأخوذدر کیجه وقتی اویومق معناسنه عند میمونة امهات مؤمنیندن



بیوری حضرت وهی خالته ترکیبی تیکرره دیمکلردر یعنی ابن عباس
کوبیدشی وجهله خبر ویوردی که بر کیجه میمونه نك عندنده یاتمشم
ایدم میمونه ابن عباسك تیکرهسی اولمغله محرمی ایدی زیرا میمونه
حارث الهلالیة نك قیزی حضرت همشیرهسی اولان ام الفضل عباسك
تحت نکاحنده و ابن عباسك والدهسی ایدی وسابقا میمونه نك
ترجمهسی ذکر اولندی قال ابن عباس فاضطجعت فی عرض الوسادة
عرض اصح واشهر عینك فتحیله در وضمیله دخی روایت اولندی که ایکیسی
بر معنایهدر که ترکیده این دیرلر ووزنده مقابلی وسادهده اولان کسر ایله
یاصدق وفارسیده بالین دیرلر قاضی عیاض بو مقامده دوشك مراد
دیدی زیرا مسلم واضطجع رسول الله صلى الله عليه وسلم لفظندن
صکره واهله لفظنی زیاده ایتدی فی طولها پس بو وجه اوزره معنی
بودرکه ابن عباس دیدی که بن دوشکك عرضنه یاتدیم و رسول اکرم اهلی
ایله دوشکك طولنه یاتدی گویا ابن عباس تبرکا وتیمنا رسول اکرمك
مبارك قدملرینك التینه یاتدی وبو کلامده خاتونك محرمی یاننده
زوج خاتونیله غیر مباشرة یاتمق جائز اولدیغنه دلیل واردر وکیفیت

مذکورده مباشرت احتمالی اولمدیغنه قال ابن عباس عند
ها التی فی لیلة کانت فیها حایضا لفظیله واقع اولان روایتده لکن
ایدی رسول اکرمك عادة کریمه لری بو وجه اوزره مستمره
ایدی که اهلی ایله فراش واحدده همخواب اولورلر ایدی بعض اعاجم
ومتکبرین زوجه سنك فراشندن باشقه فراشده یاتورلر
شرعا وعادة مذموم اولمغله مکر زوجه رضا ویره یاخود تأدیبا زوجه
نك فراشنه کیتمیه قال الله تعالی واللاتی تخافون نشوزهن فعظوهن
واهجروهن فی المضاجع واضربوهن فنام رسول الله صلی
الله علیه وسلم صحیحین روایتنده فتحدث مع اهله ساعة ثم
رقد لفظیله واقع اولدی یعنی رسول اکرم فراشده اهلی ایله بر
ساعت مقداری سویلشدکدن صکره اویودی حتی اذا انتصف
اللیل او قبله بقلیل او بعده بقلیل تاکه تخمینا کیجه نك نصفی یا
اولنجه یا نصفندن صکره جه اولنجه اویودی پس ظاهر بودر که کلمه
او ابن عباسدن شکدر ولها فاستیقظ رسول الله صلی الله
علیه وسلم فجعل یمسح النوم مضافی محذوف واثر النوم تقدیرنده

در یعنی رسول مدة معهوده دن بیوردقلری مقدار خوابنازدن
بیدار اولوب چشم مبارکلرندن اثر خوابی سیلدی وازاله ایتدی شیخین
روایتنده ثلث اخیر لیلده اویدقده رسول اکرم اوتوردی وآسمانه
نظر ایتدی ثم قرأ العشر الآیات الخواتیم خاتمه نك جمعیدر من سورة آل
عمران پس سورة آل عمراندن اولان آخرده واقع اون آیتلری اوقودی که
ان فی خلق السموات آیه کریمه سندن سوره مزبوره نك آخرینه وارنجه دك
وآیات مذکوره یی خوابدن بیدار اولدیغی وقتده قرأت ایلمك مندوبدر
مخفی اولمیه که سورة آل عمران وسورة البقره لفظلرنده اولان اضافه
ظاهرا ایهام قبیحی مشعر اولمغله سلف بو لفظلری تکلم مکروه بیلکه
السورة التی یذکر فیها آل عمران او البقرة دیمك لازمدر دیرلر لکن
حدیث مذکوردن جوازی فهم اولنور ثم قام الی شن شین معجمه
نك فتحی ونونك تشدیدیله کهنه قربه معناسنه در معلق فتوضأ منها
اکثر نسخه ده مؤنث ضمیریله واقع اولدی که شن قربه تأویلنده
اولدیغنه بنادر فأحسن الوضوء الغلام مضاف الیه دن عوضدر
وضوءه تقدیرنده نته کیم بعض نسخه ده واقع اولدی ثم قام

يصلي جملهسي قام نك فاعلندن حال در يعني صكره رسول اكرم قالقوب آصلمش
كهنه قربه يه وارديلر واول قربه دن آبدست الوب اسباغ وضوء
ايلدي صكره نماز قيلمغه شروع ايلدي وابن عباس دخي حالا قائم ايدي قال
عَبْدُ الله بن عباس فَقُمْتُ اِلى جَنْبِهِ ابن عباس ديديكه بن دخي قالقوب انك معهودنده
قالقدم وآبدست آلدم ورسول اكرمك صول جانبنه طوردم
نته كيم شيخين روايتنده واقع اولدي فَوَضَعَ رَسُولُ الله صَلَّى الله
عَلَيْه وسلّم يَدَهُ اليُمْنى عَلى رَأْسِي ثُمَّ اَخَذَ بِاُذُنِي اليُمْنَى فَفَتَلَهَا فتل
دن ماخوذ ماضي در بعض نسخه ده يفتلها مضارع صيغه سيله واقع اولدي
كه جملهسي اخذ نك فاعلندن حال اولور وماضي صيغه سيله اولدقده
فاء عاطفه ايله اخذ اوزرينه معطوف اولور وفتل تركيبده بوكمك
وبورمق وفارسيده تافتن معناسنه در يعني پس رسول اكرم صاغ اليني
باشم اوزرينه قويديكه قولاغمدن يابشمق ايچون اولسون ديو صكره
صاغ قولاغمي طوتدي وبو دخي شيخين روايتنده قولاغمدن يابشوب
بني كندو صاغ جانبنه دوندردي ديو واقع اولدي ابن عباس رسول
اكرمك صول طرفنه طورمغله سنته مخالفت اتديكنه تنبيه ياخود

رسول

رسول اكرمدن صدور ايدن افعالي بصيرتيله حفظ اتسون
ياخود آثار نومي اندن بالكلية ازاله ايچون قولاغني بوردي فَصَلّى
رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ قال مَعْن
سِتَّ مَرّاتٍ پس رسول اكرم ايكي ركعت نماز قيلدي بعده ايكي ركعت
دخي بعده ايكي ركعت دخي بعده ايكي ركعت دخي بعده ايكي ركعت دخي
بعده ايكي ركعت دخي قيلدي مصنفك شيخنك شيخي اولان معن ركعتين
لفظني التي كره تكرار اتديكه جمعا اون ايكي ركعت نماز اولور ثُمَّ اَوْتَرَ
صكره صلوة وتري دخي ادا اتدي شيخين روايتنده فتتامت
صلوته ثلاث عشرة ركعة يعني رسول اكرمك نمازي اون اوچ
ركعت ايله تمام اولدي ديو واقع اولمغله بعض شافعيه صلوة وترك
بر ركعت اولديغنه بو روايت ايله استدلال اتديلر حنفيه ديديلركه
شفع اخيره بر ركعت دخي ضم ايدوب صلوة وتر اوج وجمله صلوات
اون اوچ اولور معناسنه در زيرا رسول اكرم صلوة وتري اوچ ركعت قيلديغي
روايات صحيحه ايله ثابت اولدي ثُمَّ اضْطَجَعَ رسول اكرم صلوات مذكوره
يي قيلدقدن صكره استراحت وقيام ليلدن حاصل اولان تعبي ازاله

وصلوة صبحی نشاط وقوة ایله قیلمق مراد حظنفسیله انیه یاتدی ثم جاء
المؤذن بیواذ یاتدقدن صکره صلوة صبحك وقتی داخل اولدیغین اعلام
ایچون مؤذن رسول اکرمه کلدیجاتز که مؤذن بلال یا غیری اوله فقام
فصلی رکعتین خفیفتین مؤذنك اعلامی عقبنده رسول اکرمه
قالقوب ایکی رکعت سنت فجری خفیفا ونزده قیلدی شیخین روایتنده
صلوات مذکوره دن صکره یاتدی فاویوب وضو ایلدی وضوسز یوق
عادتی ایدی بس بالاول الصلوة دیو ندا اتدکره قالقوب صلوة صبحی قیلدی
وابدیست المادی دیو واقع اولمدی والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا ابو کریب
محمد بن العلاء حدثنا وکیع عن شعبة عن ابی جمرة جیم وراء ایله اسمی
نصر بن عمران الضبعی حدث عن ابن عباس قال کان النبی صلی الله علیه وسلم
یصلی من اللیل کلمة من بو مثللو مقامده فی معناسنده اذا نودی للصلوة
من یوم الجمعه قولی کبی بمعنی واقع اولدیغی کبی خفی ابتدائیه حد حمتسن یوم
الجمعة قولنده واقع اولدیغی کبی دیبی اعوذ بالله من الشیطان الرجیم
دخی بو قبیلدندر ثلث عشرة رکعت شینك سکون وکسری جائزدر یعنی
ابن عباس دیدیکه رسول اکرمك عادت کریمه سی بو ایدی که کیجه وقتی اون

ثم خرج فصلی الصبح بعده
جقوبه نظر صلوة صبحی
قیلدیغی صح



اربع رکعت نماز قیلدی دیدی حدیث سابقده بیان اولنوب شیخین روایت
اتدکلری اوزره شفع اخیره بیو رکعت دخی ضم ایدوب صلوة وتر اوج
رکعت وجمله صلوات اون اوج اولور والله اعلم الحدیث السادس حدثنا
قتیبة بن سعید حدثنا ابو عوانة عن قتادة عن زرارة زاء معجمه نك
ضمیله در ابن ابی اوفی عن سعد بن هشام عن عائشة ان النبی صلی
الله علیه وسلم کان اذا لم یصل باللیل منعه جمله سی استینافا تعلیلیه در
من ذلك صلوة مذکوره یه اشارة در فعل عبیا دیله زیرا کیجه وقت
نماز افعالدن بر فعلدر النوم دفعیله منع نك فاعلیدر او غلبته ام
غلبه عیناه اندن عبارتدرکه او یقو بر مرتبه هجوم ایده که اگرچه
بالفعل حواس سد اولماز لکن اغیر اولوب بدنی استیفا ایتمکله کندو
جمع ایدر من کلمه او تنویع ایچون اولمق ظاهردر بعضیلر راوی دن
شك ایچون در دیدیلر میرك دیدی که غلبه عین دن مراد بودر که نوم
بر مرتبه ده غالب اوله که او یومغه قادر اولماز ونومك منعندن
مراد نومه زیاده رغبت ایتمکدر لکن نوم غالب اولسجق اولمیه بعضیلر
دیدیلرکه منع نومدن عبارتدرکه هر کز بیدار اولمیه ومنع غلبه

عینی اندن عبارة در که خواب دن بیدار اوله لکن اویقوسی بالکلیه
منع ایده میوب کندوسنی کوزکی جمع ایده میه صلی من النهار ثنتی
عشرة رکعة یعنی عائشه دیدی که رسول اکرمک عادتی بوایدی که
کیجه وقتی نماز قیلمه سه اویقو مانع اولدی یعنی یاخود اوقیونک غلبه
سندن کندوسنی جمع ایده میوب کی ایچون نهار اولدقده کیجه وقتنده
فوت اولدیغی تهجدک تلافیسی ایچون اون ایکی رکعت نماز قیلاردی
و بو حدیثدن استفاده اولنور که بر کمسنه کیجه وقتی معتاد اولدیغی
اورادی و اذکاری بر مانع سببیله ترک ایلسه نهار وقتنده آنی قضا ایتمک
لابد در صحیح مسلمده عمر رضی الله عنهدن روایت اولندی که رسول اکرم بیوردی
که من نام عن حزبه من اللیل او عن شیء منه فقرأها بین صلوة الفجر و صلوة
الظهر کتب له کانما قرأه من اللیل و بو حدیثده نافله یی قضا مستحب اولدیغنه
دلیل واردر تا که نفس ترکنه معتاد اولمیه والله اعلم الحدیث السابع
حدثنا محمد بن العلاء انبانا ابو اسامة عن هشام یعنی ابن حسان سین مهمله
نک تشدیدیله صرف و عدم صرفی جائزدر عن محمد بن سیرین عن ابی هریرة
عن النبی صلی الله علیه وسلم قال اذا قام احدکم من اللیل فی اللیل بعد نومه



یاخود من اجل صلوة اللیل قوة سنده دخی فلیفتتح صلوته برکعتین خفیفتین
یعنی ابو هریرة دیدی که رسول اکرم بیوردی که رسول اکرم بیوردی که
سیزدن بریکوز کیجه نمازینی قیلمق ایچون قالقسه
قیلمق مراد ایتدیکی نمازی ایکی رکعت خفیفه ایله ابتدا ایلسون تا که
اول اوردن نفسی اتعاب ایدوب بقیه صلوتی کسل اوزره ادا
اتمیه و تدریج ایله طبعی عبادته معتاد ایلیه و صلوة تهجدی ایکی
رکعت خفیفه ایله افتتاح اتسون دیو تعبیرده صلوتدن مراد
بی ایکی رکعته قصر اتمک لابد اولدیغنه اشارة واردر والله اعلم
الحدیث الثامن حدثنا قتیبة بن سعید عن مالک بن انس ح
تحویل اسناده اشارة در و حدثنا اسحق بن موسی حدثنا معن
حدثنا مالک عن عبد الله بن ابی بکر بن محمد بن عمرو بن حزم عن ابیه
که ابو بکردر ان عبد الله بن قیس بن مخرمة اخبره ضمیر منصوب ابو بکره
راجع در عن زید بن خالد الجهنی جیمک ضمی و هانک فتحیله جهینة
یه منسوبدر که بر قبیله نک اسمیدر انه قال قائل زیددر لارمقن
همزه نک فتحی و را مهمله نک سکونی و میمک ضمی و قافک فتحی و آخرنده

نونی مؤكده مشدده ایله دموقدن مأخوذ مضارع متكلم در كه دموق
بیو شیئه تعیدو اهتمام ایله باقمق معناسنه در صلوة رسول الله صلی الله علیه وسلم
یعنی عبد الله بن قیس ابو بكره زید بن خالددن شویله نقل ایدر كه
زید دیدی كه سفرده بر كیجه رسول اكرم صلوة تهجدی نجه قیلدی
دیو عظیم اهتمام ایله باقار ایدیم ماضی موقعنده مضارع صیغه سی استحضار
صورة ماضیه ایچوندر فتوسدت عتبته عین وتاء وبانك فتحه لریله
اسكفة الباب كه تركیده اشیك وفارسیده آستان دیو لر او فسطاطه
فانك ضمیله وكسری دخی جائزدر كه قیلدن یاپیلمش چادردر دیمكدر
وكلمة او زیدك روایتی ایدن راویدن شك ایچوندر كه زید عتبته می
دیدی فسطاطه می دیدی اگرچه ایكی لفظدن مقصود بردر زیرا
عتبه فسطاطه تعدیه ده در یعنی رسول اكرمك كیفیت صلوتنی
كوركمكی مطلع اولمق ایچون چادرینك آستانه سنه طیاندم ومعان
نظر ایتدیم فصلی رسول الله صلی الله علیه وسلم ركعتین خفیفتین كوردم كه
رسول اكرم اولا ایكی ركعت خفیفه قیلدی نته كیم ذكری سبقت ایتدی
ثم صلی ركعتین طویلتین طویلتین طویلتین صكره ایكی ركعت طویل قیلدی

كه

كه بد نغایة بو ایكی ركعت طویل ایدی ولكن یعنی افاده ایچون طویلتین لفظنی
ایكی كره توكیدا ایتدی وبو كلام رد ركعتین مزبورتین رسول اكرمك
عادتی قبلنده قلدیغی ایكی ركعت نمازك اوچ مثلی مقداری اولدیغی
اشعار ایدر ثم صلی ركعتین وهما دون اللتین قبلهما ثم صلی
ركعتین وهما دون اللتین قبلهما ثم صلی ركعتین وهما دون
اللتین قبلهما ثم صلی ركعتین وهما دون اللتین قبلهما ثم صلی
ركعتین وهما دون اللتین قبلهما عبارتی درت كره واقع اولوب
حاصل معنا بودر كه بغایة طویل اولان ایكی ركعتدن صكره ایكی ركعت
دخی قیلدی كه ما قبلنه نسبت ایله قصیر وبوجه ونسبة ایله ایكی ركعت
دخی بعده ایكی ركعت دخی بعده ایكی ركعت دخی قیلدی ثم اوتر
ركعات مذكوره دن صكره اوچ ركعت صلوة وتری دخی قیلدی
پس ركعتین خفیفتین محسوب اولمغله فذلك رسول اكرمدن
صدور ایدن فعل صلوات مذكوره ثلاث عشرة ركعة اولان اوچ
ركعة نماز صلوة وتر بر ركعة اولمسنه ذاهب اولان ركعتین
خفیفتینی دخی حسابه ادخال ایلدی والله اعلم الحدیث التاسع

حدثنا اسحق بن موسى حدثنا معن حدثنا مالك عن سعيد بن ابي سعيد
المقبري میمك فتحی و قافك سكونی و با، موحده نك ضمیله
مقبره یه نسبتدر عن ابي سلمة بن عبد الرحمن انه ضمیر منصوب
سعیده انه ضمیری ابی سلمه یه راجعدر سأل عائشة كيف
كانت صلوة رسول الله صلى الله عليه وسلم في رمضان یعنی سعیدك
ابی سعید ابی سلمه دن شو جمله تخریج ایدوب بیان ایلدی که ابی سلمه
بكا خبر ویردی که بن عائشه دن سؤال ایتدم که رسول اکرم رمضان
شریف کیجه لرنده صلوة تهجدی نه کیفیتده قیلور ایدی دیو فقالت
عائشة ما نافیه در كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ليزيد لام مجحودك
کسریله در ان تقدیریله آخرنده دالك فتحیله در که لام مذکوره نفی
تأکیدا ایچون ذکر اولنور پس لم یکن صلعم یزید في رمضان ولا في غيره
تقدیرنده اولور على احدى عشرة ركعة یعنی عائشه دیدیکه بنم خانه
مده قیلوب و بنم کوردیکم شو جمله در که رمضان کیجه سنده و سائر
لیالی مبارکه ده نمازی اون بر رکعت اوزرینه زیاده ایتمز ایدی
پس محتملدر که عائشه نك خانه سنده غیری موضعده اون بر رکعتدن



زیاده قیلور اولمشدر کیم اوج رکعت قیلدی یعنی سابقا حدیث صحیح ایله
ثابت اولدیکی تأویل اولنور سابقا عائشه دن رسول اکرم صلوة
لیلی بر مانع سببیله فوت ایلسه نهارا اولقدر اون ایکی رکعت نماز قیلوب
فوت اتدیکی صلوة لیلی تلافی ایلر ایدی دیو وارد اولان روایة
ملائم دکلدر و مسلم عندنده عائشه دیدیکه رسول اکرم تهجدی
ایچون قالقدقده صلوة تهجدی ایکی رکعت خفیفه ایله ابتدا
ایدر ایدی پس محتملدر که بو مقامده عائشه حدیثی قصد ایدوب
رکعتین خفیفتین معلوم اولدقده بناء ذکرا تمدی یا خود رکعتین
مزبورتینی شکر وضوء اولمق اوزره نیه عد ایلدی صدری ابن عباس
وزید بن خالد حدیثلرینه مخالف اولمز و عائشه رسول اکرمك
صلوتنك کمیتنی بیاندن صکره کیفیتنی بیانه شروع ایدوب
دیدیکه يصلي اربعا لا تسئل سائله خطابا یا خطاب عامدر عن
حسنهن وطولهن یعنی رسول اکرم اول درت رکعت نماز قیلور
ایدی که نمازلرك کیفیت جهتندن کوزللکندن و کمیت جهتندن
اوزونلغندن سؤال ایلمه و بو کلام غایت حسن و نهایت طولندن

کنایه در یعنی رکعتلر نوره نك حسن وطولندن بحث رتبه بو بالغ اولمشدر که
انلرك کیفیتی بیان حد وصفدن خارج در و مجیبا کاکوکی جوابنی ویرمکدن
عاجز اولدر یعنی متعین اولمغله سائله بو بابده سکوتندن افضل نسنه اولمز
بس ای مخاطب سن دخی سنوالی اصدرمندن اولمه و بو حدیث تطویل قیام
تکثیر رکوع وسجوددن افضل اولدیغنه دلیلدر بعضیلر اقرب ما یکون
العبد من ربه وهو ساجد حدیثی مضمونیجه تکثیر رکوع وسجود افضلدر
دیدیلر و بعضیلر کیجه وقتی تطویل قیام و نهار وقتنده تکثیر رکوع وسجود
افضلدر دیدیلر ثم یصلی اربعا لا تسأل عن حسنهن وطولهن صکره درت
رکعت نماز قیلور ایدی که حسنده بی عدیل وطولده بی نظیر ظاهر حدیث
دلالت ایدر که رسول اکرم صلوة تهجدده درت رکعتده بر سلام ویرر ایدی
و لیل ونهارده صلوة نافلهده امام ابوحنیفه عندنده افضل اولان بودر
امام محمد وابو یوسف عندنده صلوة لیلده افضل اولان ایکی رکعتده بر
سلام ویرمکدر اولر بو حدیثی مذهبینه رعایةً درت رکعتی بر سلام
ایله بعده ایکی رکعتی بر سلام ایله ادا ایلمکدر ثم یصلی ثلاثا صکره
سلام وصل ایله اوچ رکعت صلوة وتری قیلور ایدی مسلم صلوة لیلی

ایراد

ایراد اندکده صکره نوم وتر سبلانی دیو ایراد اتدکی معنای مذکوری
تأیید ایدر قالت عائشة قالت یا رسول الله أتنام قبل أن توتر یعنی
عائشه دیدی که رسول اکرمه دیدیم که یا رسول الله سیز صلوة
وتری ادا اتمزدن اول اویورمیسز بلکه خوابده بیدار اوله میوب
صلوة وتر فوت اولور قال یا عائشة ان عینی یانك تشدیدی وفتحیله تثنیه
صیغه‌سیله در تنامان ولا ینام قلبی رسول اکرم جوابنده دیدی که
یا عائشه بن خوابده بیدار اولمیوب وترك فوتی واهمه‌سندن خوف
اتمم زیرا بنم اکرچه ظاهر کوزلرم اویور لکن قلبم اویومز وبو خصوص
انبیاء عظامك خصایصندندر والله اعلم الحدیث العاشر حدثنا
اسحق بن موسی حدثنا معن حدثنا مالك عن ابن هشام عن عروة
عن عائشة ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یصلی من اللیل
احدی عشرة رکعة یوتر منها بواحدة یعنی عائشه دیدی که
رسول الله اکرم اکثریا یاخود بنم یانمده اولدیغی وقتده کیجه وقتی
اون بر رکعت نماز قیلور ایدی صلوات مذکوره‌دن بر رکعت ایله
وتر ایدر اکر حالده یعنی شفعك یاننه بر رکعت دخی ضم ایدوب

تك ایدر ایدی بعضیلر دیدیلر كه صلوة وترك بیر ركعت اولمه سی
مشروع اولدی فاذا فرغ منها پس رسول اكرم صلوة لیلدن یاخود صلوة
وتردن فارغ اولدقده اضطجع على شقه الایمن تا كه صبح قریب ایسه
استراحت ایچون قریب دكل ایسه نوم ایچون صاغ یانی اوزرینه
یاتور ایدی حدثنا ابن ابی عمر حدثنا معن عن مالك عن ابن شهاب بعض
نسخه ده لفظ نحوه ذكر اولندی یعنی ابن ابی عمر بزه حدیث سابق
مثللو حدیثی تحدیث ایلدی ح تحویل اسناده اشارتدر بعض نسخه ده
نحوه لفظیله تحویل و بعضنده نحو فقط و بعضنده تحویل فقط واقع اولدی
لكن مناسب اولان تحویل حدثنا معن لفظندن صكره ذكر اولنمقدر
وحدثنا قتیبة لفظی واو عاطفه ایله ذكر اولندیغی تحویل مذكور
اولمیه مؤیددر عن مالك عن ابن شهاب پس لفظ نحوه تأكید ایچون
اولور الحدیث الحادی عشر حدثنا هناد حدثنا ابو الاحوص
عن الاعمش عن ابراهیم عن الاسود عن عائشة قالت كان رسول الله صلى
الله علیه وسلم یصلی من اللیل تسع ركعات یعنی عائشه دیدی كه احیانا
رسول اكرم كیجه وقتنده طقوز ركعه نماز قیلار ایدی كه التی ركعتی

ایكی

ایكی یاخود اوچ سلام ایله تهجد و اوچی بیر سلام ایله وتر اولور معلوم
اوله كه رسول اكرمك كیجه وقتی قیلدیغی نمازك عددی حقنده
عائشه دن احادیث مختلفه روایت اولندی لكن بو اختلاف اختلاف
اوقاته مبنیدر مثلا اوائل اوقاتنده و فرح شریفلری مستقیم
اولدیغی ازمنه ده چوق وسن سالكلری چوق اولوب یاخود
بیر غیری مانع بولندیغی ایامده آز قیلارلر ایدی یاخود
كاهی چوق و كاهی از قیلدقلری امته تعلیم و هر بیرینك
جوازنی بیان ایچوندر احمد و ابوداود عبد الله بن قیس دن
روایت ایتدیلر كه رسول اكرم درت و اوچ ركعه ایله و التی و اوچ
ركعه ایله و سكز و اوچ ركعه ایله و اون و اوچ ركعه ایله وتر ایدر
ایدی یدی ركعتدن نقصان و اون اوچ ركعتدن زیاده ایله وتر ایتمز
ایدی قرطبی دیدی كه اهل علمه عائشه دن روایت اولنان احادیث
مختلفه بغایة مشكل اولمشدر حتی بعضیلر اضطرابه حمل ایتدیلر
لكن بو اشكال اول زمانده متحقق اولور كه راوی بیر وقت بیر اولسه
پس صواب اولان بودر كه عائشه دن روایت ایتدكلری اعداد مختلفه

اوقات متعدده یه محمول وحواله متخالفه یه مبتنی در نشاط وحال

جواز حسبیله ودخی امام ابو حنیفه دیدیکه وتر اوچ رکعتدر

موصوله در دیو اصحابه بو وجه اوزره اولمق اوزره استحسان

واتفاق ایدیلر وزیاده ونقصانی بیلمزلر اختلافی اولمغله

مجمع علیه ولانی اخذ واختلافی اولانی ترک ایلدی والله اعلم حدثنا

محمود بن غیلان حدثنا یحیی بن ادم حدثنا سفیان الثوری عن

ولفظده حدیث سابق کبی تخریج ایتدی والله اعلم

الحدیث الثانی عشر حدثنا محمد بن المثنی حدثنا محمد بن جعفر انبانا

شعبة عن عمرو بن مرة میمک ضمیله وراءنک تشدیدیله عن ابی

حمزة رجل جیم ایله ابی حمزه دن بدل یا عطف بیاندر مصنف جامعنده

ابو حمزه بوزم عندمزده طلحه بن زیددر دیدی من الانصار عن رجل

من بنی عبس عینک مهمله نک فتحی وباء موحده نک سکونیله در بو رجل

ثانینک اسمی صلة بن زفر العبسی الکوفیدر عن حذیفة بن الیمان

انه صلی مع رسول الله صلی الله علیه وسلم من اللیل واحمد ونسائی انه

صلی معه فی لیلة من رمضان الغفیله روایت ایتدیلر وقال حذیفه فلما دخل

فا تفصیلیه در فی الصلوة قال الله اکبر یعنی رجل معهود حذیفه

روایت ایتدی که حذیفه رسول اکرم ایله کیجه وقتنده نماز قیلدی وقتا رسول

اکرمک صلوتنک کیفیتنی شو وجهله تفصیل ایتدی که چونکه رسول

اکرم افتتاح تکبیرین ایدوب نمازه داخل اولدی الله اکبر ذو الملکوت

والجبروت والکبریاء والعظمة دیدی الله اکبر لفظنک معناسنده

علما اختلاف ایتدیلر بعضیلر اکبر کبیر معناسنه در دیدی ائمه اعز واطول کبی

دیدیلر وبعضیلر اکبر من کل شیء معناسنه در صله سی فی اضح والحذف

اولندی دیدیلر صاحب نهایه اکبر من ان یعرف کنه کبریائه معناسنه در

وجهی بودر که زیرا افعل فعلی لغة لام واضافتسز استعمال اولنمز

الاکبر واکبر القوم کبی دیدی مطرزی اکبر من کل شیء ای اعظم معناسنه در وبعضیلر

کبیر معناسنه در دیدکلری ضعیف در دیدی بعضیلر لفظ اکبر صله دن تجرید

اولندیغنک حکمتی بودر که حضرت الله موجودات حادثه ومخلوقات

ظاهر اولمزدن مقدم اکبریت صفتی ایله موصوف ایدی یاخود استعمالات

مذکوره ایله تقدیر اولنمق جائز اولدیغی اشعار ایچوندر دیدیلر

ملکوت اصلنده ملک ایدی مبالغه وکثرت ایچون ده تاء الحاق اولنوب آخرنه

بمه کلنجه زده بو مقدار المتن در

مطلب فی معنی الله اکبر

نعرز دوق

تا الحاق اولنمشدر جبروت ورهبوت كبي وخوف الملك والملكوت قولنده
ملكدن ظاهر ملك وملكوتدن باطن ملك مراددر ديو فرق ايدلوركه
آنلوردن عالم شهادة وعالم غيب ايله تعبير اولنور جبروت دخي قهر معناسنه
جبردن مأخوذدر مبالغه ايچوندر كبرياء كمال ذات عظمة كمال صفاتدن
عبارتدر يا موجدكبريا نقايصدن تنزه وعظمة كنهي ادراكدن تنزهدن
تنزهدن عبارتدر حاصل معنا يعني حضرت الله هر شيدن عظيم وملك
عظيم وقهر كامل وتوقه وتنزه وجلال وتمنع صاحبيدر **قال** حذيفة
**فقرأ البقرة** حذيفه ديديكه رسول اكرم كلمات مذكوره يي قرائت
ايتدكدن صكره سورهٔ فاتحه وسورهٔ بقره يي قرائت ايلدي ابو داود
روايتنده ثم استفتح فقرأ البقرة لفظيله واقع اولدي صاحب ازهار
ديديكه فاتحه دن صكره سورهٔ بقره قرائت ايتدي ديمكدر بعض
ناسك فاتحه قرائت ايتمزدن مقدم بقره ايله ابتدا ايتدي معناسنه
حمل ايدوب ايتدكلري كبي دكلدر زيرا رسول اكرم هر صلوتنده فاتحه
قرائت ايلمك عادهٔ مستمره سي ايدي خصوصا لا صلوة لمن لم يقرأ
الفاتحة ديو بيوردقلري درجهٔ صحتده بالغ اولمشدر اكرچه ائمه

ثم قرأ ح

بو حديثده واقع اولان نفي دن نفي صحت صلوة ونفي كمال صلوة المه حسنده
اختلاف ايتديلر ميرك ديديكه راوي قرائة فاتحه يي ذكر ايتمدوكي
سامع رسول اكرمك عادهٔ كريمه سنه واقف اولديغنه اعتماددر
**ثم ركع فكان ركوعه نحوا** قريبا معناسنه او لعلما **من قيامه** لفظي كا صله
ايتدي يعني صكره رسول اكرم ركوع ايتدي وركوعني بو مرتبه قدر
معهوددن زياده ايتديكه قيام مدتنه قريب اولدي **فكان يقول**
نحو اولمسنه لفظ كان يقول لفظي مستقبلدن ماضي يه تحويل ايتمكله
كلام مذكور وقال صلعم قوتنده اولور لكن ماضيدن عدول
اولنمديغي كثرة معناسني مشعر اولان استمرار افاده ايچوندر يعني
رسول اكرم ركوعنده **سبحان ربي العظيم سبحان ربي العظيم** لفظني چوق
سويلر ايدي پس بو كلمه يي تكرار ذكر ايتديكي كثرة معناسني افاده
ايچوندر عددي بيان دكلدر **ثم رفع رأسه فكان قيامه نحوا من ركوعه**
**وكان يقول لربي الحمد** جار ومجروري تقديم حصر واختصاص
ايچوندر **لربي الحمد** تكرير افادهٔ تكثير ايچوندر يعني صكره رسول
اكرم باشني ركوعدن قالديروب ركوعدن صكره اولان قيامنك مدتي

بوحديث

رکوعنك مدتنه قریب ایدی وحال قیامده لربی الحمد کلامنی چوق چوق

سویلر ایدی ثم سجد فکان سجوده نحواً من قیامه وکان یقول سبحان ربی

الاعلی سبحان ربی الاعلی قیام معهودده صکره سجده ایلدی وسجودینك

مدتی رکوعدن صکره اولان قیام معهودك مدتنه قریب ایدی

وحال سجودنده سبحان ربی الاعلی کلامنی چوق چوق سویلر ایدی

ثم رفع رأسه فکان ما بین السجدتین نحواً من السجود وکان یقول رب

اغفر لی رب اغفر لی صکره باشنی سجده دن قالدردی که ایکی سجده

نك میاننده جلوسنك مدتی سجودنك مدتنه قریب ایدی وحال جلوسنده

رب اغفر لی کلامنی چوق چوق سویلر ایدی حتی محذوفك غایتیدر

یعنی رسول اکرم لیلهٔ معهوده ده صلوة مزبوره یی مرتبه ده تطویل ایلدی که

حتی قرأ فیهن البقرة وآل عمران والنساء والمائدة او ورود ایلدی

شك ایله حده الانعام حتی صلوة مزبوره ده درت سوره مذکوره یی

قرائة ایلدی لکن روایتده بو مائده وانعامده شك ایلدی و مصنف

رواة ما بیننده کیمدن شك وقع اولدیغنی افاده ایچون استیعابیه فی

طریقیله شعبة الذی شك فی المائدة والانعام دیدی شعبه مبتدا

وموصوف

وموصوف مع صلته خبریدر یعنی شعبه مائده وانعامده شك ایلدی روایده

میرك دیدی که بو حدیثك ظاهری اقتضا ایدر که رسول اکرم بر رکعت

ده سوره بقره یی قرائت ایلدی لکن آل عمران ونساء ومائده یی رکعت

ثانیه ده می قرائت ایتدی یاخود باقی اوچ رکعتده می قرائت ایلدی متعین

اولمدی بعض شراح دیدی که ظاهر وجه ثانیدر حتی رکعت ثانیه نك تطویلی

لازم گلمیه و بو مقامده واقع اولان اقوال شراح تحتنده چندان

افاده اولنمغله ذکرندن عدول اولندی لکن شیخ ابن حجر بخاری شرحنده

مسلمدن حذیفه حدیثنی روایت ایتدیکی وجه اوزره نقل اولنمغه مناسب

ملاحظه اولندی که انه صلی مع النبی صلعم لیلة فقرأ البقرة وآل عمران

والنساء فی رکعة وکان اذا مر بآیة فیها تسبیح سبح او سؤال سأل

او تعوذ تعوذ ثم رکع نحواً مما قام نحواً مما رکع ثم سجد نحواً مما قام بو حدیث

صراحةً دلالت ایدر که رسول اکرم سوره ثلاثه مذکوره یی بر رکعتده

قرائت ایتدی و محتملدر که مائده یاخود انعام رکعت ثانیه ده یا

رکعات ثلاثه باقیه ده قرائت ایتمش اوله والله اعلم الحدیث الثالث

عشر حدثنا ابو بکر محمد بن نافع البصری بعضیلر بو اسم سامی رجالده

بولو نقل محمد بن واسع البصری دن مخرّف اولنوب کوکن دیدیکی لو حدثنا
عبد الصمد بن عبد الوارث عن اسمعیل بن مسلم العبدی عن ابی
المتوکل عن عائشة قالت قام رسول الله صلی الله علیه وسلم بآیة
من القرآن لیلةً نصب ایله قام نک ظرفیدر قام فی لیلة وحدة
بقراءة آیة واحدة تقدیرنده یعنی عایشه دیدیکه رسول اکرم بر
بوتون کیجه قرآندن بر آیت ایله قائم اولدی واول کیجه یی آیة مزبوره
یی قراءة ایله احیا ایتدی که مراد کیجه نمازنده اول آیتی قراءة ایتدی
دیمکدر ابو عبیده فضائل القرآن نام کتابنده ابوذردن تخریج
ایتدی که رسول اکرم کیجه لردن بر کیجه نماز قیلدی واول کیجه ده
سراپا بر آیة قراءت ایلدی تا صباح اولنجه که اول آیة ایله قائم
واول آیة ایله راکع واول آیة ایله ساجد اولور ایدی پس قوم ابوذر
دن سؤال ایتدیلر که اول آیة قنغی آیة یدی دیو جواب ویردیکه
ان تعذبهم فانهم عبادک وان تغفر لهم فانک انت العزیز الحکیم آیتی
ایدی دیو ویردی دیدیکی صحیح مسلمده علی رضی دن روایت اولنان
نهانی رسول الله صلعم ان اقرا القرآن راکعا او ساجدا یعنی علی رضی

دیدی

دیدی که رسول اکرم بنی راکع و ساجد اولدیغم حالده قرآن اوقومقدن
منع ایلدی کذلک صحیح مسلمده ابن عباسدن روایت اولنان الا انی
نهیت ان اقرا القرآن راکعا او ساجدا یعنی آکاه اولک که بن
راکع و ساجد اولدیغم حالده قرآن اوقومقدن منع اولندم حدیثلری
حدیث مذکوره معارضدر اگرچه شو وجهله مابینلرنده جمع ممکندر که
نهی مذکور لیلهٔ معهوده دن صکره صدور ایتدی یاخود نهی مزبور
تنزیهیدر رسول اکرمک فعلی جوازینی بیان ایچوندر یاخود فعل مزبور نهی
ناسخدر لکن صحیحده واقع اولان حدیث سابقا احادیث وزدینده ارجح
اولدیغی محل شبهه دکلدر والله اعلم الحدیث الرابع عشر حدثنا محمود
بن غیلان حدثنا سلیمان بن حرب حدثنا شعبة عن الاعمش عن ابی
وائل عن عبد الله بن مسعود قال صلیت لیلةً مع رسول الله صلی الله
علیه وسلم فلم یزل قائما حتی هممت همّ دن ماخوذدر تشدید ایله
قصد معناسنه در وبا ایله متعدی اولور بامر سوء امر سوءه اضافتی ایله ویا صفت
اولمق اوزره اضافتدن قطعیله سوء سیننک فتحی ایله روایت اولنور کره
کره ضعف ضعف کبی اکثر فتحله اولان سوء لفظندن مراد اولان شیء مضاف

بامر سوء

فی اللغة بین السوء والسوء

اولور اكثريا وضم ايله اولان سوء خير مقابلى اولان شر معناسنه استعمال اولنور
يعنى ابن مسعود ديديكه بر كيجه رسول اكرم ايله نماز قيلدم بر مرتبه ده
قيامى تطويل ايتدى كه حتى بن بر بد شيئه قصد ايلدم قيل له وما هممت به
قال هممت ان اقعد وادع النبى صلى الله عليه وسلم يصلى قائما
ابن مسعوده ديديلر كه قصد ايتدكڭ نه ايدى جوابنده ديديكه طول قيام
بنى بر مرتبه ده بى تاب ايتدى كه دوغنه كلديكه اوتوروم و نمازنى اوتورد
دغم يرده قيلورم رسول اكرم قائم اولديغى حالده ترك ايليم يا خود اوتوروم
و نمازى ترك ايليم شفعى ادا ايتدكدن صكره مراد كليت ايله نمازى ترك
ديمك دكلدر زيرا صلوة نافله شروع ايله لازم اولمغله صحابى جليل القدره
بو كونه شيئى نسبت سوء ادبدن خالى دكلدر كرمانى ديديكه صلوة نافلهده
قيامه قدرت وار ايكن قاعدا ادا جائزدر لكن خصوص مزبورده ترك
ادب و رسول اكرمه مخالفت اولمغله امر سوء اطلاق اولنديغى ميدان ديديكه
وادع النبى صلعم قولندن مستفاد اولان رسول اكرمه اقتداده فارغ
اولوب نمازى ترك ايلمكدر قاعدا قيلمق ديمك دكلدر بو عملڭ امر سوء
اولديغى ظاهردر والله اعلم حدثنا سفيان بن وكيع حدثنا جرير عن الاعمش

نحوه يعنى سفيانه بو اسناد و حديث جهتنده حديث سابق كبى حديث
ايلدى والله اعلم الحديث الخامس عشر حدثنا اسحق بن موسى الانصارى
حدثنا معن حدثنا مالك عن ابى النضر عن ابى سلمة عن عائشة
النبى صلى الله عليه وسلم كان يصلى جالسا فيقرأ وهو جالس
فاذا بقى من قراءته مقرو معناسنه در قدر ما يكون ثلاثين او اربعين
اية قام فقرأ وهو قائم يعنى عائشه ديديكه رسول اكرم اوتورديغى
يرده نماز قيلوب اوتورديغى حالده قرائت اوقور ايدى و اوقوديغى
سورهدن تخمينا اوتوز يا قرق آيت مقدارى قالدقده ايا قالقوب اوزرينه
قالقوب ولى آيتلرى قائما اولديغى حالده اوقور ايدى فاذا بقى لفظنده
قيامدن اول قرائت ايتديكى آيات قيام حالنده قرائت ايتدكى ايكى
دن چوق اولديغنه اشارت واردر زيرا بقيه اكثريا آز اولانه
استعمال اولنور بخارى هشام طريقندن فاذا بقى عليه من السورة
ثلاثون او اربعون اية قام فقرأ وهو لفظيله تخريج ايلدى و كلمه
او وارددن شك ايچون اولمق دخى محتمل در و جائزدركه تنويع
ايچون اوله يعنى كاهى اوتوز آيت و كاهى قرق آيت مقدارى قالدقده

قائم اولور ایدی وهو قائم وهو جالس جمله‌لری قرأ ویقرأ نك فاعللرندن
حاللردر ثم رکع وسجد ثم صنع فی الرکعة الثانیة مثل ذلك قائم اولدیغی حالده
بقیهٔ آیاتی قرائت ایتدکدن صکره رکوع وسجود ایدر وایکنجی رکعتده دخی
رکعت اولیده تفصیل اولندیغی وجه اوزره ایدر ایدی والله اعلم الحدیث
السادس عشر حدثنا احمد بن منیع حدثنا هشیم تصغیر صیغه‌سیله‌در انبانا
خالد الحذاء ذال معجمه‌نك تشدیدیله‌در عن عبد الله بن شقیق قال سألت
عائشة عن صلوة رسول الله صلعم عن تطوعه عن صلوة رسول اللهدن بدلدر
تطوع طاعتدن مأخوذدر که حضرت الله تعالی‌یه باعث تقرب اولان عبادتدن
عبارتدر که متطوع اولان کمسنه آنی نفسندن تبرع ایلیه و با ایله متعدی
اولور یعنی عبد الله دیدی که عائشه‌دن رسول اکرمك تطوعنك کیفیتندن
سؤال ایتدم فقالت کان یصلی لیلا صلوة طویلا تقدیرنده ایدی لکن
موصوف حذف اولنمغله طویلاده تاء تأنیث حذف اولنوب ظاهر لیلا
لفظنه صفت ایقاع اولندی قائما یصلی‌نك فاعلندن حالدر ولیلا طویلا
قاعدا من حیث الاعراب ماقبلی کبیدر یعنی عائشه جوابنده دیدی که رسول
اکرمك عادتی بو ایدی که بر کیجه صلوة طویله‌یی قائم اولدیغی حالده بر کیجه

شقیق

صلوة

500

صلوة طویله‌یی قاعد اولدیغی حالده قیلار ایدی فاذا قرأ فا تفصیلیه‌در
وهو قائم رکع وسجد وهو قائم ولا وهو قائم قرأنك فاعلندن حالدر والحال
انه یصلی قائما تقدیرنده‌در وهو قائم ثانیا رکع وسجدنك فاعلندن
حالدر که قائم لفظی منتقلا من القیام الی الرکوع والسجود معناسنه‌در ومحتمل
در که انتقال رکع وسجد لفظلرنده معتبر اولوب منتقلا الیهما حال کونهما
قائما معناسنه اوله واذا قرأ وهو جالس رکع وسجد وهو جالس لفظی دخی تأویل مذکور
مثللو تأویل ایلنمك اولی اولمق لازمدر والا حال قیامده رکوع وسجود
وحال جلوسده کذلك رکوع وسجود لازم کلور پس حاصل معنی بودرکه
اولا قائما قیلدیغی نمازك کیفیتی بو ایدی که قائم اولدیغی حالده نماز قیلوب
قرائت ایتدیکی وقتده رکوع وسجوده قیامدن انتقال ایدر ایدی ثانیا
جالسا قیلدیغی نمازك کیفیتی بو ایدی که جالس اولدیغی حالده نماز
قیلوب قرائت ایتدیکی وقتده رکوع وسجوده جلوسدن انتقال ایدر
ایدی وعلما اجماع ایتدیلر که قیامه مقتدر اولان کمسنه قاعدا نافله
قیلمق جائزدر لکن ثوابی جهتندن قائمك نصف ثوابینه مستحق اولور
دیدیلر اما رسول اکرم بو حکمدن مستثنادر والله اعلم الحدیث السابع عشر

حدثنا اسحق بن موسى الانصاري حدثنا معن حدثنا مالك عن ابن شهاب
الزهري عن السايب بن يزيد عن المطلب بن ابي وداعة واول
نفيله در السهمي عن حفصة بنت عمر زوج النبي صلى الله عليه وسلم
تهذيب الاسماء صاحبي ابن سعددن نقل اتدي كه رسول اكرم حفصه يي
هجرتدن اوتوزآي باشنده شعباندن تزوج ايلدي وحفصه
مهاجراتدن ايدي رسول اكرمدن مقدم خنيس بن حذافه نك
تحت نكاحنده ايدي خنيس مدينه ده وفات اتدكدن صكره رسول
اكرم تزوج اتدي و رسول اكرم آني بر طلاق ايله تطليق ايلمش
ايدي جبرائيلك امري ايله ينه رجعت ايلدي و افتدي ديديكه حفصه
التمش ياشنه بالغه اولدقده هجرتك قرق بشنجي سنه سي شعبانندن
وفات اتدي وحفصه رسول اكرمدن التمش حديث روايت ايلدي قالت
كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي في سبحته قاعدا مدارك
ديديك سبحه سينك مهمله نك ضمي و باء موحده نك سكونيله نافله
معناسنه و اصلنده تسبيح دن مأخوذدر نافله يه تسبيح ديديكلرينك علتي
بودركه زيرا فرض اولان تسبيح نافله در وصلوة نافله يه سبحه ديديكلري

فرضده تسبيح منزله سنه اولديغي ايچوندر بعضيلر نافله تسبيحي مشتمل
اولديغي ايچون در تسبيحه تسميه سي ديديلر ويقرأ بالسورة الواو عهد ذهني
ايچوندر مراد سورۀ قصيره در مثلا سورۀ انفال كبي فيرتلها ترتيلدن
مأخوذدر كه قرائت حروف وحركات وسكناتني تبيين مخارجني كركي كبي
تميز ايدوب ثاني طويقيله معنالرني ملاحظه ايدرك قرآئتدن عبارت
در حتى يكون اطول من اطول منها اعراف كبي مثلا يعني حفصه ديديكه
رسول اكرم نافله نمازنده قعود اتديكي حالده شويله قيلار ايديكه
بر سورۀ قصيره يي انفال كبي مثلا قرائت ايدوب اول سورۀ قصيره يي
بر طرزده ترتيل ايدر ايديكه حتى ترتيل سببيله سورۀ مزبوره كندودن
آيت عدديله چوق واوزون اولان سورۀ دن كه اندن ترتيله رعايت
اولنميه مثلا اعراف كبي اوزون اولور ايدي و اسم الحديث لثابت بن
حدثنا الحسن بن محمد الزعفراني حدثنا الحجاج بن محمد عن
ابن جريج جيم اولرنك ضميله در قال اخبرني عثمان بن ابي سليمان
ان ابا سلمة بن عبد الرحمن اخبره ضمير منصوب عثمانه رجع دراه
عايشة اخبرته ضمير منصوب ابا سلمه يه عايشه در ان النبي صلى الله عليه وسلم

ثم یمت حتی کان تامه در وحتی معناسی اکثردر وفعیلیله فاعلی در صلوته
وهو جالس جمله حالیه در والحال انه جالس قوت سنده میانیه
دیدی ظاهر اولان بودرکه کان تامه وهو جالس حال اوله ویحتمل که کان
ناقصه اوله خبری محذوف اوله نصبی دیده قائماً کبی وجائزدر که وهو
جالس خبر اولوب واو زائده ورابطه محذوفه اوله یعنی عایشه ابو سلمه یه
خبر ویروب دیدی که رسول اکرم اکثر صلوه نافله یی جالس اولدیغی
حالده قیلدی تا وفات ایتدی والله اعلم الحدیث التاسع عشر
حدثنا احمد بن منیع حدثنا اسمعیل بن ابراهیم عن ایوب عن نافع
عن ابن عمر قال صلیت مع النبی صلی الله علیه وسلم رکعتین قبل
الظهر ورکعتین بعدها ورکعتین بعد المغرب فی بیته یحتمل
در که ضمیر مجرور ثلاثه مذکوره یه ویحتملدر که فقط سنت مغربه راجع
اوله لکن ورکعتین بعد العشاء فی بیته قولنده فی بیته لفظی ذکر
اولنوب ما قبلنده فصل اولنمدیغندن استفاده اولنورکه فقط سنت
مغربه ناظر اوله یعنی ابن عمر دیدی که رسول اکرم ایله معاً ظهردن اول
ایکی رکعة واوندن صکره ایکی رکعت دخی مسجدده واخشامدن صکره

ایکی

ایکی رکعة خانه سنده وعشادن صکره ایکی رکعت دخی خانه سنده
نماز قیلدیم وبو حدیث دلالت ایدرکه صلوة تطوعی مسجدده وخانه ده
قیلمق جائز اوله اگرچه افضل صلوة المرء فی بیته الا المکتوبة حدیث صحیحی
موجبجه خانه ده قیلمق افضل دور میش دیدیکه معیتدن مراد تبعیتدر
یعنی ابن عمر رسول اکرمه صلوات مذکوره قیلمقده مشارکت ایتدی جمعیت
مراد دکلدر که حتی رواتب فرایض جماعتله جائز اوله والله اعلم الحدیث
العشرون حدثنا احمد بن منیع حدثنا اسمعیل بن ابراهیم حدثنا
ایوب عن نافع عن ابن عمر قال ابن عمر وحدثتنی حفصة بعضیلو وی
محذوفدر ونسخه ده عطف ایچون حدثنی غیر حفصة وحدثتنی حفصة
تقدیرنده وبعضیلو زائده در دیدیلر ان رسول الله صلی الله علیه وسلم
کان یصلی رکعتین حین یطلع الفجر وینادی المنادی یعنی ابن عمر
دیدی که بکا حفصه خبر ویردی که رسول اکرم صباح یاپوی اغاردوب
موذن اذان اوقویجق وقتده ایکی رکعة نماز قیلور ایدی که مراد صباح
نمازنیک سنتیدر قال ایوب اراه همزه نک ضمیله اظنه معناسنه در وضمیر منصوب
ایوبک شیخی اولان نافعه راجعدر قال ضمیر مستکن نافع مرویدر

راجعدر خفيفتين يعني ابو جبيل كه ظن بو جدركه نافع بكا بو حديثي
تحديث ايتدكده ركعتين لفظني تكلم ايتدكده صكره خفيفتين لفظني
دخي تكلم ايتدي خصوصا صحيحين وغيرينده طرق متعدده ده بو لفظله
واقع اولمشدر صباح نمازينك ايكي ركعت سنتنده تخفيف مسنوندر
اولور والله اعلم الحديث الحادي والعشرون حدثنا قتيبة بن سعيد
حدثنا مروان بن معاوية الفزاري فانك فتحيله فزاره يه نسبتيدر
قيس قبيله سنده بر قبيله در عن جعفر بن برقان با موحده نك ضمي
ايله در عن ميمون بن مهران ميمك كسر وضمي جائزدر عن ابن عمر حفظت
من رسول الله صلى الله عليه وسلم ثماني ركعات يعني ابن عمر ديدي كه بن رسول
اكرمدن سكز ركعت نماز ازبرلدم واول ركعتلر سنن مؤكده دن اولدر يعني
استيناف طريقيله بيان ايدوب ديدي كه ركعتين ثماني ركعاتدن بدل اولمق
ظاهردر قبل الظهر وركعتين بعدها وركعتين بعد المغرب ايكي
ركعت صلوة ظهردن اول وايكي ركعت صلوة ظهردن صكره وايكي ركعت
صلوة مغربدن صكره لكن صلوة مغربدن صكره اولا ايكي ركعت سنتي
فرض مغربه متصل قلمق مندوبدر زيرا خبر صحيح ايله ثابت اولدي كه

من صلى

من صلى بعد المغرب ركعتين قبل ان يتكلم رفعت صلوته في عليين يعني رسول
اكرم بيوردي كه بر كمسنه فرض مغربدن صكره تكلم ايتمدن ايكي ركعت
نماز قيلسه اول كمسنه نك صلوتي اعلاي عليينه دفع اولنور كه زياده
قبولدن كنايه در وركعتين بعد العشاء وايكي ركعت دخي ياتسو
نمازندن صكره كه جمله سي سكز ركعت اولور قال ابن عمر وحدثتني حفصة
بركعتي الغداة ابن عمر ديدي كه حفصه دخي بكا رسول اكرمك ايكي
ركعت صباح نمازيني قيلديغين خبر ويردي ولم اكن اراهما من النبي صلى
الله عليه وسلم لكن بن اول ايكي ركعتي كنديم كورمدم زيرا انلري رسول اكرم
همیشه سعادتخانه سنده قيلردي وساير صلواتي كوردكي كامي
سعادتخانه ده وكامي مسجدده قيلديغي ايچون انلري كنديم كوروب
حفظ ايتدم وايكي سنت فجري كورمديم وحفصه دن استماع ايتديم
والله تعالى اعلم واحكم الحديث الثاني والعشرون حدثنا ابو سلمة يحيى
بن خلف حدثنا بشر بن المفضل عن خالد الحذاء عن عبد الله بن
شقيق قال سألت عائشة عن صلوة رسول الله صلى الله عليه وسلم
قالت كان يصلي قبل الظهر ركعتين وبعدها ركعتين وبعد المغرب

ثِنْتَيْنِ بعض نسخه‌ده رکعتین واقع اولدی وَبَعْدَ الْعِشَاءِ رَكْعَتَيْنِ
وَقَبْلَ الْفَجْرِ ثِنْتَيْنِ بعض نسخه‌ده رکعتین واقع اولدی یعنی عبدالله
بن شقیق دیدی که عایشه‌دن رسول اکرم قیلدیغی سنن مؤکده‌نك
عددندن سؤال ایتدم دیدی صلوة ظهردن اول ایکی رکعت وصلوة
ظهردن صکره ایکی رکعت واخشام نمازندن صکره ایکی رکعت ویاتسو نمازندن
صکره ایکی رکعت وصباح نمازندن اول ایکی رکعت نماز قیلمق عادة
مستمره‌سی ایدی والله اعلم الحديث الثالث والعشرون حدثنا
محمد بن المثنى حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابي اسحق قال
سمعت عاصم بن ضمرة ضادك فتحی ومیمك سکونیله يقول سألنا
عليا رضي الله عنه عن صلوة رسول الله صلى الله عليه وسلم من النهار
یعنی ابو اسحق دیدی که عاصمدن اشتدم دیدی که علی رضیدن رسول
اکرمك نهار وقتنده قیلدیغی نافله‌نك کیفیتندن سؤال ایتدیك
قال عاصم دیدی که حضرت علی بیزم سؤالمزه مجرد اول کیفیته عالم اولمق
ایچون دکل بلکه رسول اکرمه بو بابده دخی اقتدا ایتمك ایچون اولدیغی
فهم ایلدیب فقال علی دیدی که انكم لا تطيقون ذلك سز بو بابده رسول اکرمه



بجد اقتدا ایده‌مزسز انك صلوتنك کیفیتنده نماز قیلمغه وآنك مداومتی کبی
مداومه ایتمکه تحمل ایده‌مزسیز قال عاصم دیدیکه قلنا من اطاق منا ذلك صلى
بیز دیدك که سیز تعلیم بیوروك طاقت کتوره‌نمز قیلسون طاقت کتوره‌مینمز
بیلمش اولسون فقال علی رض كان اذا كانت الشمس من ههنا هيئتها
مشرق جانبنه اشارتدر كهيئتها من ههنا عند العصر مغرب جانبنه اشارتده
صلى ركعتين یعنی پس علی دیدی که شمسك هیئتی مشرق طرفندن عصر وقتنده
مغرب طرفنده هیئتی کبی اولدیغی وقتده رسول اکرمك عادتی ایکی رکعت نماز قیلمق
ایدی مراد وقت مختارده صلوة ضحی‌در واذا كانت الشمس من ههنا كهيئتها
من ههنا عند الظهر صلى اربعا وشمسك هیئتی شو جانبدن ظهر وقتنده شو سمتده
هیئتی کبی اولدیغی وقتده دورت رکعت قیلار ایدی مراد زوالدن مقدم زواله
قریب قیلدیغی صلوة اوابین‌در ويصلي قبل الظهر اربعا وبعدها ركعتين
دخی صلوة ظهردن اول دورت رکعت وصلوة ظهردن صکره ایکی
رکعت قیلار ایدی مخفی اولمیه که رسول اکرم ظهردن اول دورت رکعت
قیلار ایدی دیو علیدن روایتا ولسنا حدیث مسلمك عایشه‌دن كان يصلي
في بيته اربعا دیو تخریج ایتدیکی حدیثی کذلك شیخینك كان لا يدع

اربعا قبل الظهر دیو روایت ایتدکلری حدیثه موافقدر وظاهری عمر وعایشه
دن کان یصلی قبل الظهر رکعتین دیو روایت ایتدکلری حدیثه معارض اولمغله
ما بینلرنده شو وجهله توفیق ایتدیلرکه درت قیلدیغی خانه‌ده قیلدیغی
وقتده وایکی قیلدیغی مسجدده قیلدیغی وقتده ایدی خصوصا کن ثقاتدن
روایت اولنان زیاده مقبوله اولمغله قبل الظهر درت رکعت سنت
ظهر اولمق اوزره قیلدیغی حیثیه اولان روایت راجحه در حاصلی
اختلاف مزبور اختلاف اوقات واحواله مبنیدر لهذا ابو جعفر طبری
دیدی که الاربع کانت فی کثیر من احواله والرکعتان فی قلیلها بعضیلر
دیدیلرکه محتملدرکه رسول اکرم سعادتخانه سنده ایکیشر درت
رکعت قیلوب مسجده چیقدقده ایکی رکعت قیلور ایدی ابن عمر مسجدده
قیلدیغنی کوروب روایت ایلدی وعایشه ایکی صورتنه مطلع اولمغله کان
یصلی بینی وکان یصلی بینی روایت ایلدی ودخی معلوم اولمیه که کان لفظی امام
فخر رازی تصحیح ایتدیکی اوزره تکرار اقتضا ایدر نووی دیدی که مختار اولان
قول بودرکه اصولیین واکثر محققین عندنده لغة وعرفا تکرار اقتضا
اتمز لکن ابن دقیق العید عرفا تکرار اقتضا ایدر دیدی وقبل العصر اربعا

وصلوة

وصلوة عصردن اول درت رکعت دخی قیلار ایدی علی طریق الاستحباب
وبو کلامده نوافل نهاری درت رکعت قیلمق افضل اولدیغنه اشارت
واردر حدیث صحیحده وارد اولدیکه رحم الله امرء صلی قبل العصر اربعا
یفصل بین کل رکعتین بالتسلیم علی الملائکة المقربین والنبیین
ومن تبعهم من المؤمنین والمسلمین یعنی اول درت رکعت نمازک
هر ایکی رکعتنی ملائکه مقربین وانبیاء وانلره تابع اولان مؤمنین ومسلمینه
تسلیم ایله فصل ایدروب ایدر ایدی مراد تشهد ایدر ایدی دیمکدر زیرا
تشهدده السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین قولنده اولان عباد
صالحین مذکورینه شاملدر ورسول اکرم اصحابنه تشهد تعلیم ایتدیکی
حقنده وارد اولان حدیث صحیحده واقع اولدیکه فانکم اذا قلتم ذلک
اصاب کل عبد صالح فی السماء والارض والله اعلم وصلی الله علی سیدنا
وسندنا ونبینا محمد وآله وصحبه اجمعین

## باب صلوة الضحی

ضحی ترکیبی قوشلق وفارسیده چاشتکاه دیدکلری وقتدر صاحب نهایه
دیدی که ضحوه ضادک فتحی وحانک سکونیله اول نهارک ارتفاعیدر
وضحی ضادک ضمی وقصریله وقت مذکورک فوقیدر وضحاء ضادک فتحی ومد

ایله شمس عالی اولدیغی وقتدر. و بو مقامده صلوة ضحیده اولان اضافه
فی معناسنه در صلوة اللیل صلوة النهار کبی. پس مضاف تقدیر ایدروب صلوة
وقت الضحی قوه سنده در دیمکدر حاجت یوقدر. بعضیلر مسببک سببه
اضافتی قبیلندندر دیدیلر صلوة الظهر کبی معلوم اولسون که وقت ضحینک
اولی طلوع شمس وقتنده اولان کراهت مرتفع اولدقده صکره در و آخری
زوال وقتنده اولان کراهتدن اولجه اولان وقتدر و اولنده واقع
اولان نمازه صلوة اشراق و آخرنده واقع اولان نمازه صلوة زوال و اول
و آخر ما بیننده واقع اولان نمازه صلوة ضحی تسمیه اولنور یعنی بو باب
رسول اکرمک صلوة ضحی قیلمه سی حقنده وارد اولان احادیث شریفه
بیاننده در مصنف بو بابده سکز حدیث نقل ایلدی الحدیث الاول
حدثنا محمد بن غیلان حدثنا ابو داود الطیالسی انبانا شعبة عن
یزید الرشك را مهمله نك کسری و شین معجمه نك سکونیله در ابن الجوزی
دیدی که رشك فارسیده قباصقاللی معناسنه در یزید الضبعی یه لقب
اتدکلری صقالی بغایة قبا اولدیغی ایچوندر حتی بر کون صقالنك
ایچنه بر عقرب کیردی اوچ کون مقداری عقرب صقالنده قالدی

کوردی و مصنف دیدی که رشك اهل بصره اصطلاحنده قسام دیمکدر
و یزید بونلرك عادتی بو ایدی که موسمدن اول مکه یه واروب هر کس
موسمده کنه وملکنه متصرفا ولسون ایچون خانه لری مساحه ایدوب تقسیم
و تعیین ایدر ایدی لهذا بو اسم ایله تلقیب اولندی یزید الرشك ثقه
و متعبد ایدی یوز اوتوز تاریخنده وفات اتدی قال یزید سمعت
معاذة بنت عبد الله العدویة البصریة قالت قلت لعائشة أكان
رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی قالت نعم اربع نصب ایله یصلی اربع رکعات تقدیرنده
در ویزید مقدر یصلی اوزرینه معطوفدر ما شاء الله یعنی یزید الرشك
دیدی که معاذه دن اشتدیم دیدی که عائشه یه بر کون سؤال ایدوب
دیدم که یا ام المؤمنین رسول اکرم صلوة ضحی قیلار می ایدی جوابنده دیدی که
نعم صلوة ضحی یی احیانا دورت رکعت قیلار ایدی و احیانا حضرت الله
اتدیکی مقداری دورت رکعته اوزرینه زیاده ایدر ایدی یعنی کیمی دورت
اوزرینه زیاده اتدکلرك عدد معینی یوق ایدی دیمکدر لکن رسول
اکرم صلوة ضحی یی دن ایکی رکعتدن زیاده قیلدیغی روایت اولنمدیب
فیروز آبادی صراط مستقیم نام فارسی تالیفنده عائشه ام سلمه دن الله اعلم

کوردی

كان يصلي صلوة الضحى ثنتي عشرة ركعة ديو روايت ايلدي لكن ام درده
قالت رأيت عايشة تصلي صلوة الضحى وتقول ما رأيت رسول الله صلعم يصلي الا اربع
ركعات ديو روايت اولنان حديث اكثر افاته محمولدر پس بو حديثده صلوة
ضحى يي جمعه تقليلق افضل اولدوغنه اشارت واردر وصلوة ضحينك اقلي ايكي
ركعتدر احمد مسندنده معاذ بن انسدن تخريج اتدي كه من قعد في مصلاه
حين ينصرف من صلوة الصبح حتى يسبح ركعتي الضحى لا يقول الا خيرا غفر له
خطاياه وان كانت مثل زبد البحر وترمذي ابي هريرهدن مرفوعا تخريج اتدي كه
من حافظ على شفعتي الضحى غفر له ذنوبه وان كانت مثل زبد البحر والله اعلم
الحديث الثاني حدثنا محمد بن المثنى حدثني حكيم بن معاوية الزيادي
زانك كسري بعدده يا مثناة تحتية ايلهدر حدثنا زياد بن عبيد الله
بعض نسخهده عبد الله واقع اولدي بن الربيع الزيادي عن حميد الطويل عن انس
بن مالك ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يصلي الضحى ست ركعات
يعني انس بن مالك ديدي كه رسول اكرم صلوة ضحى يي التي ركعت قيلار ايدي
بعض اوقاتده والله اعلم الحديث الثالث حدثنا محمد بن المثنى حدثنا محمد بن
جعفر انبأنا شعبة عن عمرو بن مرة عن عبد الرحمن بن ابي ليلى

اسمع يسار بابلال يادا ودن بلال لدر قال عبد الرحمن ما اخبرني احد
انه رأى النبي صلى الله عليه وسلم يصلي الضحى الا ام هانئ ام هانئ دخي
احدن بكا خبر وردي يعني عبد الرحمن بن ابي ليلى ديدي كه بكا هركز صحابهدن
بر فرد رسول اكرمك صلوة ضحى قيلديغني خبر ويرمدي الا ام هانئ
خبر ويردي ابن ماجه عبد الله بن الحارث الهاشميدن تخريج اتدي كه
حضرت عثمان زماننده صحابه كراملدن جم غفير حضورنده رسول اكرم
صلوة ضحى قيلديغندن سؤال اتدم ام هانئدن غيري كمسنه خبر ويرمدي
الا ام هانئ خبر ويردي ديدي فانها حدثت ديو تحقيق ام هانئ
خبر ويردي كه ان رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل بيتها يوم فتح
مكة فاغتسل رسول اكرم مكه فتحي كوني بنم خانمه كيروب غسل
اتدي ملك ديدي كه بو كلام دلالت ايدر كه رسول اكرمك غسلي
ام هانئ خانهسنده واقع اوله لكن موطاده وصحيح مسلمده ابي مرة
طريقندن ام هانئدن شويله روايت اولنديكه رسول اكرم
مكهدن يوقارو بر خانهده ايدي بن حضورلرينه واردم رسول
اكرم غسل ايدر بولدم وبو ايكي روايتلرك بينلرندن واقعه نوبده متعدد اولدوغي مكرر

واقع اولمش ایدی دیمکله جمع ممکندر اولوروایت ابن خزیمه روایتنده

رسول اکرم منزل برزوده غسل اتدکده ابو ذر ستر ایلدی و ابو مره

روایتنده فاطمه زهرا ستر ایلدی دیو واقع اولمغله اول اغتسالده

بیری و آخر اغتسالده بیری ستر ایلمک محتملدر دیو ابن حجر توفیق

اتدی فسبح صلی معناسندندر کیم صحیحینده فصلی واقع اولدی نسخه

ام هانیدن شو وجهله روایت اتدیکه انها ذهبت الیه صلعم عام

الفتح فوجدته یغتسل و فاطمة تستره بثوب فسلمت فقال من

هذا قالت ام هانیء فلما فرغ من غسله قام فصلی ثمانی رکعات

کومانی دیدیکه ثمانی ثمنه نسبتدر ایچون ثمنی ایدی زیرا بو جزؤ بیدیسی

سکزایدیجی مسکوک ثمنیدر پس اولکینی مفتوح اتدیلر تغییرات نسبت

عادتلری اولمغله و یاء نسبتک بیرینی حذف ایدوب الفی عوض

ویردیلر کامی نونک کسریله اکتفا و کامی تخفیف ایچون مفتوح ایدرلر

ابوداود روایتنده انه صلعم صلی یوم الفتح سبحة الضحی ثمان رکعات

یسلم فی کل رکعتین لعظیله واقع اولدی ما رأیته عم صلی صلوة قط اخف منها غیر

استیناقیه اوزره منصوبدر انه کان یتم الرکوع و السجود یعنی رسول اکرم



غسلدن فارغ اولدقدن صکره سکز رکعت نماز قیلدیکه بن هرگز رسول

اکرمک فرض ونفل نمازلرندن بو قیلدیغی سکز رکعت نمازی کبی خفیف نماز قیلدیغنی

کورمدم بو نمازلری بغایت خفت اوزره قیلدیغی جهتدن مستمع بو کلامدن توهم

اتدیکه رکوع و سجود قیام و قراءة و تشهدده نسبت خفیف اولوب اکثریا

مساهل اولنمقدن خالی اولمغله رسول اکرم رکوع و سجودینی دخی تخفیف

اتمشدر دیو ام هانی مستمعک بو وهمنی دفع ایچون لکن رسول اکرم

رکوع و سجودده طمانینتی ترک و بونلری تخفیفا اتمدی دیدیکی فهم اولنمیه

که بو حدیثدن صلوة ضحی یی تخفیف ایلمک مندوب اولمق لازم کلمز زیرا

رسول اکرمک صلوة ضحایی همیشه تخفیف اتدیکی ثابت دکلدر فاما سنة

فجری تخفیفه مداومت اتدیکی ثابت اولمغله انلری تخفیف مندوبدر

خصوصا محتملدرکه رسول اکرم یوم فتحده تخفیفا اتدیکی اشتغال قیحدن

کندویه یوم عونلری طاری اولوب و تبعیت مهماتنی دخی اتمامه مسارعت

و تعجیل اتدیکی ایچون اولمیدر دیدیلرکه ام هانی حدیثی ایله صلوة

ضحانک سنت اولدیغنه استدلال اتدیلر قاضی عیاض بعض کمسنه لردن

ام هانی حدیثنده رسول اکرمک قیلدیغی سکز رکعت نماز ضحی غازی

یعنی

اولدیغنه دلالت یوقدر دیدیلر دیو نقل اتدی زیرا محتملدر که رسول
اکرمک صلوة فتح اولمق اوزره قیلمش اوله وخالد بن ولید بعض فتحلرده
صلوة فتح اولمق اوزره قیلاردی زیرا بعضیلر دیدیلر که محتملدر که رسول
اکرمک یوم فتحده قیلدیغی نماز لیلهٔ فتحده بعض اشغال سببیله فوت
اتدیکی نمازلرک قضاسی اوله پس صلوة ضحی اولدیغی ثابت اولمز غایة
ما فی الباب صلوة مزبوره وقت ضحایه مصادف اولمش اوله معلوم اوله
که صلوة ضحی حقنده علما ما بیننده اختلافات کثیره واقع اولوب قیل
وقالدن خالی اولمغله بو فقیر مترجم بعض کتب معتبره دن اخذ ایتدیکی
اوزره بو مقامده بیان وتفصیلنی انسب ملاحظه اتدی وعن ابن التونسی
الرسوخ السبیل معلوم ولکن روات حدیث شکر الله سعیهم رسول اکرم
حضرتلرینک صلوة ضحی قیلدقلرنده اختلاف وبعضی اثبات وبعضی
نفی ایدوب بعض علما مثبتک حجتنی نافینک حجتی اوزرینه ترجیح
اتدیلر زیرا اثبات زیاده علم وتتبعدن ناشی اولمغله جائزدر که
بو مقوله زیاده واثبات بعض ناسدن خفی اولمش اوله وبعض علما
دخی نافینک حجتنی ترجیح اتدیلر وهر فرقه نک قرائن ودلائلی

تفصیل احادیث ضمننده معلوم اولور ان شاء الله تعالی حاکم بیان
اتدیکی اوزره صلوة ضحایی مثبت اولان صحابینک اسامیسی
بونلردر ابو سعید، ابو ذر غفاری، زید بن ارقم، ابو هریره، بریدة الاسلمی،
ابو الدرداء، عبد الله بن ابی اوفی، عتبان بن مالک، عتبة بن
عبد السلمی، نعیم بن همام، ابو امامة الباهلی، عایشه بنت ابی بکر، ام هانی،
ام سلمة. ابو سعیددن مرویدر که کان رسول الله صلعم یصلی الضحی حتی نقول
لا یدعها ویدعها حتی نقول لا یصلیها یعنی رسول اکرم صلوة ضحایه
کاهی شویله مداومت ایدر ایدی که حتی بونی ترک ایلمز دیر ایدک وکاهی
شویله ترک ایدر ایدی که بونی بر دخی قیلمز دیر ایدک. ابو هریره دن بزار روایت
اتدی که ان رسول الله صلعم کان لا یترک صلوة الضحی فی سفر ولا غیره اگرچه
اسنادی ضعفدن خالی دکلدر. ابن ابی اوفی دیدی که رأیت رسول الله
صلعم صلی الضحی رکعتین یوم بشر برأس ابی جهل یعنی رسول اکرم کوردم
ایکی رکعت صلوة ضحی قیلدی ابو جهلک کلّهٔ بی دولتی قطع اولندیغی یومده
اتدکلری کونده ضحی دکلدر که بو حدیثه نفی ایدن جماعت طرفنده رکعتین مزبورتین
صلوة شکرا ایدی یوم فتحده قیلدیغی سکز رکعت شکر فتح اولدیغی کبی اتفاق وقت

ضحایه مضاد اولان حدیثلر معارضه مجال وار دیو عتبان حدیثی
احمد شو لفظیله روایت ایتدی که ان النبی صلعم سبحة الضحی فقاموا
وراءه فصلوا یعنی رسول اکرم صلوة ضحی بی قیلدی و اصحاب دخی
آردینه طوروب قیلدیلر عایشه حدیثنی امام مسلم و احمد و ابن ماجه
شو لفظیله روایت ایتدیلر که کان رسول الله صلعم یصلی الضحی اربعاً
ویزید ما شاء الله ام هانی حدیثنی کتابده کوکجی ترجمه اولندی اگرچه
بو حدیثده صلوة ضحی اولدیغنه تصریح یوقدر لکن روایت اخری ده
وذلك ضحی لفظی زیاده قیلندی ام سلمه حدیثنی حاکم شو لفظیله
روایت ایتدی که کان صلعم یصلی الضحی ثنتی عشرة رکعة انس رضی الله عنه دیدی
که رأیت رسول الله صلعم صلی فی السفر سبحة الضحی ثمانی رکعات ابن خزیمه
و حاکم بو حدیث صحیحدر دیدیلر علی رضی الله عنه امام احمد ان رسول الله
صلعم کان یصلی من الضحی لفظیله و ابو یعلی روایتنده کان یصلی الضحی
لفظیله واقع اولدی عتبان حدیثنی حاکم شو لفظیله روایت ایتدی که ان
النبی صلی الضحی ست رکعات وانس رضی مرفوعا روایت اولندی که من
صلی الضحی رکعتین لم یکتب من الغافلین ومن صلی اربع رکعات کتب

من

من القانتین ومن صلی ست رکعات کفی ذلك الیوم ومن صلی ثمانیا کتب
من العابدین ومن صلی ثنتی عشرة رکعة بنی الله بیتا فی الجنة اگرچه
بو حدیثك اسنادی ضعیفدر خالی دکلدر لکن ابو الدرداء و ابو ذر
حدیثلریله متقوی اولور ونافی اولانلر دخی بعض احادیث ایله
نفی صلوة ضحی یه استدلال ایتدیلر عایشه دن بخاری و مسلم شو
لفظیله روایت ایتدیلر که کان رسول الله صلعم لیدع العمل وهو یحب
ان یعمل به خشیة ان یعمل به الناس فیفرض علیهم وما سبح رسول
الله صلعم سبحة الضحی قط وانی لاسبحها یعنی رسول اکرم
بر عمل ایشلمکی سور ایکن خلق ایشلیوب دخی ورزلوینه فرض
اولمق خوفندن ترك ایدر ایدی و هرگز ضحی نمازی قیلمامشدر
تحقیق و لکن نمازی بن قیلادرم مورق عجلی دیدیکه ابن عمر رضی الله عنه یه
دیدیم که أتصلی الضحی یعنی جناب شریفکز صلوة ضحی قیلادر می
سز جوابنده لا دیدی عمر قیلادر میدی دیدیم نه لا دیدی
ابو بکر قیلادر می ایدی دیدیم نه لا دیدی رسول اکرم قیلادر می
ایدی دیدیم لا اخاله دیدی بخاری ابو جهل روایت ایتدی و لفظه لا

لا أخاله توقف علامتیدر یعنی نه قیلدی یعنی یقیناً بیلوردم نه قیلدی یعنی
یقیناً بیلوردم دیمك اولور. شعبیدن دیدیکم ایشتدم که ابن عمر حضرتلری
دیدی که مسلمانلرك صلوة ضحیدن افضل بر عمل احداث ایتمدیلر
مجاهددن منقولدر که بن وعروة بن الزبیر مسجده کیردك که
ابن عمر حضرتلری عائشه نك حجره سنه قریب اوتورمشلر ایدی
وخلق غفیر مسجدده صلوة ضحی قیلادرلر ایدی قیلدقلری نمازی
ابن عمره سؤال ایتدك بونه بدعتدر دیو جواب ویردیلر ابن
ابی شیبه ابن عمردن صلوة ضحی حقنده بدعة ونعمت البدعة
دیو نقل ایتدی وعلما احادیث مذکوره بیننی شویوجهله توفیق
ایتدیلر که رسول اکرم صلوة ضحی یه مداومت ایتمز ایدی تا که
امته فرض اولوب عهده سندن کلمیه لر دیو خوف ایتدیکلرندن
ناشی لکن احیاناً صلوة ضحی یی قیلار ایدی وعائشه نك ما رأیته
صلاها قولی کان یصلیها دیدیکی قولنه مخالف دکلدر زیرا رسول
اکرم اکثر زماننده وقت ضحیده کاه مسجدده وکاه غیری موضعده
بولونمغله عائشه انك صلوة ضحی قیلدیغنی کورمدیکندن ما رأیته صلی

دیدیکی وصلوة ضحی قیلدیغنی یعنی رسول اکرمك کندودن غیریدن ایشتدیکی
کان یصلیها دیدیکی وابن عمرك لا اخاله دیدیکی رسول اکرمك صلوة
ضحی قیلدیغنی ضروریده کسنه یه چندان اعتماد ایتمدکندن جزم
ایتمدیکی ایچوندر وبدعتدر دیدیکی احادیث مذکوره کندویه
واصل اولمدیغندن ناشیدر یاخود رسول اکرم صلوة ضحی یه مواظبت
ایتمدیکی ناسك کا مداومتی یاخود مسجدده قیلدقلری
بدعتدر دیمکدر زیرا خانه ده قیلمق سنتدر حاصلی ابن عمر کلامندن
صلوة ضحانك عدم مشروعیتی مشعر نسنه یوقدر ابن مسعوددن
روایت اولندی که بر قوم مسجدده صلوة ضحی قیلادرلر ایکن کوردی
انکار ایچوندر ان کان ولابد ففی بیوتکم دیدی یعنی صلوة ضحی یی
قیلامدیجه اولمز ایسه بارى هر کس خانه کوزده قیلسون وبعض علما
دیدیلر که مستحب اولان بودر که صلوة ضحی یی کاه قیلوب کاه
ترك ایده لر ابن عباسك عادتی بو ایدی که بر کون قیلوب
ویکرمی کون ترك ایدر ایدی وبعضیلر اسبابی بو سبب ایله
قیلمق مناسبدر صلوة شکر کبی دیدیلر امام نووی دیدی که

صوابه بودر که صلوة ضحانک ثبوتنده ام هانی حدیثی ایله استدلال
اولنمشدر ابو داود کویبطور یقیله ام هانیدن روایت اتدی که
انه صلعم صلی سبحة الضحی امام مسلم کتاب الطهارهده ابو مره طریقیله
ام هانیدن رسول اکرمک یوم فتحده غسلی قصه سنده روایت اتدکده
ثم صلی ثمانی رکعات سبحة الضحی لفظیله نقل اتدی ابن عبد البر عکرمه
بن خالد طریقیله ام هانیدن روایت اتدی که قدم رسول الله صلعم مکة
فصلی ثمانی رکعات فقلت ما هذه الصلوات قال هذه صلوة الضحی
بعضیلر بو روایت ایله صلوة ضحانک اکثری سکز رکعت اولدیغنه
استدلال اتدیلر لکن اون ایکی رکعت قیلدیغی دخی بیان اولنمشدر ترمذی
انسدن اون ایکی رکعت قیلدیغی کذلک طبرانی ابو الدردادن مرفوعا
وکذلک بزار ابو ذردن اون ایکی رکعت صلوة ضحی قیلدیغی روایت اتدیلر
حاصلی روایات مذکوره بری برینه منضم اولمغله متقوی و متأکد
اولمغله احتجاجه صالح اولور ترمذی امام احمددن نقل اتدی که بو بابده
وارد اولان احادیثک اصحی ام هانی حدیثیدر امام نووی روضه
سنده افضلها ثمان و اکثرها ثنتی عشرة یعنی صلوة ضحانک

افضلی سکز رکعت و اکثری اون ایکی رکعت دردیو بافضل
و اکثرها بینی فرق اتدی طبری و حلیمی و رویانی اکثرینه حد یوقدر دیدیلر
ابراهیم نخعی طریقیله روایت اولندی که اسود بن یزیده بری کمسنه
سؤال اتدی که صلوة ضحایی قاچ رکعت قیلایم دیو جواب ویردی
که ما شئت و الله اعلم الحدیث الرابع حدثنا ابن ابی عمر حدثنا وکیع حدثنا
کهمس بن الحسن عن عبد الله بن شقیق قال قلت لعائشة اکان النبی صلی الله
علیه وسلم یصلی الضحی قالت لا الا ان یجیء من مغیبه میمک فتحی و غینک
کسری بعده یاء موحده مکسوره بعده هاء ضمیر ایله در که مسافر
اولان کمسنه اهلندن و وطنندن غائب اولمغله سفره مغیب یعنی زمان غیبت
اطلاق اولندی بعض نسخه ده عن مغیبه و بعضنده من سفره واقع اولدی
یعنی عبد الله بن شقیق دیدی که عایشه دن سؤال اتدیم که رسول
اکرم صلوة ضحی قیلار مییدی دیو جواب ویردی که قیلمز ایدی مکر که
سفردن کلمش اوله کعب بن مالکدن روایت اولندی که رسول اکرم
سفردن کلدکده البته وقت نهارده ضحی وقتنده کلور ایدی و لا مسجده
کلور ایدی و انده ایکی رکعت نماز قیلوب مسجدده اوتورر ایدی و الله اعلم

افضل

الحديث الخامس حدثنا زياد بن ايوب البغدادي حدثنا محمد بن ربيعة عن فضيل
بن مرزوق عن عطية عن ابي سعيد الخدري قال كان النبي صلى الله
عليه وسلم يصلي الضحى حتى نقول لا يدعها ويدعها حتى نقول
لا يصليها يعني ابو سعيد الخدري ديديكه رسول اكرم كامي بيوقاج كوره
صلوة ضحى يه بيو مرتبه مداومت ايدر ايدي كه حتى بيوز كندو باغزده
يا بيوي بيوز ايله سويليشيور ايدك كه شو مرتبه مداومتندن صكره
ابدا فراغت اتمز وكامي بيوقاج كوره شويله جيله ترك ايدر ايدي كه بيوز
ديرايدك كه بيو دخي قيلماز يا حالته اولمز نسخا ولد يعني ايجون ياخود
اجتهادي اقتضا اتديكي ايجون نحيي ولكنه كه حديث مذكورك ظاهري
اكوچه حالت سفره مخصوص دكلدر لكن ممكندر كه حالت سفريله مقيد اوله
زيرا رسول اكرم حضرتي ضحايي سعادتخانه سنده قيلمغله
ابو سعيد الخدري انكا مطلع اولمق مشكلدر مسلم تخريج اتدي كه
صلوة ضحانك فوائدندن بيري بودر كه انسانده اولان اوچيوز
التمش مفصلك ادم كلنه صدقه يه صلوة ضحى كفايت ايدر حاكم
روايت اتدي كه رسول اكرم بيوره صلوة ضحايي بيوقاج سورده

ايله قيلمق امر اتدي كه والشمس وضحيها والضحى سوره لري كبي لكن
دورت ركعة قيلانلره مناسب اولان والشمس والليل والضحى والم نشرح لك
سوره لريله قيلمقدر قسطلانيده حافظ زين العراقيدن حكايت اتدي كه
عوام ميانندنده مشهوردر اولدي كه بيو كمسنه صلوة ضحى بيو زمانده
قيلوب صكره فراغت ايلسه اول كمسنه اعمى اولور ديو لهذا عن اصل
صلوة ضحايي ترك ايدرلر اصلا بو كلام درست دكلدر بلكه ثواب
عظيمدن محروم ولسونلر ايجون لطيف انسانلر نبيه بوو هم فاسدي
القا اتمشدر لعنة الله عليه ودخي نساء ناقصات العقول حيض
ونفاس حالنده صلوة ضحى بي ترك ايلمك قطع مذكور قبيلندندر
ديو قطع سبيله عمادن خوفا ايدوب عن اصل صلوة ضحايي قيلموب
صلوة ضحى حيض ونفاسده كسلمسن عجوزلر كاديدر ديرلر والله اعلم
الحديث السادس حدثنا احمد بن منيع عن هشيم تصغير صيغه سيله در
انبانا عبيدة بن معتب الضبي عن ابراهيم النخعي عن سهم بن منجاب
ميمك كسري ونونك سكوني بعده جيم بعده الف بعده باء موحده
ايلهدر عن قرثع قافك فتحي بعده عين مهمله ايلهدر الضبي ضاد معجمه نك

فتحی و یاء موحدهنك تشدیدیله **أو عن قزعة** قافك فتحی و ذاء معجمه بعده
عینك مهمله ایله در **عن قزع** دیمك دیدیکه بو و ایده شك ایله واقع عن
قریب ابی معاویه طریقنده عن قزعة عن قزع بلا شك واقع اولدی
**عن ابی ایوب الانصاری ان النبی صلی الله علیه و سلم کان یدمن** ادمانده
ماخوذ افعال بابنده فعل مضارع در حاله زبت معناسنه در مخشری مقدمه ده
أدمن زیوسته کردن کار را دیدی **اربع رکعات عند زوال الشمس** یعنی ابو ایوب
انصاری دیدیکه رسول اکرم شمسك زوالی محقق اولوب زوالینك
عقبنده دورت رکعت نماز قیلمق معتادی ایدی پس عند الزوال
قولنك ظاهری مراد دکلدر زیرا وقت زوالده نماز قیلمق منهی در بعد
الزوال دیمك مناسب ایکن عند الزوال لفظنی اختیار بیوردقلرنده
مقصودهما زوالك عقبنده اولوب بلا تراخی اولدیغنی اشعاردر
یعنی بو مرتبه زواله قریبکه کویا زوال وقتنده واقع در لهذا بو نمازه
صلوة الزوال تسمیه اولنور و کلامده اول قیلنان سنتلری اوله وقتده
استعجال ایدوب قیلمق مستحب اولدیغنه اشارة وارد در **فقلت یا رسول
الله انك تدمن هذه الاربع رکعات عند زوال الشمس** ابو ایوب

انصاری دیدیکه رسول اکرمك صلوة معهوده یه مداومتن کوروب
دیدیم که یا رسول الله عقیب زوالده شو دورت رکعت نمازه تحقیق
مداومت ایدیورسین البته بو مرتبه مواظبت بیو سببدن خالی و بیر حکمتدن
تهی کلدر **فقال علیه السلام ان ابواب السماء تفتح** مجهول صیغه سیله **عند زوال
الشمس فلا** بعض نسخه ده ولا واقع اولدی **ترتج** تاء اولینك ضمی و راء مهمله
نك سکونی و تاء ثانیه نك فتحی و جیمك تخفیفیله ارتاج دن ماخوذ
مضارع مجهولدر افعال بابندن اغلاق و ترکیده قاپانمق معناسنه در مخشری
مقدمه ده ارتج الباب بست در را دیدی **حتی تصلی الظهر** تصلی مجهول
صیغه سیله الظهر قائم مقام فاعلی صلوة الظهر تقدیرنده در **فاحب
ان اعمل تشتیبه** داخل در که محبت مذکوره نك سببی فتح ابواب سماء در **ان یصعد**
یانك فتحیله معلوم صیغه سی اولوب **لی فی تلك الساعة خیر** قولنده واقع
خیر لفظی فاعل یا خود یانك ضمیله مجهول صیغه سی اولوب قائم مقام فاعل
اولمق محتملدر یعنی رسول اکرم دیدیکه یا ابا ایوب بنم صلوة معهوده یه
مداومتمك حکمتی بودر که آسمانك قپولری زوال وقتنده اچیلور
تا صلوة ظهر ادا اولونجه قاپانمز پس بن دخی محبت و رجا ایدرم

دم وامیدوار اولورم که بنم ساعت معهوده‌ده سمایه اثر بر خیر عملیم صعود
ایلیه قلت أفی کلهن قراءة بن دیدیم که اول دورت رکعتک هر
برینده قراءة وارمیدر یعنی فاتحه‌دن صکره سوره یاخود سوره مقداری
ضم ایلمک لازم میدر قال رسول اکرم دیدی که نعم ضم ایلمک کرک قلت
هل فیهن تسلیم فاصل بن دیدم که اول دورت رکعتک شفعلری
مابیننده نمازدن خروج ایچون سلام فاصل وارمیدر یعنی ایکنجی
رکعتده قیلوب سلام ویرمک اولورمی قال رسول اکرم دیدی که لا اول
دورت رکعتک شفعلری میاننده سلام ویرمک اولماز وبو کلامده
وقت نهارده سنتی دورت قیلمق افضل اولدیغنه دلیل واردر کذلک
سنت زوال وسنت ظهر وسنت عصرک فضل وفضیلتی اولدیغنه حجت
واردر والله اعلم حدثنا احمد بن منیع حدثنا ابو معاویة انبأنا ابو عبیدة
تصغیر صیغه‌سیله ابو عبیده آخر عمرنده مخلوط اولمغله ضعیفدر دیدیلر
عن ابراهیم النخعی عن سهم بن منجاب عن قزعة عن القرثع عن ابی ایوب الانصاری
عن النبی صلی الله علیه وسلم نحوه یعنی ابو ایوب الانصاری رسول اکرمدن حیث
المعنی حدیث سابق کبی تحدیث ایلدی اگرچه مبنی جهتندن مغایردر والله اعلم

الحدیث السابع حدثنا محمد بن المثنی حدثنا ابو داود حدثنا
محمد بن مسلم بن ابی الوضاح ضاد معجمه‌نک تشدیدیله عن
عبد الکریم الجزری عن مجاهد عن عبد الله بن السائب
أن رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یصلی اربعا بعد
أن تزول الشمس قبل الظهر وقال ع م انها ضمیر منصوب بعد
ان تزول لفظندن مستفاد اولان بعد زوال الشمس لفظنه راجع
ایکن مؤنث ضمیری ذکر اولندیغی خبری اولان ساعة لفظنک
تأنیثی ایچوندر تفتح مجهول مضارع مؤنثدر فیها ضمیر مجرور
لفظنه راجعدر ابواب رفعیله تفتح نک قائم مقام فاعلیدر السماء
فاحب بعض نسخده فاحب واقع اولدی أن یصعد یانک فتحی
وضمی محتملدر لی فیها عمل صالح یعنی عبد الله بن السائب دیدی که
رسول اکرم شمس دائره نصف النهاردن زائل اولدقده صکره
وفرض ظهردن اول دورت رکعت نماز قیلار ایدی ورسول
اکرم دیدی که بعد الزوال بر ساعتدر که اول ساعتده اسمانک
قپولری آچیلور اهل زمینه رحمت نازل ور زمیندن اهل طاعتک

طاعتی صاعد اولمق ایچوندر پس بن استرم کیم بنم بو عمل صالحم
اول ساعتده آسمانه صعود ایده وبحیز حسن قبولده واقع اوله
بیضاوی دیدی کیم صلوة معهوده دن مراد فرض ظهردن اول قیلنان دورت
سنت ظهردر والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا ابو سلمة یحیی بن خلف
خانک معجمه نک ولامک فتحه لریله در حدثنا عمرو بن علی المقدمی میمک
ضمی وقافک فتحی ودال مفتوحه نک تشدیدیله مقدمه نسبتدر سیوطی
مقدم جد در دیدی عن مسعر میمک کسری وسینک سکونی وعینک فتحیله در
بن کدام کافک کسری ودال مهمله ایله در عن ابی اسحق عن عاصم بن ضمرة
ضاد معجمه نک ضمی ومیمک سکونیله در عن علی کرم الله وجهه انه علی
کان یصلی قبل الظهر اربعا وذکر ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یصلیها عند الزوال ویمد
مدن ماخوذدر چکمک ووزانمق معناسنه فیها یعنی عاصم علی رض
دن روایت ایتدی که علی صلوة ظهردن اول دورت رکعت نماز قیلور
ایدی وذکر ایدی که رسول اکرم صلوة مذکوره یی عقیب زوالده
قیلاردی وآنده تطویل ایدرلر ایدی ومحتملدر که عند الزوال کلامنده
مراد زوالدن مقدمجه دیمک اوله که صلوة ضحانک آخر وقتی درکه

دمضی

دمضی فصال اوله وقتنده در وافضل اوقات صلوة ضحادر زیرا اول
وقتده عالم اغیاردن خالی وخلق قیلوله ایله مستریح اولور لیکن الله اعلم
میرك دیدی که احادیث ثلاثه اخیره نك عنوانده بابه مناسبتی ظاهر
دکلدر وحکایت اولندی که احادیث مزبوره بعض نسخه ده باب
عبادتده حدیث حذیفه دن صکره ذکر اولندی صوابه اشبه
اولان بودر فقیر ظنم بودر که احادیث مزبوره یی بو بابده ایراد
ایلمك نساخدن واقع اولدی بعضیلر دیدیلر که مصنفدن
قراءة اولنان بعض نسخه ده باب صلوة الضحی وباب صلوة التطوع
وباب الصوم بولنمادی بلکه جمیع احادیثی باب عبادتك
ذیلنده واقع اولدی پس اشکال اولمز وصلی الله علی سیدنا محمد وآله
وصحبه اجمعین باب صلوة التطوع فی البیت بو مقامده تطوعدن
مراد فرضلك غیری اولان نمازدر سنن مؤکده ومستحبه کبی یعنی بو باب
خانه ده صلوة تطوع قیلمه نك بیاننده در مصنف بو بابده بر
حدیث ذکر ایتدی حدثنا عباس العنبری حدثنا عبد الرحمن بن
مهدی مَحی ودننده در عن معاویة بن صالح عن العلاء بن

الحارث عن حرام بحاء مهمله و را مهمله ایله فتحه لو ایله بن معاویة بن حکیم
بن خالد بن سعید الانصاری و کاتبی غنسی دمشقی به نسبت ایدرلر
عن عمه عبد الله بن سعد الانصاری الحرامی قال سألت رسول
الله صلی الله علیه وسلم عن الصلوة فی بیتی و الصلوة فی المسجد
یعنی عبد الله بن سعد دیدی که رسول اکرمدن صلوة نافله یی بیتده
قیلمام می افضل در مسجده قیلمام می افضل در دیو سؤال ایتدم فقال
م قد تحقیقیه تری خطاب اگرچه سائله در لکن مقصود خطاب
عام در و رؤیت بصریه در ما اقرب بیتی من المسجد فعل تعجب صیغه سی
در فلان اصلی فا فصیحه و ان مصدریه در فی بیتی احب الی من
ان اصلی فی المسجد الا ان تکون صلوة مکتوبة یعنی رسول اکرم تحقیق
سن بنم بیتم مسجده نه مرتبه قریب کوردیکن پس مع هذا بکا
نافله یی بیتده قیلمق مسجده قیلمقدن محبوبدر زیرا نافله یی خانه
ده قیلمق ریا و عجبدن بعیددر و برکتی منزله و اهل منزله واصل اولدیغندن
ما عدا شیطانک خانه دن طردینه سبب در لکن اگر صلوة صلوة مفروضه
ایسه انی مسجده قیلمق محبوب و شعائر اسلامدن اولدیغندن شیخین

زید

زید بن ثابتدن مرفوعا تخریج ایتدیلر که افضل صلوة المرء فی بیته
الا المکتوبة و ائمه سته ابن عمردن روایت ایتدیلر که اجعلوا فی بیوتکم
من صلوتکم ولا تجعلوها قبورا نفی اولنمش تحیة المسجد بو حکمدن
مستثنی در زیرا ابو قتاده دیدی که انه صلعم قال اذا دخل احدکم
فی المسجد فلیرکع رکعتین قبل ان یجلس و سنت تراویح دخی مستثنی
در که انی بونلری مسجده قیلمق افضل در والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی صوم رسول الله صلی الله علیه وسلم بعض نسخه ده صیام
واقع اولدی لکن صوم فتح ایله و صیام کسر ایله بر معنایه در که صیام
اصلنده صوام ایدی اعلال اولندی قیام کبی یعنی بو باب رسول اکرمک
صومی بیاننده در مصنف بو باده اون آلتی حدیث ذکر ایتدی که اکثری
صوم تطوعه متعلق اولمغله بو مقامده صومدن صوم تطوع مراد در لکن
ابن حجر بالتبع فرض اولان صوم دخی مذکور اولدیغندن نظر ایدوب
فرض و نفله تعمیم ایلدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا
حماد بن زید عن ایوب عن عبد الله بن شقیق قال سألت عائشة عن صیام
رسول الله قالت کان یصوم حتی نقول ... ایله و تاء مثناة فوقیه ایله [illegible]

صلی الله علیه وسلم صح

مخاطب صیغه‌سی اولمق جائزدر تقولُ ایها السامع لو ابصرته سمعتنا
وتحتانیه ایله غایب صیغه‌سی اولمق دخی جائزدر یقولُ القائلُ تقدیرنده
بخاری عنده ابن عباس حدیثنده ویصوم حتّی یقولَ القائلُ لا
واللّٰه لا یفطر ویفطر حتّی یقولَ القائلُ لا واللّٰه لا یصوم لفظیله
واقع اولدیغی وجه اخیری تأیید ایدر وروایت صحیحه فصیحه یقولُ
نصب ایله دردیکی قد صام ویفطر حتّی نقولَ قد افطرَ یعنی
عبد اللّٰه بن شقیق دیدی که عایشه‌دن رسول اکرمک صیامِ
تطوّعنده سؤال ایتدم عایشه دیدی که رسول اکرم احیانا
متوالیاً شویله صائم اولور ایدی که حتّی بیز کندو یانمزده
دیر ایدک یاخود ظن ایدر ایدک که ایّام شهوری بوتونده صائم اولدی
یاخود صوم ملازمت ایلدی واحیانا متوالیا شویله افطار ایدر
ایدی که حتّی بیز دیر ایدک که ایّام شهوری بوتونده افطار ایلدی قالت
وما صام رسولُ اللّٰه صلّی اللّٰه علیه وسلّم شهراً کاملاً منذ قدم المدینة
الّا رمضانَ عایشه دیدی که رسول اکرم مدینهٔ منوره‌یه کلدکدن
برو بوتونده بر آی صائم اولمدی الّا ماه رمضانی بوتونده صائم اولدی



دیو ارمضانی بوتونده صائم اولمق فرض اولدیغی ایچون وبوکلام مدّت رسول اکرم
متوالیا صائم اولدوقلری بر آیدن ناقص صائم اولدقلرینه ایما واردر
ودخی هر صوبده خالی اولمق مستحبّا اولدیغنی اشعار واردر مخفی دکلدر که
صوم ماه رمضان هجرتک ایکنجی سنه‌سنده فرض اولوب رسول وفات ایدنجه
وقته کلینجه طقوز کرّه رمضانده صائم اولمشدر پس مدینه‌یه ابتداء
قدوم ایلدیکی وجهی احکام شرعیه مدینه‌یه قدومندن صکره
چوق وتتابع اولدیغی دردر ولا ظاهر حدیث اقتضا ایدر که صوم رمضان
ابتداء هجرتده فرض اولمش اوله واللّٰه اعلم الحدیث الثانی حدّثنا علیّ
بن حُجرٍ حاء مهمله‌نک ضمّ وجیمک سکونیله‌در حدّثنا اسمعیلُ بن جعفر
عن حُمیدٍ الطّویل عن انسِ بن مالکٍ انّه سُئِلَ عن صومِ النّبیِّ صلّی اللّٰه علیه وسلّم
فقالَ کانَ یصومُ من الشّهرِ حتّی نُرَی بعضیسنده‌در حتّی تری نونده جمع وپاء
مثنّاة تحتیه ایله دخی غایب مجهول وتاء مثنّاة فوقیه ایله مخاطب معلوم
صیغه‌سی اولمق جائزدر نُظنَّ یُظنَّ تُظنَّ معنا لوسنه ان لا یرید ان
مخففه ولا یرید دفعیله انه لا یرید تقدیرنده وان ناصبه ولا یرید تفصیله
اولمق محتملدر ان یُفطرَ منهُ نصب ایله‌در ویُفطرَ منهُ حتّی نُرَی انّه

لا يُرِيدُ واكثر نسخه‌ده ان لا يريد واقع اولمشدر أَنْ يَصُومَ مِنْهُ ضمير مجرور
شهره راجعدر شَيْئًا يعنى جميع ديدى كه انسدن رسول اكرمك صوم
تطوعنده سنوال اولندى جوابنده ديدى كه عادتى كوريه لور بوجهله
ايدى كه احيانا بر آيده شويله صائم اولوب مداومت ايدر ايدى
كه بيز ظن ايدر ايدك كه اول ايك هيچ بر كونده افطار ايتمك
مراد ايتمز واحيانا بر آيده شويله افطار ايدر ايدى كه بيز ظن ايدر
ايدك كه اول ايك هيچ بر كونده صائم اولمز حاصلى كامى بر آيده
صومه وكامى افطاره مداومت ايدر ايدى وَكُنْتَ خطاب عامدر
لَا تَشَاءُ أَنْ تَرَاهُ مِنَ اللَّيْلِ مُصَلِّيًا إِلَّا رَأَيْتَهُ مُصَلِّيًا وَلَا نَائِمًا
إِلَّا رَأَيْتَهُ نَائِمًا وسن رسول اكرمى كيجه وقتى نماز قيلور ايكن كورمك
ايستر ايسه‌ك نائم اولمجق وقتده ديمك زماننده نماز قيلور كورور
ايدك ونائم ايكن كورمك ايستر ايسه‌ك نماز قيلمجق وقتده ديمك
زماننده نماز قيلور كورور ايدك حاصلى كيجه وقتى رسول اكرمك
صلوة ونومى سنك ملاحظه ايتدكلرك اوزره ونسق واحد اوزره دكل
ايدى بلكه هر نجه ميسر اولور ايسه اول وجهله ايدر ايدى شيخ ابن حجر شرح

بخاريده

بخاريده كتاب التهجدده ديدى كه رسول اكرمك صلوة ونومى كيجه
وقتى مختلف ايدى ووقت معين ترتيب ايتمش ايدى بلكه هر نه
كونه ميسر اولور ايسه اول وجهله حركت ايدر ايدى وكتاب
الطهارهده ديدى كه رسول اكرمك كيجه وقتى صلوة تطوعى
مختلف ايدى كامى اول ليلده وكامى وسط ليلده وكامى آخر ليلده
قيلار ايدى پس بر كمسنه اوقات ليلده بر وقتده رسول اكرمى
قائم كورمك مراد ايدوب مراقبه ايتسه البته مراد ايتديكى وقتده
قائم كورور ايدى مخفى اولميه كه حديث مذكور ظاهرا عائشه‌دن
رسول اكرم صارخ يعنى خروس صداسنى استماع ايتدكده كيجه
وقتى قالقار ايدى ديو روايت اولنان حديثه مخالف اولمغله عائشه
نك خبر ويرديكى رسول اكرم صلوة ليلى عائشه نك خانه سنده
قيلوب عائشه مطلع اولديغى صورته وانسك خبر ويرديكى صورة
مذكوره نك ماوراسنه محمول اولور ديو توفيق ايتديلر كذلك عائشه‌دن
رسول اكرم بر نمازى قيلدقده اكا مداومت ايدر ايدى ديو وارد اولان
روايته صلوة مذكوره‌دن مطلقا نافله مراد دكلدر بلكه روايت

وواجب اولان صلوٰة وتردر ديكلر حديث مذكور ايله اولان تعارض مندفع
اولور ديديلر بعضيلر وجه دفعده ديديلركه مثلا تهجدى كاه
اوسط ليلده وكاهى اخر ليلده قيلمق مداومته مانع دكلدر
بو وجهله قيلمغه مداومت اطلاق اولنور اوله امرده تعارض يوقدر
والله اعلم الحديث الثالث حدثنا محمود بن غيلان حدثنا ابو
داود حدثنا شعبة عن ابي بشر باء موحده نك كسرى وشين
معجمه نك سكونى ايله اسمى جعفر بن ابي وحشى كه اسم اياس در
قال سمعت سعيد بن جبير عن ابن عباس قال كان النبي صلى الله
عليه وسلم يصوم حتى نقول مسلم عندنده شعبه طريقندن حتى يقول
واقع اولدى ما يريد ان يفطر منه ويفطر حتى نقول ما يريد ان
يصوم يعنى ابو بشر ديديكه سعيد بن جبيردن اشتدم كه ابن عباس
روايت ايتدى كه رسول اكرم كاه شهر تيه صائم اولور ايدى كه حتى
بز ديرايدك كه شو صومدن افطار ايتمك استمز وكاهى شهر تيه
افطار ايدر ايدى كه حتى بز ديرايدك كه بيو دخى صائم اولمق استمز
وما صام شهرا كاملا منذ قدم المدينة الا رمضان ورسول اكرم بو

بيو

بيرآى صائم اولدى مدينه يه كلدلدن برو لكن صوم رمضان فرض
لازم اولمغله آنى بوتون صائم اولدى والله اعلم الحديث الرابع
حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدى عن سفيان عن
منصور عن سالم بن ابي الجعد عن ابي سلمة الزهرى عن ام سلمة
قالت ما رأيت النبي صلى الله عليه وسلم يصوم شهرين متتابعين
الا شعبان ورمضان شهر شعبانه شعبان تسميه اولنديغى شهر رجب
الحرم تمام اولدقده عرب اكثريا غارت وشبيخون ايچون متشعب
وپراكنده اولدقلرى ايچون در وشهر رمضانه رمضان تسميه اولنديغى
ابن حجر ديديكى اوزره عرب اسامى شهورى تعيين ايتدكلرى وقتده
شهر مزبور ايام حاده يه مصادف اولديغى ايچوندر زيرا رمضان
رمضدن مأخوذدر شدت حرارت معناسنه يعنى ام سلمه ديديكه بن رسول
اكرمى بيرى برينه متواليا ايكى آى صائم اولديغنى كورمدم
الا شعبان ورمضانده كه بو ايكى آى متواليا صائم اولور ايدى معلوم
اوله كه حديث مذكور رسول اكرمك ماه شعبانه بوتون صائم اولديغنه
دلالت ايتمكله عايشه وابن عباسدن رسول اكرم ماه رمضاندن غيرى

بوتون بیر آی صائم اولمدی دیور وآیت اولسا حدیثلره
مخالف اولور میرك دیدی كه ام سلمه حدیثنده مراد رسول اكرم ماه
رمضانی بوتون وماه شعبانك اكثرنی صائم اولور ایدی دیمكدر زیرا
مسلم روایتنده كان یصوم شعبان كله كان یصومه الا قلیلا منه لفظیله
واقع اولوب نووی دیدی كه قول ثانی قول اولدن مراد اكثر صائم اولور ایدی
دیمكدر دیو تفسیردر پس بو مقامده ام سلمه نك شهرین متتابعین
دیدیكی افطار قلیلی اعتبار ایتمكدن ناشیدر یعنی رسول اكرمك ماه
شعبانده افطاری بغایة آز اولمغله اعتبار ایتمیوب بوتونه صائم اولدی
دیدی وترمذی ابن مباركدن نقل ایتدی كه كلام عربده بیر كمسنه آیك اكثرنی
صائم اولسه صام الشهر كله دیمك شایعدر وابن مبارك تخالف
مذكوری بو وجهله دفع ایدوب كانه مراد اكثر شهردر ایدی لكن طیبی دیدی
كه كان یصوم شعبان كله لفظنده واقع اولان كلمهٔ كل شمولی ومجاز احتمالینی دفع
ایچون مذكور اولمش ایكن آنی بعض ایله تفسیر ایدوب مجاز اعتبار ایتمك
بغایة مستبعددر بلكه مقصود بودر كه ماه شعبانی بعض وقتده بوتون
وبعض وقتده بعضنی صائم اولور ایدی كه ماه شعبانی ماه رمضانه كبی صائم اولمق

وجب دیو

وجب دیو توهم اولنمیه دیو پس عایشه وابن عباسك ما صام شهرا
دیدكلری على الدوام صائم اولمدی دیمكدر والله اعلم قال ابو عیسى
مراد مصنف هذا اسناد سابقه اشارتدر اسناد صحیح
هكذا قال ابن ابی الجعد عن ابی سلمة عن ام سلمة ترمذی دیدی
كه اسناد مذكور اسناد صحیحدر ابن ابی الجعد ابی سلمه دن ام سلمه
دن بو اسناد ایله روایت ایلدی وروی هذا الحدیث غیر
واحد عن ابی سلمة عن عائشة عن النبی صلى الله علیه وسلم وحدیث
مذكوری چوق كمسنه ابی سلمه دن عایشه دن رسول اكرمدن روایت
ایتدیلر حاصلی ابی سلمه ام سلمه دن دخی روایت ایلدی نیتكیم ابی سلمه دن
عایشه دن دخی جم غفیر روایت ایتدیلر ویحتمل ان یكون ابو سلمة بن عبد
الرحمن قد روی هذا الحدیث عن عائشة وام سلمة جمیعا عن النبی
صلى الله علیه وسلم ومحتملدر كه ابو سلمه بو حدیثی عایشه وام سلمه مجموعندن
رسول اكرمدن روایت ایتمش اوله میرك دیدی كه نسائی تخریج ایتدیكی اوزره
محمد بن ابراهیم التیمی حدیث مذكوری كاه ابی سلمه دن عایشه دن وكاه
ابی سلمه دن روایتی ایتدیكی احتمال مزبوری تأیید ایدر والله اعلم

عندنه

الحديث الخامس حدثنا هنّاد حدثنا عبدة عن محمد بن عمرو حدثنا ابو سلمة عن عائشة قالت لم ار رسول الله صلى الله عليه وسلم يصوم من الشهر اكثر نصب ايله يصوم نك محذوف مفعول مطلقنك صفتی در صوما اكثر تقديرنده من صيامه ضمير مجرورى رسول اكرمه راجع در في شعبان صيامنه متعلق در رؤيت رؤية بصريه اولور ايسه يصوم جمله سی لم ارنك مفعولندن حال و بصريه اولميوب علميه اولور ايسه مفعول ثانيسى اولور يعنی ديدی كه بن رسول اكرمی هيچ ايلرده بيوكی ده شعباندن صائم اولدغندن چوق صائم اولور كورديم بلكه شعباندن صوم تطوع سائر ايلره نسبت چوق ايدی كان يصوم شعبان الا قليلا رسول اكرم ماه شعبانك كونلرنده صائم اولور ايدی الا بغايت از كونلرنده افطار ايدر و افطار ايتديكی كونلر بيورمرتبه آز ايدی كه بل كان يصوم كله اطلاق اولنور ايدی كه جمله شعبانك كونلرنی صائم اولدی يس كلمه بل ترقی ايچوندر اولوب حديث ولا بابده ما صام صلعم شهرا كاملا منذ قدم المدينة الا رمضان حديثنه بو حكم منافی اولمز ابن المنير ديدی كه كلمه كل بو مقامده مبالغه يه محمولدر ورد كثر

دیکدر

دیکدر ياخود عائشه نك بو قولی قوله اولندن منشأ خوددكه عائشه رسول اكرمك اول حالنده ماه شعبانك اكثرنی صائم اولدغنی اولا خبر ويروب واخر حالنده بوتون صائم اولدغنی ثانيا خبر ويردی معلوم اوله كه صحيح مسلمده ابی هريره حديثنده مرفوعا ثابت اولدی كه افضل الصيام بعد رمضان صوم شهر الله المحرم يعنی رمضاندن صكره صوملرك افضلی ماه محرمك صومی در ديو بيورمشلر ايكن ماه شعبانك ايامنك چوغنی صائم اولدغی حكمتندن خالی دكلدر ميرك ديدی كه جائزدركه شعباندن بيور حالت وله كن ماه محرمده اول حالت بولنمیه نسائی و ابو داود اسامة بن زيددن تخريج ايتديلر كه اسامه ديدی كه بيوكون رسول اكرمه ديديم كه يا رسول الله سيزو شعباندن صائم اولدغيكز قدر سائر آيلرده صائم اولمز سيز بونك حكمتی نه در بيوردیلر كه يا اسامه ماه شعبان بيور ايدركه رجب و رمضان مابينده خلق آنك فضيلتندن غافلدر شهر شعبان بيور ايدركه آنده اعمال عباد حضرت رب العالمين حضورينه رفع اولنور بن دخی استرم كه بنم عملم دخی صائم اولدغم حالده رفع اولنه تفصيلو

بل كان يصوم الا قليلا منه

ديديلركه رسول اكرم هر آيدن بر قاچ كون صائم اولمغى معتاد ايتمشلر
ايدى ورمضانده بو توندن فرض اولمغله آني صائم اولمق اثناسنده معتاد
اولديغى صوم ايامنه اجرا ممكن اولمدغندن شعبانده رمضانده فوت
اولان چوق صوم تطوّع ايله صائم اولوب صوم شعبانى سائر آيلره نسبت
چوق اولور ايدى ودخى رسول اكرم رمضاندن مقدم شعبانده بر كون يا ايكى
كوندن صائم اولمغله فارسى اولمقدن ودخى شعباننك نصف آخرنده
صائم اولمقدن نهى ايتدكلرى ثابت اولمشدر لكن علما ديديلركه نهى
مزبور اول كونلرده صوم معتادى اولميان ياخود شعباننك اولنده
صائم اولميوب نصف آخرنده صومه ابتدا ايلين كسنه يه مخصوص
دردر ديو توفيق ايتديلر والله اعلم الحديث السادس حدثنا القاسم بن
دينار الكوفي حدثنا عبيد الله بن موسى وطلق بن غنام نونك
تشديديله در عن شيبان عن عاصم عن زر زاى معجمه نك كسرى وراء مهمله
نك تشديديله در عن عبد الله بن مسعود قال كان النبي صلى الله
عليه وسلم يصوم من غرة كل شهر غره غين معجمه نك ضمى وراء مهمله نك
تشديديله آيك اول كوننك اسميدر لكن بو مقامده ثلاثة ايام



قرينه سيله اوائل شهر مراددر يعنى ابن مسعود ديديكه رسول اكرمك
عادتى بو ايديكه هر آيك اوائلنده اوچ كون صائم اولور ايدى وقلّما
بعضيلر ما كافّه وبعضيلر قلّت معناسنى تأكيد ايچوندر زيره بعضيلر
قلّ كوننه معنا مصدريه در ديديلر كان يفطر يوم الجمعة يعنى رسول
اكرم جمعه كوننده بغايت از افطار ايدر ايدى يعنى اول كونى چوقلوق
فوت ايتميوب صائم اولور ايدى بعض علما ديديلركه بو حديث امام ابو حنيفه
وامام مالك فقط جمعه كونى صائم اولمق مستحسندر ديديكلرينه
دليلدر وجمهور شافعيه جمعه كوننى صومه تخصيص مكروهدر ديمكه عادتنه
موافق واقع اولدر ديديلر وطرفيننك دلائل وجوابلرى محللرنده ذكر
اولنمغله بو مقامده اكا تعرض اولنمدى تفصيلى مراد ايدن على قارى
ومير كشاهك بو محلده اولان شرحلرينه مراجعت ايلسون والله الموفق
الحديث السابع حدثنا ابو حفص عمرو بن على حدثنا عبد الله بن
داود عن ثور بن يزيد عن خالد بن معدان عن ربيعة الجرشي جرش
جيمك ضمى وراء مهمله نك فتحى بعده شين معجمه ايله يمنده بر موضعدر
عن عائشة قالت كان النبي صلى الله عليه وسلم يتحرى تحرّى مأخوذدر

طلب الجوی معناسنه كه ظن غالبده لایقدر ولانی قصد اتمك حیكمده صوم
الاثنین والخمیس بعض روایتده یوم الاثنین والخمیس واقع اولمشدر كه عاملت
خاصه اضافتی قیلنمشدر یعنی عایشه دیدی كه رسول اكرم دوشنبه و پنجشنبه
كونلرنده صائم اولمغه لایق وقتده احتیاط ایدر ایدی ناشی و لیله كونلرده صائم اولمق
عادتی ایدی ابو قتاده دن روایت اولنمشدر كه رسول اكرم اكثریا دوشنبه كونی
صائم اولدیغنك سببنی سؤال اولندقده جوابنده دیدی كه فیه ولدت وفیه
انزل علی یعنی اولمشدر اتفاقا غریبه دندر كه رسول اكرم دار فنادن منزله
كاه بقایه یوم اثنین ده انتقال ایتدی والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا
محمد بن یحیی حدثنا ابو عاصم عن محمد بن رفاعة را مهمله نك كسریله
عن سهیل بن ابی صالح عن ابیه عن ابی هریرة ان النبی صلی الله
علیه وسلم قال تعرض الاعمال نساء دوتینده علی رب العالمین لفظی
زیاده قیلندی یوم الاثنین والخمیس فاحب فاما قیلنك ما بعدنه سببینی
افاده ایلدی ان یعرض عملی وانا صائم جمله سی احب ده ضمیر مستكندن حال
در یعنی ابو هریره دیدی كه رسول اكرم بیوردیلر كه عبادك اعمالی دوشنبه
و پنجشنبه كونی حضور رب العالمینه عرض اولنور لهذا بن دخی استرم كه



بنم عملم صائم اولدیغم حالده عرض اولنه ابن طلحه ابن عباسدن
ما یلفظ من قول الا لدیه رقیب عتید قولنك تفسیرنده روایت ایتدی كه
هر كسك خیر و شر عملی و سوزلری یكی حتی اكلت وشربت و ابصرت
و سمعت دیدیكی دخی یازیلور پنجشنبه كوننده اولدقده عبادك قول
و فعلی جمله عرض اولنوب خیر و شر قیلنانی اولان اثبات و مقرر قیلنوب
سائرلری ترك اولنور و دخی دیدی كه عرض ایكی نوع در بیری عرض
عام دركه هر صباح و اخشام واقع اولور و بیری دخی عرض خاص دركه
دوشنبه و پنجشنبه كونلرنده واقع اولور صحیح مسلمده ابو موسی دن
روایت اولندی كه قام فینا رسول الله صلعم بخمس كلمات فقال ان الله تعالی
لا ینام ولا ینبغی له ان ینام یخفض القسط ویرفعه یرفع الیه عمل اللیل قبل النهار
وعمل النهار قبل اللیل و بو حدیثدن منفهم اولور كه كیجه وقتنده اولان عمل
همان اول كیجه و نهار وقتنده اولان عمل همان اول كونده عرض اولنه كیبو عرض
عرض تفصیلی در و دخی لیلة نصف شعبانده و لیلة القدرده عرض اولنان
اعمال اعمال سنه در و مذكور اولان عرض عرض اعمال اسبوع در
حلیمی دیدی كه ملائكه اعمال منا و بنیه طویقیله یدوقوقه سنی ثنینده

خميسه دك طورورب اوله كون عروج ايدلر و بر فرقه سى دخى

خميسه اثنينه دك طورورب اوله كون عروج ايدرلر و هر فرقه

سمواتده كندو مقاملرنده طورورب يازدقلرى اعمالى قراءت ايدرلر كم

صورتا عرض ايدرلر والا حضرت علام الغيوب اعمال عبادى كركى كبى عالم

اولوب ملائكه نك عرض و اعلاملرندن مستغنى در قال الله تعالى وهو الذى يتوفيكم

بالليل ويعلم ما جرحتم بالنهار والله اعلم الحديث التاسع حدثنا محمد بن

غيلان حدثنا ابو احمد ومعاوية بن هشام قالا حدثنا سفيان عن منصور

عن خيثمة خاء معجمه نك فتحى بعده ياء مثناة تحتيه بعده تاء مثلثه نك

فتحيله در عن عائشة قالت كان النبى صلى الله عليه وسلم يصوم من الشهر

بعض نسخه ده فى الشهر واقع اولمشدر السبت والاحد والاثنين

سبت لغتده قطع معناسنه در حضرت خلاق عالم جلت عظمته سموات و

ارضك خلقنه يكشنبه كونى ابتدا ايدوب التى كونده تمامنده جمعه كونى

حضرت آدمى خلق ايلدى لهذا اولنيوم احد و يوم سبتده خلق عالم

منقطع اولمغله اوله كونه سبت تسميه اولندى و يوم جمعه يه جمعه

تسميه اولندوغى عالمك خلق و آدمك خلق جمع اولمش اولدوغى

عالم صغرى و عالم كبرى مجتمع اولدوغى ايچوندر ومن الشهر الاخر الثلثا

ثاء اولينك فتحيله در بعض نسخه ده ضميله علماء ونزدنده ضبط اولندى

والاربعاء بانك كسريله در والخميس يعنى عائشه ديدى كه رسول اكرمك

عادتى بو ايدى كه بر ايك كونلرنك شنبه و يكشنبه و دوشنبه كونلرنى

و صكره كلن آينده سه شنبه و چهارشنبه و پنجشنبه كونلرنى صائم اولوردى

طيبى ديدى كه رسول اكرم ايام اسبوعك سنتا اوزره صومك بياننى

مراد ايدوب وجه مشروح اوزره صائم اولمغله امته تعليم ايتدى ايام

اسبوعى التى كونده متواليا صائم اولمدوغى امته بو بابده اكا اقتدا

زحمت اولمسون ديو مرحمة در ميرك ديدى كه حديث مذكورده لفظ اثنين

نونك كسريله اعرابا بالجر اولمق اوزره قيا عربيه مطابق قراءت اولنمق

جائزدر كه روايت معتبره بودر و جائزدر كه نونك فتحيله قراءت اولنه

لفظ اثنين دوشنبه كوننه علم اولمغله اعرابا بالحركه اولديغنه بناء

اشروفقا عن ام سلمه حديثنده كان رسول الله صلعم يأمرنى ان اصوم

ثلاثة ايام من كل شهر اولها الاثنين والخميس قولنده ديدى كه عربيت جهتنده

قياس الاثنان كرك ايدى دنيله مبتدا انك خبرى اولديغى ايچون لكن

لفظ اثنين يوم مزبوده علم اولمغله حركت ايله معرب قيلنلدى محقق رضى ديدى
كه ايام اسبوعك علملرى احد واثنين وغيرى كبى غرائب دندر ديس الف
لام لازم اولور ولفظ اثنين كامى الف لامدن تجريدى جائزدر وخونده
جائزده كلدر وفعالا، يا مصدر دير اكا كبى خيلنده ثبات معناسنه يا اسم
ثلاثا كبى يا صفة در طيا قا كبى وا فعلا، يا مفرددر اربعا، كبى يا جمع
در انبيا، كبى كه بو چوق در وافعلا، عينك ضميله اربعا كبى وكامى با.
مفتوح قيلنور ديس انده اوچ لغة وار در زمخشرى مفصلده ديدى
كه كامى همزه وبانى مضموم ايدرلوكه لغة غريبه در والله اعلم الحديث
العاشر حدثنا ابو مصعب اسم مفعول وزننده در المدينى عن مالك
بن انس عن ابى النضر عن ابى سلمة بن عبد الرحمن عن عائشة قالت
ما كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصوم فى شهر اكثر من صيامه فى
شعبان يعنى عائشه ديديكه رسول اكرم هيچ بر آيده شعبانده
صائم اولديغى قدر صائم اولمزلر ايدى بلكه شعبانك كونلرنده چوق
صائم اولورلر ايدى والله اعلم الحديث الحادى عشر حدثنا محمود
بن غيلان حدثنا ابو داود حدثنا شعبة عن يزيد الرشك ترجمه سى ... ايدى

قال

قال سمعت معاذة ميمك ضميله در قالت قلت لعائشة أكان
النبى صلى الله عليه وسلم يصوم ثلاثة ايام من كل شهر قالت
نعم قالت من ايه ضمير مجرور شهره راجع در كان يصوم قالت كان لا يبالى
مبالات دن مأخوذدر تركيده قايرمز ديرلر من ايه يصوم يعنى يزيد
الرشك ديدى كه معاذه دن اشتدم ديدى كه عائشه دن سؤال
اتدم رسول اكرم هر آيده اوچ كون صائم اولمق معتادى ايدى ديو
جوابنده نعم معتادى ايدى ديدى ينه سؤال اتدم هر آيك صائم
اولديغى اوچ كون آيك اولنده مى وسطنده مى آخرنده مى ايدى
ديو جواب ويردى كه يانلرنده برابر ايدى اولنده اوسطنده آخرنده
هر نجه مزدلور اولور ايسه انى صائم اولور ايدى علما ديرلركه رسول
اكرم هر آيده اوچ كونى صوم ايچون تعيين اتمدكلرى معين اوچ كونك
صومى واجب اولمسون ايچون در وبعض احوال هر آيده اوچ كونى غير
تعيين صائم اولمغله حاصل اولور لكن بو بابده افضل اولان ايام بيض يعنى
اون اوچنجى واون دوردنجى واون بشنجى كونى صائم اولمقدر واول
شهرده اوچ كون صائم اولمق مستحب در ديو سابقا رسول اكرم هر آيك

هر آیك غرّه سنده اوچ کون صائم اولدقلری ثابت اولمشدر کذلك آخرنده
یکرمی بری ویکرمی سکز ویکرمی طقوز نجی کونلرده صائم اولمق مستحبدر
وصحابه وتابعیندن چوق کسنه لر ایام بیضده صومی اختیار ایتدیلر
نسائی ابن عباسدن روایت ایتدی که رسول اکرم سفر وحضرده ایام بیضده
صومنی ترك ایتمز ایدی قاضی عیاض دیدی که هر آیده صومی مستحب اولان اوچ
نك تعیننده اختلاف ایتدیلر صحابه وتابعینك اکثری ایام بیض ایله
تفسیر ایتدیلر حتی عمر رض وابن مسعود وابوذر بونی اختیار ایتدیلر
وبعضیلر حسن بصری کبی هر آیك اولنده اولمق اوزره اختیار ایتدیلر
وبعضیلر حضرت عایشه کبی بر آیده شنبه ویکشنبه ودوشنبه کونلرده
وبر غیر آیده سه شنبه وچهارشنبه وپنجشنبه کونلرده صائم اولمغی اختیار
ایتدیلر والله اعلم قال ابو عیسى مراد مصنفدر یزید الرشك هو یزید
الضبعی ضاد معجمه نك ضمی وبا موحده نك فتحی وبعده عین مهمله ایله
ضبیعة بن قیسه نسبتدر که بکر بن وائلدن بر بطندر البصری وهو
ثقة یعنی مصنف یزید الرشكك ترجمه سنده دیدی که ضبعی وبصری
ثقه در ابن حجر دیدی که ائمه سته صحیحلرنده آندن روایت ایتدیلر وروی

عنه

عنه شعبة وشعبه کبی جلیل القدر بر راوی دخی آندن روایت ایتدی
وعبد الوارث بن سعید وحماد بن زید واسمعیل بن ابراهیم وغیره
واحد من الائمة ویزید الرشك بغایت ثقه در ولهذا ائمه حدیثدن
مذکورلر ودخی چوق کسنه لر آندن روایت ایتدیلر مقصود یزید الرشك
لین الحدیثدر دیو زعم ایدنلری رددر وهو یزید القاسم ویقال القسام
واکا کاهی یزید القاسم ویزید القسام دخی دیرلر ومصنفك یزید القسام
اطلاقنك علتنه اشارة ایدوب دیدی که والرشك بلغة اهل البصرة
هو القسام ذکر اولنان لفظ رشك اهل بصره لغتنده قسام دیمکدر ویزید
مزبور تقسیم اراضیده ماهر اولمغله بو اسم ایله تلقیب ایتدیلر ومخفی اولمیه که
وجه لقب مزبورده اقوال کثیره ذکر اولندی که بعضی سابقا ترجمه سنده
ذکر اولندی لکن اقرب اقوال ابو حاتم رازی قولیدر اولمق ملاحظه اولنور که یزید
مزبور بغایت مرد غیور اولمغله رشك لفظیله تلقیب اولندی زیرا رشك
فارسیده غیرت معناسنده در مبالغه ایچون رجل عدل کبی اطلاق اولندی که
کویا عین غیرتدر دیو تشبیه اولمیه که فارسیده غیرت معناسنه اولان رشك
رانك فتحیله در امدی محتملدر که تعریب اولندقده مکسور قیلنوب

الف لام ادخال اولنمش اوله والله اعلم الحديث الثاني عشر حدثنا
هرون بن اسحق الهمداني ميمك سكونيله در كه همدان قحطاندن
بر بيوك شعب عظيمدر حدثنا عبدة سليمان عن هشام بن عروة عن
ابيه كه عروه در عن عائشة قالت كان عاشوراء صاحبنا يعني كه
عاشوراء محرمك اونونجي كونينك اسميدر و بو اسم اسلامده
و عرب كلامنده فاعولاء وزنيله عاشوراء دن غيري يوق ايدي
تاسوعاء لفظي اكا الحاق ايدوب محرمك طقوزنجي كوننه تاسوعا ديديلر
و بعضيلر عاشوراء محرمك اونجي كونيدر ديديلر كه اعشار اوراد
ابلدن مأخوذدر عشر عينك كسريله عرب اصطلاحنده اورادايلدي
يوم تاسع در ابن حجر ديدي كه عاشوراء مد ايله مشهوردر و قصر ايله نجي
روايت اولندي قرطبي ديدي كه عاشوراء عاشرة لفظندن معدولدر مبالغه
تعظيم ايچون و عاشره اصلنده ليله لفظنك صفتيدر كه عشر تركيبنده
اولان و فارسيلر ده ديكلري عقددن عبارتدر لفظ يوم اكا مضاف
اولوب يوم عاشوراء دينلسه يوم الليلة العاشرة قوله سنده اولور
لكن وصفيتدن عدول اولنوب اسمية غالب ولغله موصوفدن مستغني

اولوب

اولوب ليله لفظي حذف اتديلر و محرمك اونجي كوننه يوم العاشوراء
لفظي اطلاق اتديلر ابو منصور جواليقي ديدي كه لسان عربيده فاعولاء
استماع اولنمدي الا عاشوراء لفظي و ضاروراء و ساروراء و دالولاء
لفظلري كه ضار و سار و دال لفظلرندن مأخوذدر ابن المنير ديدي
كه عاشوراء ماه محرمك اونجي كونيدر كه مقتضاء اشتقاق
و تسميه بودر بعضيلر طقوزنجي كونيدر ديديلر بس مذهب اوله
نظر ايله يوم عاشوراء ده لفظ يوم ليلة ماضيه يه و مذهب ثانيه
نظر ايله ليلة آتيه يه مضاف اولور و طقوزنجي كوننه عاشوراء اطلاق
اولندغي اصطلاح عربه مبني در زيرا عرب جماعة لو ايني سكز كون
قدر دغي ايدوب كوندكدن صكره طقوزنجي كوندن صويه كوتوركلري
وردنا عشرا ديرلر عينك كسريله مسلم حكم بن الاعرج حديثندن
روايت اتدي كه ابن عباس حضورلرينه واردم زمزم يانندة ردالني
وساده اتمش اوتورور ديدم كه بكا يوم عاشورادن خبر وير ديدي
كه اذا رأيت هلال المحرم فاعدد و اصبح يوم التاسع صائما يعني
هلال محرمي كوردكك كوندن كونلري تعداد ايله و طقوزنجي كوندن صائم

اولدیغینك حالده صباحه داخل اوله بن دیدیم که رسول اکرم
دخی بویله می ایدر ایدی ابن عباس جوابنده نعم دیدی وبو حدیثك
ظاهرینه دلالت ایدرکه عاشورا محرمك طقوزنجی کونی اوله لکن ابن
المنیر دیدیکه اذا اصبحت من تاسعه فاصبح قولی اشعار ایدرکه
ابن عباس اونونجی کونی مراد ایلدیکی زیرا طقوزنجی کونی صباحه
داخل اولدقدن صکره صائم اولدیغی حالده صباحه داخل اولمق ممکن
دکلدر بلکه کلهجك کیجهدن صومه نیت اولنه که اول کیجه اونونجی
کیجه اولور دیمك دیدیکه بو احتمالی مسلم وجه آخردن ابن عباس
روایت اتدیکی حدیث ترجیح ایدرکه رسول اکرم محرمك اونونجی
کوننده صائم اولدی دیدیلر که یا رسول الله بو کونه یهود ونصاری
تعظیم ایدرلر رسول اکرم دیدی که صاغ اولوب کلهجك سنهنه یتیشی
ایلسك طقوزنجی کوننده صائم اولهیم ورسول اکرم کلهجك سنهیه
دك وفات ایدوب اول کونده صائم اولمق میسر اولمدی وبو روایتده
اونجی کونده صائم اولمغنه تصریح وار در ابن القیم دیدیکه ابن عباس
دن روایت اولنان جمیع احادیثی تأمل ایلهین کمسنهنك عندنده شبهه

بالکلیه

بالکلیه زائل اولوب ابن عباسك سعه علمنه مطلع اولور زیرا
ابن عباس یوم تاسع یوم عاشورادر دمیدی بلکه سائله یوم تاسعی
صائم اول دیدی وسائل یوم عاشورا یوم عاشرا اولدیغنه مطلع اولمسی
ایله اکتفا ایدوب تاسعی دخی صائم اولمغله امر ایتدی که اول کونك
صومی عاشرك صومنه ضم ایلیه والله اعلم یوما یصومه قریش فی
الجاهلیة وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصومه یعنی
عایشه دیدیکه زمان جاهلیتده رسول اکرمك بعثتندن مقدم
قریش یوم عاشورایی صائم اولورلر ایدی رسول اکرم دخی اول کونی
صائم اولور ایدی قرطبی دیدیکه قریش یوم مزبوری صائم اولمقده
کچمش پیغمبرلرك شرعنه استناد ایدرلر ایدی نوح وابراهیم عم کبی
انبیادن وارد اولدی که سفینه نوح یوم عاشوراده جبل جودی
ده مستوی ومستقر اولوب نوح عم اول کونده نعمت استوایه شکر
ایچون صائم اولدی ودخی قریش یوم معهودده تعظیم ایچون کعبهنك
کسوتین اول کونده اورتولر ایدی فتح الباریده عکرمهدن روایت
اتدیکه قریش زمان جاهلیتده بر ذنب عظیم ایدوب بو ذنبك

مکافاتنده خوف کلی ایله خوف ایدوب مضطرب اولدیلر آنلره
دیدیلرکه یوم عاشوراده صائم اولورسکز ذنبکز بودرلک شآمتندن
خلاص اولورسز لهذا اول کونده صائم اولمغی عادت ایتمشلر ایدی
ورسول اکرم یوم مزبورده صائم اولدیغی محققدرکه آنلره موافقت ایله
مأمور اولدیغی ایچونده اولدی نتکیم حج خصوصنده اولدیغی یاخود مجرد
اول کونده صائم اولمق عمل خیر اولمغله صومی ایله مأمور اولمش اوله فلما
قَدِمَ ع م المَدِینَةَ صَامَهُ وَأَمَرَ بِصَوْمِهِ وجوده رسول اکرم مدینه یه
کلدی یوم عاشورایی کندو صائم اولوب وغیریلره دخی صائم اولمق ایله
امر ایلدی یعنی مکه ده ایکن صائم اولدیغی فرضیت ایله دکل وغیریلره
امر ایتمش ایدی لکن هجرتدن صکره صوم یوم عاشورا فرض اولدی
نتکیم امام ابوحنیفه واتباعنک قولی بودر زیرا انلر عندنده امر وجوب
ایچوندر دخی وجبا اولدیغنه مسلمک سلمة بن الاکوعدن تخریج
ایتدیکی حدیث تأیید ایدرکه رسول اکرم یوم عاشوراده اسلم
قبیله سندن بر کمسنه یی کوندردیکه خلق میاننده مَن کان لم یصم
فَلیَصُم وَمَن کانَ اَکَلَ فَلیُتِمَّ صِیَامَهُ اِلَی اللَّیلِ ندا ایلیه یعنی بوکونده صا
دیو صح

صائم

صائم اولمین صائم اولسون وطعام اکل ایتمش اولان اختتامه دک
امساک ایلسون وهم شیخین ابن عباسدن تخریج ایتدیلرکه رسول
اکرم مدینه یه کلدکده کوردیکه یهود یوم عاشورایی صائم
اولورلر آنلردن سؤال ایتدی که بو صَوم نه صومدر دیو جواب
ویردیلرکه بوکون بر کوندر که حضرت الله اول کونده موسی نبی
فرعوندن تخلیص ایتدی وفرعون وقومنی غرق ایتدی وموسی اول کونده
شکرا صائم اولدی وبیز دخی صائم اولورز رسول اکرم دیدی
که بن سیزه موسی دن اَولی واَحَقّم پس کندو صائم اولدی وغیریلره
دخی صوم ایله امر ایلدی وظن اولنمیه که رسول اکرم بو بابده یهوده
متابعت ایتمش اوله بلکه مکه ده ایکن دخی یوم معهودده صائم
اولور ایدی ومدینه یه کلدکده عادت قدیمه سی اوزره مستمر
اولوب ینه صائم اولدی حتی اکر کله جک سنه یه صاغ چیقارسق
محرمک طقوزنجی کونی صائم اولالم دیو بیوردقلری یهوده مخالفت
ایتمک ایچون ایدی لکن میسر اولمدی بعض علما دیدیلرکه بو کلامدن
رسول اکرمک مرادی ومقصودی اونجی کونی طقوزنجی کونه نقل ایدوب

طقوزنجی کونی صائم اولمقدر یاخود اونونجی کونیز طقوزنجی کونی

دخی ضم ایلوب اونبرنجی کونده صائم اولمقدر مسلم و احمد ابن عباسدن

مرفوعا صوموا عاشوراء وخالفوا الیهود وصوموا یوما بعده

دیو تخریج اتدکلری حدیث احتمال اخیره مؤیددر لهذا بعض محققین

دیمشلردر که یوم عاشورانک صومی اوچ مرتبه اوزره در ادناسی

فقط یوم عاشره در و اعلاسی یوم تاسع و عاشره معا و زیاده اعلاسی

طقوزنجی و اونونجی و اون برنجی کونلرنده جمله صائم اولمقدر فلما

افترض رمضان مجهول صیغه سیله در کان رمضان هو الفریضة وترك

مجهول صیغه سیله در عاشوراء یعنی چونکه صوم رمضان فرض اولدی فرضیت

صوم رمضانه منحصر اولدی و فرضیت صوم عاشورا منسوخ اولمغله ترك

اولندی فمن شاء صامه ومن شاء ترکه پس مراد ایلین مندوب اولمق

اوزره صائم اولدی مراد اتمین ترك ایدی مخفی اولمیه که یوم عاشورا

وماه رمضانك فرضیتی هجرتك ایکنجی سنه سنده واقع اولدی زیرا رسول

اکرم مدینه یه ماه ربیع الاولده کلدی پس صوم عاشورا ایکنجی سنه

نك اولنده فرض اولوب و صوم رمضان ایکنجی سنه نك شعباننده فرض

اولمغله ایکیسی دخی بر سنه ده فرض اولمش اولور و دخی بو ینده

رمضاندن اول فرض اولدیمی اولمدیمی دیو اختلاف اولندی شافعیه

عندنده مشهور اولان بودرکه رمضاندن اول هیچ بر صوم بو امته

فرض اولمدی و اولا صوم عاشورا فرض اولوب صوم رمضان فرض

اولدقده صوم عاشورا منسوخ اولدی و حدیث سابق بو قوللری مؤیددر

صحیح مسلمده وارد اولدی که عاشورا کونی صائم اولمق بر سنه نك مکفریدر

و یوم عرفه ده صائم اولمق ایکی سنه نك مکفریدر علما دیمشلرکه زیرا

یوم عاشورا حضرت موسی یه منسوبدر و یوم عرفه رسول اکرم

و نبی محترم حضرتلرینه منسوبدر و دخی وارد اولدی که بر

کمسنه عاشورا کونی عیالنك رزقنی توسیع ایلسه حضرت

الله بوتون سنه اول کمسنه نك رزقنی توسیع ایدر بعض

ائمه حدیث یوم عاشوراده سرمه چکمك بدعتدر حضرت

حسینی قتل ایدنلر اختراع اتدیلر دیدیلر و امام سیوطی جامع صغیرنده

دیدیکه بر کمسنه عاشورا کونی تمدایله اکتحال ایتسه ابدا کوزی

آغریسی کورمز بیهقی سند ضعیف ایله ابن عباسدن بو وجهله روایت

اولمغله

ایلدی فیروزآبادی صراط مستقیم نام فارسی تالیفنده دیدی که درباب
فضائل عاشورا استحباب صیام آن ثابت شده وسائر احادیث در فضل
وفضل صلوة وانفاق وخضاب وادهان واکتحال وطبخ حبوب وغیر ذلک
مجموع موضوعست والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا محمد بن بشار حدثنا
عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن منصور عن ابرهیم عن علقمة قال سألت
عایشة کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یخص من الایام شیئا قالت لا کان
عمله دیمة
دال مهملهنک کسری ویاء مثناة تحتیهنک سکونیله ومیمک فتحیله دوام
ومتتابع اصلنده دومة ایدی واوک ماقبلی مکسور اولمغله یا قلب اولندی
بناء نوع صیغهسی اختیار اولندی یعنی دوام مخصوص ایله دائم اولدی یعنی
اشعار ایچون دردیرلر دیدی که اهل لغت دیدیلر که دیمه اصلنده
اول مطردر که رعد وبرقدن خالی اولوب آهسته آهسته یاغه واقلی
کیجهنک یا نهارک ثلثی مقداری یاغار واکثرنه حد یوقدر یعنی
علقمه دیدی که عایشهدن سؤال ایتدم که رسول اکرم بعض ایامی صلوة
وصوم ایله بعض ایامه تخصیص ایدرمی ایدی دیو عایشه جوابنده دیدی که
رسول اکرمک عملی دائم ومحلنده وقوعی لازم ایدی معلوم اولکه حدیث

مذکور

مذکور ایله بعض احادیث ما بیننده اولان تدافع ودفعی شروح مفصله
ده تفصیل اولنمغله بو مقامده تکثیر سواد سطوردن اجتناب اولنوب
مجرد بیان معنا اوزرینه قصر اولندی وایکم خطابا خطابه صالح
اولان کمسنهلره در خصوصا بی خوله تابعی خوله امة اجابت یطیق
ما کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یطیق موصوله عاید ضمیر
محذوف یطیقه تقدیرنده در یعنی سیزک قنغیکوز رسول اکرمک
تحمل ایتدیکی عمله تحمل ایده بیلور وانک مداومتی کبی مداومته سیزک
طاقت کتوره مز سیز یا خود رسول اکرمک کم وکیف وخضوع وخشوع
وخلاصه سیزک قنغیکوز قادر اوله بیلور مداومت ومواظبتدن
قطع نظر والله اعلم الحدیث الرابع عشر حدثنا هرون بن اسحق حدثنا عبدة
عن هشام بن عروة عن ابیه عن عایشة قالت دخل علی رسول الله
صلی الله علیه وسلم وعندی امرأة عبد الرزاق روایتنده حسنة الهیئة
لفظی زیاده قیلندی مالک روایتنده انها من بنی اسد لفظی واقع اولدی
نته کیم بخاری تخریج ایتدی مسلم عندنده زهری روایتنده بو حدیثده
انها الحولاء زیاده ایتدی که حولاء حاء مهمله ومد ایله امرأه مزبورهنک

نك اسمی در بنت تویت بن حبیب بن اسد بن عبد العزی که ام المؤمنین خدیجه
نك جماعتندندر ایدی فقال من هذه قلت فلانة هذه فلانة تعد [illegible]
صکرها نی دیدی که فلانة لفظی هر علم مؤنثدن کنایه در و غیر منصرفدر
تانیث و علمیت ایچون شیخ رضی دیدی که لفظ فلان و فلانة اعلام اناسیدن
کنایه در خاصة و حکی عنهك مجری سنه اجرا اولنوب علم حکمنده اولمغله
انلره الف لام داخل اولمز لا تنام اللیل جمله سی مبتداء محذوف معهودك
خبر بعد خبریدر یعنی عایشه رض دیدی که رسول اکرم بیر کون بنم خانه
مه کلدی [illegible] بنم عندمده بو خاتون اولدیغی حالده رسول اکرم
سؤال ایتدی که بو خاتون کیمدر بن دخی حولاء جاریه کوزدر که بغایة
متعبده و ریاضت کش اولمغله کیجه وقتی صلوة و ذکر و تلاوته مشغول
اولوب صباحه دك اویومز یدی دیدی که بو حدیثك ظاهری دلالت
ایدر که رسول اکرم عایشه نك خانه سنه واردقده حولاء عایشه عندنده
اولدی لکن مسلم زهریدن روایت ایدیکی اوزره رسول اکرمه مروری ایدی
اوغرادی واقع اولدی روایتین مابینی شویله جمع ممکندر که رسول
اکرم واردقده حولاء اولا عایشه نك یاننده ایدی رسول اکرم داخل

اولدقده

اولدقده حولا قالدی طشره چیقار ایکن رسول اکرمه مروری ایتدی
وحسن بن سفیاندن سندیله هشام طریقندن کانت عندی امرأة فلما
قامت قال رسول الله صلعم من هذه یا عایشه قلت فلانة وهی
اعبد اهل المدینة الحدیث لفظی ایله تخریج اولنان حدیث بو معنایی
تأیید ایدر خصوصا حدیث بابك ظاهری دلالت ایدر که عایشه رض
حولاءیی یوزینه قارشو مدح ایتمش ولکن وحسن حدیثنده غیابنده
مدح ایتدیکی ظاهردر پس مناسب اولان حدیث کتابی حدیث حسن
معناسنه حمل ایتمکدر فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم
علیکم من الاعمال ما تطیقون مقتضای مقام مؤنثه خطاب صیغه
سی ایکن عموم حکم قصد اولنوب مذکر مؤنثه تغلیب و خطاب جمع
مذکر لفظی ذکر اولندی یعنی پس رسول اکرم دیدیکه صلوة و صوم
مثللو عملدن غیض ر قادر اولدیغکز مرتبه مداومته مشغول اولك قدرتکز
مرتبه سندن خارج مداومت ایلدیکنزی اتعاب ایلمك ایله ترك دیدیکنز
بو حدیثك منطوقی عند الله وعبادته قادر اولدیغی مرتبه مداومت
ایله امردر و مفهومی تکلیف ما لا یطاق نهیدر لهذا بعض علما بونده

اولوب

کیجه‌یی احیا ایتمک مکروه‌در دیرلر قاضی عیاض دیدیکه محتملدرکه بو مخصوص
صلوة لیله مخصوص اوله محتملدرکه جمله اعمال شرعیه‌یه عام اوله شیخ
ابن حجر دیدیکه حدیث مذکورک ورودی صلاته مخصوصدر لکن عباد
لفظنک عمومنده دیمک دیدیکه بو کلامده بو حدیثک ما قبلنده
و ما بعدنده اولان حدیثلرک عنوانه بابه مناسبتی اخذ اولنور
فوالله لا یمل الله حتی تملوا یمینک فتحی و لامک تشدیدیله در
ملالدن مأخوذدرکه بر شیء اشتغال و محبت ایتمشکن طبیعتک
اندن نفرت ایتمه سندن عبارتدر بعضی نسخه‌ده حتی تسأموا واقع
اولدیکه ایکیسی بر معنادەدر علما دیدیلرکه ملالک معناسی متعارف
ایله عباد حقنده جائز و حضرت الله حقنده محالدر و لهذا تأویل
حدیث مذکورده دیدیلرکه یعنی تحقیق حضرت الله ملول اولان کمسنه
معامله‌سنی ایدوب سزدن فضل و ثوابنی کسمز تا سز عملدن کسلوب
رجادن ملول اولمدقجه حاصلی سز عملده اولدقجه حضرت الله ثواب
ویرمکدن فراغت ایتمز و سز عملدن فتور کلوب فارغ اولدقده
اولدقجه ثواب ویرمکدن فارغ اولور پس ملالی حضرت الله تعالی یه



اسناد مشاکله قبیلندندر و جزاء سیئة سیئة قولی کبی
تعضیلدر دیدیلرکه چونکه حق سبحانه و تعالی عملدن ملول اولوب
فارغ اولان کمسنه‌دن ثوابنی قطع ایدر قطع ثوابه ملالی تعبیر
اولنمغله قطع ثوابه اطلاق اولندی شیئه سببنک اسمیله تسمیه قبیلندندر
و بو قول اشبهدر قوالدر بیضاوی دیدیکه ملال بر فتوردر و مستلکدرکه
بر عمله چوق سعی ایتمکدن حاصل اولوب اوله عملدن اوصانوب اندن
اعراض ایجاب ایلر و بو طرزه فتور متغیر اولان حوادثه حالیدر
قدیم اولان حضرت الله بی زوالک انکله صفتلنمق محالدر پس بو مقامده
ملالدن مراد ما یؤول الیه ملالدر یعنی حضرت الله سزدن نشاط و
انبساط بولنه عملکزک ثوابنی سزدن تفضل ایتمز پس چونکه سز
عملده یورولمه سز عملدن فارغ اولوب و قورک زیرا سز اکه
عبادتی فتور و ملال ایله ایدرسز الله تعالینک سزکله معامله‌سی
ملول اولان کمسنه‌نک معامله‌سی کبی اولور تعضیلدر دیدیلرکه
بو مقامده اولان کلمه حتی واو معناسنه‌در یعنی حضرت الله بیوق جهله
ملول اولمز و کا ابدا فتور کلمز سز ملول اولوب یورولورسکز و فتور

زيرا حضرت الله تعالى ملالدن منزهدر وبعض طرقده كلفوا من العمل
ما تطيقون فان الله تعالى لا يمل من الثواب حتى تملوا من العمل لفظيله
طبرى سورهٔ مزمل تفسيرنده ايراد ايلدى وسيوطى جامع الصغيرده
عليكم من الاعمال بما يطيقون فان الله لا يمل حتى تملوا لفظيله
عمران بن حصيندن طبرانيدن روايت ايلدى وكان احب ذلك
الى رسول صلى الله عليه وسلم لفظ احب رفع ونصب ايله روايت
اولنمشدر لكن اصل نسخه‌ده نصب ايله ضبط اولنمق نقل اولنمشدر
الذى يدوم صاحبه موصول مع صلته دفع ونصب ايله اولمق
محتملدر يعنى رسول اكرمك زياده سوديكى عمل اول عمل ايدى كه
صاحبى اول عمله مداومت ايليه مخفى اولميه كه بو مقامده مداومتدن
مراد مداومت عرفيه‌در كه اكثر اوقاتده مواظبت معناسنه‌در زيرا مداومت
حقيقيه كه جميع ازمنه‌يه شامل‌در عبادك مقدورى دكلدر والله اعلم
الحديث الخامس عشر حدثنا ابو هشام محمد بن يزيد الرفاعى راءنك
كسريله‌در حدثنا ابن فضيل تصغير صيغه‌سيله ومنكودر عن الاعمش
عن ابى صالح قال سألت عائشة وام سلمة سألت متكلم وحده صيغه‌سيله

دالك كسرى وفانك تخفيفله
دفاعه بولنسبتدركه
جد حمد جهنيدر
بوطن در
صح



اولور ايسه عائشه نصب ايله مفعول اولور ومجهول ومؤنث صيغه‌سيله
اولورسه نيتكيم بعض نسخه‌ده بو وجهله ضبط اولنمشدر عائشه رفع ايله
قائم مقام فاعل اولور اى العمل كان احب الى رسول الله صلى الله
عليه وسلم قالتا ما ديم دالك كسرى وميمك فتحيله ماضى مجهول عليه
ولو قل يعنى ابو صالح ديديكه عائشه وام سلمه‌دن سؤال
ايتدمكه رسول اكرمه قنقى عمل محبوب ونه كونه عملى سوور ايدى
ديو جواب ويرديلركه صاحبى اكا مداومت ايليه اكرچه اول عمل
از ايسه دخى زياده مداومت ولنان عمل قليل منقطع اولان
عمل كثيردن خيرلودر وقليله مداومت ايله ذكر واخلاص دائم ونجه
ثمرات مواظبته متفرع اولور والله اعلم الحديث السادس عشر حدثنا
محمد بن اسماعيل البخارى حدثنا عبد الله بن صالح حدثنى معاوية
بن صالح عن عمرو بن قيس انه سمع عاصم بن حميد الاشجعى كه اول مشاهدك
خيرلرى ايدى ومعمرين دندركه تيمشى اوچ تاريخنده عبد الملك
بن مروان خلافتنده شامده وفات ايتدى يقول كنت مع رسول
الله صلى الله عليه وسلم ليلة تنوين تعظيم ايچوندر كويا كه مراد

تصغير صيغه‌سيله‌در
قال سمعت عوف بن مالك صح

ليلة قدر ورد فاستاك ثم توضأ ثم قام يصلي مريداً للصلوة معناسنده

فقمت معه يعني معاويه عمرودن تحديث عمرو دينيكه عاصم

عوف ابن مالكدن شويله استماع ايتديكه عوف دينيكه ليالى

مباركه دن بر كيجه رسول اكرم ايله بيله بولندم كه رسول اكرم اولا مسواك

استعمال ايدوب صكره ابدست آلدي يا خود حين مضمضه ده مسواك

استعمال صكره بقيه وضوئني تكميل ايتدي صكره نماز مراد ايتديكي

حالده نمازه قالقدي بن دخي انكله بيله قالقدم معه لفظنده

نوافلده اقتدا جائز اولدوغنه دليل وارددر فبدأ يس رسول اكرم

نيت ايله يا افتتاح تكبيري ايله نمازه شروع ايتدي فاستفتح البقرة

وسورهٔ فاتحهٔ قرائت ايتدكدن صكره سورهٔ بقره يي قرائته باشلادي

فلا يمر بآية رحمة الا وقف فسأل وسورهٔ مزبوره ده

بر آيت رحمت كلز ايدي الا كلدكده طوروب اثناغي تجمز وحضرت اللهدن

رجا ايدر ايدي ولا يمر بآية عذاب الا وقف فتعوذ وبر آية عذاب كلز

ايدي الا كلدكده طوروب عذابدن حضرت الله صيغينور ايدي

مخفي اولميه كه بو كيفيت رسول اكرمدن صلوة نافله ده روايت



اولنمغله نافله قيلندقده بو كيفيته رعايت ايتمك مندوب اولور

صلوة فرضده مندوب اولمز شيخ ابن حجر دينيكه قرآن تلاوتي ايدن

كمسنه كيفيت مزبوره وانك كبي شيلره رعايت ايتمك مندوبدر

فسبح باسم ربك العظيم كبي آية تنزيهه كلدكده تسبيح ايليه واسئلوا

الله من فضله ديدكده اللهم اني اسئلك من فضلك ديو دعا ايليه ثم

ركع استفتح اوزرينه معطوفدر وسورهٔ بقره سورهٔ

طويله اولمغله زمان قيام وقرائتدن زمان ركوع متأخر اولديغي

ايچوندر ثم ايله عطف ايلدي فمكث اصل نسخه ده فتح كافيله

ضبط اولندي ديو نقل اولندي لكن اكثر قرائة ضم كافيله در

راكعا بقدر قيامه يعني رسول اكرم حال قيامده طوردوغي

مدت قدر طوردي ويقول في ركوعه سبحان ذي الجبروت والملكوت

والكبرياء والعظمة وحال ركوعنده بو كلماتي اوقور ايدي يعني بن نقايصدن

تنزيه ايدرم قهره معروف اولان ملك صاحبي ولطفه معروف

اولان ملك صاحبي يا خود ظاهر باطن تصرف صاحبي وذات

جهتندن وصفت جهتندن بيوكلوك صاحبي ثم سجد بعد ركوعه

ويقول في سجوده سبحان ذي الجبروت والملكوت والكبرياء والعظمة
ركوعدن صكره سجده ايدوب حالا سجده ده حال ركوعده طوردوغي
مدت قدر طوردي حالا بو كلماتي كالاول اوقور ايدي ثم قرأ آل
عمران ركعة اولى تمام اولوب ركعة ثانيه ده قالقدقده سورة
آل عمراني اوقودي ثم قرأ سورة سورة ركعة ثانيه دن صكره
ركعة ثالثه ده بر سوره و ركعة رابعه ده بر سوره اوقودي مخفي اولميه كه
صكره ذكر اولنان لفظ سورة اول ذكر اولنان سورة لفظينك تأكيدي
دكلدر بلكه سابقا مرور ايدن حذيفه حديثي قرينه سيله سورة و سورة
تقديرنده در يفعل مثل ذلك ورسول اكرم ركعة ثانيه و ثالثه
ورابعه ده ركعة اولى ده ايتديكي كبي ايدر ايدي كه قيام و قراءة و ركوع
و سجود و تسبيحه كالاول رعايت ايدر ايدي و بو حديثده رسول اكرمك
درت ركعتده بر صلوة نافله ده سلام ويردكلري فهم اولنور امام
ابو حنيفه قولني تأييد ايدر ميرك ديديكه بو حديثك عنواني
بابه نسبتي ظاهر دكلدر شويله ظن اولنور كه بو مقامده تحرير ايدنلرك
تساهلندن سهو نشأت ايتمش اوله حكايت اولنديكه بو حديثلر

بعض

بعض نسخه ده باب عبادة ذكر اولنان حذيفه حديثندن صكره واقع اولمشدر
صوابه اشبه اولان بودر والله اعلم وصلى الله تعالى على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين

باب ما جاء في قراءة رسول الله صلى الله عليه وسلم بعض نسخه باب
صفة قراءة و بعضنده باب ما جاء في صفة قراءة واقع اولمشدر يعني بو باب
رسول اكرمك قرآن عظيم قراءة ايتمه سنك كيفيتي بياننده در مصنف
بو بابده سكز حديث ذكر ايلدي الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد
حدثنا الليث عن ابن ابي مليكة عن يعلى ابن مملك ميم اولينك فتحي
و ميم مليكه تصغير صيغه سيله در سينك سكوني بعده لامك فتحي بعده كاف
ايله در انه يعلى سأل عن ام سلمة عن قراءة رسول الله صلى الله عليه
وسلم فاذا حرف فا عطف و اذا مفاجاة ايچوندر كه سؤال عقيبنده
جوابه تصدي و مبادرة ايتديكني افاده ايدر هي ام سلمة اجعلدر
تنعت عينك فتجيل نعت دن مأخوذدر وصف معناسنه قراءة مفسرة
سين مفتوحه نك تشديديله فسردن مأخوذدر بيان و ايضاح معناسنه ميرك
ديديكه تفسير دخي بو معنايه در حرفا حرفا كلمة كلمة معناسنه مفسره نك
مفعول مطلقيدر مبينة هذا النبيين قول سنده مأخوذدر

مفصل تاولمنده يعني يعلى ام سلمه دن رسول اكرمك قرآن عظيم

قراءة ايلدوكنك كيفيتندن سؤال ايتدكده ام سلمه على الفور

كلمة كلمة مرتل ومبين قرائتى وصف ايتدى يعنى رسول اكرمك قرائتى

كبى ترتيل وتبيين ايدرك قرائته بشلدى تنعت قراءة قوله وجهها

تصف الجمال قبيلندن اولور والله اعلم الحديث الثانى حدثنا محمد بن بشار

حدثنا وهب بن جرير بن حازم حدثنا ابى عن قتادة قال قلت لانس

بن مالك كيف كان قراءة رسول الله صلى الله عليه وسلم قال مدّا

مصدر صيغه سيدركه ذات مد تقديرنده در ياخود فعل محذوفك

مفعول مطلقى در يمدّ مدّا تقديرنده ونته كيم يمدّ مدّا لفظيله روايت

ايلدى وجزرى تصحيح مصابيحده وصلا وكذا اصياد ايتدى يعنى قتاده

ديديكه حضرت انسدن رسول اكرمك قرآن عظيم قراءة ايتمه سنك

كيفيتندن سؤال ايتدم جوابنده ديديكه رسول اكرمك قرائتى

مدّ صاحبى ايدى يعنى حروف مدّ ولين ده وفصول وغاياتده تطويل ايدر

ايدى ايدى وهر حرفه كركى كبى حقنى ويروب خصوصا كه ايكى ساكن جمع اولان

وقفده اشباع ايدر ايدى وحدّ فرغير موجب مدّده مبالغه ايلدى

ايدى دعيك دكلدر جمع الوسايل صاحبى بعض مشايخدن نقل ايدر كه

مددن مراد مد زماندر يعنى رسول اكرم بو مرتبه تجويد وترتيل وحروفى

تمكين وحركاتى تتميم ايدر ايديكه زمان قرائتى اوزاتور ايدى بخارى

مدّا لفظندن صكره ثم قرأ بسم الله الرحمن الرحيم يمد ببسم الله ويمد

بالرحمن ويمد بالرحيم لفظنى دخى ذكر ايلدى شيخ ابن حجر ديديكه

يعنى لفظة جلاله ده اولان هادن اول لامى والرحمن ده اولان

نوندن اول ميمى ورحيمده اولان حاى مدّ ايدر ايدى وكتب قراءة

بو خصوصه متكفل اولمغله بو مقامده اطنابا اولنمدى والله اعلم الحديث

الثالث حدثنا على بن حجر انبأنا يحيى بن سعيد الاموى همزه

نك ضمى وميمك فتحيله بنى اميه يه نسبتدر عن ابن جريج ايكى جيم وتصغير

صيغه سيله در عن ابن ابى مليكة عن ام سلمة قالت كان النبى صلى الله

عليه وسلم يقطع قراءته تقطيعدن مأخوذدركه بر شيئى قطعه قطعه

ايتمكه دركو يعنى ام سلمه ديديكه رسول اكرم قرآن عظيم قراءة ايلدكده

قرائتنى قطعه قطعه ايدر ايدى وتقطيعك كيفيتنى بيان ايدوب ديديكه

يقول الحمد لله رب العالمين ثم يقف مثل الحمد لله رب العالمين

ايدى

دیوب طوردی ثم یقول الرحمن الرحیم ثم یقف صکره الرحمن الرحیم
دیوب ینه طوردی ایدی و سائر سوره‌لرده دخی هر آیه باشنده طوروب
قراءة ایدر ایدی امته تعلیم ایچون اگرچه بعض موضعده توقف ایتمکله
صفة موصوفندن منقطع اولور ایدی لکن آکا نظر ایتمیوب رؤس
آیاتده توقف ایدرک قراءة ایدر ایدی لهذا حلیمی و بیهقی دیدیلر که
آیه تمام اولدقده توقف ایتمک سنتدر مابعدینه تعلقی دخی اولور ایسه
رسول اکرم هر آیه تمامنده مابعدینه تعلقی دخی اولور ایسه توقف ایتدیکی
ثابت والسنتدر و بعض قرائك اولی اولان کلام بیری بریندن منفصل
اولان محلده توقف ایتمکدر دیدکلری سنتدن غفلتدن ناشیدر بلکه
اولی اولان رسول اکرمه اتباعدر و بو حدیثده بسمله فاتحه‌دن
اولمدوغنه اشعار واردر زیرا اگر فاتحه‌دن اولسیدی ام سلمه
الحمد لله ایله بدأ ایتمز ایدی نتهکیم امام ابو حنیفه و امام مالك قتنده
بسمله فاتحه‌دن دکلدر وكان يقرأ مالك يوم الدين و دخی بو آیتی
ابتدا ایدوب قراءة ایدر ایدی معلوم اوله که جمهور ملك قراءة
ایدیلر الفك حذفیله اکثر نسخ شمائلده مالك الف ایله واقع

اولمغله

اولمغله بعض شراح دیدیلر که مقصود رسول اکرم احیاناً مالك الف
ایله قراءة ایدر ایدی دیمکدر و سید جمال الدین‌دن نقل ایتدیکه
صواب اولان ملك در الفك حذفیله نتهکیم مصنفك جامعنده
اولان کلامندن و اصفهانینك شاطبیه شرحنده دیدیکی کلامندن
فهم اولنور پس بو کتابده مالك الف ایله کتابتی سهودن ناشیدر والله
اعلم الحديث الرابع حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا الليث عن معاوية
ابن صالح عن عبد الله بن ابی قيس قال سألت عائشة عن قراءة
النبی صلى الله عليه وسلم أكان يسر بالقراءة ام يجهر یعنی عبد الله
بن ابی قیس دیدی که حضرت عائشه‌دن رسول اکرمك قرآن عظیم
قراءتنك کیفیتندن سؤال ایتدم که رسول اکرم قرآن عظیمی اخفا ایله
می قراءة ایدر ایدی جهر ایله می قراءة ایدر ایدی دیو دیدیم
دیدی که مصنف بو کتابده قرائتی مطلق ذکر ایدوب بو زمان ایله
تقیید ایتمدی لکن جامعنده باب القراءة فی اللیل دیدیکی محلده
بعینه اسناد مذکور ایله سألت عائشة رض کیف کانت قراءة النبی صلعم
باللیل لفظیله ایراد ایلدی و دخی دیدی که لفظ اسرك با ایله استعمالی

فصیح دکلدر مطرزینک دیدیکه اسر الحدیث اخفاه واما اسر بالحدیث
بزیادة البا، فهو سهو وخطاء ولمنودر بو مقامده بازده سی نساخدن
سهو اوله یاخود مسائل مذکوره اهل لغة عندنده اولیه عصام بانی معناسنه
در بستر الصوت فی وقت القراءة تقدیرنده دیدی والله اعلم نحوی اولکه
بو مقامده کیفیتدن سؤال اولنان قراءتدن مراد تعوذ وبسمله
دن غیریدر والا ما بعدنده اولان جواب ملایم اولمز قالت عایشه
كُلُّ ذَلِكَ قَدْ كَانَ يَفْعَلُ لفظ کل رفعله روایت واصولده معتبردر
دخی رفعله ضبط اولنمشدر پس یفعل تقدیرنده اولور ونصب ایله
اولور ایسه عاید تقدیرنه حاجت قالمز زیرا نصب علی الاضمار
قبیلندن اولور رُبَّمَا أَسَرَّ وَرُبَّمَا جَهَرَ یعنی عایشه رض جوابنده
دیدیکه رسول اکرم قرآن عظیمی اخفا ایله وجهر ایله قراءة ایتمکده
هر برینی یدر ایدی که کاهی اخفا ایله وکاهی جهر ایله قراءة ایدر
ایدی ومحتملدرکه بر کیجه کاهی اخفا وکاهی جهر ایله خود بر کیجه اخفا
وبر کیجه جهر ایله قراءة ایتمش اوله پس ربما اسر قولی ما قبلنده اولان
اجمالک تفصیلی واخفا وجهر مساوی اولدیغی تصریحیدر حاصلی



کیجه لمارنده اخفا وجهر قراءة مساویدر لکن افضل اولان
جهر ایله قراءتدر دیدیلر وخارج صلوةده افضل اولان اخفا
میدر جهر میدر دیو اختلاف اولنمشدر لکن خشوعه اوفق وریا
دن ابعد اولدیغی ظاهردر فَقُلْتُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً
سینک وعینک فتحلریله اتساع معناسنه در ضیق مقابلی یعنی عبد الله
بن ابی قیس دیدیکه عایشه دن بو جوابی ایشتدکده عظیم ممنون
اولوب حمد ایتدم یعنی حمد اولسون الله عظیم الشانه درکه هر شیده
وسعت خلق ایدوب بنده لرینی تضییق ایتمدی مثلا قراءة قرآن
خصوصنده همیشه اخفا وهمیشه جهر ایله امر ایتدی اکر ایکی
حالدن بری تعیین اولنسه مشکل اولور ایدی زیرا طبیعت
هر وقتده اخفایه وهر زمانده جهره میل ایتمز روایت اولندیکه
حضرت ابو بکر رض همیشه اخفا ایله قراءت ایدوب أُنَاجِي رَبِّي
وَهُوَ قَدْ عَلِمَ حَاجَتِي دیر ایدی یعنی ربمه مناجات ایدرم ربم بنم
حاجتمی بیلور حضرت عمر رض همیشه جهر ایله قراءة ایدوب أَطْرُدُ
الشَّيْطَانَ وَأُوقِظُ الْوَسْنَانَ دیر ایدی یعنی شیطانی سوررم

ونائم اولنلری ایقاظ ایدردم چونکه ولا تجهر بصلوتك
ولا تخافت بها وابتغ بین ذلك سبیلا آیه کریمه سی
نازل اولوب رسول اکرم جهر ایله اخفا ما بیننده سبیل وسط
رعایة ایتمکله مامور اولدیلر حضرت ابو بکره بر از جهر ایله وحضرت
عمره بر از اخفا ایله امر ایتدیلر زیرا هر خصوصده اعتدال اولی
وهر بابده اقتصاد احری در بعضیلر آیه کریمه نك معناسنده دیدیلر
که جمله نمازلرکده مخافت وجمله سنده جهر ایتمه بلکه بو ایکیسنك
ما بیننده سبیل وسط اتخاذ ایله ایله یعنی کامی اخفا ایت وکامی
جهر ایله دیمك اولور والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا محمود بن غیلان
حدثنا وکیع حدثنا مسعر میمك کسریله وسینك سکونی وعینك فتحیله
در عن ابی العلاء العبدی که عبد عینی مهمله نك فتحی وبای موحده
نك سکونی ایله در بعضی نسخه ده العنوی واقع اولدی عن یحیی بن
جعدة عن ام هانئ که اخوندن همزه ایله حضرت علی نك همشیره
سیدر قالت کنت اسمع قراءة النبی صلی الله علیه وسلم باللیل وانا
علی عریشی صاحب نهایه دیدیکه عریش سایه یاپلدیکه آلتنده

اوتورورب کولکه لنورلر وصاحب مغرب اوزرنده اصمه قونق
ایچون یاپدقلری شیئه دخی دیرلر دیدی که ترکیده کوره وقه وفارسیده
کت دیرلر جمع عرش وعریشس کلور واوزرنده یاپدقلری
سریره عریش وعرش دیرلر نسائی روایتنده وانا علی عرشی
واقع اولدیکه مراد سریر اولور ابن ماجه ده قالت کنا نسمع قراءة النبی صلعم
فی جوف اللیل عند الکعبة وانا علی عرشی یعنی ام هانی دیدی
که بن رسول اکرمك قرائت عظیم اوقودیغنی ایشیدر ایدیم
سریرم اوزرنده اولدیغم حالده مقصود رسول اکرمك جهر ایله
قرائت اوقودیغنی بیاندر والله اعلم الحدیث السادس حدثنا
محمود بن غیلان حدثنا ابو داود اخبرنا شعبة عن معاویة بن
قرة قافك ضمیدر رای مهمله نك تشدیدی ایله در قال سمعت
عبد الله بن مغفل فاء مفتوحه نك تشدیدی ایله در یقول
رأیت النبی صلی الله علیه وسلم علی ناقته یوم الفتح وهو یقرأ
انا فتحنا لك فتحا مبینا لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك
وما تأخر قال فقرأ ورجع جیمك تشدیدی ایله ترجیعدن مأخوذدر

وابن ماجه ده بو روایتله صح

تحسین و تضعیفده مدّ اشباع معناسنه یعنی معاویه دیدیکه مغفّل
اشتدم دیدیکه رسول اکرم فتح مکّه کونی کورمکه ناقه سنه سوار
اولدی یعنی حالده سورهٔ فتحده مقدار مذکوری قراءة ایدر ایدی
قراءة ایدر بغایة نظم کریم کوزل ایدوب کلمة بعد کلمةٍ تزیین ایدی
و محتملدرکه مقصود سورهٔ فتحی آخرینه دك قراءة ایتدی دیمك
اوله ایکی بیر روایتده واقع اولدی وزیّنوا القرآن باصواتکم حدیث
صحیح توجیهده تحسین مراد اولندوغنه موافقدر یعنی قرآن عظیمك
زینت و حسنی کوزل ادا ایله اظهار ایدك ولکل شئ حلیة وحلیة
القرآن حسن الصوت حدیثی معنای مذکوری مؤیّددر بنجی
واحمد روایت ایتدیلرکه ما اذن الله لشئ کاذنه حسن الصوت
یتغنّی بالقرآن یجهر به اذن استمع واذن ذلك فعیله استماع
معناسنه در یعنی حضرت الله رسول جهر ایله قراءة ایدن خوش آوازی نبی استماع ایتدیکی
استماع ایتدیکی روایت اولندیکه ابو موسی الاشعری بر کیجه قرآن تلاوت
ایدر ایکن رسول اکرم کلوب وراء پرده دن استماع ایدوب صکره
دیدیکه یا ابا موسی سنی قرآن اوقور ایکن استماع ایتدم ابو موسی

دیدیکه یا رسول الله اکر سزك استماع ایتدیکوزی بلسیدم ایدیم
حسن صوت ایله قرآنی تزیین ایدر ایدیم و رسول اکرم ابو موسی
حقنده لقد اوتی هذا مزمارًا من مزامیر آل داود دیو بیوردیلر
یعنی ابو موسی یه حضرت داودك آوازندن بر آواز احسان اولندی
پس لفظ آل مقحم اولوب حضرت داودك خوش آوازندن مراد
نفس اولدی یعنی مشهوردر صاحب مواهب روایت ایتدیکه حضرت
داود علیه السلام بنی اسرائیل بعضی سنه قرائت ایتمك مراد ایتدکده یدی کون
اکل شرب و جماعدن متوالیا پرهیز ایدوب حضرت سلیمانه شویله
امر ایدر ایدیکه اطراف اکناف و جبال و آجام و بیابانه منادیلر
کوندروب داود علیه السلام فلان کونده مجلس وعظ عقد ایده جکدر اول کونده
جمله حاضر اولهلر دیو پس یوم موعود معهود اولدقده صحرایه بر منبر
وضع ایدوب حضرت داود اول منبره صعود ایدوب و حضرت سلیمان
یانینده طوردی واطرافنده انسان و جن و وحوش و طیور و مخدرات
نجه خواتین جمع اولوب حضرت داود نقطه یو کادکری دابو آماده
احاطه ایدرلر ایدی اولا حضرت الله تعالی یه حمد و ثنا ایتمکه شروع

ایدکده نیجه کسنه لر غلبهٔ وجد وحال ده کوریبا حیوانلرده جان ویرمکله
حضرت جانبخش تسلیم ایدرلر ایدی بعده ذنوب احواللرینی وانک مقابله
سنده اولاجق مکافات وجزاسنی ذکر ایدوب دیده لرندن اشک
خون الود ریزان ایتدکده بعض کسنه لر دخی جان شیرینه وداع ایدرلر
ایدی حاصلی هنکامنده کثیر ودا دجل بیرم للله کوم اولور ایدی که حضرت
داودک دخی بیهوش اولوب سرایله سعادتخانه سنه نقل ایدرلر
ایدی ودخی حدیث شریفده لیس منا من لم یتغن بالقرآن دیو وارد اولمشدر
یعنی بر کسنه قرآن تلاوت ایتدکده تحسین صوت وتحزین قلب
وتنشیط روح وتجمیل تلاوت ایتمیه بزم اهل ملتمزدن یا خود بزم
اهل سنت طریقتمزدن دکلدر بعضیلر معنای حدیثی شویله بیان
ایدیلر بر کسنه قرآن عظیم ایله اساوتشیاده مستغنی اولمیه
وانکله کندویه غنا کلمیه اول کسنه دخی بزدن دکلدر دیرلر دیدیکی ترجیع
قرائتده ضروب حرکاتک تقاربی حدود اصلنده ترد یدر دیمکدر وترجیع
صوت بوغازده صوتی تردید ایدوب کزدر مکه دیرلر وعبد الله بن
مغفل بو معنانی تفسیر ایدوب أ ا أ دیدیکه اولا همزه مفتوحه



بعده ساکنه بعده همزه مفتوحه ایله دردر دخی حدیث بابنده واقع
اولان رسول اکرمک ترجیعنده ایکی احتمال واردر بیری بو در که
رسول اکرم ~~ترجیعنده ایکی احتمال واردر~~ اولوقتده ناقه
یه سوار اولمغله ناقه انلری تحریک ایتدیکی ایچون آواز
لرنده ترجیع اولمش اوله ویری دخی بودر که مدّ موضعنده اشباع
ایدوب ترجیع ایتمش اوله لکن سیاق حدیثه مناسب اولان احتمال
ثانیدر قال شعبة وقال معاوية ابن قرة لولا یجتمع الناس علی لاخذت
لشرعت معناسیدر لکم فی ذلک الصوت وقال آو کلمه سی شعبه نک
ایچوندر وقال کلمه سنده ضمیر مستکن معاویه یه راجعدر کویا شعبه دیدی که
معاویه فی ذلک الصوت دیدی یا خود فی ذلک اللحن دیدی انده
شکم واردر اکرچه لحن دخی صوت معناسنه در بعضیلر نغمه معناسنه در دیدیلر
لحن فی قراءته تطریب وتعریب یعنی خوب اواز ایله قراءت ولغت عربیه
فصیحه یه رعایت ایلسه بعضیلر لحوق والحان لحنک جمعیدر دیدیلر
تطریب وترجیع صوت ایدوب قراءت وشعری تحسین دیمکدر
یعنی شعبه دیدیکه معاویه رسول اکرمک سورهٔ فتح قراءتی وترجیع

ایتدیکی شئی دیرکده سکوه دیدیکی کبی اکو خلوص باشنده جمع اولوب
وبعض جهله انکار ایدرلر دیو خوف ایتمسم رسول اکرمک صوتی
ولحنی ایله قراءة ایدر ایدیم لکن قودقارنمکله بعض جهال انکار ایدوب
ومعصیته واقع اولور معلوم اوله کیم جمیع ولحن وتغنی ایله قراءة علما
عظیم اختلاف ایتدیلر لکن تغنی ایکی قسم اوزره اولدوغی معلوم اولسه
اختلاف مندفع ونزاع مرتفع اولور ایدی قسم اول طبیعت مقتضاسیدر که
بر کمسنه تکلف ونغمات ایتمکه مشق وادمان ایدوب ایتمیوب وغیریده
اصول وشعبات موسیقی یی تعلیم ایتمده اذا خلی وطبعه الحان ایلمکدر که
سلفک ایتدکلری وجایزدر دیدکلری بو معنایه اولان لحندر که
قاری مستمع بو وجه اوزره اولان قراءتدن متأثر ودموع اندن
بغایة متلذذ اولور قسم ثانی لحن تکلفی وتغنی تصنعیدر که
ادوار وموسیقی تعلم ایدوب کاه حسینی وکاه رهاوی دیو لحن
ونغمات ایله خوانندهلر کبی زیروبم قیلنلردر سلفک تجویز ایتمیوب
کریه عد ایتدکلری بو قسمدر والا بی تکلف الحان ممدوح ونغمات
مرغوبه وآواز دلاویز وصدای صحیح انکیز قرأت قراءتی امر ممدوح

اولدیغی محل شبهه دکلدر والله اعلم الحدیث السابع حدثنا
قتیبة بن سعید حدثنا نوح بن قیس الحدانی سیوطی دیدیکیحدانی
فتح وتشدید ایله حدانه نسبتدر که تمیمده بر قاردر وضم حدانه
نسبتدر که ازدده بر بطندر وبصره ده انلره منسوب بر محله
دروبو مقامده اکثر نسخهده حانک ضم ایله ضبط اولندی عن حسام
ابن مصك میمک کسری وصاد مهمله نک فتحیله وکافک تشدیدی
ایله در وحدیث مذکور مقطوع وحسام معهود ضعیفدر ذهبی
میزانده دیدیکه احمد مطروح دیدی وابن معین حدیثی لیس
بشیء دیدی ابو زرعه واهی الحدیث دیدی دار قطنی متروك ومن
مناکیره حدیث ما بعث الله نبیا الخ دیدی عن قتادة ما بعث الله
نبیا الا حسن الصوت وکان نبیکم حسن الوجه حسن الصوت
یعنی قتاده دیدیکه حضرت الله تعالی بر پیغمبر بعث ایتمدی الا خوب
روی وخوش آواز بعث ایلدی وسزك پیغمبریکز خوب روی وملیح
وخوش آواز وفصیح اولدی ومصنف بر روایتده وکان نبیکم احسنهم
صوتا لفظیله واقع اولدی دیدی یعنی سزك پیغمبریکز مبعوث اولان

پيغمبرلرده خوب روی وخوش آواز ايدی لكن بيهقی معراج حديثنده
روايت ايديكه رسول اكرم ديديكه ليلهٔ معراجده يوسفه اوغرادم
كوردمكه جميع مخلوقاتدن كوزلدر وحضرت الله ساير ناسى اوزرينه
تفضيل ايلمش قمرك ليلهٔ بدرده ساير كواكب اوزرينه اولان
فضلی كبی حديث مذكور ظاهرا مصنف روايت ايتديكی وكان نبيكم
احسنهم حديثنه منافی اولمغله مابينلرنده شو وجهله توفيق
ايتديلركه بيهقی حديثنده واقع اولان مخلوقات وناس لفظلرنده
مراد رسول ونبی محترم حضرت محمد عليه السلامدن صكره اولان
مخلوق وناسدر مطلق دكلدر على الخصوص بعض اصوليين عندنده
قاعدهٔ مقرره دركه متكلم اولان كمسنه كندو تكلم ايتديكی كلام
عاملك تحتنده داخل اولماز وكان صلعم لا يرجع يعنی رسول اكرم
اكرچه بغايت حسن الصوت ايدی لكن تغنی طريقيله ياخود قصدله
مقارن ترجيع ايتمز ايدی والله اعلم الحديث الثانی حدثنا عبد الرحمن
انبانا يحيى بن حسان حدثنا عبد الرحمن بن ابی الزناد
زانك كسرى بعده نونله ايلهدر عن عمرو بن ابی عمرو عن عكرمة

عن ابن عباس قال كانت قراءة النبی صلى الله عليه وسلم ربما يسمعها
من فی الحجرة وهو واو حاليه وضمير رسول اكرمه راجعدر فی البيت
صاحب ازهار ديديكه حجرهدن مراد صحن البيتدر وحجر حجره
بيتدن خاص دردير ميرك ديديكه حجرهدن مرادهما ينه بيت
دردر حاصل معنا ابن عباس ديديكه رسول اكرم عم قراءة ايتدكده
جهر ايله اخفا بيننده بر وجهله قراءة ايدر ايديكه كنديلری
درون خانهده اولدقلری حالده قراءة ايدرلر ايدی كاهی صحن
خانهده ياخود ينه درون خانهده اولان كمسنه استماع ايدرلر
ايدی زياده اخفا ايله قراءة ايتمزلر ايدی كه حتى صحن دارده اولان
كمسنه استماع ايتميه والله اعلم وصلى الله تعالى على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين

باب ما جاء فی بكاء رسول الله صلى الله عليه وسلم شيخ ابن حجر
ديديكه بكا بانك ضميله مقصوردر حزن ايله كوزدن ياش چيقمق معناسنه
وممدود كوز ياشی چيقمق حزن ايله ورفع صوت ايله ديو مابينلرينی
فرق ايتدی يعنی بو باب رسول اكرمك بكاسی حقنده وارد اولان
احاديث شريفه بياننده در مصنف بو بابده التی حديث روايت

ایلدی الحدیث الاول حدثنا سوید بن النضر اخبرنا عبد الله بن المبارك
حماد بن سلمة عن ثابت عن مطرف دیکسون وانک تشدیدی ایله‌ دور
وهو ابن عبد الله بن الشخیر شین معجمه‌نک کسری وخاء معجمه
نک کسری وتشدیدی ایله‌ دور عن ابیه که عبد الله دور صحابیدر قال
عبد الله اتیت رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو یصلی ولجوفه
ازیز همزه‌نک فتحی وزاء معجمه‌نک کسری بعده یاء مثناة تحتیه‌نک
سکونی بعده زاء معجمه ایله غلیان معناسنه تأکیده قینامق وفارسیده
جوشیدن درلر بعضیلر غلیانک وقتنده اولان صوتدر دیدیلر
کازیز المرجل میمک کسری ورانک سکونی وجیمک فتحیله دیک قدر
معناسنه یعنی اول چوملک که یا قزغان یا دموردن یاپلمش اوله لکن
ابن حجر مطلقا چوملکدر هر نه دن اولورسه اولسون دیدی
من البکاء زاجلیه وجبینه در یعنی عبد الله بن الشخیر دیدی که
رسول اکرمک حضورلرینه کلدیم نماز قیلارلر ایدی یعنی حالده و
درونلرنده اعلمقدن ناشی بر جوش وخروش وار که اتش اوزرنده
وضع اولنوب غلیان ایدن چوملکک جوش غلیانی کبی و بو حدیثه

رسول

اکرمک مقام عبودیتده خشیه وخضوعی درجه کماله
بالغ اولدیغنه دلیل واردر بخاری روایت ایتدی که رسول اکرم
بیورمشلردر که لو تعلمون ما اعلم لضحکتم قلیلا ولبکیتم کثیرا
یعنی بنم بلدیکمی سز بلسه‌کز هرکز کولمز وهمیشه اغلار ایدیکز
قال الله تعالی انما یخشی الله من عباده العلماء اما خوف وخشیه
ما بیننده شو وجهله فرق ایتدیلر که خشیه خوفدن خاصدر که
خشیه اول خوفدن عبارتدر که معرفت کامله‌دن ناشی تعظیمه مقارن
اوله والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمود بن غیلان حدثنا معاویة بن هشام
حدثنا سفیان عن الاعمش عن ابراهیم عن عبیدة عینک فتحی وباء موحده‌نک کسری
ایله‌دور عن عبد الله بن مسعود قال قال لی رسول الله صلی الله علیه وسلم اقرأ علی
یعنی عبد الله دیدی که بیوردیلر رسول اکرم بکا توجیه خطاب ایدوب که
یا عبد الله بنم یانمده قرآن تلاوت ایله دیو فقلت یا رسول الله اقرأ
علیك بن دیدیم که یا رسول الله بن حضورکزده قرآنی اوقویم
هم وحی ایتمزمی‌یم وعلیك انزل حال بو که قرآن سزه نازل اولدی
بو بلیه ایکن سزک یانکزده تلاوت قرآن ایتمم کستاخلقدر قال

علیه السلام انی احب ان اسمعه من غیری رسول اکرم دیدیلر که تحقیق
بن قرآنی غیریم کیمسنه اوقیوب استماع ایتمکی سورم ابن بطال دیدی که
رسول اکرمك بو قولی عرض قرآن سنت اولدیغنی اشعار ایچوندر محتملدر که
مستمع اولان کمسنه قرآنی اوقیان کمسنه دن زیاده معناسی تدبر ایدر نشاط
وانبساط ایله تفکر ایدر کمسنه دن زیاده ایتمکه قادر اولمغله رسول
امتثالاً سوره نساء یی تلاوت ایتمکه شروع ایتدم حتی بلغت وجئنا بك
علی هؤلاء شهیدا حتی سوره مزبوره نك شو آیتنه کلدوکم انی دخی وقوفدم
قال عبد الله دیدیکه فرأیت عینی النبی صلی الله علیه وسلم تهملان
کوردم که رسول اکرمك کوزلرندن یاش اقدی تهملان هملدن مأخوذدر سکون
ایله سیلان دمع معناسنه ضرب بابندندر مظهر دیدیکه فکیف اذا جئنا
من کل امة بشهید وجئنا بك علی هؤلاء شهیدا آیه کریمه سنك
معناسی اول کونده هر نبی نك امتی احضار اولنوب و نبیلری امتلرینك
نبیلرینی قبول یا رد ایتدکلرینه شهادت ایدرلر و یا محمد سکا و سنك
امتکه دخی معامله اولنه جقدر بو یله بر یوم عظیم الباسده حالك
حالی نیجه اولسه کرکدر ابن بطال دیدیکه رسول اکرم بو آیتی استماع



اندکره بکا اندکلری قرادن قیامتك اهوال شدایدینی و امتك کندولرینی
تصدیق ایتدکلرینه شهادتینی و اهل موقف ایچون شفاعت دعا ایده
جکنی تصور ایتدکلرندن ناشیدر و بو احوالك هر بری باعث طول بکا
اولدیغی ظاهردر دیدی شیخ ابن حجر دیدی که سبب بکاده ظاهر اولان
بودر که رسول اکرم روز قیامتده امتك عملرینه شهادت ایده جکنی
تفکر ایدوب و امتك عملری جمله صالح دکل ایمکله بعضی صالح المیوب
عذابه مفضی اولدیغنی ملاحظه بیوردقلرندن امتنه مرحمة بکا
ایتدیلر حنفی دیدی که حق سبحانه و تعالی طرفندن رسول اکرم سن انلره
شاهدسن دیو لطف خطابه مظهر اولمغله حاصل اولان سروردن
ناشی بکا ایتمه لری محتملدر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة
حدثنا جریر عن عطاء بن السائب عن ابیه کسائب در
عن عبد الله بن عمرو بن عاص انکسفت الشمس کسفت و انکسفت
بر معنایه در لکن قرآنده جوهری انکسفت لفظنی انکار ایدوب عامه یه
نسبت ایتدیلر و حدیث شریفك لفظی انك خلافنی مؤیددر کرمانی
دیدیکه کسفت الشمس والقمر دیرلر معلوم و مجهول صیغه لری ایله

وانكسفا وخسفا دد لوخانك فتحى وضم لە وانخسفا دد لوكبى جملەسى

بر معنايە در و دخى كسفت الشمس دد لوكاف ايلە وخسف القمر دد لر

خا ايلە جمهور ديديلر كە كسوف وخسوف شمس وقمرك ضولرينك

كلاً وبعضا ذاهب اولمەسيدر ديديلر وبعضيلر خسوف كونك

دهاى وكسوف كونك تغير يدر ديديلر شيخ ابن حجر ديديكە اصطلاح

فقهادە مشهور اولان كسوف شمس ايچون وخسوف قمر ايچون اولمق

در جوهرى افصح اولان بودر ديدى يوماً على عهد رسول الله صلى

الله عليه وسلم يعنى عبد الله بن عمرو ديديكە رسول اكرمك زمان

سعادت اقترانلرندە بر كونده كون طوتلدى بخارى عندندە مغيرە بن

شعبە حديثندە شول تفصيل واقع اولديكە كسفت الشمس على عهد النبى

صلعم يوم مات ابراهيم فقال الناس كسفت الشمس لموت ابراهيم فقال

رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى لم يكد كاد ديكاددن ماخوذ مضارع

منفى در لم يقرب معناسنە يركع يعنى رسول اكرم صلوة كسوف قلمق

ايچون قائم اولدى وقيامى بر مرتبە تطويل ايتديكە حتى ركوع ايتمكە

قريب اولمدى ولكن تاكيدە بو معنادن حتى ركوع ايتميە يازدى



بقره مقدارى قراءة ايتدى ديو تعبير اولنور كە طول قيامدن كنايەدر

ور واية اولنديكە ركعة اولده سورە بقره مقدارى قراءة ايتدى

ديو وما بعدى دخى اكە قياس اولنە ثم ركع فلم يكد يرفع رأسه

قيام مزبوردن صكرە ركوع ايتدى وركوعى دخى بر مرتبە تطويل

ايتديكە ركوعدن باشنى قالدرمغە قريب اولمدى ثم رفع رأسه

فلم يكد ان يسجد صكرە ركوعدن باشين قالدروب بر مرتبە

قومەيى تطويل ايتديكە قومەدن سجدە ايتمكە قريب اولمدى ثم

سجد فلم يكد ان يرفع رأسه قومەدن صكرە سجدە ايدوب سجدە

دخى بر مرتبە تطويل ايتديكە باشنى سجدەدن قالدرمغە قريب

اولمدى ثم رفع رأسه فلم يكد ان يسجد سجدە اولىدن صكرە

باشنى قالدروب بر مرتبە جلسەدە تطويل ايديكە سجدە ثانيەيى

ايتمكە قريب اولمدى شيخ ابن حجر ديديكە نسائى وابن خزيمه دخى بودى

طوتيقندن عطاء بن السائبدن بو وجە اوزرە تخريج ايتديلر وابن

خزيمه ثم رفع فجلس فاطال الجلوس حتى قيل لا يسجد تفصيلە تخريج

ايتدى بو دى اكرچە اخر عمرندە قريب مختلط اولدى لكن بو حديثى عطاء

بن السائب دن قبل الاختلاط استماع اتدیکی حدیث مذکورك
صحیح اوله‌یغی محل کلام در کلار وطرقدن بیر طریقده صلوة کسوفده
سجدتین ما بیننده تطویل جلوسه متعلق بیر شیئه وقوف الا بو
طریقده لکن امام غزالی جلوسک تطویلک ترکنه اتفاق
اولندی دیو نقل اتدی پس اتفاقدن مرادی اتفاق اهل مذهب
دیمک ایسه مسلمدر واتفاق طرق احادیث ایسه روایت مزبوره
ایله اکسیلور وار اولور ثُمَّ سَجَدَ فَلَمْ یَكَدْ اَنْ یَرْفَعَ رَأْسَهُ وتطویل
جلسه دن صکره سجدهٔ ثانیه‌یی اتدی و سجدهٔ بو مرتبه تطویل اتدیکه
باشنی قالدرمغه قریب اولمدی فَجَعَلَ یَنْفُخُ وَیَبْكِی و سجدهٔ ثانیه‌ده
دهانندن بیر حرف اظهار اتمدن نفخ ایدوب بکا اتمکه شروع وبعض
روایاتده وجعل ینفخ فی الارض وهو ساجد لفظیله واقع اولدی یعنی
سجده‌ده اولدیغی حالده زمینه اوفورمکه شروع اتدی دیمکدر دیدیکی
بو کیفیت رکعت ثانیه‌ده ایدی ویقول رب الم تعدنی ان تعذبهم
وانا فیهم ودخی دیر ایدی که سن انلره بکا وعد ایتمدکمی که بن قوم
میاننده اولدقجه سن انلری تعذیب ایتمیه‌سن دیو و بو کلامی وما کان الله



لیعذبهم وانت فیهم قوله کریمنه تلمیحدر رَبِّ اَلَمْ تَعِدْنِی اَنْ
لَا تُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ یَسْتَغْفِرُونَ وَنَحْنُ نَسْتَغْفِرُكَ یا رب پس بکا وعد
ایتمدکمی که سن بنم قومی تعذیب ایتمیه‌سن قوم استغفار اتدکجه حال
بو که بن سندن استغفار طلب ایدرم یوز حاصلی سن وعد
اتدك که بن قومیك ایچنده اولدقجه ودخی مادام که قومم
استغفار ایدرلر بن انلری تعذیب ایتمم دیو حال بو که بن حالا
ایچلرنده یم ودخی سکا استغفار ایدرز دیو سنك خلف
وعد خلاف عادتدر پس نیازمندز که انجاز وعد ایدوب تعذیب
ایتمیه‌سن مخفی اولمیه که حق سبحانه وتعالینك وعدنده خلفا ولمیه
جغنی علم ایکن رسولنه نیازمند اولدقلری امته تعلیمدر
هرچند حضرت الله طرفندن بر شیئه وعد کونیلوب صادر اولسه عبده
لایق اولان دوام تضرع ونیازدر ایتها الرسول نیازدن خالی
المممقدر خصوصا وعد نوعی بر شرطه مشروط اوله یا بیر قید
ایله مقید ولمو محتمل اوله جایزدر که شرط وقید خلل پذیر اولمش
اوله بخاری عنده فقام فزعا یخشی ان تکون الساعة لفظی زیاده

قيلندی يعنی حين كسوفده رسول اكرم فزع وفرياد ايلدرك قائم اولدی
حتی قيامت قوپر ديو خوف اولنور ايدی زيرا كسوف وقوع عذابه دلالت
ايتمكله رسول اكرم عذابك وقوعندن خوف اتدی **فلما صلى ركعتين**
**انجلت الشمس** پس چون رسول اكرم ايكی ركعت نماز قلدی شمس
اچيلوب كسوف دفع اولدی **فقام فحمد الله واثنى عليه** پس رسول
اكرم نماز قيلدیغی موضعده ياخود منبرده قائم اولوب حضرت اللهك
انعامنه شكر وذات صفاتنه ثنا اتدی نسائی سمره حديثنده وشهد انه
عبد الله ورسوله لفظنی زياده ايلدی **ثم قال ان الشمس والقمر آيتان**
**من آيات الله** ديديكه شمس وقمر حضرت اللهك وحدانيتنه وكمال
قدرتنه دلالت ايدن علامتلردن بعضيدر قال الله تعالى وجعلنا
الشمس والقمر آيتين يعنی بونلر عظمت شاننه ايله آفتاب ومهتابی قادر
حكيم اولديغنه دلالت ايدر علامتلر قيلدق مرور ايام وكرور اعوام
ايله نسق واحد اوزره سير وحركت ايتمه لری ايله صحيحين ده
لا ينخسفان لموت احد ولا لحياته لفظنی زياده قيلدی يعنی شمس
وقمر بر كمسنه نك موتی ياحيوتی سببيله منخسف اولمزلر ابن

حبان

حبان تخريج اتديكه رسول اكرمك ابراهيم نام فرزندلری بسندلری
وفات اتديكی كون شمس منكسف اولمغله بعض ناس زعم اتديلر كه ابراهيمك
وفاتی ايچون منكسف اولدی رسول اكرم زعم مزبورلرك دفعی ايچون
كلام مذكوری تكلم بيوردیلر **فاذا انكسفا** ضمير فاعل شمس وقمره راجع
اولوب شمسه نظر ايله لفظ كسوف وقمره نظر ايله مذكر صيغه سی تغليبا
اختيار اولندی **فافزعوا** زانك فتحی ايله فزع دن مأخوذ تضرع وخوف
معناسنه ديديكه مراد التجا ومبادرت وتوجه در ديدی **الی ذكر الله**
ذكردن مراد صلوة در اشتمال وعلاقه سيله بخاری روايتنده فاذا رأيتموها
فصلوا وادعوا واقع اولدی يعنی ودخی بيوردیلر كه اكر شمس وقمر منكسف اولور
ايسه اول وقتده اللهك ذكرينه يعنی صلوته مبادرة ايلك ورسول
اكرم فقط امر استحبابی ايله صلوة ايله امر ايدوب خطبه ايله امر اتمديكی
خطبه نك اول وقتده مشروع اولمدوغنه دليلدر علما ديديلر كه بو حديثده
اهل جاهليتك كواكبك وجه ارضده تأثيری وار ديو اتدكلری
اعتقادی رد واردر كه حتی آسماندن باران نازل اولدقده اهل جاهليت
مطرنا بنوء كذا ديوب مطری نوءه نسبت ايدرلر ايدی خطابی ديديكه اهل

[illegible]

جاهلیت اعتقاد باطللرینجه ایدی که کسوف شمس دوری زمینده موت
وضرر مثللو تغیراتك حدوثنه سببدر پس رسول علیه السلام بو اعتقادك
باطل اولدیغنه تنبیه ایدوب شمس وقمر سائر مخلوقات کبی حضرت الله‌ك
امرینه مسخر وحکمنه منقاد اولوب غیرلره ضرر ایصالنه قادر اولمدقلرندن
ماعدا کندولره عارض اولان ضررك دفعنه قادر اولمیوب بوقدر دیدیکی
ودخی اهل هیئت شویله زعم ایتدیلرکه کسوف وخسوف بر امر عادی
وحسابی مقتضاسنجه اوزره وقتلرنده مقدم ومؤخر اولمزلر
وزعم مزبور شوم جهلدر زیرا ولیکن ایکیسی اکر امر حسابی اولسه‌لر وقوعی
وقتنده فزع وتضرع اولنوب صلوة واعتاق مثللو خیرات ایله مأمور
اولمز ایدك صحیح بخاریده واقع اولدیکه فاذا رأیتم ذلك فادعوا وکبروا
وصلوا وتصدقوا. بو حدیثك مقتضاسی بودرکه تأثیر کسوفده خوف
اولنان احوال شدیده امور مذکوره‌یه مباشرت ایله مندفع اولور ابن
دقیق العید دیدیکه اهل هیئت دیدکلری کلام ایله حدیث مذکور
مابیننده تدافع یوقدر غایة مافی الباب کسوف بر امر حسابیدرکه
احیاناً واقع اولدقده حضرت الله عبادینی تخویف مراد ایتدیکی وقتده واقع

اولور

---

اولور لهذا رسول اکرم فزع وسائر وجوه بو ایله امر ایلدی والله اعلم
معلوم اولسون که علماء حنفیه عندنده صلوة کسوفك طریقی بودرکه
امام جمعه یاخود صلوة کسوف قیلمق ایچون جانب سلطاندن مأمور
اولان کمسنه کون طوتلدیغی وقتده نافله امامت ایدوب نافله
صورتنده ایکی رکعت نماز قیله یعنی اذان واقامت وجهر ایله
قیلمیه وخطبه اوقومیه وهر رکعتده بر کره رکوع ایلیه وهر رکعتده
دخی قرائتی تطویل ایلیه ونمازی اتمام ایتدکدن صکره آفتاب منجلی اولنجه
نیاز وتضرع ودعایه مشغول اوله واکر امام ویاخود شخص مأمور
بولنمز ایسه هرکس فرداً فرداً ایکیشر رکعت نمازی صفت مذکوره
اوزره قیله‌لر کذلك آی طوتلدقده وریح شدید اسدکده وظلمت
واقع اولدقده وشمسدن خوف عظیم اولدقده دخی وجه مشروح اوزره
نماز قیله‌لر والله اعلم. **الحدیث الرابع حدثنا محمود بن غیلان حدثنا**
**ابو احمد ثنا سفیان عن عطاء بن السائب عن عکرمة عن ابن**
**عباس قال اخذ رسول الله صلی الله علیه وسلم ابنة له تقضی**
تقضی قضادن مأخوذدر موت معناسنه‌در لکن مشرف موت اولمغله برید ایدن

قضی نحبه دیدکلری کبی بر کمسنه وفاته یتیشسه پس بو مقامده تقضی موت معناسنه‌در صح

تموت ايله تفسير اولنمغله اظهردر ديديكه قضانك مآلي بر شيئك منقطع
اولوب و تمام اولمه سيدر **فاحتضنها** احتضاندن مأخوذدر حضن
ادخال معناسنه كه حضن خاء مهمله نك كسري و ضاد معجمه نك سكونيله
توكيده قوجاق و فارسيده اغوش دردر پس احتضاندن قوجاقلامق
در اغوش كردن ايله تعبير اولنور **فوضعها بين يديه فماتت وهي**
**بين يديه وصاحت** بعض نسخه ده فصاحت واقع اولدي صيحه دن
مأخوذدر فرياد معناسنه **ام ايمن** كه رسول اكرمك حاضنه سي ويدلوندن
ميراث ايله آتش جاريه سي ايدي حديجه تزوج بيوردقلرنده
ازاد ايدوب كندو غلاملري زيده تزويج اتمشلر ايدي يعني ابن
عباس ديديكه رسول اكرم محتضره و موته مشرفه بو قزيني الينه
الوب قوجاقلادي و بر ساعت مقداري بو حال اوزره طوتوب
قارشوسنه قودي و قارشوسنده ايكن مزبوره فيزه جاني جانه
افرينه تسليم ايدوب قيزك وفاتندن ناشي ام ايمن صيحه و فرياد
و دفع صوت ايله بكايه باشلادي **فقال** ضمير مستكن مرجعي نيا ايچون
تابعي يعني عطا ديديكه **يعني** ده ضمير ابن عباسه راجعدر يعني



ابن عباس قايل ايله مراد ايدر **النبي صلى الله عليه وسلم** رسول اكرم
**اتبكين** همزه استفهام انكاري و خطاب مؤنث ابن ايمنه در **عند**
**رسول الله** مقتضاي ظاهر عندي ايدي لكن بو لفظ وجوده ابلغ
اولمغله اكا عدول اولندي زيرا بو تعبيرده ام ايمني بكادن منعك
علتني اشعار واردر يعني رسول اكرم ايمنك دفع صوتيله بكا ايتديكين
كوروب انكار طريقيله ديديكه يا ام ايمن سن حضور رسول الله
ده اغلارسين **فقال الست اراك** همزه نك فتحيله ابصار
معناسنه در **تبكي** جمله اراكك مفعولندن حالدر يعني ام ايمن مطلقا
بكا جائزدر فزع و فرياد ايله اولسون اولمسون ملاحظه سنده اولمغله
ديديكه يا رسول الله سن بني بكادن منع ايدرسين مع هذا بن سني
اغلاركن كوردم ايم مي يعني كوردم **قال ثم اني لست ابكي**
رسول اكرم ديديكه يا ام ايمن بن جزع و عدم صبر طريقيله اغلادم
و بني حضرت الله تعالى ويل و ثبور و صياح شللو شيلوده منع و نهي ايتمشدر
**انما هي** ضمير مؤنث بكايه راجعدر و بعني دمعه يا خود خبرا عتبار يله
**رحمة** يعني بنم كوزلومدن ديزان اولان قطرات اشك حزن قبيلندن

ناشیدر کندده قصدیوقدر وصاحبی انکیچون مواخذه اولنمز زیرا

اختیاری دکلدر بلکه منهی اولان جزع وعدم صبردر صحیحینده

رحمة لفظندن صکره جعلها الله فی قلوب عباده فانما یرحم الله

من عباده الرحماء لفظی زیاده قیلندی یعنی حضرت الله حق تعالی

بنده لرینک قلبلرینه وضع ایلدی وحضرت الله قوللرندن مرحمت

صاحبی اولنلره مرحمت ایدر وحدیث مذکور عایشه دن ما بکی رسول

الله صلعم علی میت قط وانما غایة حزنه ان یمسک لحیته یعنی رسول اکرم

هرکز بر میت اوزرینه اغلامدی ورسول اکرمک زیاده محزون

اولدقلرینک علامتی بو ایدیکه مبارک صقاللرینی یاپیشورلر ایدی

دیو وارد اولان روایته منافی دکلدر زیرا عایشه نک مرادی رسول اکرم

میته تاسف جهتندن اغلمزلر ایدی دیمکدر یوخسه مرحمت جهتندن اغلادیلر ایدی

دیمکدر وابراهیم وفاتنده دیدیکه ان العین تدمع والقلب یحزن ولا نقول

الا ما یرضی ربنا وانا علی فراقک یا ابراهیم لمحزونون دیو بیورر دقلری بو معنایی

تایید ایدر ان المؤمن بکل خیر یا ملا بسیدر وجار مجرور

محل رفعده انک خبریدر علی کل حال یعنی کامل هر خیره ملابسدر



هر حال اوزره زیرا انک نظرنده نعمت نعمت ومحنت محنتدر یعنی

هر حالده الله حمد ایدر ان نفسه تنزع مجهول صیغه سیله یعنی

نا موجود قبض معناسنه من بین جنبیه وهو واو حالیه در یحمد الله تعالی

تحقیق مؤمنک ایکی یانلرینک میاننده قبض وروحنک جاشریف

اخراج اولنور حال بوکه بو وقتده الله حمد ایدر وبو حالده

کندو یه خیرلو بیلور لان المؤمن تحفة المؤمن وهدیة الموقن دیرک

دیمیکنده وحدیث مذکور شول جمله روایت ایتدیکه فلما

احضرت بنت رسول الله صلی الله علیه وسلم صغیرة اخذها وضمها

الی صدره ثم وضع یدیه علیها فقبضت وهی بین یدی رسول

الله صلی الله علیه وسلم فبکت ام ایمن الحدیث وبو حدیث اشکالدن

خالی دکلدر زیرا بنت صغیره دن مراد حقیقة کندو بنت صغیره

سی اولور ایسه کیم ظاهر اولان بودر دیاسیو وحدیث وتواریخ

دیدیکلری کلامه مخالف اولور زیرا انلر اتفاق ایتدیلرکه رسول

اکرمک قزلری دورت ایدی وهر بری رتبه تزوجه بالغ

اولدیلر وحتی اکثری رسول اکرمک حیاتنده وفات ایتدیلر

لكن هيچ بيری صغيره دكل ايدی حاصل رسول
اكرمك قزلری جمله بيوك ايكن وفات ايتديلر واكر مجاز طريقيله
مراد قزينك بيوينك بنت صغيره سی اولور ايسه بو احتمال بعيد دكلدر
لكن بو معنی هركز كسته دن نقل اولنمدی الا احمد مسندنده اسامة بن
زيدن روايت ايتدی كه اتی النبی صلعم بامامة بنت زينب بنت رسول الله
صلعم وهی فی النزع فدمعت عينا رسول صلعم واحمدك بو روايتی اهل علم
وارباب اخبارك خبرلرينه مخالفدر زيرا انلر اتفاق ايتديلر كه امامه زوجهٔ
ابو العاصك زينبدن تولد ايتمش قزيدر كه رسول اكرمدن صكره بيوك
زمان حياتده اولوب حتی فاطمه زهرا وفات ايتدكدن صكره حضرت علی اني
تزوج ايتدی وحضرت علی قتل اولندقده حياتده ايدی لهذا احمدك
بو روايتنی شويله توجيه ايتديلر كه امامه مزبوره بغايت خسته
اولوب موته قريب ايكن كلوب رسول اكرم اول وقتده امامه نك يانينه
كلمش ايدی صكره حضرت الله تعالی رسول اكرمك شرف قدومی بركاتيله
افاقه وعافيه احسان ايلدی القصه حديث كتاب وحديث نسائيده
وهم واقع اولمشدر صواب اولان ابنه موضعنده ابن اولمق لازمدر كه

بنت ابی العاص من زينب

رسول اكرمك حقيقتده ابن صغيری قاسم وعبد الله وابراهيم كبی ذكور
بونلر رسول اكرمك حياتنده صغير ايكن وفات ايتديلر ياخود رسول
اكرمك قزی اوغلی مراددر مجاز اوزره ظاهر اولان بودر بلاذری انسابنده ديديكه
رسول اكرمك رقيه نام دختری حضرت عثماندن رض عنده عبد الله نام
بر فرزند كتورمش ايدی مزبور عبد الله رسول اكرمك قوجاغنده وفات
ايتمش ايدی ورسول اكرم انما يرحم الله تعالی من عباده الرحماء ديو بيورد
ديلر ويزار مسندنده ابی هريره حديثنده روايت ايتديكه فاطمه زهرانك
حضرت عليدن محسن نام بر اوغلی صغير ايكن رسول اكرمك حياتنده
وفات ايلدی والله اعلم بحقيقة الحال الحديث الخامس حدثنا محمد بن بشار
حدثنا عبد الرحمن ابن مهدی حدثنا سفيان الثوری عن عاصم
بن عبيد الله عن القاسم بن محمد عن عايشه ان رسول الله صلی
الله عليه وسلم قبل ۵۵۵۵ تقبيلدن مأخوذدر وميت
معناسنه در بو سوزی ايله تعبير اولنور عثمان بن مظعون ظاء معجمه ايله كه
عثمان مزبور رسول اكرمك رضاعا برادريدر مكه ده اون اوچ كمسنه
اسلامی قبول ايتدكدن صكره اسلامی قبول ايدوب بدرده حاضر اولمش ايدی

وهجرتك اوتوزاكی مرورنده ماه شعبانده مدینه ده وفات ایتدی
ومهاجرینك اول مدینه ده وفات ایدن عثمان بن مظعوندر وبقیعده دفن
اولندقده رسول اكرم انك حقنده نعم السلف هو لنا دیو بیوردیلر
فضلاء صحابه دن عابد ومجتهد ایدی وهو میت وهو یبكی یعنی
عایشه دیدیكه رسول اكرم عثمان بن مظعونی میت اولدیغی حالده
كوزلرندن یا ایكی كوزلرینك مابیننده اوپدی رسول اكرم اغلار اولدیغی حالده
صاحب مشكوة دیدیكه رسول اكرمك مبارك كوزلرندن جویا ایدی قطرات
اشك عثمان بن مظعونك یوزینه دوكلدی ابن الجوزی كتاب الوفاده
دیدیكه عایشه دن روایت اولندیكه عثمان بن مظعون وفات ایتدكده
رسول اكرم كلوب انك یوزندن بورنجكی قالدردی وایكی كوزلرینك اورته
سندن اوپوب بكا طویل ایله اغلادی وسریردن رفع اولندقده
طوبی لك یا عثمان لم تلبسك الدنیا ولم تلبسها دیو بیوردی
یعنی یا عثمان سن دنیایه لباس ودنیا سكا لباس اولمدی هن لباس لكم
وانتم لباس لهن قولنده كورلدیكی قبیلندندر اوقال كاشانی دیدیكه ضمیر مستكنه
راویه راجعدر پس كلمه او واحد دروتدن شك اولور وتحمل عیناه

تهراقان

تهراقان تانك ضمی وهانك سكونی یاهانك فتحیله اولدقده همزه دن بدل
اولوب ماضیسی هراق اولور وهانك سكونی ایله اولدقده ها مزیده اولوب
ماضیسی اهراق اولور كه اصلنده اراق ایدی بیهقی تاج ده الاراقة ریختن
مایع دیدی جوهری حكایت ایتدیكه اهراق الماء یهریق اهراقا افعال بابندن
لغتدر كه كذلك اهراق یهریق اهراقة فهو مهریق ومهراق دخی
لغتدر لكن بو لغتده اوزره ها عین الفعلدن اولان حركتك كلمه
سندن عوضدر زیرا اراق اصلنده اروق یاخود اریق ایدی واوك
یاخود یانك حركتی ما قبلنه نقل اولنوب واو ویا الفه قلب اولنوب
پس كلمه یه اوچ كونه تغییر طاری اولمغله ضعف عارض اولوب انی
جبر ایچون هایی زیاده ایتدیلر لكن صاحب نهایه دیدیكه هراقه ده
اولان ها اراقه ده اولان همزه دن بدلدر اهراقه اهراقا دیدكلری
بدل ومبدل منه ما بیننی جمع ایچوندر ایتدكلرندن ناشیدر یعنی
یاخود عایشه رسول اكرمك یاشی دوكلدیكی كبی محجوب اولمیه كه
جری النهر قبیلندن مجازا عبارت اوله لازم مدر والله اعلم
الحدیث السادس حدثنا اسحق بن منصور انبأنا ابو عامر حدثنا فلیح

فاتك ضم و لامك فتحی و یا، مثناة تحتیه نك سكونی ایله و هو فلیح مذكور
ابن سلیمان عن هلال بن علی عن انس بن مالك قال شهدنا ابنة لرسول الله
صلی الله علیه و سلم و رسول الله صلی الله علیه و سلم جالس علی القبر فرأیت
عینیه تدمعان یعنی انس دیدیكه رسول اكرمك بر قزینك جنازه سنده
حاضر اولدق حال بوكه رسول اكرم قبرك اطرافنده اوتورمش ایكن
كوردمكه مبارك كوزلرندن یاش سیلان ایدر بنت مزبوره دن مراد ام كلثوم
دركه والده سی خدیجه بنت خویلددر بعثتدن اول عتبة بن ابی لهب نام
زاده اولمش ایدی رسول اكرم مبعوث اولدقدن صكره ابو لهبك ابرامی
و رسول اكرمه عداوتی سبیله عتبه مفارقت ایتدی و هجرتك اوچنجی سنه سنده
رقیه بنت رسول الله وفات ایتدكده حضرت عثمان ام كلثومی تزوج
ایتدكده رسول اكرم بلده ده بولندی فقال ا فیكم رجل لم یقارف اللیلة
قاف و را و فا ایله مفارقتدن مأخوذ مضارع معلومدر صاحب نهایه
دیدیكه قرف الذنب و اقترفه دیرلر بر كمسنه كناه ایشلسه و قارف الذنب
دیرلر كناهه قریب و ملاصق اولسه و قرفه بكذا دیرلر اكر كناهی بر كمسنه یه
نسبت و كناهله تهمت ایلسه و قارف امرأته دیرلر خاتونیله مجامعه



ایلسه یعنی بو كلام اوزره بو مقامده مفعولی محذوفدر اولورم لم یقارف الذنب
یا خود لم یقارف امرأته تقدیرنده جامع الاصولده لم یقارف لم یذنب معناسنه
در دیدی ابن حزم لم یجامع معناسنه اولمق اوزره جزم ایدوب ابو طلحه رسول
اكرم حضورنده بن دون كیجه كناه ایشلمدم دیو تفاخر ایتمك مستبعددر
میرك دیدیكه بو وجهی تأیید ایدر بخارینك اوسطده و حاكمك مستدركنده
حماد بن سلمه نك انسدن روایت ایتدیكی حدیثك لفظی بودر لا یدخل القبر
احد قارف اهله البارحه طحاوینك حكایت ایلدیكی لم یقارف لفظی
تصحیفدر صوابی اولان لم یقاول دیدی یعنی غیریلر ایله كلاملاشماز
ایتمدی زیرا اصحاب عشادن صكره كلامی ردلو ایدی والله اعلم یعنی
رسول اكرم جنازه ده حاضر اولان صحابه یه خطاب ایدوب دیدیكه
ما بینكزده دون كیجه اهلی ایله مجامعت ایتمامش یا خود كناه اشلمامش
كمسنه وار میدر قال ابو طلحة انا دیدیكه بن یعنی دون كیجه بن مجامعت
ایتمدم و ذنب ایتمدم معناسی مستبعددر قال ثم انزل رسول اكرم قبره
سن نزول ایله فنزل فی قبرها پس ابو طلحه ام كلثومك قبرینه نزول ایتدی
ابو طلحه نك اسمی زید بن سهل الانصاری دركه كنیه سی اسمنه غالبدر

رسول اکرمك حضنده لصوت ابی طلحة فی الجیش خیر من مائة رجل
دیو بیوردیلر ویوم حنین ده یکرمی مقداری کافر قتل ایدوب سلبلرینی
اخذ ایلدی ومناقبی زیاده تقریردن بیروندر وبو حدیثده وفات
ایدن امرأه نك ولیسی جنبی کمسنه مزبوره نك قبرینه ایندرمکده
باس اولمدوغنه دلیل واردر کذلك امرأه یی رجالك قبرینه وضع ایتمه
سی دخی جائزدر زیرا بو مقوله شیئده رجال نسوانه زیاده قادرلردر
دخی اولیکه مقارفه دن مجامعت مراد اولندیغی صورتده رسول اکرم
دونکیجه مجامعت ایتمش کیمسه دیدوب ام کلثومك قبرینه اندرمه نك
حکمتی بودرکه بیوقاح کوندن مجامعت ایتمین کمسنه شهوتی فراموش
ایلدوب نفسنده مطمئن وقریب العهد مجامعت ایلین کمسنه محالطه
نسوانی کرکی خاطرندن چقمیوب ضمنده نفسنده مطمئن اولمز خصوصا
حضرت عثمانه ام کلثومك زوجی ایکن قبرینه عثمانی اندرمدیکی عثمانه
نوع قار رسول اکرمك خاطر مانده لیکی اولوب اکنه عتاب ایچون ایدی
زیرا روایت اولندیکه ام کلثوم وفات اتدیکی کیجه عثمان بر جاریه ایله
مجامعت ایدوب رسول اکرم بو خصوصه مطلع اولمغله بوکلامی نازل



قلب شریفلرینه غبار عارض اولمش ایدی پس رسول اکرم کلام مذکور ایله
عثمانه تعریض ایلدوب قبره ایندرمکلکه کوشمال ایتدیلر والله اعلم وصلی
الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء فی فراش رسول الله صلی
الله علیه وسلم فراش فانك کسریله بر کمسنه آلتینه دوشدوکی نسنه
در جمعی فرش کلور فانك وراننك ضمه لریله فعال بمعنی مفعول لباس کبی
ملبوس معناسنه مصنف بو بابده ایکی حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا
علی بن حجر حدثنا علی بن مسهر میمك ضمی وسینك سکونی وهانك
کسریله در عن هشام بن عروة عن ابیه که عروه در عن عائشة قالت
انما کانت فراش رسول الله صلی الله علیه وسلم لفظ فراش بسط اولنان
اشیایه عام وجلوس ونوم ایچون اولان اشیایه شامل اولمغله الذی
ینام علیه لفظی ایله تقیید ایتدی من ادم همزه نك وداك فتحلریله
ادیمك جمعیدر که دباغت اولنمش قرمزی دری یاخود مطلقا دری
معناسنه وجار ومجرور کانت خبریه متعلقدر اوزره وبعض نسخه ده ادم واقع
اولمشدر فعل مبتداء محذوفك خبریدر هو ادم تقدیرنده که جمله اسمیه
فراشدن حال وکانت تامه در حشوه قفنا وحشك ویصك مثللو نسنه لردك

ایجنده پنبه ویتیم کیرشی طولدرمق معناسنه شایع اولمغله بو مقامده حشو
محشو معناسنه دردیلر لکن دوشك و یصدیغك ایجنده وضع اولنان
نسنه و وسط معناسنه دخی کلور پس تأویله محتاج اولماز لیف که
ترکیده دخی خرما لیفی دیدکلری و حشوه لفظنه نظرا ضمیر مجرور فراشه
راجع اولمق ظاهردر ابن حجر ادم لفظنه نظر ایله مفرد اولمغله اکا راجعدر
دیدی یعنی عایشه دیدیکه رسول اکرمك سعادتخانه لرنده اوزرنده
یاتوب اویودقلری دوشك دباغت اولنمش دری ایدیکه اوده شکك
ایجنده خرما لیفی وضع اولنمش ایدی عصام الدین دیدی که عایشه نك
کلام مذکورنده مرادی رسول اکرمك فراشنك حشو تخت و خوابگاه
لرینك سخت اولدیغنی بیاندر و بو مقامده بر دقیقه واردر که رسول
اکرم فراش معهودی کندو نفسی ایچون اتخاذ ایتمیوب بلکه زوجه لرینك
رعایت خاطرلری ایچون اختیار اتمشلر ایدی والا اکثریا کندولری
خاك خشك اوزرنده یاتمق عادتلری ایدی و حضرت علی بر کره
خاك اوزرینه یاتوب اویومش ایکن رسول آنی بو حال اوزره کوروب
مدح و ستایش یوزندن اکا ابو تراب دیو کنیه بیوردقلری بو معناسنه

شاهدلر

شاهدلر و حضرت علی بو کنیه ده ابو الحسن کنیه سندن زیاده ممنون
اولور ایدی و ظاهر درکه رسول اکرم حضرت علی یه ابو تراب دیو کنیه اتدکی
مجد بدنی ترابه الصاق اتدیکی ایچون دکلدر بلکه علی خاك
اوزرینه یاتمغله نفسنی اذلال ویدوب حیاتده ایکن اصلنه رد
و تواضع اتدیکی ایچوندر لهذا من تواضع رفعه الله تعالی فحوا سنجه سید الاولین
والآخرین حضرتلری مبارك اللری ایله علی نی خاکدن رفع ایدوب
اوزرنده اولان غباری ازاله و کنیه تعبیر ایله تکنیه ایلدی
ابن ماجه ابن نمیر طریقندن هشامدن شو لفظیله روایت ایدیکه
کان ضجاع رسول الله صلی الله علیه وسلم ادما حشوه لیف ضجاع ضاد
معجمه نك کسری بعده جیم ایله اوزرنده یاتوب اویودقلری دوشك
دیمکدر بخاری ابن عمر حدیثنده تخریج اتدیکه رسول اکرم بر حصیر اوزرنده
یاتوب مبارك بدنلرینه حصیر تاثیر اتمش ایدی و مبارك باشنك
التنده بر مرفقه یعنی یوز یصدیغی وار ایدی ادمیدن که ایچی خرما
لیفی ایله طولمش ایدی بیهقی عایشه حدیثنده تخریج اتدیکه عایشه دیدیکه
بر قادین بنم خانه مه کلوب رسول اکرمك فراشنی کوردیکه بغایة

حشو اولمغله اوزرنده راحت ممکن دکل پس خاتوندن مزبوره خانه‌سنده دوشک
بکا ایچی یوک ایله طولمش بر دوشک کتوردی بنده دخی دوشکی الدیم
ناکاه رسول اکرم خانه‌مه کلوب بو دوشکی کوردی دیدی که یا عایشه
بو دوشکی صاحبنه رد ایله والله اکر بن مراد ایلسم حضرت الله بنم ایله
التوندن و کومشدن طاغلر کبی اجرا ایلر احمد و ابو داود الطیالسی
ابن مسعود حدیثندن تخریج اتدیلر که رسول اکرم بر حصیر اوزرینه
یاتوب حصیرک نازک لرینه تأثیر اتمش ایدی بعض صحابه دیدیلر که
یا رسول الله بر ثوب دخی التوکزه حصیرک زحمتی دفع ایچون دوشیه‌لیم
بیوردیلر که مالی وللدنیا انما انا والدنیا کراکب استظل تحت شجرة ثم راح
وترکها یعنی بنم دنیا ایله نه ایشم وار در بنم ایله دنیانک مثالی اول اتلو
یولجی کبیدر که بر اغاجک سایه‌سنه واروب بر لحظه طورور
صکره یولنه کیدوب اول اغاجی ترک ایلر والله اعلم الحدیث الثانی
حدثنا ابو الخطاب زیاد بن یحیی البصری حدثنا عبد الله بن میمون قال
انبانا جعفر بن محمد الباقر عن ابیه که محمد الباقردر قال محمد الباقر سئلت
عایشة مجهول صیغه‌سیله دیرلک دیدیکه بو حدیثک سندنده

انقطاع

انقطاع واردر زیرا محمد باقر عایشه و حفصه ایله ملاقی اولمدی زیرا محمد باقر
هجرتک اللی یدنجی سنه‌سنده تولد اتدیکی اول سنه‌ده عایشه وفات اتدی
ابن همام دیدیکه طریق ثقاتدن انقطاع حدیثک حجت اولمسنه مانع
دکلدر ما کان فراش رسول الله صلی الله علیه وسلم فی بیتک یعنی عایشه
دن سؤال اتدی که سنک خانه‌کده رسول اکرمک فراشی نه ایدی و نه
کیفیتده ایدی چونکه عایشه‌نک خانه‌سنی تخصیص اتدیکی رسول اکرمه
نسبت عایشه‌نک بیتی اغرب یتا ایدی اندن صکره حفصه‌نک بیتی
کندولرنده ویردلونده اولان کمالاتدن ناشی قالت من ادم
حشوه لیف عایشه جوابنده رسول اکرمک بنم بیتمده فراشی دباغت
اولنمش دریدن ایدی که ایچنده خرما لیفی وضع اولنمش ایدی اولمیه که
عایشه‌نک کلامی کان فراشه من ادم تقدیرنده اوله که حشوه لیف
جمله‌سی مقدر کانک خبر بعد خبریدر و ضمیر مجرور فراشه راجعدر زیرا ادم
لفظی جمعدر و ابن حجرک لفظی اعتباری ایله ادمه راجعدر دیدیکی [illegible]
مستحسن دکلدر زیرا بو کلامده ادم اسم جمع اولسه صحیح اولوردی ادم دیمک
جمعی اولدیغی محل کلامده دکلدر وسئلت حفصة ما کان فراش رسول الله صلی الله علیه وسلم فی بیتک

قالت مسحاً میمك كسری وسین مهمله نك سكونی ایله بعده ها، مهمله ایله یوكره
طوقنمش حشیه فراشك اسمیدركه اندن پلاس لفظیله تعبیر اولنور قالت
كان فراشه مسحاً تقدیرنده در بعض نسخه ده أدم ومسح لفظلری ایله رفع
ایله واقع اولدیكه مبتدا، محذوفك خبریدر هو ادم هو مسح تقدیرنده
نثنیه تنیدن مأخوذ ضرب بابندن عطف معناسنه تأكیده بوكمك وقاتلدیكده
تاقتلمق ومدر ثنیین ثا، مثلثه نك كسریله تثنیه نك تثنیه سیدر
قات وطاق معناسنه وتا وحده ایچوندر ثابت دكلدر بعض نسخه ده ثنیین
واقع اولدی تاسز وثنیتین لفظی ثنتی نك مجازاً مفعول مطلقیدر
زیرا نعطفه عطف ثنیتین قوه سنده در قیام علیه یعنی عایشه سؤال
ایتدكلری كبی حفصه ده دخی سؤال ایتدیلر كه سنك خانه كده رسول اكرمك
فراشی نه ایدی حفصه جواب ویردیكه بنم بیتمده فراشی بر پلاس ایدیكه انی
ایكی قات بوكوب رسول اكرمك التنه دوشرایدك كه انك اوزرنده اویور
ایدی فلما كانت ذات لیلة ذات دنیلن اولور ایسه كانك فاعلی وكان تامه
اولور تحقق لیلة قوه سنده نصب ایله اولور ایسه ظرفیت اوزره منصوب
وكانك خبری وكان ناقصه اولور اسمی تحتنده وقت زمانه راجعدر وذات

لفظی مقحمدر ایكی صورتده دخی ثلث لو ثنیة تنیدن مأخوذ متكلم
وحده صیغه سیدر ضرب بابندن اربع ثنیات ثا، مثلثه
نك كسریله كان ضمیر مستكنی فراش مذكوره راجعدر اوطأله وطاء
یطاء دن مأخوذ افعل تفضیلدر الین معناسنه زیاده یوموشاق دیمك معناسنه
یعنی حفصه دیدیكه چونكه بر كیجه اولدی بن كندو عندمده یاخود
خدمتكارلریمه دیدیم كه اكر پلاس مذكوری درت قات بوكوب رسول
اكرمك التینه دوشه سم رسول اكرم انده یاتمق ایچون زیاده یوموشاق
اولور ایدی دیو فثنیناه له تخفیف ایله ثنادن وتشدید ایله تثنیه
دن اولمق اوزره روایت اولنمشدر باربع ثنیات پس بو وجهله خطه ایله
پلاس معهودی درت قات بوكرك رسول اكرمك التینه دوشه
دك فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ مَا فَرَشْتُمُونِي اللَّيْلَةَ چونكه رسول اكرم دورت
قات پلاسك اوستنده او كیجه یاتدی وصباحه داخل اولدقده
دیدیكه سز بو كیجه بنم التیمه نه دوشه دوكز پس ما استفهامیه در
افرشتم فرشتمدن لی قوه سنده مذكور صیغه سی تعظیم یاخود تغلیب
ایچوندر رسول اكرم لیلة معهوده ده یاتدی غیری دوشكی لیالیء

سابقه ده یاتدوغی دوشکی یومشاق بولمغله ظن اتدیکه اول کیجه
غیری دوشک دوشنده دیلو لهذا وجه مشروح اوزره سؤال اتدی
قالت حفصه قلنا هو فراشك اضافه عهد ایچوندر الا انا ثنیناه
باربع ثنیات حفصه دیدی که رسول اکرمك جوابنده دیدك که یا رسول الله
بو کیجه دوشندوکز دوشك بعینه سزك معهود دوشککزدر لکن
بو کیجه دورت قات بوکوب دوشه مش ایدك کویا رسول اکرم طرفندن
سؤاله توجه اتدیکه خلاف معتادنه ایچون دورت قات اتدیکز فقلنا
اوطأ لك سؤاله مقدرك جوابنده سببنی بیان ایدوب دیدك که
فراش معهودی دورت قات ایدوب دوشمك سزك ایچون اوفق وبیده
شریفکزه زیاده یومشاق اولور قال ثم ردوه ردیدرده امر حاضر
جمع دده ضمیر منصوب مرنبود فراشه راجعدر لحالته الاولی فانه منعتنی
وطأته صلاة اللیل وطأة واوك فتحی وطانك سکونی بعده همزه ایله
دورلین ویومشاق معناکو یا وطئی اولنوب اصلمق ایله لین حاصل
اولندی وصلوة لیلدن تهجد مراددر یعنی رسول اکرم دیدیکه فراش
معهودی اولکی حالنه رد ایدوبکه الاول ایکی قات ایلك زیرا انك

یومشاق لیغی صلوة تهجده قالقمقلغه بکا مانع اولدی حدیث شریفده
وارد اولدیکه ایچی یونلش دوشککه اویومق زهده مانع دکلدر لکن
کسل وغفلتی غالب اولان کمسنه یه دوشکی زیاده قابه اتمك لایق
دکلدر زیرا کثرة نوم وغفلته سبب وترك عبادة وطاعته باعث اولور
صحیح مسلمده وارد اولدیکه فراش للرجل وفراش للمرأة وفراش للضیف
وفراش للشیطان یعنی اوچ دوشکدن زیاده سی اسباب کبر وخیلادندر
اولمغله مذموم وعادتا هر فعل مذموم شیطانه منسوبدر بلکه قدر
حاجتدن زیاده اولان دوشك شیطانك مبنیدر وزوجه ایچون
بشقه دوشك احتیاطادر جائزدرکه مرض وغیری شی سببی ایله
زوجیندن بشقه یاتمق اقتضا ایده دیو پس زوج زوجه ایله معا
یاتمق سنت اولدوغنه منافی اولماز والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی تواضع رسول الله صلی الله علیه وسلم جوهری دیدیکه
وضع الرجل یوضع دیدلر عینك ضمیله الحق اولدی معناسنده ووضع منه فلان
دیدلر حطه سنده حط اتدی معناسنه پس تواضع تذلل معناسنه در شیخ ابن حجر
دیدیکه تواضع ضاد معجمه نك ضمیله ضیعه دن مشتقدر ضادك کسریله

یومشا

هوان وذل معناسنه در وتواضعدن مراد مرتبه سندن
تنزل اظهار ايدر وبعضيلر كند وفوقده اولان كمسنه يه
فضلى ايچون در ديديلر بيهقى تاج ده تواضع فروتنى ووضيع
شدن ديدي حاصلى تضع ترفعك خلافيدر مصنف بو بابده اون احديث
ذكر ايلدى الحديث الاول حدثنا احمد بن منيع وسعيد بن عبد الرحمن
المخزومي وغير واحد من مشايخ قالوا انبانا سفيان بن عيينة عن الزهري
عن عبيد الله عن عبد الله بن عباس عن عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم بخاري روايتنده عن ابن عباس انه سمع عمر
يقول على المنبر سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول لفظيله واقع اولدى
لا تطروني تانك ضميله اطرادن ماخوذدر مبالغه ويركسندي مدح
اتمك خصوصنده كندينك حدى تجاوز معناسنه اطريت فلانا دير لر مدحته
فافرطت في مدحه معناسنه كما اطرت النصارى عيسى بن مريم يعنى حضرت
عمر ديدي كه رسول اكرم ديديكه سيز بنى مدح خصوصنده مبالغه وحدى
تجاوز ايلمك نصارى عيسى بن مريم مدحنده مبالغه وحدى تجاوز اتدكلرى
كبى كه حتى عيسى ايچون الوهية ادعا اتديلر خود ديديكه نصارى عيسى



نك حقنده افراط وانك حقنده اطراء اتديلر پس رسول اكرم صحابه سنى
كندو حقنده اطراء وواقع اولميان وصفا ايله توصيفا تمكدن نهى اتدى
ابن حجر ديديكه بو شيئك نفينده اولى شيئك وقوعى لازم كلمز
زيرا بو استماع اتمدك كه بيركمسنه رسول اكرم نصارانك عيسى نك
حقنده ادعا اتديكى شيئى ادعا اتمش اوله بلكه سببى نهيده
ظاهر اولان معاذ بن جبل حديثنده واقع اولان وقعه دركه معاذ بيوك
تعظيم طريقيله رسول اكرمه سجده اتمك ايچون كندولرندن استيذان
اتدى رسول اكرم امتناع ايدوب رضا ويرمدى ونهى اتدى كويا رسول
اكرم بو وقعه ده ناشى خوف اتديكه بلكه غيرلر بكا معاذك سجده
مراد اتدوكنده اشنع بر شيئه جرات ايده لر پس رسول اكرم نهى مذكورده
مبادره ايلدى يعنى سيز بنم مدحمده واقع اولميان نسنه ايله حدى تجاوز ايتمك
كه سيزى كفره ايصال ايدر نته كيم نصارى عيسينك مدحنده واقع اولميان
نسنه ايله حدى تجاوز اتمكله كفره واصل اولديلر وبعضيلر الله مع الله
ديديلر وبعضيلر ايكيچون الوهيت ادعا اتدى وبعضيلر ابن الله
ديديلر ديكه مسيح لفظنده ابن مريم لفظنه عدول ايله عيسى

بی مقام الوهیتده زیاده تبعید و نصاری نی بغایة حماقت و ضلالت
ایله توصیف واردر یعنی نصاری مدح و اطرا و کثیره مبالغه ایتدیلر
حتی نسا طورت جنسنده حاصل اولان بشری آله و ابن اله قیلدیلر
انما انا عبد الله بعض نسخه عبدالله و بعضنده عبد واقع اولمشدر
یعنی ان انجق الهك بنده سیم و بنده عبودیة و رسالتده
غیری صفتم یوقدر بیوسنز بو ایکی صفته منافی شی بنم حقمده
سویلیك و بو ایکی صفتده غیری صفتی بنم شانمده سویلیك
فقولوا عبد الله و رسوله یعنی سز بنم ایچون الهك بنده سی و رسولیدر
دیك نحوی اولمشدر انما انا عبد الله لفظنده قصر قصر قلبدر یعنی
بن نصارانك ادعا ایتدیکی شیده بیر شی دکلم بلکه الهك بنده
سیم و قصر اضافی اولمقدر یعنی محمد علیه السلام رسول اکرمده عبودیت
و رسالتده غیری کمالات بولنمز و غنه منافی اولمز والله اعلم الحدیث
الثانی حدثنا علی بن حجر انبانا سوید بن عبد العزیز عن حمید
عن انس بن مالك ان امرأة مسلم روایتنده کان فی عقلها شی
لفظی زیاده قلنمشدر بخاری عندنده عند طریقنده امرأة من الانصار

وبیو روایتده و معها صبی لها واقع اولمشدر جاءت الی النبی صلی الله علیه وسلم
فقالت ان لی الیك حاجة یعنی انسودیدیکی بیر خاتون رسول اکرم
حضورلرینه کلوب دیدیکه یا رسول الله بنم سکا عرضم وار انجق حاجتم
و سنکله بیر ایشم واردر که انی غیرلره عرض ایتم فقال علیه السلام اجلسی
فی ای طریق المدینة شئت اجلس حتی اجلس الیك
یعنی رسول اکرم خاتون مزبوره دیدیکه ای خاتون سن مدینه زقاقلرندن
قنغی زقاقلرده استر ایسك اوتور بن واروب سکا متوجه اولورم حالکی
یا خود سنکله معا اوتورورم و حاجتکی قضا ایدرم مسلم روایتنده
فخلا معها فی بعض الطرق حتی فرغت من حاجتها لفظیله واقع اولدی
ابن حجر دیدیکه مهلت انسك فخلا معها قولنی شو وجهله توجیه ایتدیکی
ناسك کوزلرندن غائب اولمق مرتبه کیتمدی بلکه خاتونك شکواسنی
غیرلر اشیتمیه جك مقداری تنهایه کیتدی دیمکدر و دخی دیدیکه امرأة
مذکوره نك اسمنه وقوف اولنمدم لکن بعض شراح قاضی عیاضه دیدیکه
حدیجه نك ما شطه سی و اسماء لوفوائد میرك دیدیکه بو کلام سهو
در زیرا بخاری امرأه ی مذکوره انصاریه در دیو روایت ایتدی

طوافت حائضا منه
یعنی حیض قانی

ماتم الونوا انصاريه دكلدر شرح السنه ده ديديكه خاتون معهوده
رسول اكرمك امرى اوزره طوقوز مدينه ده بيو طوتيقده اوتوردى
ورسول اكرم دخى وارووب حاجتنى قضا اتدى وبو حديثده سعه حلم
وتواضعنه وحوايج ناسى قضايه صبر وتحملنه دليل واردر
نسائى روايتنده رسول اكرم ارمله ومساكين ايله بيله
كيدوب حاجتلرين قضا اتمكدن قاچمز ايدى بو واقع اولدى بخارى هشيم
طريقنده انسدن تخريج اتديكه اهل مدينه جاريه لرندن بر جاريه
وار ايدى كامى كلوب رسول اكرمك الندن طوتوب استدى ديديكى يره
كتورور ايدى والله اعلم الحديث الثالث حدثنا على بن حجر انبأنا على بن مسهر
افعال بابندن اسم فاعل صيغه سيلهدر عن مسلم الاعور كه شهرتى
اعور ايلهدر عن انس بن مالك قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يعود
المريض يعود عوددن مأخوذدر خسته نك خاطرينى صورمغه وارمق
معناسنه عياده كبى يعنى انس ديديكه رسول اكرمك عادتلرى كمال
تواضعلرندن مريضك خاطرينى تطيب ايچون واررلر ايدى حر وعبد
ووضيع وشريف حتى رسول اكرم حضرتلرى بر يهودى مريض اولدى

انك ايادتنه كذلك عمر مشركن ايكن ايادتنه واروب هر برينه اسلام عرض
ايلدى ويهودى مزبور قبول اتدى وعادته كوره لريوا بريكه خسته
نك باشى اوجينه اوتوروب حالندن استوال وكيف تجدك ياخود كيف اصبحت
ياخود كيف امسيت ياخود كيف هو ديديب لا باس عليك طهور ان شاء الله
ديرلر ايدى وكاه مى وجع اولان موضعنه مبارك الينى وضع ايدوب بسم الله
ارقيك من كل داء يوذيك الله يشفيك ديو دعا ايدر ايدى علما عياده
مريض فرض كفايه در ديديلر وبعضيلر سنت موكده در ديدى وحتى صحيحده
واقع اولديكه اطعموا الجايع وعودوا المريض وزيد بن ارقم ديديكه كوز
اغريسنه مبتلا اولمش ايدم رسول اكرم بنى كورمكه كلدى وواقع شيده
عياده يوقدر كوز اغريسى وچيبان ودیش اغريسى ديو وارد اولان
حديثده بيهقى موقوفدر ديدى وابن ماجه رسول اكرم خسته لكى اوچ
كوندن صكره عياده ايدر ايدى ديو تخريج اتديكى حديث ضعيف
بلكه ابو الحاتم باطلدر ديدى ويوم سبت ده عيادتى ترك ايلمك بدعت
در كه بر پادشاه مريض اولوب بر يهودى طبيبه امر اتديكه قطعا
يانندن مفارقت ايتميوب علاج ايله تعهد ايليه جمعه كونى يهودى جمعه

ارته سی قومی یانه کیدوب این باطلنا اجرت ایتمکیچون پادشاهدن
استیذان اتدکده پادشاه اذن ویرمدیکی حالده بو معهود حبیب
خلل پذیر اولور دیوب خوف ایدوب جمعه ارته سی خسته یانه وارمق
ایو دکلدر دیوب بازن الدی بو خصوص عوام میاننده شهرت بولدی
والا اصلا اصلی یوقدر یهودی اختراعیدر ابن صلاح نقل اتدیکه
مندوب اولان بودرکه خسته یی ایام شتاده کیجه ایله و ایام صیفده
کوندز عیادت ایلهلر زیرا شتاده کیجهلر اوزون و صیفده کوندزلر
اوزون اولغله شتاده کیجه وقتی صیفده و کوندز خسته اولان مضطر
اولوب عیادت سببی ایله بر از مستریح و اضطرابی زایل اولور لهذا
لقاء الخلیل شفاء العلیل کلامی شهرت یاب اولمشدر ویشهد
الجنایز ورسول اکرم جنازهنک نمازنده و دفننده حاضر اولورلردی
و جنازهیه حاضر اولمق دخی فرض کفایهدر ویرکب الحمار ورسول اکرم
ناقه و فرس و جمل بنیکه قادر ایکن حماره بینرلردی و کاهی حماره
بندکدن صکره اردینه بر آدم بندررلردی محب طبری روایت
اتدیکه رسول اکرم قبایه کیدر ایکن بر عریان حماره رکبا اولوب

ابو هریره همراه اولشیدی رسول اکرم دیدیکه یا ابا هریره کل
سن دخی شو حماره ردیف اول ابو هریره دیدیکه سنه ثقلت ویرم
رسول اکرم ابرام ایدوب البته بین دیو ابرام اتمکله ابو هریره حمارک
اردینه بینمک ایچون یرتابایدیکی قادر اولمیوب رسول اکرمه
یاپشدی ابو هریره زمینه دوشدی رسول اکرم بیله دوشوردی رسول
اکرم ینه بیندی ابو هریره ینه بین دیو امر ایتدی ابو هریره کالاول
قادر اولمیوب حاصلی ایکی دفعه رسول اکرم ایله زمینه دوشدی
لا والذی بعثک بالحق ما رمیتک ثالثا ویجیب دعوة العبد
ابن سعد روایتنده دعوة المملوک واقع اولدی یعنی بر عبد
غیر معتق بر مصلحت ایچون رسول اکرمی چاغرسه رسول اکرم اجابت
ایدوب انک مصلحتنک اتمامنده سعی ایدرلردی یاخود معنا
بودرکه عبد سیدی طرفندن کلوب رسول اکرمی دعوت اتسه
مجرد عبدک سوزیله اجابت ایدوب بنفسه سیدی کلوب دعوت
اتمدی دیو اباء اتمزلردی نته کیم اکابر زمانک شیوهٔ غیر مرضیه
سی بودر وکان یوم بنی قریظة تصغیرا ایله یهودیلن جماعة عظیمه در

علی حمار مخطوم خطامدن ثاموزدر خانک کسریله زمام معناسنه توکیده یولار دوفا رسیده افسار درلر بحبل من لیف علیه ضمیر مجرور حماره راجعدر اکاف همزه نک کسریله توکیده سمر درلر فرسه نسبت ایله سرج وبعیره نسبت ایله رحل منزله سنه در من لیف بعض نسخه ده اکاف لیف واقع اولدی اضافه ایله یعنی رسول اکرم بنی قریظه اوزرینه سفر ایدوب قلعه لرینی محاصره ایچون کتدکاری کونده خرما لیفندن یاپلمش ایپدن یولار ایله یولارلنمش واوزرینه خرما لیفندن یاپلمش پالان ایله پالانلنمش حماره بنمش ایدی ابو شیخ اخلاق نبیده جونوطوقیندن شو لفظیله تخریج اتدیکه وکان
یوم خیبر ویوم قریظه والنضیر علی حمار مخطوم بحبل من لیف تحته اکاف من لیف قریظه ونضیر یهودیلرندن ایکی قبیله درکه نسبتلری حضرت هرونه منتهی اولمغله مناسبتی ایله عربیه داخل اولدیلر والله اعلم
الحدیث الرابع حدثنا واصل بن عبد الاعلا الکوفی حدثنا محمد بن فضیل عن الاعمش عن انس بن مالك قال کان النبی صلی الله علیه وسلم یدعی الی خبز الشعیر والاهالة همزه نک کسر وهانک فتحی وتخفیفیله



ایچ یاغنده وقویروق یاغنده اریدوب یاخود مطلقا یاغدن یاپیلدی اتمك قاتیغی در السنخة سین مهمله نک فتحی ونونك کسری بعده خاء معجمه نك فتحیله طول مکثدن ناشی رایحه سی متغیر اولمش نسنه در سنخ الطعام وخنخ درلر متغیر اولسه یعنی رسول اکرم ونبی محترم اید اتمکه [تعجیبه صح] ورایحه سی متغیر اولمش اهالیه دعوت اولنور ایدی وکمال تواضعندن اجابت ایدر ایدی ولقد کانت له درع دال مهمله نك کسریله درع دیکلد تذکیر وتأنیثی جائزدر لهذا بعض نسخه ده کان واقع اولدی خنفی جوهریدن نقل اتدیکه درع الحدید مؤنث ودرع المرأة مذکردر وجهندن دیدیلر که درع الحدیدلامه معناسنده در همزه ایله ودرع المرأة قمیص معناسنه در عند یهودی که اسم وکنیه سی ابو الشحم در شین معجمه نک فتحی وحاء مهمله نك سکونی ایله بنی ظفردن که ظا معجمه نك وفانك فتحه لری ایله اوسدن بر بطندر یعنی رسول اکرمك بر درعی وار ایدی که بر یهودی یانینده رهن وضع اتمش ایدی بخاری واحمد ابن ماجه وطبرانی روایتلرنده اوتوز صاع شعیر مقابله سنده رهن وضع اتمش ایدی دیو واقع اولدی مصنف جامعنده ونسائی سننده یکرمی صاع طعام مقابله سنده

اولمق اوزره روايت ايتديلر و روايتين ما بيني شو وجهله توفيق اولنديكه
جائزدركه اولا ايكي صاع اخذ ايدوب بعده اوچ صاع دخي المش اوله
لميرك ديديكه جائزدركه شعيري زبون اولوب صاعدن نقصان اولمغله كاهي
كسر جبر ايدوب اوتوز وكاملي استيفا ايدوب يكرمي ديديلر ابن حبان شيبانه
طريقنده انسدن طعام مزبورك قيمتي بيك دينار ايدي ديو تخريج
ايتدي بخاري عندنده عايشه حديثنده رسول اكرم بر يهوديدن
وعده ايله طعام اشترا ايتدي ديو واقع اولدي ابن حبان صحيحنده
عبد الواحد طريقنده عايشهدن وعدهلر بر سنه ايدي ديو
تخريج ايتدي **فما** نا فيه در وجده م **مايفكها** فانك ضمي و كافك
تشديديله فكدن مأخوذ مضارع معلوم در **حتى مات** يعني رسول
اكرم فكدن ايده جك شي بولمدي حتى بو حال ايله وفات ايتدي.
درع يهودي يانندده قالدي ميرك ديديكه ابن الطلاع اقضيه نبويه
ده ديديكه رسول اكرمك وفاتندن صكره حضرت ابو بكر درعي يهودي
دن فك ايلدي و اسحق بن راهويه مسندنده شعبيدن روايت ايتديكه
ابو بكر رضي الله عنه فك ايدوب حضرت عليه تسليم ايتدي والله اعلم علماء دين بيلور

كه حضرت رسول اكرم صحابه نك دولتمندلري ايله معامله دن
يهوديلرك معامله سنه عدول بيورديقلرينك حكمتي بودر كه اهل ذمه
ايله معامله جائز اولديغني بيان ايچون اوله و يا وقتده صحابه نك كندو
حاجتلرندن زياده طعام بولنمديغي ايچون ايدي ياخود خوف ايتديكه
اگر انلردن طلب ايتسه ثمن يا عوض المغه حيا ايده لر لهذا انلري تضييق
ايتمدي مخفي اولميه كه يهودي ايله معاملهسي تواضعنه دليل قويدر زيرا
صحابه نك ذي قدرت اولنلرندن طلب ايتسه هر درلو جان ايله ممنون
اولهلر دق درع ايتميه جكلرين بيلور ايكن انلردن طلب ايتيوب
وكندويه اولان علو شاندن و رفعت منزلتدن تنزل ايدوب
يهوديه مراجعت بيوردقلري زياده تواضعندن ناشيدر خصوصا اموال
دنيويه خبيثات قبيلندن اولمغله بو بابده خبيثه عرض حاجت ايتمك
بر دقيقه متضمن اولديغي ظاهردر والله اعلم **الحديث الخامس حدثنا**
**محمود بن عبد الله حدثنا ابو داود الحفري** حاء مهمله نك وفانك
فتحلري ايله كوفه ده بر محله يه نسبتدر **عن سفيان عن الربيع بن صبيح**
**عن يزيد بن ابان عن انس بن مالك قال حج رسول الله صلى الله**

علیها وعلی رحل را، مهملەنك فتحی وحا، مهملەنك سكونیلە تركیبە دوەنك سمور

وفارسیده پالان شتودركه دوەنك سنامی مقدارنجه اولور رث

دا، مهملەنك فتحی وثا، مثلثەنك تشدیدی ایلە اسكی وكهنه معناسنه

جمعی رثاث كلور وعلیه ضمیر مجرور رحله راجعدر بعضیلر رسول اكرمه

دیر رجوعنی تجویز ایتدیلر قطیفة بزم دیارمزده ات بوده سی دیمكله

مشهور صاچاقلی بر كسادر لا تساوی اربعة دراهم یعنی اول دیدیكی

رسول بر كره حج ایلدی كه راكبا اولدقلری دوەنك سمری كهنه واول

سمرك اوزرینه وضع اولنان قطیفه فرضا بیعه عرض اولنسه درت

درهمه معادل اولمزایدی فقال ع م اللهم اجعله ضمیر منصوب حجدن

مستفاد اولان حجه راجعدر حجا لا ریاء فیه راء مكسوره دن صكره

همزه ایله در واكثر نسخه ده والسنة ناسده یا ایله واقع ومشهور اولشدر

ایكی همزه نك اجتماعی ثقیل عد اولنوب خصوصا ما قبلی مكسور اولمغله یایه

قلب ایدیلور ولا سمعة سینك ضمی ومیمك سكونیله ریا اول عملدن عبارتدر

صاحبی انی خلق كوروب بیندا تسونلر دیو ایشلر سمعه اول عملدر كه

صاحبی انی خلق ایشدوب تحسین ایتسونلر دیو ایشلر اگرچه اصل الفعل



واشتقاق جهتندن مغایرلردر لكن خالصا لوجه الله اولمیوب عمله

اطلاع اولنمق قلوب ایچون احدهما اخرك موضعنده استعمال اولنور

یعنی رسول اكرم دیدی كه یا رب بنم حجم بر حج ایله كه انده ریا وسمعه

اولمیه والله اعلم شیخ ابن حجر دیدی كه بو حدیثك اسنادی ضعیفدر

ونجه منكر حدیثی واردر یزید بن ابان دخی متروك ومنكر الحدیث

در بو حدیثك شاهد ضعیفی واردر محمد بن عبد الله بن عبد الحكیم

طریقیندن سعید بن بشیر القرشی المصریدن عبد الله حكیم الكنانی

كه اهل یمندن بر كمسنه در بشیر بن قدامه الضبابی دن كه دیدی كه

بن كندی كوزمله كوردم كه رسول اكرم بر قوری وقولاغنك نصفی

مقطوع بر دوه‌یه بینوب والمتلاه قطیفه بولاینه اولدیغی حالده

عرفاتده واقف اولمش ایدی ودیر ایدی كه اللهم اجعلها حجة غیر

ریاء ولا هباء ولا سمعة وناس دیرلر ایدی كه بو رسول الله در ذهبی

میزانده دیدی كه بو حدیثه ابن عیلان [illegible] حكم تعرض ایتدی سعید بن

بشیر مجهول دیدر میرك دیدی كه بو سیاقدن منفهم اولنور كه علیه

قطیفة ده علیه ضمیری رحله راجع اوله رسول اكرمه راجع اولمیه

نته كيم بو علمدن حصه سى اولميانلر ظن اتديلر وبو معنايى غريب بولديلر
بس حديثده صكره كلجك حديثده حج على رحل رث قطيفة لفظنده
واقع اولان قطيفة لفظى جر ايله رحل اوزرينه معطوف اولديغنى
تاييد ايدر بخارى اسامة بن زيددن تخريج ايديكه ان النبى صلى الله
عليه وسلم عاد سعد بن عبادة على حمار عليه اكاف عليه قطيفة ابن
حجر ديرى كه اوچنجى على ايكنجى علىدن وايكنجى على اولكى علىدن
بدلدر حاصلى سمر حمار اوزرنده وقطيفه سمر اوزرنده راكب قطيفه
اوزرنده پس بو معنا دخى عليه ضميرنك حديث بابده رحله رجوعنى
تاييد ايدر والله اعلم الحديث السادس حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن
اخبرنا عفان اخبرنا حماد بن سلمة عن حميد عن انس بن مالك قال لم يكن
شخص احب اليهم ضمير جمع صحابه يه راجعدر من رسول الله صلى الله عليه وسلم
انس رض ديديكه صحابه كرامه رسول اكرمدن زياده محبوب بر شخص
يوق ايدى بلكه رسول اكرم جمله ناس ميانده زياده سوكلو ايدى
قال انس رض وكانوا اذا راوه لم يقوموا لما يعلمون موصوله يا موصوفه در
من كراهيته يا بيانيه در بعض نسخه ده من كراهته واقع اولديكه كوره دن

ماخوذ

ماخوذ در علم بابنده كذلك لم يقوموا دن مستفاد اولان قيام
مشتيه اشارة در يعنى انس ديرى كه صحابه رسول اكرمى بو مرتبه ده
سوكلو ايكن عادتلرى بو ايدى كه رسول اكرم كندولره اقبال ايدوب
كلور كورسه لر قيام ايتمزلر ايدى زيرا بيلورلر ايدى كه رسول اكرم زياده
تواضعندن كندويه قيام اتدكلرينى سومز ايدى محى الدين نووى
ديرى كه بو حديث بعض مسلمينك قيام تحيه سى مكروه اولديغنه
احتجاجه صالحدر لكن اكثر علما قيام مزبورك جوازينه ذاهب
اولوب حديث مذكورى ايكى وجهله توجيه اتديلر اولا ديديلر كه
رسول اكرم صحابه نك كندويه قياملرينى سومديكى تعظيمده
افراط ايدرلر ديو خوفندن ايدى نته كيم لا تطرونى زياده تعظيمدن
نهى اتديكى وارد اولدى وبعض صحابه نك بعضنه اتدكلرى قيام
كوره عدا ايتمدى بلكه رسول اكرم كندو بعض صحابه يه قيام اتدكلرى
اولمشدر عكرمه وعدى بن حاتم وزيد بن ثابت وجعفر بن ابى
طالبه قياملرى كبى وغيره رسول اكرم حضورنده قايم اولمش ايدى
رسول اكرم مغيره يه نهى ايتمدى وثانيا ديديلر كه رسول اكرم صحابه

مابيننده انسيت وكمال محبت وصفا بيوررتبه يه بالغ اولمش ايدى
قيام ايله زايد اولمق احتماله مجال قالمامش ايدى وتكلف قيام ارتكابنه
حاجت يوق ايدى فرضا بيوركسنه نك بومنواله اوزره دوستى اولسه قيامه
احتياج قالمز ميرك ديديكه بعض مسلمينك بعضنه قيامنك جوازينه
وعدم جوازينه نك تفصيلى بو مقامده تطويله مؤدى ولمحله بسيط اولنمشدر
بو فقير دخى اكا اقتداء اطنابه اتمدى والله اعلم الحديث السابع حدثنا سفيان
بن وكيع حدثنا جميع تصغير صيغه سيله در بن عمر صوابى اولان عمير در تصغير
ايله بن عبد الرحمن العجلى عينك كسرى وجيمك سكونى ايله عجل بن بكر بن
وايله منسوبدر حدثنى رجل من بنى تميم من ولد ابى هالة واوك ولامك فتحه
لريله وواوك ضمى ولامك سكونيله اولمق محتملدر حاصلى بعض اولاد
ابى هاله قوم سنده در زوج خديجه يكنى اباعبدالله عن ابن لابى
هالة عن الحسن بن على رض يعنى جميع ديديكى خديجه نك زوجى اولان ابى
هاله نك اولادندن بنى تميمدن بيور رجل بكا خبر ويرديكه اول رجل ابو عبد الله
ديو كنيه لنمشلر ايدى رجل مذكور دخى ابى هاله نك بيوك اوغلندن اول
دخى حسن بن على دن تحديث اتدى بعضيلر ديدى كه بو اسناده انقطاع



واردر زيرا ابن ابى هاله قدماء صحابه دن وابو عبد الله طبقه سادسه
دن وبو طبقه نك اهلى صحابه دن بيوفرده ملاقى اولمديلر حسن
حسن بن على حضرت رسول اكرمدن اول اوج حديث روايت ويدرده
حسين سكز حديث روايت اتدى قال الحسن سألت خالى كه والده
سينك لاتم بودرديد هند بن ابى هاله خالك عطف بياندر وكان
هند وصافا وصفدن مأخوذ مبالغه صيغه سيله در صاحب قاموس
الوصاف العارف بالوصف ديديكى عن حلية رسول الله صلى الله عليه وسلم
جار مجرور سألت يه متعلقدر وكاجمله سى سؤاله وجوب مابيننده
معترضه يا فاعل يا مفعولدن حالدر كذلك وانا اشتهى ان يصف
لى منها شيئا دخى يا معترضه يا حال مترادفه يا حال متداخله
قبيلندندر يعنى حسن ديديكه خالم هنددن سؤال اتدم رسول اكرمك
حليه سندن وهند نيجه زياده كثير الوصف ايدى وبن استر ايدم كه
رسول اكرمدن بكا اندن شيء وصف ايليه فقال هند كان رسول
الله صلى الله عليه وسلم فخما فانك فتحى وخاء معجمه نك سكونى وياكسرى
ايله كندو ذاتنده عظيم معناسنه مفخما معظما فى صفاته معناسنه

صاحب نهایة عظیما معظما فی الصدور والعیون دیو تفسیر ایتدی یعنی
هند دیدی که رسول اکرم کندو ذاتنده عظیم اولسا ایدی و خلقك
صدور و عیوننده یا خود صفاتنده عظیم ایدی یتلألأ وجهه
تلألؤ القمر نصب ایله مفعول مطلق یاخود تلألؤ تقدیرنده در
لیلة البدر یعنی مبارك یوزلرنده نور لمعان ایدر ایدی لیلة بدرده
تمام نورینك لمعانی گبی یا خود لمعانی گبی فذکر الحدیث بطوله اوله کتابده
ذکر اولندی یعنی اوزده حدیثی هند تمامه ذکر ایلدی قال الحسن فکتمها
الحسین حذف ایصال قبیلندندر الحسین تقدیرنده یعنی حسن دیدیکه
بن حلیهٔ مذبوره یی یا خود روایت مذکوره یی بر مدت حسیندن
کتم ایتدم زمانا چوق زمان یا خود سهل مدة ثم حدثته فوجدته
قد سبقنی الیه صکره حسینه بو معنادن خبر ویردم و انی شویله
بولدم که هنددن رسول اکرمك حلیه سنی سؤالده بکا سبقت ایدوب
بندن اول سؤال اتمش فسأله عما سألته عنه صکره حسین هنده
بنم سؤال ایتدیکم شیئی سؤال اتمش ووجدته قد سأل اباه عن
مدخله و مخرجه و شکله بعض نسخه ده اباه موضعنده انی واقع اولمش



مدخلندن مراد داخل بیتده ایکی طریق سلوکی مخرجندن مراد بیتده
اطوری شکلی اکثر نسخ مصححده شیمتی فضیلتی او مجلس شریفنده اولان
اصحابی ایله حسن سلوکیدر ابن حجر دیدیکه شکل شینك کسری ایله حسن
طریقت و هیئت معناسنه و فتحی دخی جائزدر که معناسی مثل و مذهبدر
مخفی اولمیه که مثل و مذهب معنالری محلنه مناسب دکلدر یعنی و دخی حسن
دیدی که حسینی شویله بولدم که بنم سؤال ایتدوکمدن زیاده بیلدی
حضرت علیدن رسول اکرمك داخل بیتده اولان سلوکندن
و خارج بیتده اولان اطوارندن و صحابهٔ کرام ایله اولان معامله سندن
سؤال اتمش حنفی دیدی که روایت غریبدر اکابرك اصاغیدن روایتی
قبیلندندر زیرا حسین روایته ایتدی بعضیلر روایت اقران قبیلندندر
زیرا مابینلرنده سن جهتندن سنهٔ کامله مقداری یوقدر دیدی
فلم یدع علی رضی الله عنه منه ضمیر مجرور حسینك سؤال
ایتدیکی شیئه راجعدر شیئا یعنی حسین علیدن هر نه کیم سؤال
اتمش ایدی جمله سنی علی بیان ایتدی بر شیء اهمال اتمدی محتملدر که
ضمیر مستکن حسینه و ضمیر مجرور حسینك سؤال ایتدیکی شیئه

راجع اولدی یعنی حسین رسول اکرمک احوالنه متعلق امورده
دقیقه فوت ایتمدی قال الحسین فسألت عن دخوله رسول الله
صلی الله علیه وسلم حسین رض دیدیکه پدرمدن رسول اکرمک
دخولنک کیفیتنده سؤال ایتدم فقال علی کان اذا اوی هونک
فتحیله متقصر جائزدر رجع معناسنه الی منزله جزأ ذانک
تشدیدیله واخوندن هونک فتحیله تجزئه دن مأخوذدر تقسیم ایتمک
معناسنه دخوله زمان دخوله تقدیرنده در ثلاثة اجزاء
یعنی علی رض جوابنده دیدیکه رسول اکرم طشره دن کلوب منزلنه
داخل اولدقده منزلنده مقیم اولدیغی وقتی اوچ ایتمش ایدی که هر
بر حصه یی بر کونه شیئه صرف ایدر ایدی جزء نصبیله اشیاء ثلاثه
معادن حط اولنوب معطوف ومعطوف علیه مجموعندن بدل قیلنور
ایسه بدل کلدن الکل واکر فردا فردا معادن حط اولنمز ایسه بدل
بعض من الکل اولور لله یعنی زمان دخولنده بر جزئی الله
ایچون یعنی طهارت وتلاوت مثللو عباداته تخصیص ایدروب
بر حصه ده بر غیری عمل ایتمز وجزء لاهله وزمان دخولک بر

بر جزئنی دخی اهل وعیالینک امورینه تخصیص ایدروب انلرک
احوالنه التفات وکلاملرینی استماع وهر بریسی ایله حسن معاشرت
وملاطفه ومطایبه وملاعبت ومصاحبت مثللو عمل ایله مشغول اولور ایدی
روایت صحیحه ایله ثابت اولمشدرکه رسول اکرم انصارک قیزلرندن بر
قاچ قیزلر ملاعبه ومضاحکه ایتمک ایچون عایشه نک یانینه
کوندرور ایدی وعایشه ایله رسول اکرم زیاده ملاطفه ایدر ایدی
حتی عایشه بر کاسه دن صو ایچسه رسول اکرم اول کاسه نی الوب
عایشه نک اغزنی وضع ایتدیکی موضعه مبارک اغزنی وضع ایدوب
صو ایچر ایدی عایشه دیدیکه صفیه بغایت طعام اصلاحنده مهارت
صاحبه سی ایدی بر کون بر کاسه طعام اصلاح ایدروب رسول
اکرم حضورلرینه اهدا ایدروب بکا بر مرتبه رشک عظیم غالب
اولدیکه عنان اختیارم الدن کیتدی دیدیکه یا رسول الله نسب
کاسه قریسم کفارتی نه در ونه لازم کلور بیوردیلرکه اناء کاناء
وطعام کطعام یعنی بو کاسه کبی بر کاسه وبو طعام کبی طعام ایله تضمین
ایدرسن وبر روایتده رسول اکرمک پیشکاهنده کاسه الدیم

تردیم رسول اکرم قالقوب دکولین لحم وطعامی جمیع غازیلره تقسیم ایتمش دیدیلر
یعنی انلکوز غیرتده دوشلیبرر رسول اکرم بیورد دیلو ایدیکه ان الغیراء
لا توخذ لجحت عقلها بما یثورعز الغیرة ودروایة اخرده ان الغیراء
لا تبصر اسفل الوادی من اعلاه ودروایة اعلاه وجزء لنفسه وبو جزؤنی
دخی کندو نفسی مصالحی ایچون تخصیص ایدوب کندونك کمالات
دنیویه واخرویه سنه صرف ایدر ایدی ثم جزء جزءه بینه وبین الناس
ودخی کندویه مخصوص اولان جزؤنی کندو ایله ناس ما بیننده تقسیم
ایتمش ایدی که جزؤ بودر که ناسك مصالحنی کورر ایدی فرد بعض
نسخه‌ده فرد واقع اولمشدر ذلك جزء معهوده اشارتدر بالخاصة
باسببیتدر علی العامة جار مجرور رد تیه متعلقدر یعنی رسول اکرم
جزء معهودی خاصه سببیله عامه او زرینه صرف ایدر ایدی یا لاتباء
دیدیکی بو کلامده اوچ قول واردر قول اول بودر که وقت معهودده
رسول اکرمك یانینه خاص کیروب عموم کیرمزلر ایدی وخواص رسول اکرمك
مجلسنده هر نه استفاده ایدرلر ایسه طشره چیقوب عوامه تعلیم
ایدرلر ایدی پس رسول اکرم خاصه واسطه‌سیله فواید علومی عامه ایصال
ایتمش اولور قول ثانی بودر که بالخاصة لفظنده اولان حرف با من
معناسنه‌در یعنی رسول اکرم خاصه ایچون اولان جزؤدن عامه دخی حصه ویرر
ایدی ویروب عامه دخی جزء معهوددن حصه‌مند اولور قول ثالث
بودر که خواصه ایچون تعیین اولان زمانده عامه مجلسه داخل اولوب
خاصه‌نك زمانلرندن بر از زمان عامه‌یه صرف اولنور خاصه
بدلیر قول اخیر او زرینه خاصه رسول اکرمك مجلسنه زمان
معهودده داخل اولمیوب انلردن بدل عامه داخل اولور دیمك
اولور بو معنا مستبعد اولور وعندی ما عدا وفی سیرته فی الامة
ایثار اهل الفضل کلامنه منافیدر شرح السنده قول ثانی اختیار
اولنمشدر ولا یدخر اصول معتمده‌ده دال مهمله‌نك تشدیدیله
واقع اولمشدر اکرچه من حیث اللغة دال معجمه ایله جایزدر زیرا اصلنده
لا یذتخر ایدی ذخیره‌دن ماخوذ علم صرفده مقرر اولمشدر که یذتخرده
تاء افتعال دال مهمله‌یه قلب اولنمق صکره ذال معجمه دخی دال
مهمله‌یه قلب وحهملهٔ مهمله‌ده ادغام اولنور وتا دال منقلبه اولان
مهمله‌یی معجمه‌یه قلب ومعجمهٔ معجمه‌ده ادغام جایزدر عنهم ضمیر جمع عامه‌یه

ویا خاصدیه ویا عامه وخاصدیه راجع اولمق محتملدر **شیأ** یعنی
رسول اکرم ناسه متعلق وانلرك معاش معادینه نافع اولان
بر شیء انلردن کتم اختفا اتمزایدی **وکان من سیرته** علیه السلام **فی جزء الامة**
**ایثار اهل الفضل باذنه** یعنی رسول اکرمك امتا ایچون تعیین اتدکلری
وقتده عادتلری بو ایدی که کندو حضورلرینه دخوله اذن ویرمك
خصوصنده فضیلت صاحبی اولانی اختیار ایدوب مثلا حسب
ونسب وعلم وصلاح تقوی صاحبی اولان کمسنه لره جملهدن اول
دخوله اذن ویرر ایدی وداخل اولوب رسول اکرمك شرف
صحبتیله مشرف اولدقلرنده انلره توجه واقبال ایدرلر ایدی **وقسمه**
قاف فتحیله در فعل مبتدا وضمیر مجرور رسول اکرمه راجع ومفعولی
محذوفدر وتقسیم النبی ما عنده من الخیر علی قدر **فضلهم فی الدین**
تقدیرنده بعض نسخه وقسمه فیهم واقع اولدی وضمیر جمع اهل فضله
یاخود ناسه راجعدر یعنی رسول اکرم عندنده اولان دنیا وآخرته
متعلق امور خیریه یی هر کسك دینده فضل ومزیتینه کوره تقسیم ایدر
ایدی حسب ونسبنه کوره اتمز ایدی قال الله تعالی ان اکرمکم عند الله اتقاکم

فمنهم

فمنهم

فا تفصیلیه در **ذو الحاجة ومنهم ذو الحاجتین ومنهم ذو الحوائج**
یعنی رسول اکرمك یاننده اهل فضلك یا ناسك بعضی بر حاجت وبعضی
ایکی وبعض زیاده حاجتلر صاحبی ایدی حاصلی دنیا وآخرته متعلق بعضینك
بر ایشی وبعضینك ایکی وبعضینك متعدد نیجه ایشلری وار ایدی که
زمان معهودده رسول اکرمه عرض ایدرلر ایدی **فیتشاغل بهم** پس رسول
اکرم کندولری ایله حاجتده مشغول ایدوب انلرك ایشلرینه اهتمام ایدر
ایدی **ویشغلهم فیما یصلحهم** ده میرك دیدی که نسخهٔ مصححهده یانك
ضمیله ضبط اولندی اشتغالدن اولمق اوزره جوهری دیدی که شغلت
فلانا فانا شاغل ولا تقل اشغلت فانه لغة ردیة وبیهقی تاجده
الاشغال لغة ردیة دیدی پس بو مقامده یانك فتحیله ثلاثی اولمق
اولور لکن ضمیله روایت اولنور یعنی ثابت اولور ایسه لغة ردیه دینلکه
جسارت لایق دکلدر بعض الشراح لو صحت الروایة لکون قال بالردیة
بعض نسخهده فیما اصلحهم وبعضنده بما اصلحهم واقع اولدی که ما
مصدریه یا موصولهدر حاصلی رسول اکرم انلری دین ودنیا لرینه
صالح اولان ایشلر ایله مشغول ایدر ایدی **والامة** نصب ایله یصلحهمده

اولان ضمیر منصوب وذرینه معطوف‌در یصلح الامة تقدیرنده وعامل

خاص اوذرینه عطفی قبیلندندر **من سأله منهم عنه** کلمهٔ من مایصلحه

اولان مانک بیانیدر **واخبارهم** همزه‌نک کسر وجریله مسألتهم اوزرینه

معطوفدر وظاهر اولان مفعولنه مضاف اولوب اخبار النبی علیه السلام ایاهم

تقدیرنده اولمقدر حاصل معنا رسول الله اصحابی وسائر امته صالح اولان

شیئه انلری مشغول ایدر ایدی که شیء صالحدن مراد انلرک رسول

اکرمدن سؤاللری ورسول اکرمک انلره لایق اولان نسنه‌یی خبر

ویرمکیدر **ویقول لیبلغ** لام اول لام امر لام ثانیه مکسور ومشدده

که تبلیغدن مأخوذدر **الشاهد منکم الغائب** الشاهد فعل فاعلی

والغائب فصل مفعولیدر یعنی رسول اکرمک مجلس عالیلرنده

بولنان کسنه‌لر رسول اکرمدن مسائل دینیه‌لرین سؤال ایدوب

رسول اکرم هرکسه لایق اولانی اخبار وتعلیم ایتدکدن صکره

حاضر بالمجلس اولنلره امر ایدر ایدی که هرنه که لازم بو مجلسده

استفاده ایتدیکز دریغ ایتمیوب بو مجلسده غائب اولنلره تعلیم

وتبلیغ ایده‌سز بعض نسخه من سأله‌م عنهم واقع اولمشدر که مسأله



مفعولنه مضاف اولوبدر مسألتهم ایاهم عنهم تقدیرنده در یعنی

مجلسده حاضر اولنلره صالح اولان ایکی نسنه‌در که هر بری رسول اکرمه

مربوطدر که رسول اکرم انلرک کندولرندن احواللرینی استفسار

ایدوب بعده هربرینه لایق اولانی خبر ویروب وخبر ویرلرندن ایکی معنایه

مشغول ایدرلر ایدی بو نسخه‌یه کوره مرادلری حاجتلرین عرض ایتمکدن

اولی رسول اکرم هرکسک حاجتنی کندوسی سؤال ایدر ایدی دیمک اولور

ونسخه اولایه یعنی عنه نسخه‌سنه کوره مرادلری حاجتلرین کندولری

عرض ایدرلر ایدی دیمک اولور مخفی اولمیه که بو مقامده شارحک

اقوالی متخالف بلکه هر بری تکلف وذهن مستقیمدن بعید اولمغله

بو فقیر سیاق وسباقه مناسب بعنایة الله تعالی وجه مشروحی اوفق مادر حفظ ایله

والله اعلم **وابلغونی حاجة من لا یستطیع ابلاغها** ودخی بیورلر

امر ایدر ایدی که سزلر که مشافهة حاجتلری بنم عرضه قادرلرسز

کورکرده که نسا وعبید وامام وغربا کبی ضعفا که حاجتلرین کندولری

کلوب عرضه قادر دکللردر سزلر انلرک حاجتلرینی بکا عرض

اعلام خصوصنده تکاسل ایتمیه‌سز فائده ضمیر شأندر **من ابلغ**

سلطاناً مراد صاحب قدرت و مكنت در حاجة من لا يستطيع ابلاغها
ثبّت الله قدميه يوم القيمة دنیا یوکسنده سلطانه نه عرض حاجت
ایتمکه قادر اولمین کسنه نك حاجتنی سلطانه نه عرض ایلدوغ ایلیس
حق سبحانه و تعالی اول کسنه نك قیمت کوننده صراط اوزرنده ثابت
ایلیوب زلتدن اقدام اولان موضعده سلامتیله عبور ایتدرر زیرا
اول قدمکه مصالح ضعفا ایچون دنیاده زحمت چکه آخرتده اول
قدمك جزاء وفاقی صراط کبی موضع مخوفده ثابت اولمقدر یاخود مقام
محاسبه زمان عرض اعمالده مظهر الطاف الهیه اولوب اکا بید
اکا بیوب جهل تلاش و تزلزل کلمز ولا یذکر مجهول صیغه‌سیلدر عنده
علیه السلام الا ذلك بیا رسول اکرمك مجلسنده وقوع اولان
معامله‌یه اشارتدر یعنی رسول اکرمك حضور عالیلرنده عرض
حاجات دینیه و در رسول اکرمك لا یقبلی اخبار و افاده‌ده غیری
کلام سویلنمز ایدی مخفی اولمیه که حصر کور غالبه مبنی در زیرا
جائزدر که احوال مزبوره‌دن غیری بعض امور مباحه دخی
احیاناً سویلنمش یاخود احوال مزبوره‌دن غیری بعض امور احوال

مزبوره‌یه نسبت علم حکمیده اولمغله حصر حقیقی اولمور و لا یقبل
من احد غیره و رسول اکرم هر کز بو مزبورده احوال مزبوره‌دن غیری
کلامی قبول ایتمز ایدی فرضا مزبورلردن بیری منافع دینیه و دنیویه
یه متعلق اولمیان بی فائده کلام سویلیه اکا رضا ویرمز ایدی یدخلون
علیه روّادًا راء مهمله نك ضمی و واوك تشدیدیله رائد ك جمعیدر
رائد رواد کبی رو دده‌ن مأخوذ در طلب معناسنه و راید اصلنده توکیلیه
تو جانبی معناسنه لشکردن اول ما وکالا تدارکی ایچون ایلرو کیدر
و افاضل اصحاب رسول اکرمك مجلسنه کیدرلر مستفید و سائره
لره افاده ایتمك ایچون جمله‌دن مقدم داخل اولمغله لفظ رائد
انلره ایچون استعاره اولندی یعنی مزبورلر رسول اکرمك
مجلسنده منافع و حکمی طالب اولورلر ایدی ولا یفترقون الا
عن ذواق ذلك فتحی ایله اصلنده طعم و ذوق معناسنه در که توکیلده
دادقا رسیله چاشنی درلر و بو مقامده مذوق و طعام معناسنه
در یعنی متفرق اولمزلر ایدی الا زاد حسنی یاخود زاد معنوی
مراد اولور ایسه علم و حکمتدن حصه تمدا ولمقدن صکره متفرق اولور

متلذذ اولوب بعده متفرق اولورلر ایدی
زاد حسی مراد اولور ایسه اکل طعامدن
صکره متفرق اولورلر ایدی دیمکدر
اولوب زاد معنوی ب صح

مزبوره

لو ایدی دیمك اولور ذاتی الانبادر دیدیلر که علم ادبی تعلیمه صکره
متفرق اولوردلر ایدی وطعام وشراب ید نی متفرق اولمزلردی یعنی کبی علم
وادبی متفرق وحافظ دروکلمهٔ غریبه معناسنده در لتوکبن طبقاً عن طبق
قولی کبی متشرع واقع اولمز یعنی کبی **ویخرجون ادلة** دالك کسریله دلیلك
جمعیدر سجیع واشجعه کبی یعنی رسول اکرمك حضورلرندن طشره
چقد قلرنده رسول اکرمدن تعلم ایتدکلری علومی ناسه تعلیم ایدوب
دلیل ومرشد وافاده ایدیجی اولدقلری حالده چیقارلر ایدی شعر الیه
کاری زورنی منتخب ده دیدی که ذال معجمه ایله دخی محتملدر یعنی رسول
اکرمك عندندن چقاردلر وعظیم معظم ومتواضع اولدقلری حالده مخفی
اولیه که بو وجه اوزره **یعنی علی الخیر** کائنین علی الخیر تقدیرنده اولور
یاخود علی مع معناسنده در واتی المال علی حبه قول شریفنده اولدیغی
کبی حال مهمله ایله اولدیغی صورتده جار مجرور ادلة لفظنه متعلق اولور
یعنی لفظی راوی کلامندن وضمیر مستکن علیه راجع اولور یعنی علی ادلة
لفظیله ادلة علی الخیر لفظی مراد اتدی که مراد خیرا وزرینه دلیل اولدقلری
حالده طشره چیقارلر ایدی دیمك اولور **قال الحسین فسألته**

منصوب علیه راجع در **عن مخرجه کیف کان یصنع فیه** حسین
دیدیلر که بدرمدن رسول اکرمك زمان خروجنده اوضاع
اطوارندن سؤال اتدم که اول وقتده نه ایشلر ایدر دیو
**قال علی کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یخزن** خاء معجمه
وزاء معجمه نك ضم وکسری ایله یحفظ معناسنده در خزنة المال
دیرلر خزانه یه مالی وضع ایلسه وخزنت السر دیرلر سری کتم
ایلسه **لسانه الا فیما یعنیه** یانك فتحیله در **ویؤلفهم**
یانك ضم ولامك تشدیدیله تألیفدن مأخوذدر ویعنیه اوزرینه
معطوفدر یعنی رسول اکرم سیما کاه طاشره چیقدقده لسانی
هر نوع کلامدن حفظ ایدرلر وسویلمزلر ایدی الا مهم وضروری
ونافع اولان کلامی سویلرلر ایدی وصحابه یی کندویه مأنوس
وجذب قلب والفته باعث اولاجق کلامی سویلرلر ایدی ویحتمل که
یخزنه اوزرینه معطوف اوله یعنی رسول اکرم طیب کلام وحسن
ادا ونصیحت واحسان انعام ایله مزین ورلر نفس واحده
کبی جمع وما بینلرنده الفت ومحبت القا ایدرلر ایدی **ولا ینفرهم**

فاء مكسوره نك تشدیدیله تنفردن مأخوذدر كه تور كیره اورد
كوتمك وفارسیده رمانیدن وبیكانه كوردن لفظلریله تعبیر اولنور
یعنی رسول اكرم انلری كندودن نفرت ایتدرمز وهمیشه باعث محبت
اولاجق معامله ایله مكالمه ایدر ایدی قال سبحانه وتعالی ولو كنت فظا
غلیظ القلب لانفضوا من حولك وحدیثده وارد اولدیكه بشروا
ولا تنفروا ویسروا ولا تعسروا یعنی خلقه طلاقت وجهی اظهار ایدوب
تعبس ایله كندو كندودن تنفیر ایلمك وناسه اسائت وجهله معامله ایدوب
كوچ ایلمك ویكرم كریم كل قوم هكذا وهر قومك كریمنه وجه مناسب
ایله توقیر واحترام ایدر ایدی حدیثده آخرده وارد اولدیكه اذا اتاكم
كریم قوم فاكرموه وهو افضلهم دینا وحسبا ونسبا یعنی سیزه بر قومك
كریمی ودینی سزه كلدكده اكا اكرام ایدك زیرا اول كسنه قومی ایچنده
دین وحسب ونسب جهتندن افضلیدر ویولیهم لامك مكسوره نك تشدیدیله
در علیهم ضمیر مجروری قوم مذكوره راجعدر یعنی هر قومك كریمنی قومی
اوزرینه والی ورئیس نصب ایدر ایدی زیرا فی الحقیقه كریم اولان
تقدیم واكرامه لایق اولدیغندن ماعدا هر قوم كریملرینه زیاده اطاعت

ایدوب

تأیید ایدر ایدی ویقبح بانك تشدیدیله تقبیحدن
مأخوذدر تحسین مقابلی القبیح ویوهیه هانك تشد
یدیله توهیندن یاخود تخفیفیله اهادن مأخوذدر ضعیف
ایتمك معناسنده یعنی حد ذاتنده قبیح اولان شیئك
قبحی ایله حكم ایدوب انك قبحنی بیان وضعفنی عیان
ایدر ایدی حاصلی حسنك حسننی وقبیحك قبحنی كتم
واخفا ایتمز ایدی بلكه هر برینی بر وجهله تأیید ایدر
ایدی بعض نسخه ده یوهنه یاخود یوهنه واقع اولمشدر
كه یوهیه ویوهیه معنالری كبیدر معتدل الامر
رفعیله روایت اولنور كه مبتدای محذوفك خبریدر هو
معتدل تقدیرنده غیر مختلف رفعیله ماقبلنك تأكیدی
حكمنده در یعنی رسول اكرم هر ایشنده اعتدال اوزره
امور مختلفه دكل ایدی حاصلی رسول اكرمك جمیع
افعال واقوالی بغایة اعتدال اوزره اولوب امور
متخالفه واقوال متعارضه وافعال متناقضه اندن

صدورا تمزایدی زیرا اختلاف احوال
اختلاف عقلدن وخفتدن ناشی در
مخفی اولمیه که ظاهر سیاق معتدل حرف
عطف ونصب ایله ماقبلنه معطوف
اولمق اقتضاء ایدرایدی لکن اعتدال
امر رسول اکرمدن بر وجهله منفك
اولمیوب وماقبلنده مذکور اولان صفات
کاهی محقق وکاهی غیر محقق اولمغله ماقبلنده
قطعی اولمدیب بو معنایه اشارة ایچون لایغفل
اکثر نسخ مصححه ده حرف عطف
سز واقع اولدیب غین معجمه نك سکونی
وفانك ضمیله در مخافة ان یغفلوا اللهم
صل علی سیدنا محمد عبدك ونبیك ورسولك
النبی الامی وعلی اله وصحبه وسلم وصلی الله
تعالی علی جمیع الانبیاء والمرسلین والحمد لله رب العالمین

یعنی

یعنی رسول اکرم صحابه نك مصالحنده غافل اولمیوب تذکیر وارشاد
ونصیح ووعظدن غافل اولمزایدی انلر کندو مصلحتلرندن غافل اولورلر
دیو خوفدن ناشی ویملوا میمك فتحی ولامك تشدیدیله ملالت
دن مأخوذدر سآمت وبورغونلق معناسنه یعنی دخی سستلك
ایدرلر دیو حاصلی رسول اکرم همیشه اصحابنی امور دینیه ودنیویه
لری خصوصنده ارشاد وتذکیر وتحریك وتنشیط ایدر ایدی کیتا
امورلرنده مجلساعی اولدلر وتغافل ومسامحه ایمیه لر دیو لکل
حال عنده عتاد عینك فتحیله عده وتهیأ معناسنه در یعنی هر حال ایچون
رسول اکرم بر شیء حاضر وهر امر ایچون بر حکم وادلهٔ اسلامدن
بر دلیل مهیا اتمش ایدی یا خود جمیع عبادات ایچون جهاد وغیری
کبی رسول اکرمده استعداد التام وار ایدی لا یقصر تقصیردن
مأخوذدر بعض نسخه ده ضادك ضمیله ضبط اولنمشدر قصوردن
مأخوذ اولمق اوزره عجز معناسنه ومآل بردر وبعض نسخه ده
واو عاطفه ایله واقع اولمشدر عن الحق ولا یجاوزه ورسول
اکرم حقی اجراده تقصیر وحقی تجاوز ایتمزایدی الذین یلونه

ولیدن مأخوذدر قریب معناسنه **الناس** موصول لکبیانی حیث **خیارهم**
رفعله مبتدا انک خبری در یعنی رسول اکرمدن ناسک معرب اولانلری
خیار ناس یعنی ناسک ایولری و خیر سعی ایدنلری ایدی **افضلهم**
رفعله مبتدا، **عنده عمّتهم** رفعله خبری **فضیحةً** نصبیله تمیزدر
یعنی رسول اکرم عندنده ناسک افضلی غیرلرده زیاده خیرلو
ایدن ایدی **وأعظمهم عنده منزلةً احسنهم مُؤاساةً**
معاش و رزقده مثللو شیلرده مساواة معناسنه در آسیته یمال
مساواة ایدرلر اکر مالده کندویه مساوی ایلسه اصلنده همزه
ایله ایدی لکن تخفیف ایچون واوه قلب اولنمشدر **ومؤازرة** ودیر
دن مأخوذدر سلطانک معینی یا خود وزیر و ثقلته تحمل ایدر
معناسنه بو معامله مطلقا معین مراد در یعنی رسول اکرم عندنده
ناسک رتبه جهتندن اعظمی لطف و مدارا و نعمتده مشارکت
جهتندن و ضعفایه معاونه جهتندن احسن اولانی ایدی **قال**
قائل حسین در **نسألته** ضمیر منصوب علیه رضی الله عنه راجع در **عن**
**مجلسه** عم یعنی حسین دیدی که پدرم علی دن رسول اکرمک



جلوس وقتنده اولان کیفیتندن سؤال ایتدم **فقال علي كان**
**رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يقوم ولا يجلس الا**
**على ذكرٍ** یعنی علی جوابنده دیدی که رسول اکرمک عادت کریمه
بو ایدی که بر مجلسده قالقمز و بر موضعه اوتورمز ایدی
الا هر قالقوب و اوتوردقجه حضرت الهی ذکر ایدر ایدی على ذكر
على ذكر الله تقدیرنده در مضاف الیه ذکر اولنمز یعنی زیاده شهرتنه
اعتماد ایدر **واذا انتهى الى قوم جلس حيث ينتهي به** عليه السلام
**المجلس** لامک کسری ایله موضع جلوس و فتحیله جلوس معناسنه مصدر
در و بو مقامده روایت کسر ایله در یعنی رسول اکرم جلوس ایتمش
بر قومه واصل اولدقده بر موضعه جلوس ایدر ایدی که مجلس
منتهی در رسول اکرم سببی نهایت بولور و حلقه دن اشاغی اوتورر
ایدی **ويأمر بذلك** و غیرلره دخی مجلسک نهایتنده جلوس ایله
امر ایدر ایدی طبرانی و بیهقی شیبه بن عثماندن مرفوعا روایت ایتدیلر که
سنزدن بری یکوز بر مجلسه وارور اولسه که مجلسی توسیع ایدوب
بر موضع کوسترلو ایسه اول موضعه اوتورسون و الا هر تنگ

موضع حالی ایسه اول موضعه اوتوردسوّن یعطی کل جلسائه بنصیبه
حرف بانک مفعولی ثانیه دخولی توکید ایچوندر وبعضیلر اعطیت بابنیک
مفعولی ثانی سن بانک دخولی لغة قلیله در دیدیلر لکن هذا
مفعولی ثانی مقدر اولوب جار مجرور مقدرک صفتی اولمسنه
ذاهب اولدیلر که شیئا بنصیبه تقدیرنده در وجلسایه ضمیر
مجرور رسول اکرمه وبنصیبه ده اولان ضمیر مجرور مفرد جلسایه
راجع اولدیغی لفظ کل جمعه مضاف اولدیغندن مراد جمعک هر فردی
دردیکلری فاعلیه معنی در یعنی رسول اکرم جلساسندن
هر برینک نصیبن ویرویدی هر کسک استعدادی دوتیه سنه کوره
معامله ده نوازش ایدر ایدی لا یحسب سینک فتح وکسری
جائزدر جلیسه عم ان اکرم احدا علیه منه فرتعینه قوه
سنده در یعنی رسول اکرم هر همنشیننه بوکونه لطف معامله
ایدر ایدی که هر همنشین ظن ایدر ایدی که بیو فرده رسول اکرم
عندنده کندودن اکرم اوله حاصلی هر جلیس چیرایدیکه رسول
اکرم عندنده بندن مکرم کمسنه یوقدر من جالسه عم او فاوضه

مفاوضه دن ماخوذدر صاحب نهایه دیدیکه مفاوضه مساوات
ومشارکه معناسنه در وتفویض دن مفاعله در که هر کس کندو عندنده
کندو عندنده اولان شیء اخره تفویض ایتدیکی مفاوضه بارکاری
دانلی ماکسی دیدیکی بعضیلر داجعد فی حاجة دیو تفسیر ایتدیلر وکلمه او
تنویع ایچوندر فی حاجة صابره ضمیر مستتر رسول اکرمه وضمیر منصوب
موصوله راجعدر حتی یکون هو ضمیر مرفوع موصوله راجعدر المنصرف
نصب ایله یکوننک خبریدر وضمیر فصل وجرک تعریفی حصر افاده ایدر یعنی
رسول اکرم ایله بر کمسنه اوتورسه یاخود حضورلرینه کلوب حاجت
عرض ایلسه رسول اکرم زیاده صبر وتحمل ایدر ایدی اول کمسنه
استثقال اتمز ایدی حتی اوکمسنه کندو دونوب کیدنجه حاصلی اول
اوکمسنه رسول اکرمک حضورلرینده هر نه قدر چوق مکث اتسه
رسول اکرم انی استثقال اتمز واخراج اولی کمسنه قالقوب کیدر
ورسول اکرم اول موضعده قالور ایدی وعرض حاجت ایدن کمسنه ایله
بو منواله اوزره معامله ایدر ایدی ومن سأله حاجة لم یرده
الا مشدده دنک فتح وضم جائزدر الا بها او بمیسور من القول

مفاوضه

ورسول اكرمك بر كمسنه بر حاجت استه سه انى ممكن ايسه صفر اليد
مقضى المرام عودت اتدردى ممكن اولمديغى صورتده قول لين ايله وعد
ايله يا بر غيرى طريق ايله متسلى ايدر ايدى قد وسع سين مخففه نك
كسريله جد الناس الف لام استغراق ايچوندر وناس فعيلدن شاملدر بسطه
جوده كرمدن كنايه در ويا خود اكرمك منبسط وكشاده رويى اولمه سيدر
وخلقه ورسول اكرمك جودى ياخود شفقت ودلنوازليغى وحسن
خلقى عامهٔ ناسه واصل اولمش ايدى زيرا عالمينه رحمتدر فصار لهم ابا
يس رسول اكرم ناسك اب مشفق منزله سنده اولدى وصاروا ضمير
جمع اصحابه يا امته راجعدر كه ناس انلردن عبارتدر عنده في الحق سواء صح مجلسه مجلس علم وحيا
وصبر وامانة وجميع ناس رسول اكرمك ابناسى منزله سنده اولمغله خصوصده
هر بيرى رسول اكرم عندنده برابر ايدى ومقتضاى شرعده هيچ بر
فردك بر يرده نك ترجيح اتمز ايدى ولا ترفع فيه الاصوات ورسول
اكرمك مجلسى عاليلرى مجلس علم يعنى قوة نظريه وقوة عمليه نك تكميلنه
متعلق علوم ومعارف مذاكره اولنور ومجلسلرنده اولان جمله آداب
وحيا ايله جلوس ايدر وصبر تحمل ادبايى ايدرلر وهر نه كه اول مجلسده واقع

مجلسه مجلس علم وحيا وصبر وامانة صح

اوله

اولدانى طشره ده كمسنه يه اشاعت ايتميوب امانت كبى محافظه ايدرلر ايدى
بعض نسخه ده علم موضعنده حلم واقع اولدى ولا ترفع فيه الاصوات
ورسول اكرمك مجلسنده رفع صوت اولنميوب آهسته سويلشور
لر ايدى قال الله سبحانه وتعالى لا ترفعوا اصواتكم فوق صوت النبى ولا تؤبن
تانك ضمى وهمزه نك سكونى ايله ويا موحده نك فتحيله أبن دن
مأخوذدر عيب ويا تهمت معناسنه در ميرك ديديكى كبى ابن باء موحده
نك سكونيله تهمت معناسنه در ابنتُ الرجل بر بد صفتا يله توصيف ايتديسه
ديمكدر مأبون در لو بد صفته ايله قذف اولنسه جوهرى ديديكى كبى ابن
دن مأخوذدر كه قوس وترنده اولان عقده يه ودكومه ديرلر
قوس انكله معيوب اولوب فاسد اولور فيه الحرم حانك ضمى وراء مهمله
نك فتحيله حرمة لفظنك جمعى در كه هتكى واشاعتى حلال اولميه شيئه
حرمة ديرلر يعنى رسول اكرمك مجلسنده هيچ بر فردك عيبى
سويلنمز ايدى وهيچ كمسنه يه تهمت اولنمز ايدى وحرم حانك
وراءنك ضمه لرى ايله دخى روايت اولنديغنه مراد نسادر حاصلى رسول
اكرمك مجلسى بغايت پاك ايدى انده فحش ومجلس كوامتنه مناسب

ولایق اولمین کلمات واقوال نامعقوله ذکر اولنمز ایدی **ولا تنثی** تانك
ضم ونونك سکونی وثانك مثلثه فتحیله مضارع مجهولدر که نثودن
ماخوذدر فاش وشایع معناسنه **فلتاته** فلته نك جمعیدر فایق ده دیدیکی
الفلتة الهفوة یعنی غیر رویة ولا فکر ظهور ایدن کلام که قصد
مقارن اولمیه وضمیر مجرور مجلسه راجعدر یعنی حضرت رسوله
اکرمك مجلسنده بر کسنه خطا بر سقط کلام صدور اتسه
اول کلامی اشاعت ایتمیوب ستر ایدرلر وطاشره ده هیچ بر فرده حکایت
اتمزلر ایدی نهایه ده دیدیکی فلتات زلات معناسنه فلته نك جمعیدر
ودیدیکه معنای حدیث بودرکه رسول اکرمك مجلسنده حکایت
اولنه جق زلت صدور ایتمز ایدی یعنی هرکز بر فردده زلت صدور اتمز
ایدی که حتی حکایت اولنه پس نفی قیدومقید مجموعنه متوجه اولور
**متعادلین** اهل مجلس بربرلرنده بیری برینه موافق اولدقلری
حالده یعنی زلتی کتم وستر خصوصنده جملهسی یکدل ویکجهت ایدیلر
محتملدرکه مقدر کانونك خبری اوله یعنی اهل مجلس متساوی ایدیلر
حسب ونسب جهتندن **یتفاضلون فیه بالتقوی** مجلس نبویده

بعض

ایدوب
نظام احوال دین ودنیا حسن اوزره منتظم اولمغه باعث اولور وفرومایه
والیر اولمق باعث اختلال دین ودنیا اولدیغی ظاهردر **ویحذر الناس**
میرك دیدیکی یحذر اکثر روایتده یانك فتحیله در وذالك تخفیفیله واقع
اولدیکی حذردن ماخوذدر احتراس وحفظ معناسنه در پس
**ویحترس منهم** معناسنه اولور یعنی نفسنی ناسك اذاسندن یاخود
کندودن نفرتندن حفظ ایدر ایدی واکر یانك ضم وذالك کسر وتشدیدیله
اولورسه ایکی مفعوله متعدی اولور امیدرکه بوندن باس اولمیه زیرا
مادامکه هر لفظی مستقل معناسنه حمل ایتمك ممکن اوله اولی اولان علی حدة
معناسنه حمل اولنمقدر یعنی رسول اکرم ناسك بعضنی بعضندن تحذیر ایدر ایدی
هر برینه حزم واحتیاط ایله امر ایدوب کندو دخی ناسدن احتراز ایدر ایدی
یاخود ناسی الهك عذاب وعقابندن تحذیر ایدر ایدی یاخود ناسی فتنهدن
تخویف ایدر ایدی وبعض روایاتده **ویحذر الناس الفتن** واقع
اولمشدر پس تحذیر انذار معناسنه اولور یحترس احتراسدن ماخوذدر
جوهری دیدی که تحرست من فلان واحترست منه بمعنی ای تحفظت **من غیران**
**یطوی** واوك کسریله وشینك سکونیله طلاقه وجه وبشاشه که

ماخوذدر بوکلمه معناسنه علی احد منهم
صح
بشره

بعض صحابه اوزرینه فضلی واعتباری تقوی وتقوالرینه متعلق اولان علم وعمل سبیله

ایدی **متواضعین** تواضع ایدیجی اولدقلری حالده یعنی رسول اکرمك

مجلسنده فضل وفضیلتلری کبره مؤدی اولمشلر ایدی ومحتملدرکه کانوالک

خبری اوله **یوقرون فیها الکبیر ویرحمون فیها الصغیر** ومجلس نبویده سن

یا قدر جهتندن کبیر اولنلره توقیر وصغیر اولنلره مرحمت ایدرلر ایدی

مصنف جامعنده انسدن تخریج ایتدیکی لیس منا من لم یرحم صغیرنا ولم یوقر کبیرنا

فلیس منا **ویؤثرون** ایثاردن مأخوذ مهموزدر اختیار معناسنه ذی الحاجة

یعنی حاجتی اولانی حاجت صاحبی اولانی اوزرینه ترجیح ایدوب انلرك

حاجتنی قضایه مبادرت ایدرلر ایدی **ویحفظون الغریب** وغریب الدیار

اولنلره اکرام ومراعات ایدوب بو نوازش ایدرلر ایدی یاخود مجلس نبویده

رسول اکرمدن استماع ایتدکلری فواید غریبه وعلوم عجیبه نك حفظنه

اهتمام ایدرلر ایدی والله اعلم **الحدیث الثانی حدثنا محمد بن عبد الله بن بزیغ**

باء موحده نك فتحی وزاء معجمه نك کسری وعین مهمله یا مثناة تحتیه بعده

عین مهمله ایله در **حدثنا بشر بن المفضل** ضاد معجمه مفتوحه نك تشدیدیله در

**حدثنا سعید عن قتاده عن انس بن مالك قال قال رسول الله صلى الله علیه**

فارسیده گشاده روىی ایله تعبیر اولنور **ولا فظ** خانك ضم ولامك

ضم وسکونیله خوی معناسنه ولا حسن خلقه تقدیرنده یعنی رسول

اکرم اگرچه همیشه ناسدن حذر ایدر ایدی لکن هیچ برینه کوکلنی

بوزمیوب وحسن خلقنی جمیع امتدن حاصل اتمزدی حذر ایدرکن حین

ابوزیله وتبدیل خلوق ایله اظهار واشعار اتمز ایدی **ویتفقد** تفقددن

مأخوذدر طلب معناسنه تفقدتخ جدلر طلبنی عند غیبتی معناسنه

**اصحابه** یعنی رسول اکرم اصحابنی حال غیبتلرنده سؤال ایدر

مریض اولورسه عیادت ومسافر اولانلر ایچون دعا ووفات

ایدنلر ایچون استغفار ایدر ایدی **ویسأل الناس عما فی الناس** وناس مابیننده اولان شیئ نه وار ونه یوقدر دیو سؤال

ایدر ایدی ظالمدن ظلم وتعدی واقع اولمش ایسه دفع اتمك

ایچون **ویحسن** سینك تشدیدیله تحسیندن مأخوذدر حسنه

نسبت ایله حکم معناسنه **الحسن ویقویه** ورسول اکرم

حضرتلری حسن اولان شیئك حسنه حکم ایدوب مستحسن

اولان نسبتی استحسان ایدوب حسننی دلیل عقلی ونقلی ایله

تأیید

لو اهدي مجهول صيغه سيله در الي كراع كافك ضميرله زياده مادرق

الى كبتن الساق يعني ساقده ذا نوده اشاغي اولان عضوده ديرلر

مغربده ديريكه كراع دوابده طبوقدن اشاغي وانسانده زانودن

اشاغي اولان عضوده لقبلت يعني انى ديريكه رسول اكرم بيورر

ديلوكه اكر بكا كراع نامنده اولان عضو حقير اهدا اولنسه حقارتينه

نظر ايتميوب الهده والله نعمتنه تعظيم ايچون قبول ايدرايدم ديو خصوصده

رسول اكرمك زياده تواضعنه واخلاق الهيه ايله متخلق اولدقلرينه

دليل ظاهر وارد در زيرا حق سبحانه حضرتلري حسنه قليله يي قبول وجزاء

جزيله ايله مجازات ايتمك عادتي كريمه وشيوه كريمانه لري اولديغي واله

تلك حسنة يضاعفها ويؤت من لدنه اجرا عظيما قولي كريمي ايله بيان

ايلدي ولو دعيت دعوتدن ماخوذ ماضي مجهول در عليه بعض نسخه

ده اليه واقع اولدي لاجبت واكر بر كراعه دعوت اولنسم اجابت

ايدرايدم دعوت ايدن كمسنه حقير ودعوت ايتديكي نسنه صغير دخي

اولور ايسه شرح السندده انس دن روايت اولنديكه رسول اكرم

كوردمكه عربا حمار سوار اولور ومملوك دعوتنه اجابت ايدر وقوله

بير اوزندلا اولور وقوري بير اوزرينه اوتورور وقوري بير

اوزرنده اكل ايدر ايدي وسيورورلر ايديكه بر كراعه دعوت اولنسم

اجابت ايدرم وبر ذراع اهدا اولنسه قبول ايدرم والله اعلم

الحديث التاسع حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن حدثنا

سفيان عن محمد بن المنكدر علم عملده تابعي جليل القدر ومستجاب الدعوه

در كنيه سي ابو عبد الله المزني در يوز اوتوز سنه سنده وفات ايتدي

عن جابر قال جاءني رسول الله صلى الله عليه وسلم ليس براكب

بغل ولا برذون با موحده نك كسري وراء مهمله نك سكوني و

ذال معجمه نك فتحي بعدده واو ونون ايله صاحب صحاح ديديكه برذون

دابه معناسنه در مونثي برذونه در مغربده تركي ات ديرلركه عرابلي

عربي جد وانثي سنه برذونه در يعني جابر ديديكه رسول اكرم بنم عيادتمه

كلدي قطر ودابه بنميوب بلكه نه ثواب ونه دنيا لادب ايله تواضع واصحابه

زياده اظهار محبت ايچون ماشي اولديغي حالده كلدي بخاري اسناد

مذكور ايله عبد الله بن محمد طريقندن سفياندن تخريج ايتديكي مرضت

مرضا فاتاني النبي صلى الله عليه وسلم يعودني وابو بكر رضوهما ماشيا فوجدني

اغمى علي فتوضأ النبي صلى الله عليه وسلم ثم صبت وضوئه علي فافقت ديديكى كه بخارى
روايتي رسول اكرم جابرك عيادتينه وارد اولديغنده مريض ايدى و بعض محدثينك
صاحب مغرب قولنده بناء بغل و برذونه راكب وليس براكب يعنى غير دابه راكب
اولديغي حالده كلدى ديديكلرى معنايى بخارى حديثى ابطال ايلدى زيرا
حديث كتابده بغل و برذون ده خصوصيه بغل و برذون مقصود دكلدر
والله اعلم الحديث العاشر حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن اخبرنا ابو نعيم
تصغير صيغه سيله در حدثنا يحيى بن ابى الهيثم العطار قال سمعت يوسف
بن عبد الله بن سلام سينك فتحى و لامك تخفيفيله ابن حجر تقريبده
صحابى صغير در حديثى محققان تابعين ده ذكر ايتدى بخارى صحبتنى
اثبات ابو حاتم نفى ايتدى لكن حديث مذكور صحابى اولمسنه دلالت ايدر
والله اعلم العلم عند الله صاحب التهذيب يوسف بن عبد الله بن سلام الصحابى
ابن الصحابى وذكره البخارى والجمهور فى الصحابة وصرحوا بانه صحابى وقال
ابو حاتم ليست له صحبة وليس كما قال ديديكى قال يوسف سمانى رسول
الله صلى الله عليه وسلم يوسف واقعدنى فى حجره حاء مهملهنك كسرى
وفتحى لغتدر تركيده قوجاق وفارسيده اغوش ديدكلرى ومسح على راسى

يعنى

يعنى يحيى بن ابى الهيثم يوسف بن عبد الله بن سلامدن اشتديم ديدى كه رسول
اكرم بكا يوسف اسميله تسميه ايتدى يعنى قوجاغنده اوتورتدى و مبارك
اليله باشمى صيغه دى طبرانى ودعا لى بالبركة لفظنى زياده ايتدى و حديث
رسول اكرمك تواضعنى و صغار ايله اولان معامله و حسن خلقنى بيان
وارد در والله اعلم الحديث الحادى عشر حدثنا اسحق بن منصور حدثنا
ابو داود انبانا الربيع بن الصبيح حدثنا يزيد الرقاشى راء مهملهنك
فتحى و قافك تخفيفيله در عن انس بن مالك انه قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم حج على رحل رانك فتحى و حاء مهملهنك سكونيله قتب كه تركيده
دوه سمرى در كويدر رث رانك فتحى و ثاء مثلثه نك تشديديله تركيده
اسكى وفارسيده كهنه تعبير اولنور وقطيفة جريله رحلك اوزرينه
معطوفدر كنا نرى نونك ضمى و رانك فتحيله ظن معناسنه در ثمنها اربعة
دراهم يعنى انس ديديكه رسول اكرم بر اسكى سمر اوزرنده حج
ايتدى كه سمرك اوزرنده بر كهنه قطيفه وضع اولنمش ايدى كه
اوزرنده قونلمش ايدى بزم ظن و تخمينمز اوزره سمر اوزرنده وضع
اولنان قطيفه نك بهاسى درت درهم ايدى مخفى اولميه كه قطيفه نك

بهاسی حدود تحدهم اولسه واوله یابدره انسدن روایت اولنان لا تساوی
اردبعه لفظی دلالت ایدرکه قطیعه مزبوره نك قیمتی درهم
بالغ اولمیه لکن حدیثا ولدره اولان جزم وحدیث ثانیده اولان ظن
وتخمینه منافی دکلدر وبعض محدثین وهم اتدکلری کبی واقعه متعدده
دکلدر زیرا علما رسول اکرم بو کره حج اتدکی دیوا تفاق اتدیلر حنفی
دیدیکی کبی لفظ نوعی مجهولا ظن معناسنه ومعلوما نعلم ونعتقد معناسنه روایت اولندی
زیرا رؤیت رؤیت بصریه اولمسه ایکی مفعوله متعدی اولمازدی فلما استوت به
راحلته قال لبیك بحجة لا سمعة فیها ولا ریاء فا تفصیلیا استوی تاکیده
دوه دلمك وطوغرلمق دیمکدر وجار مجرور راحلته دن حالدر یا خود یا تعدیه
ایچوندر لکن طیبی دیدیکی کما استوی لفظی با ایله متعدی اولمزیلکه الی ایله
متعدی اولوردر راحله او دوه دیرکه سفره وتحمیل اثقاله قادر اوله مذکر
ومؤنثی مساوی در وتا مبالغه ایچون مزیده در لبیك لفظی الب
بالمکان دن ماخوذدر که مکانده قائم اولمق معناسنه وصلنده البیت
علی خدمتك البا بعد البا ایلك کبی معناسی یا رب سنك اجابتکده وتمام
عبودیتکده اقامت ایدم اقامت اقامتدن صکره دیمکدر سمعه وریانك معناسی

اولی بایده ذکرا ولندی حاصل معنا چونکه رسول اکرم راحله سنه سوار اولوب
راحله رسول اکرمه ملتبس اولدیغی حالده مستوی اولدی لبیك بحجة
لا سمعة فیها ولا ریاء لفظی تکلم اتدی یعنی کره بعد اخری یا رب سکا
اجابت ایدرم سمعه دن وریادن عاری اولان حج ایله الحدیث
الثاني عشر حدثنا اسحق بن منصور حدثنا عبد الرزاق انبانا عمر
عن ثابت البنانی باء موحده نك ضمی ایله در وعاصم الاحول عن
انس بن مالك ان رجلا خیاطا دعا رسول الله صلی الله علیه وسلم
فقرب له تقریبدن ماخوذدر بعض نسخه ده فقرب الیه واقع اولدی
ثریدا علیه دباء قال انس فکان صلی الله علیه وسلم یأخذ الدباء
وکان یحب الدباء یعنی انس دیدیکی بر دردی کسنه رسول اکرم دعوت
ایلدوب انلر ایچون ثریدی حضورلرینه یقین کتوردی یعنی لحم ایله یاخود
شوروا ایله طبخ اولنمش اتمك کتوردیکی ثریدك اوزرنده قباق
وار ایدی رسول اکرم قباقدن اخذ واکل اتمکه شروع اتدی ورسول
قباغی بغایت سور ایدی قال ثابت سمعت انسا یقول فما
ما نافیه در صنع مجهول صیغه سیله در لی طعام اقدر دالك کوی

ايله در وقددتدن مأخوذدر جمله سي طعامك صفتي در **على أن يصنع**
مجهول صيغه سيله در يعني ثابت حديثك انس ايشتدم در ايدي كه رسول اكرم
قباغ زياده سوديكي ايچون بن دخي انلره متابعة التزام ايدمكه بنم ايچون
بر طعام طبخ اولنمز ايدي بر اوله طعام مقباق وضع ايتمكه قادر اولام طعامه
قباق وضع اولنور ايدي حاصلي بنم طعام لوملڭ هر طعامكه كه قباق وضع
وادخال حمكي اولدي البته اول طعامه قباق ادخال ايدرلر ايدي والله اعلم
**الحديث الثالث عشر حدثنا محمد بن اسمعيل** البخاري كه صحيح
صاحبي در **حدثنا عبد الله بن صالح حدثني صالح معاوية بن**
**صالح عن يحيى بن سعيد عن عمرة** عينك فتحي وميمك سكونيله در كتاب
تعديل وتخريجده ديدي كه عمرة بنت عبد الرحمن عمر بن عبد العزيز ديدي كه
حالا عايشه حديثني عمره دن غيري بيلور كمسنه قالمدي **قالت قيل**
**لعايشة ماذا كان يعمل رسول الله صلى الله عليه وسلم في بيته قالت**
**كان بشرا من البشر** يعني عمره ديدي كه رسول اكرم سعادتخانه سنده نه
ايشلر ايدي ديو عايشه جوابنده ديدي كه رسول اكرم بشر افرادندن
بر بشر ايدي وسائر انسانلر كبي انسان ايدي بو كلام ما بعدينه توطئه در

يفلي

**يفلي** ثلاثيدن اولورسه يضرب بابندن يانك فتحي ايله والامك
كسري وفانك سكونيله فلادن مأخوذ اولور تفعيلدن اولور ايسه
تفليه دن مأخوذ اولور كه ايكيسي دخي ثوبين قمل تفتيشندن
عبارتدر كه توركيده بتله مك وفارسيده سپش جستن لفظيله تعبير
اولنور **من ثوبه** يعني سائر ناس كبي رسول اكرم كندو مبارك اليله جامه
سندن بت ارار ايدي مخفي اولميه كه روايت اولندي كه رسول اكرمك
اوزرنيه اصلا سكك قونماز وصلاو بت اذيت اتمز لكن محتملدر كه
رسول اكرمك اتوابنده بيت بولنه لكن اذيت ايتمسون ليس بو روايت
حديث مذكوره منافي اولماز **ويحلب** لامك ضم وكسري جائزدر حليبدن مأخوذ
دركه توركيده صاغمق وفارسيده دوشيدن در **شاته** ورسول اكرم قيونني
كندو ايليله صاغار ايدي **ويخدم** دالك ضم وكسري ايله جائزدر **نفسه** ورسول
اكرم كندو كندويه خدمت ايدر ايدي مثلا ابدست وغسل اتدكجه كندي صو توكر
ايدي اعضاسنه عايشه دن بر روايتده كان يخيط ثوبه ويخصف نعله
لفظي زياده قلندي يعني رسول اكرم ثوبني كندو اليله تيكو ونعليني كندو
يمار ايدي احمد روايتنده ويرقع دلوه يعني دلوني كندو اليله ياماد

ایدی لفظی زیاده قلندی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی خلق رسول الله صلی الله علیه وسلم صاحب نهایه خلق
خانك ضمّ ولامك سكونیله یاخود ضمیله سجیه وطبیعه ومروت ودین دید
وحقیقتی بودر كه خلق انسانك صورت باطنه سیدر نیجه كه صورت ظاهره
ایچون خلق متنولدر بونلرده وصورتلری مزیورتلری ایچون اوصاف حسنه
واوصاف قبیحه واردر وصورت باطنه یه متعلق اولان ثواب وعقاب
صورت ظاهره یه متعلق اولان ثواب وعقابدن چوقدر دیدی وخلق
مطلقا غریزیه وطبیعیه اولور یاخود مكتسبه اولدیغی خصوصنده واقع
اولان اختلافك تفصیلی كتب اخلاقده بیان اولنمغله بو مقامده انك
بیاننه تصدی اولنمدی یعنی بو باب رسول اكرمك خلقی حقنده وارد
اولان احادیث شریفه بیاننده در مصنف بو بابده اون بش حدیث
ذكر ایلدی الحدیث الاول حدثنا عباس بن محمد الدوری حدثنا عبد الله
بن یزید المقری معلم القرآن معنا حدثنا لیث بن سعد حدثنی ابو عثمان
الولید بن سلیمان بن خارجه بن زید بن ثابت قال دخل نفر جوهری
دیدی كه لفظ نفر اوچدن اونه وارنجه اطلاق اولنور كه بو لفظك مفردی

بوقدر

یوقدر علی زید بن ثابت فقالوا له حدثنا احادیث رسول الله صلی الله علیه وسلم
یعنی خارجه دیدی كه بیلدم زید بن ثابت حضورینه بیوا دكمسنه كلوب
دیدیلر كه بیزه رسول اكرمك خبرلرندن اخبار ایله وحكایت ایله قال
ماذا احدثكم یعنی زید دیدی كه بن سیزه انك خبرلرندن نه خبر حكایه
ایدیم اكر رسول اكرمك جمیع احوال وافعال واقوالندن سؤال ایدرسكوز
این نه بحریست كه پایانی كناری دارد لكن بعض احوالندن سؤال ایدرسكوز
قال كنت جاره زید دیدی كه بن رسول اكرمك قومشوسی ایدم وانك
كوكلی كبی بعض احوالنه مطلع بو قولیله زید ایله رسول میاننده اولان
اتصال صوریه اشارت واتصال معنویه اشارت ایلدی دیدی كه
فكان اذا نزل علیه الوحی بعث الی فكتبته له پس همسایه
اولمق تقریبیله عادت كریمه سی بو ایدی كه كندولرینه وحی نازل
اولدقده بكا ادم كوندرورلر ایدی بن دخی خاك پایلرینه
واروب نازل اولان وحیی انلر ایچون یازار ایدم فكنا اذا ذكرنا
الدنیا ذكرها معنا ومجلس شریفلرنده بز بو بیربریمز ایله امور
دنیا سویلشسك رسول اكرم بزم ایله بیله امور دنیایی سویلر

ایدی دنیاذ کوندن مراد دنیانك مدحی دیدکی الدنیا مزرعة الاخرة
مضمونیدر وبوده دنیا مدح اولنمغه لایقدر یاخود ذمی دیدیا خود
امور دنیایه متعلق نسنه لر دیدکی جهاد والات جنك واسباب
غزا کبی اذا ذکرنا الاخرة ذکرها معنالری امور آخرة سویلیشسك بزم ایله بیله
سویلیشوب آخرة امورینه متعلق اموری ترغیب وترهیب کبی بونی تفصیل
ایلر ایدی واذا ذکرنا الطعام ذکره معنالری طعامه متعلق سوز مذاکره ایتسك
مثلا طعامك نافعی ومضری واداب اکل کبی بزم له بیله سویلیشوب هم انك
حکم وفوائدینی بیان ایلر ایدی فکل هذا کل دیو نقل روایت اولنمز پس
احدثکم جمله سی خبری عاید محذوف اولور احدثکم تقدیرنده عن
النبی صلی الله علیه وسلم یعنی مذکور اولان امورك هر بونیجه سیره
رسول اکرمدن روایت ایدرم وهو بیرنسنه صحیحی عندمده مجوزلر و بو حدیث
رسول اکرمك حسن خلقنه واصحابیله اولان حسن معاشرتنه معاشرته
وخاطرلرینی تألیف وقلبلرینی جلب ایتمکه اهتمامنه وانلوکثرة مرحمت وشفقت
ذاتیه دلیل ظاهر اولدر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا اسحق بن موسی حدثنا
یونس بن بکیر تصغیر صیغه سیله در عن محمد بن اسحق عن زیاد





بن ابی زیاد عن محمد بن کعب القرظی قریظه یه نسبة در که یهود مدینه
دن قبیله معروفه در عن عمرو بن العاص اصول معتمده ده یانك
حذفیله واقع اولدی الشیخ ابن حجر دیدی که جمهور یا ایله کتابت ایدرلر یانك
حذفیله دخی لغة در انتهی ولفظ عاص مستعمل اللام کلدر غازی و رام بلکه
قاموسده فهم اولنندیغی اوزره اجوفدر زیرا دیدی که والاعیاص من قریش
اولاد امیة بن عبد شمس الکبیر وهم العاص و ابو العاص والعیص و ابو العیص
قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یقبل بوجهه وحدیثه علی اشر القوم
میرك دیدی که لفظ اشر بو مقامده اصل اوزره جاری اولدی خیرها و شرها
دخی بونلردر خیر و اخیر و اشر و شر دخی دیرلر لکن الف ایله استعمالی بلغة
نادره در جوهری لغة ردیه در دیدی قاموسده قلیل یا خود ردیه در
دیدی یتألفهم بذلك یعنی عمرو بن العاص دیدی که رسول اکرم
مبارك یوزیله و کلامیله قومك بغایه شریرلرینه توجه واقباله یعنی
لطف کرم ایله نظر و نوازش و جمیل مکالمه ایدر ایدی و بو فعلنده
مرادی قوم معهودی تألیف ومدارا ایله کندویه تأنیس ایدوب
بو سبب ایله اسلام اوزرینه ثابت ایلمك ایدی اکوچه رسول اکرم

اخیار ایلدی دخی حسن معامله ایلمک عادتلری ایدی لکن اشراره زیاده
اقبال ایتدکلری انلره زیاده مدارایه محتاج اولدقلری ایچوندر زیرا
اخیار قدیمده مانوس اولدقلری بو وجه اوزره تیالفهم ده اولان ضمیر
جمع اشرار قومه راجع اولور زیرا معنی جهتدن ومطلقا قومه راجع اولمق
محتملدر فکان فاء تعلیلیه در یقبل بوجهه وحدیثه علی حتی ظننت
انی خیر القوم عمرو بن العاص دیدی که رسول اکرم بکا دخی یوزی ایله وکلامیله
اقبال ولطف ایدر ایدی بو مرتبه بکا اقبال لرندن ناشی بن ظن ایتدم که
بن قومک خیریم رسول اکرم عندنده بغایه مقبول اولام ورسول
اکرم عمروه زیاده توجه ایتدکلرینک سببی انی دخی تالیف وتانیس
ایتمک ایدی زیرا عمرونک اسلامی قریبا واقع اولمشدی وعندنده غیری قومنک
رئیسی ایدی فقلت یا رسول الله انا خیر او ابو بکر یعنی ظن مذکوره
بناء دیدم که یا رسول الله بن می خیرم یوخسه ابو بکرمی فقال ابو بکر
رسول اکرم جوابنده دیدی که ابو بکر خیردر فقلت یا رسول الله انا خیر ام عمر
یعنی جوابنده دیدی که عمر خیردر فقلت یا رسول الله انا خیر ام عثمان یعنی دیدم که
بن می خیرم یوخسه عثمان می فقال عثمان جوابنده عثمان خیردر دیو

یعنی دیدم که بن می خیرم یوخسه عمر می فقال عمر



فلما سألت رسول الله صلی الله علیه وسلم فصدقنی ذلک تخفیفله یعنی
چونکه رسول اکرمه اشیاء مذکوره ده سؤال ایتدم بنم سؤالمه کلام
صادق وکلام حق ایله جواب ویردی یعنی نفس الامره موافق جواب صلاد
کسنه نک طرفنی طوتمدی بعض نسخه ده صدقنی بلا فاء واقع اولمشدر که
ظاهر اولان بودر زیرا لمانک جوابنده فا مشهور دکلدر اکثرمه نحویون
تجویز ایتدیلر لهذا بعضیلر لمانک جوابی محذوفدر که ندمت یا خوفت
تقدیرنده در دیدیلر پس بو وجه اوزره فلوددت جواب مقدر
اوزرینه معطوفدر وددت دالک کسریله احببت معناسنه در انی
لم اکن سألته حاصل معنی بودر که رسول اکرمدن سؤال ایتدکده
بکا درست جواب ویردکده سؤال ایتدوکمه نادم اولدم کاشکی سؤال
ایتمش اولمیه ایدم زیرا ظن ایتدوکم شیئک خلافی ظهور ایتدوکندن
حیا ایتدم والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن صالح العبدی حدثنا
جعفر بن سلیمان الضبعی ضادک ضمی وبانک موحده نک فتحی ایله ضبیعه بن
قیس نسبته در عن ثابت عن انس بن مالک قال خدمت رسول الله صلی الله علیه وسلم
عشر سنین فما قال لی اف همزه نک ضمی وفا مشددنک کسر وتنوینی

وتنوين سينه جائزدر قاضى اف مادّه سنده اون لغت واردر ديدى
فانك فتحى وضمّى وتنوين ايله وتنوين سيزكه التى لغت اولور وهمزه نك
ضمّى وفانك سكونى وهمزه نك كسرى وفانك فتحى واُفّى وافه همزه نك
ضمّيله كما تجئ معنا اسم فعلدر راغب ديديكه اف اصلنده استقذار
واستكراه اولنان نسنه در فلان طغر كبر وهر تنجر وقتنده دخى اطلاق
اولنور افسله درلو مفرد وتثنيه وجمع ومذكر ومؤنثى مساويدر
ابو الحسن الرمّانى ديديكه اف مادّه سنده اوتوز طقوز لغت واردر
وابن عطيه بر لغت دخى زياده ايدوب تكميل اربعين اتدى وابن
حجر ديديكه يتمش بش لغت استخراج ممكندر تفصيلى مركشاه ده بيان
اولنمشدر قط قافك فتحى وطانك ظمى وتشديديله ماضيده اولان
نفى توكيد ايچوندر يعنى انس ديديكه رسول اكرمه اون سنه خدمت
اتدم بوقدر سنه ده هركز بكا تنجر اولدى واف ديدى معلوم اولكه
معظم روايتده انسك رسول اكرمه خدمتى اون سنه اولمق اوزره
واقع اولمش مسلم روايتنده انسدن والله لقد خدمته تسع سنين
لفظيله واقع اولدى محيى الدين نووى ديديكى ظن اولنوركه انسك ابتداء



خدمتنه شروعى مياننه سنده واقع اولمغله كاهى سنه مزبوره يى كامل عد
ايدوب عشر وكاهى عد ايتميوب تسع ديمشلر وله شيخ ابن حجر ديديكه
روايتين ما بيننده مغايره يوقدر زيرا انسك رسول اكرمه ابتدا
خدمتى رسول اكرم مدينه يه كلوب انسك والده سى ام سليمى
ابو طلحه يه تزويجندن صكره در صحيح بخاريده انسدن روايت اولندى كه
رسول اكرم مدينه يه تشريفلرنده خدمتكارى اولمغله اوكريايام
ابو طلحه بنم المدن يا يتشوب رسول اكرمه خدمتچون تسليم
اتدى وبو حديث واقع اولدى كه ابو طلحه بنده كوز كيتس وزيرك
قوللوك وردر جناب شريفكزه حضرده سفرده خدمت ايتسون وابو طلحه
نك سفر مذكورده مرادى بخارى مغازيده انسدن روايت ايلدكى
اوزره كه انس ديديكه رسول اكرم خيبر غزاسنه توجه ايتدكى
سنده ابو طلحه يه ديديكه يا ابا طلحه بكا شو سفرده خدمت
ايتمكه صالح بر خدمتكار بيدا ايله ابو طلحه دخى بنى كتوردى
رسول اكرمك خدمتنه تعيين اتدى پس حديث ثانى اقتضا
ايدركه انسك رسول اكرمه خدمتكار اولديغى رسول اكرمك

مدينه يه تشريفلرندن التى كوه ييل ودورت آى مرورندن صكره
غزوهٔ خيبر سنه سى اولمشى اولور وحديثه اقتضا ايدركه رسول
اكرمك مدينه يه ابتدا تشريفلرى وقتنده اولمشى اوله
وشو وجهله جواب ويريلوركه رسول اكرم غزوهٔ خيبره توجه ايتدكلرنده
ابو طلحه دن خدمتكار طلب ايتديكى انسده مسن وانسدن خدمتده
زياده قادر خدمتكار ايدى پس ابو طلحه انسك سفرده خدمته
اقتدارينى حس ايتمكله انسى كتوروب سفرده رسول اكرمك خدمتنه
تعيين ايتدى لهذا انس معاذ حديثنده خدمته فى الحضر والسفر ديدى
ودخى رسول اكرم مدينه كلوب بر ايكى ايدن صكره ام سليم ابو طلحه يه
تزويج ايتدكلرينك سببى بو ايدى كه انسك باباسى حياتده
ايكن والده سى ام سليم مطلوبه اولدقده فاشى ابو طلحه ام سليمى طالب
اولدى لكن طلحه دخى اسلامى قبول ايتمش ايدى ام سليم ديديكه بنى تزويج
غايه مطلوبك ايسه اسلامى قبول ايتسون والا بو سودادن بچسون فارغ
اولسون ديو شرط ايتمكله ابو طلحه دخى اسلامى قبول ايدوب مابينلرنده
زواج منعقد اولدى پس بو تقريرده انسك طقوز سنه كامله



ويلو تاج اى مقدارى مدة اولمغله كامى كسر ذكر ايدوب اون
ييل وكامى اسقاط ايدوب طقوز ييل خدمت ايتدم ديدى والله اعلم
وما قال لى لشيء صنعته لم صنعته ولا لشيء تركته لم تركته وجمله
خدمتمده بعضى لايق اولميان ايشى ايشلسم رسول اكرم بكا بو ايشى
نيچون ايشلدك ولايق اولان ايشى ترك ايلسم نيچون ايشلمدك ديو
عتاب ايتمدى مخفى اولميه كه لايق ترك ولايق وانيا فعل خصوصنده
اعتبار ايتدكلرى امور دنيا متعلق اولان خصوصلرده مخصوصدر
والا شرعا فعلى لازم اولان شيئ ترك وتركى لازم اولان شيئى فعل خصوصنده
مسامحه بيورمزلر ولايق اولان وجه اوزره عتاب وتنبيه بيوررلر ايدى
زيرا امر معروف ونهى عن المنكر بابنده رسول اكرمك اهتمام كليلرى
اولديغى محتاج بيان دكلدر ابن الجوزى كتاب الوفاده على بن زيد طريقندن
سعيد بن مسيبدن انسدن روايت ايتديكى بن رسول اكرمه نجه
ييللر خدمت ايتدم بنى بر كره ازار ايتمدى وهركز بنى دوكمدى وبكا
قطعا تعبس ايتمدى وبكا بر نسنه امر ايدوب اوله امرده تكاسل ايتسم
بكا عتاب ايتمدى واكر اهلى عتاب ايتمك مراد ايتسه لر ابجتمك النده

كلمسنه تكاسل ترددى حيله منع ايلدايدى وبو حصيله استفاده
اولنوركه فوت اولان خصوصى ايجون عتاب لايق دكلدر زيرا بيدفعه
ترك اولنه دفعۀ اخرده احتياج اولورسه تداركى ممكندر وفائده
سيلسنا زجر ودنيه حفظ وحرمتكارك خاطرينه رعايت ايليه
ايلمك وانا سكبب اولور وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم احسن الناس خلقا
ميرك ديركه لفظ خلقا بيوزم ضبطمزده خانك ضميله در زيرا
مقصود رسول اكرمك حسن معاشرتندن اخبار دريعنى رسول
اكرم هميشه خلوص وصفوى جهتندن ناسك احسنى جمله سنده ايكى
مخفى اولميه كه من تبعيضيه اقتضا ايدركه رسول اكرم حسن خلقده
بعض ناسه مشارك اوله لهذا بعضيلر كلمۀ من زائده در ديديلر
لكن زيد افضل علماء البلد كلامنده زيد علماء بلد ايله افضليتده
مشارك اولمق لازم كلمز زيرا مراتب افضليت متعدده ومتفاوته
اولمغله زيرا افضليت مراتبنده رتبۀ عاليه يه بالغ اولوب نفس
افضليتده مشارك ومرتبۀ مزيده احرازيله مفارق اولمق ممكندر
مثلا زيد اغنياء مصردر ديسه لر مراتب غنا متفاوته اولمغله زيد اغنياء

مصرك

مصرك جمله سنده غنى اولمق جائزدر مع هذا بو مقامده لفظ كان
دوام استمرار معناسنى مفيد اولوب رسول اكرم هميشه احسنيت
مذكوره ايله معروف اولمه سنى افاده ايلر وسائر احسن اولنلر
بر وقتده صفت معهوده ايله موصوف اولورسه وقت اخرده موصوف
اولماز يس رسول اكرم مراتب رتبۀ عليايه بالغ اولمش اولور
فاحفظ هذا ودخى لفظ خلقا خانك ضميله اولمق ماقبلنه انسب
لكن فتحيله اولمق مابعدنه اوفقدر لكن فتح خا ايله فى الحقيقه حسن
خلق ضم خا ايله حسن خلقى مستلزمدر زيرا قاعدۀ مقرره دركه اعتدال
مزاج صفاء نفس وجودت قريحه يى مستتبعدر حسن بصرى ديديكه
حسن خلقك حقيقتى بذل احسان واذانك منع وطلاقۀ وجهدر
ولا مسست سينك فتحى وكسرى جائزدر خزا خاء معجمه نك فتحى وزاء
معجمه نك تشديديله در منهاج اللغة ده ديديكه خز اصلنده
بر دابه نك اسميدر صكره انك جلدنده يا يدقلرى كورك
مراد اتديلر ودييركه الخز پوستينيكه از پوست خزكوش نوسازند
صاحب نهايه خز يوك ايله اييكدن طوقونمشدر ديديكى ولا حريرا

رادخالص ایمیکدر قط ولا شیئاً تعمیم بعد التخصیصدر کانه

ضمیری مسک مذکورلره کل واحد اعتباریله راجع در الین من کف

رسول الله صلی الله علیه وسلم انس دیدی که هرکز بن خز و حریر بلکه

بر شیئه یا پیشمدم که رسول اکرمک الندن یومشاق اوله بلکه

رسول اکرمک مبارک کفی مذکورلردن یومشاق ولطیف ایدی ولا شممت

میم اولینک کسری وفتحی ایله شممه دن مأخوذ در میمک تشدیدیله

قوقو وفارسیده بوی ایله تعبیر اولنور مسکاً قط ولا عطراً

مطلقاً خوش بوی دیمکدر پس تعمیم بعد التخصیص قبیلندن

اولور کان اطیب من عرق رسول الله صلی الله علیه وسلم عرق عینک و را

نک فتحی ایله در وفارسیده خوی معناسنه در یعنی هرکز بن مسک

وعطر قوقلدم که رسول اکرمک درندن کوزل اوله بلکه رسول

اکرمک دری مذکورلردن کوزل قوقولی ایدی بخاری انسدن تخریج

اتدیکه رسول اکرم خَلقاً وخُلقاً ناسک احسنی وناسک زیاده

کرم واحسان صاحبی وناسک زیاده اشجعی ودلاوری ایدی

علامه کرمانی دیدی که انس وصف ثلثه مذکوره اوزره قصر اتدیکی

اوصافا

اوصاف ثلاثه مذکوره امهات اخلاق اولدیغی ایچوندر زیرا

انسانده اوچ قوت واردر اولا قوت غضبیه که کمالی شجاعتدر

ثانیا قوت شهوتیه که کمالی جود سخادر وثالثا قوت عقلیه که کمالی

حکمت ایله ناطق اولمقدر وبو معنایه انس احسن الناس ایله اشارت

اتدی زیرا احسن خلقت اعتدال مزاجه تابعدر واعتدال مزاج

صفاء نفسه باعثدر که جودت قریحه ده عیار تدرکه اندن حکمت

نشأت ایدر بعض نسخه ده عرقه موضعنده عرف واقع اولدی عینک

فتحی وراننک سکونی بعده فا ایله ریح طیب معناسنه در واسلم

الحدیث الثالث حدثنا قتیبه بن سعید واحمد بن عبدة الضبی

والمعنی واحد یعنی تحدیثلرینک معانی بردر قالا حدثنا حماد

بن زید عن سلم سینک فتحی ولامک سکونیله در العلوی عینک

ولامک فتحه لریله عن انس بن مالک عن رسول الله صلی الله علیه

وسلم انه شاه کان عنده ای رجل به اثر صفرة قال

انس وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم لا یکاد یواجه احداً

بشیء یکرهه فلما قام الرجل قال ای لو قلتم له یدع هذه الصفرة

يوجه موجهه ده ناخوشدر يوزه قارشو سويلمك معناسنه
وكلمه لو تمني ايچوندر شرطيه اولمق دخي محتملدر كه جوابي محذوف
در لكان حسنا تقديرنده يدع يترك معناسنه در يعني انس رض
ديديكه بركون رسول اكرمك يانينه بر كمسنه كلوب وتوردي
كه اوزرنده طيب يا خود زعفران سورونمكدن ناشي صاريلق
علامتي واركه سورندوكي شيئك اثري زايل اولمامش انس ديديكه
رسول اكرمك اكثري عادتي بو ايديكه هيچ بر كمسنه نك
مكروه اولديغي نسنه يي يوزينه سويلمز ايدي وعيبني يوزينه
اورمز ايدي لهذا مزبور كمسنه يه دخي سويلمدي مزبور مجلسده
قالقوب كتدكدن صكره حاضر اولان اصحابه ديديكه كاشكي شو
كمسنه يه سويله ايديكز كه صاري نسنه سورنمكي ترك ايده
ايدي عبد الله بن عمرو بن العاصدن روايت اولنديكه بر كون
رسول اكرم بنم اوزرمده ايكي ثوب كورديكه عصفور بوياسي
ايله بويانمش ايدي بيوردي كه بو ثوبلري ترك ايله زيرا كفار
ثوبلريدر بر روايتده وارد اولديكه عبد الله ديديكه يا رسول

الله ديديكه يا رسول الله بو ثوبلري غسل ايدوب بوياسني ازاله
ايده يم رسول اكرم بيوردي كه يوق يوق آتشده ياق وبو حديث
لبس معصفر حرام ديو بعض علمانك ذاهب اولدقلري قوله
دليلدر ابو داود عماردن حديثنده تخريج اتديكه بر كيجه خانمه
كلدم والكريم صوقده چاتلامش ايدي اهلم اليمه زعفران
ايله ملمع ياغ سوردي صباح وارديد رسول اكرمك
حضورينه سلام ويرديم سلامي رد ايتمدي وغير زمانده
اتديكي كبي مرحبا ديمدي وديكه وديديكه يا عمار شو شيئي
الكدن غسل ايله ابو داود ونسائي قلما كان يوجه احدا
بكرهه لفظيله روايت اتديلركه عبد الله بن عمرو بن العاص
حديثي بو روايتي موئيددر رسول اكرم عبد الله بن عمروه تنبيه اكيد
ايله موجبا اتدكلري حرام ولديعني محمولدر اكر حرام اولسه ايدي
مزبور شخص مجلسندن قالقوب كيدنجه صبر اتميوب منع ونهي
ايدرلر ايدي والله اعلم الحديث الثالث حدثنا محمد بن بشار
حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابي اسحق عن ابي عبد الله

لجدلی جیمك وذالك فتحه لر ایله جدیله قبیله سنه نسبتدر
واسمه عبد بن عن عایشة انها قالت لم یکن رسول الله صلی الله علیه وسلم فاحشا
قولی وفعلنده اولان بالطبع فحشده شاملدر اکرچه قولده
استعمالی شایعدر ولا متفحشا خلقی وکسبی اولان فحشده
تکلفدن عبارتدر که فحشده قصد عمد ایله تکلف معناسنه
در یعنی عایشه دیدی که رسول اکرم وتکلفا قولی وفعلنده
فحش وقبیح تمز ایدی دیمکدر داود دیدی که قبیح سوز سویلمز
وخلقی کولدرمك ایچون استعمال اتمز ایدی دیمکدر بعض اهل
اللغه دیدیلر که فاحش حدی تجاوز ایدن شیدر وفواحش
مقابح دیمکدر لهذا زنایه فاحشه اطلاق اولنور میرك
دیدی که حدیث مذکورده فاحشدن مراد قولی فعلنده فحش
صاحبی دیمکدر ولا صخابا صاد مهمله نك فتحی وخاء معجمه نك
تشدیدیله صخبدن مأخوذدر صیحه وبلند اواز ایله چاغرمق
معناسنه دخی سین ایله بو معنایه در حتی بعض نسخه ده
ولا سخابا واقع اولدی دیدی صاحب نهایه دیدی که صخب صاد ایله

وسخب

وسخب سین ایله مخاصمه وقتنده اصواتك اضطرابندن عبارتدر فی
الاسواق سوقك جمعیدر که بیع وشرا اولنان موضعدر که چارسو
لفظیله تعبیر اولنور یعنی رسول اکرم چارسو وبازارده زید وعمرو ایله
مخاصمه ایدوب دفع صوت اتمز ایدی ولفظ صخاب اکرچه مبالغه
صیغه سیدر لکن بو مقامده مقصود نفی ده مبالغه یعنی نفی اصل
صخبی اثبات دکلدر حاصلی هرکز صخب اتمز ایدی دیمکدر نته کیم وما انا
بظلام للعبید قولی کریمنده ارباب تفاسیر مقصود اصل ظلمی نفی ونفی ظلمده
مبالغه در دیدیلر مخفی اولمیه که فی الاسواق قیدی احترازی اولمق
ظاهر دکلدر زیرا رسول اکرم قرآن عظیم قرائت قلدقده وحال خطبه ده
مجلسدن بعید اولانلره استماع ایچون رفع ایدر ایدی لکن طیبی
کلامندن فهم اولنور که مقصود صخابیة وسوقده اولمق مجموعی
نفیدر حاصلی رسول اکرم نه چارسوده نه بازارده چقار ایدی وانده
خلق ایله خصومت ایدوب رفع صوت ایدر ایدی لادی شفا شرحنده
دیدی که مقصود اصل رسول اکرمدن صخبی نفیدر زیرا اسواق
خلقك رفع صوت ایده جکی محلدر رسول اکرم بویله رفع صوت

اتمدکلری سائر مواضعده رفع صوت تمدیکی بالطریق الاولی
در **ولا یجزی** یانک فتحی وجیمک سکونی وزانک کسری بعده
یا ایله جزاء دن ماخوذدر مکافات معناسنه **بالسیئة السیئة** یا مبادلہ
ومقابله ایچوندر وسیئة اصلنده سیویه ایدی ساءة دن
ماخوذدر کنکلک ایلک دیو تعبیر اولنور یعنی رسول اکرم سیئه یی
سیئه ایله مقابله اتمزایدی بیری دیکی سهل باشد جزا اکرمدی
احسن الی من اساء **ولکن یعفو ویصفح** یعفو عفودن ماخوذ
در دورونی جرمدن تجاوز معناسنه وصفح اصلنده صفحه وجهی
چویرمک ومجرمک شلالی یوزینه تقموح معناسنه در لکن بو مقامده
سیئه یی سیئه ایله مقابله دن وانتقامدن اعراضدر یعنی
رسول اکرم سیئه یی سیئه ایله مقابله اتمدیکی حاشا عجزندن دکل
ایدی بلکه قادر ایکن درونی جرمی عفو وانتقامدن اعراض ایدر ایدی
والله اعلم **الحدیث السادس حدثنا هرون بن اسحق الهمدانی**
میمک سکونیله در **حدثنا عبدة عن هشام بن عروة عن ابیه**
که عروة بن زبیردر **عن عایشة قالت ما ضرب رسول الله صلی الله علیه**

**وسلم بیده شیئا قط الا ان یجاهد** یعنی وقتیده الا ان
یضربه واقع اولدی **فی سبیل الله** یعنی رسول اکرم حضرتلری عایشه
دیدی که هر وقتلوردن بیو وقتده مبارک الیله بیر انسانی
ضرب ایتمدی لکن فی سبیل الله جهاد وقتنده اولدی زیرا رسول اکرمک
شجاعتی درجه کماله بالغ اولمش ایدی غزواتده الیله انسانی
ضرب ایتدی حتی یوم احدده ابی بن خلفی قتل ایتدی نحوی اولدیکه
جهاد فی سبیل الله دن مراد فقط کفار ایله مجاهده دکلدر
بلکه بو معناده اجراء حدود وتعازیر داخلدر زیرا رسول
اکرم کامی حد وتعزیر وقتنده کندو الیله ضرب ایلر ایدی
**ولا ضرب خادما ولا امرأة** ور رسول اکرم بیر حدمتکاری
وبیر زوجه سنی ضرب ایتمک ولمدی بو کلام تخصیص بعد التعمیم
قبیلندندر شاننده توقی واهتمام ایچوندر زیرا خادم وزوجه
عادتا ضرب اولنه کلمشدر پس خادم وزوجه اقتضا ایدرکه
اکوجه ضربه حاجت بوندر لکن اولی اولان عدم ضربدر لکن والدک
تادیبی ایچون ضربی ترکندن اولیدر زیرا ولدی ضربک نفعی ننه

ولده راجعدر پس عفوی مندوب ولمز وخادم وزوجه‌نك
نفعی ضاربه راجع اولمغله انده نفسنه واردر پس ترکی مندوبدر
هوای نفسی مخالفت ایچوندر والله اعلم الحدیث السابع حدثنا
احمد بن عبده الضبی حدثنا فضیل بن عیاض عن منصور عن
الزهری عن عروة عن عایشه قالت ما رایت رسول الله صلی
الله علیه وسلم منتصرا انتصاردن مأخوذدر اسم فاعلدر انتقام
معناسنه من مظلمة الامك کوری ایلمه ظالمدن طلب اولنان شیئك
اسمیدر مثلا ظالم بر کمسنه‌نك بر شیئنی السه اول کمسنه شیئنی
ظالمدن کیرو طلب اتسه اول شیئه مظلمه دیرلر لامك فتحیله
ظلم یظلم‌نك مصدر میمیدر ظلم معناسنه که شیئی محلی‌نك غیریه وضعدن
عبارتدر بعضیلر کسر و فتحیله ظلم معناسنه در دیدی و کلمه من اجلیه
در ظلمها فقط مجهول صیغه سیله قایم مقام فاعلی رسول اکرمه
وضمیر مؤنث مظلمه‌یه راجعدر ظلم بها تقدیرنده زیرا ظلم مفعول
واحده متعدیدر اولور بعضیلر ضمیر مؤنث مظلمه‌یه راجع اولمغله
ظلم مظلمة قوة سنده ضمیر مذکور مفعول مطلق منزله‌سنده اولوب



دیدیلر ما لم ینتهك مجهول صیغه سیله انتهاکدن مأخوذدر
ونهك محارمی یرتمق وعقوبتده مبالغه معناسنه در من محارم الله شیء
محارم محرم‌نك جمعیدر حرام وحرمت معناسنه وحقیقتده موضع الحرمة
دینیلکدر پس بو وجهه اوزره مکارم اسم مکاندر اولور بعضیلر اسم مفعول
معناسنه مصدر میمی دردیدیلر صاحب مظهر دیدی که انتهاك محارم الله
دیرلر بر کمسنه الله‌ك حرام اتدیکی ایشی ایسلسه قاضی عیاض دیدی
که نهك محارم الله الله‌ك حرام اتدیکی شیئی ارتکابه تمکدن عبارتدر
حاصل معنا بودر که عایشه دیدی که بن رسول اکرمی کوردم که
کندویه ظلم اولنان مظلمه سببیله ظالمدن انتقام قصدنده اوله مادام
محارم اللهدن بر شیئه نهك واقع اولمدقجه مثلا بر کمسنه رسول
اکرمه جور اتسه او جورك ضمننده الله‌ك حرام اتدیکی شیئی ارتکاب
بولنمز ایسه رسول اکرم جور ایدن کمسنه‌دن عفو ایدر ایدی
بخاری روایت اتدی که بر اعرابی رسول اکرم حضورنیه ایکی دوره
ایله کلوب رسول اکرمك رداسندن یا پشوب بر مرتبه چکدی
که ردانك یاقه‌سی مبارك بوینلرنده اثر اتدی وکتانه

دیدی که بنم شویوره لریمیك بیوینه خرما و بیوینه شعیر یوکلت
کندو مالکده و یوقرسك و باباك مالنده و یورسك دیو خشونت
اتدکده رسول اکرم کولدی و امر اتدی که اعرابینك دوه لرینه
خرما و شعیر تحمیل ایدیلر کذلك لبید بن العاصم رسول اکرمه سحر
ایدوب رسول اکرم مطلع اولمشیکن انتقام صددنده اولمدی
زیرا بو مقوله نسنه لر حق احیرده عفو ایله ساقط اولور لکن چونکه
زبور حقوق الله متعلق اولور ایسه عظیم غضب ایدر ایدی نتهکیم
عایشه دیدی که فاذا انتهك من محارم الله تعالی شیء کان من اشدهم فی ذلك غضبا
یعنی ظلم مذکور ضمننده محارم الهی نهتك بولنور ایسه رسول اکرم اول
خصوصده غضب جهتنده ناسك اشدی اولور ایدی یعنی بو خصوصده
زیاده غضب ایدر ایدی و من اشدهم لفظنده اولان کلمه من تبیانیه افضل
الناس خلقا لفظنده اولان من قبیلندندر اول مقامده حقیقت اولمسی
مخفی اولمیه که رسول اکرم ابن خطل مثللونك قتلنه فرمان اتدیکی مجرد
رسول اکرمه اذیت اتدکلری ایچون دکلدر بلکه اذیت ضمننده نهتك
محارم الله بولندیغی ایچون ایدی لهذا بعضیلر دیدیلر که ظالملرده

انتقام



انتقام اتمدکلری ظالملرده ظلمی کفره مؤدی اولمدیغی صورتده
محمولدر اکر شویله اولنور ایسه رسول اللهه اذیت محارم
الهی هتك اولنمقدر و رسول اکرمه ظلم اتمك اکا ایذادر و رسول
اکرمه ایذا اللهه ایذادر شویله جواب ویریلور که رسول اکرمه
ایذا مطلقا کفر دکلدر زیرا اکا بعض خشونت طبع صاحبی اولان مسلملرده
رسول اکرمه ایذا واقع اولدقده رسول اکرم اول کمسنه تکفیر
ایتموب بلکه عفو ایدر ایدی و منافقلرك اذیتنی عفو اتدیکی
خلقی کندودن تنفیر ایتموب رسول اکرم اصحابنی قتل ایدر دیو کفت
کویه باعث اولمسون ایچون ایدی و کافر معاهددن مثلا اتدیکی قلوبنی تألیف
و ایناس مصلحتی ایچون ایدی و کافر حربیدن مثلا اتدیکی حربی احکام
شرعیه التزام اتمدیکی ایچون ایدی و ما خیّر مجهول صیغه‌سیله دیدی بین
الا اختار ایسرهما ما لم یکن الایسر اثما اثم معناسنه در نتهکیم
صحیحینده ما لم یکن اثما لفظیله واقع اولدی که اثم معصیه معناسنه در یعنی
و دخی رسول اکرم ایکی امر بیننده مخیر قلنمدی الا اول ایکی امرك اسهلنی
اولاننی اختیار ایدر ایدی مادامکه اول اسهل اولان امر معصیت

اولمدقجه پس اگر معصیته مؤدی اوله حتی ایسه انی دخی اختیار اتمز ایدی
نووی قاضیدن نقل اتدی که محتملدر که تخییر حضرت الله طرفندن اولوب
ایکی عقوبته مؤدی اولان شیده یاخود کفار ایله مقابله و اخذ جزیه
مابیننده یاخود امتی حقنده عبادتده مجاهده و اقتصاد مابیننده
مخیر اتسه رسول اکرم امور مذکوره ده اشق اولان طرفی اختیار
ایدر ایدی و عایشه نك مالم یکن اثما قولی منافقین و کفار تخییر
اتدیکی صورتده متصوردر اما تخییر حضرت الله طرفندن یا مسلمین
طرفندن اولورسه استثناء مذکور منقطع اولور ابن بطال
دیدی که تخییر مذکور الله طرفندن دکلدر زیرا حضرت الله رسولنی
بر طرفی معصیت اولان خصوصده تخییر اتمز مکر بو امرده تخییر
ایده که بر طرفی معصیته مؤدی اوله مضطرب اولمق کبی مثلا بر کیسه
کندو نفسنه عبادتده بر شئ ایجاب ایدر و اوله عبادتی اشلمکه
مشتاق اتدی لکن طاقتی کتورمه میوب عاجز اولدی لهذا رسول
اکرم رهبانیتدن نهی اتدی ابن التین دیدی که مراد دنیا امورنده
تخییردر زیرا آخرت امورینه قدر صعب اولورسه ثوابی اعظم

اولور

اولور ابن حجر دیدی کما مر مذکورده مراد امر دنیادر مالم یکن
اثما قولی بو معنایه دلالت ایدر زیرا امور دینده اسم اولماز
و خیر لفظی مجهول صیغه سیله ذکر اولنوب فاعل ابهام اولندیغی
تخییر الله طرفندن و مخلوق طرفندن اولمغنه تعمیم ایچوندر
و ایسر اسهل معناسنه در و اثم مؤدی اولوب ما ثمه مؤدی اولمین
مابیننده تخییر مخلوق طرفندن ظاهردر لکن الله طرفندن ظاهردر
لکن الله طرفندن مشکلدر زیرا الله طرفندن تخییر البته ایکی
امر جایز مابیننده اولوب هیچ بر طرفنده منصور دکلدر مکر
اثمه مفضی اولمق جایز امر ایله مفضی اولمیه جق امر مابیننده تخییر
دیمک اوله مثلا حضرت الله رسول اکرمی مخیر اتدی که انك ایچون
کنوز ارضی شویله فتح ایلیه که کنوز مزبوره یه اشتغال ایلمک
محتملدر که فراغ بال ایله عبادته مداومت ایده میه یاخود دنیادن
کفاف مقداری لحسان ایده پس بو ایکی امردن رسول اکرم مقدار
کفاف اختیار ایلدی والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا ابن ابی عمر
حدثنا سفیان عن محمد بن المنکدر عن عروة عن عایشه قالت استاذن

رجل على رسول الله صلى الله عليه وسلم وانا عنده ابن بطال
ديدی که رجلدن مراد عيينة بن حصن بن حذيفه بن البدر
الفزاری در کما کان احمق مطاع دردلر ایدی عبد الغنی ابو عامر الخزاز
طریقیله عایشه دن شوجمله تخریج اتدی که قالت جاء مخرمة بن
نوفل يستاذن فلما سمع النبی صلى الله عليه وسلم قال بئس اخو العشيرة
الحديث ابن الملقن مخرمه اولمق اوزره جزم اتدی غايه ما فی الباب
محتملدر که واقعه متعدده اولمش اوله فقال بئس ابن العشيرة واخ
العشيرة عشيره قبيله معناسنه در قاضی عياض عشيره جماعت یا قبيله
دیمکدر دیدی و کلمه او راویدن شك یاخود تخییر ایچوندر یاخود
واو معناسنه در که بخاری عندنده روح بن القاسم طريقنده بئس اخو
العشيرة لفظیله وارد اولمشدر کذلك مسلم عندنده معمر طريقنده بئس
اخو القوم وبئس ابن القوم لفظیله وارد اوله واقعدر و کذلك ابو داود
در و لفظ ابن واخ عشیرته لفظنه اضافتلری اخ العرب لفظنده
واقع اولان اضافتلر کبیدر یعنی عایشه دیدی که بیر کسنه رسول
اكرم یاننه داخل اولمق ایچون اذن طلب اتدی که بن رسول

اكرمك

اکرمك یاننده ایدم و اول رجل حالده رسول اکرم حضرتلری صدا سنی
ایشتدی شو کسنه قبیله سی مابیننده یارامازدر دیدی چوق
رجل ز بئس الخلق ایدی رسول اکرم حاضر اولان جماعته انك
سوء فعلنی اعلام اتدی که تا حقیقة حالنه مطلع اولوب انلر منقطع
کبی انك ظاهرنه مغرور اولمیه لر دیو بعضیلر رجل مزبور فاسق
و مجاهر اولمغله رسول اکرم بو کلامی سویلدی پس غیبت
قبیلندن اولماز ثم اذن له فالان الا نه دن ماخوذدر ملایم
سوز سویلمك معناسنه له القول یعنی رسول اکرم رجل مزبوره اذن
ویروب رسول اکرم حضورلرینه داخل اولدقده رسول اکرم انکا
لطف ایله معامله و کلام ایله مجامله اتدی فلما خرج قلت یا رسول
الله ما قلت ثم النت له القول عایشه دیدی که رجل معهود
قالقوب کتدکدن صکره تعجب جهتندن دیدم که یا رسول الله
بو رجل ایچون کیرمزدن اول سوء حالنه متعلق سوز سویلدیکوز
و حضورکزه کیردکده قول لین ایله مجامله بیوردیکوز بونك
حکمتی نه در فقال صلى الله عليه وسلم یا عایشه ان من شر الناس من ترکه الناس

اوودعه الناس كلمه‌سی اوسنیاده شك ایچوندر ودع ذالك تخفیفیله یدع لفظینك ماضیسیدر ترك معناسنه مازنی دیدی كه بعض نحات دیدیلر كه ان العرب اماتوا مصدر یدع وماضیه مع هذا رسول اكرم افصح عرب ایكن حدیث آخرده یدع نك مصدرینی وحدیث ثانیده ماضیسنی ذكر ایتدی قاضی عیاض دیدی كه بعض نحاتك اماتوا لفظندن مرادلری تركوا استعماله الا نادرا دیمكدر بالكلیه استعمالنی ترك ایتدیلر دیمك دكلدر واماتوا لفظنی اختیار ایدروب تركوا دیمدكلرینك وجهی بو معنایه دلیل دردیدی لهذا شواذده ماودعك ربك قول شریفنده ذالك تخفیفیله قراءت اولندی اتقاء فحشه نصب ایله تركنك مفعول لاجله سیدر ابن حجر دیدی كه بومقامده فحشدن مراد كلام قبیح دروذو جل زیبور جفاة عربك وبغایه‌ده اذا رویدبزبان كسنه ایدی یعنی رسول اكرم جوانبنده دیدی كه تحقیق بعض شر الناس اولدر كه ناس انی كندو حالنه ترك ایدروب مدارا ایدرلر كلام قبیحی استماعندن احترازیچون بو حضی رجل زیبور اشرناس اولمغله قاعده مذكوره یه رعایت ایدروب



لین كلام ایله مجامله ومدارا ایله معامله ایتدم نته كیم دمیشلردر دارهم مادمت فی دارهم وارضهم مادمت فی ارضهم كوه دررد صدایی اختیار فتاده‌ست باكران جانا مكو حرف كران تا نشنوی وحدیث مذكورده حسن معاشرت ولطف كلام ممدوح وبر كسنه‌نك عیبنی یوزینه وورمامق امر مستحسن اولدیغنه دلیل ظاهر واردر والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا سفیان بن وكیع حدثنا جمیع بن عمر صوابی اولان عمیردر تصغیر صیغه‌سیله جمیع كجابر عبد الرحمن العجلی عینك كسری وجیمك سكونیله عجل بن بكر بن وایله نسبتدر حدثنی رجل من بنی تمیم من ولد ابی هاله زوج خدیجة یكنی مجهول صیغه‌سیله‌در اباعبدالله عن ابن لابی هاله عن الحسن بن علی رضی الله تعالی عنهما قال قائل ابن ابی هاله‌در قال الحسین بن علی سألت ابی كه علیدر عن سیرة رسول الله صلی الله علیه وسلم سیرة طریقت ومذهب معناسنه‌در یعنی سیر كلور سینك كسری ویانك فتحیله فی جلسائه جلیسك جمعیدر مجالس وهمنشین معناسنه یعنی حسین دیدی كه پدرم علیدن رسول اكرمك اصحاب احبابندن همنشین اولانلر حقنده وطریقت

وعادتلرندن سؤال ایلدم فقال علی کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم دایم البشر؛ موحده نك کسری وشینك سکونیله
بعده راء مهمله ایله بشاشت وطلاقت وجه معناسنه در یعنی علی جوابنده
دیدی که رسول اکرم همیشه هر کسیله کولر یوزلو ایدی ولفظ کان ذکر
اولندقدن صکره لفظ دوام ذکر اولندیغی دایما کشاده روی اولمق
عادت کریمه لری اولدیغین اشعار ایچوندر مخفی اولمیه که رسول اکرمك
کیفیتی کلامی بابنده سبقت ایدن انه کان متواصل الاحزان لفظندن مراد رسول
اکرمك خوفی امور آخرت واهوال قیمت وکیفیت نجات امت سببی ایله
اولدوغن بیاندر پس ما بینلرنده تنافی یوقدر سهل الخلق خاء معجمه نك
ضمیله در وسهل خشونت مقابلیدر یعنی رسول اکرم بر مرتبه خوش
خوی ونیکو خصلت ایدی که انك خدمتنده بغیر حق بر فرده متوجه اوله
جق بر شی صدور ایتمز ایدی لین الجانب لامك فتحی ویانك کسری
وتشدیدیله ترکیده یومشاق وفارسیده نرم ایله تعبیر اولنور که
مراد حتی سریع وعفوی جمیل ایدی دیمکدر بعضیلر قلیل الخلاف
معناسنه در دیدیلر میرك سکون وخضوع ووقار وخشوعدن کنایه در

ليس

لیس بفظ فانك فتحی وظاء معجمه نك تشدیدیله جوزی که
رجالدن سیئ الخلق معناسنه در وجوهری غلیظ معناسنه در دیدیکی
اوزره ولا غلیظ قوله ولا فظ قولینك توکیدی یاخود فظدن غلظت
لسان وغلیظدن غلظت قلب صاحبی دکل ایدی دیمك مراد اولور
بیضاوی دیدی که بو مقامده ولا غلظ دن مراد ضخامت وکراهت منظر
وسوء خلق صاحبی دکل ایدی دیمکدر شیخ ابن حجر دیدی که بو کلام
ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك قوله کو بمینه موقعدر
واغلظ علیهم قول شریفنه منافی دکلدر زیرا نفی مؤمنینه وامر کفار
ومنافقینه نظر ایله در یاخود نفی طبع شریفنه وامر معالجه یه محمول
در یعنی عدم غلظت اوزره بر مرتبه مجبول ایدی که حضرت الله
طرفندن مأمور اولمدقجه تغییر خلقت جبلی غلظت ایتمز ایدی ولا
صخاب ولا فحاش توجیه لری سبقت ایتدی ولا عیاب. حنفی دیدی که
روایت عین مهمله ایله هیچ بر فردی تعییب ایتمزدی معناسنه وغین
معجمه ایله محتملدر هیچ بر فردی غیبت ایتمزدی معناسنه حاصلی مقصود
مبالغه نفیدر نفی مبالغه دکلدر ولا مشاح میمك ضمی وحاء مهمله نك

تشدیدیله مفاعله بابندن اسم فاعلدر که شح دن مأخوذدر بخل
معناسنه در دیدیلر بعضیلر بخل شدید نعضیلر حرصه مقارن اولان
بخل معناسنه در دیدیلر بعضیلر بخل جزئیاتده استعمال اولنور وشح
عامدر وبعضیلر بخل مال ایله شح مال وجاه ایله در دیو فرق ایتدیلر
یعنی رسول اکرم انواع بخلدن منزه ایدی میرک دیدی که تشاح علی
فلاندن درلر بر کسنه بر کسنه یی بر امر ایچون تضییق ایتسه یعنی رسول
اکرم هرگز کسنه ایله وبر فرد ایله مجادله ومناقشه ایتمزایدی بعض
نسخه ده ولا مشاح موضعنده ولا مداح وبعضنده ولا مزاح واقع
اولدی یعنی رسول اکرم بر شیئی مبالغه ایله مدح ایتمزیاخود مبالغه
یه راجعدر زیرا رسول اکرمده اصل مدح ومزاح ثابت ایدی **یتغافل
عما لا یشتهی** تغافل بر شیئه آگاه ایکن تکلف ایله غفلت اظهارندن
عبارتدر یعنی قول وفعلدن مشتهی عالیلرینه موافق ومطلوب استحسان ایتمدیکی
نسنه دن تغافل ایدر ایدی واستحسان ایتمدیکنی اظهار ایتمز
ایدی **ولا یؤیس منه** یانک ضمی وهمزه نک سکونی بعده
یانک کسریله ماضیسی ییس در افعال بابندن بعض نسخه ده



یانک ضمی بعده واوک سکونی بعده همزه نک کسریله واقع اولدی که
ماضیسی یأس در که اصلنده ایئس ایدی واله کوره مهموز الفا
ومعتل العین وثانی یه کوره معتل الفا ومهموز العین اولور وظاهری
دیدی که یأس انقطاع رجادن عبارتدر میئس منه فهو یائس وذلك
میئوس ویائسته انا جعلته یائساً درلر واینه بر لغة دخی واردر
آیس وآیسن معنالری بردر وضمیر مجرور دخی رسول اکرمه راجع
در یعنی رسول اکرم کندودن رجا ایدن کسنه مأیوس وکرم سنده ناامید
ایتمزایدی بعضیلر ما لا یشتهی ده اولان موصوله راجعدر دیدیلر
یعنی رسول اکرم استحسان ایتمدیکی شی خصوصنده استحسان ایتمدیکنی
اظهار ایتمکله اول شیده غیری کسنه یی مأیوس ایتمز ایدی **ولا یجیب فیه**
جیم ایله واقع اولدی که اجابتدن مأخوذ وضمیر مجرور موصوله راجع ولحوق
ظاهردر یعنی رسول اکرم استحسان ایتمدیکی شی خصوصنده بر فرده
جواب وبر میوب عفو وکرماً سکوت ایدر ایدی وبعض نسخه ده
ولا یخیب خاء معجمه نک تشدیدیله واقع اولدی بو وجهی تاید ایدن
تأجدار دیدی که التخییب نومید کردن یعنی رسول اکرم بر شیء

معهود حقنده بیر فردی بالکلیه محروم اتمز ایدی وفیه ضمیر نسخهٔ ثانیه‌ده
رسول اکرمه راجع اولور ایسه رسول کندو حقنده رجا ایلدوکی کمسنه‌یی
محروم اتمز ایدی دیمک اولور میرك دیری که منه وفیه ده اولان
ضمیر مجرورلرك مالا یشتهی یه راجع اولمسی ظاهردر بعض نسخه‌ده
یخیب یانك فتحیله مجرور اولمغله ضبط اولندی میرك دیری که
بو سهودر زیرا خاب لازمدر خاب الرجل خیبة دنلور بیر کمسنه مرادینه
نائل اولمسه و بو مقامده بیر وجهله مناسب دکلدر بعضیلر اغفال بابندن
الحاق اوزره یانك ضمیله ضبط اتدیلر میرك دیری کما اغفلنیك
متعدی استعمال اولنور غیر کوردم **وقد ترك نفسه من ثلاث**
لفظ ترك منع معناسنی متضمن اولمغله من ایله متعدی اولدی یعنی
رسول اکرم خصال ذمیمه ما بینده علی الخصوص اوچ نسنه‌دن نفسنی
منع اتمش ایدی **المراء** مطلقا جدال معناسنه‌در که خصومتده
مبالغه‌دن عبارتدر حدیث شریفده ثابت اولدی که من ترك
المراء وهو محق بنی الله بیتا فی الجنة وجادلهم بالتی هی احسن
کلام بلیغنده واقع اولان جدالدن مراد اولان جدال‌در که دفع لین



ووجها بیسر و مقدمات مشهوره ایله معاندین ایله واقع اولور پس ما نودده‌کی
بو مقامده منفی اولان جدل مسلمین ایله اولان جدل اوله **والاکبار**
همزه‌نك کسری و کافك سکونی بعده باء موحده ایله اکبردن ماخوذ
در استعظام معناسنه بیر شیئی بیوك عد اتمکدر میرك دیدیکی بعض نسخه‌ده
الاکبار موضعنده الاکثار واقع اولندی ثاء مثلثه ایله چوق سویلمك
معناسنه **وما لا یعنیه** که دیننده مهم و دنیاسنده ضروری اولمیان شیده
عبارتدر یعنی رسول اکرم ترك اتدیکی اشیاء ثلاثه‌نك بیری
جدال و بیری کندو نفسنی بیوك عد ایلمك و بیری دخی امور دین و دنیاده
قولا و فعلا اقتضاسی اولمیان نسنه **وترك الناس من ثلاث**
و رسول اکرم ناسی اوچ نسنه‌دن ترك اتدی یعنی ناسك خاطرینه
رعایة اوچ شیلرینی لسانه کتورمز ایدی **کان لا یذم احدا ولا یعیبه**
اولا هر کز بیر کمسنه مواجهة ذم و غیبتنده تعییبا اتمز ایدی یاخود امور
اختیاریه‌سنده ذم و امور خلقیه‌سنده او وزره ایدی قصه ایدی دیمك
کبی تعییب اتمز ایدی بعض نسخه‌ده لا یعیبه موضعنده لا یعیره واقع
اولدی که تعییردن ماخوذدر توبیخ معناسنه‌در تاکیده باشه قاتمق

سرزنش كرده ايله تعبير اولنور **ولا يطلب عودته** عودة اولامرينى
دركه صاحبى انك اظهار اولنمسندن حيا ايدر يعنى ايكنجى بودركه
هركز بر فردك ستور مراد اتديكى نسنه‌يى اظهار اتمك ايچون تجسس اتمز
ايدى حاصلى هر فردك عيبنى ادراز ايدى **ولا يتكلم الا فيما رجا**
**ثوابه من الناس** رجا فعل ماضيدر توقع معناسنه مصدرى رجاء كلوردر
ايله واو بيدر زيرا رجوت دركلور توقعته معناسنه وثوابه ده ضمير مجرورى معام
قرينه‌سيله احده راجع اولوب من الناس احدك بيانيدر حكمنده در يعنى
رسول اكرم تكلم اتمز ايدى الا بر كمسنه‌نك ثوابنى اميد اتديكى نسنه‌ده
تكلم ايدر ايدى **واذا تكلم اطرق جلساؤه كانما على رؤسهم الطير**
اطرق اطراقدن مأخوذدر سكون وسكوت ايله باشنى سينه جانبنه
ميل ايدرمك معناسنه كانما ده ما كافه اولمغله جار ومجرور مقدم خبر والطير
رفعله موخر مبتدادر مقصود رسول اكرمك كيفيت تكلمنى بياندن
صكره مستمعينك كيفيت استماعلرينى بياندر يعنى رسول اكرم تكلمه
شروع اتدكده مجلسنده اولان مستمعين صامت وساكت اولورلردى
حالا كلام جوهر نظامنى وتلقف ايچون شويله طورورلر ايدى كه

كويا

كويا باشلرينك اوزرنده قوش قونمشدر بر متحرك اولان اشيادن
توغرو بر كمسنه‌نك باشنه قوش قونوب اولكمسنه انى صيد ارادتسنه حركت
ايلديكى صورتده قوشك اوچوب كيدر ديو خوف ايتديكندن ناشى اصلا حركت
اتمز جوهرى ديديكه كانما على رؤسهم الطير دنلر اكو هيبتدن ناشى سكوت
ايتسلر واصلى بودركه بر دوه‌نك باشنه غراب قونوب دوه‌نك
باشنده اولان كنه ويتنى التقاط واكل اتمكه شروع اتدكده مزبور
دوه كنه ويه حاصل اولان راحتدن خطيه اصلا باشنى تحريك اتمز
غرابا وجوب كنه ويه حاصل اولان راحتدن محروم اولمق خوفندن اميددركه
امدى رسول اكرم تكلم وتبليغ احكام شرعيه اتدكده حاضر اولان جلسانك
حاللرى بو غراب بودوه‌نك حالنه تشبيه اولنوب رسول اكرمك كلامنى استماع علم
متلذذ اولورلر ايچون حتى رسول اكرم كلام جوهر سماتنك انقطاعنى
وسكوتنى استمزلر ايدى بعضيلر ديديلركه كلام معهودك اصلى بودركه
سليمان عليه السلام طيورده قوشى اوزره بساط اولمقلر ديوا مر اتدكده قوم فريره مربا
كوزلرين يوموب اصلا حركت اتمزلر وسليمان انلرده بريوتيى سنوال
اتمدكچه سويلمزلر ايدى پس بر قوم وجه مشروع اوزره ساكت ولسنه

كأنّ على رؤسهم الطير ديدكلري حاصل كلام رسول اكرم تكلم ايدر ايكن صحابهٔ
كرام اصلا تكلم اتمزلر ايدی فاذا سكت تكلموا ورسول اكرم تكلمدن
فارغ اولوب سكوت اتديكی وقتده جلسا تكلمه شروع ايدرلر ايدی و
مقتضای ادب اوزره جلسا مجلسنده تكلمه ابتدا اتمزلر ايدی ورسول
اكرمك سوزی اره سنه سوز قاتمزلر ايدی رضی الله عنهم لا يتنازعون
عند الحديث جمله سی حاليه و استينافيه اولمق محتملدر تنازع تخاصم معناسنه
در يعنی رسول اكرم سكوت اتدكده تكلمه شروع ايدرلر ايدی رسول
اكرم سكوت اتدكده عنده حديثده تنازع اتمزلر حالده مثلا جلسادن
بری بری كلامه شروع اتدكده بری غيريسی اول كلامی انك اغزندن
الوب سويلمزلر ايدی بلكه من تكلم عنده انصتوا له حتى يفرغ رسول اكرم
عندنده بری بری سوزه باشلاسه سائرلری اول كمسنه كلامندن
فارغ اولنجيه سكوت ايدوب انك كلامنی استماع ايدرلر ايدی حديثهم
عنده حديث اولهم حديث ثانی دفعه تشبيه بليغ وحديث اولهم قوه
سنده اولمق محتملدر يعنی جلسانك رسول اكرم عندنده سوزلری
اولكلرينك سوزی كبی ايدی زيرا ابتداء كلامه شروع ايدن كمسنه نك

كلامنی

كلامنی اصغا اولنوب استماعنده ملالت حاصل اولمز ونزدنه صكره تكلمه
شروع ايدن كمسنه نك كلامی كوكلی كبی استماع اولنماز بلكه مستمعينه
اندن كلال كلور لكن جلساء معهوده نك جميعنك كلامی ابتداء
شروع ايدن كمسنه نك كلامی كبی حسن اصغا ايله اصغا اولنوب
ملالت وكلالت ايراث اتمز و محتملدر كه ظاهری مراد اولوب اداة
تشبيه مقدر اولميه بو وجه اوزره بعضيلر ديديلر كه اولدن مرادده
افضل اولان صحابه در زيرا رسول اكرمك حضورنده اولا اكابر صحابه
داخل اولورلر ايدی پس حاصل معنی بودر كه رسول اكرم حضورنده اكابر تكلم
واصاغر استماع ايدرلر ايدی وبعضيلر اولدن مراد سلفدر ديديلر يعنی
رسول اكرم عندنده جلسا سلف سوزلرين سويلشورلر ايدی وبعض نسخه ده
واقع اولان اوليهم لفظی بو معنايی مؤيددر وخاطر فاتره خطور ايدر كه جلسانك
كلماتی امور دين يا امور آخرته معين اولمق جهتنده امور دنيا اولوب مجلس نبويده
تشتت كلمات واقع اولمزدی بلكه صدور ايدن كلمات وتيرهٔ واحده اوزره اولمغله
هپسی اول كلامه شروع ايدن كمسنه نك كلامی اولور مآل معنا بودر كه رسول
اكرم عندنده تفرق كلمات يوقيدی ديمك اولور وممكندر كه مقصود جلسانك صدقی

اوزره اتفاق ایله توصیف اولنمشلر اولی یا اوّلکی رسول اکرم حضورینه بر کیمسنه
داخل اولوب بو شیئی خبر ویرسه صکره داخل اولان دخی همان اول وجه اوزره
خبر ویرور ولاحق سابقه مخالف سوز سویلمز ایدی والله الموفق یضحکون
مما یضحکون منه و دخی رسول اکرم مستحسنه اعمالدن ناشی صحابه‌نک کولدکلری
نسنه‌دن کولوب جلیساً ضحک خصوصنده مشارکت ایدر ایدی ویتعجبون مما
یتعجبون منه سببک سببی اوزرینه عطف قبیلندندر اولمقله خطا اولنور
بس اولر اولان واولک حالیه اولمسیدر یعنی رسول اکرم جلیساً ضحکده
مشارکت ایدر ایدی جلسانک تعجب ایتدکلری نسنه‌دن تعجب ایتدیکی حالده
ویصبر للغریب علی الجفوة جیمک فتحیله و کسریله جفا و غلظه معناسنه‌در فی منطقه
ومسألته ضمیر مجرورلر غریبه راجعدر حتی ان مخففه‌دن منقلبه‌در کان اصحابه
لیستجلبونهم لام مفتوحه لام فارقه‌در ضمیر جمع منصوب غربایه راجعدر یعنی
رسول اکرم غریبک رعایت خاطرینه زیاده اهتمام ایدوب غریبک نطقنده
و سؤالنده ایتدیکی جوره صبر و تحمل ایدر ایدی و مسأله محتملدر که سؤالی
امر معاش یا امور شرعیه و مسائل دینیه‌دن اوله نته‌کیم ساحه ادبده هر دار
مرحله دور اولان جفاة اعرابک ایتدکلری کبی حدیث صحیحده ثابت اولدیکی کبی



من بدا جفا یعنی اهل بادیه صاحب غلظت اولور حتی صبر و تحملی بو رتبه‌یه
بالغ اولمش ایدی که صحابه کرام غربای استجلاب ایدرلر ایدی یعنی آرزو ایدرلر
ایدی که بر غریب کلوب و یاننده قوشولوب رسول اکرم حضورینه معاً داخل
اوله‌لر و غریب رسول اکرمدن سؤال ایدوب انک بهانه‌سیله فوائد و حکم
استفاده ایده‌لر زیرا اصحاب کرام کندولری سؤال ایرادده منع اولنمشلر
ایدی و صحابه بیلورلر ایدی که غریب هر نه دیلرسه سؤال ایدر ایسه رسول
اکرم انکا تحمل ایدر و ظاهر بودر که صحابه مطلقا سؤالدن منع اولنمیوب
بلکه کثرت سؤالدن ممنوع ایدیلر ایدی نته‌کیم ابو هریره‌دن مرفوعاً روایت اولندیکی
رسول اکرم بیورر دیلر که ما نهیتکم عنه فاجتنبوه وما امرتکم به فافعلوا منه
ما استطعتم فانما اهلک الذین من قبلکم کثرة مسائلهم واختلافهم علی انبیائهم
بعضیلر استجلاب غربادن مراد غربایه دلنوازلق و خاطرلرینه مراعات و جفالرینه
تحملدر دیدیلر یعنی صحابه کرام رسول اکرمک غربا ایله اولان معامله‌سینی
کوروب انلر دخی غربایه اول معامله‌یی ایدرلر ایدی و بعضیلر غربای رسول
اکرمک مجلسنده جذب و اخراج مراددر دیدیلر یعنی صحابه غربانک رسول
اکرمه ایتدکلری تصدیع و کستاخانه وضعلرین کوروب کلبرلک تردده نالک

طبع عالیلری خار ازار ایله رنجیده اولمشدی دیو غربانی مجلسندن طرد وجلب
وتقلیلرن دفع ایدرلر ایدی بو معنا چندان مقام مدحه مناسب دکل
ملاحظه اولنور ◦ دوستی کند با غربا کسی که نابوده باشد بغربت بلی
◦ بتماد غربا سبب ذکر جمیلست جانا مکو این قاعده در شهر شما نیست ویقبل الثناء
اذا رأیتم طالب حاجة تنوینی تعمیم ایچوندر یطلبها جمله سی حالیه در فارفدوه ارفادن
ماخوذ امر حاضردر معاونت معناسنه یعنی رسول اکرم دیر ایدی که بر حاجت
طلب ایدن کسنه نی طلب اتدیکی حالده کوردککز وقتده اول کسنه نک
حاجتی حاصل اولمق یا بنده اکا معاونت ایدیک ولا یقبل الثناء
الا من مکافئ همزه ایله در میرک دیدیکه مکافی مماثل معناسنه کلور یعنی رسول اکرم
اصلا بر کسنه دن مدحی قبول واستحسان اتمز ایدی مکر اول کسنه نوز
واصل ایمانده رسول اکرمه مماثل ومنافقین زمرسندن خارج اولمش اوله
بو صفت ایله موصوف اولان کسنه رسول اکرمی مدح اتسه رسول اکرم انک مدحنی
قبول ایدر ایدی یا خود مدحی واقعه مطابق ونفس الامره موافق اولوب
حدی تجاوز ایله اطرا ووجه لایقده تقصیر اتمین کسنه نک مدحنی قبول
ایدر ایدی ومدحی مکافی مجازی معناسنه استعمال اولنور یعنی رسول اکرم



بر کسنه یه انعام واحسان ایدوب اول کسنه نائل اولدیغی نعمت مقابله سنده
اظهار تشکر وممنونیت ایچون رسول اکرمه مدح وثنا اتسه رسول اکرم
انک مدحنی قبول ایدر ایدی ولا یقطع علی احد حدیثه ضمیر مجرور احده راجع در
رسول اکرمه راجع در دینلر وهم اتدی حتی یجوز جیم وزاء معجمه ایله یتجاوز
معناسنه در فیقطعه ضمیر مستکن رسول اکرمه وضمیر مفعول حدیثه راجع در
بنهی او قیام یعنی بر کسنه رسول اکرم عندنده بر سوزه باشلسه
رسول اکرم انی استماع ایدر و کسنه ایدن حدی یا حق تجاوز ایده
بو صورتده کلام مزبوری نهی ایله یا قیام ایله قطع ایدر ایدی یعنی
بو سوزدن فارغ اول دیر یا مجلسدن قالقوب کیدر ایدی بعض نسخ
وفاده یجور جیم وراء مهمله ایله تصحیح اولنمشدر که جوردن ماخوذدر طریق
مستقیمدن میل وانحراف معناسنه یعنی مکر حد اعتدالدن متکلم میل ایده
اول وقتده نهی ویا قیام ایله کلامنی قطع ایدر ایدی والله اعلم الحدیث العاشر
حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدي حدثنا سفيان
عن محمد بن المنكدر قال سمعت جابر بن عبد الله يقول ما سئل
مجهول صیغه سیله طلب معناسنه رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لا يعني

محمد بن المنکدر دیری که جابر بن عبد الله دن اشتدم دیدی که رسول اکرمدن
امور دنیایه متعلق بر شی طلب اولندی اصلا که رسول اکرمک مقابله
سنده لا دیمه بلکه مسئول اولان شیئی ویرر ایسه البته ویرر ویرمز ایسه
یا وعد ایدر و یا رد ایتمز ایدی دیو دیدی ابن سعد عندنده ابن الحنفیه دن
مرسلا شو لفظ ایله روایت اولندی که اذا سئل فاراد ان یفعل قال نعم واذا لم یرد
ان یفعل سکت یعنی رسول اکرمدن بر عملک فعلی طلب اولنسه اکر مرادی اول
عملی ایشلمک ایسه نعم دیر ایدی و اکر مرادی اغراض ایسه سکوت ایدر ایدی لکن
ظاهر اولان بودر که ابن الحنفیه حدیثی مطلوب اولان فعل و جابر حدیثی
مطلوب اولان عطیه اولدیغنه مخصوص در و رسول اکرم رد ایلدیکی وقتده
میسور ایله رد ایدرکن تذکره اغناکم الله یا رزقنا الله و ایاکم دیر ایدی نتکیم
بزم دیارده مزده الله ویره دیرلر شیخ عز الدین بن عبد السلام دن نقل اولندی
که رسول اکرم لا لفظنی عطا منعی ایچون یعنی ویرمم معناسنده سویلمز ایدی لکن
اعتذار ایچون یعنی یوقدر یوخسه ویرر ایدم معناسنده لا لفظنی سویلمشدر
نتکیم قل لا اجد ما احملکم علیه قول کریمه ده واقع اولدیغی ذیرا لا اجد ما
احملکم ایله لا احملکم ما بیننده فرق بین واردر قال الفرزدق شعر

ما قال

ما قال لا قط الا فی تشهده لولا التشهد کانت لاؤه نعم والله اعلم الحدیث الحادی
عشر حدثنا عبد الله بن عمران ابو القاسم القرشی المکی حدثنا ابراهیم
بن سعد عن ابن شهاب الزهری عن عبید الله بن عبد الله بن عتبة بن مسعود
عن ابن عباس قال کان رسول الله صلى الله عليه وسلم اجود الناس بالخیر اجود جوددن ماخوذ
افعل تفضیل در که اعطاء ما ینبغی علی ما ینبغی یعنی جوددن
عبارتدر که وجه لایقی اوزره لایق اولان شیئی لایق اولان کمسنه یه
اعطا ایدر الخیرده الف لام خیره شامل در یعنی ابن عباس دیدی که
رسول اکرم خیری سخاوت ایدن ناسک زیاده سخیسی و کریمی ایدی
کرمانی دیدی که رسول اکرمک نفسی اشرف نفوس و مزاجی اعدل امزجه اولدیغی
متحقق در پس فعلی احسن افعال و خلقی احسن اخلاق اولوب اجود ناس اولدیغی
متعین اولور وکان اجود ما یکون فی شهر رمضان ابن حجر دیدی که اجود
اکثر روایاتده رفعله واقع اولدی که کانک اسمی در و خبری حذف واجب ایله
محذوفدر نتکیم اخطب ما یکون الامیر یوم الجمعة ده واقع اولدیغی و ما مصدریه در
وفی رمضان حال محلنده محذوف اولان خبر موقعنده واقع در تقدیر کلام اجود اکوانه
حاصلا فی رمضان یعنی رسول اکرمک اکوانک اجودی رمضانده حاصل ایدی

ولفظ مايكون مصدريتا ويلينده اولوب جمع صيغه سيله ذكر اولندى نفي تفصيل افعل مفرده مضافدر اولمديغنه بناء حد بعضيلر ديديلركه كانك اسمى تحتنده ضمير شان واجود ابتدائية اوزره مرفوع ومابعدنده مايكون لفظنه تاويل مصدرده اولدقده صكره مضاف وفى رمضان مبتدانك خبرى وجمله ضمير شانى مفسره حد كان الشان اجود اكوابنه حاصل فى رمضان تقديرنده لكن بو صورتده جودى وقته اسناد مبالغه ايجوندر نته كيم نهاره صائم ده واقع اولدى اصيلى روايتنده اجود نصب ايله واقع اولدى كه كانك خبرى حد واسمى رسولالله كه راجع ضمير مستكن حد كان ع مدة كونه فى رمضان اجود منه نفسه فى غيره تقديرنده نووى دفع اشهر ونصب جائزدر ديدى ابن حجر ديديكه بخارى عندنده كتاب الصوم و فضائل القرآنده كانك لفظى مذكور اولمديغى اجودنك رفعنى تاييد ايدر

فيابته انسلاح دن مأخوذدركه سلخ انك آخر كوننه ديرلر پس بيم معناسى منسلخ اولوب حاصل معنا رسولالله كرم عامه اوقاتده ناسك اجودى ودر رمضان شريفده زوال الى آخره سائر اوقاته اولاندن جودنده زياده جود ايدر ايدى زيرا رمضان خيرات موسمى ولعب حضرت الله رمضانده بندلرينه

سائر اوقاتده اتدكى تفضلدن زياده تفضل ايتمكله رسولالله كرم دخى اخلاق الهيه ايله تخلق اتدى جبرئيل عليه السلام حوقوف رسولالله كورمك رمضانده زياده اجود اولديغنه تعليل ايكن و تفصيليه دخى اولمق محتملدر بخارى عندنده بير روايتده حين يلقاه جبرئيل ودر روايت آخرده لان جبرئيل يلقاه لفظيله واقع اولديغى تعليليه اولمغى مؤيددر يانك فتحى ورانك كسريله عرضدن مأخوذدر عينك فتحى ورانك سكونيله تعرضه معناسنه يعرض عليه القرآن ميرك ديديكى كه محتملدركه يعرضده اولان ضمير مستكن جبرائيله وعليه ده اولان ضمير مجرور رسولالله كرمه راجع اوله نته كيم سياقدن ظاهر اولان بودر يعنى رسولالله كرمه جبرائيل كلوب جبرائيل قرآنى رسولالله كرمه عرض ايدر ايدى و محتملدركه عكسى اوله يعنى جبرئيل رسولالله كرمه كلدكده رسولالله كرم قرآنى جبرائيله عرض ايدر ايدى بخارى كتاب فضائل القرآن يعرض عليه النبى صلعم القرآن لفظيله روايت اتمشلر ايكن ترجمه سنده كان جبرائيل يعرض القرآن على النبى صلعم ديدى ابن حجر ديديكه بخارينك ترجمه سى حديثك مضموننه مخالف دكلدر ظن اولنور كه بخارى ترجمه بى بعض طرق حديثده واقع اولديغى وجه اوزره

ایدی زیرا اسمعیلی عنده کان جبرائیل یعرض علی النبی صلی القرآن فی کل رمضان
لفظیله واقع اولدی پس بخاری هر بیری آخره اتکلوبنه ترجمه ربوده
ده اشارت اتدی بخاری عندنده فیدارسه القرآن ودخی فاطمه
حدیثنده قالت اسر الی النبی صلعم ان جبرائیل کان یعارضنی بالقرآن
لفظلریله واقع اولان حدیثلر بو معنایی تأیید ایدر زیرا لفظ مدارسه
ومعارضه مفاعله صیغه‌لری اولمغله درس وعرضک طرفیندن وقوعنی
اقتضا ایدر پس معلوم اولدی که کاه جبرائیل عرض ایدوب رسول اکرم
استماع وکاهی رسول اکرم عرض ایدوب جبرائیل استماع ایدر ایمش والله
اعلم ودخی اولمیه کذا یعرض علیه لفظی جوامع کلم قبیلندن معنیین مذکورینه
محتمل دکل ایدی اربابه بدیع اکا صنعت محتمل النقیضین دیرلر حکمت اولوب که
علمادن بیری بیوندن سؤال اتدیلر که رسول اکرمدن صکره افضل اولان کیم
در دیو جواب ویردی که مَنْ بِنْتُهُ فی بَیْتِهِ یعنی ضمیری رسول اکرمه بیته
ضمیری من کلمه‌سنه راجع اولورسه حضرت علی به واکر بنته ضمیری من کلمه‌سنه
وبیته ضمیری رسول اکرمه راجع اولورسه حضرت ابوبکر افضلدر دیمک
اولور میراث دیدیکی حدیث بابنده بعض قرآن ومعظم قرآن اطلاق

اولندیغنه

اولندیغنه دلیل وارددر زیرا هجرتک اولکی سنه‌سنده صکره واقع اولان
اولکی رمضاندن بعض قرآن نازل اولوب تا رمضان اخیره دک بو وجهله
نازل اولدی که رمضان اخیرده وهجرتک اونونجی سنه‌سنده نزولی تمام
اولدی اگرچه بعض آیات رمضان اخیردن صکره نزول اتدی مثلا الیوم
اکملت لکم دینکم آیتی رسول اکرمک وفاتندن تقریبا اوچ آی مقدم عرفه
کونی نازل اولوب رسول اکرم اول سنه‌نک یعنی هجرتک اوننجی سنه‌سنک
ربیع الاولنده وفات ایتدی اللهم صل علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین
پس معلوم اولدی که بعض قرآنه دخی مجازا قرآن اطلاق اولنور فَاِذَا لَقِیَهُ
جِبْرائیلُ کانَ رَسُولُ اللهِ صلی الله علیه وسلم اَجْوَدُ بِالْخَیْرِ مِنَ الرِّیحِ الْمُرْسَلَةِ
سینک فتحیله در مطلقه معناسنه وجاد ومجرور اجودیه متعلق اولدیغی شرع
معناسنی متضمن اولمغله در وریح مُرْسَله‌دن مراد محتمل در که مطلقا ارسال
اولنوب هبوب ایدن ریح اوله که اصلا اکا بر نسنه حائل وهبوبنه مانع
اولمیه پس الف لام جنس ایچون اولور ومحتمل در که انزال رحمت ایچون
ارسال اولنان ریح اوله قال الله تعالی اَللهُ الَّذی اَرْسَلَ الرِّیاحَ الآیه پس الف لام
عهد ایچون اولور وجه اوله اوزره حاصل معنی بو در که رسول اکرمه جبرائیل

ملكه نی اولدیغی وقتده رسول اکرم بذل خیرده بلا مانع هبوب ایدن ریحدن
اسرع اولوب تشکیم بو اسلوب اوزره هبوب ایدن ریح جمیع صغیر وکبیر وقلیل
وکثیره مرور ایدر رسول اکرم دخی جمیع بعوه خیری بذل انواع بودن
بر شی ترك اتمزو حیثا تانی اوزره حال معنی بودر که رسول اکرم وقت
معهودده ریح رحمه قطرات مطری بلادده نشر ایدوب نفعی عام اولدیغندن
زیاده انواع خیری عامه عبادده نشر ایدوب نفعی اعم وفیضی اتم اولور ایدی
زیرا ریح معهوده بعد موتها ارضی ورسول اکرم موتندن صکره
قلوبی احیا ایدر فشتان ما بین الاحیائین معلوم ولکن کلام مذکورده
توقی طریقیله تخصیص واردر زیرا اولا رسول اکرمك جودنی جمیع افراد
ناسك جودی اوزرینه تفضیل وثانیا رمضانده اولان جودینی سائر
اوقاتده اولان جودی اوزرینه تفضیل وثالثا جبرائیل ایله ملاقات وقتنده
اولان جودینی مطلقا رمضانده اولان جودی اوزرینه تفضیل ایتدیکه
وقت مزبورده اولان جودی ممکن اولان افراد جودك جمله سندن زیاده
وافضل ایدی زیرا وقت معهودده افضل ملائکه ایله افضل رسل
اوزرینه افضل کلام ایله افضل متکلمدن نزولی واقع اولوردی وسلم

الحدیث

الحدیث الثانی عشر حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا جعفر بن سلیمان عن ثابت عن انس
بن مالك قال کان النبی صلی الله علیه وسلم لا یدخر شیئا لغد لا یدخر ادخار
دن ماخوذدر که اصلنده اذتخار ایدی ذخیره حاضر اتمك معناسنه یعنی
انس دیدیکه رسول اکرم کمال توکلنده کندو نفسی ایچون یارین ایچون ذخیره
حاضر اتمز ایدی بلکه عیال ضعفا اولمغله انلر ایچون بر سنه لك ذخیره
احضار ایدر ایدی صحیحینده کان النبی صلعم یدخر لاهله قوت سنتهم ومسند
اسحق بن راهویه ده کان ینفق علی اهله نفقة سنتهم من مال بنی النضیر وبخاریده
کان یبیع نخل بنی النضیر ویحبس لاهله قوت سنتهم دیو واقع اولمشدر لهذا
رسول اکرمك عیالی ایچون ذخیره ادخار اتدیکی فتح خیبردن صکره
ایدی دیدیلر ابن دقیق العید دیدی که بخاری حدیثنده عیال ایچون
بر سنه لك ذخیره ادخار اتمك جائز اولدیغنه دلیل واردر وحدیث باب
ایله ما بینلری شویله جمع اولنور که حدیث بابك کندو ایچون ادخار اتمز
بلکه ادخار ایدرسه غیری ایچون ادخار ایدر دیمکدر ولو اگرچه غیری
ایچون ادخار اتدیکی ذخیره ده کندو دخی مشارك در لکن ادخاردن
بالذات مقصود عیالیدر کندو دکلدر فرضا عیالی اولمسه ادخار اتمز ایدی

وحفی شو وجهله جمع ممکندر که ادخار وعدم ادخار اختلاف احوال مبنی ددر تا که
ناسك ذخیره یه احتیاجی اولدیغی وقتده ادخار اتمز و ناس ذخیره یه محتاج
اولمیوب وقت خصبده ادخار ایدر ایدی والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا
هرون بن موسی بن ابی علقمة الفروی المدینی میمك فتحی وراء مکسوره ایله در
حدثنی ابی که موسی در عن هشام بن سعد عن زید بن اسلم عن ابیه که اسلم در
عن عمر بن الخطاب رضه ان رجلا جاء الی رسول الله صلی الله علیه وسلم
فقال صلی الله علیه وسلم ما عندی شیء ولکن ابتع ابتیاع دن مأخوذدر
مأخوذ اشترا معناسنه در علی فاذا جاءنی شیء قضیته یعنی حضرت عمر دیدی که
که بر کمسنه رسول اکرم حضورلرینه کلوب اشیاء دنیویه دن بر شی
اعطاسنی نیاز ایتدی رسول اکرم بیورديلر که حالا حاضر یانمده سکا ویره جك
بر شی یوقدر لکن مرادك اولان شیئی قیمتیله اشترا ایله که
بهاسنی بن ویره یم اوزره ان شاء الله باب الهدن بر شی فتح اولور
کلدکده بن اول شیئك قیمتنی ویره یم فقال عمر مقتضای ظاهر
قلتا یدیر لکن بعض اهل بلاغت مذهبی اوزره التفاتا قال ذکر
اولندی یاخود عمرك اسمی تصریح اولندیغی کلام آتی اسلم کلامندن



اولمق وهمنی دفع ایچوندر ومحتملدر که اسلم عمر کلامنی نقل بالمعنی طریقیله نقل
اتمش اوله یا رسول الله قد اعطیته فما کلفك الله بما لا تقدر
علیه یعنی عمر دیدی که رسول اکرمك بو کلامنی استماع اتدکده
دیدیم که یا رسول الله رجل معهوده تحقیق عطا اتدیکوز
ردلیوب وقولی میسور ایله جواب ویردیکوز ابتیاع مز بوره تکلفنه حاجت
قالمدی زیرا حضرت الله سزه مقدور دیکوز اولمیان شیئی تکلیف
اتمز الحالة هذه تحت قدرتکزده اولان قول میسور ایله دفع اتدیکوز
رجل معهود بیلور ایسه بوندن اعلی عطیه اولماز بعضیلر دیدیلر که
یا رسول الله رجل معهوده بوندن اقدم نیجه کره عطیه ویردیکوز
شمدی بو تکلفه حاجت نه در دیدیکده فکره النبی صلی الله علیه وسلم قول
عمر رسول اکرم عمرك کلام مذکورندن منقبض اولوب استحسان اتمدی زیرا
قول مذکور رسول اکرمك جود طبیعی وکرم فطریلری مقتضاسنه مخالف در
فقال رجل من الانصار انفق ولا تخف من ذی العرش اقلالا یعنی دیدی که
اقلال اندك کورمه ودرویش شدن یعنی کرماء انصاردن
بر کمسنه مجلسده حاضر ایدی دیدی که یا رسول الله انفاق ایلیه رزق بودر ماء وجهی

ذي العرش ده بني فقر ايدر ديو خوف ايله طيبو ديدي كه لفظ ذي العرش بغايت

موقعنده واقع اولمشدر يعني اول حضرت بي چون كه سماده امور جميع

خاكه انزال و جميع عالمك رزق و نظامني تدبير ايدر سنك كبي بر ذات

حجسته صفاتي فقير و ضايع ايتمك نه احتمالدر هركز بو احتمالي حدوده مكادم شيوه نكه

اخطار ايدوب انفاقده فارغ اولمه بلكه قديمي معتقدك اولان نسنه امورده

ثابت اول **فتبسم رسول الله صلى الله عليه وسلم وعرف في وجهه البشر لقول**

**الانصاري** بشر بانك كسري ايله در يعني انصارينك بو كلامي مشرب عاليلرينه

موافق اولمغله رسول اكرم تبسم بيوردیلر و چهره لرندن عمر كلامندن حاصل اولان

انقباض زائل اولوب مبارك يوزلرنده بشاشت معروف و ظاهر اولدی

**ثم قال** ثم **بهذا امرت** صكره رسول اكرم ديدي كه بو انفاق و عدم خوف

فقر ايله مأمور اولدم والله اعلم **الحديث الرابع عشر حدثنا علي بن حجر اخبرنا**

**شريك عن عبد الله بن محمد بن عقيل عن الربيع** رانك ضمي و باء موحده نك

فتحي و ياء مثناة تحتيه نك كسر و تشديدي بعده عين مهمله ايله در **بنت**

**معوذ** واو مشدده نك كسري ايله در **بن عفراء** عينك فتحي و فاء ايله در **قالت**

**اتيت النبي صلى الله عليه وسلم بقناع** قافك كسري ايله طبق معناسنه در **من رطب واجر**

زيرا مقصود عدم خوف ايله امر دكلدر بلكه عدم خوف اوزره ثبات ايله امردر منه

همزه

همزه نك فتحي و جيمك سكوني بعده را ايله در و قاف و خيار ديمكدر **زغب** زانك ضمي

و غين معجمه نك سكوني ايله در زغب لفظنك جمعيدر كه زغبدن مأخوذدر

زانك فتحيله كه اصلنده قوش يا وريسنك اوزرنده اولان طهور ايدن

توي **فاعطاني** ثم **ملء كفه حليا** حانك ضمي و لامك كسري و يانك تشديديله

التونده و كوموشده تزين ايچون يا پيلان نسنه در **وذهبا** بو حديث

باب صفته رسول الله ده مرور ايتدی يعني ربيع ديدي كه رسول اكرمه

هديه نامیله بر طبق رطب و اوستي توپلي بر قاچ اوفاق خيار كوتوردم

قسمت عطايا وقتنه مصادف اولمغله يا خود كوتوردكم هديه مقابلنده

بكا اوچ طولوسي حلي و حلي دن غيري التونده احسان ايلدي والله اعلم

**الحديث الخامس عشر حدثنا علي بن خشرم** خانك فتحي و شينك سكوني ايله

در و غير واحد قالوا حدثنا عيسى بن يونس عن هشام بن عروة عن ابيه

كه عروة بن الزبيردر **عن عائشة ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يقبل**

**الهدية ويثيب عليها** يثيب اثابه دن مأخوذدر صاحبنها به ديلك

كه اثابه مجازاة معناسنه اسم ثوابدر و خير و شرده استعمال اولنور لكن

خيرده استعمالي كثير و شايعدر يعني عائشه ديديكه رسول اكرم هديه يي

قبول وهدیه صاحبنه هدیه سنك قیمتندن زیاده یا اکا مساوی شی ایله
مجازات ایدر ایدی وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین الی یوم الدین

## باب ما جاء فی حیاء رسول الله صلی الله علیه وسلم

حیاء لغتده مد ایله بر تغیر وانکسار در که تعییب ولنمق خوفندن ناشی
انسانه عارض اولور وشرعده بر خلقدن عبارتدر که قبیحدن اجتنابه
باعث وصاحب حقك حقنی ویرمکده تقصیردن منع ایدر ابن دقیق العید
عمده شرحنده دیدی که حیا اصلنده امتناع یعنی بر نسنه‌دن فاحش
معنا ایدی صکره انقباضده استعمالی اولندی میرك دیدی که حق اولان
بودر که امتناع مذکور حیانك لوازمندندر لهذا حیایه ترغیب ایتمك
تعییب ولنجق شینك فعلندن امتناعه ترغیبی مستلزم اولور
شاید بر کمسنه‌یه حیا ایله امر تعییب ولنجق شیدن اجتناب ایله
امری مستلزم اولور وقصر ایله حیا مطر معناسنه‌در بعضیلر دیدیلر که ممدود
ومقصور حیانك مأخوذیدر زیرا ممدود باعث حیوة قلب ومقصور سبب
حیوة ارضدر یعنی بو باب رسول اکرمك حیاسنه متعلق اولان حدیثلر
بیاننده‌در مصنف بو بابده ایکی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمود بن



غیلان حدثنا ابو داود حدثنا شعبة عن قتادة قال سمعت عبد الله بن
عتبة یحدث عن ابی سعید الخدری قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
اشد حیاء من العذراء عین مهمله‌نك فتحی وذال معجمه‌نك سکونی بعده
داو بعده مد ایله بکر معناسنه‌در وعذره عینك ضمیله بکاره‌یه دیرلر
قیزلق دیمکدر نووی دیدی که عذره بکارتك جلدتی وصلابتیدر فی
خدرها خانك کسری ودال مهمله‌نك سکونیله خانه‌نك بر
سمتنده بکر ایچون قورلوری پرده‌در وجار ومجرور حال ویا صفتدر
یعنی قتاده دیدی که عبد الله بن عتبه‌یی ایشتدم که ابو سعید خدری
دن روایت ایدر ایدی که رسول اکرم خدر وپرده ایچنده اوتوران
قیزدن زیاده حیا صاحبی ایدی مخفی اولمیه که فی خدرها قیدی
تتمیم فائده ایچون مذکوردر زیرا مطلقا ابکارده اکرچه حیا
غالبدر لکن ورای پرده‌ده پرورش بولوب رجال ایله اختلاط
ایتمین بکرك حیاسی متصوردن زیاده اولدیغی محل شبهه دکلدر
میرك وابن حجرك کلاملرندن فهم اولنان بودر که عذرا خلوتده
زیاده حیا صاحبی اولوب خارج خلوتده اولان عذرا کبی دکلدر

زیرا خلوتده مظنهٔ مباشرت در مدیٔ فی خدرها ایله تقییددن مراد
بودركه عذرا خدرنده تنها اوتوردوغی اوزرینه بیر رجل كیروب
حیاسی سائر اوقاتده اولان حیاسندن زیاده اولور مثلا خدرده
تنها یا خود كندو كبی عذرا ایله معا اوتوردیغی وقتده وقتندن كوردده
حیاسی زیاده اولور والله اعلم وكان اذا كره شیئا عرفناه فی وجهه یعنی
ابو سعید خدری دیدیكه رسول اكرم بر شیئی استكراه اتمه استحسان
اتمدیكی مبارك یوزندن فهم ایدر ایدیك زیرا بغایت حیاسندن
استكراه اتمدیكی شیئی استكراه اتمدیكی لسانا و مواجهة اظهار
اتمزلكن چهره لری متغیر اولور ایدی نتهكیم بكر مخدره غالبا میانه
ناسده حیاسندن تكلم اتمیوب اكثریا بیو شیئده رضا و عدم رضا
سی رنك رویندن منفهم اولور والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمود بن
غیلان حدثنا وكیع حدثنا سفیان عن منصور عن موسی بن عبد الله بن یزید الخطمی
خاء معجمه نك فتحی و طاء مهمله نك سكونیله خطم قبیله سنه نسبتدر عن مولی
لعایشة قال قالت ما نظرت الی فرج رسول الله صلی الله علیه وسلم او قالت
راوینك شكی ایچوندر ما ابصرت فرج رسول الله صلی الله علیه وسلم قط ظاهر

بودركی

بودركه لفظ قط روایتینك هر بیرینه ناظر اولمق اوزره روایتینك شكی ما نظرت
الی فرج لفظیله ما ابصرت فرج لفظی مابینندهدر واقع در لفظا ولكن نظرا معنا بودركه
عایشه دیدیكه بن هركز رسول اكرمك فرجنه نظر اتمدم زیرا رسول اكرم كمال
وقار و حیاسندن فرجنه نظر اولنمغه راضی اولمدیغین تعیینا بیلدیكمدن
ناشی بكا دخی بكا دخی نظر اتمكه حیا كلور ایدی و عادتا حیا اولان كیمسنهده
حیا اولنور خصوصا خلاف رضیسی اولدیغی عند مرهٔ متعین ایدی و لفظ
ثانیه نظرا معنا بودركه رسول اكرم كمال وقار و حیاسندن همیشه فرجی
كوزتمكده احتراز و احتیاط اوزره اولمغله بن هركز رسول اكرمك
فرجنی كوردمدم و عایشه دن بیر روایتده ما رأیت منه ولا رأی منی
لفظیله واقع اولمشدر یعنی بن رسول اكرمك فرجنی كوردمدم و رسول اكرم بنم
فرجمی كوردی مخفی اولمیه كه عایشه رسول اكرمك نساسی مابیننده رسول
اكرمه بغایت محبوبه و انكله اولان انبساطی سائر ازواج مطهره ایله اولان انبساطندن
زیاده ایدی پس عایشه رسول اكرمك فرجنی كورمدیكده سائر نسانك
كورممسی بالطریق الاولی لازم كلور و عایشهنك بو كلامی ما رأی
احد من النساء فرج رسول الله قوله سنده اولور ابو صالح ابن عباسدن

روایت اتدی که عایشه دیدی که ما اتی رسول الله صلعم احداً من نسائه
الا مقنعاً یرخی الثوب علی راسه وما رأیته من رسول الله صلعم
ولا رآها منی ستکیم ابن الجوزی کتاب الوفاده خطیبدن نقل اتدی
وحقی مشرق طریقنده ام سلمه‌دن روایت اتدی که کان رسول الله
صلعم اذا اتی امرأة من نسائه اغمض عینیه وقنع راسه وقال للتی تحته
علیك بالسکینة والوقار وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین الی یوم الدین

## باب ما جاء فی حجامة رسول الله صلی الله علیه وسلم

حجم حجامت فعلندن عبارتدر وحجامه کسر ایله اسمدر صاحب قاموس
حجم مص معناسنه در دیدی یعنی بو باب رسول اکرمك حجامتی حقنده
وارد اولان احادیث بیاننده در مصنف بو بابده التی حدیث
نقل ایلدی الحدیث الاول حدثنا علی بن حجر حدثنا اسمعیل بن جعفر
حمید تصغیر ایله قال سئل انس بن مالك عن کسب الحجام فقال انس
احتجم رسول الله صلی الله علیه وسلم حجمه ابو طیبه فامر له بصاعین من طعام ابو طیبه
طاء مهمله‌نك فتحی و یاء مثناة تحتیه‌نك سکونی و باء موحده‌نك
فتحیله صحیح اولان بودر که اسمی نافع در احمد وابن السکن وطبرانی



روایتلرنده منفهم اولور که حجام مزبور محیصة بن مسعود بن کعبك
غلامی اولا ابن عبد البر ابو طیبه‌نك اسمی دینار در دیدی لکن میزان
بو وهمدر دیدی زیرا دینار حجام نافع حجامدن حدیث روایت ایدر
وتابعیدر عسکری صحیح بودر که ابو طیبه‌نك اسمی معلوم دکلدر دیدی
وابن الحداد رجال الموطاده دیدی که ابو طیبه یوز قرق اوج یاشنده
وفات ایتدی یعنی حمید دیدی که انس بن مالکدن سؤال اتدیلر که
حجامك کسبی طیب میدر دکل میدر دیو انس دیدی که رسول اکرم
بیوکره یا خود کرات ایله حجامت اتدردی که حجامت ایدن کسنه
ابو طیبه ایدی حجامت ایلدکدن صکره اجرت عملی ایچون رسول اکرم
حجام مزبوره ایکی صاع طعام ویره‌لر دیو امر ایلدی بخاری روایتنده
فاعطاه لفظیله واقع اولدی لکن اعطا ایله امر ایدن کسنه‌یه معطی
اطلاقی صحیح اولمغله حدیث بابه منافی اولمز یا خود فاعطاه لفظی فامر
باعطائه معناسنه در و طعام مزبوردن تمر مراد اولمق مناسبدر زیرا بخاری
مالك طریقنده فامر له بصاع من تمر لفظیله تخریج اتدی حاصلی اکر حجامك
کسبی حرام اولسه رسول اکرم حجام مزبوره اجرت ویرمزایدی وکلم

اهل مراد مولی حضرتلریکیم بخاری روایتنده واقع اولدی وضمیر مجرور ابو طیبه
راجعدر فوضعوا عن خراجه خراجنك تخفیفی کل یوم تعیین اولنان وظیفه‌دن
یعنی رسول اکرم ابو طیبه نك مالکلرینه ابو طیبه نك هر کون سیوره ویره
کلدیکی وظیفه‌دن تنقیص ایدیلمك دیو امر ایلدی انلر دخی وظیفهٔ معهوده
نك بعضنی حط وتنقیص ایتدیلر تفصیلی عن قریب ذکر اولنور مخفی اولمیه که
سابقا بیان اولندیغی کبی ابو طیبه نك مولیسی محیصة بن مسعود دیدکلری
بنو حارثه دندر پس بو مقامده موالیه جمع صیغه سیله ذکر اولندیغی
قتل بنو فلان قبیلندندر ومحتملدر که بنو حارثه دن بر قاچ کمسنه
ما بینلرنده مشترك اوله یاخود مرادی مولاسی ومولیسینك اتباعی دخیدر وقال
بو کلام دخی اسناد سابقه متصلدر ان افضل ما تداویتم به الحجامة او
راوینك شکی ایچوندر ان امثل دوائکم الحجامة یعنی رسول اکرم دیدیلر که
تحقیق سزلرك تداوی ایتدیککز شیلرك افضلی حجامه‌در یاخود تحقیق
حجامه سزلرك تداوی ایتدیککز شیلرك افضلندندر بعضیلر دیدیلر لفظ اولده
مبالغه واردر اهل معرفة دیدیلر که خطاب مذکور اهل حجازه وحجازه
مماثل بلاد حاره اهلنه متوجه‌در زیرا بلاد مذکوره سکاننك دملری

بغایت

بغایت دقیق اولوب خارجده اولان حرارت انلرك دملرینی سطح
بدنه جذب ایتمکله دملری ظاهر بدنه میل ایدر بعض فضلا بو مقامده
شویله وجه وذره تفصیل ایتدیلر که رسول اکرم کندولری احتجامه مداومت
وغیریلره احتجام ایله امر واحتجامك فضلنی بیان ایتدی وفصد ایتمیوب
وغیریلره فصد ایله امر ایتمدیلر خصوصا که حفظ صحة موجوده ورد صحة
مفقوده خصوصنده فصد دکل عظیم ددر زیرا رسول اکرمك ساکن
اولدیغی بلده نك مقتضاسی بودر زیرا بلاد حاره امزجه‌یی تغییر
عجیب ایله تغییر ایدر بلاد زنج وحبش کبی بلاد حاره فرط حرارتندن
ناشی مزاجی قیزدیرر وقورودر وظاهر بدنی یاقار لهذا بدنلرینك
رنکی سیاه وقیللری قیویرجق وبدنلرینك اشاغی طرفی اینجه ویوقاریلری
اوزون وبورونلری بیوك وکوزلری کاسه‌سندن طاشره چیقمش
وبیوك اولور ودخی دماغلرینك مزاجی اعتدالدن خارج اولمغله
نفوس ناطقه لری افعال عجیبه اظهار ایدر فرح وطرب وصفاء صوت کبی
ودماغلری فاسد اولمغله بلادتلری غالب اولور وبلاد مذکوره نك
مقابلی بلاد ترکدر زیرا بلاد ترك بارد ورطب اولمغله مزاجلرینی

تبویدی و ترطیب ایدر و ظاهر بدنلری حرارت شدیده ایله حار اولور
لکن هوانک برودتی سببیله ظاهر بدنده حرارت باطن بدنه میل ایدر ضد ضدندن
هارب اولدیغی ایچون نته کیم ایام شتاده هوانک برودتی سببیله
حرارت غریزیه باطن بدنه میل ایتمکله هضم قوی و امراض آز وقوع اولور
لهذا بقراط دیدی که ایام شتاده اجواف متسخن اولور و نوم طویل اولور
و ایام صیف حالت شتانک عکسی اوزره در زیرا غذانی اصلاح
ایدن حرارت غریزیه الجنس الی الجنس یمیل مضمونی اوزره هواده اولان
حرارته منجذب اولوب ظاهر بدنه میل ایدر و باطن بدنده حرارت
آز اولمغله هضم ضعیف و امراض چوق وقوع اولور امدی بلاد حجاز
حار و یابس اولمغله حرارت غریزیه ابدانی محیط اولان هوای حاره
مجانستی سببیله بالضروره ظاهر بدنه میل ایدوب باطن بدن بارد
اولور لهذا عسل و تمر و غلیظ لحم اکل ایدرلر جوفلری بارددر تحمل چوق
اولمغله ضرر ایتمز و چونکه حرارت باطنده ظاهره میل ایدر بدن فصده
تحمل ایدر زیرا فصد دمی عروقدن و باطن اعضادن جذب ایدوب
باطن بدنده حرارت آز اولمغله بدن اکا طاقت کتورمز پس البته



حجامتی اقتضا ایدر زیرا حجامت دمی فقط ظاهر بدندن جذب ایتمکله
بدن اکا طاقت کتورر رای سالک طریقت محمدیه رسول اکرمک نور نبوتدن
اقتباس ایتدیکی دقیقه مذکوره‌یی فهم ایله موفق بغدادی دیدی که
حجامت سطح بدنی فصددن زیاده تنقیه ایدر و فصد اعماق
بدنی تنقیه ایدر و بلاد حاره‌ده و صبیانه ایچون حجامت فصددن
اولیدر و قاموس اللغاتده صاحب الهدی دیدی که تحقیق بودر که زمان
حاره و بلاد حاره‌ده اصحابنک دمی غایه نضجده اولمغله حجامت
زیاده نافعدر و فصد مذکورک عکسی اوزره در لهذا صبیانه
ایچون حجامت نافعدر کذلک فصده تحمل ایتمین کمسنه‌لره دخی نافع
در و تقریر اولنان معنادن اخذ اولنور که خطا شیوخده غیریه
اوله زیرا انلرک بدنلرینک حرارتی آزدر طبرانی ابن سیرینه
سند صحیح ایله تخریج ایتدی که ابن سیرین دیدی که اذا بلغ الرجل
اربعین سنة لم یحتجم یعنی بر کمسنه قرق یاشنه بالغ اولدقدن صکره
حجامت ایتدرمه‌سین طبرانی سببنده دیدی که زیرا قوای جسدیه‌سنک
انحلالی و عمرینک انتقاضی زمانیدر اولمغله اخراج دم ایله اندن توق

لا يوردكلدر ميرك ديديكه بو كلام حجامته احتياج وقع اولمديغي وقتده
وحجامته معتاد اولمين كسنه لره محمولدر ابن سينا ارجوزه سنده
ديديكه ومن يكن تعوّد الفصادة فلا يكن يترك تلك العادة
صكره شو معنايه اشارت ايتديكه فصده معتاد اولان كسنه
تدريج ايله عادتني ترك ايتمكه سعي ايتمك مناسبدر والله اعلم الحديث الثاني
حدثنا عمرو بن علي حدثنا ابو داود حدثنا ورقاء بن عمر عن عبد الاعلى
عن ابي جميلة جيمك فتحيله اسمي ميسرة بن يعقوب الطهوي در
وعثمان وعليدن روايت ايلدي اتفاقا صحبتي يوقدر عن علي رضي الله عنه
ان النبي صلى الله عليه وسلم احتجم وامرني فاعطيت الحجام اجره يعني حضرت
علي ديديكه رسول اكرم حجامت ايتدردي وبكا حجامك اجرتني
ويرديو امر ايلدي بن دخي اجرتني حجامه ويردم كه اجرتك تعدي
حديث ولاه ذكر اولنان ايكي صاعدر ابن العربي رسول اكرمك
حجامه اجرت ويرمه سيله كسب الحجام خبيث قولنك مابينني شويله
جمع ايتديكه محل جواز اجرت عمل معلوم اوزرينه اولديغي ومحل زجر
عمل مجهول اوزرينه اولديغيدر احمد حرّ وعبد مابينني فرق ايله ذاهب اولدي



ديديكه حرّه صنعت حجامه مكروهدر واجرت حجامتده كندو نفسنه
انفاق حرامدر ديو بونلر غلمان ودوابنه انفاقي تجويز ايتدي وعبد ايچون
صنعت حجامت مباحدر ديدي وسندي محيصه حديثي رسول اكرمدن
كسب حجامتده سؤال ايتدكده رسول اكرم نهي ايتدي محيصه اجتنابا
بيان ايتدكده رسول اكرم ديديكه اعلف نواضحك يعني كسب حجامتي
صو كتورن دوه لريكه علف بها ايله ابن الجوزي ديديكه اجرت حجام
حرام اولديغنك وجهي بودركه زيرا حجامت بر شيدركه وقت حاجتده
مسلم انكله مسلمه معاونت ايتمه سي واجبدر پس بو مقوله شيده اجرت
المق بر وجهله لايق دكلدر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا هرون بن اسحق
الهمداني ميمك سكونيله در حدثنا عبدة عن سفيان الثوري عن جابر عن الشعبي
شينك فتحي وعينك سكونيله عامر بن شراحيلدر كه اكابر تابعيندن
در وشعبه نسبتدر كه همدانده بر بطندر عن ابن عباس رضي الله
عنهما اظنه قال ان النبي صلى الله عليه وسلم احتجم في الاخدعين
بوينك ايكي جانبنده ايكي طمار دركه وريد ديلكلر طمردن تشعب
ايتمشدر وبين الكتفين انس حديثنده في الاخدعين والكاهل

لفظيله وارد اولدیکه کاهل هانك کرویله مابين الكتفين معناسنه
درکه ترکیده ایکی کورك اورتاسی و فارسیده میان هردو شانه ایله
تعبير اولنور میرك بوبونه قریب ظهرك مقدمی در دیدیکه کاهل
كتد دیرلر یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم اخدعين ده و مابين
الكتفين ده حجامت اتدردی عبد الرزاق روایت ایدیکه رسول
اکرم خیبرده اوچ کره مابين الكتفيندن حجامت اتدردی ظاهر
بودرکه خیبرده ویردکلری سمك ضررینی دفع ایچون ایدی اطبا
دیمشلرکه استفراغ مطلقا سمك ضررین دفع ایدر و حجامت نهایت
نافعدر خصوصا بلاد حارة ده و ازمنهٔ حارة ده زیاده نافعدر
زیرا سمك مهلك اولدیغنه سبب بودرکه سمیتی دمه سرایت ایتمکله دم
متکیف عروق و مجاری ده کیفیت سمی قلبه ایصال ایدر فاما حجامت
سبیله چیقان دم ایله کیفیت سم دخی چیقار پس استفراغ کلی
بولونور ایسه بالکلیه برنده کیفیت سم قالمز و الا بیرآز سمك
شوریتی نقصان کلوب طبیعت اکا غالب اولور و ضررین دفع ایدر
و رسول اکرم مابين الكتفين ده حجامت اتدیکی زیرا موضع مزبوردن قلبه



قریب اولمغله اخراج دم سریعا سمك ضررینی دفع ایدر لکن رسول
اکرمدن ضرر سم بالکلیه مندفع اولمیوب حضرت الله رسولینه
رتبهٔ شهادتی احراز ایتدرمك ایچون سم بر اراز ابقا اتدیکی بقیاً
تفصیل اولندی ابن ماجه علی رضی الله عنه دن روایت اتدی که جبرائيل
رسول اکرمه اخدعين و کاهلدن حجامت ایتمکی تعلیم اتدی و دخی روایت
اولندی که بر آدم صیرتی و سینه یا اتدقده باشندن دمینه اصابت
ایدن موضعدن حجامت حقنده رسول اکرم بیوردیلرکه انها شفاء
من اثنين وسبعين داء یعنی موضع معهوده حجامت یتمش ایکی دردلو
مرضه شفادر لکن ابن سینا دیدیکه موضع مزبوردن حجامت ایتمك
نسیان ایراث ایدر و لفظی بودرکه مؤخر الدماغ موضع الحفظ وتضعفه
الحجامة تفصیلو دیمشلرکه ابن سینانك کلامی بو موضع معهوددن حجامة
اقتضا ایتمدیکی وقتده در و الا غلیان دم و اقتضا اتدیکی وقتده شرعا
و طبا نافع اولدیغی محل کلام دکلدر احمد جریر بن حازم طریقندن تخریج
اتدی که قتاده یی اشتدم انس دن تحدیث ایدر ایدیکه رسول
اکرم اوچ کره حجامت اتدرر ایدی مجمه یی بر کره کاهلنه و ایکی کره

اخدعين اوذرينه وضع اندردايدى ابن سعد عبد العزيز طرفيندن
تخريج اندى كه رسول اكرم ايكى كره اخدعين دن وبيكو كاهلنده حجامت
اندروب غيريلره دخى وتر يعنى تك ايله امر ايدر ايدى اهل طبه يه كلوركه
باسليق دن فصد ايلمك حرارة كبد وطحال ورئه يه وشوصه يه
يعنى قاديده اولان ديجلره وطلاغه واويكنه وقابور غيلره اولان
امراضه كذلك ذات الجنبه وسائر ديوره اوبلوغه وايجه عارض
اولان امراض دمويه يه نافع در الكحل كه قولده جمع اولان اوچ طمرك
ميانده اولان طمار كه كوده طمارى ديرلر آنده فصد ايلمك جميع
بدنه عارض اولان امتلا يه نافع در دموى اولورسه خصوصا كه
فاسد اولمش اوله قيفال دن كه باش طمارى در فصد ايلمك باش
وبوين مرضلرينه نافع در وجبين دن كه شاه طمار ديرلر فصد ايلمك
طحال ورئه يه نافع در كاهل دن حجامت ايتمك منكلر وبوغاز
مرضلرينه نافع در وباسليقدن فصد ايتمكه بدل اولور تحت الذقن كه
توكيده جيكه آلتى در آنده حجامت ايتمك ديشلره ويوزه وبوغازه
نافع در وباشى تنقيه ايدر اياق اوستنده حجامت ايتمك فخذده

وساقده

وساقده اولان يارهلره ودم حيضك انقطاعنه وحايه لرده اولان
حكه يه نافع در وصافن دن فصده بدل اولور كه صافن طوبوغه قريب بر
طمار در اسفل صدرده حجامة ايتمك فخذده اولان جيبانلره وبيوك جبانلره
وتقرسه وبواسيره وداء الفيل وحكة ظهره نافع در وبونلره كوره اولان
احتياج واقع اولوب هيجان دم زماننده اولمق مناسبدر واعطى الحجام
اجره ولو كان حراما لم يعطه يعنى رسول اكرم حجام معهوده عملنك اجرنى
ويردى اكر اجر حجام حرام اولسه رسول اكرم حجامه اجرت ويرمز ايدى علما
بو مسئلده اختلاف ايتديلر جمهور حجامك كسبى حلال اولديغنه
ذاهب اولوب بو حديث ايله استدلال ايتديلر لكن دناءتى متضمن كسب
در و حرام دكلدر ديوب زجرى تنزيهه حمل ايديلر بعضيلر بو باب دن منسوخ
ادعا ايدوب اول حرام ايدى صكره مباح اولدى ديديلر طحاوى
دخى بو قوله ميل ايتدى والله اعلم الحديث الرابع حدثنا هرون بن اسحق
حدثنا عبدة عن ابن ابى ليلى عن نافع عن ابن عمر ان النبى صلى الله عليه وسلم
دعا حجاما فحجمه وسأله كم خراجك فقال ثلاثة آصع همزة ممدوده
وصاد مضمومه ايله صاعك جمعيدر لكن قاموس وصحاح ده صاعك جمعى

اصوع واو ايله واصوع همزه ايله واقع اولمغله بعضيلر ديديلر كه لفظ اصوع
اصوع لفظندن مقلوبدر ديدكلرى صوع ايكى همزه ثانيه الفه قلب اولندى
وبيوك جمعى اواركلديكى بو قبيلدندر فوضع عنه صاعا واعطاه اجره يعنى
ابن عمر ديدى كه رسول اكرم بر حجام چاغروب حجامت اتدى كه مراد ابو طيبه در
واندن سؤال اتدى كه مراد ابو طيبه در وانده سؤالده اتدى كه افنديلريكه
كل يوم نه ويرورسين ابو طيبه ديدى كه اوچ صاع ويرورم رسول اكرم
سابقا بياني اولنديغى اوزره خراج مزبوردن حط ونقص اتدى واجره
عملنى اعطا اتدى والله اعلم الحديث الخامس حدثنا عبد القدوس بن محمد العطار
البصرى حدثنا عمرو بن عاصم حدثنا همام هانك فتحى وميمك تشديديله در وجرير بن
حازم قالا حدثنا قتاده عن انس بن مالك قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم
يحتجم في الاخدعين والكاهل وكان يحتجم لسبع عشرة وتسع عشرة واحدى وعشرين
انس ديدى كه
يعنى رسول اكرم اخدعين وكاهلده احتجام ايدردى وكامى ايك اوده
يدنجى كونى وكامى اون طقوزنجى كونى وكامى يكرمى برنجى كونى احتجام ايدر
ايدى ابو داود ابو هريره حديثنده تخريج ودفع اتدى كه من احتجم لسبع عشر
وتسع عشرة واحدى وعشرين كان شفاء من كل داء ابن ماجه عندنده



ابن عمر حديثنده تعيين ايام حجامتده واقع اولدى كه الحجامة تزيد الحافظ
حفظا والعاقل عقلا فاحتجموا على بركة الله يوم الخميس واحتجموا يوم الثلثاء
والاثنين واجتنبوا الحجامة يوم الاربعاء والجمعة والسبت والاحد خلاصه
احمددن نقل اتدى كه ايام مذكورده حجامت مكروه واكرچه حديث
ضعيفدر حكايت اولندى كه بر كمسنه اربعا كونى احتجام
ايدوب اكا بر مرض اصابت اتدى حديثه تهاون اتديكى
ايچون ابو داود ابو بكره دن اخراج اتدى كه ابو بكره ثلثا كونى
حجامتى استحسان اتمز ايدى وديدى كه رسول اكرم ديدى كه يوم
ثلثاء يوم دم در واول كونده بر ساعت واردر كه آنده دم
دقيو اولمز خلال ديدى كه احاديث مزبوره دن هيچ بيرى حديث
صحته بالغ اولمغله احمد هر نه زمان دم هيجان ايدرسه وهر نه
ساعت اولورسه احتجام ايدر ايدى اطبا اتفاق اتدى كه ايك
نصف اخيرنده وربع ثالثنده حجامت اوله واخرنده حجامتده
اوليردر موفق بغدادى ديدى كه زيرا اخلاط اول شهرده هيجان ايدوب
اخر شهرده ساكن اولور پس استفراغ اواسط شهرده واقع اولدقده نفعى

اطبا عندنده حجامت نهارك ایكنجی یا اوچونجی ساعتنده اولق
نافع در دیو اولان بودر كما استفراغده و حمامده و جماعده صكره
حجامت ائمیه لر كذلك فرط شبع و جوع وقتنده مناسب دكلدر والله اعلم

الحديث السادس حدثنا اسحق بن منصور انبانا عبد الرزاق عن معمر عن قتادة عن انس
بن مالك ان رسول الله صلى الله عليه وسلم احتجم وهو محرم بملل على ظهر القدم

بملل احتجم یه متعلق و محرم جمله سی حالیه در و ملل میمك و لامك فتحه لریله
مكه و مدینه مابیننده بر موضعك اسمیدر و مدینه دن اون یدی میل بعده
واردر على ظهر دخی احتجم یه متعلقدر یعنی انس دیدی كه رسول اكرم
محرم اولدیغی حالده ملل دیدكلری موضعده ایاغنك اوزرینده احتجام
ایتدی علما محرم اولان كمسنه نك حجامت ایتدرمسی مسئله سنده اختلاف
ایتدیلر نووی دیدی كه محرم اولان كمسنه غیر حاجة حجامت مراد ایتسه
اكر قیل قطع اولنه جق موضعده حجامت ایدرسه حرام در و اكر قیل اولمیان
موضعده یا خود قیل اولوب لكن قطع اولنمز ایسه جمهور تجویز ایتدیلر و فدیه
لازم كلمز مالك مكروه در دیدی و حسن فدیه لازم در قیل قطع اولنمز
ایسه دخی دیدی و اكر حجامت ضروری اولورسه قیل قطعی جائز و فدیه لازم

اولور

اولور بخاری ابن عباس و عبد الله بن بحینه حدیثنده تخریج ایتدی كه
ابن عباس احتجم رسول الله صلعم فی رأسه وهو محرم من وجع كان به بماء یقال
له لحی جمل دیدی و ابن عباس دن بر روایتده ان النبی صلعم احتجم وهو محرم فی وسط
رأسه من شقیقة كانت به لفظیله واقع اولدی و ابن بحینه ان رسول الله
صلعم احتجم بلحی جمل من طریق مكة وهو محرم فی وسط رأسه دیدی پس بو حدیثلر
مكان احتجام و موضع احتجام جهتنده حدیث بابه معارض اولمغله وقعه
نك تعددنه حمل اولنوب تعارض مندفع اولدی حازمی و غیریلر وسط
رأسنده حجامت ایتدكلری حجة الوداعده ایدی دیو جزم ایتدیلر پس
ممكندر كه ظهر قدمنده حجامت ایتدكلری حجة الوداعده واقع اولمش
اولمیه لر دیدی كه لحی جمل بعض روایتده تثنیه و بعضنده افراد ایله
واقع اولدی و لامك فتح و كسری جائزدر و حاء مهمله نك سكونیله
و جمل جیمك و میمك فتحه لریله طریق مكه ده بر موضعك اسمیدر دیدی
وضاح بقعة معروفه در دیدی و وسط واوك و سینك فتحه لریله
و سینك تسكینی دخی جائزدر و شقیقه شین معجمه نك فتحی و قافك
اولینك كسری ایله عظیمة وزننده در معلوم اولسون كه صداع بر وجع

جدكى باش اغراسنك كلنده يا بعضنده اولور واكر فقط بر جانبنده اولور
اكا شقيقه ديرلر سببى بخارك صعودى يا اخلاط حاده نك يا بارده نك
دماغه ارتفاعيدر كه منفذ بولمدوغندن باشده وجع احداث ايدر بر طرفه
ميل ايدر ايسه شقيقه واكر جمله باش اغراسين احاطه ايدر ايسه اكا بيضه ديرلر
بيضه ديدكلرندن ماخوذدر وكامى صداع معده ده يا طمارلرنده ورم وكامى
معده ده غليظ ريح وكامى امتلادن حاصل اولور وكامى حركت عنيفه دن
اولور مثلا جماع وقى ايتمك كبى وكامى معتاد اولوزده اويومقلن وجوق سويلمكلن
وكامى عرض نفسانيه دن اولور زياده غم كبى وجوق آج اوتورمقلن
وهوانك حرارة برودتى مثللو شيلردن اولور لكن شقيقه باشده والان
شراييننده وباشك ضعيف اولان موضعنده حادث اولور امام احمد بريده دن
دن روايت ايتدى كه رسول اكرمه شقيقه عارض اولوب بر ايكى كون ممتد اولور
ايدى والله اعلم وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين الطاهرين

## باب ما جاء فى اسماء رسول الله صلى الله عليه وسلم

اسماء مذكوره دن مراد رسول اكرمه اطلاق اولنان الفاظدر خواه علم
وخواه وصف اسماء حسناى الهيه عدده موقوف ابن العربى جامع ترمذى



شرحنده بعض صوفيه دن نقل ايتدى كه رسول اكرمك بيك اسمى واردر
نته كيم حق جل وعلانك بيك اسمى واردر تاريخ خميس صاحبى اختيار ايتديكى وزره
رسول اكرمك قرآن عظيمده اسامى سنى بو فقير وحدة نامده نظم ايتمش
ايدم تام بر اختراعى قرآن ايلدى بك بيك شو رسمه بيانا احمد وطه محمد وحامد
شاهد و يس مصدق وهادى خاتم الانبيا رسول ونذير رحمت ونعمت
نبى وبشير هم سراج منير وحق مبين منذر وداعى طه ويس ديرى
مزمل ومدثر وف ورحيم پس مذكر مبشر ايله كريم كاه مدثر ايله قيلدى ندا
كاه عبد الله ايله لطف ادا يعنى بو باب رسول اكرمك اسامى
شريفه لرى حقنده وارد اولان حديثلرى بياننده در مصنف بو بابده
ايكى حديث ذكر ايتدى الحديث الاول حدثنا سعيد بن عبد الرحمن المخزومى
وغير واحد قالوا حدثنا سفيان عن الزهرى عن محمد بن جبير بن مطعم
اسم فاعل صيغه سيله در عن ابيه كه جبير در قال قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم ان لى اسماء يعنى جبير ديدى كه رسول اكرم ديدى كه بنم نيچه اسملرم
واردر بخارى معن بن عيسى طريقندن زهريدن ان لى خمسة اسماء
لفظيله تخريج ايدوب حديث بابى ذكر ايتدى يعنى بنم بش اسم واردر كه

بن دن اول کسنه یه بو اسملر اطلاق اولنمدی یاخود امم سالفه میاننده
مشهور اولان بو بش اسمدر پس جار و مجرورك تقدیمندن استفاده
اولنان حصر اضافی اولور حقیقی اولمز دیو بشدن زیاده اسملری دخی روایت
اولنمدی **انا محمد** اسامی مذکوره نك بیاننه استیناف طریقیله شروعدر
محمد تحمیددن مأخوذ اسم مفعولدر مبالغه ایچون اسمیتده و صفیتده
نقل اولنمدی رسول اکرمه محمد تسمیه اولنمغه خصال محموده سی چوق اولدیغی
یاخود مرة بعد اخری حمد اولندیغی یاخود حضرت الله تعالی انی غایت کماله
بالغ در دیو چوق حمد اتدیکی یاخود ملائکه و انبیا و اولیا انی مدح اتدیکی
یاخود تفأل قصدی ایچوندر حسنا مواهب دیدی که رسول اکرمه محمد تسمیه
عبد المطلب اطلاق اتدی روایت اولندی که عبد المطلبدن سؤال
اتدیلر که اوغلك اسمنی نه وضع اتدیك عبد المطلب دیدی که محمد تسمیه اتدم
پس سؤال اتدیلر که آبا و اجدادکزده اولمین اسم ایله نیچون تسمیه اتدك دیدی
امیدم بودر که اهل ارض اکا احمد ایدلر عبد المطلب بو کلامی سویلدیکی
کوردیکی واقعه یه مبنیدر علمی قیروانی بستان نام کتابنده دیدی که
عبد المطلب رؤیاسنده کوردی که کومشدن بر زنجیر کندن ظهور ایدن

چیقوب

چیقوب بر طرفی سمانه و بر طرفی مشرقه و بر طرفی مغربه واصل اولدی
بعده زنجیر مذکور بر اغاج صورتنه کیردی که جمله اوراقی نوردن
کویا اهل مشرق و مغرب اول اغاجه یاپشمشلر بو رؤیانی معبرلره عرض
اتدکده شویله تعبیر اتدیلر که یا عبد المطلب سنك ظهرکدن بر
ولد ظهور ایده که اکا اهل مشرق و مغرب تابع اولوب اهل سما و ارض
اکا حمد ایدلر لهذا محمد اسمیله تسمیه اتدی خصوصا رسول اکرمك
والده سی امینه عبد المطلبه خبر ویرمش ایدی که بن حامل اولدقده
هاتفدن بر ندا سمعمه واصل اولدی که یا امینه سن بو امتك
سیدینه حامل اولدیك وضع اتدکده اکا محمد اسمیله تسمیه ایله دیو
**وانا احمد** افعل بمعنی فاعل اولوب پس بن حامدینك زیاده حمد ایدیجیسیم
دیمك اولور بمعنی مفعول اولورسه بن محمودینك زیاده حمد اولنمشیم
دیمك اولور و اسم تفضیلك اسم فاعل معناسنه استعمالی کثیردر قاضی عیاض
دیدی که لفظ احمدك معناسی احمد الحامدین لربه دیمکدر بو اصحدر
واردر اولدی که یوم قیامتده رسول اکرمه اول مرتبه محامد فتح اولور که
هر کز اندن اول بر فرده اول محامد فتح اولنمشدر و محامد مذکوره

ایله حضرت الحمد ایدر هذا رسول اکرم ایچون لواء حمد عقد اولنوب
مقام محموده مخصوص قیلنور نته کیم سورهٔ الحمده مخصوص قیلندی
واکل وشرب وعودت سفردن صکره انک ایچون حمد مشروع والدی
وامتنه حمادون تسمیه قیلندی ودخی اسمین مذکورینک سائر
اسامی اوزرینه مزیتی محققدر واحمدیتی محمدیتی اوزرینه مقدمدر
زیرا رسول اکرم نشأه اولاده حضرت الهه حامدیتیند صکره نبوت
ایله تشریف اولنوب مبعوث اولدی ومیانه ناسده محمدیت ومحمودیت ایله
موصوف اولدی کذلک نشأهٔ اُخری‌ده کندویه فتح اولان محامد فکوره
ایله حضرت الهه حمد ایدوب شفیع ومشفع اولدقده صکره عموم
وقبول شفاعتی ایچون میانه اهل محشرده محمدیت ومحمودیت ایله موصوف
ومعروف اولور لکن حدیث بابنده لفظ محمد تقدیم اولندیغی اسم محمد مشهور
ومعنی جهتندن اسماء الهیه‌دن محموده موافق اولدیغندن بنی اولمق
محتملدر حسان دیدی که وشقّ له من اسمه لیجله فذو العرش محمود وهذا محمد
ابو نعیم خبرنده واقع اولدی که حضرت حق جل وعلا دیدی که عزم جلالم
حقی ایچون یا محمد سنک اسملو کرده بیوری ایله تسمیه اولنمش کمسنه‌یی



بن جهنمده تعذیب اتمم دیلر علیدن روایت اتدی که بیورمامنده احمد یاخود
محمد اسمیله تسمیه اولنمش کمسنه بولونسه حضرت الله تعالی اول منزلی
کونده ایکی کره تقدیس ایدر ابن قتیبه دیدی که رسول اکرمک
اعلام نبوتندن بیری بودر که رسول اکرمدن اول محمد اسمیله هرگز
بیر فرد تسمیه اولنمدی اسم مذکوری صیانه ایچون لکن رسول اکرمک
دنیایی تشریف بیوردقلری قریب اولوب اهل کتاب قدومنی تبشیر اتدکده
بعض کمسنه‌لر فرزندلرینک اسمنی محمد وضع اتدیلر بنی موعود فرزندلری
اولمق اومیدی ایله الله اعلم حیث یجعل رسالته واول وقتده محمد اسمیله تسمیه
اولنان فرزندلرک عددنده اختلاف اولندی مشهور اولان اون بشدر
والله اعلم وانا الماحی محموده مأخوذ اسم فاعلدر الذی یمحو الله بی الکفر
کرمانی دیدی که لفظ ماحی اگرچه صفتدر اسم دکلدر لکن اسم صفته اکثریا
اطلاق اولنور یعنی دخی بن ماحیم ومحو ایدیجیم که حضرت الله بنم سببم ایله
کفری دیار عربدن وسائر بلاددن محو ایدر یاخود حضرت الله بنم حجتم ایله
غالب ومنیمی سائر ادیان اوزرینه ظاهر ایدر ابن حجر دیدی که محو کفری دیار
عربه تخصیص مناسب دکلدر زیرا مسلم عندنده عقیل ومعمر روایتلرنده

يمحو الله بي الكفرة لفظيله واقع اولدى ميرك ديدى كه شو وجهله جواب
ممكندر كه حديث باده محو كفردن مراد اهل كفرى محو ايله كفرى ازاله
دىمكدر وجزيرهٔ عرب ايله تقييد ايتدكلرى كفر جميع ارض وبلاددن
بالكليه محو اولمديغنه بناءدر **وانا الحاشر الذي يحشر الناس على قدمي**
دالك فتحى وميمك كسرى وبانك سكونى وتخفيفيله مفرد وميمك فتحى
وبانك فتح وتشديديله جمع اولمق اوزره دخى ضبط اولندى ويحشر مجهول
صيغه سيله دريعنى ودخى بن حاشرم حشر ايدجييم كه نابنم قدمم اوزره
حشر اولنور كه جمله ناسدن اول بن حشر اولنورم وناس بنم صكره بنم
حشر اولنديغم وصيا وزره محشور اولورلر ياخود بكا تابع اولورلر وحديث
آخرده انا اول من تنشق الارض لفظى بو معنايى تاييد ايدر كذلك
يحشر الناس على عقبي حديثنده دخى بو موافقدر شيخ جزرى ديديكه يعنى نابنم
زمانم نبوتمك عقبنده حشر اولنورلر پس قدم وقت معناسنه اولوب كلام
مذكور لا نبي بعدي معناسنه تلميح اولور ورسول اكرمك ظهورى علامات
حشر وقيامتدندر اولغله حاصل معنا علامات حشرك ظهوريله قيامت
وقتنده ناس حشر اولنور ديمك اولور ونافع روايتنده انا حاشر

مع



مع الساعة حديثى بو معنايى تاييد ايدر مخفى اولميه كه في الحقيقة ماحى كفر
وحاشر ناس حضرت الله ورسول اكرم سبب اولمغله رسول اكرمه حاشر
وماحى تسميه اولنمقده سببيه مذكوره كافيدر **وانا عاقب**
وبن جمله انبيانك عقبنده كلیجييم صاحب نهايه ديديكه
عاقب اولدر كه كمسنه خيرده كندودن اول كچن كمسنه لرك موضعنه
خير ايله قائم اولور **والعاقب الذي ليس بعده نبي** شيخ جزرى
ديديكه ظاهر اولان بودر كه لفظ مذكور مدرج اولوب يعنى
حديثدن اولميوب محتملدر كه راوى ومحتملدر كه مصنف كلامى اوله
لكن ترمذى سفيان بن عيينه دن جامعنده ليس بعدي نبي لفظيله
روايت ايتدى معلوم اوله كه بو مقوله لفظلرده كاه موصول جانبنه
رعايت ايدوب ضمير غائب ايله ذكر ايدرلر وكاه معنى جانبنه رعايت
ايدوب ياء متكلم ذكر ايدرلر نتكيم كلام عليده انا الذي سمتني امي
حيدره واقع اولدى پس بو مقامده لفظ حديث بابنده بعده لفظى
كلام مذكورك مدرج اولديغنه قرينه اولمز حاصلى سفيان حديثنده
معنايه وانا لفظنه رعايت ياء متكلم ذكر اولندى نتكيم يمحو الله بي

وعلى قدير لفظلرنده واقع اولدی ولفظ صدیق بابنده ضمیر غائب ایله
ذکر اولندی لفظ موصوله رعایة بلکه لفظ مزبورك حسن تیدن
اولمسی بو نکته اجرایله متضمن ملاحظه اولنور که رسول اکرم کنه
فصاحده علم وبلاغتده مسلم در استعمالین معهود بنیا رشاد
بیوردقلرندن ما عدا ماحی وحاشر لفظلریله تسمیه نك علتی سیاق
واحده ذکر ایدوب عاقب اسمیله مسمی اولدقلرینك وجهنی ترك
ایمه لری جنداً نطیع فیض مأثورلرینه مناسب دکلدر وعاقب اسمنی
سائر اسامیدن تأخیر وختم کلام مدده ذکر بیوردقلری دخی عاقب اسمیله
تسمیه نك علتنه مناسب لطیفه دن خالی دکلدر پس محتملدر که وجه
تسمیه اسلوب اخرایله ذکر بیوردقلری مستمعینك ذهننی تنشیط
وذکر اولنان نکته لری تفحص ایتمکه بعث اولمق ملاحظه اولنور والله اعلم
للحدیث الثانی حدثنا محمد بن طریف طاء مهمله نك فتحیله در الکوفی
حدثنا ابو بکر بن عیاش ه المقری که اسمی شعبه عاصمك تلمیذیدر
عن عاصم عن ابی وائل که اسمی شقیق ابی سلمه در عن حذیفة قال لقیت النبی
صلی الله علیه وسلم فی بعض طرق المدینة بعض نسخ مصححه ده طریق

مفرد

مفرد لفظیله واقع اولدی که مفرد جنس در فقال انا محمد وانا احمد وانا نبی الرحمة
یعنی حذیفه دیدی که مدینه نك بعض زقاقنده رسول اکرمه ملاقی
اولدوم بیوردیلر که بن محمدم وبن احمدم وبن رحمت نبیسی یم قال الله تعالی
وما ارسلناك الا رحمة للعالمین ورسول اکرم مؤمن وکافر
ایچون رحمتدر بو بعثتی انلرك سعادتنه باعث وصلاح معاش
ومعادلرینه سبب در وبعضیلر دیدیلر که کفار ایچون رحمت اولدیغی انك
دنیایی تشریف [illegible] کفار خسف ومسخ وعذاب استیصالدن خلاص
بولدقلری ایچوندر ونبی التوبة دخی بن توبه نبیسی یم مراد دیدی که
زیرا رسول اکرم توبه وترحم ایلمکلوب وبونلره ترغیب وبونلر ایله
امر ایلدی زیرا امتی توابون ورحماء در نته کیم حضرت الله حقلرنده
التائبون العابدون ورحماء بینهم دیو مدح ایلدی حاصلی
توبه ورحمت صفتلری رسول اکرمك امتنده سائر امم دن
زیاده اولمغله لفظ نبی نك رحمته وتوبه یه اضافتی صحیح اولور وانا
المقفی میمك ضمی وقافك فتحی وفاء مکسوره نك تشدیدیله تقفیه
مأخوذ اسم فاعلدر اتباع معناسنه یعنی دخی بن انبیاء سابقه نك

انا دینی تابع واصفیاء سالفینک اطوارینه متبعم قال سبحانه اولئك
الذین هدی الله فبهداهم اقتده ورسول اکرم انبیاء سالفینک اصل توحید
ومکارم اخلاقده تابعدر اگرچه بعض فروعده بعضنه مخالفت ایتدی صاحب نهایه
دیدی که المقفی المولی الذاهب یعنی رسول اکرم اتباع اولنوب انبیاده اقتفا اولنان
انبیانک اخریدرکه ناسی کندویه اتباع ایتدردی انبیانک اخری
اولوب لا نبی بعدی مضمونینه موافق اولوردی ومقفی لفظی اسم مفعول
صیغه‌سیله دخی روایت اولندی یعنی بن آثار انبیایه تابع قیلنوب ناسه
انلردن صکره مبعوث قیلندم وبنمله رسالت ختم اولندی که
بو فعالک فاعلی حضرت الله در وانا الحاشر معناسی مرور ایتدی ونبی الملاحم
میمک فتحی وحاء مهمله‌نک کسریله ملحمه‌نک جمعیدر میمک فتحی ولامک
سکونی وحانک فتحیله که قتال شدید واقع اولان خوب معناسنه در وناس
بو مقوله قتالده بیری بیرینه مشتبک اولورلر نتکیم ثوبک
تارو پودی بیری بیرینه مشتبک اولور یاخود خوب یرنده مقتول لرک
لحمی چوق اولدیغی ایچون ملحمه تسمیه اولندی یعنی بن حروب عظیمه نبیسی‌یم که بنم زمانمده
وبندن صکره امتم زمانلرنده کفار ایله جهادلر واقع اولور فیروزابادی



دیدی که نبی الملاحم تسمیه اولندیغی رسول اکرمک خلقک اجتماع والتحامنه سبب اولدیغی
ایچوندر علما دیدیلر که اسماء مذکوره اوزرینه اقتصار اولندیغی اسماء مذکوره
کتب سابقه‌ده موجود اولدیغی ایچوندر والله اعلم حدثنا اسحق بن منصور حدثنا
النضر بن شمیل انبانا حماد بن سلمة عن عاصم عن زر عن حذیفة عن النبی صلی الله
علیه وسلم نحوه بمعناه هکذا قال حماد بن سلمة عن عاصم عن زر عن حذیفة
یعنی سند مذکور ایله دخی حدیث سابق گبی بر حدیثی بونده اسحق دخی تحدیث
ایتدی که معنا جهتندن بیردر حماد بن سلمه عاصم زردن زر حذیفه‌دن
بو وجه اوزره تحدیث ایتدی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

## باب ما جاء فی عیش رسول الله صلی الله علیه وسلم

صاحب تاج دیدی که
عیش حیوة وما به الحیوة معناسنه ولفظ عیشک معناسی کتابک اولنده مصنف
عیش رسول اکرم حقنده عقد ایتدیکی بابده ذکر وبسط اولندی ولکن اولان
مصنف ایکی بابده ذکر ایتدیکی حدیثلری جمع ویاب واحده ذکر ایتمک
ایدی والله اعلم بو تفریق رواتک یا کتابک تصرفیدر حتی بعض نسخ متعدده‌ده
مصححه‌ده بر موضعده جمع اولندی یعنی بو باب رسول اکرمک حال حیاتنده
معیشتنک کیفیتی حقنده وارد اولان احادیث بیاننده‌در مصنف بو بابده

طقوز حدیث ذکر اندی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا ابو الاحوص
حا، مهمله وصاد مهمله ایلهدر عن سماک بن حرب قال سمعت النعمان بن بشیر یقول
الستم فی طعام وشراب ما شئتم ما موصوله وموصول صله سیله مصدر محذوفک
صفتیدر الستم متنعمین فی طعام وشراب مقدار ما شئتم تقدیرنده ومصدریه
اولمق دخی محتملدر یعنی سماک بن حرب دیدی که نعمان بن بشیردن اشتدیم
دیدی که سزلر مراد اتدیکگز قدر طعام وشرابده متنعم ومترفه دکلمیسز مقصود
تعییر وتوبیخدر لقد رأیت نبیکم صلی الله علیه وسلم وما یجد من الدقل
ما یملأ بطنه رؤیت رؤیة بصریه اولور ایسه وما یجد جمله سی حالیه در
وعلمیه اولور ایسه جمله سی مذکوره مفعول ثانیسی اولور لکن واو داخل
اولمدیغی اخفش وکوفیین مذهبلرینه کوره کان واخواتنک خبرلرینه
تشبیها اولمدیغندن ناشیدر بعضیلر وزنینه ده دیدیلر دقل دالک
وقافک فتحه لریله خرمانک ادنی وردیء کهنه اولانیدر یعنی سزلرک
پیغمبریکزی تحقیق کوردوم که اسکی خرمادن قارنی طویوره جق
مقداری شی بوله مزدی وسزلر دخی قلیل ایله قناعت خصوصنده دخی
مقتداکز اولان پیغمبریکزه اقتدا ایدک تنعم اولمیه که دسو اکومک



فقری اختیاری ایدی اضطراری دکل ایدی وتا وقت وفاتنه دک بو حال
اوزرینه مستمر اولدی حتی وفات اتدکده درعی بر یهودیده رهن ایدی
والله اعلم الحدیث الثانی هرون بن اسحق حدثنا عبدة عن هشام بن عروة
عن ابیه که عروه در عن عائشة قالت کنا بعض نسخه ده ان کنا
ان مخففه ایله واقع اولدی آل محمد نصب ایله مقدرا اعنینک مفعولی اولمق
ظاهردر نمکث شهرا جمله سی کانک خبریدر وان مخففه واقع اولان نسخه
لرده لنمکث واقع اولدی لام فارقه ایله میرک دیدی که آل دفعه کنا ده اولان
فاعل ضمیرندن بدل اولمق وزره جائزدر کذلک نصبله امدح آل
تقدیرنده مدح اوزره منصوب اولمق محتملدر دیدی ما نستوقد بنار
جمله سی حالیه یاخود خبر بعد خبر یاخود شهرا نک صفتی یاخود خبر اول آل لک
بیانیدر که عائد حذف اولنمشدر یعنی عائشه دیدی که بزلر که آل محمدز
بیر ای مکث ایدر ایدک که بیوتمزده طبخ اتمک ایچون اتش یاقماز ایدک
طبخ ایده جک شی بولمز ایدک غرضدن ناشی ان هو سیاق کلامدن مستفاد
اولان مطعومه عائددر که ماکول ومشروبه شاملدر الا التمر والماء
یعنی سدرمق اوله جق قدر ماکول ومشروبمز دکل ایدی الا خرما وصو ایدی

وجملاسی استیناف دکویا سائل سؤالنه اتدی که چون مطبوخ اولان طعامه مالك
دکل ایدیلر پس غدا کوزنه ایدی دیو بعض نسخه ده الا الماء والتمر واقع
اولمشدر که صوینک خرمایه نسبت کثیر اولدیغنه اشارةً الماء لفظی تقدیم اولنمشدر
وبعض نسخه ده الا الاسودان واقع اولمشدر که مراد تغلیباً خرما وصادر زیرا
صوینک کثیر رنکی یوقدر ملکه طرفینك رنکنه تابع دخی اولمیه که الا حمد
بیوری معدادی منوال مشروح اوزره صبر ایتدکلری متعدد اولدرقده رسول
اکرمك دخی صبر وتحمل ایتدیکی بالطریق الاولی متحقق اولور والله اعلم الحدیث
حدثنا عبد الله بن ابی زیاد حدثنا سیار سین مهمله نك فتحی ویاء مثناة
تحتیه نك تشدیدیله در حدثنا سهل بن اسلم عن یزید بن منصور عن انس عن ابی طلحة
قال شکونا الی رسول الله صلی الله علیه وسلم الجوع ورفعنا عن بطوننا
عن حجر حجر رفع وضع مقابلی جدتر کیبه قالدردق معناسنه لکن بو معامده
کشف معناسنی متضمن اولمغله عن بطوننا رفعنایه متعلق اولمق صحیح اولور وعن حجر
مصدر محذوفك صفتی در کشفنا ثیابنا عن بطوننا کشفنا ناشیا عن حجر حجر
تقدیرنده یعنی ابو طلحه دیدی که رسول اکرمه بیرکون اجلقدن
شکایت ایدوب قارنلرمزدن اثوابمزی آچوق قارنلرمزه اجلقدن

باغلا

باغلادیغمز طاشلری کوسترمك ایچون که هر بیرمزك قارننده بیر
طاش وار ایدی پس لفظ حجرک تکرار اولندیغی رفع ایدن کمسنه لر
متعدد اولدیغی ایچوندر وزیاده قارنی آج اولان کمسنه لرك قارنلرینه
طاش باغلمق عادتلری در تاکه انك سببیله بیللرینه قوة حاصل اوله
بعضیلر قارنلری شیشمسین ایچون دیدیلر ذین العرب عن حجر عن بطوننا
ده بدله اشتمال در دیدی ذیر کشف عن وجهه عن حسن خارقه اعاده
جار ایله اولدیغی کبی فرفع رسول الله صلی الله علیه وسلم عن بطنه عن حجرین یعنی
پس رسول اکرم مبارك قارنندن ثوبنی چری اجلقدن باغلادیغی
ایکی طاشی کوسترمك ایچون صاحب مظهر دیدی که اصحاب ریاضتك
کذلك عربك عادتلری بو ایدی که زیاده اجلقلری مشتد اولوب قارنلری صالی
اولسه قارنلرینه بیر طاش باغلرلرکه تا بطنی مسترخی اولمیه یا باغسقلرکی
اشاغی نازل اولمیوب حرکته قادر اولمق ایچون پس قارنلرینه طاش
باغلادقلرنده قارنلری محکم اولوب حرکته تمکن قدرة حاصل اولور
وقارنی بغایة آج اولان کمسنه قارننه ایکی طاش باغلادوب رسول اکرمك
اجلیغی سائرلرك اجلغندن زیاده وریاضتی غیرلرك ریاضتندن

شديد اولمغله مبارك قارننه ايكي طاش باغلامشلر ايدي بعضيلر ديديلركه
قرننه طاش ربط اتمه نك حكمتي بودركه ربط حجر نوعا اجلق المنى تسكين
ايدر زيرا معده ده اولان حرارة غريزيه مادام كه طعامله مشغول اوله
حرارتنه نقصان طاري اولور ومعده ده طعام اولمدقده جسمده
اولان رطوبته وجواهر جسميه مشغول اولمغله الم حاصل اولور ومادام كه
معده نك اوزرينه باغارسق وجلدلر ضم اولنميه اول الم زياده اولور
پس قارننه طاش باغلاندقده معده يه باغارسق وجلدلر ضم اولمغله حرارة
غريزيه نوعا ضعيف اولور رطوبات وجواهر جسميه چوق مشغول اولمز وجوع
المي زيوره نقصان كلور والله اعلم قال ابو عيسى كه مراد مصنفدر هذا
حديث غريب من حديث ابي طلحة لا نعرفه الا من هذا الوجه يعني مصنف
ديديكه حديث مذكور حديث غريبدر وغرابتي ابي طلحه طريقنده ناشيدر
وبو حديثي بيز فقط بو وجهده بيلورز مراد بودركه حديث مذكورك
راويلري ثقه اولمغله سنده ضرر يوقدر پس حسن وصحيح ولمتنده منافي
اولمز زيرا غريب اولدركه رجال نقلده بير عدل وضابطك روايتنده
تفرد اتمش اوله بو دخي ايكي قسمدر متنا غريب واسنادا غريب متنا غريب

اولديكه

اولديكه متن حديثك روايتنده تفرد اتمش اوله اسنادا غريب اولدركه
حديث بير صحابيدن روايت اولنمغله معروف ايكن بير عالم كمسنه اول
حديثي بير اخر صحابيدن روايت اتمش اوله وترمذينك غريب من هذا الوجه
قولندن مرادي قسم ثانيدر ومعنى قوله ورفعنا عن بطوننا عن حجر حجر كان
احدهم يشد في بطنه الحجر من الجهد والضعف الذي به من الجوع
جهد جيمك ضميله در بعض نسخه ده فتحيله ضبط اولنمش نهايه ده ديديكه
كه ضميله وسع وطاقة وفتحيله مشقت معناسنه در بعضيلر مبالغه وغايت معناسنه
در ديديلر وبعضيلر ضم وفتحله وسع وطاقت ده لغتدر لكن مشقت
وغايت معناسنه اولان فقط فتحله در ديديلر وضعف ضادك فتحيله در وضمي
دخي جائزدر وبا قبلنك تفسيري حكمنده در اولر تعليليه در وثانيه
بيانيه يا ابتدائيه در يعني دخي مصنف ديديكه ابو طلحه نك ورفعنا
عن بطوننا عن حجر حجر قولنك حاصل معناسي بودركه هر بيري قارننه مشقتدن
ومبتلا اولديغي اچلقدن ناشي حاصل اولان ضعفدن طاش باغلار
لر ايدي صحيحين ده وارد اولديكه رسول اكرم صحابه كرامي صوم وصالدن
منع اتدكده صحابه ديديلركه يا رسول الله سيز صوم وصال ايله صائم

اولور کوردیورز لهذا سنزه اقتدا ایدرز رسول اکرم دیدیکه سزکندوکزی
بکا قیاس ایتمک زیرا بنی ربم اطعام واسقا ایدر ابن حبان بو حدیثه تمسک
ایدوب رسول اکرمک اجلقدن قارننه طاش باغلادیغین انکار ایتدی
ودیدیکه بو سیاقده مذکور اولان حدیثلرده واقع اولان لفظ حجر راء
مهمله ایله حکلدر بلکه زاء معجمه ایله حجزدر که طرف ازار معناسنه در زیرا ربط حجز
اجلقه مفید اولمز لکن ربط حجر خصوصنده احادیث صحیحه واردر اولوب
ولفظ حجر راء مهمله ایله ضبط وتصحیح اولنمغله حدیث ربط حجر صحیحینده
واقع اولان حدیثمز بودر ما بیننی شو وجهله توفیق ایتدیلر که رسول اکرمک
ربم بنی اطعام واسقا ایدر دیدیکی صوم وصال وقتنه مخصوصدر
ومحتملدر که صوم وصال وقتنده غیری اجلق وقتلرنده اجلق المنی دفع
ایچون ربط حجر ایده اطعام واسقاء مذکور بولنمدیغی ایچون حاصلی حضرت
الله کامی اجلق وقتنده اطعام واسقا ایدوب ربط حجره احتیاج اولمز
وکامی اجلق وقتنده اطعام واسقا اولنمغله ربط حجره محتاج اولور
والله سبحانه اعلم الحدیث الرابع حدثنا محمد بن اسمعیل که صحیح صاحبی بخاری در
حدثنا آدم بن ابی ایاس همزه نك کسریله در حدثنا شیبان ابو معاویه حدثنا

عبد الملك بن عمیر تصغیر صیغه سیله در عن ابی سلمة بن عبد الرحمن عن
ابی هریرة قال خرج النبی صلی الله علیه وسلم فی ساعة لا یخرج فیها
جملسی ساعتنك صفتیدر ولا یلقاه فیها احد یعنی ابو هریره دیدیکه
بر کون رسول اکرم سعادتخانه سندن طاشره چیقدی بر ساعتده که
اول ساعتده طاشره چیقمق معتادی دکل واول ساعتده هر کز بر فرد
رسول اکرمه ملاقی اولمق دخی معتاد دکل ایدی فاتاه ابو بکر فقال ما
استفهامیه در جاء بك با تعدیه ایچوندر یا ابا بکر فقال ابو بکر
خرجت القی لعلی القی قوله سنده در رسول الله صلی الله علیه وسلم وانظر فی
وجهه والتسلیم علیه میرك دیدی التسلیم نصبیله فعل مقدرك مفعولیدر که ماقبلنه
معطوفدر واريد التسلیم تقدیرنده وجر ایله اولور ایسه وأتشرف بالتسلیم
علیه تقدیرنده اولور ومحتملدر که فرحیث المعنی ماقبلنه معطوف اوله للقاء
رسول الله والتسلیم علیه قوله سنده دیدی یعنی رسول اکرم خلاف معتاد
چیقدقده ابو بکر دخی خلاف معتاد رسول اکرمك حضورینه کلدی لهذا
رسول اکرم سؤال ایتدی که یا ابا بکر سنی بو مقامه نه کتوردی ومعتادك
خلافنه کلمکه سبب نه اولدی ابو بکر جوابنده دیدیکه یا رسول الله خبر شریفکزه ملاقی

اولوب وجمال پر کمالکزه باقمق وجنابکزه سلام ویرمك ایدی ایله چقمشیدیم

فلم یلبث یا، موحده نك فتحیله علم یابندندر ان جاء عمر ان مصدریه

یلبثده اولان ضمیر مستکنه رسول اکرمه یا ابوبکره راجع در ومحتملدرکه

ان جاء جمله سی تأویل مصدرده یلبث نك فاعلی اوله لم یلبث مجیء عمر

تقدیرنده فقال عم ماجاء بك یا عمر قال عمر الجوع یا رسول الله

یعنی رسول اکرم ابوبکر ایله ملاقات وقتنده اززمان کچدیکه عمر کلدی

یاخود عمرك کلمه سی کلمندی پس رسول اکرم عمره دیدی یا عمر سنی بو مقامه

نه کتوردی وکلمکه سبب اولدی عمر جوابنده اجلق سبب اولدی یا رسول الله

دیدی حاصل ابوبکر وعمرك خانه‌ دن معتاد کلدکلرینه سبب اجلق ایدی لکن

ابوبکر تأدبا یدوب اجلغنی ذکر ایتمدی فاما عمر خلاف عادت ابوبکری رسول

اکرم عندنده کوردکده ابوبکر دخی اجلق سببیله کلدکنی فهم ایتدی وظن ایتدیکه

ابوبکر اجلق خصوصنی رسول اکرمه ذکر ایتمش اوله لهذا عمر اجلق سببی اولدیغنی

سویلمکه مبادرت ایتدی فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم وانا قد وجدت

بعض ذلك پس رسول اکرم دیدی که بن دخی سزك مبتلا اولدیغکز اجلغك

بعضنی بولدم یعنی بر از بن دخی مبتلا اولدم بنم دخی بو وقتده بو مقامه

چیقد

چیقد یغمك سببی آجلقدر معلوم اوله که رسول اکرم وابوبکر وعمر حقنده

مرور ایدن اجلق خصوصی بعض اوقاتده کمال ایثارلرندن ناشی واقع اولور ایدی

پس فقرلری اختیاریدر اضطراری دکلدر مصنف روایت ایتدیکه رسول اکرم

بیورر ایدیلرکه ربم بکا بطحاء مکه‌یی سنك ایچون آلتون ایده‌یم دیو عرض

ایلدی بن دیدیم که یا ربی ایستدم بر کون طوق وبر کون آج اولورم آج

اولدیغم وقتده سکا تضرع وسنی ذکر وطوق اولدیغم وقتده سکا حمد وشکر ایدرم

طبرانی اسناد حسن ایله روایت ایتدیکه بر کون رسول اکرم جبرائیل ایله صفاده

ایدیلر رسول اکرم دیدیکه یا جبرائیل سنی حق ایله ارسال ایدن الله حقیچون

بو اخشام آل محمدك بر اولك اونی وبر اوج صونی یوقدر بو کلام اثناسنده

آسمان جانبندن بر مهیب حالت ظهور ایتدیکه رسول اکرم دیدیکه حضرت الله

قیامه قائم اولمغه امر ایتدی جبرائیل دیدیکه یوق یوق بلکه اسرافیل سنك کلام

مذکوری تکلم ایتدکیکی شیدن ناشی نازل اولدی پس اسرافیل رسول اکرم حضورینه

نازل اولوب دیدیکه یا محمد حضرت الله سنك کلام مذکوری تکلم ایتدیککی

استماع ایدوب بنی خزائن ارضك مفتاحلریله سکا کوندردی وبکا امر ایتدیکه

تهامه طاغلرینی زمرد ویاقوت والتون ایدوب سنك ایله برابر کزدیرم

مراد ایدر ایسك نبی ملك مراد ایدر ایسك نبی عبد اولمسین دیو نبی مخیر ایتدی پس
جبرائیل رسول اکرمه تواضع ایله دیو اشارت رسول اکرم دخی نبی عبد اولمغی اختیار
ایدهلم دیدی اوچ کره وبو حدیث فقیر صابر غنی شاکردن افضل اولدیغنه
نصدر حلیمی دیدی که رسول اکرمی بین الناس ممدوح اولمین صفت ایله
توصیف جائز دکلدر مثلا رسول اکرم فقیر ایدی دیمك جائز دکلدر سبکی
شفادن نقل ایتدی که فقهاء اندلس رسول اکرمك حقنی استخفاف ایدن
کمسنهنك قتلنه فتوی ویردیلر مثلا بیر کمسنه اثناء محاورهده رسول اکرم
یتیم ایدی دیسه یاخود شویله زعم ایتسه که حاشا رسول اکرمك زهدی وریاضت
ایدیکی طیبات بولمدیغندندر اکر طیباته قادر اولسه اکل ایدر ایدی دیسه ورسالتدن
خلقده مشهور اولان الفقر فخری کلامی باطلدر واصلی یوقدر نتکیم حفاظ
احادیث تصریح ایتدیلر فانطلقوا الی منزل ابی الهیثم که اسمی مالکدر ابن التیهان
تانك فتحی ویاء مثناة تحتیهنك کسر وتشدیدیله لقبدر واسمی عمرودر بعضیلر
عتیك بن عمرودر دیدیلر الانصاری بعضیلر اصلی قضاعیدر لکن انصارك
حلیفی اولمغله انصاره نسبت اولندی دیدیلر وکان ابو الهیثم رجلا کثیر النخل
مفردی نخلهدر خرما اغاجی معناسنه بعض نسخهده واقع اولان والشجر لفظی عامدر خاص

اوزرینه

اوزرینه عطفی قبیلندندر والشاء همزه ایله شاتك جمعیدر تا ایله صاحب
دیدی که شاة لفظی اصلنده شاهة ایدی لام الفعلی حذف اولندی که جمعی شیاه
وشاء کلور وتصغیری شویهة در ولم یکن لهم خدم خا وداك فتحهلریله
خادمك جمعیدر مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور مقصود افراد خادمی نفیدر
وما بعدنه توطئهدر فلم یجدوه یعنی رسول اکرم وابو بکر وعمر رضی الله عنهما
معا ابو الهیثم الانصارینك خانهسنه کتدیلر وابو الهیثم خرما وقیونلری
چوق بیر ادم ایدی لکن خدمتکاری اولمغله مصالحی ذاتی کندو کورمك
ایله بیر خدمته کیدوب خانهسنده بولمدیلر فقالوا لامرأته این صاحبك
یعنی خاتوننه بولداشك نه یرده در دیو سؤال ایتدیلر فقالت انطلق
یستعذب لنا الماء یستعذب استعذابدن مأخوذدر طلب ماء عذب
یعنی دادلو صو آرامق معناسنه وعذب شول ما طیبدر که انده ملوحت اولمیه
پس الماء لفظی ذکر تأکید ایچوندر یاخود تجریده بنادر وجملهسی فاعلدن حال
در یعنی خاتونی جواب ویردی که بیزوم ایچون دادلو صو آرامغه کتدی فلم یلبثوا
ان جاء ابو الهیثم بقربة باء تعدیه ایچوندر یزعبها عین مهملهنك فتحیله
زعبدن مأخوذدر قربهیی طولدر معناسنه بعضیلر طولو قربهیی یوکلنمك

معتاد دردیدیلر و بعض نسخه‌ده یانك ضمی و عینك کسریله افعال بابندن اولمق
ضبط اولنمشدرکه اذعاب اولدرکه قربه‌یی اغراق و لغلغه ایله دفع ایده‌رك کوتورمك
دیمکدر فوضعوها یعنی ابو الهیثمك خانه‌سنده آز مدت توقف ایتدیلرکه ابو الهیثم
بیوك قربه‌یی صو ایله طولدروب کتوردی و قربه‌یی بیوه وضع ایلدی ثم جاء
یلتزم النبی صلی الله علیه وسلم ویفدیه بابیه وامه یفدیه دالك کسری و تشدیدیله
تفدیه‌دن مأخوذدرکه فداك ابی و امی دیمکدن عبارتدر یعنی ابو الهیثم
قربه‌یی زمینه وضع ایتدکدنصکره کلوب رسول اکرم ایله معانقه ایتدی
و پدرم و مادرم سکا فدا اولسون دیدی فانطلق بهم با مصاحبته
ایچون اولمق ظاهردر الی حدیقته حدیقه اول باغچه‌درکه اشجاری مشتمل
اولا بعضیلر دیوار چکلمش بستاندر دیدیلر فبسط لهم بساطا بانك کسریله
فرش اولنه‌جق شیدر یعنی ابو الهیثم انلری باغنه الوب باغنه کتوردی و انلر
ایچون بیر اورته‌جق شی دوشه‌دی ثم انطلق الی نخلة فجاء بقنو باء تعدیه
ایچوندر و قنو قافك کسری و نونك سکونیله عذقدرکه خرما صالقمی
و فارسیده خوشه خرما ایله تعبیر اولنور مسلم روایتنده بعذق واقع
اولوب خرما بوداغی ایله تفسیر ایتدیلرکه انده بسر و تمر و رطب بولونه

یعنی

یعنی ابو الهیثم انلری اجابه ایتدکدنصکره بیر خرما اغاجنه کتدی و بیر صالقم
قوپاردوب کتوردی فوضعه اول صالقمی انلرك بیشکاهنه وضع ایتدی
فقال النبی صلی الله علیه وسلم افلا تنقیت تانك و نونك و قافك مشدده‌لك
فتحه‌لریله تنقیه‌دن مأخوذدرکه ایوك و ایری بیوی بیرندن تمیز ایدوب ایوسنی
ایومك و سچمك معناسنه و حرف فا مقدره عطف ایچوندر ای سرعت فلا تنقیت
تقدیرنده لنا من رطبه رانك ضمی و طانك فتحی ایله یاش خرما دیمکدر که
مفردی رطبة و جمعی رطاب کلور یعنی رسول اکرم دیدی که یا ابا الهیثم بو قنوی
کتوردکدنصکره عجله می ایتدیك که بیزم ایچون رطبنی کندو الیك ایله سچه‌ردك
قال ابو الهیثم انی اردت ان تختاروا او تخیروا کلمهٔ او روینك شکی ایچوندر
تخیروا اصلنده تتخیروا ایدی تادن تلفظی کبی و اختیار و تخیر تنقیه و سچمك
معناسنه‌در من رطبه و بسره کلمهٔ من ابتدائیه و تبعیضیه اولمق محتملدر یعنی
ابو الهیثم دیدی که یا رسول الله رطبی کندو الیمله سچمدم مرادم بو ایدی که
سز کندو الیکز ایله قنوك رطب و بسرندن سچه‌سز و هر نوعندن مرادیکز
سکوز تناول ایده سز دیو بعض علما دیدیلرکه بو حدیثده مسافر ایچون
ماحضر احضار ایتمك و فاکهه‌یی سایر طعام و ورزنسنه تقدیم ایلمك مستحب

اولدیغی استفاده اولنور دیو ایمیوم سائر طعامه نسبت سریع الهضم در قال الله تعالی

وفاكهة مما يتخيرون ولحم طير مما يشتهون فاكلوا اخصا اولنان خرمادن

اکل ایتدیلر وشربوا من ذلك الماء وقربه ده اولان صودن ایچدیلر فقال

النبي صلى الله عليه وسلم هذا مأکول ومشروب مذکوره وظل ایتدکلری سایه یه

اشارتدر و مبتدادر والذي نفسي بيده حکمی توکید ایچوندر مبتدا وخبرلری بیننده

توسیط اولنمش قسمدر من النعيم الذي تسألون عنه يوم القيامة ثم لتسئلن يومئذ

عن النعيم قول کریمه تلمیحدر یعنی رسول اکرم دیدی که بیوم تناول ایتدکمز نعمت

وظل ایتدکمز سایه اول الله حقیچون که بنم نفسم انك قبضهٔ قدرتنده در

اول نعمتلردندر بعضیدر که سز تحقیق انلرك شکرینه کما هو حقه قائم اولدیغکزدن

سؤال اولنورسز نووی دیدی که بو مقامده سؤالدن مراد [illegible] تعداد نعم

واظهار کرم ایچون منت طریقیله سؤالدر توبیخ طریقیله سؤال دکلدر ظل بارد

مبتدانك خبری خبر بعد خبر یاخود مقدر مبتدانك خبریدر که جملهٔ مستقله جملهٔ سابقه

نك تعلیلی حکمنده در ورطب اسم جنسیدر ولعله طیب لفظی مذکور ذکر اولنمیدی

ورسول اکرم ابو الهیثم رطبی تمییز ایتمدیك دیو سبب قلمازدن فهم اولنور که رسول اکرم

فقط رطب اکل ایتمز اولمه لرلهذا بو مقامده رطبی تخصیص بالذکر ایتدی وبسری

ذکر



ذکر ایتمدی بعضیلر اکتفا وبعضیلر تغلیب قبیلندندر دیدیلر ماکول اولان اذا ولد نعم

ایچون دینیلور وماء بارد که مراد ماء عذب مذکوردر یعنی اول نعمتدن سؤال اولنه

جغك سببی نعمت جلیله اولدیغی ایچوندر زیرا صووق کولکه ده وکوزل رطب ده

وحادلو صووق صو ده در فانطلق ابو الهيثم ليصنع لهم طعاما مراد مطبوخ در

تنکیر لفظ صنع اکا دلالت ایدر و مقامده دخی استفاده اولنور وعرف

عامده طعام اوجاقده آتش ایله طبخ اولنان ماکوله اطلاق اولنور اگر چه من حیث

اللغة فاکهه یه دخی طعام دیرلر یعنی ابو الهیثم انلره فاکهه دن ما حضر ویردکدن

صکره انلر ایچون پیشمش طعام پیدا ایتمك ایچون گیتمك مراد ایلدی ورسول

اکرم قرائن حال ایله فهم ایتدی که ابو الهیثم انلر ایچون شاة ذبح ایتمك مراد ایدر لهذا

فقال النبي صلى الله عليه وسلم لا تذبحن لنا ذات در رسول اکرم دیدی که یا ابا الهیثم البته

بیوم ایچون سود صاحبنی ذبح ایلمه یعنی حالا سودی اولان وبعد الیوم

سود ویره جك حیوانی ذبح ایلمه نهی ولکن رسول اکرم بو کلامی بینلرنده

تکلف مطروح اولوب ابو الهیثم ولا محبتنی اشعار ایچون سویلدی وذات لبن

ابو الهیثمك عیالنه نافع ولعله شفقتا انی دیجدن نهی اکید ایله نهی ایلدی

خصوصا ذات لبن اولانك غیری ذبح ایله دخی مقصود حاصل اولور دیدی ذلك

فتحى وراءنك تشديديله لبن معناسنه در مسلم روايتنده اياك والحلوب لفظيله

واقع اولدى فذبح لهم عناقا عين مهملهنك فتحى ودرت ايلق ديشى اوغلاق ديمكدر

او جديا جيمك فتحى ودالك سكونى بعده يا ايله ياشينه كيرمش اركك اوغلاق

كه فارسيده بزغاله تعبير اولنور كلمهٔ او راويدن شكدر فاتاهم بها فاكلوا

كذا پس ابو الهيثم انلر ايچون عناق يا جدى ذبح ايدوب طبخ اولندقده

اولندقدنصكره پيشكاهلرينه كتوردى واكل ايتديلر چون ابو الهيثمك

كندو خدمت ايتديكنى رسول اكرم كوروب خادم خدمتكارى اولمديغين بيلدى

لكن غائبده خدمتكارى اولوب اولمديغنه وقوف اولمق ايچون فقال

النبى صلى الله عليه وسلم هل لك خادم رسول اكرم سؤال ايدوب ديدى كه يا ابا الهيثم

سنك خدمتكارك وارميدر قال لا ابو الهيثم ديدى كه يوقدر يا رسول الله قال

فاذا اتانا سبى سبينك فتحى وبانك سكونيله سبى معناسنه در كه مرد عبيد

وجاريهدن كتوردكلرى اسير كلديكى وقتده سن بزه كل ويا وقتده

حاضر اول مرد تشريفلرى ابو الهيثمه اكرام وايتديكى اكرام وضيافته مكافاتدر

فاتى مجهول صيغهسيلهدر النبى صلى الله عليه وسلم نصيب ايله بالنبى تقديرندهدر

برأسين ليس معهما ثالث پس رسول اكرمه ايكى باش اسير كتورلدى كه انلر ايله ثالث

فاتنا يعنى رسول اكرم ديديكى كه چونكه خدمتكارك يوقدر بزه بر طرفدن اسير ... صح



يوق يعنى فقط ايكى باش اسير كتورديلر فاتاه ابو الهيثم پس اول وقتده

مقتضاسى وعد اوزره يا اتفاقى ابو الهيثم رسول اكرم حضورينه كلدى واول

ايكى اسيرى كوردى فقال النبى صلى الله عليه وسلم اختر منهما فقال ابو الهيثم يا نبى الله اختر لى

رسول اكرم ديدى كه يا ابا الهيثم شو ايكى اسيردن برينى اختيار ايدوب

هرقنقيسنى كه خوشك كلور ايسه كوتور كيت ابو الهيثم ادبه رعايةً ديدى كه يا نبى الله

بنم ايچون سز اختيار ايدك زيرا سزك اختيار ايتدككز بنم ايچون خيردر

فقال النبى صلى الله عليه وسلم ان المستشار مؤتمن مستشار استشارهدن مأخوذ اسم مفعولدر

استخراج رأى معناسنه اسم مشورة ومشورة كلور واولكى فتحى وضميله شرب العسل

ديرلر عسلى شمعندن چيقارمسيله ومؤتمن ايتماندن مأخوذدر امين اتخاذ

ايدوب ذاتنده استغفا ايتمك معناسنه ان المستشار مؤتمن بر حديث صحيح

دركه متواتر مرتبهسنه قريبدر معناسى بودركه بر كمسنه بر رأى صاحبى كمسنه ايله

بر امرده مشاوره ايتسه يعنى كندويه اول امرده وجه اصلح نه ايدوكى

معلوم اولمدقده ناشى اول كمسنهنك رأيندن استمداد ايلسه مستشير اولسه

كمسنهيى امين اتخاذ اولوردى پس مستشاره لازم اولان اول امرده بيلديكى مرتبه

اصلح اولانى خلافنى سوق والقا ايدر ايسه خيانت ايتمش اولور لكن

اصلح اولانی مستشیردن کتم ایلسه بینه خاین اولمش اولور یعنی ابو الهیثم رسول اکرم
سن اختیار ایدیك دیو مشاوره صورتنده سویلدکده کلام نبویدی سویلیب
یعنی یا ابا الهیثم جونکه سن بنم ایله مشورة اتدك بن دخی سکا اصلح اولانی سوق
ایدلم پس اول ایکی اسیرك بیرینه اشارة ایدوب دیدی که خُذْ هٰذَا
فَاِنِّی رَأَیْتُهُ یُصَلِّی وَاسْتَوْصِ بِهِ مَعْرُوفًا میرك دیدی استوص استوصی دن
ماخوذ اوصی معناسنه امر حاضر وخنا اوزرینه معطوفدر وبا ایله متعدی اولور یعنی
رسول اکرم دیدی که یا ابا الهیثم شو اسیری اخذ ایله واسکا اصلح اولان بونی
المقدر زیرا بن انی نماز قیلار ایکن کوردم پس انده نمونه صلاح وارد
والدقدن صکره سن اکا معروف ایله امر ایله وبیلمدیکنی تعلیم ایله بعضیلر
دیدیلر که استوصی قبل وصیته احد مقامنده استعمال اولنور یعنی شو اسیر
حقنده سکا ایده جکیم خیر ایله وصیتی قبول ایله وبعضیلر دیدیلر که مقصود
مبالغه طریقیله وصیته ایله دمکدر زیرا سین طلب ایچوندر اولغله کویا موصی
کندو نفسندن وصیت طلب ایلدی پس بر وصیتده مبالغه در بعض نسخه ده
واستوصی ماضی صیغه‌سیله واقع اولدی یعنی رسول اکرم ابو الهیثم اسیر معهود
ایچون خیر ایله وصیت اتدی شاید بو اسیره امر دینی تعلیم ایدوب تربیه سنده

اهتمام

اهتمام ایله دیدیکی فَانْطَلَقَ اَبُو الْهَیْثَمِ اِلَی امْرَأَتِهِ فَاَخْبَرَهَا بِقَوْلِ رَسُولِ اللّٰهِ
صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ پس ابو الهیثم خاتونی جانبنه کتدی ورسول اکرمك
اسیر مزبور حقنده معروف ایله امر ایتدیکنی خبر ویردی فَقَالَتِ امْرَأَتُهُ
مَا اَنْتَ فِیهِ بِبَالِغٍ مَا قَالَ فِیهِ النَّبِیُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ اِلَّا اَنْ تُعْتِقَهُ
خاتونی ابو الهیثم دیدی که سن اسیر مزبور حقنده هر نه معروف ایشلسك
رسول اکرمك حقنده سویلدیکی معروفه واصل اولمزسین مکر انی ازاد
ایده سین قَالَ فَهُوَ عَتِیقٌ ابو الهیثم دیدی که یا صاحبه چونکه احوال بونی
تقریر ایدیك اوزره در اسیر مزبور معتوق وازاد اولسون فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ اللّٰهَ تَعَالٰی لَمْ یَبْعَثْ نَبِیًّا وَلَا خَلِیفَةً اِلَّا وَلَهُ بِطَانَتَانِ بطانه
باء ك کسریله ثوبك ایچ یوزنده اولان استار معناسنه ایدی که ظهارة خلافیدر
بعدکره اول محب صادق ایچون استعاره اولندی که صاحب سر اولوب
انکله مشاوره اولنه انك خفظ سرنه وامانتنه واستقامت رأینه اعتمادا
صاحب صحاح دیدی که یقال بطنت الرجل اذا جعلته من خواصك حاصلی بطانه
هم سر دیمکدر بِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَاهُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَبِطَانَةٌ لَا تَأْلُوهُ
الا یالوا الوا دندر محشری دیدی که الا فی الامر اذا قصر فیه وایکی مفعوله

متعدیا استعمال اولنور لا الوك نصحا ولا الوك جهدا كبی منع ونقص

معناسنی متضمن اولدیغی ایچون لا امنعك نصحا ولا انقصك جهدا تقدیرنده

خبالا فساد معناسنه مفعول ثانی در یاخود لا تمنعه من فساد یفعله تقدیرنده

نزع خافضیله اوزره منصوب در وجائزدر كه لا تقصر فی حقه من ادخال

الخبال معناسنه اوله محصل معنا بودر كه رسول اكرم ابو الهیثم ایله خانه لری

ما بیننده جاری اولان احوالی ابو الهیثمدن یاخود بیلور غیری كمسنه دن استماع

اتدكده دیدی كه حق سبحانه وتعالی انبیادن بر نبی و خلفادن بر خلیفه

یی كوندرمدی الا انلرك ایكی شر همسری واردر همسرلرك بری اكا معروف

ایله امر و منكردن نهی ایدر و بری دخی انی ایشلدیكی فساددن منع اتمز

یاخود فساد ادخال اتمكده انك حقنده تقصیر اتمز من یوق مجهول صیغه سیله

اصلنده یوقی ایدی كه وقایه دن ماخوذدر حفظ معناسنه بطانة السوء

سینك فتح وضمیله لغتدر كره و ضعف كبی لكن فتحله اولان سوء لفظنه

ذم مقصود اولان شئ مضاف اولور اكثر یا وضم ایله اولان سوء لفظی خیرك

نقیضی اولان شر مجراسنه جاریدر فقد وُقِیَ ماضی مجهولدر یعنی اول

كمسنه كه شر اولان همسردن محفوظ اوله جمیع مكارهدن و صیدا و معادنده شردن



محفوظ اولمیش اولور فی نك صله سی حذف اولندیغی تعمیم قصد یلیدر والله اعلم

وصحیح نسخه ده واردر اولدی كه رسول اكرم بیورد یلر كه سزك هر بریكزك

یاننده بر جن و بر ملك موكل قرین وضع اولنشدر سؤال اتدیلر كه سزك

دخی جن موكلكز وارمیدر بیوردیلر كه بنم دخی واردر لكن بكا حضرت الله

معین اولغله بكا خیردن غیری بر نسنه ایله امر اتمز والله اعلم الحدیث الخامس

حدثنا عمر بن اسمعیل بن مجالد میمك ضمی بعده جیم بعده لام كسری ایله در

بن سعید حدثنا ابی مراد سعید در عن بیان با موحده نك فتحی بعده

یاء مثناة تحتیه ایله در بعض نسخه ده ابن بشر لفظی زیاده قلندی كه بانك

كسری و شینك سكونیله در حدثنی قیس بن ابی حازم قال سمعت سعد بن ابی

وقاص كه اسم مالك بن اُهَیب در یقول انی لاول رجل اهراق هانك فتحیله

یا سكونیله در بعض نسخه ده هراق بلا همزه واقع اولدی سابقا با ما جاء فی

بكاء رسول الله ده تفصیل اولندی اول مقامه مراجعت اولنه دما فی سبیل الله

یعنی قیس بن ابی حازم دیدی كه بن سعد بن ابی وقاصدن اشتدیم دیر ایدی كه تحقیق

بن سبیل الله ده قان توكن كمسنه لرك اولیم یعنی بن جمله دن اول اسلام مده

قان توكدیم ابن اسحق روایت اتدی كه صحابه كرام ابتداء اسلام مده احیانا طائله

مشركيندن احتراز اوزره اولوب نمازلريني طاغلرده ومغاره لرده قيلادرلر
ايدي بركون سعد بن ابي وقاص مكه طاغلرنده بر طاغده بر قاچ صحابيله
نماز قيلادرلر ايكن مشركيندن بر طائفه اوزرلرينه اوغرايوب انلرك نماز قيلدقلرين
ايكن كوروب تشنيع واطاله ايتديلر وما بينلرنده شقاق مشتد اولوب سعد
مشركك برينك باشنه بر دوه كموكين اوروب يارر اسلامده اول توكيلن
قان مشرك معهودك باشندن اقان قاندر وانى اول رجل رمى بسهم فى سبيل الله
ودخى تحقيق بن سبيل اللهده بو تيرده اوق اتان كيمسنه لرك اوليم صحيحينده
ثابت اولدى كه سعد ديدى كه انى لاول العرب رمى بسهم فى سبيل الله ميرك ديدكه
اكثر اهل سير ومغازى ديديلر كه رسول اكرمك اول ايتديكى غزا ابوا غزاسيدر كه
مدينه يه كلدكلرندن اون بر اى وارنده صكره قريشدن بر كاروانه
قصد ايله اول جانبه توجه ايتمشلر ايدى ابن عائذ مغازيسنده ابن عباسدن روايت
ايتدى كه چون سفر بودره رسول اكرم ابوايه واردى عبيدة بن الحارثى انصاردن
التمش مقدارى رجاله رئيس ايدوب بر لوا عقد ايلدى كه اسلامده اول عقد اولنان
لوابودر وقريشدن جمع كثيره ملاقى اولديلر كه ابو سفيان رئيسلرى ايدى ايكى
طرفدن تير باراننه شروع اولندقده جمله دن اول مسلمين طرفندن مشركينه



سعد ابن ابي وقاص اوق اتدى واسلامده فى سبيل الله اول اتيلان اوق بودر
ابواء همزه نك فتحى وباء موحده نك سكوني ومد ايله صاحب قاموس بر موضعدر
ديدى لكن نهايه ده مكه ومدينه ما بينده بر جبلدر كه اكا قريب بر بلده
واقع اولشدر كه جبل مذكوره اكا نسبت اولنوب جبل ابوا ديرلر لقد رأيتنى
اغزو فى العصابة عينك كسريله اوندن قرقه واردنجه اولان جماعته
اطلاق اولنور عصبه دخى بو معنايه در وكندو لفظنده مفردى يوقدر من اصحاب
محمد صلى الله عليه وسلم ما نأكل الا ورق الشجر والحبلة حاء مهمله نك ضمى وباء
موحده نك سكونيله سمره كه توركيده صاقز اغاجى ديرلر انك ميوه سى
در كه لوبيايه يعنى بورجه وجبه يه مشابه در بعضيلر ثمر العضاة در ديديلر كه
عضاة تيكنلو بيوك اغاجك اسميدر كه سمره انلردن بر نوعدر والحبلة
نصب ايله ورقا اوزرينه معطوفدر حتى ان احدنا ليضع كما يضع الشاة
والبعير يعنى سعد ديدى كه بن تحقيق كندو نفسمى اصحاب محمددن بر جماعة
ايچنده غزا ايدركن كوردم كه اكل ايده جك طعام بولمدقمزدن ناشى اغاج
يپراغنى وصاقز اغاجنك ميوه سنى اكل ايدر ايدك حتى بزم بريمز قضاء
حاجت ايچون خلايه وارسه فضلاتنى قويوندن وديوه فضلاتى كبى وضع ايدر ايدى

یاخود قویوندن ودوه فصالی وضع ایدر کبی وضع ایدرلر ایدی یعنی مألوف اولدیغی
غدا ومعروف اولان طعام اولمدیغندن فصالاتی شاة فصالاتی کبی یابس ومنجمد
خروج ایدرلر ایدی وبو قضیه هجرتک سکزنجی سنه‌سنده واقع اولان غزوهٔ
الخبطده واقع اولمشدر که رسول اکرم اوچیوز مقداری کسنه‌لره ابو عبیده‌یی
رئیس نصب ایدوب بر طغارجق خرمایی آنلره زاد سفر اولمق اوزره
ویردی ابو عبیده اول خرمادن هرکونده بر دانه هر کسه تقسیم ویرور ایدی
صکره خرما ازالمغله هرکونده آدم باشینه بر دانه خرما ویرمکه باشلادی
وانکله سد رمق ممکن اولمیوب خبط اکل ایتمکه یعنی اغاجک یپراغنی سیلکوب
یره دوشن یپراقلری یمکه باشلادیلر حتی اغزلری دوه اغزی کبی اولدی
بعنایت الله تعالی دریا طاشره بی نهایت بویوک بر بالق القا ایتدی بر آی
مقداری اول بالقدن یدیلر واول بالغک نوعنه عنبر دیرلر ایدی بویوکلکی
بر مرتبه‌ده ایدی که بر ضلعنی صحرایه وضع ایتدیلر ودوه‌یه بنوب آدم
اول ضلعک التندن دوه اوزرنده ایکی کچر وباشی طوقنمز ایدی
مخفی اولمیه کتابینا اوزره مجهول اولدیغی محتاج بیاندر کلدک وصحابه‌نک کرامک
ضیق عیشی متحقق اولمغله رسول اکرمک دخی بالطریق الاولی ضیق عیشی

اولنوق

اولنوق لازم کلور پس بو جهتدن حدیث مذکور عنوان بابه مناسب اولور زیرا
معلوم در که رسول اکرمک وسعت عیشی اولسه ایدی بونلره بر طغارجق خرما
ایله اکتفا ایتمز ایدی **واصبحت** ماضی مؤنث در صارت معناسنه **بنو اسد** که
سعدک کندو قبیله‌سیدر **یعزروننی** تعزیردن مأخوذدر تأدیب وتوبیخ
معناسنه **فی الدین** مراد نماز در بخاری روایتنده تعزرنی علی الاسلام واقع اولمشدر
طیبی دیدی که صلاتدن اسلام ایله تعبیر ایتدیکی صلات عماد دین ورأس
اسلام اولدیغیچون اشعار ایچوندر **لقد خبت** خانک کسری وبای موحده
نک سکونیله خیبتدن مأخوذ ماضی متکلم در خبرما وخسرت معناسنه **اذا** اذ کنت
محتاجا الی تعلیمهم وتأدیبهم **وضل** بطل معناسنه در **عملی** یعنی سعد دیدی که
که بنم اسلامده سبقتم ودین مبینه جهادده اولان چالشم ایله خدمتم وار
ایکن بنو اسد بنی وجه لایق اوزره نمازی قیلماز دیو توبیخ ایدر اولدیلر
ایشی بو یوزدن اولنجه طراق بنم باشمه بنم تحقیق ایتدکیم سعیلر ودین ایچون
چکدکیم زحمتلر ضایع اولدی وفائده‌یه یارامدی وخایب وخاسر اولدوم
وبو کلامه سبب بو ایدی که بنو اسد سعدی نمازی کوکلی کبی قیلماز دیو بصره
بنمامنلق ایتمشلر ایدی نتکیم بخاری روایتنده تصریح اولنمشدر والله اعلم

الحديث السادس حدثنا محمد بن بشار حدثنا صفوان بن عيسى حدثنا عمرو
بن عيسى ابو نعامه صوب ولان نونك فتحيله ولقدركه اسم عيسى بن سوادة
العدوى عين ودالك فتحه لو يله در قال سمعت خالد بن عمير شويسا تصغير
صيغه سيله در ابا الرقاد رانك ضمى وقافك تخفيفيله شويسك كنيه سيدر
قال بعث عمر بن الخطاب عتبة بن غزوان عين معجمه نك فتحى وزاى معجمه نك
سكونيله در وقال عمر انطلق انت ومن معك حتى اذا كنتم فى اقصى ارض
العرب وادنى بلاد ارض العجم يعنى ابو نعامه ديدى كه خالد شويسى اشتدم
ديديلركه حضرت عمر او خلافتنده عتبة بن غزوانى سر عسكر ايدوب
كوندردى وشو وجهله توصيه ايتديكه سن وياكده اولان عسكر ايله ارض
عربك نهايتنه وبلاد عجمك ارض عربه قريب اولان موضعنه دك واروب اول
فاقبلوا اقبالدن ماخوذ فعل ماضى توجه ايتمك معناسنه حتى اذا كانوا بالمربد ميمك
كسرى ورانك سكونى وبانك موحده نك فتحيله قويون وديوه آغيلى قودوغى
ايچون وطب سرجيكلرى مكان مربد بصره دخى بو يردر دينيلمكله ديولر انده اقامت
ايلسه وويره ديولر انده حبس ايلسه وجدوا هذا الكذان كافك فتحى وذالك
معجمه نك تشديديله بيوبياض يومشق طاشك اسميدركه توكيده كوفكه ديرلر

وفعالدن

وفعال وزننده نون اصليدر بعضيلر فعلان وزننده زائده در ديديلر
لفظ بصره دخى كوفكه طاش معناسنه در واكثرينا سى كوفكه طاش اولمغله مدينه
مشهوره يه بصره تسميه اولنديكى فقالوا ما هذه هذه البصرة بعض نسخه ده
قالوا هذه البصرة واقع اولدى بزم نسخه مزه كوره قالوا مقدردر اولور
ومحتملدركه همزه استفهام مقدر اولوب اهذه البصرة تقديرنده
يعنى پس عتبه وعسكر مامور اولدقلرى جانبه توجه ايتديلر حتى مربد نام
موضعه واصل اولدقده شو طاشى كذان ديمكله معروف در بولديلر وبعض
قرينه ايله بيرى بونه دييديلركه بوزمينك اسمى نه اولمق كرك ديو
ديديلركه بو بصره در فساروا حتى اذا بلغوا حيال الجسر حاء مهمله نك كسرى
وياء مثناه تحتيه ايله مقابله معناسنه دركه توكيده قادشو لفظيله تعبير اولنور
الجسر الصغير جيمك كسرى وسينك سكونيله صو ودرسنه تخته واغاجدن
ياپدقلرى كوپريدر فقالوا ههنا امرتم فنزلوا يعنى مربددن تجاوز
ايدوب يورديلر حتى جسر صغير قارشوسنه وارد قلرى وقتده بيوسنه
ديديلركه سز بو مقامده نزول ايله مامور اولديكز تا كه صوطرفندن
دشمن كلوب جسرى ضبط ايتميه پس اول مقامده نزول ايتديلر فذكر الحديث

بطوله وحالد وشوبيس بوصيتك تمامني مع طوله ذكر ايتديلر لكن بقية
حديث مانحن فيه لازم اولمغله بومقامه ثبت اولنمدی که عتبة بن غزوان
بصره يی بنا ايدوب واولا قامشدن بر مسجد بنا ايتدی حضرت عمر خلافتنده
هجرتك اون يدنجی سنه‌سنده واون سكزنجی سنه‌ده خلق ساكن اولديلر
بعضيلر ديديلر كه ارض بصره‌ده اصلا صنمه پرستش اولنمدی و بصره يه
قبة الاسلام و خزينة العرب دخی ديرلر محفی اولميه که فذكروا اكثر نسخه‌ده
جمع صيغه‌سيله واقع اولمغله جمعدن مافوق الواحد مراد ايدوب زيرا ذكر ايدن
ايكی كسنه‌در و بعض نسخه‌ده فذكرا تثنيه صيغه‌سيله واقع اولمشدر كه ظاهری
اولان بودر كه و بعضنده ذكر مفرد صيغه‌سيله واقع اولدی پس مفردی ضميری
محمد بن بشاره ياخود ابو نعامه يه ياخود كل واحد اعتباريله خالد و شويسه
راجع اولور وقال لفظی نسخ اخيره يی توجيه ايدر و بعض نسخه‌ده قالا
واقع اولدی فقال عتبة بن غزوان لقد رايتنی وانی همزه‌نك كسريله
و واو حاليه‌در لسابع سبعة مع رسول الله صلی الله عليه وسلم مالنا
طعام الا ورق الشجر ورق دفعله طعام‌دن بدلدر حتی تقرحت تانك
و قافك و را مشدده‌نك فتحه‌لريله تقرح‌دن ماخوذدر كه توكيده يادر



المتقايله تعبير اولنور اشداقنا شدقك جمعيدر اغزك كناری معناسنه يعنی
عتبه ديدی كه بن تحقيق كندومی كوردم حال بو كه بن رسول اكرم ايله
يديلر اسلامده ديدی كمسنه‌نك يدنجيسی ايدم سفرمعهوده‌ده اغاج
ياپراغندن غيری طعامز يوقدی اغاج ياپراغنك خشونتی وحرارتندن
ناشی اغزلريمزك كناری ياره اولمشدی عتبه كندوسنی سابع اعتبار
ايتديکی التی رجله كندوسنی ضم ايتمكله يدی حاصل اولديغيچوندر ديوا عتبه
التی كمسنه‌نك اسلامندن صكره اسلامی قبول ايتمشدر فالتقطت
صاحب صحاح التقاط بر شيئی زمينده‌ن اخذ ايتمكدر ديدی مراد قصد وطلبسز
اول بر شيئه مطلع اولمقدر ديدی بردة بانك ومرانك ضمی ودانك سكونيله
الاجه شمله ديمكدر بعضيلر چارکوشه سياه كسادر كه صاروخطلری واردر
اكثريا اعرابلر كيرلر ديدی فقسمتها سينك تخفيف وتشديدی جائزدر بينی وبين
سعد بن مالك اصول مصححه معتمده‌ده بولفظ واقع اولدی مراد ديدی كه
بعض نسخه‌ده سعد موضعنده سبعة واقع اولدی كه سهودر زيرا مسلم
روايتنده فقسمتها بينی وبين سعد بن مالك فاتزرت بنصفها واتزر سعد
بنصفها لفظيله واقع اولدی يعنی پس بو بردە‌يی التقاط ايدوب كندوم ايله سعد

ما بینندە اول بردەیی ایکی پارە اتدیم کە بیر پارەسنی بن کندیم بوروندم
وبیر پارەسنی سعد بوروندی فما منا من اولئك السبعة احد الا وهو امیر مصر
من الامصار یعنی بزدن اول یدی کشیدن بر کمسنە قالمدی الا شهرلردن بر
شهرك امیری حد حاصل هر بیری بر شهرە بك اولدی وستجربون الامراء
بعدنا عن قریب بزدن صکرە اولان بکلری کوررسز وحاللرندن تجربە ایدرسز
سزکە صحابە کرام رسول اکرمدن کوردکلری ریاضت وهوای نفسە مخالفت
واخلاق حسنە اتصاف وعدالت ودیانت ایلە اتیان ایلە موصوف اولدقلری
حالدە حکومت ایدرلر وانلردن صکرە کلن امرا صفات مذکورەنك خلافیلە
موصوف اولەجقلری حالدە امارت اتسەلر کرك والله اعلم الحدیث السابع
حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا روح راء مهملەنك فتحی وواوك
سکونیلە روح بن اسلم ابو حاتم تابعیندن کوفیلەدر البصری حدثنا حماد بن سلمة
حدثنا ثابت عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لقد اخفت
اخافەدن مأخوذ ماضی مجهول متکلمدر خوفت معناسنە فی الله وما یخاف احد
وما نافیە ویخاف مجهول صیغەسیلە احد غیری ولقد اوذیت ایذادن
مأخوذ ماضی مجهولدر انجتلدم معناسنە کە فارسیدە رنجانیدە دیرلر فی الله

وما یؤذی مجهول صیغەسیلەدر احد یعنی انس دیدی کە رسول اکرم کندو
کذا شنی بنا صدد منە بیوردیلر کە تحقیق بن دین الحق ابداء واظهار وقتندە
بیر مرتبە اخافە اولندم وبیر درجەدە قورقودلدم حالبوکە بندن غیری
کمسنە اول خوف ایلە اخافە اولنمز زیرا اول وقتدە یالکز وار ایدم یوق ایدی
ودین الله خصوصندە بیر حدە اذیت اولندم کە حالبوکە بندن غیری
کمسنە اول اذیت ایلە اذیت اولنمز حاصلی کفاردن بنم چکدکیم خوفی کمسنەلر
چکمەمش وبنم کوردیکیم اذیتی کمسنەلر کورممشدر ولقد اتت علی ثلثون
من بین لیلة ویوم طیبی شمولی ایچون تأکیددر ثلثون یوما ولیلة
متواترات لا ینقص منها شیء قوة سندەدر دیدیکی وما لی ولبلال
طعام یأکله ذو کبد بانك کسریلە جکر دیمکدر وجکر حیواندن غیریدە
اولمغلە ذو کبددن مراد حیواندر الا شیء یواریه مواراتدن مأخوذدر
ستر معناسنە ابط بلال وتحقیق بنم وزدیمە کاملا بیوی درر ایدی
حالبوکە بنم وبلالك طعامی یوغیدی ایدی کە انی حیوانلردن بر حیوان
ایدوب شبع حاصل اولە الا اول طعام قلیل بولونور ایدی کە غایة قلتندن
بلالك قولتوغنە صیغار وبیر طرفە وضع اتمکلە تحملی یوقیدی صاحب مظهر

دیدی که یعنی بعض اوقاتده اوتوز کون کچر ایدی که بنم طعام و کسوه‌یه متعلق
بکو شیئم بولنمز ایدی مگر اول کونلرده بلال بنم رفیقم ایدی که بولنمز طعامی
بغایت قلیل ولغله بلال قولتوغی التنده الور ایدی و طعام قویه‌جق بر
ظرفمز دخی یوق ایدی مصنف جامعنده بو حدیثی روایت اتدکده دیدی که
بو حال اول وقتده ایدی که رسول اکرم مکه‌دن فرار اتدکده بلال
رفیقی و قولتوغنده بلال بیوآز طعام الشی ایدی والله اعلم الحدیث الثامن
حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبانا عفان بن مسلم حدثنا ابان
بن یزید العطار حدثنا قتاده عن انس بن مالک قال ان النبی صلی الله
علیه وسلم لم یجتمع عنده غداء عین معجمه‌نک فتحی و دال مهمله ایله اول نهار
ده اکل اولنان طعامدن عبارتدر ولا عشاء عین مهمله‌نک فتحیله آخر نهار
ده اکل اولنان طعامدن عبارتدر صاحب نهایه عشادن صلوة مغرب مراددر دیدی
لکن غریب عادتی اوله لیلده اکل تمکدر لهذا آخر نهارده عشا اطلاق اولندی
من خبز ولحم الا علی ضفف ضاد معجمه‌نک و فاء اولینک فتحه‌لریله قلت و شدت
معناسنده بعضیلر دیدیلر که ضفف اول طعامدر که اکل ایدن کمسنه‌لر طعامک
تحملنده چوق اولور و تحملی اولدقده اول طعامه خفف دیرلر بعنی نسن دیدی که رسول

اکرمک

اکرمک عندنده خبز و لحم مجموعندن غدا و عشا جمع اولمدی الا اکل جمع اولدقده
اکل ایدن کمسنه‌لر طعامک مقدارندن چوق اولور ایدی بلکه اتمک بولنسه ات
بولنمز اکر ایکیسی جمع اولسه خورنده چوق اولور ایدی قال عبد الله بن عبد الرحمن
که ترمذینک شیخیدر قال بعضهم مراد بعض محدثین یا لغویین در
هو ضفف لفظنه راجعدر کثرة الایدی یعنی عبد الله دیدی که بعضیلر دیدیلر که
ضفف کثرة ایدی‌در یعنی طعام اوزرنده اولان کمسنه‌لرک کثرتیدر ابو زید
ضفف ضیق و شدتدر ابن السکیت کثرة عیال معناسنده‌در دیدی ابن الاعرابی
دیدی که ضفف و حفف و شظف قلت و ضیق عیش معناسنده‌در فرا دیدی که
جاءنا علی ضفف و حفف ای علی حاجة والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا
عبد بن حمید تصغیر صیغه‌سیله‌در حدثنا محمد بن اسمعیل بن ابی فدیک حدثنا
ابن ابی ذئب عن مسلم بن جندب جیمک ضمی و نونک سکونی و دالک فتحیله‌در
عن نوفل بن ایاس همزه‌نک کسریله‌در الهذلی هانک ضمی و ذالک فتحیله
هذیل قبیله‌سنه نسبتدر قال کان عبد الرحمن بن عوف عشرة معیشة
و یدر لنا جلیسا و کان نعم الجلیس هو و انه انقلب بنا یا مع معنا یا مصاحبتا
ایچوندر انقلب معنا او مصاحبا لنا الی السوق تعدیه‌ده و تعدیه ایچوندر

اولمق محتملدر دنام الطریق معناسنه ذات یوم حتی اذا دخلنا بیته ودخل مغتسله
فاغتسل ثم خرج واتینا مجهول صیغه‌سیله ایتاندن مأخوذدر بصحفة فیها خبز ولحم
صاحب نهایه دیدی که صحفه اول اناءدر که منبسط اوله قچناغی کبی اولور جمعی صحافدر کلور فلما
وضعت بکی عبد الرحمن فقلت له یا ابا محمد ما استفهامیه‌در یبکیك ابکادن
مأخوذدر اغلاتمق معناسنه قال هلك رسول الله صلی الله علیه وسلم هلك
مات معناسنه‌در ابن حجر دیدی که بو حدیثده لفظ هلاکك انبیایه نسبتی جوازی
اخذ اولنور وقرآن عظیمده یوسف علیه السلام حقنده حتی اذا هلك قلتم لایه
واقع اولدی ولم یشبع هو واهل بیته من خبز الشعیر فلا اراانا مجهول
صیغه‌سیله لا اظن آیا ناقوه سنده‌در اخرنا مجهول صیغه‌سیله تأخیردن مأخوذ
در لما هو خیر لنا حاصل معنا بودر که نوفل دیدی که عبد الرحمن بن عوف بزم
همنشینمز ایدی وبغایت کوزل همنشین ایدی وبی تکلف اکثر اوقاتده
کوریشور ایدیك کونلرده بر کون بزم ایله معا چارسوده دوندی
وبزی خانه‌سنه کوتوردی تا وارووب عبد الرحمنك خانه‌سنه داخل اولدق
عبد الرحمن غسلخانه‌یه کیرووب غسل ایتدی صکره بزم یانمزه چیقدی وپیشکاهمزه
ایچینده ات واتمك وضع اولنمش بر قچناغی کتوردیلر چونکه مزبور چناغی



قودیلر عبد الرحمن اغلامغه باشلادی نوفل دیدی که اکا دیدم که سنی
اغلادن یعنی اغلامغه سبب نه‌در جوابنده دیدی که یا نوفل نیجه اغلامیه‌یم
فخر عالم ورسول اکرم دنیادن آخرته انتقال ایتدی کندو واهل بیتی آرپه
اتمکندن طویمیه‌رق دیدیلر چونکه رسول اکرم واهل بیتی دنیاده ضیق عیش
ایله وقت کچوردیلر وبیزلر انلردن صکره بویله متنعم ومترفه اولدق قابل
ظن ایتم که بیزلر بیزه خیر اولدیغی ایچون صاغ قالمش اوله یوز بلکه حالمز حال
رسول اکرمك ضیق معیشت ایله وقت کذار اولدیغی حسبیله بزم نائل اولدیغمز
سعه عیش محمود دکلدر زیرا سوء عاقبتدن خوف اولنور واکثر
صحابه مترفه بر کمسنه‌یی کورسه‌لر دیرلر ایدی که ربما عجلت طیباته فی الحیوة
الدنیا یعنی محتملدر که بو کمسنه‌نك طیباتی دنیاده ویرلمش آخرتده طیباتدن
محروم اوله عصمنا الله من سوء العاقبة والله اعلم وصلی الله علی محمد واله وصحبه وسلم

## باب ما جاء فی سن رسول الله صلی الله علیه وسلم

یعنی بو بابده رسول اکرمك مدت عمری قاچ یاشنده وفات ایتدیکی
حقنده وارد اولان احادیث بیاننده‌در مصنف بو بابده درت
حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا احمد بن منیع حدثنا روح بن

فیجلدن بن عبادة عینك ضمی ایله در حدثنا زکریاء مدّ وقصر جائزدر ابن اسحق
حدثنا عمرو بن دینار عن ابن عباس قال مکث رسول الله صلی الله علیه وسلم بمکة
ثلاث عشرة یوحی الیه یعنی ابن عباس دیدی که رسول اکرم مکه ده اون
اوج سنه مکث اتدی که ندوبیه وحی نازل اولدیغی حالده معلوم اوله که صدر کتابده
انس حدیثنده سبقت اتدی که رسول اکرم مکه ده اون سنه مکث اتدی کنده وحی
دخی نازل و ابن عباسدن روایت اولندی که رسول اکرم مکه ده اون بش سنه مکث اتدی که
یدی سنه مقداری نور کورور و صوت اشیدور لکن ملك کورمز ایدی و سکز
سنه مقداری وحی نازل اولور ایدی و روایات ثلاثه مذکوره صحیحینده
مذکوردر لکن ابن عباسدن روایت اولنان حدیثلر ما بیننده ایکی جهتدن
تدافع واردر زیرا بیر روایتده مکه ده مکثی اون اوج و روایت اخریده
اون بش سنه واقع اولدی بیر روایتده زمان وحی اون اوج و روایت اخریده
سکز سنه واقع اولدی خفی تدافع مذکوری شو وجهله دفع اتدی که اون سنه
مقداری وحیدن مطلقا وحی مراددر یعنی خواه ملك مرئی اولسون و سکز
سنه مقداری وحیدن مراد ملك رؤیتی ایله اولان وحیدر بعض نسخه ده
بو مقامده و بالمدینة عشرا لفظی زیاده قیلندی یعنی رسول اکرم مدینه ده



اون سنه مکث ایلدی و توفی مجهول صیغه سیله توفیدن ماخوذدر موت معناسنه
وهو ابن ثلاث وستین و رسول اکرم دنیادن اخرته انتقال اتدی التمش
اوج یاشنده بالغ اولدیغی حالده میرك دیدی که رسول اکرمك مدة عمرنده اوج
روایت واردر روایت اولی التمش روایت ثانیه التمش بش روایت ثالثه التمش
اوج سنه در و اصح و اشهر اولان روایت ثالثه در که بخاری ابن عباس و معاویه حدیثنده
و مسلم عایشه و ابن عباس و معاویه حدیثنده التمش اوج اولمق اوزره
تخریج اتدیلر و علما دخی التمش اوج اولمق اوزره اتفاق ایدوب باقی روایتلری
تاویل اتدیلر که التمش دیو روایت ایدن عقودی اعتبار ایدوب اوج یاخود
بش کسری اسقاط اتدی و التمش بش دیو روایت ایدن ولادت و وفات سنه
لرنی دخی ضم اتدی و عروه ابن عباسك التمش دیدیکی غلطدر خصوصا
ابن عباس اول نبوتی یتشمدی و رسول اکرم ایله صحبتی ازدر دیدی و دیدی
علما اتفاق اتدیلر که رسول اکرم مدینه ده هجرتدن صکره اون سنه و مکه
ده بعثتدن اول قرق سنه مکث اتدی و بعثتدن صکره هجرتدن اول مکه ده
مدة مکثنده اختلاف اتدیلر صحیح اولان اون اوج سنه در پس مدة عمری
التمش اوج سنه اولور و رسول اکرم سنین عمرندن قرق سنه سنده بالغ اولدقده

مبعوث اولدیغی اصح و اشهر و جمهور علماء محققین انی اختیار اتمشلردر دیرلر
دیرلر که ابن عباس و سعید بن المسیب دن قرق اوچ یاشنده بالغ اولدقده
مبعوث اولدی دیو وارد اولان روایت مجاهرة دعوتی قرق اوچنجی سنه‌سنده
تا اصدع بما تؤمر آیت کریمه‌سی نازل اولدقدن صکره واقع اولدیغنه محمولدر
والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن جعفر عن شعبة
عن ابی اسحق عن عامر بن سعد عن جریر عن معاویة بن سفیان انه ضمیری
جریره راجعدر سمعه ضمیر مرفوع جریره و ضمیر منصوب معاویه یه راجعدر
یخطب جمله‌سی مفعول ضمیرندن حالدر قال معاویة مات رسول الله
صلى الله علیه وسلم وهو ابن ثلاث وستین وابو بکر وعمر رسول الله
اوزرینه معطوفلردر یعنی جریر معاویه‌یی خطبه اوقودیغی حالده اشتدی که
معاویه اثنای خطبه‌سنده دیدی که رسول اکرم کذلك ابو بکر و عمر دخی التمش
اوچ یاشنده وفات ایتدیلر وانا ابن ثلاث وستین و بن دخی التمش
اوچ یاشنه بالغ اولدم امیدوارم که التمش اوچ یاشنده انلر کبی وفات ایدم دیرك
دیدی که معاویه بو آرزوسنه نائل اولمدی زیرا مدت عمری سکسانه قریب اولدقده
وفات ایتدی جامع الاصولده دیدی که معاویه بو حدیثی نقل ایتدکده التمش

اوچ یاشنده ایدی وفات ایتمدی بلکه یتمش سکز یاشنده وفات ایتدی
و معاویه عثمانی ذکر ایتمدی زیرا عثمان قتل اولندقده سکسان ایکی یاشنده
ایدی و حضرت علی کرم الله وجهه اصح روایاتده التمش اوچ یاشنده وفات
ایتدی لکن بو حدیثی معاویه سویلدکده علی حیاتده ایدی یاخود ما بینلرنده
خصومت و مغلبه یاخود علینك مدت عمری معاویه عندنده معلوم اولمغله
انی ذکر ایتمدی والله اعلم بحقیقة الحال حدثنا حسین بن مهدی البصری حدثنا
عبد الرزاق عن ابن جریج ایکی جیم و تصغیر صیغه‌سیله‌در عن الزهری عن عروة
عن عائشة ان النبی صلى الله علیه وسلم مات وهو ابن ثلاث وستین سنة
یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم وفات ایتدیکده عمری التمش اوچ سنه‌یه
بالغ اولدیغی حالده بعض عارفین مدت عمرك احسنی التمش اوچ سنه‌در دیو اندن
صکره حیوتك لذتی یوقدر دیو التمش اوچ یاشنه بالغ اولدقده موته
تهیئا ایدوب مهمات میت تدارکن ایدرلر ایدی والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا احمد بن منیع و یعقوب بن ابراهیم الدورقی سیوطی دیدی که دالك فتحی
ایله دورقه نسبتدر که خوزستانده بر شهردر و دورقیه نسبت دیدکلری
انلر دخی بو شهره‌درلر قالا حدثنا اسمعیل بن علیة عین مهمله‌نك ضمی و لامك

فتحی و یاء مثناة تحتیه نک تشدیدیله و الده سنک اسمیدر عن خالد الحذاء

حاء مهمله نک فتحی و ذال معجمه نک تشدیدی و مدّ ایله در حدثنی عمّار عین

مهمله نک فتحی و میمک تشدیدیله در بعض نسخه ده عمّارة تشدید ایله و تا ایله

واقع اولدی لکن میرک قلم ناسخدن سهودر دیدی صحیح اولان عمّار

در بلا تاء مولی بنی هاشم قال عمّار سمعت ابن عباس یقول توفی رسول الله

صلی الله علیه وسلم وهو ابن خمس وستین یعنی عمّار دیدی که ابن عباس اشتدم

دیدی که رسول اکرم وفات ایتدی التمش بش یاشنده بالغ اولدی یعنی حالده ابن

عباسک بو قولنک تحقیقی وقول اخری ایله توفیقی مرور ایتدی والله اعلم حدثنا

محمد بن بشار ومحمد بن ابان قالا حدثنا معاذ بن هشام حدثنی ابی که

هشام در عن قتاده عن الحسن البصری عن دغفل بن حنظلة ان النبی صلی الله

علیه وسلم قبض وهو ابن خمس وستین سنة یعنی دغفل دیدی که رسول اکرم وفات

ایتدیلر التمش بش یاشنده بالغ اولدی یعنی حالده قال ابو عیسی که مراد مصنف در دغفل

لا نعرف له سماعا من النبی صلی الله علیه وسلم وکان رجلا ترمذی دیدی که بیز دغفلک

رسول اکرم ایله صحبت ایدوب حدیث استماع ایتدیکنی بلمزز اگرچه دغفل رسول

اکرم زماننده رجولیت مرتبه سنه بالغ اولمشدی یعنی صبی دکل ایدی و مصنفک

بوقول

قول بخاری عنده مختار اولان قوله موافقدر که رسول اکرم ایله ملاقات اولمق فی

صحابی لک ثابت اولمز و مجرد معاصر اولمق کفایت ایتمز لکن مسلم و تو ابعی

خلافنه ایتدیلر صاحب تقریب دیدی که دغفل بن حنظلة بن زید السدوسی النسابة

مخضرم در بعضیلر صحبتی وار در دیدیلر لکن ثابت اولمدی دیدی و حمیدی

کلامندن فهم اولنور که دغفلک صبی اولوب فقط بو حدیثی نقل ایتمش اوله والله اعلم

الحدیث الرابع حدثنا اسحق بن موسی الانصاری حدثنا معن حدثنا مالک بن

انس عن ربیعة بن ابی عبد الرحمن عن انس بن مالک انه سمعه یقول کان رسول الله صلی الله علیه وسلم لیس بالطویل البائن ولا بالقصیر المتردد ولا بالابیض

الامهق ولا بالآدم ولا بالجعد القطط ولا بالسبط بعثه الله تعالی

علی رأس اربعین سنة فاقام بمکة عشر سنین وبالمدینة عشر سنین

وتوفاه الله تعالی بو روایتده وار ایله و صدد کتابده فا ایله واقع اولدی

علی رأس ستین سنة ولیس فی رأسه ولحیته عشرون شعرة بیضاء

جمله سی حالیه در والله اعلم حدثنا قتیبة بن سعید عن مالک بن انس عن ربیعة

بن ابی عبد الرحمن عن انس بن مالک نحوه مراد اول کتابده باب اولده واقع

اولان حدیثدر که مصنف بو سند ایله ذکر ایتمش ایدی چونکه ترجمه

حدیثی ذکر و صدد کتابده استیفا اولنمش ایدی بو مقابره اعاده ایله

تطويل اولنمدى معلوم اوله كه رسول اكرمدن روايت اولندى كه هر پيغمبرك
عمرى كندودن اول كلن پيغمبرك عمرينك نصفى مقدارى اولور ديو مروى ديلر
پس بو قاعده يه قياس ايله جكده حضرت عيسى نك عمرى بعضيلر ذكر ايتدكلرى
اوزره يوز يكرمى بش سنه در رسول اكرمك عمرى التمش ايكى يا اوچ سنه اولور
كه اما ايله قول مشهوره موافق اولور وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين

## باب ما جاء في وفاة رسول الله صلى الله عليه وسلم

وفات واوك فتحيله موت معناسنه در وفيدن مأخوذدر تخفيف ايله تام معناسنه
يعنى بو باب رسول اكرمك وفاتى حقنده وارد اولان احاديث بياننده در
معلوم اوله كه معنا وفاتده روح وبدن مهاجرتندن عبارتدر يعنى ممات وسكرات
وفات امر صعب اولمغله خطيسيله هر فرده بالطبع موت منفوردر لهذا عادة
الهيه بو وجهله جاريه اولدى كه هر پيغمبره اقتراب هنگام موتى اعلام ايدوب
حيوة وموت ما بيننده تخيير ايدرلر فرضا رسول اكرم حيوة اختيار ايتسه ايدى
يوم القيامه دك موت طارى اولمز ايدى ورسول اكرمك انقضاء مدة
حيوة واقتراب اجلى سورة اذا جاء نزوليله اعلام اولنمشدر زيرا انشاء
الله تعالى معناسى بودر كه يا محمد حضرت الله سكا فتح بلاد ميسر ايدوب ناس فوج فوج

سنك

سنك دينكى قبول ايتدكلرى وقتده سنك اجلك قريب اولمشدر پس حمد
واستغفار ايله بيوره ملاقاته متهيئ اول زيرا سنى ارسالدن مقصود
اولان تبليغ رسالت وثمره سى اولان قبول دعوت خصوصى انجام پذير
اولمغله بعد اليوم بزم عندمزده نعم باقيه دنياده اولان نعم فانيه دن
سكا خيردر بعضيلر ديديلر كه سورهٔ مذكوره اخر ما نزلدر كه يوم نحرده
حجة الوداعده رسول اكرم منى ده ايكن نازل اولدى واندن صكره سكسان
بر كون حيوتده اولديلر ابو حاتم ابن عباسدن طقوز كيجه حيوتده
اولديلر ديو روايت ايتدى مقاتل يدى كيجه وبعضيلر اوچ كيجه ديديلر
ابو يعلى ابن عمردن روايت ايتدى كه سورهٔ مذكوره حجة الوداعده اوسط
ايام تشريقده نازل اولمغله رسول اكرم وداع ايديكين فهم بيوردى ديلر
دارمى ابن عباسدن روايت ايتدى كه سورهٔ مذكوره نازل اولدقده رسول
اكرم فاطمه يه ديدى كه يا فاطمه نعيت الى نفسى يعنى بكا كندو وفاتم خبرى
ويرلدى ديو بيوردى ديلر فاطمه اغلادى رسول اكرم ديدى كه لا تبكى فانك
اول اهلى لحوقا بى پس فاطمه كولدى طبرانى ابن عباسدن روايت ايتدى كه سورهٔ
مذكوره نازل اولدقدن صكره امور اخرتده زياده سعى وكوشش ايتمكه

باشلادیلر وجابردن روایت اتدی که سورهٔ مذکوره نازل اولدقده
رسول اکرم جبرائیله نُعِیَتْ اِلَیَّ نَفْسِی دیدی وجبرائیل وَلَلْآخِرَةُ خَیْرٌ لَکَ مِنَ الْاُولَی
دیدی ودخی رسول اکرم قرآنی جبرائیله سنه ده بر کره عرض ایلمک عادتی
ایدی ووفات اتدیکی سنه ده ایکی کره عرض ایلدی وسائر سنه لرده
رمضان شریفک عشر اخیرنده اعتکاف اتمک عادتی ایکن سنهٔ معهوده
ده یگرمی کون اعتکاف وذکر واستغفاری عادتندن زیاده اتدی
ام المؤمنین ام سلمه دیدی رسول اکرم اخر عمرنده لاینقطع سبحان الله وبحمده
واستغفر الله واتوب الیه دیمکه باشلادی بن دیدیم که یا رسول الله سز
بو دعایی اول یوم ترتیب چوق سویلمز ایدیکز جوابنده اِنَّ رَبِّی اَخْبَرَنِی
اَنِّی سَاَرَی عَلَمًا فِی اُمَّتِی وَاَمَرَنِی اِذَا رَاَیْتُهَا اَنْ اُسَبِّحَ بِحَمْدِهِ وَاَسْتَغْفِرَهُ دیدی
سورهٔ مذکوره یی اوقودی بخاری ومسلم عقبه بن عامر حضرتلرندن روایت
اتدیلر که رسول اکرم سکز سنه دن صکره احد شهداسنک اوزرینه
واروب نماز قیلدقدن صکره احیاء واموته وداع ایدر کبی وداع ایتدی
صکره منبره چیقوب دیدی که اِنِّی بَیْنَ اَیْدِیکُمْ فَرَطٌ وَاَنَا عَلَیْکُمْ شَهِیدٌ
وَاِنَّ مَوْعِدَکُمُ الْحَوْضُ وَاِنِّی لَاَنْظُرُ اِلَیْهِ وَاَنَا فِی مَقَامِی هَذَا وَاِنِّی قَدْ اُعْطِیتُ

مفاتیح

مفاتیح خزائن الارض وَاِنِّی لَسْتُ اَخْشَی عَلَیْکُمْ اَنْ تُشْرِکُوا بَعْدِی وَلٰکِنِّی اَخْشَی
عَلَیْکُمُ الدُّنْیَا اَنْ تَنَافَسُوا فِیهَا بعضیلر فَتَقْتَتِلُوا فَتَهْلِکُوا کَمَا هَلَکَ مَنْ کَانَ
قَبْلَکُمْ لفظنی زیاده اتدیلر ودخی رسول اکرم اواخر عمرنده قریبا اولدقده
دائما اقتراب اجلنی تعریض ایدر ایدی حتی حجة الوداعده ناسه خطاب
ایدوب دیدی که خُذُوا عَنِّی مَنَاسِکَکُمْ فَلَعَلِّی لَا اَلْقَاکُمْ بَعْدَ عَامِی هَذَا
وعلقمه وداع اتمکه باشلادی لهذا ناس اول حجه هذه حجة الوداع
دیدیلر ومدینه یه رجعت بیوردقلرنده خُم دیمکله معروف صوینک یاننده
کلدکده ناسی جمع ایدوب خطبه اوقودی که اَیُّهَا النَّاسُ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُکُمْ
یُوشِکُ اَنْ یَاْتِیَنِی رَسُولُ رَبِّی فَاُجِیبَ بعده ثقلینی کتاب الله تمسکه ترغیب
واهل بیتنی وصیت اتدی حافظ ابن رجب دیدی که رسول اکرمک
ابتداء مرضی ماه صفرک اواخرنده ایدی ومدت مرضی اون ایکی کون
اولدیغی قول اشهردر دارمی روایت اتدیکی اوزره رسول اکرم مبارک
باشلارینی بر بز ایله باغلیوب منبره چیقدی وخطبه اثناسنده
کندونک وفاتی قریبا اولدیغنی تعریض طریقیله سویلدکده مرادینی اکلادی
ابو بکر رض ثم اغلیوب جزع وفزع اتدی ورسول اکرم انک اضطرابنی

تسکین ایچون اکا مدح وثنا ایتمکه شروع ایتدی تا که خلق ابو بکرک
افضل امت اولدیغنی فهم ایدوب خلافتی خصوصنده اختلاف ایتمیه لر و ابو بکرک
قاپوسندن غیری مسجده آچیلور قاپولری مسدود اولسون دیو بیوردقلری ابو بکرک
خلافتنه اما متحقق صریحی اولدیغنه اشارت ایدی زیرا اول زمان
سعادت اقترانده امام وقت مسجدده ساکن اولمق معتاد ایدی و مصالح عباد الله
مسجدده کوریلور ایدی و اطرافندن کلن ایلچیلر مسجده کلورلر ایدی
وتدبیر آنده اولور ایدی و رسول اکرمک ابتداء مرضی میمونه نک خانه
سنده واقع اولدیغنی معمر زهریدن روایت ایتدی کرچه بعضیلر زینب
و بعضیلر ریحانه خانه سنده واقع اولدی دیدیلر قول اول معتمددر
خطابی ابتداء مرضی دوشنبه کونی واقع اولدی دیدی بعضیلر چهارشنبه
کونی ایدی دیدیلر و مدت مرضنده اختلاف اولندی بعضیلر اون اوچ
و بعضیلر اون درت و بعضیلر اون ایکی کون ایدی دیدیلر سلیمان تیمی
مغازی سنده اون کون اولدیغنه جزم و بیهقی دخی اسناد صحیح ایله
بو وجه اوزره روایت ایتدی صحیح بخاریده عایشه دن روایت ایتدی که
چونکه رسول اکرمک مرضی مشتد اولدی خاتونلرندن استیذان

ایتدی

ایتدی که بنم خانه مده نقل ایدوب انده تیمار اولنه انلر دخی راضی اولدیلر
پس قولتوقلرندن حضرت عباس و حضرت علی بن ابی طالب کوتوروب رسول
اکرم یورویدک بنم خانه مه کلدی ابن ابی ملیکه عایشه دن روایت
ایدوکی اوزره عایشه نک دوشنبه کون تشریف و ایکنجی دوشنبه کونی
دار بقایه انتقال ایتدی احمد و نسائی عایشه دن روایت ایتدیلر که
رسول اکرم بر کون بر جنازه ایله مدینه نک غرستانه چیقمش
ایدی عودت ایتدیکی وقتده بکا صداع عارض اولمش ایدی و ا راساه
دیدم رسول اکرم دخی بل انا و ا راساه دیدی و بکا خطاب ایدوب
دیدی که یا عایشه بندن اول سن وفات ایدرسک نه الم چکرسین
سنی کندو الیم ایله غسل و تکفین ایدوب نمازیکی قیلادرم و دفن ایدرم
دیدی عایشه دیدی که بنی دفن دن دونوب کلدیککز کیجه بنم خانمده
بر غیری خاتون ایله جمع اولور سیز و رسول اکرم بو سوزدن بر اختیار
تبسم ایتدی و وجعی زیاده اولمغه باشلادی لطایفدن بیان اولندیغی
اوزره رسول اکرمک اول مرضی صداع ایدی لکن ظاهر اولان بودر که
صداعی حمی ایله ایدی و حمینک حرارتی بر مرتبه مشتد اولور ایدی که

بيلكى ايچنه اوتوروب اوزرينه يدى قربه صو توكولوب اندن برودت
حاصل ايلدى ايدى بخارى روايتنده اهريقوا علىّ من سبع قرب لم تحلل
وقع اولمغله بعض علما ديديلركه يدى قربه يى تخصيصك حكمتى بودركه
زيرا عدد مذكورك سم وسحرك ضررلرين دفعده خاصيت عظيمه سى
واردر رسول اكرمه يهوديه نك خيبرده ويرديكى سمك اثرى حين
وفاتنده دك زائل اولمديغنه هذا اوان انقطاع ابهرى حديثيله
استدلال اولنمشدر ابن ماجه وابن ابى الدنيا وحاكم روايت ايتديلركه
رسول اكرمك مبارك ظهورنده بير قطيفه وار ايديكه انك اوزرينه
بر كمسنه الينى وضع ايليه بركن نصيفنده اولان حمى حرارتنى حس
ايدر ايدى ويا رسول الله نه عجب حرارتكوز وار ديديكلرنده انا كذلك
يشدد علينا البلاء ويضاعف لنا الاجر ديو بيورديلر ايدى بخارى
حضرت عائشه دن روايت ايتديكه رسول اكرمك پيشكاهنده بير
كاسه ايله صو وضع اولنمش ايدى كه حمى نك حرارتى شدت اولدقجه مبارك
الينى صوقوب يوزينه وكوزينه سوروب لا اله الا الله للموت سكرات
ديو بيورورلر ايدى روايت اولنديكه رسول اكرمك مرض موتنده عدد

التونى

التونى وار ايدى صدقه ايديك ديو امر ايتدى بو اثناده كندويه بيهوشلق
طارى اولوب افاقت بولدقدن صكره اول التونلرى طلب ايتدى و
اوجنيه قويوب ما ظنّ محمّد بربّه لو لقى الله وعنده هذه ديو بيوردى
وجمله سنى تصدق ايتدى بخارى روايت ايتديكه رسول اكرم حال مرضنده
اكثريا بيهوش اولور ايدى بر كره دخى بيهوش اولدقده مرضنى ذات الجنب
ملاحظه سيله لدود ايتمك مراد ايتديلر اگرچه رسول اكرم ايتمه يك
ديو اشارت ايتدى لكن خسته دواسى سومديكنه حمل ايدوب آخر الامر
لدود ايتديلر رسول اكرم بيهوشلقدن افاقت بولدقده بكا نيچون لدود
ايتديكوز مع هذا بن سيزه ايتمه يك ديو اشارت ايتدم مكر شو خانه
ده عباسدن غيرى هر كيم وار ايسه اكا لدود ايتسونلر بن كوره يم ديدى
اما عباس اول وقتده حاضر دكل ايدى اكا لدود ايتمسونلر لدود
اولدركه دوايى خسته نك اغزينك بير جانبنه وضع ايده لر طبرانى
عباسدن روايت نقل ايتديكى اوزره وضع ايتدكلرى لدود قسط
ذيتدن ياپلمش بير دوا ايدى صاحب مواهب ديديكه اهل بيتك
اغزينه لدود وضع اولنمغه امر بيوردقلرى بر دخى ايتمه يه ديو انلرى تأديب

وکوشمال ایدی حاشا اقتصاص وانتقام دکل ایدی ودخی اکرچه رسول اکرم ﷺ
مضمضه بیورمدی اوله کامی لدودا استعمال ایدرلر ایدی لکن مرض نبویده
خاطرشریفلری سبب موتی اوله جغی عندنده متعین اولمغله لدوددن استکراه
ایتدیلر لکن حافظ ابن حجر دیدی که ظاهر بودر که خصوص مزبورده رسول
اکرم عندنده کندوینی موت وحیاة مابیننده مخیر قیلمزدن وقت محقق
اولمزدن مقدم ایدی بلکه لدودا استکراه ایتدیکی مرضنه لدود مناسب
اولمدیغی ایچون ایدی زیرا اهل بیت ذات الجنب اولمق مادخله سبیل اولیاوده
جواز تا ایتدیلر ایدی مع هذا مرضی ذات الجنب دکل ایدی ابن سعد روایت
ایتدی که رسول اکرمک خاصره سنه یعنی بوکوزینه احیانا وجع عارض
اولور ایدی بر کون شدتلو اولوب بیهوش اولدی لدودا ایتدیلر حظ
ایتمدی بیهوشلقدن افاقت بولدقده بیحضور اولوب دیدی که کنتم ترون
ان الله تعالی سلط علی ذات الجنب ماکان الله لیجعل له علی سلطانا بس ایتدی که
اهل بیتده هرکیم وار ایسه کا لدود ایده لر الا میمونه که اول کونده صائمه
ایدی ابو یعلی سند ضعیف ایله عائشه دن روایت ایتدی که رسول اکرمک
سبب موتی ذات الجنب ایدی دیو علما دو روایت مابیننی شویله توفیق

ایتدیلرکه

ایتدیلر که ذات الجنب ایکی معنا ایله اطلاق اولنور بیری ورم حاره که
غشاء مستبطنده یعنی قبورغه لرک التنده اولان پرده ده حاصل اولور
وبیری دخی قبورغه لر میاننده محتبس اولان ریحدن حاصل اولان وجع در
پس رسول اکرمک بکا ذات الجنب مسلط اولمز دیدیکی معناء اول ایله
اولان ذات الجنبدر بخاری ابن عباسدن نقل ایتدی که رسول اکرمک
وفاتی قریب اولدقده یانلرنده وافر کیمسنه لر وار ایدی بیوردیلر که هلموا
اکتب لکم کتابا لا تضلوا بعدی یعنی بکا کلیک سیزه بر نامه
یازه یم که بندن صکره ضلالته دوشمیه سز بعض صحابه دیدیلر که نامه یه
نه حاجت حسبنا کتاب الله لکن اهل بیت اختلاف وخصومته دوشوب
بعضی نامه یی یازمق مناسب در بعضی مناسب دکلدر دیو حضور شریفلرنده
کفت وکو چوغالدی رسول اکرم متضجر اولوب قوموا عنی دیوب حضورلرندن
قودی عبیدالله دیدی که ابن عباس اول مجلسده نامه یازلمدیغنه تأسف
ومانع اولنلره غضب ایدر ایدی نووی دیدی که حضرت عمرک حسبنا
کتاب الله دیدیکی قوت فقاهتندن ووفور نظرندن ناشی ایدی زیرا خوف
ایتدی که بلکه نامه ده بعضی عهده سندن کلمک ممکن اولمیان امور تحریر اولنور

كركي كبي حقنده رعايت وانلره عقوبته مستحق اولنه ودخي حضرت عمرك مرادي
باب اجتهادي علمايه مسدود اولمسون ورسول اكرم عمرك بو كلامني استماعندن
صكره عمره انكار ايتميوب البته نامه يي يازه يم ديو مصر اولديغي عمرك
كلامني استصواب ايتديكنه قرينه واضحه در وحضرت عمر كلام مزبور ايله
ما فرطنا في الكتاب من شيء قوله كريمنه تلميح ايتدي وابن عباس كلامي كلامنه معارض
اولمز زيرا حضرت عمر ابن عباسدن افقه اولديغي ظاهردر وهم اول مجلسده
ابن عباس رضي تفسير قرآنه عالم وكما هو حقه ثابت وبلينه سائر ناسدن اعلم ايكن قرآن
ايله قناعت واكتفا ايتمش اوله بلكه تصريح نبيا غيريلوك استنباطندن اولي
اولديغندن ناشي مانع اولانلره غضب ايتمشدر والله اعلم معلوم اوله كه رسول
اكرمك وفاتنه متعلق اولان احوالك بعضي كوچه ان شاء الله تعالى اثناء ترجمه
احاديثده ذكر اولنور لكن كتب معتبره ده بيان اولنديغي اوزره استدعا حضرتندن
وقت دفننده وارنجه واقع اولان احوال اجمالا بو مقامه ثبت وتحرير اولنمق ملاحظه
اولنديغي والله المستعان بخاري ومسلم وابو حاتم روايت ايتديلر كه رسول اكرمك
مرضي شدت بولديقده مروا ابابكر فليصل بالناس يعني ابو بكره سويليك
ناسه امامت ايدوب نماز قلسون ديدكده عايشه رض ديدي كه يا رسول الله

ابوبكر

ابوبكر رقيق القلب صاحبي بكاسنه حد حصر ايتمز بيلميكوزده محرابه كچديكي وقتده
اغلامقدن اوقوديغني خلقه اشتدرمسه كرك رسول اكرم ديدي مروا ابابكر
فليصل بالناس ديو بيوردي عايشه ينه اول سويلديكي سوزي سويلدي
رسول اكرم جوابنده انكن صواحب يوسف مروا ابابكر فليصل بالناس
ديدي صواحبه نك جمعي جمع ايله كه مراد زليخادر وانكن اكرچه جمع صيغه سيدر
لكن مراد عايشه در كه مراد شريفلري عايشه يي زليخايه تشبيهدر يعني يا عايشه
تحقيق سن درونكده اولان معنانك خلافني اظهار ايتمكده زليخايه
مشابه سين زيرا زليخا ضيافت بهانه سيله خواتين مصري جمع ايتدي كه
ظاهري خاتونلره اكرام ايدي لكن حقيقتده انلره يوسفي كوسترمك
ايدي حتى كوروب يوسفك محبتنده كندولري معذور طوته لر
عايشه نك ظاهر قوللري دلالت ايدر كه اغلامقدن قرائني خلقه اشتدرمه ده
مزيد ماتمدن منع ايده اما مرادي بو ايدي كه ناس ابو بكري رسول
اكرم مقامنده كوروب خاطرلرينه خوش كلمكله اكا حقارت ايله نظر
ايده لر بخاري انس بن مالكدن روايت ايتدي كه دوشنبه كونده كه مسلمين
صلوة فجرده ابو بكر انلره امامت ايدر ايكن رسول اكرم عايشه نك

حجره سنده اولان قاپونك پرده سين قالدروب اصحابه نظر ايدوب
تبسم اتدی ابو بكر ظن اتدی كه رسول اكرم نمازه چيقمق استر محراب
دن چكلدی و مسلمين دخی زياده سرورلرندن نمازلرينی قطع اتمك
استديلر رسول اكرم مبارك اليله يرلركزده طورك و نمازلريكزی
قطع ايلمك ديو اشارت اتدی و حجره يه چكلوب پرده يی ينه القا
اتدی بخاری روايتنده رسول اكرم همان اول كونده وفات اتدی موسی
ابن عقبه و ابو الاسود رسول اكرمك وفاتی وقت زوال اشتدادنده ايدی
ايدی ديو جزم اتديلر سهيلی ديدی كه ابن واقدينك بعض تأليفاتنده
كوردم كه رسول اكرم حليمه سعديه عندنده ممه امركن اول تكلم
اتديكی الله اكبر لفظی ايدی و آخر تكلم اتديكی كلام الرفيق الاعلی لفظی ايدی
كلامی
صاحب نهايه رفيقدن مراد اعلای عليينده ساكن اولان انبيا جماعتی
در و بعضيلر رفيقدن مراد حضرت الله در و بعضيلر حظيرة
قدس در ديديلر والله اعلم طبری رياضده ديدی كه رسول اكرم وفات اتدكده
حضرت ابو بكر رسول اكرمك اذنی ايله زوجه سی بنت خارجه نك خانه سنه
كتمش ايدی بولنمادی و حضرت عمر شمشيرن غلافندن چيقاروب ديدی كه هر كيم رسول

اكرم

اكرم وفات اتدی ديو سويلر ايسه انی قتل ايدرم زيرا پيغمبر وفات اتمدی
بلكه انك حال و شانی موسی عليه السلامك حال و شانی كبيدر كه موسی قرق
كون قومندن غائب اتدی ينه قومنه كلدی اميدم بودر كه رسول اكرم
دخی كلوب نچه كمسنه لرك اللرينی و اياغنی قطع ايليه ابو بكره دخی خبر
كيدوب عايشه نك حجره سنه كيردی و رسول اكرمك مبارك يوزندن
حجابی رفع ايدوب روی عنبر بويلرن اوپدی و اغلايوب ديدی كه
توفی والذی نفسی بيده صلوة الله عليك يا رسول الله ما اطيبك
حيا وميتا بخاری روايتنده ابو بكر رض زوجه سی خانه سندن كلدكده
اتندن نزول ايدوب مسجده كيردی و هركز برفرده سوز سويلمدی
و عايشه نك حجره سنه كلوب كوردی كه رسول اكرمی اورتمشلر مبارك
يوزندن پرده يی قالدروب اوپدی و اغلادی و ديدی كه بأبی وامی لا يجمع
الله عليك موتتين اما الموتة التی كتبت عليك فقد متها و بو كلامدن
مقصودی حضرت عمره تعريض ايدی ديديلر زيرا بخاری عايشه دن نقل
اتدی كه حضرت ابو بكر بنم حجره مدن چيقدقدن صكره حضرت عمره ايها الحالف
على رسلك يعنی رسول اكرم وفات اتمدی ديو يمين ايلدن ديو نصيحت

ایلدی حضرت عمر ساکت اولدی و ابوبکر حضرت الله‌نه حمد و ثنادن
صکره ناسه خطاب ایدوب دیدی که الا من کان یعبد محمدا فان محمدا قد مات
ومن کان یعبد الله فان الله حی لا یموت بعده انک میت وانهم میتون
ودخی وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل آیتلرینی اوقودی و خلق
غریو و فریاده باشلادیلر طرفی دیدی که حضرت عمر بو آیتلری حضرت ابوبکر
دن استماع اتدکده فوالله لکأنی لم اتل هذه الآیات قط دیدی پس قولندن
رجوع ایدوب حضرت ابوبکره تابع اولدی قرطبی دیدی که بو بابده حضرت
ابوبکرک شجاعتنه دلیل قوی واردر که شجاعت ظهور شدائدده بوزنی
مصا وقتنده ثبات قلبی مستلزم در رسول اکرمک وفاتندن بیوک
مصیبت اولمز ناس رسول اکرم وفات اتمدی دیرلر ایکن ابوبکر آیات
مذکوره ایله وفاتنی کشف اتدی و حضرت عمر سویلدیکی سوزدن رجوع
اتدی ابونصر لوائلی دیدی که حضرت عمرک اولا کلام معهودی سویلدیکی رسول
اکرمک وفاتی سببیله فتنه ظهورندن و منافقینک هجومندن خوف اتدیکندن
ناشی ایدی چونکه حضرت ابوبکرک قوت قلبنی و جلادت و جرأتنی گوردی
خوفی مرتفع و اضطرابی منع اولدی ابن المنیر دیدی که رسول اکرم وفات

اتدکده

اتدکده ناسه بر مرتبه اضطراب طاری و بر درجه‌ده طبطاب عارض
اولدی که بعضیسی حائره عقلدن چیقدی حضرت عمر کبی و بعضیسی حرکت
و تکلمدن عاجز قالدی حضرت علی کبی و بعضیسی متحیر و سرگردان اولدی حضرت
عثمان کبی و بعضیسی غمدن خسته اولدی عبدالله بن انیس کبی رضی الله عنهم
حتی عبدالله بن انیس بو خسته‌لکدن وفات اتدی و جمله‌دن ثابت
و صاحب جلادت حضرت ابوبکر ایدی اگرچه رسول اکرمک فراقیله دیده
لرندن جویبار سرشک آقیدردی و ناله و زاری قبه آسمانه پیوسته
قیلوردی لکن صحابه‌نک هر بریني بو گونه تسلیت ویروب
حوادثلرده آب ملاطفه ایله تسکین ایدر ایدی بیهقی و ابونعیم و واقدی
طریقلرندن تخریج اتدیلر که رسول اکرمک وفاتی و عدم وفاتنده
شک اتدیلر اسما بنت عمیس الیني رسول اکرمک کتفلری میاننه
ادخال ایدوب قد توفی قد رفع الخاتم من بین کتفیه یعنی رسول اکرمک
وفاتنده شبهه قالمدی زیرا کتفلری میاننده مهر نبوت قالقمش دیدیکی
روایت اولندی که رسول اکرم وفات ایدوب دفن اولنمزدن اول حضرت
بلال اذان اوقویوب اشهد ان محمدا رسول الله دیدکده صحابه کرام

فرياد و ناله ايدوب مسجد رسول الله حركته كلدى رسول اكرم دفن اولندقدن
صكره حضرت بلال بر دخى اذان اوقومدى بعض روايتده حضرت ابوبكر
ايام خلافتنده التماس ايتمكله بر كره اذان اوقودى و بعض روايتده شام
فتح اولندقده كوره اذان اوقيدى و بر دخى اوقومدى ديو واقع اولدى و دخى
رسول اكرم اثنين كونى وفات ايتدى كه مكه دن مدينه يه هجرت ايتدكده
مدينه يه داخل اولدقلرى وقتده كه ضحوه كبرى ايدى و دفن اولندقلرى
وقتده اختلاف اولندى ابن سعد طبقاتنده على دن روايت ايتدى كه
رسول اكرم اثنين كونى وفات ايدوب ثلثا كونى دفن اولندى و عكرمه
دن نقل ايتدى كه اثنين كونى وفات ايدوب اربعا كيجه سى دفن اولندى
و جمله اتفاقا عربيه دندر كه رسول اكرمك جنازه سنى غسل
خصوصنده صحابه كرام اختلاف ايتديلر كه كندو ميتلريمز كبى صويوب
محا ايدهلم ثوبى ايله مى غسل ايدهلم ديو بو اثناده جمله سنه بردن
نوم غلبه ايتدى كه كندولرينى امساكه قادر اولمديلر خانه نك بر طرفندن
اغسلوا النبى صلعم و عليه ثيابه ديو بر صدا استماع ايتديلر كه قائلى
معلوم اولمدى لهذا قميص مباركى طوننده ايكن غسل ايدوب صوينى

پيراهن

پيراهنى اوزرندن صبا ايدرلر ايدى ابن ماجه سند جيد ايله على دن مرفوعا
نقل ايتدى كه رسول اكرم بيوردى كه اذا انا مت فاغسلونى بسبع قرب
من بئرى بئر غرس صاحبنايه ديرى كه غرس غين معجمه نك فتحى و راء
مهمله نك سكونى و سين مهمله ايله مدينه منوره ده بر قيونك اسميدر
يعنى رسول اكرم بن وفات ايتدكيم وقتده بنى بنم غرس نامنده اولان قيويمدن
يدى قربه صو ايله غسل ايدك ديو وصيت ايلدى بزاريه نقى روايت ايتديلر كه
رسول اكرم وجع كرده غسل اولندى بر كره صاف صو ايله سدر ايله و بر كره
صو ايله كافور ايله و حضرت على رض غسل ايدوب عباس و اوغلى فضل معاونت
و اسامه و قثم و شقران صو دوكرلر ايدى و كوزلرينى بز ايله باغلامشلر
ايدى زيرا رسول اكرم على يه بيورمشلر ايدى كه لا يغسلنى الا انت فانه لا يرى
احد عورتى الا طمست عيناه بو حديثدن فهم اولنور كه كويا يا على سكا بنم
هر وجهله اعتمادم وار غيريلر كوزلرينى ضبط قادر اوله ميه لر ديدى لهذا
على دن غيريلر كوزلرينى باغلاديلر و حضرت رسول اكرمك جسم لطيف و بدن
نظيفنى غسل ايدر ايكن بابى انت و امى طبت حيا و ميتا ديرلر ايدى روايت
اولندى كه حضرت على غسل ايدر ايكن اليه بز باغلايوب قميصك التنه ادخال

ایدوب غسل ایدکدنصکره قمیصی صیقدی و سجده موضعلرینه و مفصللرینه
خوشبوی نسنه‌لر وضع ایدوب ایکی قوللرینی و مبارک یوزینی و کفن و قدملرینی
غسل و عمامه ایله تبخیر ایتدی نسائی عبد الرزاق روایتنده عایشه‌دن نقل
ایتدی که کفن رسول الله صلعم فی ثلاثة اثواب سحولیة بیض و سحولیه بر نوع
ثوبک اسمیدر ائمه ستّه عایشه‌دن تخریج ایتدیلر لیس فیها قمیص و لا عمامة
لفظنی زیاده ایتدیلر یعنی اول بزلر بینه‌ده ایدی و کفننده قمیص و عمامه
یوق ایدی ابن ماجه ابن عباسدن نقل ایتدی که رسول اکرمک تجهیزندن
فارغ اولدقدنصکره ثلثا کونی خانهٔ شریفه‌لرنده سریری اوزرینه
وضع ایتدیلر و ناس فوج فوج کلوب نمازینی قیلدیلر رجال فارغ اولدقدن
صکره نسا طائفه‌سی قیلدیلر قلرندنصکره صبیان قیلدیلر و صلوة جنازه
سنده جماعتک امامی یوق ایدی همان صف صف طوروب هر کس کندو باشنه
قیلار ایدی بعده دفن اولنه‌جق موضعده اختلاف ایتدیلر حضرت ابو بکر دیدی که
سمعت رسول الله صلعم یقول ما هلک نبی قط الا یدفن حیث تقبض روحه
و حضرت علی دیدی که و انا ایضا سمعت پس ابو طلحه رسول اکرمک روحی قبض
اولندیغی دوشکک موضعنده قبر شریفنی قازدی اصح روایت بودر که قبر شریفنه

غسله

عباس و علی و قثم ابن العباس نزول ایتدیلر و قبر شریفنه طقوز عدد
کرپوچ وضع ایتدیلر و حال حیاتنده اوزرینه اورتوندیکی قطیفه نجرانیه
یی شقران الوب والله لا یلبسها احد بعدک دیه‌رک قبر شریفنه دوشه‌دی
ابن عساکر دیدی که حضرت بلال قبر شریفک باشی وجنده‌ن ابتدا ایدوب
بر قربه صو دوکدی و قبرک طوپراغنی بر قاریش مقداری زمیندن
یوقارو قالدروب اوزرینه سفید و سیاه خرده طاشلر دوزدیلر
علمای سیرک اختیار ایتدکلری اقوال بو مقامده کلنجه اجمالا بیان و بو محله ثبت اولندی
ان شاء الله تعالی ترجمهٔ احادیث بابنده دخی بعض فوائد ذکر اولنور
بو بابده اون درت حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا ابو عمار الحسین
بن حریث تصغیر ضیعف ایله‌در و قتیبة بن سعید و غیر واحد مشایخی قالوا
حدثنا سفیان بن عیینة عن الزهری عن انس بن مالک قال آخر نظرة نظرتها
الی رسول الله صلی الله علیه وسلم کشف الستارة سینک کسریله پرده معناسنه‌در
یوم الاثنین حنفی لفظ آخر رفعله مبتدا و کشف جمله‌سی خبری مسندینه
سدا اولوب یوم ظرفیه اوزرینه منصوبدر آخر نظرة نظرتها الی وجهه حین
کشف الستارة یوم الاثنین تقدیرنده‌در دیدی بعضیلر یوم رفعله مبتدادر

خبری وزمان آخر نظرة تقدیرنده در دیمکلو که نظرتها ده ضمیر مؤنث
لفظنه راجع اولوب نظرت نظرة قوتنده سنده اولمغله ضمیر مذکور مفعول مطلق
اولور مفعول به اولمز وبو وجه اوزره کشف جمله سی قد تقدیریله ماضی حال
اولور **فنظرت الیه وجهه کانه ورقة مصحف** قاموسده مثلثة المیم دیدی نووی
دیدی که مصحفده اوچ لغت وارد میمك ضمی وکسری وفتحی ایله لکن مشهور اولان
ضم وکسر ایدی **الناس خلف ابی بکر** جمله سی حالیه در یعنی انس دیدیکه بنم
رسول اکرمی آخر کوردوکم شول وقت ایدی که رسول اکرم اثنین کونی
عایشه نك قاپوسینك پرده سنی آچوب صحابه صباح نمازینی قیلورلر
ایکن انلره باقدی وبن رسول اکرمك مبارك یوزینه باقدیم کویا چهرهٔ
مبارکلری مصحف ورقی ایدی ناس ابو بکرك خلفنده اولدقلری حالده
**فاشار الیهم ان اتموا** ان لفظنده مابعدنه وصل اولندیغی ایچون نونی
مکسور ومضموم ایتمك جائزدر اَتِمُّوا اتمامدن ماخوذدر **وابو بکر یؤمهم**
یعنی رسول اکرم پرده یی آچدقده ناس اثناء صلوةده آکاه اولوب
زیاده سرورلرندن نمازلرینی قطع ایتمك مراد ایتدیلر رسول اکرم کرسی
مقامنده اولوب نمازی قطع ایلمك دیو اشارت ایتدی ابو بکر ناسه

امامت

امامت ایتدیکی حالده که ابو بکر محرابده ناسه ایلرو اولمغله رسول
اکرمك پرده یی آچدیغندن آکاه اولمدی یاخود اول دخی آکاه
اولدی دخی آکاه اولدی لکن امور دینده بغایت صاحب تمکین اولمغله
مقامنده ثابت اولدی دخی اولیه که سابقا بیان اولندی که بخاری
نك انسدن روایتنده ابو بکر دخی رسول اکرم مسجده چیقار ملاحظه
سیله محرابدن چکلدی پس بو مقامده انسدن صلاسی مذکور
اولمغله ثبات ایله اشاره ابو بکره دخی شامل اولمق اولیر ملاحظه اولنور دخی
الناس خلف ابی بکر لفظی ابو بکرك امامت ایتدکده صریح اولمغله وابو بکر یؤمهم
لفظی بو معنانی تصریح ایچون ذکر اولندی اولندی پس قطع صلوة مراد ایتمك
خصوصنده ابو بکر سائر ناسه مشارك وثبات ایله امرکا دخی شامل اولمق
انسب کورینور **والقی السجف** سینك کسری وفتحیله پرده معناسنه وبعضیلر
قاپو کبی مشقوق الوسط اولان پرده در دیدیلر **توفی من آخر ذلك الیوم**
بعض نسخه ده فی آخر واقع اولدی یعنی صحابه ثبات ایله امر ایتدکدن صکره پرده
یی القا ایتدی وحجره سنه کیردی اول کون یعنی یوم اثنین مذکورك آخرنده وفات ایتدی
سابقا بیان اولندیغی اوزره ارباب سیر رسول اکرم صحوهٔ کبری وقتنده وفات

اتدی دیو جزم اتدکلو نیحسن ثیه مذکور ظاهر هنا فی اولمغله عسقلانی ما بینلر
شو وجهله توفیق اتدی که آخرده فردهنا دن نصف ثانیسنه دخول ایتدیسی
درکه زوال وقتی در وضحی نك اشتدادی زواله مقدم واقع اولوب زواله
شمس محقق اولیجه مستتر اولور مرادی دیدی که محتملدر که رسولالله کورمك وفاتی
ضحوهٔ کبری ده واقع اولوب لکن عند الناس وفات ایتدیکی اخر یومده متحقق اوله
پس ثنانی مندفع اولور و دخی انس رسولالله کورمك مبارك یوزینی ورقهٔ
مصحفه تشبیه ایتدیکی حنفی دینیکی وزره هدایته و هندا جهتنده در لکن
ورق مصحف بیاض و رقیق ولمغله رسولالله کورمك بغایة ضعفی سبیله یوزی اکا
مشابه ایدی دیمك مناسب حالدر خطا اولنور ومطلق کاغدهٔ تسبیه تموز مصحف
کاغدینه تشبیه ایتدیکی رسولالله کورمك تعظیمی اشعار ایچوندر والله اعلم
الحدیث الثانی حدثنا حمید بن مسعدة میمك فتحی وسینك سکونی و عینك فتحیلهدر
البصری حدثنا سلیم تصغیر صیغه سیله در بن اخضر عن ابی عون عن ابراهیم عن الاسود
عن عائشة قالت کنت مسندة النبی صلی الله علیه وسلم سنادده فاعل ماخوذ اسم
مؤنث در الی صدری او داوینك شك ایچوندر قالت الی حجری حاءنك فتحی
و کسریله قوجاق معناسنه فدعا ام بطست لکن معناسنده در اصلنده طست ایدی سینك



تشدیدیله سین ثانیه یی تایه تبدیل ایتدیلر هذا جمعی طساس و طسوس و تصغیری طسیس
کلور مطرزی طست مؤنث و اعجمیه در که تعریب ایدوب طس دیدیلر دیدی پس لیبول فیه
ده اولان ضمیر مجرور مذکر معنا اعتباریله طسته راجع اولور لیبول فی الذی دعا به
تقدیرنده ثم بال فمات یعنی عایشه دیدی که بن رسولالله کوی صدریمه یاخود
آغوشیمه طایاندرمش ایدیم تبول ایتمك ایچون بیر لکن طلب ایتدی احضار ایتدیك
لکنه تبول ایله وقعا یاء دنیاده تخلی ایدوب دارفنایه وداع ایتدی و محتملدر که
لکن طلب ایدوب لکن کلنجه تبول ایتمزدن اول حضرت علینك قوجاغنه واروب
تبول ایتدکدن صکره علینك زانوسنه مبارك باشین وضع ایدوب وفات ایتمش اوله
نشکیم کلمهٔ ثم و حرف فا بو احتماله مؤید ملاحظه اولنور پس حاکم و ابن سعد عندنده
و ارد اسانید ایله کان فی حجر علی رضی لغفیل واردا ولان حدیثه منافی اولمز والله اعلم
الحدیث الثالث حدثنا قتیبة حدثنا اللیث عن ابن الهاد که اسمی یزید بن عبد الله بن اسامه
بن الهاددر عن موسی بن سرجس سین اولینك فتحی و رانك سکونی و جیمك فتحیله
غیر منصرفدر بعض نسخه ده جیمك کسریله ضبط اولندی که منصرفدر عن القاسم
بن محمد عن عائشة انها قالت رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم و هو بالموت ملتبس بالموت
تقدیرنده جمله سی حالیه در و عنده قدح حال متداخله در فیه ماء قدحك صفتیدر

وهو يدخل ادخالدن مأخوذ جمله دخی حالدر متداخلدر یده فی القدح ثم
یمسح وجهه بالماء یعنی عایشه دیدی که رسول اکرم موته مشغول اولدیغی حالده
کوردم که یاننده صو ایله مملو بر کاسه وکاسه یه مبارك الینی ادخال ایدر ولدیغی
حالده صکره مبارك یوزینی یاش الیله مسح ایدر ایدی ثم اغمی علیه صلی الله
علیه وسلم مرة فظنوا ان به ذات الجنب فلدوه لفظی برم عندمزده بولونان نسخه لرده یوقدر
لدوه دالك تشدیدیله لدودن مأخوذدر اغزك بر جانبنه وضع اولنان
دوایه لدود دیرلر و بوغازه دوکلن دوایه وجور دیرلر یعنی رسول اکرم
بر کره بیهوش اولدی مرض ذات الجنب ولمق ملاحظه سیله لدود ایتدیلر نقاشا
بو خصوصه متعلق اولان احوالی کوکی کبی تفصیل ولندی ثم یقول اللهم اعنی علی منکرات
الموت او قال علی سکرات الموت کلمه او راویدن شك ایجوندر یعنی
اعانتدن مأخوذ امر حاضردر منکرات شدایددر کما یجد سکرات سکره نك
جمعیدر که لغتده سرخوشلق دیمکدر که عقلك مغلوب بیتندن عبارتدر یعنی
صکره رسول اکرم دعا ایدوب دیر ایدی که یارب سن بکا شداید موته معاونت
ایدوب تسهیل ایله یاخود حین موتده اولان اضطراباته و بیهوشلقلره معاونت ایله
والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا حسن بن صباح باء موحده نك تشدیدیله

ده البزار دفعلا حسنك صفتیدر حدثنا مبشر بن اسمعیل عن عبد الرحمن
بن العلاء عن ابیه که علادر عن ابن عمر عن عایشة قالت لا اغبط باء موحده
نك کسریله غبطه دن مأخوذدر غیرت ایدرسك معناسنه احدا بهون موت
هون خفیف واسان معناسنه در بالموت الهین معناسنه بعد الذی رایت من
صعوبی بیاندر شدة موت رسول الله صلی الله علیه وسلم زیرا سهولت
موت امر ممدوح اولمش ایدی رسول اکرم سهولت موت ایله اکرام اولنمز ایدی
پس رسول اکرمك شدة موتنی کوردکده بیلدیم که سهولت موت غبطه والتمنی
لا یق دکلدر بلکه شدة موت سبب رفع درجات وتکفیر سیئاتدر خصوصا
رسول اکرم بیوردیکه ان اشد الناس بلاء الانبیاء ثم الامثل
فالامثل قال ابو عیسی مراد مصنفدر سألت ابا زرعة که مصنفك
مشایخندن بکا ریدر وبغایة رجال اهل حدیثی عالمدر من هذا فتحیلادر
عبد الرحمن بن العلاء هذا یعنی مصنف دیدی که شیخم ابو زرعه دن
سندده بو ردده مذکور اولان عبد الرحمن بن العلا کیمدر دیو سؤال ایتدم
زیرا رواة مابیننده عبد الرحمن بن العلا بر قاچ فرددر قال هو عبد الرحمن
بن العلاء بن اللجلاج ابو زرعه جوابنده دیدی که عبد الرحمن مذکوردر

ارحشو عبد اكرحمن والله اعلم الحديث الخامس حدثنا ابو كريب تصغيرصيغه سيله
محمد بن العلاء حدثنا ابو معاوية محمد بن خازم خا و زا معجمه ايله عن عبد الرحمن
بن ابي بكر هو ابن المليكي تصغير صيغه سيله عن ابن ابي مليكة تصغير صيغه سيله
عن عايشة قالت لما قبض رسول الله صلى الله عليه وسلم اختلفوا في دفنه
يعني عايشه ديديكه رسول اكرمك روح پرفتوحي قبض اولنديغي
وقتده دفني خصوصنده صحابه كرام اختلاف ايتديلر بعضي مسجدده
و بعضي بقيعده و بعضي جدى ابراهيم عليه السلام عندنده و بعضي مكه‌ده
دفن اولنسون ديديلر فقال ابو بكر رض سمعت من رسول الله صلى الله عليه وسلم
شيئا ما نسيته ابو بكر ديديكه بن رسول اكرمدن بر كلام
اشتدم كه حفظنده اهتمام ايتمكله خاطرمدن چيقمادي پس تيناطر وقيلي
اولكلامك بيانته شروع ايدوب ديديكه قال ما قبض الله نبيا الا في
الموضع الذي يحب ضمير مستكن لفظه جلاله و نبي يه راجع اولمق محتملدر ان
يدفن فيه مجهول صيغه سيله در ادفنوه همزه وصلك و فانك كسره‌لريله در
في موضع فراشه يعني رسول اكرم ديديكه حضرت الله تعالى بيغمبرلرده
بر بيغمبرك روحني قبض ايتمدي الا اول موضعده قبض ايلديكه

ا وح لفظي سويلدي احمد روايتنده ابو بكر رسول كرمك ياشيطرفندن
كلوب جبهه شريفه سني اوپدي و وانبياه ديدي و باشني قالدروب بر دخي
اوپدي و واصفياه ديدي و باشني ينه قالدروب بر دخي اوپدي و واخليلاه
ديدي ديو واقع اولدي ابن ابي شيبه روايتنده جبهه سنندن اوپوب
اغلايه راق بابي انت وامي طبت حيا ميتا ديدي ديو واقع اولدي مخفي
اولميه كه ابو بكر رض اضطراب و جزع و فزع ايتميوب صوت حزين ايله بكاسي
و لطف الله تعالى ايله ايتمه سي ثبات و تمكيننه مانع دكلدر نتكيم ابو بكرك ثباتي
و تمكيني عن قريب بيان اولنوب و ابقا احمالا بيان اولنمشدر والله اعلم الحديث
الثامن حدثنا بشر بن هلال الصواف البصري حدثنا جعفر بن سليمان عن ثابت
عن انس بن مالك قال لما كان اليوم الذي دخل فيه رسول الله صلى الله عليه وسلم
المدينة اضاء منها ضمير مجرور مدينه يه راجعدر و كلمه من ما بعدنده كل شيء
كلامنك بياني ايچون مقدم اولنمشدر يعني انس ديديكه اول كونده كه رسول اكرم
تشريف قدوملريله مدينه يي تشريفها بدعيه اولوب بقعه مشرفه يه داخل اولدي مدينه نك
هر جزء و قطعه سي حسي ايله يا خود معنوي ايله منور اولدي زيرا تشريف قدومي نور
هدايتي متضمن و اضواء ظلم و عدوانك دفعي حاويدر يا خود اضاءدن سكان

الحديث السادس حدثنا محمد بن بشار و عباس
العنبري سوار واوك تشديديله در م
بن عبد الله و غير واحد قالوا اخبرنا
يحيى بن سفيان الثوري عن موسى بن عايشه
عن عبيد الله بن ابي عبد الله عن ابن عباس
و عايشه ان ابا بكر قبل بانك تشديديله
تقبيلدن ماخوذدر كه تركيدر و بك دردر
النبي صلى الله عليه وسلم بعد ما مات يعني
ابن عباس و عايشه ديديلركه ابو بكر رسول
اكرمي ايكي كوزلرينك مابينندن يا خود
جبهه سنندن اوپدي رسول كرم
وفات ايتدكده صكره بخاري عدد ايتدكه
رسول اكرم عثمان بن مظعوني وفات ايتدكده
اغلايه رق اوپدي حتى مبارك كوزلري
ياشي عثمانك يوزينه اقدي پس حضرت ابو بكر
بو خصوصده دخي رسول اكرمه اقتدا ايتدي
والله اعلم الحديث السابع حدثنا نصر بن علي
الجهضمي جهضم اوزن بر بطن در حدثنا
مرحوم بن عبد العزيز العطار رفعله صفت
بعد صفتدر عن ابي عمران الجوني جيمك
فتحيله جون ازددن بر بطندر عن يزيد
بن بابنوس بابعده الف بعده با ساكنه
بعده نون مضمومه بعده واو ساكنه بعده سين
مهمله ايله در عن عايشه ان ابا بكر دخل على
النبي صلى الله عليه وسلم بعد وفاته فوضع فمه
بعض نسخه ده فاه واقع اولدي بين عينيه
ووضع يديه بين ساعديه وقال وانبياه
واصفياه واخليلاه اخرلرنده الف و الف هاء
سكت حالت وقفده الفلرظاهر اولسون ايچون
مزيده در وحال وصلده حذف اولنور و
الفلر مدصوته معين اولوب منذوبي ندادن تميز ايچون مزيده در نعو عايشه ديديكه تحقيق ابو بكر رسول وفات
ايتدكده ايچرو كيروب اغزيني رسول كرمك ايكي كوزلرينك مياننه و اللريني ايكي ساعدلري مياننه وضع ايدوب صوت
حزين ايله مذكور اولان

مدینه نك فرح تام وسرور درقلرندن كنایه مدینه شرف قدومی سببیله آهالی
مدینه خرم وشاد اولدیلر لكن كوجیه اعدادینك محزون اولمه لری محققدر
فاما انلر درجه اعتبار دن ساقطلردر بر دست مبارك سنك برود كیجه نك شوم طپنی دیدكه
ضمیر مجرور مدینه یه راجعدر لتلقین منها الاسد قولی كبی كل شیده تجرید وارددر پس بو
وجه اضاءت حسیه اولور حاصلی كلیسی حطور ایلدكی كلثم ملكوده مبالغه عظیمه
واردر كه كلمه من سببیه وكل شیدن مراد اجزاء مدینه دن خارج اشیا دریعنی
رسول كریم مدینه داخل اولدقده مدینه سببیله هر موجود مستنیر اولدی نفس
مدینه نك مستنیر اولمه سی بالطریق الاولی لازم كلور زیرا بر شیء كندو سنور
ایلدكجه غیری تنویر ایده مز پس فی المثل رسول اكرمك جمال با كمالی سببیله
مدینه نك ومدینه سببیله سائر اشیانك مستنیر اولمه سی شمسدن قمرك وقمردن
سائر اشیانك مستنیر اولمه سی كبیدر خذ هذا فلما كان الیوم مات فیه اظلم
منها كل شیء چونكه رسول اكرمك وفات ایتدیكی كون اولدی مدینه نك هر
شیء مظلم اولدی محو اولیه كه بو مقامده واقع اولان اضاءت واظلامدن
معنوی اولان اضاءت واظلام اراده قلنمق خصوصا برم ملاحظه ایتدیكمز جهت
انده یغایة مناسبدر ولله الموفق حمل معدم اودنیغطلیجی با استثناسنده در

ما نافیه

ما نافیه در نفضنا نفض دن ماخوذدر تحریك معناسنه تو كیدن سلكمك
وغبار سیلكه افشاندن ایله تعبیر اولنور ایدینا عن التراب كه مراد خاك
قبر شریفدر وانا همزه نك كسریله وجمله سی حالیه در لفی دفنه حتی انكرنا قلوبنا
نصب ایله در یعنی بز الكریمزی رسول اكرمك دفنی قیدنده اولدیغمز حالده
قبر شریفك خاكندن سلكمدی ایكن والكریمز قبرك خاكی ایله آلوده ایكن قلوبمزده
حاصل اولان حالاتی بیندا تمز اولدق زیرا رسول اكرم وفات ایدوب
ورسول اكرمك صحبتنده اولان حالت وحلاوت فوت اولمغله قلبلرمزده
اول بولونان صفا وذوقی بوله مز ایدك دردونلریمزه كرد ستوتی وسینه لریمزده
غم وحزن ساری اولمش ایدی ویخود بو حالتمز رسول اكرمك وفاتندن
حاصل اولان اظلامك ثمره سی در وبعضیلر دیدیلر كه رسول اكرمی دفن
ایدوب وجسد پاكنك اوزرینه خاك القا ایتمك خصوصنده قلوبمز
بو امره نجه رضا ویره جك دیو قلوبمزك فعلنی انكار ایدوب اتدكلری
رائی استحسان ایتمز ایدك والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا محمد بن حاتم حدثنا عامر
بن صالح عن هشام بن عروة عن ابیه كه عروه در عن عائشة قالت توفی رسول الله
صلی الله علیه وسلم یوم الاثنین یعنی عائشه دیدی كه رسول اكرم دوشنبه كونی وفات

اتدعا صحابا نقل عندنده بو معنا متفق علیه در نتکیم بیانی اولندی والله اعلم

حدثنا محمد بن عمر حدثنا سفیان بن عیینة عن جعفر بن محمد

که مراد جعفر صادق و محمد باقردر عن ابیه که باقردر قال قائل باقردر که تابعیدر

پس حدیث مرسل اولور قبض رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم الاثنين فمكث

ذلك اليوم وليلة الثلثاء ودفن من الليل يعنی محمد باقر دیدی که رسول اکرم دوشنبه کونی

وفات ایدوب اول کون و سه شنبه کیجه سی مکث ایتدی و چهارشنبه کیجه سی نصف اللیلده

دفن اولندی جامع الاصولده دُفِنَ لیلة الاربعاء وَسَطَ اللیل وقیل لیلة

الثلثاء وقیل یوم الثلثاء والاول اکثردر دیدی قال سفیان وقال غیره ضمیر مجرور

محمد باقره راجعدر وجمله ثانیه علی طریق الحکایه قول اولک مقولیدر یسمع

مجهول صیغه سیله در وجمله سی قول ثانینک مقولیدر صوت المساحی میمک

فتحی وحاء مهمله نک کسریله مسحاة نک جمعیدر که ترکیده کورک و فارسیده

یارو دیرلر صاحب نهایه میم زائده در زیرا سحودن ماخوذدر کشف وازاله

معناسنه دیدی من آخر اللیل یعنی سفیان دیدی که محمد باقردن غیریسی دیدی که

رسول اکرم دفن اولندیغی وقتده اوزرنیه تراب توکمک ایچون استعمال

اولنان کورکلرک صداسی کیجه آخرنده استماع اولنوردی مخفی اولمیه که کورکلک

صداسی

صداسی حال دفنده طوپراق توکر ایکن ظاهر اولور آخر لیلده استماع اولنمسی

اقتضا ایدر که دفن دخی آخر لیلده واقع اولمش اوله پس ظاهر بو قول

جامع الاصول روایتینه مخالف اولمغله نه وجهله توفیق ممکن اولور که وسط

لیلدن جوف لیل مراد اولوب لیلک هر جزئنه وسط اطلاق اولندی یوخسه

مراد نصف اللیل دکلدر پس بو توجیه اوزره آخر لیله وسط لیل اطلاقی صحیح اولور

یاخود کورکلر ایله نصف اللیلده تراب توکمکه شروع اولنوب آخر لیله دک

ممتد اولمغله کورک صداسی استماع اولنمق آخر لیلده واقع اولدی زیرا اواخر

لیلده هوا متموج صعوتی زیاده اولمغله استماع صدایه آخر لیل

مناسب مالی خطه اولنور معلوم اوله که میتک تجهیز و تکفین و دفنی عجله اوزره

مستحبدر مکر فجاة وفات ایلیه زیرا بو صورتده موتی متعین اولنجیه

تاخیر اولنمق لازمدر و رسول اکرم اهل بیتنه دیدی که اخروا دفن میتهم

عجلوا دفن میتکم ولا تؤخروه دیو بویورمشلر ایکن رسول اکرمک دفنی

تاخیر اولندیغنک حکمتنده علما دیدیلر که رسول اکرمک وفاتی وقتنده

موجود اولان خلق امتی و رسول اکرمدن غیری پیغمبر کورمامشلر ایدی بو مصیبت

عظیم و بو داهیه کبری واقعه اولدقده هر بیرینه بر کونه تلاش و اضطراب دوشدی

خصوصا وفاتنده اختلاف ایتدیلر مع هذا کفا ذلك هجوم حی احتمالی غالب ویهر خلاف فتنه
اختلاف وهیرا ولمغله اهم مهمات اولان بیعت خصوصنه مشغول اولدیلر
زیرا بوبابده مخالفتنه یا عث اوله جق متعین وواقع اولان امر لرینه
رجعت اولنه جق بر کمسنه اتخاذی واجب اولدیغی متبین در لهذا اول
کون حضرت ابو بکردن بیعت وایرته سی کون بیعت ایتدیلر وصکره یوم
مهمی اتمامدن فارغ اولوب رسول اکرمك تجهیز وتکفین ودفننه شروع ایتدیلر
وبو خصوصده دخی حضرت صدیقك ذاتی اوزره تمشیت ایتدیلر والله اعلم
الحدیث الحادی عشر حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا عبد العزیز بن محمد عن شریك
بن عبد الله بن ابی نَمِرٍ نونك فتحی ومیمك کسریله در عن ابی سلمة بن عبد الرحمن
بن عوف قال توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم یوم الاثنین ودفن یوم الثلثاء
یعنی ابو سلمه دیدی که رسول اکرم دوشنبه کونی وفات ایدوب ثلثا کونی دفن
اولندی قال ابو عیسی هذا حدیث غریب مصنف بو حدیث غریبدر دیدیکی مشهور وقوله
سابقا بیان اولنان درخی بعضیلر شریك بن عبد الله سهو ایتدی دیدیلر وبعضیلر
اثنیا دفنه شروع سه شنبه کونی ودفندن فراغ چهارشنبه کیجه سی واقع اولدی
دیو توفیق ایتدیلر والله اعلم الحدیث الثانی عشر حدثنا نصر بن علی الجهضمی

حدثنا



حدثنا عبد الله بن داود قال حدثنا سلمة بن نُبَیط تصغیر صیغه سیله در
اُخبرنا مجهول صیغه سیله در عن نُعیم بن ابی هند عن نُبَیط بن شَرِیط
شین معجمه نك فتحیله اشجعی وکوفی وصحابی صغیر در ابو سلمه کنیه سیدر
جوزی دیدی که شریط شینك فتحیله در وضمی غلطدر عن سالم بن عُبَید
وکانت له صُحبة که ابن حجر دیدیکی اوزره اهل صفه دندر قال سالم
اُغمی مجهول صیغه سیله در اغمی علی المریض دیرلر عقلی مغلوب ولدیکه کویا مرض
عقلنی ستر ایتدی علی رسول الله صلی الله علیه وسلم فی مرضه فافاق
یعنی سالم دیدی که رسول اکرم مرض موتنده بیهوش ولمش ایدی افاقت بولوب
اولکی حالنه عودت ایلدی معلوم اوله که حدیث مذکوردن انبیایه اغما
طاری اولمق جائز ایدیکی استنباط اولنور زیرا اغما امراضدن بیر مرض
وانواع ابتلادن بیر نوع در لکن جنون نقیصه عظیمه اولمغله انبیایه عارض
اولمز وجنون انبیانك مرتبه سنه لایق دکلدر سبکی دیدی که رسول اکرمك
اغماسی غیر یلرك اغماسی کبی دکلدر زیرا انك اغماسی فقط حواس ظاهره
سنی ستر ایدر قلبنی وحواس باطنه سنی ستر ایتمز لکن جنون قلیل وکثیری
نقیصه اولمغله انبیا حقنده ممتنع در وقرآن عظیمده مواضع متعدده ده

انبیاده نبی اولمدیغی کبی عمایی دخی جنونه الحاق ایدوب هر کز انبیادن
بو ینچه اعمی اولمدی دیدی و حضرت شعیب ضریر ایدی دیدیکلری ثابت دکلدر
و حضرت یعقوبک کوجه کوزلرنده پرده حاصل اولمش ایدی لکن زائل
اولدی دیدی فقال علیه السلام حضرت الصلوة استفهام متعلقدر و مراد صلوة
عشا آخیره‌در نته کیم مرات بخاریده نقل ایتدی یعنی رسول اکرم اغمادن افاقت
بولدقده نمازک وقتی کلدیمی دیدی فقالوا نعم جوابنده کلدی یا رسول الله
دیدیلر فقال علیه السلام مروا بیمک ورا مخففه‌نک ضمه‌سیله امردر مأخوذ حاضر
جمعیدر بلالا فلیؤذن ذالک تشدیدیله تأذیندن مأخوذ امر غائبدر
و بو معناده اذاندن اذان معهود و اقامه مراد اولمق محتملدر ومروا ابابکر
فلیصل للناس اولوبده شک ایچوندر قال بالناس پس رسول اکرم دیدی
که بلاله سویله‌یک اذان اوقوسون و ابوبکره سویله‌یک ناس ایچون نماز
قیلوب امامت ایتسون یاخود ناس ایله جماعت قیلسون اصول مصححه‌ده فلیؤذن
لفظی ذالک تشدیدیله ضبط اولندی و بعض نسخه‌ده همزه‌نک سکونی و ذالک
تخفیفیله ضبط اولندی که مشددا فلیدع و مخففا فلیعلم معناسنه‌در ثم اغمی علیه
فافاق فقال مروا بلالا فلیؤذن و مروا ابابکر فلیصل بالناس یعنی رسول

اکرم

اکرم کلام مذکوری تکلم ایتدکدن صکره ینه بیهوش اولوب بر عقبه افاقت بولوب
کلام مذکوری ینه تکلم ایتدی فقالت عائشة ان رجل اسیف اسفدن
مأخوذ فعیل بمعنی فاعلدر جوهری دیدی که الاسف اشد الحزن والاسیف والاسوف
السریع الحزن الرقیق القلب اذا قام ذلک المقام یبکی بعض نسخه‌ده یبکی واقع
اولدی فلا یستطیع فلو امرت غیره کلمهٔ لو تمنی ایچون اولورسه جوابه اقتضا ایتمز
واکر شرط ایچون اولورسه جوابی محذوفدر لکان احسن تقدیرنده اولور یعنی عائشه
رسول اکرمک بو کلامنی استماع ایتدکده دیدی که یا رسول الله بنم پدرم رقت
قلب صاحبی بر کسنه‌در اول مقامه طوردقده سیزک فراقکزدن [illegible] ملاحظه
ایدوب اغلار دوام ایتمه یاخود قرائت قرائته قادر اولمز کاشکی بو خصوصی بندن غیری
کمسنه‌یه سپارش بیوره ایدیکز یاخود بندن غیری کمسنه‌یه سپارش بیورسکز
مناسب اولور ایدی قال سالم ثم اغمی علیه فافاق فقال مروا بلالا فلیؤذن
ومروا ابابکر فلیصل بالناس فانکن صواحب صاحبه‌نک جمعیدر او ویاشک
ایچوندر صواحبات صواحبک جمعی‌در پس جمع الجمع قیلنمش اولور یوسف
اصول معتمده‌ده علیه السلام لفظی مذکور اولمدی پس کلمات مدرجه قبیلندن
اولور حاصل معنا بودر که سالم بن عبید دیدی که رسول اکرم کلام عائشه‌یی استماع

صکره ینه بیهوش اولوب جد عقب افاقت بولدی و دیدیکه بلاله سویلك اذان اوقوسون
وابوبکره سویلك ناس ایله جماعت اولسون یا عایشه بو خصوصده سنك کلامکی
قبول اتمم زیرا سز زلیخا کبی سز نکره اولان معنانك خلافنی اظهار ایدیك
نتکیم سابقا بیان اولندیکه زلیخا خواتین مصری دعوت ایتدکده اظهار ایتدیکی
معنا خواتینه اکرام ویردوکنده اضمار ایتدیکی معنا یوسفی خواتین مصره ضیافت
بهانه سیله کوستروب زلیخانی محبت یوسف ایله طعن ایدن خواتینی الزام ایدوب
بو بابده عذرنی قبول ایده لر ملاحظه سی ایدی بو بابده عذرنی قبول عایشه
نك دخی اظهار ایتدیکی معنا ابوبکرك رقت قلبی اولمغله محرابه کچدکده کثرة
بکادن امامته قادر اوله مز و قرائتی خلقه استماع ایتدیره مز دیو ابنا ماتندن
صرف ویردوکنده اضمار ایتدیکی معنا بو ایدیکه ناس ابوبکری اول مقامده
کوروب تشأم ایتمسونلر دیو مرادی ابوبکری اول مقامده قائم اولمقدن صرف
ایتمك ایدی نتکیم بخاری عایشه دن نقل ایتدیکه رسول اکرمه بو بابده چوق
مراجعتمه سبب بو ایدیکه بنم خاطریمه بویله خطور ایدر ایدیکه رسول اکرمك
مقامنه هر کیم قائم اولورسه انی خلق سومزلر و انکله تشأم ایدرلر مرادم بو ایدیکه
اول مقامده ناسك زیاده شومی قائم اوله و ایستمه دیم که بابام ایله تشأم ایتمیه

مخی وایکه

مخی وایکه انکن خطابی اکرچه جمع صیغه سیله مذکوردر لکن بو توجیه اوزره مخاطب
فقط عایشه اولور کذلك صواحب دخی اکرچه جمعدر لکن مقصود فقط زلیخادر
لکن اولیر اولنردکه صواحبات یوسفدن مراد خواتین مصردر که زلیخایه ظاهر
عشق یوسف ایله طعن تشنیع ایدوب جد ویرنلرنده اطما ایتدکلری معنا بو بهانه
ایله یوسفك جمالنی مثالنی کورمك ایدی لهذا نظم کریمده خواتین معهوده
نك طعن و تشنیعلرینه مکر اطلاق اولندی فلما سمعت بمکرهن دیو بیورلدی
وانکن خطابی فقط عایشه یه متوجه دکلدر بلکه عایشه و عایشه مثللو نسوانه
در یعنی ای کروه زنان سزلر ناقصات العقولسینوز دو نکزده مضمر اولان
معنانك خلافنی اظهار ایدرسز نتکیم خواتین مصر دخی بویله ایتدیلر مدعی
خطاب بو نظم کریمده عزیز مصردن حکایت اولنان انه من کیدکن ان کیدکن
عظیم قولنده واقع اولان خطاب قبیلندن اولور زیرا بو کلام اکرچه زلیخا
مواجهه سنده واقع اولدی لکن مراد عامه نسادر ضد هذا قال سالم
فَأَمَرَ بِلَالًا فَأَذَّنَ وَأَمَرَ أَبَا بَكْرٍ فَصَلَّى بِالنَّاسِ موضعین ده امر مجهول
صیغه سیله در یعنی پس رسول اکرم امری اوزره بلاله سویلدیلر اذان
اوقودی وابوبکره سویلدیلر ناس ایله نماز قیلدی ذمیاطی دیدیکه

ابوبکرك ناس ایله قیلدیغی اوله یدی صلوة کامله ایدی ثم ان رسول الله
صلی الله علیه وسلم وجد خفة فقال انظروا بعض نسخه‌ده لی لفظی زیاده
قیلندی من یتکئ علیه فجاءت بریرة ورجل آخر فاتکأ علیهما یعنی صکره تحقیق
رسول اکرم مرضنده بیر آز خفت بولوب نمازه چیقمق مراد ایلدی وحدیثک
باقیسی نیم ایچون طایانه جق کمسنه بولوك حتی طایانوب نمازه چیقه‌یم بریره
وبر کمسنه دخی کلدیلر فاتکأ علیهما پس رسول اکرم بو ایکی کمسنه‌نك اوزرینه
طایاندی وحجره‌دن طاشره چیقمغه توجه ایتدی معلوم اوله که بریره عایشه‌نك
آزادلو جاریه‌سیدر وهذا دیدیکه بریره حجره‌نك قپوسندن کوتوروب
قپودن صحابه محرابه ایصال ایتدیلر ورجل آخردن مراد میرك نوبه دردیدی
نونك ضمی وبانك موحده ایله ورادن مراد [illegible] دردیلر وهم ایتدی [illegible] ورجل آخر
قولنه مخالفدر ابن حجر ابن حبانك بریرة ونوبة قولنده واقع اولان نوبه لفظی
بضم مسکوبه دیو تصحیح ایتدکده صکره اتدامه دیدی وبعضلر زیاده رسول
اکرمك اتکا ایتدیکی کمسنه مذکورلردن غیری کمسنه‌لر ایدی دیو واقع اولدی
امدی جائزدر که بعضی مبارك الندن طوب وبعضی نوبت ایله اتکا اولنه‌لر
شاید عبابیدر اولنه اتکایه صالح اولیوب اللرندن یا بیشه وساتولری مناوبه

طوبتیلا

طوبتیلا قولتوغنه کیره‌لر پس روایتلر ما بیننده اولان تخالف مندفع اولور
فلما رآه ابوبکر ذهب شرع یاخود قصد معناسنه لینکص کافك ضمی
وکسری جائزدر ونظم کریمده علی اعقابهم تنکصون قولی شریفنده قراء
سبعه کافك کسریله قرائت ایتدیلر نکص دن ماخوذدر تأخر یعنی آردینه
چکلمك معناسنه فأومأ همزه ایله ایماء دن ماخوذدر اشارت معناسنه الیه
ان اثبت مکانه حتی قضی ابوبکر صلاته ثباتك غایتی حتی ضمیر موقعنده
ظاهر ذکر اولندیغی مرجع ضمیرده التباسی دفع وابوبکرك اول وقتده
صلوةده ناسه امام اولدیغینی اشعار ایچوندر یعنی چونکه ابوبکر رسول
اکرمك حجره‌دن چیقوب کندو طرفنه متوجه اولدیغینی کوروب طوردیغی
مقامندن آردینه چکلمك ایسته‌دی پس رسول اکرم مکانکده ثابت اول
وحرکت ایتمه دیو اشارت ایتدی ابوبکر دخی ثابت اولوب نمازینی تمام ایلدی
بعضا بیاننده اولندیغی وجه اوزره رسول اکرم بو دفعه حجره‌دن چیقدقده ابوبکره
اقتدا ایتمیوب ینه حجره‌یه رجوع ایتدی وابوبکره اقتدا ایتدی دیو وارد
اولان روایت دفعه اولیده ایدی ثم ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قبض
فقال عمر والله لا اسمع احدا یذکر ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قبض الا

ضربته بسيفي هذا والله اني لارجوا ان يقطع ايدي رجال وارجلهم بعدما

تفصیل اولندیکه رسول اکرم وفات ایتدیکی اوزره وقتده حضرت ابوبکر

نادرده ذوجه سی خانه سنده کمکله حاضر بولنمدی وحضرت عمر شمشیرینی غلافندن

چیقاروب دیدیکه والله رسول اکرم وفات ایتدی کلامنی بر فرددن

اشیدیرسهم کیم بو سوزی سویلر ایسه انی شو الیمده اولان شمشیر ایله

ضرب ایدرم زیرا محمد وفات ایتمدی امیدم بودرکه رسول اکرم منافقین

ومرتدین دن نیجه کسنه لرک اللرینی وایاقلرینی قطع ایده قال سالم وکان الناس

مرحوب جدا امیین امی نک جمعیدر منسوب الی الام معناسنه کتابه وقراءة ودراسة

تعلم ایتمین کسنه دن کنایه در اول طفل تشبیه اولنمشدرکه والده سی بطننده

چیقوب اصلا بر نسنه ادراک ایتمیه بعضیلر منسوب الی ام القری معناسنه

درکه مراد مکه در زیرا اهل مکه اشیاء مذکوره یی عالم اولمقله مشهور اولدقلری

ایچون مکه یه نسبت اولنمشدر بعضیلر خطابی منسوب الی الرقة العرب معتادیدر دیدی

زیرا اکثر عرب اشیاء معهوده یه عالم دکلدر لم یکن فیهم نبي قبله فامسک الناس

حاصل معنا سالم رسول اکرمک وفات وعدم وفاتی حقنده ناسک اختلافنک

سببنی بیان صددنده دیدیکه میانه ناسده قراءة وکتابة صاحبی کسنه لر بغایت

نادر

نادر اولمغله انبیا وفات ایدرلرمی اموات اولورمی وحالا دیقابه نه کیفیت ایله انتقال

ایدرلر ایدیکنی کتابلردن اخذ واستنباط ایتمشلر ایدی وبر رسول اکرمدن اول

مابینلرنده بیغمبر یوق ایدیکه انک وفاتنی مشاهده ایتمکله رسول اکرمک

دخی وفاتنی اکا قیاس ایده لر لهذا اکثر ناس رسول اکرم وفات ایتدی دیمکه

جرئت ایده میوب بو سوزی سویلیکدن نفسلرینی امساک ومنع ایتدیلر

وضرار قال الشیخ قالوا وناس بکا دیدیلرکه یا سالم انطلق الی صاحب رسول الله صلی الله علیه وسلم

فادعه یا سالم رسول اکرمک مصاحبی ویار غاری یعنی حضرت ابوبکره وار وبنی

دعوت ایله دیدیلر فاتیت ابابکر وهو فی المسجد فاتیته ابکی دهشا الک فتحی وهانک

کسری ایله دهشت دن مأخوذ صفت مشبهه در مدهوش وحیران معناسنه یعنی بن

اول رتبه متحیر اغلر ایدیکم حالده ابوبکره کلدیم ابوبکر عالی مسجدنده

صلوة ظهر قیلار ایدی ولما رانی حالده بکری ویحیری اولدیغم حالده یانینه واردم

فلما رانی قال اقبض رسول الله صلی الله علیه وسلم اکثر نسخه ده وقال واو ایله واقع اولمشدرکه

جمله سی حالیه یا اعتراضیه اولوب جواب لما قلت جمله سی اولور وبعض نسخه ده واو

اولمیوب قال جمله سی لمانک جوابی اولور ان عمر یقول لا اسمع احدا یذکر ان رسول

الله صلی الله علیه وسلم قبض الا ضربته بسیفی هذا چون ابوبکر بنم حیرت ودهشتم کوردی

ودیدی که یا سالم رسول اکرم وفات می ایتدی بن دیدم که یا صاحب رسول الله عمر
سل سیفا ایدوب دیدی که هر کیم بن فرددن رسول اکرم وفات ایتدی سوزنی
اشیدیرم اشو سیفله انی ضرب ایدرم فقال الیّ انطلق فانطلقت معه
پس ابوبکره کیت دیو امر ایتدی بن دخی انکله بیله کیتدم روایت اخری ده واقع
اولدی که سالم بو خبر موحشی ابوبکره تبلیغ ایتدکده بو خبری تحقیق ایچون غلامنی
کوندردی غلام کلوب خلقدن رسول اکرمک وفاتی خبرین اشیدوب ابوبکر
حضورینه واردی واشتدیکی خبری سویلدی ابوبکر دخی علی الفور
سوار اولوب وا محمداه وا انقطاع ظهراه دیه رك واغلایه رق مسجد
رسول اللهه کلدی فجاء هو والناس قد دخلوا علی رسول الله صلی الله علیه وسلم
فقال ایها الناس افرجوا لی افرجوا افراج دن مأخوذدر که ترکیده یول آچمق وفارسیده
راه دادن ایله تعبیر اولنور فافرجوا له فجاء حتی اکبّ اکباب دن مأخوذدر سقوط
معناسنه علیه وبعض نسخه ده وخرّ علی ساعده لفظی زیاده قیلندی ومسّه مسّ دن
مأخوذدر ترکیده یاپشمق معناسنه لکن بو مقامده اوپمک معناسنه اولور یعنی سائر
روایتی تأیید ایدر حاصل معنا ابوبکر سنح نام مسکننده که عوالی مدینه ده
بیدر موضعنده ایدی کلدی ناس رسول اکرمک یاننه جمع اولمشلردی



حالده ایها الناس بکا یول ویریك دیدی ناس دخی ابوبکره یول ویردیلر ابوبکر
رسول اکرمک یاننه واروب اوزرینه دوشدی وتقبیل ایتدی اولدیعنی
اوزرده رسول اکرمی وفات ایتدی فقال ثم قرأ هذه الآیة انّك میّت وانّهم میّتون یعنی
ابوبکر بو کلامی قراءت ایتدی یعنی مخبر صادق یا محمد نظم کریم فرقانده
سنك وسنك دشمنلرینك وفات ایدوب روز قیامتده حضور رب
العالمینده مخاصمه ایده جککزدن خبر ویرمشدی لقد صدق من نطق ثم قالوا
یا صاحب رسول الله اقبض رسول الله صلی الله علیه وسلم قال نعم فعلموا ان
مثقله دن مخففدر انه تقدیرنده قد صدق یعنی صکره ناس ابوبکره
دیدیلر که یا صاحب رسول الله رسول اکرم وفات ایتدیمی ابوبکر جوابنده دیدی
که نعم وفات ایتدی وبیلدیلر ناسك رسول اکرمك وفاتنده وعدم وفاتی حقنده
اولان شبهه لری مندفع اولدی زیرا ابوبکرك مدة العمر یالان سویلمدیکنی بیلورلر
ایدی قالوا یا صاحب رسول الله ایصلّی غائب مجهول صیغه سیله در بعض نسخه ده
انصلّی متکلم مع الغیر صیغه سیله واقع اولدی علی رسول الله صلی الله علیه وسلم قال نعم
ودخی ناس دیدیلر که یا صاحب رسول الله رسول اکرم اوزرینه نماز قلینورمی ابوبکر
دیدی که نعم قلینور قالوا وکیف ناس دیدیلر که رسول اکرم اوزرینه نمازنه کیفیت ایله

قیلنور قال یدخل قوم فیکبرون ویدعون ویصلون ثم یخرجون ثم یدخل قوم
فیکبرون ویصلون ویدعون ثم یخرجون حتی یدخل الناس ابو بکر
دیدی که شو کیفیتله قیلنور که اولا بر جماعت کیروب تکبیر ایدرلر و دعا
ایدوب رسول اکرمه صلوات کتوررلر صکره جماعت اولی چیقوب بر جماعت
دخی کیررلر انلر دخی کالاول تکبیر و صلوات و دعا ایدرلر صکره
جماعت ثانیه چیقوب بو اسلوب اوزره جمیع ناس نمازینی کیفیت مذکوره
ایله قیلارلر مخفی اولمیه که کلمه او مطلقا جمع ایچوندر زیرا صلوات دعادن
مقدمدر و تکبیر اولده صکره تسبیح واقع اولمغله انی ذکر ایتدی
قالوا یا صاحب رسول الله ایدفن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال نعم
و ناس دیدیلر که رسول اکرم دفن اولنورمی یوخسه انبیا احیا اولدقلرینه بناء
تعفن و تغیر احتمالی اولمغله وجه ارض اوزره طوررمی ابو بکر جواب ویردی
که نعم دفن اولنور زیرا سائر انبیاده دخی دفن اولنمق عادتدر قال الله تعالی
منها خلقناکم وفیها نعیدکم ومنها نخرجکم تارة اخری قالوا این ناس دیدیلر که
قنغی مکانده دفن اولنور قال فی المکان الذی قبض الله فیه روحه فان الله
لم یقبض روحه الا فی مکان طیب ابو بکر جوابنده دیدی رسول اکرمک الله

دفن اولنور که حضرت الله انده انک روحنی قبض ایتدی زیرا حضرت الله رسول اکرمک
روح پرفتوحنی قبض ایتمدی الا مکان طیبده یعنی رسول اکرم انده دفن اولنمغی
سودیکی مکانده قبض ایلدی و سابقا حضرت ابو بکردن روایت اولندی که
رسول اکرم دیدی که ما هلک نبی قط الا یدفن حیث یقبض روحه فعلموا ان
قد صدقه پس ناس بیلدیلر که ابو بکر تحقیق راست و درست سویلدی
ثم امرهم ان یغسله بنو ابیه صکره ابو بکر امر ایتدی که رسول اکرمی باباسی طرفندن
اولان اقرباسی غسل ایلسون دیو بزار و بیهقی روایت ایتدیلر که رسول اکرم حضرت
علی یه خطاب ایدوب دیدی که یا علی لا یغسلنی الا انت فانه لا یری احد عورتی
الا طمست عیناه لهذا حضرت غسل ایدوب عباس و اوغللری فضل و قثم و
اسامة بن زید و صالح جبشی که شقران دیمکله مشهوردر رسول اکرمک غلامی
در که عبد الرحمن بن عوف هبه ایتمش ایدی بونلر حضرت علی یه معاونت ایتدیلر
امدی اقربا مذکوردن کندولری غسله مباشرت ایتمکله امر اولنمقدن سائرلرک
معاونتدن منع اولنمه سی لازم کلمز زیرا اسامه و شقران اقربا مذکوردن
دکلدر ابن الجوزی جعفر بن محمددن روایت ایتدی که علی رسول اکرمی غسل
ایدر ایکن مبارک کوزلرینک چوقورنده مجتمع اولان صوبی اغزیله الوب

ایجاب ایدی مخفی اولمیه که بعض شیعه مابیننده مشهور اولدی که حضرت علی بلا امر بوکی
ایجاد ایلدکده صکره اخو عمر نیه دارك ییقیلوه قیلو قمدی یس یتو فر قمق علیکم بسنتی
وسنة الخلفاء الراشدین بعدی من بیننا شرعی منطوقی اوزره سنت دردیلر
حضرت علی یه بو کلام افترادر زیرا حضرت علی شاربلرینی قص ایتدیکی ثابت اولمدی عنده
ماعدا امر عادی سبیلنة منصوصه یه مخالفت ایتمیه جکی بدیهیدر وما مر بودی
شرح اتدکده صکره شاربلری قصر اولنجق مرتبه اوزاتمش اولدیغی صورتده
غیر بلوغا کافی قیاس بو وجهله مناسب دکلدر و سنة اتباع اتدکلری تقدیر جه
رسول اکرمك وسائر خلفا و صحابه نك سنتلرینه اتباع ایدوب شاربلری
قص ایلمك صواب ایدی نووی دیدی که حضرت علی رسول اکرمی غسل ایدر
ایکن کوزلرینك چوقورنده مجتمع اولان صوینی ایچدی و انك بو کتی ایله علوم
اولین و اخرینه وارث اولدی دیو واقع اولان روایت صحیح دکلدر والله اعلم
واجتمع المهاجرون کلمه سی مطلق جمع ایچوندر زیرا بو اجتماع رسول اکرمك
دفنندن اول اولدیغی طریق تحقیق اتدی یتشاورون جمله سی حالیه در فقالوا
انطلق خطاب حضرت ابو بکره در بنا با تعدیه یا مصاحبت ایچوندر الی
اخواننا الانصار ندخلهم ایله امرك جوابی در معنا فی هذا الامر کسیعرف خالد قیدر

فقالت

فقالت الانصار منا امیر ومنکم امیر حاصل معنا زمان نبوتك انقراضندن
صکره صحابه کرام اتفاق اتدیلر که نصب امام واجبات احکامدن در بلکه اهم
مهماتندندر دیو رسول اکرمك دفنندن اول بو خصوصه متشغول اولدیلر
چونکه رسول اکرم وفات اتدی حضرت ابو بکر ناسه خطبه اوقویوب دیدی که
ایها الناس من کان یعبد محمداً فان محمداً قد مات ومن کان یعبد الله فان الله
حی لا یموت ولا بد لهذا الامر ممن یقوم به فانظروا وهاتوا آرائکم
پس ناس صدقت یا صاحب رسول الله دیدیلر و مهاجرین مشاوره اتدکلری
حالده جمع اولدیلر و ابو بکره دیدیلر که یا ابا بکر بزی اخوانمز اولان
انصاره کوندر واروب انلری دخی بزم ایله بیله نصب خلیفه خصوصنه ادخال
ایده لیم که انلر دخی بو بابده بزم ایله بولونسونلر خصوصا حضرت عمر دیدی که بو امرده
انصار بزم ایله بیله بولونمق مناسبدر زیرا انلر بزم ایله بولونمزلر ایسه جائزدر
که کندو مابینلرنده بزدن غیری کمسنه دن بیعت ایدوب فساد موجب اوله
پس اکثر مهاجرین انصار جانبنه توجه اتدیلر و انصار دخی سقیفه بنی ساعده
ده جمع اولوب بو خصوصی سویلشورلر ایدی چونکه مهاجرین انصارك یاننه
واردیلر امر خلافته متعلق کلام سویلدیلر انصار دیدیلر که ای مهاجرین

سیزك ما بینکوزه سزدن و بیزیم ما بینمزه بیزدن بیر امیر نصب اولنسون
فقام عمر بن الخطاب فقال من له مثل هذه الثلاث پس حضرت عمر انصارك بو كلامنی استماع
اتدکده دیدی که ای حضار مجلس انصار ایله سو بلینسه لیم ایچیکوزده کیم وار در که
قضیهٔ واحده ده اناك حقنده بو اوچ فضیلت وارد اولمش اوله سائر
فضائل و غیری شمایلندن قطع نظر پس حضرت عمر استینافا بیانی طوتیغی ایله فضائل
ثلاثه نك بیاننه شروع ایدوب دیدی که اولا حضرت الله نظم کریمنده ثانی
اثنین اذ هما فی الغار و ثانیا اذ یقول لصاحبه و ثالثا لا تحزن ان الله معنا
دیو بیورور عز هما ایده مذکوره ده بیان اولنان ایکی کسنه کیملردر بیلورمیسنز
و انلرك علو شان و رفعت منزلتلرن فهم ایدرمیسنز پس کلمهٔ استفهام
تعظیم ایچون اولور حاصلی ابو بکردن غیری خلافته مستحق کیم واردر قال سالم
ثم بسط عمر یده فبایعه یعنی سالم دیدی که حضرت عمر الینی اوزاتدی و حضرت
ابو بکردن بیعت اتدی و بایعه الناس بیعة حسنة و سائر ناس دخی طیب خاطر
و رغبت تامه جمیلة وجه لایق اوزره حضرت ابو بکردن بیعت اتدیلر روایت
اولندی که حضرت ابو بکر تواضع و هضم نفس جهتندن حضرت عمره دیدی که
یا عمر الیکی کتور سنده بیعت ایده یم حضرت عمر دیدی که یوق یوق سن بندن



افضل سین حضرت ابو بکر دیدی که یوق یوق سن بندن اقوی سین بو كلامك ما بیننده
بیر ایکی کره مکرر اولدقده حضرت عمر دیدی که قوتلك مع فضلك یعنی بنم قوتم
سنك قوتکه تابعدر با خصوص سنك فضلك بندن زیاده در حضرت
عمر بو کلام ایله حضرت ابو بکرك امیر و کندونك وزیر و مشیر اولمسنه اشارة
اتدی ابو اسحق زهریدن انسدن روایت اتدی که چون حضرت ابو بکر
سقیفهٔ مزبوره ده بیعت اولندی ایرته سی کون منبره چیقوب اوتوردی
و حضرت عمر اياغ اوزرینه قالقوب حضرت الله حمد و ثنا اتدکدن صکره
دیدی که ایها الناس بیلمش اولورك که حضرت مالك الملك جل شانه سزك
امورکزی سزك خیرلوکزه و رسول اکرمك مصاحبی و یار غاری اولان
کسنه یه تفویض اتدی جمله کز قالقوب انکه بیعت ایدك پس ناس فوج فوج
و چوق چوق قالقوب بیعة عامه ایله بیعت اتدیلر و حضرت ابو بکر دخی اياغ
اوزرینه قالقوب حضرت الله حمد و ثنا اتدکدن صکره دیدی که اما بعد
ایها الناس معلومکز اولسون که بن سزك اوزریکزه والی نصب اولندم
اگرچه بن سیزدن خیرلو دکلم اگر بندن عمل حسن صدور ایدر ایسه بکا معین اولك
و اگر عمل سیئ ظهور ایدر ایسه بنی اگاه ایدیك زیرا صدق امانت و کذب

خيانت ايدر و سزك ضعيفكز بنم عندمده قوی در ان شاء الله تعالی انك

حقنی احقاق خصوصنده مساحه ايتم و سزك قويكز بنم عندمده ضعيف

در ان شاء الله تعالی مظلومك حقنی اندن الورم بنده تكاسل ايتم فی

سبيل الله و رسوله هر كز جهادی كمسنه ترك ايتمسون واكر بن معاذ

الله حضرت الله و رسولنه عاصی اولورسم سيز بكا اطاعت ايلمك قوموا

الى صلوتكم رحمكم الله ديو بكلامنه حسن ختام ويردی والله اعلم الحديث

الثالث عشر حدثنا نصر بن علی حدثنا عبد الله بن الزبير شيخ باهلی

هانك كسريله بر قبيله يه نسبت در قديم بصری حدثنا ثابت البنانی بانك

ضميله در عن انس بن مالك قال لما وجد رسول الله صلى الله عليه وسلم من كرب الموت ما وجد

من تبعيضيه يا خود بيانيه در مای موصوله يی بيان ايدر فقالت فاطمة واكرباه كافك فتحی والفك

سكونيله عرض ايدر معناسی نه شدتلی غم در حضر قريب معناسنه در من ابيك الى ابيك قوة سنده

در ما امر عظيمدن كنايه در ليس ضمير مستكنی حضرت الهه راجع در كه زياده شهرتندن

سبق ذكره حاجت يوقدر تبارك منه ضمير مجرورده مای موصوفه يه راجع در من هذا

الامر قوة سنده احداً تاركنك مفعولی در الوفاة واوك فتحيله حياتك مقابلی

ممات معناسنه در و مرفوعدركه ما ليس ده اولان ماننك بياندر المراد من ذلك الامر هو الوفاة

قال النبي صلى الله عليه وسلم ... [illegible]

منزله

منزله سنده يوم القيمة نوع خافض ايله منصوب در الى يوم القيمة تقديرنده

و در ديوم جواب در ذی نفعول فيه او لمق محتمل در ديدی لكن بو وجه اوزره مراد من مات

فقد قامت قيامته منطوقنجه يوم وفات اولور ابن حجر بو وجهه اوزره تصويب

ايتدی كه من ابيك مرحيه ما ای شی عظيم ليس الله تبارك منه احدا وذلك

الامر العظيم هو الوفاة يوم القيمة ای الحضور ذلك اليوم المستلزم للموت ميرك

ديدی كه مای موصوله حضرتك فاعلی و ليس ده ضمير مستكن موصوله راجع كذلك

منه ده اولان ضمير مجرور موصوله عايد و الوفاة حضرتك فاعلندن بدل يا خود

بيان و يوم القيمة نوع خافضيت اوزره منصوب در الى القيمة تقديرنده

حاصل معنا بو در كه انس ديدی كه چونكه رسول اكرم حزن موت ده و شدت

وفات ده امر عظيمه نائل اولدی حضرت فاطمه زهرا بو حالی كوروب واكرباه

ديو تفجع ايتدی رسول اكرم اشيدوب ديدی كه يا فاطمه بعد اليوم سنك باباك

ايچون غم و حزن يوقدر دنيا باعث غم صعوبة وجع و الم در كه انك منشای

علايق جسمانيه و عوايق جسدانيه در كه بو اليوم ده اول علايق و عوايق حضرت

قدسيه ده روان و باغ رضوانه روان و باغ رضوانده خرامان اولمغله منقطع

اولور و منحی اولمسيله كه حضرت فاطمه نك واكرباه ديديكی رسول اكرمده اولان

کرب وشدتی کوروب کندو نفسنه نسبت اتدیکوه ناشی ایدی یعنی رسول اکرمه

اولان کربك آثاری کندویه سرایت اتدکده ایدی هذا رسول اکرم کا تسلیت

ویروب بو کلامی سویلدی یعنی یا فاطمه بن ده مشاهده اتدیکك کرب سنی حزن

مکروب ایتمه صالح دکلدر زیرا سریع الزوالدر قریب حسن حاله مؤدیدر

انك ایچون سن وجودیکه زحمت ویرمه محمود العاقبة اولان شیئك

اولیسنی تکدیر ایتمسون بعده کرب ممات عامه ناسه شامل وایما تکونوا یدرککم

الموت منطوقی اوزره شدائد وفات کافه خلقه متناول ایدی یعنی رسول

اکرم کندودن عن قریب کربك زوالنی بیان وفاطمه یه تسلیتی توکید ایچون

دیدی که زیرا سنك باباکه اول امر عظیم قریب اولدی که اندن مراد وفاتدر یعنی

اول وفات قریب اولدی که روز قیامته وارنجه حضرت الله وفاتی بو فرددن

ترك ایدیجی دکلدر بلکه کل نفس ذائقة الموت فحواسی اوزره زهر ابر مرارت

ایله هر صاحب حیوتی تلخکام ایتمك مقرردر البلیة اذا عمت طابت مضمونی

سیاقنده عاقل بو مقوله نسنه ایچون مغموم وملول اولمق لایق دکل بو منطوقه اخر الامر

هر کسه عیوده ایله جکه واقف اولان خردمند اظهار غم ایتمك قانون عقله

موافق دکلدر بعض نسخه ده الوفاة موضعنده الموافاة واقع اولدی کلمك و ملاقی

اولوق



اولوق معناسنه بعضیلر موافاة وفاتدن ماخوذ مفاعله اولمغله وفاة معناسنه

دیدیلر وبعض نسخه ده الموافاة واقع اولدی که لام مکسوره اولورسه جار مجرور

مبتدأ محذوفك خبری اولور ذلك للموافاة یوم القیمة تقدیرنده واگر لام

مفتوحه اولورسه ابتدائیه اولوب خبری محذوف اولور لَلموافاة

یوم القیمة امر محقق تقدیرنده والله اعلم الحدیث الرابع عشر حدثنا ابو خطاب

طاء مهملك تشدیدیله حدثنا زیاد بن یحیی البصری ونصر بن علی قالا

حدثنا عبد ربه بن بارق الحنفی قال سمعت جدی ابا امی سماك

سینك کسریله حدثنا بن الولید یحدث ان رسول الله صلی الله علیه وسلم

یقول من کان له فرطان من امتی موصولك بیانیدر ادخله الله تعالی بهما

الجنة فرطان فارطك وزننده فتحه لریله فرط لفظنك تثنیه سیدر وفعل

بمعنی فاعلدر تبع وتابع کبی وفارط اولکسنه در که قافله [illegible]

طلبی ایچون ایلرو کیدر ولو ترکیده اکا قونقجی دیرلر وبو معناده

فرطدن مراد بیردن دها مادرندن اول وفات ایدن ولددر وصبیان

اوزرینه اولان صلوة جنازه ده اللهم اجعله لنا فرطا دیو اتدکلری دعا

اندن ماخوذدر کویا ولد مذکور بدر ومادرندن اول وارو دوب انلر ایچون

جنتده نزل ومنزل اختیار ایدر یعنی بن بارم دیدی که والده مك
پدری سماکی اشتدم رسول اکرمدن روایت ایدر ایدی که بنم امتمدن
بو کمسنه نك ایکی فرطی یعنی کندودن اول وفات ایتمش ایکی ولدی
اوله حضرت الله تعالی اول ولدلر سببیله انی جنته ادخال ایدر فقالت له
عائشة فمن كان له فرط من امتك قال ومن كان له فرط يا موفقة توفیقدن
مأخوذ اسم مفعول مؤنثدر که عائشه یه خطابدر واکا ندادر موفقه اطلاق
بیوردیغی حضرت عائشه شرایع دینیه یی تعلمده یاخود کلامی موقعنده
وسؤالی مقام مناسبنده ایراد ایتمکه حضرت الله اکا توفیق احسان
ایتدیکی ایچوندر ومن کان جمله سنك کذلك ومن كان جمله سنك خبری
محذوفدر اول خبری فما حکمه ثانینك خبری فهو کذلکدر یعنی عائشه
دیدی که سنك امتکدن اول کمسنه که انك فرطی بر اولمش اوله یا رسول الله
انك حکمی نه در حضرت الله انی بر فرط سببیله جنته ادخال ایدرمی
رسول اکرم دیدی که یا موفقه بر فرطی اولان دخی ایکی فرطی اولان کبیدر
قالت فمن لم یکن له فرط من امتك فما حکمه قال ثم فانا فرط لامتی عائشه
دیدی که یا رسول الله سنك امتکدن اصلا فرطی اولمین کمسنه نك حکمی

نه در رسول اکرم دیدی که بن امتم ایچون فرط یعنی امتم جانبنه ایچون مقام
شفاعتده قائم اولورم وبو معنانك علتی استینافی بیانی طریقیله
بیان ایدروب دیدی که لن یصابوا بمثلی یعنی بنم امتم هرگز بنم مفارقتم ایله
کوردیکی مصیبت کبی مصیبته مبتلا اولمشلردر زیرا بن انلره ولد
ووالدلرندن محبوب بلکه جمیع اشیادن مرغوبم پس بنم مصیبتم
انلره نسبت اشد مصیبت و متاعبدر وبو حکم رسول اکرمك زمان
سعادتلریله مشرف اولانلره وانلردن صکره کلن امته شاملدر بلکه رسول اکرمك
جمال باکمالنی مشاهده ایتمین امتك مصیبتی مشاهده ایدنلرك مصیبته
قیاس ایله زیاده در وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم الی یوم البعث والدین

## باب ما جاء في ميراث رسول الله صلى الله عليه وسلم

میراث اصلنده موراث ایدی بو مقامده مراد مخلفاتدر یعنی رسول اکرمك
مخلفاتی حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در مصنف بو بابده یدی
حدیث ذکر ایتدی الحديث الاول حدثنا احمد بن منيع حدثنا حسين بن
محمد حدثنا اسرائيل عن ابي اسحق عن عمرو بن الحارث اخي جويرية تصغیر
صیغه سیله امهات مؤمنیندن بیرینك اسمیدر وله ضمیری عمرویه راجعدر

صُحبةٍ قال عمرو ما ترك رسول الله صلى الله عليه وسلم الا سلاحَهُ كي
سينك كبى آلات جنك مراددر شمشير ونيزه وزره ومغفر وجوشن كبى
وبغلتَه مراد بغلهٔ بيضادر وَأَرضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً يعنى عمرو بن الحارث
ديدى كه رسول اكرم وفاتنده بر شى ترك ايتمدى الا حال حياتنده كندى
استعمال ايتديكى سلاح حربى وكندو ركوب ايتديكى بياض قاطرى وبر قطعه
ارض كه انى حال حياتنده صدقه قلمش ايدى ترك ايلدى سلاحه وبغلته
رسول اكرمه راجع ضميره مضاف اولدقلرى بونلرك رسول اكرمه اختصاصلرينه
اشعار ايدر لكن ارضك نفعى كندويه وعيالنه وفقراء مسلمينه عام
اولمغله مضاف قيلنمدى نحو اولميه كه جعلها ده اولان ضمير منصوب ارضه
راجع اولوب جملهسى فقط ارضه صفت اولمق ظاهر اولور زيرا مقصود
در رسول اكرمك حال حياتنده صدقه ايتديكى ارضى بيان ايدر بعضيلر
اشياء ثلاثهيه راجع در ديديلر زيرا رسول اكرم نحن معاشر الانبياء
لا نورث ما تركناه صدقة ديو بيورديلر ودخى اگر ضمير بيور فقط
ارضه راجع اولسه سلاح وبغلهنك صدقه اولديغى بعد الموت
حديث باب دن منفهم اولمز لكن حديث آخر بو خصوصده صريحدر كه

رسول اكرم هر نه ترك ايتدى ايسه صدقه اولور غايته ما فى الباب سلاح وبغله
رسول اكرمك موتى سببيله صدقه اولور وارض معهوده صدقه اولديغى
اوزره باقى قالور حنفى ديدى كه ارض مذكوره دن مراد ارض فدكدر
در كه رسول اكرم انى حال حياتنده افراز ومسلمينه وقف ايتمشدى والله اعلم
الحديث الثانى حدثنا محمد بن المثنى حدثنا ابو الوليد حدثنا حماد بن سلمة عن
محمد بن عمرو عن ابى سلمة عن ابى هريرة قال جاءت فاطمة الى ابى بكر رضى الله
عنها فقالت من يرثك فقال اهلى وولدى فقالت ما لى لا ارث ابى فقال
ابو بكر سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول لا نورث
نونك ضمى وراك سكونى وراك فتحيله مضارع متكلم مع الغير مجهولدر
بعض نسخهده رانك كسرى ومعلوم صيغهسيله ضبط اولنمشدر طرزى
روايتده رانك كسرى خطادر ديدى اگرچه درايةً صحيحدر زيرا معناسى بز كمسنهيه
ايچون ميراث ترك ايتمزدمك اولور جوهرى اورث ما لا تركه ميراثا له
ديرى ميراث ديدى كه لا نورث مجهول صيغهسيله اصلنده لا يورث منا
ايدى كلمه حذف اولنوب ضمير متكلم فعلده مستتر قيلنوب فعل غائب
دن متكلمه قلب اولندى نته كيم نرتع ونلعب قولهكو يمنده واقع اولدى كه

اصلنده یرتع ایلنا ایدی بعضیلر دیدیلرکه کلام مذکور یورث ایکی مفعوله
بنفسه متعدی اولمز دیدیلر قوله مبنیدر لکن بعض لغویین متعدی اولور
دیدیلر اوزره بو تکلفه حاجت قالمز بیهقی تاج ده مفعول ثانی یه بنفسه
متعدی اولور دیو تصریح ایتدی ورثنا یاه مالاً کبی که مال موروثدر یعنی
ابوهریره دیدی که فاطمهٔ زهرا عایشه وغیریلری رسول اکرمک لا نورث ما ترکنا
فهو صدقة بیوردقلرینی استماع ایتدکده حضرت ابوبکره کلوب دیدی که
یا خلیفه رسول الله سن وفات ایتدکک وقتده کتاب وسنت حکمی اوزره سکا کیم
وارث اولور ابوبکر دیدی که خاتونم و اولادلرم وارث اولور فاطمه دیدی که
چونکه کتاب وسنتک حکمی بودر بکا نه مانع ظهور ایتدی که بن بابامه وارث
اولمم ابوبکر جوابنده دیدی که بن سنک بابک رسول اکرمدن ایشتدم
دیدیکه بیوردی هرگز بیوم فرد وارث اولمز زیرا بزم مخلفاتمز صدقهٔ
عامه در دیو ورثه یه مخصوص دکلدر ولکن اعول علی من کان رسول الله صلی
الله علیه وسلم یعوله عولدن مأخوذدر انفاق معناسنه عال الرجل عیاله یعولهم
دیرلر عیالنک قوتنی ویروب انلره نفقه ویردی هذا اخی وانفق علی
من کان رسول الله صلی الله علیه وسلم ینفق علیه لفظی ماقبلنک عطف تفسیریدر

دیدی

دیدی بعضیلر عول وانفاق مابیننی شو وجهله فرق ایتدیلرکه عول اهل بیتک
وانفاق اهل بیتک غیری کیمسنه لره نظر ایله در که رسول اکرم انلر ایچون
نفقهٔ معینه تقدیر ایتمش ایدی حاصل معنا حضرت ابوبکر دیدی که رسول
اکرمک مخلفاتندن وارثلره بر شی ارث اولمق اوزره ویرهمم لکن
سنک نفقهٔ مقدره کی ویرمکده تکاسل ایتمم زیرا بن رسول اکرم حال حیاتنده
اهل بیتنه وسائرلرینه وجه اوزره نفقه ویروب کلمش ایسه اول وجه اوزره
انفاق ایدرم دم بعضیلر معاشر انبیا موروث اولمدقلرینک حکمتنده دیدیلرکه
مثلا بر نبی وفات ایتدکده مخلفاتی میراث اوله جغینی وارثلری فهم ایتدکده جائزکه
میراثنه نائل اولمغیچون نبینک بر دها وفاتنی تمنی ایدوب آثم اوله لر و دخی
انبیا دنیایه رغبت ایدوب وارثلری ایچون مال جمع ایدر دیو ظن اولنمیه
و خلق انبیانک مال جمع ایتدیکنی کوروب انلر دخی انبیایه تبعیة جائزکه مال
جمعنه رغبت ایده لر و دخی انبیانک فقری اختیاری اولدیغنی فهم ایده لر
والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا محمد بن المثنی حدثنا یحیی بن کثیر العنبری ابو غسان
غین معجمه نک فتحی و سین مهمله نک تشدیدیله غیر منصرفدر حدثنا شعبة عن
عمرو بن مرة میمک ضمی و رانک تشدیدیله در عن ابی البختری باء موحده

نك فتحى وخا معجمه نك سكونى وتا متناة فوقيه نك فتحى ايله در كه اسم سعيد بن
فيروز در ان العباس وعليا جاآ الى عمر يختصمان يقول كل واحد منهما لصاحبه انت
كذا انت كذا فقال عمر لطلحة والزبير وعبد الرحمن بن عوف وسعد
نشدتكم بالله صاحبلرينه ديديكه نشدتك الله وبالله اى سالتك واقسمت
عليك والكى مفعوله متعدى اولديغى دعوت منزله سنه اولديغى ايچوندر
دعوتك دنيا وبوندن ديولر يا خود ذكرت معناسنى متضمن اولديغى ايچون بعضيلر
سالتكم بالله دافعا نشدنى معناده كه نشدة صوت معناده در ديديلر
أسمعتم رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول كل مال نبي صدقة الا ما اطعمه
ضميرى مستتر حضرت الله وضمير منصوب موصوله راجع در نته كيم بعض نسخه ده
اطعمه الله واقع اولدى ومحتملدر كه نبيه راجع اوله وبعض نسخه ده اطعمه نفقه
صيغه سيله ضبط اولنديغى وجه اخيرى مؤيددر اطعمه انا تقديرنده انا لا نورث
رانك فتحيله در وكسريله دخى ضبط اولنمشدر جمله ما قبلنه تعليل ايچوندر مسانفه
در حاصل معنا بودر كه ابى البخترى ديديكه حضرت عمرك ايام خلافتنده
صدقه يه استحقاق خصوصنده عباس وعلى مخاصمه ايله دلر وبيوى بيوينكه
مستحق دكلسين بن مستحقم ديدلر حضرت عمرك حضورينه كلديلر مجلسده



كبار صحابه دن طلحه وزبير وعبد الرحمن وعوف وسعد بولونديلر حضرت
عمر بونلره خطاب ايدوب ديديكه سيزدن استخبار ايدرم الله ايچون سويلك كه
سيز رسول اكرمدن شو كلامى استماع اتديكز مى كه هر نبينك جميع مالى صدقه در
وعامه سبيل اللهده وقف در الا اول مال كه انى اهلنه اطعام واكسا ايتمش اوله
زيرا بيوركه معاشر انبيا ير موروث اولمز ابو داود روايتنده اسنادى مذكور
ايله كل مال نبي صدقة الا ما اطعمه اهله وكساهم لفظيله واقع اولدى وبو حديثك
ظاهرندن استفاده اولنور كه هر نبينك اهلنه اطعام واكسا اتدكندن
غيرى مالنك جمله سى حال حياتنده ايكن صدقه اوله ودخى بو حكم جميع انبيا
شامل اوله نته كيم نبى لفظنك تنكيرى بو معنايى اشعار ايدر وفى الحديث قصة طويلة
وصحيحنده مذكور در قصه طويله وارددر كه مقام تفصيلنه مساعده ايتمز ابو داود
مالك بن اوس دن تخريج اتدى كه رسول اكرمك اوچ صفيه سى وار ايدى كه
بنو النضير وخيبر وفدك بنو النضيرى بعض نوايب وعوارض ايچون وفدكى
ابناء سبيل ايچون تعيين ايدوب وخيبرى اوچ قسم ايدوب ايكى قسمنى
مسلمينه وبر قسمنى اهلنك نفقه سنه صرف ايدر ايدى اكر بو قسمدن بر شى
ارتار ايسه فقراء مهاجرينه صدقه ايدر ايدى والله اعلم الحديث الرابع

حدثنا محمد بن المثنى حدثنا صفوان بن عيسى عن اسامة بن زيد عن الزهري
عن عروة عن عائشة ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال نحن معاشر الانبياء
لا نورث ما تركناه ما موصوله يه عايد محذوف در كه ما تركناه تقديرنده در
فهو صدقة جمله سى ما موصوله نك خبريدر وحرف فا مبتدا شرط معناسنى متضمن
اولديغي ايچوندر ومبتدا وخبر جمله سى مستأنفه در يعني عائشه ديدي كه
رسول الله كوم بيوردديلر كه بز موروث اولمه زز گويا سائل سؤال ايتدي كه
يا رسول الله چونكه سز موروث اولمه سز سزك مخلفاتكز نجه
اولور جواب بيوردي كه هر مال كه بزلر ترك ايدرز صدقه در مخفي اوليه كه
لفظ صدقه جميع روايتده رفعله وارد اولوب مبتدانك خبري اولديغي
اتفاقيدر بس اكثر شيعه نك ما تركناه ما نافيه وصدقه نصبيله در ديكلري
مفعول در ديوب بو معنايه بعضا قاويلوا باطيل بنا الدكلري كرده صريح وبهتان
عظيم در اعاذنا الله منه هذا الحديث الخامس حدثنا محمد بن بشار
حدثنا عبد الرحمن بن مهدي حدثنا سفيان عن ابي الزناد عن ابي
هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال لا يقتسم ياء مثناة تحتيه نك
فتحيله قسمتدن مأخوذدر ولا نافيه اولوب نفي صورتنده نهي مراد اولنوب

ابلغ

ابلغ در بعض نسخه ده تاء فوقيه وبعضنده مجزوما نهي اولمق اوزره در بعضنده
لا يقتسم واقع اولدي كه مآل واحددر ورثتي دينارا ولا درهما ورثتي ده
مراد بالقوة ورثه در كه انلري حكم شرعي فرضا ميراثدن منع ايتمسه ايدي وارث
اولورلر ايدي وانبيادن غيريه منع شرعي لاحق اولمغله ميراثه مستحق
اولهجق كسنه لردر يعني ابو هريره ديدي كه رسول الله كوم بيوردديلر كه بنم
وفاتمدن صكره وارثلروم درهم ودينار تقسيم ايتمزلر يا خود تقسيم ايتمسونلر
درهم ودينارى تخصيص اغلبه مبني در يا خود مخلفات تعميم ولنقده
هر بيرينى درهم ودينار ايله تقويم ايتمك عادة اولمغله جملانك مرجعي درهم
ودينار اولديغنه بناءدر ما تركت بعد نفقة نسائي ومؤنة عاملي فهو صدقة
مؤنة فعوله وزننده ثقل معناسنه در مانت القوم ديرلر قومك ثقلتني تحمل
ايتسه بو مقامده مراد عامل ايچون تعداولنان لوازم ومهمات در عاملدن
مراد رسول الله كوم دن صكره اولان خلفادر طبري وابن بطال نخل اوزرنده
تعيين اولنان خادم وارض اوزرينه نصب اولنان قيم دردييلر ابن دحيه
ديدي كه مراد صدقه جمعنه تعيين اولنان خادم در وبعضيلر ديديلر كه
صدقه اوزرينه تعيين اولنان عامل اجير حكمنده در واجرة قسامك

جوازینه بو خصوص ایله استدلال اتدیلر یعنی رسول اکرم دیدی که بنم ترك
اتدیکم مخلفاتدن ازواجمك نفقه سنده وعاملك لوازمنده صکره
جمله سی صدقه در یس وارثلریمه درهم ودینار قالمز که حتی تقسیم ایده لر
کومانی دیدیکه بو لفظدن مراد نهی دکلدر بلکه نفی در زیرا نهی وقوعی ممکن
اولان مقامده مستعمل در رسول اکرمك ارثی ممکن قبیلندن دکلدر
یس مقصود اخبار در یعنی بنم وارثلرم بر شی تقسیم ایتمزلر زیرا بنم وارثم
یوقدر ونفقه نسادن مراد ارث طریقیله دیمك دکلدر بلکه نساء
مزبوره رسول اکرمك وفاتندن صکره ازواجه وارمقدن منع والندقلری
لرندن ناشی معتده حکمنده اولدقلری ایچون هر برینه تقدیر اولنان
نفقه در یاخود نساء معهوده نك قدرلری عظیم وهجرتلری قدیم وامهات
مؤمنین اولدقلری ایچون تقدیر اولنمشدر لهذا هر بری مسکنلرنده
ثابته اولوب حیاتده اولدقلری بجه اخراج اولنمدیلر ووفات اتدکلرنده انلرك
مساکن مزبوره یه وارث اولمدیلر بعضیلر دیدیلر که رسول اکرمك
نساسی عدتده چکمزلر زیرا انبیا قبورنده احیادر والله اعلم الحدیث
السادس حدثنا الحسن بن علی الخلال خا معجمه نك فتحی ولام اولینك تشدیدیله

حدثنا

حدثنا بشر بن عمر قال سمعت مالك بن انس عن الزهری عن مالك بن اوس بن الحدثان
خانك ودالك فتحه لریله در قال مالك بن اوس دخلت علی عمر فدخل علیه عبد الرحمن
بن عوف وطلحة وجاء علی وعباس يختصمان فقال لهم عمر انشدكم
همزه نك فتحی ونونك سكونی وشین معجمه نك ضمیله در اسألكم یا خود اقسم علیكم
معناسنه بالذی باذنه تقوم السماء والارض تعلمون ان رسول الله صلی الله علیه وسلم
قال لا نورث ما تركنا صدقة رفعله مبتدا انك خبری در فقالوا اللهم نعم
عینك فتحیله در مقصودلری استفهامه جواب صدده رسول اکرمك کلام
مذکوری تکلم اتدیکی خصوصنده اتدکلری شهادتده صادق اولدقلرینی اشعار
در هذا کلمة اللهم ایله تصدیق اتدیلر وغلطه واقع اولمق خوفندن ناشی احتیاطا
ذکر اتدیلر یعنی مالك بن اوس دیدی که حضرت عمرك زمان خلافتنده یانینه
واردم ایدیم عبد الرحمن عوف وطلحه وسعد دخی کلدیلر وعلی وعباس مخاصمه ایده
رك حضرت عمر حضورینه کلدیلر وعمر بونلرك مخاصمه سنی کوردکده صحابه نك
وقوعونه توجیه خطاب ایدوب دیدی که سیزه اول اللهه یمین ویررم که انك امری
وقضا وقدری ایله سما وزمین ثابت وبرقرار اولور سیز رسول اکرمك بیز
موروث اولمدز بزم مخلفاتمز صدقه در دیدیکنی بیلورمیسیز انلر دخی جواب

ویردیلوکه حاشا بیز پیغمبر زمره افترا ایدوب سویلدیکی سوزی سویلدی دیمزد
نعم بوکا دخی رسول اکرم سویلدی وفی الحدیث قصة طویلة وحکایت مذکورده قصه
طویله واردر واول قصه صحیح مسلمده بسیط اولنمشدر فلیراجع الیه والله الموفق
الحدیث السابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا
سفیان عن عاصم بن بهدلة فعللة وزننده در عن زر زانک کسریله در ابن
تشدیدیله در ابن حبیش حبش لفظنک تصغیریدر عن عائشة قالت
ما ترک رسول الله صلی الله علیه وسلم دینارا ولا درهما ولا شاة ولا
بعیرا قال الراوی واشک فی العبد والامة یعنی عائشه دیدیکه رسول
اکرم وفات ایتدی وهرکز درهم ودینار وشاة وبعیر ترک ایتمدی راوی
دیدیکه عائشه عبد وامه دخی ولا عبدا ولا امة دیوب ذکر ایتدیمی ایتمدیمی انده
شکم واردر بخاری جویریه‌ده ولا عبدا ولا امة لفظنی روایت ایلدی
مخفی اولمیه که بعض ارباب سیر دیدیلر که رسول اکرم ایل کثیره ترک ایتدی
وایکی مخدراسو ناقه‌سی واردی که مدینه اطرافنده رعی اولنوب هر اخشام
سودینی ایچرلر ایدی رسول اکرمه کتوردرلر ایدی کذلک یدی عدد
کچیسی واردی که هر اخشام سودینی ایچرلر ایدی لهذا ایل مذکوره

ایل

ایل صدقه‌در وبعیر ومغر منایح ایدی یعنی اوزک ملکی وسودندن انتفاع بخی
رسول اکرمه ویرمش ایدی پس بوتاویل ایتدیلر وبو مقامده واقع اولان شاة
وبعیرده مملوک اولان شاه وبعیردر وعبد وامه‌ده دخی مملوک
مرادیدر والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم

## باب ما جاء فی رؤیة رسول الله صلی الله علیه وسلم فی المنام

نام ینام نوما ومناما دیرلر لهذا بو منامده منامدن مراد مصدردر یعنی
نومدر بعضیلر اسم زمان اولمق اعذبدر زمان نوم معناسنه دیدی
اظهر اولان رؤیة رؤیادن عام اولمقدر وفی المنام لفظیله تقیید
بو معنای تأیید ایدر زمخشری دیدیکه الرؤیا بمعنی الرؤیة الا انها
مختصة بما کان منها فی المنام دون الیقظة تاء تأنیث مقامنده الف
تأنیث وضع ایتدکلری ما بینلرنده فرق ایچوندر واحدی دیدیکه لفظ
رؤیا اصلنده مصدر ایدی شوری بشری سقیا کبی لکن منامده
متخیل اولان شیئک اسمی اولمغله اسماء مجری‌سنه اجرا اولندی میرک
دیدیکه رسول اکرمک صفات ظاهریه واخلاق معنویه‌سنی بیاندن فارغ
اولدقده صکره آخر کتابده باب رؤیتی ذکرک سری بودرکه عاقله

لایق اولان اولا رسول اکرمك کندویه مخصوص اولان اوصاف شریفه سنی
کرکی کبی ملاحظه و اتقان ایتمکدر تا که رؤیاده مشاهده ایتدکده اوصاف
مذکوره یه تطبیق ایلمك آسان اوله و دخی رسول اکرمی صفات صوریه
و معنویه ایله ملاحظه ایتمك عینی ایله حال یقظه ده کورمك و جمال با کمالینی
مطالعه ایتمك منزله سنده اولدیغی اشعار ایدر یعنی بو باب رسول اکرمی
رؤیاده کورمك حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در
مصنف بو بابده التی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمد بن بشار
حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن ابی اسحق عن ابی الاحوص
عن عبد الله بن مسعود عن النبی صلی الله علیه وسلم انه قال من رآنی فی المنام
فقد رآنی فان الشیطان لا یتمثل بی لفظ تمثل تشکل معناسنه بنفسه
و بالام ایله متعدی اولور و ظاهرا شرط و جزا متحد اولمغله جزا طرفنده
مضاف تقدیر اولنور فقد رأی حقیقة صورتی الظاهرة و سیرتی الباطنة
تاویلنده در دیلور فان الشیطان قولی ماقبلنك تعلیلی و حکم مذکورك
تتمیمی اولور و بعض روایاتده فقد رآنی موضعنده فقد رأی الحق واقع اولدی
فقد رآنی رؤیة الحق قوه سنده یعنی عبد الله بن مسعود دیدی که رسول اکرم

بیور

رسول اکرم بیوردیلر که بر کمسنه بنی دوشنده کورسه درست بنم صورة
ظاهره و سیرة باطنه می کورمش اولور که کوردیکی البته بنم شکلمدر
زیرا شیطان بنم شکلم ایله متشکل اولمز و بنم قیافتمه کیرمز معلوم اوله که حق
سبحانه و تعالی رسول اکرمی حال حیاتنده شیطاندن هر وجهله مصون
و محفوظ ایتدیکی کبی وفاتندن صکره دخی مصون و محفوظ ایتدی ایدی
بر کمسنه رسول اکرمی رؤیاده مشاهده ایتمك حال یقظه ده مشاهده
ایتمك کبیدر صاحب ازهار دیدی که اکر سؤال اولنورسه که جماعه کثیره
رسول اکرمی حالت واحده ده وجوه مختلفه اوزره رؤیالرنده مشاهده
ایدرلر بونك حکمتی نه در شو وجهله جواب ویریلور که اختلاف مذکور
کورن کمسنه لرك احواللرینك اختلافندن ناشیدر مرئینك اختلافندن
دکلدر نتکیم اینه یه نظر ایدن کمسنه لرده واقعدر مثلا بر کمسنه رسول
اکرمی رؤیاده تبسم ایدر مشاهده ایتسه انك سنتی ایله عامل اولدیغنه
دلالت ایدر و اکر عبوس کورسه سنتی ایله عامل اولمدیغنه دلالت ایدر
و اکر ناقص کورسه سنتی نقصان اوزره رعایتی ترکنه دلالت ایدر
زیرا ایشلر رنکلو شیشه نك اردنده کورینن قوشك رنکی شکل

کوردیسنو وحکایت اولنور که صلحادن بیر کمسنه رؤیاسنده رسول اکرمی
بیر مسجدک کوشه‌سی ایچنده شو وجهله کوردی که کویا میت ایدی بعض
عارفلر تعبیر ایتدیلر که اول کوشه‌نک مسجد ایچنده بولونمه‌سی سنت طریقی
ایله دکلدر حضرت ذاتنده نقص ایتدیلرمکی اول کوشه‌نک زمینی ارض
مغصوبه ایمش والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار ومحمد بن المثنى
قالا حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابی حصین حاء مهمله‌نک فتحیله عن ابی
صالح عن ابی هریرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من رآنی فی المنام فقد
رآنی فان الشیطان لا یتصور راویلرک بیرسی قال لا یتشبه بی وروی
نک شکی لفظنک غیریده در که لا یتصور بی می دیدی لا یتشبه بی می
دیدی دیو وتمثل وتصور وتشبه اگرچه مبنا جهتندن متخالف در لکن
معنا جهتندن متقارب در یعنی ابو هریره دیدی که رسول اکرم بیوردیلر که
بیر کمسنه بنی منامنده مشاهده ایتسه تحقیق بنی کورمشدر وکوردیکی
بنم صورتمدر زیرا شیطان بنم صورتمده کیره‌مز یاخود بکا بکزه‌یه‌مز
والله اعلم حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا خلف خانک ولامک فتحیله اولکی
بن خلیفة عن ابی مالک الاشجعی عن ابیه که طارق بن اشیم در قال قال رسول الله

صلى

صلى الله عليه وسلم من رآنی فی المنام فقد رآنی ترجمه‌سی سبقت ایتدی
قال ابو عیسى که مراد مصنف در وابو مالک هذا هو سعد بن طارق بن اشیم
همزه‌نک فتحی وشین معجمه‌نک سکونی ویاء مثناة تحتیه‌نک فتحیله در
وطارق بن اشیم هو من اصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم وقد روی عن
النبی صلى الله عليه احادیث یعنی ابو عیسى ترمذی دیدی که سندده مذکور
ذکر اولنان ابو مالکک اسمی سعد بن طارق بن اشیم در وطارق بن اشیم رسول
اکرمک اصحابندندر وحدیث مذکوردن غیری نیجه حدیث روایت
ایتدی پس صحبتی اولدیغی متحقق در واوغلی ابو مالک تابعیدر قال
وسمعت علی بن حجر یقول قال خلف بن خلیفة رأیت عمرو بن حریث
صاحب النبی صلى الله عليه وسلم وانا غلام صغیر ودخی ترمذی دیدی که بن علی بن حجردن
ایشتدم دیدی که خلف بن خلیفه دیر ایدی که بن رسول اکرمک رفیقی
اولان عمرو بن حریثی کوچک غلام اولدیغم حالده کوردم پس حدیث
مذکورک اسنادنده ترمذی ایله رسول اکرم مابیننده اوچ شخص
واقع اولمشدر اولور که علو اسنادک نتیجه‌سیدر والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا عبد الواحد بن زیاد عن عاصم بن کلیب تصغیر صیغه‌سیله

عن

حدثنا ابی کلیب دد انه سمع ابا هریرة یقول قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
من رانی فی المنام فقد رانی فان الشیطان لا یتمثلنی
بعض نسخه ده لا یتمثل بی واقع اولدی ترجمه سی مرور ایتدی قال ابی کلیب دد
فحدثت به ابن عباس رض ضمیر مجرور حدیث مذکوره راجع در فقلت قد رأیته
فی المنام فذکرت الحسن بن علی فقلت شبهته به ضمیر منصوب
رأیته ده مستفاد اولان مرئیه وضمیر مجرور حسنه راجع در فقال
ابن عباس انه کان یشبهه حاصل معنا بو در که عاصم بن کلیب دیدی که
بابام کلیب دیدی که حدیث مذکوری ابن عباسه تحدیث ایتدم و دیدم که
بن تحقیق رسول اکرمی منامده کوردوم و حضرت حسنی ذکر ایتدم زیرا
بن انی کورمش ایدیم که منامده کوردیکم شخصی حضرت حسنه بکزتدم
ابن عباس دیدی که حضرت حسن رسول اکرمه مشابه ایدی و حضرت حسنک
رسول اکرمه مشابهتی خصوصنده نیجه احادیث صحیحه وارد اولمشدر
پس کلیبک کوردیکی واقعه واقعه مطابق اولور و علی کرم الله وجهه دن
روایت اولنمشدر که حسن صدردن راسنه وارنجه و حسین صدردن
قدمنه وارنجه رسول اکرمه بغایت مشابه ایدی دیدی والله اعلم الحدیث الرابع

حدثنا محمد بن بشار حدثنا ابن ابی عدی ومحمد بن جعفر قالا حدثنا عوف بن
ابی جمیلة عن یزید الفارسی وکان یکتب المصاحف قال رأیت النبی
صلی الله علیه وسلم زمن ابن عباس رضی الله عنهما فقلت لابن عباس
انی رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم فی النوم فقال
ابن عباس ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان
یقول ان الشیطان لا یستطیع ان یتشبه بی فمن رآنی فی النوم فقد رآنی
یعنی یزید الفارسی که عادتی مصحف شریف کتابت ایتمک ایدی کویا بو دولت
عظیمه یه نائل اولمق یعنی ایتمک برکتی در [illegible] دیدی که ابن عباس زماننده رسول
اکرمی منامده کوردوم و ابن عباسه دیدم که تحقیق بن رسول اکرمی حال
نومده کوردوم پس ابن عباس دیدی که تحقیق رسول اکرم دیر ایدی که
تحقیق شیطان بکا تشبه ایتمکه قادر اولمز پس بنی نومده بر کمسنه کوردیسه
حقیقة بنی کورمشدر هل تستطیع ان تنعت هذا الرجل الذی رأیته فی النوم
نعت اوصاف حسنه ایله توصیفدن عبارتدر وکاهی نعت بالسوء دیو لو وصف بر
معنا زیرا وصف حسنه ده و قبیحه ده استعمال اولنور یعنی ابن عباس یزید فارسی یه
دیدی که حال نومده مشاهده ایتدیکک شخصی وصف ایتمکه قادر میسین

قال يزيد نعم انعت لك يزيد جوابنده ديدي كه وصف ايتمكه قادرم سكا
وصفا ايدهيم رجلا نصب ايله مقدر كاننك خبريدر كاما رايته في النوم رجلا
بين الرجلين تقديرنده جسمه ولحمه دفعله طرفك فاعليدر متوسطا
جسمه ولحمه بين الرجلين قوله سنده كه جملهسي رجلانك صفتيدر يعني حال
نومده مشاهده اتديكيم شخص بير رجل ايدي كه انك جسمي طويل وقصير ولحمي
فربه ولاغر اولان ايكي رجل مابيننده متوسط ايدي اسمر نصب ايله رجلا
نك صفتيدر يعني حال ثانيهسيدر ومائلا الى البياض تقديرنده در يعني
رجل مذكور بياضه مائل اسمر ايدي يعني رنك روي سفيد وسرخ ميانه
اولور اكحل العينين حسن الضحك جميل دوائر الوجه نصب ايله صفته بعد
صفتدر يعني ايكي كوزلري سرمهلو ومتبسم وجهره سنك اطرافي جميل ايدي
ورجل مذكورك لحيهسنك عرضيني وصف ايدوب قد ملأت لحيته بين هذه
قولاغنك بيونيه الى هذه اخر قولاغنه اشارت اتدي ولحيهسنك
طولني بيان ايدوب قد ملأت نحره ديدي يعني رجل مذكورك صقالي سيندن
شوكه يعني قولاغندن قولاغنه مابيني وبوغازني طولدرمش ايدي حاصلي
خفيف اللحية كثير ايدي قال عوف بن ابي جميله كه يزيد الفارسيدن راويدر

لا ادري ما موصوله در النعت الذي كان مع هذا النعت قوله سنده ميرك
استفهاميه اولمق محتملدر ديدي كه انه لا مزيد على هذا النعت ديمك اولور يعني
عوف مزبور ديدي كه ذكر اولنان نعت ايله غيري نعت دخي بلمم جائزكه يزيد الفارسي
مذكور لرندن غيري نعت سويلمش اوله لكن بنم خاطرمده قالمامش يا خود ذكر اولنان
نعتدن زياده نعت اولمدوغي بلكه اول نعتله تام در فقال ابن عباس يا يزيد
لو رأيته في اليقظة ما استطعت ان تنعته فوق هذا ابن عباس يزيده
ديدي كه سن رسول اكرمي حال يقظهده كورمش اولسك ذكر اتديكك
نعتدن زياده نعته قادر اولمازايدك رسول اكرمك حال حياتنده
نعتي بو ايدي كه سن ذكر اتديك قال ابو عيسى ويزيد الفارسي هو يزيد بن هرمز
هانك ضمي وميمك دخي ضمي ايله غير منصرفدر وهو اقدم من يزيد الرقاشي
رانك فتحي وقافك تخفيفي ايله رقاش بنت قيس بن ثعلبهيه نسبتدر وروى
يزيد الفارسي عن ابن عباس احاديث ويزيد الرقاشي لم يدرك ابن
عباس وهو يزيد بن ابان الرقاشي وهو رقاشي يروي عن انس بن مالك ويزيد
الرقاشي كلاهما من اهل البصرة وعوف بن ابي جميلة هو عوف الاعرابي
يزيد فارسي ويزيد رقاشي اسم وبلدهده متحد اولمغله ايكي يزيددن مراد شخص

واحد اولمق وهمی دفع ایچون مصنف دیدیکه یزید فارسیدن مراد یزید بن هرمز
دیدرکه یزید رقاشیدن اقدمدر زیرا یزید فارسی صغار تابعیندندر و یزید
رقاشی طبقهٔ خامسه‌دندر و یزید فارسی ابن عباسدن نچه حدیثلر روایت
اتدی و یزید رقاشی ابن عباسه یتیشمدی که یزید رقاشی یزید بن ابان
درو ابانک کنیه‌سی ابو یزید العطاردر و یزید رقاشی انس بن مالکدن
روایت اتدی و فارسی و رقاشی ایکیسی دخی اهل بصره‌دندر و عوف بن جمیله
مزبور عوف الاعرابی دیمکله معروفدر صاحب تقریبدن نقل اولندیکه یزید
بن هرمز مدنیدر طبقهٔ ثالثه‌دن ثقه‌در و یزید فارسی بصریدر طبقهٔ رابعه
دن مقبولدر والله اعلم و مصنف عوف بن جمیله‌دن مراد عوف الاعرابی
اولدیغنی نضر بن شمیل کلامیله تأیید ایچون دیدیکه حدثنا ابو داود کما اسمی
سلیمان در بن سلم سینک فتحی و لامک سکونیله در البلخی حدثنا نضر بن
شمیل تصغیر صیغه‌سیله قال نضر قال عوف الاعرابی انا اکبر من قتادة یعنی نضر بن شمیل
دیدیکه عوف الاعرابی دیدیکه بن سن جهتندن قتاده‌دن بویوکم و نضرک
عوف الاعرابی دیو تعبیر اتدیکی بو نام ایله معروف اولدیغنی تأیید ایدر والله اعلم
الحدیث الخامس حدثنا عبد الله بن ابی زیاد حدثنا یعقوب بن ابرهیم بن سعد حدثنا ابی

ما بعدنه

ما بعدنه مضاف ویاء اضافت دریاء متکلم دکلدر ابن شهاب الزهری
که ابن شهابک اسمی محمد بن مسلمدر و برادرزاده‌سنک اسمی محمد بن عبد الله
بن مسلمدر عن عمه که زهریدر قال عم قال ابو سلمة قال ابو قتادة قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم من رآنی مقول قولیدر و یعنی فی النوم لفظی روایتده
بیر نیک محل رؤیتی تفسیر ایدر فقد رأی الحق کورمانی دیدیکه یعنی ابو قتاده
دیدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه بر کمسنه بنی حال نومده کورسه رؤیت متحققهٔ
صحیحهٔ ثابته ایله کورمش اولور که اضغاث احلام قبیلندن اولمز طیبی دیدیکه
لفظ الحق بو مقامده مصدر مؤکددر من رآنی فقد رآنی رؤیة الحق تقدیرنده
زین العرب دیدیکه حق باطلک ضدیدر پس مفعول مطلق اولور فقد رأی
الرؤیة الحق تقدیرنده بعضیلر حقدن بو مقامده حضرت الله مراددر
دیدیلر یعنی بنی بر کمسنه حال نومده کورسه حضرت الله‌ی عن قریب حال نومده
کورور زیرا بنی کورمک انی کورمه‌نک مقدمه‌سیدر حنفی دیدیکه صحیحینده
ابو هریره‌دن روایت اولندیکه رسول اکرم بیوردیلرکه من رآنی فی المنام
فسیرانی فی الیقظة ولا یتمثل الشیطان بی بعضیلر مراد رسول اکرمک زماننده
شریفنده اولانلردر دیدیلر یعنی بنی حال نومده مشاهده ایدن یقظه‌ده

بنی کوردکم موفق اولور یاخود آخرتده بنی کورور والله اعلم الحدیث
السادس حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبانا معلّی میمک ضمی وعینک
فتحی ولام مفتوحه نک تشدیدیله در بن اسد حدثنا عبد العزیز بن المختار
حدثنا ثابت عن انس ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال من رانی فی المنام فقد رانی
فان الشیطان لا یتخیل بی یتخیل معناجهتنده تمثل قریبدر عصام دیدی که
قاموسده دیدی که تخیل الیه وجه الیه التهمة یعنی شیطان بنم سیمامله بیو فرده تهمتی
توجیه اتمز حاصلی شیطان بنم صورتمده ظاهر اولوب بیو فرده کوردنیوب اول
صورتک متهم اولمسنه سبب اولمز قال ظاهر الکلام ضمیر مستکن انسه راجع اولمقدر
لهذا حرف عطف ایله تصدیر اولندی پس حدیث انی مرفوع حکمنده موقوف قبیلندن
اولور ورسول اکرمه راجع اولمق محتملدر رؤیا المؤمن مراد مؤمن کاملدر زیرا
الرؤیا الحسنة من الرجل الصالح لفظیله دخی روایت اولندی جزء من ستة
واربعین جزءا من النبوة یعنی مؤمن کاملک اکثر رؤیاسی رؤیای حسنه ولهذا عنده
ناشی نبوتک قرق التی جزئندن بیر جزء در اکر چه مؤمن غیر کاملک صغات
احلام کوررور ابن ماجه ابو سعیددن شو لفظیله روایت که رؤیا المسلم الصالح
جزء من سبعین جزءا من النبوة حکیم وطبرانی عباسدن شو لفظله روایت ایدیلورکه

رؤیا

رؤیا المؤمن الصالح بشری من الله وهی جزء من خمسین جزءا من النبوة ترمذی
جامعنده رؤیا المؤمن جزء من اربعین جزءا من النبوة لفظیله ابی رزیندن روایت
اتدی روایات مذکورده ذکر اولنان عددلر متغایر اولمغله بعض علما دیدیلرکه
اعداددن مراد مجرد کثرتدر اجزادن بوده ایله تحدید کلدر ومحتملدر که اعداد
اختلافی رائی نک احوالنک یا ازمنه نک یا امکنه نک اختلافنه مبنی اوله
خنفی حدیث متنک بیاننده بعضیلردن نقل اتدی که رسول اکرمه وحیک
نزولنک مدتی یکرمی اوج سنه ایدی که التی ای مقداری رؤیا ایله ایدی
پس رؤیای صالحه مدت نبوتک قرق التی جزئندن بیر جزء اولور لکن مدت
نزول وحی یکرمی اوج سنه اولدیغی روایات صحیحه ایله ثابت و اولدی اکرچه بو دخی
اختلافی حدود زماندن رؤیا التی ای اولدیغی ثابت اولمدی امدی اولحاوی
رؤیای صالحه علم نبوت اجزاسندن بیر جزء دیمکدر زیرا اکرچه نفس
نبوة باقی کلدر لکن علم نبوت باقیدر ورسول اکرم بیوردیلرکه ذهبت
النبوة ولم یبق الا المبشرات الرؤیا الصالحة یعنی نبوة کتدی باقی قالمدی
الا مبشرات که رؤیالردر قالدی که انده مراد رؤیای صالحه در بعضیلر دیدیلرکه
عدد معبوددن مراد خصال حمیده نک عددیدر یعنی رسول اکرمک قرق

التی خصال حمیده‌سی وارددر رؤیای صالحه اندن بیو قسم دربخاری ابو هریره

تخریج ایتدی که رسول اکرم بیوردیلر که لم یبق من النبوة الا المبشرات قالوا

وما المبشرات قال الرؤیا الصالحة یراها الرجل المسلم تو یری له دیدی که

حدیث مذکوری تأویل قیدنده اولانلر رؤیا نبوتدن جزؤدر دیمکه جرأت

ایتمدکلرندن ناشیدر خصوصا رسول اکرم ذهبت النبوة دیو بیوردیلر لکن

بو حدیثک ظاهرنجه اختتامکده اصلا حرج و قطعا ضرر یوقدر زیرا جزؤ

نبوت نبوت اولماز نته‌کیم نمازک بر جزؤی نماز و اعمال حجدن بر عمل حج اولماز

و دخی اجزاء مذکوره‌لک فرق التی عدد ایله تحدیدلری سببنی و حکمتی

بیانی صددنده اولمق معقول دکلدر اولی اولان بو خصوصده سکوت و تسلیمدر

زیرا بو مقوله علم علوم نبوتدندر که استنباط ایله بیلنمز و قیاس ایله معلوم اولمز

مالکدن سؤال ایتدیلر که هرکس رؤیا تعبیرینه قادر میدر جواب ویردی

که أَتَلْعَبُ بالنبوة یعنی نبوت ایله اوینانور می بعده دیدی که الرؤیا جزؤ

من النبوة و ما ذلك بو کلامدن مرادی رؤیا نبوت باقیدر دیمک دکلدر

بلکه مرادی رؤیا بعض مغیباته اطلاع جهتندن نبوته مشابه اولمغله

بغیر علم انی تعبیر لایق دکلدر دیمکدر و بو مشابهة سببیله نبوتدن جزؤدر

دیو طالوا اولدی و معروفلک ثبوتندن کلک ثبوتی لازم کلمدیکی ظاهردر

والله اعلم خفی دیدی که حق اولان بو مقوله احادیثده سلف طریقنه

کیتمک و حقایقنه اطلاعی علم رسولنه حواله ایتمک و علی وجه الاجمال

قبولنه مبادرت ایدوب کنهنه اطلاعدن عجزه اعتراف خاطرلنده علمنه مسارعت

و اقدام صددنده اولمقدر خصوصا غورینه وصول ایلنامومدکلو

والله اعلم و صلی الله علی محمد و آله و صحبه و سلم معلوم اوله که مصنف رحمة الله علیه

رسول اکرمک شمائلی حقنده وارد اولان احادیثک بیانندن فارغ

اولدقدن صکره کتابنی نصیحتی حاوی و وصیتی متضمن سلف صالح کلما

تندن ایکی کلام ایله تذییل ایتدی علم حدیثک شاننه اهتمام هم و دیانت

بیاننده [illegible] اخذ اولنمق اوجب و الزم اولدیغنی اشعار ایچون

یس دیدی که حدثنا محمد بن علی قال سمعت ابی یقول قال عبد الله بن

المبارك اذا ابتلیت ماضی مجهول صیغه‌سیله خطاب عامدر صاحب نهایه

دیدی که ابتلا اصلنده اختبار و امتحان معناسنه‌در بلونه و ابلیته و ابتلیته

دیرلر بر کسنه‌یی امتحان ایتسه بالقضاء مراد حکومتدر فعلیك بالاثر

علیك الزم معناسنه اسماء افعالدندر و عملده ضعیف اولمغله اکثریا معمولندن

حروف با ادخال اولنور وانتوهوه نك وتانك فتحه لويله يرلر ديدى كه
بو شيئك دسمى وهالا متى حدود رسول اكرمك سنتلرينه اتا دطا رق
اولنور يعنى عبد الله بن المبارك ديدى كه قضا وحكومته مبتلا اولوب
انك ايچون متعين اولديغى وقتده رسول اكرمك اثار دينيه اقتفا
واخبار دينيه اقتدايه ملازمت واخبار صحابه كرامك اثرلرينه اتباعه
مبادرت ايله نته كيم رسول اكرم عليكم بسنتى وسنة الخلفاء الراشدين
ديو بيورديلر وقضاء فى الحقيقه نيابت نبوة وقاضى خليفه نبى اولمغله
رسول اكرم وصحابه كرامك اثار دينيه اتباع ايتمكله وصيت اولنمق مناسب در
وبو كلامده قضا وحكومت انواع بلا يادن بر بليه اولديغنه اشارت واردر
بوداهيه اولديغنه اشارة ظاهره واردر لهذا اتقيا وصلحا وزهاد
اندن اجتناب ايتديلر وقتا امام ابو حنيفه بو بابده كافى در والله اعلم
حدثنا محمد بن على حدثنا النضر اخبرنا ابن عون عن ابن سيرين غير
منصوف قال هذا الحديث الزام عهد ايچوندر وحبس اولنمق وحديث
تحديث معنا اولنمق دخى جائزدر دين فانظروا عمن جار ومجرور مابعدينه
تاخذون لفظنه متعلق اولديغى تقرر ده معنانى تضمين مالو خطيه ده



دينكم وانظروا اعلموا معنانى متضمن اولديغى ايچون جمله استفهاميه
مفعولينى سد ايتمش اولور في ظاهر اولان بودر كه حديث ده علم
حديث مراددر مسلم روايتنده ان هذا العلم دين لفظيله واقع اولديغى
بو معنايى تأييد ايدر طيبى ديدى كه الحديث لفظنده الف لام عهد ايچوندر
كه مراد رسول اكرمك خلقه تعليم ايچون كتوردكى كتاب وسنة
در كه اصول دين درلر تأخذونه اولان كسنه لردن مراد عدول
وثقات ومتفقون در حاصل معنا ابن سيرين ديدى كه علم حديث
يعنى كتاب وسنة دين وتدين واعتقاد ومقتضاسيله عمل اولنمق
لازمدر كوردكى كبى ما وخطا ايدوب دينكزى كيمدن اخذ ايده جككز
انديشه ايلك وعدل وثقه ومتقن كسنه لردن اخذ ايتمكه سعى
ايدك والله الموفق بعض علما ديديلر كه كلام ثانى نك عنوان
بابه بو وجه ايله مناسبتى واردر زيرا ابن سيريندن روايت اولندى
كه انى اعتبر الحديث دير ايدى صاحب نهايه ديدى كه يعنى ابن سيرين
رؤيانى حديث وزره تعبير ايدر ايدى نته كيم قراندن اوزرينه دخى
تعبير اولنور مثلا غراب رجل فاسق وضلع امراة ايله تعبير اولنور زيرا

رسول اكرم غرابنا فاسق الطاق وعراة في ضلعه تشبيه بسود دليو والله علم

وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه أجمعين والحمد لله رب العالمين

والحمد لله حمدا يوافي نعمه ويكافي مزيده

كلما حمده الحامدون وذكره

الذاكرون

قد استراح قلم القلم عن الرحمة فيانافي الترجمة والرقم بعناية من منه العون الاتم

والفضل الاعم في اوايل شهر جماذي الاخرة

من شهور سنة احدى وعشرة ومائة

بعد الالف من هجرة

من له العز

والشرف

تمت على يد الفقير الحقير المعترف بالعجز والتقصير على بن ابراهيم الرومي

في اوايل شهر جماذي الاولى من شهور سنة ثلث وثلثين ومائة بعد الالف

من هجرة من له العز والشرف

١١٣٣